FLACARA
Nr. 7 (56) — 1 APRILIE 1955

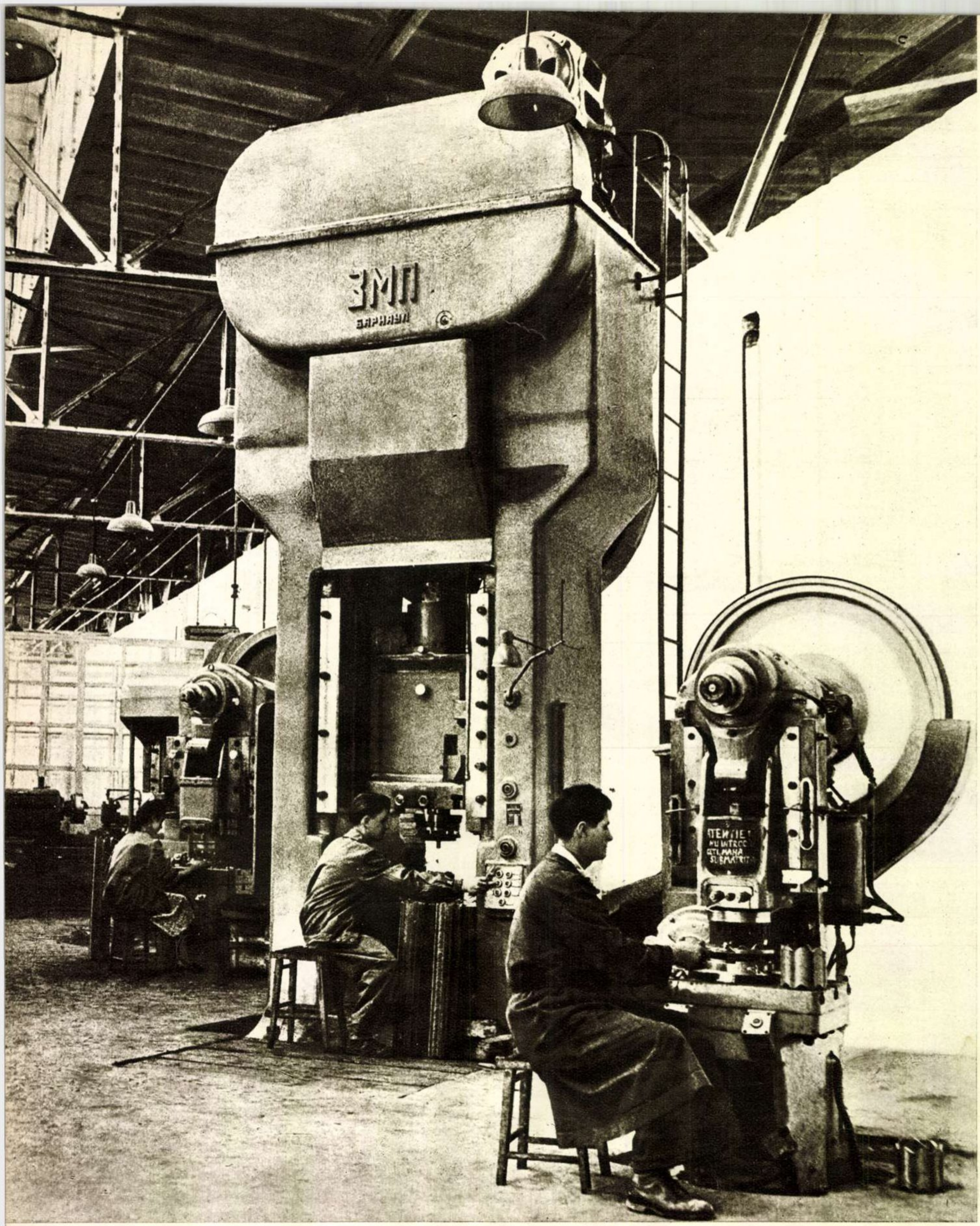

Cu fiecare apăsare pe buton iese o nouă carcasă de rulment din această modernă presă verticală sovietică...

Fotografie de la fabrica de rulmenţi din Moldova de A. Rozenthal

---

COPERTA I: **Două generaţii.** Nichita Mărgineanu, ţăran muncitor din comuna Sucutard, reg. Cluj, care a obţinut anul trecut o recoltă de 5.700 kg porumb la hectar, transmite experienţa sa celor doi copii ai lui, Viorel şi Maria.

Fotografie de A. LOVINESCU

COPERTA a IV-a: **Meşteşugarii cooperatori participă şi ei la lupta întregului popor muncitor pentru construirea socialismului.** In fotografie: utemistul Nicolau Dumitru, de la cooperativa meşteşugărească „Deşteptătorul", lucrînd la repararea unui teodolit.

Fotografie de F. BRANDRUP

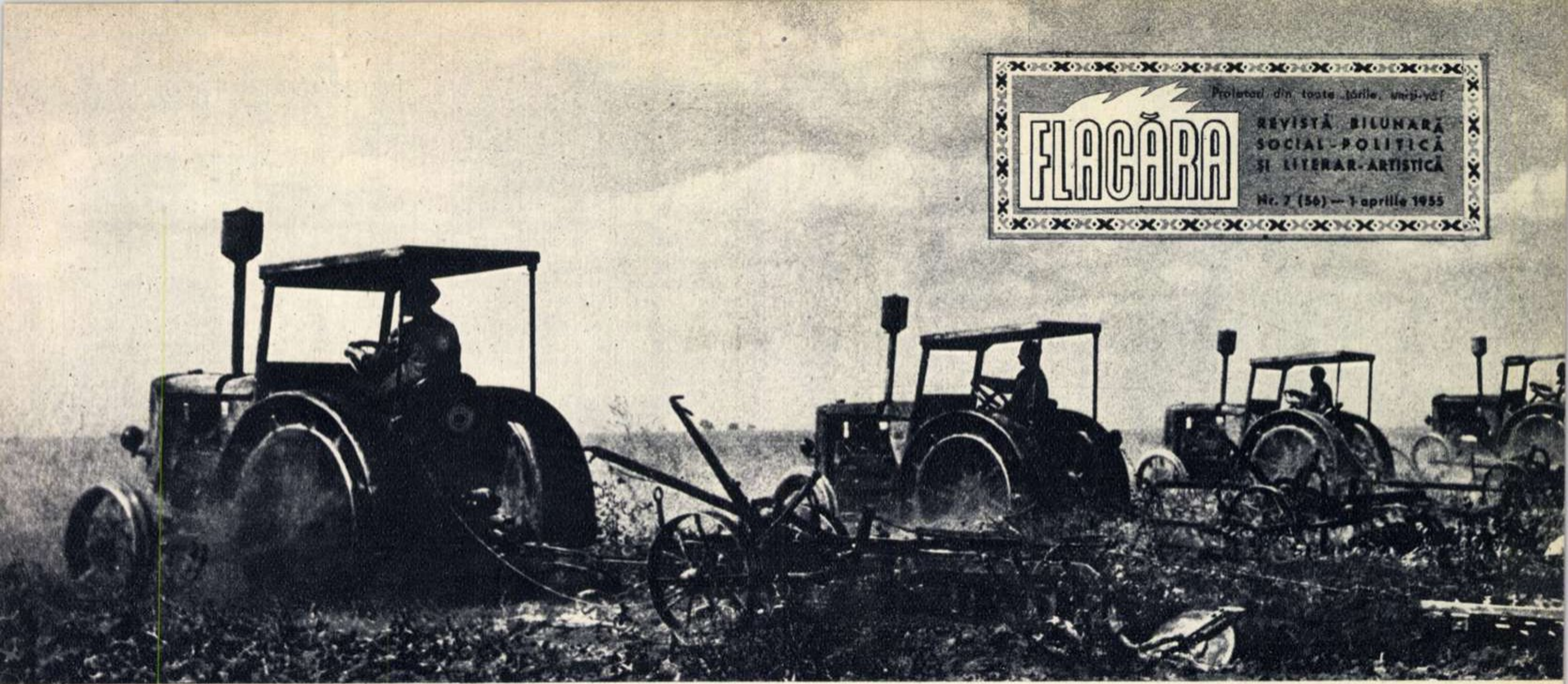

Proletari din toate țările, uniți-vă!
FLACĂRA
REVISTĂ BILUNARĂ SOCIAL-POLITICĂ ȘI LITERAR-ARTISTICĂ
Nr. 7 (56) — 1 aprilie 1955

PORNESC TRACTOARELE

Primăvara asta s-a strecurat hoțește. A făcut să iasă colțul ierbii, dezmiardă ramurile copacilor și-i îndeamnă pe oameni să vorbească numai și numai despre ea.

La Zorleni e o forfotă plină de veselie. Azi pleacă din S.M.T.-ul de aci, la S.M.T.-ul din Bogdănești, rămas în urmă cu reparațiile, o echipă de zece oameni, să-i ajute pe cei de acolo. Pleacă și Gheorghe Țaga, și Olaru, și Gălan. Băieții s-au urcat pe platformă, inginerul mecanic s-a așezat alături de ei, motorul duduie și, în fluturări de mîini, pornește „echipa fulger“.

Și pentru că am vorbit de reparații, trebuie să facem de la început anumite precizări tehnice. Motoarele au o viață a lor, cercetată, studiată de specialiști. Ca să lucreze și să trăiască, trebuie să le îngrijești. Se spune adeseori: „a mărit viața tractorului cu 600 ore între două reparații“. Asta se cheamă că omul a avut grijă de motor, că a turnat motorina filtrînd-o, că a gresat la timp, a curățit noroiul.

Cine s-ar fi apropiat, într-o seară de toamnă a anului 1954, de o tarla aflată nu departe de Sîrbi, ar fi văzut, la lumina unui foc roșietic, un I.A.R. decapotat și un tractorist trebăluind la motorul lui. Iar dacă ar fi zăbovit cîtăva vreme și ar fi așteptat să-l vadă pe cel care lucra scoțîndu-și nasul din motor, poate s-ar fi mirat recunoscînd figura rumenă și părul lung al Tincăi Igescu. S-ar fi mirat, bineînțeles, ca om care nu-i de prin partea locului. Mai întîi, pentru că tractoristele brigăzii, Cristina și Georgeta — ca și șeful lor, Tinca — sînt vechi în meserie. În al doilea rînd, pentru că ele și-au întreținut mașinile mai bine decît alți tractoriști.

Vorbeam mai sus doar despre cel care „s-ar fi apropiat într-o seară de toamnă“, dar în orice seară a vreunei campanii, el ar fi găsit brigada de fete lucrînd la întreținerea mașinilor.

Iar hărnicia aceasta nu poate fi înțeleasă dacă-i cunoști numai pe cei din brigadă și nu-l cunoști pe șeful ei. Și dacă amintim aici pe Tinca Igescu ca pe un șef bun — iar de alții va mai fi vorba — să nu-l uităm pe Vasile Vieru, care a reușit să „prăbușească“ toate tractoarele din brigada lui, la Ghermănești. Numai ce-l vedeai netezindu-și părul, o mînă înfiptă în buzunar și hai prin sat, ca un cocoș. Veneau cei din secția politică, venea directorul; Vieru era gata să recunoască că a greșit, lăsa nasul în jos, apoi lua hoinăreala de la cap. Întîi a reușit să rupă prezonul la o bielă care a spart blocul motorului. Apoi au „căzut“ și celelalte două tractoare. Cînd tovarășul Vasile Sterian a ajuns la brigadă, de furie n-a mai putut vorbi. Se oprise și privea la fața nepăsătoare a lui Vieru.

L-a chemat în vagonul-dormitor. A închis ușa. Vieru s-a înnegrit deodată.

— Ce vrei, măi? — a murmurat directorul, ca să nu strige. Ai omorît motoarele, mii de lei, ne-ai dat planul peste cap!... Măăă...

De ciudă, abia vorbea. „Mă rupe în bătaie“, s-a gîndit Vieru. Dar n-a pățit nici măcar atît! A tăcut, boțindu-și puțin fața, apoi și-a luat lucrurile și a fugit. A doua zi, Boghiu și Macovei sosiră din stațiune cu două KD-uri, reluară lucrul și-l terminară la timp.

„În clipa aceea — povestea apoi directorul — mi-am amintit de Makarenko, de palma pe care i-a dat-o lui Zadorov...“

Din campania de reparații

Campania de reparații n-a început la timp — în luna noiembrie încă se mai lucra pentru plan. Apoi, la începutul lui decembrie s-au reparat zece tractoare. Asta a fost salvarea. Pentru că pe urmă, unii tractoriști au plecat acasă de sărbătorile de iarnă și au uitat să mai vină. Macovei, Țaga, Olaru, Ghimpu și Florea au trebuit să lucreze singuri. Apoi, într-o bună zi, au apărut și ceilalți, grăbiți, de parcă i-ar fi gonit din spate primăvara: „Cînd începem? Cum? Cu ce șef? Cîți hantri? Să ieșim o dată la lucru!...“ În sfîrșit, întorcîndu-se în stațiune, reparațiile au căpătat un ritm mai viu. De altfel, Zorleni-ul are acum un atelier nou, luminos și organizat, în care poți lucra în voie, nu ca în cel din anul trecut.

Țaga era tot frunte. Ritmul de lucru i-a cuprins și pe unii dintre proaspeții absolvenți ai școlilor de tractoriști. Astfel, Alexandru Tilici a învățat într-o săptămînă să „facă“ linii de arbori și să lucreze la mașina de centicubare a pompelor de injecție.

În sfîrșit, fură gata motoarele KD-urilor și IAR-urilor, fură gata semănătorile și cultivatoarele, dar plugurilor le lipseau piese.

În 25 februarie încă nu le aveau. Nici pentru motoarele de irigat. Dar greul era trecut. De la atelierele centrale ale hidrocentralei

După cursul teoretic are loc lecția practică, condusă de A. Adochiței, mecanicul-controlor.

Cînd se blochează lanțul macaralei n-ai vreme să stai mult pe gînduri. Miliuță Molnar nu s-ar fi cățărat mai repede nici la o probă de G.M.A.

„V. I. Lenin“ sosiseră o parte a motoarelor date acolo pentru reparat. Venise și cel de la Tecuci — mai prost lucrat.

Primăvara sosise cu adieri calde în S.M.T. și pe porțile cîmpiilor, și pe cele ale atelierului, care terminase grosul reparațiilor. Rămăsese o codiță, cauzată de lipsa de piese, o codiță păcătoasă care te împiedica la tot pasul.

Dar de departe veneau atîtea arome nedeslușite, puțin amețitoare, că nu se putea să nu rămîi cu privirea ațintită în zare, spre dealurile umede și negre, și să nu te înveselești.

Cam la această vreme am sosit în Zorleni.

Comentariu critic

În camera de oaspeți ațîț focul într-o sobă mică de tablă, în care nu poți sufla prea tare, ca să nu i se boltească pereții.

Din camerele alăturate, dormitoare ale tractoriștilor, se aude o hărmălaie cumplită. Se povestesc glume, se rîde tare, mai răsună cîte o bufnitură. Și, deodată, într-unul din dormitoare se face liniște. Cineva citește greoi, declamator. Se deosebește un cuvînt curios „bro-o-oclin“... Brooklyn! E „Domnișoara Woolworth“! Fata care, așezată în vitrină, ca un manechin, momește clienții.

— Și de ce stă acolo, întreabă o voce.

— Să facă reclamă.

— Și stă toată vremea? Nu se mișcă de loc?

— De loc — spune recitatorul.

— Încearcă numai să le pui așa pe fetele noastre! — se aude un glas fornăit. L-ar face pe burghez sarmale... Cu vitrina-n cap și p-aici ți-i valea...

Gălăgii de primăvară

Pe autorul comentariului l-am cunoscut a doua zi. E înalt, subțire, are o frunte albă, rotunjită pe margini, și un nas roșietic ce arată anume înclinație. Vorbește nițeluș gutural, fără modulații, „cu elocința unui robinet de apă caldă“ — cum spunea Balzac — sau ca Tomazian, cum e mai modern. Este, însă, fără doar și poate, un mare povestitor. Amestecă imaginea colorată cu comentariul sfătos; e ba hazliu, ba voit naiv, ba viclean, ba pocăit, vorbind cu o figură imobilă, cum au acei cîntăreți de balalaică ai căror obraji rămîn nemișcați în vreme ce degetele lor rup strunele.

O dată cu el, cu Vasile Giurgiucanu, a mai venit și Iancu Vida, care e mecanic de sector. Pe cît e primul de șugubăț și o face pe spășitul, pe atît e al doilea de închis și frămîntat.

Ei s-au cunoscut cu vreo șase luni în urmă — tractoristul și mecanicul de sector.

Primul își strîmbase plugul, lucrînd noaptea. Se dusese la vagon, lăsîndu-și tractorul în grija șefului de brigadă, și tocmai se întorcea fumînd, cînd a văzut un om mărunțel mergînd pe drum, cu niște fiare roșii în spinare. „Șine o fi piticu' ăsta, cu hiarele în spate?“ — și-a spus Giurgiucanu.

Să nu credeți că aci se face o probă de putere între tractoare. Are loc rodajul la rece.

„Piticu' cu hiarele“ era Vida. De-abia numit mecanic de sector, găsise — controlînd brigăzile — plugul strîmb al lui Vasile. Săltase cele patruzeci de kilograme pe umăr și pornise, cale de doi kilometri, la fierăria din sat. Acolo, oamenii în sărbătoare; era cine mai știe ce fel de hram. Nu lucra nimeni. Nici cărbuni nu erau. Vida a tăiat lemne, a umflat foalele, a ciocănit, și după trei ore se întorcea, lac de sudoare și foarte mulțumit.

— Ei, că teribel mai ești, tovarășe! — a spus tractoristul. Eu... sînt Vasile Giurgiucanu și-ți mulțămesc foarte mult. Ei, prieteni, ia veniți să vedeți minune!

— Bine, bine — a spus mărunțelul. Asta-i datoria mea. Lasă minunile, să nu te-apuce sara!...

Acum stau amîndoi în fața mea și zîmbesc de cele povestite.

— Da' grijă de mașină nu prea aveai — spune Vida, deodată serios. Întreținerea rămînea pe jos.

— Șine să te-ntrebe de-ngrijit, cînd scoteai hîrtioara scrisă și-i arătai: uiti șinși suti di hectărașe, uiti șasi suti de häntrișori, arați, semănați, puricați, dezmierdați!...

— Vezi, vezi — spune încet Vida. S-a terminat cu asta.

Giurgiucanu se mai alintă nițel. E și mai tînăr ca celălalt și a luat anul trecut steagul de fruntaș pe regiune și Medalia Muncii.

— Dumneata istorisești frumos — spun — dar cărți citești?

— Păi, cum să nu citesc? Citesc și asta... și cărți... și tot așa, citesc, mai răsfoiesc, mă mai uit, învăț, omul trebuie...

Dar, înainte de afla ce „trebuie omul“, îmi iau îngăduința să-l întreb direct, și el spune că nu-i place să citească. Se plictisește. „Eh, bibliotecarule — spun în gînd — tovarășe Simion Octav, uite, dacă nu îndemni oamenii!“

— Dar dimineață ce păzeai în colțul casei? — întreb, amintindu-mi că-l văzusem nemișcat, privind peste cîmp vreme îndelungată.

Giurgiucanu rîde.

— Era un băietan urcat pe un KD-eu reparat de mine. Voiam să văd: greșește? Imediat îl dădeam jos și duceam „roșiorul“ la loc.

— Și-i de mirare — spun — cîte ai dumneata de istorisit, dacă nu citești. Și-apoi, vorbești pînă noaptea tîrziu și dimineața te scoli și prinzi a cotrobăi și a umbla...

— Asta e o metodă — spune el.

— Metodă?

— Dumneavoastră ați văzut acum că primăvara tot lipăie pe-aici primprejur. Da' băieții, mai ales de cînd s-au mai terminat reparațiile, s-au obișnuit la iernare. Dorm, și iacă se mai întind, și iar mai dorm. Și ca mîine, scoală-te la patru, culcă-te la zece. Ba mai ară și cîte o noptișoară. Ei, lăsați pe mine, Giurgiucanu! Îi țin de povești pînă le cade geană peste geană și adorm vorbind. Iar dimineață bocănesc, boncăluiesc, tușesc, scap lemne pe jos, ba și strănut. Să se-nvețe cu somn puțin... sculat în zori... Astea toate gălăgii îs de primăvară...

Fugarul

De la Bogdănești, din echipa trimisă să-i ajute pe cei de acolo, s-a întors Sterian Gălan. A fugit. Oamenii se strîng în jurul lui.

— Și cum a fost, mă?

— Rău. Camere bune. Dar, o cantină proastă, să fie a dracului. Și un ceai pe care nici n-ați pune gura. Și mai era cîte unul, că de-i ceream o piesă, zicea: „Da' ce, pe mine mă ajuți? Vezi-ți de treabă!“. Ei, dacă n-au nevoie de ajutor... M-am întors și gata!

După cîteva ore, apare la „Urzica“ stațiunii o caricatură. Un tractor face semn cu mîna și strigă, iar un om, ducînd o sacoșă pe deget, merge repede, făcînd pe surdul.

— Ce te-ai apucat să-l desenezi? — îl ceartă Biclea pe caricaturist.

Caricatura trebuie că-i roade puțintica conștiință de proaspăt absolvent, care se încăpățînează să nu lucreze și să umble neîngrijit.

Dar caricaturistul nu-i răspunde.

La ședința care urmează, Gălan e de părere că s-a purtat „cinstit“.

— Cum?

— L-am anunțat pe tovarășul inginer că plec.

— Ei, și? Acolo, tot nouă au rămas, în loc de zece.

— Era greu...

— Era greu pentru toți. Ai fugit, și gata. Ne faci de rîs. Omul se mai poate ascunde, pînă nu dă de greutăți.

Pînă în urmă cu cîteva zile, Gălan trecea drept mecanic priceput, om de încredere. Priceput o fi, dar de fugit, a fugit.

Și el rămîne mai departe în atelier cu toate că oamenii îi spun să se întoarcă. Și e din ce în ce mai întunecat. „Îl fierbe ambiția“ — spun tractoriștii.

S-ar putea ca din fiertura asta să iasă ceva bun.

Adieri

Cursurile profesionale, neglijate o vreme, se redeschid. În cantină, s-a pregătit o măsuţă acoperită cu hîrtie roşie, se împart caiete şi creioane, se afişează programul. După prima oră, fetele aduc ziare şi-şi învelesc caietele. Băieţii privesc o vreme, glumind cu bunăvoie, apoi aduc şi ei ziare şi se porneşte o întrecere veselă, şcolărească.

Înainte de ora de practică, tractoristele ies în pragul vechii clădiri cenuşii — reci şi neprimitoare — şi rămîn în capul scării. De peste cîmp, vine o boare caldă, care te îmbie s-o aspiri deschizînd buzele.

— Ce cald s-a făcut! — spune una din fete, înfiorîndu-se. Acum, numai să numărăm ceasurile, pînă om ieşi pe coclauri.

Rîde Tinca Igescu, descoperind un şirag de dinţi albi şi, sub puful uşor al obrazului, pielea i se rumeneşte. Cristina Ene priveşte în zare, ridicîndu-şi profilul aspru, iar Georgeta Scutaru şi-a lăsat capul pe spate, de parcă nu şi-ar mai putea duce cozile grele; iar genele lungi îi tremură.

— Şi Vasilica ce face? — întreabă deodată Tinca.

Vasilica e soţia lui Sterian Gălan, cel fugit de la Bogdăneşti. Pînă mai anul trecut era şi ea pe tractor. S-a măritat, a născut şi are acum un băiat de peste trei luni.

— Zicea că rămîne pe lîngă casă — spune Cristina — şi copilul... şi alte... Da' am fost ieri pe la ea. Stătea cu nasul în geam şi se uita... Zic: „Ce faci?" „Ascult" — spune. „Ce?" „Da' tu n-auzi?" se auzea o bătaie de „KD"-eu. „Şi?" „Cum, şi? Dacă Sterian nu mă lasă, eu tot mă duc. Tare mi-i dor de dealurile astea!..."

— E bine pe dealurile astea — spune Tinca, respirînd adînc. Georgeta tace şi numai privirea ochilor ei umezi, înneguraţi, arată că în clipa asta coboară un clin deluros, la volanul unui KD-eu ale cărui şenile se învîrt, neafundîndu-se în pămîntul negru şi moale.

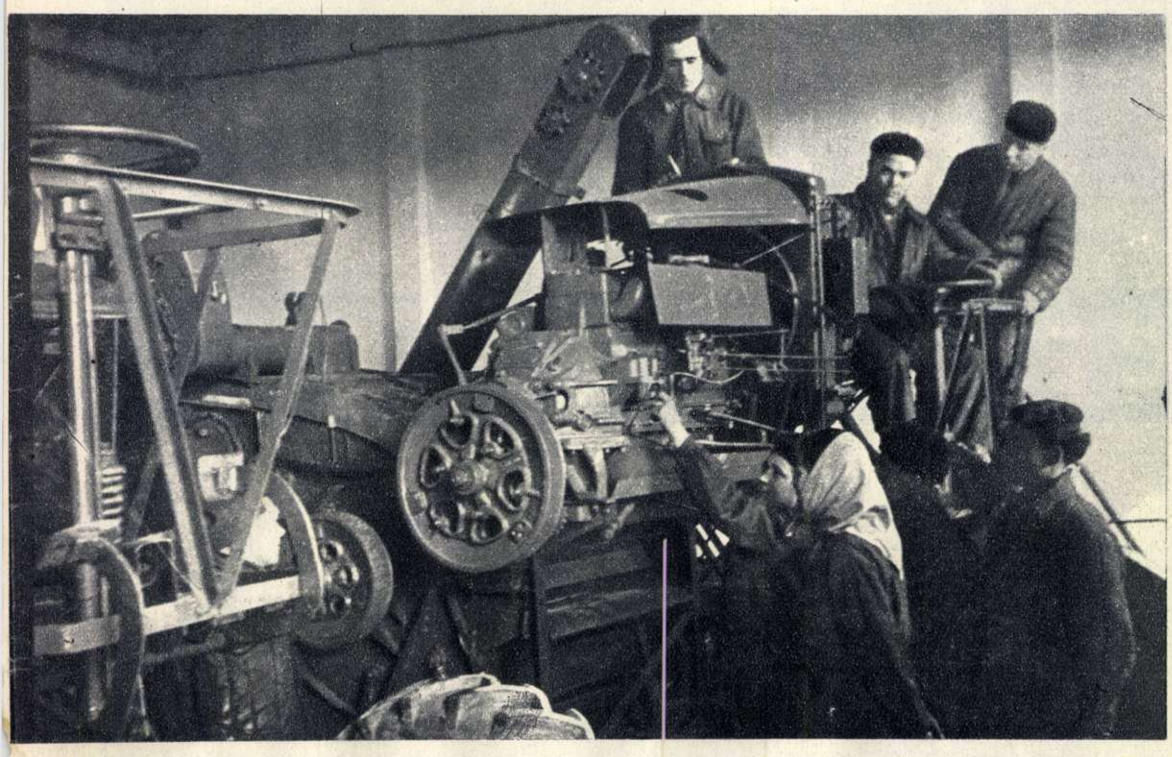

Au sosit noile combine sovietice S4 şi tractoriştii au şi început să-şi dispute titlul de viitor combiner.

Inginerul Dragomir — responsabilul cursurilor profesionale, controlînd caietele.

Macoveii

A venit azi Rotaru, preşedintele gospodăriei colective la care a lucrat Macovei şi în campania de toamnă, să-l ceară şi pentru cea de primăvară. S-au obişnuit cu el. Şi moşnegii spun: „Ia uite, cum îi merge limba în gură!" L-au întrebat o dată:

— Ci fel di Costică eşti?

— Cum ci fel?

— Cum îţi mai spuni?

— Macovei.

— Ţii, ca pe Macovei!

— Rîdeţi di mini, oameni buni?

— Nu rîdem, flăcăule. Aici a fost cu agitaţia unul Macovei Ghiţă cînd s-a făcut colectiva...

— Ăsta-i frati-meu, activistul.

— Bun, bun di tăt. El a fost cu noi la temelie, matali la păreţi. O să faşem o casă bună, colectiva noastră cu familia Macoveilor.

Şi acum au venit să-l ceară. Dar dînsul a fost repartizat la Benca. El şi acolo a mai lucrat, dar desigur că i-ar fi plăcut aici mai mult. Însă de multe ori, repartizările astea sînt motivate numai de imediate cerinţe tehnice, ori sînt învăluite într-un mister care se lămureşte de-abia spre toamnă, cînd se spune: „deh, nu putem să avem chiar capul la toate!..."

Constantin Macovei vorbeşte repede, repede, mai înghite cîte o vorbă, mai strîmbă una, şi spune tot ce are pe suflet, simplu, deschis, şi, cu toate că vrea să pară nepăsător, se vede că e mîndru şi de fratele activist (azi ofiţer) şi de alţi fraţi „toţi ridicaţi politic pe care n-am să-i fac de rîs tocmai eu".

Inaintea plecării

Anul trecut s-a transformat Colţul Roşu în dormitor. Fusese o mare şi bruscă nevoie de paturi. Apoi, nu s-a mai interesat nimeni de un nou Colţ Roşu şi abia acum, cu ajutorul elevilor tractorişti veniţi la practică, s-a mutat magazia de alimente, s-a făcut un alt club — cu duşumea cam urîtă, dar luminos, cu fotomontaje şi elemente decorative diferite.

Se lucrează şi la o scenă de şase pe patru metri, cu cortină, culise, cuşcă de sufler, becuri, decoruri şi reflectoare. Pînă a începe, au fost discuţii şi văicăreli. S-a vorbit de economii, bani, forme, „avem altele pe cap", „întîi producţia", „să ne gîndim bine". Apoi, într-o zi, podiumul a fost gata şi, cînd să se ridice panourile laterale, iar au fost „altele pe cap", şi lucrările s-au oprit.

Preşedintele comitetului de întreprindere şi tovarăşii din secţia politică s-au obişnuit cu mijloace „economice". Repetiţii de jocuri pe sală, recitări în odaia comitetului de întreprindere. Şi tocmai acum cînd a început să se lucreze scena şi clubul e gata să găzduiască recenzii de cărţi şi concursuri de şah, în curte a pornit o forfotă grozavă care-i face pe oameni să uite nu numai podiumul scenei, dar să părăsească şi atelierele, remizele. Se scot KD-urile—„roşioarele astea cu şenile" — cum spune Giurgiucanu — se aduc steaguri, tablouri.

Directorul şi inginerii fac cunoscute locurile de muncă ale brigăzilor şi maşinile tractoriştilor. Brigăzile respective încep să cureţe vagonul, fug la magazie, cară căldăruşe şi pîlnii, cearşafuri, pături, biblioteci volante.

Tovarăşul Iorgu Dorin, şeful secţiei politice, calm, sfătos, trece de la un tractor la altul, glumeşte, îşi aminteşte de cîte o întîmplare. Toţi activiştii secţiei au fost mai toată vremea plecaţi pe teren, pentru a sprijini alegerile în gospodării colective şi întovărăşiri, şi cît au stat în staţiune, de-abia au apucat să ajute munca culturală. Acum, iureşul şi veselia plecatului i-a cuprins şi pe ei.

Inginerul agronom, Dragomir, fire de gospodar răbdător şi perseverent, nu uită să atragă atenţia asupra lucrurilor mărunte, grijuliu ca în acest tumult să nu se strice ceva, să nu se uite ceva.

Se aude vocea nazalizată a lui Giurgiucanu, care, prinzînd steagurile pe vagon, le vorbeşte: „Staţi aşa, frumuşelelor. Vezi, vîntule, de stema aiasta, că se desprinde".

Macovei porneşte motorul, încordat, serios, dar trăgînd cu coada ochiului la cei care-l privesc.

Acum, se mai bate la repezeală cîte o scîndură vagoanelor-dormitor care n-au fost reparate la timp şi aşa cum trebuia.

Ciocănesc şi tîmplarul, şi tractoriştii. Cei care n-au treabă stau în faţa maşinilor, buluc, încălzindu-şi palmele la flăcările ce joacă deasupra unor băltiţe de motorină.

Curăţate, lustruite, KD-urile strălucesc, aliniate bot lîngă bot. Steagurile încep să fîlfîie.

Motoarele s-au încălzit, duduitul lor se aude mai slab, regulat, eşapamentul nu mai scapă abur albicios. Şi, deodată, o şenilă prinde să se învîrtească, tractorul se roteşte încetişor şi porneşte spre poartă. A pornit primul KD.

Mulţi înghit în sec. E greu să-i vezi pe alţii plecînd înaintea ta. Şi vîntul, vîntul ăsta care vine dinspre dealuri, dinspre cîmpii!... Ei, de-ai putea să simţi zvîcnitura plugului înfigîndu-se adînc, adînc, răsturnînd brazda, să simţi vibraţia manetei, vibraţia maşinii!...

— Lasă, că vă prindem din urmă — spune Costică Macovei, încet, ca pentru el.

Şi în ochii tuturor citesc acelaşi lucru: „Numai de-ar porni mai repede, mai repede, mai repede!..."

C. COMAN

Fotografii de A. MIHAILOPOL

1945
Weg
SOLDATEN WOFÜR
?

Una din puternicile demonstraţii populare antirăzboinice care au loc în prezent în numeroase oraşe din Germania occidentală.

PACEA VA BIRUI

de acad. Şt. MILCU

membru al Comitetului permanent pentru apărarea păcii din R.P.R.

Au trecut şase ani de la organizarea mişcării mondiale pentru apărarea păcii. În acest timp, mişcarea a crescut, luînd proporţii uriaşe. Iată, drept pildă, ţara noastră: de la un mic număr de comitete şi cîteva sute de mii de aderenţi, astăzi numărăm milioane de luptători activi pentru pace. Alături de sutele de milioane de oameni de pretutindeni, care luptă pentru aceeaşi cauză, poporul nostru este mîndru că face parte din invincibila armată a păcii.

Acum şase ani, cînd a răsunat pentru prima dată, la Congresul de la Paris—Praga, cuvîntul delegaţilor a 600 de milioane de oameni, forţele întunecate ale războiului au înconjurat cu tăcere, şi chiar cu ironie, lucrările Marii Adunări a Popoarelor. Se părea că au dreptate, întrebîndu-se ce pot face savanţii, artiştii, muncitorii şi ţăranii, care n-au nici bombe, nici coaliţii militare şi capital, împotriva unor forţe care dispun, pentru scopuri militare, de cea mai mare parte a bugetelor ţărilor lor.

Şi, totuşi, partizanii păcii au pornit lupta, cu îndîrjire şi curaj, împotriva acelor care pregătesc războiul. Milioane şi milioane de oameni şi-au spus cuvîntul, din casă în casă, de la om la om. Popoarele lumii au devenit o uriaşă forţă în lupta pentru pace.

S-a constituit Consiliul Mondial al Partizanilor Păcii, s-au ţinut succesiv congresele mondiale la Paris şi Praga, în 1949, la Varşovia în 1950, la Budapesta în 1953. Aceste congrese au făcut să apară în arena politică a lumii un factor nou. S-a putut vedea că popoarele au încetat de a mai fi pasive în problema păcii şi a războiului. Acest fapt nou a fost lapidar formulat de I. V. Stalin, prin cuvintele, care şi azi răsună ca o vibrantă chemare la luptă dîrză pentru zădărnicirea unui nou război: „*Pacea va fi menţinută şi consolidată dacă popoarele vor lua în propriile lor mîini cauza menţinerii păcii şi o vor apăra pînă la capăt*".

Milioanele de semnături puse pe Apelul de la Stockholm, împotriva armelor de exterminare în masă, au frînat folosirea acestor arme în Coreea. Aşa s-au împlinit cuvintele profetice ale lui Joliot Curie, rostite la deschiderea primului Congres Mondial: „*Va trebui să ţineţi seama de noi!*"

Fiecare din congresele şi sesiunile Consiliului Mondial al Păcii a însemnat un pas înainte făcut de forţele păcii şi o înfrîngere a forţelor agresive.

Să ne reamintim de Apelul pentru pacea lumii, din decembrie 1949; de Apelul de la Stockholm, din martie 1950, pentru interzicerea armelor de exterminare în masă; de manifestul şi rezoluţiile Congresului de la Varşovia din 1950, referitoare la definirea agresiunii şi la interzicerea armelor atomice, pentru dezarmare şi dezvoltarea relaţiilor economice şi culturale; de rezoluţiile sesiunii de la Berlin, din februarie 1951, referitoare la soluţionarea paşnică a problemei germane, japoneze şi coreene şi lupta pentru pace în toate ţările dependente şi colonii; de sesiunea de la Viena, din noiembrie 1951, în care s-au lansat Apelul către O.N.U. şi către popoarele lumii şi rezoluţiile privitoare la dezarmare, la încheierea unui Pact între cele cinci mari puteri, la problema germană şi la relaţiile culturale; de sesiunea de la Oslo,

Asia luptă pentru pace. La unul din mitingurile populare din China, o studentă mongolă exprimă cu înflăcărare hotărîrea popoarelor Asiei de a bara drumul războiului.

din martie-aprilie 1952, în care s-a lansat Apelul împotriva războiului bacteriologic; de sesiunea de la Berlin, din iulie 1952, în care s-au votat rezoluţii pentru încetarea războiului din Coreea şi împotriva remilitarizării Germaniei; de sesiunea Consiliului Mondial al Păcii de la Budapesta, din iunie 1953, în care s-a elaborat declaraţia cu privire la deschiderea unei campanii mondiale în favoarea tratativelor; de sesiunea de la Stockholm, din noiembrie 1954, în care s-au examinat problemele privind securitatea popoarelor Europei, Asiei şi Americii Latine, precum şi problemele dezarmării şi interzicerii armelor de exterminare în masă.

Dar cine ar putea uita oare momentul istoric al lansării vibrantei chemări a sesiunii de la Viena a Biroului Consiliului Mondial al Păcii împotriva pregătirii războiului atomic.

Cu nobilă emoţie, întreaga omenire iubitoare de pace a îmbrăţişat Apelul de la Viena, iar amploarea fără precedent pe care a căpătat-o actuala campanie mondială pentru stringerea de semnături pe acest Apel glăsuieşte despre răsunetul puternic pe care l-a avut în inimile oamenilor chemarea la mobilizarea tuturor forţelor păcii, pentru zădărnicirea noilor crime împotriva umanităţii, puse la cale de atomiştii războinici din S.U.A. şi de complicii lor.

Mişcarea pentru pace a reuşit să zguduie conştiinţa a milioane de oameni pînă deunăzi indiferenţi, să-i solidarizeze în lupta comună pentru neutralizarea forţelor care pregătesc războaiele de exterminare şi cotropire. Mişcarea popoarelor pentru pace a devenit o forţă puternică prin extensiunea şi numărul participanţilor, a devenit cea mai uriaşă mobilizare umană a timpurilor noastre.

Această forţă a împiedicat folosirea armei atomice în Coreea, a contribuit la încheierea armistiţiului în Coreea, a pus capăt războiului din Vietnam, a împiedicat izbucnirea unor noi războaie în diferite puncte ale globului, într-un cuvînt, a ţinut şi ţine în frîu pe aventurierii imperialişti cuprinşi de delirul războiului atomic.

Forţele păcii au învins şi atunci cînd ele nu erau aşa de mari şi puternice cum sînt astăzi. Şi cu cît cresc aceste forţe, cu atît mai puţine perspective au cercurile agresive imperialiste de a-şi înfăptui planurile nebuneşti.

Acum, mai ales, cînd în arena mondială şi în ce priveşte armele nucleare superioritatea se află de partea Marii Uniuni Sovietice, cînd s-a prăbuşit şantajul atomic practicat de militariştii americani, acum, mai mult ca oricînd, devine limpede pentru orice om cu judecată că există o forţă cu mult mai puternică decît armele morţii: *voinţa popoarelor*; că există o armă mai puternică decît cea mai perfecţionată bombă cu hidrogen: *lupta unită a popoarelor* împotriva celor care vor să azvîrle omenirea în prăpastia unui nou război pustiitor.

Voinţa popoarelor, lupta lor activă sînt în stare să impună pacea, să asigure triumful luminoaselor idei ale menţinerii păcii şi colaborării internaţionale.

Marile idei conducătoare ale mişcării pentru pace sînt, în acelaşi timp, obiective ale politicii externe a ţărilor paşnice. Mişcarea pentru pace a promovat idei clare şi simple, care corespund realităţii şi adevăratelor aspiraţii ale popoarelor. Sînt unanim cunoscute principiul rezolvării paşnice a problemelor litigioase pe calea tratativelor, ideea posibilităţii coexistenţei paşnice a statelor cu sisteme sociale diferite, principiul neamestecului străin în treburile interne ale statelor, ideea dezarmării treptate, a interzicerii războiului atomic, chimic şi bacteriologic.

Politica externă a Uniunii Sovietice şi a ţărilor democrat-populare este bazată tocmai pe ideea necesităţii şi a posibilităţii coexistenţei paşnice între statele capitaliste şi cele socialiste.

Marele savant francez Fr. Joliot-Curie, preşedintele Consiliului Mondial al Păcii, semnînd primul Apelul de la Viena împotriva pregătirii unui război atomic.

Coexistenţa paşnică conduce la adoptarea ideii reglementării pe calea acordurilor a problemelor în litigiu şi renunţarea la forţă sub orice formă. Aplicarea acestui principiu la conferinţa de la Geneva a dus la încetarea războiului din Vietnam şi la o oarecare înviorare a relaţiilor economice şi culturale între ţările din apus şi răsărit.

Dar numai enunţarea ideilor clare şi corespunzătoare realităţilor nu soluţionează problemele. Orice om care iubeşte cu adevărat pacea trebuie să ştie că, pentru a învinge forţele agresive, este nevoie să lupte, pentru ca ideile păcii, să cuprindă conştiinţa tuturor oamenilor cinstiţi şi să se transforme în acţiune. Iată de ce în aceste zile, sute de milioane de oameni, din toate ţările, semnează cu însufleţire Apelul de la Viena şi îşi intensifică lupta împotriva ratificării acordurilor de la Londra şi Paris, împotriva reînarmării Germaniei occidentale, împotriva planurilor de incendiere a Asiei, împotriva amestecului străin în problemele naţionale sau politice ale statelor, împotriva războiului atomic, pentru dezarmarea treptată şi pentru utilizarea în scopuri paşnice a energiei nucleare.

Mişcarea pentru pace a ridicat un văl de pe mintea a milioane de oameni în ce priveşte problemele păcii şi ale războiului. Ei şi-au dat seama că războiul nu este o fatalitate. O nouă forţă, de proporţii uriaşe, însufleţeşte marea armată a păcii: conştiinţa solidarităţii umane pentru apărarea păcii şi înţelegerii între popoare.

Prezidiul sesiunii de la Stockholm a Consiliului Mondial al Păcii (noiembrie 1954). De la stînga la dreapta: Ilya Ehrenburg (U. R. S. S.), Jean Laffitte (Franţa), Jiichiro Matsumoto (Japonia), Sven Hector (Suedia), Duncan Jones (Anglia), James Endicott (Canada).

★

La chemarea lansată în numele acestei nobile acţiuni, încă de la începutul mişcării pentru pace, am ieşit din izolarea muncii mele în laborator şi clinică; am participat la multe acţiuni ale partizanilor păcii şi am luptat, după puterile mele, pentru ideea prieteniei între oameni şi popoare, care a frămîntat minţile şi a făcut să bată inimile celor mai buni oameni de-a lungul secolelor şi mileniilor.

Sensul adînc al activităţii creatoare a unui om de ştiinţă şi a unui medic a devenit pentru mine mai clar şi mai imperativ. Am cunoscut în mişcarea pentru pace oameni de seamă, iluminaţi ai dragostei de oameni. Înfăţişări ale vieţii obişnuite au căpătat noi înţelesuri şi alte dimensiuni.

În zilele ultimei sesiuni de la Stockholm a Consiliului Mondial al Păcii (noiembrie 1954), la care am participat ca membru al delegaţiei romîne, drumul spre sala reuniunii trecea prin aleile grădinii zoologice a oraşului. Cu cîtă bucurie simplă şi prospeţime răsunau vocile copiilor suedezi care priveau acolo diferitele animale! Cu cîtă emoţie am privit mamele care învăţau copiii să hrănească din palmă vrăbiile guralive şi lacome! După asemenea privelişti, intram cu mai multă hotărîre şi însufleţire în şedinţele noastre de lucru. Într-un fel, noi luptam pentru ca şi mamele, şi copiii suedezi să se poată bucura de viaţă, aşa cum trebuie să se bucure toate mamele şi copiii din toate ţările.

Tot în acea grădină — în Djurgaarden — am privit lupii liberi şi ne-am înfricoşat. De fapt, erau frînaţi de şanţuri şi valuri de pămînt. Fiarele ne priveau plictisite şi se agitau neputincioase...

Mişcarea mondială pentru pace a făcut ceva asemănător în calea războiului. A ridicat, ca un val uriaş, conştiinţa omenirii în faţa agresorilor şi a oprit mîinile ucigaşe care ameninţă viaţa noastră paşnică şi existenţa speciei noastre.

În fund se vede corpul principal al noii clădiri și chiar din aspectul său exterior se poate bănui marea capacitate a acestei fabrici. E o clipă de răgaz — cauzată de venirea fotografului — și inginerii sovietici și romîni, care au lucrat pe șantier, stau de vorbă, așteptînd țăcănitul aparatului foto. Ca de obicei cînd se intîlnesc cu specialiștii sovietici, inginerilor romîni care au studiat în U.R.S.S, li se împrospătează amintirile despre Moscova și Leningrad, despre fabricile vizitate, despre marile șantiere, și, uneori, de prin buzunare apar fotografii cu date: „14.II. Kazan“, „25. IV. Leningrad — Ermitaj împreună cu Colea și Viktor“. De astă dată, tinerii noștri ingineri vor nota: „Amiază însorită, iarna 1955, împreună cu tovarășii Pokrovski, Racenko, Karasev. Inainte cu șase luni de darea în folosință a fabricii de penicilină.“

FABRICA DE PENICILINĂ

Text de C. CONSTANTINESCU

Fotografii de M. IVANCIU

Corpuri de clădiri înalte, la roșu, și în jur dealuri molcome, pe care primăvara timpurie a făcut să apară colțul ierbii.

Departe de vuietul orașului, s-au înălțat aici, masive, zidurile fabricii de penicilină.

Autoclave uriașe, fermentatoare, care străbat etaje, o mulțime de aparate care fac trecerea între laborator și fabrică – toate importate din Uniunea Sovietică – au și fost montate.

S-a lucrat și iarna, făcîndu-se o încălzire provizorie; și, în vreme ce crivățul șuiera afară, montorii munceau în marile hale, nestingheriți. Dacă, în timpul construcției, șantierul a necesitat un număr foarte mare de muncitori, cînd va fi gata, fabrica aceasta va funcționa cu o mînă de tehnicieni, de calificare superioară, special instruiți, care vor dirija operațiunile mecanic și electric, cu ajutorul tablourilor de comandă, al manetelor, butoanelor.

În pragul toamnei, se vor face probele tehnologice, apoi producția va porni în plin, furnizînd uriașe cantități de antibiotice, atît de necesare apărării sănătății poporului.

МПП - СССР
ГЛАВПИЩЕМАШ
ШЕБЕКИНСКИЙ
МАШИНОСТРОИТЕЛЬНЫЙ
ЗАВОД

S-a terminat montarea robustelor pompe sovietice de vacuum. Ele vor realiza un vid puternic, necesar procesului de producție a penicilinii. Ca și restul aparatelor acestei fabrici, pompele de vid sînt comandate automat și numai introducerea curentului electric la tablou lipsește pentru ca funcționarea lor să poată începe.

Pregătirea culturilor, asigurarea funcționării vivariumului, circuitul lichidelor, închiderea fiolelor, funcționarea laboratoarelor, a frigiderelor etc. — toate acestea cer un mare consum de energie. Pompele de diferite tipuri vor realiza nu numai subpresiuni, ci și suprapresiuni. Iată, în fotografie, montarea unui modern compresor de amoniac.

Aceste fermentatoare — numite fermentatoarele intermediare — sînt socotite mici; au numai... cinci mii de litri capacitate. Fiecare dintre ele este înzestrat cu un motor electric — fiind un fel de mică uzină de sine stătătoare. În fotografie: montorul Alecu Dumitru lucrînd într-una din sălile fermentatoarelor intermediare. Se observă motorul electric și carcasa axului care transmite mișcarea de rotație în corpul fermentatorului.

Sînt pe acest șantier oameni care au făcut montaj la fabrica de praf de lapte de la Remetea, la Tunel-Intrare la Hidrocentrala „V.I. Lenin“, au montat compresoare, au lucrat la termocentrala Doicești, la „Electromontaj“, au lucrat în Ardeal, Muntenia, Moldova. Dacă veți urmări pe hartă drumul parcurs de acești montori veți avea o imagine asemănătoare cu aceea a hărților de descoperiri geografice — numai că aici punctele vor oglindi rapida dezvoltare a industriei Republicii. Montorul trebuie să rezolve zilnic probleme noi. Iată-l pe Traian Constantinescu și membrii echipei lui, așezînd „în picioare“ unul dintre uriașele fermentatoare cu ajutorul căruia se va prepara prețiosul antibiotic.

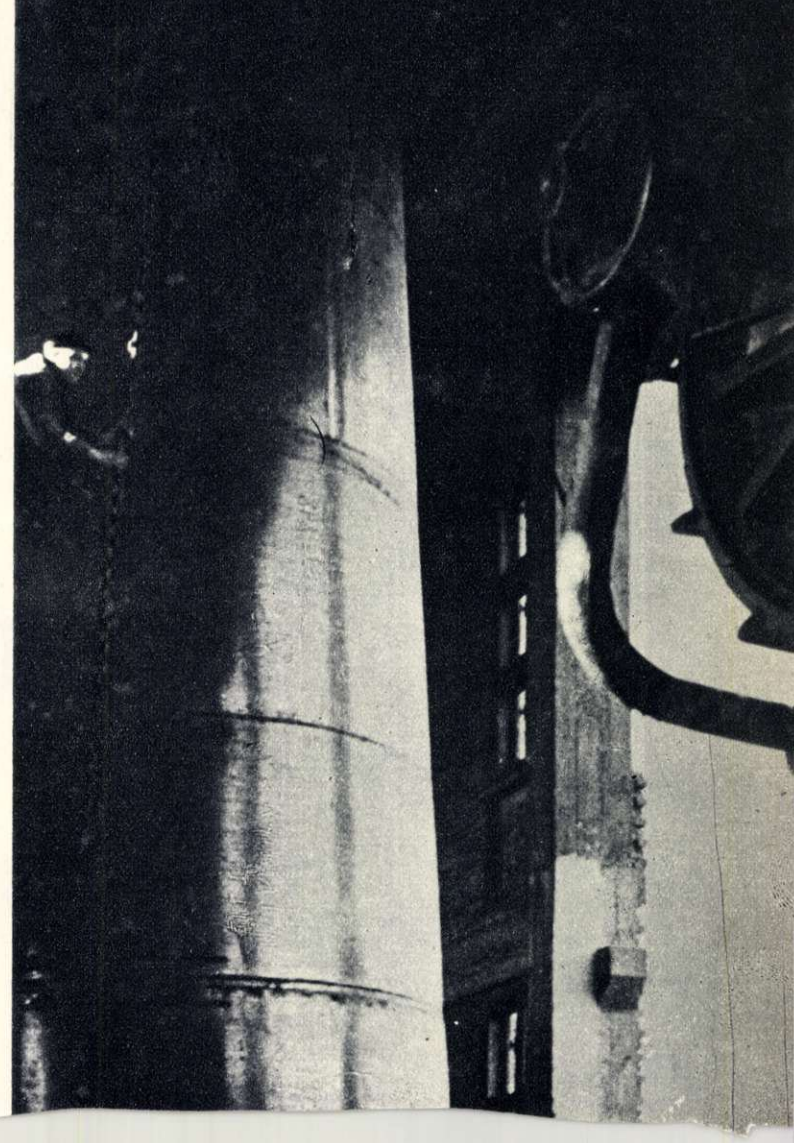

ACTUALITĂŢI TEATRALE...

„DON CARLOS"

PE SCENA TEATRULUI MUNICIPAL

La peste un deceniu de cînd pe scena Naţionalului au trăit, prin arta unor mari actori ca N. Bălţăţeanu şi Al. Critico, neuitaţii eroi din „Don Carlos", valorosul colectiv al Teatrului Municipal prezintă din nou publicului bucureştean marea piesă a lui Schiller. El cinsteşte astfel — ca şi multe alte teatre din ţară — comemorarea a 150 de ani de la moartea lui Friederich Schiller, organizată în întreaga lume datorită iniţiativei Consiliului Mondial al Păcii.

În centrul acţiunii acestei piese se află povestea de dragoste a lui Don Carlos, fiul regelui Filip al II-lea al Spaniei, pentru Elisabeta, fiica lui Henric al II-lea, monarhul Franţei. Don Carlos şi Elisabeta fuseseră logodiţi, dar, din motive politice, Filip al II-lea desface logodna şi se căsătoreşte el cu Elisabeta. Schiller foloseşte această intrigă romantică pentru a-şi exprima ideile sale progresiste în luptă cu obscurantismul şi fanatismul religios care dominau în acea epocă. In piesă apar cîteva figuri luminoase, care luptă cu pasiune pentru înfăptuirea ţelului lor. Este vorba de Don Carlos (Fory Etterle), marchizul de Posa (Septimiu Sever), regina Elisabeta (Clody Berthola).

Filip (Toma Dimitriu) este tipul monarhului despotic, dominat, la rîndul său, de inchiziţie, reprezentată în piesă de călugărul viclean şi intrigant Domingo (Mircea Balaban).

În concepţia directorului de scenă W. Siegfried, este valorificat conţinutul progresist al piesei — spre deosebire de anterioarele spectacole, în care s-au accentuat mai mult aspectele romantice ale acţiunii — adevăratele intenţii ale lui Schiller fiind astfel limpede dezvăluite.

Conţinutul de idei al piesei „Don Carlos", ce se desprinde din învelişul romantic al acţiunii, înscrie această operă de valoare în patrimoniul dramaturgiei clasice universale.

Scenă din piesă: Clody Berthola (regina Elisabeta) şi Fory Etterle (Don Carlos).

...ŞI CINEMATOGRAFICE

„SCIUSCIA"

In primii ani de după război, pe străzile oraşelor italiene, soldaţii englezi şi americani din armata de ocupaţie se adresau micilor lustragii, cu expresia: „*shoeshine!*". Adică: „lustruieşte-mi, ghetele". De aici s-a născut numele „Sciuscia", pe care-l poartă şi eroii filmului realizat în 1946 de Vittorio de Sica.

Filmul „Sciuscia", este închinat copiilor italieni şi problemei educării acestora, într-un moment de acută criză pe care o străbate Italia. Ca şi în filmul maghiar „Undeva în Europa", eroii filmului lui de Sica sînt copiii hoinari ce vagabondează pe străzile oraşelor ruinate de bombardamente, recurgînd la orice numai ca să-şi poată asigura chiar şi o existenţă mizeră.

Giuseppe şi prietenul său, eroii principali ai filmului, sînt şi ei nişte „sciuscia", nişte mici lustragii. Visul lor e să-şi cumpere un cal, cu care să se plimbe afară din oraş. Nişte cunoscuţi îi momesc cu o afacere, din care ar putea cîştiga suma ce le este necesară ca să-şi cumpere calul. E vorba să plaseze cîteva pături furate de la armata americană. Copiii, tentaţi, primesc şi se duc cu păturile la o ghicitoare, căreia i le vînd pentru cîteva mii de lire. Dar imediat apar în casa prezicătoarei şi cunoscuţii copiilor. Dîndu-se drept inspectori de poliţie, ei percheziţionează casa şi confiscă „obiectele delicte" pe care, desigur, le vor revinde altcuiva, repetînd această înscenare din care cîştigau atît de lesne bani.

Cînd înţelege că a fost victima unei înşelătorii, ghicitoarea se adresează poliţiei şi cercetările duc la identificarea micilor infractori, care sînt arestaţi a doua zi după ce-şi cumpăraseră calul. Increzători în promisiunea ce le fusese făcută, că „orice s-ar întîmpla, dacă îşi ţin gura, persoane influente îi vor scăpa", cei doi „sciuscia" nu vor să destăinuie numele celor cărora le-au servit ca unelte.

Copiii sînt trimişi la o şcoală de corecţie. De acum încolo, ei îşi vor petrece zilele între zidurile îngrozitorului stabiliment, chinuiţi, pe de o parte, de metodele de „educaţie" ale diriginţilor, pe de altă parte, de dorul de libertate şi de dorul calului lor, pe care-l lăsaseră la un ţăran.

Filmul „Sciuscia", unul din cele mai dramatice filme pe care le-a produs cinematografia realistă italiană după război, înfăţişează în continuare viaţa în şcolile de corecţie, unde copiii sînt striviţi moraliceşte, iar după ce ispăşesc o pedeapsă de cîţiva ani, sînt din nou azvîrliţi în stradă, pradă aceleiaşi mizerii şi, în plus, cu cîteva vicii dobîndite în „şcoală".

Animaţi de dragoste faţă de eroii filmului lor, regizorul Vittorio de Sica şi scenaristul Cesare Zavattini au realizat, pe lîngă scenele de puternic protest împotriva metodelor „educative", şi numeroase momente în care au surprins, cu desăvîrşită artă, sufletul copiilor. Rămîne pentru totdeauna viu în mintea spectatorilor momentul în care Giuseppe şi prietenul lui se plimbă călare, pe o cîmpie însorită, cu pelerine pe umeri ca nişte cavaleri medievali, de asemenea se întipăresc în memoria spectatorului scena arestării copiilor şi cea a procesului, cînd sala tribunalului este invadată de micii lustragii, prietenii celor judecaţi.

Din păcate, sfîrşitul sumbru al acestui film lasă spectatorului o impresie apăsătoare. Finalul, specific zavattinian, confirmă cuvintele pe care le-a spus cîndva scenaristul. Cesare Zavattini mărturisea că nu-i plac decît filmele în care scenariul nu pune o concluzie, în care drama se continuă în sală, în inimile spectatorilor. Ca şi „Sciuscia", celelalte filme realizate de Zavattini în colaborare cu Vittorio de Sica — „Hoţii de biciclete" şi „Umberto D" — se termină print-un semn de întrebare.

„Sciuscia", primul film realizat după război de Vittorio de Sica, anunţă calităţile ce s-au dezvoltat mai tîrziu în creaţia marelui regizor italian: simplitatea în compoziţie, grija pentru amănuntul artistic, compoziţia plastică a cadrelor şi poezia cu care învăluie micile întîmplări zilnice, viaţa oamenilor simpli.
]

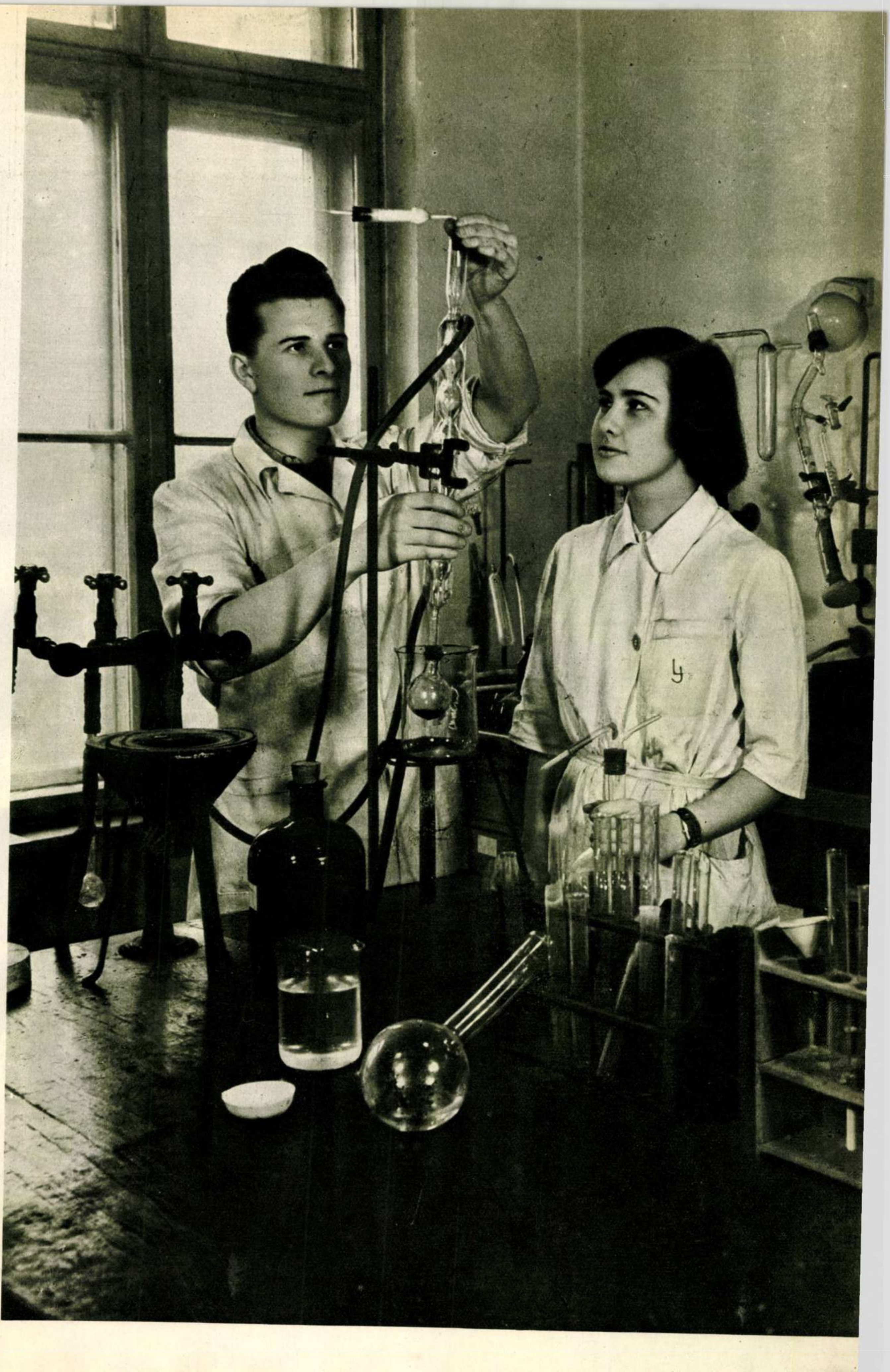

Va reuşi oare experienţa? Studenta Laczka Judith, din anul IV al Facultăţii de chimie a Universităţii „Bolyai" din Cluj, urmăreşte cu atenţie sinteza organică la care lucrează preparatorul Vodnar Ioan.

Fotografie de M. Mayer.

Priviţi obrajii acestor copii, îmbujoraţi de razele jucăuşe ale soarelui şi de bucuria de a fi din nou în parcurile atît de dragi lor! Nu este oare cea mai bună dovadă că a sosit primăvara?

MAIAKOVSKI

— 25 DE ANI DE LA ÎNCETAREA DIN VIAŢĂ A POETULUI —

AMERICANII SE MIRĂ...

Scrutînd
de pe-al ei ţărm, din depărtare,
sovietele,
de parcă le-ar mînca —
şi ridicîndu-se-n vîrf de picioare,
făr-a clipi,
America priveşte
prin ochelarii-i straşnici de baga.
Ce-o fi cu oamenii aceia,
specie rară,
muncind
departe-acolo,
năzdrăvani?
Un fel
de cincinal plan inventară...
Şi-acum,
îl termină
în patru ani!
Yankeul metru
nu-i chip
să-i măsoare.
Căci nici dolari
şi nici vreun sfanţ
nu-i mînă.
Ei toţi,
cu forţa lor de oameni, arzătoare,
muncesc,
neîntrerupt,
întreaga săptămînă.
Ce soi de oameni sînt?
Cum s-au călit!
Dar cine-i
potrivi
la munci astfel?
Nu-i mînă
vreun ciomag —
şi-au făurit
ei singuri,
bloc,
o disciplină de oţel!
Misteri!
la voi,
de multă vreme-i lege
avîntul
să-l tocmiţi cum vreţi,
pe bani.
Misteri grăsani,
voi
nu veţi înţelege
din ce-şi trag
comuniştii
ăst elan.
Burghezi,
miraţi-vă de comunista zare —
în muncă,
'n avioane,
în vagoane,
curînd
pe-America,
mult sprintena-n picioare,
o vom ajunge
şi-o vom şi întrece.

1929

În romîneşte de **Eugen JEBELEANU**

CEA MAI BUNĂ POEZIE

Auditorii
să te încurce sînt ispitiţi,
întrebări spinoase,
cu dulumul,
răsună.
— Tovarăşe Maiakovski,
am vrea să ne citiţi
poezia dumneavoastră
cea mai bună.
Căreia din ele
cinstea să i-o fac?
Mă gîndesc întruna,
rezemat de masă.
Poate asta
le va fi pe plac,
poate cealaltă
este mai frumoasă?
Caut prin poeme vechi
— sînt de acord.
Sala-n aşteptare
amuţi.
Un redactor al ziarului *Muncitorul din nord*
încet,
la ureche-mi şopti...
Atunci,
lăsînd baltă tonul poetic,
urlai
mai tare
decît trîmbiţele din Ierihon:
— Tovarăşi,
chiar astăzi,
oraşul Şanhai
l-au luat muncitorii
şi oştile din Canton.
Parcă lanţuri
în mîini ar fi rupt,
sala-n ovaţii creştea,
tunător —
cinci,
zece minute,
neîntrerupt.
Aplaudă Iaroslavl
de zor.
Părea că furtuna,
spre China zburînd,
notelor lui Chamberlain
dă un răspuns.
Şi vase cu boturi de-oţel,
manevrînd,
plecau din Şanhai
pe ascuns.
Poetica pleavă
nu pot s-o compar,
nici cea mai înaltă
a poetului laudă
cu acest simplu fapt,
din ziar,
pe care Iaroslavl
atîta-l aplaudă.
Mai strînsă
şi mai vie
unitate
decît acea muncitorească,
poţi să vezi?
Muncitor din Iaroslavl,
ca pe-un frate
aplaudă-l
pe culi chinez!

1927

In romîneste de **V. FELEA**

FRONTUL INIMII

de Tiberiu UTAN

...Dar eu, de fapt
vreau doar atît:
s-avem poeți
și mulți,
și buni,
și diferiți.

Vladimir Maiakovski

Vladimir Maiakovski și sora sa, Olga, în anii copilăriei.

Mesajul poetic al lui Vladimir Maiakovski se adresează în aceeași măsură tuturor poeților, indiferent dacă viziunea artistică a acestora este apropiată sau nu, înrudită sau nu, cu a lui. Căci după cum toți aezii anticei Elade și toți rapsozii timpurilor apuse s-au înfruptat din mana cerească a geniului homeric tot așa cu greu s-ar putea vorbi despre vreunul dintre poeții luptători ai epocii victoriei revoluției proletare, care să nu fi învățat de la Maiakovski, a cărui experiență artistică a atins toate strunele poeziei.

★

Pentru agricultor, frumusețea unei zile de primăvară e legată, în primul și în primul rînd, de faptul că va putea să-și lucreze bine pămîntul; pentru un turist sau pentru un cercetător al naturii, de faptul că va avea posibilitatea să facă, în bune condiții climaterice, o excursie sau o expediție științifică; pentru pictor, de faptul că va găsi în natură un model pentru peisajul schițat încă din primăvara trecută... Tot așa, unii poeți își însușesc din mesajul maiakovskian latura exterioară, de versificație, alții sistemul imagistic, alții metoda de atacare pieptișă a problemelor ș.a.m.d.

În opera multora, nu vom găsi la întîia privire elemente de contingență vădită cu opera lui Maiakovski, dar la o analiză mai atentă, vom recunoaște fie nota din patetica partinică a lui Maiakovski, fie reveniri stăruitoare la tema prieteniei popoarelor, la tema internaționalismului proletar, fie alte aspecte proprii operei maiakovskiene. Dar nu numai acestea sînt învățăturile care le putem desprinde din mesajul poetic al lui Vladimir Vladimirovici.

★

La un seminar de măiestrie artistică din Institutul de literatură din Moscova, l-am întrebat pe Mihail Svetlov dacă l-a cunoscut cumva mai îndeaproape pe Vladimir Maiakovski.

„Noi eram foarte tineri pe atunci — mi-a răspuns autorul „Grenadei". Maiakovski ne cunoștea însă pe fiecare, cunoștea nota personală a poeziei fiecăruia dintre noi. O dată, ieșeam pe poarta clădirii voastre (pe atunci aci nu era institut), cînd Maiakovski tocmai intra. Purta în mînă bastonul gros cu care îi plăcea uneori să iasă pe stradă. Parcă-l văd și acum pe poet... L-am salutat.

— Svetlov — îmi spuse el, fără să se oprească — ți-am citit „aghitca" din „Izvestia". Nu mi-a plăcut. De ce te apuci de ceea ce nu poți face cu îndemînare și talent?

De atunci — a încheiat Svetlov — Maiakovski nu mi-a mai spus așa ceva. Asta poate pentru că și eu m-am străduit să nu-i dau prilejul, urmîndu-i întru totul sfatul laconic."

În anul 1930, a avut loc expoziția „20 de ani de activitate" a lui Maiakovski. In fotografie: Vladimir Maiakovski alături de A. Fadeev, A. Surkov și V. Starski, într-un colț al expoziției.

Înțelegînd, ca nimeni altul, cît de deosebite de toate celelalte arme de luptă sînt armele artei, Maiakovski își îndemna contemporanii să creeze arme poetice cît mai diferite, cît mai eficace, cu care să poată lovi dușmanul, cu care să poată înarma clasa, așa cum le dictează conștiința comunistă și talentul. Cenușiul, platul, lipsa de personalitate poetică sînt o adevărată primejdie pentru poezie: „Și pentru voi, /și pentru mine/" o singură teamă persistă: /Ca sufletul să nu prindă rugină/, să nu urcăm la rangul /de poezie comunistă/ șabloanele, /cupletul de duzină" [1]).

Îndemnul spre originalitatea creatoare ni se pare nouă a fi una dintre învățăturile ce se desprind din acest mesaj maiakovskian.

★

Apărînd unitatea de monolit a tinerei poezii sovietice, unitate amenințată de RAPP, care încuraja scindarea armatei poeților în mai multe tabere, Maiakovski publică, în 1926, în paginile gazetei „Komsomolskaia Pravda", cunoscuta sa mărturie poetică „Mesaj poeților proletari". Vladimir Maiakovski pune în acest „mesaj", în mod categoric, unele probleme ale eticei scriitoricești: „Să ne lăsăm/ de-a mai vîrî fitiluri, pile, /în broderii/ de fraze prea abile... În poezie /nu cunosc rudele,/ prietenii,/ frații,/ cu protecții /nu prea/ se-ncheagă rima/"... probleme care — în treacăt fie spus — nu și-au pierdut din păcate actualitatea.

Poetul apără critica îndrăzneață și vioaie între scriitori, această lege a dezvoltării poeziei realist-socialiste: „/Iar dacă v-am certat,/ cîteodată, /și pana către voi mi-am repezit,/ înseamnă/ c-am făcut-o/ cu sînge/, înseamnă/ că rimele,/ mai mult decît voi,/ le-am ascuțit/"...

Dar deosebit de importantă și de actuală ni se pare una dintre problemele „Mesajului", și anume problema principialității raporturilor poeților noștri, a spiritului tovărășesc de dragoste și sprijinire reciprocă, de strînsă unitate pe acest „front al inimii" care este poezia.

Oare nu întîlnim și în zilele noastre poeți care substituie criticii constructive, tovărășești, răutatea incisivă? Oare nu mai întîlnim dintre aceia care „vor să-și cucerească" .../nume mari/ și ajutoare/ mahalalei cer"? Oare nu mai sînt scriitori care, sub greutatea cuvîntului lor, încearcă să strivească critica celor tineri? Nu sînt toate acestea fenomene care nu-și mai merită locul în rîndurile ucenicilor lui Maiakovski și care ne distrag adeseori atenția de la obiectivul principal?

Îndemnul spre *unitate în acțiuni*, spre atmosfera tovărășeasca, atît de propice muncii de creație, mi se pare a fi încă o minunată învățătură ce se desprinde din mesajul acestui maestru al gîndirii artistice:

Maiakovski în anul 1905, elev al Liceului din Kutaisi.

Hoi, tovarăși,
să mergem la pas!
N-avem nevoie de peruci lălîi,
ca chelboșii,
Iar
luptă dacă vrem,
au mai rămas
destui dușmani
de cealaltă parte
a baricadelor roșii.

În zilele acestea ale noastre, cînd omenirea dă lupte decisive pentru pace și fericire, și acest mesaj maiakovskian își păstrează întreaga sa valoare.

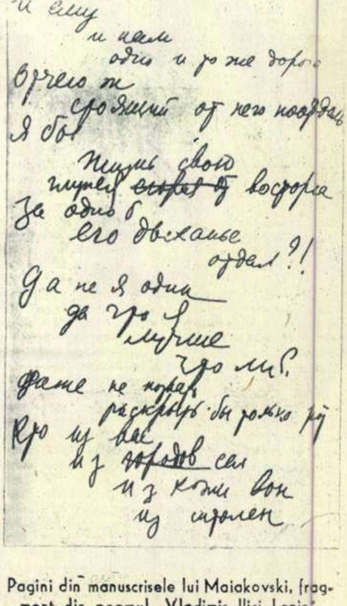

и ему
и нам
одно и то же дорого
Отчего ж
стоящий от него поодаль
Я бы
жизнь свою
глупый [illegible] восторга
за одно б
его дыханье
отдал?!
Да не я один
да что я
лучше
что ли?!
Даже не позвать
раскрыть бы только рот
Кто из вас
из ~~городов~~ сел
из кожи вон
из штолен

Pagini din manuscrisele lui Maiakovski, fragment din poemul „Vladimir Ilici Lenin".

---

[1]) In romînește de Mihu Dragomir

Marele poet recită poemul „Horoșo" („E bine!") la muzeul politehnic.

MAIAKOVSKI IN OGONIOK

de Valentin KATAEV

Lui Maiakovski îi plăcea să-și publice operele în ediții de masă sau publicații de mare tiraj. Numai în revista „Ogoniok“, în timpul vieții lui, s-au publicat peste 20 de poezii. Alte două poezii, „Notă Chinei“ și „Versuri despre pașaportul sovietic“, au apărut imediat după moartea poetului.

Mi-amintesc bine de acea zi — acum 30 de ani — cînd Maiakovski a venit pentru prima dată la redacția revistei „Ogoniok“. Era în primăvara anului 1923, cu puțin înainte de apariția primului număr al revistei. Țara trecea prin zile grele. Vladimir Ilici era bolnav. Boala lui Lenin era atît de gravă, încît guvernul a publicat un buletin special despre starea sănătății lui. Oamenii se frămîntau în jurul afișelor de pe zidurile caselor. O umbră de durere și grijă dădea orașului un aspect posomorît, care contrasta cu soarele viu de primăvară, cu strălucirea ferestrelor și cu cerul albastru de deasupra cupolelor violete ale mănăstirii Strastnîi.

Maiakovski a intrat în redacția revistei „Ogoniok“ îmbrăcat într-un trenci subțire de primăvară, cu șapcă și un baston agățat de braț, cu o țigară groasă în colțul gurii puternic conturate și energice. Rezemîndu-se de ușă, poetul mi-a citit ultima lui poezie, pe care o scrisese chiar atunci:

„Intunecînd cu umbra-i ziua de primăvară,
S-a afișat buletinul guvernului..."

Poezia, deși simplă, era genială. Sentimentul general al poporului sovietic era exprimat cu o forță nemaivăzută. Erau cuvinte unice, care corespundeau stării noastre sufletești. Parcă mai aud și acum rezonanțele vocii grave a lui Vladimir Vladimirovici, parcă mai văd și acum cuta adîncă și scurtă care-i despărțea vertical sprîncenele:

„Nu!
Nu trebuie!
Fulgerului poți să-i poruncești să se oprească?
Nu!
Nu poți înlănțui glasul furtunii!
In veci
Din mii de pagini,
Va răsuna ca o alarmă
Glasul lui Lenin."

Maiakovski, recitind (1920).

Poezia „Noi nu credem“ a fost publicată în primul număr al revistei. Așa a început Maiakovski să colaboreze la „Ogoniok“. Așa au apărut în presă rîndurile devenite clasice: „Nu va slăbi voința lui Lenin în voința puterii de milioane a partidului“, „În veci va bate inima lui Lenin în pieptul revoluției“...

Scriitorul nu uita revista „Ogoniok“. De obicei venea în timpul zilei, scotea din buzunar o foaie de hîrtie liniată, împăturită în patru, în care încăpeau exact cele 35 de versuri ale celebrei „scări“ a lui Maiakovski și își citea noua sa operă colaboratorilor revistei. Așa ne-a fost dat să auzim multe dintre cele mai bune poezii ale lui: „Kiev“, „Noi sîntem niște Edisoni de un avînt nemaivăzut“, „Marșul brigăzilor de șoc“ și multe altele. Poetul publica în „Ogoniok“ și celebrele sale reclame în versuri. Maiakovski acorda o importanța principială muncii sale în acest domeniu și se supăra cînd nu eram de acord cu el. Poetul avea între altele o reclamă scrisă anume pentru "Ogoniok“:

„Cît poți mai iute-aleargă
Să cumperi
„Ogoniok".

In anul 1923 Maiakovski a adus poezia umoristică „Schema rîsului“, cu ilustrații proprii: șase imagini lucrate în peniță, cu tuș, în maniera ascuțită a satiricelor „Vitrine ROSTA“[1]). Comicul poeziei consta în rime neașteptate și în concluzii logice și mai neașteptate. Era vorba de o țărancă ce mergea pe șinele căii ferate ducînd lapte și care era gata-gata să fie călcată de un tren rapid:

„Băbuța-ar fi fost strivită sub roți.
Zadarnic sirene o sută urlau!
Trecu pe acolo-un țăran cu carne de miel în desagă
Și să se ferească la timp o făcu să-nțeleagă".

Și deodată, cu totul pe neașteptate, și comică tocmai din cauza aceasta, urmează concluzia:

. . . .

„A salvat-o ziua în amiază mare.
Trăiască mijlocașul
Care face comerț cu carne de miel!"

Această glumă în versuri a fost publicată în nr. 5 al revistei abia născute.

Spre sfîrșitul vieții sale, după un interval de timp destul de mare, Maiakovski a revenit la dramaturgie. El a scris mai întîi „Ploșnița“, iar apoi „Baia“. În această epocă, poetul a publicat în „Ogoniok“ două note despre aceste piese. Notele cuprind cîteva din cele mai importante idei ale sale despre dramaturgie și, mai ales, despre comedie. Iată ce a scris, între altele, Maiakovski în nr. 2 din anul 1929 al revistei „Ogoniok“, în legătură cu piesa lui, „Ploșnița“:

„Îmi vine greu să mă consider pe mine ca autor al acestei comedii. Materialul prelucrat și introdus în comedie constă dintr-o mulțime de fapte din viața de toate zilele, care au ajuns în mîinile și în capul meu, venind din toate părțile, în timpul muncii mele de ziarist și publicist, mai ales la „Komsomolskaia Pravda“. ...Piesa este o comedie publicistică, cu probleme, cu tendință, și acest lucru izvorăște din activitatea ziaristică pe care am dus-o.

...Am căutat, în orice chip, ca această comedie să se distingă de tipul obișnuit al operelor care redau lucruri de mult trecute. Piesa este o armă a luptei noastre. Această armă trebuie ascuțită și curățată cu ajutorul unor colective mari“

Și iată ce scria Maiakovski în nota sa „Ce este „Baia?“ „Pe cine spală?“ (nr. 47):

„Baia“ spală și curăță pe birocrați... Greutatea, dar și sensul teatrului de astăzi, este de a face ca agitația, propaganda și tendința să fie pline de viață“.

Aceste idei ale marelui poet despre teatru sînt foarte importante.

Celebra poezie „Versuri despre pașaportul sovietic“ a fost publicată pentru prima oară tot în „Ogoniok“, după moartea poetului. Îmi amintesc bine cum ne-a citit-o el, pe cînd trăia. Îmi amintesc cu cîtă forță și mîndrie pronunța cuvintele: „cu seceră“ și „cu ciocan“; cum s-a ridicat apoi în picioare, ținînd sus, deasupra capului, carnetul lui de notițe și a strigat:

„Priviți!
Jinduiți-mă!
Sînt cetățean
al marelui Stat Sovietic!"

Așa mi s-a întipărit în minte Maiakovski pentru tot restul vieții.

---

[1]) Agenția telegrafică de difuzare la care a lucrat Maiakovski „Vitrine ROSTA“ — caricaturi cu comentarii satirice în versuri. Maiakovski lucra atît caricaturile, cît și versurile.

OPERA LUI MAIAKOVSKI ÎN ŢARA NOASTRĂ

In zilele noastre, unul dintre numele de cîntăreţi ai năzuinţelor popoarelor, rostite cu cea mai mare mîndrie, este cel al lui Vladimir Maiakovski, cel mai talentat poet al epocii sovietice — cum l-a numit I. V. Stalin. Faima şi versul marelui cîntăreţ al marşului spre comunism au trecut de mult orice graniţe, pretutindeni aducînd speranţă, bucurie şi încredere. Încă de pe cînd era în viaţă marele poet, opera sa a devenit cunoscută multor cititori din patria noastră, prin traducerile în limba franceză apărute în străinătate în acei ani.

Dar tipărirea în tiraje mari şi răspîndirea în mase a scrierilor lui Vladimir Maiakovski au devenit posibile în ţara noastră numai după eliberarea de sub jugul fascist. De atunci, numai în editura Cartea Rusă au apărut traduceri din opera lui Vladimir Maiakovski într-un tiraj de aproape 90.000 de exemplare. Tălmăcirile au fost făcute de cei mai valoroşi poeţi ai noştri contemporani: Mihai Beniuc, Cicerone Theodorescu, Maria Banuş, Nina Cassian, Mihu Dragomir şi alţii. Cu înflăcărare au fost primite în traducerea romînească poemele „Vladimir Ilici Lenin", „Poemului lui Octombrie" şi, mai ales, recentul volum de „Opere alese".

Numele lui Maiakovski este rostit cu pietate şi entuziasm ori de cîte ori este vorba de întărirea temeliilor noii noastre culturi. Un exemplu din multe la Bicaz, un grup de constructori ai hidrocentralei au constituit un cenaclu căruia i-au dat numele de Vladimir Maiakovski.

Maiakovski a scris mult pentru cei tineri, chiar foarte tineri. Editura Tineretului a tipărit în ultimii ani numeroase lucrări literare din opera marelui poet, într-un tiraj total de aproape 150.000 de exemplare în limba romînă, 25.000 de exemplare în limba maghiară şi circa 10.000 de exemplare în limba germană. Printre titlurile tipărite se află cunoscutele scrieri ale lui Maiakovski pentru copii şi tineret: „Tineretului", „Ce e bine, ce e rău", „Ce să fiu?", „Iată-o cărticică-n dar despre mare, despre far". De mare dragoste se bucură Vladimir Maiakovski în rîndurile tinerilor scriitori. O brigadă de agitaţie formată din tineri scriitori din Capitală, ce se deplasează prin fabrici, uzine, şantiere, citind producţii proprii, ajutînd în munca de culturalizare a şantierelor, poartă de asemenea numele lui Vladimir Maiakovski.

Anii ce vin ne vor aduce alte traduceri din opera marelui poet; dintre cele mai aşteptate sînt cele anunţate pe curînd de către poetul Cicerone Theodorescu: tălmăcirea în romîneşte a poemelor „150.000.000" şi „Horoşo" (E bine).

Toate acestea — oricît de sumar au fost relatate — vorbesc despre neţărmurita dragoste şi cinstire pe care poporul romîn i-o aduce lui Vladimir Maiakovski la 25 de ani de la moartea sa.

V. MAIAKOVSKI

LINIŞTE IN APUS!

Mai curat e asfaltul
decît pana hulubului.
Ce-i chelia bancherului?
Mai alb e-un trotuar.
(După ce-au fost
cadavrele
strînse-n camioane
şi sîngele
şters
pe pavajul murdar).
Pe largi bulevarde
nişte pui de burjui
sorb basmul dădacei
şi mîngîie
urşii de pluş
(după ce
au fost gaze
pompate-n baloane,
spre poloni auzi
tunuri
uruind
în urcuş).
Pacificii domni,
strălucind în ţilindre,
fac pe limbi bătături
— ce dueluri cu spada!
(după ce-au fost
trimise
afganilor arme
şi bombe
bandiţilor albi,
cu grămada!)
Husarii
descalecă
şi-n cafenea.
Infanteria
se-amuză
într-o lene civilă.
In friguri
turbate
azi fierb vreo cîţiva.
Clocoteşte războiu-n
această idilă.
A tras cineva
după colţul de stradă,
iar sîngele-n picuri
— punct lîngă punct —
cu-o dîră aprinsă
în sînge-o să prade
tot globul pămîntului
— nu degeaba-i rotund!
O ţintă
le trebuie:
inima noastră,
şi-un lucru
vor cei
ce comandă „război"!
Culcînd răsculaţii,
mulţimi să gonească
în foc,
pentru dînşii,
ca turme de oi.
De-al-ncăierărilor
sînge i-e sete —
iar mîine,
în mase
cu tancuri intrînd,
războiul de sînge,
va vrea
să se-mbete!
Cu păsări blindate
lăsînd pe pămînt
o dîră de urme
ucigaşe
şi gaze,
sălbatic
se-ntoarce din ani de măcel:
mîndreţea de cal
e-o grămadă de oase.
Războiul, schelet gălbejit,
îl culcase,
şi sus
coasa morţii —
e-albastru oţel.
Noi,
clienţi la en-gros
pentru cîrji şi proteze,
noi,
carnea de tun,
prînzul
gurii de fier,
la-ntîi August
vom face
mulţimi
să vibreze,
protestu-l
vom bate
în cuie pe cer.
Jos
praful de puşcă,
politica voastră!
Destul
ne-aţi ţinut
tot cu frica-n sîn!
E prima
republică
muncitorească!
În lături
războinică
haită de cîini!
Noi
cerem azi pace!
Dar dacă ne-atingeţi
vedea-veţi
companii
întregi
cum pornesc.
Pe front
întîlni-veţi
voi, aţîţătorii,
un singur
puternic
front muncitoresc!

1929

În romîneşte de
VERONICA PORUMBACU

VLADIMIR ILICI
LENIN
V. MAIAKOVSKI
POEMUL LUI OCTOMVRIE
Cartea Rusă
V. MAIACOVSKI
Lenin
E CU NOI
EDITURA PENTRU LITERATURĂ ŞI ARTĂ A UNIUNII SCRIITORILOR DIN RPR
V. MAIACOVSCHI
COPIILOR
ÎN ROMÎNEŞTE DE NINA CASSIAN
EDITURA TINERETULUI
MAIACOVSCHI
despre AMERICA
Tineretului

MUZICIENI DIN AUSTRIA ÎN ŢARA NOASTRĂ

Trei oameni de artă din Austria, prof. dr. Iohann Weber, pianist (în mijloc), şi compozitorii Otto Sigl şi Alfred Uhl, au sosit în ţara noastră la invitaţia Institutului Romîn pentru Relaţiile Culturale cu Străinătatea. Ei au fost salutaţi cu simpatie de iubitorii de muzică din Capitală cu ocazia concertului de muzică contemporană austriacă, ce a avut loc de curînd în sala Ateneului R. P. R.

COLABORAREA CULTURALĂ ÎNTRE R. P. R. ŞI R. P. CHINEZĂ

Recent s-au desfăşurat la Bucureşti, într-o atmosferă prietenească, lucrările Comisiei mixte romîno-chineze în vederea elaborării planului de muncă pe anul 1955 pentru aplicarea acordului de colaborare culturală între R. P. R. şi R. P. Chineză. Planul a fost semnat din partea romînă de Mihail Roşianu, preşedintele Institutului Romîn pentru Relaţiile Culturale cu Străinătatea, iar din partea chineză de Ke Bo-nian, ambasadorul R. P. Chineze la Bucureşti.

fotocronica FLACARII

Cursa de probă !... Mult au aşteptat clipa aceasta muncitorii, inginerii şi tehnicienii de la Atelierele I. T. B. din Capitală, care au lucrat la realizarea prototipului primului autobus romînesc. Şi acum iată că acest autobus elegant şi spaţios — avînd o capacitate de 60 persoane — construit pe şasiu „Steagul Roşu", a pornit în prima sa cursă. Curînd, după cursa de probă, aceste autobuse vor începe să fie produse în serie.

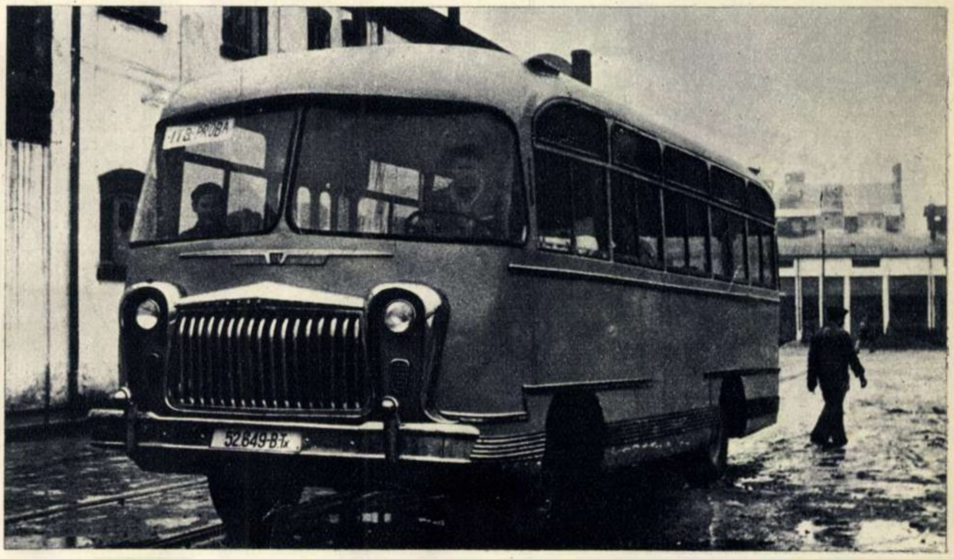

Nu se poate spune că această fetiţă nu e mulţumită de alegerea făcută. Doar la Expoziţia cu vînzare a confecţiunilor de primăvară pentru bărbaţi, femei şi copii, ce s-a deschis de curînd la magazinul „Victoria" din Bucureşti, a avut ce alege! Produsele fabricii „Gheorghe Gheorghiu-Dej" din Capitală, prezentate în cadrul expoziţiei, sînt variate şi frumoase...

„Priviţi ce mobilă frumoasă !" pare a spune această tovarăşă. Intr-adevăr, la noul magazin de prezentare şi desfacere a mobilei, deschis de puţină vreme în calea Victoriei din Capitală, se găseşte mobilă frumoasă şi de bună calitate.

BUDAPESTA în zilele de lucru

de **Páll ARPÁD,**
redactor al ziarului „Ellöre", organ al Sfaturilor populare din R. P. R.

Stăteam cu prietenul meu, unul dintre dramaturgii Studioului maghiar de filme, pe măgura dealului Hármas-határhegy și ne uitam, tăcuți, la miile și miile de clădiri ale orașului ce se întindea la picioarele noastre, la coșurile de fabrici, la Dunărea leneșă ce se pierdea în depărtare, la podurile ce se arcuiau zvelte peste trupul ei de apă. Sus, unde stăteam noi, vîntul rece șuiera a pustiu, răscolind frunzele uscate, zbîrlindu-ne părul. Jos, în vale, puncte minuscule alergau încoace și încolo, tramvaiele țiuiau, mașinile clacsonau. Din cînd în cînd, se auzea geamătul prelung al unei sirene de vapor.

Între ieri și mîine...

Spre stînga, unde Dunărea cotește cu grijă, îmbrățișînd cu o mișcare delicată insula Csepel, o adevărată pădure de coșuri se ridică spre cer. Fumul se înalță vesel, învăluind întreaga insulă. Prin anul 1948, ultima dată cînd am trecut pe aici, nu fumegau toate coșurile, întreprinderea lucra cu capacitate redusă de producție. Parcă îmi răsună încă în urechi cuvintele amare, dîrze, rostite atunci de muncitori: *„Bandiții au demontat mașinile, le-au furat; iar americanii nu vor să ni le restituie!"*

Mai încoace, insula Margareta împarte în două apele Dunării. În fața insulei, peste apă, se întinde podul cel mai zvelt al Budapestei.

O clipă privirile noastre se opresc asupra nenumăratelor turnulețe ale parlamentului și asupra arcurilor boltei; admirăm proporțiile puternice și bogata varietate a măreței clădiri, încîntătoarea armonie în care fantezia înaripată a artistului, simțul monumentalului și minuțiozitatea elementelor decorative se unesc. În 1948, cupola clădirii privea spartă spre cer, unele dintre turnulețe erau răsturnate. Parcă pălăria le-ar fi alunecat într-o parte, dar nu cum lunecă pălăria pe care un flăcău și-o trîntește haiducește pe ureche, ci ca cea a omului care și-o trage pe ochi în chip de obidă și umilință...

Ia te uită, ce mîndru sclipesc azi, la zece ani de la eliberare, turnurile clădirii restaurate!

Și acum, o ultimă privire circulară.

La Obuda, spre Aquincum, se vede un pîlc de case albe, care, privite de la distanță, par mărunte: parter, un etaj sau două... Contrastează atît de vădit cu celelalte cartiere ale orașului, așa cum, într-un port mare, luntrele mititele se deosebesc de uriașele cargoboturi transoceanice.

— Prea mici... — hotărăște, cu un gest scurt, prietenul și interlocutorul meu. Ocupă prea mult loc. Aici trebuie să se ridice blocuri mari, cu multe etaje.

Vorbește cu un aer indiferent, nu perorează, dar cine știe ce imagini noi se nasc în fantezia lui înfăpăiată! Poate că, de pe acum, el vede întregul cartier refăcut, cu clădiri uriașe, cu parcuri admirabile, cu cete de copii jucîndu-se veseli în preajma șantierului naval „Gheorghe Gheorghiu-Dej"...

De altfel, încrederea în ziua de mîine este un element tipic în felul de a trăi și a gîndi al budapestanilor.

Pe chei, punctele minuscule se vînzolesc ca mai înainte, tramvaiele țiuie și mașinile clacsonează la fel. Punctele acelea minuscule, oamenii, sînt cei care transformă și înfrumusețează, pe zi ce trece, noua Ungarie și capitala ei, Budapesta.

Cum stăm cu simțul timpului?

Văcarii din Hortobágy își înfig bățul în pămînt și, după umbra lui, spun cît e ceasul. Cetățeanul din Budapesta n-are nevoie de asemenea „metodă"; el știe pe ce vreme se găsește, chiar dacă nu are ceas. Bunăoară, femeile care întrețin curățenia la hotel simt în fiecare fibră cadența timpului, într-atît mișcările monotone, ritmice, ale lucrului de fiecare zi le-au intrat în sînge, în mușchi, în întreaga ființă. Șoferul căruia mă adresez abia greșește opt-zece minute. Într-o zi, îmi uitasem ceasul la hotel și, la stația de tramvai, mă adresai unui călător. Omul îmi răspunse prompt, asemenea unui orologiu vorbitor; simțul timpului îi funcționa de minune, doar cu trei minute o luase înainte.

În majoritatea lor, oamenii Budapestei nu numai că au un simț minunat al timpului, dar și prețuiesc timpul. Cei cu care îmi dădeam întîlnire pe stradă, sau în altă parte, soseau, de obicei, cum se spune... la țanc.

Iată, însă, că sînt și cazuri cînd faimosul simț al timpului dă greș...

Veneam cu tovarășul Kozák, un activist sindical, tocmai din strada Dózsa György și ne îndreptam spre Piața Stalin. Omul, îndesat, cu ochi scăpărători, cu părul vîlvoi, îmi vorbea cu însuflețire despre probleme de muncă și despre sport. Ne oprirăm o clipă, privind la copacii legănați din Parcul Orașului, la copia miniaturală a cetății din Hunedoara, a cărei umbră vibra pe oglinda apei. Din toată piața, o singură clădire se deosebea de celelalte în privința stilului: reședința C.C.S.

— E nouă? — întrebai pe tovarășul Kozák.

— Aș!... — dădu el din mînă. E veche.

— Veche? — repetai întrebarea, surprins și neîncrezător.

— Păi, are vreo șase ani...

Știam că, în mod curent, vechi se cheamă ceea ce e dinainte de eliberare, și nou ceea ce s-a clădit de atunci încoace. S-o fi poticnit omul?...

— Dar atunci ce zici de monumentul milenar?

— A!... începu să rîdă Kozák — apoi acela e preistoric...

Ulterior, i-am dat dreptate; am înțeles că nu e vorba de o simplă greșeală. Cutreierînd cartierele îndepărtate de prin împrejurimile șoselei Béke-ut și pînă jos, la Ujpest, am observat că pe locurile unde înainte de eliberare se întindeau maidane cu gropi pline cu gunoaie, se înalță azi blocuri impunătoare, cu sute de apartamente confortabile. Cartierele acestea,

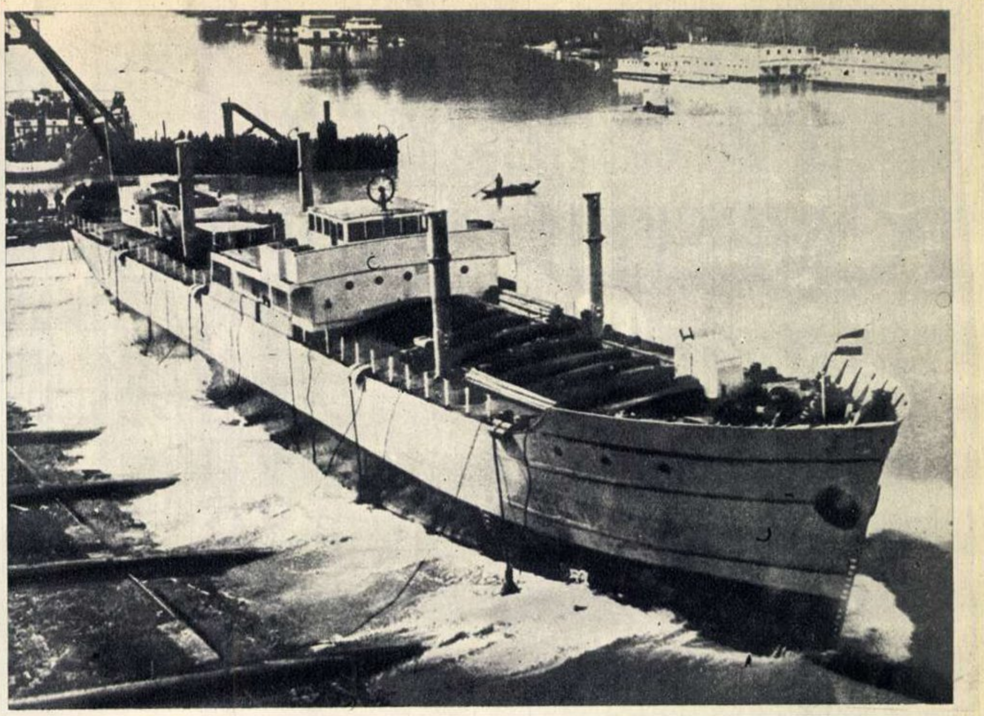

Zi de sărbătoare la șantierele navale „Gheorghe Gheorghiu-Dej" din Budapesta: este lansat încă un vapor, care va porni în prima lui cursă pe Dunăre.

renăscute din ruini, au azi fabrici, școli, cămine culturale, pline de viață, cu porțile larg deschise pentru copii, pentru tineret, pentru adulți.

În lumina realităților de azi, cifrele statistice devin mai grăitoare: în urmă cu zece ani, după război, în Budapesta se găseau 14.000 de case în ruină și 54.000 avariate. E ca și cum întreaga populație a unui oraș de mărimea Clujului ar fi rămas fără adăpost. În 1949, cam 95 la sută din aceste clădiri erau deja reparate; și, deși mai sînt și azi greutăți, numai în momentul de față se clădesc 5.000 de locuințe noi.

Șase ani înseamnă mai mult decît 2.000 de zile. Cîte probleme n-a rezolvat tovarășul Kozák, în fabrici, în uzine, cîte clădiri noi n-a văzut înălțîndu-se pe atîtea străzi și piețe, în acest răstimp! Cum să nu i se pară vechi ceea ce era nou înainte de aceste două mii de răsărituri și apusuri!...

Imaginea străzii

Cutreieri străzile Budapestei noi în zilele de lucru. Ești purtat de șuvoiul zgomotos, tălăzuitor, al mulțimii. Întîlnești, la tot pasul, tineri veseli, oameni mai în vîrstă, toți bine îmbrăcați și deopotrivă de grăbiți. Timpul e răcoros și observi că multe din femeile îmbrăcate cu gust poartă pantaloni lungi. Vitrinele luminoase te încîntă. Sus, fulgeră luminile de neon. La stopuri, ca apele rîului stăvilite de o stîncă uriașă, mulțimea se oprește. Și tot astfel se oprește la vitrine, în fața cinematografelor. Cîte priviri, cîte mișcări caracteristice nu ți se întipăresc în minte!

Poți uita oare forfota din fiecare dimineață cînd muncitorii și muncitoarele se îndreaptă spre locurile lor de muncă? În jurul orei 6, tramvaiele și autobusele sînt arhipline. Privești această mulțime agitată și te gîndești că mîine dimineață ziarul „Szabad Nèp" va scrie poate despre succesele în muncă ale muncitorului fruntaș care, în drum spre fabrică, se urcă acum grăbit în tramvai. Căci el, și împreună cu el mii și mii de muncitori și muncitoare dau orașului nota caracteristică Budapestei oamenilor muncii.

Sau, cine ar putea uita zîmbetul fericit al strungarului Hegedűs Gyorgy — șomer cu lunile în trecut, astăzi fruntaș al întrecerii socialiste — pe care-l vezi ieșind acum cu soția sa dintr-un mare magazin, purtînd în brațe aparatul de radio pe care l-a cumpărat mai adineauri! N-am să uit nici expresia plină de amărăciune de pe chipul soldatului pe care l-am întîlnit în fața teatrului Madách: nu mai găsise bilet pentru „Romeo și Julieta" și poate că în săptămîna aceasta nu va mai găsi, deoarece în Budapesta, numeroasele teatre, săli de concerte, cinematografe sînt luate cu asalt. Setea de cultură, dragostea de artă a budapestanilor sînt atît de mari, încît este imposibil de găsit un bilet de teatru pentru aceeași zi. Și, cum aș putea uita ochii drăcoși ai țăngăilor care parcă-ți spun: „las'pe noi, că în antract tot o să ne strecurăm!"

Bați străzile marelui oraș și ai oarecum impresia că răsfoiești istoria Ungariei. Și nu mă gîndesc la locuri istorice răscunoscute, ca, de pildă, Cîmpul Sîngelui, unde nu se poate să nu-ți aduci aminte de executarea grupului revoluționar al lui Martinovics, nici la muzee, la palatul Marii Adunări Naționale, la statuile lui Kossuth și Petőfi. Dar chiar un restaurant modest, curățel, cu aer familiar, ca „Pilvax", evocă figura lui Petőfi. Mă gîndesc cu emoție la tineretul febril, cu sufletul clocotitor, care-i asculta cuvintele în acest local, la 15 martie 1848. În restaurantul „Hungaria", cînd văd grupurile de scriitori, gazetari și actori discutînd, mă gîndesc că tot astfel, la una din mese, acum patruzeci-cincizeci de ani, Ady Endre discuta despre literatură, despre politică, despre treburile țării...

Pionierii

Pe la amiezi, orașul răsună de rîsetele lor pline de voioșie. Îi găsești pretutindeni. Cravatele lor roșii apar pe bulevarde, ca macii înfloriți în holde.

Am văzut pe omuleții aceștia isteți și sprinteni în timpul serviciului, la calea ferată a pionierilor.

Un om cu aspect puțin prietenos se opri în fața ghișeului.

— Dă-mi un bilet, piciule, pînă la Dealul Széchenyi.

„Piciul" lăsă numaidecît arșicele cu care se îndeletnicea în clipele libere. Nici nu se mai uită la partenerul său de joc; într-o clipă deveni un „casier" serios și grav.

— Poftim restul la 10 florini.

Cred că se simțea puțin jignit. Auzi dumneata: „piciule!"... Și poate că s-a reținut să nu protesteze numai pentru că — ce-i drept e drept — se ridicase de la arșice.

Conductorul trenului este, de asemeni, un pui de om disciplinat și serios. Doar buclele blonde și neastîmpărate îi cam compromit autoritatea. În orice caz, încercările de a le ascunde sub chipiu se dovedesc zadarnice. După fiecare stație, conductorul trece, cu gravitatea unui om mare, din vagon în vagon. Tușește, îți dai seama că vrea să-și îngroașe vocea:

— Biletele, vă rog! Cine s-a mai urcat?

Gravitatea aceasta ține pînă la stația Jánoshegy. De aceeași disciplină dau dovadă și impiegații: toți ridică tăblițele de semnalizare, salută, iar cînd trenul iese din stație, fac stînga-mprejur și se întorc în gară. Dar la stația Jánoshegy impiegatul e o fetiță cu codițe lăsate pe spate. Conductorul nostru o salută reglementar și plin de importanță, apoi, de pe scări, îi scoate limba.

Fetița roșește, își pune ochii-n pămînt, dar salută mai departe, pînă trece și ultimul vagon...

Privesc peisajul. Parcă aș umbla pe plaiuri ardelene, pe cursul Arieșului, sau prin munții Gilăului. Mă pomenesc că trag cu urechea: nu cumva se aude vuietul Arieșului? Copaci uriași, păduri mari de fagi; dincolo de piscul cu vedere minunată apar și brazii.

★

Au trecut zece ani de la zilele de neuitat ale eliberării Ungariei de către glorioasa Armată Sovietică. La Budapesta, se aprind milioane de becuri electrice; orașul se scaldă în lumină. Pe Dealul Gellert, Statuia Libertății, feeric luminată, se înalță cu brațele deschise. Parcă ar sta de veghe, apărînd pacea, securitatea și munca creatoare a orașului de orice uneltire amenințătoare.

Traducere de A. ALBU

Grija pentru condițiile de viață ale celor ce muncesc ocupă un loc de frunte în preocupările Partidului și Guvernului în R. P. Ungară. Asemenea blocuri noi de locuințe muncitorești ca cele din Budapesta se întîlnesc în multe localități din țară.

Povestea „POVEȘTII ȚAPULUI"

Compozitorul Max Eizicovici

Viața muzicală a țării noastre a înregistrat un eveniment de o deosebită însemnătate, din păcate insuficient discutat în presă: prezentarea de către Opera de Stat din Cluj a primei opere originale create în ultimii ani, lucrare ce concretizează, cea dintîi, eforturile muzicienilor noștri de a făuri o operă națională. Este vorba de „Povestea țapului", realizată de compozitorul clujan Max Eizicovici pe libretul lui Ilie Balea și Ion Bartalis.

*In momentul de față, cînd mai mulți compozitori și libretiști se dovedesc a fi preocupați de crearea unor opere romînești, discutarea problemelor de creație ridicate de „Povestea țapului" ar fi fost de un incontestabil ajutor, chiar și pentru sporirea calității acestei opere (prezentată nu demult într-o nouă versiune, superioară premierei ce a avut loc la București în vara anului **1954**).*

*Compozitorul este din **1946** profesor la catedra de compoziție a conservatorului „Gh. Dima" din Cluj, pe care l-a și condus cîțiva ani ca director, și a fost unul din întemeietorii Operei Maghiare de Stat din Cluj. In această calitate, el a ajutat efectiv la formarea noii generații de muzicieni clujeni, educată în spiritul dragostei pentru muzica populară, pe care el însuși a cules-o ani de-a rîndul și a folosit-o creator în lucrările sale.*

Scenă din opera „Povestea țapului"

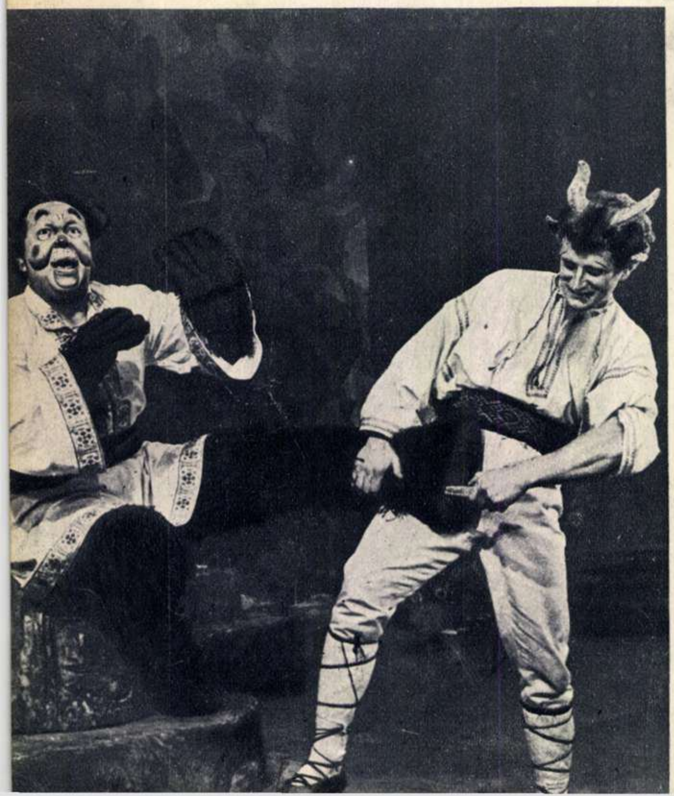

Cu prilejul acestei noi premiere, ne-am adresat tovarășului Max Eizicovici cu rugămintea de a răspunde cîtorva întrebări adresate redacției de către cititorii noștri.

Prima întrebare cerea unele amănunte asupra felului în care s-a născut ideea operei „Povestea țapului". Iată și răspunsul compozitorului:

„Sînt de atunci aproape cinci ani. Mă frămînta de mai multă vreme dorința de a începe să lucrez o operă. Ani de-a rîndul căutasem un libret care să formeze baza muzicii mele, pentru că aveam convingerea — care nu m-a părăsit nici astăzi — că opera e unul dintre cele mai accesibile genuri ale muzicii, că ea poate ajuta mult — tocmai datorită specificului ei — la educația muzicală a maselor. La noi, în Cluj, oamenii vin cu mult drag la spectacolele celor două opere existente, iar eu încercam ca, desigur, și alți compozitori — un sentiment nu prea plăcut cînd știam că ei nu pot vedea pe aceste scene nici o operă națională. Tradiții nu aveam în acest domeniu; experiență, la fel. Totuși, începutul trebuia făcut, oricîte îndoieli am fi avut asupra reușitei noastre. Am găsit atunci, citind niște lucrări ale lui Marșak, un basm-feerie care mi-a comunicat multă emoție și în care am văzut o eventuală idee de operă: eroul principal al acestui basm-feerie era un țap tînăr — întruchipînd frumusețea morală, vrednicia, cinstea și curajul — singurul sprijin a doi bătrîni ce locuiau într-o căsuță de la marginea pădurii. Și fără a mă opri prea mult asupra desfășurării acțiunii, am și început să transpun în muzică prima parte a lucrării, acolo unde era evocată atmosfera plină de căldură și înțelegere în care trăiau la început cei doi bătrîni și țapul lor.

Pe parcurs, însă, mi-am dat seama că basmul, așa cum se prezenta el ca basm, nu-mi putea furniza suficient material pentru un conflict muzical dramatic, intens, pentru conturarea unor personaje vii, puternice. Și atunci, pornind de la ideea lucrării lui Marșak, tovarășii Balea și Bartalis au creat un libret cu totul nou, în care sînt povestite suferințele țapului, căzut pradă tartorelui datorită slăbiciunii sale, dar salvat pînă la urmă de prietenii săi credincioși. Libretul era străbătut de ideea — de o înaltă valoare etică — a triumfului forțelor binelui asupra forțelor întunericului și avea situații în care ciocnirea directă, dramatică, dintre forțele adverse, alterna cu momente de lirism plin de duioșie sau cu altele de voioșie tinerească. Asupra acestui libret am pornit să-mi lucrez muzica și, o mărturisesc, abia mai tîrziu, după premiera ce a avut loc în vară la București, mi-am dat seama că libretul, cu personajele sale convenționale care nu puteau încerca trăirile intense ale oamenilor, nu era cel mai nimerit pentru o operă menită să exprime un bogat conținut de idei și sentimente. Că noi am fi putut, păstrînd caracterul de basm, dar înlocuind țapul, ursul, tartorele, cu personaje omenești, să dăm mai multă autenticitate și intensitate conflictului, mai multă expresivitate caracterizării muzicale a personajelor. Faptul că noi nu am înțeles de la început acest lucru, a dus la unele din slăbiciunile pe care întregul spectacol — libret, muzică, montare — le prezintă astăzi".

— *Am dori să ne împărtășiți felul în care ați conceput dr. dramaturgia muzicală a „Poveștii țapului".*

„Preocuparea mea centrală a fost de a izbuti să exprim muzical acea idee etică de care am vorbit mai sus, acel contrast puternic dintre forțele binelui și ale răului al căror conflict încheagă dramatic opera. Am urmărit deci crearea a două sfere intonaționale, pentru caracterizarea fizionomiei morale a celor două lumi opuse. Personajele pozitive își au fiecare motivele caracteristice, ce se repetă la apariția lor: țapul, o temă veselă, vioaie, care, pe măsură ce personajul se maturizează datorită suferințelor sale, se îmbogățește cu intonații mai sobre, mai dramatice; bătrînii, o melodie lirică, caldă; ursul cel bun, asemenea. În general, sfera de intonații ce conturează lumea binelui poartă o puternică amprentă a muzicii populare din Ardeal, în care se împletesc atît elemente ale folclorului romînesc, cît și ale celui maghiar. Spre deosebire de acestea, motivele ce caracterizează forțele răului — tartorele, ielele, spiridușii — au intonații aspre, cromatice, demonice. Cu toate că opera are părți închise — arii, duete, terțete, coruri — nu am urmărit obișnuita formă a operei italiene, în care aria sau duetul sînt oarecum rupte de desfășurarea dramatică a acțiunii, ci am căutat să mă apropii mai mult de forma dramei muzicale. Unitatea operei e determinată de travaliul tematic, la care sînt supuse acele leit-motive ce caracterizează personajele și care revin mereu în desfășurarea muzicală a acțiunii. Tema căminului, de pildă, care domina în prima parte a operei, o regăsim izbucnind din orchestră — și atunci cînd ielele îl ispitesc pe țap, ca pentru a-i aminti de dulceața căminului și a-l face să nu asculte îndemnul perfid al trimișilor tartorului; și atunci cînd țapul se află în împărăția întunericului, unde pare a anunța că bătrînii nu l-au uitat, ci-l caută, îndurerați. Acest motiv liric al căminului revine în final cu accente triumfale, ca pentru a ilustra victoria forțelor binelui. În general, m-am străduit să fac din orchestră un element dramatic, activ, care să întregească acțiunea, și să nu o rezum la rolul de acompaniament pasiv."

— *Ce planuri de creație aveți pentru viitor?*

„Despre acestea aș dori să vorbesc mai puțin, pentru că e bine mai întîi să faci ceea ce ți-ai propus și apoi să vorbești. În prezent, lucrez la o operă istorico-comică, al cărei libret îi aparține tot lui Ilie Balea, și care se va numi, poate, „Săliștencele". Acțiunea se bazează pe un fapt istoric autentic, petrecut în secolul al XV-lea. Mai multe, însă, nu vă pot spune acum, pentru că ar fi, cred, prematur și lipsit de modestie. Ce rost are să vorbești despre ceva ce n-ai realizat încă?... În orice caz, mă voi strădui să izbutesc mai bine ca în „Povestea țapului."

Cititorii „Flacării" așteaptă cu încredere, împreună cu nenumărații iubitori de muzică din țara noastră, viitoarele creații ale autorului operei „Povestea țapului".

S.F

CĂLĂREȚUL DE ARAMĂ

de Oleg **DANOVSKI**
artist emerit al R.P.R.

Gheorghe Cotovelea (Evgheni) și Pușa Niculescu (Parașa) într-o scenă din baletul „Călărețul de Aramă".

Scenă din actul II al baletului.

Este lucru știut: fiecare artist e înclinat să considere arta pe care el o slujește drept cea mai complexă și profundă, mai exigentă și mai emoționantă. Și cum aceasta, cred, nu este un păcat prea mare, o să-mi permit și eu o considerație de acest fel: ceea ce dă valoare unică baletului este tocmai faptul că el se încheagă din contopirea mai multor arte — mișcarea plastică și muzica, drama și poezia, pictura și sculptura. Un dansator trebuie să fie în felul său un muzicant; spun „în felul său" fiindcă, spre deosebire de un cîntăreț sau un instrumentist care exprimă muzica prin mijloace auditive, dansatorul exprimă muzica vizual, o cîntă prin mișcările corpului său. Dansatorul trebuie să aibă și un puternic simț al frumosului plastic, pentru că el desenează, sculptează în spațiu — cu propriile sale mișcări și nu numai oarecari linii geometrice, fie ele oricît de pure și grațioase; desenul său trebuie să aducă în el viața omului, autentica, vibrîndă. Dansatorul este și actor, dar un actor mut. Ca să poată exprima gîndurile și sentimentele omenesti, trebuie să-și angajeze întregul său corp; ca să poată fi înțeles, trebuie să-și încordeze la maximum întreaga sa ființa.

Socot că dacă baletul nostru tînăr a progresat atît de mult în ultimul timp, dacă el a reușit să dea „Călărețul de arama" la valoarea lui actuală, este datorită înțelegerii celor arătate mai sus.

Pînă la însemnatul salt calitativ înregistrat de baletul nostru sub conducerea tînărului maestru sovietic Igor Smirnov, înțelegerea aceasta a trecut prin diferite etape. Și aceste etape au fost marcate de fiecare nou balet sovietic montat în ultimii ani de către maeștrii sovietici. „Fîntîna din Bacciserai", ca și colaborarea cu solista din Erevan, Seda Vasilieva Sarkizian, ne faceau cunoștință în 1947 cu baletul sovietic, cu felul nou de a dramatiza coregrafia, cu un balet al cărui conținut intens dramatic, bogat în idei și simțăminte, trebuia exprimat în formele pure, nealterate, ale baletului clasic. Or, toate aceste ridicau probleme extrem de dificile în fața coregrafiei noastre, care, căzută în parte sub influența școlii expresioniste occidentale, nu se preocupase pînă atunci cu perseverență de redarea realistă a conținutului, și care, în numele căutării unor așa-zise „forme noi", începuse să dezagrege, să diformeze baletul clasic. Mai tîrziu, tematica complet nouă a „Macului roșu", ca și munca cu maestrul Kurilov, ne-au dus la simplitatea și veridicitatea interpretării dramatice, la eliminarea pantomimei convenționale din dansul clasic vechi, la găsirea unor noi forme de expresie coregrafică bazate pe tradiția baletului clasic. Mai apoi, colaborarea cu artistul poporului M. M. Gabovici la cea de a doua redacție a „Macului roșu“ a dus mai departe realizările noastre anterioare, pe linia adîncirii conținutului, a tendinței de a contopi dansul cu pantomima, astfel ca artistul să nu nareze acțiunea pantomimic, ci să redea prin dans actiuni vii, dramatice.

Trecînd prin școala acestor maeștri sovietici, care aduceau la noi vibrația, suflul înviorător al neegalatului în lume balet sovietic, ansamblul nostru coregrafic a căpătat forțele necesare pentru a putea pune în scenă „Călărețul de aramă“. Aceasta în primul rînd, pentru că ultimul balet pus în scenă la noi aducea o temă cu totul nouă, o temă filozofică netratată pînă atunci coregrafic și care, tocmai prin subtilitatea ideilor conținute, cerea dansului un limbaj cum nu se poate mai transparent și elocvent. Chiar maestrul Glier, compozitorul muzicii, ne povestea cîte îndoieli au existat la început asupra posibilității de a trata în balet tematica marelui poem pușkinian în care, după cum nota Bielinski, „vedem participarea dureroasă a unei personalități care suferă din cauza alegerii locului pentru noua capitală (Petersburgul înălțat de Petru cel Mare pe malul Nevei, n. r.) unde au pierit atîția oameni — și inima noastră distrusă de compătimire este gata să se tulbure împreună cu acest nenorocit; deodată, însă, privirea noastră căzînd asupra statuii vinovatului gloriei noastre (statuia lui Petru cel Mare, numită „Călărețul de aramă“, n. r.) se închină în fața sa... Și cu inima smerită recunoaștem victoria elementului general asupra elementului particular, fără a renunța la compătimirea față de suferința acestui element particular. Noi recunoaștem că acest gigant de bronz nu a putut cruța individualitatea, gîndul său fiind îndreptat asupra soartei poporului și a statului, pe acest gigant îl apără necesitatea istorică“.

Iată prin urmare că, în locul baletului în care variațiile de dans — uneori necerute de desfășurarea logică a acțiunii — alternau cu pantomima naivă, noi trebuia să exprimăm prin dans întreaga tragedie a tînărului Evgheni, care-și pierde iubita în timpul unei cumplite revărsări a Nevei și care, în marea lui disperare, își pierde mințile, blestemînd colosul de bronz — statuia ecvestră a lui Petru.

Trebuia să urmărim deci, în primul rînd, o interpretare dramatică de mare intensitate, care să poată înfățișa gama bogată și variată a simțămintelor eroului principal, Evgheni. Maestrul Smirnov a lucrat cu cei doi interpreți ai lui Evgheni, Gabriel Popescu și Gheorghe Cotovelea, pentru redarea cît mai nuanțată a acestor stări sufletești: Evgheni e întîi un tînăr sfios și puțin stîngaci, plin de lirism și discreție în dragostea lui pură pentru Parașa. Apoi, în timpul furtunii, închis în camera sa, sufletul îi este cuprins de neliniște și îndoială, iar cu încetul acest zbucium se transformă într-o deznădejde care-l împinge să înfrunte mînia oarbă a Nevei revărsate. Disperarea lui atinge paroxismul cînd își dă seama că Parașa lui a pierit în valuri și atunci în mintea lui se

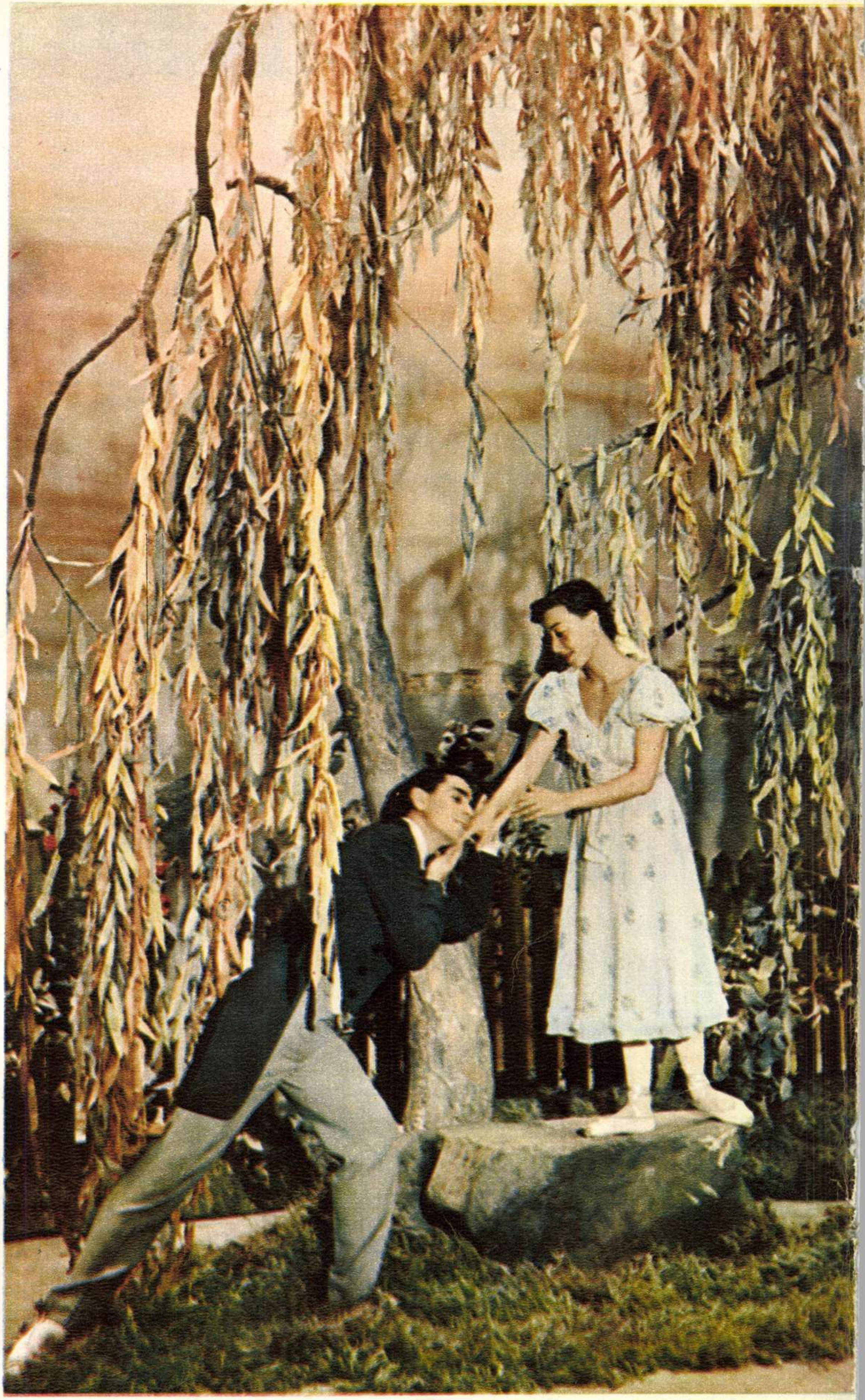

Gabriel Popescu (Evgheni) și Irinel Liciu (Parașa) într-o scenă din actul II, tabloul VI.

coboară întunericul: Evgheni innebuneşte şi o ia la goană pe străzi.

Maestrul Smirnov nu a lăsat nici o clipă interpretul să iasă din rol, să rămînă numai dansator. El a trebuit să-şi trăiască personajul pînă la totala identificare. Fiecare mişcare de dans, fiecare pas al lui a trebuit să exprime ceva, să aibă o logică dramatică perfectă.

Asupra fugii lui Evgheni pe străzile oraşului, al cărui conţinut interpreţii nu şi l-au putut apropia uşor, maestrul a revenit de zeci şi zeci de ori, cu o răbdare de fier şi cu exigenţă nesfîrşită. Aceeaşi exigenţă a manifestat-o Igor Smirnov şi asupra tehnicii coregrafice. E vorba despre acea tehnică care, după cum spune Galina Ulanova, „se transformă din dictator ce ţine balerina încătuşată în groaza veşnică de a nu greşi mişcarea, într-un ajutor atît de credincios, încît nimic nu-l poate înlocui, şi pe care nimeni nu o remarcă, nici publicul, nici balerina însăşi“.

Din intransigenţa artistică a maestrului sovietic de balet, din minuţiozitatea, aş zice savantă, cu care îşi pregătea lucrul, din seriozitatea cu care urmărea cel mai mărunt element al spectacolului şi nu renunţa pînă nu-l vedea desăvîrşit, am avut eu personal cel mai mult de învăţat.

Şi fără îndoială aceste însuşiri — care au stimulat personalitatea creatoare a fiecărui interpret — au avut o contribuţie la deosebitele lor realizări. Este interesant de observat cum, avînd de interpretat aceleaşi personaje Evgheni şi Paraşa — cele două cupluri de dansatori (Gabriel Popescu-Irina Liciu; Gheorghe Cotovelea-Puşa Niculescu) şi-a creat fiecare în mod personal rolul, au creat tipuri oarecum deosebite temperamental. Gabriel Popescu e remarcabil prin tehnica sa, prin intensul suflu

Nicolae Bazaca în rolul lui Petru I.

Paraşa şi prietenele ei (actul II).

Evgheni (Gabriel Popescu) într-un dramatic moment din actul IV.

In medalion: Arapul lui Petru I și Regina Balului.

Dans din actul I.

dramatic care-l imprimă personajului, mai ales în scenele nebuniei. Gheorghe Cotovelea e emoționant în scenele de lirism și de duioșie, anunțînd de la prima intrare în scenă drama ce se va dezlănțui.

In timp ce Pușa Niculescu dă personajului o notă de drăgălășenie sprințară, de cochetărie grațioasă, Irinel Liciu e dramatică în lirismul ei și vaporoasă, iar dialogurile ei coregrafice cu partenerul sînt excepționale prin expresivitatea lor.

Realizatorii acestui balet au mai avut de rezolvat și problema, foarte dificilă de astă dată, a decorului. În „Călărețul de aramă“ decorul e un personaj viu, s-ar putea spune că dansează chiar, o dată cu interpretul: revărsarea Nevei e un duet între Evgheni și valurile răscolite; statuia lui Petru are viața ei, semnificația ei adîncă în economia spectacolului, la fel și Petersburgul, „adevăratul erou al poemului“, cum îl numește Bielinski. Efectele scenice, depinzînd de o tehnică foarte complicată, trebuiau astfel realizate încît să nu înăbușe ideile, ci să urmărească și să sublinieze stările psihice ale eroilor.

Fără îndoială că realizarea unui astfel de spectacol — care ridica probleme dramatice, de tehnică coregrafică și scenografică neîntîlnite de noi pînă acum — a impulsionat colectivul nostru în mersul său înainte, jucînd un rol de seamă în dezvoltarea lui viitoare. „Călărețul de aramă“ a contribuit în mod neîndoielnic ca baletul nostru să-și ia locul de cinste printre artele surori pe care, poate, foarte curînd, în măsura în care va fi mai departe sprijinit, va putea să le cheme la întrecere.

LUMINI ÎN AMURG

de **ASZTÁLOS István**

laureat al Premiului de Stat

Ilustrație de V. CRIVĂȚ

Întreaga lună aprilie vremea fusese ploioasă, dar pînă la urmă cerul se curăți. Pe bolta albastră nu puteai zări nici pui de nor; soarele strălucea cu toată puterea lui. Mugurii s-au desfăcut mătăsoși, iar pe sub tufe au răsărit sumedenie de toporași.

Lui Fodor Ferenc, porcarul colectivei, om trecut de șaizeci de ani, fără un dinte în gură, îi place tare mult căldura asta. Bucuros ar face și el ceea ce face cîinele său: întins la pămînt și-ar coace burta la soare. Dar el nu poate face așa ceva, și-apoi nici nu se cuvine. I-au fost încredințate doar șaptezeci de dobitoace, șaptezeci de scroafe fătate; toate negre, cu ștergar alb, bălțate, de soi Bazna. Seamănă între ele de zici că-s dintr-o singură mamă. Dar numai pe dinafară. Pe dinăuntru îs de șaptezeci de feluri. Aia de acolo, de pildă, îi scroafă tînără de tot; cînd își amintește de purceii ei, nu mai zice nici „doamne ajută“ și o și tunde la fugă către fermă. Azi o judecase cu bîta nu mai puțin de zece ori, și totuși s-a pornit și a unsprezecea oară. De alta trebuie să aibă și mai multă grijă, căci e în stare să sfîșie cîinele. E o scroafă bătrînă, care-și teme purceii cînd nu-s lîngă ea.

— Băga-s-ar dracu-n dragostea voastră de mamă! le suduie el fără încetare.

Pentru sudalmele astea lui i se cuvin zile-muncă, cîte trei sferturi de zi-muncă pe zi; și de-aia nu se cade să lenevească. Omul să facă bine să stea în picioare, o dată ce-i așa de bine plătit.

Asta îl neliniștea pe el mai mult decît orice: plata asta bună. Încă de astă-toamnă îl neliniștește. Pînă atunci se temea că s-a lăsat prostit: și-a dat puținul său pămînt și acuma, la bătrînețe, rămîne gol-goluț. Multe de toate se mai vînturau pe atunci prin sat. Mai apoi însă, pe la împărțirea veniturilor, pentru cele două sute zece zile-muncă ale sale a căpătat grîu, porumb, bani și altele, atîtea că n-a avut loc în casă pentru toate. Călca peste cucuruz și dormea pe grîu. Nici pe vremea cînd se afla în floarea vîrstei nu agonisea atîta, și doar pe atunci din zori pînă-n noapte îmboldea boii, secera, îmblătea ori căra lemne pentru grof.

La început nici nu știa ce să facă el cu atîtea bucate. Au trecut doar mai bine de cinci ani de cînd îi văduv; are doi feciori la oraș, iar fata e în colectivă, cu bărbat cu tot. Nu știa ce să facă cu agoniseala, dar nici nu-l lăsa inima s-o risipească. Era ca un lup căruia i-au căzut colții: măcar să simtă mirosul mielului dacă nu-l mai poate sfîșia. Își păzea fiecare bob ca ochii din cap. A mai vîndut ceva cînd și-a cumpărat cizme și vestminte noi, dar ce-a rămas, a pus prevăzător la păstrare. Cînd îl întreba fata ce are de gînd cu atîtea bucate, se prefăcea că nu-i aude întrebarea...

Mai mult îl neliniștea gîndul că într-o bună zi i-ar putea trece cuiva prin cap că i-au dat prea mult; că lui nu i se cuvine atîta... Gîndul ăsta nu-i dă pace. Zadarnic îi spune și președintele, și organizatorul, să se ducă acasă, pentru că și-a îndeplinit norma; el stă pînă seara tîrziu la fermă și-și face de lucru în jurul scroafelor.

În ultimele zile a tot chibzuit: să vîndă ceea ce îi prisosește și să-și cumpere o vacă și un ceas? Dorința lui cea mai fierbinte este să aibă un ceas de buzunar. Unul cum are Guszti Gyuri, brigadierul, care și-l cumpărase încă astă-toamnă, îndată după împărțire, și-l poartă legat cu lanț în buzunar. Îl scoate, se chiorăște către soare, apoi începe să țipe: „Ce dumnezeu, ia uite ce tîrzie-i vremea și noi n-am făcut nimic !...“ Un ceas ca ăsta îi trebuie și lui.

Acum, iată-l: cu căciulă de miel, cu suman ponosit pe umeri, stă cu bărbia sprijinită în bîtă și cu spatele la soare și se gîndește la cumpărarea ceasului.

... L-ar cumpăra bucuros, dar știe că-i va fi rușine să-l poarte. N-a mai avut ceas niciodată, se teme că l-ar rîde lumea... „La naiba, ce mai oameni sînt pe lume!“ — mormăie el furios. Și apoi și vaca aia, — el nu e acasă toată ziua. „Cine s-o mulgă, cine să aibă grijă de ea? Fata lui?... Dar ce, să cumpere vacă pentru fată-sa?... Praf s-alege de toate! Nu mai e de trăit singur!“ — se gîndește pus pe harță și, văzînd că scroafa cea tînără își ciulește iar urechile către fermă, aruncă deodată bîta înaintea ei, încît scroafa se întoarce îndată între celelalte.

La vîjîitul bîtei, sare și cîinele speriat.

„Ei, puturosul naibii! îl suduie moșneagul. Eu să le păzesc? Hai? Tu îți încălzești liniștit puricii... Iar acum îți zgîiești ochii în pămînt, hai? Știi ce spunea domnul administrator Szalánki — acolo să-l calce nevoia, unde se află! — știi ce spunea? Cine-și pleacă ochii, trebuie pălmuit! Ei, bîta, adă bîta!“

Cîinele apucă bîta și i-o aduce, pășind prevăzător, parc-ar purta un pahar cu apă.

— Ei, așa da! îl laudă moșul și iarăși se întoarce cu spatele la soare.

Multă vreme nu se mai întîmplă nimic. Apoi vede că se apropie iar bătrîna Boriș Bodi.

„La dracu'! Că doar de mult nu mai e Boriș Bodi. Acum e Bodi Borbala, — rîde el în sinea lui. Dar cîndva a fost Boriș. Hei, ce mai fată a fost!... Îi ședeau sînii, mai să-i spargă cămașa!“

Îi pare bine că baba vine iar. Nu face nici o mișcare; o pîndește numai cu coada ochiului. Vede de aici că are un sac pe braț. Vine în crîng după vreascuri. Astă-toamnă au cioplit oamenii acolo grinzi. Cu vreascuri uscate, repede dă în clocot ciorba... „Numai că ce nevoie are să ocolească pe aici, pe la mine?“

Tare-l mai sîcîie întrebarea asta : mai să moară de curios.

„Uite, drace, nici nu vine aici...“ Și curiozitatea lui se dezumflă deodată.

Într-adevăr, Bodi Borbala cotește la dreapta, între tufe.

Moșul își încrețește fruntea pe gînduri, apoi se întoarce bănuitor. „De bună seamă că vine cineva pe drum“. Îl recunoaște de departe. E tovarășul Augustin, organizatorul de partid al colectivei. De felul lui e romîn, iar de meserie, strungar. A fost trimis aici de la atelierele C.F.R. din Dej. E om firav, de parcă nici umbră nu face, dar bărbia lui puternică arată voință.

„Dumnezeul lui de cîine! gîndește moșul, privind speriat la cîinele său, de grija lui m-ar putea fura ziua în amiază mare. Uite cum mă găsește omul ăsta!“

— Hei! Pe el! Țiba! — șuieră către cîine.

Cîinele nu pricepu. Pe omul ăla care vine îl cunoaște. Porcii se mișcă de colo pînă colo, scurmă; ce rău a făcut? Dac-ar fi om, cîinele ar da din umeri, dar cum e numai cîine, stă, privind nedumerit la porcar.

— Țiba! șuieră mînios porcarul. Hei, nie! Și ridică bîta. Văzîndu-i mișcarea, scroafa cea tînără sforăie tare o dată și se aruncă într-o parte spre o altă scroafă ce rîma fără să bănuiască nimic. Izbitura o face să grohăie speriată, și să țîșnească între alte două, care la rîndul lor prind a grohăi și, într-o clipă, jumătate din turmă grohăie și sare încoace și încolo, de parc-ar fi niște soldați la instrucție, executînd la comandă, fel de fel de mișcări.

Cîinele latră acum, dîndu-le ocol, iar cînd tovarășul Augustin ajunge lîngă el, Fodor Ferenc nu-și mai află locul de atîta treabă.

— Servus, tovarășe! Te-ai sculat? Așteaptă puțin, numai să le adun pe dumnealor! — strigă moșul alergînd cu bîta ridicată după o scroafă, după alta, apoi întorcînd-o din drum pe a treia; în cele din urmă îi ajută și organizatorul. Aleargă și ei, și cîinele, în toate părțile, pînă cînd, cu chiu cu vai, adună iar turma la un loc. Scroafele, îngrămădite laolaltă, pîndesc neîncrezătoare cu ochii lor mici. Bătrînul își șterge fruntea, gîfîie zgomotos, dar e încîntat în sufletul lui.

— Nu le mai poți stăpîni, zice.

— Îs tare neastîmpărate, diavolițele. Ce le

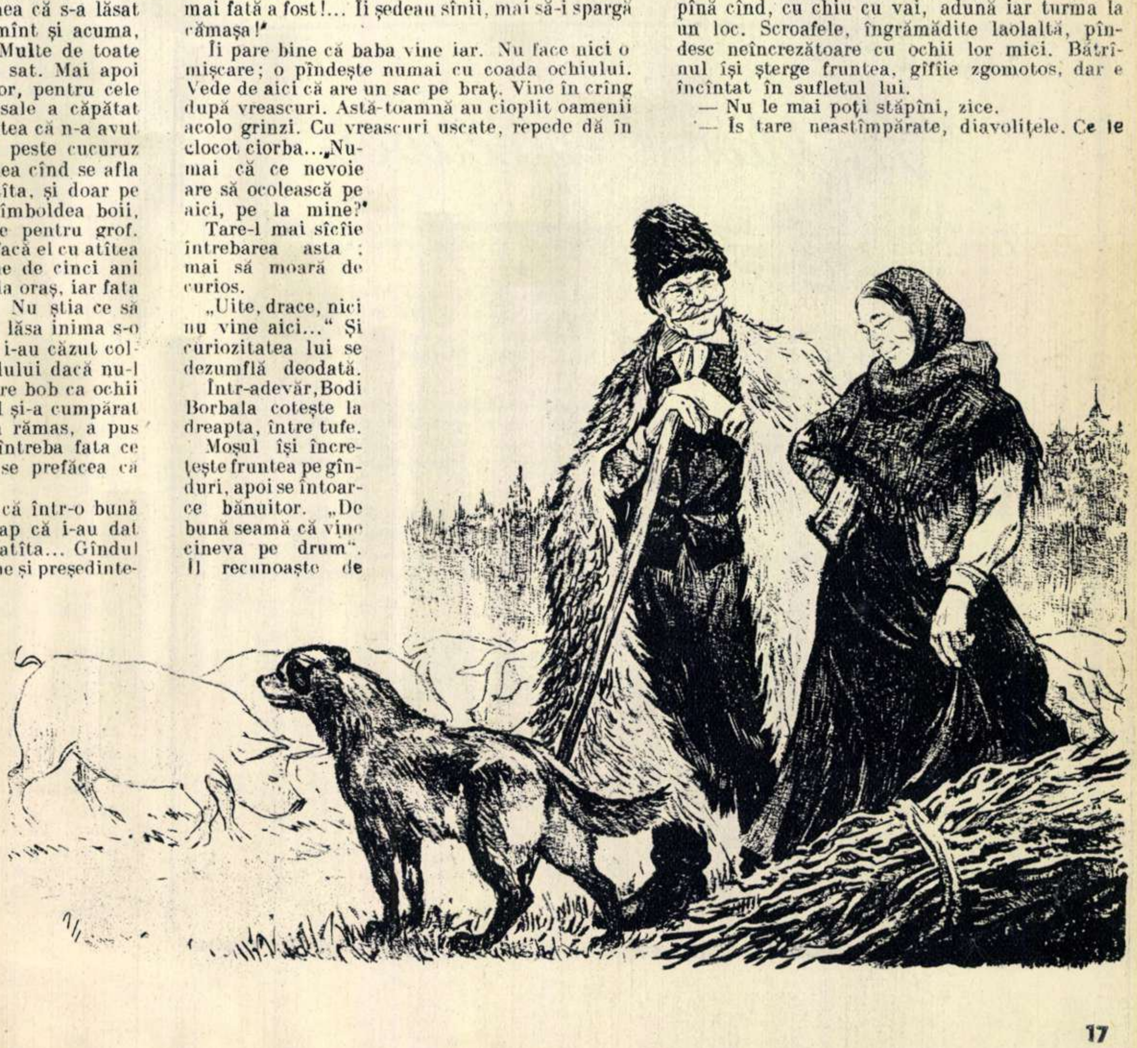

apucă? întreabă tovarăşul Augustin suflînd greu.

— Nu sînt de acord, glumeşte bătrînul. Ştii, la vremea asta li se adună laptele şi l-ar duce acasă la purcei — îi explică el pe urmă, ca un cunoscător, şi-i priveşte faţa iscoditor, căutînd să ghicească pricina venirii sale acolo.

— Hei, nie! — strigă la scroafa cea tînără, care acum se pregăteşte cu tot dinadinsul să pornească spre casă.

— Pornisem către baraj şi mă gîndeam să dau şi pe aici — spune tovarăşul Augustin. Vrei să-ţi punem difuzor în casă?

Bătrînul clipeşte des şi cugetă: „Zău că n-ar fi rău“. Auzise despre asemenea lucruri.

— N-ar strica, dar — mă rog, cît o să coste?

Organizatorul face un gest cu mîna.

— Pentru cinci lei pe lună poţi asculta la muzică pînă te saturi.

Bătrînului nu i se pare mult. Intreabă totuşi:

— Mai ieftin nu se poate cu nici un chip? Pentru trei lei să zicem...

Tovarăşul Augustin rîde:

— Nu, nu, cu nici un chip nu se poate. Toată lumea plăteşte atîta.

Bătrînul dă din cap a încuviinţare:

— Bine! Atunci băgaţi-l şi la mine.

Organizatorul cată la scroafe.

— Uite că s-au liniştit.

Bătrînul clipeşte surprins, privindu-le cu coada ochiului, apoi dă din mîini a neputinţă.

— Eah! Asta ţine cît ţine la femeile cuvioase cucernicia după spovedanie.

Tovarăşul Augustin priveşte la obrazul zbîrcit, scorojit de vînt, al porcarului, şi-l apucă mila.

— Munca asta nu-i prea grea pentru dumneata, bade Fodor? Dacă vrei vorbesc cu preşedintele să te repartizăm la o muncă mai uşoară.

Bătrînul se holbează la el un timp, uluit, apoi ţîşneşte spaima din el:

— Mai dă-te-n colo, să nu faci una ca asta! Nu mă cruţa tocmai pe mine!

Acum e de-a dreptul deznădăjduit.

Organizatorul cată mirat la el.

— Doar binele ţi-l vreau... Şi adineauri am văzut cum...

— Ce ştii tu cum mi-i mie mai bine? se înfierbîntă bătrînul.

În cele din urmă tovarăşul Augustin se resemnează. Îl înscrie pe bătrîn pentru instalarea difuzorului, dă bineţe şi pleacă. Bătrînul îl petrece cu ochii multă vreme. „Gata s-o păţesc“... gîndeşte el ruşinat. Apoi cugetă: „ce om ales... cum m-a cinstit... a venit la mine...“ Şi deodată îl apucă mila pentru tovarăşul Augustin, că-i aşa de slab.

„Da, da, pentru că are mult de umblat şi încoace şi încolo, încît nu rămîne carne pe el. Degeaba — gîndeşte — mai sînt multe lipsuri în colectivă. Mulţi mai caută încă să-l tragă pe sfoară. Ca mine, adineauri...“ Acum se ruşinează şi mai tare. „Încă nu ne-am învăţat să ne lepădăm de apucături de-astea“, încearcă el să-şi mai netezească vina. Clatină din cap. „Ce ţi-i şi cu omul! Nu-şi descuie sufletul nici măcar în faţa celuia care-i vrea numai binele...“ Şi iar dă din cap: „nu strică, zău, să-şi mai cerceteze omul sufleţelul său, să vadă ce zace în el“.

Cîinele latră înspre tufe, iar lui — fără veste — îi vine-n minte baba.

— Adică de-aia te-ai ascuns. Boriş Bodi...?

Priveşte spre tufe şi o vede într-adevăr răsărind pe Boriş Bodi, o femeie bătrînă, văduvă. Aşa, făptura ei nu ar arăta-o bătrînă din cale afară; mai mult obrajii ei vorbesc de vremea trecută şi mai cu seamă pentru că-s slabi, uscaţi şi plini de-amărăciune. Buzele subţiri i-s strînse cu asprime; aşa se apropie de bătrîn.

— Să dea dumnezeu bine!

— Asemenea şi ţie, Boriş, răspunde bătrînul — şi nu se poate stăpîni să nu întrebe: după vreascuri ai venit, nu?

Ruşinea răzbate în obrajii bătrînei. Te pomeneşti că şi-o fi dat moşul ăsta seama din ce pricină tot trece ea pe aici... Îşi plecă privirile, apoi înciudată îşi înălţă fruntea amărîtă: „ei, dacă şi-a dat seama, bine a făcut. Măcar să ştie.“ Ar vrea să glumească, dar vocea îi rămîne uscată şi, ceea ce-i mai rău, chiar batjocoritoare:

— Ce-i? Au venit să vadă dacă nu pierzi vremea de pomană?

Bătrînului astfel de vorbe nu-i plac. I-o şi retează dintr-una:

— La noi nu se obişnuieşte.

Femeia, văzînd că-i rost de harţă, uită de toate celelalte şi îndată îşi dovedeşte meşteşugul:

— Ştiu eu cum îi la dumneavoastră. Pe ăla care lucrează, toţi îl îndeamnă, iar ăilalţi trag chiulul. Fiecare vrea zile-muncă pe degeaba. Dar averea nu se cuvine ălora care-o prădăluiesc...

Bătrînul caută s-o domolească:

— Văd că ai zăbovit printre ciori pînă le-ai deprins binişor croncănitul.

— De ce ciori? Îs oameni şi ei şi vorbesc numai cu dreptate.

— Nu mai umbla tu să faci din drac înger.

— De ce? Oare e rînduială la dumneavoastră? Află că nimic nu-i la locul lui, toate-s vraişte...

Faţa bătrînului se cam amărăşte:

— Văd că nici tu nu ţi-ai uitat limba-n mîne-ta.

Femeia nu mai ascultă. Începe a înşira:

— Grapele le-au lăsat afară-n cîmp; căruţele alea multe de var nestins, în ogradă, în ploaie; răsadniţele descoperite şi nepăzite, iar găinile au scurmat bunătatea de răsaduri! Dumneata crezi că noi nu vedem?

Fodor Ferenc se posomorăşte. Il sîcîie că toate astea sînt adevărate.

— Cît vedeţi voi? întrebă bătăios. Pînă-n vîrful nasului, se înfurie el într-o clipă. Şi dacă-i aşa de rău la noi în colectivă, de ce vrei să te uneşti cu mine?

Bătrîna simte că i s-a oprit inima în loc. Cum poate fi cineva aşa de neobrăzat? Bucuros s-ar repezi cu unghiile la el, dar o podidesc lacrimile şi plînge, scîncind.

— Nu mai pot trăi acolo, Ferenc. Îmi numără bucăturile ce le duc la gură. Mi-am scris pămîntul pe ei şi-am ajuns cîrpă în casă. Li-s ca o povară; şi mîncarea mi-o dau din milă.

Bătrîna stă deznădăjduită în faţa lui Fodor Ferenc. El o priveşte cu ochi mijiţi. Nu-i place să vadă om plîngînd.

— Hei, nie! strigă el la scroafe, numai ca să se afle în treabă.

Scroafele şi-au rîmat culcuş mai la umbră şi stau liniştite, tolănite în răcoarea pămîntului proaspăt scurmat. In cele din urmă se întoarce către bătrînă.

— Ei vezi, la noi aşa ceva nu se află, nu se mai pomeneşte. S-a isprăvit. Cine lucrează cumsecade, îşi capătă partea, nu-i stă nimeni în cîrcă. Îi tare bine pentru bătrîni aici, crede-mă! Ştii cît grîu mai am acasă? Şi cucuruz? Şi cartofi? O duc bine, Boriş; m-am gîndit să-mi cumpăr şi vacă.

Femeia îl ascultă uluită, invidia şi nesaţul i se întipăresc pe faţă. Din toată inima ar vrea să-l audă pe moşneag rostind vorbele pe care ea le aşteaptă de-atîta amar de vreme, pentru care s-a abătut de-atîtea ori pe-aici. Dar cum vorbele nu sînt rostite, îşi înghite dorinţa şi, oftînd, îl întreabă obosită:

— Şi ăsta, Augustin ăsta, ce fel de om îi?... Se spune că ţine parte romînilor, fiindcă-i şi el...

Fodor Ferenc se revoltă:

— Ăsta? Ăsta mi-i mie, Boriş dragă, mai aproape decît un fiu. Şi are grijă de mine!... Şi acum a venit ca să-mi spuie că-mi bagă muzică în casă. Ai să vezi ce om îi...

Pe bătrînă mai s-o podidească lacrimile. „Am să văd. Atunci îi tare bine. Atunci toate-s aşa cum trebuie. Atunci omul ăsta are anumite gînduri în privinţa ei“. Mai bucuros ar plînge. E cum nu se poate mai tulburată.

— Ei, mă duc — murmură cu jumătate gură, dar nu se urneşte, ba îl lasă pe bătrînul Fodor s-o ţină de mînă, oprind-o:

— Nu te duce, mai ai vreme cu vreascurile alea... Şi o bate uşurel cu palma peste umeri. Doar nu-şi va aduce femeie în casă pe nevăzute!

— ... Hi, ce mai fată ai fost tu, Boriş — spune el, ca să nu tacă. Şi n-o mai mîngîie pe umeri.

Bătrîna îl rabdă o vreme, apoi îi dă brînci.

— Mai du-te-n colo, moşnege. Atîta ne-ar mai trebui să ne vadă cineva. O flacără îi fulgeră prin ochi cînd adăugă: nu ştii, dumneata, că întîi vine peţitul şi apoi giugiulitul? Rîde şi bătrînul. Rîde tăcut. Îi place cum s-au aprins obrajii bătrînei. Apoi Borbala Bodi plecă. Păşeşte cam ţeapăn, ştiind că cineva priveşte în urma ei — şi nu un oarecine, ci unul care are şapte măji de grîu. Şi asta acuma, cînd au mai rămas numai două luni pînă la seceriş.

În romîneşte de **Remus LUCA.**

Letiţia PAPU

Grăjdarul colectivei

No, hăi, Plăvane, nu întinde botul
La altul. Ţi-ai mîncat doar porţia ta,
Şi n-ai pofti să-nghiţi tu singur totul,
Că nu eşti Troi, chiaburul din Vîlcea.

Crezi c-am uitat? Pe tine, pe Joian,
(Dar oare vă mai amintiţi şi voi?)
Eu v-am adus aici acum un an,
Eraţi pe-atunci singurii mei boi.

Sta inima-mi de grijă să se sfarme
Şi umedă mi-era privirea grea,
V-am aninat canafii roşii-n coarne
Şi ca pe mort femeia vă jelea.

Hei, dracilor, v-aţi îngrăşat de bine,
Şi să te părtinesc ai mai pofti?

Mă mir, Plăvane, că nu ţi-e ruşine...
Ce crezi că numai singur eşti aci?

De umăru-mi tu capul blînd ţi-l freci,
Iţi pare rău că sîntem azi bogaţi?
Aveam doi boi şi-acum am patruzeci,
Nici nu visai, Plăvane, atîţia fraţi.

Ia uite ce bălţaţi, ce porumbaci!
Şi alţii ce-mi veniră de departe,
Ca pepenul, grajdare, ai să-i faci
Că-i îngrijim, băiete, după carte!

Şi cînd vă văd pe toţi stînd la lărgime
Parcă mă-ndeamnă inima să cînt,
Şi-abia acuma milă mi-e de tine
Că ţi-o fi fost urît în grajdul strîmt

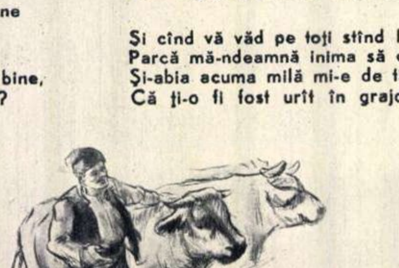

BĂTĂLIA DINĂUNTRU...

— povestire ştiinţifică —

de dr. O MOSCOVICI

Prin alăturatul material, răspundem tov. Scăunaş Aurel, din Călăraşi, care ne-a rugat să-i explicăm ce se petrece în corpul omenesc în cazul unei infecţii, cum se apără organismul împotriva microbilor şi în ce fel îl ajută diferite medicamente la învingerea acestora.

Petre se răsuci neliniştit în pat. Nu putea să adoarmă. Înainte de a-l fura somnul încercase, ca de obicei, să citească, dar, după vreo două pagini, se pomeni că urmăreşte acelaşi rînd, fără să înţeleagă nimic. Gîndurile îi zburau în altă parte. Tăietura de la mînă, căreia dimineaţa, la fabrică, nu-i dăduse nici o importanţă începea să-l supere. Renunţă la citit şi stinse lumina. Dar nici aşa nu izbuti să adoarmă. De unde neliniştea care punea încet stăpînire pe el? Îşi duse brusc mîna la frunte. Avea febră. Să fi fost oare din cauza fleacului de tăietură? Nu putea crede... Doar se mai tăiase şi altădată... Şi, totuşi, lama cuţitului, care dintr-o neatenţie i se înfipsese adînc în mînă, nu prea era curată... Gheorghe Manu care se afla atunci lîngă el şi care văzuse sîngele ţîşnind din rană, îl îndemnase să se ducă la infirmerie; dar el nu-l luase în serios. Se legase cu batista şi-şi văzuse mai departe de lucru... Poate c-ar fi trebuit să-l asculte pe Gheorghe...

Îngrijorat îşi pipăi rana prin batistă, apoi îşi pipăi cealaltă mînă. Mîna rănită i se păru umflată, fierbinte şi simţi într-însa nişte împunsături ca de cuţit. Oare ce se petrecea înăuntru, dincolo de învelişul de piele, de parcă toată mîna îi clocotea?

★

...De pretutindeni din adîncul ranei soseau apărătorii, leucocitele[1]). Şi doar nu trecuseră decît cîteva clipe de cînd comandamentul suprem, creierul, care preluase cu energie comanda, primise, cu iuţeala fulgerului, pe calea reţelei de nervi, vestea alarmantă că, o dată cu o serie de corpuri străine, invadaseră teritoriul şi cîteva coloane de streptococi[2]). Leucocitele, care primiseră ordinul să apere organismul, porniseră disciplinate împotriva invadatorilor.

Miile de apărători înaintau acum anevoie, căţărîndu-se cu prelungirile lor pe stîlpii muşchilor sfîrtecaţi de lama cuţitului. Jur împrejur se ridicau pereţii înalţi ai ţesuturilor deşirate. Coloanele muşchilor retezaţi în terase se prefăcuseră parcă în uriaşe stalagmite, în fundul unei grote prăbuşite, peste care se prăvăliseră stîncile boltei. De undeva din perete, sîngele care ţîşnise dintr-un vas tăiat se rostogolise în cascadă, din treaptă în treaptă, se împietrise în picuri mari şi atîrna ca nişte ciorchini rubinii pe trunchiuri devastate de furtuni. În bezna coloanelor înecate în lacuri de sînge şi împreunate de liane fibroase de cheag rubiniu, apărătorii îşi croiau neobosiţi drumul către locul unde fusese semnalată prezenţa inamicului. O dată cu ei, organizate în coloane, soseau şi elementele de reconstrucţie[3]), care trebuiau să refacă teritoriile devastate.

Curînd, după păienjenişul lianelor apărură primele grupe de streptococi... Ambele armate se pregăteau pentru atac... Avangarda apărătorilor ajunsese tocmai pe o nouă terasă, cînd, de sus, dintre pilonii de muşchi care formau ca un zid în faţa lor, se năpustiră cu furie hoardele de invadatori. La un semnal scurt, apărătorii se opriră pe marginea platoului, gata să primească asaltul... Streptococii se apropiară cu repeziciune. Cîteva clipe, şi lupta corp la corp trebuia să înceapă...

Deodată, însă, la un nou semnal, apărătorii începură să folosească o armă necunoscută invadatorilor: să-i împroaşte cu opsonine[4]). Lichidul ucigător ţîşnea ca din nişte aruncătoare de flăcări, semănînd panica în rîndurile streptococilor. Acţiunea apărătorilor era atît de neaşteptată, încît atacul streptococilor fu brusc oprit şi primele lor rînduri, complet dezorganizate, încercară o uşoară retragere spre a se regrupa. Dar deruta era atît de mare şi opsoninele îi zăpăciseră într-atît, încît streptococii, aproape orbiţi şi înmuiaţi cu totul, reprezentau o pradă uşoară pentru leucocite, care îi prindeau între prelungirile lor şi îi înghiţeau.

Deşi primele rînduri ale invadatorilor fură străpunse, bătălia continua să se desfăşoare cu cea mai mare încrîncenare. Pe cîmpul de luptă soseau mereu nenumărate coloane care se aruncau vijelios asupra leucocitelor. La rîndul lor, apărătorii îşi reorganizau în grabă trupele, urcînd în linie de bătaie terasa accidentată.

Începu o luptă aprigă. corp la corp. De amîndouă părţile luptătorii cădeau cu miile. Streptococii, care în momentul pătrunderii lor găsiseră un teren prielnic, îşi instalaseră imediat tabăra şi începuseră să se înmulţească cu repeziciune. Fiecare inamic care cădea pe cîmpul de luptă era înlocuit de alţi zece. În faţa puhoiului invadatorilor, apărătorii din primele rînduri, sleiţi de luptă şi îngreuiaţi de streptococii înghiţiţi, părăseau anevoie locul, îndreptîndu-se spre forturile ganglionilor limfatici. În locul lor soseau mereu, în număr tot mai mare, alte leucocite, cu forţe proaspete. Cu toate acestea, apărătorii începură să facă cu greu faţă situaţiei: streptococii veneau cu sutele de mii... Asta nu însemna însă de fel abandonarea luptei de apărare. Mai mult: elementele de reconstrucţie lucrau de zor, chiar în apropierea cîmpului de bătaie. Neobosite, puneau cărămidă lîngă cărămidă, întreţesînd cu fibre noi spaţiul dintre pilonii rupţi. În felul acesta, refacerea regiunilor distruse înainta cu paşi repezi.

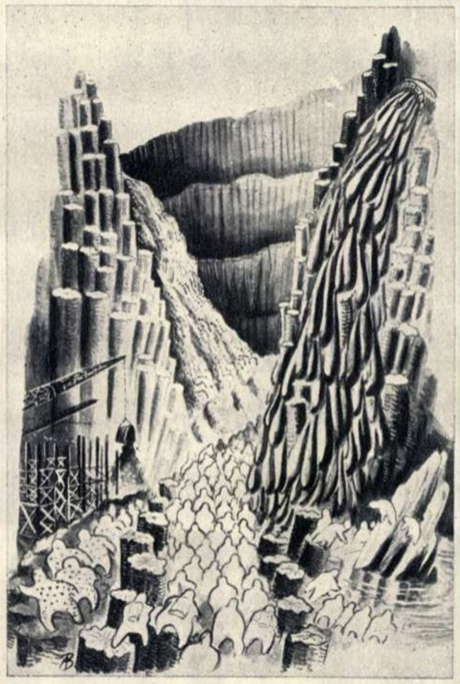

Minutele treceau în goană. Pe cîmpul de bătaie zăceau în nenumărate mormane, cadavrele celor căzuţi din amîndouă taberele. Ele trebuiau grabnic înlăturate; alt fel lupta nu se mai putea desfăşura şi eforturile apărătorilor ar fi fost zădărnicite. La o comandă scurtă, se formară imediat cîteva sute de echipe de curăţare a terenului. O parte din ele începură să se ocupe de corpurile străine, aliate ale streptococilor. Cu o admirabilă îndemînare, leucocitele topeau vecinătatea acestor corpuri, împresurîndu-le cu lichidul vîscos[5]) rezultat din topire, şi cu al cărui ajutor urmăreau să le scoată din teritoriul invadat... Apărătorii din celelalte echipe înghiţeau cu miile leucocitele şi streptococii căzuţi şi, astfel încărcaţi, porneau pe căile limfatice care duceau la ganglioni.

Cu toate aceste eforturi, depuse atît în luptă cît şi în munca de reconstrucţie, apărarea devenea din ce în ce mai slabă. Streptococii, care se înmulţiseră peste măsură, reuşiră să cîştige teren şi începură să se apropie pas cu pas de căile principale care duceau spre interior. În faţa acestei situaţii, în ganglionii limfatici regionali s-a dat alarma. Imediat s-au luat cele mai serioase măsuri pentru organizarea rezistenţei în aceste puncte fortificate. Ordinele primite de la comandamentul suprem erau doar clare: înaintarea inamicului trebuia oprită aici, căci căderea forturilor ar fi însemnat pătrunderea streptococilor în circuitul sangvin şi, deci, periclitarea existenţei întregului organism. Şi, deşi forturile erau bine întărite, la nivelul lor efectuîndu-se un control riguros a tot ce venea din afară, activitatea din interiorul lor fu înzecită. În fiecare clipă soseau aici mii de leucocite sleite, pline cu resturi dăunătoare de pe cîmpul de luptă, ele erau luate în primire de leucocite noi şi duse la staţiile de carantină, spre a fi triate. În acelaşi timp, în forturi se organizară febril cîteva sute de echipe de pază, formate din leucocite tinere şi bine instruite. Şi, curînd, prin poarta care ducea spre interior, o bună parte din ele porniră pe toate căile arteriale pentru a patrula în sînge.

Comandamentul suprem veghea neobosit. El ordonase tuturor organelor să fie pregătite în cazul cînd inamicul ar fi reuşit să pătrundă în circulaţia sangvină şi acum controla îndeplinirea ordinului. Într-adevăr, toate mijloacele de apărare fuseseră mobilizate. Starea de alarmă era decretată pretutindeni. Aceste măsuri erau neapărat necesare... Veştile care soseau arătau că streptococii, favorizaţi de distrugerile găsite la locul de pătrundere, reuşiseră să înfrîngă rezistenţa locală şi înaintau acum, ca un puhoi pe căile limfatice, spre forturile ganglionilor...

★

...Petre se deşteptă brusc. Era buimac. Tîmplele îi zvîcneau, era transpirat şi se simţea fără vlagă. Întinse mîna pe plapumă şi mişcarea asta îi provocă o durere vie la subsuoară. Speriat, cercetă locul şi simţi o umflătură dureroasă şi fierbinte. Ar fi vrut să-şi trezească soţia, să-i spună că se simte prost, dar renunţă iute la această idee. Aprinse buimăcit lampa de noapte, scotoci în noptieră, scoase o pastilă de sulfamidă şi o înghiţi cu apă. Apoi se culcă la loc, frămîntat, leoarcă de transpiraţie...

★

...Purtată de şuvoiul apei, sulfamida trecu în goană istmul gîtlejului şi înaintă cu repeziciune pe calea esofagului. Vestea asta se răspîndi ca fulgerul prin tot organismul: sosesc ajutoare! Oboseala prinse să dispară, forţele reînviară. Pretutindeni activitatea fu reluată cu elan. Leucocitele porniră din nou la luptă; forturile trimiseră noi detaşamente de apărare. În acest timp ajutoarele se apropiau. Porţile cardiei[6]) se deschiseră larg, lăsînd să treacă transportul de sulfamidă. Stomacul dirijă încărcătura către poarta pilorului[7]), iar celulele intestinale se pregătiră s-o primească şi s-o distribuie în organism.

---

[1]) Globulele albe ale sîngelui.

[2]) Microbi foarte răspîndiţi în natură şi care produc uneori infecţii foarte grave.

[3]) Celule care au menirea să refacă ţesuturile distruse.

[4]) Substanţă secretată de leucocite, cu ajutorul căreia acestea reuşesc să imobilizeze microbii şi să-i distrugă apoi prin încorporare.

[5]) Puroiul.

[6]) Sfincter (strîmtoare) muscular aşezat între esofag şi stomac şi care se deschide spre a lăsa să treacă alimentele.

[7]) Ca şi cardia pilorul e o strîmtoare ce se află între stomac şi intestin.

Şi astfel, într-un timp record, transportată de sînge pe căile vasculare, sulfamida inundă întreg teritoriul de luptă. Efectul fu miraculos. La primul contact cu noul aliat al apărătorilor, streptococii fură daţi peste cap şi începură să se retragă în dezordine. Mişcările lor deveniră din ce în ce mai greoaie şi, profitînd de aceasta, leucocitele îi atacară vijelios, înghiţindu-i cu sutele. Orice încercare de împotrivire a invadatorilor deveni zadarnică şi, curînd, retragerea lor se transformă într-un dezastru. Situaţia lor era cu atît mai disperată cu cît nu le mai sosea nici un ajutor din tabără: orice posibilitate de legătură cu aceasta fusese blocată de către noul aliat al apărătorilor care, folosind căile vasculare lăturalnice, reuşise să o înconjoare. Bătălia se desfăşura acum pe două fronturi. În timp ce leucocitele luptau să lichideze ultimele rămăşiţe ale invadatorilor din căile limfatice, începu şi asediul taberei lor.

În acest timp, în spatele frontului se ducea o luptă intensă pentru ca activitatea să reintre în normal: leucocitele epuizate de luptă erau înlocuite cu altele tinere; pretutindeni acţiunea de curăţire, refacere şi reorganizare era în toi. Dar veştile care soseau de la trupele ce înconjurau tabăra inamică nu erau prea încurajatoare... Cîteva forturi fuseseră cucerite, dar, cu toate atacurile repetate, poziţiile principale nu putuseră fi străpunse. Streptococii îşi reveniseră treptat din buimăceala primelor momente şi, la adăpostul fortificaţiilor, în tabără, activitatea de înmulţire a efectivelor începuse să se înteţească. Se impuneau urgent noi transporturi masive de sulfamidă şi comandamentul suprem aştepta din clipă în clipă sosirea lor. Dar ele întîrziau şi forţele existente erau pe sfîrşite...

Mai trecură doar cîteva minute şi deznodămîntul fatal se produse... Streptococii, înmulţiţi peste măsură, se năpustiră cu violenţă asupra trupelor de împresurare a taberei şi, în cîteva clipe, le desfiinţară. Apoi, într-un iureş sălbatic, înaintară pe căile limfatice, ajunseră la forturile ganglionare şi, după o scurtă bătălie, le străpunseră. Drumul le era liber. Orice rezistenţă fusese sfărîmată. Primele coloane de streptococi pătrunseră în sînge...

★

...Omul încercă să deschidă ochii, dar efortul i se păru prea mare. Oare unde se afla? Parcă avea jar în vine şi în juru-i totul era rece şi umed. O durere ascuţită îi străpungea capul, iar mîinile îi zăceau fără vlagă de-a lungul corpului, de parcă n-ar fi fost ale lui. Cu greu reuşi să întredeschidă pleoapele. O lumină supărătoare îi izbi vederea şi pe ea distinse parcă două pete mişcătoare. Închise ochii, apoi îi deschise iar... De cîteva ori la rînd şi, în sfîrşit, recunoscu parcă într-una din petele negre, mişcătoare, pe soţia lui şi, în cealaltă, pe Manciu, medicul întreprinderii. Şi parcă Manciu mînuia o seringă cu acul înfipt în dopul unei sticluţe. Şi parcă vorbea ceva de septicemie, de penicilină...

★

...Lichidul limpede îşi făcu loc în carne, alunecă printre fibrele muşchilor şi ajunse în căile vasculare. Fără zăbavă pătrunse apoi pe toate ramificaţiile de acces, în întreg teritoriul. Invadatorii, înnebuniţi de spaimă, începură să fie urmăriţi pînă în cele mai mici unghere. Curînd nici un ascunziş nu mai fu sigur şi nici o scăpare nu mai era cu putinţă. În iureşul lui victorios, valul de penicilină nu se opri nici o clipă. Coloanele de streptococi, care pînă atunci circulau nestingherite, începură să fie atacate pe rînd de noul apărător. Cu o rapiditate uimitoare ele erau învăluite, ţintuite locului şi dezarmate.

În urma valului de apărare, soseau în goană leucocitele. Ele înghiţeau cu repeziciune streptococii incapabili de a mai opune vreo rezistenţă, curăţau terenul de resturile dăunătoare şi, în teritoriile unde cu puţin înainte invadatorii îşi însemnaseră trecerea prin distrugeri şi durere, acum totul îşi recăpăta cu încetul activitatea normală.

Tabăra inamică trecea prin momente grele. Atacaţi din toate părţile, cedînd forturile unul după altul, streptococii din redută încercau o rezistenţă zadarnică. Din ce în ce mai înghesuiţi în teritoriul care se reducea văzînd cu ochii, ei nu mai aveau nici o posibilitate de ieşire din impas. Şi rezistenţa taberei începu să cedeze....

★

...Petre deschise din nou ochii. Razele vesele ale soarelui se jucau zglobii pe cuvertura patului. Omul se simţea istovit ca după o lungă călătorie. Privi lung mîna bandajată, apoi îşi lăsă uşor capul pe pernă, gîndindu-se la întîmplarea din ajun. Încet, pe faţa lui liniştită se aşternu un somn adînc, reparator.

FILMUL ŞI A TREIA DIMENSIUNE

În întunericul sălii, acolo unde ne-am obişnuit să vedem ecranul, s-a deschis deodată, ca prin vrajă, o poartă prin care năvăleşte spre noi lumea cu frumuseţile ei, cu spaţiul ei nemărginit. Păşim şi noi printre poiene fermecate, sub cerul limpede al unui minunat peisaj ucrainean, scăldat în razele asfinţitului. Depărtările, străbătute de zvon de glasuri tinere, ne sorb parcă în necuprinsul lor. Pornim încet pe uliţele satului ucrainean, străjuite de garduri împletite, cu oale pestriţe înfipte în bulumaci. O luăm pe urmele unui tînăr cazac, care s-a rupt pe furiş din pîlcul de cîntăreţi şi se strecoară pe uliţă cu bandura în mînă. De n-ar fi grija de a nu-l pierde din ochi, am fi ispitiţi să tragem spre noi una din crengile de cireşi înfloriţi care atîrnă la o palmă deasupra capului nostru, poleite de lumina dulce a amurgului. Pe nesimţite, sîntem şi noi cuprinşi, ca şi tînărul Levko, de farmecul nopţii de mai...

Nu, n-aţi greşit... E într-adevăr vorba de aceeaşi „Noapte de mai“ evocată de Gogol în cunoscuta sa povestire. Numai că, de astă dată, pornisem cu închipuirea spre sala unui cinematograf din Moscova, să asistăm la proiecţia filmului stereoscopic (în relief) în culori, realizat după povestirea lui Gogol. Mulţi dintre noi au văzut poate acest film în versiunea „plată“, care a rulat pe ecranele noastre. Dar alte sute de mii de spectatori au asistat, în sălile cinematografelor stereoscopice din Moscova, Leningrad sau Kiev, la proiecţia filmului în relief care alături de mişcare, sunet şi culoare, redă şi volumul corpurilor, spaţiul în care ele se mişcă.

Care este „taina“ filmului cu trei dimensiuni? Vom încerca mai jos s-o explicăm cititorilor „Flacării“.

Scenă din filmul „Noapte de mai", care a rulat în Uniunea Sovietică pe ecranul cinematografului cu proiecţie în relief „Moscova".

Aţi încercat vreodată să priviţi un obiect aflat în faţa dumneavoastră, mai întîi cu ochiul drept şi apoi cu cel stîng? Aţi băgat de seamă, fără îndoială, că fiecare ochi vede o porţiune oarecum deosebită a obiectului şi stabileşte în mod diferit poziţia lui în raport cu obiectele înconjurătoare.

Din clipa în care îl privim, însă, cu amîndoi ochii, imaginile obiectului se contopesc şi el ni se înfăţişează cu relieful său şi cu poziţia sa exactă în spaţiu.

Cum se explică acest fenomen? Distanţa dintre cei doi ochi — în medie 63-65 mm — produce un decalaj între imaginile percepute de fiecare ochi. Suprapunerea în creier a acestor două impresii dă naştere la o imagine unică, corespunzînd volumului obiectelor. Aceasta este vederea binoculară, principalul factor al perceperii spaţiului. E drept că senzaţia de spaţiu, de relief, mai e legată şi de o serie de elemente secundare, cum ar fi culoarea, lumina şi umbra, densitatea aerului, mişcarea obiectelor şi, uneori, posibilitatea de a explora cu privirea spaţiul înconjurător.

Dar, în imaginile obţinute pe suprafeţele plane — desen, fotografie sau ecran cinematografic — astfel de elemente nu pot decît sugera spaţiul, fără a-l reconstitui aievea.

Aceasta nu reuşeşte s-o facă decît *stereoscopia*[1]), care se bazează pe principiul vederii binoculare.

Un obiect fotografiat din două puncte de vedere, a căror depărtare este egal proporţionată de distanţa dintre ochii omeneşti, ne va apare în relief în momentul cînd cele două imagini sînt percepute simultan de ochii noştri.

Stereoscopia a apărut în secolul trecut, nu mult după inventarea fotografiei. Iar mai tîrziu, după apariţia cinematografului, spiritele inventive s-au pus în mişcare pentru a o folosi în această nouă ramură a artei.

Calea anevoioasă a filmului în relief

La început, chestiunea părea să fie dintre cele mai simple. Dar, în practică, se constată că a proiecta o imagine stereoscopică mişcătoare într-o sală de cinematograf e o treabă mult mai complicată decît se credea la prima vedere.

Problema care se punea în momentul în care existau cele două imagini, corespunzînd vederii celor doi ochi, era de a oferi fiecărui ochi numai imaginea care îi este destinată. Imaginea din stînga — ochiului stîng; cea din dreapta — celui drept.

Procedeele de selectare a imaginilor au apărut cu duiumul, începînd încă din primii ani ai secolului nostru. În ciuda diversităţii lor, ele se pot grupa în două mari categorii: procedee care necesită dispozitive ajutătoare individuale, în dreptul ochilor spectatorilor şi procedee de separare a imaginilor în faţa ecranului.

Din prima categorie, fac parte diverse sisteme de ochelari şi instalaţii, dintre care cele mai multe sînt acum curiozităţi de muzeu.

Dar există şi o altă cale: aceea a procedeelor fără ochelari, cu ajutorul cărora publicul poate urmări spectacolul fără nici un fel de dispozitiv individual şi în care separarea imaginilor destinate celor doi ochi se face prin intermediul unei reţele aflate în faţa ecranului.

Pe această cale s-a dezvoltat procedeul sovietic de film în relief.

---

[1]) Stereoscopia — termen provenit din limba greacă, care înseamnă perceperea reliefului, a volumului corpului.

În ce constă procedeul sovietic

Pornind de la principiul că numai sistemele fără ochelari sînt indicate pentru proiectarea filmelor în relief în săli mari, în fața a mii de spectatori, inventatorul procedeului sovietic de film în relief, S. P. Ivanov, și-a bazat cercetările pe principii elaborate de cercetători mai vechi, ca Berthier, Ives, Estanave și Noaillon.

În fața ecranului pe care sînt proiectate cele două imagini, se află o rețea selectoare, care are rolul de a masca fîșii din ecran, pentru a nu lăsa să apară fiecărui ochi decît imaginea care-i corespunde.

Primul stereoecran, construit de S. P. Ivanov, avea o rețea din 30.000 de fire din sîrmă de cupru și cîntărea 6 tone. Instalat în cinematograful „Moscova", el a permis proiectarea, la 4 februarie 1941, a primului film sovietic în relief, „Concertul".

S.P. Ivanov, ajutat de inginerul V. T. Ivanov și de regizorul Andrievski, a construit apoi un nou ecran, a cărui rețea nu mai e formată din fire de sîrmă, ci din nenumărate și minuscule lentile conice din materie plastică. Noul ecran e mult mai luminos și îmbunătățește simțitor condițiile de vizionare, deoarece nu mai pretinde spectatorului să păstreze o poziție imobilă în cursul vizionării.

Împotriva senzaționalului — pentru o artă adevărată

Încă de la primele filme, cu caracter mai mult experimental, cum erau „Concertul", apoi „Robinson Crusoe" și „Mașina 22-12", regizorii sovietici Andrievski și Nemolaev au simțit pericolul pe care-l reprezintă exagerarea efectului de șoc, specularea senzației de relief, pierderea controlului asupra spațiului.

O dată cu realizarea filmelor în culori „În stepă", „Noapte de Mai" și, recent, „Aleko", au ieșit în evidență noi și interesante probleme legate de compoziția imaginii, jocul actorilor, construcția decorului, înregistrarea sunetului etc.

Cine a văzut, chiar în versiunea „plată", filmul „Noapte de Mai" își poate da seama, de pildă, din scenele de la malul lacului, compuse mai mult în adîncime, de puterea cu care se impune spectatorului senzația că se află în mijlocul peisajului, în mijlocul acțiunii.

Un apreciabil pas înainte pe drumul folosirii celei de a treia dimensiuni, ca element hotărîtor al limbajului artistic în film, îl constituie recentul film „Aleko", adaptarea operei cu același titlu, compusă de Rahmaninov după poemul lui Pușkin, „Țiganii". A treia dimensiune face aci parte integrantă din însăși dramaturgia filmului, senzația de spațiu, de adîncime, contribuind în mod hotărîtor la efectul dramatic al unor episoade.

Pe temeiul acestei din urmă realizări, se poate afirma că filmul stereoscopic sovietic intră în era sa de maturizare, folosind cu măiestrie relieful, alături de mișcare, culoare și sunet, pentru crearea unor imagini artistice de valoare, pentru transmiterea unor idei înaintate.

Dar acolo unde cinematografia este un „business?"

Și în lumea capitalistă se vorbește mult în ultima vreme, despre a treia dimensiune. Mai bine zis, se face zgomot în jurul ei. Se merge pînă acolo, încît se proclamă „deschiderea unei noi ere în arta filmului".

Pentru a ne da seama cît de puțin are comun cu arta această bombă publicitară, e suficient să pomenim cîteva titluri de filme americane în trei dimensiuni, ca „Omul cu masca de ceară", „Am trăit de două ori", sau sloganurile cu care au fost lansate aceste filme: „Leul sare asupra ta!", „Fata ți se aruncă în brațe!" sau „Primești săgeata între ochi!", „Cuțitul ți se înfige în inimă! "sau „Sînii Marylinei Monroe vor sfîșia ecranul".

De altfel, ceea ce ni se prezintă sub diverse nume exotice și brevetate, ca: Cinerama, Cinescopul, 3D., Full-Vision, Natural-Vision etc., drept „mari inovații ale secolului", nu sînt decît invenții vechi, gătite în reclamă nouă. Cît privește Cinerama și Cinescopul, ele nici nu sînt măcar procedee de film în relief, ci simple paleative, menite să înșele pe spectator. În orice caz, succesul de curiozitate de care s-au bucurat aceste noutăți tehnice în momentul apariției lor, s-a uzat foarte curînd. Specularea cu ajutorul reliefului, a senzațiilor tari, a erotismului și sadismului, readuce spectacolul cinematografic la caracterul său din anii copilăriei cinematografului, cînd el nu constituia decît o atracție de bîlci, vecină cu panopticul. Singura deosebire este că acum atracția e mai puțin nevinovată: în slujba propagandei crimei și depravării sînt puse astăzi mijloacele mai active de influențare ale celei de a treia dimensiuni.

Iar atunci cînd interesele oamenilor de afaceri nu sînt amestecate în invenții interesante, acestea rămîn, din lipsă de mijloace, cu totul nebăgate în seamă. Așa e cazul fraților Betti din Italia, sau al lui Spinelli, în Franța, care nu găsesc nicăieri sprijinul necesar extinderii lucrărilor lor în domeniul filmului în relief.

Condiții asemănătoare au tăiat avîntul celor cîțiva cercetători romîni care, în anii regimului burghezo-moșieresc, au încercat să contribuie la experimentarea cinematografiei în relief. Ar putea fi pomenite nume ca al lui Dumitru Daponte, Nicolae Sillo, profesor T. V. Ionescu, N. Barbelian, care au experimentat procedee de film în relief destul de interesante pentru epoca respectivă.

În prezent, cercetările întreprinse de colaboratori ai Institutului de cercetări și prototipuri cinematografice au infinit mai multe șanse de succes. Tema acestor cercetări, punerea la punct a unui sistem de filmare integrală în relief și în culori, pe peliculă obișnuită, necolorată, este deosebit de interesantă și atrăgătoare.

★

Cum va arăta cinematograful de mîine e greu de prevăzut. Progresele uluitoare pe care le face, pe zi ce trece, tehnica filmului și a televiziunii ne îndeamnă la prudență în emiterea de pronosticuri. Dar oricare din aceste ecrane ar cîștiga pasionanta cursă a progresului tehnic, de un lucru putem fi siguri: că, pusă în slujba păcii și a fericirii omului, cinematografiei i se rezervă un viitor strălucit.

Ana ROMAN

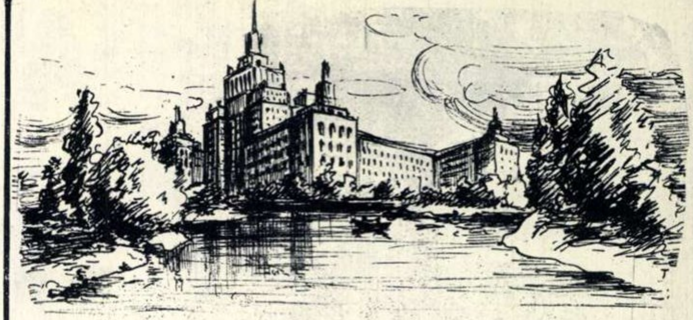

București

de Sen ALEXANDRU

Oraşul meu de ani şi ani mă ştie,
Din depărtata mea copilărie.
Copil, apoi pe-aceleaşi străzi bărbat,
Cu drag oraşul l-am cutreierat.

Prin pînza serilor mă avînt hoinar
Să-i cer cetăţii farmecele în dar:
Cerul înalt cu jucăuşe ape
Şi oamenii, să-i simt pe toţi aproape.

Oraşul meu iubit, întors la viaţă,
Îşi poartă o nouă, neştiută faţă,
Un chip de mult dorit, dar neaflat
În anii cîntecelor de băiat.

Un chip care-i al oamenilor săi:
Pe buze,
Zîmbet,
În priviri,
Văpăi.
Cetatea mea în anii bărbăţiei
E azi o capitală-a bucuriei.

Văd Bucureştiul cucerind înaltul,
Acelaşi este el şi totuşi altul,
Mai ieri am fost şi nu erau pe-aici
Nici parc şi nici solar pentru cei mici.

Unde e noul bloc, acum un an
Se tolănea, îmi pare, un maidan.
Unde-i havuzul, parcă a fost o groapă,
Nu delicata horbotă de apă.

Şi nu era în pînzele chindiei
Lăcaşul dansului şi-al melodiei,
A cărui umbră vine să se culce
Pe malul rîului cu apă dulce.

Azi, meşterii nu mai clădesc sub bice,
Clopotniţele vechi rămîn pitice,
Visată cu cărbune pe hîrtii
Cetatea se înalţă zi de zi.

Şi dacă mergi şi mergi cu pasul rar
Ca să ajungi amurgul la hotar
Şi prinzi acea zvîcnire de lumină
Cînd nu-i nici zi, iar seara stă să vină,

Vezi prin perdele străvezii de nor
Oraşul cum va fi în viitor,
Cu simfonia albelor palate
Şi-i simţi în tine inima, cum bate.

Bătaia auzindu-i înţelegi
Că e a ta, dar şi a ţării-ntregi
Să ştie asta furul ce-o pîndeşte!

Oraşul oamenilor liberi creşte.

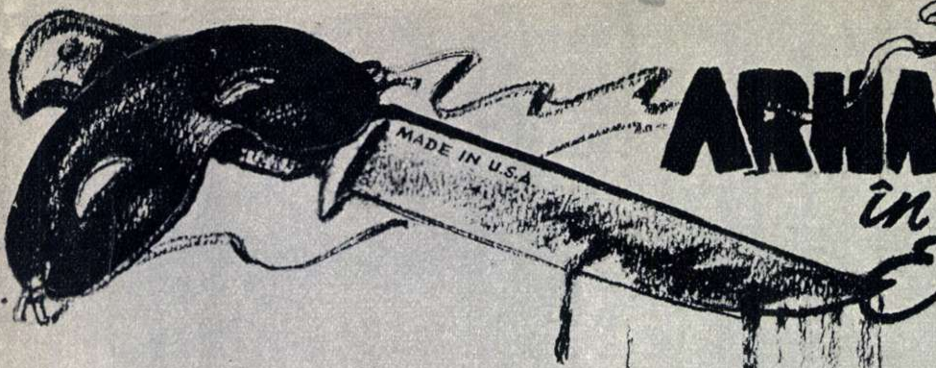

ARHANGHELII în „prea neutrala“ Elveție

de Horia LIMAN

Ce frumoși sînt, iarna, Alpii elvețieni! Iată, Saint-Bernard-ul, copleșit de vastele zăpezi, strălucește sub lucirea de oțel a unui soare ca un ochi metalic și rece. Iar Mont Cervin, construit parcă de o mînă omenească, își păstrează – sub hlamida albă de nea – uimitoarele-i contururi de turn medieval...

P-aici să fi trecut oare, în drumul său spre Berna, misteriosul pistolar Dimitriu, atît de greu de identificat de către vigilenta poliție federală elvețiană? Dac-ar fi să credem relatarea ticluită de agenția „Ansa“, poliția federală „a izbutit să stabilească identitatea unuia dintre cei doi fugari care au participat în noaptea de 14 spre 15 februarie la zgomotoasa asaltare a legației romîne de la Berna. Potrivit acestei informații, ar fi vorba de un anume „Dimitriu“ (nu s-a dezvăluit numele de familie), fost ofițer, înalt de 1,68 m, cu păr negru și pieptănat spre spate. Înainte de a pătrunde în Elveția, „Dimitriu“ ar fi locuit la Veneția. Semnalmentele acestui „Dimitriu“ ar fi fost transmise poliției statelor occidentale, precum și poliției internaționale, în vederea cercetărilor.“

Precis, ca un ceasornic de fabricație elvețiană. Păcat numai că, dintr-o inexplicabilă neglijență a fabricii „Ansa“, informației îi lipsește... minutarul. Iată de ce, unele amănunte apar ușor învăluite ca într-un nor de ceață, estompate de redactorii notei informative, întocmai ca însăși neutrala politică a departamentului federal. „Dimitriu“, care n-are nume de familie, este „înalt de 1,68 m“. Nici un centimetru mai mult, nici un centimetru mai puțin. El are păr negru și-l piaptănă numai „spre spate“. De-aici, poliția federală ar putea trage o concluzie pur și simplu revelatoare pentru tot ceea ce s-a întîmplat cu prilejul „zgomotoasei asaltări a legației romîne de la Berna“ – și anume, că „Dimitriu“ are ciuf în față, că adică este zbîrlit. Poliția federală este însă o poliție neutră a unui stat neutru. Iată de ce ea a și transmis semnalmentele numitului „Dimitriu“ poliției „statelor occidentale“, ca și celei „internaționale“ (?!). Elveția este doar un stat neutru. Să descurce, deci, misterul de nepătruns, polițiile altor state, ceva mai interesate în afacerea atît de „zgomotoasă“ de la Berna.

Ce frumos e lacul Boden! În apele lui totdeauna limpezi, cerul pur se oglindește ca în ochii albaștri ai unei fecioare. Și n-au trecut nici măcar trei decenii de cînd prin locurile acestea se înălțau, în zboruri line și „experimentale“, păsările albe cu aripi de metal, aripile avioanelor germane. Pe malul lacului cu ape albastre se fabricau avioane pentru viitoarea „Luftwaffe“ a lui Göring, se fabricau avioane germane pe teritoriul neutralei Elveții. Un camuflaj, din care acționarii elvețieni au avut numai de cîștigat. Și ce frumos se oglindește albastrul cer al neutralei Elveții în apele limpezi ale lacului Boden, chiar și azi, cînd trustul „Octogon“ – în fruntea căruia se află prea distinsul maior hitlerist Oster, membru al războinicului departament Blank – reluînd experiența anilor dintre cele două războaie mondiale fabrică de zor armamentul noului Wehrmacht în pregătire! Onorabilul domn Klein din Lucerna are și el acțiuni la „Octogon“. Prea cinstitul cetățean al prea neutralei Elveții este cumnatul generalului von Seekt și reprezentantul din Elveția al băncii doctorului Schacht, „eminența cenușie“ a lui Hitler, în trecut, și a lui Adenauer, în zilele noastre.

„Octogon“ fabrică arme pentru Germania occidentală. Elveția, însă, Elveția e neutră. Facă domnul Klein ce crede el că-i mai bine. Neutri să fim... și bani să iasă!

Domnul Klein are o identitate foarte precisă. El se înrudește cu un fost general al kaiserului Wilhelm al II-lea și face afaceri grase cu doctorul hitlerist Schacht. Doctorul Hjalmar Schacht face, la rîndu-i, afaceri foarte rentabile cu monopolurile americane, iar onorabilul „neutru“ Klein așijderea. Cercul „neutralității“ tuturor, precum se vede, este perfect rotund. El are o identitate precisă, ca de ceasornic elvețian. „Dimitriu“, însă, n-are nume de familie. De aceea, prea neutra poliție a tot atît de neutrei Elveții nu se amestecă într-o întîmplare atît de „zgomotoasă“.

Agenția „Ansa“ presupune că așa-zisul „Dimitriu“ ar fi trăit pînă acum la Veneția. Cine ar putea să știe cu preciziune? „Dimitriu“ nu are nume de familie. Și nici nu este un ceasornic. Numai ceasornicele elvețiene sînt precise. Iar Veneția are lagune urît mirositoare și nu-i prea indicat să-ți vîri nasul în ele. Mai ales cînd „Dimitriu“ duhnește tot a sînge, cînd te numești neutra Elveție și cînd atît de limpezi sînt apele lacului Leman...

„Tribune de Genève“, deși apare în Elveția, nu dispune de deșteptător. Pînă – hăt! – în ziua de 2 martie, încă mai sforăia liniștit. Dac-ar fi să-i credem bîlbîielile întretăiate de sforăituri – „nimeni nu are cunoștință, în Elveția, de manifestările unor teroriști romîni“. Nici măcar poliția federală, deși a izbutit – după grele încercări și îndelungi suferințe – să captureze pe un anume „Dimitriu“, care se piaptănă „spre spate“ și s-a născut fără nume de familie, care poartă pistol de fabricație germană la brîu și se maschează ca un gangster din Chicago, care a descins la Berna dintr-o mașină a trupelor de ocupație americane din Germania occidentală și este mînjit din creștet pînă-n tălpi de sîngele șoferului Șețu.

Mihail Fărcășanu, führerul haidamacilor de la Berna, dezminte și el: „Teroriști? Doamne ferește! Nu s-a pomenit nicicînd așa ceva, în Elveția“. El s-a solidarizat, însă, la o conferință de presă, cu „romînii liberi, care luptă pentru eliberarea țării lor“.

În neutrala țară elvețiană mînuitorii de pistoale și de mitraliere sînt „liberi“, bineînțeles, să-și „elibereze“ țara, chiar dacă aceasta s-ar petrece pe spațiul destul de limitat al unei legații de la Berna. Nu a considerat „Philadelphia Inquirer“ că „eliberatorii“ înarmați cu două mitraliere și pistoale de fabricație germană sînt „adevărați eroi?“ Nu a proclamat ilustrul ziar american că asasinii lui Aurel Șețu „și-au cîștigat stima oamenilor civilizați de pretutindeni“? Poliția federală a prea neutralei Elveții face o perfectă mutră neutrală, ea

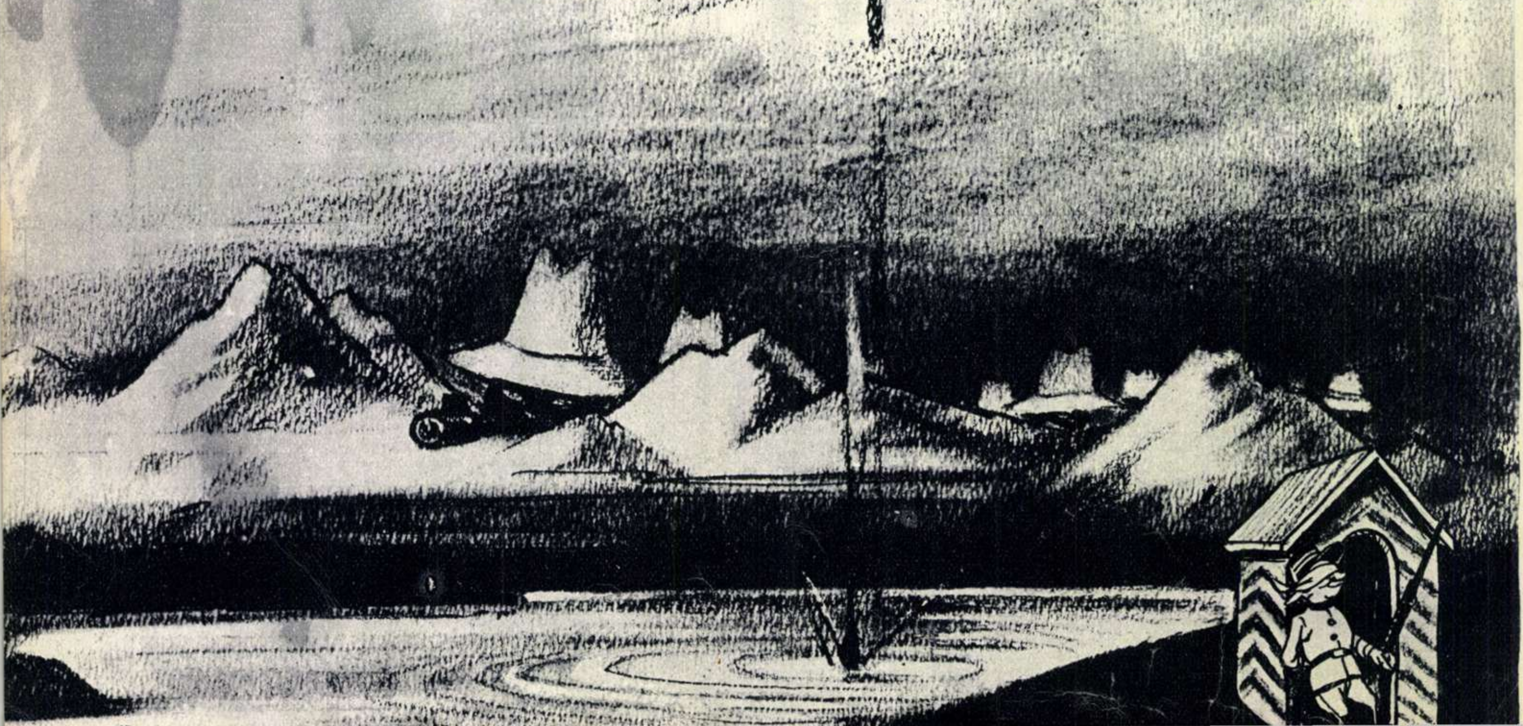

închide cu grijă și imparțialitate un ochi, iar cu celălalt clipește a încurajare: „Trageți, băieți!"

Romînii „liberi" de la Berna nu sînt legionari. Cu mîna pe conștiință, toată suflarea „liberă" a „liberului" occident încearcă să ne demonstreze aceasta. Numai bietul corespondent din Madrid al agenției „United Press" și-a dat, din întîmplare, în petic. El a scăpat o vorbă și n-a mai putut s-o prindă din urmă nici cu zeci de telegari. „Cercurile de emigranți romîni — spune limbutul — declară că au motive întemeiate să creadă că lovitura de la Berna de la 15 februarie a fost concepută și plănuită de Horia Sima, liderul mișcării „Garda de fier" din Madrid." Să ne îndoim, oare, cînd atît de bine recunoaștem mîna „liderului"?

Horia Sima a fost agent al Intelligence Service-ului și al Gestapoului. În 1944, la Viena, a format un „guvern al refugiului", sub ocrotirea caldă și din îndemnul lui Papa Himmler. Un pumn de lepădături. Azi, el se află stabilit la Madrid, sub pulpana altui agent al Gestapoului, al Intelligence Service-ului, dar și al O.S.S.-ului lui Allan Dulles, banditul Franco. Aviatorii hitleriști își au însă aeroporturile lor pe teritoriul neutralei Elveții, la Zisseln și Grenchen, ca și la Streitenbach. De ce nu și-ar exercita dexteritatea la școlile aviației de bombardament germane de pe pămîntul prea neutralei Elveții, și „eliberatorii" romîni, care au dat un strălucit examen de huliganism în sediul legației R.P.R. de la Berna și care tot cu dolari americani se hrănesc? Să fim neutri, domnilor de la poliția federală, să ne punem zece perechi de mănuși albe cînd îi anchetăm la nesfîrșit pe excelențele lor asasinii cu labe pline de sînge năclăit. Elveția este doar o oază a neutralității!

„Arhanghelii" lui Corneliu Zelea Codreanu și-au cîștigat de mult — vorba trepădușului de la „Philadelphia Inquirer" — „stima oamenilor civilizați de pretutindeni". De pretutindeni... unde domnește majestatea sa dolarul. Ei au venit în neutrala Elveție a lui Oster și Klein, a lui Dulles și Schacht, cu foarte vechi și redutabile state de jefuitori, incendiatori, spărgători de capete și maeștri-spintecători. Ei nu sînt primejdioși pentru vacile elvețiene și nici pentru politica federală. Ei nu-s decît niște băieți cu părul negru și pieptănat spre spate, care nu depășesc înălțimea de 1,68 m și nici măcar n-au nume de familie. Ei nu sînt luptători pentru pace și cu atît mai puțin comuniști. Ei au venit în prea neutra Elveție pentru a trage cu mitraliera și a face să curgă sînge de oameni pașnici. Ei sînt „arhangheli", pur și simplu, și au „suflete de crin".

În prea neutra Elveție a lui Oster și Klein, soarele se oglindește în apa încremenită a lacului Boden. Apă sinilie și cer albastru, ca reflexele zăpezilor nesfîrșite de pe crestele munților Alpi sau ca acelea ale unui pumnal de legionar.

„Arhanghelii" lui Corneliu Zelea Codreanu au reapărut cu mitraliera și cu pumnalul în labe. În prea neutrala Elveție a vacilor cu ugerul plin și a poliției cu ochelari de cal...

Ce rece scapără soarele pe crestele înzăpezite ale Alpilor și în ferestrele caselor umile de la Berna, sub care se ascund chipuri de oameni întunecați!

Ce rece scapără! Ca un avertisment...

TELEFONISTA

de **C. BACIU**

Ilustrații de N. POPESCU

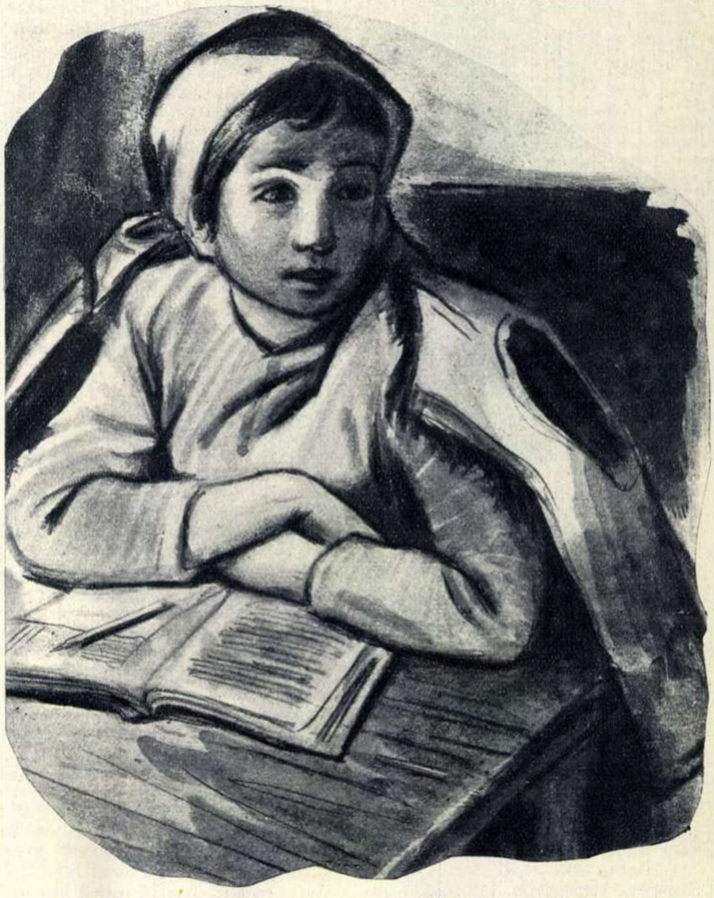

Planul de electrificare a creat în Republică o sumedenie de meserii noi. Felul în care acestea existau înainte e atît de rudimentar și de piticesc, încît se poate spune că totul a fost făcut de la început.

Printre oamenii cu îndeletnicire nouă (meserie ar fi exagerat spus), sînt și mirașii. Ei aveau (și au) sarcina de a măsura nivelul apei, a face simple măsurători în legătură cu gheața în timpul iernii și ar trebui să se ocupe și de ceea ce se numește „debit solid".

Intre nivelul unei ape curgătoare și debitul ei, există o strînsă legătură matematică. Dacă se cunoaște nivelul zilnic, se cunoaște debitul zilnic, se pot întocmi curbe, planuri, se pot proiecta instalații de alimentare sau de forță care folosesc apa.

Pentru măsurarea nivelului apei se folosesc mirele — un soi de metri acvatici, formați din plăci de zinc colorate. Mirașul — cel care le „citește" și înseamnă datele — locuiește, de obicei, în apropierea locului unde se află mira — lucru ce constituie — printre altele — o garanție că operația va fi îndeplinită și pe vreme proastă.

Mirașul nostru, pare-se, nu era acasă și-l înlocuia frate-său. După ce am trecut cu toții să vedem nivelul — și în felul acesta să ne dăm seama dacă citirea s-a făcut bine și la vreme — am urcat spre ograda lui Mășcat.

In acea vreme, unii tehnicieni ai Institutului nostru de cercetări — cu toate că „teoretic" erau lămuriți asupra faptului că nu trebuie să angajeze chiaburi, din lene și interes nu respectau această cerință. Chiaburii aveau locuință bună, țuică — iar adeverința lăsată de Institutul nostru o suceau cum voiau. In coclaurile munților, hîrtioara de miraș, pe care într-o stampilă palidă apărea cuvîntul București, căpăta aproape greutatea unei delegații pentru trebi obștești și-i ștergea posesorului jumătate din păcatele trecutului.

Dionisie Mășcat, mirașul, era chiabur. Vasile, frate-său (cel care ne strigase), doar mijlocaș înstărit, dar îi scăpărau palmele după avere. Aflînd că pe chiaburi îi dăm afară, Dionisie obișnuia să dispară la venirea noastră și să-l lase pe Vasile — diplomat dibaci — să potrivească lucrurile. De cum vedea skodița, își lua straița și se muta la vreun fin: cum plecam, cum venea acasă.

Ograda lui Vasile Mășcat era pe coastă. In cerdac, atîrnau scoarțe colorate, noi, și o femeie bătea pernele — desigur, pentru paturile noastre.

Cînd am intrat, Vasile a sărit de la masă, ajutîndu-ne să ne dezbrăcăm, apoi a strigat-o pe „babă" să aducă mîncare.

S-au înfățișat pe masă doi pui fripți și o farfurie cu mujdei de usturoi. Intr-un butoiaș miniatură, de trei litri, era țuică. Și „baba" — care ne servea — și Mășcat ne priveau pe sub sprîncene, cu o șiretenie rece.

Eram hotărît să schimb mirașul în chiar ziua aceea și nu știam cu cine. Slugărnicia lui Vasile, sub care strălucea încrederea în propria lui îndemînare de a ne păcăli, părea că ne face să devenim caraghioși, pe toți trei. Știam că seara se va întoarce de la Buzău președintele comitetului executiv și voiam să vorbesc mai întîi cu el despre asta.

Avînd însă vreme destulă pînă la înserare, m-am dus spre țărm, unde știam că se află piua Mășcaților — trecută pe numele fratelui celui mare.

Pe drum, treceau cîteva femei, unele călare, bărbătește, altele stînd pe o parte a șeii. Purtau marame negre, de sub care ieșea tivul alb al unor basmale. Aveau șal pe umeri unele, cojocele altele, și ciorapi de lînă în ghete. Veneau din satele afundate în steiuri, acolo unde n-ajunge linia îngustă a trenului forestier.

— Ați venit după mălai?

— Dînsele după mălai, eu după ziare — răspunse o femeie subțirică. N-au cum să vină ziarele și avem treizeci și cinci de abonați în sat, tovarășe. Eu sînt cu „fuzarea."

— Foarte bine. Să trăiești!

De emoție, n-am mai ridicat probleme de etimologie în legătură cu cuvîntul „fuzarea". M-am gîndit numaidecît însă la Mășcat, care se ascundea, spunîndu-i în gînd: „Ai să iei treize'și cinci, de pumni în cap, neiculiță. O să te saturi de piuă și de moară".

Pînă seara nu mai era mult și nu mai voiam să mai dormim la Vasile. Socoteam că aveam să ne descurcăm repede la comitetul provizoriu, așa că am plecat pe urmele lui Vasile să-i spun cum să ne vedem a doua zi și l-am ajuns la cabina telefonică, în toiul unui scandal cumplit. Și, pentru că cititorul nu e dator să urmeze aceeași cale întortochiată spre a se lămuri, așa cum s-a întîmplat cu autorul acestor rînduri, iată o mică istorioară (nu e chiar istorioară, dar termenul e consacrat).

In urmă cu zece ani, Vasile luase de suflet o fetișcană a unei rubedenii sărace, care murise apoi pe front. Era o fată muncitoare și tăcută. Vasile o folosea ca slugă,

---

Din suita de istorisiri de călătorie „Nu departe de castelul prințesei"

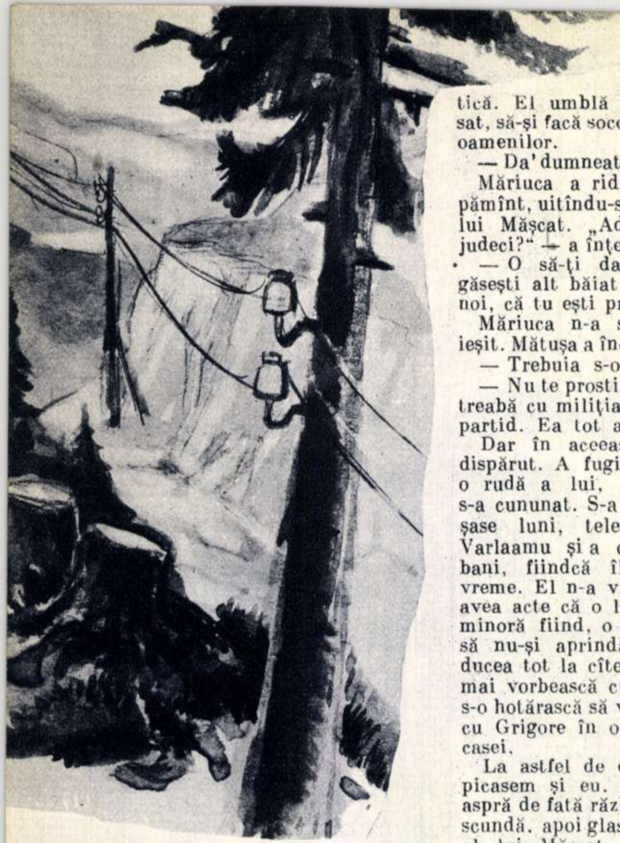

tot promițîndu-i o zestre bună, iar fata — Măriuca — lucra cu îndîrjire, fără să arate că face asta pentru cele promise.

Crud și ager, viclean și încrezut, Vasile era sigur că Măriuca începuse să-l îndrăgească pe el și pe nevastă-sa, fiindcă mintea slabă a fetichii se încurca în vorba lui înflorată.

Ea locuia într-o odăiță mică, unde țăranii lăsau abaua adusă pentru piuă. Acolo, avea o laiță, o mescioară și cîteva cuie bătute în perete, în care-și ținea agățate straiele.

Nu demult, într-o seară, venise cam încurcată la Vasile.

— Nene, am să-ți spun ceva.

— Zi — răspunse Mășcat, cu gura plină de mîncare, rumen și înveselit ca de obicei.

— Sînt în vorbă cu un băiat. Zestrea aia nu mi-i da-o?

Vasile a pălit de ciudă, dar a zîmbit.

— Stai puțin, fetico. Sînt cu gura plină. Asta nu e o socoteală care se face cu una, cu două.

După aceea, el și femeia au chemat-o pe fată înăuntru.

Închipuiți-vă odaia cu două paturi de oraș, cu un dulăpior plin, într-un colț, cu o masă largă, cu perne multe și țoale. Pe un pat sta dînsa, mătușa, legată bine la cap, cu buzele strînse. Pe alt pat nene-său, sorbind țuică dintr-o cană de lut.

— Ei, ia spune, Măriuco.

Mășcat a cîntărit fata cu chibzuială. Avea trupul mic, îndesat, sînii mari, împungînd cămașa și, deodată, a socotit : „Mă, că prost am fost că nu m-am dus o dată peste ea. Era bine și-atuncea, era bine și-acuma, că n-o mai lua nimeni".

— Păi, vă rugam să dați zestrea aia cît o fi. Sînt în vorbă cu un băiat și m-a cerut...

— Cine?

— Grigore...

— Care?

— Frînarul.

— Ihî. Uite, zestre-ți dau, da' Grigore nu-mi place. Nu-i el urît, dar prea s-a băgat în politică. El umblă cu utemeul prin sat, să-și facă socotelile pe spinarea oamenilor.

— Da' dumneata ziceai că-mi dai.

Măriuca a ridicat privirea din pămînt, uitîndu-se limpede în ochii lui Mășcat. „Adică, vrei să mă judeci?" — a înțeles el.

— O să-ți dau cînd ai să-ți găsești alt băiat. O să-ți căutăm noi, că tu ești prea tinerică, fato.

Măriuca n-a spus nimic și a ieșit. Mătușa a început să blesteme.

— Trebuia s-o dai de pămînt.

— Nu te prosti, femeie. Eu n-am treabă cu miliția și cu ăștia de la partid. Ea tot a noastră rămîne.

Dar în aceeași seară, fata a dispărut. A fugit cu Grigore, la o rudă a lui, la Pătîrlage, și s-a cununat. S-a întors abia peste șase luni, telefonistă chiar la Varlaamu și a cerut lui Mășcat bani, fiindcă îl slugărise atîta vreme. El n-a vrut să-i dea, căci avea acte că o luase de suflet și, minoră fiind, o cerea înapoi. Ca să nu-și aprindă paie-n cap, se ducea tot la cîte două-trei zile să mai vorbească cu ea, ca un tată, s-o hotărască să vină înapoi, să stea cu Grigore în odăița din spatele casei.

La astfel de discuție familiară picasem și eu. Se auzea o voce aspră de fată răzbind din căscioara scundă, apoi glasul domol, reținut, al lui Mășcat.

— Atuncea măcar să nu mai calci pe aci — spunea Măriuca, în vreme ce mă plecam sub pragul de sus al ușii.

La intrarea mea, cearta s-a oprit. Înăuntru erau mai mulți oameni, țărani din partea locului, cu desagi vărgați, rezemați în țapină, și ascultau pe cei doi, zîmbind cu puțină uimire, ca la un fel de spectacol. Măriuca m-a cercetat să înțeleagă cam ce fel de om oi fi, iar Mășcat mi-a zîmbit cu toată gura.

— Asta-i fata, don' inginer, care mi-a fugit!

Pînă atuncea nu-mi spusese nimic de ea. Aflasem totul de la oamenii din sat. Și-acum voia să mă ia drept martor al lui, sau, în tot cazul, un soi de aliat într-ale moralei de familie.

— A fugit? Bine a făcut! — am spus. Eu însă aud că trebuie să-i dai și niște zestre.

Oamenii au izbucnit în rîs. Ani de zile, jupuiți încetișor de chiaburul — luat drept mijlocaș înstărit — îi admirau încă șiretenia și se alăturau la vorbele de duh. Știau toți că degeaba a trecut Vasile mijlocaș, că el are tot atîta avere ca frate-său, numai că oi mai puține, și asta tot printr-un vicleșug. De cele spuse de mine rîdeau cum se rîde la o replică scenică, fără vreun fel de ură. Vasile a simțit asta și înveselindu-se, mi-a spus:

— Dar dumneavoastră de-abia ați ajuns aici, azi de dimineață, don' inginer.Cum ați aflat tot?

— De la oameni știu. Vorba e, dacă ai să-i dai zestre sau nu.

— Asta e o socoteală a mea. Eu i-am făcut zestrea.

— Ba mai mult satul, cumetre Mășcat: satul mînă de la mînă, cu zeciuială la aba, cu uruială la mălai.

He! a tușit scurt cineva între oameni. Și toți s-au foit deodată, ca și cum ar fi vrut să se apropie, cu toate că n-aveau cum, decît dacă ar fi scos la repezeală unul din pereți.

— D-voastră vă arde de glumă, don'inginer, și eu am venit s-o învăț de bine. Aici e sat, nu-i oraș. O fată trebuie să asculte de părinți, alt fel ajunge la gura lumii. D-voastră le știți pe ale d-voastră, noi pe ale noastre.

Ce cunoscute, ce lustruite erau aceste „înțelepciuni" provocatoare! Cine, care a fost în muncă de agitație la țară, n-a auzit „argumentele" acestea chiaburești, care vor să înece tot satul într-o oală și să-l înfățișeze ca străin, dușmănos muncitorilor. In cazuri de astea, prelucrarea și exemplele n-au nici haz, nici efect.

— D-voastră, sigur, că aveți alte obiceiuri, dar dacă nu vrei să dai zestre fetei, dă-i dupa tocmeală, pentru zece ani de lucru.

— Cum o să ia copil bani de la tată?

— Ia stați, stați! — a mormăit o voce groasă din ușă și un tînăr, cu cojocul tras peste salopetă, a intrat înăuntru, negru de păcură și funingine.

— Ți-am spus să nu mai calci pe-aici, mă „tată-socrule" — a spus el, strîmbîndu-se la ultimele cuvinte. — Ai luat-o pe fată să-ți slugărească cu acte. Gata, ai acoperire, bani nu-i dai. Da' să nu mai vii pe aici. Auzi? Oameni buni, faceți loc...

— Mi-o dă legea înapoi, măi Grigore.

— Prost mai ești — a spus tînărul, cu o ură rece. — Prost ești, cumetre! N-ai să întorci tu legea muncitorilor să-ți fie ție bine, că atuncea se cheamă că ne legăm singuri de gît piatra și sărim în apă. Și ieși o dată! — a adăugat, vorbind apăsat.

Oamenii s-au dat deoparte. Mută, fără zîmbet, opinia aceasta publică de pădurari se arăta a fi de partea lui Grigore. Mășcat a zîmbit și, cu cea mai neașteptată candoare, mi-a spus:

— Ei, mergem, don'inginer?

— Nu, că eu n-am venit cu dumneata. Mai rămîn.

— Ai, ai, că și cu hîrtiuța dumneavoastră de la București ne bate la cap hoțul ăsta — a spus frînarul după aceea.

— Dumneata cum faci serviciul? Cîte dou'ș' pe ore la rînd? — am întrebat.

— Da, așa. Două'ș'pe cu două'ș' patru.

— Și dumneata, la telefon?

— Eu stau mai toată vremea pe aici.

— V-ar veni greu să citiți metrul ăla din apă?

— Mira?

— Da.

— Nu. Eu dau o fugă, rog pe cineva să stea cîteva minute la telefon, și o citesc.

— Păi, iscăliți atuncea contractul ăsta. Il liberăm noi pe Mășcat de osteneală. Anunțăm și comitetul provizoriu că dumneavoastră sînteți acum angajații noștri.

Măriuca s-a înroșit.

— Și ce-o să spună Mășcații?

— Dracu' să-i ia.

— Dracu' să-i ia — a repetat, cu ochii strălucind de bucurie, Grigore. Să mă iertați dacă vă întreb: sînteți membru de partid?

— Da.

— Și eu sînt. Dacă vreți să-mi spuneți atuncea: o fată de șapteșpe' ani poate să se căsătorească oricînd vrea, fără să-i întrebe pe părinți?

Întrebarea era mult prea... juridică. Pus într-o dilemă de principiu, am mormăit , încurcat și stîngaci:

— Uite, trebuie văzut cum scrie legea. Cînd te duci la raion, întreabă pe un avocat. Da'oricum căsătoria e făcută, s-a terminat.

În seara aceea, ne-am adus toate lucrurile în unica odăiță a celor doi soți Vișan. După ce am vorbit și am mai vorbit noi, călătorii, am deschis cîte o carte, iar Grigore a început să scrie.

— Ce faci acolo? Socoteli?

— Nu, îi fac Măriucăi plan de studiu.

— !?

— Ii fac plan de studiu, să învețe Istoria Partidului. Eu am fost la școală, ea încă nu. Cum să învețe în coclaurii ăștia?

Și soțul a continuat să scrie, gîndindu-se îndelung. Din camera de alături, se auzea vocea Măriucăi, chemînd la telefon.

Afară era noapte. O noapte neagră, într-un sat risipit sub coaste, în care asemenea a două negre castele, se ridicau moara și piua fraților Mășcat. Mi se părea că aud ciocanele piuei: brum, brum, brum, brum — căzînd nu în jghiabul cu pînzet, ci peste casele cele mai amărîte de sub coastă.

Dar iată că, la lumina lămpii de gaz, Grigore făcea un plan de studiu pentru nevastă-sa. Cu cîți ani sărise oare înainte în istorie acest locșor al văii Buzăului? Cîți soți „intelectuali" burghezi ar sta aplecați seara asupra mesei de lucru, pentru a-și învăța soțiile? Cîți soți burghezi ar fi în stare de asemenea curățenie sufletească,cîți, de asemenea gingășie simplă?

Suflul muncitoresc al combinatului forestier urcase de-a lungul văii, o dată cu oamenii. Și oamenii îi schimbau acum pe oameni, schimbau obiceiurile, schimbau valea.

După vreo oră, Grigore s-a ridicat, a trecut alături și l-am auzit șoptind: „Treci de învață. Lasă, că stau eu aici. Hai, că pînă sîmbătă trebuie să termini, fato".

Măriuca a intrat, și el i-a luat locul la telefon. De seara aceasta mi-am amintit adeseori, trecînd pe la Varlaamu sau Brebu, pe la Gura Teghii sau Gura Milei, de cîte ori auzeam chemarea telefonistelor.

Fără cablele subțiri, aninate prin făget și brădet, exploatarea pădurii s-ar opri. Prin aceste fire, vin comenzile centrului, se cer vagoane, se cheamă oameni, se lasă liniile libere sau se închid. Fără rețeaua telefonică, exploatarea ar fi un orb, silit să sară peste gropi.

Și, după cum nu-ți poți închipui aceste locuri fără hăulitul țapinarilor, nu ți-l poți închipui lipsit de chemarea prelungă ce a moștenit ceva din melodiosul cod sonor al celor de mai sus: „Alouuu, Gura Teeghii? Alouuu," Varlaamuuu, Varlaamuuu, alouuu"...

Tot învîrtind manivela telefonului hîrîitor și îmbătrînit ca o caterincă, Grigore își modula vocea groasă cu acele „uuu"-uri prelungi, sincopate la coadă. Măriuca a întors o clipă privirea spre ușă și mi s-a părut că șoptește ceva de una singură.

Am tras cu urechea, dar n-am mai auzit nimic. Ea lăsase creionul jos, buzele i se întredeschiseseră ușor și se uita parcă prin perete la omul care, în camera de alături, tot spunea: alouuu, alouuu.

Socotindu-mă de prisos în această tînără căsnicie de învățăcei, mi-am tras gulerul șubei peste ochi și am adormit, legănat de sforăitul scăzut al lui nea Petrache.

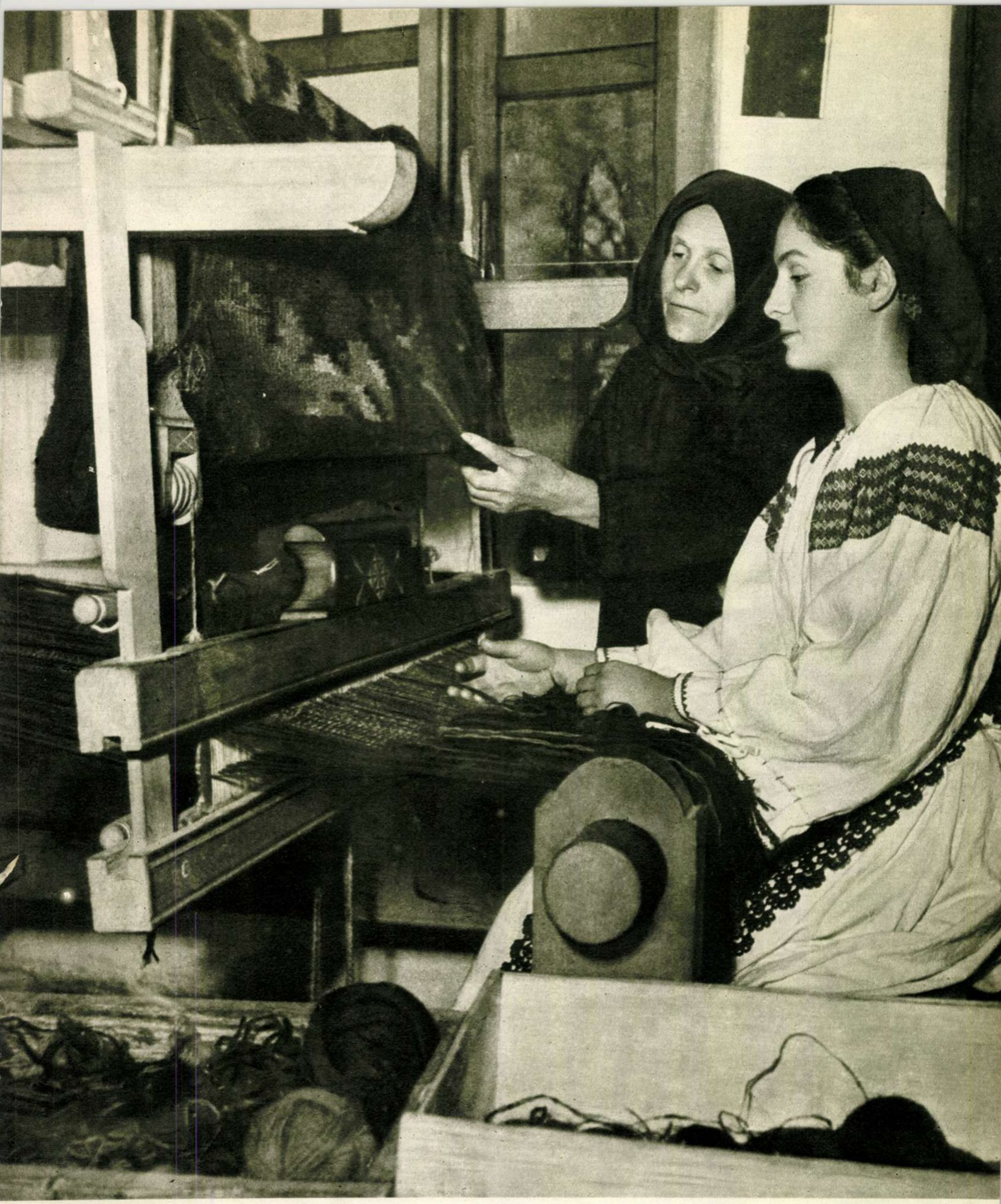

Ţesutul covoarelor nu este un lucru uşor. Dar cînd ai un bun sfătuitor treaba merge. In fotografie: tînăra Lucreţia Boceanschi, din comuna Leşu, regiunea Cluj, învaţă să ţese sub îndrumarea mătuşei sale.

Fotografie de M. Mayer

Inainte vreme, la transportul butucilor erau înhămate vitele şi de multe ori chiar şi oamenii. Astăzi, însă, la centrul mecanizat Dornişoara, munca aceasta o fac puternicele tractoare sovietice KT-12.

Fotografie de I. Schinderman

FOILETON

Despre bolile
DE COMPORTARE PROFESIONALĂ

L-am găsit pe doctorul Criticescu în camera sa de lucru. Pe biroul de nuc masiv, se aflau mormane de dosare şi fişe, cartoteci şi hîrtii cu însemnări.

Ca să-i cruţ timpul, am renunţat la introducere.

— Am aflat că faceţi cercetări în legătură cu bolile de comportare profesională. V-am ruga să ne relataţi unele dintre rezultatele cercetărilor dv.

Fără a se lăsa mult rugat, doctorul Criticescu deschise un caiet şi începu să citească:

Chiulocardita acută şi cronică

Chiulocardita este o boală ale cărei forme se mai menţin, din nenorocire, acolo unde bolnavii nu au fost încă dezintoxicaţi prin trezirea conştiinţei lor profesionale.

Crizele de *chiulocardită acută* apar la unii pacienţi încă de dimineaţă prin fenomene paralitice, fiind ţintuiţi în pat. Dacă bolnavul are suficientă voinţă, se descleştează, îşi azvîrle plapuma şi se pregăteşte de plecare. Uneori îl vezi în apropierea locului său de muncă, nu numai în stare normală, cînd toate fenomenele paralitice au dispărut, ci, dimpotrivă, alergînd chiar, alergînd cu sufletul la gură să prindă condica.

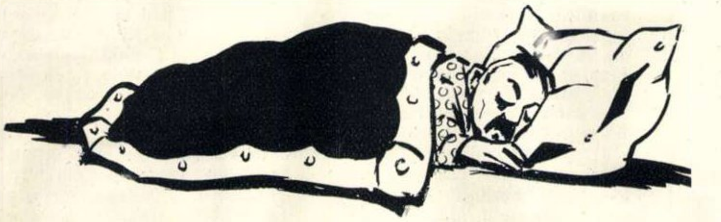

Dacă pacientul nu are suficientă voinţă, cade imediat la idei. Apar fenomene nervoase de ipohondrie — îşi caută o boală — se convinge că-i bolnav.

Acestea sînt fenomene acute — adică periodice — care apar din cînd în cînd.

Chiulocardita cronică — adică permanentă — are cu totul alte forme.

Fenomenele paralitice nu apar dimineaţa. Dimpotrivă, bolnavii pleacă de acasă bine dispuşi — nu aleargă, nu fug, ajung la timp la întreprindere, pot fi chiar fruntaşi la pontaj.

Considerînd că şi-au îndeplinit principala lor sarcină zilnică — pontajul — cei atinşi de chiulocardită cronică, o dată intraţi în întreprindere pot cădea într-una din cele două forme ale bolii: forma activă sau forma pasivă.

Chiulocardita cronică activă prezintă fenomene ca: hipertrofia bunei dispoziţii (adică exces de veselie), locvoree (adică vorbă lungă), plimbaristică, fenomene de sufocaţie şi altele.

Excesul de veselie şi locvoreea se manifestă prin provocarea unor nesfîrşite discuţii care au ca principale subiecte: clima trecută, prezentă şi viitoare, completarea şi comentarea buletinelor şi rezultatelor „Pronosport", aspecte inedite din viaţa casnică şi intimă a bolnavului sau a altora, transmiterea ultimelor anecdote, moda zilei, ultimul film etc. Considerînd că sarcina lui în colectiv a fost îndeplinită, în organismul bolnavului apar fenomene de plimbaristică, simte nevoia să-şi continuie misiunea de propagator al bunei dispoziţii şi în alte colective.

Reîntors în biroul său, el simte o atracţie specială pentru telefon, fiind magnetizat. Pacientul comunică familiei că se află într-o perfectă stare de sănătate şi că atmosfera de la birou e minunată.

Buna creştere, care caracterizează pe bolnavul de chiulocardită cronică, îl obligă ca din cînd în cînd să se intereseze şi de starea sănătăţii rudelor şi prietenilor din oraş.

În întreprindere, bolnavul consideră că şi-a îndeplinit misiunea. Apar fenomenele de sufocaţie. Trebuie neapărat să iasă la aer. Îşi stabileşte ţinta, pleacă la vînătoare după un bilet de voie. Înainte de a ieşi, el dă o raită pe la prieteni, spre a achiziţiona diverse mari şi mici comisioane.

Chiulocardita cronică pasivă are cu totul alte manifestări. Bolnavul se caracterizează printr-o extraordinară încetineală în mişcări. O dată ce a reuşit să se instaleze în faţa mesei sale de lucru, bolnavului îi apar fenomene de tipicărie ca: suflatul în repetate rînduri al prafului de pe masă, studierea amănunţită a vîrfului fiecărui creion în parte, aranjarea şi rearanjarea hîrtiilor. Îndeplinind sarcinile legate de munca profesională, el trece la studierea amănunţită a buzunarelor, controlarea portofelului, netezirea şi aranjarea după serie a bancnotelor, aranjarea gulerului şi a cravatei, potrivirea cu pieptănaşul a firelor de păr recalcitrante etc.

Bolnavul manifestă o deosebită grijă pentru hrănirea organismului său. Pacheţelul adus cu grijă de acasă este desfăcut la ora fixă. Degustarea alimentelor se desfăşoară după un ritual deosebit, deoarece bolnavul de chiulocardită cronică pasivă este foarte sensibil la indigestii. De aceea el îşi rumegă hrana cu multă încetineală.

Dacă este obligat să folosească bufetul, sînt pipăite pe rînd toate chiflele, pentru a fi găsite cele care întrunesc toate calităţile ce i se par strict necesare.

Tot în vederea unei bune digestii, el îşi acordă după mîncare un repaus odihnitor.

Dacă din întîmplare este şi fumător, îşi planifică orele de fumat pentru fiecare ţigară în parte. La ora respectivă trece la ritualul alegerii din pachet a celei mai bune ţigări, pe care o introduce cu graţie şi cu o neîntrecută măiestrie în ţigaret. Cu multă eleganţă pufăie şi urmăreşte cu privirea drumul fumului către tavan.

După un timp oarecare începe să prezinte simptome de orologiomanie, care se manifestă printr-un interes deosebit pentru viteza acelor ceasornicului din perete. Dacă are şi ceas propriu şi crede că timpul s-a scurs prea încet, îşi verifică ora exactă.

Am prezentat numai unele aspecte ale chiulocarditei acute şi ale chiulocarditei active şi pasive.

Din cercetările făcute rezultă că tratamentul care a dat cele mai bune rezultate este masajul. Bolnavul trebuie frecat cu ou şi cu oţet.

Frecţie
OU+OŢET

Birocratita cronică

Birocratita cronică este o boală internă. S-a observat că la unii bolnavi apar fenomene febrile, adică bolnavul este scuturat de friguri. El simte nevoie să se acopere. Pentru aceasta el foloseşte uneori 6 pînă la 8 plăpumi pentru diverse acoperiri. Aceste plăpumi poartă denumiri diferite, de la caz la caz, cum ar fi: viză, parafă, aprobare, supraviză, referat etc.

Bolnavul de birocratită cronică este de multe ori un stimulator al sportului şi în special al crosului. El pune oamenii pe drumuri, să alerge de la un etaj la altul, de la o instituţie la alta.

VIZA
REFERAT

El poartă în permanenţă asupra sa un brici foarte bine ascuţit, pe care-l încearcă de cîteva ori pe zi, tăind firul în patru.

Medicamentaţia cea mai eficace este o soluţie concentrată alcătuită din sare caustică, acid critic şi spirit sarcastic, care ustură, arde, dar vindecă.

Soluţia nu este administrată bolnavului, ci aplicată la adresa lui în gazeta de perete, în coloanele presei sau chiar prin unde radiofonice.

Îngîmfardită purulentă

Îngîmfardita purulentă este o boală muşchiulară şi în acelaşi timp cerebrală.

Primul fenomen de manifestare a bolii este înţepenirea. Un individ atins de această boală este băţos. Boala se localizează de obicei la nas. În felul acesta, chiar dacă din născare nu are nasul cîrn, el are nasul în sus. Boala atacă şi vederea bolnavului, care nu-şi mai vede lungul nasului.

Fiind băţos şi închipuindu-şi că se află la înălţime, el nu vede pe cei din jurul său şi este foarte greu să se ajungă la el.

Pentru tratamentul acestei boli au fost încercate diferite metode.

Criticomicina, ultima mea descoperire, aplicată prin injecţii repetate, s-a dovedit a nu da întotdeauna, în cazurile de îngîmfardită purulentă, rezultate mulţumitoare. Organismul unor bolnavi este uneori refractar inoculărilor cu criticomicină, boala persistînd.

S-a constatat ca, în aceste cazuri, ceea ce dăunează bolnavului este altitudinea. O dată coborît de la înălțimea care îi dăuna, el devine vindecabil prin injecții cu criticomicină.

Ploconiromania

Ploconiromania este o boală cerebro-vertebrală. Ea atacă întotdeauna șira spinării. Bolnavul în

cauză umblă îndoit de șale. Unul din elementele exterioare care ajută la stabilirea unui diagnostic precis și rapid al bolii este zîmbetul mieros al ploconiromanului.

Bolnavul are aptitudini sportive, este foarte „săritor", pentru a fi pe placul anumitor oameni.

Ploconiromanul are și mania curățeniei. El are întotdeauna asupra sa diverse ustensile ca, de exemplu, perii mari, perii mici, periuțe, măturici și altele. Din cauza maniei sale, atunci cînd zărește în preajma sa o persoană sus-pusă, se cațără și își pune în funcție una din uneltele sale.

Ploconiromanul suferă și de o boală a capului cu care face mișcări continue de aprobare și de admirație în fața oricărei vorbe a superiorului său. În contact însă cu inferiorii sau egalii lui în grad, bolnavul prezintă fenomenele „îngîmfarditei".

Aplicată în doză progresivă, criticomicina a dat rezultate foarte bune.

Familiarita

Dacă bolile analizate mai sus ating cîteodată numai un singur individ, familiarita atacă întotdeauna două sau mai multe persoane.

Se crede că cei atinși de familiarită au colice, dureri de stomac. Pentru a-și potoli durerile, ei se bat reciproc pe burtă.

Cazurile studiate în această direcție au dovedit că există focare de microbi infiltrați în țara noastră, încă de pe vremea oligarhiei turcești. Taifasul cafenelei este un aspect semnificativ.

Familiarita nu dă cazuri mortale la indivizi, dar dă în schimb foarte mulți timpi morți. De multe ori boala ia aspectul unor manii religioase, bolnavii simțind nevoia să-și clădească diverse bisericuțe. Combaterea bolii cere măsuri de igienă radicală, adică izolarea pacienților, prin îndepărtarea unui contaminat de altul. Leacul este alifia numită „unguent spargeogascit", cuvînt care vine de la expresia bine cunoscută „spargeți gașca"!

unguent
SPARGEOGASCIT

Aci doctorul Criticescu își întrerupse lectura și-mi spuse:

— Desigur că mai există o serie de alte asemenea maladii, cum ar fi de pildă, demagogomania cu complicațiile ei lozincardice, ședințomania, delirium panicorum, care se manifestă prin căderea în panică, gurăcascita, arivisto-carierita și din păcate încă altele. Toate sînt însă vindecabile. Esențialul este să pui un diagnostic just și să prescrii remediul corespunzător.

În clipa aceea simții că doctorul mă privește cam ciudat, parcă... profesional.

Îl întrebai:

— Ați observat ceva la mine, tovarășe profesor?

— Da. Mi se pare că și dv., aveți boală de comportare profesională.

— Anume?

— Indiscrețiomania. E frecventă chiar și la unii ziariști. Vă voi face o fișă de pacient și vă voi prescrie un remediu. Dar pînă una-alta v-aș ruga să nu povestiți nimănui nimic din ceea ce v-am relatat, deoarece cercetările nu sînt încă încheiate.

— Fiți fără grijă, nu voi povesti nimănui nimic.

...După cum vedeți, m-am ținut de cuvînt.

Gh. FILIMON

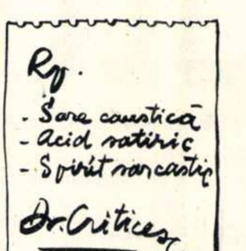

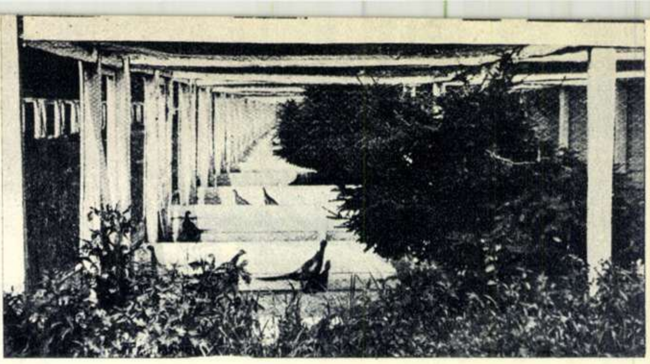

Așa arată „locuințele" fazanilor, în care aceștia sînt repartizați fie pe familii fie singuri.

LA O CRESCĂTORIE DE FAZANI

Trecînd peste podețul de lemn al Teuzului, apoi pe drumul dintre lanurile aurii de grîu, am ajuns repede în marginea pădurii Adea. Drumul prin pădure mi-a părut foarte scurt. În față zburau spre adîncul pădurii păsări cu penaj strălucitor, iar din cînd în cînd cîte o căprioară se pierdea în desișul copacilor.

În inima pădurii, într-un loc înconjurat de un brîu de salcîmi, se înalță o vilă frumoasă, în jurul căreia se află mai multe clădiri mici. Rostul lor este de a asigura cele mai bune condiții de creștere a fazanilor. Astfel, în una din aceste clădiri e bucătăria unde se pregătește hrana păsărilor, care sînt foarte pretențioase la mîncare. Dimineața, Ion Pîrvu, bucătarul crescătoriei, le pregătește o hrană gustoasă: mămăligă cu praf de carne și sînge, ovăz încolțit și floarea-soarelui. Puii sînt și mai pretențioși. În primele patru zile de la ieșirea lor din ou, ei se hrănesc numai cu larve de furnici, albuș de ou uscat și griș. Din șapte în șapte zile puilor li se schimbă meniul.

E greu să spui care din cele aproape 1.000 păsări e mai frumoasă. Fazanii argintii și aurii, găinușele arămii sau fazanii pentru vînat, cu penele lor multicolore? Cele mai multe păreri arată că mai frumoși sînt fazanii argintii. Natura a fost, într-adevăr, darnică cu ei. Pe spate au pene albe, cu desene gingașe, gîtul de un roșu țipător, un moț negru, coadă albă și restul corpului acoperit cu pene negre, sclipitoare; ei reprezintă o adevărată podoabă a pădurii.

În dreapta cotețelor, au fost amenajate, în ultimii ani, clocitoarele. Din acestea ies anual cîte 7-8 serii de pui.

În anii democrației populare, crescătoria de fazani din pădurea Adea s-a dezvoltat mult. În fiecare an se lansează în păduri cîte 6.000 fazani, pentru a se îmbogăți vînatul. Din această crescătorie se obțin pînă la 10.000 ouă pe an, din care o bună cantitate se trimite în alte părți ale țării. Numai în primele 6 luni ale anului trecut, crescătoria a livrat 4.000 ouă unor crescătorii din Focșani și Ploești.

Dacă în trecut în aceste locuri veneau la vînătoare și distrugeau în mod sistematic vînatul doar regele și curtenii săi, astăzi vînătoarea se face în mod rațional de către oamenii muncii. În iarna trecută s-a organizat aici o vînătoare la care au participat fruntași în întrecerea socialistă din diferite fabrici și instituții din țara noastră.

I. BORȘAN
corespondent-Arad

Ora mesei... Îngrijitoarea Maria Toda dă puilor de fazani larve de furnici, strînse din pădure.

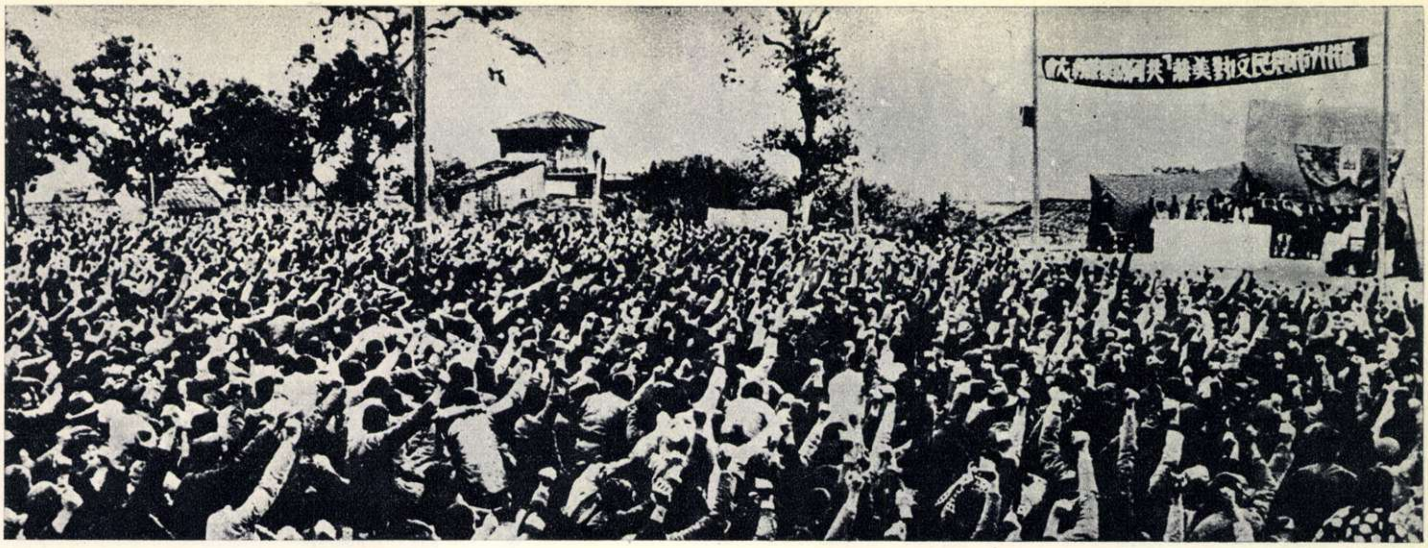

In numeroase orașe și sate din R. P. Chineză, continuă să aibă loc mari mitinguri prin care poporul chinez infierează pe agresorii ciankaișiști și își manifestă hotărîrea fermă de a lupta cu și mai multă îndîrjire pentru eliberarea Taivanului. In fotografie: un aspect de la unul din mitingurile populației din regiunea Fuciou.

fotocronica FLACARII

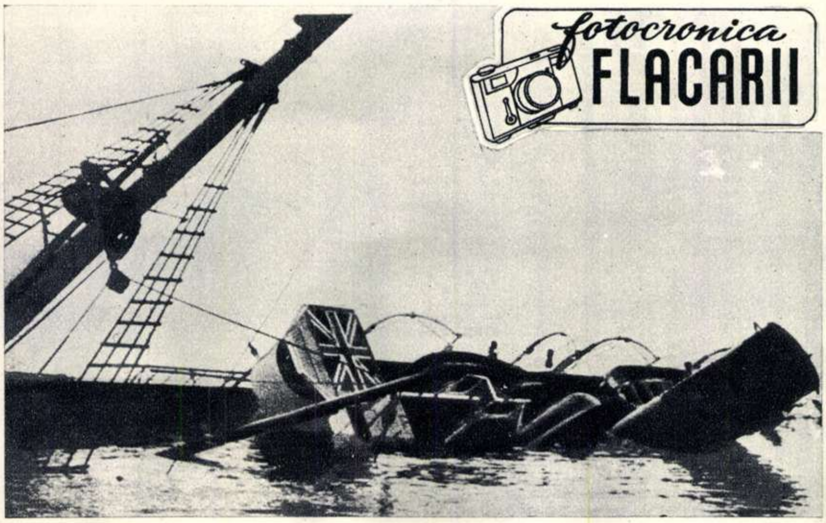

Iată încă o ispravă a piraților ciankaișiști. Și de astă dată, după cum se vede în fotografie, proiectilele lor au nimerit nu un vapor chinez, ci vasul comercial englez „Edendale". Protectorii londonezi ai clicii de aventurieri din Taivan au avut prilejul să constate, o dată mai mult, că atît avioanele cît și bombele care au scufundat, în apele chineze, un vapor sub pavilion britanic, sînt de proveniență americană...

Sub cele mai variate forme, poporul englez își exprimă dezacordul cu politica lui Churchill de remilitarizare a Germaniei occidentale. Pentru a protesta împotriva acestei politici trădătoare, numeroși cetățeni londonezi au trimis lui Winston Churchill această carte poștală de dimensiuni neobișnuite (90 x 70 cm), în care ei declară că, alături de întregul popor englez, sînt pentru pace și colaborare internațională, pentru tratative, împotriva războiului. Această acțiune a fost inițiată de deputatul Arthur Lewis din West Ham North-London. Iată-l, în fotografie, ținînd în mînă originala carte poștală adresată lui Churchill.

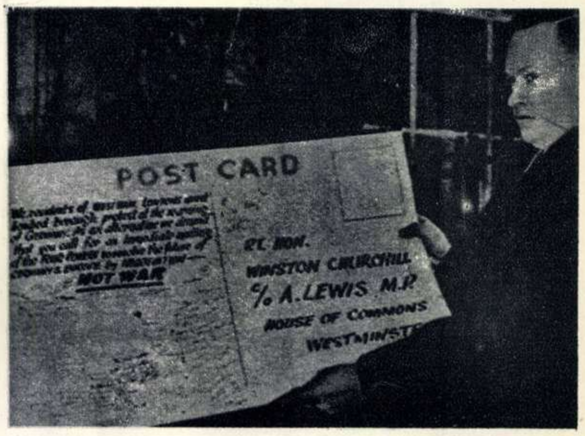

Colonialiștii englezi își intensifică teroarea în Kenia. După cum relatează însăși presa britanică, în lagărele de concentrare din Kenia sînt deținuți în prezent 800.000 negri, iar din octombrie 1952 și pînă astăzi au fost uciși 8.600 de negri. In fotografie: o patrulă britanică a capturat un grup de tineri, a căror „vină" constă în faptul că vor să trăiască liberi.

Criza de locuințe este atît de acută la Paris, încît în fiecare noapte stațiile metroului se transformă în adevărate dormitoare comune pentru cetățenii lipsiți de adăpost. Imaginea dezolantă redată de fotografia noastră contrastează în chip izbitor cu viața de lux și desfrîu a marii burghezii franceze, înhămată la carul politicii americane.

CONTROLE DES BILLETS

Răspundem cititorilor

DESPRE OPERA LUI PETRU PONI

Cu prilejul împlinirii a 30 de ani de la moartea marelui savant romîn Petru Poni, tov. ing. Harangea Dumitru, de la Fabrica Chimică nr. 10, ne-a rugat să publicăm un articol în care să vorbim despre opera marelui om de știință.

„Flacăra" a solicitat tovarășului profesor universitar Eugen Angelescu, șeful catedrei de chimie organică de la Facultatea de Chimie a Universității „C.I. Parhon" din București, să răspundă la această cerere.

Petru Poni

Regimul nostru democrat-popular știe să prețuiască așa cum se cuvine opera acelor oameni de știință progresiști din trecut care, cu toate piedicile și cu toate greutățile întîmpinate, au luptat pentru punerea științei lor în slujba poporului și au putut realiza o școală în care s-au format cadrele de oameni de știință ce ajută azi la construirea socialismului în țara noastră.

Unul dintre cei mai mari oameni de știință progresiști din trecutul nostru a fost Petru Poni, profesor de chimie la Universitatea din Iași. Născut la 4 ianuarie 1841, în satul Secărești, comuna Băiceni, județul Iași, el urmează școala primară la Tîrgul Frumos și apoi, la Iași, Academia Mihăileană. După terminarea liceului, pleacă la Paris, unde urmează chimia la Sorbona, lucrînd în laboratoarele lui Sainte-Claire Deville, M. Berthelot, Wurtz etc. După obținerea licenței, se reîntoarce în țară și este numit profesor de fizică și chimie la Academia Mihăileană, iar mai apoi în 1878, devine profesor la Universitatea din Iași.

În 1891, catedra de chimie se scindează în catedra de chimie minerală și cea de chimie organică. Petru Poni rămîne titularul catedrei de chimie minerală, unde profesează pînă în 1911, cînd este pensionat. În urma anilor grei de după primul război mondial, P. Poni moare, la 2 aprilie 1925, în vîrstă de 84 de ani.

Meritul cel mai mare al profesorului Poni este că a organizat, la Universitatea din Iași, un laborator în care au început să se facă cercetări originale. Trebuie să se știe că lucrările lui sînt un model de precizie și de metodă. Lucrările asupra petrolului sînt cu adevărat clasice. Poni este cel dintîi cercetător care a reușit să izoleze, din petrolul nostru, hidrocarburi pure, pe care le-a identificat, și asupra cărora a făcut diverse reacții. Înafară de petrol, el a mai studiat sarea, multe minerale și ape minerale din țara noastră.

Un alt mare merit al lui Petru Poni este acela că a jucat un rol de frunte la crearea, în pofida tuturor greutăților existente, a mediului prielnic studiului chimiei la noi în țară. Ca profesor, Petru Poni a fost un model de conștiinciozitate și exactitate. A sprijinit mulți tineri studenți merituoși, acordîndu-le ajutoare și burse. Autor de cărți didactice, recomandate în mai toate liceele din Moldova, el a dezvoltat gustul multor tineri pentru chimie și a format numeroși elevi care au activat și activează fie în învățămînt, fie în industrie, mai ales în industria petroliferă.

Pentru a cinsti memoria acestui savant legat de popor, regimul nostru democrat-popular a dat unei mari fabrici de produse chimice — fabrica de îngrășăminte chimice din Valea Călugărească — numele lui Petru Poni.

TEATRELE DIN ȚARĂ ȘI REPERTORIUL ORIGINAL

Tov. Bradu Mircea, student la Institutul de literatură și critică literară „Mihail Eminescu", dorește să știe ce este nou în repertoriul teatrelor din provincie.

Multe dintre piesele originale cu temă actuală, care se reprezintă în această stagiune pe scenele teatrelor din țară, au primit prețuirea și respectul spectatorilor grație reprezentanților din Capitală. Pe cele care au cunoscut primire călduroasă din partea publicului și care, prin conținutul lor, slujesc cel mai mult cauza comună a poporului nostru, teatrele din țară le-au îmbrățișat cu căldură. Așa, de pildă, Teatrul de Stat din Orașul Stalin a montat „Schimbul de onoare" a lui Mihail Davidoglu, Teatrul Național din Craiova, Teatrul de Stat din Arad, ca și secțiile germană și maghiară ale Teatrului de Stat din Timișoara și Teatrul Maghiar de Stat din Sft. Gheorghe au în repertoriu piesa „Mielul turbat" a lui Aurel Baranga. „Arcul de triumf", de același autor, se joacă la Teatrul Național din Cluj. Lucrarea dramatică a lui Horia Lovinescu „Lumina de la Ulmi" ocupă un loc de frunte în repertoriul teatrelor de stat din Baia Mare, Sibiu, Timișoara și al Teatrului Maghiar de Stat din Cluj. La Teatrul Național din Craiova va fi reprezentată piesa Mariei Banuș „Indrăgostiții". „Drumul soarelui" de Virgil Stoenescu a fost reprezentată în această stagiune la teatrele de Stat din Bacău, Pitești, Ploești, Brăila. Ea va fi montată și la Teatrul de Stat din Constanța. De asemeni, în repertoriul Teatrului de Stat din Constanța figurează și piesa lui Nicolae Tăutu „Furtuni de primăvară". „Vara furtunoasă" a lui Valeriu Luca se joacă la Teatrul Național din Iași.

Scenă din „Mielul turbat" în interpretarea Teatrului de Stat din Arad.

O caracteristică importantă a actualei stagiuni la teatrele din țară o constituie strădania neobosită pentru promovarea pieselor noi, de actualitate, care nu au fost încă jucate. „Citadela sfărîmată", recenta piesă a lui Horia Lovinescu, care oglindește descompunerea unei familii burgheze, a fost inclusă în repertoriul Teatrului Național din Cluj și al Teatrului de Stat din Reșița. Momentul eliberării patriei noastre, contribuția comuniștilor în înfăptuirea acestui măreț eveniment, stă la baza noii lucrări a lui Mihail Davidoglu „Orașul în flăcări", a cărei reprezentare va avea loc la Teatrul Național din Iași și la teatrele din Brăila, Timișoara, Turda. Despre atenția care trebuie acordată de către părinți creșterii și educației tinerelor vlăstare, vorbește piesa Luciei Demetrius „Atențiune copii", pe care Teatrul de Stat din Arad și cel din Orașul Stalin au cuprins-o în repertoriul lor actual. Mircea Ștefănescu și-a extras tema noii sale piese „Patriotica romînă", dintr-una din perioadele cele mai negre ale trecutului țării noastre, perioada fascizării țării. Piesa va fi jucată la Teatrele de Stat din Petroșani și Bacău. Cu mult interes au primit teatrele noastre piesa lui Tiberiu Vornic „Neguri risipite", care are ca temă lupta țăranilor muncitori pentru transformarea socialistă a agriculturii. Atît Teatrul Secuiesc de Stat din Tg. Mureș cît și cel Maghiar din Oradea au înscris această lucrare în actualul lor repertoriu. Printre piesele noi, care ridică unele din problemele cele mai importante ale actualității noastre, se numără și „Calul troian" a lui Al. Șahighian, care se va juca la Teatrul de Stat din Reșița și care tratează problema vigilenței, satirizînd cu ascuțime figura unui șef de cadre, îngîmfat, gură-cască, carierist. „Avansarea șefului" de Eugen Naum demască de asemenea carierismul și lichelismul unor funcționari ce pot cădea lesne victime ale dușmanului. Piesa a fost inclusă în repertoriul Teatrului Național din Cluj și al teatrelor de stat din Sibiu și Turda.

Teatrele în limbile minorităților naționale din țara noastră și-au fixat în repertoriile lor și piese noi ale dramaturgilor aparținînd acestor minorități. Teatrul Secuiesc din Tg. Mureș, de pildă, și-a programat piesa istorică „Doamna noastră" de A Horvath, cel maghiar din Sft. Gheorghe, piesa „Așa cresc oamenii" (Torent de primăvară) de Balla Karoly etc. Aspecte importante din lupta comuniștilor în ilegalitate aduce piesa lui Leontin Lupeș „Rupere de nori", din repertoriul Teatrului Evreesc de Stat din Iași. La Teatrul de Stat din Arad se va juca piesa Mioarei Cremene „Trestiile de aur", la Național din Cluj „Fata apelor" de Veronica Porumbacu, ș.a.m.d.

Toate cele de mai sus arată că, repertoriul teatrelor noastre, mai bogat și mai variat, răspunzînd mai direct decît în trecut la frămîntările și aspirațiile spectatorilor noștri, marchează în actuala stagiune, un pas însemnat înainte în privința promovării dramaturgiei originale.

CUM FUNCȚIONEAZĂ MOTOARELE CU REACȚIE

Tov. Dobrescu Gh., maistru mecanic la uzinele Mao Tze-dun din București, ne întreabă care este principiul pe care se bazează funcționarea motoarelor cu reacțiune.

La această întrebare răspunde tov. conf. univ. ing. Al. Stratilescu.

In ultimii ani atenția noastră a fost atrasă de apariția unor avioane ce au o viteză mult mai mare decît cea a aeroplanelor obișnuite și fac un zgomot diferit de al acestora. Interesul pentru aceste avioane a sporit cînd s-a aflat că ele nu sînt prevăzute cu motoare cu elici, ci sînt acționate de un nou sistem de propulsie, numit motor cu reacție. Cu această ocazie mulți dintre noi și-au pus întrebarea: cum pot motoarele cu reacție să asigure propulsia avioanelor, fără a folosi elici?

Pentru a răspunde la această întrebare este nimerit ca în prealabil să facem o mică incursiune în domeniul fizicii. În natură forțele apar totdeauna perechi: fiecărei forțe exercitate de un corp asupra unui alt corp îi corespunde o forță contrară, numită reacție, exercitată de cel de al doilea corp asupra primului. Pentru a ne da mai bine seama de aceasta, să luăm un exemplu. Iată, de pildă: dacă aruncăm cu putere o bilă grea de metal, ea se deplasează datorită forței exercitate de noi; în același timp însă și corpul nostru este împins înapoi, datorită forței de reacție pe care bila o exercită, la rîndul ei, asupra noastră. Același lucru se întîmplă dacă bila este aruncată de un tun, care, după cum se știe, se mișcă înapoi la fiecare tragere, datorită aceleiași forțe de reacție care, în cazul tunului, se numește forță de recul.

Trecînd acum la un avion obișnuit, observăm că, prin rotirea elicei, palele ei aruncă în spate un curent de aer, care poate fi bine observat, dacă stăm în spatele aparatului. Aerul împins de elice exercită la rîndul lui o împingere, adică o forță de reacție, asupra palelor elicii, producînd astfel forța de propulsie a avionului.

În cazul motorului cu reacție situația este asemănătoare; în adevăr, printr-un orificiu plasat în partea din față, acesta captează aer din atmosferă, care, în timp ce traversează motorul, este împins spre un al doilea orificiu, aflat în spate, pe unde iese cu o viteză mult mai mare decît cea avută la intrarea în motor. Prin aceasta, aerul, accelerat de către motor, exercită la rîndul lui o forță de reacție asupra pereților interiori ai motorului, realizînd în acest fel forța de propulsie. Accelerarea curentului de aer care străbate motorul se obține încălzind acest aer cu căldura produsă de arderea unui combustibil. Ca rezultat al încălzirii, aerul se dilată, mărindu-și volumul; datorită acestui fapt, viteza lui la ieșirea din motor este mult mai mare decît la intrare, unde aerul, fiind rece, are un volum mult mai redus.

Pentru a împiedica aerul dilatat să iasă și prin orificiul din fața motorului — în care caz nu s-ar mai realiza accelerarea dorită a curentului de aer — motoarele cu reacție sînt prevăzute cu niște dispozitive, ce creează, în partea din față a motorului, o presiune sporită, care determină aerul dilatat să nu poată ieși din motor decît prin orificiul din spate.

Din cele de mai sus rezultă că, atît motoarele cu elice cît și cele cu reacție, funcționează pe baza aceluiași principiu — adică folosirea forței de reacție exercitată asupra motorului de către un curent de aer care este accelerat de motor. Deosebirea dintre ele constă doar în faptul că la acestea din urmă reacția este mai directă, ea avînd loc între aer și motorul propriu-zis, fără folosirea unui organ intermediar, cum este elicea; astfel se explică și denumirea — de motoare cu reacție directă sau, prescurtat, motoare cu reacție — dată acestei categorii de motoare.

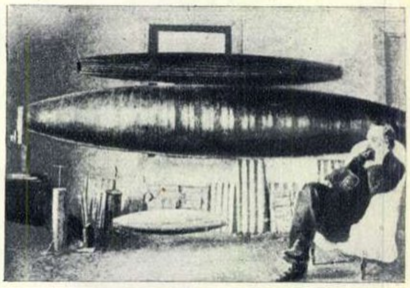

Fizicianul rus, Konstantin Țiolkovski, a stabilit încă din anul 1903 legile matematice ale propulsiei prin reacție.

Față de motoarele de aviație clasice cu elice, motoarele cu reacție prezintă — înafară de dezavantajele unui consum de combustibil mai ridicat — însemnate avantaje. Principalul lor avantaj constă în aceea că forța de propulsie pe care o dezvoltă rămîne aproape neschimbată cînd crește viteza de zbor, pe cînd forța de propulsie a motoarelor cu elice scade pe măsură ce crește viteza de zbor, în așa fel încît cînd aceasta se apropie de 800 km oră, scăderea propulsiei devine atît de bruscă încît face imposibilă depășirea acestei viteze. Folosirea pentru vitezele de zbor mari a motoarelor cu reacție este, deci, întru totul indicată, mai ales că, în afară de menținerea neschimbată a forței de propulsie, ele mai prezintă și avantajul de a avea dimensiuni mult mai mici și de a fi mult mai ușoare decît motoarele clasice.

În adevăr, realizarea motoarelor cu reacție a permis ca viteza maximă a avioanelor să fie mult sporită, astfel că azi depășirea unei viteze de 1100 km/oră a devenit ceva obișnuit la avioanele rapide, iar pentru un viitor apropiat se întrevăd viteze de peste 2500 km/oră. Pentru viteze de zbor mai mici, sub 600 km/oră, utilizarea motoarelor cu reacție nu este însă recomandabilă, deoarece consumul lor de combustibil este, pentru aceeași forță de propulsie, mult mai ridicat decît al motoarelor cu elice.

CE SE ASCUNDE SUB FIRMA „UNIUNII VESTEUROPENE"

Tovarășul Dănăilă Victor, de la fabrica de biciclete „București", cere să publicăm un scurt articol în care să se arate ce este și ce scopuri urmărește așa-numita „Uniune vesteuropeană".

După prăbușirea proiectului „comunității defensive europene" (c.d.e.), cercurile agresive din occident au căutat o altă formulă, menită să îmbrace același conținut ca și al „c.d.e.", și anume: reînvierea militarismului german în Germania occidentală și includerea acesteia în grupările agresive din apus.

În acest scop, acordurile semnate la Paris la 23 octombrie 1954 prevăd crearea unei așa-numite „uniuni vesteuropene", care urmează să devină coloana de șoc a blocului agresiv al Atlanticului de nord. La această grupare militaristă a țărilor vesteuropene, înjghebată de militariștii americani, înafară de Franța, Anglia, Italia, Belgia, Olanda, Luxemburg, participă și Germania occidentală. Scopul real al acestei grupări este acela de a pune la cale o agresiune împotriva Uniunii Sovietice și a celorlalte țări ale lagărului socialist.

Dacă vom compara acordurile de la Paris cu defuncta „comunitate defensivă europeană", vom vedea că deosebirea dintre ele este aproape inexistentă. După cum se știe, „c.d.e."-ul prevedea includerea armatei vestgermane în așa-numita „armată europeană"; potrivit acordurilor de la Paris, se proiectează includerea Wehrmachtului refăcut în „armata vesteuropeană".

Potrivit acordurilor de la Paris, în „uniunea vesteuropeană" rolul conducător îl va juca Germania occidentală. Iar conform art. 4 din protocolul 1 al acordurilor, consiliul „uniunii vesteuropene" va putea rezolva prin majoritatea simplă de voturi problemele privind controlul asupra armamentelor. Astfel, dacă Germania occidentală va dori ca în loc de cele 12 divizii prevăzute prin acordurile de la Paris să creeze 60 de divizii, este de ajuns ca să fie sprijinită, de pildă, de guvernele celor trei țări din Benelux (Belgia, Olanda, Luxemburg) pentru ca un eventual protest al Franței împotriva acestei măsuri să fie imediat respins.

Protocolul nr. 4 al acordurilor de la Paris prevede crearea unui așa-zis „organ al uniunii vesteuropene pentru controlul asupra înarmărilor". Dar existența acestui organ urmărește în realitate un singur scop: să arunce praf în ochii popoarelor. Într-adevăr, acordurile de la Paris nu prevăd nici un fel de sancțiune împotriva acelor țări — și aici este vorba în primul rînd de Germania occidentală — care ar depăși proporțiile de fabricare a armamentului. Dimpotrivă, după cum a mărturisit însuși ziarul american „New York Times", acest „control" asupra înarmărilor nu poate împiedica remilitarizarea Germaniei occidentale și probabil nu va împiedica reînvierea statului major german cu toate pericolele, ce decurg de aici.

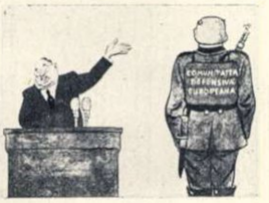

Pe de o parte ați renunțat la ea...

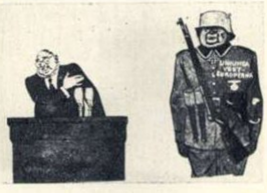

...dar pe de altă parte ea trebuie să vă convină pe deplin.

Desen de Boris EFIMOV

Crearea „uniunii vesteuropene" și includerea în aceasta a Germaniei occidentale, urmăresc să lege de mîini și de picioare întregul popor german și să-l subordoneze puterii monopoliștilor vestgermani. Prin aceasta, guvernele S.U.A., Marii Britanii și Franței vor să zădărnicească unificarea Germaniei într-un stat unit, pașnic și democratic și să deschidă calea spre transformarea Germaniei occidentale într-un focar de revanșă și agresiune în Europa.

În același timp, ca și în cazul „c.d.e.", membrii „uniunii vesteuropene" își pun forțele lor armate *nemijlocit* în subordinea comandamentului forțelor armate ale N.A.T.O. din Europa, deci implicit la dispoziția generalului american care comandă forțele armate ale blocului atlantic. Mai poate fi vorba în acest caz de menținerea suveranității țărilor care fac parte din N.A.T.O.? Hotărît, nu!

Caracterul agresiv și adevăratele țeluri ale așa-zisei „uniuni vesteuropene" explică împotrivirea pe care o întîmpină acordurile de la Paris în țările din Europa occidentală.

În aceste zile, toate popoarele Europei occidentale își intensifică lupta lor, dîndu-și seama că renunțarea la aceste acorduri și realizarea unei înțelegeri între marile puteri ar contribui la destinderea încordării internaționale și la restabilirea unității Germaniei pe baze pașnice și democratice.

DESPRE SIMFONIE

Tovarășele Teodorescu Crina și Runcan Simona, eleve ale școlii nr. 17 din București, vor să afle ce se înțelege prin simfonie.

Simfonismul este acel principiu de creație care urmărește dezvăluirea unei idei, a unui conținut de viață, prin intermediul unui sistem complex de imagini muzicale care se înfruntă, se ciocnesc, alternează, se dezvoltă, între ele putînd exista un raport de conflict, contrast sau de strînsă înrudire. Baza acestor imagini muzicale o constituie *temele* muzicale, care sînt supuse unor serii întregi de transformări, cunoscute sub denumirea de dezvoltare simfonică.

Aceste procedee dau posibilitatea exprimării unui conținut de o deosebită complexitate și forță dramatică: lupta forțelor antagonice ale vieții, lumea trăirilor sufletești celor mai adînci și a marilor aspirații sociale, momentele de odihnă, de joc, de meditație, tablouri de natură, imaginea marilor serbări sau *a* mișcării populare etc.

Simfonismul, ca principiu de creație, nu se referă în mod neapărat la muzica scrisă pentru orchestra simfonică; numeroase lucrări de muzică de cameră sînt compuse pe baza principiului simfonic, după cum, adesea, lucrări concepute pentru orchestră, n-au nimic comun cu gîndirea simfonică propriu-zisă.

Simfonismul s-a afirmat ca tip specific de gîndire muzicală începînd cu ultimele decenii ale secolului al XVIII-lea. „Simfonismul — spunea marele muzicolog sovietic B. Asafiev — reprezintă o măreață revoluție în conștiința și tehnica compozitorilor; începe acum epoca asimilării independente de către muzică a marilor idei și gîndiri ale omenirii. Simfonia, ca gen muzical, este numai o consecință a acestui fenomen".

În cazul simfoniei, modul simfonic de construire a imaginilor muzicale are în vedere posibilitățile de expresie ale orchestrei simfonice. Trăsăturile caracteristice acestui gen — începînd să se contureze încă în secolul al XVIII-lea în muzica lui Haydn și Mozart — se cristalizează și se maturizează în simfoniile marelui Beethoven. Structura muzicală clasică a simfoniei se bazează pe succesiunea cîtorva părți, fiecăreia dintre acestea fiindu-i proprie o anumită sferă de imagini. Majoritatea simfoniilor clasice sau contemporane sînt alcătuite, de obicei, din patru părți, care se înlănțuie în modul următor: prima parte (allegro), are o mișcare repede, cu caracter dramatic, precedată fiind uneori de o introducere lentă; partea a doua se caracterizează prin mișcarea lentă (andante, adagio), prin lirism și cantabilitate; partea a treia este dominată de cele mai multe ori de ritmul pregnant și sprinten de dans sau joc plin de însuflețire (menuet, vals, scherzo); partea a patra apare ca o concluzie a ciclului simfonic, și a fost adesea concepută de compozitori ca un triumf al luptei, ca o sărbătoare a poporului. Aceasta nu este, firește, decît o schemă foarte generală, de la care compozitorii s-au abătut de nenumărate ori, în funcție de conținutul, ideea pe care urmăreau s-o exprime prin muzica lor. La Cesar Franck, de pildă, simfonia are trei părți, în timp ce Berlioz mărește numărul acestora la cinci. Partea a doua din Simfonia a IX-a de Beethoven este un scherzo impetuos, iar finalul simfoniei „Patetica" de Ceaikovski are un caracter profund tragic.

Cîteva cuvinte, despre cei mai de seamă reprezentanți ai simfoniei. Tradițiile simfoniei lui Beethoven — care se făcuse ecoul generoaselor idei de eliberare și înfrățire a popoarelor, de la începutul secolului al XIX-lea — au fost continuate de Schubert, Schumann, Brahms, Mahler, care au lărgit sfera stărilor sufletești cuprinse în operele aparținînd acestui gen. Prin muzica lui Berlioz („Simfonia fantastică"), simfonia s-a dezvoltat pe linia programatismului, deja existent embrionar în muzica lui Beethoven. Compozitorul francez C. Franck a dezvoltat o altă linie, izvorînd din simfoniile beethoveniene — legătura tematică dintre cele patru părți ale simfoniei — dînd un strălucit model de simfonie așa-zisă ciclică.

În muzică rusă s-au manifestat două linii esențiale de dezvoltare ale simfoniei: simfonia eroico-epică, — reprezentată de compozitori ca Borodin și Glazunov, — și simfonia lirico-dramatică, al cărei strălucit prototip îl constituie lucrările lui Ceaikovski. Tradițiile muzicii clasice ruse sînt azi continuate de compozitorii sovietici, printre care Prokofiev, Miaskovski, Șostakovici, Haciaturian sînt proeminenți maeștri ai simfoniei.

Simfonia romînească se afirmă ca un gen în necontenit progres. Prin lucrările lor, compozitori ca I. Dumitrescu, A. Mendelsohn, M. Andricu, S. Toduța, N. Buicliu, S. Natra dovedesc, cu măiestrie mereu crescîndă, posibilitatea de dezvoltare simfonică a celulei melodice de esență populară, pe baza unui conținut legat de viața și năzuințele poporului nostru.

Filarmonica de Stat din București, dirijată de maestrul George Georgescu.

ȘERPII CEI MAI MARI

Care sînt cei mai mari șerpi din lume, ne întreabă tovarășii Petrescu Gh. și Petrenco Andrian, din București.

In folclorul nostru există numeroase basme cu zmei, create în îndepărtate vremuri de fantezia populară. Aceste ciudate animale sînt prezentate în chip de șerpi uriași, cu aripi și cu mai multe capete pe care le taie pe rînd Făt-Frumos cu paloșul său grozav. De asemenea există legende cu balauri uriași, dintre care unul a fost ucis cu o sabie nemaipomenită, de Iovan Iorgovan. Zice legenda că, zvîrcolindu-se de durerea rănii, balaurul acesta ar fi săpat Valea Cernei, la Corcoaia, unde sînt niște chei foarte frumoase, tăiate de rîu în piatră de var. Că apoi, așa ciopîrțit cum era, tîrîndu-se cu greu pînă la peștera Golubaț, și-a dat acolo ultima suflare, iar din stîrvul lui putrezit, au ieșit veninoasele muște columbace. Bineînțeles că știința nu confirmă nimic din asemenea legende.

Pe suprafața pămîntului trăiesc peste o mie de specii de șerpi; cei mai numeroși, și în același timp cei mai mari, trăiesc în țările calde, la ecuator și tropice.

Șerpii cei mai mari care există astăzi în lume sînt pitonii și boa. Lungimea lor maximă nu trece niciodată de 10 m. Pitonul trăiește în partea de sud-est a Asiei, în India, Indochina, arhipelagul Malaez — precum și în Africa. Diferitele sale specii au lungimi cuprinse între 5 pînă la 10 metri. Șarpele boa și boa de baltă sau anaconda, trăiesc în America de Sud. Diferitele specii de boa au lungimi cuprinse între 3 și 10 metri, iar cele de anaconda între 6 și 10 m. Se înțelege că grosimea acestor șerpi este proporțională cu lungimea lor, iar mijlocul le este întotdeauna mai gros, mai ales după ce înghit cîte o căprioară, un păun sau alte viețăți.

Cît privește șerpii din țara noastră, cei mai mari sînt: șarpele de pădure sau al lui Esculap, lung de 1,60 m și cel dungat, ce poate atinge lungimi pînă la 2 m. Acesta din urmă trăiește în poieni de păduri, în tufișuri scunde de unde-și pîndește prada — șoareci, șobolani, cîrtițe, șopîrle și păsărele diferite. Cînd este deranjat părăsește tufișul și-și caută adăpost, unduindu-și în așa fel corpul în mișcare, de parc-ar pluti deasupra ierbii. Iritat, el mușcă puternic, însă mușcătura lui nu este veninoasă, cu toate că poate fi destul de dureroasă.

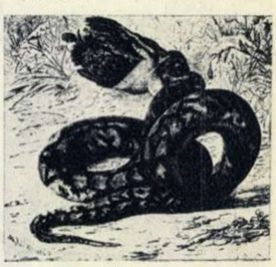

Piton înghițind o pasăre.

O CURIOZITATE FILATELICA: STAMPILA MUTA

Pionierii Rabinovici Jenică și Grigorescu Aurel, din Capitală, doresc să cunoască ce este „stampila mută".

Răspundem acestei cereri, publicînd materialul de față.

Colecționarea plicurilor cu stampile oficiale este relativ puțin răspîndită la noi, în raport cu alte state, unde există zeci de mii de asemenea colecționari. Cele mai apreciate colecții sînt cele cu stampilele din Austria veche.

Cele mai rare și mai căutate asemenea piese sînt stampilele denumite mute, adică acelea care nu au nici dată și nici text.

Aceste stampile cu diferite forme geometrice au fost întrebuințate mai ales între anii 1840-1880. Ele sînt interesante nu numai prin forma lor, ci și datorită scopului pentru care au fost întrebuințate. Există o întreagă literatură ce se ocupă de aceste stampile întrebuințate în așa numita epocă prefilatelică și clasică a filateliei.

Dintre aceste stampile cele mai cunoscute sînt cele denumite „crucile de Malta".

Găsim interesant să reproducem cîteva din aceste stampile, arătînd și scopul pentru care au fost întrebuințate.

1. Stampila (tuș roșu) întrebuințată pentru trimiteri al căror „porto" a fost achitat în bani la șeful oficiului poștal.

2. Stampila (tuș roșu) pentru trimiterile ce nu au fost expediate regulat în ziua predării, din cauza unei greșite cartări.

3. Stampila (tuș albastru) pentru corespondența care din cauza adresei incomplete nu a putut fi expediată în ziua prezentării.

4. Stampila (tuș roșu) pentru scrisori ce au fost depuse după închiderea sacilor de poștă.

5. Stampila (tuș violet) întrebuințată la trimiterile externe, care au pierdut legătura poștală.

6-7.Stampile întrebuințate pentru trimiteri insuficient francate.

8. Stampilă întrebuințată pînă acum cîțiva ani la cîteva oficii poștale din Scoția.

9. Stampilă întrebuințată în această formă numai în districtul poștal apusean al Londrei, pentru trimiterile insuficient francate.

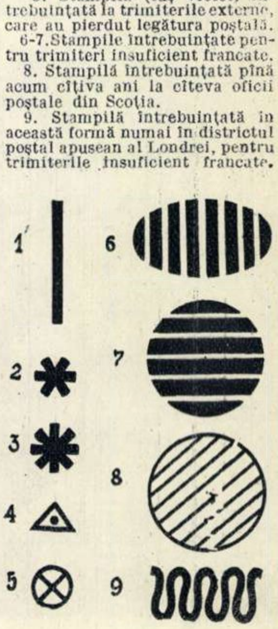

Hai să învăţăm ci

Primele biciclete au apărut la noi abia pe la sfîrşitul secolului trecut. Ca sport, ciclismul s-a dezvoltat mult mai tîrziu. Cîteva concursuri uşoare la „şosea" şi atîta tot.

Această slabă dezvoltare îşi găsea explicaţia în faptul că ciclismul e un sport care necesită echipament ce nu stătea la îndemîna oricui. În condiţiile statului burghez, el nu putea fi practicat decît de o mînă de privilegiaţi.

Astăzi, ciclismul a devenit la noi un sport de mase. Pretutindeni, în toate colţurile ţării, tineretul are posibilitatea să practice acest frumos sport, prin secţiile de ciclism ale asociaţiilor şi colectivelor sportive. La dispoziţia acelora care l-au îndrăgit stau biciclete moderne de curse, echipament şi antrenori. Pentru elementele talentate, Comitetul pentru Cultură Fizică şi Sport de pe lîngă Consiliul de Miniştri iniţiază, în fiecare vară, tabere şi cantonamente în Bucureşti şi în alte centre importante din ţară. Din aceste tabere, puse sub îndrumarea celor mai buni antrenori, s-au ridicat elemente tinere, fruntaşi ai ciclismului, ca Dumitrescu, Moiceanu, Zanone, Milea etc.

★

— Vin! Vin cicliştii! Uite-l pe Şandru! Ba nu, e Sebe! Şandru e al doilea, în tricoul roşu...

În pluton strîns, cicliştii urcă ultima serpentină înainte de a ajunge la Breaza,

Cînd condiţiile atmosferice nu sînt favorabile, ciclistul se poate antrena în sală. Rola este o „şosea artificială" pe care ciclistul „înghite" kilometri. Şi, cu toate că e lipsit de peisajul natural al şoselelor, antrenamentul acesta îl mulţumeşte deocamdată. ←

Tot mai multe tinere se înscriu în colectivele sportive pentru a practica ciclismul. Cornelia Vissarion din colectivul Progresul C. P. C. S., în timpul unui antrenament. →

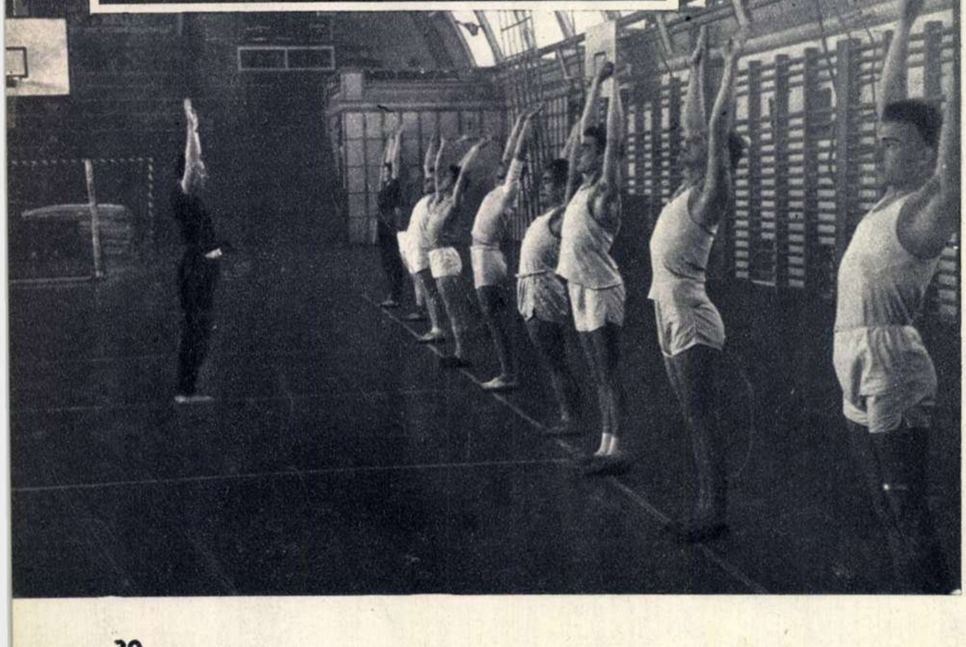

Pregătirea fizică generală stă la baza ridicării elementelor tinere în sport. Fotografia de mai jos a fost făcută la secţia de ciclism a asociaţiei „Dinamo"-Bucureşti, în timpul unui antrenament de sală. ↓

clismul!

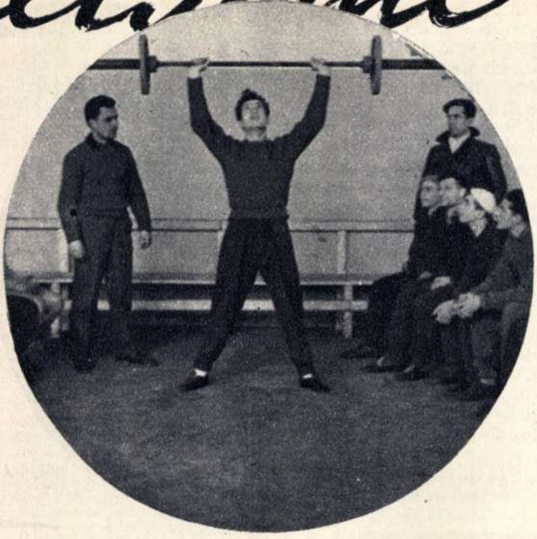

Nici forța mîinilor nu trebuie neglijată. Pentru aceasta exercițiile de haltere sînt cele mai indicate. Ciclistul Constantin Dumitrescu ridică cu ușurință haltera de 60 kg.

însoțiți de strigătele vesele ale copiilor și de încurajările zgomotoase ale celor vîrstnici.

Hărțuielile nu contenesc. Din cînd în cînd, o încercare de evadare stîrnește animație în mulțimea de spectatori ieșită pe marginea șoselei, în întîmpinarea cicliștilor:

— Hai Sebe! Nu te lăsa, băiete! Trage acuma tare!

Dar încurajările și strigătele se curmă într-un regret general:

— L-au prins!

Fugarul, încadrat de restul plutonului, se resemnează pentru moment, pedalînd în ritmul general, avînd aspectul liniștit, și totuși mocnitor, al mării care se odihnește după zbuciumul furios al valurilor.

Deodată, din pluton a țîșnit Moiceanu. Ca risipit de o furtună năprasnică, restul plutonului s-a înșirat de-a lungul șoselei în urmărirea îndrăznețului fugar. Cu mîinile încleștate pe ghidon, cu privirea fixă, în care se citește hotărîrea neclintită de a învinge, Moiceanu pedalează din răsputeri, în ritmul unei moriște îndrăcite. Treptat, distanța dintre el și urmăritori crește.

Evadarea a reușit...

Pe dinaintea ochilor îți trec, în goana bicicletelor, tricouri roșii, verzi, albe, albastre. O clipă ai în fața ochilor viziunea unui curcubeu mișcător. Dar totul dispare după o cotitură a drumului și privindu-i așa cum se duc, pedalînd regulat, avîntul tineresc te-ndeamnă să-ți spui în șoaptă, numai pentru tine:

— Anul ăsta nu mă mai las! M-apuc de ciclism..

Val CONEA

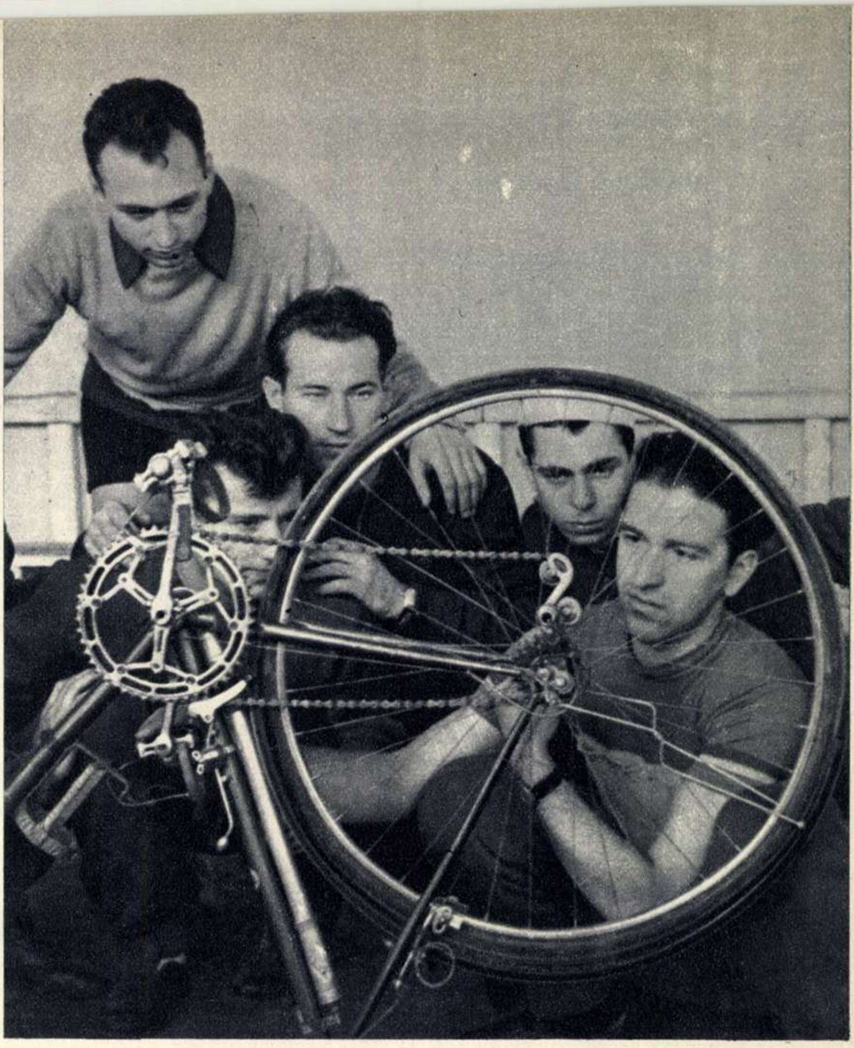

Bicicleta e tovarășul credincios al ciclistului. Trebuie s-o cunoști și s-o îngrijești pentru ca ea să te servească bine. N. Maxim studiază împreună cu ceilalți membri ai lotului național pinioanele complicate ale bicicletei de curse.

Pentru ca șaua să nu-l jeneze în timpul alergării ciclistul trebuie să atingă cu talpa piciorului întins pedala lăsată în jos.

Fotografii de A. MIHAILOPOL

JOCURI DISTRACTIVE

AGRICULTURA

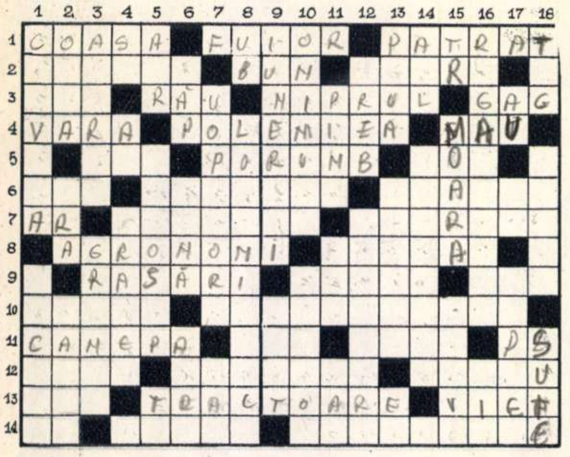

Acest joc nu face parte din concurs

ORIZONTAL: 1) Unealtă — Cînepă de toamnă — Forma în care se dispun cuiburile de porumb pentru a da o recoltă sporită la hectar. 2) Grîu de primăvară, întrebuințat mai mult la fabricarea pastelor făinoase — Teren favorabil culturii cerealelor — Calificarea și sporirea numărului lor în agricultură este una din sarcinile importante trasate de partid prin proiectul de Directive ale Congresului al II-lea. 3) Lac în Irlanda — Dumnealui are un mers aparte! — Rîu în U.R.S.S. — Unitate socialistă în agricultură. 4) Timp prielnic coacerii cerealelor — A fecunda plantele — S.M.T. (anagr.). 5) Volum — Plantă cerealieră cultivată în regiuni de munte — Ei, bine! (trans.). 6) Diminutiv masculin — Mijloc folosit în agricultură pentru udarea ogoarelor — Operație prevăzută în normele de întreținere a culturilor de bumbac. 7) Fac o muncă de primăvară — Ogoare răscolite de pluguri — Sistem de lucrare a pămîntului pentru obținerea unei fertilități maxime. 8) Inginerii ogoarelor — Una din cele mai importante bogății ale patriei noastre (pl.). 9) A încolți — Ni le furnizează cultivatorii de legume — Insecte coleoptere. 10) A accelera — Importante lucrări agricole de primăvară. 11) Plantă industrială — Comună în regiunea Baia Mare — Gaz — Două litere din pînză... 12) Lac în U.R.S.S. — Gospodarul bun o curăță primăvara de uscături... — iar toamna culege strădania muncii sale. 13) Un fel de bot bont! — Unealtă agricolă (pl.) — Se leagănă în soare plin de rod. 14) Bine cunoscut animal rebusist — Gustul parfumat al fructelor (pl.) — Luptăm contra ei dînd pămîntului îngrășăminte chimice.

VERTICAL: 1) Și-a luat-o țărănimea muncitoare în lupta pentru mărirea producției de grîu la hectar — Referitor la munca cîmpului (fem.). 2) A construi (fig.) — Răstoarnă brazda — Pus la intervale mari, așa cum e porumbul semănat în cuiburile dispuse în pătrat. 3) Folosesc la lucrarea pămîntului — Ogor afînat. 4) Notă muzicală — ... și încă una — Pămînt bun pentru agricultură. 5) Termen de comparație pentru holdele coapte — Am simțit parfumul florilor — Pere... 6) Este nelipsit din turmele care urcă primăvara la munte — Leziune — Prefix în temă. 7) Recoltează ierburile (pl.) — O definiție poetică ce stă într-un pom. 8) Locul sigiliului — Plante alimentare. 9) Mijloc de a reda agriculturii terenurile arabile inundate (pl.) — A planta. 10) Lucrări care au menirea de a reda agriculturii terenurile mlăștinoase — Unealtă folosită într-o operație pe care tehnica agricolă modernă o consideră drept o practică profund dăunătoare culturilor. 11) Logodnic — Încărcat cu fructe — Udă ogoarele. 12) A instala — Localitate lîngă Sibiu. 13) Fructul ce cade... copt din pom — Cade la vînturatul grîului (pl.) — Idem. 14) Adu (pop.) — Bate nituri. 15) Traian — Transformă grîul în făină — Fără gust (fig.). 16) Un soi de lasă-mă să te las — Este foarte necesară pentru buna dezvoltare a culturilor. 17) Manuscript — Cămăși țărănești — Cugetat. 18) Pe deplin — Pămînt întins, propice agriculturii — „Pui un un bob să iasă..."

Poşta concursului de jocuri

Reamintim participanților la concursul nostru de jocuri distractive că ultimul termen în care ne pot expedia dezlegările este 15 aprilie 1955. Nici o dezlegare trimisă după această dată nu va fi luată în considerație. Sînt socotite ca sosite în termen toate dezlegările depuse la oficiile poștale pînă în ziua de 15 aprilie inclusiv.

Atragem atenția participanților la concurs că răspunsurile de mai jos sînt valabile pentru întrebările puse de numeroși alți cititori, înafara celor al căror nume îl indicăm. Ca atare, rugăm pe toți dezlegătorii să rețină cu atenție toate lămuririle pe care le dăm în numărul de față, precum și cele date în numerele precedente.

In această ordine de idei, reamintim că în numerele de pînă acum ale revistei, am publicat următoarele materiale menite a ajuta pe participanții la concurs precum și rectificări la unele greșeli:

1) In nr. 2 (15 ianuarie) — o precizare cu privire la jocul „Carte de vizită" (din seria I);

2) In nr. 3 (1 februarie) — materialul „Cum se dezleagă jocurile distractive" și condițiile de participare la concursul nostru de jocuri;

3) In nr. 4 (15 februarie) — mai multe lămuriri privitoare la felul 'n care trebuie să fie trimise dezlegările, precum și precizări cu privire la dezlegarea jocurilor „Problemă feroviară" și „Carte de vizită" (din seria I);

4) In nr. 5 (1 martie) — o precizare privitoare la jocul „Romb geografic" (din seria a II-a), precum și punctajul jocului „Tot mai multe bunuri pentru oamenii muncii" (din seria a IV-a);

5) In nr. 6 (15 martie) — precizări privitoare la jocurile: „Reconstituire" (din seria a II-a); „Jocul cheilor" (din seria a V-a) și „Incursiune silabică în geografie" (din seria a V-a); de asemenea am dat și lămuriri privitoare la caricaturile „Istoria unei confecții" și „Instantaneu din S.U.A.", care nu au nimic comun cu concursul.

★

Tovarășii care se adresează revistei, cerînd să li se răspundă la diferite probleme, sînt rugați să indice adresa — cu localitatea, strada și numărul.

Păcală Dumitru — Făgăraș și Petriceanu C. — Urleasca-Brăila. La un monoverb, desenul dat trebuie să fie astfel interpretat, încît să dea un cuvînt format din atîtea părți și atîtea litere, cîte indică cheia.

La rebus, cheia nu e obligatorie. Dacă se dă, însă — pentru ușurarea dezlegării — fiecare cifră indică numărul de litere al cuvîntului respectiv. Semnul dintre cifre, fie el — + :, nu face altceva decît să le despartă, fără a avea vreo altă semnificație. Deci cheia 3—4—4—4 a rebusului grafic din nr. 3 indică literele fiecărui cuvînt. Cheil: 3—2 și 3—3 indică, de asemenea, numărul de litere cuprinse în cuvintele celor două dezlegări ale rebo-ului cu două soluții.

Dragoș Ebetiuc — Sisești - Tr. Severin. La jocul „Rozetă" nr. 25—26 nu poate exista confuzie, deoarece numărul de căsuțe vă indică exact numele autorului.

Simion M. Ștefan — București. La careul „Pentru pace", puteți pune ori care din cele două note muzicale. Ambele soluții sînt juste și vor fi luate în considerație.

Munteanu Constantin — București. Nu puteți participa la concurs decît dacă anexați fiecărei serii de jocuri bonul de participant respectiv. La cealaltă problemă ridicată de dv., am mai răspuns că s-a hotărît să se socotească dezlegat numai un joc care nu are nici o greșeală. Numai astfel, vom putea selecționa premianții.

Holdan Corneliu — Havîna Darabani. Rebusul nu are cheie în mod obligatoriu. Însă rebusului de care amintiți dv., fiind mai aproape de criptografie, pentru a nu prezenta greutăți la dezlegare i s-a dat o cheie.

Giurconiu Emil — Roman. La jocul „Birocratul", definiția la 5 vertical, partea doua, este corectă. Documentați-vă și veți afla semnificația cuvîntului.

Horea Delabrad — Aghireș-Cluj. Cheia criptografiei publicată în numărul 1 este corectă; nu s-a strecurat nici o greșeală. Dezlegarea trebuie să corespundă acestei chei. În privința cuvintelor cu același înțeles, sau înțeles diferit, ele se grupează toate sub titulatura de palindrom, cealaltă nemaifiind uzuală.

Bîrsan Mircea — București. La metagramă se schimbă numai prima literă a cuvîntului. Dacă la un monoverb găsiți mai multe soluții, care să corespundă aceleiași chei, le puteți trimite. Primesc punctajul cele corespunzătoare, iar celelalte se anulează. De asemenea, la cartea de vizită, cuvintele trebuie să aibă o anumită succesiune; în caz contrar dezlegarea se anulează.

Vișan Gh. — Buftea. Puteți participa la concurs fără să trimiteți dezlegările tuturor jocurilor publicate în seriile acestuia. Aveți însă mai puține șanse să vă numărați printre premianți.

Ionescu Ștefan — Mihăești-Drăgănești. La jocul „Problemă feroviară" puteți trimite toate soluțiile găsite de dv.

Maria T. Neicu — Cîmpulung. Ați interpretat greșit una din condițiile concursului. Dezlegările trebuie scrise pe o singură față a filei de hîrtie (nu pe ambele fețe), dar puteți folosi atîtea file, cîte vă sînt necesare copierii tuturor dezlegărilor. Dimensiunea colilor de hîrtie pe care veți scrie dezlegările nu are nici o importanță; desigur că puteți folosi coli din caiete ori coli de hîrtie din cea denumită „ministerială". În orice caz, n-ar fi de loc plăcut pentru comisia de triere a dezlegărilor să vină soluțiile scrise pe o singură coală de hîrtie, de mărimea unui cearșaf — așa cum au propus unii cititori.

Eugen Knapek — Arad. Fiecare dezlegare trebuie să poarte titlul jocului respectiv. Nu este obligatoriu să executați și desenul jocului, anexîndu-i dezlegarea.

V. Negrescu — Or. Stalin. Toate lucrările literare menționate în careul „Autori și cărți" au fost traduse în limba romînă.

Ionel Bodnariu — Constanța. Dezlegarea jocului „Dintr-un patrat" o constituie un patrat de hîrtie, căruia, făcîndu-i-se tăieturile și îndoiturile respective, trebuie să i se dea forma identică cu cea a desenului din revistă.

La jocul „Problemă aritmetică" ne puteți trimite toate soluțiile; cele corespunzătoare vor primi punctajul cuvenit.

Zgoanță Elena — Ploești. „Criptografia teatrală" este corect tipărită. Nu vă putem spune însă dacă ați găsit soluția justă. Cercetați în repertoriul teatrelor și veți găsi răspunsul.

Victor Zbarcea — Bușteni. La jocul „Reconstituire" faceți un desen asemănător celui din revistă, apoi îl decupați și lipiți literele pe o filă de hîrtie — sau, dacă vreți, puteți decupa direct din revistă fragmentele, lipindu-le apoi pe o filă de hîrtie. Ele pot fi lipite fie pe față, fie pe spate — după cum socoate dezlegătorul că obține soluția corectă — cu o singură condiție: toate fragmentele să fie lipite numai pe una dintre cele două fețe (ori pe față, ori pe spate). Aceleași indicații sînt valabile și pentru „Jocul cheilor", apărut în nr. 5.

Cheia monoverbului din seria a II-a este corectă. La „Rebo", puteți interpreta figurile în ce ordine doriți.

Hugo Amster — Sibiu. La golful de cuvinte din seria a IV-a schimbați succesiv cîte o literă în căsuța indicată și numai în rîndul al șaptelea, schimbînd din nou o literă, ce nu mai e indicată, veți ajunge la cuvîntul cerut.

Toma Temistache — București. La jocul „Problemă feroviară", prin „a nu se tampona vagoanele" se înțelege ca vagoanele să nu se lovească.

Constantin Băllățescu — București. La jocul „Rebo" se acordă patru puncte pentru ambele soluții. Numai una dintre cele două soluții primește doar două puncte.

ŞAH — ŞAH — ŞAH

L. KNOTEK

(R. Cehoslovacă)

Premiul I la concursul internațional în memoria lui A. White, 1953.

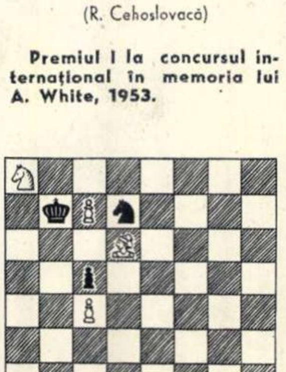

Mat în 3 mutări

(Controlul poziției. Alb: Rb1, Da1, Nd6, Ca8, Pc4, c7; Negru: Rb7, Cd7, Pc5)

REDACŢIA: BUCUREŞTI PIAŢA SCÎNTEII Căsuța Postală 56 Tel. 7.60.10 Int. 1788 **ABONAMENTE:** la toate oficiile poștale din țară și la factorii poștali și difuzorii voluntari din întreprinderi și instituții. **PREŢUL ABONAMENTELOR** 3 luni: 9 lei 6 luni: 18 lei un an: 36 lei

Tipărită la Combinatul Poligrafic Casa Scînteii „I. V. Stalin".

PRIMĂVARA LA BONN

Cuplul Dulles-Adenauer se leagănă în dulci speranțe...

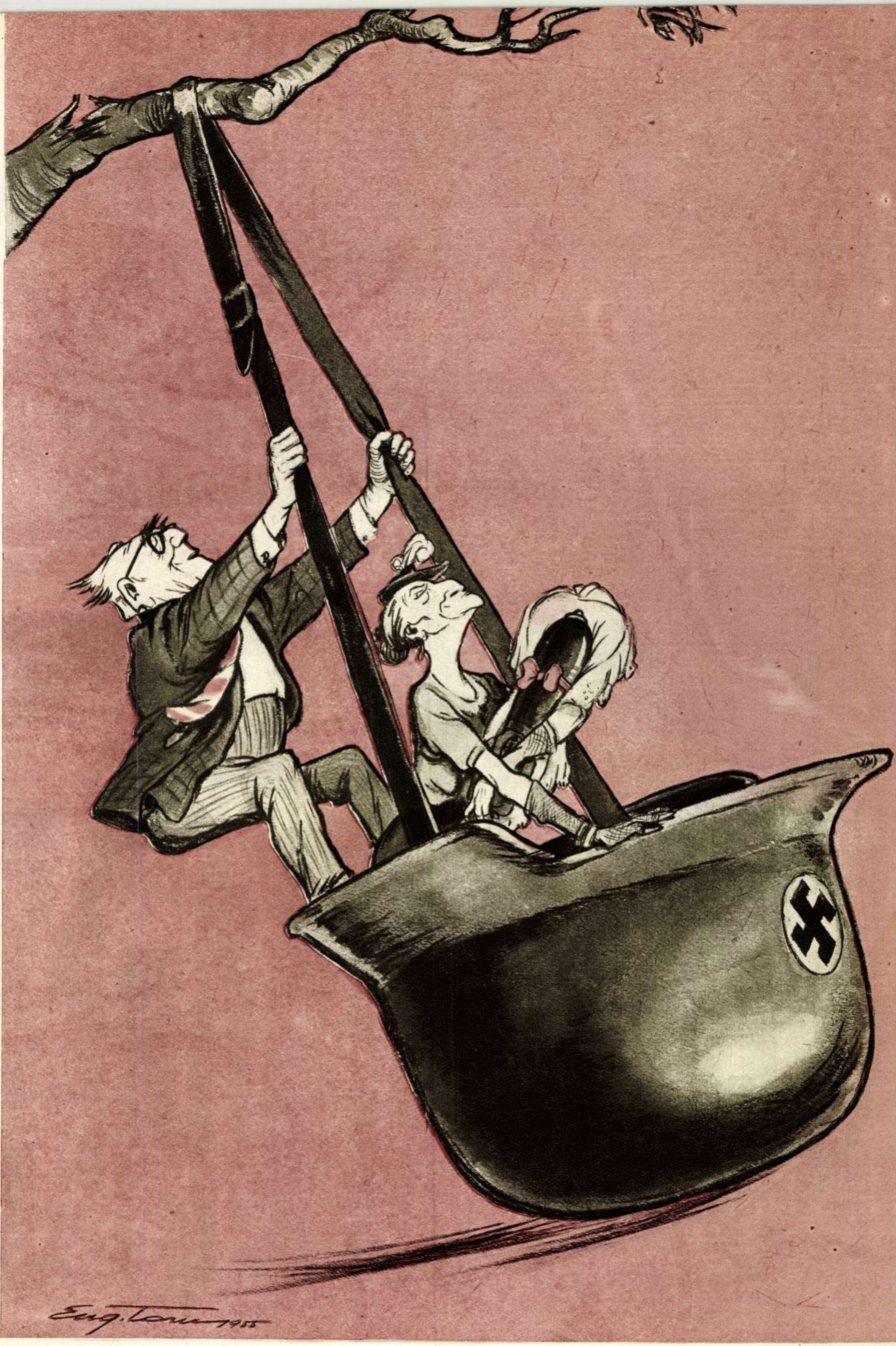
Eug. Taru 1955

Desen de
Eugen TARU

FLACARA

Nr. 7 (56) — 1 aprilie 1955

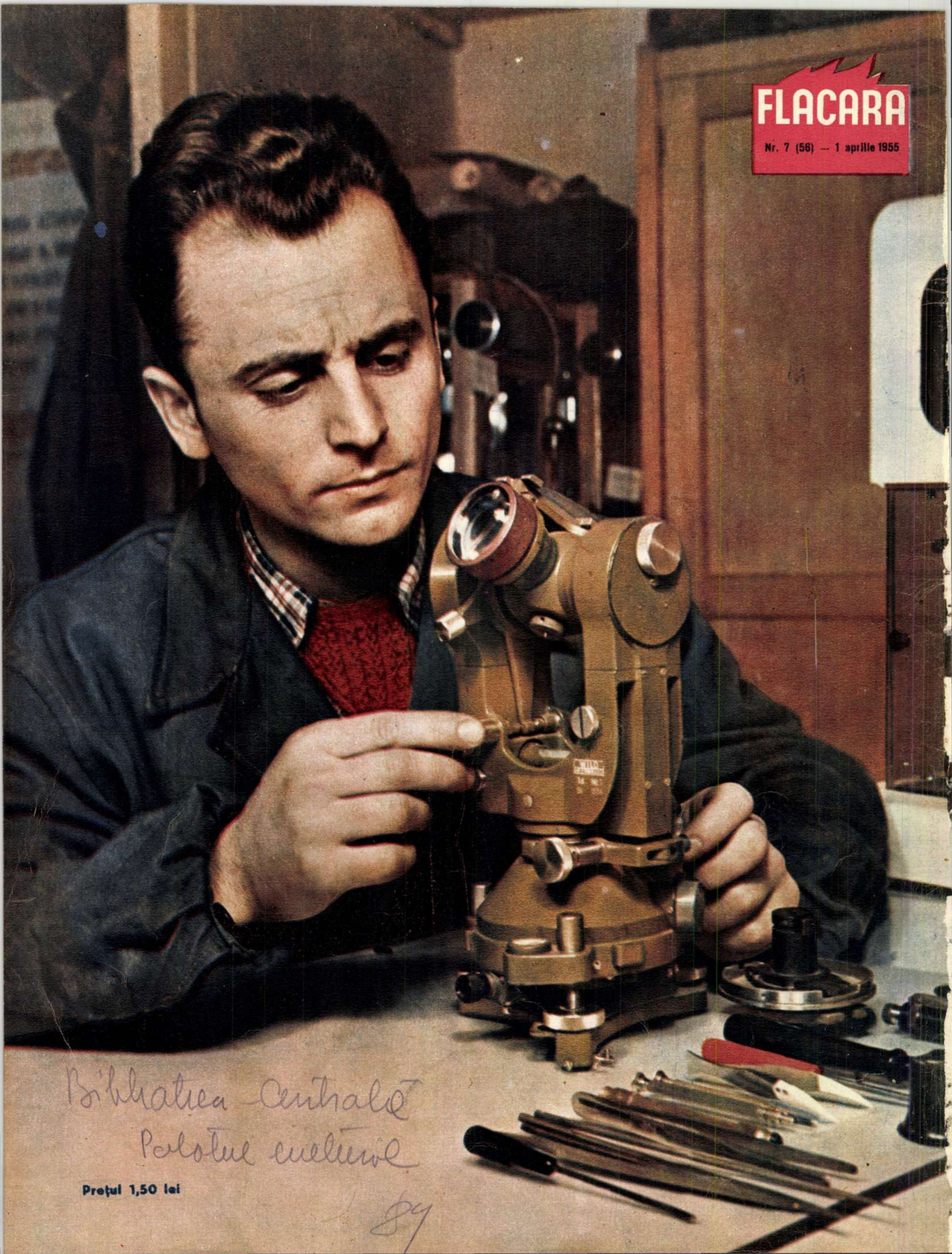

Biblioteca Centrală
Palatul culturii

84

Prețul 1,50 lei

F

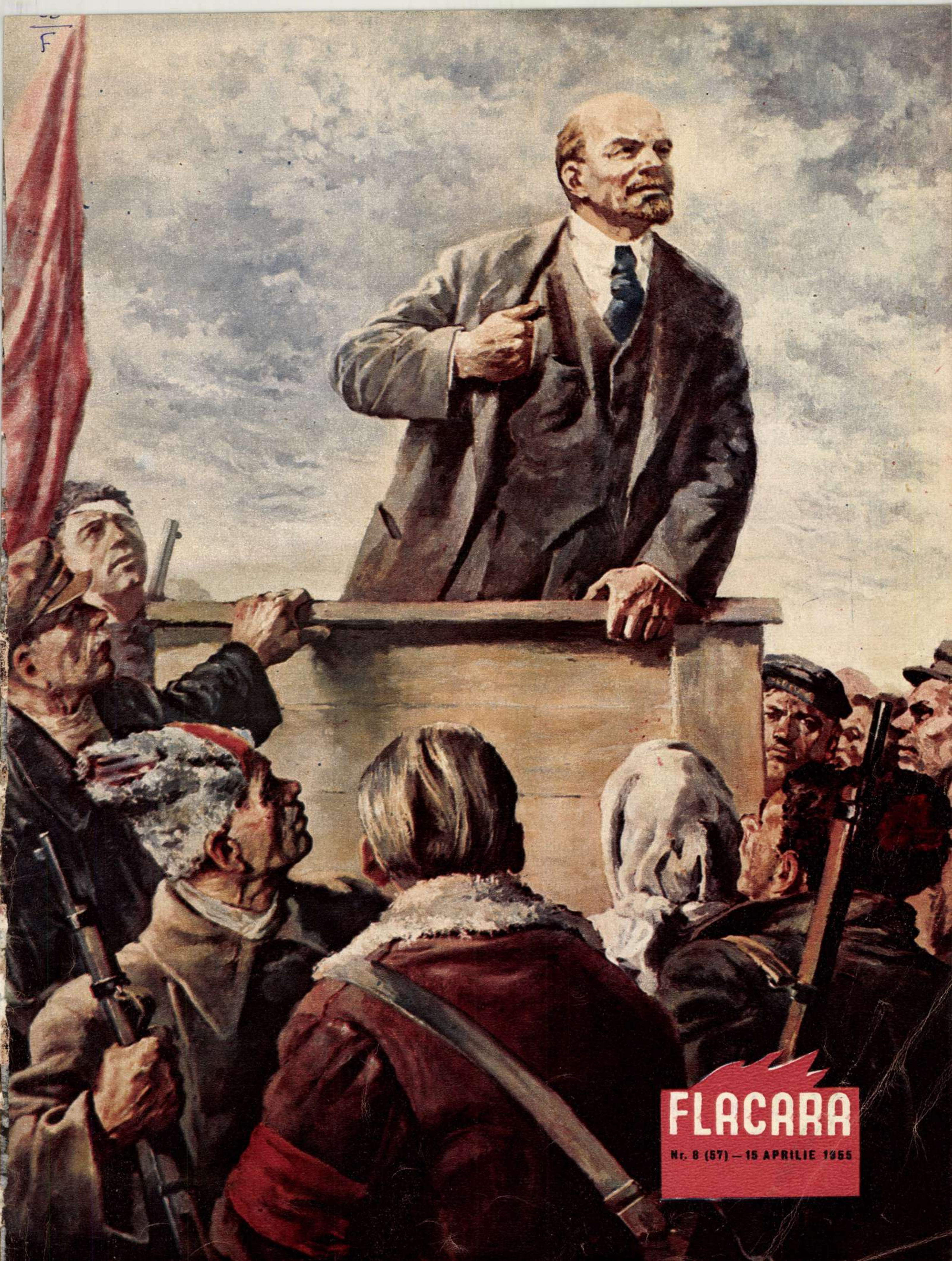

FLACARA

Nr. 8 (57) — 15 APRILIE 1955

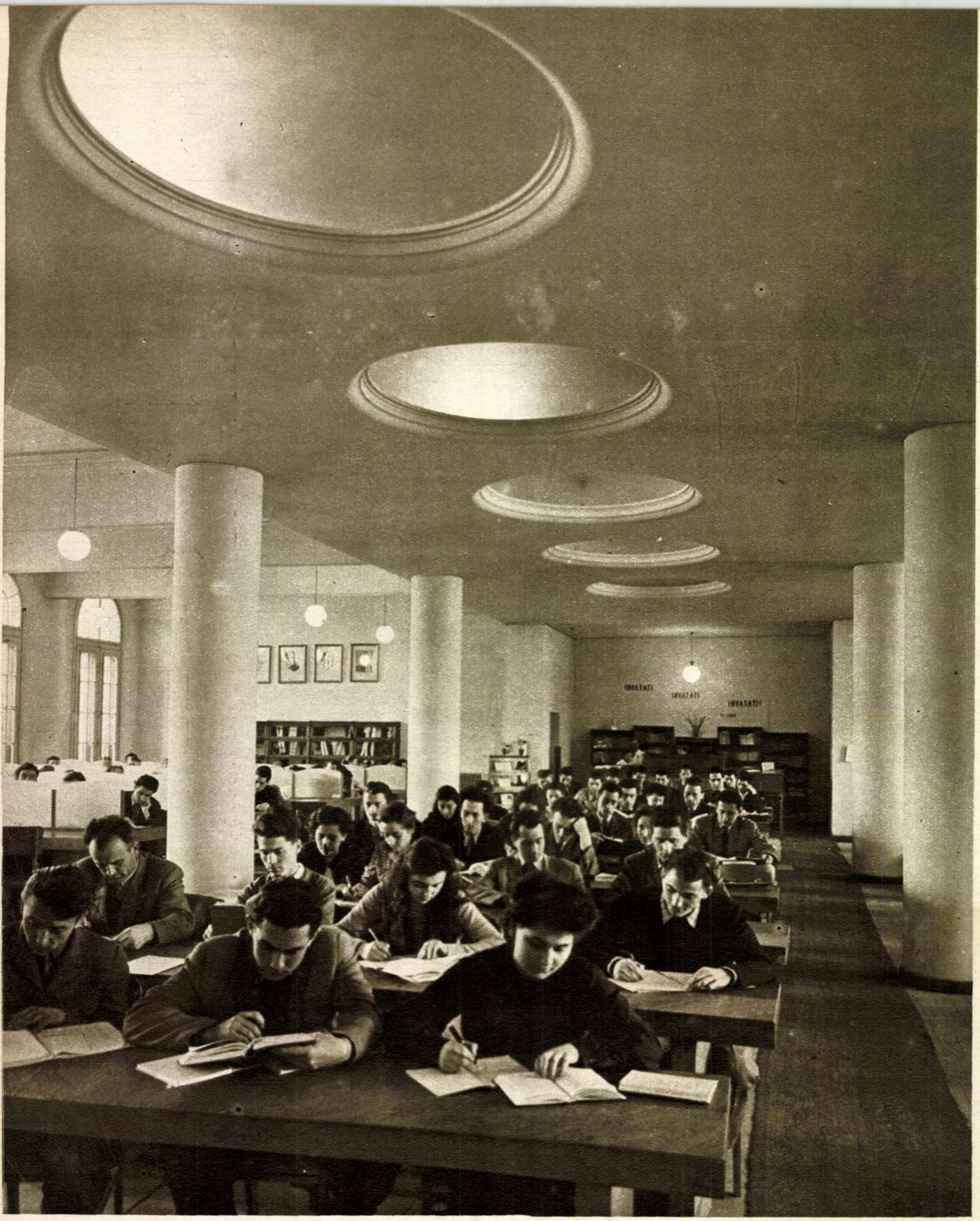

Institutul de științe economice și planificare „V. I. Lenin" din București. In preajma examenelor, sălile cu o capacitate totală de 1.080 locuri, ale bibliotecii ce conține 217.340 volume, sînt în permanență pline de studenți.

Fotografie de A. Lovinescu

COPERTA I: V. I. Lenin în Octombrie.

Pictură în ulei de Jules PERAHIM
– Lucrare aflată în Muzeul V. I. Lenin - I. V. Stalin –

COPERTA a IV-a: Bicaz. Lucrări de excavație pe șantierul hidrocentralei ce poartă numele marelui Lenin.

Fotografie de M. Ivanciu

Proletari din toate țările, uniți-vă!
FLACARA
ANUL III Nr. 8 (57)
15 aprilie 1955
REVISTĂ BILUNARĂ
SOCIAL-POLITICĂ ȘI LITERAR-ARTISTICĂ

VEACUL TRIUMFULUI LENINISMULUI

V. I. LENIN

Se împlinesc optzeci și cinci de ani de cînd în orașul de pe Volga — Simbirsk (astăzi Ulianovsk) — s-a născut Volodia Ulianov, cel care avea să devină mai apoi stegarul epocii noastre, purtătorul celor mai înaintate năzuințe ale celor ce muncesc și organizatorul, și conducătorul celei mai gigantice acțiuni a oamenilor simpli în lupta lor pentru cucerirea fericirii și statornicirea ei pentru veșnicie pe pămînt. Lui Lenin, titanul omenirii, îi înalță imn de slavă nu numai popoarele marii Uniuni Sovietice, ci tot ce este om cinstit pe lume. Oamenii eliberați îi slăvesc numele pe șantiere uriașe și în întinse gospodării colective, sute de mii de muncitori și zeci de mii de studenți și profesori sînt mîndri că lucrează în fabrici și universități ce poartă numele lui. Și cîți oameni simpli de pe toate meridianele nu dau copiilor lor, în locul numelui tatălui lor, pe cel al lui Vladimir Ilici! Este în toate acestea semnul dragostei nețărmurite a oamenilor față de marele lor conducător și învățător.

Lenin! Ce mîndru, drag și apropiat sună numele lui în inima oamenilor muncii!

Mii și mii de ani de-a rîndul au suferit cei ce muncesc în lume. Și de mii de ori au încercat cei ce muncesc să scuture jugul asupritorilor—stăpîni de sclavi, moșieri sau capitaliști—și să-și ia astfel soarta în propriile mîini. Dar de fiecare dată erau înfrînți, de fiecare dată asuprirea devenea din ce în ce mai crîncenă, iar oamenii umiliți, insultați, plini de mînie și disperare, ridicau ochii spre ceruri unde sperau să găsească eliberarea de chinuri.

Și iată că, în momentul cînd se părea că domnia capitalului este de nezdruncinat, cînd poeți și filozofi (agățați de sacul cu bani ai patronului) se întreceau în a-i slăvi nemurirea, se ridică deodată în pragul veacului nostru, geniul — care întruchipînd tot ce are mai bun, mai curat și mai înalt omenirea și dezvoltînd bogata învățătură a lui Marx și Engels — proclamă sfîrșitul inevitabil, apropiat al domniei capitalului.

Dar Lenin nu este numai savantul, filozoful, marele gînditor, care pune pe baza științei jaloanele căii spre eliberarea oamenilor de sub exploatare. În el se împletește geniul științific cu strategia celui mai mare comandant de oști pe care l-a cunoscut omenirea.

El organizează practic, concret, cea mai mare și mai viguroasă armată din lume, cu idealurile cele mai înalte și, în același timp, cele mai concrete din lume — armata comuniștilor — partidul comuniștilor, cel mai puternic și mai călit partid din lume, în stare să-și îndeplinească pînă la capăt sarcina de doborîre a exploatatorilor și de construire a comunismului.

Și într-adevăr, omenirea muncitoare avea — scurt timp după aceasta — să asculte cu respirația întretăiată mesajul uriaș al Marii Revoluții înfăptuite de proletariatul rus, sub conducerea partidului comuniștilor în frunte cu genialul Lenin. Și mesajul parcă grăia în limbajul sobru al faptelor: iată, noi, muncitorii și țăranii Rusiei, ne-am eliberat! O țară imensă de sute de milioane s-a eliberat! Lucrul este posibil. Eliberarea înfăptuită la noi nu este o minune. Ea este rezultatul firesc al dezvoltării istoriei. Ea este rezultatul luptei și al organizării maselor de către comuniști. Deci, nu amînarea pentru vecii vecilor a dezrobirii de sub exploatare, ci organizare și luptă ca prim punct al ordinii de zi! Numai așa vor fi cucerite curînd eliberarea și pacea omenirii!

Și mesajul luminos al Revoluției, cuvîntul înaripat al lui Lenin s-a răspîndit ca fulgerul în toată lumea și oamenii muncii l-au sorbit însetați, și speranța eliberării apropiate și-a făcut loc în inimile lor.

Lenin a făurit primul stat din lume al dictaturii proletariatului. Luptînd contra forțelor unite ale capitalismului mondial, care au încercat să sugrume primul stat al muncitorilor și țăranilor, Comitetul Central al Partidului Comunist, în frunte cu Lenin, a îndrumat corabia revoluției, a învins dușmanii, a pus bazele viitoarelor victorii ale noului stat socialist. Lenin a înarmat Partidul Comunist și poporul sovietic cu genialul program al construirii socialismului, program pe baza căruia Uniunea Sovietică avea să facă un salt gigantic înainte. Sub conducerea Partidului Comunist în frunte cu marele continuator al lui Lenin, I. V. Stalin, ea a fost transformată, într-un timp scurt, dintr-o țară agrară înapoiată într-o mare putere industrială și colhoznică, a cărei trăinicie și forță au fost verificate de-a lungul anilor.

Astăzi, pe drumul arătat de Lenin merg hotărîte popoarele de multe sute de milioane de oameni ale R. P. Chineze și ale celorlalte țări democrat-populare, care construiesc cu succes socialismul, urmînd cu fidelitate învățăturile leniniste. Alte sute de milioane de oameni din toate părțile lumii sorb încredere și curaj din succesele lagărului păcii și socialismului. Lupta lor pentru libertate, independență națională, democrație și progres ia o amploare din ce în ce mai mare. Ideile leniniste ale internaționalismului proletar unesc milioane de oameni în luptă.

Niciodată în istorie n-a existat o asemenea forță ca cea a lagărului socialist. Toate încercările forțelor reacționare de a opri mersul înainte al istoriei sînt sortite eșecului. Veacul nostru este veacul triumfului ideilor leniniste.

De o deosebită actualitate sînt tezele leniniste privind coexistența și întrecerea pașnică între cele două sisteme : socialist și capitalist. Politica externă a Uniunii Sovietice, bazată pe învățătura leninistă, sprijină din toate puterile înțelegerea și prietenia între popoare, indiferent de orînduirea lor socială.

Oamenii muncii din țara noastră sînt adînc recunoscători lui Lenin. Ei știu că în lupta pentru cucerirea puterii în stat și în munca pentru construirea socialismului, Partidul s-a călăuzit și se călăuzește după nemuritoarea învățătură leninistă, chezășia victoriilor noastre.

Poporul nostru îl are adînc în inima sa pe Vladimir Ilici Lenin. Ideile lui îl însuflețesc în munca sa, îl fac să-și strîngă rîndurile și mai puternic în jurul Partidului Muncitoresc Romîn și să lupte cu tot mai mult avînt pentru victoria socialismului în țara noastră. Acesta este monumentul ce-l înalță el zi de zi lui Lenin. Și în cîntecul copiilor noștri fericiți, în traiul din ce în ce mai bun al oamenilor muncii, în tot ce construim, măreț și de neclintit, poporul nostru slăvește pe Lenin.

Clubul central din Dodeni.

CU NUM

— reportaj —

de Irina OPRAN

Fotografii de M. IVANCIU

„Bună dimineaţa, dragi ascultători", urează vocea prietenoasă a crainicei de la radio Bucureşti şi sute de luminiţe se aprind clipind vesel în ceaţa vineţie a dimineţii. Bicazul se trezeşte o dată cu zorile, o dată cu muzica postului de radio.

Nu ştiu dacă îndemnul de a face gimnastică, transmis prin sute de difuzoare, e urmat de mulţi, dar, oricum, la acea oră se porneşte o forfotă veselă, ritmată parcă de notele marşului. Şi în timp ce dinspre baraj încep să se audă primele „puşcături", salut adus noii zile de muncă, ca nenumărate pîrăiaşe constructorii hidrocentralei ce va purta numele lui V. I. Lenin se revarsă în lung şuvoi pe şosea. Apoi încep să apară acei care au lucrat în schimbul de noapte — căci pe marele şantier lucrul nu încetează nici un moment.

Aerul rece, cu prospeţimea izvoarelor, te loveşte la început dîndu-ţi o uşoară ameţeală. Munţii fumegă ca nişte hogeaguri uriaşe, întunecate şi solemne. Bistriţa şerpuieşte în cotiri domoale, de parcă şi-ar ascunde voit puterea.

Şi parcă aducînd cu ele dimineaţa, încep să alunece primele plute.

Întîi l-am întîlnit, pe şosea, pe meşterul dulgher Ludovic Melniciuc. L-am întîlnit cînd ieşea din locuinţa sa.

Pornea tocmai spre şantier unde o parte din brigada sa lucra la cofraje. În acea zi avea multe drumuri de făcut. Brigada era împărţită în trei, patru puncte de lucru şi meşterul Melniciuc (aşa îi e felul) dorea să fie prezent peste tot.

Din pasul grăbit al oamenilor, din discuţiile lor, se simţea o anumită febrilitate: începea betonarea platformelor pentru macaralele-funicular. Ştirea, de altfel cunoscută de toţi, circula îmbrăcînd formele cele mai deosebite.

Pentru meşterul Ludovic Melniciuc, şeful brigăzii de dulgheri, însemna că întîiul drum să fie făcut spre creasta barajului, ca să se asigure încă o dată că totul e în ordine, (deşi ştia că Fălticica, fruntaş în muncă, dulgher cu experienţă, ştie să se descurce singur).

Pentru soţia minerului Antonoaie Constantin era prilej de noi îngrijorări.

Bărbatul nu-i mai coborîse de pe munte de o zi şi jumătate. Adică socotind noaptea, era în al patrulea schimb.

— Cum face asta? se încruntă supărat inginerul Mihai Postelnicu, aflîndu-i necazul.

— Nu-i permis să stea mai mult de un schimb. Ce dumnezeu! De data asta înroşindu-se uşurel nevasta începu să-l apere.

— Înţelegeţi, tovarăşe inginer, are o lucrare de răspundere. Lucrează la finisarea excavaţiilor de pe platforma cabelcranelor (pronunţă apăsat cuvîntul, ca să se vadă bine cît îi e de familiar totul). Are băieţi tineri în echipă, trebuie să-i mai ajute, să-i controleze! Are şi el dreptatea lui! Păi, nu?

— Nu! rămînea neînduplecat inginerul Postelnicu. Dumneata ar trebui să nu-l laşi să nu se odihnească. Acum nu e nevoie sus de el.

Finisarea lucrărilor de excavaţie la batardou.

Maistrul prim-miner Cornel Lupşa discută cu Gheorghe Mucenicu şi brigada sa măsurile ce trebuie luate pentru finisarea excavaţiei la platforma cabelcranului.

Pe banda transportoare a început să fie urcat cimentul pe platforma cabelcranului. Nenumărate ore de muncă sînt astfel economisite.

ELE LUI LENIN

— Mai întîi că nu-l pot convinge și apoi... e mai bătrîn ca mine și știe el ce trebuie să facă, și se îndepărtă puțin înciudată.

Mihai Postelnicu grăbi pasul parcă dorind să vadă mai iute ce fac sus acești năzdrăvani care „calcă regulamentul“. Șoseaua cea nouă părea înfiptă în pădurea de brad. Peste ea, sfidînd înălțimile, căciula de nea a Ceahlăului împrumutase culoarea trandafirie a răsăritului. Cerul se limpezise într-un albastru atît de proaspăt, încît, cu toată zăpada ce se încăpățîna să stăruie, primăvara se făcea simțită pretutindeni. Pe lîngă noi urcau și coborau basculantele încărcate cu steril. De sus păreau șir lung de furnici ducînd poveri și urmînd o cale știută anume de ele, căci acum apăreau, acum dispăreau după perdeaua înșelătoare a brazilor. Tovarășii mei, învățați cu urcușul, aveau mersul ușor și sprinten al muntenilor.

De sus, priveliștea capătă măreția unei simfonii. Nici cei care o văd zi de zi nu încetează a fi fermecați. Întîlnești pe creastă mineri albiți de praful cremenei, dulgheri purtînd cu ei parfumul stăruitor al bradului, prins în cleiul lipit de haine și de mîini, betoniști și montori, tehnicieni și ingineri forfotind fără încetare pe versant, agățîndu-se ca alpiniștii pe creste de stîncă, vorbind puțin, înțelegîndu-se ușor și repede, mai ales neîngăduindu-și clipe de răgaz. Și, totuși, cînd un călător străin poposește pe șantier, oricare dintre ei întîi își îndreaptă brațul spre vale și-l îndeamnă: „privește!“

În ochi le strălucește mîndria de-a stăpîni aceste ținuturi pe care le cuceresc cu fiecare lovitură ce doboară stînca, cu fiecare mașină ce ocupă locul dezgolit.

Mai jos malurile încearcă să se apropie, ca și cum, peste Bistrița, munții ar vrea pentru ultima dată să-și dea mîna, apoi crestele se pierd într-o ceață fumurie. În susul rîului, ca o covată uriașă, valea lasă Bistrița să facă nenumărate meandre.

Meșterul Fălticica are multă răbdare cu cei tineri.

Deci, aci va fi lacul și prin aceste înălțimi vor pluti pescărușii!...

Abia după o vreme, urechea îți prinde din nou zgomotul motoarelor și ești iar plin de nerăbdare să afli șantierul. Pe meșterul Melniciuc îl pierdusem. Îl zării mai tîrziu discutînd cu meșterul Fălticica, în timp ce acesta, aplecat pe un pikhamer, sfredelea lemnul, răspîndind în jur praf auriu de rumeguș. Amîndoi dulgherii sînt fruntași ai întrecerii socialiste, amîndoi sînt porniți de pe aceleași meleaguri, de prin părțile Vișeului. Dar abia aci au început să se simtă cu adevărat concetățeni. „Înainte mai mult umblam prin lume după lucru“, spune Ludovic Melniciuc. La Bicaz cei doi dulgheri se simt localnici, căci sînt pe șantier de la începuturile lui și nu se sfiesc să-și arate mîndria. Dar Melniciuc nu are timp de zăbavă: îl și văd coborînd tinerește scările montate drept pe coastă, ca să scurteze drumul spre alte puncte. — Amarnic om, spune un tînăr constructor, privindu-l cum sare tinerește treptele. E neobosit! Seara vine la noi în dormitor să ne vadă „cum dormim?“ „Ce citim?“ „Ce-am mai dori“? Duminicile pleacă să repare șoproane într-un S. M. T. Atîta suflet pune tov. Melniciuc că ți-e rușine să nu-l ajuți! S-a dus cu el duminica trecută la S.M.T. întreaga brigadă. Că doar nu eram să-l lăsăm singur!...

Îl privesc pe tînăr și-i citesc în ochi uimire și parcă o umbră de ciudă pentru el însuși.

— Bea și tu în fiecare dimineață apă neîncepută ca tov. Melniciuc și ai să te faci peste noapte ca el.

Glumețul stă cocoțat pe un bulumac, cu pufoaica descheiată și cioplește de zor c-o toporișcă. Pare copilandru, deși i-a mijit mustața.

Trei ingineri, toți trei tineri, conduc acest șantier. Cel mai tînăr e totuși inginerul Gheorghe Sălăgeanu, care răspunde de malul drept. Se află aci pe primul său șantier. Are totuși autoritatea unui bătrîn conducător. În plus, capacitatea de a fi pretutindeni unde e nevoie de el și de a rezolva operativ orice problemă. Pe șantierul lui e poreclit „sfîrleaza“. Am încercat zadarnic să-l prind într-un moment mai liber. S-ar părea că acest șantier e tocmai nimerit pentru tînărul inginer și pentru cantitatea de energie de care dispune.

Mai domol, cu exactitate meticuloasă dovedind calități didactice și în expunere, și în felul în care se ocupă de dezvoltarea oamenilor de pe șantier, locțiitorul șefului de șantier, Mihai Postelnicu, face parte dintre veterani (se consideră veteran pentru că a venit la Bicaz de la începuturile lucrărilor. Cunoaște șantierul așa cum un părinte conștiincios cunoaște evoluția propriului fiu). De fapt și inginerul Postelnicu e dintre cei tineri. S-a specializat în construcții hidrotehnice la Leningrad. Acum șantierul hidrocentralei e a doua școală nu numai în problemele profesionale. I se părea într-o vreme tînărului inginer că știe tot, se purta mîndru cu oamenii. Azi, oamenii îl iubesc pentru că a învățat să fie modest.

De la stînga la dreapta: inginerul șef al șantierului baraj, Trelea Anton, inginerul șef adjunct, Mihai Postelnicu, și inginerul șef al sectorului baraj, Coca Aurel.

Clubul central din Dodeni, în care constructorii au toate condiţiile pentru desfăşurarea unei vii activităţi culturale.

Şcoala aceasta grea, ştie să fie exigentă cu oamenii — dar ştie să fie şi darnică — îmbogăţindu-i cu trăsături noi, minunate!

Poate de aceea, sînt constructorii atît de pătimaş legaţi de ea.

Aşa, tînărul inginer Mihai Postelnicu e mîndru de succesele şantierului ca de ale lui proprii. Îmi arată cu bucurie, montată pe malul drept, banda transportoare care va duce sus cimentul şi fermele metalice pentru cabelcran (macaraua-funicular). Începuse tocmai turnarea unei plăci subţiri de beton pentru nivelarea platformei macaralei. Sus pe creastă se formase un adevărat şantier. Depozit de nisip, pietriş, ciment şi fier pentru beton, un concasor pentru sfărîmarea pietrei, banda transportoare. Excavatorul se transformase acum în macara şi un locomotor purta cele şase bene de la betoniere la locul de turnare.

Majoritatea lucrărilor erau mecanizate. Un mic şantier model pe o creastă golaşă de munte

De noi se apropiase cel de al treilea membru al „triumviratului“ şi şeful ei, inginerul Trelea, şeful şantierului baraj. Vîrsta mijlocie a constructorilor de la Bicaz pare a·fi în jurul lui 30 de ani.

— Ştiţi, aici e şcoala pentru lucrările mai mari ce vor urma la turnarea barajului — spune el şi priveşte cu ochi de gospodar şantierul.

Sub stîngăcia şi calmul său se ascunde o nebănuită putere de muncă, energie şi entuziasm. Bun organizator, (are şi experienţa altor şantiere mari), el ţine în mînă întreaga lucrare, cunoscîndu-şi oamenii şi ştiind să-i ajute la nevoie. Ne urcăm cu el pe o creastă şi de acolo, cu căldura şi entuziasmul unui poet, ne descrie cum va arăta construcţia metalică a cabelcranelor.

De altfel curiozitatea de a vedea montat cabelcranul a cuprins pe toţi constructorii barajului. Deşi cunosc aproape în amănunt, din descrierile tehnicienilor, cum vor arăta, ori de cîte ori se vorbeşte de aceste macarale uriaşe se găsesc imediat cîţiva ascultători benevoli gata să completeze informarea, gata să se entuziasmeze. In curînd vor sosi tehnicieni din R. D. Germană pentru a ajuta la montarea pieselor. De aceea ritmul lucrărilor la platformele cabelcranelor are acea febrilitate întreţinută de entuziasm şi de curiozitate.

Şoseaua de pe creastă e tăiată brusc de o avalanşă de pietre descărcate de sus, de pe platforma viitoarei macarale. Un excavator încarcă fără să obosească un şir continuu de basculante. Mi se spune că foarte curînd va fi gata şi aci şoseaua, şi mi-e dat şi mie să-mi încerc eventualele posibilităţi de alpinist. Într-adevăr, parapetul e gata. Cu puţină imaginaţie (nu privesc în jos) te poţi plimba pe el ca pe o viitoare şosea.

Priveliştea fabricii de beton îmi dă impresia unei uriaşe jucării colorate vesel, în roşu, albastru, alb. O jucărie perfect mecanizată. Îl reîntîlnim pe tovarăşul Melniciuc, care, şi mîndru, şi modest, ne arată lucrarea de dulgherie ce suportă galeriile suspendate. E opera brigăzii lui.

— Ştiţi, e o bijuterie fabrica aceasta. Şi lucrarea de dulgherie a fost grea, dar am învăţat lucruri noi. E o bucurie să mai poţi învăţa la bătrîneţe.

Îl privesc, e un om în jurul a 50 de ani, în plină putere, iar în privinţa căldurii cu care vorbeşte ai zice că a împlinit abia jumătate. Cred că atunci cînd se va scrie istoria hidrocentralei din Bicaz nu vor greşi cei ce vor numi lucrarea aceasta „şantierul entuziaştilor“. Veteranii, cei care sînt de la începuturile şantierului, cei care se consideră de mult localnici, sînt realmente îndrăgostiţi de şantier. E o adevărată insultă să întrebi un „veteran“ dacă n-ar dori să plece din Bicaz. Şi cînd i-am pus această întrebare tovarăşului Melniciuc, m-a privit astfel încît mi-a trecut cheful să-l mai întreb.

Vorbeam de entuziaşti. Desigur, inginerul Rakosi Ladislau şi brigada lui Constantin Popescu, cei care au montat sub îndrumarea tehnicienilor sovietici fabrica de beton, pot ocupa cu cinste locurile întîi ale şirului. Inginerul Rakosi e scund, nervos, mobil, ai impresia că e montat din mici resoarte, fine şi foarte elastice. Te poartă prin uriaşa construcţie, explicînd, bucurîndu-se, cercetînd totul cu un ochi grijuliu.

Fabrica de beton are o înfăţişare măreaţă pe fondul munţilor verzi. Majoritatea lucrărilor sînt executate automat.

— Pe aci va fi şoseaua pe unde vor veni camioanele de la fabrica de ciment. Privesc — o groapă uriaşă — ... Îmi imaginez ca într-un basm, cum se va umple groapa şi cum va apare şoseaua, terminată cu o platformă pe care patru camioane se vor putea descărca simultan.

Şi apoi, într-o zi, tot ca în basme, fabrica va dispare, va dispare şi şoseaua, pe aci se vor plimba vapoare şi acest uriaş va fabrica betonul în alt colţ al ţării.

Nu degeaba clatină din cap uimiţi muntenii la asemenea povestiri. Dar constructorii nu se dau niciodată în lături să-i lămurească — şi se pare că nu-s lipsiţi de spirit de convingere.

(Curiozitatea e mai puternică decît oboseala) şi iată-ne coborînd spre locul, unde lîngă o baltă, săpată recent, aşteaptă, gata de a fi lansate, trei drăgi masive. E prima flotă adevărată a Bistriţei. De aci, prin propria lor forţă, îşi vor croi drum spre Bistriţa.

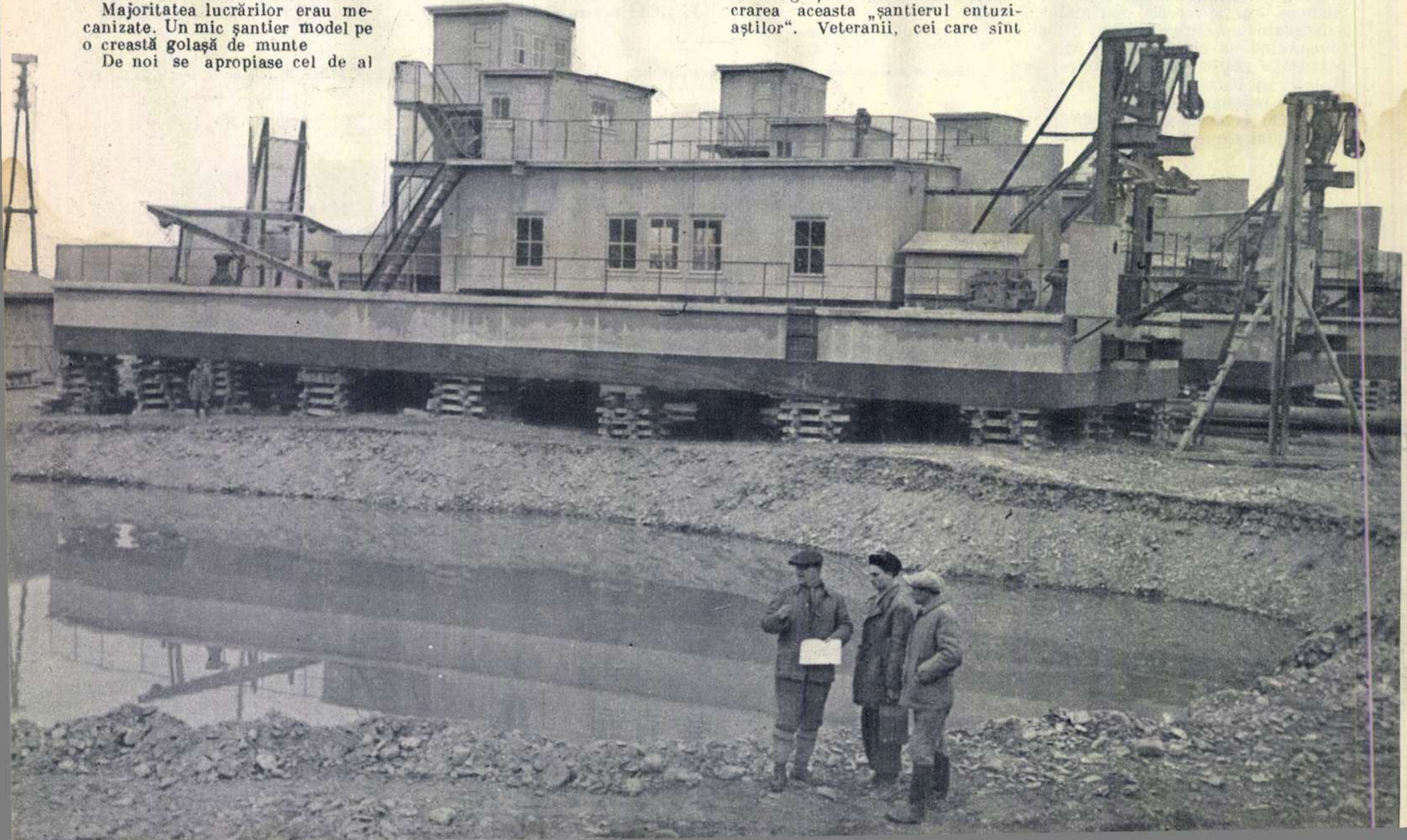

Prima flotă a Bistriţei — drăgile — aşteaptă lansarea.

La grădiniță a sosit azi un mic vizitator. Aurel Stanca n-are nici un fel de considerație pentru „construcțiile" fratelui său mai mare, Mitică, și ale colegilor săi; se pare că nici aceștia nu iau lucrările prea în tragic!...

Deocamdată rîul curge neștiutor, în apropiere, ducîndu-și capricios plutele la vale. În curînd o forță nouă îl va răscoli din adînc, scoțînd la mal pietrișul, nisipul necesar fabricii de beton. Vor porni din Bistrița, împroșcate printr-o uriașă conductă și cu ajutorul mașinilor basculante, și al unei benzi transportoare vor ajunge în uriașele măsele, care vor transforma totul în pasta cenușie compactă a betonului.

Șantierul hidrocentralei ce va purta numele lui I. V. Lenin a intrat în perioada sa de maturizare și maturizarea sa o transmite în primul rînd celor care construiesc. Au venit oameni din cele mai depărtate colțuri din țară, mulți lăsîndu-și gospodăria. Azi se simt localnici, își pun gard în fața locuinței și seamănă zorele.

Au venit sute de neștiutori de carte. Activitatea Clubului Central nu-i mai mulțumește azi pe constructori.

— Avem prea puține cărți de literatură !

— La noi nu vin concerte !

— Trebuie să ne aranjăm mai elegant clubul, e rece încă, neprimitor !

Se fac excursii „In Chei" și pe Ceahlău și cei care întreaga săptămînă urcă crestele nu se ostenesc duminica să-și ia rucsacul și s-o pornească spre cabanele elegante și primitoare.

Se cer noi terenuri de sport și cînd se întîmplă vreo defecțiune pe fir și difuzoarele își încetează emisiunea — oamenii își trimit copiii la postul de transmisiune să se intereseze cît va dura reparația.

Priveam balta, apoi mica flotă și mă gîndeam că sînt în fața embrionului viitorului lac. Și că în mintea și mîinile oamenilor din jurul meu, stă forța uriașă care va face ca apa Bistriței să fie adunată în cupa gigantică a lacului, care va pune în mișcare turbinele de la Stejarul, va purta pe valurile sale nave și va da umiditatea dătătoare de viață ogoarelor și energie fabricilor Moldovei viitorului. Și, mai ales, lumină, multă lumină.

In familia lui Ludovic Melniciuc. „Vă place bluza mea?" întreabă Iuliana. Iată o „problemă" greu de rezolvat pentru meșterul dulgher...

Dăltuind imaginea MARELUI OM

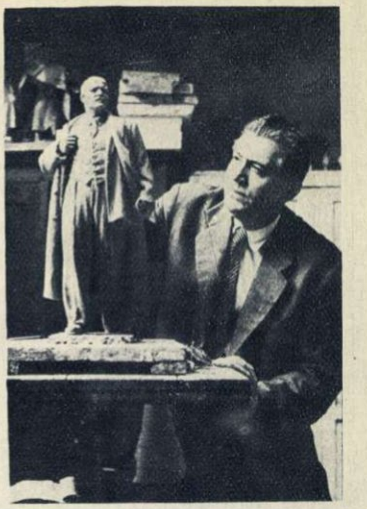

de Boris CARAGEA

maestru emerit al artei din R.P.R.,
laureat al Premiului de Stat

Să întruchipezi artistic imaginea omului înaintat al epocii noastre este o operă de mare răspundere. Pentru că artistul este acela care va dezvălui generațiilor viitoare chipul contemporanului nostru, al făuritorului erei comuniste.

Cu atît mai puternic, mai legitim, este sentimentul responsabilității artistului atunci cînd lucrează la crearea imaginii unui geniu al omenirii cum a fost Lenin. Îmi amintesc de o discuție pe care am avut-o la Moscova, nu demult, cu cîțiva sculptori sovietici — Manizer, Tomski, Vucetici. Povesteau despre pasiunea cu care marele sculptor Andreev îl urmărea pe Lenin, cu carnetul de schițe, oriunde acesta mergea să vorbească maselor și consemna, cu febrilitate, imaginea lui atît de dinamică. Andreev vorbea adesea de răspunderea pe care el o încearcă, ca artist, în fața generațiilor ce vor veni, știindu-se contemporan cu acest gigant al timpurilor noastre.

Despre sentimentul acesta mi-au vorbit toți sculptorii sovietici pe care i-am cunoscut, acest sentiment m-a frămîntat și pe mine, din primul moment în care am început să lucrez la monumentul lui Lenin. Asta s-a întîmplat acum trei ani. Trei ani de căutări neîncetate, de permanente transformări. Pentru că nu era vorba de o simplă redare a trăsăturilor fizice ale lui Lenin, ci de găsirea acelei expresii care să transmită uriașa sa personalitate de gînditor revoluționar, de conducător al popoarelor.

Căutările mele nu erau legate de „potrivirea" unei atitudini „interesante" — în sensul unei originalități totale a acesteia — ci de găsirea acelei priviri, acelor gesturi și expresii care să dezvăluie și simțămintele nutrite de poporul nostru pentru înflăcăratul tribun al libertății tuturor popoarelor.

Prima sculptură — aceea care poate fi văzută la Muzeul de Artă al R.P.R. — înfățișa un Lenin avîntat, pășind sigur înainte, cu brațul întins ca pentru a arăta omenirii muncitoare drumul spre un viitor luminos. Mă nemulțumea însă faptul că nu găsisem totuși mijloacele artistice de a exprima, pe lîngă imaginea omului de acțiune, pe lîngă cea a revoluționarului cutezător, și pe cea a marelui teoretician care a fost Lenin. Această trăsătură am căutat s-o reliefez cu precădere în cea de a doua variantă, pe care am făcut-o pentru concursul monumentului Lenin al orașului București. De astă dată, Lenin, pășind înainte cu una din mîini prinsă de marginea vestei, avea mai mult calm, mai multă pondere și seninătate. Dar, cu toate că macheta a fost aprobată, eu nu mi-am încetat căutările pentru a da Bucureștiului un monument care să sintetizeze, și mai pregnant, trăsăturile acestui mare om. Pentru a-i pătrunde mai mult personalitatea, pentru a putea să mi-l apropii cît mai mult, am recitit din operele sale, am zăbovit ore întregi în muzeele „Lenin" din Moscova și Leningrad, printre marile opere de artă închinate lui, am vizitat atelierele sculptorilor sovietici care i-au dăltuit imaginea. Pe Lenin nu l-am regăsit însă numai aici. L-am simțit pretutindeni, de cum am pătruns în Uniunea Sovietică, l-am regăsit viu, nemuritor, în toate neasemuitele înfăptuiri ale popoarelor sovietice.

Întors în țară, am reînceput lucrul la noua variantă a monumentului care, cred, va reuși mai mult ca cele de pînă acum să înfățișeze pe teoreticianul revoluționar. Căutările nu s-au terminat nici acum. În fiecare zi, lucrarea pune noi probleme și e necesară găsirea unor noi expresii sugestive. Dar toate acestea nu obosesc, ci, dimpotrivă, sînt însuflețitoare. Pentru că nimic nu poate fi mai prețios ca această nobilă misiune artistică.

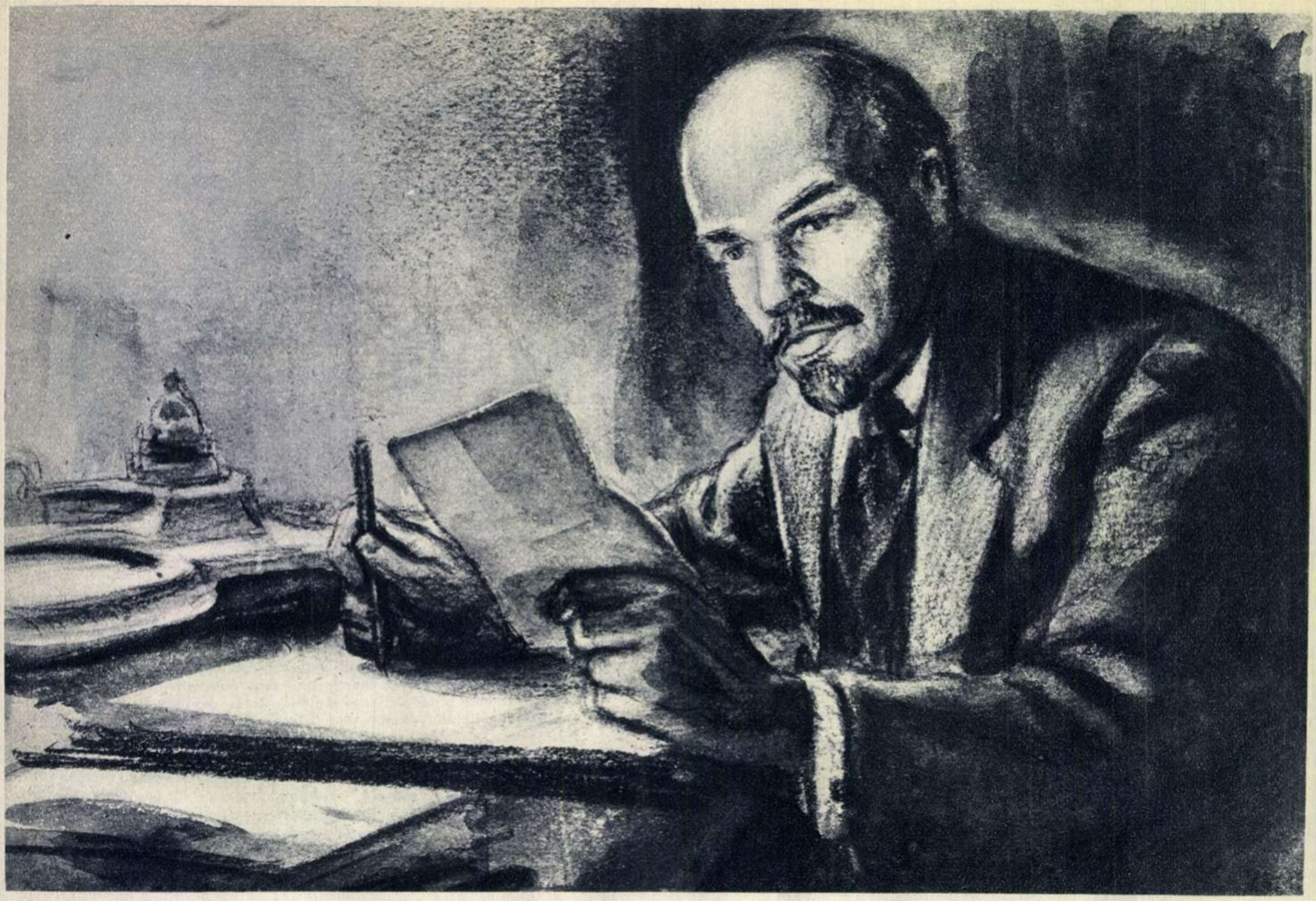

AMINTIRI DESPRE LENIN

Ilustrație de N. POPESCU

ÎNTÎLNIRI DE NEUITAT...

de T. S. ZELIKSON — BOBROVSKAIA

Am fost la Vladimir Ilici. Locuia pe atunci (pe la sfîrșitul toamnei anului 1903 — N.R.) într-o suburbie a Genevei, împreună cu Nadejda Konstantinovna și cu mama acesteia, Elizaveta Vasilievna, care nu se despărțea niciodată de fiica ei, urmînd-o chiar și în deportare sau în emigrație. „Ilicii", cum le spuneam noi lui Vladimir Ilici și Nadejdei Konstantinovna, stăteau într-o vilă mică din cartierul Secheron. Ei locuiau la etaj, unde ajungeai urcînd pe o scăriță de lemn. La parter era o bucătărie spațioasă cu o plită, pe care fierbea necontenit un ceainic mare emailat, anume pentru oaspeți. În cămăruța de alături locuia Elizaveta Vasilievna, veșnic preocupată de modesta ei gospodărie. N-apucai să schimbi cîteva cuvinte cu ea, că o și auzeai bombănind, fără răutate: „Poftim! Stau cufundați, colo sus, în cărțile și caietele lor. Vladimir Ilici se sleiește muncind și a istovit-o și pe Nadia — nici nu mai știu cum să fac ca să vină la masă".

În unele zile, cînd veneau mai mulți tovarăși deodată, Vladimir Ilici își primea oaspeții tot aici, în bucătărie, „apartamentele" de sus fiind prea strîmte.

În cele două camere de sus, mobilierul era alcătuit din mese simple, încărcate cu teancuri de reviste, manuscrise, tăieturi de ziare. Pe pereți, atîrnau rafturi înjghebate la repezeală. În fiecare cameră erau cîte două scaune și cîte un pat, acoperit cu o pătură.

În mijlocul mesei la care lucra Vladimir Ilici se găsea un abac rusesc, cu ajutorul căruia calcula, probabil, numărul gospodăriilor țărănești „cu un cal", „cu un sfert de cal" etc.

Pe masa la care lucra Nadejda Konstantinovna, se aflau „uneltele ei de producție": „cheile" cifrurilor, precum și sticluța cu cerneală simpatică pe care o folosea pentru a introduce textele cifrate printre rîndurile vreunei „felicitări cu prilejul zilei onomastice". Nadejda Konstantinovna ședea la această masă zi și noapte, descifrînd știrile primite din Rusia în legătură cu situația din organizațiile locale și cifrînd mesajele lui V. I. Lenin către diferite comitete sau diferiți activiști, cu privire la situația creată în centrele de partid din străinătate.

Cînd am intrat la ei, atît Vladimir Ilici cît și Nadejda Konstantinovna ședeau la mesele lor și lucrau. Deși îi întrerupeam de la lucru, m-au primit cu multă căldură.

Pentru prima dată, l-am văzut pe V. I. Lenin în intimitate: era îmbrăcat studențește, cu o cămașă rusească albastră petrecută peste pantaloni, această îmbrăcăminte fiind în deplină armonie cu figura lui „rusească", vînjoasă, bine legată.

Vladimir Ilici a început prin a mă întreba despre suferințele pe care le-am îndurat în închisori, despre greutățile ce le întîmpinam activînd în ilegalitate. I-am împărtășit impresiile mele din închisoarea de la Harkov, povestindu-i printre altele, că am citit acolo cartea sa „Dezvoltarea capitalismului în Rusia"; atunci Vladimir Ilici m-a compătimit în glumă pentru că am fost nevoită să studiez „plicticoasele" lui tabele...

Vladimir Ilici mi-a pus întrebări foarte amănunțite în legătură cu situația organizației din Tver, de unde venisem, interesîndu-se în deosebi de munca dusă de noi la sate, de unele detalii organizatorice ale acestei munci și de crearea comitetelor țărănești la sate. Nu și-a ascuns satisfacția, cînd i-am vorbit despre însemnătatea pe care a avut-o pentru noi broșura lui „Către sărăcimea satelor".

Vladimir Ilici a rîs cu poftă de pățania unui propagandist de-al nostru trimis la țară. Era un propagandist foarte priceput, dar, cu toate acestea, s-a întors din sat cu o „misterioasă" scrisoare închisă prin care Comitetul țărănesc ne ruga să nu le mai trimitem pe acest propagandist. Motivele erau următoarele: „...e boier: după ce a dormit într-o izbă țărănească, a doua zi dimineața, cînd s-a spălat, a scos din buzunar o periuță și a început să-și curețe dinții".

Această curioasă și penibilă întîmplare l-a făcut pe Vladimir Ilici să-mi arate cît de important era, în condițiile de atunci ale muncii noastre ilegale de partid, să prevezi toate amănuntele, să fii întotdeauna cu ochii în patru, să cunoști la perfecție mediul în care trebuie să acționezi.

★

V. I. Lenin considera vigilența și abilitatea în lupta împotriva poliției țariste drept însușiri

---

Fragmente din volumul „Amintiri despre Lenin". Lucrare în pregătire la Editura „Cartea Rusă".

indispensabile unui revoluţionar. În munca ilegală de partid, pe care am depus-o în anii următori, nu am uitat niciodată aceste indicaţii ale lui Vladimir Ilici, ceea ce a făcut ca perioadele de activitate dintre o arestare şi alta să fie mai mari.

Era mişcătoare atenţia pe care o acorda V. I. Lenin muncii noastre locale de partid, interesul pe care-l arăta greutăţilor, bucuriilor şi amărăciunilor vieţii de activist. Respectul cu care ştia el să-ţi asculte părerile, chiar şi cele mai timide, îţi dădea curaj.

Tare aş fi dorit să aflu de la Lenin, chiar din această primă vizită, cum se va desfăşura mai departe lupta prilejuită de conflictul din sînul partidului. Dar Vladimir Ilici, fiind bine dispus şi voind să se mai destindă puţin după oboseala pricinuită de problemele ce-l frămîntau, încercă de data asta să scape prin glume. În deosebi la masă, unde ne poftise Elizaveta Vasilievna, a fost foarte glumeţ.

— Iată — zise Vladimir Ilici ironic — Elizaveta Vasilievna crede că se poate pune uşor capăt conflictului din partid; pentru asta trebuie neapărat ca Iuli Osipovici (Martov) să fie împăcat cu Vladimir Ilici, lucru pe care poate să-l facă Vera Ivanovna (Zasulici), la care Elizaveta Vasilievna are de gînd să meargă ca să discute problema.

La început, mi s-a părut că Ilici născocise doar în glumă acest „plan de rezolvare a situaţiei“, dar din discuţie a reieşit că bătrîna mamă, în naivitatea ei, intenţiona într-adevăr să meargă cu acest gînd la Vera Ivanovna Zasulici, fiind pe deplin încredinţată că astfel va izbuti să restabilească în partid armonia distrusă din pricina „mofturilor lui Vladimir Ilici şi ale lui Iuli Osipovici“, după cum spunea ea. Şi ceea ce era cel mai important — „Nadia n-o să mai sufere atîta pentru toate astea“.

Glumind pe socoteala Elizavetei Vasilievna, Vladimir Ilici adăugă:

— Iuli (Martov) şi cu mine umblăm acum, în Geneva, pe trotuare diferite. De îndată ce ne zărim de departe, fiecare trece pe celălalt trotuar. Cît despre Plehanov, cu el sînt în corespondenţă. Dar nu semnez „devotatul Dvs. Lenin“, ci „trădatul de Dvs., Lenin“.

În ciuda tonului glumeţ cu care rostise aceste cuvinte, se simţea în ele o mare amărăciune.

★

Îi răpeam mult timp şi multă atenţie lui V. I. Lenin, nu numai cînd discutam seara la „Landolt“1), dar şi cu prilejul incursiunilor individuale sau în grupuri la locuinţa lui. Roşesc şi acum, cînd mi-aduc aminte de îndrăzneala noastră.

Mi-amintesc foarte bine de o seară, cînd, furată de cele ce spunea Ilici, am rămas pînă tîrziu în vila lor, care se afla departe de locuinţa mea. Pierdusem ultimul tramvai şi mi-era cam teamă să merg aşa de tîrziu pe jos, deoarece străzile erau pustii. Vladimir Ilici se oferi să mă conducă, vrînd să mai respire puţin aer curat.

Profitînd de acest fericit prilej de a discuta între patru ochi cu Ilici, am început să-i pun o serie de întrebări de ordin moral — care mă frămîntau foarte mult în vremea aceea, în legătură cu situaţia mea de revoluţionară de profesie. Îndeplinind sarcinile ce-mi reveneau ca reprezentantă a „Iskrei“, se întîmpla uneori să mi se pară că n-aş fi tocmai indicată pentru treaba asta, avînd în vedere calificarea mea. Organizaţiile locale de partid priveau întotdeauna cu mult respect pe cel venit de la centru, ceea ce mie îmi era foarte penibil. Faptul acesta mă făcea să cred că numai tovarăşii foarte înzestraţi, cu un orizont politic larg, cu talente de agitator şi cu cunoştinţe teoretice profunde au dreptul să fie revoluţionari de profesie. Cît despre revoluţionarii de profesie proveniţi dintre muncitori, mi se părea că ei trebuie să posede un suprasimţ proletar, o însuşire cu totul deosebită, care să compenseze insuficienţa cunoştinţelor lor teoretice.

Neposedînd nici una dintre calităţile de mai sus, mă chinuia nespus de mult gîndul că port pe nedrept înaltul titlu de revoluţionar de profesie. M-am hotărît să împărtăşesc deîndată lui Vladimir Ilici aceste îndoieli chinuitoare şi să-i cer sfatul. Vladimir Ilici m-a ascultat foarte atent, aşa cum ştia el întotdeauna să asculte cînd îi vorbea cineva. Mai apoi, furat de discuţie, începu să-mi spună cum îşi imaginează organizarea partidului şi rolul acestuia în viitoarele evenimente revoluţionare.

Cît despre problema ridicată de mine cu privire la dreptul de a purta numele de revoluţionar de profesie, Vladimir Ilici mi-a spus că acest drept îl pot dobîndi acei oameni, care, în primul rînd şi mai presus de orice, sînt devotaţi fără preget partidului şi clasei muncitoare. Acest drept trebuie să-l aibă oamenii a căror viaţă se contopeşte cu viaţa partidului. Nu trebuie redusă sfera organizaţiei revoluţionare la sfera restrînsă a conducătorilor; avem nevoie de activişti permanenţi, neobosiţi, legaţi direct de mase, care să înalţe piatră cu piatră edificiul partidului.

Bineînţeles, îl ascultam cu răsuflarea tăiată, astfel încît nici n-am observat cînd am ajuns la casa unde locuiam. Mi se părea de neconceput să întrerup discuţia tocmai atunci. M-am oprit descumpănită; voiam să-i propun lui Ilici să intre în casă, dar toţi locatarii dormeau. Ilici stătu o clipă pe gînduri. Apoi se întoarse cu o mişcare hotărîtă şi pornirăm înapoi continuîndu-ne discuţia întreruptă.

Cînd am ajuns din nou la vila lui, Vladimir Ilici a început să rîdă şi să glumească, spunînd că trebuie totuşi să sfîrşim o dată cu condusul acasă. Dar cum el e „singurul vinovat“, deoarece s-a lăsat furat de discuţie, o să mă conducă pînă acasă, de data asta, definitiv.

La despărţire, Vladimir Ilici mi-a spus:

— Ceva mai multă *încredere* în propriile forţe! Trebuie să ai ceva mai multă încredere!

Cît de des am fost nevoită, în momentele cele mai grele, cele mai complicate ale muncii de partid, să fac apel la aceste cuvinte ale lui Ilici: „Ceva mai multă încredere în propriile forţe...“!

Mi se pare semnificativ faptul că Vladimir Ilici nu se împotrivea de loc cînd i se fura din timp şi că nici noi, „hoţii“, nu simţeam nici un fel de remuşcări cînd o făceam. Astfel, de pildă, prietenul meu Makar, de profesie modelator care lucrase mulţi ani la uzinele „Putilov“ din Petersburg, aflîndu-se pentru un timp în emigraţie la Geneva, împreună cu noi, venea aproape zilnic la mine şi stăruia să mergem la Ilici, să mai stăm de vorbă. Cînd îi obiectam că nu se cade să-l deranjăm atît de des pe Ilici, Makar îmi răspundea invariabil:

— Nu-i nimic, noi avem nevoie de Ilici, dar şi el are nevoie de noi, căci îi aducem o adiere rusească.

Puternica atracţie pe care o simţea Makar faţă de V. I. Lenin exprima adîncul respect ce i-l purta.

La rîndul său, Vladimir Ilici îl asculta cu multă luare aminte pe Makar, cu care stătea îndelung de vorbă. V. I. Lenin n-a încetat niciodată să ne spună că învăţîndu-i pe muncitori, trebuie la rîndul tău să înveţi de la ei.

Vladimir Ilici a petrecut cu noi noaptea Anului Nou 1904. Am văzut opera „Carmen“ într-o montare destul de proastă, tipic elveţiană, am băut bere la „Landolt“ şi ne-am plimbat pe străzile Genevei, în noaptea aceea, mai animate ca de obicei.

---

1) Landolt — o cafenea-berărie dintr-o piaţă din centrul Genevei unde Lenin se întîlnea cu activiştii de partid bolşevici fugiţi din închisoare sau din deportare (N. R.).

V. I. LENIN—REDACTOR

de V. A. KARPINSKI

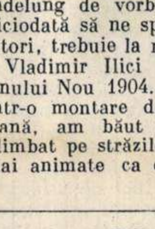

În anii Puterii Sovietice, mi-a fost dat să mă întîlnesc destul de des cu Vladimir Ilici, mai ales în legătură cu problemele ziarului „Bednota“ 1).

Lui Vladimir Ilici îi plăcea foarte mult să stea de vorbă cu muncitorii şi ţăranii. Pentru el, a cunoaşte părerea muncitorului şi a ţăranului de rînd era tot atît de important ca şi a cunoaşte părerea membrilor Comitetului Central şi ai Consiliului Comisarilor Poporului.

Nadejda Konstantinovna Krupskaia îmi spunea, într-o scrisoare, că Vladimir Ilici avea multă dragoste pentru muncitori; el era deosebit de bucuros să vorbească cu ei despre lucrurile cele mai apropiate sufletului lor şi le preţuia deosebit de mult părerea.

De asemenea, deşi purta pe umerii lui sarcini de stat şi de partid de cea mai mare importanţă care cereau eforturi supraomeneşti, Vladimir Ilici găsea întotdeauna timp să stea de vorbă cu vreun delegat al ţăranilor, cu vreun activist de la sate sau cu redactorul ziarului pentru ţărani.

Preţuia foarte mult scrisorile pe care ţăranii le trimiteau ziarului.

— Acestea sînt adevărate documente omeneşti! Aşa ceva n-o să aud în nici un raport!

Aşa îmi vorbea Vladimir Ilici, cînd, în calitate de redactor al ziarului „Bednota“, îi arătam scrisorile primite din partea ţăranilor. El asculta îndelung şi cu multă atenţie cum trăieşte satul, care sînt păsurile lui.

— Ei, ce ne mai arată „barometrul nostru ţărănesc“?

Aşa începea el de obicei convorbirea noastră — Vladimir Ilici numea ziarul „Bednota“, — „barometrul ţărănesc“.

O convorbire din iarna 1920-1921 mi s-a întipărit deosebit de puternic în minte. Treceam prin vremuri extrem de grele. Era în perioada de la sfîrşitul războiului civil, cînd sacrificiile şi lipsurile oamenilor muncii atinseseră punctul culminant. Economia ţărănească ajunsese într-o stare de decădere nemaiîntîlnită. Masele ţărăneşti erau cuprinse de nelinişte şi de o frămîntare surdă. Chiar şi ţăranii cei mai înaintaţi şi mai fermi erau frămîntaţi de îndoieli. Satul copleşea ziarul „Bednota“ cu plîngeri şi proteste. Pentru a „deschide supapa“, redacţia a publicat una dintre scrisorile cu cele mai furibunde acuzaţii la adresa Puterii Sovietice. Atunci am început să primim un adevărat şuvoi de scrisori în apărarea Puterii Sovietice. În paginile ziarului, s-a încins o discuţie aprinsă.

M-am dus să vorbesc cu Vladimir Ilici. De data asta, convorbirea s-a prelungit mai mult ca de obicei. Vladimir Ilici mă copleşea cu întrebări la fiecare problemă. La fiecare scrisoare, îmi punea invariabil întrebarea:

— Dar cine scrie? Un chiabur? Un sărac? Un mijlocaş?

Uneori îi răspundeam, dar alteori dădeam din umeri, pentru că nu cunoşteam întotdeauna starea socială a corespondentului.

La sfîrşitul convorbirii, mi-a cerut să prezint un raport scris amănunţit, cu extrase din scrisorile ţăranilor.

Peste cincizeci de asemenea scrisori referitoare la predările obligatorii şi la situaţia grea a ţăranilor au fost alese, studiate şi apoi anexate la raportul prezentat personal lui Vladimir Ilici. M-am putut convinge foarte curînd că aceste scrisori nu au rămas nefolosite. Ascultînd raportul rostit de Lenin la Congresul al X-lea al partidului cu privire la înlocuirea predărilor obligatorii prin impozitul în natură, am simţit într-o serie de pasaje că Vladimir Ilici s-a folosit de materialul cuprins în scrisorile ţăranilor.

De atunci, Vladimir Ilici a cerut redacţiei ziarului „Bednota“ rapoarte regulate în legătură cu scrisorile primite de la ţărani. Am păstrat o foaie de hîrtie, pe care Vladimir Ilici o acoperise cu scrisul său fin. Iat-o cuvînt cu cuvînt:

26.I.1922

t. Karpinski!

N-ai vrea să-mi scrii pe scurt (2-3 păginuţe, maximum) cîte scrisori vin din partea ţăranilor la ziarul „Bednota“?

Ce este important (deosebit de important) şi nou în aceste scrisori?

Starea de spirit?

Noutăţile zilei?

N-aş putea primi asemenea scrisori *o dată la două luni*? (Următoare în jurul lui 15.III. 1922).

a) numărul mediu al scrisorilor

b) starea de spirit

c) noutăţile zilei

Cu salutări comuniste *Lenin*2)

În martie 1922, Vladimir Ilici a trimis, la rugămintea mea, un articol în legătură cu cea de a patra aniversare a ziarului „Bednota“.

---

1) „Sărăcimea“ (N. trad.)

2) V.I. Lenin, Opere, vol. 35, pag. 466

Articolul cuprindea, pe o foaie de hîrtie separată, un post-scriptum în care, după ce amintea de boala sa, Vladimir Ilici adăuga:

„De aceea nu pot să scriu ceva ca lumea pentru cea de a patra aniversare a ziarului „Bednota“. Dacă articolul alăturat va fi potrivit, atunci publicaţi-l; dacă nu, aruncaţi-l la coş, va fi mai bine. Al dumneavoastră Lenin“.

După ce am citit acest post-scriptum noi, toţi cei din redacţie, am rămas uimiţi. De obicei, aproape toţi autorii sînt înclinaţi să considere articolul lor drept o operă remarcabilă, care merită să fie publicată neapărat „în numărul următor“ şi numaidecît „la loc vizibil“. Un autor aşa modest, care să-ţi spună că e mai bine să-i arunci opera la coş, trebuie să recunosc, n-am mai întîlnit niciodată în munca mea de redactor.

Articolul lui Vladimir Ilici a fost tipărit în „Bednota“ din 26 martie 1922. În acest articol scria:

„Alianţa muncitorilor şi ţăranilor — iată ce ne-a dat Puterea Sovietică. Iată în ce constă forţa ei. Iată care este chezăşia succeselor noastre şi a victoriei noastre finale“.[3])

---

[3]) V.I. Lenin, Opere, vol. 33, pag. 221

DASCĂL ŞI PRIETEN

de E. D. STASOVA

Am aflat pentru prima dată despre Vladimir Ilici de la Nadejda Konstantinovna Krupskaia. Pe vremea aceea, eram amîndouă învăţătoare la şcolile duminicale pentru muncitori şi ne întîlneam adeseori. De atunci am păstrat legătura tot timpul, deşi condiţiile ilegalităţii şi emigraţiei nu erau de natură să o înlesnească.

Îmi amintesc de scrisorile trimise de Vladimir Ilici din străinătate în Rusia, între anii 1902 şi 1905. În acea perioadă, aveam de dus o luptă serioasă împotriva ziarului „Rabociaia mîsl“ şi a adepţilor lui, „economiştii“, iar mai tîrziu împotriva menşevicilor. Cînd rîndurile noastre se răreau din cauza arestării unora dintre tovarăşi, atrăgeam, cu multă prudenţă, oameni noi de partea noastră şi în scrisorile către Vladimir Ilici ne plîngeam că nu avem destui activişti. În 1905, într-o scrisoare, Vladimir Ilici ne-a judecat aspru pentru aceasta. „E nevoie de forţe tinere — scria el. Eu aş zice că merită să fie pur şi simplu împuşcaţi pe loc aceia care îşi permit să spună că oameni nu-s. In Rusia sînt foarte mulţi oameni, trebuie doar să recrutăm tineretul pe o scară mai largă şi cu mai mult curaj, cu mai mult curaj şi pe o scară mai largă, încă o dată pe o scară mai largă şi încă o dată cu mai mult curaj, fără a ne teme de el“.[1])

În zilele furtunoase ale primei revoluţii ruse, învăţîndu-ne cum trebuie pregătită insurecţia armată împotriva autocraţiei ţariste, V. I. Lenin scria: „Îndreptaţi-vă spre tineret. Înfiinţaţi imediat grupuri de luptă peste tot şi pretutindeni şi în rîndurile studenţilor, şi în rîndurile *muncitorilor îndeosebi* etc. etc. Să se organizeze imediat detaşamente formate din 3 pînă la 10, pînă la 30 etc., de oameni. Să se înarmeze imediat ei singuri, fiecare cum poate, care cu un revolver, care cu un cuţit, care cu o cîrpă îmbibată cu gaz pentru a da foc etc.“[2])

La sfîrşitul lui august 1905, am fost trimisă la Geneva pentru a mă ocupa de toate problemele de ordin tehnic ale Comitetului Central. Atunci l-am văzut pentru prima oară pe Vladimir Ilici. După ce am sosit la Geneva, m-am dus la locuinţa „Ilicilor“. Aşa numeam noi casa unde locuiau Vladimir Ilici, Nadejda Konstantinovna şi mama acesteia — Elizaveta Vasilievna. Numai Vladimir Ilici era acasă. M-a primit în camera lor comună (care era bucătărie şi sufragerie totodată) şi a început să mă întrebe despre toate; despre Petersburg, despre Comitetul din Petersburg, despre ce se întîmplă în Rusia. În primăvara şi în vara anului 1905 avuseseră loc congrese ale medicilor, ale personalului didactic, ale avocaţilor şi ale altor categorii de intelectuali; ei creaseră diferite uniuni care se asociaseră într-o „Uniune a uniunilor“. I-am povestit lui Vladimir Ilici despre lupta dusă de noi împotriva liberalilor la aceste congrese şi în aceste uniuni. Vladimir Ilici m-a ascultat şi, la sfîrşit, mi-a spus: „Ştii ceva? Trebuie să prezinţi un raport despre toate acestea coloniei noastre ruseşti de aici“. Am rămas descumpănită, deoarece nu mai prezentasem niciodată un raport. Dar Vladimir Ilici m-a convins că este foarte necesar să-l fac. Pregătind raportul, mi-am putut da seama ce dascăl şi tovarăş minunat era Vladimir Ilici. El mi-a indicat cu multă răbdare lipsurile planului şi, apoi, ale tezelor raportului. Şedinţa a fost prezidată de el, iar după ce am expus raportul, mi-a arătat din nou, în cîteva cuvinte, greşelile.

L-am cunoscut prima oară pe Vladimir Ilici ca orator la întrunirea social-democraţilor ruşi de la 20 octombrie (2 noiembrie) 1905. Lenin a făcut o expunere despre evenimentele politice din Rusia. Cuvîntările lui Vladimir Ilici ţi se întipăreau în memorie pe toată viaţa. Vladimir Ilici influenţa în aşa măsură pe ascultători, cuvîntările lui erau pătrunse de o asemenea logică de fier, încît arareori îndrăznea cineva să-i aducă obiecţii în mod direct, deschis. Cînd Lenin şi-a ţinut raportul, erau de faţă şi menşevici, dar, în tot acest timp, ei n-au scos nici măcar o singură exclamaţie. Nimeni nu l-a întrerupt pe Ilici. După terminarea expunerii nici un menşevic n-a luat cuvîntul împotriva lui Lenin. Ei şi-au exprimat obiecţiunile cu privire la tezele lui Vladimir Ilici abia a doua zi, în discuţii particulare.

În aparenţă, Vladimir Ilici vorbea foarte simplu. De obicei se plimba de colo pînă colo, uneori îşi vîra degetul mare în răscroiala vestei, alteori îşi întindea brusc braţul drept cu arătătorul înainte. Mai tîrziu, ascultîndu-l pe Plehanov, l-am comparat fără să vreau cu Vladimir Ilici. Plehanov era un orator strălucit, vorbea frumos, ştia să ridice şi să coboare vocea, făcînd între timp tot felul de gesturi, ca un actor, dar n-avea forţa logicii lui Lenin, puterea lui de convingere.

Vladimir Ilici era întotdeauna deosebit de atent faţă de tovarăşi. Voi povesti un caz din viaţa mea personală, caz petrecut la sfîrşitul lui octombrie, tot în anul 1905. Locuiam pe atunci la o pensiune din Geneva. Într-o zi, Vladimir Ilici a venit la mine şi a început să-mi pună întrebări despre activitatea dusă alături de Bauman la Moscova şi despre perioada cînd am stat împreună cu acesta la închisoare. I-am povestit că Bauman era ţinut izolat şi că ne străduiam să stabilim legătura cu el şi să-l punem la curent cu toate evenimentele. Judecarea procesului nostru fiind amînată, am intervenit ca Bauman să fie eliberat pe cauţiune, dar n-am reuşit. După ce m-a ascultat, Vladimir Ilici mi-a spus: „Nadia[3]) a obţinut eliberarea lui Nikolai Ernestovici, dar aceasta n-a fost spre binele lui, căci, curînd după punerea în libertate, el a fost ucis de sutele negre“. Şi, abia după ce mi-a spus aceasta, Vladimir Ilici mi-a întins un ziar englezesc, în care se anunţa asasinarea lui Bauman. Cunoscînd prietenia mea cu Bauman, Vladimir Ilici nu voise să aflu din ziar despre moartea lui.

Iată şi alte exemple, de data asta din altă perioadă, după instaurarea Puterii Sovietice, pe cînd îndeplineam funcţia de secretar al C.C. al Partidului: Vladimir Ilici îl dojenea adeseori pe A. D. Ţiurupa pentru că îşi neglija sănătatea. Ilici spunea că fiecare comunist este un bun al statului şi ca atare nu se cuvine să fie irosit. Cînd Lenin a aflat că Dzerjinski se surmenase într-atît, încît avusese o hemoptizie şi că nu voia să se odihnească, mi-a telefonat şi mi-a propus ca C.C. al Partidului să adopte o hotărîre, prin care Dzerjinski să plece în concediu, pentru două săptămîni la Narofominsk. Pe atunci, la Narofominsk se afla cel mai bun sovhoz din preajma Moscovei şi Dzerjinski putea să aibă acolo o alimentaţie foarte bună. Vladimir Ilici, care studia totul pînă în cele mai mici amănunte, ţinuse seamă şi de faptul că acest sovhoz nu avea telefon şi că, deci, Dzerjinski nu va putea telefona la Moscova şi se va putea odihni astfel mai bine. Vladimir Ilici se îngrijea să se procure încălţăminte sau o căciulă cutărui tovarăş, sau să se pună carafe cu apă şi pahare pentru vizitatori în toate sălile Consiliului Comisarilor Poporului.

Aş vrea să vorbesc despre neobişnuita modestie a lui Lenin. La întrebarea: „ce limbi vorbiţi“? — dintr-un chestionar — el a răspuns că ştie „engleza, germana, franceza — prost, italiana — foarte prost“. În realitate, nu era de loc aşa. Ţin minte că în iunie 1920, cu puţin înainte de Congresul al II-lea al Cominternului, au venit la Moscova doi reprezentanţi ai partidului socialist francez, printre care şi Marcel Cachin, unul dintre întemeietorii Partidului Comunist Francez. Cînd membrii C.C. s-au adunat în biroul lui, Vladimir Ilici m-a aşezat lîngă el, deoarece eu, cunoscînd limba franceză, puteam la caz de nevoie, să-l ajut în discuţia cu tovarăşii francezi. Discuţia a durat o oră şi jumătate şi în tot acest timp Lenin a vorbit foare curgător în limba franceză cu tovarăşii oaspeţi. În tot cursul convorbirii, a trebuit să-l ajut pe Vladimir Ilici numai cu două-trei cuvinte.

Vladimir Ilici preţuia foarte mult factorul timp. Şedinţele C.C. erau fixate de obicei la ora 10 dimineaţa. Vladimir Ilici deschidea şedinţa nu mai tîrziu de zece şi un sfert. Timpul acordat vorbitorilor era limitat foarte strict, de obicei la două minute. Vladimir Ilici îi controla pe vorbitori cu cronometrul. El nu permitea conversaţii în timpul şedinţelor. Deîndată ce începea cineva să vorbească, ameninţa cu degetul, făcea: „St! St!“ şi arăta prin gesturi: „Scrieţi! Dacă vreţi să comunicaţi ceva tovarăşului, atunci scrieţi-i, dar nu deranjaţi pe ceilalţi cu discuţiile voastre“. De aceea, în timpul şedinţelor, avea loc un foarte intens schimb de bileţele. În timp ce conducea şedinţa, Vladimir Ilici îşi făcea însemnări pentru concluzii şi, totodată, schimba bileţele cu cei de faţă. Era interzis să se fumeze în şedinţe şi, cu atît mai mult, să se iasă din sală. De aceea, mulţi dintre fumători, procedînd ca nişte şcolari, se aşezau în spatele sobei enorme de teracotă ce se afla în biroul lui Vladimir Ilici şi fumau la gura sobei. Cînd se trecea la vot, Vladimir Ilici spunea ironic, mijindu-şi şiret ochii: „Dar cum votează meşterii sobari?“

În ziua celei de a 50-a aniversări a lui V. I. Lenin, eu eram bolnavă şi n-am putut să-l vizitez. Voiam totuşi să-i fac o surpriză plăcută. Scotocind printre lucruri, am găsit o caricatură a cunoscutului desenator Karrik, care înfăţişa sărbătorirea aniversării narodnicului Mihailovski. În faţa unei mese acoperite cu o bucată de pînză, stătea Mihailovski, profund emoţionat. Într-o mînă ţinea ochelarii, pe care-i scosese de pe nas, iar în cealaltă o batistă cu care tocmai îşi ştergea lacrimile. Mihailovski era înconjurat de Iujakov, Miakotin Struve şi A. M. Kalmîkova, iar în faţa mesei, stăteau doi copii: un băieţaş îmbrăcat în costum de marinar şi o fetiţă cu părul împletit într-o codiţă atît de subţire, încît — aşa cum se întîmplă de obicei la acea vîrstă — semăna cu o codiţă de şoricel. Aceştia erau „puii lui Marx“, veniţi să-i salute pe narodnici. I-am scris lui Lenin că, pe vremea aniversării lui Mihailovski, ne aflam încă în faza copilăriei, dar acum reprezentăm un partid mare. Şi aceasta, datorită muncii, talentului lui Vladimir Ilici. Lui Lenin i-a plăcut caricatura.

Seara, luînd cuvîntul la adunarea organizată de Comitetul din Moscova al P.C. (b) din Rusia cu prilejul aniversării lui, Vladimir Ilici a arătat caricatura celor prezenţi. În cuvîntarea rostită, el a ridiculizat tămîierile festive, a zugrăvit pe scurt calea străbătută de partidul nostru, a vorbit despre greutăţile ce ne stau în faţă şi ne-a îndemnat să nu ne îmbătăm de succese, să nu ne îngîmfăm. În această cuvîntare a lui Lenin, ca şi în întreaga lui activitate, au ieşit în evidenţă trăsături ce făceau parte organică din fiinţa sa: modestie excepţională, luciditate în aprecierea situaţiei, dispreţ faţă de elogieri şi fraze pompoase.

In romîneşte de **Yvonne HASAN-SOLOMON**
şi I. PORUBIN

---

[1]) V. I. Lenin, Opere vol. 8, pag. 124.

[2]) V. I. Lenin, Opere vol. 9, pag. 315.

[3]) Este vorba de soţia lui N. E. Bauman, Kapitolina Polikarpovna Medvedeva care purta numele conspirativ „Nadejdea Konstantinova Kuzmina“.

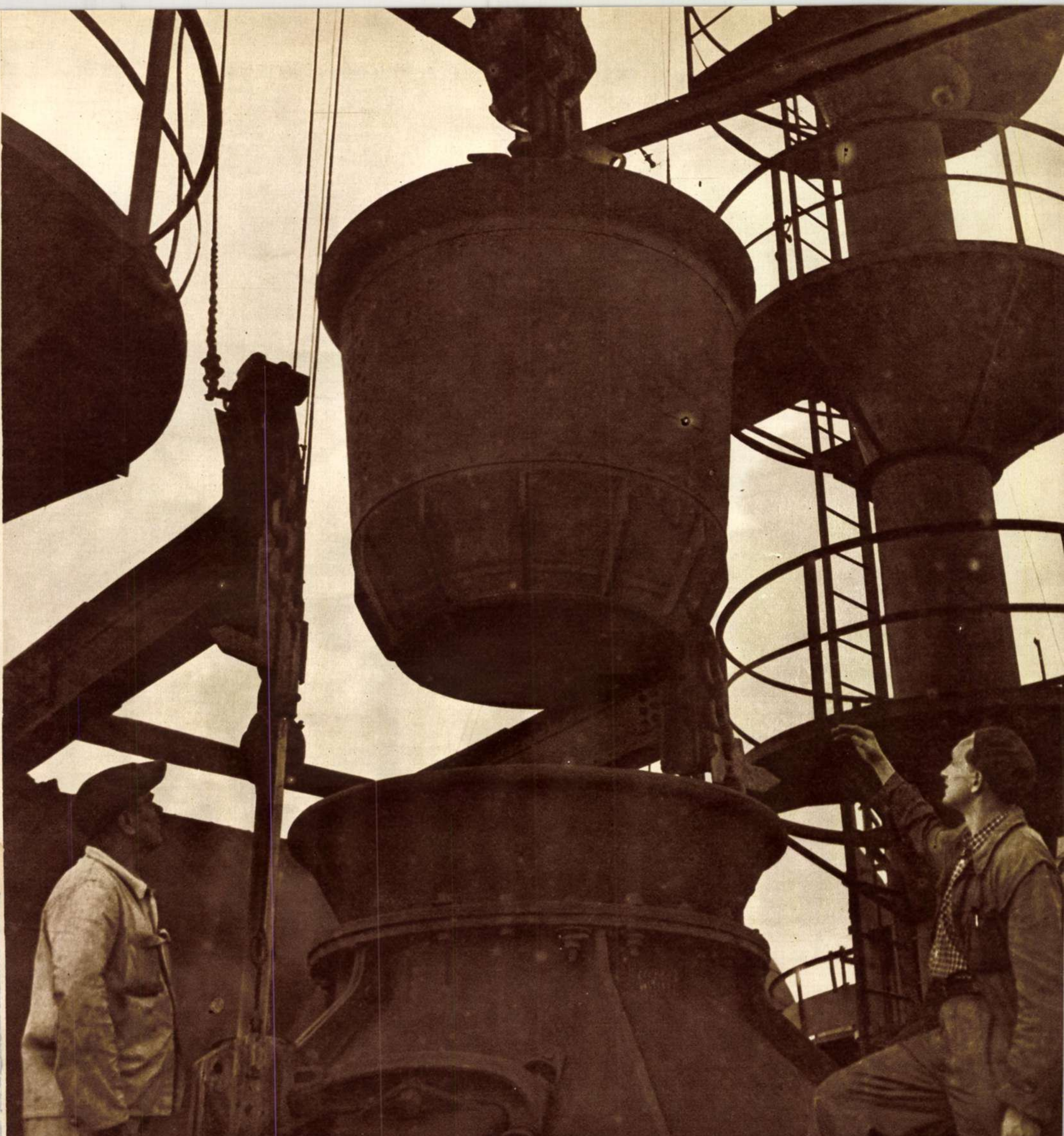

Combinatul metalurgic Reşiţa. Maistrul lăcătuş Gh. Marinică şi inginerul Richard Sattinger urmărind funcţionarea gurii de încărcare a furnalului.

Fotografie de M. IVANCIU

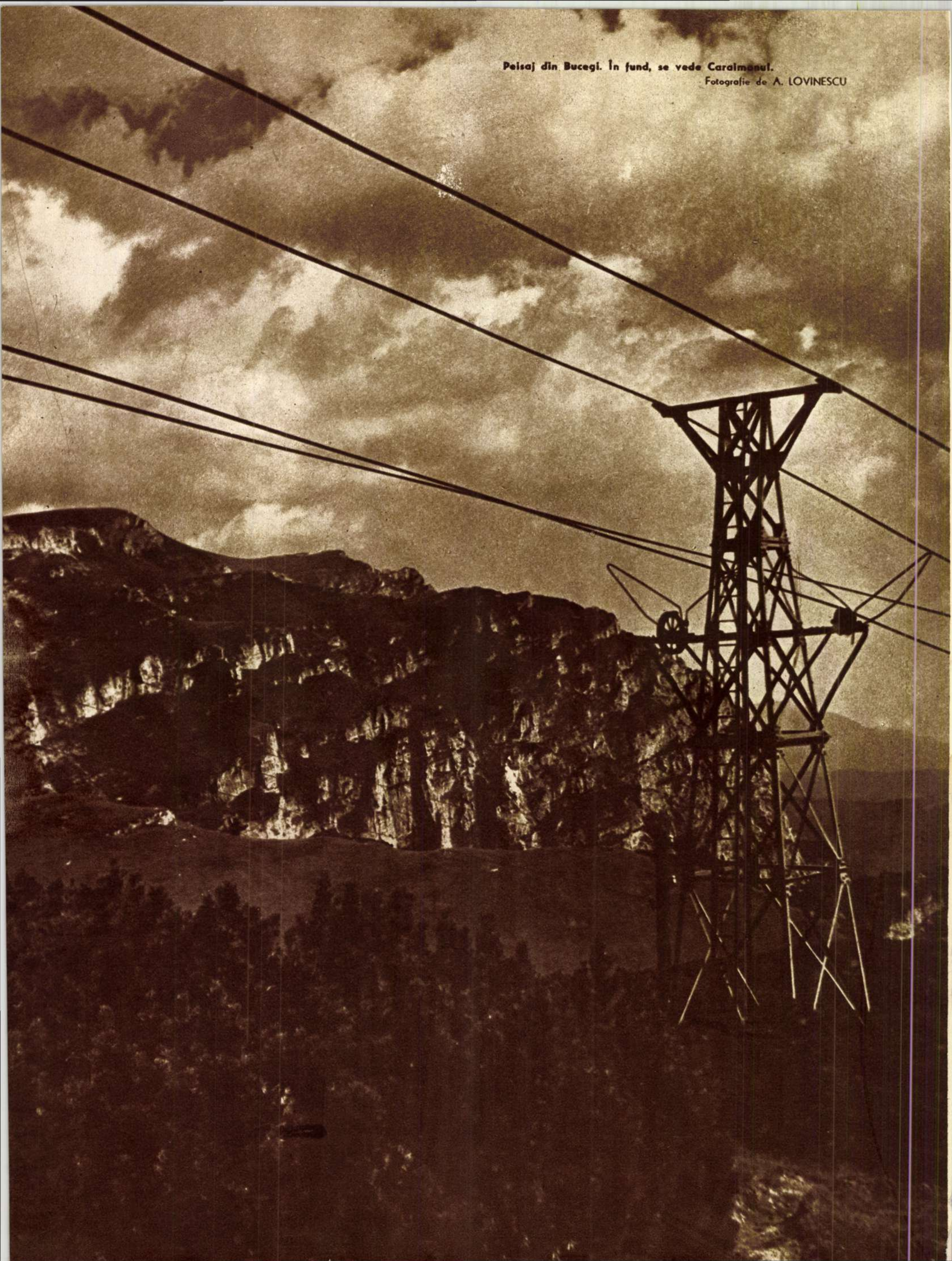

Peisaj din Bucegi. În fund, se vede Caraimanul.

Fotografie de A. LOVINESCU

ACTUALITĂȚI TEATRALE

— De vorbă cu interpreții „Citadelei sfărîmate" —

De puțină vreme, spectatorii bucureșteni pot vedea pe prima scenă a țării una din cele mai valoroase lucrări ale dramaturgiei noastre originale. Este vorba de piesa „Citadela sfărîmată" a talentatului dramaturg Horia Lovinescu, cunoscut nouă din spectacolul „Lumina de la Ulmi", prezentat în stagiunea trecută de Teatrul Municipal. Ne-am adresat unora dintre interpreții principali ai piesei cu rugămintea de a ne spune cîteva cuvinte despre rolurile lor.

Iată ce ne-a răspuns artista poporului Lucia Sturdza-Bulandra, interpreta savantei Dinescu:

„Personajul pe care îl întruchipez îl aflați din înseși replicile ce le rostesc pe scenă, din acțiunile sale. În familia Dragomireștilor, această așa-zisă „citadelă" burgheză pe care o vedem de-a lungul acțiunii sfărîmîndu-se, ea, bunica de 70 de ani, este aceea care aduce un iz proaspăt de tinerețe. Pasiunea pentru munca ei științifică, dragostea ei de viață și de oameni mereu vie o fac să-și găsească de la început locul în lumea nouă; de altfel, orînduirea burgheză o încorsetase întotdeauna și ea este aceea care, încă din 1943, îi simte sfîrșitul inevitabil: „Familia voastră o să plesnească ca un dovleac răscopt la prima izbitură", le spune ea Dragomireștilor, ca apoi să adauge: „E mult timp de cînd mi-am găsit o alta (familie—N.R.) mai mare, mai frumoasă: omenirea".

De-a lungul piesei, ea este purtătoarea sigură și puternică a adevărului, de ea se sprijină cei slabi dar cinstiți, care-și caută drumul (cum sînt nepoții ei Petru și Irina), de ea se tem vestigiile lumii putrede. Nu zadarnic Petru spune despre ea că: „E singurul om întreg din casa asta". Ca apoi să-i mărturisească: „cînd intri mata în casă, bunico, parcă se deschid ușile și ferestrele!"

Trebuie să spun că acest rol mi-a plăcut mult de la început: sub asprimea ei aparentă, bătrîna savantă ascunde un suflet de aur, o rară prospețime de simțire, o mare puritate și intransigență morală".

Actorul Emil Botta, interpretul personajului Matei Dragomirescu, a făcut și el cîteva aprecieri interesante asupra rolului său:

„În ultimul tablou al piesei, Petru are cîteva replici concludente pentru caracterizarea fratelui său, Matei: „Uneori, spune el, Matei îmi apare ca un simbol. Al neputinței unei lumi vechi, roasă pe dinăuntru de atîtea otrăvuri încît nu mai poate zidi nimic".

Și, într-adevăr, acesta este Matei: intelectualul burghez cu gîndire alambicată, gratuită și sterilă. Chinuit de nerealizarea lui, de veșnica dorință de a evada din lumea în care el e veșnic protestatar în numele personalității lui așa-zis singulare, deosebite, excepționale.

Incapacitatea lui de a face ceva, egoismul său primitiv, și le ascunde în spatele unui narcisism rafinat, al unor preocupări pseudosavante despre „funcția magică a verbului".

Și e cu atît mai primejdios, cu cît, așa cum spune și bunica, el vrea să îmbete și pe alții cu vorbe și năluci. Acest „plăsmuitor de miraje" l-a derutat pe fratele său mai mic, Petru, amețindu-i mintea tînără și aprinsă de teorii mistice, cu apologierea evadării din realitate. El e autorul moral al plecării voluntare pe front și al orbirii lui Petru; dar, mai ales, al orbirii lăuntrice a acestuia. Și tot Matei este acela care a amețit-o cu nălucciri și pe Irina, în numele „unei mistice a dragostei celor aleși", și e gata să o arunce și pe ea în prăpastia destrămării sufletești.

Matei e un personaj anacronic. El nu suportă aerul tare, proaspăt, al noii lumi. Întruchipînd intelectualul burghez destrămat și steril, care, în condițiile noii lumi ce se făurește sub ochii lui reci, morți, începe să-și simtă inutilitatea, el cade, (în ultimul act Matei se spînzură), pentru că nimic nu îl ține la suprafață, pentru că nu are nici un crez".

Unul dintre rolurile cele mai complexe ale piesei este cel al Irinei, iubita lui Matei. Marcela Rusu, interpreta Irinei, ne-a conturat astfel personajul:

„Irina, ruda îndepărtată a Dragomireștilor, venită în casa lor pentru a-și continua studiile, are prospețimea și setea de viață a unei adolescente cu o sensibilitate vibrantă, hrănită și de o literatură romantică. De-a lungul piesei, ea își afirmă cele două mari dominante ale firii ei: pe de o parte tendința puternică de a se valorifica, ca om, dorința de a munci intens, de a-și găsi un rost în viață; pe de alta, dragostea ei aproape mistică pentru Matei, omul care a fascinat-o cu nălucirile lui, cu căutările stranii în lumea „ideilor pure". O vreme, Irina a crezut că aceste două mari tendințe se pot identifica și a pus în dragostea ei pentru Matei întregul său potențial de viață. Cumplita ei dramă începe însă o dată cu trezirea din beția mistică în care o cufundase Matei: ea începe să-i vadă adevăratul chip, să-i simtă sterilitatea intelectuală și inutilitatea. Ea înțelege, cu prețul unor sfîșietoare suferințe, că incapacitatea lui de a se adapta se datorește nu superiorității sale neînțelese, ci găunoșeniei și slăbiciunii sale. Irina nu va cruța nimic pentru a-l salva pe Matei din descompunerea sa morală, pentru a-și salva dragostea căreia îi dăruise, fără rezerve, întreaga sa ființă. Dar totul e zadarnic, pentru că Matei însuși e o ficțiune, o nălucire. Cînd își va da seama că acesta a mințit-o, că e un laș care preferă moartea unei vieți active, va porni, îndurerată dar nu învinsă, să-și refacă viața: „Mi-e sete de lucruri adevărate. Trebuie să rup cu tot trecutul, să rad totul pînă-n temelii, dacă vreau să trăiesc". Acestea sînt ultimele ei cuvinte.

Tînărul actor Matei Gheorghiu ne-a vorbit despre Petru, personajul pe care îl interpretează în piesa „Citadela sfărîmată".

„Petru este cel mai tînăr vlăstar al iluzoriei citadele a familiei Dragomireștilor. Spirit viu, dinamic, el simte platitudinea și meschinăria mediului în care se află și caută, după exemplul fratelui său Matei, pe care îl adoră, evadarea. Dar Petru va fi și el mințit de acest „plăsmuitor de miraje" care îi dă drept adevăruri nălucirile minții sale nevolnice. Tînărul de 18 ani va pleca pe front, purtînd pe buze formula falsă după care „a trăi primejdios" rezumă crezul vieții. Deșteptarea va fi groaznică: din război, Petru se întoarce orb și, ceea ce e mai cumplit, cu sufletul zdrobit. În întunericul în care va orbecăi, căutînd adevărul, raza de lumină i-o va aduce mai întîi bunica sa, bătrîna fiziciană, progresistă, și, mai apoi, tînăra învățătoare Caterina. Petru înțelege cît de putred a fost adevărul lui Matei, înțelege nimicnicia lui și se rupe de el, arătîndu-i disprețul și ura lui. „De singurătatea ta, tu ești vinovat, îi spune el lui Matei. Și eu doream înțelegere și omenie. Cred că le-am găsit. Dar pentru asta, a trebuit să arunc pe foc textul vechi, cum spui tu. Oh, cu cîtă satisfacție am făcut-o! Știi ce înseamnă să descoperi umanitatea? Nimic nu se poate compara cu bucuria asta. Să simți în jurul tău oameni și să mergi cu ei".

„Spre ce?", întrebă Matei.

„Spre o viață curată, fără miasme, de muncă dreaptă, de satisfacții cinstite. Spre o lume nouă".

În această lume nouă, orbul Petru și-a găsit lumina. Lumina adevărului.

Artista poporului Lucia Sturdza-Bulandra și Maria Filotti, artistă emerită a R. P. R., într-o scenă din „Citadela sfărîmată"

Marcela Rusu și Emil Botta în rolurile Irinei și al lui Matei Dragomirescu.

De la minereu la pîine (III)

SFÎRȘIT și ÎNCEPUT DE C

— reportaj —

de C. CHIRIȚĂ

Fotografii de M. IVANCIU

Din cronicile scrise sau nescrise ale anului 1944 s-ar putea afla cîteva fapte...

...Spre mijlocul acelui an, de undeva din Europa, sau din nordul Africii, s-a ridicat în văzduh un grup de bombardiere. La o oră anumită, grupul s-a divizat în două formații. Una dintre ele s-a îndreptat spre București, cealaltă spre Brașov.

Prima formație de bombardiere s-a năpustit asupra cartierului Grivița. În fața unui morman de dărîmături, stătea neclintită o femeie. Acolo fusese o casă. Acolo îi amuțise pentru totdeauna familia. Bărbatul și fiul ei. Acesta din urmă avea 17 ani. Femeia se numea Iancso Rozalia și era bucătăreasă la familia Cantacuzino.

A doua formație a culcat la pămînt uzina I.A.R. din Brașov. Și o dată cu ea, case și oameni. Muncitorii priveau uimiți scheletele de beton și gropile în care fuseseră înmormîntați laolaltă oameni, mașini, avioane. Viața fusese mizerabilă și pînă atunci. Dar viitorul, oare?... Această întrebare și-o punea cu stăruință și un muncitor mărunțel, obosit, abătut. Pe nume Micu Moise.

Și cîteva ore mai tîrziu, într-o comună de lîngă Tîrnăveni, la Sălcud, un moșneag prăfuit bătea la poarta bisericii, agitînd în mînă un plic. I-a ieșit în cale o servitoare. Și imediat după ea, un copil de 5 ani. O privea pe maică-sa cum plînge, dar nu înțelegea nimic. El nu-și cunoștea tatăl. Și nici nu mai putea să-l cunoască. Morții nu vin niciodată înapoi de pe front. Îi lăsase copilului doar numele: Cîndea. Pronumele copilului: Nicolaie.

Și tot din cronicile anului 1944 s-ar mai putea afla ceva.

...E vorba de o fetiță de vreo 10 ani, care alerga pe dealurile pline de vii ale Focșanilor. Zburdalnică, băiețoasă, făcea lucrul acesta toată vara. Acum o atrăgeau și strugurii care începeau să se coacă. Ea a fost prima care a văzut norul de colb în zare. Și a fost prima care a adus vestea în sat: „Vin rușii!“... Fata se numea Victoria. Victoria Marian...

Aceste fapte s-au petrecut în anul domnului una mie nouă sute patruzeci și patru.

Pe urmele unor bucăți de oțel

Eram la uzina de tractoare „Ernst Thälmann“ din Orașul Stalin. Venisem pe urmele unor bucăț de oțel trimise aici de combinatul siderurgic din Hunedoara. În halele uzinei, aceste bucăți de oțel se transformau în piese de tractor. Tovarășii de la redacția ziarului de uzină „Tractorul“ mă anunțaseră că am prins un moment fericit. Din piese mari și mărunte, se închega, zilele acestea în uzină, ultimul tractor al planului cincinal. Ultimul tractor...

Am colindat uzina de la un capăt la altul. Mi s-au povestit momente din marile bătălii care s-au dus în uzină, în cei aproape zece ani de cînd se fabrică tractoare. Am văzut, unul după altul, cele cinci tipuri de tractoare și am aflat că fiecare a însemnat o etapă în lupta pentru calitatea tractorului romînesc. Încet, încet am descoperit și instrumentele industriale prin care treceau, cu repeziciune, piesele ultimului tractor al planului cincinal. Și, în același timp, am descoperit și cîțiva oameni care au fost martorii unor fapte de cronică din anul 1944.

Uzina de tractoare, din vechea așezare de la poalele Tîmpei, e un orășel. Un orășel tînăr, proaspăt și vesel, îmbogățit an de an cu noi construcții, în care afli aproape tot ceea ce dorești. De la sală de teatru și cinema, pînă la magazine alimentare și fabrică de sifoane. Fără să mai vorbim de terenurile de sport, parcurile, cartierele de locuințe, școlile profesionale. Uzina își are propria centrală electrică, oțelărie, turnătorie, forjă, ateliere de reparații, garaje, secții de bunuri de larg consum. Sectoarele caracteristice uzinei sînt însă cele în care se fac motoarele de tractor, șasiurile și montajul final al tractorului. Aici, bucățile de oțel și fontă suferă tot felul de metamorfoze, pînă ajung piese de tractor. În aceste fabrici, pe care înconjurîndu-le obosești, am întîlnit țaglele de oțel, cenușii, puternice, pe care le văzusem înroșite, zvîrcolindu-se ca niște șerpi în laminoarele Hunedoarei.

La prima vedere, uzina de motoare pare o îngrămădire nesfîrșită de mașini. Strunguri, freze, raboteze, mașini de alezat, de tot felul de tipuri și dimensiuni, defilează în fața ochilor. Cele mai multe sînt de proveniență sovietică. Și aproape lîngă fiecare mașină, oameni. Într-un singur loc, am zărit un șir de mașini supravegheate numai de doi oameni. Vreo douăsprezece mașini automate pentru roți dințate.

După cîteva drumuri prin uzină, începe să se fixeze însă precis imaginea. Ceea ce părea la început o îngrămădire de mașini capătă linii și contururi exacte. Dacă ai putea privi de sus această imensă hală, ai avea impresia unui mare grup de oameni împărțit în șiruri drepte, precise. La capătul unui șir, apare un obiect. Acest obiect trece parcă din mînă în mînă, mereu înainte, așa cum lesne se poate observa pe unele șantiere de construcții, la transportul cărămizilor. Cu deosebirea că obiectul respectiv este adus cu ajutorul unei benzi și cel care-l primește nu-l înmînează nepăsător, ci-i face mai înainte o anumită operație. Apoi îl trimite mai departe. Aceasta pe fiecare șir. Și în fiecare șir, se găsesc tot felul de mașini. La capătul celălalt al șirului, piesa de motor e gata! Bucata de oțel sau fontă a devenit o piesă lucitoare, elegantă, rezistentă care poate să aibă mărimea unui trunchi de om, sau a unei rotițe de ceasornic. Și acest drum scurt, iute, sigur, nu se sfîrșește niciodată. Ca să se ajungă la acest sistem de bandă rulantă, s-au depus mari sforțări. Reorganizarea mașinilor a însemnat și reorganizarea concepției de muncă.

Eforturile colectivului uzinei au dus la victoria acestui sistem nou, mult mai productiv, de fabricație. Și, bineînțeles, la victoria asupra deprinderilor vechi, asupra rutinei și lîncezelii. Așa se fac astăzi piesele pentru motorul tractorului. Ele înaintează necontenit spre marginea halei, unde mîini iscusite le împreunează armonic. Un pas, doi, trei, din nou cîțiva pași, și iată motorul gata montat. Așa se făurește prima melodie, cea mai frumoasă, cea mai grea, cea mai răsunătoare, a imnului pe care-l înalță necontenit uzina de la marginea Orașului Stalin.

Primele probe cu primul tractor dat în contul celui de al doilea cincinal.

Brigadiera !...

Trecusem de mai multe ori printre șirurile de mașini. Mă și împrietenisem de acum cu cîțiva muncitori. La capătul liniei de blocuri-motoare știam că-l găsesc pe frezorul Boroș Atila. Și mai știam că-l găsesc întotdeauna vesel, activ, plin de noutăți privitoare la activitatea echipei de fotbal a uzinei, gata oricînd să trezească printr-o vorbă glumeață vreun tovarăș din jur, căzut în lîncezeală.

La linia de arbori-motor îl urmăream cîteva clipe pe bătrînul strungar Budacher Emil, calm, meticulos, stăpîn desăvîrșit pe meseria sa.

Linia de pistoane o cam ocoleam. Erau prea multe femei acolo și mă convinsesem de acum că femeile cînd lucrează sînt tăcute, aproape posace. Căutam un prilej să intru

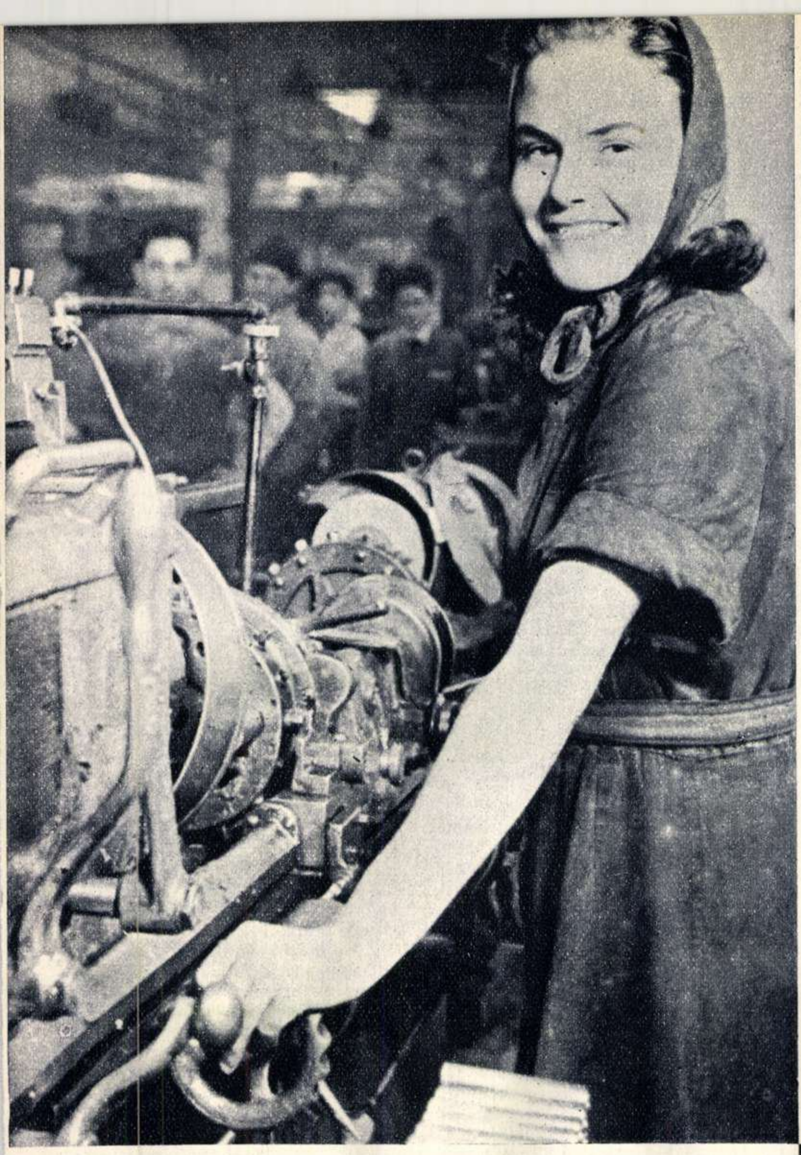

Victoria Marian

INCINAL

mai neoficial şi mai natural în vorbă cu vreuna din ele, dar parcă mereu prilejul trecea pe lîngă mine. M-am hotărît însă, pe neaşteptate. Una dintre strungăriţe mi se părea cunoscută. Parcă o mai văzusem undeva, şi nu demult timp. Aşa, m-am pomenit lîngă strungul ei. Femeia nu-şi întorcea însă ochii spre mine. Şi să-i strig cîteva vorbe banale (de genul „cum mai merge" sau „cînd terminaţi schimbul") peste zgomotul strungului, mi se părea caraghios. Cu băieţii era altceva. Un comentariu despre ultimul meci de fotbal, şi calea era deschisă. Nehotărîrea n-a ţinut însă mult timp. Foarte repede a început să mă prindă felul cum lucra femeia.

Piesele erau mici. Operaţiunea de strunjire dura foarte puţin. Intervenţia ei la strung era aproape permanentă. De aceea mi-a făcut poate impresia că e aprigă, vijelioasă. Scotea şi introducea piesele în maşină din cîteva mişcări scurte şi iuţi, şi îndemna la maximum turaţiile strungului. Fără îndoială că era una din fruntaşele uzinei. Era mică de statură, zdravănă, cu braţe puternice. Faţa ei crestată de necazuri şi vîrstă părea întinerită de emoţia muncii.

Mă întrebam dacă această vijelioasă strungăriţă ştie că piesele la care lucrează vor fi folosite la ultimele tractoare din seria planului cincinal. Iată, găsisem în sfîrşit prilejul de a intra în vorbă cu dînsa. Şi tocmai cînd mă pregăteam să fac acest lucru, am zărit deasupra strungului o placardă pe care litere mari anunţau cu mîndrie:

„AICI LUCREAZĂ BRIGADA PĂCII"

— Aici lucrează brigada păcii?

Femeia s-a uitat la mine, apoi la placardă şi, zîmbind de-a binelea, mi-a răspuns:

— Da!

— Şi cum vă înţelegeţi cu tovarăşii?

— Cu cine? Păi, în brigada aceasta nu lucrează decît femei...

Greşisem cu întrebarea, dar începutul fusese făcut. Puteam de acum să discutăm nestingheriţi.

— Ştiţi ce tractoare se fac din piesele acestea?

— Da! K.D.P.-uri. Noile tipuri. Cum să nu ştiu! Ba ştiu şi altele. Ştiu că unele din tractoarele noastre răscolesc pămînturile îndepărtate ale Indiei.

— Nu, voiam să întreb...

— Despre ultimul tractor al planului cincinal? Piesele pentru el le-am făcut mai demult. Trebuia să-i grăbim naşterea...

Şi cu aceleaşi mişcări iuţi, vijelioase, strungăriţa scoase şi introduse o nouă piesă în maşină.

Mă pregăteam să înnod discuţia, cînd un semn făcut de cineva de la capătul liniei o determină să-şi oprească brusc strungul. Şi repede, repede, o porni într-acolo. Puţin contrariat, am plecat după cîteva clipe pe urmele ei. Am regăsit-o lîngă un post de prim-ajutor. Dar parcă nu mai era femeia de la strung. Pînă şi figura i se schimbase. Cu gesturi prudente, prevăzătoare, blînde, spăla mîna unui strungar, rănită de şpan. Mînuia cleştele şi foarfecele ca o soră. O dată terminat pansamentul, nu uită să-l dojenească pe tînăr, cerîndu-i mai multă atenţie în timpul lucrului. Era numai maternitate în vorbele, privirile şi gesturile sale. Mă gîndeam la dragostea şi căldura cu care trebuie să-şi fi îngrijit copiii.

În drum spre strung, mă prezentă celorlalte membre ale brigăzii, pe care aflasem că ea o conducea. Şi în cîteva întîlniri de felul acesta, am aflat cîte ceva despre viaţa ei. O ascultam şi o priveam mereu cu atenţie şi, într-una din zile, îmi dădui seama de unde o cunoşteam. Îi văzusem fotografia pe un panou mare din curtea uzinei şi în paginile ziarului „Tractorul". Femeia aceasta era una din mîndriile fabricii de motoare, membră în comitetul de partid al uzinei.

Şi se numea.. da, numele ei era Iancso Rozalia...

După 11 ani

Liniile de supape şi cuzineţi sînt vecine, apropiate. Dacă n-ar fi fost în apropiere, poate n-aş fi cunoscut-o pe Victoria Marian. Privirea mi-a fost însă atrasă de departe spre una din maşinile de la linia de cuzineţi. Omul care lucra acolo se deosebea de ceilalţi, pe care-i întîlnisem pînă atunci în uzină, prin proporţiile sale atletice. Un bărbat înalt, cu ceafă groasă, cu umeri laţi şi piept bombat. Figură bărbătească, aspră. Aflasem că-l cheamă Dăineanu Ion şi s-a calificat de puţin timp. Era o plăcere să-l priveşti cum lucrează. Cînd făcea o mişcare cu braţul, aveai impresia că strungul tremură. Maşina părea o jucărie în mîinile sale. Iar piesele care ieşeau, la intervale scurte, regulate, din maşină, semănau şi ele cu piese pentru jucării. Dar fără ele, motorul ultimului tractor al cincinalului nu se putea face.

Mă uitam în jur să-i aflu seamăn acestui voinic, staturii şi forţei sale, cînd am descoperit, nu departe, o fată subţirică, măruntă, plină de graţie şi frumuseţe. Contrastul era izbitor. M-am apropiat de ea. Şi în cîteva clipe, m-am convins că-i vrednică şi la vorbă, şi la rîs. Fără să lase însă o clipă maşina nesupravegheată. (Mai tîrziu am aflat că era obişnuită, cu sau fără voia ei, cu asemenea discuţii.)

— Şi cum te-ai hotărît să pleci din Focşani? — am continuat convorbirea.

— Numai dacă eram băiat nu plecam...

— ?

— Păi, sînt atîtea vii pe acolo... rar în altă parte...

Fata rîdea ştrengăreşte. Îmi demonstra nu numai prin vorbe, dar prin întreaga ei comportare, prin mişcările lejere, prin zîmbetul care nu-i dispărea de pe faţă, că-i place meseria şi că s-a obişnuit cu dînsa.

— În şcoală, mă gîndeam uneori cu teamă că o să mă pierd în faţa maşinii. Şi la început, chiar mi-a fost frică. Dar lucrurile grele nu se cuceresc numai cu forţa. Noi, fetele, nu chiar toate, avem şi alte meşteşuguri...

Care sînt aceste meşteşuguri nu mi-a mai spus Victoria Marian. Dar le-am înţeles cînd am văzut-o cum îşi plimbă alintător degetele pe maşină ca pe nişte strune, cum îi zboară mîinile iute, dar elegant, ca nişte rîndunele. Fata nu tăcuse însă, pentru că-i ghicisem gîndurile. Se întîmplase altceva,

Uneori cînd maşinile se odihnesc, inginerii şi tehnicienii uzinei le cercetează pentru a le aduce noi îmbunătăţiri şi inovaţii. În fotografie: inginerul Dumitru Galeş (stînga) şi tehnologul Ioan Petra.

Elevul Nicolaie Cîndea vrea şi el să facă o ultimă revizie a motorului ultimului tractor al cincinalului.

pentru că figura-i devenise dintr-o dată serioasă şi nu-şi mai lua ochii de la maşină.

M-am uitat în jur. Aspectul obişnuit. Un singur om nu se afla parcă la locul lui. Un tînăr cu pulover roşu, care se plimba de ici colo, fără nici un rost. Oare fără nici un rost? Era prea frămîntat, obrajii de culoarea puloverului, nervozitatea îi tremura în degete.

Maistrul liniei m-a lămurit mai tîrziu. Tînărul era... mă rog, cel puţin interesat de felul cum lucrează fata. Aproape în fiecare zi îşi petrecea cîtva timp lîngă ea. O felicita pentru iscusinţa sa, o admira, o îndemna să fie mereu în frunte. E drept că între timp maşina lui stătea cam... nefolosită.

— Nu, fata nu-i de vină — îmi spunea maistrul. Ea îl trimite mereu la strung, dar nici nu poate să-l alunge cu forţa. Altminteri ar fi muncitor bun... şi nu-i nici urîţel.

Îmi explicasem într-o clipă uşurinţa fetei la discuţii în timpul lucrului. Maistrul mă rugă insistent să nu cumva să pomenesc numele tînărului. Parcă şi aşa n-o să-l recunoască toate fetele şi toţi băieţii de la motoare...

Mă uitam la Victoria Marian, la tinereţea şi frumuseţea ei. O fată de 21 de ani, posesoarea unei meserii care face cinste femeii, stăpînă pe viaţa ei, cu viitorul strîns în mîinile sale. Oare ştia dînsa cît se leagă toate acestea de cuvintele pe care le-a rostit, neştiutoare, cu aproape 11 ani în urmă, într-o dimineaţă de august, pe dealurile Focşanilor?

O singură învăţătură...

În termeni de fabricaţie, tractorul se compune din motor şi şasiu. Ca şi motorul, şasiul se făureşte într-o adevărată uzină. Şi aici, maşinile sînt aranjate după procesul de fabricaţie, pe bandă rulantă. Cu mici excepţii, aici se fabrică toate celelalte piese care compun tractorul, de la carcase şi bucşe, pînă la axe şi piuliţe. Priveliştea se aseamănă mult cu cea de la uzina de motoare de peste drum. Aceeaşi afluenţă de tineri, femei lucrînd cot la cot cu bărbaţii, aceeaşi predominanţă de maşini sovietice. Şi, s-ar putea spune, aceiaşi oameni, harnici, atenţi, preocupaţi să dea la timp piesele pentru ultimele tractoare ale planului cincinal. Într-o măsură, lucrul acesta e adevărat. Dar oamenii diferă mult unii de alţii şi ca înfăţişare, şi ca trăsături proprii, omeneşti.

Am cunoscut aici un om foarte ciudat în aparenţă. Mărunţel şi slăbuţ, să-l pierzi printre degete, pe nume Micu Moise, maistru-şef la linia de piese mici. L-am cunoscut în mai multe etape, dar niciodată îndeajuns. Cîteva vorbe, pe care mi le-a adresat însă într-o zi, m-au ajutat să pătrund în sufletul lui...

Mai întîi, n-am reuşit să mă ţin după el. Dispărea pe nevăzute. Mărunţel cum era, nu trebuia decît să-l pierzi din ochi o clipă, două, şi-l şi înghiţea masa aceea frămîntată de oameni şi maşini.

— Muncitorii mi-au vorbit mult despre dumneata — i-am spus într-o zi. Te-aş ruga...

Dar n-aveam pe cine să mai rog. Maistrul dispăruse...

În altă zi, l-am găsit lîngă o strungăriţă, o muncitoare energică, de origine germană. O privea de mai mult timp cum lucrează la maşină. Cu sfiiciune parcă, a intrat în vorbă cu dînsa:

— Lucrezi frumos. Bună metodă. Numai puţin şi-l întreci pe Dionisie... Vrei să-l întreci? Atunci ar trebui să ascuţi un pic alt fel cuţitul. Numai un pic.

Şi a început să-i arate, pe îndelete, cum ar trebui ascuţit cuţitul.

Nu pot să ştiu dacă Dionisie a fost întrecut. Ştiu numai că acea mică schimbare în ascuţirea cuţitului însemna o nouă metodă de muncă, cu un mai mare randament.

Altădată, l-am găsit după terminarea schimbului povestind într-un grup:

— Era mic prichindelul, supus mai dihai greşelii, dar profesorul nu l-a iertat. „De ce nu le-arăţi şi colegilor tăi?“ — l-a întrebat profesorul. Elevul i-a răspuns curajos: „Eu nu mi-am pierdut timpul, eu am învăţat!“ „Poate nu-i ajută mintea pe unii, sau poate n-au prins încă dragoste de carte“ — i-a spus din nou profesorul. „Treaba lor, eu am învăţat!“ zicea mereu elevul. „Dar tu de unde-ai învăţat?“ „Din cărţi“. „Şi cărţile cine le-a făcut?“ „Oameni, oameni învăţaţi!“ „Dacă gîndeau şi oamenii aceştia ca tine, de unde mai învăţai tu?“ Elevul s-a bîlbîit, dar n-a mai putut răspunde.

Şi maistrul le-a spus repede „bună ziua“ muncitorilor, strecurîndu-se ca o zvîrlugă.

Ce-or fi înţeles oamenii din povestea asta, nu ştiu. A doua zi, însă, la gazeta uzinei a venit un tînăr cu un articol, în care mulţumea maistrului Micu Moise pentru faptul că l-a ajutat să devină strungar fruntaş. Mai departe, tînărul, pe nume Zăinescu Ioan, candidat de partid, se angaja să-l înveţe meseria de strungar pe un alt tînăr, Ştefănescu Ovidiu. Simplă coincidenţă pesemne. Articolul a fost, bineînţeles, publicat.

Cînd l-am întîlnit din nou, nu l-am mai iertat:

— Tovarăşe Micu, degeaba te-ascunzi. Te-am dibuit. Te găsesc mereu prin secţie, chiar cînd nu eşti aici.

De astă dată, el rămăsese mirat.

— Spune-mi ceva despre metodele pe care le aplici în conducerea secţiei...

— Eu nu aplic decît o singură metodă, o singură învăţătură...

Cuvintele acestea le-a rostit rar şi accentuat. Înţelegeam că nu va mai adăuga nici o vorbă. Şi într-adevăr, s-a îndepărtat. De astă dată, cu paşi înceţi.

Mai tîrziu, cînd am aflat că e membru în comitetul de partid al uzinei, i-am descifrat vorbele. Maistrul Micu Moise aplică o singură învăţătură în munca sa. Învăţătura partidului. Şi aceasta înseamnă modestie, ajutor permanent tovarăşilor, curaj în promovarea cadrelor şi, în primul rînd, înţelegere, blîndeţe, dragoste.

Nu e de mirare de ce secţia sa era printre fruntaşele uzinei şi trimisese înainte de vreme la montaj piesele pe care le urmăream de la sosirea mea în întreprindere.

Să dăm mîna cu viitorul...

În hala mare a montajului final, asistam la ultimele etape ale bătăliei pentru tractoare. Ele îmbogăţeau, concretizau întreaga activitate a uzinei.

Corpurile tractoarelor înaintau pe bandă, într-un ritm lent, solemn. Din cînd în cînd, mersul lor se oprea şi atunci grupuri de oameni răsăreau în mijlocul lor, împreunînd cu mişcări grave, nepripite, silueta de fier a tractorului. Cu fiecare metru parcurs, tractorul îşi îmbogăţea înfăţişarea, devenind, în sfîrşit, corespondentul exact al cuvîntului pe care-l reprezintă.

Uneori, gigantica hală se cufunda clipe întregi într-o tăcere inexplicabilă. Erau foarte rare aceste clipe. Nu plutea nici un zgomot, nici o mişcare. Atunci se putea observa bine feţele emoţionate ale acelora care ştiau că unul din tractoarele pe care le montează va fi ultimul tractor al primului nostru cincinal.

Cu creta în mînă, şeful secţiei se îndrepta spre unul din tractoarele montate. Faţa lui, ursuză de obicei, strălucea. Începu să deseneze rar cîteva semne... Da, era ultimul tractor...

Muncitori după muncitori veneau în jurul tractorului. Îl priveau. Unii în tăcere, alţii schimbînd cîteva vorbe în şoaptă, alţii strîngîndu-şi mîinile. Îşi opreau parcă vorbe, strigăte, urale, în gîtlej. Ştiau bine că peste cîteva zile, după primul rodaj, cînd tractorul va fi gata de a porni pe ogoare, vor fi pe deplin îndreptăţiţi să sărbătorească evenimentul. Şi a atunci...

Cîtva timp mai tîrziu, am văzut din nou tractorul aproape în acelaşi loc. Sus, în cabină, se urcase însă un băieţaş. Uimirea nu-mi era stîrnită de faptul că vedeam acolo un băiat. Ci de faptul că pe tractor îl vedeam tocmai pe acel băiat. Sînt sigur că nici cel mai îndrăzneţ, cel mai nebunatic copil n-ar fi făcut lucrul acesta. Nu era numai vorba de prezenţa în hală a acelor doi maiştri ale căror priviri constituiau bariere de netrecut. Era însă şi bariera pusă în faţă de propria fiinţă. Să te urci pe acest tractor? Pe această maşină care întruchipa rodul unor eforturi eroice? Nu era în nici unul din elevii şcolii profesionale a uzinei atîta cutezanţă. Şi, totuşi, un băiat slăbuţ, blond, ruşinos, aş crede cel mai cuminte elev din şcoală, Cîndea Nicolaie, s-a îndreptat calm, neascunzîndu-se de nimeni, plin de sfială, spre tractor. S-a urcat, încet, sus în cabină, s-a aşezat pe locul tractoristului, a luat în mînă o manetă şi, senin, a început să privească viitorul.

Cred că nimeni în lume nu l-ar fi putut opri şi n-ar fi îndrăznit să-l oprească să ajungă acolo. Cîndea Nicolaie, urcat pe ultimul tractor al planului cincinal, privea viitorul. Se vedea tractorist la S.M.T.-ul din Luduş sau Tîrnăveni, trecînd cu maşina sa puternică peste ogoarele din Sălcudul natal. O vedea pe maică-sa, nu plîngînd de bucurie, ci rîzînd, cu braţele întinse spre el. Se vedea, mai departe, oprind tractorul, coborînd, sărutînd mîna maică-sii: „Am venit să mă vezi, mamă, şi dacă ai nevoie de ceva...“

Micul elev mi-a destăinuit cu sinceritate şi emoţie gîndurile sale. I-am strîns mîna. Copilul acesta întruchipa viitorul...

Sfîrşit şi început de cronică...

Din cronicile scrise şi nescrise ale ultimilor ani s-ar putea afla cîteva fapte...

...La începutul anului 1945, conducerea partidului a dat sarcină muncitorilor de la I.A.R. din Braşov să pornească la construirea primului tractor romînesc. Gazetele reacţionare din interior şi din străinătate nu-şi ascundeau batjocura şi neîncrederea: „Vreţi să construiţi tractoare? Voi importaţi pînă şi sape din străinătate...“

La 27 decembrie 1946, pe poarta uzinei de tractoare din Braşov pătrundea hotărîtă o femeie: Iancso Rozalia, fostă bucătăreasă la prinţul Cantacuzino. Cu o zi înainte, pe aceeaşi poartă, ieşise primul tractor romînesc I.A.R. 22.

La 13 august 1950, muncitorii de la uzina de tractoare au primit o telegramă prin care Comitetul Central al Partidului îi felicita pentru construirea tractorului 5.000.

„Clasa muncitoare poate fi mîndră că numără în rîndurile ei astfel de muncitori fruntaşi ale căror succese sînt un exemplu pentru toţi oamenii muncii din ţara noastră“.

Printre muncitorii fruntaşi cărora le erau adresate felicitările, se număra şi comunistul Micu Moise.

La începutul anului 1951, a sosit în uzină o proaspătă absolventă a Şcolii metalurgice din Arad, Victoria Marian. Ea a început să lucreze la primele piese ale noului tip de tractor pe şenile K.D.-35.

Şi tot din cronicele ultimilor ani s-ar mai putea afla ceva...

...Într-o zi friguroasă de primăvară, un băieţandru blond şi sfios, elevul Cîndea Nicolaie, s-a urcat pe unul din tractoarele montate cu cîteva minute înainte şi a început să privească viitorul... Tractorul acela era ultimul tractor al primului nostru plan cincinal...

Acest din urmă eveniment s-a petrecut în anul puterii populare una mie nouă sute cinci zeci şi cinci, luna martie, ziua şapte...

Cunoscutul compozitor brazilian Claudius Santoro a făcut recent un popas de 3 săptămîni în R. Cehoslovacă. Primit cu căldură de public compozitorul Santoro, care este și unul din laureații Premiului Internațional al Păcii, a avut un rodnic schimb de experiență cu muzicienii cehoslovaci. In fotografie: compozitorul brazilian prezintă unor colegi din Praga noile sale compoziții.

PE OGOARELE CHINEI NOI

NEZ SI POPORUL ROMIN SA SE UNEASCA

Au pornit tractoarele! Priviți-le, nu vi se par cunoscute? Da, sînt tractoare romînești, trimise poporului frate chinez de către oamenii muncii din R.P.R. In fotografia noastră vedem mulțimea de țărani muncitori chinezi, adunați pe cîmp spre a saluta începerea muncilor agricole de primăvară, la care iau parte acum și tractoare fabricate în R.P.R. In medalion: un aspect de la festivitatea care a avut loc la unul din S.M.T.-urile din regiunea Hopei, cu prilejul recepționării de către autoritățile chineze a tractoarelor și mașinilor agricole sosite din R.P.R. La microfon: Hsien-tung, locțiitorul ministrului agriculturii al R. P. Chineze.

←
Asemenea delicvenților de drept comun, toți negrii din Africa de Sud trebuie să se prezinte în fața autorităților rasiste spre a fi înregistrați în fișe speciale. In felul acesta, „stăpînii-albi" socot că-i vor putea intimida pe sclavii negri, că vor înăbuși orice încercare a acestora de a-și cere drepturile furate.

LUPTA CONTINUĂ

În ciuda votului trădător al Bundestagului cu privire la ratificarea acordurilor de la Paris, milioane de germani cinstiți din apusul Germaniei luptă cu îndîrjire împotriva celor ce pregătesc un al treilea război mondial. La München, peste 40.000 de muncitori au participat la o mare demonstrație, purtînd pancarte cu inscripții antirăzboinice și avertizînd asupra pericolului de moarte pe care îl reprezintă planurile agresive americane ale clicii revanșarde de la Bonn. ↓

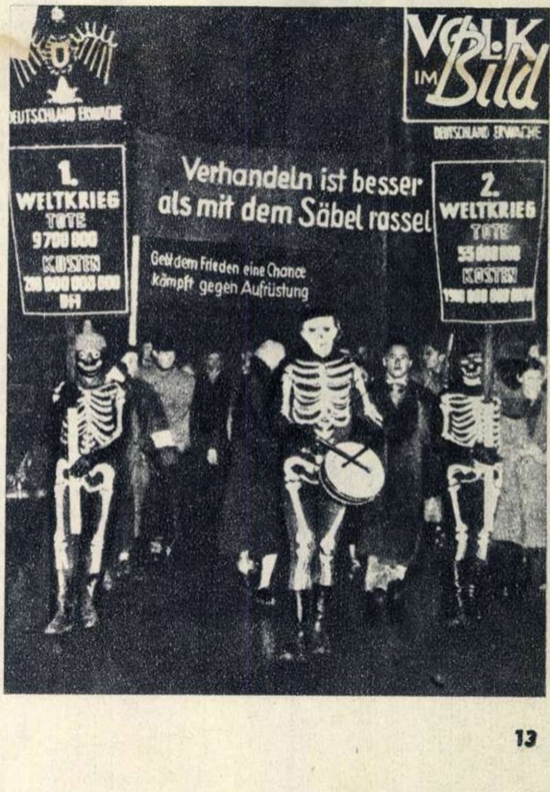
VOLK IM Bild
DEUTSCHLAND ERWACHE
DEUTSCHLAND ERWACHE
1. WELTKRIEG TOTE 9 700 000 KOSTEN DM
Verhandeln ist besser als mit dem Säbel rassel
Gebt dem Frieden eine Chance kämpft gegen Aufrüstung
2. WELTKRIEG TOTE 55 000 000 KOSTEN

Paralel cu intensificarea luptei sale împotriva ațîțătorilor la război imperialiști, poporul francez își intețește și lupta pentru satisfacerea revendicărilor sale economice. Fotografia reprezintă una din zecile de greve care au avut loc în ultima vreme în Franța; greva funcționarilor de la Institutul pentru asigurări sociale din Paris.

fotocronica FLACARII

LA ŞOSEA

— schiţă —

de Camil **BACIU**

Ilustraţii de Tia PELTZ

Cunoaşteţi şoseaua la începutul primăverii? Cunoaşteţi aburul albăstrui care se ridică deasupra lacurilor, coroanele copacilor care au un luciu stins, cunoaşteţi izul pămîntului care se zvîntă? Sînt numai lumini difuze, ca şi cum aerul ar fi un fluviu diafan ce curge înspre lacuri, formînd vîrtejuri luminoase în dreptul arborilor, al boschetelor, al caselor.

Te apropii de fereastră şi valurile grele de lumină te ameţesc; te tulbură aromele. Te aţîţă, te îndeamnă să umbli. Te aştepţi să se întîmple ceva, să descoperi ceva, să te întîlneşti cu cineva. Dar nimeni n-ar putea să spună ce anume aşteaptă să întîlnească la şosea, ce anume aşteaptă să se întîmple. Ţi se pare că un dirijor a ridicat bagheta şi nu numai urechea e gata să primească melodii, dar ochiul e avid de culori, obrazul de căldura soarelui, nările de arome — simţurile aşteaptă primele măsuri ale acestei simfonii care nu începe; se aud doar paşi, rîsete şi multe murmure.

Astfel îmi apare şoseaua în fiece după-amiază, cînd deschid fereastra căminului şi privesc de-a lungul ei. Ceilalţi locuitori ai Bucureştiului vin la şosea; noi, studenţii căminişti, stăm la şosea. Dacă vreţi, sîntem o insulă în acest fluviu sau o banchetă aşezată în plină orchestră. De aceea ni se pot ierta multe — şi plimbările lungi, şi vremea pierdută la pervazul ferestrei.

Primăvara asta tîrzielnică mi-a părut totuşi timpurie. Şi „timpuriul" s-a datorat unui vînticel cald şi unei fete. Vînticelul a venit pe nesimţite, a clătinat perdeaua şi cînd m-am ridicat să închid fereastra l-am simţit ca pe o mînă de copil. „Hei, dar a venit, a venit..." mi-am spus. Şi privind jos, spre linia troleibusului, am zărit o fată plimbîndu-se. Avea părul lung, de un blond cenuşiu, şi mergea alene, cu paltonul descheiat. De sus, şi pieziş — cum priveam — i-am zărit totuşi gleznele subţiri, şi mai mult am simţit decît am văzut că e graţioasă.

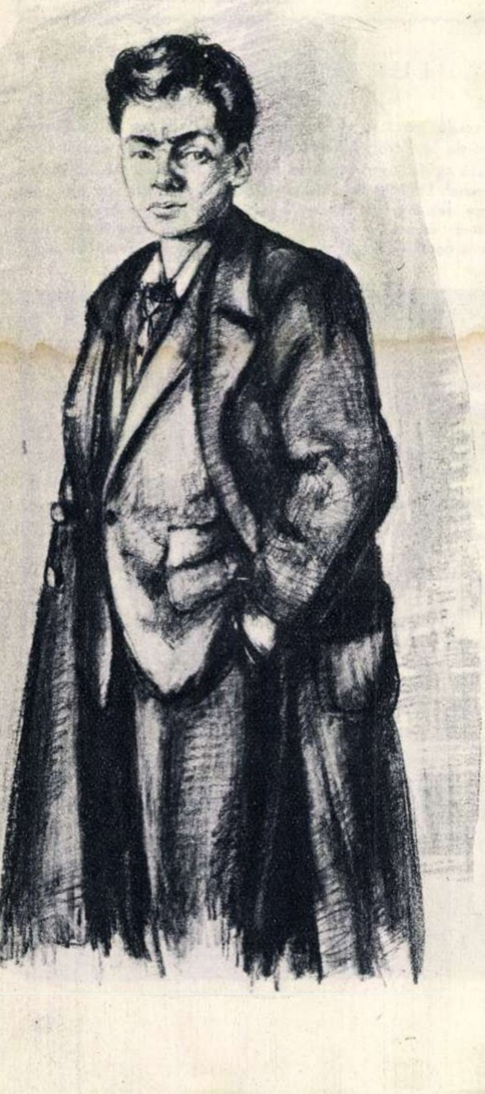

Şi primăvara, şi fata graţioasă — erau cam multe pentru un căminist care învaţă. Am rămas la fereastră pînă cînd Matei, intrînd în cameră, m-a luat de ceafă, m-a aşezat pe pat şi a mîrîit: „Învaţă, hibridule!" — după care s-a aşezat pe celălalt pat şi a început să tocească.

A doua zi, Matei a deschis fereastra, s-a întins — şi cînd se întinde nu mai rămîne mult loc în cameră — şi-a tras doi pumni în piept ca „să se mai dezmorţească", apoi a mormăit: „Cine-i asta pletoasă, care alunecă aşa?"

M-am apropiat. Era tot fata de ieri şi, într-adevăr, păşea astfel încît părea că alunecă.

— Asta se strîmbă, mă, fir-ar...— a spus Matei.

— Ce-mi baţi capul? Nu vezi că e singură?

— Şi? Unii şi singuri se strîmbă.

Mie fata îmi plăcea.

— Nu înţelegi nimic, mă. Ascultă-l pe cobzarul lui Sevcenko... *Roşu ca rubinul / A-nflorit călinul / Parc-a rîs o fată / Legănîndu-şi sînul... / ...Spre Dumbrava verde / Paşii lin şi-i pierde...* Omul se plimbă de primăvară. Ai vrea poate să se mişte ca tine, cu numărul 46 la un picior şi 47 la altul?

— 45 la amîndoi, tovarăşe. Şi la urma urmei, poart-o sănătos.

A treia zi, am văzut-o din nou. Nu se făcea s-o fluier, aşa că am fredonat primele măsuri dintr-un concert, tare şi prost, ca o goarnă. A ridicat ochii şi a zîmbit. „Aşa, carevasăzică — a mormăit Matei — vă daţi întîlnire sub nasul meu! Şi acum ce aştepţi? Du-te jos".

— Cum am să dau năvală aşa?!

— Uite la el, ghiocelul! Nu ţi-e ruşine? În an faci bancuri şi sari peste mese şi aici ţi-ai pus capul sub aripă. Nu cumva te-ai îndrăgostit?

— Eşti nebun, frăţioare!

— Hai jos, cu mine!

— Da? Hai!

Mi-am dat seama, în vreme ce fugeam pe scări, că ghetele mi-au cam îmbătrînit şi că pantalonii ar merita să fie oarecum călcaţi.

Pe cît de vijelios am coborît, pe atît ne-am domolit cînd am ajuns jos. Matei a tuşit, s-a îndreptat, a mai tuşit o dată, apoi mi-a şoptit:

— Eh, să te văd...

— Pe mine? Tu m-ai adus aici... Haide acum...

— Da' ce-s bulevardist, să mă agăţ aşa de om?

— Atunci?

— Uită-te. Asta e voie.

Fata s-a apropiat. Avea un loden cafeniu şi dedesubt, un pulover verde şi o fustă scoţiană, largă. A zîmbit iar şi a trecut mai departe. S-a întors însă după doi paşi şi a întrebat:

— Nu vă supăraţi, nu ştiţi cît e ceasul?

— Vreo... vreo cinci... şase — s-a bîlbîit Matei, luat prin surprindere.

— Mulţumesc — a răspuns şi, parcă întinzînd mîna sub nasul nostru, a scos-o puţin din mîneca lodenului, a privit la un ceas extraplat şi a adăugat: „E chiar „cinci-şase", vreo cinci treizeci..."

Îşi bătea joc de noi. Zîmbea, dar ochii ne cercetau neprietenoşi, cu răceală.

— Nu vă supăraţi, n-aveţi cumva o ferigă la dumneavoastră? — a întrebat deodată Matei, foarte politicos. V-aş mulţumi din suflet, o caut de cîteva luni...

Trebuie să mărturisesc că am căscat gura, ca şi fata.

— Am o ferigă, dar e acasă — a răspuns. Puteţi să veniţi oricînd...

În sfîrşit, intrasem în vorbă; Matei a plecat apoi şi am rămas singuri. Nu era încă spre asfinţit, dar umbrele începuseră să se lungească, să se subţieze. Fata m-a întrebat cum e la cămin, dacă dormim mulţi în cameră, dacă e curat, dacă nu stricăm pereţii. Eu răspundeam, vesel că mă plimb şi că am cunoscut-o, mai mult trăgînd cu ochiul decît privind profilul ei curat, puţin aspru.

— Se duce dracului — a spus fata deodată, oarecum grosolan pentru înfăţişarea ei elegantă şi delicată.

— Cine se duce dracului?

— Căminul. Casa. Asta a fost o dată a noastră, asta şi aia din spate, unde încă mai locuim. Dar voi o faceţi praf, o să ajungă un hambar...

Şi iar s-a uitat cu privirea aceea rece. A fost o străfulgerare. Mi s-a părut că am gustat ceva sălciu, şi că gustul mi s-a răspîndit în degete şi în minte.

— E cămin de stat — am spus. Aici stau zeci de studenţi; stau bine. Avem baie, am instalat şi alte duşuri de curînd, am făcut club şi sală de lectură. Nu erau lămpi pe toate coridoarele — am pus. Dacă vă amintiţi, aţi lăsat instalaţia de calorifer puţin stricată... Am reparat-o noi, injectorul merge acum ca o seringă... Şi tencuiala am refăcut-o, mai ales la bucătării... Dacă vreţi, invitaţi-vă familia, verii, unchii, mătuşile, să vină să asculte o audiţie la cămin. Azi vin ei aici, în altă zi vă duceţi dumneavoastră să vizitaţi casele lor naţionalizate...

— Mitocanule! — a spus fata şi nările au început să-i tremure.

Dumneavoastră, care cunoaşteţi lumea cît de cît, bănuiţi cîtă ură de stăpîn pentru propria-i slugă se ascundea în vorba asta. Şi-a strîns lodenul, a rîs silit, s-a uitat din nou la ceasul ei frumos, de aur, şi a plecat cu paşi repezi.

M-a cuprins parcă o uşoară oboseală. Înţelegeţi? Aşteptasem trei zile s-o cunosc şi aşteptarea asta, cînd stai la şosea, în mijlocul aromelor şi luminilor, e de zece ori mai plăcută, dar mai chinuitoare. Şi iată, arătam ca un actor care, descoperindu-şi inima în faţa publicului, se trezeşte cu o coajă de ou în cap.

Priveam boschetele şi copacii înmuguriţi, casele cu arcade, ferestrele împodobite cu fier forjat, frumoasele balconaşe veneţiene. Casele astea toate le ridicaseră părinţii noştri şi le locuiseră părinţii ei.

Peste lacuri, apărea, uriaşă, maiestuoasă, Casa Scînteii şi şoseaua curgea spre dînsa. Niciodată, ca în clipa aceea, n-am simţit şoseaua mai a noastră, cu toate grădinile şi culorile ei.

Dinspre troleibus, începură să sosească şi fetele de la cămin. Mergeau la braţ, chicotind ca nişte fetiţe, ducînd serviete, teuri, dosare. Alături de ele — parcă era tatăl lor venea Matei.

— Ei, trubadurule — a strigat — cum a ieşit cobza? Parcă... aha!...

În clipa aceea într-un turism puţin coşcovit, alături de un domn cu fular de mătase şi mănuşi galbene — care conducea — a trecut fosta stăpînă a căminului, cu capul dat pe spate, pozînd într-o indiferenţă rece, provocatoare. Se silea să pară degajată, dar simţeam cum se crispează trecînd printre sutele de oameni care păşeau domol, asemenea unui fluviu ce se rostogoleşte uşor.

— Aha — a spus Matei din nou — aşa carevasăzică.

Fetele îi ascultau monologul, fără să înţeleagă nimic.

— Cum se plimbă pe şoseaua noastră — am spus încet. Cu ce ură se plimbă pe şoseaua noastră...!

Ciuda îmi alungase gustul sălciu, ca şi cum l-ar fi ars cu un fier înroşit. Începuseră să se aprindă luminile şi tot ce era difuz în începutul ăsta de primăvară, tot ce era proaspăt şi tulburător mă cuprindea din nou, de astă dată parcă îndeaproape, ca ceva al meu, cunoscut şi drag.

Fetele şi-au dus lucrurile în cameră şi apoi am pornit cu toţi — noi fredonînd un cîntec şi Matei mormăindu-l, amestecîndu-ne cu perechile ce se îndreptau, mereu mai mult către lacuri.

Şi în urma noastră, sub cerul limpede, izvorau luminile oraşului.

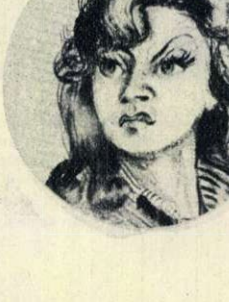

POPORUL ROMÎN A PARTICIPAT
LA MAREA SĂRBĂTOARE A POPORULUI MAGHIAR

Aniversarea a zece ani de cînd poporul ungar, eliberat de sub jugul fascismului de către glorioasele oști sovietice, a pornit pe drumul unei vieți noi, a prilejuit și în țara noastră numeroase manifestări sărbătorești. Poporul nostru, pe care burghezo-moșierimea îl îndemna la vrajbă împotriva poporului ungar, a participat în aceste zile din toată inima la sărbătoarea milioanelor de prieteni din Ungaria populară.

Relatările despre succesele obținute de R.P. Ungară pe drumul construirii socialismului au fost salutate cu bucurie de oamenii muncii din țara noastră prezenți la adunările organizate în cinstea marii sărbători a poporului frate maghiar. Oamenii de cultură și artă din R.P. Ungară, sosiți în R.P.R., au fost obiectul unor calde manifestații de simpatie. Filmele maghiare au atras și entuziasmat un numeros public.

...Numai cîteva fapte, dar care vorbesc de la sine despre prietenia ce leagă popoarele noastre, prietenie făurită în lupta împotriva asupritorilor fasciști, prietenie care astăzi se dezvoltă în lupta noastră comună pentru construirea socialismului și apărarea păcii.

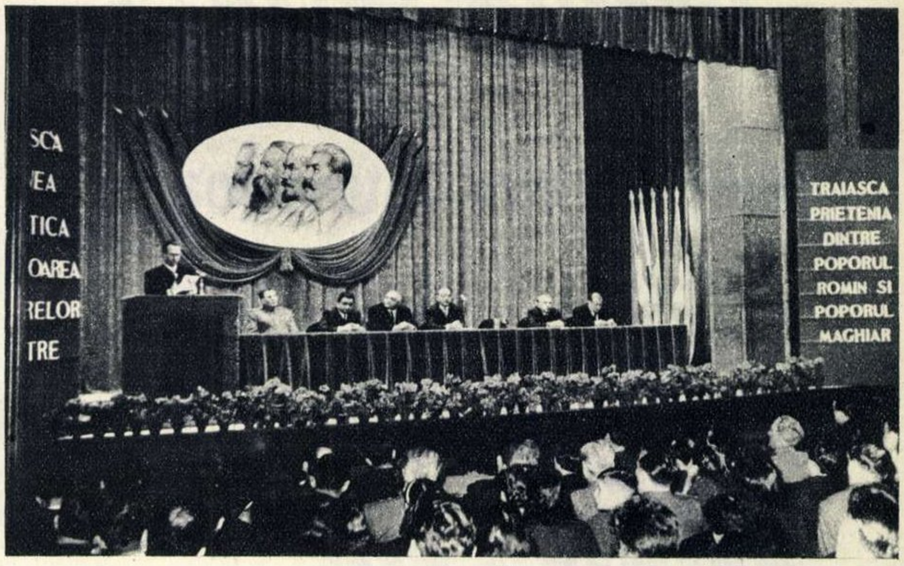
TRAIASCA PRIETENIA DINTRE POPORUL ROMIN SI POPORUL MAGHIAR

Aspect de la Adunarea festivă, consacrată celei de a zecea aniversări a eliberării Ungariei, ce a avut loc în Capitală.

La Casa Ziariștilor din Capitală, a avut loc o manifestare în cadrul căreia echipa artistică a casei de cultură „Petőfi Sandor" a prezentat un program de cîntece și dansuri populare ungare.

Lily Nemenyi, solistă a Operei de Stat din Budapesta, în rolul „Cio Cio-San" din opera lui Puccini, pe scena Teatrului de Operă și Balet al R. P. R.

La Librăria noastră nr. 17 din Capitală a fost deschisă o expoziție de cărți în limba maghiară.

Festivalul FILMULUI MAGHIAR
5-10 APRILIE 1955
CINEMA PATRIA

Intre 5-10 aprilie a avut loc Festivalul filmului maghiar. In fotografie: cineaștii unguri Zoltan Fabry și Revesz Karoly, primiți cu flori la deschiderea Festivalului în sala „Patria" din București.

Jozsef Attila

poet al clasei muncitoare

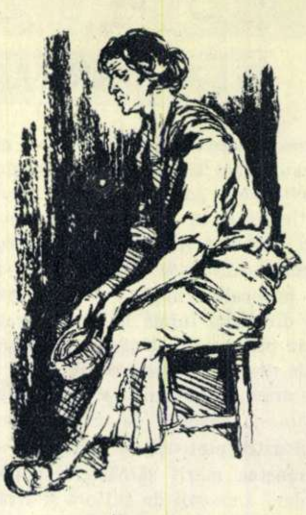

Acum cincizeci de ani a văzut lumina zilei, într-o căsuţă de la marginea Budapestei, cel care avea să devină primul şi cel mai mare poet proletar maghiar, Iozsef Attila, fiul unui muncitor şi al unei spălătorese. Erau vremuri grele. Maică-sa avea de întreţinut trei copii. Pe cel mai mic, pe Iozsef, îl dădu de suflet unei familii de ţărani. Revenit, după cîţiva ani, la oraş, micul Iozsef îşi ajută mama, atît cît poate s-o facă un copilandru de 7 ani. Vindea apă cu paharul la cinematografe, vindea morişti de hîrtie şi ziare, căra coşuri şi pachete la hală... Mai tîrziu, s-a angajat cu ziua la munca cîmpului. După moartea mamei sale, lucrează ca servitor pe remorcherele din port.

In aceste condiţii amarnice şi-a terminat liceul, ziua agonisindu-şi existenţa, iar noaptea învăţînd. Sub ochii săi de copilandru s-a înălţat şi s-a prăbuşit Comuna maghiară din 1919. Sub influenţa luptei clasei muncitoare el scrie de timpuriu versuri revoluţionare, pentru care, în anii liceului, e judecat de un tribunal fascist; pentru acelaşi motiv e silit, mai tîrziu, să părăsească universitatea din Szeged.

Setos de învăţătură, încearcă zadarnic să urmeze cursurile universităţii din Viena şi apoi la Sorbona. Revenit în ţară, poetul, care debutase la revista „Nyugat" (Occidentul), devine redactor la „Szép Szó" (Cuvîntul frumos). Mizeria şi boala, condiţii oferite poetului în societatea burgheză, îl împing sub roţile trenului, în 1937. Sinuciderea sa e de fapt una dintre marile crime ale societăţii burgheze, cu atît mai grea cu cît astăzi poetul n-ar împlini decît cincizeci de ani!

Numeroasele volume de versuri rămase în urma lui aduc mărturia nu numai a unui mare răzvrătit, ci şi conştiinţa unui poet pe care partidul comunist l-a înzestrat cu o concepţie ştiinţifică despre lume. In slujba măreţelor idei ale marxism-leninismului, cuvîntul său devine cu adevărat „O armă automată", aşa cum şi-a dorit el.

Continuator al minunatei tradiţii a lui Petőfi Sandor şi Ady Endre, poetul este indisolubil legat de poporul său, de patria sa. In poezia sa, el militează pentru unirea tuturor celor ce muncesc din toate ţările, împotriva exploatatorilor. De aici şi împletirea dragostei pentru patria în suferinţă, cu internaţionalismul proletar. Cu drept cuvînt el a putut spune în vestitul său poem „La Dunăre":

> Arpád şi Zalán, Doja şi Werbőczy—popoare
> în mine sînt de-a valma — slavi, turci,
> romîni, tătari,
> în inima aceasta, trecutului datoare
> c-un viitor de pace —contemporani maghiari!

Mama

Duminicile înspre seară,
o cratiţă lua de toarte,
zîmbea-n tăcere şi pe urmă
se odihnea un pic în umbră.

De la prea milostivii domni
în cratiţă-aducea mîncare,
intram în pat şi mă gîndeam
cum ei mănîncă străchini pline.

Era ea, maică-mea, azi moartă,
— spălătoresele mor iute —
se-mpleticesc de-atîta umblet
şi de spălat le doare capul.

Drept munţi, au rufele murdare
şi nouri: aburii maşinii;
iar aerul de vrea să-l schimbe,
se urcă-n pod spălătoreasa.

O văd, stă ghem peste maşină.
Făptura-i şubredă şi mică
a prăpădit-o Capitalul —
să v-amintiţi, o, proletari!

De-atîtea munci se gîrbovise
şi nu ştiam că nu-i bătrînă,
în vis purta şorţ alb ca spuma
şi-o saluta atunci poştarul.

În romîneşte **de Eugen JEBELEANU**

Profită sfîntul capital

La lămpi de gaz frămînţi aluat?
Arzi cărămizi, arzînd la faţă?
Palma pe sapă ţi-a crăpat?
Te vinzi cît timp mai pari fîşneaţă?
Zaci? Te tîrăşti cu coşu-n piaţă
ori sapi o gură de canal?
Înveţi sau nu ceva în viaţă?
Profită sfîntul capital!

Pe vine ceapa o aduni?
Ori în benzină speli mătase?
Croieşti cîte-un costum mai bun?
Ori spinteci capre gălăgioase?
Munceşti? Tot te concediază.
Hoţ, cerşetor sau biet felal,
cu-o labă lumea rea te apasă.
Profită sfîntul capital!

Scrii cîte-un vers bolnav de dor?
Prepari-şi şunci de Praga poate?
Strîngi izmă? La cărbuni cobori?
Contabil-şef, ţii lungi socoate?
Cu fir pe şapcă, ros în coate,
la Szamaz, ori pe-al Senei mal?
Cît timp primeşti salar, din toate
profită sfîntul capital!

ÎNCHINARE

Tac, proletare, că-ţi ajunge!
Doar nu te-aşteaptă-un prînz regal.
Cît sînt pe glob stăpîni ai muncii,
profită sfîntul capital!

In romîneşte de **Veronica PORUMBACU**

V. I. Lenin şi I. V. Stalin la Gorki – grup sculptural de Friedman şi Belostoţki

VIZITÎND MUZEUL LENIN-STALIN

La cîţiva paşi de piaţa Victoriei — în simbolică vecinătate a statuii care exprimă recunoştinţa poporului nostru eliberat faţă de glorioasa armată sovietică eliberatoare, acolo, la capătul şoselei Kiseleff, se înalţă impunătorul edificiu al Muzeului „V.I. Lenin – I.V. Stalin“ de pe lîngă C.C. al P.M.R.

Străbătînd sălile muzeului, te opreşti cu emoţie şi luare aminte în faţa fiecărui tablou sau facsimil, fotografie sau sculptură, răsfoind astfel filele unei cărţi minunate, cartea din care sorb învăţătură oamenii înaintaţi din toate ţările lumii, cartea despre marele Partid Comunist al Uniunii Sovietice.

De la căsuţa din Simbirsk pînă la nopţile albe de la Smolnîi, de la anii primelor cercuri marxiste şi pînă la uriaşa desfăşurare a forţelor proletariatului rus în Octombrie 1917, de la primele numere ale ziarelor „Iskra“ şi „Proletariatis Brdzola“ şi pînă la triumful socialismului pe a şasea parte a globului, este o întreagă perioadă istorică. Filă cu filă, cartea acestei istorii glorioase este înfăţişată în imagini vii în minunatele săli ale Muzeului. Sînt imagini care-ţi vorbesc despre eroismul şi înţelepciunea, despre imensa capacitate teoretică şi organizatorică a marelui geniu al omenirii V.I. Lenin şi a continuatorului operei sale, I.V. Stalin, despre lupta lor neînfricată în fruntea celor mai buni fii ai poporului care a sfărîmat, pentru prima oară în istoria lumii, jugul imperialist şi care astăzi făureşte comunismul.

★

Dacă vei răsfoi cartea de aur a Muzeului, unde vizitatorii — veniţi în grupuri sau individual — îşi înscriu impresiile, vei citi cuvinte care exprimă recunoştinţa oamenilor muncii faţă de Partidul Muncitoresc Romîn pentru crearea acestui lăcaş dătător de forţă, de încredere în izbînda cauzei socialismului. Este acolo exprimată în cuvinte simple, dar cu atît mai convingătoare, admiraţia fierbinte faţă de eroicul proletariat rus şi gloriosul partid care l-a condus din victorie în victorie. Aşa simt cazangiii de la uzinele „23 August“, cursanţii cercului de studiu al Istoriei P.C.U.S. de la uzinele „Clement Gottwald“, ţăranii muncitori fruntaşi, maiştri ai recoltelor bogate din regiunile Cluj şi Hunedoara, studenţii Universităţii „C.I. Parhon“. „Muzeul ne ajută la ridicarea nivelului ideologic şi politic şi lupta lui Lenin şi Stalin ne îndeamnă să muncim şi mai mult pentru ridicarea nivelului profesional, pentru întărirea capacităţii de apărare a patriei noastre“ — notează colectivul de ofiţeri şi soldaţi ai unităţii militare 03704. Alături de inscripţii în limba coreeană, maghiară, rusă, găseşti însemnări scrise stîngaci de mînuţe

Macheta tipografiei ilegale din Avlabar.

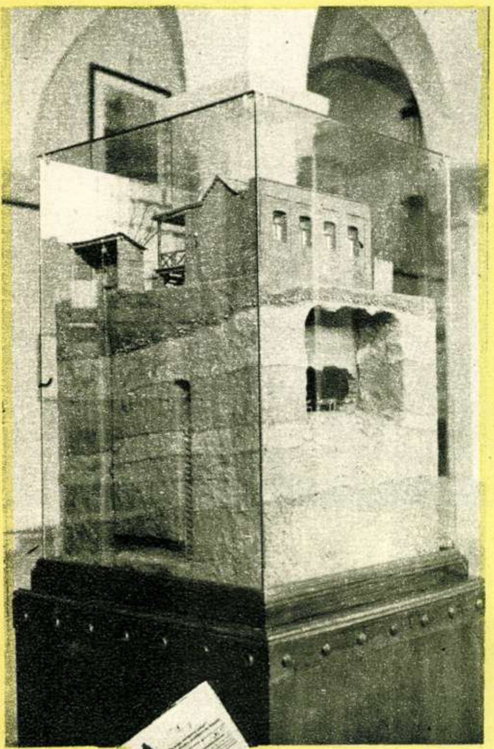

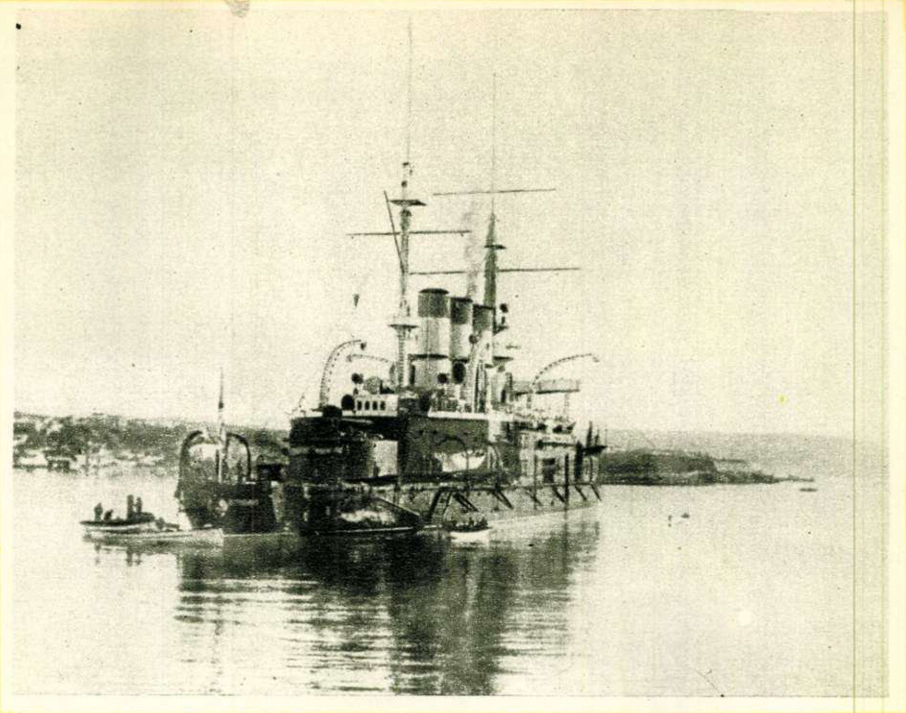

Crucişătorul „Potemkin" pe care a izbucnit răscoala marinarilor în iunie 1905.

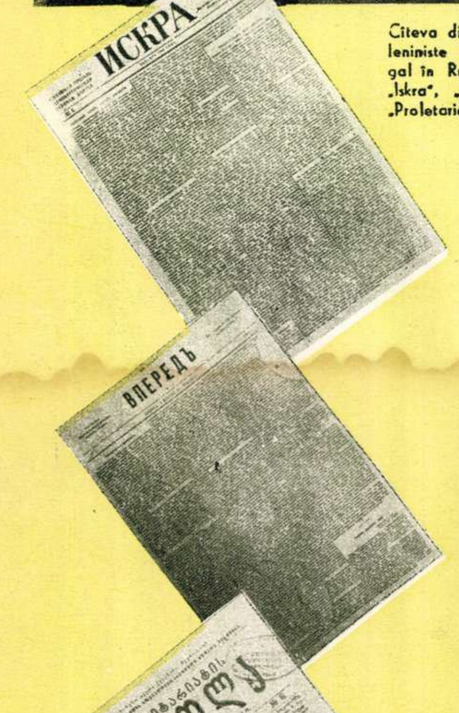

ИСКРА

ВПЕРЕДЪ

ბრძოლა

Cîteva dintre ziarele leniniste apărute ilegal în Rusia ţaristă: „Iskra", „Vperiod" şi „Proletariatis Brdzola".

În sala de cinematograf a Muzeului. Vizitatorii vizionează un film evocînd momente din viaţa şi lupta lui V. I. Lenin.

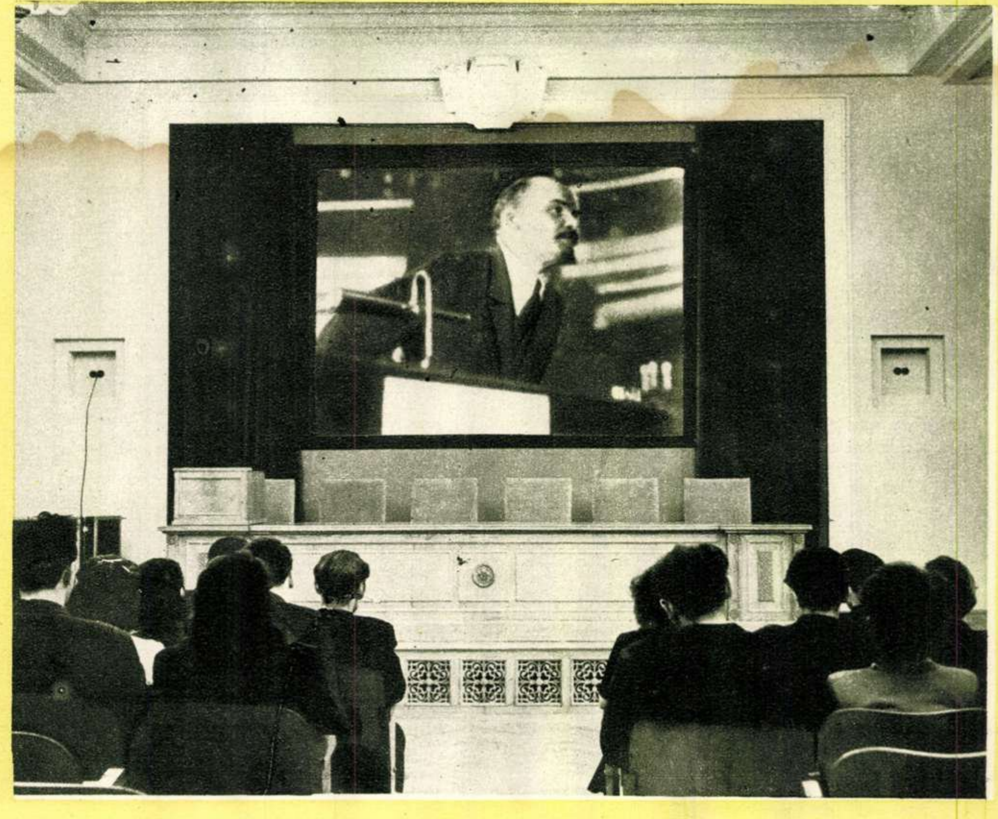

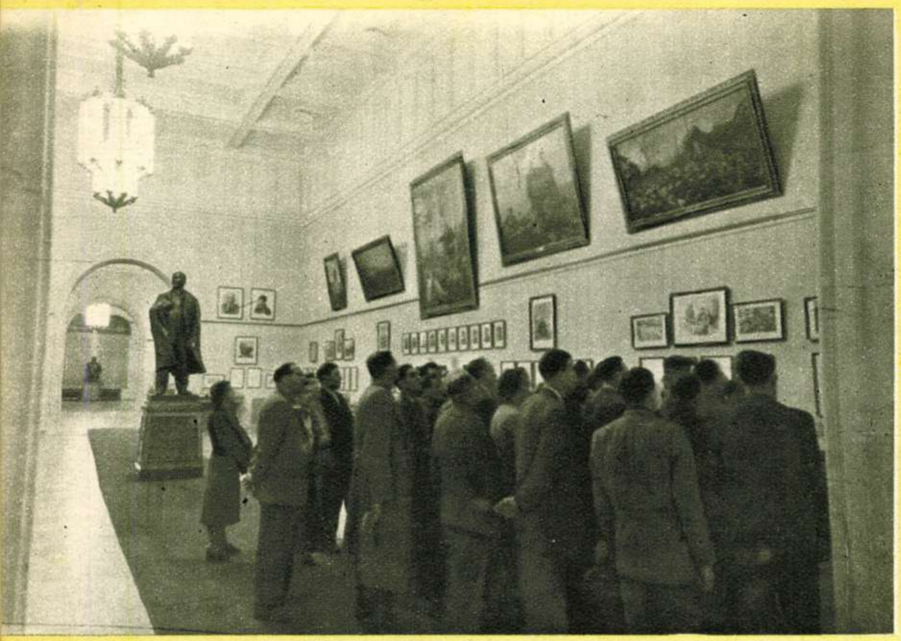

Aspect din sala a VII-a a Muzeului, închinată Marii Revoluții Socialiste din Octombrie.

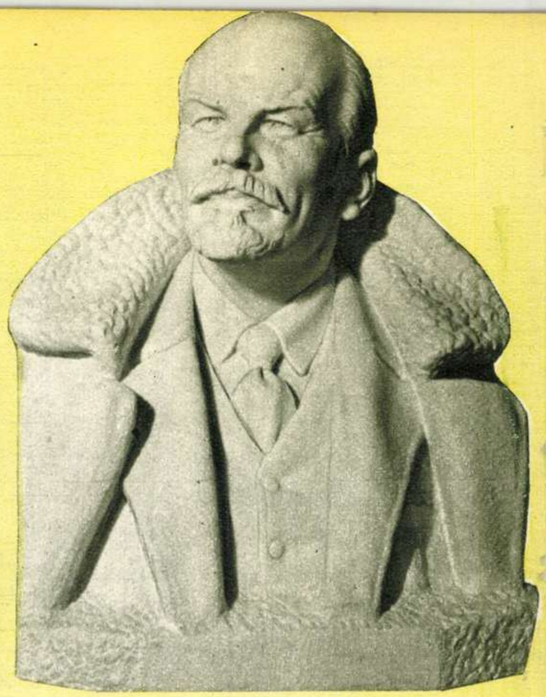

V. I. Lenin – sculptură de M. Wagner.

V. I. Lenin vorbind la uzinele „Putilov", în mai 1917 – pictură de Brodski.

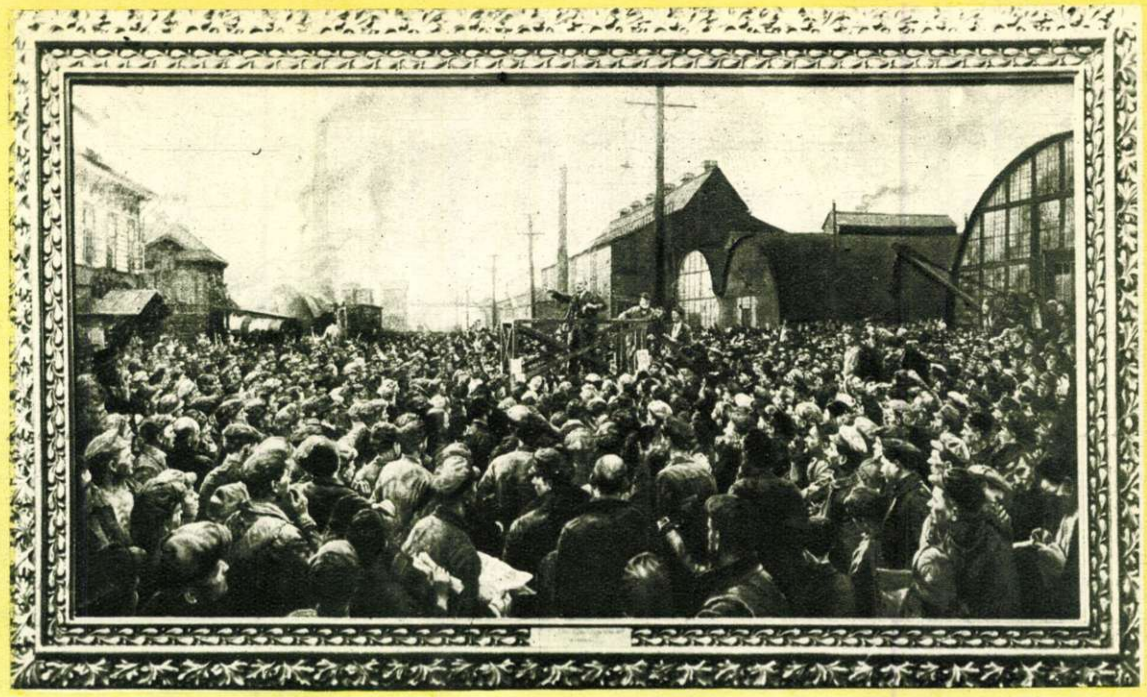

A VII-a conferință generală (din Aprilie) a P. M. S. D. (bolșevic) din Rusia – Pictură în ulei de Lidia Agricola.

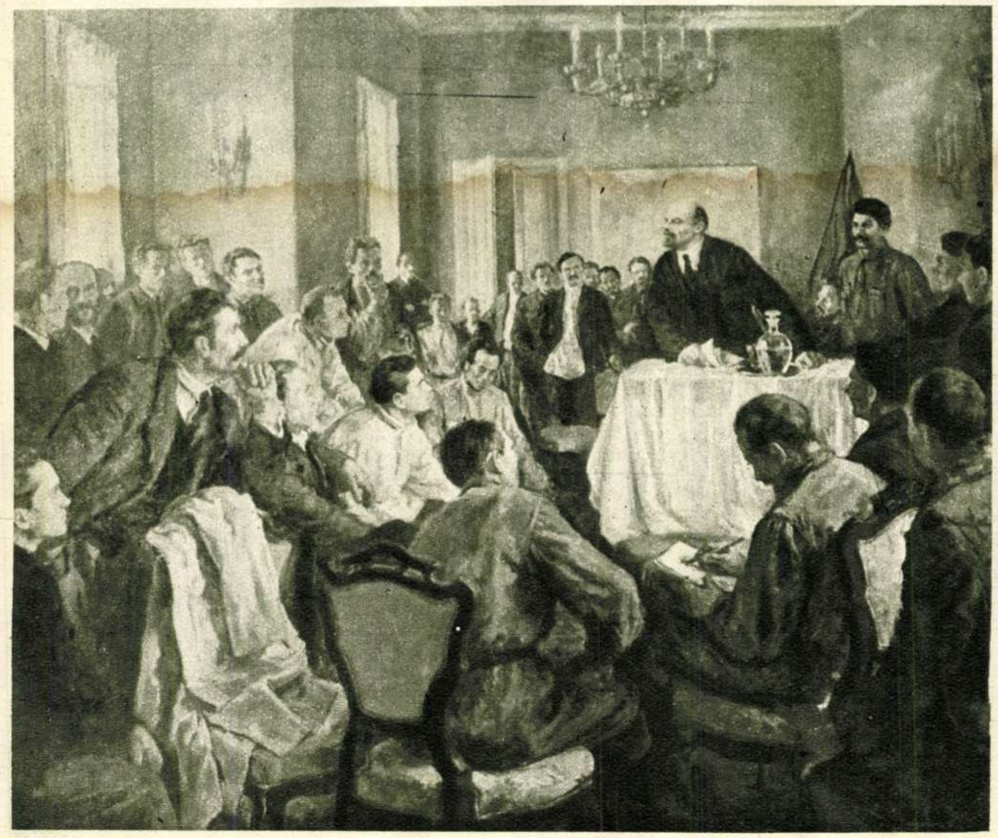

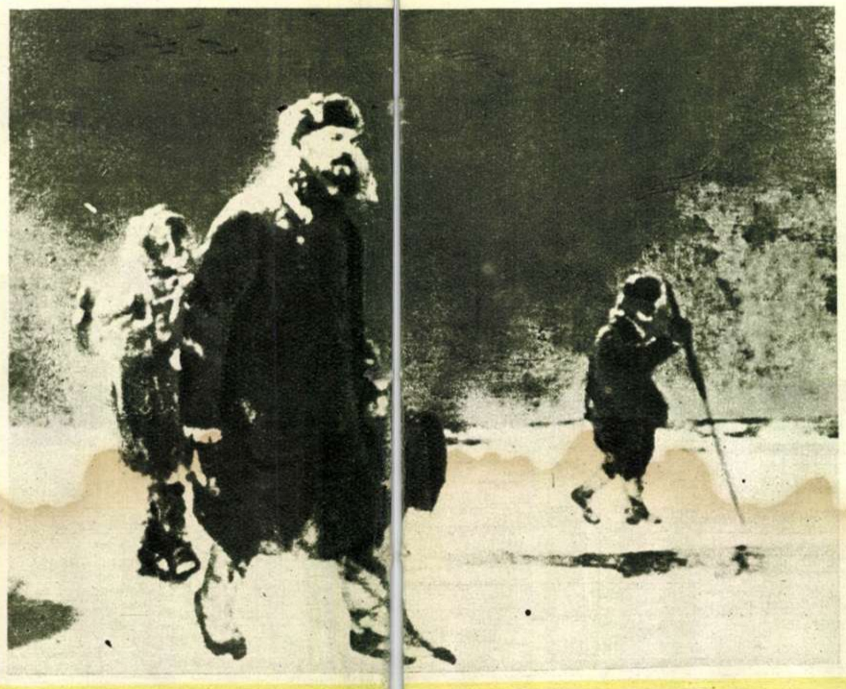

V. I. Lenin pleacă în emigrație. Decembrie 1907.

de copii. „Am văzut notele lui Lenin — scrie Lazăr Georgeta. Eu nu sînt încă pionieră, dar o să-mi dau silința să fiu..."

Unii vizitatori își exprimă emoția în versuri; astfel unul citează din Maiakovski:

Să fii comunist
aceasta
știi ce-i?
Să gîndești,
să-ndrăznești
și să urci!

Iar altul, al cărui nume nu l-am putut descifra, transcrie aci o poezie originală:

Prin luptă dîrză ne-nfricată
Ați sfărîmat lanțul robiei,
Voința voastră-nflăcărată
A stăvilit o grea urgie.
În vasta voastră măreție
Veți străluci în veci de veci.
Vă va fi luptei mărturie
Eliberarea lumii-ntregi!

Iată cuvinte simple, nemeșteșugite, stîngace, izvorîte însă din inimi entuziaste, din suflete mari, din sentimente mărețe. Sînt mărturii ale făuririi conștiinței noi a poporului muncitor, educat de partid, mîndru de libertatea sa, conștient de misiunea sa istorică. Sînt mărturii ale încrederii în drumul pe care pășim mereu înainte, drumul deschis pentru prima oară în istorie de gloriosul Partid Comunist al Uniunii Sovietice, drumul lui Lenin și Stalin.

Sosirea lui V. I. Lenin la Petrograd, în aprilie 1917 – de Skubko.

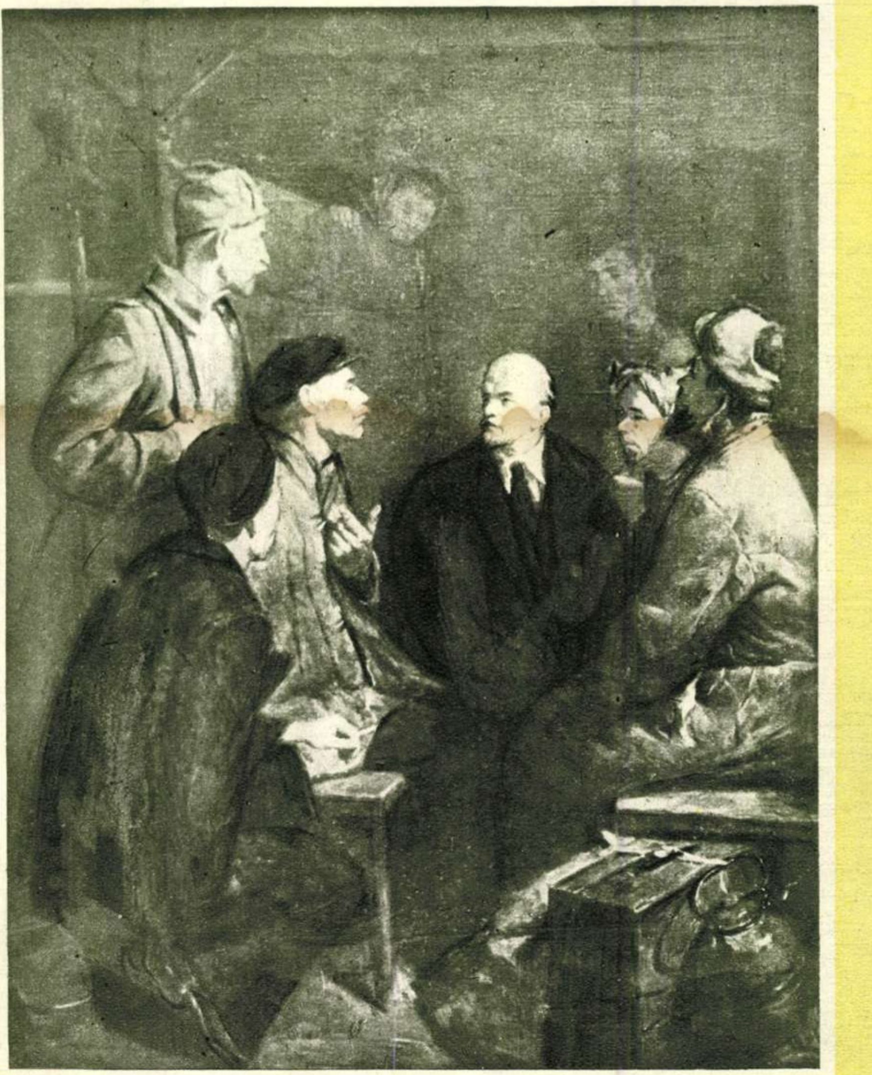

Tînărul agronom

Tînărul inginer examinează grîul de toamnă de pe ogorul ţăranului individual Ion Ghiciu. — N-ai semănat bine, tovarăşe Ghiciu, trebuia să foloseşti semănătoarea!

reportaj de Ilarie MURGU

Fotografii de M. IVANCIU

Într-una din zilele acestui început de primăvară, pe şoseaua ce duce de la Afumaţi spre Cătruneşti, putea fi văzută următoarea scenă: Spre o margine a drumului, acolo unde clisa groasă trecea cu mult peste trei laturi de palmă, o droşcă se înnămolise fără speranţe de a ieşi la liman. Trăsură, cal şi stăpîn se trudeau mai bine de o jumătate de oră să plece din loc.

Să-i cercetăm pe rînd: trăsurica e măruntă şi rablagită. Căluţul ostenit şi înciudat; cu coama sa zbîrlită şi îngheţată, răbufnind pe nări fuioare de aburi, pare mai de grabă o sălbăticiune căzută în laţ. Omul e un omuleţ. Pufoaica zdravănă şi pantalonii căptuşiţi nu pot să ascundă un trup firav ca de adolescent. Dar mustăcioara sa deasă şi trăsăturile aspre ale feţii ţi-l înfăţişează deîndată ca pe un om ce a trecut de mult de douăzeci şi cinci de ani. În toată făptura sa se poate observa un continuu neastîmpăr: de la vorbele sale repezi şi ascuţite, pînă la mişcările iuţi ale ochilor negri şi la ăgitaţia continuă a braţelor. Înoată cu bocancii în noroi şi smuceşte dîrlogii animalului. Nici nu observă apropierea unui ţăran ce păşeşte încet dinspre Cătruneşti. E numai la un pas de el cînd îi spune:

— Nu vă mai chinuiţi, tovarăşe inginer. Mai bine aţi face calea-întoarsă. Cunosc eu gloaba asta. E bătrînă şi ologită a dracului... Iar după un timp: „poate aveţi o ţigară?.."

Inginerul ia mîna de pe dîrlogi şi o duce la buzunar, să-şi caute tabacherea. O deschide şi spune:

— Ia mai multe. Cîte vrei!... Uite ce te rog, nene Zaharia. Apucă-l dumneata de dîrlogi şi luaţi-o către casă. Fii fără grijă. Cînd simte miros de iesle, merge el. Eu plec mai departe pe jos...

Şi se îndepărtează deîndată, cu paşi mărunţi şi repezi, smucind cu putere bocancii ce se încleiază la tot pasul în glodul lipicios.

Drumul pînă la Cătruneşti atinge aproape 24 de kilometri. A mai rămas aproape jumătate, dar tînărul îi parcurge în mai puţin de două ore. Intră ca o furtună în sediul sfatului, unde se interesează de agentul agricol Dumitru Bărbulescu. „Încă nu a sosit la sfat" — i se spune.

— De ce să sosească? E mai comod să stai acasă!... Aş dori să vorbesc atunci cu preşedintele sau secretarul sfatului.

— Nu e nimeni la sfat la ora asta — răspunde aceeaşi voce. E doar cinci şi jumătate... Iar mai apoi, adaugă: vă caută cineva de la Bucureşti.

Acest „cineva" sînt eu. Inginerul mă examinează de sus pînă jos şi izbucneşte, apropiindu-se:

— Mata eşti venit din partea I.C.A.R.-ului?

— Vă înşelaţi... încerc eu să protestez.

Dar inginerul n-aude, nu vede. Şi-a vîrît o mînă în buzunar şi scoate un pumn de mazăre, pe care mi-o aşază în palmă:

— Mazăre spartă... Iată ce vor trebui să semene colectiviştii din Livedea, dacă nu ne veţi trimite sămînţă la timp. Azi vom merge din casă în casă să controlăm seminţele. Vii şi dumneata.

Mi se adresează cu atîta hotărîre, încît nu găsesc cuvinte să-i răspund. Reuşesc, totuşi, în cele din urmă, să-i explic că nu sînt nici pe departe agronom, ci ziarist, venit să scriu despre activitatea sa. O umbră de dezamăgire trece pe faţa inginerului. Vrea să-mi zică ceva, dar în aceeaşi clipă intră pe uşă agentul agricol, care spune dintr-o răsuflare:

— Deputaţii vor sosi în cîteva clipe. Cîţiva săteni s-au oferit să sprijine voluntar acţiunea de controlare a seminţelor. În special membrii organizaţiei de partid...

O clipă, agronomul îl priveşte ţintă, apoi ochii îi devin blînzi, copilăresc de senini. Spune încet:

— Aşa, măi Gheorghe. Bată-te să te bată norocul!...

Şi-atunci pricepi dintr-o dată că omul acesta poate trece în cîteva clipe de la cea mai cruntă mînie, la cele mai duioase sentimente. Sau, cum se spune mai ades: „E iute şi mînios, dar încolo bun la suflet ca pîinea caldă".

Aşa l-am cunoscut pe tînărul inginer Nicolaie Mitrican, proaspătul şef al circumscripţiei agrozooveterinare din comuna Afumaţi, raionul Brăneşti. Dar pe cît mi s-a arătat de dibaci şi hotărît în munca sa de agronom, pe atît a apărut de nepriceput şi de stîngaci cînd i-am cerut să-mi vorbească despre activitatea şi planurile sale. Cu ce mi-au povestit mai mult alţii decît el, am putut să alcătuiesc mai jos această scurtă istorioară adevărată, despre primele gînduri şi fapte ale unui proaspăt absolvent al Institutului de agronomie. Intîmplările s-au petrecut în aceste zile de primăvară ale anului 1955.

★

Aş putea să încep cu ultimele cuvinte pe care şi le-au urat colegii la întrunirea tovărăşească din acea zi din februarie 1955, care a urmat examenului de stat. Sau aş putea să urmăresc planurile înaripate ale tînărului Mitrican, pe care acesta şi le-a făcut tot timpul drumului spre Brăneşti.

Nu. Îl voi lăsa mai bine să aştepte, jignit şi decepţionat, în faţa uşii preşedintelui Sfatului popular din Cătruneşti, pînă cînd acesta „va găsi timp" pentru el, aşa cum s-a petrecut în cea de a doua zi a carierii sale de agronom.

În sfîrşit, e anunţat că poate să intre. Tovarăşul Militaru e însă grav şi puţin prietenos. Nu poate înţelege îndeosebi ce sînt circumscripţiile agrozooveterinare, care s-au înfiinţat de curînd.

— Dumneata îmi spui că în mare aveţi sarcina de a spori producţia la hectar, de a răspîndi metodele înaintate, de a răspunde de îndeplinirea planului pe comună... Dar acestea sînt şi sarcinile noastre, ale sfatului. Nu văd...

„Nu vede rostul acestor circumscripţii" — îşi spuse în gînd Nicolaie Mitrican. De fapt, preşedintele ar trebui să vadă bine însemnătatea circumscripţiilor. Un inginer agronom sau zootehnist va putea, fără doar şi poate, să îndrume mai bine activitatea de zi cu zi a ţăranilor, decît un funcţionar al sfatului. Dar tocmai această autoritate pe care inginerul o va căpăta în faţa sătenilor pare să-l nemulţumească pe preşedinte...

„Aşadar, frumos început, tovarăşe inginer, — îşi spuse Mitrican simţindu-şi inima mică şi jignită. Ei bine, o să vedeţi cu toţii în curînd că treburile pot merge şi alt fel".

Dar necazurile şi greutăţile se ţinură lanţ şi în zilele următoare. La Afumaţi, unde a fixat sediul circumscripţiei, lipsea cu desăvîrşire o clădire potrivită, lipsea locuinţă pentru şeful circumscripţiei, lipseau mijloacele de transport pentru deplasare în comunele Cătruneşti şi Găneasa, care fac parte din circumscripţia sa, iar sfatul popular de aici se arăta îndeajuns de nepăsător la toate necazurile sale.

O uşoară urmă de dezamăgire şi descurajare îl încercară. Dar o ruşine îl cuprinse aproape în aceeaşi clipă. „Nu-mi cunosc nici oamenii, nici terenurile cuprinse în raza mea, şi m-am şi pus pe oftate, ca o babă!... Întîi la drum, băiete! Aşa, fără cal, fără maşină, „per pedes apostolorum", ca în anii studenţiei".

O săptămînă întreagă nu făcu altceva decît să cutreiere circumscripţia. În sate, la oameni, în colective şi Gostaturi.

„E adevărat, drumul de la cămin la facultate era mai scurt şi mai uşor".

Iar după şapte zile de umblet, totul îi părea nebulos, fără margini şi ordine, ca şi cînd ar fi căzut singur şi stingher în mijlocul unei lumi necunoscute. Figuri de oameni, de case, de locuri, toate i se roteau fără ordine în cap.

Era obosit şi dezamăgit de-a binelea cînd, sîmbătă, se urcă în autobus spre a se întoarce spre Bucureşti. Alături de el, doi ţărani vorbeau. Unul dintre ei spunea:

— Ne-a sosit un agronom tînăr. A venit la noi, de parcă ar vrea să întoarcă lumea pe dos. Și, bietul, e un pirpiriu...

Nu, așa nu mai merge! Va trebui să se gîndească serios la mutarea sa în București. Pesemne că nu e potrivit pentru teren. În aceeași seară vorbi cu un prieten și află c-ar găsi un post în Ministerul Industriei Chimice. Tot atunci îi spuse și logodnicei sale că vor amîna căsătoria fixată pentru săptămîna viitoare. „O vom face după ce mă voi instala la București“.

Dar o zi de odihnă îi adună din nou gîndurile tinerești. „E o mare rușine!... Să dezerteze de la datorie după șapte zile de muncă?“ Săptămîna ce vine va încerca să-și înfrîngă ezitările și abia la sfîrșitul ei va mai vedea ce e de făcut.

A doua zi, încrederea în sine era aproape cu totul restabilită. Se întoarse la Afumați cu un plan amănunțit de lucru. La intrarea în sfat, agentul veterinar Tudor Dușman îl anunță că e căutat de cineva.

— Eu vă caut, se apropie de el un bărbat între două vîrste, întinzîndu-i mîna. În lipsa și fără voia dumitale, am făcut o treabă: am mobilizat pe cei din Afumați în seara aceasta la căminul cultural unde auzeam că vrei dumneata să ții o conferință agrotehnică. Și, rîzînd, continuă: pe mine mă cheamă Gheorghe Dinghilă și sînt secretar de partid aici, la Afumați.

Nicolaie Mitrican îi strînse mîna cu emoție și ceru să vorbească mai multe cu el. Iar cînd fură numai ei doi, îi povesti pe îndelete și de la inimă toate neajunsurile. Dinghilă rîse din nou.

— Lasă. După masă vei vedea că oamenii sînt bucuroși să te asculte și să te respecte.

În seara aceea, a trăit, de fapt, prima întîlnire adevărată cu oamenii în mijlocul cărora fusese trimis să muncească. Pînă acum, peste tot în circumscripție, apăruse fugitiv și abia atunci sătenii din Afumați îl cunoașteau cu adevărat, auzindu-l vorbind.

Sala căminului era plină pînă la refuz. Sătenii mai în vîrstă ocupau primele locuri din față. Urmau apoi femeile, bărbații și tineretul. Cum ziua fusese călduroasă, cei care nu încăpuseră în sală ascultau de afară, rezemați în coate pe pervazurile geamurilor deschise.

Nicolaie Mitrican începu cu curaj și rumoarea se stinse în cîteva clipe. Vorbea rar și tare, urmărind privirile ascultătorilor. Oamenii îl ascultau atenți, dar de la o vreme, unii începură să se miște pe lavițe, iar alții să-și zvîrle ochii în altă parte. Inginerul spunea tocmai:

— ...Îngroparea bălegarului duce apoi la o mai intensă activitate a microorganismelor, care fac ca materia organică să se descompună...

Deodată cineva îl întrerupse:

— Numai să aducă cei de la cooperativă din vreme microorgane din astea.

Inginerul surîse încurcat și, după ce explică ce sînt microorganismele, continuă:

— ...Așadar, materia organică se descompune în substanțe nutritive, lucru care face să se acumuleze azotul, ceea ce determină ca humusul...

— Ce-i aceea nutritive? — strigă cineva.

— Cum vine, adică, să cumulezi ceva?

— Ce-i azotul?

— Ce-i humusul?

Mitrican își simți sîngele năvălindu-i în obraji și urechile sfîrîindu-i de rușine. Își înghiți nodurile în gît, zîmbind stingher:

— Humusul— începu el cu ultimul cuvînt pe care-l auzise — e o substanță...

— Și substanța ce este?

Acum se încurcă de-a binelea. O clipă, avu senzația că nu va mai putea rosti un cuvînt. Cineva se ridică și spuse:

— Așa nu merge, tovarăși. Dacă vorbim toți deodată, tovarășul inginer nu va putea să ne explice. Să tăcem și dînsul va vorbi pe înțelesul tuturor.

Era Gheorghe Dinghilă, secretarul organizației de partid. Rumoarea se potoli și tînărul inginer începu iar să vorbească. Încordat la culme, controlînd atent fiecare expresie și făcînd uz de toate resursele sale de sinonime, prelungi discuțiile aproape cu o oră. La urmă, cînd se îndreptă spre casă, capul îi vîjîia îngrozitor și cămașa i se lipise leoarcă de spinare. Auzi cum, totuși, cineva se trudea să-l ajungă din urmă. Era Gheorghe Dinghilă, care începu să-i vorbească rîzînd tare, ca întotdeauna:

— A fost bine, tovarășe inginer, Oamenii mi-au spus că au învățat foarte multe lucruri interesante. Iar cît privește restul, nu te mai gîndi. A doua oară n-o să se mai întîmple.

...Peste două săptămîni, în dimineața zilei de 20 martie, o surpriză plăcută: în fața casei în care se afla încartiruit, se oprise o droșcă din care îl văzu sărind pe Tudor Dușman.

— Avem cu ce merge la Cătrunești! Jucăria asta cu două roate ne-a fost repartizată nouă și o vom putea folosi cînd vom dori. Calul e cam bolnăvior, dar trage el. Am telefonat la Cătrunești pentru a se organiza mobilizarea oamenilor la conferință.

Un timp rece, neașteptat, țesuse promoroacă fină pe ochiurile adormite ale geamurilor și albise coama călutului. Dușman suflă în pumni și, apucînd hamurile, urni trăsurica.

Mergînd prin sat, Mitrican putu să observe cu mîndrie și bucurie că sătenii nu-l mai priveau chiorîș și că mulți dintre ei își scoteau pălăria, salutîndu-l bucuroși.

Pînă la Cătrunești opri de cîteva ori trăsura și, coborîndu-se, cercetă loturile însămînțate, pentru a controla dacă frigul ce se năpustise peste pămîntul neînzăpezit nu pișcase grîul răsărit. Pe urmă își desfăcu geanta și începu să-și recitească conferința pe care o va ține. Dar aproape deîndată, observă un lucru care-l supără cumplit. Peste arătura de toamnă, un cioban bătrîn mîna din urmă o turmă de oi.

— N-am făcut treaba asta după capul meu, spuse moșul, cînd tînărul îl luă la rost. Tovarășii mai mari m-au îndrumat. Ziceau că pămîntul a prins o pojghiță de gheață care înăbușă grîul și e musai să o spargem cu oile.

— E de două ori treabă proastă. În primul rînd ologiți oile, făcîndu-le să calce în bălți înghețate, iar pe urmă ne stricați semănăturile. Dacă nu vrei să ai de furcă cu mine, întoarce-te îndată în sat!...

Intrau aproape într-un cap al Cătruneștilor, cînd tînărul apucă iar să-și revizuiască conferința. Încă de la primele fraze, strîmbă din nas: „...astfel, o îmbinare armonioasă între elementele fertilizante din sol și îngrășămintea naturală va asigura...“

Ing. Mitrican explică sătenilor Nicolaie Dumitru (Mijloc) și Isărescu Dumitru — cum trebuie verificată puterea de germinație a diferitelor semințe.

Înlocui „îmbinare“ prin „împletire“ și căută sinonime pentru armonioasă și fertilizante. Dar pînă la urmă schimbă întreaga frază: „numai în felul acesta puterea care stă în pămînt se va putea uni cu bălegarul ce-l răsturnăm noi“.

La Cătrunești, unde Nicolaie Mitrican își propusese să verifice sămînța rezervată de săteni însămînțărilor de primăvară, lucrurile s-au desfășurat aproape după voia sa. Deputații și membrii de partid care s-au oferit să-l sprijine în muncă s-au strîns cam tîrziu, dar tot s-au strîns pînă la urmă. S-au format cîteva echipe care, după un instructaj amănunțit din partea inginerului agronom, au pornit din casă în casă.

În majoritatea lor, sătenii nu se pricepeau încă să încerce puterea de germinație a semințelor și inginerul le arătă cum trebuie să semene în ghivece sau în străchini un pumn de o sută boabe luate dintr-un sac, din care vor trebui să încolțească cel puțin nouăzeci. Altfel, sămînța e slabă și trebuie neapărat înlocuită. Și acest din urmă lucru se făcu în multe case, convingîndu-i pe săteni să schimbe între ei grîul sau sămînța de legume, după ce le-a explicat că valoarea nutritivă a grîului nu înseamnă că e mai mică dacă forța sa de germinație s-a dovedit scăzută.

Colectivei din Livedea, unde fasolea era patruzeci la sută spartă și mazărea mîncată de gărgărițe, inginerul se angajă să-i procure, în cel mult zece zile, sămînță de înaltă calitate de la I.C.A.R.-Moara Domnească.

„...Iată și a treia săptămînă a lunii martie sfîrșită“ — se gîndi el în timp ce, în ziua următoare, se întorcea agale spre Afumați. Bilanțul era evident, de o mie de ori mai îmbucurător. „Biata fată, mă va socoti de bună seamă sărit cînd îi voi spune deseară că nunta noastră se va putea totuși face în scurtă vreme!...“

Frigul mai stăruia cu încăpățînare, dar semne de îndreptare a vremii începeau să se arate.

Droșca mergea agale, la voia călutului care-și intețea și își potolea singur pasul. Pe cer, o lună mare, lucind ca un disc de aramă, se lăsa mîngîiată de firele subțiri de nori călători, surîzînd hoțește. În dreapta și în stînga drumului, răsfirate și ghemuite între spinările arcurilor, sticleau în lumina ei ochiuri de bălți ca niște cioburi de oglinzi. „Trebuiau grabnic făcute și aci canale de scurgere. Altfel începerea însămînțărilor se va amîna cu cîteva zile“.

Din adîncurile întunericului, o boare caldă primăvăratică le dezmierda obrajii. Mitrican își aminti deodată: de-a lungul acestei nopți, cele două anotimpuri, iarna și primăvara, își dădeau mîna. Era noaptea lui 21 spre 22 martie, echinoxiul de primăvară.

În dimineața următoare, inginerul putea să se bucure de același gînd: primăvara dorea, se vede, să se conformeze anul acesta prescripțiilor calendaristice. Prima ei zi era atît de luminoasă și caldă, că gospodarii Afumaților putură să iasă în cămașă și laibăr să privească voioși soarele cald și strălucitor. A doua zi, timpul se încălzi atît de mult, încît spre prînz inginerul dădu fuga la S.M.T. și, urcîndu-se pe unul din K.D.-uri, scoase o coloană întreagă de tractoare pe ogoarele întovărășiților din comună.

— Tovarășul președinte dorește să vă vorbească urgent — află el la întoarcerea în sat.

— Doream să-ți vorbesc urgent — îi spuse tovarășul Melinescu, cînd se găsiră în birou — din mai multe motive. În primul rînd, ca să te felicit pentru frumoasa activitate din această săptămînă. Ai fost spirt. Lucrul acesta m-a îndemnat să fiu și eu mai grijuliu cu dumneata și să-ți fac rost de o droșcă. De asemenea, de azi încolo vei avea un sediu pentru circumscripție. O casă frumoasă, cu trei încăperi. Dar...

Și președintele făcu o pauză, să-și poată încreți fruntea:

— ...Sînt informat că ai dat o dispoziție ca loturile zootehnice și izlazurile comunale care aparțin sfatului să nu mai fie lucrate anul acesta cu țărani individuali, ci numai cu S.M.T.-ul. Cred că nu te-ai gîndit bine.

— În privința asta, n-a fost nevoie de prea multă chibzuială. Dispoziția ministerului e clară.

— Cu toate acestea, iată o dispoziție din partea raionului, semnată chiar de tovarășul inginer Manea Nicolae, în care se spune tocmai contrariul.

— Pentru mulți, desigur, lucrul acesta ar fi avantajos. În special pentru administratorii acestor loturi... Cu unii individuali se pot tranșa multe lucruri convenabile... Raionul a comis probabil o greșeală. Oricum, aceste loturi vor fi lucrate cu tractoarele S.M.T.ului!

Și repetă aceeași frază din nou, după patru ore de discuție cu președintele, cînd ieși din birou.

★

Săptămîna care urmă începu furtunoasă și agitată.

În fiecare zi, tînărul inginer se afla în alt sat. Înafară de conferințele ținute în cadrul cercurilor agrotehnice, el își propuse sarcini noi și importante: controlarea utilajului agricol și repararea lui în cel mai scurt timp, confecționarea de răsaduri calde, transportul îngrășămintelor pe teren, terminarea stropirii și curățirii pomilor... Cînd calul era beteag și neputincios, ceea ce se întîmpla foarte adesea, aștepta căruțe sau mașini ocazionale, dar mai de grabă o apuca pe jos. Așa făcu, numai în patru zile, peste o sută de kilometri.

Pe lîngă harta raionului și instrucțiunile de la centru, el putu să-și alcătuiască una proprie, întregită și bazată pe observațiile și experiența sa personală. Putu, astfel, să constate că planurile de cultură întocmite la centru nu erau pretutindeni cele mai bune, cum ar fi, de pildă, cultivarea sfeclei de zahăr pe un teren ca cel de la Găneasa, unde 80 de hectare nu sînt propice acestei plante. Cînd se ivi ședința de la raion, pe care secția agricolă a sfatului o organiza lunar, tovarășii fură peste măsură de uimiți de verva tînărului vorbitor și mai ales de mulțimea de fructe coapte după o activitate atît de timpurie. Laudele primite îl îndîrjiră și mai mult, și-l făcură să-și ia angajamentul că va termina înainte de termen repararea tuturor uneltelor agricole.

Un agronom bătrîn, ce ocupa în cadrul raionului aceeași funcție ca și el, îi spuse după ședință:

— E bună și treaba aceasta de apostolat pe care o faci, dar nu trebuie să uiți că și munca de birou își are rostul ei.

Vorbea și se chinuia în același timp să înfășoare un sul de hîrtie kilometrică, plin cu zeci de rubrici, linii și pătrățele, încît părea mai degrabă o stofă de costum scoțian.

Tînărul inginer nu-i răspunse, dar gîndi, în schimb, la o metodă de simplificare a rapoartelor, pentru a-și răpi cît mai puțin timp din munca sa de teren. Așa putu să colinde fiecare gospodărie, din fiecare comună a sa, pentru a îndruma oamenii să se îndrepte degrabă cu uneltele spre centrele de reparație. Acolo unde uneltele lipseau cu desăvîrșire, organiză chiar el încheierea de contracte cu S.M.T.-ul, pentru ca acesta să lucreze pămînturile țăranilor cu gospodării individuale. Treburile decurgeau destul de rapid și mulțumitor. Numai în curtea chiaburului Petre Nicola din Afumați se poticniră o vreme.

— Ar merge treaba, dacă n-ar fi huiduma asta! — spusese chiaburul. Nu se poate repara și pace.

„Huiduma“ era un tractor al său, pe care agronomul îl găsi moțăind în mijlocul curții.

— Nu vrea să se miște?

— Nu și iar nu. Și, doară e interesul meu să-l văd înviat!...

Inginerul controlă tractorul cu atenție, atît cît îl putea ajuta priceperea sa în ale tehnicii, și peste o oră se întoarse cu agronomul sectorului S.M.T. și cu un mecanic de aici. Chiaburul trebui să admită că mașina putea fi reparată. Iar mecanicul de la S.M.T. îi dădu suflet în cîteva zile.

Dar lucrul cu care inginerul Nicolaie Mitrican putu să se fălească într-adevăr, după prima lună a primei sale campanii agricole, fură cele trei asociații pentru cultivarea plantelor textile, înființate la îndemnul său în Afumați, Cătrunești și Găneasa...

★

După cîteva săptămîni de la venirea sa în Afumați, la începutul lui aprilie, inginerul Nicolaie Mitrican se afla din nou în fața oamenilor, strînși în sala căminului cultural. Le vorbea despre semănatul în cuiburi așezate în pătrat, pe care voia să-l încetățenească în apropiata campanie de primăvară. Oamenii îl ascultau atenți. Vorbea doar inginerul Mitrican, „agronomul nostru“!...

— Ceea ce am făcut în ultima vreme împreună sînt lucruri frumoase, dar mărunte. Ele m-au ajutat înainte de orice să ne cunoaștem și să ne împrietenim. Adevărata luptă o dăm, însă, pe ogor. Acolo, vom arăta cum contribuim la cele 10.000.000 tone cereale pe care ni le cere partidul.

Ascultîndu-l cum vorbește, oamenii își dădeau coate, șoptindu-și:

— Nu e de loc mic și slăbuț agronomul nostru... Se prinde la trîntă cu toate greutățile...

Cu această „cutiuță pe rotile“, inginerul Mitrican Nicolaie străbate zeci de kilometri zilnic.

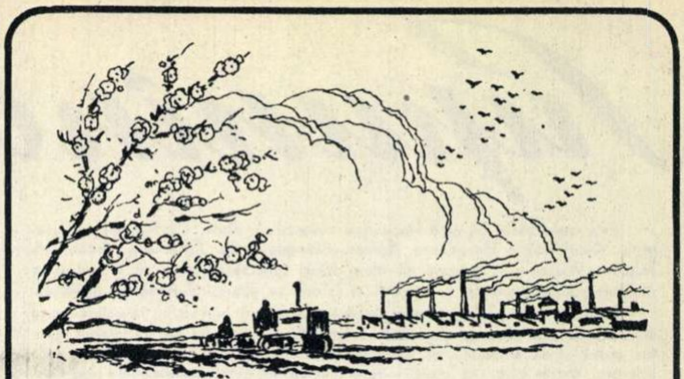

Frumosul chip al țării mele!

de Victor **TULBURE**

Din munte se pornesc pîraie
Cu unde limpezi, reci și repezi,
Drept semne c-ale iernii strale
Poți Dochio, să le mai lepezi.

Că-n codru, răscolind tufișuri,
Martin, flămînd de-o iarnă, bietul,
Se-ndeasă iar în smeurișuri.
Își cată iarăși murăretul.

Pe cîmp duc veste ghioceii
Că-i vreme de tractor și pluguri.
Livada-și sună clopoțeii
De frunze proaspete și muguri.

Sămînța prinde colț în glie,
Pe pajiști mieii prind cornițe
Și cîntă-n slăvi o ciocîrlie
Și trec pe uliți școlărițe.

Din cer coboară-n serpentină
Trudite stoluri călătoare,
Poiana e de cîntec plină,
Pădurea-i plină de cîntare.

Nu-i pasăre sub bolta verde
Să n-aibă cuibul ei anume,
Ci numai cucul urma-și pierde
Strigîndu-și numele prin lume.

Poteca-n două ți-o desparte
Un rîu cu ape tremurate
Și-n el citești ca într-o carte:
Cu poze vii și răsturnate.

Auzi, din funduri minerale,
Pikhamere, izbind în straturi,
De toate cîte-s ale tale
Auzi și vezi și nu te saturi.

Respiră aer dens și tare
Cu piept de foc și fier uzina,
Iubim ce-i viu și ce e soare,
Din răsputeri urîm rugina.

Iubim cu patimă curată
Lumina mai presus de toate,
Căci mîna ni-i descătușată,
Iar cîntecul în libertate.

Căci totul dat e să dezmierde
Privirea și mîndria noastră:
Pămîntul ca o mare verde
Și cerul ca o mare-albastră.

E primăvară! E lumină.
Hulubii poposesc pe schele,
Tu, pace, pururi însenină
Frumosul chip al țării mele!

Spre viitor zvîrlirăm puntea
Hulubii i-am trimis în lume,
Tu, țară, încunună-ți fruntea
Cu-al păcii nimb, cu-al slavei nume!

Supunînd ATOMUL

Prin materialele de față răspundem tovarășilor: Radu Constantiniu — București, Viorel Tioc — Hunedoara, Șerban Atanasie — Sft. Gheorghe, Stancu M. Trușcă — Alexandria, precum și altor cititori care ne-au rugat să le arătăm ce sînt izotopii radioactivi și cum pot fi ei folosiți în diferite domenii de activitate.

Pentru a răspunde la prima întrebare, trebuie să arătăm că în natură există diferite elemente care au proprietatea naturală specială de a-și dezintegra spontan atomii și de a emana, cu acest prilej, cu viteze foarte mari, raze, alfa, beta și gama. Razele alfa sînt atomi ionizați (nuclee) de heliu ; razele beta sînt electroni negativi, iar razele gama sînt radiațiuni electromagnetice. Un element radioactiv poate emite o parte din aceste radiațiuni sau pe toate. Fenomenul acesta se numește radioactivitate, iar printre elementele care-l prezintă, se numără radiul, uraniul, thoriul etc.

Oamenii de știință au descoperit însă că fenomenul de dezintegrare atomică poate fi produs și pe cale artificială, deci într-un chip mult mai convenabil din punct de vedere economic. In acest scop, atomii acelui element, hotărîți spre dezintegrarea artificială și care se caracterizează printr-o serie de proprietăți chimice specifice, sînt supuși unui așa-numit „bombardament" cu particule alfa emise de o substanță radioactivă sau cu neutroni de-o anumită energie, produși cu ajutorul anumitor reacțiuni nucleare.

In felul acesta, după operația care a avut loc, atomii elementului „bombardat" au devenit izotopi [1]), care ei înșiși pot fi radioactivi. în cazul că emit una din particulele alfa, beta sau gama. Ei pot fi izotopii aceluiași element bombardat sau pot fi izotopii altui element ; acest lucru depinde de reacțiunea nucleară efectuată.

Izotopii radioactivi sau atomii marcați, cum li se mai spune, dețin, pe baza noii proprietăți dobîndite, facultatea de a emite radiații ce impresionează placa fotografică și care pot fi urmărite și măsurate cu anumite aparate de precizie. Se desprinde clar cît de mare importanță are această calitate a izotopilor radioactivi, de a-și semnala prin radiații prezența, de oriunde se găsesc.

In natură, în organismele animale și vegetale, în diferite procese industriale și de altă natură, se petrec multe lucruri și fenomene ascunse care scapă și celor mai perfecționate aparate. Simpla utilizare, în locul elementului necesar, a izotopului său radioactiv (care, am văzut, are întocmai aceleași calități plus radioactivitatea) permite urmărirea îndeaproape a felului cum se comportă acel element, în mod obișnuit. Dar despre aceasta, cît și despre perspectivele ce se deschid țării noastre prin folosirea izotopilor radioactivi, vor vorbi oamenii de știință cărora li s-a adresat redacția noastră.

---

[1]) *Se numesc izotopi, atomii aceluiași element, care au mase — greutăți atomice — diferite.*

FOLOSIREA IZOTOPILOR RADIOACTIVI ÎN AGRICULTURĂ

de prof. univ. N. GIOSAN

locțiitor al Ministrului Agriculturii și Silviculturii

Am vizitat nu demult o unitate socialistă a agriculturii noastre. Printre cei cu care am stat atunci de vorbă a fost și un bătrîn țăran, cu pletele ninse. Am discutat cu dînsul despre munca din gospodărie, despre succesele și lipsurile ei. La sfîrșit, înainte de despărțire, moșneagul s-a uitat peste tarla, cu pleoapele strînse, de parc-ar fi vrut să zărească, în miopia lui, ceva în depărtare, și mi-a spus: „am să mă încăpățînez să mă țin în viață, pînă după ce oi vedea și pe ogoarele noastre crescînd bucatele cu folosul energiei atomice... După cîte am văzut prin ziare, sorocul aista nu mai e departe... Dacă Uniunea Sovietică ne dă ajutor..."

I-am reținut vorbele cu emoție și le-am cîntărit tot timpul de atunci. Este într-însele toată setea de realizări pașnice ce caracterizează azi poporul nostru, toată încrederea în viitor, în roadele prieteniei noastre cu U.R.S.S.

„Cînd oi vedea și pe ogoarele noastre crescînd bucatele, prin folosința energiei atomice..." Da, „sorocul" acesta nu e departe. Și nu e departe, deoarece în Uniunea Sovietică începuturile folosirii experimentale a izotopilor radioactivi în agricultură, s-au făcut încă acum cîțiva ani.

Rezultatele experiențelor de azi sînt din cele mai interesante și mai îmbucurătoare. Astfel, într-unul din sovhozurile de lîngă Moscova, prin tratarea sfeclei cu razele gama emise de cobaltul metalic radioactiv, conținutul de zahăr al rădăcinilor acestei plante a sporit în unele parcele de două ori, iar recolta a sporit și ea cu 10-14%. Aceasta e o singură experiență. Dar cîte altele nu sînt încă!...

Pentru agricultură, folosirea atomilor marcați (izotopii radioactivi) are o importanță hotărîtoare privind munca de cercetare științifică și, pe baza acesteia, crearea de noi soiuri de plante și rase de animale cu înaltă productivitate, îmbunătățirea sistemului de lucrare a solului, aplicarea îngrășămintelor, stimularea creșterii plantelor etc. Atomii marcați permit pătrunderea celor mai ascunse taine ale naturii, pătrunderea a însuși procesului intim al formării materiei și al vieții organismelor. Să ne gîndim, bunăoară, la fotosinteză — unul dintre cele mai importante fenomene ale vieții. Atomii marcați permit adîncirea pînă în cele mai mici amănunte a acestui admirabil proces prin care, sub acțiunea luminii, organismul vegetal produce, din bioxid de carbon și apă, materie organică.

Cu ajutorul izotopului radioactiv al carbonului, bunăoară, se poate urmări, ca într-o oglindă, asimilația bioxidului de carbon de către frunzele unei plante, precum și felul cum acesta se transformă în substanță organică. Cunoscîndu-se, deci, și stăpînindu-se acest proces, el poate fi canalizat în direcția dorită de cercetători, pentru a duce la transformările cantitative și calitative dorite. Folosind izotopii radioactivi, se pot, de asemenea, urmări dezvoltarea și repartizarea sistemului radicular (a rădăcinilor) în sol, precum și procesul absorbției de către plante a îngrășămintelor minerale. Căci, datorită atomilor marcați, elementele hrănitoare din îngrășăminte pot fi urmărite începînd de la comportarea lor în sol, pînă la apariția radioactivității din ele, în frunzele plantei. Tot în felul acesta se poate studia dezvoltarea rădăcinilor în funcție de felul cum e lucrat solul, de temperatură, de îngrășăminte, irigație, și, pe baza rezultatelor cercetărilor, se pot elabora metode agrotehnice corespunzătoare.

O largă utilizare o vor căpăta atomii marcați în lupta împotriva dăunătorilor culturilor. Și cele mai înaintate metode de azi în privința studierii factorilor distrugători și a combaterii lor, vor părea mîine, niște arme copilărești în fața uriașei puteri a atomilor marcați. Izotopii radioactivi (al arsenicului, As^{76}, de exemplu) ne vor permite studiul acestor fenomene în toată complexitatea lor: stabilirea efectelor insecticidelor, a relațiilor între plante și organismele parazitare, migrația și mișcările în sol ale insectelor dăunătoare etc.

Toate cele de mai sus sînt numai cîteva exemple de felul cum vom putea folosi pe viitor, energia atomică, în agricultura noastră.

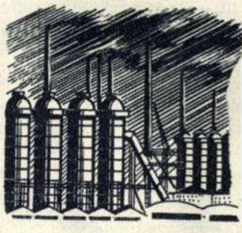

INDUSTRIA METALURGICĂ ȘI UTILIZAREA ATOMULUI MARCAT

de prof. univ. Ștefan MANTEA

directorul Institutului de cercetări metalurgice al Academiei R.P.R.

Ce perspective se deschid industriei noastre siderurgice și metalurgice, prin înhămarea și folosirea acestui „cal năzdrăvan", care e atomul marcat? Despre aceasta se pot scrie tomuri întregi și se poate vorbi zile fără număr. Căci, după cum arată experiențele ce se fac în U.R.S.S., utilizarea izotopilor radioactivi în aceste domenii este aproape fără limită.

Este știut că reacțiile ce se produc în timpul proceselor metalurgice sînt legate de mișcarea atomilor. Așa stînd lucrurile, folosirea izotopilor radioactivi (trasori) ne permite lesne să urmărim comportarea unor atomi dați, care iau parte la reacție. Astfel, folosindu-se un izotop radioactiv al carbonului, s-a putut studia difuzia[1]) carbonului, stabilindu-se că viteza de difuzie este de o sută de ori mai mare în fierul alfa[2]) decît în fierul gama. În aceleași condiții, prin folosirea izotopului radioactiv al cuprului, s-a putut determina mecanismul oxidării acestuia, precum și coeficientul de difuziune al cuprului și zincului în alamă.

In acelaș fel se pot executa analize cantitative excepțional de precise, pentru determinarea impurităților în metale. Probele care interesează sînt supuse unui bombardament cu neutroni, într-un reactor (cuptor atomic), pentru ca impuritățile să devină radioactive; apoi, cu ajutorul unui detector ultrasensibil, se pot determina componenții chimici, chiar dacă ei se află în cantități infinitezimale. Această metodă se aplică la analiza metalelor și aliajelor, la analiza minereurilor, la determinarea azotului în metale etc.

Folosind pastile formate din izotopi radioactivi de cobalt, sulf sau fosfor, și îngropate în căptușeala furnalului la diferite adîncimi și niveluri, se poate urmări cu preciziune consumul de material refractar în timpul exploatării. Dacă fenomenele de radioactivitate măsurate dinafară au dispărut în dreptul pastilei, sau dacă în metalul topit au apărut asemenea fenomene — după natura izotopului constatat și poziția lui cunoscută în căptușeală — se poate ști în orice moment gradul de uzură al căptușelii, cîte rînduri de cărămidă au fost roase și cînd trebuie oprit furnalul pentru reparații.

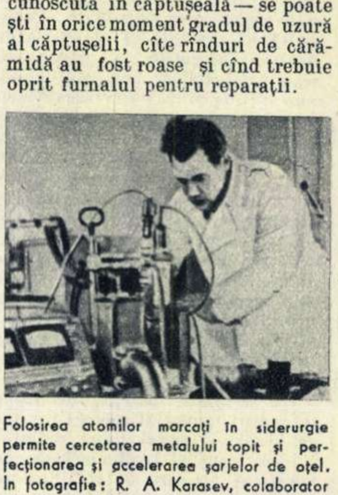

Folosirea atomilor marcați în siderurgie permite cercetarea metalului topit și perfecționarea și accelerarea șarjelor de oțel. In fotografie: R. A. Karasev, colaborator științific al Institutului de metalurgie al Academiei de științe a U.R.S.S., supraveghează vaporii de metal cu ajutorul izotopilor radioactivi.

---

[1]) Fenomenul pătrunderii atomilor unui metal A în interiorul unui al doilea metal B, cu care este în contact, datorită mișcărilor proprii.

[2]) Fier alfa și fier gama sînt varietăți ale fierului stabile la anumite temperaturi (forme alotropice).

Pentru preîntîmpinarea accidentelor și mărirea siguranței în exploatare a metalelor, o importanță deosebită o prezintă descoperirea defectelor interne aflate în piesele metalice. Razele X folosite pînă acum în acest scop, sînt înlocuite prin raze emise de un focar constituit din izotopi radioactivi. În acest fel se utilizează izotopii de iridiu sau cesiu pentru studiul pieselor turnate din aliaje ușoare. Tot în materie de control, o largă utilizare o are cobaltul radioactiv. Cu ajutorul lui se poate verifica cu succes calitatea cazanelor de locomotivă, a cazanelor de aburi de înaltă presiune, a carcaselor de furnale, precum și a celor mai felurite piese metalice turnate sau forjate, cu grosimi ce pot merge pînă la 300 mm.

Metoda izotopilor radioactivi mai poate fi utilizată cu deosebit succes și în procesele de extragere și rafinare a metalelor, în cercetarea repartiției sulfului între zgură și metal, la studiul reacțiilor între fazele solide și lichide (studiul coroziunii), pentru măsurarea grosimii acoperirilor metalice, și în foarte multe alte împrejurări.

In ce privește metalurgia prelucrătoare, folosirea izotopilor radioactivi prezintă, de asemenea, o gamă extrem de largă. Așa, bunăoară, problema aflării vitezei de uzură a cuțitelor pentru așchierea metalelor poate fi rezolvată simplu cu ajutorul atomilor marcați. Se introduc în metalul sculei izotopi radioactivi, iar așchiile obținute în timpul prelucrării mecanice a pieselor sînt supuse analizei, stabilindu-se în felul acesta cantitatea de izotopi radioactivi pe care ele o conțin, adică cantitatea de material roasă de pe sculă. Aceeași metodă se folosește și pentru studierea uzurii altor piese de mașini și, în special, a cilindrilor de motoare cu combustie internă.

Acestea, și nenumărate alte utilizări ale atomilor marcați în industria siderurgică și metalurgică în general, vor ușura și îmbunătăți munca tovarășilor noștri, vor duce la îmbunătățirea considerabilă a producției, la reducerea rebuturilor și a prețului de cost.

Tot în U.R.S.S. este folosit cu succes, în prezent, pentru tratarea tumorilor maligne (canceroase), izotopul radioactiv al cobaltului — cobalt-60 — care emite radiații gama uniforme. Tratamentul se face cu ajutorul unei instalații speciale comandate de la distanță. In fotografie: un bolnav este pregătit pentru tratament.

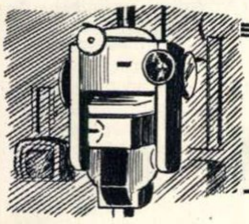

ÎN SLUJBA SĂNĂTĂȚII OMULUI

de conf. dr. Costel NICOLAU

directorul Institutului de hematologie, laureat al Premiului de Stat

Mă gîndesc la hematologie[1]), pe de o parte, și la energia atomică, pe de altă parte. Și mă mai gîndesc cum asocierea lor poate fi deopotrivă favorabilă, sau defavorabilă vieții. Totul depinde de scopul inițial propus: acela de a lupta pentru viață sau împotriva ei. In funcție de scopul urmărit sînt și experiențele care se fac azi în lume, în ce privește aplicarea energiei atomice în hematologie.

De o parte sînt experiențele celor care utilizează energia atomică în scopuri de distrugere a omenirii. Aceștia studiază acțiunea nocivă asupra sîngelui și organelor hematopoetice[2]), ca rezultat al experiențelor ce au avut atîtea consecințe asupra oamenilor pașnici, atinși la distanțe mari de efectul exploziilor nucleare.

De cealaltă parte stau experiențele vieții. „Cum mai pot fi folosiți atomii marcați pentru a lupta mai bine împotriva bolilor și pentru prevenirea lor?“ Iată întrebarea pe care și-o pun azi savanții sovietici, savanții țărilor de democrație populară. Și această frămîntare nobilă și-a găsit întruchiparea, în Uniunea Sovietică, în nenumărate aplicațiuni de cea mai mare însemnătate.

Se știe că în organism se petrece sinteza hemoglobinei — pigment roșu, cu conținut de fier, al globulelor roșii din sînge. Pentru a putea urmări acest fenomen în vederea cunoașterii cauzelor unei anemii, se introduce în organism o cantitate infimă de atomi de fier marcați. Urmărind apariția fierului radioactiv în componența globulelor roșii se poate stabili precis cum anume și cu ce viteză se formează hemoglobina și, în concluzie, cauza anemiei.

Observații deosebit de prețioase s-au făcut și se fac la Institutul Central de hematologie și transfuzie a sîngelui, din Moscova, asupra atomilor marcați aflați în sînge ce se transfuziază. Prin acești atomi marcați, sîngele introdus în corp devine el însuși „marcat“. În felul acesta el permite cercetătorilor să stabilească durata vieții globulelor sale roșii, în funcție de conservarea lui prealabilă și, deci, să se indice care mod de conservare e cel mai bun.

Pînă acum obstacolul cel mai mare care stătea în fața medicinei era acel al imposibilității cunoașterii mai profunde a metabolismului, al acelui permanent schimb de substanțe ce are loc în organism. Folosirea izotopilor radioactivi vine să împlinească cu succes această carență, care a ținut în loc multe cercetări și descoperiri.

E de ajuns, de exemplu, să se dea unui bolnav care suferă de o anumită afecțiune a glandei tiroide iod radioactiv, pentru ca participarea acestuia la cele mai tainice schimburi de substanțe din glanda tiroidă să fie imediat înregistrată de un mic aparat, aplicat pe gîtul omului.

Dar izotopii radioactivi sînt folosiți azi în Uniunea Sovietică nu numai pentru cercetări, ci și pentru tratamente. Astfel, în tratarea tumorilor maligne (canceroase) — problemă atît de spinoasă pînă acum — medicina sovietică a făcut, prin folosirea atomilor marcați, pași însemnați înainte. Cu ajutorul radiațiilor cobaltului radioactiv s-au obținut succese în vindecarea cancerului pulmonar. In același timp, s-au obținut realizări și prin metoda nouă a introducerii directe, în diferite tumori canceroase, a unor ace radioactive sau soluții radioactive cu izotopi de fosfor sau aur.
Izotopii găsesc de asemenea aplicarea și în tratarea unor boli de sînge cum este poliglobulia — maladie ce se manifestă prin creșterea foarte mare a numărului globulelor roșii din sînge. E suficientă administrarea unei cantități infime — cîțiva milicurie — de fosfor radioactiv, prin injecții intravenoase, pentru ca după patru-șase săptămîni, numărul globulelor roșii să revină la normal. Rezultatele obținute pînă acum de savanții sovietici dovedesc marea grijă ce se poartă în Țara Socialismului, omului, sănătății sale, și ne sporesc încrederea în realizările noastre de mîine.

---

[1]) Ramură a medicinei care se ocupă cu studiul sîngelui.

[2]) Organe ca măduva osoasă, splina, care fabrică globulele roșii și albe din sînge.

ÎN CONSTRUCȚIILE VIITORULUI

de prof. ing. D. PRAPORGESCU

Ca și în alte domenii de activitate, și în construcții există numeroase probleme a căror rezolvare este foarte anevoioasă și complicată numai cu mijloacele ce au stat pînă acum la dispoziția tehnicii. Cei ce lucrează în acest domeniu cunosc din proprie experiență această realitate. În lucrările de cercetări asupra elementelor de construcție și a materialelor de construcție se ivesc felurite cazuri ca: fisuri în construcțiile de beton armat, infiltrații de apă la fundațiile clădirilor și altele — care pun problema determinării cauzelor ce le-au produs. Această muncă este anevoioasă și cere aparataje costisitoare.

Folosirea izotopilor radioactivi aduce noi posibilități de cercetare și rezolvare a acestor probleme. Iată, bunăoară, problema determinării permeabilității materialelor poroase, folosite în construcții. Astăzi, ea necesită studii grele, cu aparataje complicate. Folosind izotopi radioactivi gazoși și măsurînd viteza lor de trecere prin aceste materiale, se pot stabili calitățile lor de permeabilitate.

O altă problemă care preocupă pe cercetătorii din construcții este aceea a fisurării pieselor de beton armat, atît în lucrările de laborator, cît și la construcții deja executate. În operația de descoperire a fisurilor din construcțiile executate se folosesc azi razele Röntgen, care dau multe dificultăți și nu întotdeauna rezultate concludente. Folosirea izotopilor radioactivi va ușura mult această operație, ca și multe altele. De exemplu, cu ajutorul izotopilor radioactivi introduși în lichide ușor volatile, în diferite locuri ale încăperii, se va putea verifica eficacitatea instalațiilor de ventilație din ateliere și clădiri industriale, în care se produc gaze toxice sau praf, măsurîndu-se radioactivitatea aerului, atît lîngă pompele aspiratoare, cît și în diferite alte locuri.

Am vorbit la început despre infiltrațiile de ape subterane ce pot periclita fundațiile clădirilor. Oricine, fără să lucreze în construcții, își poate da seama cît de migăloasă este identificarea originii acestor ape infiltrate, în vederea luării măsurilor tehnice necesare apărării clădirilor. Treaba aceasta complicată va putea fi rezolvată introducînd izotopi radioactivi ca în Na. 24 Cl. (sare radioactivă) în sursele de apă învecinate construcției și verificînd apoi prezența radioactivității în apele infiltrate. În același mod se pot determina cu mare precizie și locurile în care sînt sparte unele conducte de apă înglobate în planșee, fără a mai fi nevoie să se desfacă întregul planșeu și fără a se întrerupe exploatarea.

Folosirea izotopilor radioactivi în cercetările științifice din construcții deschide perspective largi pentru dezvoltarea tehnicii construcțiilor în țara noastră.

POETUL VEŞNIC VIU

de Cicerone **THEODORESCU**

Cu prilejul comemorării a 25 de ani de la moartea lui Maiakovski, publicăm articolul poetului Cicerone Theodorescu, laureat al Premiului de Stat, care a tradus în româneşte o mare parte a versurilor marelui poet sovietic. „In gura mare", „Lenin e cu noi", „Vladimir Ilici Lenin" — iată doar cîteva dintre operele lui Maiakovski cunoscute de cititorii romîni în traducerea lui Cicerone Theodorescu. In prezent tov. Cicerone Theodorescu lucrează la traducerea altor lucrări ale lui Maiakovski, printre care şi poemele „150.000.000" şi „Haraşo" (Poemul lui Octombrie).

Tot ce-am făcut
al vostru-n rămas —
şi rime,
şi teme,
şi cîntec,
şi glas . . .

Pe bună dreptate se poate afirma astăzi despre Maiakovski, ceea ce afirma Belinski despre Puşkin: „El face parte din fenomenele veşnic vii şi în veşnică mişcare ce nu se opresc la punctul la care le-a surprins moartea, ci continuă să se dezvolte în conştiinţa societăţii".

Au trecut 25 ani de la moartea marelui poet al Revoluţiei şi faptele ne arată că formularea aceasta i se potriveşte în totul.

Număra 37 ani cînd cele „150.000.000" ale sale — care i-au dat şi titlul poemului bine cunoscut — i-au spus pentru totdeauna „Noapte bună..."

Era la 14 aprilie 1930.

În plină primăvară.

De atunci, în adevăr „fenomen veşnic viu şi în veşnică mişcare", Vladimir Maiakovski — poziţie de clasă, efort artistic, tradiţie luptătoare — „continuă să se dezvolte în conştiinţa societăţii" în aşa măsură încît actualitatea cea mai vie, în nenumărate prilejuri, îi recheamă exemplul, îi confirmă valabilitatea, îi solicită prezenţa ce se dovedeşte activă şi reîmprospătătoare, mereu părtaşă la ale noastre, mereu în fruntea invincibilelor armate ale păcii şi socialismului.

În conştiinţa oamenilor din masele cele mai largi, ca şi în practica forurilor artistice de cea mai înaltă specializare, cîntăreţul cel mare al Marii Revoluţii din Octombrie a introdus o nouă idee, o idee motor, exemplificînd-o cu întreaga lui operă, dar şi formulînd-o el însuşi astfel: „Nu acela e poet care dezvoltă teme lirice doar ca să se vaiete că e bolnav de dor şi de amor, ci poet e acela care consacră luptei poporului toate forţele sale, sporind cu arma cuvîntului arsenalul proletariatului".

Volodea

S-a născut la 19 iulie 1893, în satul Bagdadi din Georgia.

Un pui al pădurii caucaziene.

Tatăl său, Vladimir Konstantinovici Maiakovski, era şeful ocolului silvic local.

Despre originea sa, poetul avea să ne spună mai tîrziu, cu mîndrie:

Am un bunic
cazac,
altul — zaporojan,
iar eu, prin naştere,
sînt georgian.

Tatăl murind în 1906, Maiakovski se mută cu mama şi surorile sale la Moscova, unde în scurt timp face cunoştinţă cu nevoi tot mai mari, dar şi cu „primul bolşevic pe care l-am văzut eu, Vaso Kandelaki" şi cu închisoarea.

La închisoare — ne relatează autobiografia lui — „am citit toate noutăţile. Simboliştii — Belîi şi Balmont. M-a interesat noutatea formală. Dar este ceva străin. Temele, imaginile nu sînt din viaţa mea. Am încercat să scriu tot atît de bine despre altceva. Dar despre altceva nu poţi să scrii în felul acesta. A ieşit o plictiseală revoluţionar-plîngăreaţă..."

L. V. Maiakovskaia povesteşte cum la 2 mai 1910, cînd Volodea se aştepta să fie deportat, fu eliberat pe negîndite, după a treia arestare: „Apariţia lui Volodea acasă a fost neaşteptată. Bucuria ne-a fost imensă. Volodea a venit spre seară. Îmi amintesc cum îşi spăla mîinile şi cum, aşa, săpunit, cu mîinile ude, ne îmbrăţişa şi ne săruta mereu, spunînd: „ce fericit, ce fericit sînt că mă aflu iarăşi cu voi!"

La închisoare — îşi aminteşte el mai tîrziu — „nu voiam să stau liniştit. Făceam scandal. Ei mă mutau mereu de la o secţie la alta". Despre ce „scandal" era vorba, se poate vedea din denunţul gardianului Serov, care declara furios că Maiakovski „instigă la nesupunere pe deţinuţii politici".

Dintre toate, celula 103 a închisorii Butîrki i-a lăsat o amintire neagră care greu l-a mai părăsit, de atunci, din august 1909.

Anecdotica vremii spune că — deşi trecuse destulă vreme de la necazurile lui cu diverşi gardieni — aflîndu-se o dată la teatru, garderobiera i-a dat tocmai numărul 103. Maiakovski a făcut o grimasă de dezgust, rugînd-o să-i mute paltonul şi să-i dea alt număr!

De altfel şi în poemul „Iubesc", cu 12 ani mai tîrziu, motivul celulei 103 revine.

Indrumarea lui Gorki

Ilustrînd un principiu fals şi zadarnic, al înfrumuseţării realităţii, au existat tendinţe — izolate — de a încorpora uriaşei opere maiakovskiene, ca o contribuţie pozitivă, unele dibuiri de început, înfocate experimentări şi impetuoase teribilisme de juneţe.

Este evident că nici un poet mare, şi Maiakovski în primul rînd, nu are de loc nevoie de asemenea ocrotiri de doică benevolă. Critica sovietică a combătut radical aceste concepţii greşite.

Că ideile lui Maiakovski despre artă în genere — iar despre pictură, cinematograf şi poezie în special — erau de la început destul de hotărîte, deşi nu îndeajuns de clarificate în practică, despre asta vorbeşte cu prisosinţă activitatea lui publicistică din coloanele ziarului „Nov" (Moscova, 1914) unde îşi bătea joc de „Balmont cel ce plînge într-o fustiţă scurtă..." şi de simboliştii care cîntau „în şiruri inutile, în sunete drăguţe..."

El se rosteşte foarte răspicat, în aceeaşi revistă, cu privire la ţelurile artei adevărate: „Cuvîntul ne trebuie pentru viaţă. Noi nu recunoaştem arta inutilă".

Dar chiar dacă protestul poetului se ridica împotriva tentaculelor orînduirii burgheze şi a teoreticienilor şi slujitorilor artei burgheze, totuşi din butoiul care începuse să crape, ţîşneau şi se scurgeau peste tot şiroaiele ideologice ale clasei încă stăpînitoare.

Pe de o parte, sub pretextul că apără pe Puşkin, pe Dostoevski şi pe Tolstoi, duşmanii revoluţiei atacau furibunzi pe „barbarii" şi „viitoriştii", printre care se găsea şi Maiakovski, încercînd să-i asmută astfel şi împotriva clasicilor. Cu clasicii, tocmai sugrumătorii mişcării revoluţionare se împăunau a face, chipurile, corp comun...

Pe de altă parte, în înseşi manifestările poeziei protestatare, în mijloacele ei de „epatare" folosite de pe poziţii noi, nu puteau să nu se îmbibe anumite prelungiri şi pîrăiaşe din „butoiul" care crăpa, nu puteau să nu se strecoare anumite influenţe ale vechilor moduri poetice, căpătînd de pildă forma inovaţiilor forţate, gustate în sine, rupte de realitate, teribiliste:

Mi-oi coase pantalonii
cu care ies în tîrg
din catifeaua vocii mele —
iar pentru-o bluză galbenă
cu falduri grele,
trei metri am să-mi tai, dintr-un amurg!

În năzuinţele, în căutările, în rătăcirile — deşi mai degrabă în zburătăcirile — primilor paşi pe drumul adevărului şi vieţii, de o însemnătate nepreţuită şi profundă, au fost înţelegerea, sprijinul, creditul, pe care Gorki le-a acordat lui Maiakovski de la început şi fără nici un fel de rezervă: „Luaţi-l de exemplu pe Maiakovski. El este tînăr, are de abia 20 de ani, este zgomotos, neînfricat, dar are, fără îndoială, mult talent. El trebuie să muncească, să înveţe şi va scrie poezii bune, pline de miez. Am citit cartea lui de versuri. Ceva m-a făcut atent. Această carte este scrisă cu cuvinte adevărate." („Despre futurism", aprilie 1915, articolul în care Gorki releva cu deosebire pe Maiakovski dintre poeţii Severianin, Burliuk, Kamenski).

Şi cu alt prilej Gorki a repetat părerea sa. A repetat-o tocmai în mijlocul unor dezlănţuiri de voci potrivnice, care încercau să înăbuşe glasul poetului: „Maiakovski nu este futurist sau mai ştiu eu ce... El este Maiakowski pur şi simplu. Poetul. Un mare poet".

Preţuirea lui Gorki, şi mai ales acest fel al său de a preţui: îmbrăţişarea caldă şi neprecupeţită — nu aprecierea cu bucăţica şi pe tîrguială, care mai mult jigneşte — sprijinul său ferm, curajos, în momentul de cumpănă, accentul vibrant şi firesc al creditului acordat marelui talent care mai zburătăcea, toate acestea cît de mult vor fi cucerit inima poetului, cît de adînc au rodit în ea şi ce decisive au fost pentru întreaga lui dezvoltare ulterioară!

Opera lui în întregime şi tot mai organizat, tot mai spornic, s-a contopit cu entuziasmul şi efortul constructiv al celor mulţi. El sfărîmă vechile tipare tocite şi este tot mai preocupat de conţinuturile reale ale vieţii, alungă idolii înşelători şi verva sclipitoare a scamatoriilor futuriste, îşi creează tipare de expresie mai bune, mai frumoase, mai limpezi, mai adevărate şi tocmai de aceea mai accesibile înţelegerii maselor largi.

Pe toată întinderea epocii, domina încă ochiul cîinilor de pază ai burgheziei. Pentru viaţa şi lumea nouă, ca şi pentru viaţa şi lumea creaţiei noi, acest ochi de pază nu ştia să acorde decît o indiferentă, îngheţată şi pierdută „privire generală", tot aşa de generală, de îngheţată şi de indiferentă ca privirea demontabilă şi portativă a unui ochi de sticlă.

În anii aceia şi de-a lungul anilor ce au urmat, mulţi profeţi ghiftuiţi şi oameni cu merite necunoscute, deci incontestabile, s-au mirat foarte că scriitori ca Gorki sau Maiakovski, oameni cu merite cunoscute, deci „contestabile!", nu-i urmează, ba încă se şi avîntă pe cărări incomode şi nebătătorite.

Cînd asemenea artişti de seamă se vădeau slujitori cu tot sufletul nu ai unor interese de grup, fie ele şi poleite cu aur, ci ai cauzei celor exploataţi, adică ai propriei cauze din totdeauna, multe capete de lemn şi-au holbat în nedumerire, ba încă şi ofensat, ochiul de sticlă:

— Cum e posibil?

Şi a fost posibil.

Dar pînă atunci Maiakovski a avut de luptat din greu cu aceste priviri fără lumină proprie; se bătu cu destule îndărătnicii, neîncrederi, inimiciţii ce continuau să-i pipăie gîtul cu iscusite ondulări reptile; iar cei cu un singur ochi fură obligaţi să şi-l îndrepte cu deznădejde spre trecut, invocînd iarăşi şi iarăşi „apărarea clasicilor" pasămite, refugiindu-se în „opera înaintaşilor" cu care în realitate n-aveau nimic comun, sau căutînd înfrîngerilor consolări şi reparaţii în posteritatea care, cum s-a dovedit, i-a respins şi ea.

Drumul în revoluţie

Intre februarie şi octombrie 1907, prin toate oraşele vechii Rusii, burghezia — în coaliţie cu menşevicii — înteţea campania ei împotriva bolşevicilor, recunoscînd în ei, chiar prin furia acestei campanii, pe singurii apărători consecvenţi ai revoluţiei.

Se puteau auzi şi pe străzile Petrogradului mercenari, bărbaţi şi femei, înjurînd de mama focului pe bolşevici pe la toate răspîntiile.

Intr-una din acele zile de agitaţie, calomnii şi zvonuri, o matroană solidă, agitatoare voluntară, proțăpită în tocuri la o asemenea răspîntie, adunase o întreagă mulțime în jurul vocii ei răgușite:

„...Bolșevicii! Ticăloșii! Or să ne facă, or să ne dreagă!" Îndîrjită la culme, cu un patos de diavoliță apucată pe care din cînd în cînd și-l schimba în niște fasoane suferinde de înger lovit la aripi, cucoana azvîrlea lăturile sale verbale, în vreme ce florile de la pălărie îi bîțîiau galbene parcă de indignare, răvășite de toate vînturile:

„...Bolșevicii! Ticăloșii! Or să ne facă, or să ne dreagă!"...

Din mulțimea adunată se desprinse atunci un tînăr voinic și o puternică voce de bas bubui pe deasupra capetelor, întrerupînd palavrele cucoanei agitatoare:

— Puneți mîna pe ea! Am găsit-o!

Folosind tăcerea surprinsă care se făcu o clipă, el se întoarse apoi către ascultători:

— Ea e! O cunosc... Ce bine că are florile alea galbene la pălărie. Mi-a furat 25 de ruble!

Și, întorcîndu-se către matroana înlemnită, i se adresă mustrător:

— Scoate banii, n-auzi? Scoate banii!

— Dumneata nu ești zdravăn... striga cucoana ca din gură de șarpe.

— Las-o frate, poate că te înșeli... sări unul.

— Poate n-o fi asta... adăugă altul.

Dar tînărul voinic o ținea morțiș:

— Nu, nu, nu mă înșel. M-a furat. O cunosc după pălăria cu flori galbene. Nu vedeți? Semnalmentele corespund. Ea e. Mi-a furat 25 de ruble!

Descumpănită, cucoana încerca să se apere, tînărul îi da înainte că o cunoaște, lumea se împărțise în două tabere, pînă la urmă „adunarea" se împrăștie și oamenii își văzură fiecare de treburi.

Rămăseseră numai cîțiva în piața Petrogradului, cînd, nu mică le-a fost mirarea, asistînd la dialogul de închidere a disputei.

Cucoana: — Doamne, dumnezeule! Așa ceva nu mi s-a mai întîmplat... Dar nu-i nimic adevărat, din tot ce spui despre mine. Dumneata nu m-ai văzut niciodată. Și eu te văd pentru prima oară.

Tînărul: — Păi, vezi, madam? Dumneata singură recunoști că pentru prima oară vezi un bolșevic. Ei bine, ce-am spus eu despre dumneata este tot atît de adevărat ca și ce ai spus dumneata despre bolșevici. Du-te, te rog, acasă și... nu-ți vărsa nervii pe servitoare!

Tînărul cel voinic era, cum ați bănuit desigur, Maiakovski.

Această participare directă în vălmășagul evenimentelor era firească pentru temperamentul poetului. Dar participarea lui la lupta organizată n-a fost de bună seamă străină de faptul că în cursul anului 1917 — anul lichidării autocrației țariste — Maxim Gorki se afla la Petrograd, unde Maiakovski îl vizită în mai multe rînduri.

Atunci i-a sugerat Gorki să se inspire din actualitate. Să releve, de pildă, în forme satirice răsturnarea țarismului. Să glorifice conștiința revoluționară a muncitorilor. Să închine versuri trezirii ostașilor la o nouă conștiință.

Atunci, ca o urmare imediată a acestui îndemn, au și apărut în editura „Parus" cele două caricaturi: „Domnia lui Nicolae ultimul" și „Nicolae cel uituc". Și puțin după aceea, evenimentele din februarie căpătară oglindire, ca urmare a aceluiași îndemn, în „Revoluția, cronică poetică".

Era mereu în mijlocul evenimentelor, în contact viu cu cei mulți care făureau cu simplitate și hotărîre o orînduire dreaptă, notîndu-și mereu chipuri, întîmplări și amănunte, făcînd de gardă noaptea lîngă focuri alături de oamenii muncii și de soldați. Poetul își amintea cu o firească mîndrie, totdeauna, cum ziarele din Petrograd de la începutul lui noiembrie 1917 scriau că matrozii, mergînd la asaltul Palatului de Iarnă, cîntau o melodie pe versurile lui:

Rumegi sitari, borțosule.
și te-ndopi cu-ananas...
Ți se-apropie ziua!
O să-ți iasă prin nas!

Erau versuri din cele pe care Gorki îl îndemnase să le scrie.

Din aceste adînciri în inima prezentului și zidite pe fundamentul acestuia aveau să se ridice, mai tîrziu, puternicele coloane ale operei sale, armătura fără moarte a marilor poeme „150.000.000" și „V. I. Lenin" sau bolțile cu sunet de orgă gravă ale „Poemului lui Octombrie".

În anii de după marea revoluție

Devotîndu-și fără reticențe geniul și munca pentru victoria omului nou și a construcției socialiste, dovedindu-se clipă de clipă înfocat părtaș la făurirea istoriei, Maiakovski dovedea totodată că poezia poate fi o strălucită armă politică fără a înceta să fie poezie; că tema nu este indiferentă marilor artiști; că harul poetic nu scade prin conținutul uman, ci sporește și în adîncime și în întindere; că, în sfîrșit, acolo, unde există opinie, credință și talent, orice noroi zvîrlit pe aceste vestminte de preț ale sufletului omenesc nu înseamnează niciodată altceva decît o neputincioasă injurie, o zadarnică trivialitate:

„Mai stăruie atmosfera vechiului carierism literar individual, a intereselor meschine și pline de răutate de la grup la grup, obiceiul de a se săpa unii pe alții..." notează el cu amărăciune atunci cînd înfățișează unele aspecte ale problemei „Cum se fac versurile".

Poetul știe singur și cu mult mai bine decît mulți dintre sfătuitorii săi așa zicînd dezinteresați, că nu are a-și potrivi bătăile inimii după „dicționarul complet al rimelor rusești de Abramov..." și declară că nici prin gînd nu-i trece să scrie „după îndrumările date în cea de a treia ediție a manualului de poezie întocmit de Brodski".

Contrarevoluționarii au putut să întețească defăimările lor împotriva celui mai de seamă reprezentant al tinerei poezii sovietice, afirmînd pe toate cărările că producțiile sale „nu sînt înțelese de mase"; la rîndul lor clicile de bucheri literari și prea iscusitele tagme ale carieriștilor au putut să manifeste îndoieli de manevră fie asupra „futuristului", fie asupra „nejusteții politice"; de el, însă, de care — cum singur ne-o spune în altă parte — „au spînzurat toți cîinii morți...", nu s-a lipit nici un moment deprimarea, istericaua lacrimogenă, ifosul burzuluitului, într-un cuvînt „demobilizarea" de care, pe meleaguri ca ale noastre, se face uneori atîta caz, exact acolo unde este mai puțin cazul.

Tocmai pentru aceasta el și întrupează pe treapta cea mai înaltă „spiritul revoluției" și „conștiința scriitorului".

E adevărat că Lenin însuși a avut aici un cuvînt de spus, pentru Maiakovski.

Se poate imagina ușor surîsul unic cu care marele conducător va fi întovărășit acele cuvinte hotărîtoare pentru împrăștierea atmosferei nebuloase ce se întreținea încă în jurul creației poetului:

„...recunosc lipsa mea de competență în acest domeniu (și acel unic surîs, va fi înghețat atunci multe apetituri defăimătoare și va fi lipit de zid multe aere de specialiști), dar de mult n-am simțit o atare satisfacție din punct de vedere politic și administrativ. În poezia sa el își bate crîncen joc de ședințe și de comuniștii care șed mereu la ședințe. Nu știu cum stă cu poezia, dar în ceea ce privește conținutul politic, vă asigur că este perfect just."

După cum se știe, era vorba de poezia „Șed și tot șed la ședințe", apărută în „Izvestia" la 5 martie 1922 și pe care redactorul ziarului, Steklov, nu voise să o publice.

Și cu un alt prilej, mai puțin cunoscut, Lenin s-a pronunțat în favoarea poetului.

Era vorba, de astă dată, despre noianul de hîrtii oficiale și despre „folosirea practică a decretelor":

„Graba nejustificată cu care fabricăm decrete este — a spus Lenin — just înfățișată de Maiakovski".

Aceste aprecieri au risipit mulți nori ce se îmbulzeau să acopere activitatea entuziastă a poetului. Ele i-au dat putere, încredere, curaj. Iată de ce, cînd după cîțiva ani Maiakovski fu întrebat în cadrul unei serate literare: „De ce nu vă înțelege Lenin?" — el întrebă la rîndu-i:

— De unde știți că nu mă înțelege?

— Păi, așa scria la ziar, cutare... și fu pronunțat numele unuia demascat mai tîrziu ca troțkist.

— Acesta nu mă înțelege, el, pe mine... replică Maiakovski. Și nu numai pe mine, dar nici pe Lenin! Eu țin bine minte: Vladimir Ilici a spus că poezia mea „Șed și tot șed la ședințe" i-a dat o satisfacție enormă și că din punct de vedere politic ea este justă sută la sută...

În anul 1925, la cea dintîi conferință a scriitorilor proletari, poetul a relatat cum un alt troțkist, Voronski — socotit o vreme printre conducătorii noii mișcări literare — a avut cu el o discuție cam în termenii următori:

— Voi sînteți puțini... spunea Voronski. Și apoi... voi nu ne-ați dat un Lenin nou!

Maiakovski, care în 1924, după moartea lui Ilici, scrisese marele lui poem „V. I. Lenin", îl fulgeră de îndată pe interlocutorul său:

— Pentru noi, și vechiul Lenin e bun! E atît de bun, încît nu are nevoie să-l înfățișăm în hiperbole și elucubrații fantastice...

Nu hiperbole, ci adevăruri. Nu elucubrații, ci realități. Dar, firește, adevăruri și realități artistice, nu articole versificate, nu cromolitografii cu pretenții de artă.

Despre respectul poeților față de marile teme ale actualității; despre considerația lor față de conținutul cuvîntului „luptă", de exemplu, sau „steag", considerație care nu se poate exprima prin simplă și găunoasă „vorbărie"; despre obligația absolută de a folosi nu pompoase „tirade" politizate, ci expresia artistică, adîncă, a politicului; despre toate acestea probabil că nu de-a surda, nu într-o doară, ci tocmai ca să fie auzit și înțeles, a spus Maiakovski:

Trag, poeții, la tirade!
Bufonează bufonade,
scriu de toate, ca să fie:
Luptă,
steag,
oțel,
redută,
dar această vorbărie,
Revoluției — ajută?

„Cu versurile dvs. în inimă, tovarășe Maiakovski!..."

Căldura cu care era întîmpinat de cititori în „ieșirile pe teren" de-a lungul Țării Sovietice, i-a confirmat poetului că merită să se trudească oricît, truda fiindu-i cu prisosință răsplătită în condițiile construirii socialismului.

„Am citit țăranilor în palatul din Livadia. Am citit în ultima lună în docurile și la uzina Schmidt din Baku, la clubul Șaumian, la clubul muncitoresc din Tiflis, am citit de pe un strung sub zgomotul potolit al mașinilor ce se opreau treptat".

Neobișnuit consum de energie, de bună seamă, dar cu ce rezultate și cu ce îndreptățire la stima și iubirea oamenilor! Și cu cît creșteau această stimă și iubire, cu atît exigența poetului față de sine devenea mai aspră: „Pentru mine munca aceasta de pregătire este atît de încordată, încît 90 din 100 cazuri îmi amintesc pînă și locul unde în timpul celor 15 ani de muncă ai mei, au găsit și au căpătat forma definitivă anumite rime, aliterații, imagini".

Nemulțumirea față de sine, nevoia de a pipăi cu maximă exi-

Clădirea Bibliotecii-Muzeu de Stat „V. V. Maiakovski" din Moscova, în care poetul a trăit în anii 1925-1930.

Diferite ediții ale operelor lui Maiakovski

gență cuvintele, de a le realcătui și a le combina într-o nouă topică pentru a le spori expresivitatea, constituiau o preocupare și un chin permanent:

In straie grele
vorbele
ies una cîte una.
Le las să iasă.
Nu aleg nici una.
Făurăria lor
sărăcăcioasă ce e!
Unde-i
aceea
care să scînteie?

Credincios principiului enunțat încă din 1914: „Cuvîntul ne trebuie pentru viață. Noi nu recunoaștem arta inutilă“, el adaugă în primăvara anului 1929, în plină maturitate a talentului: „Munca principală, lupta principală a scriitorului în clipa de față trebuie să fie lupta comună pentru calitate...“

În notele sale asupra muncii poetice, el face cîteva confesiuni care își aruncă lumina peste vreme, licăritoare și încinse ca jarul:

„Toate versurile... care mi-au plăcut atunci cînd le-am scris... toate îmi par a doua zi, mărunte, necizelate, uniforme. Stăruie în mine o dorință teribilă, de a le îmbunătăți mereu...“

Tot în aceste note el explică de ce 80 la sută din „mofturile rimate ajung să fie tipărite de redacții“:

pentru că „redactorii noștri ori habar nu au de poezia care s-a mai scris, ori nu știu ce rost are poezia“;

pentru că „redactorii uită că și gustul public poate și trebuie să fie cultivat“;

pentru că „talmudiștilor poeziei, oricît vor strîmba din nas citind aceste rînduri, le place să dea rețete gata pregătite...“

Dar cine și cîți astăzi dintre acei care mai umblă la ocazii festive toată ziua cu Maiakovski în gură, cine și cîți dintre ei au tras vreo concluzie sau măcar amintesc și de aceste confesiuni și învățăminte pururi actuale?

Amărăciunile provocate de cei cu „rețete gata pregătite“ trec însă. E cu mult mai însemnată răspunderea față de popor — a scriitorului — și ceea ce rămîne este opera cu care acesta răspunde în fața poporului.

De aci frămîntarea, grijile, febra, așteptarea plină de nădejde, înaintea întîlnirilor cu cititorii, după ultima redactare a manuscrisului: „Totdeauna trebuie să avem înaintea ochilor auditorul căruia ne adresăm“...

— Ce credeți, va veni lume? — îi întreba Maiakovski pe prietenii săi cînd, în 1927, după ce terminase „Poemul lui Octombrie“, ieși la verificarea cu „auditorul“.

El nu mai contenea cu reflecții de felul acesta:

— O seară întreagă să citești o singură bucată!

— Cred că nici un poet n-a îndrăznit să facă așa ceva pînă azi...

Sau:

— Important este să vină lumea!

— Mă tem să nu iasă o seară plictisitoare.

— Citirea unui poem e un lucru atît de neobișnuit încă...

Și ca de obicei, ca și cum ar fi intuit neliniștile creatorului, ca și cum le-ar fi răsplătit anume, aplauzele sălii încărcate de muncitori, soldați și studenți i-au adus din belșug, răspunsul lor înflăcărat.

„Poemul lui Octombrie“, pe care Lunacearski îl apreciase drept „Revoluția din Octombrie turnată în bronz“, Maiakovski l-a citit în mai multe locuri. Printre altele și în sala Muzeului Politehnic.

Cu adîncă emoție și-a amintit el, multă vreme, de clipa cînd, după lectura ultimelor versuri ale capitolului IX:

Cu Lenin în frunte
cu revolverul în mînă...

din sala arhiplină, din colțul lui, un tînăr ostaș ai cărui obraji se împurpurară și a cărui voce bubui ca tunetul, s-a ridicat deodată și a strigat:

— ...Și cu versurile dvs. în inimă, tovarășe Maiakovski!

Maiakovski, azi

Acum să întoarcem
a inspirației roată
pe ritmu-nnoit al furtunii.
Principal personaj e-acum Wilson
— și, iată,
America — e locul acțiunii...

Așa începe partea a treia a poemului „150.000.000“ scris în 1919-20. Dar dacă cititorul va lua numele proprii (Wilson, Krupp, Creozot etc. de o parte, și Ivan de alta) drept niște simboluri, cum și sînt — prea puține lucruri din conținutul poemului i-ar mai spune că „acțiunea“ se petrece cu 35 ani în urmă, într-atît e de izbitoare asemănarea cu cele două sisteme sociale care se înfruntă în zilele noastre.

Evocînd un anumit moment istoric, oglindind bătălia eroică a tinerei țări sovietice împotriva încercuirii capitaliste, împotriva intervenționiștilor. Maiakovski proiectează pînă la noi imagini ale celor două poziții, în contururi viforoase, dar atît de caracteristice fiecăreia, încît imaginea apare firească, rezistă: o recunoaștem viabilă, corespunzătoare realității, expresivă pînă și în revărsările și în exuberanțele ei de tinerețe, chiar dacă acest mod a fost părăsit mai tîrziu, în perioada clarificărilor hotărîtoare, ale maturității.

E deosebit de interesant la Maiakovski felul cum, slujind cu arzătoare fidelitate „actualității“ timpului său, faptelor celor mai „la zi“, el continuă în esență să rămînă „la zi“ și astăzi, răspunzînd problemelor din cea mai plină „actualitate“ a timpului nostru.

Previziunile lui, scurgerea anilor n-a făcut decît să le confirme.

Un înalt fior de autenticitate înfruntă din versurile sale vremea și continuă să rămînă neatins de pieire sau de degradare, de ravagiile sau de aerul vetust pe care anii îl imprimă chiar și celor mai scumpe bunuri ale sufletului.

Explicația credem că stă în faptul că lumea lui, lumea nouă, este tînără, ea cucerește prezentul și are înainte întreg viitorul și în trăsăturile ei specifice ea se recunoaște în opera aceluia care-i închina toate gîndurile lui:

Eu vreau
— părtaș al timpului de pară —
vreau, desfătîndu-ți ochii-această carte,
în mușchii osteniți
să-ți toarne, mai departe,
putere constructivă
și revoluționară...

Către lumea veche îndîrjită împotriva acestei puteri în biruitoare creștere, el se întoarce cu un calm dispreț și, ca și cum în zilele noastre ar vorbi, sintetizează astfel cele două poziții:

La voi — fum
de cădelniță plină...
La noi — fum
de furnal și uzină!
Gîndul vostru,
numai auru-l tulbură...
Gîndul nostru,
numai steagul de purpură!

Răspunsul lor este amenințarea cu distrugerile, este crearea prin toate mijloacele a psihozei „pericolului roșu“ și altor fantasmagogorițe, este „politica de forță“, este „cenușa atomică“ și propagarea războiului bacteriologic. Și din nou, veștejind vrăjitoria modernă a molimilor de tot soiul, a sistemului de moarte colectivă proclamat de oficinele imperialiste drept unica lor salvare, din nou „ca de azi“ răsună glasul tribunului:

Ostași de-un nou soi
se-anunță puhoi —
să bîntuie molimi purtătoare de moarte.
Pornesc cu armuri de noroi
parcă beți,
spirocheți, vibrioni,
vibrioni, spirocheți.
Otrava, microbii, căpușile
tot sîngele-l spurcă
peste tot și de-a bușile!
... Sînt boli de-un alt soi
ne-ntîlnit pe la noi.

Omenirea nu uită șantajul groazei cu moartea, și moartea însăși — de tipul Hiroshima — pe care imperialismul vrea să o impună noroadelor pămîntului, populației pașnice, copiilor nevinovați:

Dar toate acestea,
cum le veți plăti?
...Va fi atîta aur
în City?

În perspectiva evenimentelor la care nu va fi cu putință nimănui să rămînă un simplu și fericit martor refugiat după perdeaua ferestrei, nici să plutească în norii visărilor pacifiste — sub ploaia norilor atomici — cît de simplu se aude, ce ton natural folosește, de parcă ar ieși din gura omului nostru de pe stradă, apostrofa aceasta de pildă:

...Coboară din cer!
Prea ești, între nouri, la tine acasă.
Acum în cuier
hlamida antică ți-o lasă!
Inhamă-ți la viață Pegasul
că nu-ți cade nasul.
Și-nvață-l să tragă, drăguță,
a traiului zilnic căruță.

Desigur, confraților lui de stilou li se adresa, în primul rînd, Maiakovski. Dar nu numai lor.

A traiului zilnic căruță nu trece numai prin cîmpii cu albăstrele și pe sub dîmburi cu ghiocei. Pentru nimeni. Prin codrul anevoios al zilelor pe care vor să ni le întunece tîlhari de tot felul, pîndind să sară din hățișuri și umbre, căruța traiului zilnic trebuie s-o scoatem laolaltă către drumul de luminiș.

Fiecare în parte are de pus umărul. Fiecare în parte poate ajuta cu hotărîrea, cu calmul, cu puterile lui.

„Tot ce-i conștiință omenească“, cum spune Maiakovski, are de îndeplinit o însemnată datorie, sub călăuzirea acelei forțe ce conduce pe toți oamenii muncii:

Cuvinte, voi
în timp tocite buchii,
— chiar cele mai de soi —
ca unor pantaloni purtați
vă ies genunchii!
Eu, un cuvînt
mă lupt să strălucească,
s-arate pentru-oricine veșnic nou:
„Partidul...“ cu răscolitor ecou,
în tot ce-i conștiință omenească.

Pînă în ultimele clipe ale vieții, scrupulos, îndîrjit, neabătut, Maiakovski și-a ținut cuvîntul, și-a îndeplinit datoria, punînd în joc întreagă conștiința lui de cetățean și toate armele lui de poet.

Scrupulos în arta sa, îndîrjit în convingerile sale, neabătut de pe drumul viitorului, drumul greu ce și-l alesese, el se arăta plin de răspundere la gîndul marii întîlniri cu posteritatea, el care manifesta o neliniște și o îngrijorare chiar și înaintea obișnuitelor sale întîlniri cu cititorii.

Astăzi, după un sfert de veac, recitim cu o emoție nouă cuvintele rostite de el cu prilejul festivalului de la Casa Comsomolului din Krasnaia Presnia, la 25 martie 1930, cu douăzeci de zile înainte de moarte:

„În ultimul timp, cei pe care îi enervează activitatea mea literară și publicistică spun că eu m-am desobișnuit să scriu poezie și că pentru asta urmașii mei mă vor freca...

Eu sînt un om hotărît și vreau să stau de vorbă cu urmașii eu însumi, fără să aștept ce le vor spune în viitor criticii mei. De aceea mă adresez direct urmașilor, în poemul meu „În gura mare“.

...Spuneau că urmașii „îl vor freca“. ...Spuneau că s-a desobișnuit să scrie „poezie“.

Urmașii sînt însă de altă părere.

Ei împărtășesc, despre Maiakovski, părerea lui Lenin, părerea lui Stalin: „cel mai talentat poet al epocii...“, părerea lui Gorki.

Ei se recunosc în formularea lui Aragon: „Poetul Vladimir Maiakovski ne-a învățat că trebuie să ne adresăm milioanelor de oameni, acelora care vor să transforme această lume“.

Ei sînt de acord cu opinia modestului vizitator anonim al muzeului din piața Taganka, fosta locuință a poetului, notată, în cuvinte simple, în cartea de onoare a muzeului: „Maiakovski a fost unul dintre oamenii cei mai cinstiți, cei mai puri, cei mai mîndri de pe pămînt“.

Aceasta este părerea urmașilor.

Astăzi, șoptindu-i încă o dată „Noapte bună“... urmașii scandează în gînd ritmurile lui aprinse, slăvesc moștenirea lui glorioasă, sau murmură ca pe un imn versurile închinate de el frumuseții luptei, măreției omului și dragostei, credincioase față de pămîntul, sacru, în care odihnesc înaintașii:

Pămîntul
cu greu cucerit
și care în suflet îți intră, s-agață,
întorcîndu-l la viață,
dădăcindu-l, la boli,
pămîntul unde sub gloanțe te scoli
și unde cu arma sub tine te culci
și-n fluviu, tu undă, cu fluviul te duci,
acolo, da, face — de-o mie de ori —
să trăiești,
să muncești,
să te bucuri,
să mori...

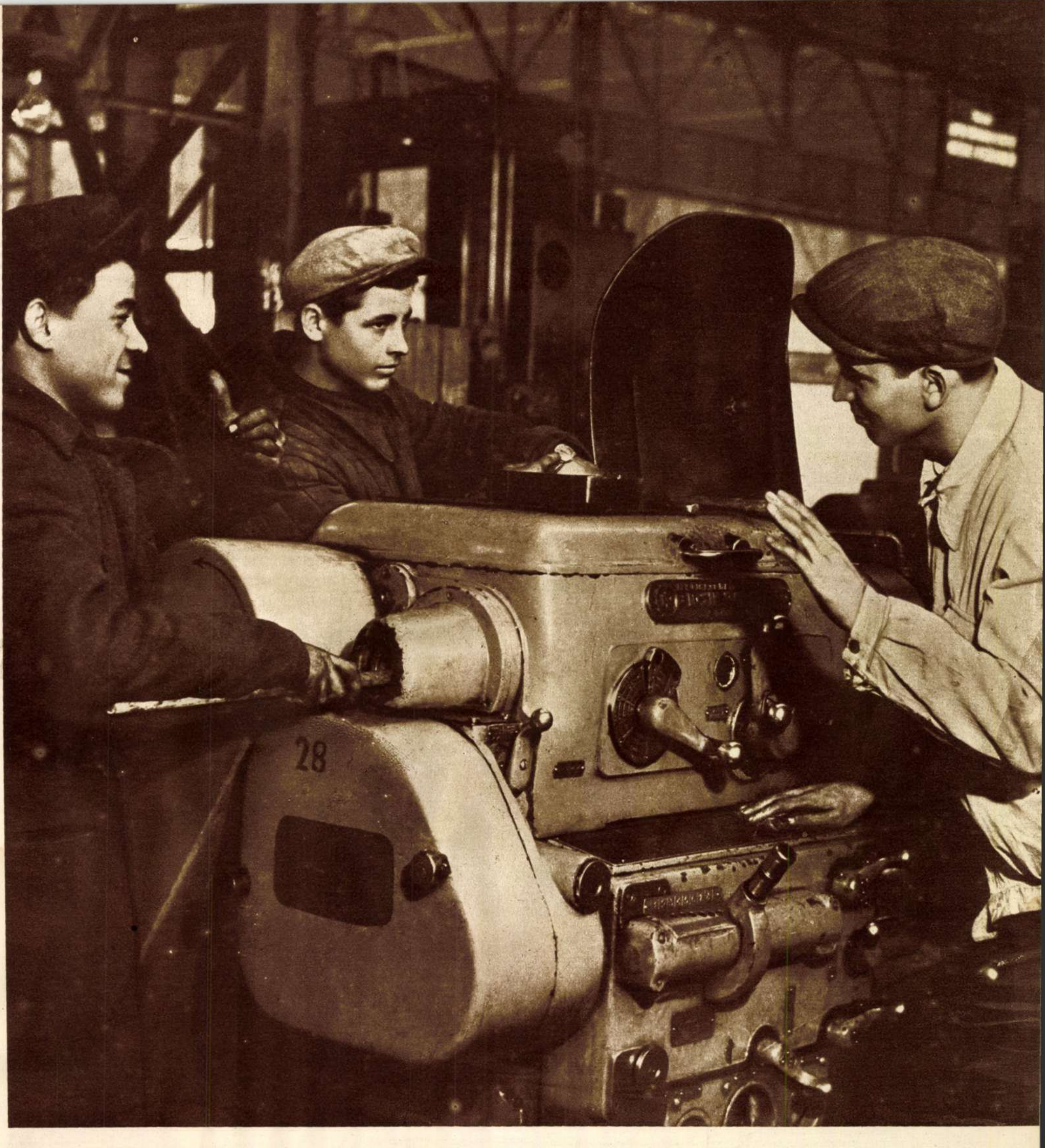

– O fi trei „fix", da' pînă nu curăţ maşina, nu plec!..

În fotografie: utemistul Nicolaie Coadă, cu tovarăşii săi Petre Ghibuţă şi Andrei Teodorescu din sectorul mecanic al uzinelor „Progresul" Brăila, înainte de a ieşi din schimb.

Fotografie de A. LOVINESCU

Mantia înflorată a primăverii
a prins a îmbrăca cîmpia.

FILATELIE

100 DE ANI DE FILATELIE INDIANĂ

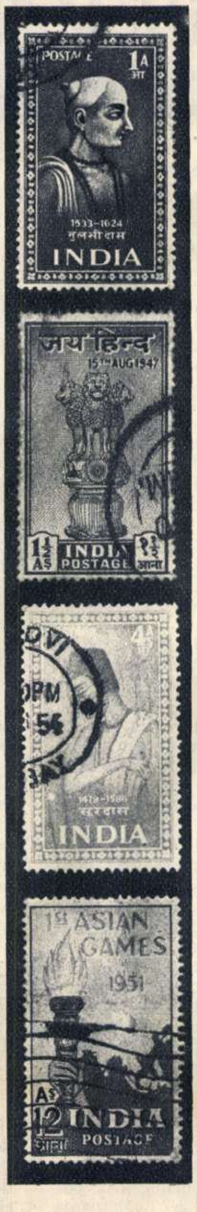

La 1 octombrie 1954 timbrul indian a împlinit 100 de ani. Cu ocazia acestei aniversări, între 1-15 octombrie s-a organizat la New Delhi o expoziție filatelică internațională de mari proporții, la care a participat și țara noastră.

În această expoziție, au putut fi văzute toate emisiunile de timbre din India. Emisiunile apărute între anii 1854-1946 ilustrează stăpînirea colonialistă britanică; desenele timbrelor înfățișînd efigia regilor Angliei din epocile respective.

La 15 august 1947, cu ocazia proclamării Indiei ca dominion, au apărut două timbre, unul dintre ele înfățișînd noul drapel de Stat.

Conform constituției sale din 26 ianuarie 1950, India se proclamă republică suverană.

Proclamarea republicii este ilustrată printr-o serie de patru timbre ale căror desene simbolice înfățișează un tînăr și o tînără indiană.

În memoria lui Gandhi, s-a emis în 1948 o serie de patru timbre, ale căror desene înfățișează portretul său. Restul emisiunilor de timbre înfățișează diverse zeități, Poarta de Est, templele Bodh Gaya, Bhuvanesvara, Kandarya Mahadeva, Sotrunjaya, Palitana, Taj Mahal, templul de aur Amritsar, fortul roșu din Delhi, capitala țării, Coloana Victoriei din Chitorgarh etc.

Alte serii de timbre au fost emise cu ocazia centenarului primei hărți geologice a Indiei, jocurilor sportive asiatice, centenarului căilor ferate indiene etc. Șirul emisiunilor se încheie cu o serie de timbre ale căror desene redau figurile celor mai renumiți poeți și scriitori indieni; Habir, Tulsidas, Meera, Surdas, Ghalib și Tagore.

ÎMPOTRIVA DOMINAȚIEI ENGLEZE ÎN CIPRU

Ziarele aduc știri despre noi manifestații antiamericane și antibritanice în Grecia și în Cipru, manifestații prin care masele populare cer să se pună capăt dominației britanice în Cipru și alipirea acestei insule la Grecia.

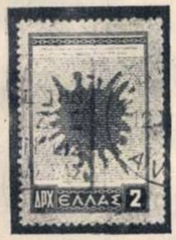

Urmarea acestei presiuni a maselor o constituie — printre altele — și faptul că în Grecia s-a emis recent o serie de timbre al căror desen comun reproduce o parte din textul rezoluției Camerei Comunelor din Anglia privitor la problema insulei Cipru. Peste textul rezoluției, se întinde o pată de cerneală, exprimînd în acest fel nerecunoașterea de către Grecia a acestei rezoluții care urmărește să mențină Ciprul sub stăpînirea colonialiștilor englezi.

PENTRU CEI MICI

I. SEBASTIAN

Noi sîntem doi bieți cocoși!

— Bunicuțo, în ogradă
doi cocoși sînt puși pe sfadă.
Și îs mari... și-așa voinici
că pisoiul cu cipici
s-a zburlit,
a stuchit
și-a fugit în goana mare,
cu codița-ntre picioare.
Lasă bunicuța-n poale
caerul de lînă moale:
— Chiar așa?
— Da!

— Bunicuțule-n ogradă
doi cocoși pornit-au sfadă.
Și se ceartă,
știi, la toartă!

Uite-atîta sînt de mari.
Parc-ar fi doi armăsari.
Saltă sprinteni,
bat din pinteni,
cucurigu
și-și tot strigă:
„Fugi de-aicea că te ciup!"
„Creasta roșie-am să-ți rup!"
Bunicuțul, din lulea
molcom pufăie. — Așa?
— Da!

— Măi băieți, colea-n ogradă
doi cocoși pornit-au sfadă!
Îs înalți cît casa asta;
pîn'la horn le-ajunge creasta!
Și s-au prins, măre, la trîntă...
Parcă-s zmei, așa se-avîntă!

Își tot dau copiii coate
și pufnesc, pe înfundate...
— Chiar așa?
— Da!

Dar deodată
prin ogradă,
ciugulind ba un grăunte,
ba gîngănii mai mărunte,
țanțoși, trec cei doi cocoși.
— Zmeii, zmeii fioroși!
(rîde ceata de băieți).
Iară „zmeii" sperieți
cucurigu
(parcă strigă):
„Noi sîntem doi bieți cocoși.
Ăla... spune moși pe groși!"

Vine-n vale Făt-Frumos

Cătinel, dinspre colnic
vine-n vale un voinic.
După chip, e Făt-Frumos;
dară după bidiviu,
nici nu știu
de-i călare, sau pe jos.
Are-un bidiviu focos...
(cînd îl vezi
zău nu crezi
că-i un măturoi, stufos)

Și cum merge-așa, agale,
deodată-i iese-n cale
chiar un zmeu
paraleu,
cu un paloș fermecat...
(cînd îl vezi,
zău nu crezi
că-i un biet berbec tărcat).

Făt-Frumos, trop-trop, trop-trop
calu-și mînă în galop...
și rotește
voinicește,
ghioaga cea bătută-n ținte...
(cine-o vede
nici n-ar crede,
cît o fi el de isteț,
că e doar un făcăleț
bun de-ntins foi de plăcinte).

Dară zmeul
paraleul,
cînd văzu că Făt-Frumos,
cel călare și pe jos,
vine val-vîrtej, la vale,
mi se înturnă din cale
și fugi, mîncînd pămîntul,
colbu-n drum, învolburîndu-l.

Își strunește Făt-Frumos
măturoiul cel stufos:
— Ptrruuu! Călușule zănatic,
să mănînci ți-oi da jeratic.
Intr-o clipă, tu să-mi crești,
năzdrăvan ca în povești...
Flăcări tu să verși pe nări
și să mi te-avînți în zări,
peste munți și văi, ca vîntul...
Prin văzduh, să zbori ca gîndul,
hăt, pe celălalt tărîm,
după zmeul cel hapsîn...
să-l răpun, în trîntă dreaptă!
Căci Ileana
Cosînzeana
tare-i mult de cînd m-așteaptă!

Ilustrații
de Ioana OLTEȘ

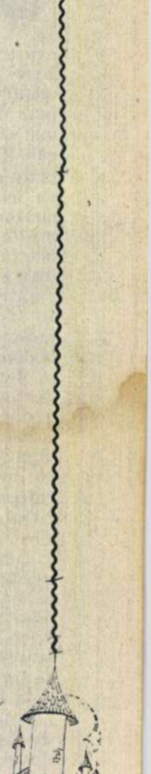

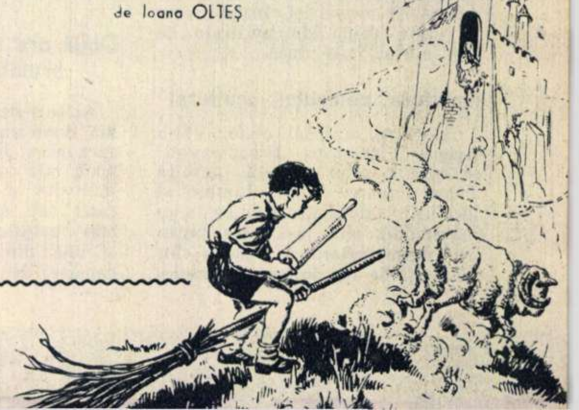

„CULTURA" BROADWAY-ULUI

de **J. MEISNER**
publicist din R. Cehoslovacă

A fost lansat un nou dans al „secolului american". Cu urlete şi ţipete, cu tremurici din cap pînă-n picioare şi cu salturi la întîmplare. Perechea de dansatori ţopăie fără întrerupere ore în şir, chiar nopţi întregi, pînă ce ambii dansatori cad la podea leşinaţi de oboseală.

In cadrul unei consfătuiri cu cititorii revistei noastre, ţinută acum cîtăva vreme în sala clubului Monetăriei de Stat, mai mulţi cititori ne-au cerut să publicăm material care să oglindească cîteva aspecte caracteristice ale culturii şi artei decadente din S.U.A.

Pentru a răspunde acestei cereri, publicăm articolul trimis „Flacării" de publicistul ceh J. Meisner, scris în urma unei călătorii întreprinse de către acesta în Statele Unite.

$e pare, că dibăcia în arta de a face reclamă nu poate fi contestată americanilor. In dicţionarul afaceriştilor reclamei, superlativul „cel mai" a devenit o expresie curentă. Astfel, în oraşul New-York, pe lîngă „cele mai mari clădiri" şi „cel mai bine amenajat" port din lume, veţi mai găsi şi „cea mai sănătoasă gumă de mestecat" — care îndepărtează în mod automat... migrena, şi „cel mai perfect ruj de buze", care face ca sărutul să devină neîntrecut — precum şi multe alte „cele mai" de felul acesta. New-York-ul se mai mîndreşte şi cu „cei mai perfecţi curăţitori de automobile", deşi tot în New-York există „cel mai mare procent de oameni care au vederea slabă" datorită murdăriei şi aerului îmbîcsit care pluteşte deasupra acestui oraş supraaglomerat. Totodată, amatorii care urmăresc competiţiile la care participă New-York-ul nu ascund faptul că oraşul lor se află într-o dîrză întrecere cu oraşul Chicago pentru titlul de... „cel mai murdar oraş din S.U.A."

După cum reiese din „cel mai perfect ghid al New-York-ului şi al împrejurimilor lui — ediţia a 16-a" — pe care l-am cumpărat, New-York-ul posedă cea mai lungă stradă din lume: Broadway. Ea se întinde pe o lungime de 15 km. de-a lungul insulei Manhattan, începînd de la antrepozitele oraşului de jos şi pînă la cartierul Harlem, unde, în melodii ritmice dar pline de tristeţe, negrii îşi cîntă mizeria şi viaţa plină de umilinţe ce sînt forţaţi s-o ducă.

Incultura centrului „cultural"

In centrul oraşului, unde a VII-a Avenue întretaie Broadway-ul, se află o mică piaţetă, numită Times Square. Numărul mare al localurilor de distracţie ce s-au îngrămădit aici lasă prea puţin loc magazinelor. In goana lor pătimaşă de a-şi desface produsele, de a impune publicului un anumit local în detrimentul celuilalt, patronii au izbutit să înţese Broadway-ul cu reclame ţipătoare, care învăluie strada ca o pînză deasă de păianjen. Vînătorilor de reclame din New-York le place să numească această parte a New-York-ului „răscrucea lumii". „Cel mai perfect ghid" nu uită să sublinieze că Times Square reprezintă „cel mai important centru cultural al ţării".

Ziua şi noaptea, sute de reclame luminoase încearcă să-l convingă pe trecător că e în interesul său să viziteze anumite localuri de distracţie, sau să cumpere cine ştie ce produse. In timpul nopţii, pietonii sînt copleşiţi de literele din neon care anunţă ultimele evenimente politice sau... amănunte asupra vieţii intime a protagonistei revistei de mare „răsunet" care se joacă în aceeaşi seară într-unul din teatrele de pe acelaşi Broadway.

Reclama nu se opreşte numai la efectele de lumină şi afişele în culori ţipătoare. Deasupra capetelor trecătorilor se ridică nori de fum cu aroma „celor mai fine ţigări" — cum obişnuiesc să se laude patronii societăţii „Camel".

Pe acoperişul casei de confecţii Bond se aude zgomotul unei cascade artificiale. Clădirea e încadrată de figura unui bărbat şi a unei femei, amîndoi de înălţimea a două etaje şi îmbrăcaţi în costumul lui... Adam şi Eva. Cînd firma Bond a avut geniala idee de a expune privirilor trecătorilor aceste nuduri, unii funcţionari de la primăria oraşului au atras atenţia patronilor asupra faptului că există o lege care nu permite să se expună reclame de natură să atenteze la bunele moravuri. Patronii firmei Bond au „îmbrăcat" atunci manechinele în zeci de tuburi cu neon multicolore ca să se presupună că acestea ar reprezenta un veşmînt oarecare — astfel că funcţionarii municipali au fost reduşi la tăcere. Nu-i supără cu nimic faptul că în întuneric tuburile cu neon scot şi mai mult în evidenţă scandaloasa „reclamă".

Două ore de exerciţii în arta brutalităţii şi crimei

Alături de întreprinzătoarea firmă Bond am surprins, îndreptată spre mine, în haosul de spirale de neon ale unui panou, privirea îngrozită a unei femei sub al cărei cap am citit titlul „celui mai palpitant" film american: „Crima din ziua de luni". Nu departe de această reclamă am putut vedea, pe alt panou, o femeie despuiată ce invită pe pietoni să vadă filmul care învaţă tinerele fete „cum se pot mărita cu un milionar". Un indian care se prăvălea lovit în inimă de un glonte recomanda vizionarea filmului „Capul săgeţii", în care se putea vedea cum au fost exterminaţi indienii din Statele Unite.

Mai există şi alte distracţii — cum sînt localurile de dans, unde vizitatorul poate să se distreze cu dansatoarele de profesie numite „taxi girls". Sau, pur şi simplu, îşi poate alege una dintre nenumăratele femei care nu au nici un fel de serviciu şi care se plimbă pe Broadway. Femeile acestea, cu toate că poartă rochii atrăgătoare şi arborează o mină „fericită", nu pot ascunde faptul că sînt flămînde şi că tremură de frigul provocat de vîntul aspru ce suflă dinspre Hudson.

Privind reclamele deşănţate nici nu-ţi vine să crezi că aceste valuri de brutalităţi şi pornografii pot fi socotite drept o „activitate culturală". Este clar că maeştrii celei mai josnice reclame au folosit fără ruşine cuvîntul „cultură", pentru a vinde mai uşor tot ceea ce este mai lipsit de gust şi mai vulgar.

Poate că măcar o revistă culturală va descrie şi altă faţă a New-York-ului, alte evenimente culturale, a căror existenţă va arăta falsul pe care îl comit experţii în arta reclamelor — mi-am zis eu. Cu această speranţă m-am apropiat de un chioşc cu nenumărate ziare şi reviste, în jurul căruia mişunau şomerii şi taxi-girls-urile în speranţa unui cîştig de un cent.

La cererea mea de a mi se oferi o revistă culturală, vînzătorul îmi puse în mînă zeci de magazine pornografice. A fost foarte mirat cînd a văzut că, în sfîrşit, îmi aleg nr. 45 al revistei oficiale „Cue", ce poartă ca subtitlu: „revista evenimentelor culturale ale săptămînii". Se pare că vînzătorul era obişnuit să vîndă „cultură" doar în stilul Broadway-ului.

Opt milioane de locuitori şi o operă şi jumătate

Citind „revista", zadarnic am încercat să mă conving că Times Square de pe Broadway este ceea ce se numeşte în S.U.A. „viaţa culturală". Din revistă am putut afla că la New-York există numai două opere, dintre care „metropolitan" are o activitate de 4 luni pe an, iar preţul mediu al unui bilet este de 8 dolari. In uriaşul oraş cu peste 8 milioane de locuitori există cinci săli de concert pentru muzică clasică.

Desigur că publicul nu este obligat să se ducă la cinematograf. Şi nici faptul că operele sînt închise n-are vreo importanţă. După cum arată „revista", peste două duzini de operete joacă fără întrerupere în tot cursul anului. Acestea sînt teatrele a căror reclamă am văzut-o pe străzile învecinate cu Broadway-ul. Insă nici operetele, de al căror conţinut m-am convins vizionînd cîteva din ele, nu se deosebesc cu nimic de filmele care rulează pe Broadway.

Majoritatea operetelor prezintă subiecte luate din viaţa militarilor

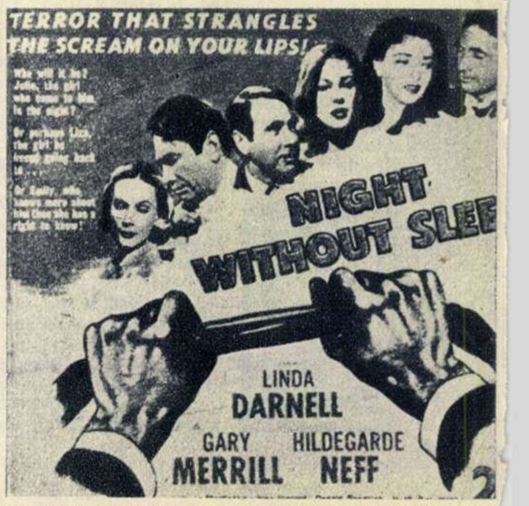

„Teroarea care strangulează, care-ţi încleştează buzele !..." Filmul căruia îi face reclamă acest afiş american poartă titlul „Noapte de coşmar", un macabru „poem" al crimei.

americani aflaţi în ţările ocupate, cum ar fi Japonia sau insulele din Oceanul Pacific. Campaniile militare sînt prezentate ca o plimbare plăcută, binevenită pentru un om tînăr, care n-a văzut nimic în viaţa sa înafară de ranch-ul din Texas sau de portul San Francisco. Locuitorii ţărilor ocupate sînt prezentaţi ca nişte admiratori ai „modului de viaţă american", dornici de a fuma o ţigară americană, de a mesteca gumă etc.

Concursul de scuipat este la modă pe Broadway, ca şi în universităţile americane. Iată un grup de „studenţi eminenţi" ai universităţii din East Texas, participînd cu patimă la întrecerea de scuipat. →

Randolph Smith (fotografia de jos) este alt recordman al superculturii americane: el fumează 40 de ţigări ↓ dintr-o dată.

„Revista" recomandă şi o serie întreagă de alte „programe culturale", cum ar fi reprezentaţiile din cabarete şi dansurile record, în timpul cărora dansatorii se dezbracă. Cea mai mare parte a „revistei" descrie numai asemenea programe „culturale", în timp ce opera, muzica şi expoziţiile ocupă numai trei coloane dintr-o pagină. Desigur că nici această „revistă" nu uită să arate că Times Square de pe Broadway este cel mai important centru al ţării, că „răscrucea lumii" este mereu vie, mereu în schimbare, un permanent „izvor artistic nesecat".

„Revista" te convinge de asemeni că cele ce am văzut pe Broadway nu constituie doar un simplu mijloc de a face reclamă şi de a impune spectatorilor americani să vadă cele mai diferite bestialităţi, pornografii şi tot ceea ce e lipsit de gust, sub denumirea de „cultură" — ci că toate acestea sînt cotate drept cultură oficială a „modului de viaţă american".

Chiar dacă Metropolitan Opera are un nivel mai ridicat, cei ce se duc la reprezentaţii sînt foarte puţini. Marea majoritate a americanilor n-au văzut în viaţa lor un spectacol de operă, un film bun sau un concert de valoare superioară. Sînt ani de zile de cînd New-York-ul n-a mai văzut operele clasice ale lui Shakespeare, Molière sau ale altor dramaturgi de frunte. Sub denumirea de „cultură" el trebuie să înghită toate gunoaiele „culturale" pe care i le serveşte Broadway-ul şi care sînt apoi împînzite pe întreg cuprinsul S.U.A.

In 1953, la moartea dramaturgului american O'Neill, în ziarele americane s-a scris că el era mai mult cunoscut în străinătate decît în S.U.A. O'Neill — deşi era un exponent al artei burgheze — era prea complex pentru cerinţele scenariştilor de pe Broadway. Scenele teatrale de pe Broadway şi din străzile alăturate sînt accesibile în exclusivitate romanelor de aventuri de ordin patologic, scenelor pornografice şi operetelor siropoase, care sînt uitate deîndată ce nu se mai joacă. Cele cîteva anchete ale inchiziţiei lui McCarthy în rîndurile cineaştilor de la Hollywood şi ale artiştilor de teatru au avut drept scop — printre altele — ca genul de teatru de pe Broadway să nu fie deranjat de operele progresiste şi de filmele de adevărată valoare artistică.

Această „îndrumare" a cerinţelor culturale ale maselor largi nu urmăreşte altceva decît abrutizarea omului, distragerea lui de la problemele vieţii şi atragerea lui în mrejele propagandei imperialiste. Intre timp, însă, ingenioşii organizatori nu uită să-şi umple buzunarele.

Broadway-ul şi biroul militar de recrutare.

La extremităţile Times Square-lui se află două chioşcuri mari. Unul aparţine poliţiei. In interior, poliţiştii cu revolvere la cingătoare veghează ca glumele pe care le provoacă „cultura" de pe Broadway să nu depăşească limitele sau, cu alte cuvinte, să nu tulbure „ordinea publică"...

In cel de al doilea chioşc, se află biroul de recrutare pentru armata S.U.A. Cei care propagă „cultura americană" pe Broadway speră că cele văzute pe ecrane vor stimula pofta tineretului de a servi ţelurile agresive ale cercurilor conducătoare americane, că vor reuşi să mărească numărul criminalilor şi aventurierilor angajaţi ca mercenari. Acest chioşc, aşezat în inima „celui mai important centru cultural", dovedeşte cu prisosinţă cui serveşte această cultură vulgară.

In urmă cu mai bine de un an, Broadway-ul strălucea de reclama filmului lui Chaplin „Luminile rampei". Dar asta n-a durat mult. Fasciştii din „Legiunea americană" au organizat o manifestaţie împotriva operei lui Chaplin. Au fost devastate sălile cinematografelor unde rula filmul, s-au spart capetele spectatorilor care l-au vizionat, toate acestea constituind, de altfel, cele mai blînde forme în care s-a manifestat faimoasa organizaţie fascistă din S.U.A. Filmul lui Chaplin a trebuit să fie scos de pe afişele din Broadway. Soarta acestui film şi a creatorului său, care a hotărît să rupă cu „cultura" americană, stabilindu-se în Europa, dovedeşte cu prisosinţă pînă unde a mers „activitatea culturală" din S.U.A., care este nevoită să servească ţelurile negre ale celor ce conduc destinele acestei ţări.

In noaptea în care, pe Broadway, îmi primeam lecţia asupra acestei „culturi", luminile au ars pînă tîrziu. La fel ca în orice altă noapte a anului. Şi la fel ca în orice altă noapte, cinematografele s-au golit, vizitatorii au obosit de pe urma pariurilor încheiate în sălile de tir (cine va omorî mai mulţi „duşmani"), iar beţivii, abia ţinîndu-se pe picioare, au ieşit, în sfîrşit, din cabarete.

După miezul nopţii, luminile îşi pierd strălucirea. Broadway-ul se linişteşte. Doar chioşcul poliţiştilor prinde viaţă. A început a doua fază a vieţii de pe Broadway în care cei entuziasmaţi de cele văzute pe ecrane, pe scene şi pe estrade, caută o pradă uşoară, astfel că spectatorul obişnuit este nevoit să fie foarte atent şi să observe dacă nu cumva este urmărit atunci cînd coteşte într-o stradă mai întunecoasă. Femei fardate ţipător aruncă priviri provocatoare trecătorilor, iar un invalid de pe urma celui de al doilea război mondial, aşezat într-un cărucior, imploră pe fiecare trecător, pentru a obţine banii necesari unei mese de seară. „Cultura" de pe Broadway îşi arată roadele.

...Iar din colţul străzii 45 se poate auzi melodia stridentă a unui gramofon electric care transmite cel mai nou şlagăr: „E uşor să trăieşti şi să nu priveşti în jurul tău"...

Dacă simfoniile lui Beethoven sînt folosite în S.U.A pentru reclama lamelor de ras, iar tragediile lui Shakespeare sînt transformate în farse bufe pentru înveselirea băutorilor de „Pepsy Cola", apoi operele lui Verdi, Bizet sau Puccini sînt prezentate pe scenele Broadway-ului sub formă de reviste muzicale de cel mai prost gust. Fotografia de jos redă cîţiva dintre eroii acestor opere-revistă, în care trebuie să recunoaşteţi, dacă puteţi, fie pe nefericita Violeta din opera Traviata, fie pe Gilda sau Cio Cio-san, fie pe Mario Cavaradossi din Tosca, sau, poate, cine ştie, pe bărbierul din Sevilla...

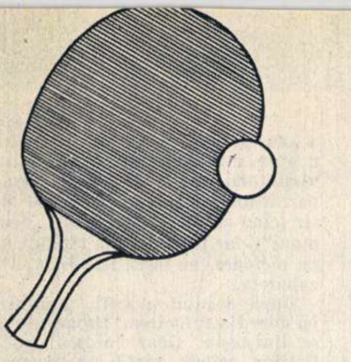

INTÎLNIRI INTER

de Angelica ROZEANU

Maestru emerit al sportului din R. P. R., campioană mondială la tenis de masă.

Voi încerca, în rîndurile ce urmează, să fac o scurtă trecere în revistă a activității mele internaționale și mă voi opri mai mult asupra întîlnirilor mai grele, care mi-au rămas mai adînc întipărite în minte.

Era în anul 1936, la Praga. Aveam 14 ani și participam pentru prima oară la un campionat mondial. Țin minte că m-a impresionat teribil numărul mare al participanților, felul în care jucau și sala în care se desfășura competiția. Valoarea mea tehnică de atunci nu era suficient de ridicată și nu am reușit decît să trec primele două tururi, (învingînd pe jucătoarea germană Schultz); totuși acest prim contact al meu cu o serie de jucătoare de talie internațională a constituit un mic succes, deoarece la 14 ani să treci fie și numai două tururi, într-un campionat mondial, tot înseamnă ceva.

M-am întors în țară, făurindu-mi tot felul de visuri copilărești. M-am ambiționat și am început să-mi perfecționez jocul și iată-mă din nou, în anul următor — 1937 — participantă la campionatul de la Baden. Aici, am întîlnit jucătoare pe care le cunoscusem la Praga. Totul părea să mă favorizeze. Rînd pe rînd, am repurtat victorii asupra unor jucătoare consacrate ca, Gal, Pritzi, Wildman, la probele pe echipe. Numai că, spre necazul meu, la probele individuale am fost eliminată de Pritzi, finalista campionatului..

O, prin cîte ceasuri de amărăciune am trecut! Fusesem atît de încrezătoare... Totuși, anul acela am avut parte și de satisfacții. La București, cu prilejul campionatului internațional al Romîniei, am învins în finală pe Kettnerova, fostă de două ori campioană mondială.

Ultimul campionat mondial la care am luat parte înainte de război a fost la Cairo, în 1939. După un joc de cinci seturi, am fost învinsă de jucătoarea cehoslovacă Depetrisova, care a cîștigat și titlul suprem. Aceasta a fost prima mea deziluzie la tenis de masă; nu faptul că am pierdut mă mîhnea, ci acela că fusesem învinsă la limită. Mi-am propus însă să mă antrenez mai mult, astfel ca la viitoarele competiții să reușesc mai bine. Dar, din păcate, un meci cu Germania la București, în care am învins pe Pritzi și pe Busman, a fost ultima mea întîlnire internațională pînă în anul 1946. Dacă ar fi fost numai ultimul meci încă n-ar fi fost nimic, dar din 1940 și pînă în 1944 nu am mai avut posibilitatea, din cauza restricțiilor rasiale, să fac nici un fel de antrenament. Astfel că, după 23 August 1944, cînd am reînceput să joc, a trebuit s-o iau de la început. Aceasta explică jocul slab pe care l-am prestat în primii ani după eliberare în întîlnirile pe care le-am avut, în 1946 și 1947, pentru „Cupa Europei Centrale“, cu Ungaria și Cehoslovacia; și eram departe de a arăta că în viitor voi reuși mai mult.

Condițiile create de regimul democrat-popular m-au ajutat însă să întrec propriile mele așteptări.

Londra, 1949... După o întrerupere de nouă ani, primul campionat mondial la care particip. În orașul acesta, cu monumente vechi, minunate, cu o viață și locuri pline de contraste, aveam să trăiesc din nou clipe de deprimare. După o serie de victorii, iată-mă în semifinală, la proba individuală. Adversara mea: Ghizi Farkaș, deținătoarea titlului. Jocul a început într-un ritm rapid. Rînd pe rînd, acumulez puncte: 1-0... 2-0... în favoarea mea. Nu-mi dau bine seama ce s-a întîmplat apoi, poate mi-a slăbit combativitatea, poate Ghizi Farkaș a avut o revenire, cum adesea se întîmplă cu marii jucători care își adună toate resursele fizice pentru a obține în ultima instanță victoria — cert este că scorul s-a schimbat și am fost egalată... Întrecerea devenea palpitantă. În setul cinci, scorul a alternat, iar după 18 minute de joc, situația era 18-18; după scorul de 20-20, am avut de cinci ori la rînd avantaj. Timpul reglementar de joc se scursese, dar arbitrul jocului nu a oprit, pentrucă — spunea el — era prea palpitant.. Astfel, cu tot regulamentul, eu am pierdut un meci pe care de fapt îl cîștigasem. Nu mi-am închipuit atunci că voi mai avea vreodată o ocazie atît de favorabilă să cuceresc titlul de campioană mondială. Am plecat de la masa de joc cu sufletul plin de tristețe și cu gîndul că soarta nu mă favorizează la tenis de masă. Dar am șters repede din minte această prostie și, întorcîndu-mă acasă, am început să mă pregătesc mai intens. Am învățat să folosesc în jocul meu și loviturile de atac, pentru că mi-am dat seama că numai cu joc de apărare nu voi putea face față, în viitor, competițiilor de mare amploare.

Acasă, am început să particip la toate întrecerile masculine, fapt care mi-a permis ca într-un timp scurt să progresez mult și să mă obișnuiesc cu jocuri „tari“ și cu luptă aprigă pentru cucerirea fiecărui punct.

Cu practica acumulată după un asemenea antrenament și cu credința că orice punct se realizează prin atac, m-am prezentat la următorul campionat mondial, la Budapesta, în anul 1950. Acest campionat a rămas în amintirea mea ca cel mai frumos dar pe care-l puteam primi de pe urma străduințelor mele și ca îndeplinirea unui vis din copilărie. Nimeni la noi în țară, și nici chiar noi, jucătoarele, nu am fost sigure că sîntem capabile să cucerim „Cupa Corbillon“, cupă ce se decerne țării campioane mondiale. Cu acest prilej, noi am învins în serie, printre altele, echipele: Italiei, Scoției, Țării Galilor și Angliei, iar în finală, echipa Ungariei, care era reprezentată de Ghizi Farkaș și Carpati. Primul meci din cadrul finalei a fost cel dintre Farkaș și mine. De victoria în acest meci depindea titlul mondial la echipe. Pînă atunci, eu n-o mai învinsesem pe Ghizi Farkaș. Am pășit la masa de joc cu o emoție de nedescris, dar decisă să dau tot ce sînt în stare pentru a aduce patriei noastre dragi victoria. Și iată că, după două seturi, cîștigate de mine, scorul în finală era de 1-0 pentru R.P.R.

Dar această primă victorie a mea asupra lui Ghizi Farkaș nu a rămas izolată; ne-am întîlnit din nou în finala campionatului mondial individual. Simțeam că am acum ocazia să-mi realizez visul, să cuceresc titlul suprem. Am reușit, deși în setul al III-lea am avut clipe de slăbiciune și am fost condusă cu 16-9. În acel moment, am simțit că nu am voie să cedez setul, că mai trebuie să lupt pentru el, că îl mai pot cîștiga. Și, într-adevăr, l-am cîștigat cu 21-18! Așa am devenit campioană a lumii...

În acești cinci ani, însă, Ghizi Farkaș nu a fost singura mea adversară de temut. O adversară redutabilă a fost și jucătoarea austriacă Wertl, care a obținut în ultimii ani trei victorii asupra mea. Eu am reușit s-o înving în cadrul jocurilor pe echipe; în finala campionatului mondial de la Viena, în 1951, și în semifinala campionatului mondial de la București, în 1953.

Cealaltă jucătoare austriacă de faimă mondială Trude Pritzi nu a constituit în ultimii ani o dificultate pentru mine. Cu excepția semifinalei din cadrul probei de simplu femei de la Viena, din anul 1951, cînd două seturi s-au terminat la limită de timp, celelalte întîlniri le-am cîștigat relativ ușor.

Angelica Rozeanu și T. Harasztosi în proba de dublu mixt, în sala Coubertin din Paris, cu prilejul campionatelor internaționale ale Franței din anul 1954.

NAȚIONALE

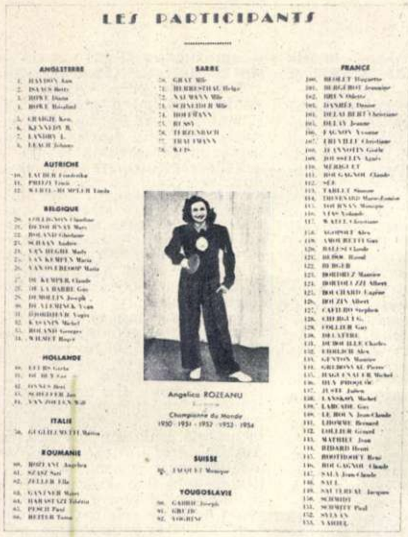

LES PARTICIPANTS

ANGLETERRE

AUTRICHE

BELGIQUE

HOLLANDE

ITALIE

ROUMANIE

SARRE

Angelica ROZEANU

Championne du Monde
1950 - 1951 - 1952 - 1953 - 1954

SUISSE

YOUGOSLAVIE

FRANCE

153 participanți... dar o singură fotografie. În programul oficial al campionatelor internaționale ale Franței pe 1955, singura fotografie reprodusă a fost aceea a Angelicăi Rozeanu, reprezentanta noastră.

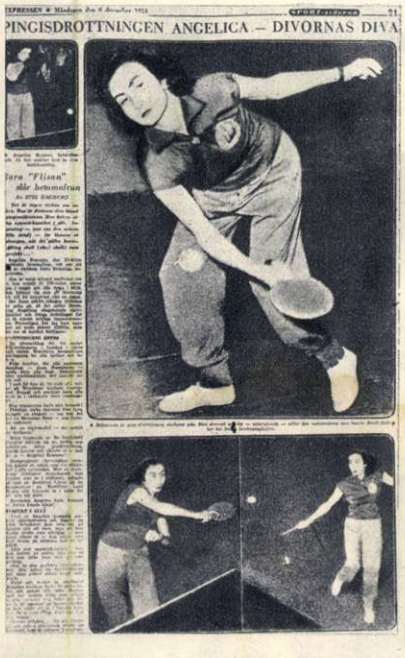

PINGISDROTTNINGEN ANGELICA – DIVORNAS DIVA

Presa sportivă din toate țările a publicat materiale despre Angelica Rozeanu, campioana lumii la tenis de masă. Iată o pagină din ziarul suedez „Expressen", din 6 decembrie 1954.

...În ultima vreme, un mare progres au realizat surorile Rowe (Anglia) și în special Rosalinda Rowe, pe care, anul acesta, am avut-o ca adversară în cîteva competiții internaționale. Prima oară ne-am întîlnit la Bombay, în India, în cadrul probei pe echipe și în semifinala de simplu femei; apoi la București, în finala pe echipe femei. În sezonul acesta, am jucat împreună finala campionatului internațional al Iugoslaviei, al Scandinaviei și semifinala campionatului internațional al Franței. In general, jocurile dintre noi au constituit un spectacol bun, fără să fiu pusă în prea mare dificultate. Din toate întîlnirile am pierdut un set la Bombay și unul la Paris.

Cele mai temute adversare din ultima vreme sînt, însă, jucătoarele japoneze. Ele au apărut pentru prima oară în 1952, la Bombay. Le-am întîlnit numai cu ocazia meciului pe echipe. Cu toate că am pierdut jocul pe echipe, eu am reușit să le înving relativ ușor: pe Nishimura, (care joacă cu o rachetă acoperită cu piele) cu scorul de 2-0 (9,14), și pe Narahara de asemenea cu 2-0 (10,12).

Anul trecut, la Londra, a venit o echipă formată din alte jucătoare. Am întîlnit doar două din ele: în șaisprezecimi pe Goto, pe care am învins-o cu 3-0, iar în finală pe Tanaka. Primele seturi, pînă m-am obișnuit cu sistemul japonezei Tanaka, au mers ceva mai greu și s-au terminat la scoruri destul de strînse. În setul patru, însă, am reușit să mă apăr mai sigur și l-am cîștigat cu 21-9. Am observat, cu ocazia acestui meci, că jucătoarelor japoneze nu le convine să le răspunzi cu mingi „tăiate", ci preferă mingile care le permit să intre în contraatac, lovitură pe care o posedă foarte bine. De aceea m-am limitat la un joc de apărare, atacînd rar și foarte puternic. Numai atunci cînd reușeam s-o aduc într-un colț al mesei atacam în partea opusă.

Îmi pare rău că n-am avut ocazia să mă întîlnesc și cu celelalte două jucătoare japoneze. Dar probabil că foarte curînd, în campionatul mondial pe anul 1955, ce va avea loc la Utrecht (Olanda), în această lună, voi avea această ocazie.

Cam acestea sînt, pe scurt, cele mai importante întîlniri internaționale pe care le-am susținut. Eu am participat la ele cu dorința arzătoare cu care mă pregătesc și acum, în vederea jocurilor de la Utrecht, de a apăra culorile patriei, de a aduce Republicii noastre Populare gloria sportivă.

O DECLARAȚIE SINCERĂ

Dacă am face o listă a fotbaliștilor austrieci emigrați în ultimii ani în Franța, cifra lor s-ar ridica aproape la 20. Și dacă am face acest lucru numai cu jucătorii care au evoluat în reprezentativa Austriei, aproape că s-ar putea alcătui o „națională" austriacă în Franța! Happel, Melchior I, Brinek, Stojaspal I, Aurednik sînt numai cîțiva dintre fotbaliștii austrieci care joacă azi în diferite cluburi profesioniste franceze.

În căutarea de cîștig, fotbaliștii austrieci și-au încercat norocul și în Franța, unde li s-a promis, la început... marea cu sarea. Dar, o dată ajunși la noii lor patroni, austriecii au gustat din plin cupa amărăciunii. Visul lor de a se îmbogăți într-un sezon s-a spulberat, contractele încheiate și sumele promise nefiind respectate de către veroșii lor patroni. În schimb, meciurile jucate au fost epuizante și nu puțini dintre jucătorii racolați au suferit accidente grave.

Internaționalul Brinek a acordat, nu demult, un interviu unui ziarist austriac aflat în Franța. Iată ce a declarat el în privința „aventurii" sale (n.r. Brinek joacă în echipa Monaco din prima divizie franceză de fotbal):

„Anul trecut, am cîștigat 8 meciuri la rînd. Jucam de obicei înaintaș sau half și am marcat cele mai multe goluri pentru echipa Monaco. Apoi adversarii au început să mă cunoască. În fiecare meci mă păzeau cîte 2-3 jucători, așa că aproape nu puteam face o mișcare. Totuși, ei n-au reușit să mă „țină" și au început să mă lovească la picioare. Anul acesta n-am jucat toate meciurile, din cauza unei contuzii la gleznă și genunchi".

Și pentru a dovedi cele spuse, Brinek își ridică pantalonul și arătă genunchiul tumefiat grav.

„Să vă spun sincer, fotbalul francez este scăzut ca valoare. Rar vezi o pasă precisă, un joc tehnic înalt..." adaugă el. De altfel, nu trebuie să ne mire acest fapt, cînd știm că echipele profesioniste franceze sînt alcătuite din diferite „vedete" străine, adunate de prin toate colțurile lumii, cînd scopul acestor aventurieri este unul și același: să cîștige bani, cît mai mulți bani. Or, salariul „merge" și atunci cînd echipa pierde...

Dar Brinek a avut o mare deziluzie și în ce privește salariul. „În Franța, viața este foarte scumpă. Numai chiria pentru o locuință modestă mă costă 50% din leafă. În bani austrieci, îmi rămîn circa 2000 șilingi, care abia îmi ajung pentru întreținerea familiei. Dar să vă povestesc o întîmplare recentă. E vorba de soarta tristă a unui fotbalist din Monaco; el a murit în cea mai neagră mizerie, iar soția sa n-a avut banii necesari nici măcar pentru cheltuielile de înmormîntare. Și, bineînțeles, patronii nici n-au vrut să audă de vreun ajutor acordat văduvei. Noi, jucătorii de la Monaco, am donat fiecare cîte 10.000 de franci și am susținut un joc la Nisa cu echipa Strasbourg, ale cărui încasări au fost de asemenea donate văduvei!

Anul viitor, mă voi întoarce în patrie. Știu că voi veni fără nici un ban. Dar tot mai bine este acasă, decît muritor de foame, în străinătate".

Brinek are multă dreptate cînd confirmă aceste realități ale carierei inevitabile sportivului profesionist. Desigur că orice comentariu suplimentar este de prisos.

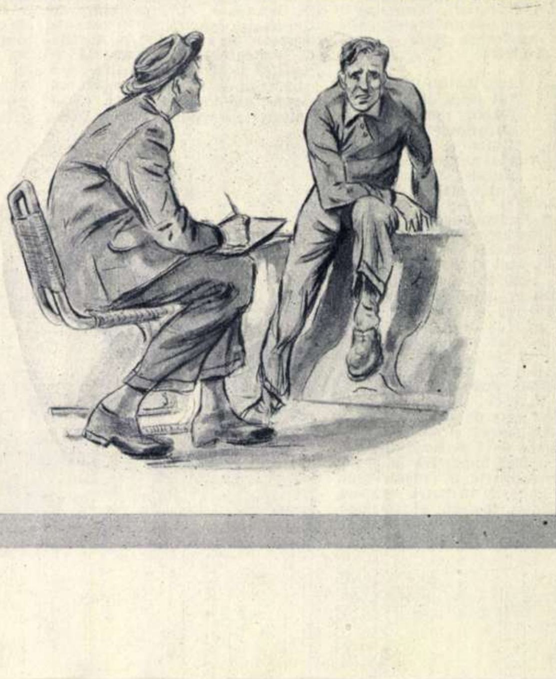

Răspundem cititorilor

UN TEZAUR AL PROLETARIATULUI DIN ÎNTREAGA LUME

Muzeul central „V.I. Lenin" din Moscova.

Tov. Venteniuc Aurelia, bibliotecară la Biblioteca populară nr. 35 din București, și-a exprimat dorința de a citi în „Flacăra" un scurt articol despre Muzeul Central „V. I. Lenin" din Moscova.

O impunătoare clădire domină Piața Republicii din Moscova. Aci se află Muzeul Central „V.I. Lenin", unde sînt păstrate comori dintre cele mai prețioase ale leninismului.

Organizat din inițiativa lui I. V. Stalin, Muzeul Central „V. I. Lenin" a fost deschis pentru vizitatori la 15 mai 1936.

Aci se află centralizate în număr mare materiale culese de-a lungul anilor și păstrate cu dragoste și grijă în diferite muzee și biblioteci ale țării. O serie de exponate au fost primite chiar și de peste hotare de la prieteni și discipoli ai marelui Lenin. Multe documente prețioase, fotografii, scrisori și obiecte personale au fost dăruite muzeului de către rudele lui Vladimir Ilici. Toate laolaltă formează un tezaur de neprețuit, din care numai o parte este expusă de altfel în standurile muzeului, răspîndite în cele 21 saloane ale impunătoarei clădiri din Piața Republicii.

În fiecare din aceste standuri se reflectă, pe etape, viața luminoasă de luptă și de clocot revoluționar a genialului întemeietor al Partidului Comunist și creator al primului stat socialist, V. I. Lenin.

Tablourile, fotografiile și documentele din prima sală redau specificul mediului în care a crescut Lenin, arată formarea lui ca marxist, ca activist politic. Iată un raft cu cărțile bibliotecii lui de școlar. Printre autori, se numără: Pușkin, Lermontov, Turgheniev, Cernîșevski, Dobroliubov, Nekrasov. Și tot aici veți întîlni volumul I al Capitalului lui Karl Marx, pe care Lenin începuse să-l studieze încă de pe vremea cînd era elev al liceului din Simbirsk. Tînărul Vladimir Ulianov se afla încă de atunci sub influența ideilor înaintate ale democraților-revoluționari ruși și ale literaturii clasice ruse și universale.

Sălile următoare sînt închinate luptei lui Lenin pentru făurirea partidului revoluționar al proletariatului. Prin nenumărate exponate cuprinzînd manuscrise, conspecte, primele ediții în original ale operelor lui V. I. Lenin, cărți, broșuri, corespondență, ziare bolșevice cu articolele lui înflăcărate, manifeste, fotografii, obiecte personale și un mare număr de celebre picturi, sculpturi și lucrări de artă populară, muzeul reînvie în imaginea vizitatorilor chipul genialului strateg al revoluției socialiste, redînd aspectele cele mai însemnate ale istoriei glorioase a Partidului Comunist.

Numai în primii zece ani ai existenței sale, muzeul a fost vizitat de 7 milioane de persoane. Zilnic el este vizitat în medie de 1500-2000 de persoane, în zile de sărbătoare numărul vizitatorilor ridicîndu-se chiar la 8.000 persoane.

Muzeul „V. I. Lenin" este vizitat cu cel mai mare interes de străinii care vin la Moscova.

În sala de conferințe a muzeului, se țin lecții și referate și se pot viziona filme documentare și artistice din viața și activitatea lui V. I. Lenin și a discipolului și continuatorului său, I. V. Stalin. Zilnic se dau consultații individuale privind istoria partidului sau viața și activitatea lui V. I. Lenin.

După modelul Muzeului „V. I. Lenin" din Moscova a fost organizat acum doi ani Muzeul „V.I. Lenin" din Praga și, la începutul acestui an, Muzeul „V. I. Lenin-I. V. Stalin" din București, ambele muzee fiind azi însemnate lăcașuri de studiere a măreței învățături marxist-leniniste, de însușire și aplicare a experienței P.C.U.S. în făurirea vieții noi, socialiste.

CĂILE REZOLVĂRII PROBLEMEI AUSTRIEI

Tovarășul Gheorghe Marinaș, turnător la Cooperativa Carosierilor din București, dorește să i se arate care sînt în prezent căile pentru rezolvarea justă a problemei Austriei.

Încă înainte de sfîrșitul celui de al doilea război mondial, Uniunea Sovietică, Statele Unite și Anglia au luat hotărîrea comună, înscrisă în declarația publicată la 1 noiembrie 1943 la Moscova, să restabilească independența Austriei după eliberarea ei de sub cotropirea hitleristă.

La sfîrșitul războiului, marile puteri, reunite în conferința de la Potsdam, au hotărît ca pînă la rezolvarea situației Austriei, adică pînă la încheierea tratatului de stat cu această țară, Austria să fie ocupată de trupe ale U.R.S.S., S.U.A., Angliei și Franței. Potrivit acestei hotărîri, în 1945, Austria, a cărei întindere este de aproape 84.000 kilometri pătrați și a cărei populație trece de 7 milioane de oameni, a fost împărțită în patru zone de ocupație. Și orașul Viena a fost împărțit în patru sectoare de ocupație, înafară de un raion central care este administrat în comun de cele patru puteri.

Această situație se aseamănă deci cu aceea creată după război în Germania. Spre deosebire de Germania, împărțirea în zone de ocupație nu a dus însă în Austria la scindarea administrativă și politică a țării. În Austria, s-a constituit și există și astăzi un singur guvern central, a cărui autoritate e recunoscută de toate puterile de ocupație și se exercită în întreaga țară.

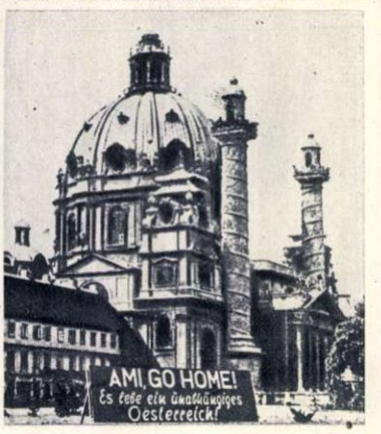

Pancarte de acest fel pot fi văzute în diferite regiuni ale Austriei ocupate de americani. Pancarta din fotografia noastră a fost așezată de patrioții austrieci în Piața Karlskirche din Viena și poartă inscripția: „Americani, cărați-vă acasă! Trăiască o Austrie independentă!"

Situația Austriei nu a putut fi reglementată însă pînă acum, deși de la terminarea războiului au trecut aproape zece ani. Ca și în Germania, aceasta s-a întîmplat din pricina atitudinii adoptate după război de puterile occidentale. Multă vreme, încheierea tratatului de stat a fost împiedicată de stăruința cu care Statele Unite, Anglia și Franța au căutat să îndepărteze din tratat orice prevederi cu privire la asigurarea drepturilor democratice ale poporului austriac. De asemenea, aceste puteri au încercat să încalce în mod grosolan drepturile Uniunii Sovietice în ce privește fostele bunuri germane din Austria și alte drepturi.

Pe măsura trecerii timpului s-a văzut că puterile occidentale, în frunte cu S.U.A., nu au nevoie de o Austrie democratică, liberă și cu adevărat independentă, așa cum se stabilise la Moscova în 1943. Ca și în Germania, ele caută să obțină o Austrie în care calea reacțiunii și fascismului să fie din nou deschisă și care să poată fi ușor transformată într-o bază militară americană, într-o țară aservită proiectelor provocatoare și agresive urzite de cercurile imperialiste din occident, față de Uniunea Sovietică și de țările de democrație populară. Așa se explică faptul că asupra Austriei au fost extinse prevederile înrobitoare ale planului Marshall, că în zonele occidentale din Austria nu au fost luate nici una din măsurile de denazificare și democratizare prevăzute la sfîrșitul războiului, că au început a fi urzite planuri pentru atragerea Austriei în coaliția militară agresivă a Atlanticului de nord, că unele măsuri în vederea remilitarizării Austriei au și fost luate de pe acum. Acelorași planuri li se datorește faptul că Austria a fost transformată, în zonele ei de ocupație occidentală, într-un azil al lepădăturilor fasciste și al altor trădători de patrie fugiți din țările de democrație populară.

În prezent, principala primejdie care amenință Austria este creată de perspectiva renașterii militarismului în Germania occidentală în baza acordurilor de la Paris. Reapariția militarismului german pe scena istoriei este sinonimă cu reapariția primejdiei de cotropire a Austriei. Ca și pe vremea lui Hitler, primejdia unui nou Anschluss (anexarea forțată a Austriei de către Germania) plutește în aer. De astă dată însă, realizarea Anschlussului ar fi subordonată nu numai țelurilor expansioniste și revanșarde vestgermane, dar și proiectelor agresive ale Statelor Unite, care patronează și dirijează clica de la Bonn. Anschlussul ar însemna astăzi în primul rînd atragerea Austriei în rețeaua coalițiilor agresive americane. Politica Anschlussului și-a găsit o expresie elocventă într-o hotărîre luată, nu demult, de tribunalul administrativ vestgerman, potrivit căreia austriecii care locuiesc pe teritoriul Germaniei occidentale — aproximativ 75.000 oameni — sînt considerați cetățeni germani.

Tocmai de aceea, Uniunea Sovietică, apărînd interesele păcii și securității în Europa și interesele poporului austriac însuși, luptă cu consecvență pentru o astfel de reglementare a problemei austriece, care să excludă primejdia reînfăptuirii Anschlussului, primejdia atragerii Austriei în coalițiile militare dominate de Statele Unite și care să asigure cu adevărat existența și trăinicia unei Austrii democratice, independente și iubitoare de pace.

În raportul ținut la 8 februarie 1955 în fața Sovietului Suprem al U.R.S.S. și în întrevederile avute ulterior cu ambasadorul Austriei la Moscova, V. M. Molotov a expus din nou poziția Uniunii Sovietice în chestiunea Austriei. El a arătat că, la încheierea tratatului de stat cu Austria, trebuie să fie găsită o soluție care să excludă posibilitatea unui nou Anschluss, ceea ce implică adoptarea de comun acord de către cele patru puteri a unor măsuri în problema germană. În acest caz, retragerea din Austria a trupelor celor patru puteri ar putea fi realizată fără să se aștepte încheierea tratatului de pace cu Germania. În afară de aceasta, Austria trebuie să-și asume obligația de a nu intra în nici un fel de coaliții sau alianțe militare îndreptate împotriva oricărei puteri care a luat parte cu forțele sale armate la războiul împotriva Germaniei hitleriste și la eliberarea Austriei. De asemenea, Austria nu trebuie să admită crearea pe teritoriul său a unor baze militare străine. U.R.S.S. se pronunță pentru convocarea neîntîrziată a unei conferințe a celor patru puteri care să examineze, cu participarea Austriei, atît problema germană, cît și problema încheierii tratatului de stat cu Austria. După părerea guvernului sovietic, ratificarea acordurilor de la Paris, deschizînd calea reînvierii militarismului în Germania occidentală, mărește primejdia înfăptuirii Anschlussului ce amenință independența Austriei.

Acestea sînt căile clare și realiste pentru rezolvarea problemei austriece. Ele răspund intereselor generale ale păcii și intereselor poporului austriac.

Pentru discutarea căilor de rezolvare a problemei Austriei, la invitația guvernului sovietic, o delegație guvernamentală austriacă a vizitat recent Moscova.

DESPRE IAROVIZAREA CARTOFULUI

Prin materialul de mai jos, răspundem tov. Martin Gheorghe, mecanic-șef la întreprinderea „Fraga" din București, care ne-a cerut să-i arătăm ce este iarovizarea cartofului și ce rezultate dă ea.

Iarovizarea cartofilor este cea mai bună metodă agrotehnică pentru producerea cartofilor timpurii și pentru sporirea producției la hectar. Prin această metodă, realizîndu-se o scurtare a perioadei de vegetație cu 10-15 zile, se obține un răsărit rapid și uniform al plantelor, o creștere și dezvoltare rapidă și viguroasă, o producție de tuberculi timpurie. Plantele de cartofi provenite din tuberculi iarovizați, folosind din plin condițiile foarte favorabile de umezeală, căldură mai potrivită și hrană abundentă din perioada de primăvară și început de vară, dau o productivitate mult sporită față de cele provenite din cartofi neiarovizați.

Metoda aceasta înaintată, elaborată de academicianul Lîsenko, are o importanță deosebită mai ales pentru regiunile sudice de cîmpie, unde cartoful, din cauza timpului prea călduros și secetos din lunile de vară, nu rodește bine și degenerează repede. Or, prin iarovizare, scurtîndu-se perioada de vegetație a plantei, formarea tuberculilor se face mai devreme, în lunile mai ploioase și mai puțin călduroase, în iunie și începutul lui iulie.

Iarovizarea este o măsură agrotehnică absolut necesară pentru culturile de vară, destinate producerii cartofilor de sămînță, din toate regiunile țării. Cartofii de sămînță neiarovizați, fiind plantați vara, răsar tîrziu, cresc încet și nu reușesc să dea recoltă bună în perioada scurtă ce mai rămîne din timpul favorabil.

Această metodă constituie, în același timp, și un mijloc sigur și practic pentru alegerea carto-

Sub îndrumarea brigadierului, colectiviști de la G.A.C. „Flacăra Roșie", din com. Șoldanu, regiunea București, pregătesc cartofi dintre cei mai buni pentru a fi iarovizați, în vederea însămînțării.

filor buni de sămînță. Înlăturîndu-se în timpul iarovizării toți tuberculii neîncolțiți, degenerați, cu colți subțiri, filoși și bolnavi, se ajunge la obținerea unor culturi fără goluri, cu plante viguroase, capabile să dea recoltă mare și bună. În același timp, cartofii iarovizați, rezistînd mai bine la frig, pot fi plantați mai devreme, adică atunci cînd în pămînt se realizează, timp de cîteva zile, o temperatură de 6-7°C. Un alt avantaj al iarovizării este economia ce se poate realiza la cartofii de sămînță, prin tăierea de-a lungul, în jumătăți, a tuberculilor mari (peste 80 gr.) iarovizați.

Am vorbit pînă acum de avantajele iarovizării. Acum să vedem în ce constă ea. Principiul pe care se bazează e acela al încolțirii la lumină a cartofilor, timp de 30-45 zile, deci o forțare făcută după anumite reguli tehnice raționale. Prin această forțare la lumină și temperatură favorabilă, tuberculii dau colți groși, viguroși, tari și diferit colorați, după soi. La partea de jos a colților apar mici umflături albicioase, din care la 3-5 zile după plantarea cartofilor în pămînt, pornesc viitoarele rădăcini; apariția acestora face ca tuberculii să se înrădăcineze mai repede, să absoarbă din timp și din belșug hrana și umezeala solului.

Iarovizarea cartofilor cuprinde două etape. În prima, forțarea tuberculilor se face la întuneric timp de 7-10 zile, la 12-15°C, pînă apar colți mici, albicioși, de 2-3 mm. În cea de a doua etapă, forțarea se face la lumină, la temperatura de 12-17°C, timp de 20-25 zile, pînă la obținerea de colți groși, viguroși, lungi de 0,5-1 cm.

Iarovizarea cartofilor de sămînță se poate face în mai multe feluri: în camere încălzite și luminoase, în paturi de răsadniță și chiar afară, pe pămînt. Cea făcută în camere (în lădițe speciale, pe rafturi, sau jos, pe podea) și mai ales cea în paturi de răsadniță, se folosește mai mult pentru culturile extratimpurii și atunci cînd nu sînt decît puțini cartofi pentru plantare. Reușita iarovizării trebuie asigurată prin menținerea temperaturii recomandate, prin lumină multă și aerisire cît mai bună.

În ce privește succesele dobîndite prin folosirea iarovizării, ele sînt dovedite prin practica cultivatorilor de cartofi din toate regiunile țării, cît și prin numeroase rezultate experimentale. Astfel, în urma experiențelor făcute la institutul nostru, prin iarovizarea cartofilor de sămînță din soiul Săpunar, s-a obținut un spor de recoltă de 8.000 kg/ha (66%), iar la soiul Frühbote (foarte timpuriu), de 200%.

CUM POATE FI SCHIMBATĂ CLIMA

La întrebarea tov. Erdős Toma din Brad, reg. Hunedoara, „cum se schimbă clima și cum poate fi ea influențată?" — ne-a răspuns tov. N. Andrițoiu, de la Direcția Generală Hidrometeorologică.

Pe întinsul Bărăganului, stațiunile de pompare a apei în canalele de irigație ce udă ogoarele, cum este și aceasta de la gospodăria agricolă de stat „Panduri" din comuna Petroiu, regiunea Constanța, contribuie și ele la schimbarea climei.

De-a lungul nenumăratelor secole pe care le-a trăit, pămîntul nostru a suportat multe și mari modificări în climă, pe toată suprafața sa; caracteristice acestor schimbări au fost perioadele de răcire și încălzire. Observațiile și studiile meteorologice ne arată că și azi se mai produc schimbări ale climei. S-a observat, de pildă, că în perioada 1919-1938 a avut loc un proces de încălzire în Oceanul Înghețat de Nord și chiar la latitudini temperate. La Leningrad, în Finlanda și în alte părți, iernile s-au scurtat și au devenit mai blînde. Aceste schimbări sînt în funcție de cantitatea de radiații solare care ajunge la suprafața pămîntului și care e, în bună măsură, determinată de schimbările ce intervin în soare sau în transparența atmosferei. Un exemplu de felul cum modificările în transparența atmosferei pot influența clima ni-l oferă erupția vulcanului Katmai, în 1912, an după care s-au observat veri răcoroase din cauza cenușei aruncate în atmosferă de vulcan.

O mare importanță în determinarea climei unei regiuni de pe glob o au și curenții de aer care circulă în atmosferă, atît la sol, cît și la înălțime. În faza actuală a meteorologiei, se cunosc centrii de acțiune care dirijează masele de aer și se poate chiar prevedea nașterea acestor centri, precum și căile și transformările pe care le urmează masele de aer.

În fața tuturor modificărilor și vitregiilor climei, milenii de-a rîndul omul a stat neputincios. Astăzi, însă, prin cunoștințele de care dispune, el poate influența asupra climei. Începutul în această privință l-au făcut oamenii sovietici, care au obținut pînă în prezent și cele mai mari realizări. Deși mijloacele folosite pînă azi nu pot influența circulația generală a atmosferei, totuși, cu ajutorul lor, s-a putut și se poate modifica clima pe porțiuni limitate. Unul dintre aceste mijloace îl reprezintă perdelele forestiere de protecție, folosite în agricultură, pentru menținerea umezelii aerului. Pentru a arăta mai clar rolul vegetației în problemele de meteorologie, vreau să dau un exemplu. Iată: un fag bătrîn evaporă prin frunzele sale circa 9.000 kg apă în cursul unei veri. În aceeași perioadă, un hectar de pădure de fag evaporă 3.600.000 kg apă. Aerul încărcat de umezeală, ridicîndu-se apoi în sus, poate da naștere în cursul zilelor de vară acelor nori albi bucălați—cumulușI — de timp frumos, sau acelor nori negri ce dau ploile repezi de vară. Pădurea și, respectiv, perdelele de protecție joacă, de asemenea, un rol important în micșorarea iuțelii vîntului. S-a constatat că ele pot realiza această reducere pînă la un sfert din viteza inițială a vîntului. De asemenea, zăpada se poate acumula în acea parte a pădurii opusă direcției vîntului, constituind un rezervor de apă pentru sol.

Cercetările sistematice întreprinse în U.R.S.S. au stabilit că zona pînă la care se întinde influența pădurii nu depinde de suprafața pe care ea o ocupă. Această constatare a îngăduit folosirea perdelelor de pădure așezate în mai multe șiruri paralele, la distanță de 300-400 metri.

În Uniunea Sovietică este în curs de realizare un plan de grandioase proporții pentru transformarea climei întregii regiuni dintre Urali, Marea Caspică și Volga, și dincoace de Volga, peste Don și Nipru. Planul prevede opt perdele principale mai late, împînzite cu o serie de perdele secundare. Prima perdea principală este lungă de 1.080 km și se întinde de la Guriev, de pe țărmul Caspicei, pînă la Ciakalov, în Urali. Alături de perdelele de protecție, în acest uriaș plan, un loc de frunte au irigațiile, care ameliorează, la rîndul lor, condițiile climaterice.

Perdelele de protecție, canalele de irigație, precum și asolamentele — metodele științifice de lucrare a solurilor — produc o schimbare a climei în mic, o microclimă. Dacă, însă, acestora li se dă proporțiile uriașe mai sus arătate, se ajunge, firește, la o modificare a climei, în mare.

Viitorul folosirii pașnice a energiei atomice ne rezervă extraordinare posibilități și în ce privește schimbarea climei. Iată, bunăoară, regiunile polare. Cantitatea de căldură ce parvine acolo de la soare, în cursul unei zile de vară, este destul de însemnată. Totuși, temperatura se menține în jurul lui 0°, deoarece căldura primită este aproape în întregime consumată pentru topirea gheții și a zăpezii. Topirea gheții cu ajutorul energiei atomice va putea duce la ridicarea cu mult a temperaturii aerului și prin urmare la îndulcirea climei și în regiunile temperate pînă unde ajung masele de aer arctic. O altă realizare care se va putea obține cu ajutorul energiei atomice este aceea a schimbării direcției curenților marini, care influențează clima coastelor pe care le scaldă.

Dar cîte alte lucruri extraordinare nu se vor mai putea realiza în domeniul schimbării climei, prin folosirea pașnică, creatoare, a energiei atomice!

TEATRELE DE PĂPUȘI

Tovarășa Constanța Bărbulescu, elevă la Școala medie tehnică comerț și cooperație din București, ne roagă să-i dăm cîteva date despre teatrele de păpuși din țară. Pentru a-i satisface dorința, publicăm micul reportaj de mai jos.

Aș vrea să povestesc la început o istorioară adevărată, care s-ar putea intitula „Te-a rîs păpușa".

Ați auzit oare de satul Bicaciu din regiunea Oradea? Păpușarii orădeni o cunosc bine din popasul pe care l-au făcut într-o zi aici, cu piesa „Ianoș Viteazul". Se pare că pînă atunci sătenii nu mai văzuseră păpuși jucînd pe scenă și s-au veselit mult urmărind cum capătă viață aievea micile păpuși.

Cînd au venit a doua oară în sat, actorii orădeni le-au rezervat noilor lor prieteni o surpriză: păpușile au vorbit atunci, în graiul lor glumeț, despre codașii și leneșii din comună, despre cei ce nu-și predaseră cotele, într-un cuvînt — nu s-au sfiit să arate cu degetul tot ce era încă vechi și înapoiat în viața satului. Au rîs atunci din toată inima sătenii, privind cum pălesc cei satirizați de păpuși, și au avut grijă să treacă pe-acasă la cei ce nu văzuseră spectacolul, ca să-i anunțe, bătîndu-le în poartă: „Te-a rîs păpușa".

Ildikó Kovács, regizoarea Teatrului de păpuși din Cluj, și Fajanko, păpușa creată de ea.

Se pare, povestesc bicacienii, că nu le-a prea fost pe plac acestora rîsul păpușilor și că au luptat ca, la următoarea vizită a teatrului, să poată privi, cum se spune, deschis și fără sfială în ochii păpușilor.

O istorioară mică, dar adevărată, care de bună seamă nu este singura de acest fel.

În locul paravanului scund, ce închipuia odinioară scena, și a bătrînului flașnetar ce înlocuia actorii și orchestra, păpușile au astăzi, în întreaga țară, 19 teatre adevărate — cu actori și regizori, cu pictori scenografi și localuri în centrul unor orașe mari ca București, Cluj, Iași, Tg. Mureș, Timișoara, Oradea, Botoșani, Bacău, Galați. Zeci de mii de copii din sate și comune îndepărtate ale țării așteaptă astăzi cu înfrigurare repetatele vizite ale teatrelor de păpuși din orașele apropiate, pentru a afla povestea lui „Ciuk și Ghek" ori a lui „Stan Bolovan", a „Artiștilor pădurii", ori a lui „Ludas Maty", a „Fraților Liu" ori a lui „Trică mincinunică" și multe alte povești vii și atrăgătoare. Și altădată copiii iubeau mult păpușile și — s-o mărturisim — nu numai copiii. Dar pe atunci le vedeau rar, mereu mai oropsite și mai amărîte. Cine, însă, dintre cei care au văzut spectacolul „Umor pe sfori" nu l-a îndrăgit pe Țăndărică, băiețașul bucureștean vioi și isteț? Ori cine nu o știe pe Fajanko, păpușica cu limbă ascuțită de care au început să se teamă toți birocrații, leneșii și șperțarii clujeni? Cine l-a putut uita pe sfătosul Moș Glumici din Craiova, care își împletește gluma cu usturimea urzicii?

Păpușile acestea vii și grăitoare au ajuns cei mai buni prieteni ai micilor spectatori, ba chiar și ai părinților.

Datele statistice par seci, dar au graiul lor simplu și convingător: într-un singur an, anul 1954, păpușile au prezentat 3.500 spectacole în fața a 800.000 de spectatori. Dar fără îndoială că ceea ce emoționează cel mai mult sînt oamenii, artiștii aceștia noi care iubesc cu pasiune păpușile și arta lor, care își pun tot sufletul și toată priceperea în această artă. Cine îi cunoaște, îi și îndrăgește, pe creatorul lui Moș Glumici, Horia Davidescu, ori pe regizoarea Florica Teodoru din Timișoara, pe mînuitoarea Marcela Danieleanu din Ploești, ori pe Ildiko Kovács și Ana Brie din Cluj; îi îndrăgește și îi admiră pe talentații artiști ai Teatrului „Țăndărică", Dorina Tănăsescu, Antigona Papazicopol, Justin Grad, Carmen Stamatiade și alții care au realizat spectacole atît de valoroase.

CÎT DE VECHI ESTE ȘAHUL

Tov. Mihai Gheorghe, din anul III al Școlii hidrometeorologice din București, întreabă cît de vechi este șahul. Îi răspundem prin materialul de față.

Piesele albe ale unui frumos joc de șah sculptat în fildeș. El aparține artei chineze și se găsește la Muzeul de Artă al R.P.R., Galeria Orientală.

Apariția șahului se pierde în negura vremurilor și este înconjurată de o seamă de legende pline de farmecul caracteristic al povestirilor orientale, dar a căror veridicitate istorică este foarte discutabilă. Totuși, cîteva manuscrise sanscrite și, mai ales, numeroase relatări din literatura veche persană și arabă permit stabilirea destul de exactă a epocii apariției șahului în India și Iran.

Cel mai vechi document în care se amintește despre șah este un mic roman istoric persan, intitulat *Karmanak*, scris în timpul domniei regelui Cosroes II (590-628). Istorisind povestea prințului Ardeșir, autorul necunoscut ne informează că „în tinerețea sa, Ardeșir era mai abil în jocul cu mingea, în călărie, *în șah (Ciatrang)*, în vînătoare și în alte arte cavalerești, decît toți tovarășii săi".

Un alt document, datînd din prima jumătate a sec. al VII-lea, este un poem în limba sanscrită, al lui Bana, descoperit în 1898 în valea Gangelui, la nord de Cawnpore. În el se atribuie regelui Harscha (618-650) o deosebită dragoste pentru pace. În timpul domniei sale, n-ar fi avut loc nici un alt război, decît între albinele strîngătoare de miere, nu s-au tăiat alte picioare, decît ale versurilor și nu au existat alte armate (Ciaturanga), decît pe tabla de 8×8 căsuțe (Aștapada).

Dacă adăugăm acestor relatări diversele descrieri ale șahului existente în literatura persană, în special cele din „Șahnameh" (Cartea regilor), a cunoscutului poet Firdusi, în care apariția acestui joc este, în general, situată în timpul domniei lui Cosroes I (532-578), devine clară concluzia la care au ajuns toți cercetătorii, anume că șahul a apărut în India, în a doua jumătate a sec. al VI-lea, fiind curînd cunoscut și în Persia, țară în care s-a răspîndit foarte repede.

La această concluzie contribuie și asemănarea denumirilor. Numele indian de Ciaturanga (care înseamnă armată) s-a transformat în persanul Ciatrang, din care arabii au făcut apoi Șatrandj. De asemenea, păstrarea denumirii arabe de Fil (Elefant) arată originea indiană a jocului, deoarece în Persia nu există elefanți.

Desigur, este foarte posibil ca jocul indian Ciaturanga să fi evoluat dintr-un alt joc, mai simplu, despre care însă nu știm nimic. Este însă aproape sigur că Ciaturanga, în forma în care a trecut în Persia, nu a fost cunoscut în India înainte de sec. al VI-lea. Lucrul acesta este confirmat de faptul că Fa-hien, un călător chinez care a vizitat India între 399-444 și a descris amănunțit țara și obiceiurile, nu pomenește nimic despre Ciaturanga.

Ce s-a întîmplat mai departe, cum a ajuns șahul în Europa, este ușor de stabilit. Arabii au cucerit Persia (640-650), au învățat jocul, și epoca de strălucire a imperiului arab a coincis cu o răspîndire și o popularitate excepțională a șahului. Manuscrisele arabe amintesc despre jucători cu faimă, care au jucat chiar „orb" (fără să vadă tabla). Pe la 850, Al-Adli scrie prima carte de șah, care cuprinde un foarte valoros capitol, din punct de vedere istoric, asupra diferențelor existente în timpul său între regulile de joc persane și indiene. De la arabi, șahul a fost învățat de spanioli și italieni, răspîndindu-se apoi în toată Europa.

Este interesant de remarcat că în Rusia șahul a pătruns direct, din Persia, prin intermediul popoarelor mongole din Asia centrală. Astfel se explică denumirile arabe și persane: Ferz (de la Fersîn), în loc de Damă, iar Nebunul se numește Slon, adică elefant, traducînd astfel în rusește vechea denumire indiană și persană.

Poate că unii șahiști vor fi puțin contrariați de constatarea că șahul nu este cel mai vechi dintre jocuri (săpături făcute în insula Cipru au dat la iveală probe despre existența unui joc asemănător cu damele, încă la 1200 î.e.n.), dar nu e nimic de făcut — aceasta este realitatea istorică! Și, înafară de aceasta, chiar cu o „vîrstă" mai redusă, șahul rămîne la fel de interesant și captivant ca pe vremea cînd regele Cosroes și-a adunat înțelepții ca să-i pătrundă secretele, după cum ne povestește cu tîlc Firdusi...

O ÎNTRUNIRE ȘTIINȚIFICĂ NEANDERTHAL-IANĂ

Pe unii „savanți“ din apus, sălbăticia omului primitiv îi atrage nu ca pe niște cercetători științifici, ci ca pe niște... viețuitoare dornice a reînvia traiul troglodiților. Tocmai de aceea nu demult, un grup de speologi¹) britanici au organizat în cele mai mici amănunte, într-o peșteră din Chislehurt (comitatul Kent, Anglia), o întrunire „științifică“ în stil... „epoca de piatră“. Pentru asigurarea desfășurării întrunirii într-o atmosferă cît mai autentică, demnă de omul de la Neanderthal, onorabilii speologi au venit desculți și... îmbrăcați în piei de animale. De asemenea, pentru o cît mai „științifică“ asemănare cu strămoșul omului, participanții și-au pus peruci cu plete nepieptănate și, în loc să vorbească, au scos tot timpul sunete ininteligibile, asemănătoare cu ale maimuțelor. Banchetul de la fine a fost și el pe potriva „întrunirii“. În mîrîiturile permanent „științifice“ „savanții“ s-au ospătat cu delicatese „preistorice“: pere pădurețe, scoici și ciuperci speciale, costițe sugerînd coastele de dinozaur etc. În loc de farfurii și tacîmuri au fost folosite tigve, oase și coarne de animale...

Un aspect din timpul „splendidului“ dezmăț „neanderthalian“...

Cum întrunirea a decurs, se pare, în optime condiții, grupul de „savanți“ speologi, va face probabil, pe baza ei, diferite constatări „științifice“ de cea mai mare importanță...

(după revista maghiară „Béke es Szabadság“)

---

¹) Speologia este știința care se ocupă cu studiul cavităților subterane (peșteri, caverne etc).

SOLUȚIA PROBLEMEI DE ȘAH de L. KNOTEK

După „cheia“ 1. Da1-g7!! negrul se află în Zugzwang. Intr-adevăr albul nu amenință nimic și dacă negrul n-ar fi obligat să mute, albul n-ar putea da mat în 3 mutări. Dar oricare mutare a negrului îi strică poziția bună de apărare, permițînd o serie de variante frumoase: 1... Ra7 2.c8N! R: a8 3.Da1 mat; 1R...a8 2.c8D + Cb8 3. D:b8 mat; 1...Ce5 2.c8D + ! R:c8 3. Dc7 mat; 1...Rc8 2.Dg2! C-ori unde 3.Cb6 mat; 1...Ra6 2.D:d7 Ra5 3.Db5 mat; 1...Rc6 2.c8D + R: d6 3.Dc: d7 mat.

Jocuri distractive

DRUMUL SPRE STELE...

Konstantin EDUARDOVICI ȚIOLKOVSKI (1857-1935)

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
1	D	E	B	U	N	U	C			S		
2	■	N	■	R	A	V	A	■	A	O	O	M
3		E	L	M	U		H			Ș		
4		■	A	A		■	A	S	U	I	A	T
5	O	P	U	S	■		■		■	T		
6			■	■	L	Ă	S	Ă	T	■	A	L
7							■					■
8	H	O	T	A	R	■	L	■	K	A	■	
9	V	A	M	A	■		A					
10		■		■	D		C				■	
11		N			G		■		■	L	U	T
12	T	Ă	R	E	■	M	O	T	O	R	U	L

Orizontal: 1) Navigația care formează obiectul astronauticei, știință creată de K. E. Țiolkovski. 2) Materie incandescentă ce țîșnește din interiorul globului pămîntesc — Particulă a cărei dezagregare e singura forță capabilă să asigure unei rachete viteza necesară zborului cosmic. 3) Știința conducerii astronavelor de la distanță. 4) Localitate în Birmania — Potolit. 5) Te împotrivești — Numeral rus. 6) Bile! — Părăsit — Alifie. 7) Important bazin carbonifer în U.R.S.S. — Insulă în Antile. 8) Granițe (pop.) — Sodiu. 9) Impozitul comerțului exterior — Cel artificial, descris de Țiolkovski ca viitoare gară interplanetară, va servi și la mărirea distanței transmisiunilor de televiziune. 10) A porni cu racheta spre planete... 11) Localitatea natală a ilustrului savant rus și sovietic K. E. Țiolkovski — Pămînt. 12) Repede — Pune în mișcare avioanele moderne.

Vertical: 1) Genialul savant rus care, anticipînd cu 9 ani pe savantul francez Pelterie și cu 16 ani pe savantul american Goddard, a dovedit primul în lume posibilitatea zborurilor cosmice. 2) Nume masculin — Cea mai simplă ambarcațiune — Posedă. 3) Spăl capul — Smalț (Banat). 4) Discipoli — Localitate în Italia de nord — Diftong. 5) Cadru — Ceată de nomazi — Direcție generală. 6) Salut la romani — Navă — S-ar, morfologic. 7) Pentru cărat apă — Apă stătătoare. 8) Aici s-a născut Horia — Multiplu al kilogramului. 9) Leziuni — Cel aerodinamic a fost construit pentru prima oară în lume de Țiolkovski, în 1896. 10) Ajuns — Greutate. 11) Radio... va permite evitarea ciocnirii navelor cosmice cu meteorii, prin detectarea suprafețelor astrale — Animale. 12) Se vor găsi destui și pentru zborurile cosmice (sing.) — Drumul spre ele a fost găsit datorită savantului rus K.E. Țiolkovski.

Cuvinte rare: Ava, Bra.

MONOVERB

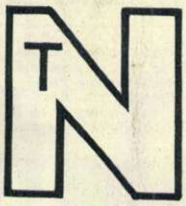

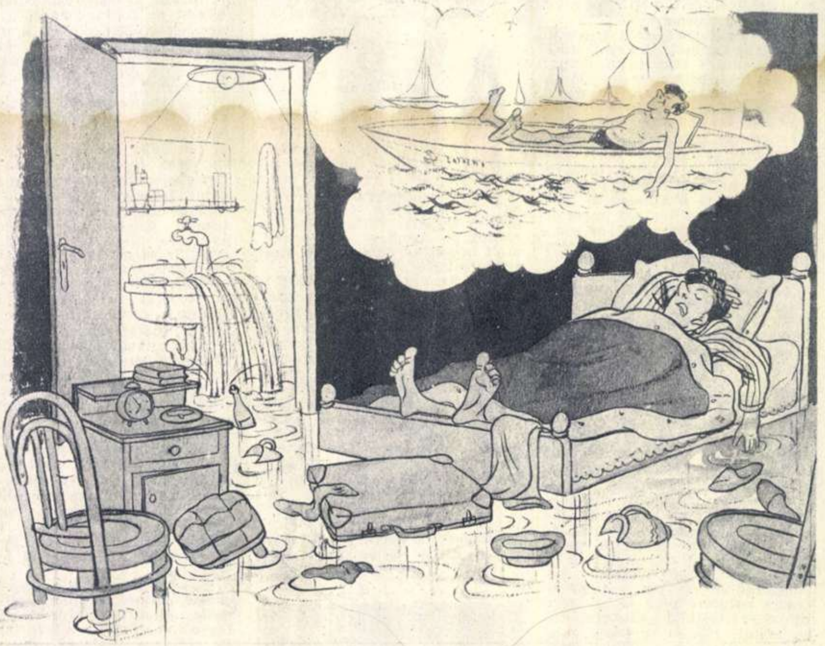

Visul neglijentului

Desen de A. PAVEN

DEZLEGAREA JOCULUI „AGRICULTURA“, APĂRUT ÎN NUMĂRUL TRECUT AL REVISTEI NOASTRE

ORIZONTAL: 1) Sculă — Aldan — Pătrat. 2) Arnăut — Șes — Cadre — 0. 3) Ree — Rac — Samara — S. M. T. 4) Cald — Poleniza — M. T. S. 5) I — Tom — Secară — Noa — S. 6) Nae — Irigare — Cîrnit. 7) Ar — Arături — Rotație. 8) Agronomi — Păduri — P. 9) A — Răsări — Roșii Ega. 10) Grăbi — Insămînțări. 11) Rapiță — Oar — Neon — Nz. 12) Aral — Grădină — Roade. 13) Rît — Prășitori — Spic. 14) At — Arome — Ariditate.

VERTICAL: 1) Sarcină — Agrară. 2) Crea — Ara — Rărit. 3) Unelte — Grăpat. 4) La — Do — Arabil — A. 5) Aur — Mirosit — Pr. 6) Țap — Rana — Agro. 7) A — Cositori — Ram. 8) Ls — Leguminoase. 9) Desecări — Sădi. 10) Asanări — Raritä. 11) N — Mire — Pom — Nor. 12) Caza — Rășinari. 13 Para — Codine — Id 14) Ada — Nituitor — I. 15) Tr — Morar — Ano t. 16) Restanțier — Apa. 17) A — Ms — Ii — Gîndit. 18) Tot — Stepă — Zece.

REDACȚIA: BUCUREȘTI PIAȚA SCÎNTEII Căsuța Poștală 56 Tel. 7.60.10 Int. 1788
ABONAMENTE: la toate oficiile poștale din țară și la factorii poștali și difuzorii voluntari din întreprinderi și instituții.
PREȚUL ABONAMENTELOR 3 luni: 9 lei 6 luni: 18 lei un an: 36 lei

Tipărită la Combinatul Poligrafic Casa Scînteii „I. V. Stalin“.

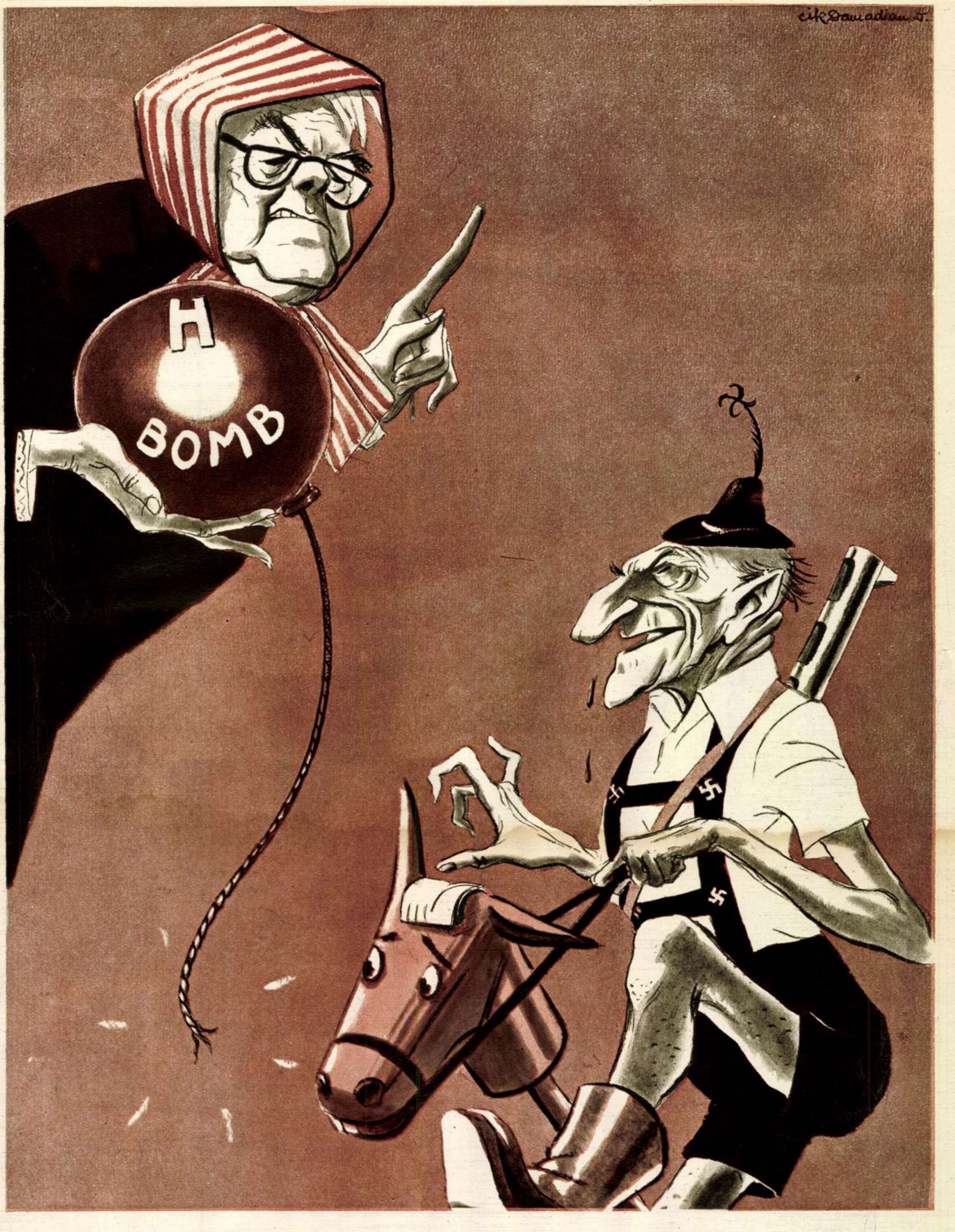

Cik Damadian
H
BOMB

Tanti Dulles (către Adenauer): — Dacă-mi promiţi că n-ai să fi cuminte, îţi dau balonul!

Desen de Cik Damadian

89

Prețul 1,50 lei

FLACARA

Nr. 8 (57) — 15 aprilie 1955

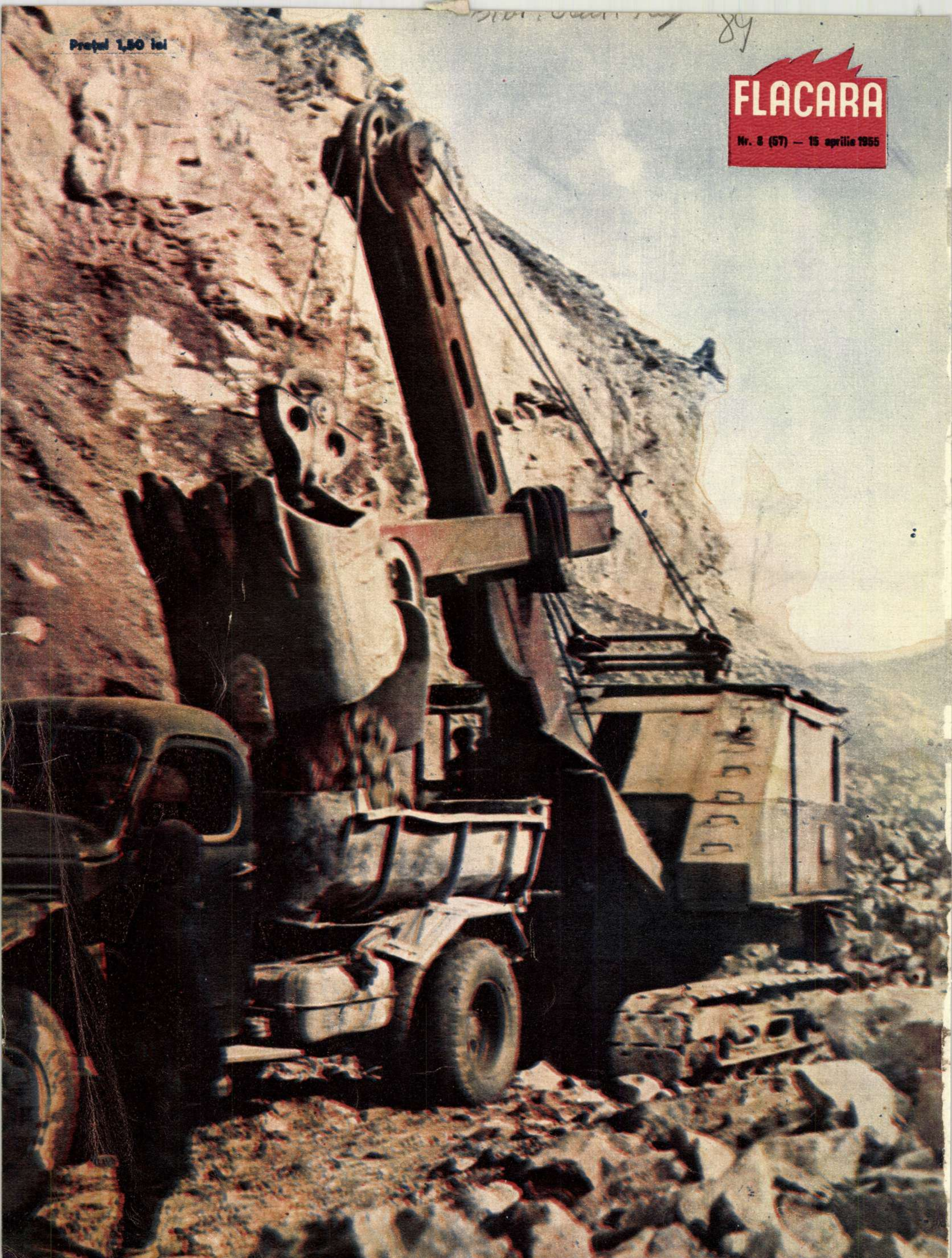

05
F

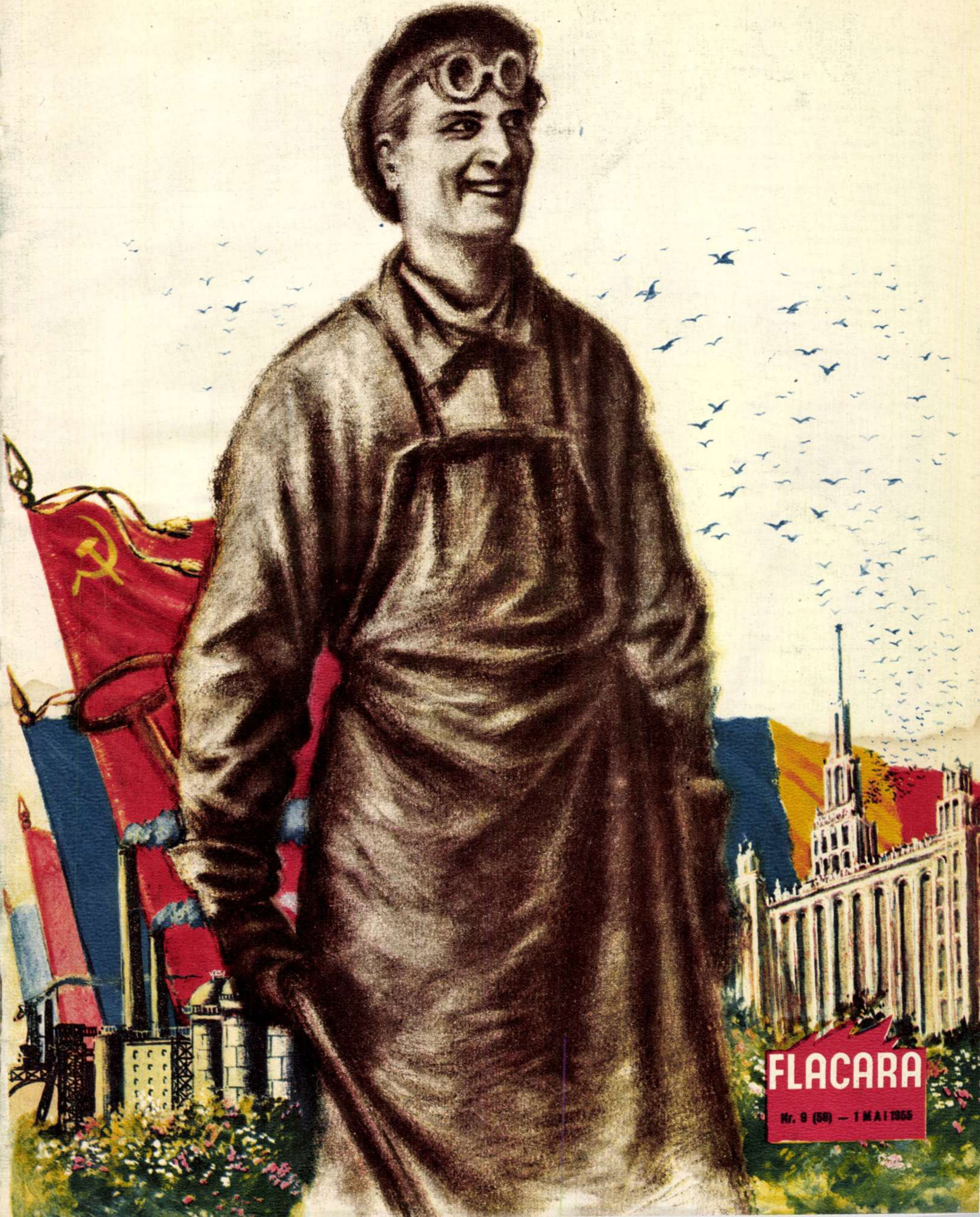

FLACARA

Nr. 9 (58) — 1 MAI 1955

Ostaşului sovietic

de Aurel COVACI

Sub vasta orizontului cupolă,
Te văd imens, pe boltă profilat,
Şi zori de foc îţi pun aureolă.
Pămîntul răsunînd ca o violă
Îţi cîntă slavă, neînvins soldat.

Cînd se întorc gîlcevitori cocorii
Ţie îţi dau întîiul lor salut
Şi primăveri îţi dau mireasma florii,
Că-ţi datorează seva şi fiorii
Ce-i suie-n noi pămîntul renăscut.

Şi, fîlfîind sub azuria boltă,
Cu-aripi de nea, gînguritori,
În juru-ţi porumbeii se involtă
Şi bucuroşi de-a liniştei recoltă
Pe ai tăi umeri poate-adorm din zbor.

Simţind tăria braţului de stîncă,
Întinde pruncul mîinile spre ei,
Pe trup arsurile nu-s şterse încă
Şi, totuşi, bucuria lui adîncă
E semn că spulberat-ai anii grei.

Dar tu parcă-l mai vezi arzînd în focul
Războiului gigantic volburat,
De-aceea mîna dreaptă-şi ştie locul
Pe spada grea ce-o sprijină mijlocul
Şi ochiu-ţi mai priveşte încruntat.

Căci dincolo de Elba, ca din crater,
Se-aude prohodind al morţii zvon.
Căci zvîrcoliţi de-ale pieirii zbateri
Visează iar mişelnice abateri
Reînviaţii hitleri de la Bonn.

Visează azi atomice blitz-krieguri
Şi regi se vor pe-ntregul univers!
Măcar că-i scutură-a pieirii friguri,
S-ar agăţa de orişice cîrliguri
Spre a opri istoria din mers!

Cu dinţii putrezi, clănţănind de spaimă,
Privind iuţitul vremii minutar,
La Wall-Street încă mai îngaimă
Ceva despre o viitoare faimă,
În veacul ăsta care li-i gropar.

Dar ştim că fericirea tu ne-o aperi
Şi gata la năvala lor dintîi
Oţelul spadei iar o să ţi-l scaperi.
Vei fi tanchist, pilot, tunar ori snaiper[1]
Şi-o să le pui o cruce căpătîi.

Noi ştim că-n al tău suflet e-adunată
Iubirea sfîntă-a-ntregii omeniri
Şi-ţi clocoteşte-n sînge ura toată,
Şi-ţi arde-n ochi visarea-naripată
A celei mai depline fericiri.

Sub vasta orizontului cupolă,
Te văd pe pînza vremii profilat,
Învestmîntat de-a păcii-aureolă.
Pămîntu-ntreg, sunînd ca o violă,
Îţi cîntă slavă, neînvins soldat.

(Din ciclul „Sărbătorile noastre".)

1
2
3
4
5
1
2
3
4
5
6
7
8
9

---

[1] Snaiper — ţintaş de elită.

COPERTA I: Desen de D. NEGREA

COPERTA a IV-a: Patru muntence trimit zărilor sunetul tulnicelor... Dar zările sînt pictate, iar muntencele – artiste ale Ansamblului de cîntece şi dansuri al C. C. S.

Fotografie de E. IONESCU

Proletari din toate țările, uniți-vă!

FLACARA

Nr. 9 (58) 1 MAI 1955 ANUL III

REVISTĂ BILUNARĂ SOCIAL—POLITICĂ ŞI LITERAR—ARTISTICĂ

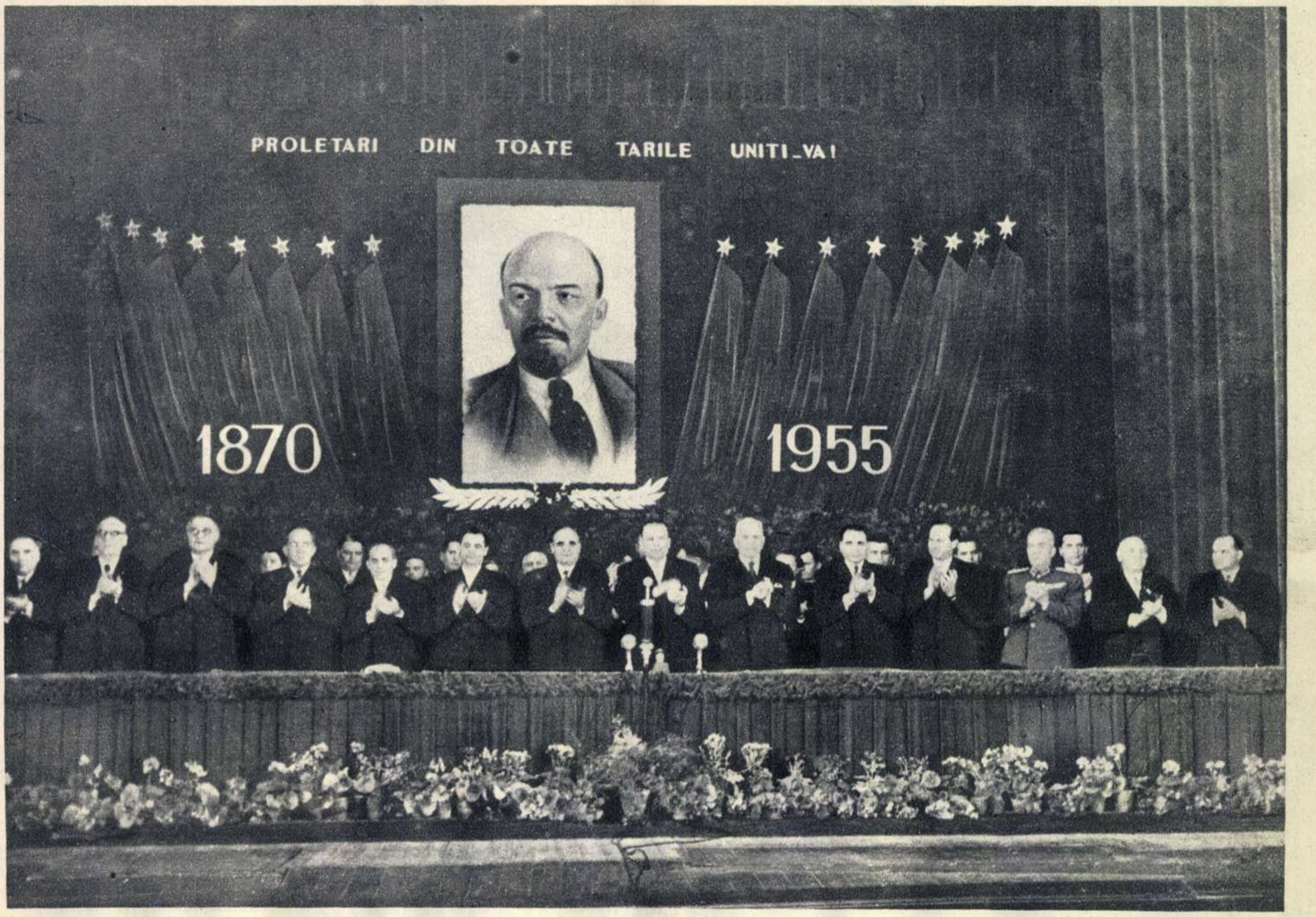
PROLETARI DIN TOATE TARILE UNITI_VA!
1870
1955

Prezidiul adunării solemne cu prilejul celei de-a 85-a aniversări a nașterii lui V. I. Lenin.

CINSTIND MEMORIA MARELUI LENIN

Aniversarea a 85 de ani de la nașterea lui V. I. Lenin, genialul conducător și învățător al oamenilor muncii din întreaga lume, a constituit și pentru poporul nostru muncitor un prilej de manifestare a puternicului său atașament pentru cauza nemuritoare a marxism-leninismului.

Muzeul „V. I. Lenin-I. V. Stalin" de pe lîngă C. C. al P. M. R., ca și expozițiile organizate în diferite orașe ale țării, cuprinzînd aspecte din viața și activitatea genialului strateg al proletariatului, au fost vizitate în zilele din preajma lui 22 aprilie de zeci de mii de oameni ai muncii manuale și intelectuale. De asemenea, numeroși cetățeni au vizitat librăriile și expozițiile de cărți cuprinzînd operele marelui Lenin. Și tot în aceste zile, în cadrul a numeroase mitinguri și adunări organizate în toate orașele și satele patriei, sute de mii de oameni ai muncii au ascultat conferințe privitoare la opera lui V. I. Lenin, făuritorul gloriosului Partid Comunist al Uniunii Sovietice și al marelui Stat Socialist, genialul învățător a cărui operă constituie un nesecat izvor de învățătură pentru cei ce muncesc în întreaga lume.

Muncitori și colectiviști, militari ai Forțelor Armate ale R.P.R. sau țărani muncitori cu gospodării individuale, savanți și artiști, tehnicieni și funcționari, profesori, studenți, tineri și bătrîni, mii de vorbitori au luat cuvîntul în aceste adunări, angajîndu-se să urmeze și pe mai departe, cu dîrzenie revoluționară, învățăturile lui Lenin.

Ca o încununare a manifestărilor închinate celei de a 85-a aniversări a nașterii lui V. I. Lenin, la 22 aprilie 1955 a avut loc, în sala Teatrului de Operă și Balet al R. P. R., o adunare solemnă. Întîmpinați cu aplauze vii, în prezidiul adunării solemne au luat loc tovarășii: Gh. Gheorghiu-Dej, dr. Petru Groza, Gh. Apostol, I. Chișinevschi, Chivu Stoica, Al. Moghioroș, P. S. Dedușkin, însărcinat cu afaceri ad-interim al U. R. S. S. la București, general de armată Emil Bodnăraș, Miron Constantinescu, Petre Borilă, C. Pîrvulescu, acad. prof. dr. C. I. Parhon, acad. prof. Traian Săvulescu, A. V. Romanov, redactor șef adjunct al ziarului „Pentru pace trainică, pentru democrație populară!", D. Coliu, N. Ceaușescu, membri ai C. C. al P. M. R., membri ai guvernului, conducători ai organizațiilor obștești, oameni de cultură, muncitori fruntași din întreprinderile Capitalei, fruntași ai agriculturii din regiunea București.

După cuvîntul de deschidere a adunării, rostit de tovarășul Chivu Stoica, membru al Biroului Politic al C.C. al P.M.R., prim-vicepreședinte al Consiliului de Ministri, a luat cuvîntul tovarășul I. Chișinevschi, membru al Biroului Politic al C. C. al P.M.R., prim-vicepreședinte al Consiliului de Miniștri. Tovarășul I. Chișinevschi a rostit o amplă cuvîntare despre viața și opera lui V. I. Lenin, despre condițiile în care poporul nostru pășește pe drumul indicat de geniul lui Lenin. „Cea mai grăitoare expresie a dragostei și recunoștinței noastre față de ceea ce ne-a dat nouă și întregii omeniri marele Lenin — a arătat vorbitorul — este să studiem cu pasiune și temeinicie opera sa nemuritoare, să ne însușim și să aplicăm creator în practică leninismul — atotbiruitoarea știință marxist-leninistă a clasei muncitoare, a partidului. Aceasta este cea mai sigură chezășie a succesului și victoriei poporului în construirea socialismului și înflorirea patriei, în întărirea partidului, în apărarea păcii".

Aniversînd 85 de ani de la nașterea lui V. I. Lenin, poporul nostru și-a manifestat hotărîrea de a merge neclintit pe calea leninistă, sub conducerea Partidului Muncitoresc Romîn, în frunte cu Comitetul său Central, pentru asigurarea victoriei socialismului în patria noastră.

AN NOU în mai

de C. BACIU

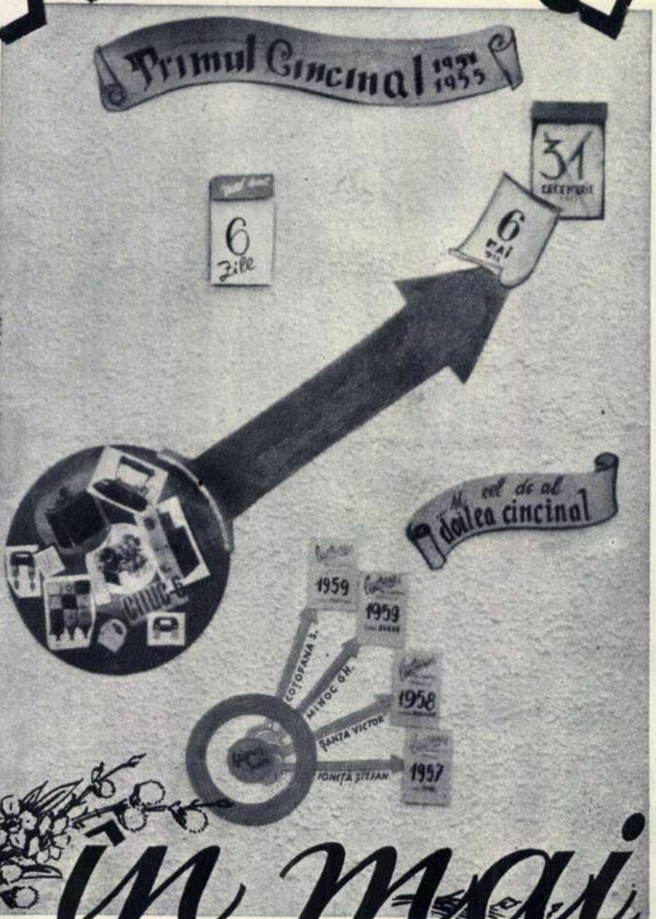

Fotografia din titlu: gazeta de perete specială scoasă de colectivul fabricii „Electro-Aparataj".

Jos: „Ei, meştere, m-aţi lăsat s-o scot la capăt numai cu burghiul şi cu dalta" — îi spune Şanta lui Raţiu, după confecţionarea dispozitivului.

Calendarul

În curtea „Electro-Aparatajului", de-a lungul aleii principale, sînt plantate fel de fel de panouri; dacă s-ar mai înmulţi puţin, ar părea opera unui horticultor. O parte din ele — şi anume cele învechite — vor dispare; celelalte, însă, devin mereu mai colorate, mai pline de viaţă. De cum intri întîlneşti pe partea dreaptă a aleii o adevărată clădire cu fundaţie, cu armătură metalică, vitrine cu fotografii; se află acolo şi o mică grădină suspendată, din care, vara, îşi trage sufletul un fir de apă asemenea unui izvor ieşind din stîncă.

În prima jumătate a lunii aprilie a acestui an, clădirea-ziar a fost curăţită, vopsită, periată, ornată şi într-o jumătate a ei a apărut o publicaţie deosebită în istoria gazetelor de perete: o ediţie specială pentru încheierea cincinalului. Ca martor al acestui fapt, îngăduiţi-mi să spun cîteva cuvinte. Noua publicaţie, cu un tiraj de un singur exemplar, avea în partea de jos un montaj fotografic cu produsele întreprinderii, iar în partea de sus, în dreapta, nişte foi de calendar. O săgeată roşie, lată, urca de la montaj spre aceste file. Pe deasupra erau scrise cîteva cifre, cîteva nume — lucruri cu totul obişnuite.

Grafice am văzut cu toţii: de producţie, de prezenţă, de întreceri — grafice colorate sau alb-negre, grafice formale sau reale. Unii muncitori de aici — cum ar fi Spiru Iovulescu sau Marin Cocoş — cunosc şi alte grafice, cele dinainte de eliberare. Ei au simţit pe pielea lor „curbele de sacrificiu" a căror trăsătură subţire simboliza plesnetul de bici ce-i alunga pe şomeri în stradă.

Şi cu toate că cei din fabrică văzuseră şi vechile şi noile grafice, se mirau de acesta cu săgeata roşie, lată. Se mirau, pentru că panoul alb, cu o modestă imitaţie de calcio-vechio, purta o ştersătură. Respectiv săgeata aceea frumoasă şi energică — arătînd mersul producţiei pe anul 1955 — avea vîrful proptit într-o foaie de calendar. Pe ea scria: „31 decembrie". Dar era ştearsă cu două linii şi în colţul foii atîrna o alta, cu data „6 mai".

Şi, fapt destul de curios, filele acelea de calendar păreau să concentreze în ele întregul panou.

Două file; una tăiată cu roşu, alta acoperind-o puţin. Aci nu era un grafic, aci era istoria. Simple, modeste, datele păreau deosebit de grave şi totodată triumfale, asemeni unor acorduri simfonice.

6 mai.

În plină primăvară, sub muguri, în adierile vîntului cald, oamenii aceştia se pregăteau de anul nou. Aveau să termine primul cincinal şi să-l înceapă pe al doilea. Şi se putea ca şi foaia curată purtînd data de „6 mai" să fie ştearsă în curînd şi înlocuită, pentru că timpul e totuşi o mărime elastică.

În acele clipe mi-am amintit versurile lui Maiakovski:

„1 Mai. Trăiască noiembrie!"

Proslăvind Ziua Muncii, poetul amintea ziua Marii Revoluţii.

Pastişînd, am murmurat de unul singur:

6 mai. Trăiască 23 August!
6 mai. Trăiască Republica!

Se cuvine, în astfel de momente, să te ridici în picioare şi să priveşti în urmă. Există hărţi ale timpului pe care oamenii le pot cerceta: ele se găsesc consemnate în cărţi, în presă, în memoria eroilor respectivi. Şi adeseori rămîn acolo pentru totdeauna.

Cînd inginerul Danciu a vizitat la începutul cincinalului hala în care lucrează azi a trebuit să sară peste şanţurile în care se aşezau cablurile electrice. În hală aveai loc tocmai bine să joci fotbal la două porţi — ocolind cele cîteva maşini. Iar cînd se ducea la cantina aflată într-o baracă, Danciu umbla ţopăind prin noroiul şantierului, cu pantalonii suflecaţi.

Apoi au început să fie instalate strungurile şi frezele, maşinile de găurit şi presele, automatele şi bancurile de lucru. Dar şi acestea se schimbau. Vechile bancuri („vechile" — nu vieţuiseră mai mult de 2-3 ani), greoaie, au făcut loc celor amenajate cu cutii speciale pentru păstrarea pieselor. În dreptul lor (şi asta părea într-adevăr curios) apărură scaune cu picior spiralat şi cu spetează pentru ca montatorii să lucreze în voie. Apoi, bancurile au fost aşezate în sensul procesului tehnologic şi acum au devenit un fel de benzi fixe pe care se mişcă produsele.

Şi în vreme ce se aduceau maşini noi, în vreme ce turnătoria abia intra în funcţie, în vreme ce zidarii mai erau pe schele şi electricienii montau tablourile de forţă — planul cincinal se desfăşura cuprinzînd hală după hală. Era ca un organism viu; creştea mereu — anume părţi ale lui mureau şi se năşteau altele, iar dînsul se apropia de maturitate cu perseverenţă de nebiruit.

Fabrica şi planul creşteau o dată. Vechea clădire a întreprinderii, din cărămidă coşcovită şi văruită, a rămas ca o magazie în mijlocul spaţioaselor hale moderne.

„Āla-i capitalismul, aici e socialismul" — spun oamenii.

Ceea ce nu apare în grafic

Aci nu sînt nici buldozere, nici furnale. Zadarnic cauţi acea măreţie a muncii ce o afli în lupta cu metalul topit sau cu stînca. Se lucrează la prese mecanice, la maşini-unelte, la bancuri. Mulţi stau pe scaune, îmbrăcaţi în salopete sau halate, ciocănesc, răsucesc şurubelniţe, cuplează şaltere, întrerupătoare. Se aprinde cîte un bec roşu, o flamă străluceşte în secţia de încercări.

Dar apropiaţi-vă mai mult de bancurile acestea prelungi ale secţiei montaj-automate şi veţi cunoaşte brigăzile. Nici ele nu sînt prea vechi — înainte erau numai echipe, forme de organizare inferioară — iar mai demult, nici echipe. Toţi aceşti „înainte", „mai demult", „cu vreme în urmă", se cuprind în numai cîţiva ani. În „cîţiva ani" totodată se cuprind însă mai mulţi ani. Iar pentru a te descurca, cel mai riguros calendar rămîne cel constituit din faptele oamenilor; ele spun cu precizie cîţi ani au fost.

Constatin Grigoraş era şef de echipă la un tip de D.I.T.A., ceea ce ar însemna în limbaj curent „întrerupător care lucrează în aer". Aparatul era bine plătit, dar Mihai Putici — mai negustoros — i-a şoptit: *„refuză-l, să mai ciupim timp"*. Lui Grigoraş ideea i s-a părut bună. Degeaba îi aducea inginerul Danciu fişa de la muncă şi salarii, degeaba îi arăta cît costă un aparat.

— Nu, nu — spunea Grigoraş — nu mai lucrez, sînt bolnav.

— Ei, dacă eşti bolnav, treci la lucru mai uşor — i-a spus Danciu, şi Grigoraş, lucrător de categoria

La una din probele mecanice făcute de Ion Marinescu au venit să asiste și meșterul Vișan, și inginerul Danciu (dreapta).

a VI-a, a trecut să facă ajustajul și găurirea la mînerul de bachelită al fierului de călcat.

Echipa nouă s-a constituit, și Putici — de astă dată a dat înapoi, diplomat — a fost primit și dînsul. Echipa a făcut nu cele 45 de aparate planificate, ci 65. Oamenii au luat toți, în luna aceea, între 1200 și 1300 de lei.

Pe la 15 martie, Danciu l-a chemat pe Grigoraș.

— Iacă, și fără dumneata totul a ieșit foarte bine. Parcă... chiar mai bine. Ce spui?

— Nu spun nimic — și Grigoraș s-a întors la mînerele de bachelită.

Dar la 1 aprilie a revenit.

— Aș vrea să vă spun ceva, tovarșe Danciu... N-am avut atitudine bună, ce mai încolo!... Am ascultat de alții cînd nu trebuia. Aș vrea să intru din nou în echipă.

— Dar nu mai poți să fii șef, după ce ne-ai lăsat la greu.

— Nu e nimic. În echipă să fiu. Nu se poate lucrător de categoria mea să lucreze la mînere de bachelită. Rîd oamenii. Și mi-i rușine, tovarășe...

... Ascultînd această întîmplare a lui Grigoraș, care s-a simțit jignit să lucreze mînere de bachelită, mi-am amintit de acei absolvenți ai institutelor superioare care preferă să devină șoferi sau casieri la Alimentara, numai pentru a nu părăsi bulevardele Capitalei. La prima vedere dînșii par a fi contemporanii lui Grigoraș. Dar numai la prima vedere. Demnitatea muncitorească l-a făcut pe Grigoraș să-și recunoască greșeala, să revină în echipa lui.

De obicei, la începutul lunii se spune brigăzii: aveți de lucrat atît, pentru atîtea minute.

Dar uneori materialul nu-ți vine la timp. Atunci, în puține zile, trebuie să faci mai mult sau să nu-ți termini planul.

Danciu s-a mirat oarecum, cînd Mihoc, șeful uneia din brigăzi, i-a mai cerut oameni.

— Dar ai o cantitate fixă de minute. O să trebuiască s-o împărțiți.

— O s-o împărțim. Trebuie să terminăm planul.

— O să vină mai puțin de fiecare din brigadă.

— Sigur că da. Dar uitați-vă colo.

„Colo“ era tăblița roșie cu angajamentul.

— Ai vorbit cu brigada?

— Sigur. Toți sîntem de acord. O să tragem noi tare de ăia care nu ne-au adus materialele la vreme. Acum, însă, am nevoie de oameni, nu de bani.

Să întrebi aci: „Puteți să-mi arătați un tînăr ridicat în timpul cincinalului?“ pare caraghios. Aci totul s-a ridicat în timpul cincinalului. Tinerii care lucrează și la montaje, și la mașini, sînt generația cincinalului.

Angela Gheorghiu a venit în fabrică să învețe o meserie — nu cunoștea nici una. Roșea cînd s-a așezat prima oară la banc. Acum e ajustor mecanic și salariul ei nu e mai mic decît acela al unui inginer.

Unii au zburdat aci, lipsind adesea de la lucru, certîndu-se cu maistrul, sau sforăind în schimbul de noapte. Au primit cîte o frecătură bună din partea colectivului, ba au fost chemați și părinții lor la ateliere. Băieții și-au luat angajamente scrise că o să-și vadă de treabă. „Ia să mai văd, tovarășu' șef, angajamentu' ăla“ — mai spune cîte unul șefului de secție. Și omul — acum însurat — citește ce-a scris cu vreme în urmă și rîde. Sau îi spune lui Alexandru Tudor, cel grăsuliu și oacheș: „mă, vezi tu prea ai luat-o cu gălăgia; n-aștepta ca mine, însurătoare, ca să te mai așezi.“

Dar dacă aveai bătaie de cap cu tinerii, că unii din ei umblau lela în loc să lucreze — trebuiai să te ciondănești și cu cei mai vîrstnici, aceia care-și spuneau (și unii-și mai spun) „așii“ strungului — cum ar fi alde Savu Simion. Dînsul poate strunji un cilindru de laminor sau o petală metalică de trandafiri — după cum e nevoie. Dar dă-i un reper cu normă mai strînsă, care, în sfîrșit, nu-i prea „rentabil“ — numaidecît nasul lui acvilin se mai încovoaie și basca parcă i se umflă pe cap. Se uită la meșter cu un ochi de uliu, se roșește și abia poți să-l împaci. Ei, dar de la o vreme șeful secției a aranjat ca tocmai așii să împartă

MUNCITORESC
x

Directorul fabricii (x) în mijlocul unui grup de muncitori, ingineri și tehnicieni fruntași în producție ai „Electro-Aparatajului“. Unii dintre cei de față se apropie de sfîrșitul celui de al doilea cincinal.

Brigada lui Gheorghe Mihoc — în cap cu moș Marinescu — lucrind la montarea unui tip de întrerupător automat cu funcționarea în aer.

reperele la mașini. Ei, cu mîna lor, să dea piesa „bună“ altora!... Și n-ai încotro, nu poți să-ți alegi ce-i mai bun, simți că ești membru al colectivului.

Și-apoi nu uita — la doi pași lucrează Victor Șanta, care te privește nițel cam șugubăț. Nici el nu era atît de sigur pe dînsul la început, dar aci a devenit candidat de partid; muncitorii „Electro-Aparatajului“ l-au propus deputat raional. Victor Șanta te privește zîmbind și deodată poți să-l auzi, acoperind vîjîitul motoarelor și țiuitul șpanului:

— Măi, de acolo, n-ai dreptate. Nu e just.

Și are o privire atît de deschisă, și-l cunoști atît de bine, încît știi că spune asta din toată inima și nu poți să te superi pe el. Astfel că mormăi: „Dar nu m-am certat cu meșterul, nene Victore“ sau dacă ești vreun as: „să fie al dracului ciubucul...“

Dar să nu credeți că Șanta nu se și supără, sau nu înjură. Ba înjură, dar tot mai rar, pentru că tovarășii se încruntă cînd îl aud. Știe că nu le place, dar, ce să faci, pîn' te lecuiești; o mai greșești cîteodată, aproape fară voie.

Cine nu-și amintește cum s-a răstit cînd s-a făcut proba dispozitivului lui pentru tălpi? Era în vremea cînd dispozitivul radial pentru strunjirea tălpilor fiarelor de călcat dădea rezultate bune ca timp, dar suprafața prelucrată era urîtă. Șanta s-a gîndit la un alt dispozitiv. A obținut ca piesa necesară să fie turnată; trebuia însă și frezată, iar pentru asta erau necesare vreo opt ore. „Freză? Nu putem, tovarășe — a spus maistrul șef. — N-avem, sînt prea încărcate. Mai așteaptă.“

In cursul cincinalului s-au creat aci puternice formații artistice: corul, (stînga sus), orchestra, (stînga mijloc), echipe de jocuri, (stînga jos). Si dacă ele nu apar în toată amploarea lor în aceste fotografii, mimica celor din momentul satiric „bulevardiștii“, interpretat de brigada satirică (fotografia din dreapta jos), și vioiciunea soliștilor la jocuri ne dau o imagine a nivelului acestor formații.

Șanta a așteptat. Știți cum așteaptă și se înciudează oamenii sinceri, sănătoși? Se mai ceartă puțin, se mai posomorăsc — dar nu renunță. Timpul însă trecea și inovația lui se prăfuia înainte de a fi părăsit mintea inovatorului. Pînă cînd într-o zi dînsul a rămas și în schimbul doi, și în schimbul trei, lucrînd la mașina de găurit și la daltă, ceea ce trebuia făcut la freză. Ca și cum ar fi săpat un șanț cu briceagul. Gaură lîngă gaură, zece găuri, douăzeci, cincizeci; apoi, cioplit — și oțelul nu e piatră. Dispozitivul, o dată terminat, arăta ca sfîrtecat de un explosiv; rezultatele însă s-au văzut numaidecît: talpa fierului de călcat fusese realizată mai netedă decît fixînd-o cu dispozitivul radial, și într-un timp mai scurt.

Dar aci nu e vorba numai de fierul de călcat. Și puteți spune și dumneavoastră, care nu sînteți strungari: poate oare să se supere cineva cînd îl critică un om care a cioplit oțelul cu dalta? Și asta pentru ca fiarele de călcat să fie mai ieftine și mai frumoase?

Și iată încă un fapt întîmplat înaintea celui de mai sus. Cînd a început să se lucreze cu dispozitivul radial și timpul de prelucrare a unei tălpi a fost scăzut de la 25 de minute la 13 minute, Virgil Ionescu a sărit în sus de parcă voia să treacă peste strung.

— Cine a făcut norma asta, să vie să lucreze singur!

— Da' eu vă dovedesc că se poate — a spus Șanta, apropiindu-se de cei care discutau. Cu toate că eu o să fac un dispozitiv mai potrivit.

A prins piesele în universal, le-a potrivit fără grabă, a așezat cuțitul (cu o încetineală care parcă încă ațîța așteptarea celor de față) și a dat drumul mașinii. Trei minute... opt minute... douăzeci de minute... patruzeci... tălpile erau gata. Nu revenise nici unsprezece minute de fiecare.

Și demonstrația, dînsul o făcea cu dispozitivul creat de altul, dispozitiv pe care se pregătea să-l înlocuiască cu unul mai bun.

Și l-a făcut cioplind oțelul.

Cifre

Cele de mai sus nu apar în nici un grafic. Nici orele în care inginerul Danciu, întorcîndu-se de la ședințele de partid, făcea o vreme și munca tehnologului și a dispecerului. Nici acelea în care Aurel Ciplea — culturalul — a compus scenetele împotriva asaltului și a ședințomaniei. Nici orele în care Șanta a cioplit oțel.

Acestea nu apar în nici un grafic, dar nici un grafic nu există fără ele.

Dacă, într-o zi, la o anume oră, toate gospodinele care au cumpărat fiarele de călcat produse de „Electro-Aparataj“ în cursul cincinalului, ar pune mașinile în priză n-ar ajunge energia electrică a uzinelor din Galați și Brăila luate la un loc.

Iar dacă reșourile produse în această perioadă ar fi folosite simultan la fiertul ceaiului, termocentrala Grozăvești de-abia ar scoate-o la capăt.

Aceastea sînt cifre: o mică parte a cifrelor. Se pot uita. Dar sînt unele care nu trebuiesc uitate: 31 decembrie, 6 mai.

Iar dacă treceți vreodată pe la „Electro-Aparataj“ și vă opriți în fața gazetei de perete pomenite la început, priviți și dedesubtul celor două cifre. Veți vedea un titlu: ...și cel de al doilea cincinal: Stan Coțofană — 1959. Gheorghe Mihoc — 1959, Victor Șanta — 1958.

Și, poate, o să auziți niscaiva șugubeți, comentînd:

— E vorba aici de un an nou sărbătorit într-o primăvară. Dar anul nou al cărui an?

Nu vă încurcați în cifre. Ele rămîn în urma perspectivei.

In inima VIITORULUI

Se împlinesc 200 de ani de la data cînd, la Moscova, a avut loc inaugurarea solemnă a primei universităţi de stat din Rusia.

Întemeiată din iniţiativa marelui om de ştiinţă rus Mihail Vasilievici Lomonosov, noua universitate se deosebea de toate universităţile din lume din acea vreme, prin caracterul ei democratic şi progresist. Tocmai de aceea ea a devenit curînd un focar al ştiinţei şi gîndirii sociale înaintate a epocii respective.

În toamna anului 1953, universitatea de stat din Moscova, care poartă numele întemeietorului ei M. V. Lomonosov, a fost mutată în noua şi monumentala clădire construită de oamenii sovietici pe Colinele Lenin.

Azi, Universitatea de Stat „M. V. Lomonosov" din Moscova este unul din cele mai mari centre mondiale ale celei mai înaintate culturi.

Tovarăşul M. Silberman din Bucureşti, unul dintre studenţii din R.P.R. care au absolvit anul trecut Universitatea „Lomonosov", redă, în însemnările pe care le publicăm în aceste pagini, unele momente din minunata viaţă pe care a dus-o în timpul anilor de studiu în U.R.S.S., ca student al Universităţii „Lomonosov" din Moscova.

— Ai aflat vestea? — mă întrebă pe nerăsuflate Sundetov.

— Ne mutăm pe colinele lui Lenin! — i-o luă înainte Marilen Abdrahmanov.

Iată vestea cu care mă întîmpinară colegii anului 5 al facultăţii de istorie, cînd, după vacanţa petrecută în ţară, mă întorsesem la Moscova pentru ultimul an de studii. Aceasta se petrecea în toamna anului 1953.

Deci, visul nostru se împlinea: urma să ne mutăm în uriaşul edificiu al universităţii de pe colinele lui Lenin. Totuşi, părăseam cu regret vechiul cămin studenţesc de pe strada Stromînka, de care ne lega amintirea zilelor în care se închegase prietenia noastră, prietenia puternicei familii a studenţilor celor peste 60 naţionalităţi, care frecventam cursurile Universităţii de Stat din Moscova.

În timp ce maşina ne ducea spre clădirea cea nouă, amintirile se depănau una după alta.

Iată-mă student în anul I: sfios, puţin stîngaci, dar mîndru că aveam cinstea să învăţ la Universitatea din Moscova, aci, unde studiaseră minţi dintre cele mai luminate ale gîndirii şi ştiinţei ruse şi sovietice, unde au lucrat savantul naturalist Timiriazev şi părintele aviaţiei ruse, Jukovski, unde a înflorit geniul lui Herzen şi al lui Belinski, geniul atîtor alte personalităţi cu renume mondial. Şi, în tot timpul studiilor mele, am căutat asemenea celor peste 18.000[1]) de studenţi ai universităţii — ca imaginea lor, faptele lor să-mi fie pildă şi imbold.

Eram mulţi în anul I. Nu ne cunoşteam şi o seamă dintre noi nu cunoşteam nici limba rusă. Dar, deşi la început ne descurcam mai mult prin semne decît prin cuvinte, totuşi ne înţelegeam: înţelegerea aceasta poate fi uneori mai trainică, mai profundă decît aceea pe care o pot crea cuvintele. Izvora din tot ceea ce aveam noi comun: din tinereţea noastră, din voinţa de a cuceri culmile ştiinţei, din idealurile şi visele care ne erau aceleaşi. Şi puteai vedea pe germanul Hans Haubold discutînd cu coreeanul An Ben Ho, pe mica şi vioaia spaniolă Maria de la Rossa împrietenindu-se cu uzbeca Roza Babadgianova, pe Sabehat Sundetov din Kazahstan mergînd la concerte împreună cu Iura Voskresenski şi armeanca Lili Nalgranian, cu care împărtăşea aceeaşi dragoste nespusă pentru muzică... Iar eu m-am simţit atras spre Suleiman Aliarov, azerbaidjeanul acela oacheş care discuta orice problemă cu multă aprindere, dar şi cu judecata unui om matur.

Îmi amintesc de serile petrecute laolaltă, cînd fiecare povestea întîmplări din copilăria sa, evoca oraşul, ţinutul natal. Am cunoscut, din vorbele lor, şi stepele Kazahstanului, şi monumentele din Bratislava, şi rafinăriile de petrol din Baku, şi noile clădiri ale Aleii Stalin din Berlin. Ne plăcea să cîntăm. Şi se împletea cîntul nostalgic al vechilor vîslaşi de pe Volga, ori minunata armonie a muzicii gruzine, cu melodioasa doină romînească.

Cu încetul, se închegase astfel între noi, în cei patru ani petrecuţi cot la cot, o prietenie de nezdruncinat. Iar acum, o porneam tot împreună înspre impunătorul edificiu care se ridica în zare, părînd că sprijină cerul. Cît de repede se înălţase! Abia cu patru ani în urmă avusese loc ceremonia punerii pietrei de temelie. Şi iată acum, în faţa noastră, pe locul acela, un măreţ complex de edificii. Desigur că-l mai vizitasem — nu o dată, ci de nenumărate ori — urmărind lucrările pas cu pas, căutînd să ghicim, atunci cînd era încătuşat de schele, unde vor fi aulele, laboratoarele, sălile de sport etc.

— Eu — spusese într-un rînd Marilen Abdrahmanov, cel mai vesel din grupul nostru, veşnic pus pe şagă — aş sta, uite, colo sus. Şi adresîndu-se unuia dintre constructori:

— Spune-mi, te rog, tovarăşe, cîţi metri sînt de la pămînt pînă acolo sus.

— Două sute treizeci şi nouă, fu răspunsul.

— Ei, acolo aş vrea să stau — zise rîzînd Abdrahmanov — şi atunci aş spune: „Locuiesc la punctul cel mai înalt al celei mai înalte clădiri din Moscova, din toată Uniunea, din întreaga Europă".

Maşina cotea în viteză pe şoseaua asfaltată ce urca spre universitate. O oprire bruscă: am ajuns. Coborîm. Se deschide uşa. Iată-ne în uriaşul foaier al corpului C, unde aveam să locuim: o sală imensă, cu stîlpi monumentali de

---

1) Azi Universitatea „Lomonosov" este frecventată de 22.000 studenţi.

marmura; în fund opt lifturi — patru la dreapta, patru la stînga. Ne suim într-unul din ele. Liftul urcă aproape cu viteza avionului. Într-o clipă, sîntem la etajul IX, etajul nostru. Femeia de serviciu îmi întinde o cheie: apartamentul 919 — antreu, toaletă, baie și două camere, una pentru coreeanul An Ben-Ho, cealaltă pentru mine.

Primul lucru pe care l-am făcut a fost să deschid larg fereastra. În ziua aceea aurie de toamnă, puteam cuprinde cu ochii întreaga, minunata perspectivă a Capitalei Uniunii Sovietice: casele, parcurile, teatrele, fabricile, stadioanele sportive, rîul Moscova, iar în depărtare, în chip de simbol, Kremlinul. Această perspectivă dătătoare de nespusă încredere și bucurie am privit-o apoi cu drag ori de cîte ori, în cursul lungilor ore de studiu, mi-am ridicat capul de pe caietul de conspecte, lăsînd privirea să lunece dincolo de geam, afară spre lume...

Am pornit apoi la „inspectarea“ camerei. Cît era de cochetă și confortabilă, cu dulapurile îngropate în perete, cu o masă specială de lucru, cu biblioteca ei (o să încapă oare toate cărțile?), cu divanul pat și carpeta multicoloră!... Totul era astfel orînduit, încît să-ți ofere condiții cît mai plăcute de trai și de învățătură.

Veniră și ceilalți. Și, cum era firesc, o pornirăm în expediție prin clădire. Vizitarăm și cele trei bucătării ultramoderne, instalate la fiecare etaj, bufetul asortat cu tot ce pofteai și care deservea cîte trei etaje, spălătoria și uscătoria mecanică, sălile cantinei. Pretutindeni, regăseam aceeași grijă pentru cît mai mult confort, care să-ți permită să înveți în condiții optime.

Într-un rînd, am asistat la can-

↑
În zeci de laboratoare înzestrate cu cel mai modern utilaj de specialitate, viitorii oameni de știință studiază cu sîrguință. În fotografie un aspect din laboratorul de petrografie în timpul unei lecții practice.

Cu ocazia unei vizite în Uniunea Sovietică, dramaturgul Aurel Baranga, laureat al Premiului de Stat, a ținut în fața studenților Facultății de filologie a Universității „Lomonosov" o conferință cu tema „Literatura romînă pe un drum nou". Fotografia noastră redă primirea caldă de care s-a bucurat Aurel Baranga. →

Strălucirea coloanelor din marmură fină și a candelabrelor din cristal, fotoliile comode, acustica perfectă și numărul mare de locuri fac ca această sală de festivități să fie demnă de monumentalul edificiu al Universității din Capitala Uniunii Sovietice. ↓

ДРУЖБА И ЕДИНСТВО СТУДЕНТОВ ВСЕГО МИРА!

tină, la un curios „duel“ de cifre. „Duelul “se desfășura la masa alăturată, unde nimeriseră laolaltă studenți de la diverse facultăți și discutau.

— Facultatea noastră de biologie — spunea unul — are o fabrică de climat artificial care poate crea temperaturi variind între — 70° și + 60°.

— Ei, aflați că la noi, la facultatea de chimie, există peste 600 de laboratoare, ca să nu mai vorbim de utilarea lor, care este ultramodernă — zise altul.

— Dar la bibliotecă știți cîte volume sînt? — se amestecă în vorbă al treilea. Un milion două sute de mii. Și dacă s-ar pune cap la cap rafturile bibliotecii, ele ar însuma 20 de kilometri!...

Și discuția continuă: despre aulele spațioase cu 600 de locuri, despre grădina botanică ce se întinde pe 42 de hectare, despre bazinul de înot, despre terenul de sport, despre clubul central, despre sala de festivități...

★

Cîte ceasuri plăcute n-am petrecut aci, în acest club, sau în sala de festivități, vrăjiți de vioara lui Oistrah și de bagheta lui Glier! Aci, am văzut pe artiștii cei mai renumiți ai Teatrului Mare sau ai Teatrului Academic de Artă.

Seara, după ce încheiam învățătura, ne puneam aceeași întrebare: ce facem? Și problema era rezolvată în colectiv. În acel colectiv minunat și trainic care se închegase între noi, studenții aceluiași etaj, și care-și avea rădăcinile în munca, în preocupările, în distracțiile comune; colectiv care ne-a ajutat să creștem și să ne dezvoltăm multilateral, să înfrîngem greutățile inerente, întîlnite pe drumul ce duce spre culmile științei. Puteam sta seri întregi să discutăm asupra unor probleme grele și complicate, să ne sfătuim asupra lucrărilor pe care le făcea fiecare, să dezbatem o carte citită de curînd, un film văzut împreună. Căutam să asemănăm personajele cu propria noastră personalitate, să le analizăm în lumina lipsurilor și calităților noastre, să tragem învățăminte. Cît n-am discutat, bunăoară, despre filmul „Primăvara la Moscova“.

— Vezi — spusese cehul Mișa Reiman — bătrînul acela din film are dreptate; critica nu ajută atunci cînd nu știi să te apropii de om, să-i citești în suflet.

Atunci, Serghei Șepilov adăugă:

— Așa cum sîntem noi, apropiați, și ne citim în suflet.

Într-adevăr, așa era. Cu toate că aveam gusturi diferite, cu toate că Maria de la Rossa ne trăgea mereu la bazinul de înot și la sala de gimnastică, deși Dușan Konecinîi căuta mereu să aducă vorba despre pictură, deși Ismailov era mai curînd amator de plimbări nesfîrșite, poate tocmai de aceea mergeam mai întotdeauna împreună. Colectivul devenise un al doilea „eu“.

Cîte clipe n-am petrecut laolaltă în „Gostinnaia“, acea sală comună la două etaje, în care puteai să răsfoiești o revistă, să joci o partidă de șah, să urmărești la televizor o piesă de teatru și unde, din cînd în cînd, organizam petreceri, cum știu doar studenții s-o facă.

Adesea, profesorii și asistenții, care locuiau și ei în clădirea universității, veneau în mijlocul nostru sau ne pofteau la ei. Și atunci, povesteau. Într-un rînd, tovarășul Patrikeev, cu părul încărunțit de ani, profesor de istorie a P.C.U.S., ne-a vorbit despre greutățile pe care le înfruntau studenții în trecut, despre lupta eroică a tineretului sovietic în anii de după revoluție. Ascultîndu-i vorbele, ne apăreau și mai limpede minunatele condiții de trai și de învățătură de azi și ne-am spus, cuprinzînd cu gîndul întreaga viață a Universității „Lomonosov“ din Moscova; iată întruchiparea muncii pașnice creatoare a oamenilor sovietici, iată întruchiparea măreței epoci pe care o trăiește societatea sovietică, epoca construirii comunismului.

Un aspect al tezaurului de cărți din biblioteca noii universități.

ÎN ȘANHAIUL EROIC

de I. FÎNTÎNARU

Șanhai. Monumentalul Palat al prieteniei chino-sovietice. Aci s-a deschis recent Expoziția realizărilor economice și culturale ale Uniunii Sovietice.

Ne aflăm în palatul de cultură al muncitorilor din Șanhai. Dacă îți arunci privirea pe fereastră, vezi în apropiere, clădirile masive, cenușii, de tipul zgîrie-norilor newyorkezi, clădiri în care erau instalate odinioară băncile și societățile străine, ventuzele în China ale caracatiței Morgan-Rockefeller-Vickers-Rotschild. Mai departe, cît cuprinzi cu ochii, oceanul caselor pitice, al barăcilor de paiantă și al bordeielor în pămînt, aspectul joncilor de pe Wang-po, pe care „locuiesc“ oameni care n-au trăit niciodată într-o casă... Nu cred să existe pe lume vreo mărturie mai zdrobitoare împotriva imperialismului decît Șanhaiul! Dar, totodată, Șanhaiul este unul din monumentele cele mai grăitoare ale triumfului asupra imperialismului!

Primele macarale apărute în portul care, deși înregistra poate cel mai mare trafic din lume, nu avea în trecut nici o singură macara, deoarece mușchii culilor chinezi erau mai ieftini decît cea mai simplă mașină; noul oraș muncitoresc din sud, cu locuințele sale moderne, în care s-au și instalat pînă acum 4.000 de familii de oameni ai muncii; mărețul teatru cu 10.000 de locuri, care se ridică în vecinătatea amfiteatrului destinat pînă deunăzi barbarelor jocuri de cîini; silueta impunătorului Palat al prieteniei chino-sovietice; glasurile zglobii ale fetițelor și băieților ce zburdă în fostul parc englezesc, pe poarta căruia scria odinioară: „intrarea cîinilor și chinezilor este interzisă“ — iată doar cîteva aspecte ale vieții noi a Șanhaiului de azi, roadele victoriei epocale a revoluției chineze.

Cum s-a ajuns la aceasta? Să ne întoarcem ochii de la fereastră și să privim panourile care ilustrează istoria mișcării muncitorești a Șanhaiului. Amintesc doar trei fotografii care mi-au rămas întipărite pentru totdeauna în minte: prima, căsuța de pe str. Și-nie, în care la 1 august 1921 a luat ființă Partidul Comunist Chinez, cîrmaciul încercat al revoluției; a doua: gărzile muncitorești înfruntînd trupele americane în timpul eroicei insurecții armate din 1927; a treia: comunistul Huan Șiao-hî în fața tribunalului, sfidînd călăii, și alături, scrisoarea lui, scrisă cu sînge, în noaptea dinaintea execuției (28 aprilie 1948): „Tuturor oamenilor de dreptate! Vă doresc sănătate. Lupta pentru libertate continuă! Viitorul nostru este radios. Lumina se ivește la orizont. Trebuie numai să ne dublăm eforturile noastre“.

Părăsim această sală și urcăm încă un etaj. Intrăm în expoziția inovațiilor. Din fotografii ne surîd chipurile lui Ciu-Șuen-yu, raboterul care, în doi ani, a inventat sau perfecționat 24 de mașini, al lui Wang Lin-fu, oțelarul care dă anual sute de tone de oțel peste plan și al atîtor altora.

Prin faptele lor, se făurește viitorul radios, pe care l-au visat și pentru care s-au jertfit, cu legendar curaj și abnegație, comuniștii chinezi.

Cît despre senatorii iankei de teapa knowland-ilor ei să spumege de furie!

Șanhaiul nou stă mărturie că tentaculele caracatiței au fost pentru vecie retezate în China continentală și vor fi indubitabil retezate și în Taivan!

Pro pace!

de Ion BRAD

Intr-o noapte de primăvară

lui M. Z.

Ca nişte pui dorm stelele pe boltă,
Cu ciocul în penetul lor de aur...
Jos, peste cîmp, abia mijeşte-o holdă
Şi suflă vîntu-n foi de meşter faur.

Noi smulgem din gogoaşe nevăzută
Atomii-fluturi, lumea s-o încînte:
Că-n loc de-un spic vom secera o sută,
Că raiul însuşi mîine pe pămînt e!

Şi rîdem că din boabele rotunde
Vom duce stelelor să ciugulească.
Va mirosi a pîine-acolo unde
Au fost tîrîţi de pronia cerească

Pe Calea Robilor, sleiţi de foame,
Eroii din legendele uitate.
Priviţi, de ciudă luna ninge scame
Pe-aceste visuri şi pe-aceste sate.

Dar noaptea chiar de ne înfruntă, rece,
Şi-adastă undeva un negru nor,
De vrem şi sîntem treji, putea-vom trece
Pe Calea Robilor, în liber zbor!

Glasul întrebărilor

Dintre bătrînii noştri, care şi cine
Îşi doreşte clipa ultimă în noapte, în fum, în ruine?

Care, în locul celor două luminiţe de ceară,
Şi-ar vrea la căpătîi două case mistuite în pară?

Dintre tinerii ţării şi-ndrăgostiţii ei
Care i-ar duce iubitei, în dar, granate în loc de cercei?

Printre mamele noastre, unde e mama
Care-ar dori să lege pieptul fiului rănit, cu năframa?

Dintre grădinarii pămîntului, iuţi ca albinele,
Ar rîde oare vreunul cînd şi-ar vedea schilodite grădinile?

Unde-i plugarul care nu vrea ploaie şi soare
Şi lacul de aur al grînelor, unduind pe ogoare?

Unde-i poetul bucuros că manuscrisele nopţilor grele
S-au schimbat în cenuşă ce cade-n noroi, nu urcă la stele?

Unde sînt toţi, unde sînt toate, unde?
Nu pe pămînt, nu printre noi! — glasul răspunde.

Noi ce trăim şi-mpodobim steaua aceasta,
Cum am putea să-ngăduim iarăşi năpasta?

Cum am putea să nu-i zvîrlim peştilor mării
Pe cavalerii şi pe profeţii pierzării?

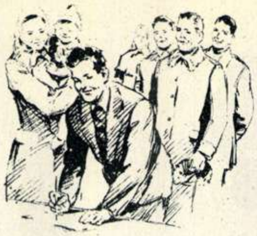

Pe Apelul Păcii

Numele meu, în univers,
E ca o furnică,
Ce cade în mers
Şi iar se ridică...

Duce cu el, încă din zori,
Foile albe —
Gînduri-comori,
Perle şi salbe...

Din cînd în cînd, tîrîie greu
Frunze uscate...
Numele meu
Neînsemnat e.

Doar cînd l-aşez pe-acest Apel
Cu nume, droaie,
Munte-i, de-oţel,
Mări de văpaie!

Ne-nduplecat, înfige drept
Aţîţătorilor
Spaima în piept,
Fulgerul norilor.

Numele meu, în univers,
Astfel trăieşte:
Soldat în mers,
Cîntec, nădejde...

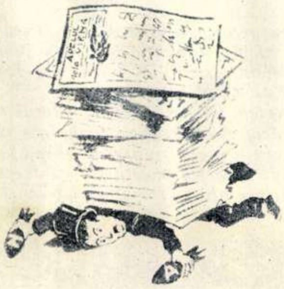

Un cîntec de iubire, Bucureştiului

Eu n-am trăit vacarmul, nici groaza, nici mînia
Oraşului în flăcări, muşcat de bombe grele.
Îmi încheiam pe-atuncea-n Ardeal copilăria
Purtînd, de iarbă verde, pe degete, inele.

N-am cunoscut tristeţea ruinelor, nici fumul
Înecăcios şi jilav, al cuiburilor sparte,
Nici n-am văzut cum trece, cu haine-n flăcări, drumul
O mamă ca să-şi scape copilul de la moarte.

Nu, drag oraş, nici mîna nu mi-am zdrelit-o-n piatră
Să-ţi netezesc pavajul, ori să-ţi dezgrop arbuştii.
Durerea nici prea mică şi nici prea-ndepărtată
Şi rănile şi scrumul — mai bine totul tu ştii!

Eu vreau să-ţi cînt acuma un cîntec de iubire,
Trecînd pe bulevarde, gonind pe largi şosele,
Cînd laşi deasupra noastră încet să se resfire,
Viu, murmurul metalic, şi zbor de rîndunele.

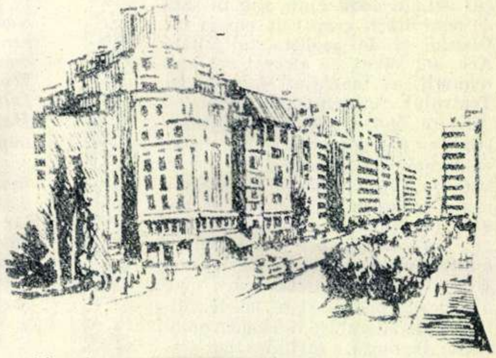

Mi-s dragi grădini, şi lacuri, şi coşuri, şi antene,
Şi-nalta-ţi frunte albă, cînd ploile o spală,
Aceste iuţi pîraie de grai, bucureştene,
Acest şuvoi de oameni, ce-l legeni, Capitală!

Din cînd în cînd, cu zorii, eu mă scufund în tine,
Ţi-aduc un aspru cîntec şi-un vin de pe Tîrnave,
Închin cu-aceia care-au şters rănile-ruine,
Care scufundă-n lupte dureri ca frînte nave.

Cu ei privesc în ochii-ţi adînci, de-albastre lacuri,
Neliniştiţi cînd norii cu fulgere-ameninţă,
Cu ei, sub fluturarea de aripi şi de steaguri,
Ca fetelor iubite, noi îţi jurăm credinţă!

Să nu mai vadă nimeni nici scrumul şi nici fumul
Înecăcios şi jilav, al cuiburilor sparte,
Să nu-ţi mai treacă mame, cu haina-n flăcări, drumul
Şi-un cîntec de iubire antenele să poarte!

Unui războinic

Ca-n poezia suprarealistă,
Tu te-ai născut din altoirea tristă:
Gorilă-tun!

Te-a botezat cu sînge zeul Marte,
Te-a învăţat să rîzi de cuiburi sparte
Încă de mic!

În loc de mingi, ai azvîrlit ghiulele
Şi foc ai pus între pămînt şi stele
De-atîtea ori!

Copiii ţi-au dat lacrimi arzătoare,
Bătrîn satir, şi-ai junghiat fecioare
Pe altarul tău!

Cînd moartea-şi implînta în piepturi dinţii,
Tu numărai, din sînge storşi, arginţii,
Sinistre domn!

În Europa ai aprins biserici
Şi-ai rîs cu gura ambelor Americi
De-acest tablou!

Ai pus să sfarme casa şi grădina
Sub tanc — cînd te plimbai cu limuzina
În preerii!

Te-mpăunai cu vorbe mari de pace
Cînd ai făcut să zboare din găoace
Atomic foc!

Noi te privim cu ochii Hiroshimei,
Ca pe-un părinte şi făptaş al crimei
Ce n-o uităm!

Iar visurile tale mohorîte
Le ştim de mult! Ci ia aminte, gîde,
Că nu dormim!

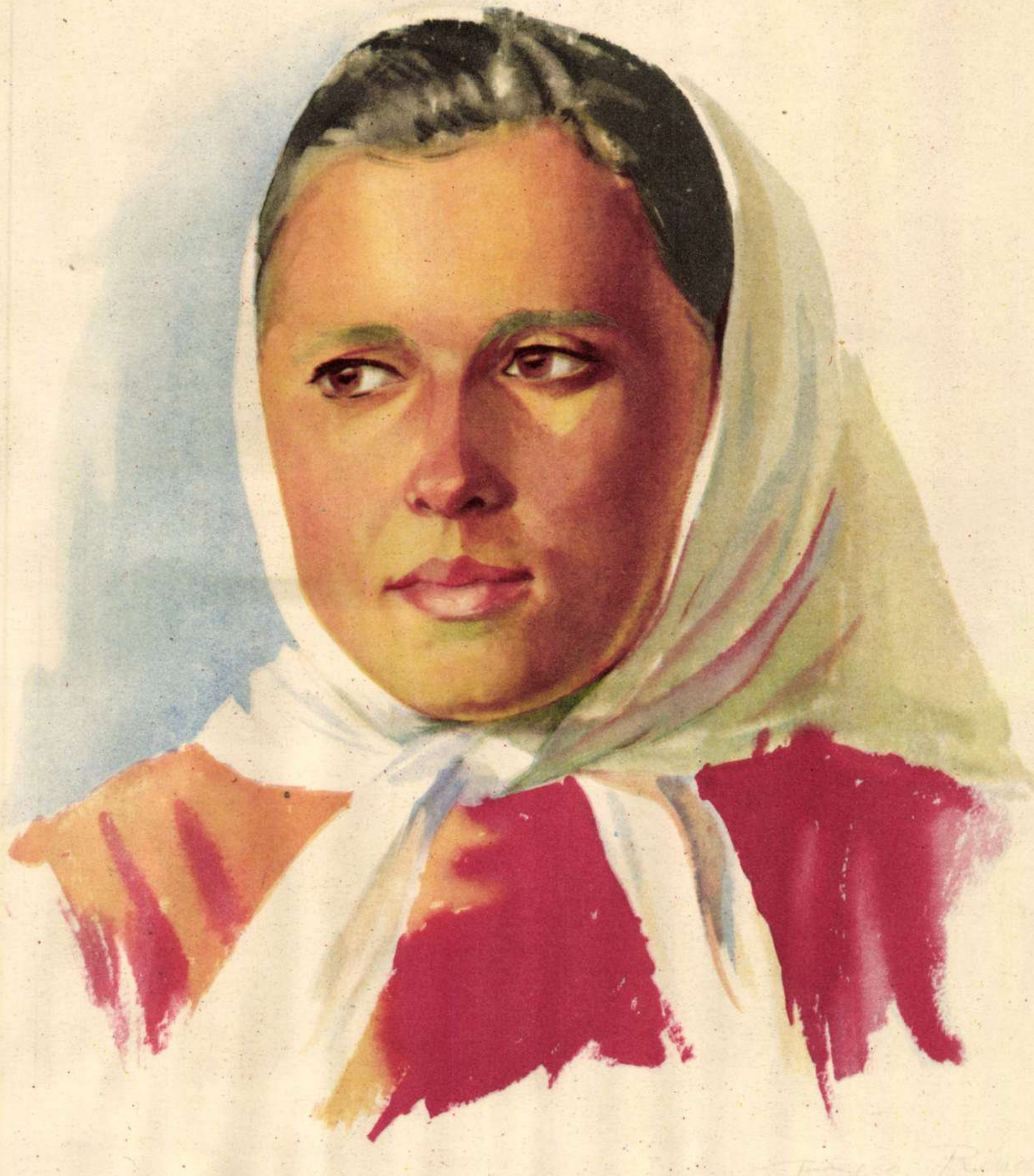

Beca RIND LUPESCU **Brigadieră fruntașă (acuarelă).**

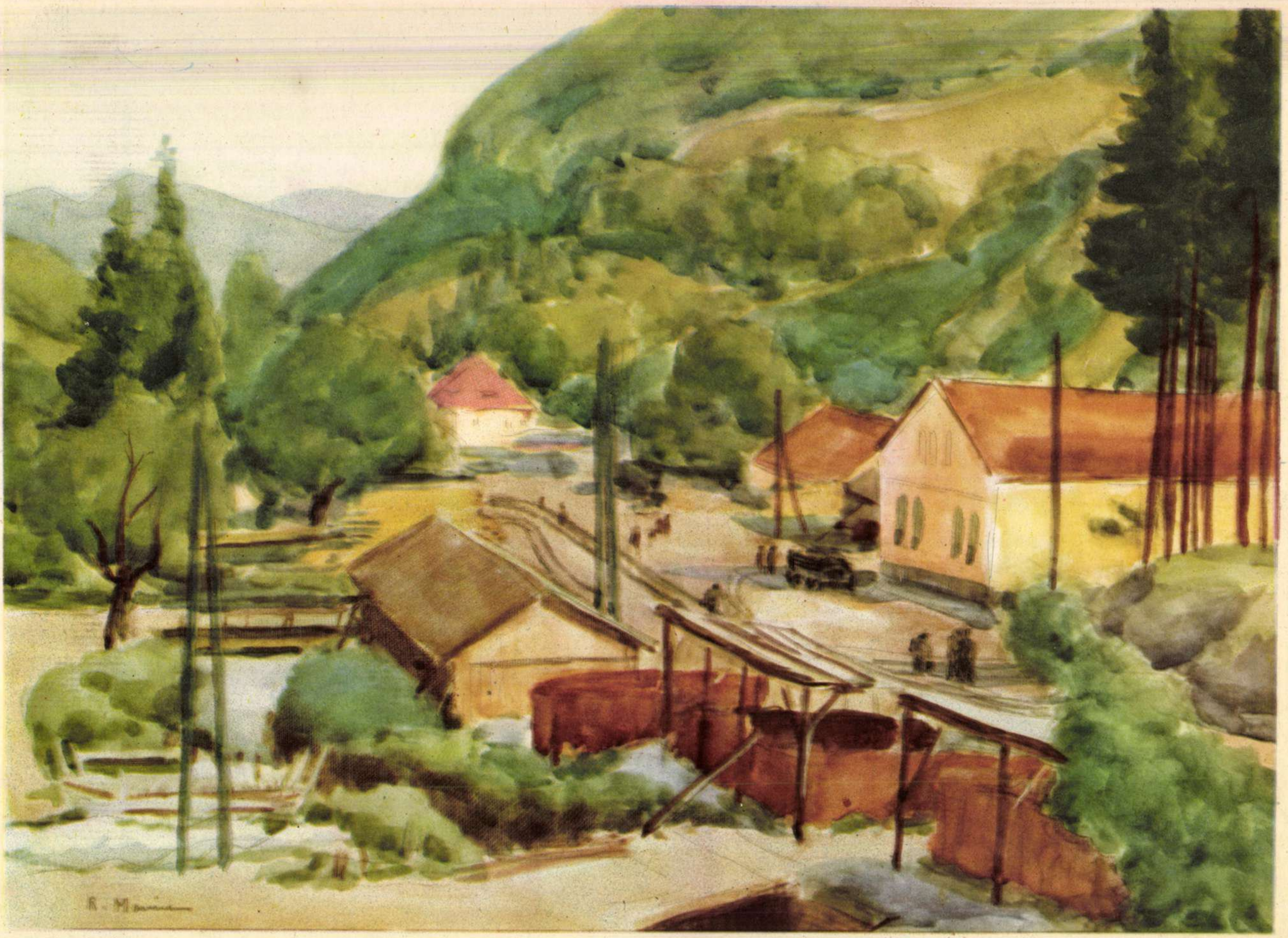

Rodica MANIU MÜTZNER

Rușchița (acuarelă).

DIN POEZIILE DE-NTÎI MAI ALE VECHII MIŞCĂRI

de acad. Barbu LĂZĂREANU

Versuri de-Ntîi Mai din care să poți desprinde un imn sau un manifest poetic nu ne-au dat decît trei dintre oamenii de carte și de luptă ai primei mișcări muncitorești de la noi. Aceștia au fost Ioan Păun, Traian Demetrescu și A. Toma.

Cuvintele: *„pe flamurile roșii lumina unui vis“* ale lui Păun Pincio cărora, în stanța următoare, le răspunde: *„un vis ce își revarsă iubirea în popoare“*; strofa din Tradem: *„In mai, cînd rozele-nfloresc/ Scăldate-n aurul din soare/Popoarele sărbătoresc/ A muncii sfîntă sărbătoare/* ...acestea, bunăoară, sînt șiruri ce dau reazem în poezia mesajelor de luptă și lozincilor de-Ntîi Mai ale vechii mișcări muncitorești.

Dar dacă mic este numărul acelora care au fost creatori într-adevăr ai unor poezii de-Ntîiul Mai, s-au aflat destui versificatori a căror promptitudine în mînuirea ritmului, și întrucîtva și a rimei, a adus literaturii muncitorești strofe de ocazie în care, în răstimpuri, răsare și cîte o imagine poetică și cîte un îndemn ce se smulge din rîndul îmboldirilor de afișe.

Să nu uităm, din cînd în cînd, și vreun improvizator festiv.

Cea dintîi improvizație în cinstea lui Intîi Mai este a lui C. Dumitrescu-Tătaru. In „Munca“ de la 29 aprilie 1890, vorbind de *„ziua cea de reunire/dezlegare de robire/ pentru tot ce-i muncitor/* autorul încheie însă cu un apoetic rînd toast în cuprinderea următoare: *„Vivat grupul lor“*.

Constantin Mille, voind să arate că multe sînt „sărbătorile stăpînilor“, dar că a muncitorului este doar una, una singură, scrie:

Impărații ce pe frunte
Au coroane cîte trei;
Regii ce împart pămîntul
Și popoarele-ntre ei,
Zile au de prăznuire
Cîte vrai, cîte nu vrai
Muncitorul însă n-are
Decît ziua de-Ntîi Mai.

Gh. A. Teodoru — care, ca unul ce slujise -n marină, își luase pseudonimul ostășesc de Stegăreanu — a alcătuit un marș în care este zugrăvită veselia ce se răspîndește „în bordeiele calice“:

Căci e ziua ce le-anunță
Dezrobirea pe pămînt
Iară trîntorilor lacomi
Urgisitul de mormînt.

Acest marș de Intîi Mai a avut parte de o muzică oarecum în stare de a fi mai ușor răspîndită, prin sprijinul muzical al lui Gr. Teodosiu, învățător de canto și compunător de melodii pentru copii și tineret.

Și cîntecul lui Constantin Mille și-a aflat compozitorul și, în același timp, orînduitorul de coruri mixte.

Strofa ce se cînta cu deosebire era aceea în care poetul făcea o antiteză între marea și singura sărbătoare de pe atunci a muncitorimii organizate și multitudinea festivităților și onomasticilor înregistrate *„în ceasloavele bătrîne/ scrise-n strofe cu trei caturi./“*

Ele se cîntau pe toată parcurgerea drumului, fie de la club, fie de la „Dacia“ către grădina Trocadero, din dealul Filaretului, (mai tîrziu către livedea Bordei de pe Jianu). Cum erau aceste demonstrații? „Munca“ vorbește despre cea dintîi, din aprilie 1890:

„De azi încolo, se poate spune fără doară că partidul muncitorilor există, că este puternic, plin de viață și de voința de a lucra și lupta...

...Cine a văzut această serbare desigur că nu o va uita în toată viața. Și cu atît mai mult ea va rămîne neștearsă, cu cît fiecare an partidul muncitorilor va prăznui această zi a învierii“.

Un cîntec nou pentru acea sărbătoare de primenire a întreg cugetului muncitoresc dorea să aducă Constantin Z. Buzdugan. Pe atunci, tînăr student în drept, poate cel mai fecund întocmitor de mesaje ritmice și rimate către popor, din care pe unele avea să le semneze și C. Z. Cobuz, el spunea:

Tresăltați cu toți aceia ce trăiți în suferințe.
Reaprinde-se-n voi focul luptei sfintei dezrobiri,
Sînt destule-atîtea veacuri de dureri și umilințe.
Veniți toți acum în rîndul uriașei voastre-oștiri
Și în sunete de glasuri, de fanfare și de nai
Salutați pe-Ntîi de Mai.

Vin și tu, poete, dornic după veacurile șterse
Și-adăpîndu-ți vechea liră în al nouăi vieți izvor.
Fă din coardele-i în inemi cîntec nou să se reverse
Vin de cîntă idealul apăsatului popor...

Dar acea mult rîvnită poezie înnoitoare nu ne-a dat-o nici Buzdugan, care o dorea și care-i schițase profilul. Nu ne-a dat-o nici în toiul vijelioasei vremi cînd statul-major al „partidei muncitoare“ a socialiștilor din Romînia se prăbușea cu deliciu spre „generosism“ și avea să treacă în viteză și fără mustrare de cuget la liberalii prigonitori ai cluburilor țărănești și ai propagandiștilor la sate, atunci cînd poetul, apropiindu-se de literatura Comunei din Paris, ne dădea varianta romînească a „Internaționalei“ lui Eugène Pottier, iar din comunardul Jacques Gueux ne tălmăcea îndemnurile:

Lăsați cîntările ușoare,
Al dorului plăpînd suspin
Foi blînde, fragezi, trecătoare
Și să cîntăm cu glasul plin
A noastre lupte, răzvrătirea
Noi robi de-a pururi răzvrătiți
Și să cîntăm și dezrobirea
Că iată-vine! — amici iubiți

In zîngănit de lanț de cîne
Ce-n grea revoltă îl purtați
Cîntați izbînzile de mîne
Cîntați!

nici atuncea el nu ne da pe-Ntîiul de Mai cuvenit. Căci nici „eroilor. învinși în lupta sfîntă“ stihuitorul nu le spune marele cuvînt de îmbărbătare; nici transfugilor nu le arunca, în mustrarea lui, cutremurătoarele imprecații pe care le pot rosti poeții.

Astfel că, deși am intitulat esseul nostru: „din poeziile de -Ntîi Mai ale vechii mișcări“, abia în primele mijiri ale unei noi mișcări, ale celei din 1902, trebuie să căutăm poezia rîvnită — ba, mai mult: jinduită — de C. Z. Buzdugan, dar scrisă de un alt scriitor, o poetă, debutantă pe atunci într-ale scrisului literar:

„E zi-Ntîi Mai, tovarăși, în el serbăm unirea,
In el serbăm nădejdea, prin care sîntem frați,
Vă-ntindem cu drag mîna și mîinile ne dați
Prin noi, de noi adusă, veni-va mîntuirea!
Destul, de cînd la focul giganticei porniri
Ne-nflăcăram o clipă ca focul cel de paie,
Și orbul cînd aude a flacărei văpaie,
Chiar ignorînd lumina, visează licăriri.

. . . .

In umbră zacă lașul ce tremură la gîndul
Că drumul înspre luptă nu-i tocmai printre flori
Noi mergem spre lumină, în ea încrezători.
Curaj, în drum nici unul învins nu rupe rîndul!

Tînăra scriitoare semna pe atunci Fatma (și în revistele de satiră și umor, Ileana din Constanța). Mă grăbesc să scriu că ea avea să devină poeta Elena Farago.

Dar, întorcîndu-mă la îndemnul ei poetic iscălit Fatma, trebuie să adaug că el a fost tipărit în întîia serie (cea din 1902) a „Romîniei Muncitoare“. Despre seria pomenită am mai vorbit în cîteva dăți, cu deosebire cînd s-a împlinit semicentenarul apariției sale [1]).

Iar aceste „vorbe de îndemn“ ale Fatmei — care, dimpreună cu puternicele poezii ale lui D. Th. Neculuță și cu proza ritmată a Vandei Mihail, veneau într-ajutorul afișelor și al de curînd apărutei gazete, mobilizînd „muncitorimea în jurul marilor sărbători ale proletariatului“ — au fost scrise tocmai în vederea zilei de -Ntîi Mai a anului 1902.

---

[1]) In numărul comemorativ al „Scînteii“ de la 2 ianuarie 1952 se spunea despre adineauri pomenita întîie serie a „Romîniei Muncitoare“ că ea „oglindea ceea ce era nou și progresist și în viața altor popoare“. Multe articole tratau despre marile frămîntări revoluționare din Rusia, care prevesteau apropierea evenimentelor memorabile din 1905. Autorii acestor articole se sileau nu numai să informeze pe cititori asupra evenimentelor, ci comentîndu-le să-i facă să parcurgă cu mintea drumul luptei proletariatului rus, să înțeleagă că această luptă este un exemplu, că fermentul revoluției germinează și va da roade. In legătură cu lupta poporului rus, se vorbea de înrîurirea hotărîtoare a ideilor marilor gînditori revoluționari democrați ruși: Nekrasov, Herzen, Belinski, Cernîșevski, Dobroliubov.

BIRUINȚA NOULUI

de Vilem ZAVADA
poet din Republica Cehoslovacă

La combinatul siderurgic de la Ostrava.

M-am întors, în urmă cu cîtva timp, din orașul meu natal, Ostrava. Transformările care s-au petrecut aci în ultimii cinci ani sînt uluitoare. M-a impresionat în mod deosebit uriașul combinat siderurgic ce se înalță acum în locul vechilor căsuțe sărăcăcioase. Se construiește intens. În clădiri minunate, trăiesc siderurgiștii, minerii, constructorii și intelectualitatea noastră muncitoare. Nivelul de trai al populației crește văzînd cu ochii.

S-au făcut de asemenea pași însemnați pe drumul revoluției culturale.

Versurile apăreau cîndva doar în tiraje de 2.000 exemplare. Dar azi? Noua colecție de versuri a eminentului poet ceh Jaroslav Seifert a apărut recent într-un tiraj de 20.000 exemplare, care au fost epuizate într-o singură zi. La spectacolele de teatru nu poți găsi bilete nici cu cîteva zile înainte, ele se vînd în număr mare cu săptămîni înainte. Asistența sanitară se acordă gratuit și fără deosebire tuturor oamenilor muncii. Sute de mii de oameni ai muncii pleacă în fiecare an la băi și la locuri de odihnă. Aspectul cel mai îmbucurător ni-l oferă, însă, copiii mici, cărora li se acordă cea mai mare grijă.

Noul învinge pretutindeni.

Poporul cehoslovac știe să aprecieze toate cuceririle sale. El știe să aprecieze viața liberă, fără mizerie și fără grijă pentru ziua de mîine. De aceea el este ferm hotărît și pregătit să apere pacea, să consolideze biruința noului.

PENTRU LIBERTATE ȘI PACE—ÎMPOTRIV

Marea întîlnire de la Bandung constituie o strălucită încununare a nenumăratelor victorii obținute în ultimii ani de popoarele Asiei și Africii în lupta lor pentru libertate și pace, împotriva jugului colonialist și a războiului. La Bandung a răsunat și glasul puternic al celui mai mare popor din aceste două continente, glasul poporului chinez, a cărui victorie istorică, împotriva colonialismului, reprezintă un exemplu pentru popoarele încă încătușate. Steagul purpuriu ce flutură în prezent pe înălțimile insulelor Ikianșan și Dacen, eliberate recent de bravii ostași ai armatei R. P. Chineze, este un avertisment pentru toate lepădăturile ciankaișiste și protectorii lor yankei, care visează să reînvie vremurile, apuse pentru totdeauna, cînd în China stăpînea bunul lor plac. În medalion: resturile unei baterii ciankaișiste distruse pe insula Dacen.

↑ Acolo unde pacea a învins războiul, oamenii se pot bucura de roadele muncii lor. În fotografie: inaugurarea sărbătorească a unui lac de acumulare, construit recent lîngă orașul Phenian (R. P. D. Coreeană).

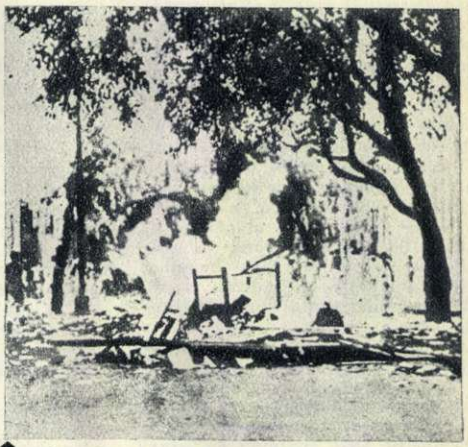

↑ Planul american de transformare a Pakistanului într-o bază militară de agresiune stîrnește mînia dreaptă a poporului acestei țări, care a gustat din plin „binefacerile" imperialismului. Povara cheltuielilor militare impuse de filantropii yankei adîncește mizeria populației. Iată de ce, nu o dată, au loc la Karaci și în alte orașe ale Pakistanului ciocniri violente între populația nemulțumită și poliție. În fotografie: aspect de pe una din străzile orașului Karaci după o asemenea ciocnire.

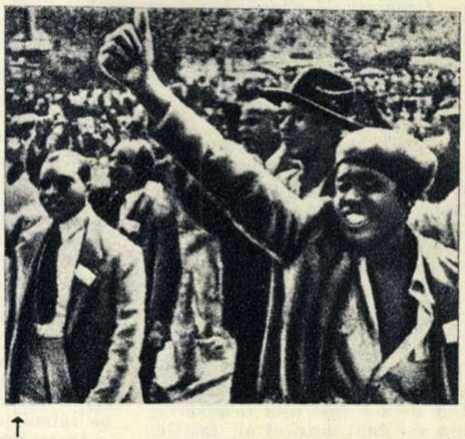

↑ Negrii din Africa de sud nu mai vor să fie sclavi. Ei luptă pentru că vor să trăiască fără căluș la gură. În fotografie: o demonstrație a negrilor sudafricani.

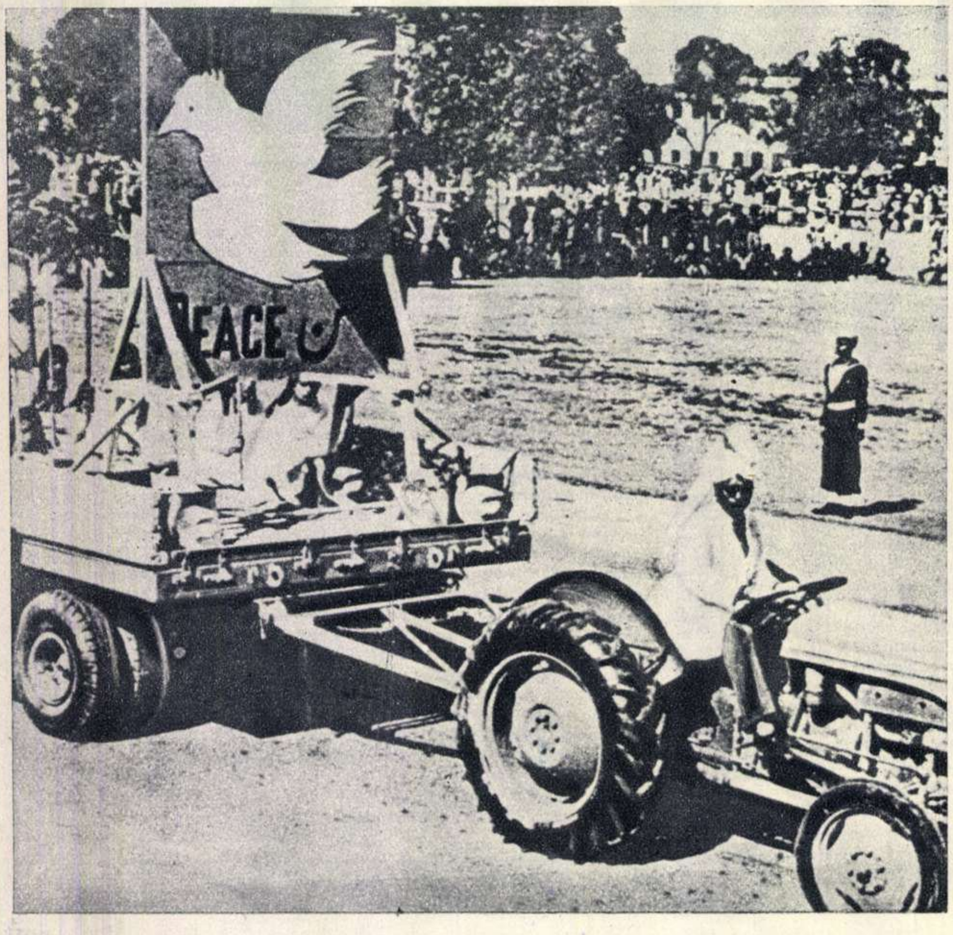

← Și popoarele Indiei își ridică glasul în apărarea cauzei păcii. În această țară imensă, în care secole în șir colonialiștii și-au făcut de cap, crește și se manifestă cu forță impunătoare mișcarea pentru pace. În fotografie: unul din carele alegorice cu tema păcii, participînd la o demonstrație populară din Bombay.

A COLONIALISMULUI ȘI A RĂZBOIULUI

Popoarele Asiei nu vor uita niciodată că prima bombă atomică a explodat pe pămîntul Asiei și că prima victimă a acestei arme a morții a fost un popor asiatic. In clișeu, un afiș japonez: „Niciodată un nou Hiroshima!" ↓

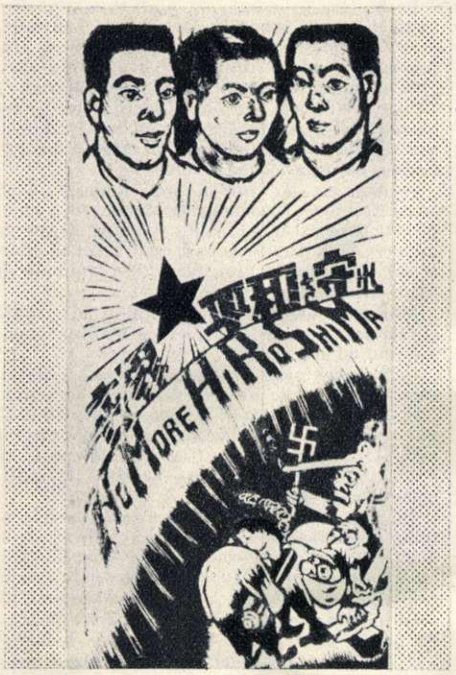

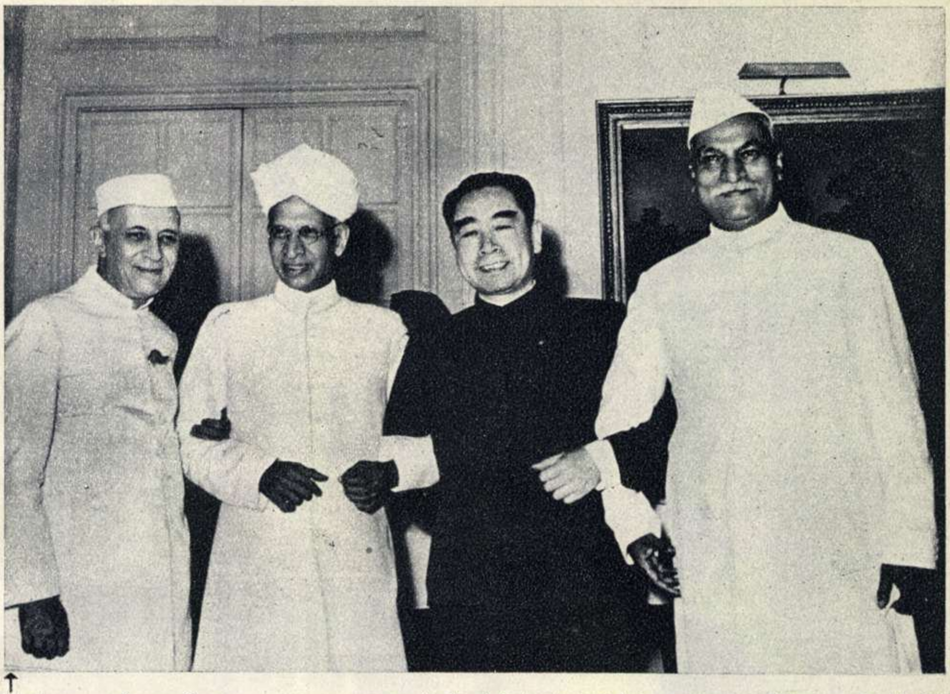

↑ Un document al vremurilor noastre: reprezentanții unui miliard de locuitori ai Asiei, conducătorii Chinei noi și ai Indiei, s-au întîlnit pentru a-și exprima voința de a statornici trainice legături de pace și prietenie pe baza a cinci principii călăuzitoare ale coexistenței pașnice. In fotografie: aspect de la recepția oferită în cinstea premierului chinez Ciu En-lai, cu prilejul vizitei sale în India. De la dreapta la stînga: dr. Rajendra Prasad, președintele Republicii Indiene, premierul Ciu En-lai, dr. S. Radhakrishan, vicepreședintele Republicii Indiene, și Jawaharlal Nehru, primul ministru al Republicii Indiene.

↑ Patrioții marocani au plătit cu sîngele lor dorul de libertate. După ciocnirile de stradă de la Casablanca, poliția colonială se grăbește să șteargă urmele noii sale fărădelegi.

Incetarea focului în Vietnam este una dintre marile izbînzi repurtate de forțele păcii în urma conferinței de la Geneva. Poporul vietnamez, care timp de opt ani a luptat cu arma în mînă pentru libertatea și independența patriei sale, și-a văzut încununate eforturile cu această biruință, care a dus la eliberarea unei însemnate părți a țării de sub călcîiul colonialiștilor. In fotografie: intrarea unităților Armatei Populare Vietnameze în orașul Hanoi.

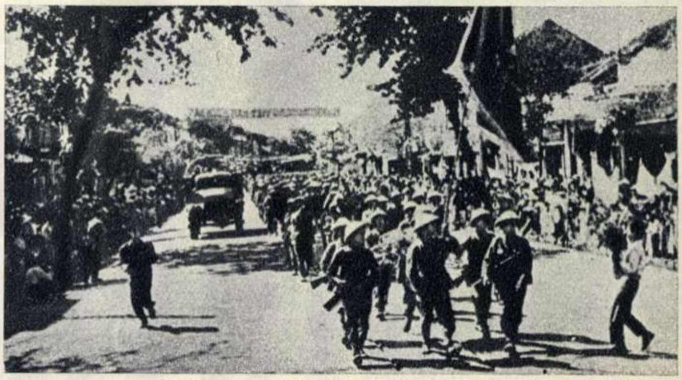

Jomo Keniatta, neînfricatul conducător al luptei de eliberare a negrilor din Kenia, a fost arestat de poliția colonialiștilor englezi. Dar teroarea nu poate înfrînge lupta popoarelor asuprite! →

→ Indonezia — țara gazdă a întîlnirii de la Bandung — se află în primele rînduri ale țărilor asiatice care se ridică hotărît împotriva dominației colonialiste și a pregătirii unui război atomic. Forțele progresiste indoneziene organizează puternice demonstrații antiimperialiste la care participă sute de mii de oameni. In fotografie: o demonstrație de 1 Mai la Djakarta.

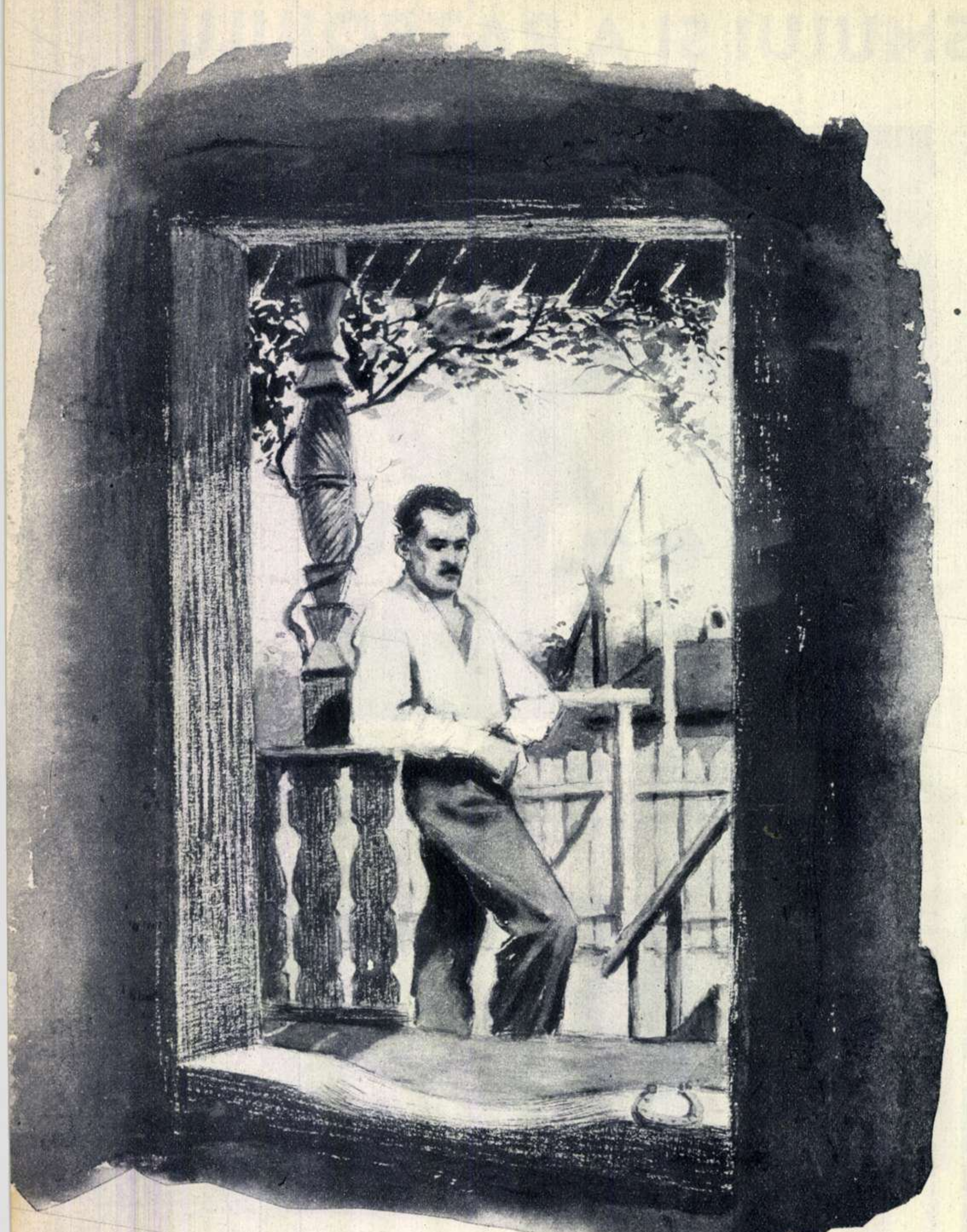

PRAGUL

– schiță –

de Ștefan **LUCA**

Ilustrație de D. NEGREA

Ca și în alte seri, ochii lui Mărian s-au plimbat de-a latul pragului, de la usciorul din stînga spre cel din dreapta, parcă ar fi citit într-o carte deschisă. Multe-ți poate spune un lucru vechi, o casă, o canapea, o masă, peste care s-au scurs anii îmbătrînindu-le cu fiecare zi, pe nesimțite. Lemnul pragului era scorojit, zbîrcit ca un obraz de babă. Uscat și ros, ros mai cu seamă la mijloc, de atîta călcat. În dreapta, abia se mai ținea, ca o măsea stricată, potcoava bătută acolo, ca să poarte noroc, cu vreo 15-16 ani înainte.

Mărian, cum zic, se uita în fiecare seară la prag. Hotărîse mai demult să schimbe scîndura și în fiecare seară se învinuia că amînă fără rost o treabă care nu cere nici prea multă osteneală, nici o risipă din cale-afară de material. De cînd lucra în gospodăria colectivă se obișnuise să spună, de trebuia, de nu trebuia, la orice, material. „Avem nevoie de material“, ori „nu ne-ați trimis destul material“, sau „împrumutați-ne ceva material“, cîteodată chiar și „putem să vă împrumutăm material“ (în împrejurarea din urmă nu uita să adauge grijuliu: „să ne mai gîndim o leacă, să mai vedem, în treaba asta nu poate hotărî singur președintele“). Mărian strîmtora în aceeași desagă și scînduri, și cuie, și scoabe, osii, roți și șuruburi, cărămizi și îngrășăminte. Ba chiar și mărunțișurile. Îi plăcea lui vorba asta și altele învățate în ultimii ani.

Se luptase în primăvară mult de tot pentru niște cărămizi, comanda de la fabrică dovedindu-se neîndestulătoare. Reușise însă să înjghebeze o cărămidărie sub dealul Husubei. „Ieftin, bun și la îndemînă,“ își spunea Mărian de cîte ori se ducea în Husuba și-l vedea pe Ganea cu cele trei ajutoare, frămîntînd lutul cenușiu, sau „poala“, cum i se zicea în partea locului. Ganea, ca întotdeauna, glumea:

— Așa, zic eu într-o vară muierii. Stau acasă trei sute de oale și tu ai nimerit-o chiar pe asta știrbă și fără toartă... Măi femeie, ștevia numa-n oală cumsecade se simte bine, altfel îi rea de mama focului. Apoi, din trei sute de oale, tu chiar pe asta...

Mărian îl asculta, rîdea și el. Auzi: Ganea și trei sute de oale!... Își vedea apoi de drum, vorbind de unul singur.

— S-avem grijă de crengi, adică — adăugă, corectîndu-se — de material pentru ars cărămida. Azi am ajuns la 70.000. Sîntem pe gata cu grajdul. Mîine vine inginerul... o să ne rămînă cărămizi, pe deasupra... iar cu vînzarea lor o „să vedem“. Cărămizile-s de lipsă la mulți oameni din sat.

Își avea bine întipărite în minte toate socotelile gospodăriei. „Se descurcă Mărian“, spuneau oamenii. Și Mărian, fără să se grăbească, în liniște, întorcea lucrurile pe toate fețele, răbdător, cu cîte un „să vedem“, șoptit din cînd în cînd, ca și cum ar fi încercat să nu piardă un fir nevăzut, pe care-și țesea gîndurile. Tot așa făcea și-atunci cînd își peticea necazurile cu cele două și jumătate jugăre arătoare și jumătate de fînață. Jugărul femeii îl vînduse lui Artimon, în'37. Din una, nu poți face două, nici din trei jugăre, nouă. Atîta grîu, atîta cînepă. „Cît o ajunge, femeie!“... Nu-i prea ieșeau atunci socotelile. Mai lucra și-n parte, la Scoreța ori la Artimon. Sta și atunci pe scăunel în fața pragului și se gîndea, se îndîrjea, privind cum copiii se joacă de-a „lița“ cu bricegele, pe pămîntul bătătorit cu palma. Pînă la urmă se da bătut. Era cam scurtuță pătura, atunci.

Pragul i-a fost de atîția ani martor. În fața lui a stat, tăcut, cu ochii afundați parcă înlăuntru, și atunci cînd s-a înscris. Îi cunoștea fiecare crestătură, i-a urmărit fiecare zbîrcitură, cum se adîncește, cum se desface în alte multe crețuri mărunte împrejurul nodurilor, cum i-au căzut potcoavei rînd pe rînd, cuiele. Apoi, o vreme nu s-a mai uitat la el.

Și iată că, de cîtăva vreme, pragul îi sare în ochi de cum intră în curte. De cîtăva vreme, mai bine spus din primăvară, după serbarea „aceea“ cînd a fost vorba de vie, cînd el s-a împotrivit, a simțit că ceva nu merge așa cum ar trebui. În seara aceea și-a adus aminte de prag. L-a cercetat cu băgare de seamă.

— Te-ai învechit rău!

Pe urmă, după ce s-a mai gîndit, a hotărît:

— O să te schimbăm! Ce să-i faci?...

Dar întîrzia să-l schimbe. Se simțea nu știu cum. Și amîna un lucru mărunt, pe care altdată l-ar fi făcut fără întîrziere. El, care nu trecea niciodată de la o treabă la alta fără ca să se aleagă *da* ori *ba*, pe rînd ca la moară.

— N-am schimbat pragul, femeie...

— De-o lună tot asta mi-o spui. Mai dă-i încolo. Altă treabă n-ai?

— Ei, și tu...

În sinea lui, Mărian își da seama că nu pragul îl sîcîie. Chiar așa. Dă-l încolo de prag, vorba femeii, că-i, ia, acolo, un fleac. Aici îi despre altceva vorba. Numai că despre acel altceva anume. Mărian nu-și dădea prea limpede seama. Căuta mereu un fir cu cîte un „să vedem“.... Cîteodată, printr-o străfulgerare, vedea cu mare limpezime firul cel adevărat, și-și da seama că pe el trebuie să meargă. Nu îndrăznea, însă. Și atunci, alături de nemulțumire, simțea un pic de ușurare de care lui Mărian îi era rușine. Cum de se strecura așa ceva? Ca și cum i-ar fi părut bine că amînă o dezlegare, care pînă la urmă tot trebuia să se petreacă...

Mărian știa că anumite socoteli dinainte, de pe cînd își spărgea capul singur, nu mai își au rostul acum, cînd cele trei jugăre s-au făcut trei sute, cînd toate s-au înzecit și răsînzecit... Bine, dar cum să găsească firul?... La asta nu l-a ajutat nici socotitorul, nici chiar tovarășul Achim.

Cu Achim se cunoaște de mult, de pe cînd acesta slujise la Artimon. Într-o vreme, Achim voia chiar să-i cumpere pămîntul din Nirba. Nu l-a cumpărat Achim, l-a cumpărat Artimon. Achim și cu celălalt argat, unul lános, învinuiți pe nedrept c-au pus foc, au fost închiși. Artimon le-a ținut simbria pe cinci ani, fără să le-o mai deie.

Achim s-a întors după 15 ani, în primăvara lui '52, și de atunci au avut vreme să lege la loc prietenia lor cea veche. Mai ales că Achim se dovedise om așezat, chibzuit, cu greutate în cele ce spune. Într-atîta s-a obișnuit să se sfătuiască cu Achim, încît chiar cînd acesta nu era de față, se făcea ca și cum cu el s-ar fi înțeles. Pentru că Mărian, tot ce l-a întrebat pe Achim, acesta i-a răspuns. Și cînd nici el nu găsea răspuns, se gîndeau amîndoi. Achim îi spunea:

— Stai, nu-i totuna — i-a spus cînd un colector greșise în acte. Tu să-i pretinzi cum zice contractul... O fi el de la raion, dar nu zice bine. Doar și noi știm citi legile.

Și-n capul lui Mărian se făcea lumină.

Apoi, Achim a plecat și Mărian continua parcă să stea de vorbă cu el despre toate. Numai că niciodată Mărian nu-i spunea despre firul pe care-l căuta mereu, în fața pragului...

Sînt anumite lucruri pe care poate mai ușor le spui unuia străin, care nu te cunoaște, decît unui om apropiat, care își duce viața alăturea de tine. Și-aceste anumite lucruri le ascunzi ca nu cumva omul pe care-l cunoști, și care te prețuiește — și tu știi asta — să le afle și să nu te mai prețuiască așa ca înainte. „Aha, asta-mi erai, ai... cum s-ar spune..."

Cum să meargă el, Mărian, la Achim, să-i spuie: „Uite, tovarășe Achim, ce mă frămîntă de o lună de zile și zău, nu știu ce să mă fac"?...

Apoi să afle Achim că de astă dată aici nu-i vorba de contracte, nici de „materiale", ci-i vorba chiar de Mărian Toader, îi vorba de vie, de cărămizi și de un fel de nepotriveală... „Da, tovarășe Achim, mă simt slab, undeva nu merge bine, undeva am greșit, dar vezi, nu găsesc firul... Ba nu, Achime, îl găsesc, dar să vezi, cînd îl găsesc, aș vrea să nu-l fi găsit... Ce-i drept, mi-i rușine că aflîndu-l, n-am îndrăzneală să merg pe el, pînă la capăt... Simt, Achime, că atunci ar trebui să mă schimb, ia, ca pragul ăsta. Și de-aia rușinea că-mi vine oarecum să nu văd greșeala s-amestecă cu o părere de bine că pot amîna așa, de pe o zi pe alta, răfuiala asta cu ce-o mai rămas pe sufletul meu și că n-aș vrea ca oamenii să afle c-am greșit mai mult decît se cade... și stărui de-o lună"... „Adică... dumneata ai ascuns ceva, ai de ascuns... Apoi, măi Toadere — i-ar spune — noi ne cunoaștem de mult și chiar așa mare lucru n-ăi fi avînd de ascuns. Poate că toți avem de ascuns ceva. Uite, eu, Achim, am stat mult pe gînduri pînă să-ți spun că am vrut o dată să mă răzbun singur pe Artimon. Din pricina lui am făcut doi inși închisoare din '37 pînă-n '43. Simbria nu ne-a dat-o. Îți dai seama, nu? Să faci atîția ani închisoare pe nedrept! Mai apoi, m-am gîndit că nu-i bine așa. Răzbunarea mea n-are ce căuta în felul în care am gîndit-o. Tu m-ai înțeles". „Mă mir că nu pricepi, Toadere", i-ar spune Achim, încleștîndu-și degetele.

Mărian tace și se uită la prag.

Apoi pricepe și ar vrea să nu priceapă, dar n-ai ce-i face. Numai un copil s-ascunde cu fața la perete și strigă: „m-am ascuns", crezînd că nu-l vede nimeni.

Pentru că Mărian Toader nu poate s-ascundă cu dinadinsul, deși se ferește.... Una și cu una fac două; el s-a purtat cinstit, s-a străduit să meargă lucrurile bine, și-au și mers bine. An de an, se adăuga cîte un atelier, cîte un grajd, apoi un camion.

Și, deodată, s-a poticnit undeva. La început nu și-a dat seama. Achim i-ar spune cum i-a spus și șoferului:

— Vezi că a slăbit un șurub. Strînge-l la loc acum, că tot zdruncinîndu-se, o dată pornit, te pomenești că-ți sare roata și nu mai știi pe ce să pui vina. Mașina merge, merge, și deodată hop!...

O fi mîndria că-i președinte și-i prețuit?

Mărian n-ar fi vrut nici în ruptul capului să se vadă că el era fălos de gospodăria lui colectivă. Doar din primul an, oamenii lui au luat un mare avans. Și oamenii au început să-l laude. Nici cei din Șaroș, nici cei din Nicoleni n-au luat atîta în primul an. Numai că anul trecut, cei din Nicoleni s-au apropiat de gospodăria lui. Achim i-a spus atunci:

— O să vă întreacă. Ei au pus vie anul ăsta. Peste trei ani să te ții, Toadere! Ăștia văd ceva mai departe decît noi.

Văd mai departe, pentru că au vie?

Mărian a stat și a socotit. Via nu aduce trei ani nimic aproape... Adică, scade ziua-muncă... Adică o grijă mai mult... Și în primăvară, cînd în adunarea generală s-a ridicat unul și-a cerut să fie pusă vie pe Husuba, el, Mărian, s-a împotrivit și a înșirat cu de-amănuntul, numere și socoteli, pînă ce s-a amînat... S-a amînat cum amînă el pragul ăsta. S-a ferit de o greutate. Lasă „să vedem" întîi, să încerce „preznelul", c-apoi o „să vedem" pe-a cui a fi.

De-abia către seară, după serbare, a venit acasă, mohorît. Cu cifre și socoteli, a dovedit limpede că nu se plătește. Adică, s-a gîndit el în curte, de ce nu se plătește? Și Mărian și-a dat seama c-a greșit. Stai, cum vine, adică ce zi-muncă ai atunci cînd nu folosești tot pămîntul așa cum trebuie, cînd Husuba nu-i folosită? Dar vezi că cei din Nicoleni, dacă nu puneau vie, poate îi întreceau. Dar peste trei ani? O să vie preznelul ăla de președinte să-l cheme la cules. Ai, ai, ai! Greșit, greșit ai socotit, Toadere! Munca doar tot se făcea; nu rămînea nefăcută și nici la împărțire nu ar fi fost scădere. S-ar fi făcut mai puțin grîu după deal, dacă în Husuba s-ar fi pus vie, ori nu s-ar fi putut săpa la timp cucuruzul? Ba bine că nu! Așa cum am gîndit io, batem pasul pe loc. Așa, socoteala din anul ăsta o să se potrivească și peste trei ani. Or, îi bine așa? Nu-i mai bine ca peste trei ani să fie o socoteală și mai bună? Ce-i mult acum, să ne pară puțin atunci! Dar lui Toader i-a fost rușine să-și tragă înapoi vorbele spuse. Toată lumea știe că el face socoteli bune, că înainte de-a face un lucru, îl întoarce și-l sucește, nu-i dă pace pînă ce nu-i curat ca lumina zilei. L-ar mai crede? El s-a împotrivit. N-a avut îndrăzneală... Și i-a înșelat. Asta-i, i-a înșelat...

„Una după alta, Mărian, una după alta le-ai făcut. N-ai strîns șurubul de la început... Și, deodată, în fața pragului îl străfulgeră cu o limpezime amețitoare gîndul că el, Mărian, ca și pragul din fața lui, nu s-au schimbat destul, că nici nu s-a gîndit cu dinadins la o schimbare, că-i mai place să nu se schimbe. El lucrează ca și atunci, cu trei jugăre, numai că l-a înmulțit pe trei cu o sută, și toate, da, toate le face ca și înainte. Gîndește tot „cu cît?", „nu se poate mai mult?", „dacă ne poticnim?", „om mai vedea ce-a fi mîine." Dar mai departe de azi nu vrea să pășească cu gîndul. „Să nu care cumva s-avem scrinteală..."

Toate le face ca și cum ar fi singur. Le face cu tragere de inimă, cu dragoste, dar ca și cum ar fi singur. Greu, greu de priceput, dar vine cîteodată în capul omului o limpezime cînd le vezi toate deslușit. Și nu poți să închizi ochii și să uiți că ai văzut ceva, iute ca fulgerul, dar nici să zici apoi că n-ai văzut. Pe firul ăsta n-ar vrea Mărian să meargă...

Și a tăcut. S-a ferit și nu a spus nimănui. Nici lui Achim, cînd s-a dus la oraș și s-a abătut pe la școala de cadre.

Și-n seara asta, înainte de-a veni acasă, trecînd pe sub Husuba, Ganea i-a spus că pe sîmbătă trebuie crengi, adică material. Sînt gata optzeci de mii de cărămizi.

— Cu cele patruzeci de mii de la fabrică, fac punct 120.000.

— Bine, las'să fie. Le-om duce la gospodărie. Las'să fie!

Ca atunci cînd aduna sub șură și-n ograda din dosul casei, tot ce găsea pe drum: lemne, lobde, scurtături, pietroaie, cu gîndul c-or fi bune la ceva. Strîngea, de era, de nu era nevoie. Las'să fie!...

„Și ce să fac cu 120.000? Mie-mi trebuie numai 70.000. Rămîn cincizeci. S-ar putea ridica vreo cîteva case"... Și s-a gîndit să le vîndă oamenilor.

Apoi, s-a întors sub Husuba. Să nu fi glumit Ganea, ca și cu cele trei sute de oale?

— Cîte ai zis, Ganeo?

— Optzeci în cap, de mii!

— Glumești?

— Uite-le! Îs ca de fabrică. Le perpelim un picuț și fă-ți, Ganeo, casă nouă. Și de-or mai trebui, vom mai face.

Tot drumul, pînă acasă, s-a socotit. Sigur, să le vîndă. Da' cu cît? Ca să folosească gospodăria. Adică să socotim. Cărămizile-s aici, nu la fabrică, aici, sub deal, nu la treizeci de kilometri. Nu mai trebuie omul să se obosească. Om cere mai mult. O să avem și bani mai mulți, și...

Apoi s-a așezat în prag, și-a scos pălăria și a simțit că-l înconjoară o mare nemulțumire. De la cine a vrut el să ceară mai mult? De la membrii gospodăriei? Păi, nu-i ca și cum ai lua dintr-un buzunar și-ai pune în celălalt? Păi, bine-i așa? În loc ca el, președintele, să se gîndească la ei, să se bucure la gîndul că or fi case noi în sat, case la care colectivul a pus mîna și-a ajutat, se gîndesc mai curînd ceilalți... Lui i-a fost greu să se gîndească la așa ceva, i-a fost teamă c-o să slăbească gospodăria. Ca și cu via. De ce să ne legăm, dacă nu ne doare? Da' vezi, că numai pe el nu l-a durut. Iată, pe Ganea l-a durut. Glumește el, dar se vede că-n dosul glumei, îi pasă. Și-s mai mulți poate care gîndesc la fel. Nu vrea Mărian să se prea încarce. Înhamă-te numai la cît poți duce! Or, Ganea a simțit, ca și cei cu via, că gospodăria poate de-acum mai mult, că încercarea moarte n-are. Adică, vinzi mai scump — ca să plătească, cine? Nu tot cei ai gospodăriei? Și cu via nu-i tot așa? Pentru că tu nu ai avut niciodată vie?

Fă-ți, Ganeo, casă nouă. Cu mîinile tale ai netezit fiecare cărămidă, ai rîs săptămîni întregi, glumind pe seama sărăciei tale din tinerețe, ai așezat, una peste alta, cărămizile și-ai zis: „Uite, astea-s ale lui Pițurcă, numa' să facă ușa largă, să-i încapă nevasta; astea-s ale lui Bițu, ăsta-și face casa-n două zile că are opt brațe de muncă; astea să i le dăm lui Ciuț, să învețe o dată ce-i mai greu: un kil de cuie, sau un kil de lînă; sub astea-l așezăm pe Scorența, călare pe Artimon, după ce-am aprinde focul, și dă-i bătaie, că de pîrlit îi pîrlesc io"... Și-apoi Ganea se întoarce și-i spune (îi plin pînă la umeri de lut uscat și-i joacă luminițe blînde în ochi): Apoi, astea să fie ale tale, președinte, c-o venit vremea să-ți faci casă nouă, ca să nu se dărîme aia veche peste voi, și numai bine să scăpăm de tine. De pe acum am început să plîng..."

Pînă și Ganea s-a gîndit la el. Dar el, Mărian, nu s-a gîndit la ei îndeajuns. Să le vînd mai scump? De ce nu i-a venit lui gîndul ăsta al lui Ganea, cu casele? Că și sînt multe case care-s ca vai de ele. Ganea le-a nimerit bine. Așa-i... și lui Pițurcă... și lui Bițu... și lui Ciuț... și lui Ganea... Și de ce nu i-a venit gîndul în *felul* în care i-a venit lui Ganea?

Mărian Toader se ridică și intră în șură. Știa că sub fîn este o grindă în care a vrut să scobească mai demult un văl pentru vite. Ar fi bună pentru un prag. Ajungînd acolo, își schimbă gîndul și se întoarse. „Așa, așa. Mi-i rușine... lasă să-mi fie, Achime... M-am ferit nu numai de tine, dar și de mine. N-am vrut să trec un prag pe care Ganea l-a trecut, n-am putut așa, deodată. Nu că m-am fălit din cale-afară, Achime! Da' vezi, așa-i omul, socotește cum a apucat, pentru ziua de azi, fără ca să bage de seamă că ziua de azi o aduce pe cea de mîine, și-am rămas în urmă. Și io-s ca pragul ăsta. Amîn să-l schimb, ca și cum aș rupe ceva din mine. Îi greu să te desparți de-o parte din tine, Achime, chiar dacă ți-i rușine de partea aceea, dar de lepădat, tot trebuie s-o lepezi pînă la urmă... Acuma-l schimb și apoi... o să facem adunare generală și-o să spun tot, tot, de-a fir-a-păr... și cu via, și cu cărămizile, să hotărască, că io acum știu ce și cum trebuie..."

O zi l

Reportaj de Ilarie MURGU

Fotografii de A. LOVINESCU

Ca în fiecare dimineață, linia orizontului dinspre Amara începu să se înmoaie într-o culoare lăptoasă, făcînd să pălească sclipirea steluțelor.

Încet și cochet, căsuțele prind repede să se scuture de întuneric. Pe praguri și în patratele ferestrelor se aprind unul cîte unul becurile electrice. Din culcușul lor, purceii simt mișcarea celor din casă și acum guiță flămînzi. Le răspund în staule sutele de oi și mielușei. Pe urmă totul se uniformizează într-o melodie suavă, liniștită, ce izvorește de pretutindeni ca o răsuflare matinală a pămîntului.

Dacă ai privi acum de undeva de sus ochiurile de lumină ale satului, ai putea vedea lămurit cum sînt răspîndite în Baba-Ana casele colectiviștilor. Fiindcă, la această oră, cei care s-au trezit primii sînt oamenii colectivei. Sau cum li se spune în Baba-Ana: neamul Stănciuleștilor.

Printre primii care au dorit să intre în colectiva din comuna Baba-Ana au fost: Ion Stanciu și nevastă-sa. Și unul, și altul au început de îndată să-și cheme în gospodărie toți frații, verii și rudeniile apropiate. Așa s-a întîmplat că pentru ceilalți săteni gospodăria agricolă colectivă „16 Februarie 1933“ s-a numit „colectiva Stănciuleștilor“.

Lucrurile acestea s-au petrecut în '50. Chiaburii rîdeau: „Vreau sărăcanii pîine albă pe masă. De unde, cu ce?“ E adevărat că pe atunci, cei mai mulți aduceau în colectivă numai o pereche de brațe...

De atunci și pînă azi, însă, această gospodărie agricolă colectivă de prin părțile Mizilului a fost mereu prima pe regiune. Împletind vrednicia lor cu sfaturile și învățămintele partidului, membrii ei au reluat viața de la început. Patru ani la rînd, călăuzindu-se după cele mai înaintate sfaturi, gospodăria a dat sporuri excepțional de mari la cereale, plante textile, vie și în creșterea șeptelului. Așa s-a făcut anul trecut cîștigul mediu lunar al unui colectivist (calculat în corespondenți bănești) să fie de 2.000 lei, ca trei sferturi dintre membrii ei să aibă azi case noi (numai în această primăvară își clădesc locuințe proprii 20 de familii), ca gospodarii să-și fi putut cumpăra în toamna trecută un camion „Molotov“ și să aducă în comună lumina electrică și radioficarea.

...Dar să ne întoarcem la activitatea din această dimineață. Ulicioarele sînt pline toate acum de o lume pestriță, veselă și grăbită, ce se îndreaptă spre sediul G.A.C.-ului. Din geamurile deschise ale caselor izbucnesc melodiile săltărețe ale dimineții, răspîndite de megafoanele aparatelor de radio.

În fața sediului stau strînși mai mult de 100 de colectiviști. Parcă ar fi în zi de duminică sau de sărbătoare. E ușor, însă, de observat că lumea stă împărțită în patru grupe mari. Iată în curte, adunați în jurul unui bărbat înalt, tovarășul Cristache Burlacu, stau cei din brigada viticolă. Mai spre intrare s-au strîns cei ce lucrează la legumicultură, conduși de brigadierul Iacob S. Petria. În uliță, alte două brigăzi: cea a tovarășului Petre Crețu, pentru arat, și cea care

① Ca în fiecare dimineață, primii care pleacă sînt cei din brigăzile ce lucrează pe locurile cele mai îndepărtate. Cu acest camion nou, pe care gospodăria l-a cumpărat după recolta toamnei lui' 54, drumul este parcurs, și la dus, și la întors, în timp foarte scurt.

② Am ajuns la brigada condusă de Gheorghe Popescu. Temperatura solului, măsurată de inginerul agronom al circumscripției, s-a dovedit azi a fi propice semănării porumbului. Pe lotul acesta, brăzdat de marcatori, va fi semănată, în cuiburi dispuse în pătrat, sămînță hibridă de porumb. Toate acestea, plus respectarea în continuare a regulilor agrotehnice, îl îndreptățesc pe președintele Stanciu (mijloc) să spere într-o recoltă de 4000 kg la hectar.

③ În muguri, în colțișorul ierbii, în behăitul mieilor, primăvara a răsărit proaspătă și plăpîndă. În luna martie, colectiva s-a îmbogățit cu peste 400 de vlăstare.

a colectivă

însămînțează, condusă de brigadierul Gheorghe Popescu.

Și anul acesta colectiviștii sînt hotărîți să-și întreacă toate succesele de pînă acum. Chemînd la întrecere cinci gospodării colective din regiunea Ploești, ei sînt de pe acum aproape siguri de victorie. Pregătindu-și cu grijă, încă din timpul iernii, atelajele, arînd la vreme și mărind suprafețele destinate porumbului și cartofului, verificînd din vreme puterea de încolțire a semințelor și semănînd loturi cu sămînță hibridă de porumb — ei sînt hotărîți să aducă un prețios aport la obținerea celor 10.000.000 tone cereale — măreața sarcină trasată de partid oamenilor muncii din agricultură.

Să-i urmărim împreună cu dumneavoastră de-a lungul unei zile de muncă, luîndu-ne ca însoțitor reporterul nostru fotografic.

(4.) Tot primăvara se controlează, se curăță și se introduc rame noi în coșnițele albinelor. Treaba aceasta a fost încredințată harnicului și priceputului prisăcar Ion V. Stoica.

(5) Stanca Balașa era cît pe aci să taie tocmai coarda de rod. Tăiatul viței cere multă pricepere și atenție, lucruri care nu pot fi învățate după numai trei zile de muncă. Tocmai de aceea tovarășa Stanca nu se simte de loc supărată de mustrările brigadierului Cristache Burlacu.

(6) Abia au trecut tractoarele pe locul unde acum un an se întindeau lanurile de grîu și colectiviștii au și început să semene sfeclă de zahăr și sfeclă furajeră. Frumoasa recoltă obținută în 1954, precum și experiența căpătată, i-au făcut ca anul acesta să se angajeze față de fabrica de zahăr din Chitila să obțină 30.000 kg sfeclă de zahăr la hectar.

(7) Să ne întoarcem acum scurt timp în sat. Străzile și ogrăzile lui par pustii cu totul. Toată mulțimea de săteni pe care am zărit-o înainte cu o oră s-a resfirat grăbită spre marginile lui. Intr-un singur loc al comunei găsim în continuare multă agitație și veselie: Școala elementară. In timp ce părinții sînt la muncă, copiii sub atenta supraveghere a învățătorilor lor, primesc lumina cărții. Iar în recreație jocurile se încing vesele...

(8) Ora amiezii... Una dintre echipe s-a așezat la masă. Printre membrii ei sînt harnicii tineri Petre R. Neagu și Nicolaie V. Radu, care au dezgropat pînă acum peste 500 de butuci. Ei vor să depășească echipa cu care sînt în întrecere. echipă în care lucrează și Florica St. Mincu, care a realizat 556 butuci dezgropați.

(9) Frumoasa recoltă de struguri a anului 1954 le-a adus colectiviștilor din Baba-Ana multă bucurie și încurcătură, în același timp. Vinul fusese atît de mult, că depozitele planificate nu ajunseseră. Printr-o îngrijire și mai minuțioasă a loturilor viticole, se așteaptă în toamna aceasta o producție sporită de vin. Tocmai de aceea membrii gospodăriei se îngrijesc din vreme, construind această cramă necesară depozitării butoaielor.

(10) Tînărul Gavrilă N. Ion a înapoiat bibliotecii cartea „Desfășurarea" de Marin Preda și a cerut în schimb „Al nouălea val" de I. Ehrenburg. Dar bibliotecarul Nicolaie V. Radu îl îndeamnă să ia deopotrivă și o broșură privind muncile agricole de primăvară.

(11) E seară. Ziua de lucru s-a terminat. Dar azi colectiviștii nu se grăbesc spre case, deoarece în această zi pot să-și cunoască rezultatul muncii pe timp de o lună. Ei cercetează atent listele de zile-muncă afișate de socotitorul Gheorghe Papelea. In această lună fruntași în zile-muncă sînt tovarășii Ion Gh. Neagu și Ștefan D. Iacob.

(12) După o zi încheiată de muncă, o snoavă sau o vorbă dulce la un pahar de vin sînt întotdeauna bine venite.

ALBANIA

de **Jorge AMADO**
scriitor brazilian

„Un popor mic? O țară mică? Nu. Noi
sîntem astăzi aliații Uniunii Sovietice
și alături de popoarele sovietice noi
sîntem 201 milioane și sîntem de neînvins".
(un țăran albanez)

...Republica aceasta este aproape ceva mai mare decît cel mai mic stat al Braziliei, puțin mai mare decît Sergipe: 27.000 kilometri pătrați; 1.200.000 locuitori — jumătate din populația orașului Rio de Janeiro. Și totuși, ce țară mare, ce popor minunat, ce exemplu pentru întreaga lume!

Oamenii aceștia știu că sînt astăzi de nebiruit; ei știu că alături de ei se găsesc sute de milioane de oameni din toate țările, aparținînd tuturor raselor, vorbind toate limbile.

...Măreția peisajului abia îmi cuprinde dragostea pentru Albania, dragoste ce stăruie de mult în adîncul inimii mele, încă de cînd scriitorul Sako mi-a vorbit de țara lui la Congresul Mondial al intelectualilor pentru pace de la Wroclaw.

... Ajungem la Tirana, orașul așezat într-o vale surîzătoare, dominată de arbori și coline. Marile edificii moderne se ridică majestuos, alături de vechiul oraș, de casele cu ferestre mici roșii, verzi sau albastre, care mă transportă, pentru cîteva clipe, pe pămîntul meu natal, în nordul Braziliei. Minaretul marii moschei se înalță alături de un turn florentin. Deasupra clădirilor, steaguri roșii fîlfîie în bătaia vîntului. Avionul zboară deasupra orașului la mică altitudine; străzile sînt împodobite cu placarde care anunță Congresul păcii și salută pe delegați. O brigadă de tineri trece cîntînd printr-o grădină. Brațele se agită și salută avionul. Acest prim gest de întîmpinare cordială, îl vedem peste tot la ferestrele caselor, în piețele pline de lume, în steagurile desfășurate, în sărbătoare, în această sărbătoare permanentă a muncii și a vieții cucerite, care înseamnă Republica Populară Albania.

(13) Rînd pe rînd, au amuțit toate zgomotele din sat. In ochiurile geamurilor luminile se sting somnoroase una cîte una. O singură fereastră stăruie mare, luminoasă, pînă spre miezul nopții: într-una din camerele aflate în sediul colectivei, munca continuă și acum. Impreună cu secretarul organizației de bază și în prezența socotitorilor și brigadierilor colectivei, se analizează activitatea zilei scurse, pregătind în amănunt desfășurarea lucrărilor din dimineața următoare.

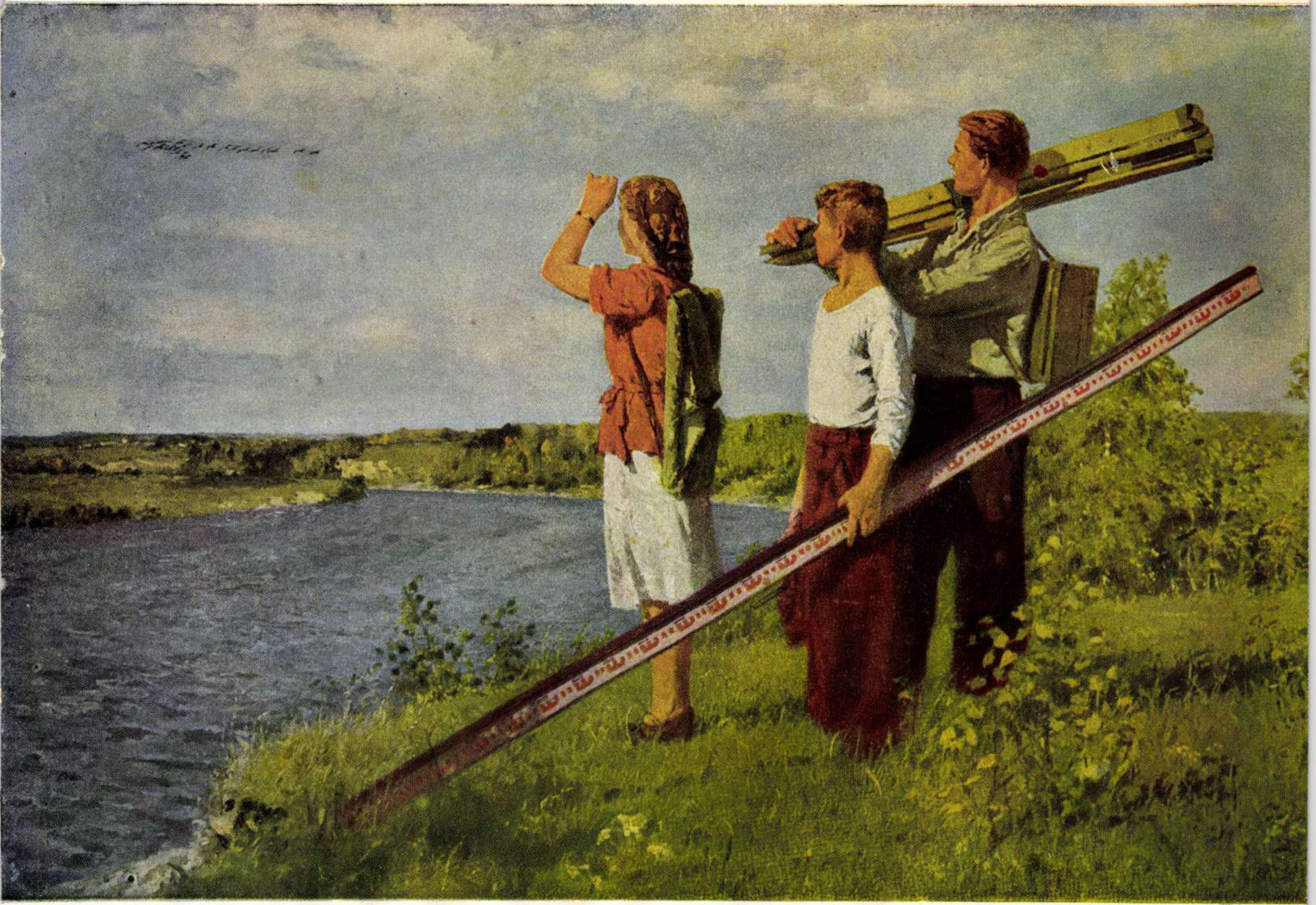

I. HAIMOV — **Zborul păsărilor călătoare**

DIN PICTURA SOVIETICĂ CONTEMPORANĂ

de M. H. MAXY – artist emerit al R.P.R.

Revista „Flacăra" readuce memoriei noastre – prin publicarea reproducerilor alăturate – cîteva dintre tablourile sovietice pe care le-am putut vedea pe panourile unei trecute expoziţii din sala Dalles. Şi faptul acesta este cu atît mai pozitiv cu cît, din pricina numărului lor restrîns, lucrările aflate în secţia de artă rusă şi sovietică a Muzeului de Artă al R.P.R. nu izbutesc să răspundă dorinţei publicului nostru, tot mai puternic afirmate, de a cunoaşte realizările strălucite ale plasticei sovietice.

Prezentarea omului sovietic, omul nou al epocii noastre, a inspirat artiştilor plastici sovietici multe lucrări valoroase. „Zborul păsărilor călătoare" de I. Haimov este un exemplu de seamă în această privinţă: numai cutreerînd întinderile frumoaselor meleaguri ale patriei sale, împreună cu tinerii pe care ni-i înfăţişează în tabloul său, pictorul a putut surprinde, o dată cu frumuseţea şi măreţia peisajului, şi profilul moral al acestor tineri, mai avîntaţi în zborul lor spre viitor decît păsările călătoare ale cerului.

Este cunoscut faptul că şi în zugrăvirea peisajului realist, cu conţinut nou, artiştii sovietici au adus un aport considerabil. Semnificativ în acest sens este şi peisajul „Cherestea pentru şantierele comunismului" semnat de M. S. Agheev: pe întinsul unui tumultuos fluviu sovietic se vede plutind, într-un amurg însorit, roşietic, o uriaşă plută – imensă cantitate de cherestea din care închipuirea noastră vede de pe acum înălţîndu-se falnicele şantiere ale comunismului...

Mai stăruie încă în amintirea noastră – şi revista „Flacăra" ne-o împrospătează – tabloul lui V. E. Artamonov, „Puşkin şi Jukovski la Glinka". Reînvierea prin mijloace plastice a figurilor unor personalităţi artistice de valoare este, de bună seamă, o sarcină nobilă dar, trebuie s-o recunoaştem, foarte dificilă. Această pînză punea în mod special la încercare măiestria pictorului: e vorba de a reconstitui o scenă în care psihologia unor personaje ca Glinka, Puşkin, Jukovski, dezvăluită într-un moment de creare şi de percepere a unui fenomen artistic, să fie redată în toată complexitatea şi bogăţia ei spirituală. Expresivitatea chipurilor (mai puţin a lui Jukovski, care ne e înfăţişat cu spatele), intimitatea caldă a interiorului, contrastul dintre lumina gălbuie a lumînărilor, cea roşietică revărsată de focul şemineului şi reflexele reci pe care cerul întunecat le aruncă în odaie, ajută la crearea unei atmosfere sugestive, poetice.

Talentatul pictor S. Grigoriev ne-a făcut mai de mult cunoscute lirismul său caracteristic precum şi fina sa observaţie şi cunoaştere a tineretului sovietic, în tablouri a căror faimă a trecut graniţele Uniunii Sovietice. Este vorba de lucrările ,,Primirea în comsomol", ,,Portarul", ,,Entuziaştii din Kahovka" şi de una dintre ultimele sale picturi, ,,Intoarcerea", primită cu unanime aprecieri de critica de artă şi de întreg poporul sovietic. Trăsăturile caracteristice ale artei sale le regăsim şi în tabloul ,,Discutarea notei 2", în care, luînd o temă acută din viaţa şcolarilor, artistul a reuşit s-o rezolve substanţial. Realizînd o adevărată frescă de caractere în jurul conflictului pe care ni-l înfăţişează, compoziţa dezvăluie înalta etică a elevilor sovietici, cărora nota slabă luată de unul dintre colegii lor nu le este indiferentă, ci, dimpotrivă, devine o problemă a întregului colectiv.

Aşteptăm să vedem în paginile revistei „Flacăra" cît mai multe dintre realizările artei plastice sovietice şi am sugera Ministerului Culturii să organizeze o bogată expoziţie a maeştrilor artei sovietice.

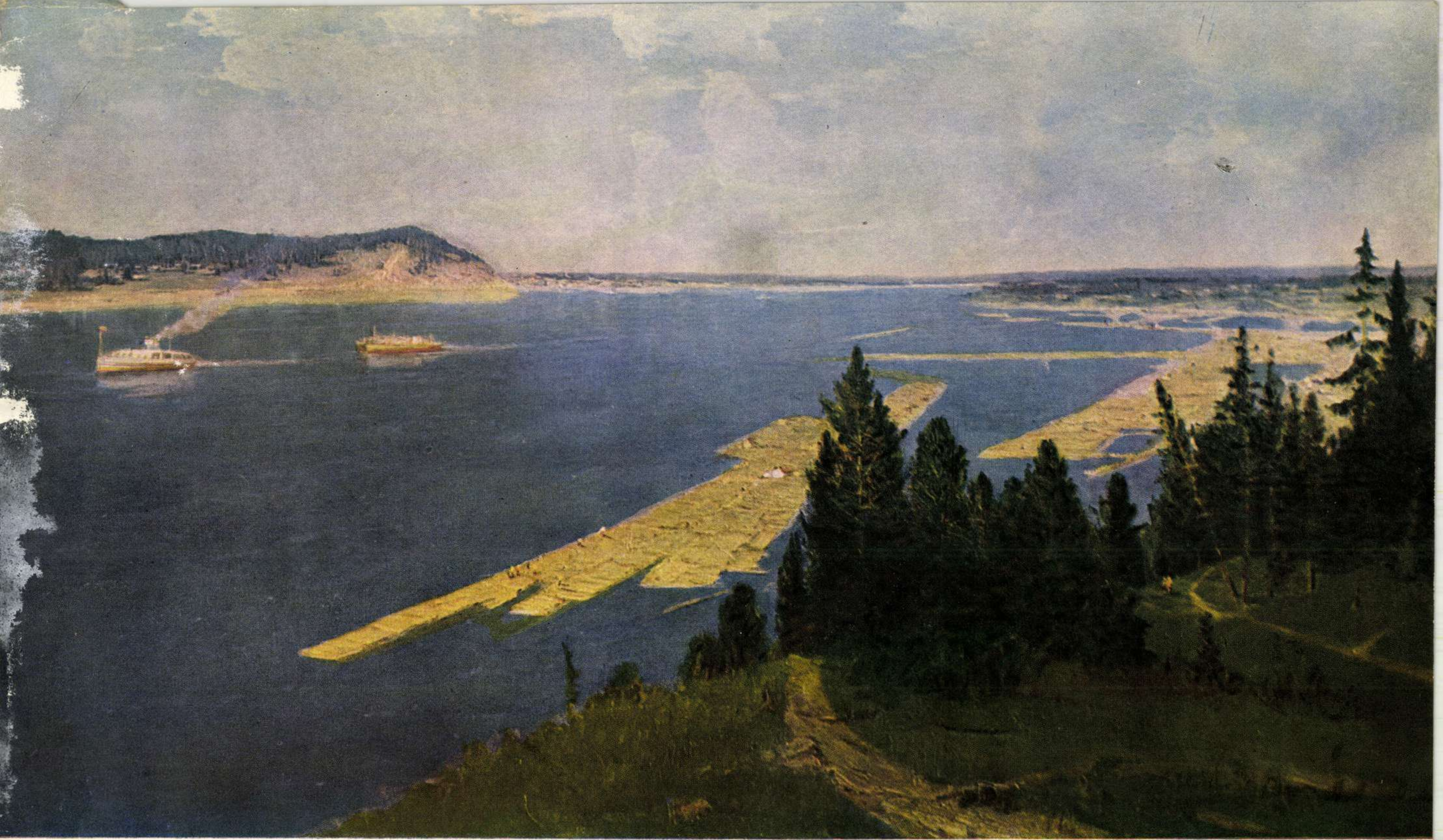

M. S. AGHEEV

Cherestea pentru şantierele comunismului

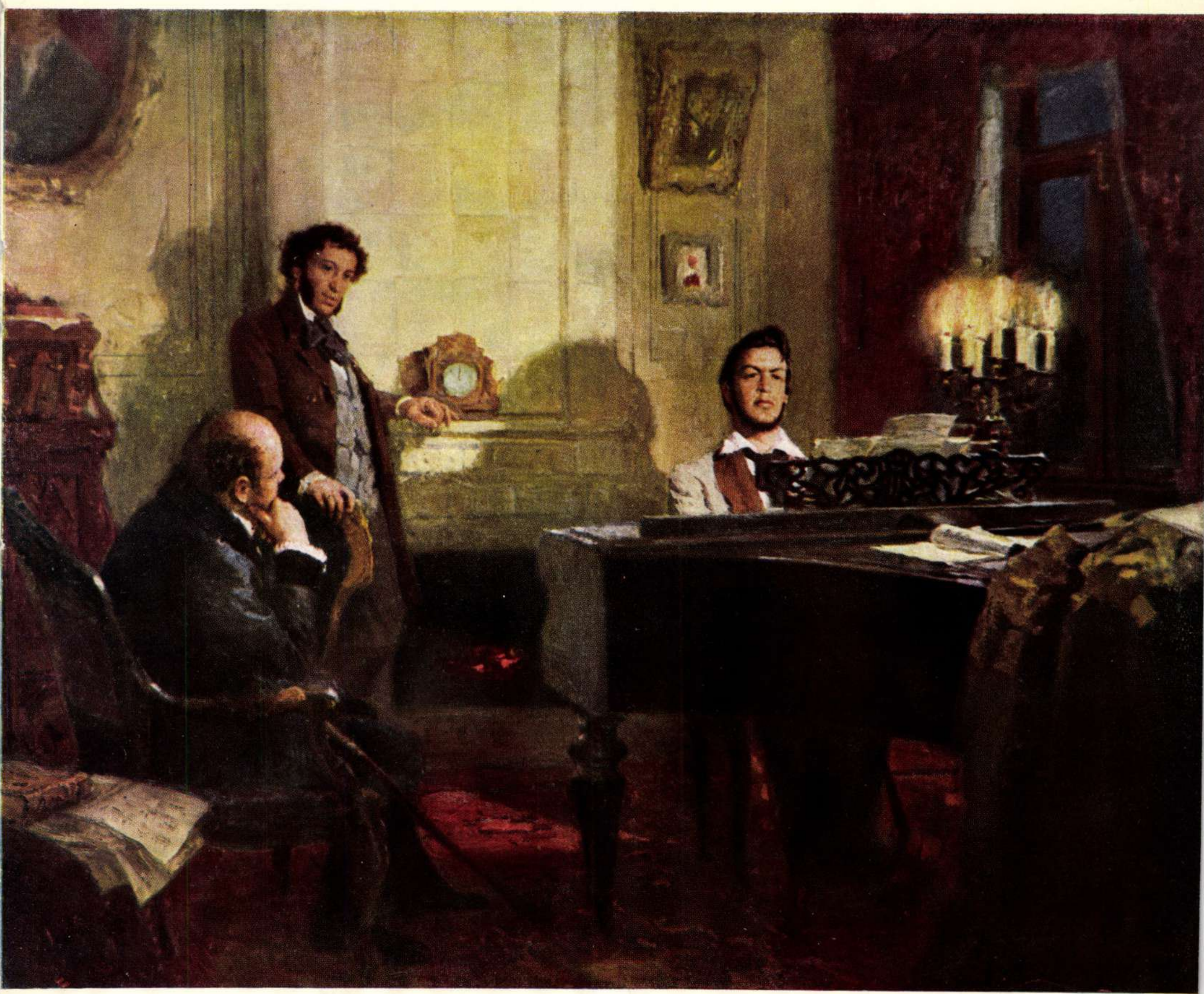

V. E. ARTAMONOV

Puşkin şi Jukovski la Glinka

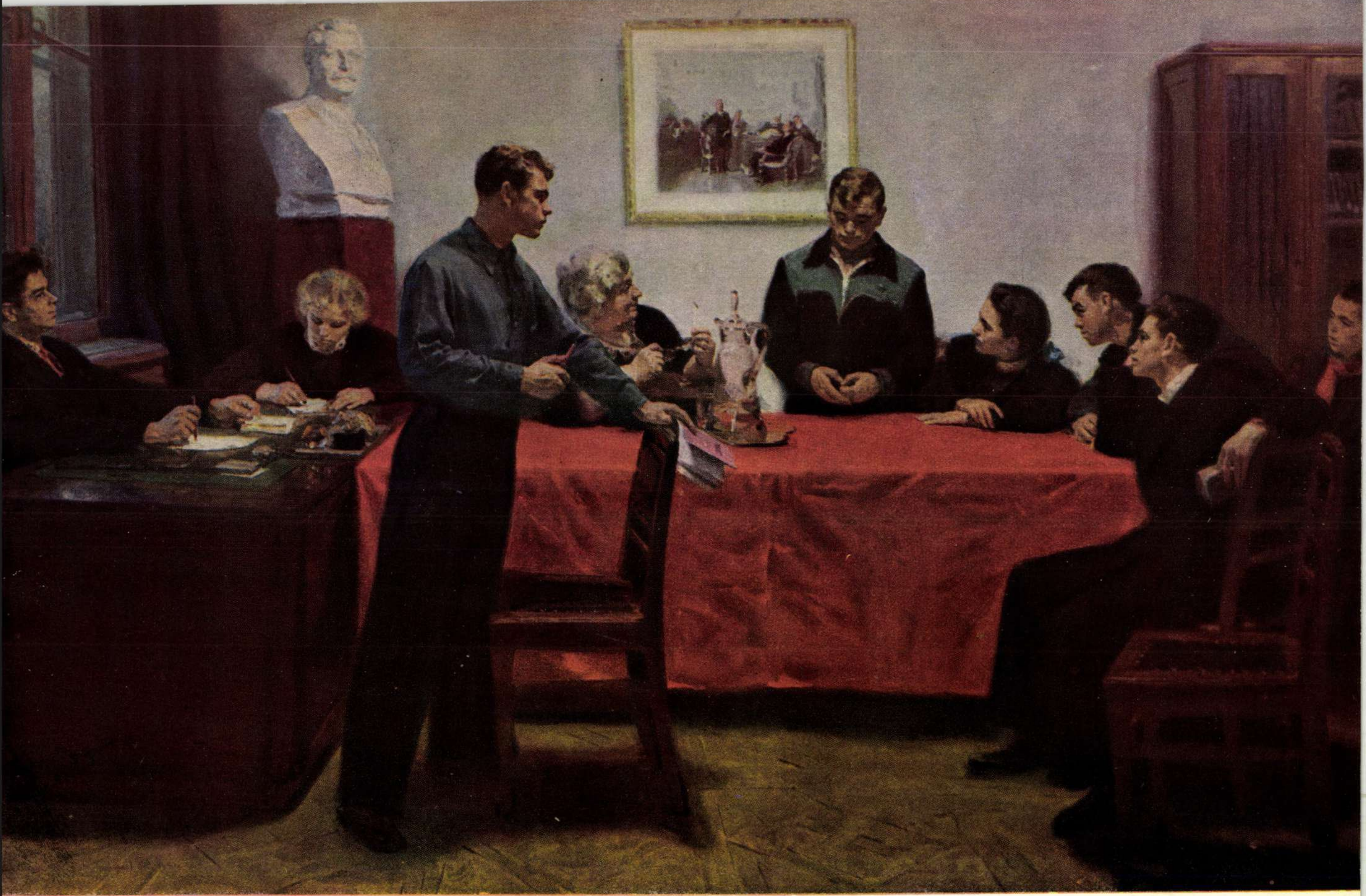

S. GRIGORIEV

Discutarea notei doi

DE LA AGRESIUNE LA CAPITULAREA NECONDIȚIONATĂ

de I. LUDO

Ilustrație de Eugen TARU

Capitularea fără condiții, semnată acum zece ani, la 8 mai 1945, de către niște generali hitleriști lipsiți de glorie și de onoare, pecetluia rușinoasa înfrîngere militară și politică a regimului de ucigași care timp de doisprezece ani a pregătit, cu atîta migală, dezastrul național al Germaniei. Și, totuși, cît de vesel și de dinamic și-au pornit naziștii agresiunea!

Atacul a început în Polonia. Sub pretextul că guvernul din Varșovia nu s-a arătat dispus pînă la ora cutare și cutare să restituie Germaniei Dantzigul și „Coridorul polonez", bande naziste înarmate invadară teritoriul Poloniei, în zorii zilei de 1 septembrie 1939.

A doua zi, la 2 septembrie, un reprezentant al guvernului francez declara în fața Adunării deputaților că *„Polonia a fost obiectul celei mai nedrepte și mai brutale agresiuni. Națiunile care au garantat independența Poloniei sînt obligate să intervină spre a o apăra"*.

Națiunile la care se referea exponentul guvernului francez erau: Franța și Anglia. Trebuie să arătăm aici că mai exista în Europa un stat care se arătase, în nenumărate rînduri, dispus să garanteze, printr-un pact de asistență mutuală, independența Poloniei: Uniunea Sovietică. Dar s-au găsit alte două state, în lumea „democratică" apuseană, care și-au pus în joc toată abilitatea lor politică spre a împiedica Polonia să încheie un asemenea pact cu Uniunea Sovietică. Aceste două state erau: Franța și Anglia.

Așadar, în acea ședință din 2 septembrie 1939, reprezentantul guvernului francez arăta că, dacă Polonia este atacată, Franța și Anglia sînt datoare să-i sară în ajutor. *„Ambasadorul nostru la Berlin* — spunea el în continuare — *a reamintit de mai multe ori cancelarului Hitler că, dacă s-ar produce vreo agresiune germană împotriva Poloniei, noi ne vom împlini angajamentul. Și la 1 iulie, la Paris, domnul ministru de externe spunea domnului ambasador al Germaniei în Franța: Franța are angajamente precise cu Polonia. Aceste angajamente s-au întărit și mai mult în urma ultimelor evenimente. În consecință, Franța va fi alături de Polonia imediat ce Polonia va lua arma în mînă"*. Or — adăuga reprezentatul guvernului francez — *„Marea Britanie și Franța nu sînt puteri care și-ar putea renega sau care s-ar putea gîndi să-și renege semnătura"*.

În aceeași zi de 2 septembrie 1939, la aceeași oră, bătrînul Neville Chamberlain, președintele guvernului englez, făcea o declarație similară în Camera lorzilor. Cum, însă, anumiți membri ai Camerei lorzilor, sprijiniți pe unele antecedente care nu erau o recomandație prea strălucită pentru buna-credință a lui Chamberlain, își exprimară îndoiala că guvernul ar fi, într-adevăr, prea grăbit să-și respecte angajamentele, bătrînul președinte de consiliu protestă: *„Aș fi îngrozit dacă această Cameră ar putea crede un singur moment că declarațiile mele ar trăda cea mai mică șovăială în atitudinea pe care guvernul francez și noi am și luat-o"*.

Spre uimirea lumii întregi, guvernele de la Paris și de la Londra se ținură de cuvînt: a doua zi notificară lui Hitler că, întrucît guvernul german refuză să-și retragă trupele de pe teritoriul polonez spre a putea ajunge la o soluție a conflictului cu Polonia prin bună înțelegere, Franța și Anglia se consideră în stare de război cu Germania. Acest fapt se petrecea în ziua de 3 septembrie 1939. Numai că, de la dezlănțuirea agresiunii naziste trecuseră trei zile. În aceste trei zile, bandele lui Hitler pătrunseseră adînc în Polonia. Armata polonă, trădată de un guvern și de un stat major hitlerizate pînă în măduva oaselor, se arătă de la început prea slabă să reziste iureșului motorizat al naziștilor. Iar Hitler, care în perioada aceea probabil știa ce știa, nu ținu seama de declarația de război anglo-franceză și, amețit de succes, își continuă operațiile în tempo-ul mult visatului Blitz-Krieg. În trei săptămîni — atîta a ținut așa-zisul război germano-polon: numai trei săptămîni — situația din Polonia era lămurită. În seara de 20 septembrie 1939, agenția nazistă „Deutsche Dienst" publica în buletinul ei suplimentar că: *„Războiul pe frontul de est s-a terminat"*. Mai tîrziu cu patru săptămîni, în ziua de 16 octombrie 1939, comandamentul german anunța că: *„De acum înainte, înaltul comandament nu va mai da comunicate asupra situației din est"*.

Nici nu mai era nevoie: frontul de est era lichidat. Lichidat în trei săptămîni din punctul de vedere militar, lichidat în șase săptămîni din punctul de vedere al amănuntelor administrative de ocupație.

Dar armata franceză, care trebuia să sară din primul moment în ajutorul Poloniei, ce făcea între timp?

Pitită îndărătul liniei Maginot, juca belotă.

Ca să sperie pe inamic?

Nu! Ci ca să nu moară de plictiseală.

Și armata engleză?

Cu armata engleză lucrurile nu se mai petreceau așa. Spre deosebire de armata franceză, care juca belotă, armata engleză juca bridge.

Ca să sperie pe inamic?

Nu! Ci ca să nu moară de plictiseală.

Erau două concepții strategice cu desăvîrșire opuse, care urmăreau, totuși, cu șanse egale, unul și același obiectiv: să nu moară de plictiseală.

Prin urmare, în timp ce Polonia era literalmente înecată în sînge, armata franceză și cea engleză, în loc să lupte împotriva bandelor naziste, luptau împotriva unui alt inamic, pe care statele majore respective îl socoteau mult mai primejdios: plictiseala. Era marea problemă a comandamentelor francez și englez, plictiseala aceasta. Milioanele de soldați francezi și englezi mureau de plictiseală, acolo, în apus, cînd aici, în răsăritul Europii, o țară aliată de 32 milioane locuitori era răvășită din temelii de tunurile, tancurile și avioanele naziste, secundate de o infanterie de ucigași care măcelăreau, fără alegere, militari și civili, bărbați și femei, bătrîni și copii, în numele crucii lor încîrligate.

De ce erau lăsate să se plictisească trupele franco-engleze era un mister pentru toată lumea apuseană care, de necaz că nu-l poate dezlega, făcea nenumărate glume pe socoteala acestui război sui-generis, poreclit de francezi, în bătaie de joc, „drôle de guerre" — „război caraghios". Și încă ce caraghios! Tragic de caraghios! În lumina sinistră a frontului de răsărit, unde pămîntul se cutremura de vaietele milioane de femei și copii torturați de sadica „rasă aleasă" a bandelor de asasini hiteriști tot ce se petrecea pe frontul de apus părea ciudat de „caraghios". „Caraghioasă" era linia Maginot, pe care propaganda interesată o prezenta poporului francez ca inexpugnabilă și care, acum, era transformată într-o nevinovată cafenea, lungă de cîteva sute de kilometri. „Caraghioasă" era toată mobilizarea unei armate despre care comandamentul suprem nădușea tot lăudînd-o că ar fi „cea mai frumoasă" armată din lume și care, acum, devenise, pe drept cuvînt, o simplă expoziție de „frumuseți" militare. „Caraghioase" erau toate măsurile care desființau viața civilă a statului și o puneau, fără nici o justificare vizibilă, sub rigorile unui regim de război. Și, în special, „caraghioase" erau comunicatele de pe frontul de vest.

Comunicatele erau piperul războiului „caraghios" de pe frontul de vest. La 1 octombrie 1939, o lună după ce a început războiul în Polonia, întreaga omenire putea să afle, din comunicatul francez, că: *„Ziua a fost calmă. Tir de artilerie de ambele părți, la est de Saare"*; din comunicatul englez că: *„Aviația britanică a efectuat un zbor de recunoaștere în Germania, în seara de sîmbătă. Toate avioanele britanice s-au înapoiat nevătămate la bazele lor"*; iar din cel german, că: *„La vest, focul artileriei dușmane este mai violent în regiunea Saarbrücken. Înafară de aceasta, nici o activitate de luptă care să merite a fi relevată"*.

După patru luni și jumătate de la dezlănțuirea agresiunii naziste în Polonia, comunicatele armatelor adverse de pe frontul de vest erau și mai „caraghioase".

„Pe frontul de vest — spuneau nemții în comunicatul lor din 13 ianuarie 1940 — *nici un eveniment vrednic de semnalat"*. Iar francezii, în comunicatul lor din aceeași zi: *„Activitate sporită a artileriei în diferite puncte ale frontului între Blies și Rhin. Aviația activă de o parte și de alta"*.

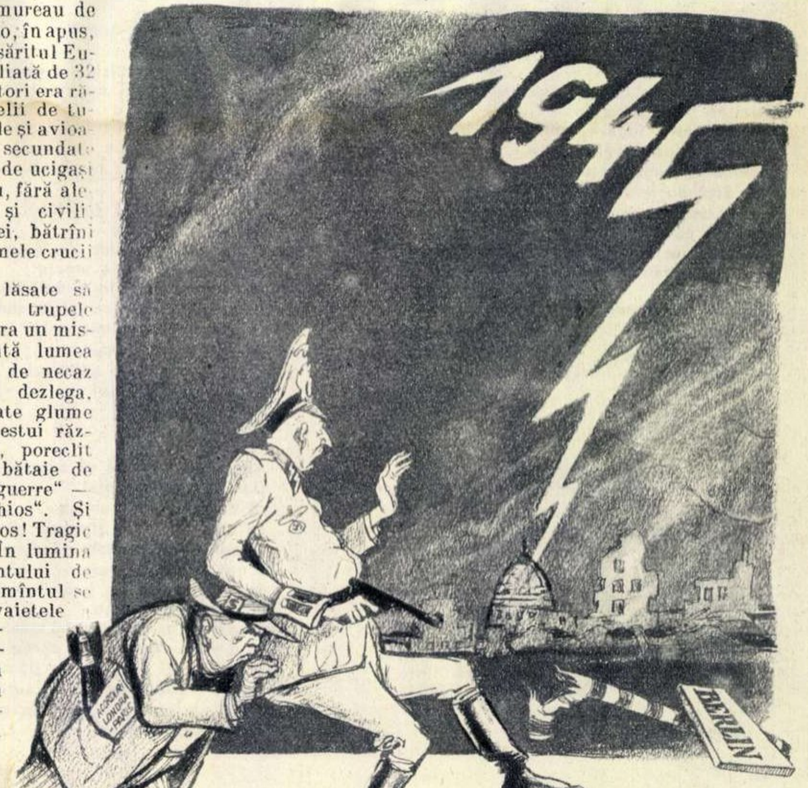

Și „caraghioslîcul“ creștea, creștea zi de zi, pînă ce comandamentul francez reuși să exprime tot ce se petrece pe frontul de vest numai în trei cuvinte: *„Nimic de semnalat“*. Astfel, la 7 februarie 1940, după cinci luni și ceva de la atacul nazist împotriva Poloniei, comunicatul francez spunea: *„Nimic de semnalat“*.

Era culmea sobrietății stilistice peste care, desigur, nu se putea trece, deoarece, după alte trei luni, la 29 aprilie 1940, cînd se împlineau OPT LUNI de la agresiunea nazistă, comunicatul francez tot acolo ținea: *„Nimic de semnalat“*.

Putea să vadă oricine că nu era *„nimic de semnalat“*. Dar dacă nu este *„nimic de semnalat“* pe frontul de vest, cînd în Polonia cea de opt luni ocupată naziștii își pot face de cap fără ca guvernele aliate din apus să miște un deget, de ce mai stau sub arme milioane de soldați francezi și englezi? Cui îi poate fi de folos tot deranjul acesta în viața milioanelor de cetățeni francezi și englezi care au fost rupți de la ocupațiile lor pașnice și echipați de război, spre a duce, pe linia Maginot, o viață de cîrtiță, sub picurul monoton al unor comunicate anoste care „n-au nimic de semnalat“? De ce nu sînt trimiși acasă acești fii, logodnici, soți și părinți, să-și vadă mai departe în liniște de nevoile lor și ale familiilor lor? Ce stau și așteaptă?

Fiindcă era clar că așteptau. Ce anume așteptau, încă nu știa nimeni. Dar dacă cineva, răzbit de plictiseală, ar fi adormit în ziua de 29 aprilie 1940, cînd comunicatul francez spunea categoric că nu este „nimic de semnalat“ — și s-ar fi trezit la 10 mai 1940, adică peste numai douăsprezece zile, n-ar mai fi putut să readoarmă, atît de uluitoare era schimbarea intervenită între timp pe frontul de vest. Norvegia — ocupată de naziști. Olanda — ocupată de naziști. Danemarca — ocupată de naziști. Luxemburgul — ocupat de naziști. Belgia — ocupată de naziști. Iar Franța, însăși Franța, atacată de naziști, care acum înaintau cu aceeași viteză pe teritoriul francez, cum înaintaseră cu opt luni în urmă în Polonia.

Se sfîrșise, așadar, cu războiul „caraghios“... La 29 aprilie 1940, nu era nimic de semnalat pe frontul de vest, dar după șapte săptămîni frontul de vest era desființat. La 14 iunie, după un război de cinci săptămîni, pe teritoriul francez, Parisul cădea în mîna hitleriștilor, fără luptă, iar la 22 iunie, trădătorii Pétain și Laval acceptau un armistițiu care dădea Franța pe mîna lui Hitler.

Și numai atunci lumea înțelese ce au așteptat armatele franceză și engleză timp de opt luni, fără să întreprindă nimic împotriva naziștilor care ocupaseră țara aliată Polonia: ARMATELE FRANCEZĂ ȘI ENGLEZĂ AU AȘTEPTAT CA HITLER, DUPĂ CE A ÎNFULECAT, DINTR-O SINGURĂ ÎMBUCĂTURĂ, POLONIA, SĂ SE PREGĂTEASCĂ ÎN LINIȘTE PENTRU URMĂTORUL BANCHET LA CARE AVEA SĂ ÎNGHITĂ, RÎND PE RÎND, FĂRĂ MARI DIFICULTĂȚI, IUGOSLAVIA, GRECIA, NORVEGIA, LUXEMBURGUL, BELGIA, DANEMARCA, OLANDA ȘI FRANȚA. Asta li s-a ordonat să aștepte, pe linia Maginot, milioane de soldați francezi și englezi: să le vină și lor rîndul la bătaie, în momentul cînd va hotărî führerul Hitler.

Explicația aceasta era și cea mai exactă interpretare a imaginii ce și-o construise Hitler despre tot restul lumii, în cei șapte ani de cînd se afla la putere. Uitînd cu desăvîrșire că succesele lui, numite „germane“, erau atît de ușoare pentru că erau atît de părintește ușurate de către marile capitaluri de pretutindeni, care nu mai puteau fi numite „germane“, ci *și* „germane“, deoarece erau și foarte engleze, și foarte franceze, și cu tendințe de a deveni foarte-foarte americane, așa cum astăzi, după zece ani de la armistițiu, au ajuns a fi majoritatea capitalurilor care ajută la reînarmarea Germaniei neo-naziste a lui Adenauer: uitînd cu totul că întreaga lui măreție politică depinde numai de capriciile acestor capitaluri, care-l puteau da oricînd afară din slujba lui de „om providențial“ al Germaniei, fără nici un fel de preaviz, ci numai cu un simplu scuipat — uitînd toate acestea, Hitler, nerod și dement, începuse să creadă că, într-adevăr, fiecare țară de pe pămînt n-are altă treabă decît să aștepte, răbdătoare și resemnată, dacă nu chiar măgulită, ora cînd dumnealui va avea bunăvoința să-i facă favoarea s-o cotropească.

Mînat de această credință, Hitler, după un an de la „victoria“ lui din apus, se aruncă — la 21 iunie 1941 — cu toată puterea lui de șoc, asupra Uniunii Sovietice. Cu Uniunea Sovietică, Hitler hotărîse să-și piardă vremea cel mult două luni. Atîta răgaz acorda el poporului sovietic pentru a se lăsa ocupat: două luni. Dar și aceste două luni păreau un termen prea lung pentru admiratorii lui Hitler. De ce două luni, cînd nu trebuie decît cel mult zece zile? Zece zile, și atît!

Nu sînt decît 14 ani de cînd Antonescu, zis „mareșalul“, a ordonat, în acea zi de 21 iunie 1941, trupelor lui să treacă Prutul, spre a se fotografia călări pe cămile în Crimeea. Așa că nu ne este greu să ne amintim cu ce foc profețeau hitlerodonții noștri zdrobirea Armatei Sovietice numai în zece zile:

— N-avem ce face cu ei!... Intrăm în ei ca-n unt!... În zece zile sîntem la Moscova!... În zece zile!...

Hitler, bărbat serios, nu se lăsă totuși impresionat și nu vru să scurteze termenul nici cu o zi. A zis două luni — rămîne așa: două luni! Nu pentru că i-ar trebui două luni ca să bată Armata Sovietică. Problema aceasta nici nu se punea. Cu Armata Sovietică isprăvește în cîteva zile. Dar țara, țara e mare. Ăsta e tot cusurul: țara e mare și nu poate fi ocupată în cîteva zile. Deci, rămîne stabilit: două luni. Peste două luni, ne plimbăm pe bulevardele Moscovei.

După de trei ori două luni, la începutul lui decembrie 1941, radio Berlin era autorizat să anunțe: *„De pe acum se poate vedea, cu un binoclu bun, partea interioară a Moscovei“*.

Binoclul era excelent: de la distanța la care se aflau, naziștii putură vedea foarte bine partea interioară a Moscovei. Dar numai cîteva zile — pentru că, la 6 decembrie 1941, trupele sovietice luară ofensiva în fața Moscovei și, după o săptămînă de lupte, zvîrliră bandele naziste la o sută de kilometri îndărăt. De la o asemenea depărtare, naziștii, oricît de bun ar fi fost binoclul, nu mai putură să vadă „partea interioară a Moscovei“.

Supărat foc că generalii lui nu mai văd „partea interioară a Moscovei“, nici măcar cu binoclul, Hitler luă, el, comanda supremă a bandelor, în ziua de 21 decembrie 1941, și hotărî să cucerească, el, Moscova, dar de astă dată pe ocolite: prin Stalingrad.

Că va cuceri Stalingradul, era tot atît de sigur, pe cît de sigur a fost că va cuceri Moscova. Nouă luni mai tîrziu, la 30 septembrie 1942, Hitler mugea la radio: „Vom lua Stalingradul!“ Dar nu se știe care diavol l-a împins

---

A. E. BACONSKI

JAZ

I

Pe estrada de lemn cîntăreții de jaz
apar în hainele negre.
Saxofoanele, tobele, ghitarele, banjourile
încep să țipe cu disperare...
Acuma prin mii de unde
se răspîndește-un zgomot infernal.
Poate undeva, în New-York,
perechi de dansatori
încep să se clatine halucinați
într-o obsedantă, dementă
animație.
Dar eu sînt departe de voi...
În liniștea serii
vă aud și disting
în jazul vostru o întreagă lume.

DANCING BAR

Aud o lume deznădăjduită
ce se scufundă-ncet,
ca un transatlantic,
în valurile verzi ale oceanului
și ale vremii.

O, clarinete, trompete,
țipați ascuțit!
Pe-o stradă gonește un negru
urmărit de zece, douăzeci, treizeci
de albi.
În ochii lui îngroziți cad stelele.
Țipați, fluierați cu stridență...
Poate curînd vor reuși să-l prindă
...Swing!
Patronul va plăti satisfăcut.
Mugiți, saxofoane,
ca bivolii preeriilor din West.
Toți trebuie să fie amețiți,
să se trezească în ei sălbăticia pădurii.
Cîntați, o gangsteri ai jazului,
să nu se vadă nimic,
să nu se audă nimic...
Fumul albastru al nebuniei
să-nvăluie noaptea!

II

Acum o liniște să vă cuprindă...
Doar periile de oțel
să lingă mîrîind alama
ca niște gheare. Strunele ghitarelor
să zgîrie încet sticla văzduhului.
E noapte. În Hudson
dorm clătinîndu-se luminile
și vapoarele uriașe
descarcă pe-ntuneric în ocean
tone de cafea sau de cereale.
Nu tulburați plutirea lor domoală.
Liniște — doar pistonul în surdină
ar putea începe o melodie nostalgică
lent, lent, obsedant.
E noapte.
În cartiere-ndepărtate dorm flămînzi
șomerii istoviți de așteptare.
Incet, lin,
să nu se trezească pruncii,
sfîșiind cu plînsul lor
această desfătare.
Sau poate cetățeanul care taie
oțelul greu al caselor de bani,
în aceste ceasuri tîrzii,
ar putea să tresară.
Nu trebuie.
Numai pistonul ar putea în surdină
să cînte ceva nostalgic
anesteziant.
Să nu se trezească flămînzii.
Să doarmă cartierele pierdute
în ceața ce coboară pe oraș.

III

Destul!
E rîndul vostru, instrumente zgomotoase,
cei cu dolari puțini s-au dus acasă.
Tîlharul a intrat în bar
să bea pentru victoria deplină.
E foarte tîrziu...
O toropeală adîncă a cuprins
cartierele sărace și Harlemul.
Să piară melodia!
O, baterist, tobele tale
să-ntunece și mai tare
bezna!
Vrem să înnebunim, să uităm totul.
Ar trebui să apară femeile
și jazul să le urle decăderea.
Să vuiască jaz-bandul...
Nimica nu ne poate-nspăimînta.
Avem grămezi de bombe cu aripi.
Vuiți, baterii!
Ca tunetul vom goni
pe deasupra pămîntului...

să adauge: „Era cuceririlor este terminată pentru Germania“.

Profeția s-a adeverit. Cu Stalingradul, era cuceririlor pentru Germania nazistă se termina. Începea era dezastrelor. La 23 noiembrie 1942, armata a șasea germană, compusă din 22 divizii, era încercuită la Stalingrad, iar la 31 ianuarie 1943, se preda Armatei Sovietice.

Din acel moment, Hitler lua drumul ultimei și celei mai răsunătoare „victorii“ a lui. „Providența“, care-l ajutase să bată Polonia, Iugoslavia, Grecia, Danemarca, Belgia, Olanda, Luxemburgul, Franța — îl ajută, în sfîrșit, să bată și Germania, propria lui moșie, Germania, căreia îi asigură una din cele mai crîncene înfrîngeri din cîte a cunoscut vreodată istoria. Dacă la 31 ianuarie 1943, o dată cu Stalingrad, era cuceririlor s-a terminat — după Stalingrad, Kursk, Bielgorod, Rostov-pe-Don, Voroșilovgrad etc. etc., — la 8 iulie 1943, prin ordinul de defensivă dat de führer bandelor lui, s-a terminat și era atacurilor. La 8 iulie 1943, începea pentru naziști o nouă eră: era în care trebuiau să-și apere ciolanele.

Cît trecuse de cînd tîlharii naziști vedeau prin binoclu „interiorul Moscovei“? Numai doi ani. Numai cu doi ani în urmă ardeau de nerăbdare să cucerească Moscova. Acum, bravele armate ale führerului ardeau de nerăbdare să cucerească Berlinul, al cărui interior îl vedeau tot mai bine, cu același binoclu. Cînd s-a lăudat Hitler că armatele lui se vor plimba peste două luni pe bulevardele Moscovei? La 21 iunie 1941. Deși au trebuit să treacă trei ani, totuși s-a ținut de cuvînt: la 17 iulie 1944, soldații și ofițerii lui Hitler au defilat pe străzile Moscovei. Dar nu ca învingători, ci ca prizonieri.

După cîteva luni de la defilarea aceasta a prizonierilor nemți, Armata Sovietică elibera Polonia, Romînia, Bulgaria, Iugoslavia, Ungaria, Cehoslovacia și înainta, într-un marș vertiginos, spre Berlin. Dar Hitler, trimisul lui dumnezeu pe capul poporului german, declara în ordinul de zi — ultimul lui ordin de zi — dat cu prilejul anului nou 1945: *„Anul 1945 va fi anul întorsăturii istorice*“.

A fost primul și ultimul adevăr rostit de Hitler în întreaga lui carieră de derbedeu politic. Credința lui oarbă în miracole îl făcea să spere într-un miracol de ultimul ceas. Dar miracolul nu s-a produs, ci s-a produs acea istorică întorsătură, care la 1 ianuarie 1945 se și afla în mers. La 16 aprilie 1945, Armata Sovietică arunca împotriva Berlinului douăzeci și două de mii de tunuri, patru mii de tancuri și cinci mii de avioane, iar peste șapte zile, la 23 aprilie, primele trupe sovietice pătrundeau în Berlin. Inevitabila întorsătură istorică era fapt împlinit.

Totuși, numai cu trei zile înainte, la 20 aprilie, Gőbbels, într-un discurs omagial rostit la radio, la adresa lui Hitler care împlinea în acea zi 56 de ani, spunea:

„Dacă lumea — și nu numai lumea noastră, ci tot restul lumii — mai există, cui altuia trebuie să mulțumească, dacă nu führerului. Cine altul va indica omenirii în ce direcție să se îndrepte, dacă nu führerul?“

Da, se înțelege! Dacă la 20 aprilie 1945, nu numai Germania, ci tot restul Europei mai exista, cui, dacă nu lui Hitler, i se cuvenea recunoștința? Cui trebuia să i se aducă mulțumiri, dacă nu lui Hitler, că în țările care s-au găsit vremelnic sub călcîiul nazist, bandele lui n-au ucis pe *toți* copiii și *toate* femeile? Cui trebuia să i se aducă osanale, dacă nu lui Hitler, că nu au fost aruncate în aer *toate* orașele, *toate* tîrgurile, *toate* satele pe unde au trecut hoardele de asasini hitleriști?

Din acest punct de vedere, Gőbbels avea dreptate: lumea trebuia să-i mulțumească lui Hitler. Nimănui, însă, nu-i putea trece prin minte, la 20 aprilie 1945, cînd trupele sovietice erau la porțile Berlinului, în ce direcție führerul va indica omenirii să se îndrepte — și, mai ales, nimeni nu bănuia, la 20 aprilie 1945, că nu vor trece decît zece zile, pentru ca führerul să și dea omenirii această indicație. La 2 mai, după ce garnizoana Berlinului a capitulat și trupele sovietice, care și-au făcut drum printre ruinele fostei Cancelarii a celui de al treilea Reich, au dat de Gőbbels, mort de frica morții prin otrăvire, în mijlocul altor cadavre neidentificabile de sinucigași ca și el — lumea a înțeles în ce direcție voia Hitler să-i indice să se îndrepte: în direcția sinuciderii. Prin sinucidere, Hitler, Himmler, Gőbbels, Gőring, reprezentanții cei mai autorizați ai scîrnavei doctrine naziste, își încheiau aventura lor de spărgători și asasini, care, pentru a-și împlini conștiincios sarcina ce li s-a dat de către bancherii de pretutindeni, după ce au făcut atîta rău țărilor europene, au abătut dezastrul asupra Germaniei.

Este dezastrul pe care astăzi, la a zecea aniversare a sinuciderii acestor ideologi ai crimei, candidații la sinucidere de peste ocean vor să-l asigure Statelor Unite.

Mamba!
O, saxofoane, banjouri,
pisicile ascunse-n clarinete
să se cațere pe zgîrie nori,
să plîngă-n port Statuia Libertății!

IV

La țărmuri însă valurile vin,
plîngînd parcă după nisipul
curat și primitiv de altădată...
O umbră uriașă
se clatină pe valuri.
Columb, o, spune-mi de ce umbra ta
se zbuciumă pe cheiuri newyorkeze?
De ce blestemă stelele?
America ta se scufundă-n ocean.
Dar totul va fi o dată
mai minunat ca-n vremea ta.
Vitejii marinari de-odinioară
n-au dispărut.
Într-o zi, naufragiind pe nave
se vor uita din nou la orizont
și vor striga: Pămînt!
cum au strigat atunci.
Și tu vei putea adormi pe veci,
primindu-ți odihna și slava!

Iată ce-mi spuneți voi
o, depărtate jazuri newyorkeze,
cînd prin rețeaua undelor nocturne
plutiți spre mine.
Eu sînt departe de voi —
La mine a venit dimineața.
Dar vă aud și disting
în jazul vostru o întreagă lume.
Aud o lume deznădăjduită
ce se scufundă-ncet,
ca un transatlantic,
în valurile verzi ale oceanului...
Și ale vremii.

VARŞOVIA, MAI FRUMOASĂ CA ORICÎND

de Iózef SIGALIN
arhitect principal al Varșoviei

In istoria refacerii și construcției Varșoviei există fapte hotărîtoare, de însemnătate deosebită. Printre ele figurează în mod cert hotărîrea Guvernului Uniunii Sovietice privitoare la darul oferit Varșoviei: Palatul Culturii și Științei.

In istoria sa, construcția Palatului are de asemenea cîteva momente hotărîtoare. Trei dintre ele au și căpătat încă de pe acum un... caracter istoric: aprilie 1952 — *acordul dintre Guvernul R. P. Polone și Guvernul Uniunii Sovietice privitor la construirea Palatului și începerea lucrărilor;* 22 iulie 1952 — *primele lucrări de betonare a fundațiilor, și* 7 noiembrie 1953 — *după mai puțin de 16 luni — terminarea construcției, împreună cu partea înaltă în formă de turn cu vîrful ascuțit. A mai rămas „numai“ un singur moment decisiv, ultim, final: finisajul construcției și darea spre folosință poporului polonez. Termenul acestui act istoric este cunoscut în mod precis:* 22 iulie 1955.

Astăzi, Palatul se înalță, în toată măreția sa impunătoare. Ziua lucește vîrful său aurit de soare, iar noaptea, la o înălțime de 230,50 metri, se aprind luminițe roșii pe turnul Palatului.

Palatul din Varșovia este vizibil, astăzi, aproape din orice loc al orașului și pe o rază de cîteva zeci de kilometri în jurul Varșoviei. El a „fixat“ — așa cum obișnuiesc oamenii să spună — și a stabilit pentru totdeauna silueta orașului. Astăzi, încă singuratic prin silueta sa zveltă și uriașă, grandiosul palat va fi înconjurat în viitor de o cunună de edificii înalte în centrul orașului și în cartierele mai îndepărtate, cu care va forma, laolaltă, imaginea nouă a Varșoviei socialiste, bogată și frumoasă.

In urmă cu zece ani, pe aceste locuri zăceau ruinele Varșoviei martire. Iată cum arată Varșovia reconstruită, cu mîndria ei: Palatul Culturii și Științei — darul marelui popor sovietic.

LUMINA DE LA SUPHUN

de An BEN EN
scriitor din R.P.D. Coreeană

Apele repezi ale rîului Amnokgan, care izvorește din munții Paktusan, întîlnesc în calea lor barajul uriaș al unei hidrocentrale. Aici, de la o înălțime de 100 metri, se rostogolesc cu repeziciune amețitoare în abis apele dezlănțuite ale unei cascade. Tabloul este măreț.

Pe acest fond, se conturează clădirea înaltă a centralei hidroelectrice și pilonii metalici ce săgetează cerul.

In anii războiului criminal ce l-au dezlănțuit împotriva țării noastre, imperialiștii americani au încercat, nu o dată, să distrugă hidrocentrala. Zile și nopți de-a rîndul, ei au bombardat-o cu sălbăticie. Martorii oculari nu vor uita niciodată barbarul atac din 23 iunie 1952, cînd peste 50 de bombardiere americane de tip B-29, sprijinite de sute de avioane de vînătoare și de atac, au bombardat în serie, timp de șase ore, hidrocentrala de la Suphun, azvîrlind asupra ei mii de bombe explozive de mare calibru. Centrala hidrolectrică a fost grav avariată, dar prin munca plină de abnegație a colectivului de muncitori și tehnicieni, funcționarea ei nu a fost întreruptă prea mult timp.

In ciuda bombardamentelor necontenite, muncitorii au izbutit să demonteze și să evacueze în regiuni mai ferite ale țării utilajul și mașinile care reprezentau o mare valoare. Lucrările de refacere nu conteneau nici zi, nici noapte.

In tot timpul războiului, spatele frontului coreean a fost alimentat fără întrerupere cu curent electric de la această hidrocentrală. Acum, în perioada reconstrucției țării, muncitorii hidrocentralei și-au propus să accelereze ritmul lucrărilor de refacere și construcție și să asigure, totodată, alimentarea fără întrerupere a țării cu energie electrică.

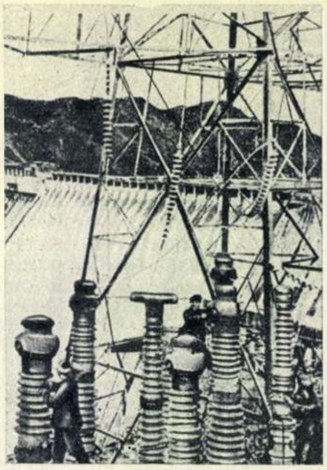
Hidrocentrala de la Suphun.

Pe parcursul de la intrarea principală la secția mecanică, pînă nu de mult se aflau încă gropile bombelor și zăceau grămezi de fier vechi și piatră. In prezent, drumul este curățat și de-a lungul lui trec încontinuu vagonete încărcate cu cherestea, ciment și alte materiale.

Pe acoperișul corpului principal de clădire al hidrocentralei se aprind lumini albastre. Aici lucrează sudorii electricieni. Se desfășoară cu succes munca de reinstalare a transformatoarelor care fuseseră evacuate în timpul războiului. Din toate colțurile țării, au venit muncitori și țărani pentru a da ajutor celor ce lucrează aci.

Dincolo de rîul Amnokgan, s-a construit un baraj lung de 900 metri, cu 26 stăvilare, prin care curge șuvoiul de apă formînd uriașe cascade. Cea mai mică înălțime a barajului atinge 96 metri, iar cea mai mare 106 metri. In iulie anul acesta, hidrocentrala de la Suphun va da țării energie electrică la nivelul antebelic, iar în 1956 va depăși cu mult și acest nivel.

ISTORIA DECENIULUI NOSTRU OGLINDITĂ ÎN FILM

de Révész MIKLÓS
directorul Studioului maghiar de filme de actualități și documentare

Deși industria cinematografică maghiară are în urma ei un anumit trecut, despre filmul documentar putem vorbi numai după eliberare.

Dacă am depăna filmele din ultimii ani, ar recunoaște oare în ele oamenii muncii din Romînia democrat-populară, istoria celor zece ani de libertate ai poporului ungar?

Pentru a găsi răspuns la acestă întrebare, invit pe oamenii muncii din Romînia prietenă să urmărească, împreună cu noi, activitatea realizatorilor de filme documentare și jurnale de actualități din R.P. Ungară.

Țării îi trebuie mai mult fier, mai mult oțel! Se înalță un nou furnal! Capacitatea lui: 700 metri cubi. Pentru construirea unui asemenea furnal, în vechea Ungarie erau necesari zece ani. Muncitorii din Diosgyör, oamenii noi ai Ungariei noi, au construit furnalul doar în opt luni și jumătate... Jurnalele noastre de actualități povestesc despre această construcție, redau proporțiile ei monumentale, dar, sincer vorbind, n-au știut să redea suficient și adevărata ei măreție: omul nou.

Citadela industriei maghiare, inima țării: Budapesta. Așa se numește filmul lui Kollònits Ilona, regizor de film documentar care și-a făcut studiile în Uniunea Sovietică.

Timar Istvan, talentatul regizor decorat cu „Ordinul Muncii" — care, pentru filmul său „Glorioasa Republică Sovietică", a cîștigat la Karlovy-Vary, în 1954, „Premiul filmelor istorice" — ne poartă cu mașina cineaștilor la Ozd. Filmul se cheamă „Inainte, oțelari!", și povestește despre o șarjă record de oțel. Poate că acesta este primul film documentar maghiar care reușește să înfățișeze în chip realist nu numai noile construcții, ci și omul nou, muncitorul maghiar constructor al socialismului.

Există și în Ungaria „Orașul Stalin". Micul sat maghiar de pe malul Dunării, Dunapentele de altădată, a ieșit din crisalidă ca un fluture minunat, transformîndu-se într-un nou centru industrial, un oraș socialist cu 30 de mii de locuitori. Un ciclu de jurnale de actualități înfățișează calea lungă străbătută de la prima lovitură de sapă, pînă-n decembrie 1954, cînd marele furnal din Sztálinváros a început să dea fier.

Toate acestea arată că am pornit și noi pe un drum bun, care este comun cu drumul cineaștilor din celelalte țări de democrație populară.

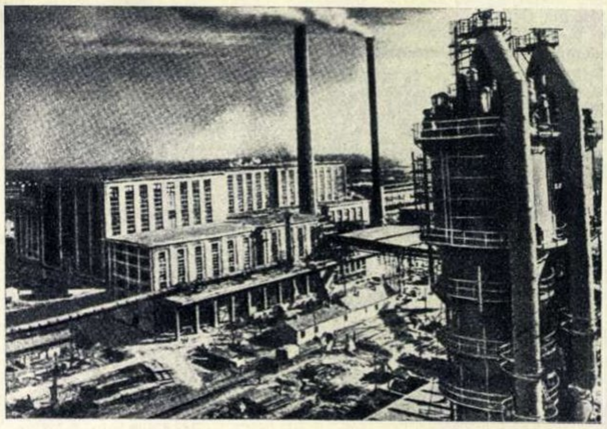
În locul satului Dunapentele de odinioară, se înalță azi un minunat oraș socialist al Ungariei, Sztálinvaros-ul, care încă de pe acum este unul din importantele centre ale industriei grele ungare.

O PAGINĂ DE ISTORIE

...Se apropia ziua de Intîi Mai 1916. Romînia burghezo-moşierească era cuprinsă de febra pregătirilor războinice. Pregătirile propriu-zise, militare, s-au dovedit ulterior a fi un bluff; adevăratele pregătiri constau în jaful de proporţii gigantice la care clasele dominante, marii speculanţi şi afacerişti supuneau poporul muncitor. Dosind mărfurile, speculînd cu neruşinare foamea poporului, burghezia şi moşierii transformaseră perioada de „neutralitate" şi tratativele cu cele două tabere de capitalişti pentru participarea Romîniei la război, într-o afacere mănoasă, aducătoare de venituri fabuloase. In primele luni ale anului 1916, jaful speculanţilor şi al statului burghezo-moşieresc dusese masele largi populare aproape de ultimele margini ale răbdării.

In cursul lunilor martie şi aprilie au avut loc la Brăila, Galaţi, T. Severin şi îndeosebi la Bucureşti şi pe Valea Prahovei, mari demonstraţii contra scumpetei, a speculei şi împotriva politicii războinice a guvernului Brătianu.

La Ploeşti, masele de muncitori, cuprinse de mînie şi revoltă împotriva speculanţilor, au luat cu asalt brutăriile şi magazinele alimentare, confiscînd mărfurile speculanţilor şi vînzîndu-le populaţiei la preţuri convenabile. Acţiuni asemănătoare au avut loc la Cîmpina, Buştenari şi în alte centre petrolifere. Guvernul a fost silit să scoată armata în stradă.

In această atmosferă de puternică nemulţumire şi de împotrivire a maselor contra pregătirilor de război şi a mizeriei crescînde, conducerea Partidului Social-Democrat şi a Uniunilor Sindicale a fost nevoită să ia o atitudine hotărîtă. Cu două săptămîni înainte de 1 Mai a fost lansat un apel către oamenii muncii, prin care aceştia erau chemaţi să sărbătorească ziua de 1 Mai sub semnul luptei pentru pace, pentru ieftenirea mărfurilor de primă necesitate şi împotriva terorii guvernamentale. Prin apel muncitorii erau chemaţi să sărbătorească ziua de 1 Mai „chiar în ziua în care cade şi care e o zi de lucru"[1])

Un desen mobilizator apărut în „Lupta zilnică", cu ocazia lui 1 Mai 1916

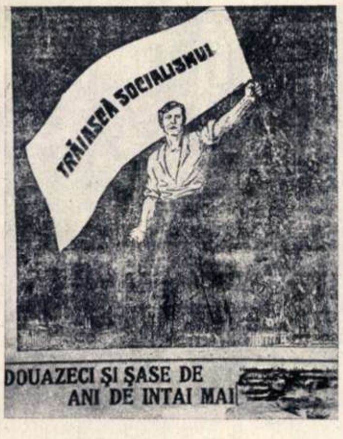
TRĂIASCĂ SOCIALISMUL
DOUAZECI ŞI ŞASE DE ANI DE INTAI MAI

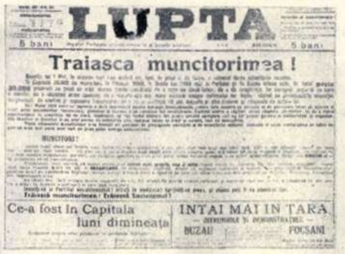
LUPTA

5 bani

5 bani

Traiasca muncitorimea !

MUNCITORI!

Ce-a fost in Capitala luni dimineaţa

INTAI MAI IN TARA

BUZAU

FOCSANI

„Lupta zilnică" relevă şi salută, chiar a doua zi, succesul sărbătoririi lui 1 Mai 1916.

„Demonstraţia de 1 Mai — spunea apelul — are să fie însoţită deci de o grevă generală de o zi în toată industria ţării. Vă invităm deci luni... să nu vă duceţi la lucru. In ziua cînd trebuie să se audă glasul vostru, să tacă ciocanele, să se oprească războaiele, să stopeze motoarele, să se tragă obloanele, să înceteze activitatea industrială, comercială, să se oprească circulaţia. Goliţi atelierele, goliţi fabricile, goliţi magazinele şi veniţi mii şi zeci de mii să demonstraţi în toată ţara sub faldurii drapelului roşu".

Demascînd politica războinică a burgheziei şi a guvernului romîn care, în dosul vorbăriei patriotarde despre „idealul naţional", ascundeau dorinţa de acaparare a noi teritorii, noi surse de îmbogăţire, apelul, adresîndu-se muncitorilor, le arăta:

„Cu proletariatul din ţările vecine n-avem nimic de împărţit. Duşmanul nostru nu e nici în Ungaria, nici în Rusia, nici în Bulgaria. *El este aici în ţară*, întrupat în clasa stăpînitorilor şi guvernanţilor noştri, precum duşmanul proletariatului ungar, proletariatului rus şi proletariatului bulgar este în ţara lor, întrupat în clasele lor stăpînitoare".

Ziua de 1 Mai (18 aprilie pe stil vechi) 1916 cădea într-o luni. Duminică 17 aprilie, ziarul „Lupta" a apărut avînd în manşetă următoarea chemare:

„Muncitori! Mîine luni, 18 aprilie, este Intîi Mai. Părăsiţi fabricile, declaraţi greva spre a demonstra pentru pace, pentru votul universal şi pentru ieftenirea traiului".

A doua zi dimineaţa, sirenele fabricilor din Griviţa, din Filaret, din Obor şi din Dealul Spirei au sunat ca de obicei, chemînd pe muncitori la lucru. Muncitorii s-au adunat în faţa fabricilor, dar nu pentru a intra în ateliere; coloane nesfîrşite de demonstranţi se îndreptau manifestînd spre sala „Dacia".

In cartierul Filaret toate fabricile metalurgice au încetat lucrul. Pentru a împiedica pe muncitorii de la Lémaître, de la atelierele C.F.R. Griviţa, de la fabrica de chibrituri, de la Regie şi din alte întreprinderi să se alăture grevei şi demonstraţiilor de stradă, guvernul Brătianu a trimis armata şi jandarmii să blocheze ieşirile din aceste fabrici. Intervenţia brutală a autorităţilor a dat naştere la numeroase ciocniri. Dar muncitorii n-au putut fi intimidaţi, coloanele de demonstranţi izbutind să sosească mai tîrziu la Dacia unde demonstranţii au fost primiţi cu urale de cei veniţi înainte.

La Brăila, muncitorii din port s-au adunat la sediul sindicatelor şi au hotărît în unanimitate să nu lucreze. La Ploeşti, autorităţile, care trăiau încă sub impresia acţiunilor revoluţionare din ultimele luni, au masat în toate punctele principale ale oraşului unităţi importante de armată şi poliţie; departe de a fi intimidaţi, peste 8000 de muncitori ploeşteni au părăsit fabricile şi au organizat o impunătoare demonstraţie pe străzile oraşului.

Insă, datorită oportunismului conducătorilor mişcării socialiste, proletariatul romîn nu a putut exploata succesele din primăvara lui 1916 şi-a fost nevoit ca, în condiţii grele, peste capul conducătorilor oportunişti, să-şi continuie lupta sa împotriva burgheziei şi moşierimii romîne care au tîrît ţara în război.

Matei IONESCU
şi Traian UDREA

---

[1]) Pînă la 1 Mai 1916, ziua de 1 Mai a fost sărbătorită în Romînia în duminica cea mai apropiată de această dată.

PE ŞANTIERELE SOCIALISMULUI
DIN R.P. BULGARIA

de Ion MĂRGINEANU

Pe vechile hărţi ale Bulgariei nu vei găsi nicăieri înscris numele oraşului Dimitrovgrad, şi aceasta pentru simplul motiv că oraşul s-a născut abia în anii puterii populare.

Aici, unde astăzi se află oraşul nou, socialist, Dimitrovgrad, înainte vreme era pustietate. Pe cerul albastru de primăvară se profilează acum coşurile înalte şi rezervoarele uriaşe ale marelui combinat chimic „I. V. Stalin". Construit cu materiale şi utilaje din Uniunea Sovietică şi cu sprijinul frăţesc al tehnicienilor sovietici, combinatul produce mii de tone de îngrăşăminte chimice pentru ogoarele Bulgariei, făcînd să sporească recoltele.

In vecinătatea bazinului carbonifer Dimitrovo, s-a construit cea dintîi uzină siderurgică din ţară, uzina „Vladimir Ilici Lenin". În anul 1957, uzina aceasta va da patriei 250.000 tone de oţel, 113.000 tone laminate, 220.000 tone fontă.

Întreaga ţară este azi un vast şantier. Printr-o muncă eroică, s-au ridicat barajele „Gheorghi Dimitrov", „Studena" şi „Rossiţa", dîndu-se astfel viaţă planului de electrificare a ţării.

Intregul popor bulgar se mîndreşte cu uzinele „Vulcan", „Vasil Kolarov", precum şi cu noul centru industrial construit în Rodopi. Marele masiv al Rodopilor trăieşte zilele măreţe ale transformării sale. Astăzi, omul nou îi smulge din măruntaie bogăţiile pe care le ţine ferecate de secole.

Dimitrovgrad. In uzina de eternit.

PĂMÎNTURI ÎNCĂTUȘATE

— nuvelă —

de Mohamed DIB

Desene de Boris TASLITZKI

În timp ce în țările lagărului democrației și socialismului popoarele mari și mici trăiesc și construiesc înfrățite și libere, în numeroase țări ale Asiei, în America Latină, în Africa și în Australia asuprirea național-colonială este încă în floare. Stăpînii din metropole încearcă însă zadarnic să înăbușe năzuința spre libertate a popoarelor din aceste părți de lume. Popoarele își dezdoaie spinarea, nu mai vor să rabde. Algeria se numără printre țările în care jugul asupririi național-coloniale apasă cel mai sălbatic. În povestirea de mai jos, scriitorul progresist algerian Mohamed Dib ne arată cum țăranii algerieni pornesc să-și apere drepturile, în ciuda sîngeroasei terori dezlănțuite de colonialiștii francezi și de slugile lor. Lucrarea este ilustrată de pictorul progresist francez Boris Taslitzki, cunoscut iubitorilor de artă din țara noastră.

Deși soarele nu se vedea, văzduhul era cotropit de o lumină orbitoare. Femeile stăteau cu mîinile strașină la ochi, pîndind curioase mogîldeața ce răsărise jos la poalele dealului. Aici pămîntul se povîrnea, coborînd drept la vale, pentru ca apoi să înceapă iar a se gheboși încetul cu încetul.

În mijlocul pustietății cenușii, călătorul părea un cărăbuș uriaș ce se cățăra pe coastă, fluturîndu-și antenele.

Ici și colo se vedeau cîteva bordeie de lut, roșii și galbene, durate de-a dreptul pe stîncile ce ieșeau la iveală pe spinarea colinei. Jur împrejur, cîmpia părea zburlită din pricina ierburilor uscate ce trosneau în bătaia vîntului; miriștile se întindeau cît vedeai cu ochii, rumenite de arșița soarelui. Și în toată această pustietate doar cîțiva măslini despletiți și tîrzii așterneau pe alocuri cîte o părere de umbră.

Călătorul se ivi deodată, ca din pămînt, sus, pe culmea colnicului, și, deși gîrbovit de bătrînețe, părea un uriaș. Era îmbrăcat cu un anteriu murdar și zdrențăros. Rupt și plin de praf, omul părea frînt de oboseală și sleit de puteri. „S-ar zice — gîndeau femeile care nu-l slăbeau din ochi — că vine de departe, de foarte departe.“

Cumetrele stăteau în pragul caselor și-l cercetau din ochi pe străin.

— Ce vînt te aduce pe aici, tăicuțule? — îi strigă de departe una dintre ele.

Abia trăgîndu-și sufletul, matahala începu a răcni cu glas răgușit:

— E pe aici careva pe care-l cheamă Tahar. Stă aici, la voi, în dehra. Pe el îl caut...

Cuvintele lui se prefăcură într-un fel de bolboroseală, apoi se stinseră în fundul gîtlejului. Două femei îi ieșiră înainte; apropiindu-se, una dintre ele îi luă toiagul și-și oferi umărul ca sprijin; cealaltă îl apucă de braț.

Așa veniră tustrei în mijlocul pîlcului de case.

— Acu' odihnește-te o leacă!

— Mulțumesc, fetele moșului, murmură ciudatul călător cu o voce șuierătoare.

Încetul cu încetul se apropiară și celelalte femei și începură să-l măsoare pe neașteptatul oaspete cu o privire blîndă.

— Așa, va să zică, îl cauți pe Tahar. Da' ce treabă ai cu el? — îl descusu femeia care îl strigase cea dintîi.

Suflînd greu, necunoscutul încuviință din cap. Apoi rosti într-un horcăit:

— Chemați-l, am să-i spun ceva...

Întorcîndu-se cu fața spre munte, femeia scoase un strigăt prelung și modulat: „Iaa Ta-haaar!“ pe care-l mai repetă o dată și încă o dată. Ecoul împrăștie strigătul în văzduh. Răspunsul sosi puternic și grav.

— U-huuu!

— Vino... Te caută cineva...

Felahii sosiră însă abia după o bună bucată de vreme, răsărind deodată în fața caselor.

— Ei! Bine ai venit, moșnege, spuse unul dintre ei. Ce veste, poveste?

Străinul suflă zgomotos, fără să răspundă. Sudoarea i se prelingea pe față, prin șanțurile adînci ce-i brăzdau fruntea. Pe chipul său se oglindeau reflexe metalice cu atît mai strălucitoare cu cît avea pielea ca abanosul.

După ce dădură femeile la o parte, bărbații se strînseră roată în jurul lui.

— Mai stai un pic să-ți tragi sufletul, tăicuțule! Las' că noi nu ne grăbim, îl îndemnă unul dintre munteni, făcînd în același timp semn unei femei, care se îndepărtă.

— Rămîi azi aci, în duar. Ai, ce zici? Rămîi noaptea asta?

Călătorul refuză, clătinînd din cap.

— Zău! îl îndemnă felahul, ce zor ai să pleci mai departe?

Ceilalți întăriră spusele lui.

Tocmai atunci se întoarse și femeia care plecase puțin mai înainte: venea cu o cană într-o mînă și cu o bucată de turtă în cealaltă.

— Bea, să te răcorești, e apă proaspătă, îl îmbie ea.

Lăsă jos, în fața oaspetelui, cana smălțuită deasupra căreia puse turta. Pe urmă se dădu deoparte.

— Nu, nu pot să rămîn. Da' să vă dau astea.

Și, scotocindu-și zdrențele, scoase la iveală un teanc de hîrtii tipărite.

— Care-i Tahar?

Și cercetă cu privirea fețele felahilor.

— Eu. Ce sînt astea?

— Ție trebuie să ți le dau în mînă, Tahar, uite, ia-le. Cred că știi ce trebuie să faci cu ele!

Primind hîrtiile, Tahar dădu să se scoale de jos; bătrînul adăugă:

— Stai! Ascultă, mai am să vă spun ceva! Au schingiuit pe unul de aci de la voi, Sadac. Așa îl cheamă.

Oamenii rămaseră ca împietriți. Cîteva femei începură să jelească.

— Destul, se răsti la ele un țăran. Plecați acasă!

— Duceți-vă de-l aduceți, spuse bătrînul.

— Unde e?... întrebară felahii.

*

Tahar se îndreptă spre dugheana lui Bahîr, iar ceilalți porniră fără zăbavă încotro le arătase străinul.

— Vă ajung eu din urmă, le spuse Tahar.

Călătorul nu mai era înconjurat acum decît de femei.

— Ce-or fi avut cu el? — îl căina una dintre ele. O! Bietul om!

— Ce le-a făcut? — întrebă cea mai bătrînă.

— Vorbea de vot, murmură pribeagul.

— Ei și ce cîștiga el dintr-asta?

— Voia omul să-i lămurească pe ai noștri... Era spre binele nostru, al tuturor. De ce să nu alegem și noi oamenii care iau cuvîntul în numele nostru în fața țării întregi? Numai că „ăi de sus“ n-au chef să ne audă glasurile. Și uite ce iese atunci din treaba asta!

— Lucrurile astea trebuie arătate. Să le știe lumea, spuse bătrîna cerînd și mărturia vecinelor.

Salma, căreia sarcina îi îngreuna mersul și o făcea să se miște iavaș-iavaș, ținuse, totuși, să vină și ea să-l vadă pe străin. Pînă și Salma încuviință. Pe chipurile țărancelor, plămădite parcă dintr-un lut vîrtos, ochii păreau două picături de limpede lumină. Un licăr de neliniște le pîlpîi în priviri.

— Ehei, cîți n-au încercat să le arate, spuse omul. Numai că vedeți voi, nu-i lucru ușor pentru ai noștri să dea drumul glasului, să-i audă lumea.

Bătrînul rîse încetișor.

— Doar nu-ți închipui, cumva, că legea ține cu noi!

Își privi mîna argăsită și păru să stea o clipă la chibzuială; miji ochii.

— Și cînd te gîndești că sînt atîtea milioane de oameni ca noi, spuse el gînditor.

Dădu apoi să se scoale de jos. Pînă la urmă însă fu nevoit să ceară ajutorul femeilor, care-l apucară de mîini și-l traseră în sus.

După cîteva clipe statura lui se văzu din ce în ce mai mică pe povîrniș.

— N-a băut decît apa, de turtă nici nu s-a atins, spuse Salma.

— N-o fi avînd nici nevastă, nici copii, nici rubedenii, săracul, murmură Fatma cu un glas tremurător. Amară soartă pentru un suflet de om!...

Apoi tam-nesam adăugă:

— Of, of! Toți sîntem săraci lipiți pămîntului și unde te duci, tot de sărăcie dai.

— Umblă așa din duar în duar, spuse iar Salma. Și peste tot dă de prieteni.

*

Sadac fu adus la Bahîr acasă. Stătea întins ca și cum nu l-ar fi durut nimic. Dar viața se stingea din el cu încetul, scurgîndu-se prin rănile deschise.

— Pot să mor liniștit, murmură el. Sîntem totuși tari.

Părea că vorbește cu niște ființe nevăzute.

— Poporul nostru e un popor vrednic.

Tresări. Un val fierbinte îi încinse fața. Începu să gîfîie; era ceva cumplit; din clipa aceea la fiecare răsuflare trebuia să se opintească.

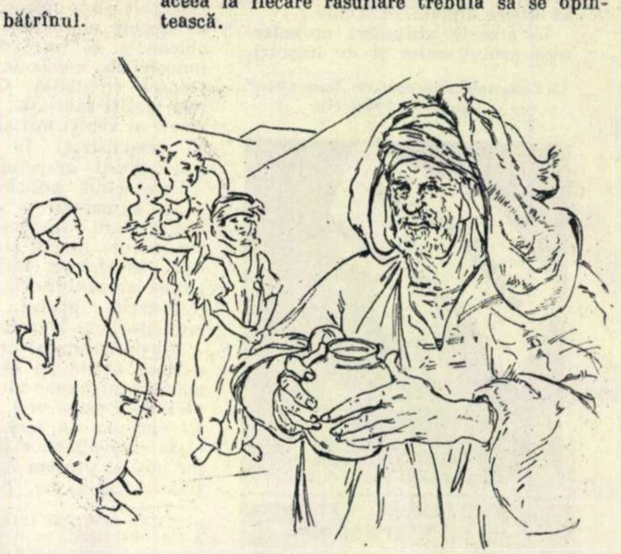

Intr-un tîrziu spuse iar:

— Numai prin luptă va şti să arate ce poate să facă!

Vorbea din nou senin, liniştit.

Avea prea multă tinereţe în el—se vedea limpede—ca să-i fie teamă de moarte. În ciuda tuturor grozăviilor, în liniştea din adîncul inimii sale stăruia încrederea într-o viaţă plină de speranţe.

— Cînd ai să te faci bine... începu să-i vorbească Ali...

Sadac îl întrerupse hotărît:

— Nu pot...

Pe urmă, firul vorbei lui se rupse iar, pentru a se înnoda din nou mai apoi:... „nu mi-e teamă de moarte...“ Ai fi zis că vorbele se închegau undeva înafara sa, licărind departe în zare.

„Le-a plăcut să-şi înfigă ghearele în noi? Să ne despoaie?... Omenirea însă a început să se trezească. Să deschidă ochii. Ce ştiu ei decît s-o, umilească, s-o chinuie? Şi nici măcar nu simt venind moartea! Cînd le-o suna ceasul, moartea o să-i găsească nepregătiţi. Caută să se amăgească singuri. Ah! Îşi închipuie că-s cei mai tari în jocul ăsta. Şi pîn' la urmă cu ce s-or alege? Cu întunecimea mormîntului.“

Un timp nu mai spuse nimic.

Tahar îl întrebă în şoaptă pe Ali:

— Li s-a dat de ştire tuturor a lor noştri?

— Cine vorbeşte: Baba Salem? întrebă Sadac.

— Nu, Tahar, răspunse acesta.

Sadac întinse braţul şi-i atinse mîna. Tahar întoarse capul şi ochii i se umplură de lacrimi.

*

Strînşi unii într-alţii, cot la cot, aşteptau să intre înăuntru. Dugheana — o încăpere mare, scundă — era lipită de casă, comunicînd cu ea printr-un gang săpat în inima dealului. Uşa era atît de strîmtă, încît nu încăpea prin ea decît un singur om. In jurul acestei hrube întunecate peretele din lut ars, ca străchinile, era dat cu var. Unii îşi lăsară papucii în prag.

Cum intrau, oamenii se aşezau pe pămîntul bătătorit. Unii se sprijineau de perete, cu mîinile la spate. Cinci sau şase felahi se înghesuiră pe singura laviţă din cameră. Un freamăt de glasuri răzbătea afară.

Lumina pătrundea înăuntru, tremurătoare, numai prin uşa deschisă. Pe tejghea şi pe rafturile ce se pierdeau în umbră se desluşeau cîteva calupuri de săpun în vecinătatea unui vraf de espadrile şi a unor căpăţîni de zahăr. Pe jos saci — desfăcuţi la gură — cu orz, porumb şi bob. In fund, o deschizătură în zid acoperită cu o pînză cenuşie. Cînd intra cineva să tîrguie, era destul să strige, pentru ca Bahîr să iasă imediat.

Sosi şi Ba Hemida, bătrînul satului. Văzînd mulţimea adunată, buzele începură să i se mişte în desişul bărbii răsfirate şi cărunte. Nu se auzi însă nimic, nici un cuvînt. Era un obicei al lui să molfăie din buze fără să scoată o vorbă.

I se făcu loc să treacă şi Ba Hemida se lăsă jos, lîngă Tahar.

Fiecare cum sosea făcea o plecăciune, păşea peste prag şi-şi rotea privirile asupra adunării. Nu trecu mult şi nu mai fu chip să intre nimeni înăuntru.

Tahar prinse a vorbi rar. In aceeaşi clipă toate discuţiile ce se înfiripaseră încetară. La început Tahar vorbi atît de încet, încît de-abia se înţelegea ce spunea. Ochii săi albaştri, apropiaţi unul de altul, îi revărsau o lumină vie pe obraji.

— Ştiţi cu toţii pentru ce ne-am adunat astăzi aici. E vorba de alegeri... Şi ştiţi cum se fac alegerile la noi. De data asta l-au snopit în bătaie pe Sadac. L-au lăsat mai mult mort decît viu. Ştiţi doar... O trăi, n-o trăi? Cine poate să spună? In orice caz, l-au stîlcit rău. Şi pentru ce? Pentru că ni s-a spus: „sînteţi liberi să votaţi“... Şi Sadac s-a apucat să-i lămurească pe fraţii noştri. „Acum avem şi noi un candidat — spunea el — şi felahii trebuie să o ştie.“ Zile şi nopţi de-a rîndul, Sadac n-a ştiut ce-i odihna. Voia ca toată lumea să priceapă ce înseamnă asta. Avea sau nu dreptate? In cele din urmă s-a luat la harţă cu agentul. Apoi a avut de furcă cu cadiul. S-a ţinut ca un leu şi aşa o să rămînă... Intotdeauna a ştiut să se apere. De atunci l-au luat la ochi. In fiecare zi avea de-a face cu autorităţile. Iar azi dimineaţă... s-a pomenit cu jandarmii... Aţi văzut în ce hal l-au lăsat?

Tahar cercetă din ochi mulţimea. Flutura în mînă un baston îndoit la capăt.

Cînd începu iar să vorbească, glasul îi tremura uşor:

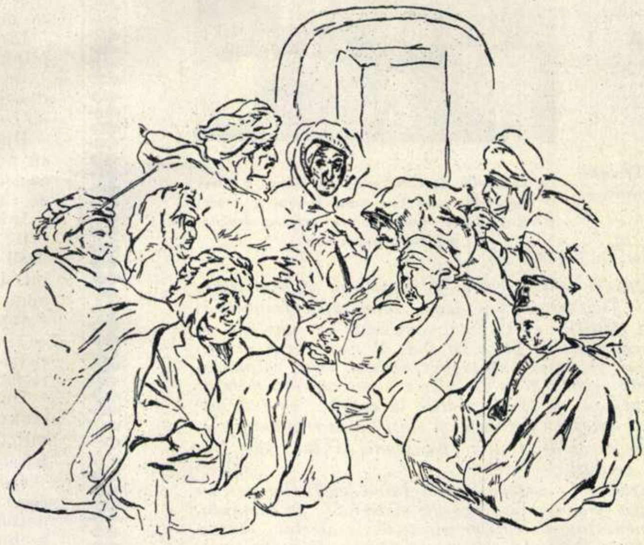

— V-am vorbit de Sadac, ca să vă arăt cum se fac alegerile la noi. Aţi văzut cum se fac. Aţi văzut în ce fel sîntem noi liberi să votăm. Ce-a păţit Sadac poate să păţească oricare dintre noi. Şi atunci ce să facem, să ne plecăm grumazul? Putem noi oare să ne supunem voinţei administratorului sau să ocolim centrul de votare? E uşor să-ţi pleci grumazul! Dar ruşinea, cum să te-mpaci cu ruşinea?... Şi atunci singurul lucru pe care-l are de făcut un om adevărat este să se ţină dîrz pe picioare.

Tahar sublinia fiecare cuvînt pe care-l rostea, lovind uşor pămîntul cu toiagul.

Felahii aveau acum destul răgaz, fiindcă pe cîmp nu mai era nimic de făcut. La vremea asta, ca de obicei, terminaseră cu însămînţările. Unii dintre ei stăpîneau cîte o palmă de pămînt, şi aceea îmbucătăţită de stînci. Semănaseră orz, grîu, ce putuseră şi ei.

Bucatele strînse peste vară încăpeau în cîţiva saci pe care-i păstrau în magazii săpate în pămînt. De aceea şi pîinea lor era atît de gustoasă. Dar de mîncat o mîncau cu multă, foarte multă chibzuială.

Seceta însă le stricase toate socotelile.

Pămîntul era cenuşiu, galben... Brazdele întoarse de plug aşteptau însetate. Nicăieri însă nu se vedea vreun semn izbăvitor. Vîntul şi soarele secătuiseră adîncurile întunecate ale pămîntului, storcîndu-le toată vlaga. Seminţele se uscaseră. Făgăduielile recoltei aşteptate se irosiseră ca lovite de trăsnet.

Oamenii se duceau să-şi privească ogoarele arse, ridicau ochii spre cer, apoi făceau calea întoarsă, tăcuţi, ferecaţi în ei înşişi. Umblau de colo-colo, lăsîndu-şi privirile să rătăcească pierdute peste cîmpii. Şi-n ochii lor parcă mocneau tăciuni aprinşi.

Oamenii de prin părţile astea sînt nişte oameni aspri, austeri. Nu ştiu ce înseamnă petrecerile, n-au nimic cu ce să-şi amăgească necazurile. Lupta asta crîncenă cu pămîntul le ţine loc de toate: de trecut, de viitor, de bucurii, de dureri... Tot ce se poate dobîndi, tot ce poate simţi un om în viaţă, e cuprins în ea.

Şi să vii tocmai acum să le vorbeşti de alegeri! Să-i baţi la cap cu asemenea lucruri! Cu tot felul de chestiuni şi considerente. Jandarmii care căsăpesc oamenii şi alte asemenea istorii. Cadiul, agentul şi ceilalţi de teapa lor mînca-i-ar pustiul! Cine putea fi mai în măsură decît ei să-şi dea seama de toate astea? Numai pielea lor ştie! Tot ce doreau acum, era să nu mai audă vorbindu-se despre aceste necazuri. Cît priveşte ruşinea... Ruşinea şi celelalte chestiuni şi considerente... Sigur că da, cui îi place să-şi plece grumazul? Omul vrea să umble tot cu fruntea sus.

„...Măcar dacă centrul de votare ar fi fost undeva mai aproape, în vecinătate, ca înainte — spunea acum Tahar. Dar s-au apucat să-l mute tocmai hăt, departe, la cincizeci de kilometri de aici. Cînd vom ajunge noi acolo, zbirii care ne cunosc pe toţi n-or să ne mai dea drumul să ne întoarcem acasă. Sau o să găsim închis centrul de votare. Sau poate că n-o s-avem de cît buletinele candidatului administrativ, şi vrînd-nevrînd, o să le luăm, altminteri ne pun puşca în piept. Oricum, pînă la urmă, urna tot va fi înţesată. Trebuie să luptăm, oameni buni, să luptăm. Ce vă închipuiţi voi? Dacă vrem să ieşim din beznă... Sîntem o forţă, o mare forţă. Dacă n-ar fi aşa, ce rost ar avea toate matrapazlîcurile astea? De ce autorităţile ne lovesc? De ce?“

Iar felahii continuau în gînd: „ce rost ar avea expediţiile de pedepsire? Pentru ce patrulează poliţiştii prin sate? De ce se fac percheziţii la toţi acei care nu-s nici iscoade, nici bătăuşi, nici denunţători? Da, de ce? A venit pînă şi Legiunea Străină“...

In aceeaşi clipă, prin deschizătura îngustă din fundul dughenei se auzi un glas de femeie. Venea din casă:

— Sadac nu mai recunoaşte pe nimeni.

Cîţiva dintre ei clătinară din cap, fără să scoată o vorbă.

— Nu-şi va mai petrece noaptea în lumea asta, — spuse Ali în şoaptă.

Şi-n timp ce clipele se depănau încet, felahii nu se mai gîndeau decît la moarte.

Tahar îi privi pe toţi roată. Simţi un nod în gît. Fruntea i se încreţi; simţea cum se ridică în el o stavilă. Dar după crisparea aceasta, îşi încordă muşchii şi continuă:

— Noi, oamenii de pe aceste plaiuri, spunem că toată ţara trebuie să se ridice şi să-şi scuipe dispreţul în obrazul asupritorilor! ...Se poate oare ca umilinţele, şi silniciile, şi fierea pe care ne silesc s-o bem, să nu clintească nimic în inima noastră? O să-i lăsăm să-şi facă mendrele, numai ca să nu avem de-a face cu ei?...

Tahar se aşeză greoi în mijlocul celorlalţi. Munteanul ăsta, om în floarea vîrstei, deşi cel mai tăcut dintre toţi, lua cuvîntul întotdeauna cînd era ceva ce trebuia împărtăşit tuturor, ceva deosebit de important. Iar cînd se hotăra să vorbească, lovea adînc şi puternic, ca atunci cînd lucra cu tîrnăcopul.

Ali se ridică în picioare.

— De bună seamă că nu toţi cei cîţi sînteţi aici vă împăcaţi cu ceea ce a spus Tahar. Poate că în inima voastră gîndiţi alt fel. Şi poate că s-ar putea gîndi şi alt fel. Deşi eu, în ce mă priveşte, nu cred că mai poate fi şi un alt fel de a gîndi. Putem noi susţine oare că toate acestea nu ne privesc? E vorba doar de sînge vărsat, şi sîngele ăsta-i al nostru! Gîndiţi-vă.. Doar astea-s lucruri ştiute...

— Ci, spuneţi o dată ce vreţi de la noi, — se auzi o voce aţîţată.

Cel ce vorbise era Ba Hemida.

— Tahar ne-a lămurit tot ce era de lămurit, stărui el. Acum ce trebuie să facem?

Tahar îşi înălţă capul şi cercetă cu privirea feţele oamenilor. In ochii lui se ivi o lumină vie şi lumina asta se revărsă peste mulţimea celor adunaţi aci. Şi Tahar spuse de acolo de unde şedea în mijlocul tovarăşilor săi:

— Vedeţi hîrtiile acelea tipărite de pe tejghea? Sînt buletinele noastre de vot. In noaptea asta trebuie să le împărţim prin satele învecinate.

Se făcu tăcere. Tahar adăugă:

— Chiar dacă nu vă împăcaţi toţi cu ce am spus eu, cred c-o să ne daţi totuşi ajutor.

*

In noaptea ce stăruia peste ogoare, se auzi deodată un huruit de pietre ce se rostogoleau.

— Şi zici că nu vrei să te însoţească nimeni dintre noi, Ba Hemida?

— Nu, n-am nevoie de nimeni — spuse bătrînul.

— Nu ţi-e teamă? Să umbli pe vremurile astea singur...

Rîsul sacadat al lui Ba Hemida se pierdu în noapte.

— Cunosc eu nişte drumuri pe care ei nici ziua nu le pot dibui, spuse bătrînul.

— De bună seamă.

ÎN HANOIUL ELIBERAT

Wilfred BURCHETT

corespondent special al ziarelor „l'Humanité"-Paris şi „Voix-Ouvriére"-Geneva.

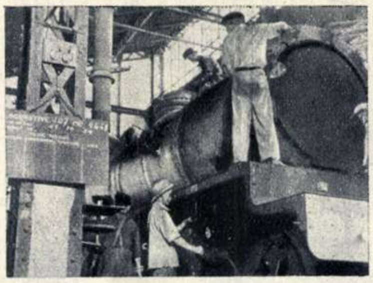

La depourile de cale ferată din Hanoi, a intrat în reparaţie locomotiva care a adus în oraşul eliberat prima garnitură de tren a armatei populare victorioase.

Oraşul Hanoi n-a trecut fără luptă sub administraţia Republicii Democrate Vietnam. Autorităţile franceze şi trupele lui Bao Dai au încercat mai întîi să convingă pe locuitorii capitalei să plece în sud, li s-au făcut promisiuni fantastice despre viaţa paradisiacă care, chipurile, i-ar aştepta acolo; li s-au oferit sume considerabile de bani, ce urmau să le fie plătite la sosire; au fost asiguraţi că îi aşteptau locuinţe şi slujbe bine retribuite etc.

Dar toate acestea nu au atras decît cîţiva partizani ai lui Bao Dai şi o mînă de oameni prea creduli.

Muncitorii au avut un mare rol în zădărnicirea jefuirii bogăţiilor pe care le poseda oraşul. Ei au ridicat şi au ascuns tone de materiale, de exemplu, piesele principale ale echipamentului centralelor electrice, material sanitar şi chirurgical etc. De multe ori, ei au trebuit să se opună prin forţă la actele de jaf comise de bandele baodaiste şi de trupele colonialiste.

Populaţia Hanoiului a ştiut să-şi apere oraşul.

Cine vede astăzi Hanoiul nu poate decît să constate eşecul total al colonialiştilor francezi şi al oamenilor lui Bao Dai, care, în retragere, ar fi vrut să transforme capitala într-un oraş mort.

Cu excepţia cîtorva magazine de lux din cartierul european, toate prăvăliile sînt deschise şi comerţul e activ. Cumpărători şi vînzători schimbă fără dificultate biletele de bancă ale Republicii Democrate Vietnam.

Străzile sînt însufleţite şi arborează drapelele roşii. Soldaţii Armatei de Eliberare sînt pretutindeni obiectul unor călduroase manifestări de prietenie. Cetăţenii din Hanoi se strîng în jurul lor, cerîndu-le să-şi povestească faptele de vitejie şi, la rîndul lor, ei povestesc cum au trăit şi au rezistat, ei înşişi, în ultimii ani.

★

Am asistat într-o după-amiază la întrevederea pe care preşedintele Ho Şi Min a avut-o cu delegaţi ai tuturor păturilor populaţiei din Hanoi. Cum s-ar spune, o adevărată reuniune de familie, care s-a desfăşurat fără nici un fel de formalitate. Preşedintele Republicii Democrate Vietnam avea o înfăţişare foarte odihnită. Părea cu 20 de ani mai tînăr decît cei 64 ani ai săi. Toţi delegaţii care îl cunoşteau spuneau că el părea mai tînăr chiar şi decît acum opt ani, cînd părăsise Hanoiul.

Vedeam acolo, alături de preoţi catolici şi budişti, muncitori şi ţărani, intelectuali şi comercianţi.

În cursul acestei reuniuni, ce s-a desfăşurat într-o atmosferă cordială, Ho Şi Min a îndemnat toate păturile populaţiei să se arate solidare unele faţă de altele, de asemenea solidare cu celelalte popoare din sud-estul asiatic şi din lumea întreagă. El a enumerat patru sarcini principale; „reconstrucţia capitalei Hanoi — apărarea păcii — stabilirea unităţii — apărarea independenţei şi a democraţiei".

— Cum se lasă noaptea, continuă Ba Hemida, plaiurile sînt iarăşi ale noastre... Ele ne aparţin.

— Şi ziua tot aşa ar trebui să fie, îşi dădu cu părerea careva.

Oamenii nu se vedeau între ei, dar fiecare simţea căldura celui de lîngă el.

— Rămîneţi cu bine!

Ba Hemida se îndepărtă.

— Ăi mari, se poartă cu noi ca nişte tîlhari — rosti unul dintre felahi. Şi, ca şi cum n-ar fi spus de ajuns, adăugă:

— Ne canonesc şi ne aduc la sapă de lemn.

O voce îi răspunse din beznă:

— Şi ştii de ce? Pentru că poporul a început să ridice capul. Şi lor le ţîţîie inima de frică. Şi atunci lovesc ca turbaţii.

Toţi recunoscură glasul lui Tahar.

— Degeaba încearcă ei să se folosească de puterea ce-o au. Orice ar face, au pierdut partida. Ei nu ştiu decît să dezbine lumea, nu s-o unească. Faptele lor pricinuiesc numai rău. Şi nimic pe lume nu poate să schimbe răul ăsta în bine... Răul ăsta le va fi pierzarea...

Doi cîte doi porniră de-a lungul şi de-a latul ţinutului, cu pas uşor, mai uşor decît răsuflarea pămîntului. Se duseră să trezească ţăranii din împrejurimi. Ţăranii stăteau ferecaţi în colibele lor, şi solii băteau în uşi. Flăcări pîlpîietoare de făclii îşi revărsau deodată luminile pe feţele felahilor. Se recunoşteau însă dinainte, după glas. Şi numai chipurile astea, mîngîiate de lumina blîndă, se desprindeau din bezna nepătrunsă. Oaspeţii dădeau hîrtiile, apoi se cufundau din nou în noapte. Cei doi fraţi se întorceau în sat.

Cel mai tînăr dintre ei, Laarej, se simţea parcă împresurat de nu ştiu ce armonii clocotitoare, pline de seva primăverii şi de o tainică duioşie. Cînd plecase de acasă, nevastă-sa Salma fusese apucată de dureri.

Ajungînd din nou pe culmile pierdute şi singuratice de unde plecaseră, Laarej văzu licărind o luminiţă în depărtare.

— Cred că noaptea asta trebuie să se întîmple ceva, Tahar! Ia te uită! Ai mei încă mai stau de veghe. Cred c-au venit toate femeile din sat, trebuie să fie şi nevastă-ta acolo.

Laarej vorbea cu un ton liniştit şi plin de încredere; Tahar mergea în urma lui.

Şi unul şi celălalt începuseră să simtă forfota ce domnea în casă. Impinseră uşa.

Un opaiţ ardea cu o flacără domoală şi pîlpîitoare în încăperea plină de umbre.

In preajma acestui sîmbure de lumină caldă, roşiatică, se auzea un glas ce îngîna o rugăciune fără sfîrşit.

Dudja, o bătrînă din sat, care îngrijea cu aceeaşi pricepere lehuzele şi morţii, era şi ea acolo. Aerul era încărcat de mireasma vrăjită de tămîie.

Infăşurate în pînzeturi ce le învăluiau din cap pînă-n picioare, nelăsîndu-le descoperite decît feţele, femeile stăteau strînse grămadă într-un colţ al bordeiului — ca nişte forme abia desluşite într-o crisalidă de cute largi. Feţele lor păreau a fi plămădite din lumina ce tivea cu aur pînza ce-o purtau pe cap. Tahar şi Laarej se aşezară pe vine într-un ungher, ca şi femeile, afundîndu-se în umbră.

Dudja, bătrîna doftoroaie, îşi bolborosea neîncetat litania. In chipul acesta şi în alte mii de feluri, cu fiecare modulaţie a glasului, bătrîna încerca să îmbuneze soarta.

După un timp luluitul şi bolboroselile Dudjei încetară. Şi atunci se ridicară alte glasuri monotone, tărăgănate, glasurile cumetrelor de o seamă cu ea, şi ca vîrstă, şi ca pricepere, care şedeau lîngă Salma. Şi glasurile lor se împletiră la fel de aspre şi cu aceleaşi intonaţii.

Un urlet spintecă deodată noaptea, ca zborul năprasnic al unui proiectil.

De aci încolo durerile n-aveau s-o mai slăbească pe Salma. Se zvîrcolea din ce în ce mai cumplit; urletele ei erau din ce în ce mai prelungi, mai sfîşietoare, strîngîndu-se într-un vaiet.

Rugăciunile încetară din nou. Atunci urletele izbucniră cu şi mai multă putere, înălţîndu-se tot mai sus şi învăluind inimile într-o negură deasă; apoi, istovite, se prelungiră într-un horcăit lugubru, neîntrerupt, fără sfîrşit.

Baba Dudja îi scoase pe bărbaţi afară. Nici nu apucaseră bine să iasă pe uşă şi zgomotele încetaseră. Bordeiul era cufundat în tăcere. Trecură astfel cîteva minute...

Deodată se auzi un orăcăit stăruitor. Cei doi bărbaţi intrară în casă. Şi în timp ce cumetrele depănau iar firul melopeei, noul născut, aşezat în scutece, era uns peste tot cu untdelemn de măsline. Intinsă pe o rogojină, mama stătea cu ochii închişi. Pe faţa ei plutea ceva ce o făcea să se deosebească de celelalte făpturi omeneşti: se mai afla încă la graniţa dintre viaţă şi moarte.

In vederea evenimentului, vecinele aduseră în basmale zahăr şi cafea; pruncul fu înfăşat şi, pentru că era de parte bărbătească, se dădu veste în sat prin „iu! iu! -"uri prelung trîmbiţate spre cele patru zări — lucru pe care-l făcu una dintre femei şi numai de cîte trei ori, din pricina doliului ce-i lovise pe felahi. Incinseră apoi focul în vatră, înteţindu-l cu surcele uscate şi puseră la fiert cafea pentru toată lumea.

Incepuse să crape de ziuă; în clipa aceea parcă un oaspete fără chip şi fără trup păşise pragul casei, ca un prieten de demult. Flacăra opaiţului păli. Şi felahii fură cuprinşi de nu ştiu ce neastîmpăr ce creştea în ei, contopindu-i întocmai ca lumina aceea ceţoasă ce rătăcea pe plaiuri.

Dudja rosti cu glas de prooroc:

— Un Sadac a plecat şi-n locul lui a venit altul!

Apoi, încet de tot, într-o şoaptă fierbinte, învălmăşită, începu să se roage:

— Fie cruţat de orice primejdie. Să aibă parte de o viaţă luminoasă.

Un cîntec nou, cîntec de mulţumire, se răspîndi molcom în jurul bordeiului. Şi dăinui vreme îndelungată, urcînd coasta muntelui, în lumina crudă a zorilor reci, coborînd apoi în vale pe potecile noroioase şi înfruntînd vîntul ce biciuia plaiurile sterpe, îngheţate.

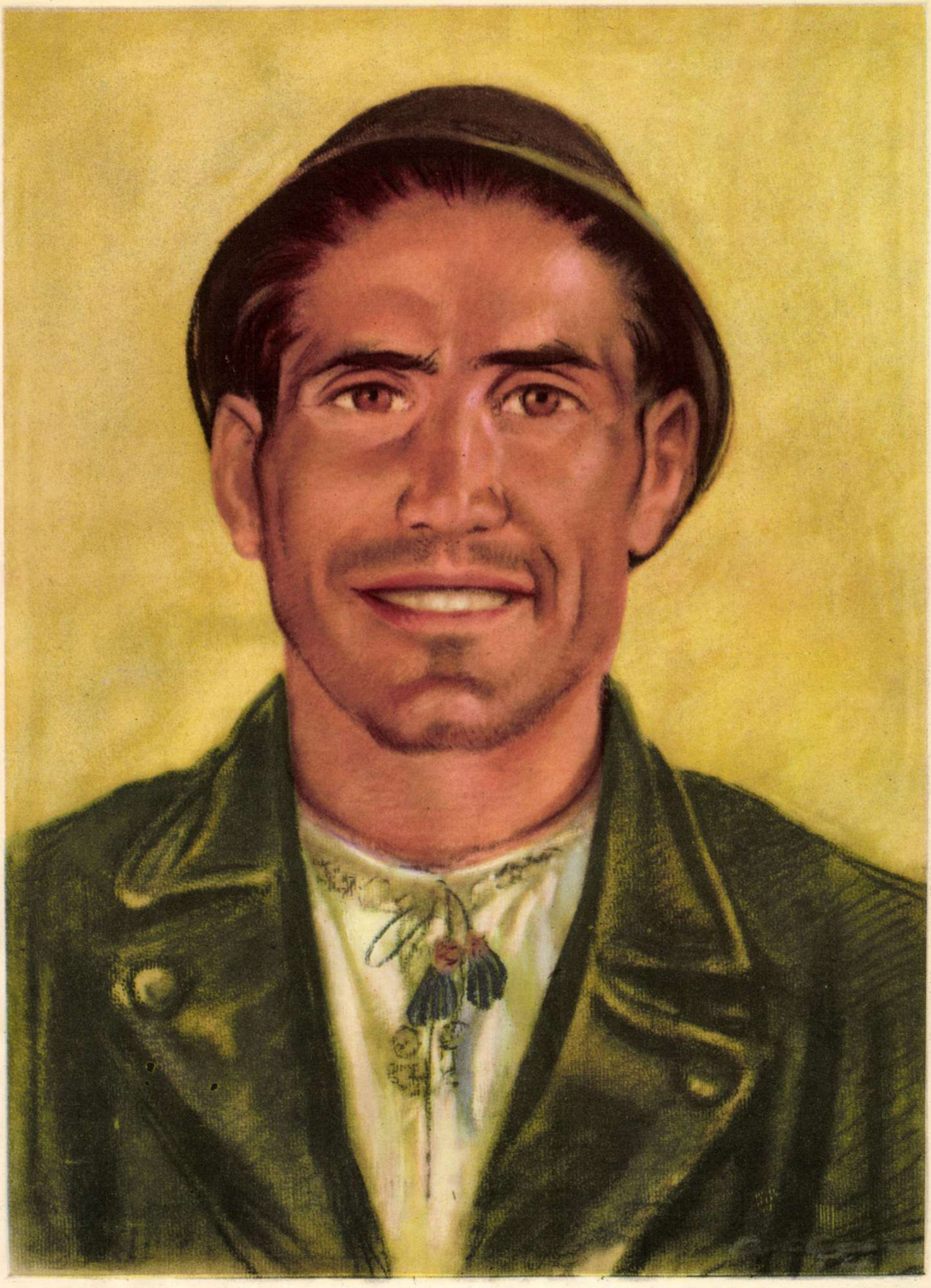

Albert ADAM

Dumitru Galea, fruntaș în muncă (pastel).

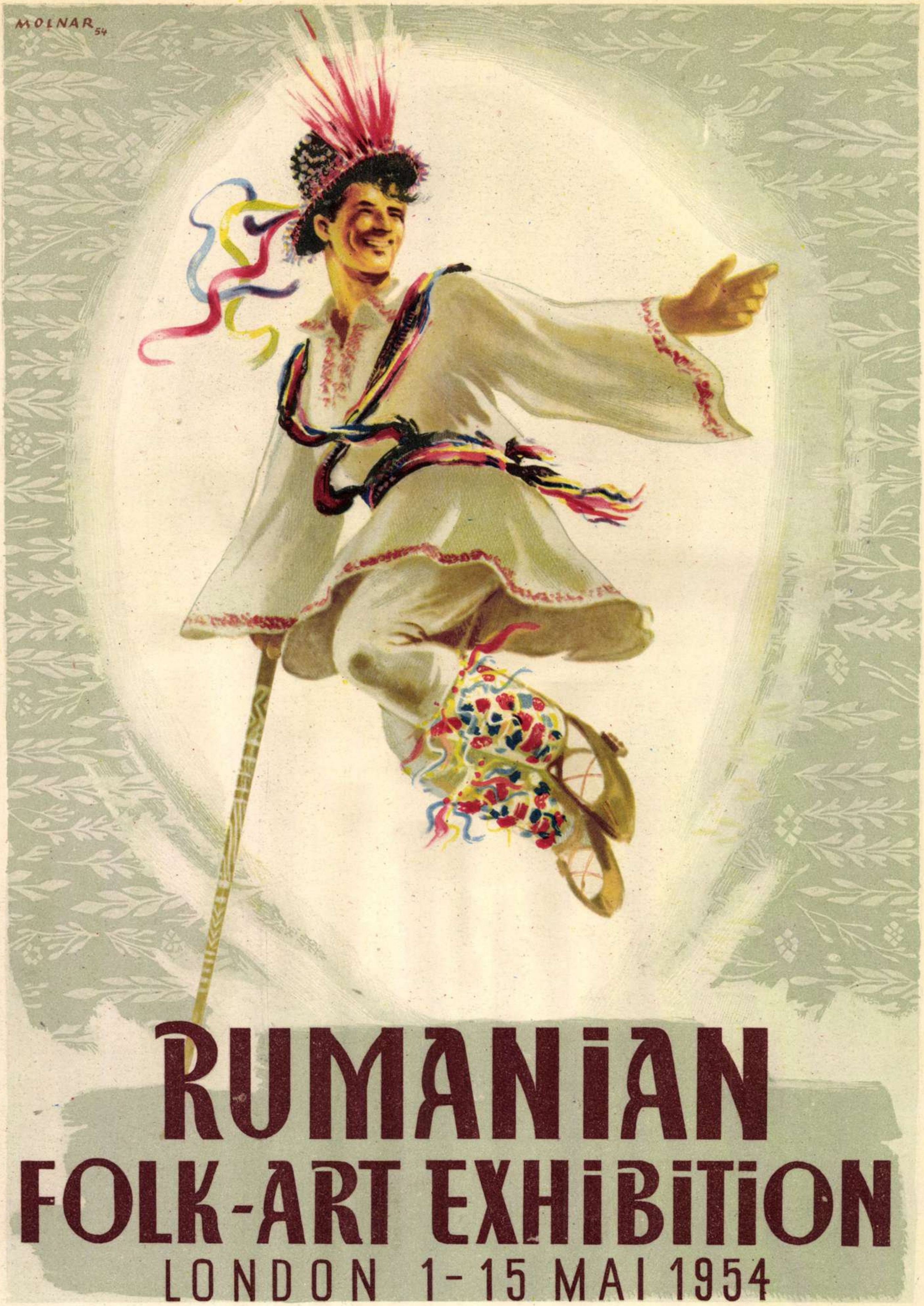
MOLNAR 54
RUMANIAN
FOLK-ART EXHIBITION
LONDON 1-15 MAI 1954

Iosif MOLNAR Rumanian Folk Art Exhibition (Expoziţia de artă populară romînească) – afiş – (tempera).

O ŢARĂ A CONSTRUCŢIEI DE MAŞINI GRELE

de Heinrich RAU
vicepreşedinte al Consiliului de Miniştri şi Ministru al Comerţului Exterior al R.D. Germane.

Una din sarcinile primului cincinal constă în a valorifica toate resursele economiei naţionale a R.D. Germane pentru a crea o bază industrială eficientă, o industrie dezvoltată a mijloacelor de producţie.

Bazele pentru înfăptuirea ţelurilor cincinalului au fost create, mai ales, în anii 1951-1953 printr-o amplă activitate de investiţii în industria materiilor de bază şi în industria grea. Oamenii muncii din R.D. Germană pot fi mîndri de asemenea realizări cum sînt construirea combinatului siderurgic „I. V. Stalin", a furnalelor din Calbe, a uzinei cocso-chimice din Lauchhammer, a uzinelor siderurgice din Heningsdorf şi Brandenburg.

Partea cea mai importantă a industriei mijloacelor de producţie a constituit-o construirea a 24 întreprinderi constructoare de maşini grele. Acestea au fost create prin colaborarea strînsă dintre oameni de ştiinţă, tehnicieni şi muncitori. Astfel a devenit posibilă fabricarea de utilaje grele pentru producţia industrială şi agricolă, precum şi pentru transporturi. Actualmente, industria R. D. Germane produce piese de forjă, utilaje pentru oţelării şi instalaţii de laminoare, instalaţii pentru şantiere navale, turbine cu abur, generatoare, prese pentru brichete şi instalaţii grele similare care n-au fost fabricate niciodată înainte pe teritoriul R. D. Germane. Trebuie relevată îndeosebi construirea unei prese de 6000 tone pentru forjele din Gröditz.

Disproporţiile rezultate din politica din trecut a capitaliştilor şi din dezmembrarea Germaniei au fost înlăturate într-o măsură hotărîtoare; au fost de asemenea anihilate efectele politicii de embargo şi blocadă comercială practicate de cercurile imperialiste americane şi vestgermane.

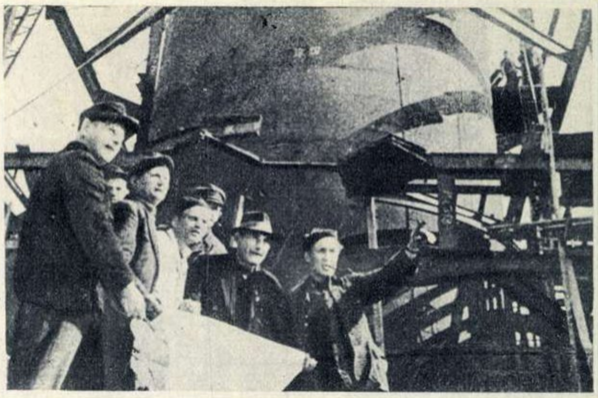
La unul din furnalele marelui combinat siderurgic „I. V. Stalin" din R. D. Germană.

Sprijinindu-se pe o bază economică largă şi trainică şi bucurîndu-se de ajutorul prietenesc al Uniunii Sovietice şi al ţărilor de democraţie populară, guvernul R. D. Germane asigură avîntul considerabil al industriei mijloacelor de producţie.

În ciuda tuturor piedicilor ridicate de forţele duşmănoase ale imperialismului american, Republica Democrată Germană a devenit în decurs de cîţiva ani o ţară a construcţiei de maşini grele, o ţară ale cărei forţe de producţie sînt în plin avînt. Aceste forţe se află în slujba dezvoltării paşnice şi fericite a economiei şi culturii R. D. Germane şi devin, în tot mai mare măsură o pildă grăitoare pentru populaţia întregii Germanii.

TÎNĂRA GENERAŢIE A MONGOLIEI POPULARE

de Jandamsurun
secretar al C.C. al Uniunii Revoluţionare a Tineretului Mongol

Tinerii şi tinerele din Republica Populară Mongolă luptă pentru a folosi cît mai bine posibilităţile de dezvoltare ce le sînt oferite sub regimul democrat-popular. Nu este întîmplător faptul că o mare parte dintre fruntaşii în muncă, oamenii de ştiinţă şi artă, medicii, învăţătorii şi zootehnicienii sînt cadre tinere.

Uniunea Revoluţionară a Tineretului Mongol a lansat chemarea: „Tineretul în producţie!". *Tineretul mongol a răspuns cu însufleţire la această chemare. Numai în întreprinderile carbonifere lucrează peste 2.000 tineri. În comparaţie cu anul 1947, numărul tinerilor muncitori din industrie a crescut de două ori.*

Tinerii rihtuitori de la fabrica de încălţăminte a unui combinat industrial au economisit, în ultimii 2 ani, aproape 66.000 tugrici[1]*. Tînăra Dulanjav, membră a Uniunii Revoluţionare a Tineretului Mongol, a economisit anul trecut materiale din care pot fi confecţionate 2.585 perechi de încălţăminte.*

Numeroşi tineri şi tinere au plecat pe şantiere.

Tineretul mongol luptă, de asemenea, pentru dezvoltarea creşterii vitelor. În ultimii cinci ani, tinerii crescători de animale au depăşit considerabil planul de stat de sporire a şeptelului.

În anii puterii populare, în Mongolia a avut loc o adevărată revoluţie culturală. În prezent, peste 90 la sută din populaţie este ştiutoare de carte. În diferite instituţii de învăţămînt studiază peste 80.000 tineri şi tinere.

Puterea populară înconjoară tineretul cu o grijă deosebită. Se acordă o mare atenţie dezvoltării culturii fizice şi sportului. În ultimii cinci ani, peste 10.000 tineri au trecut normele complexului „Gata pentru muncă şi sport".

Tînărul Namsarai, vestit zidar, pe şantierul Palatului Sindicatelor din Ulan-Bator.

---

[1] — monedă mongolă.

Talente din popor

...Astă-seară veți vedea spectacolul Ansamblului de cîntece și dansuri al C.C.S.

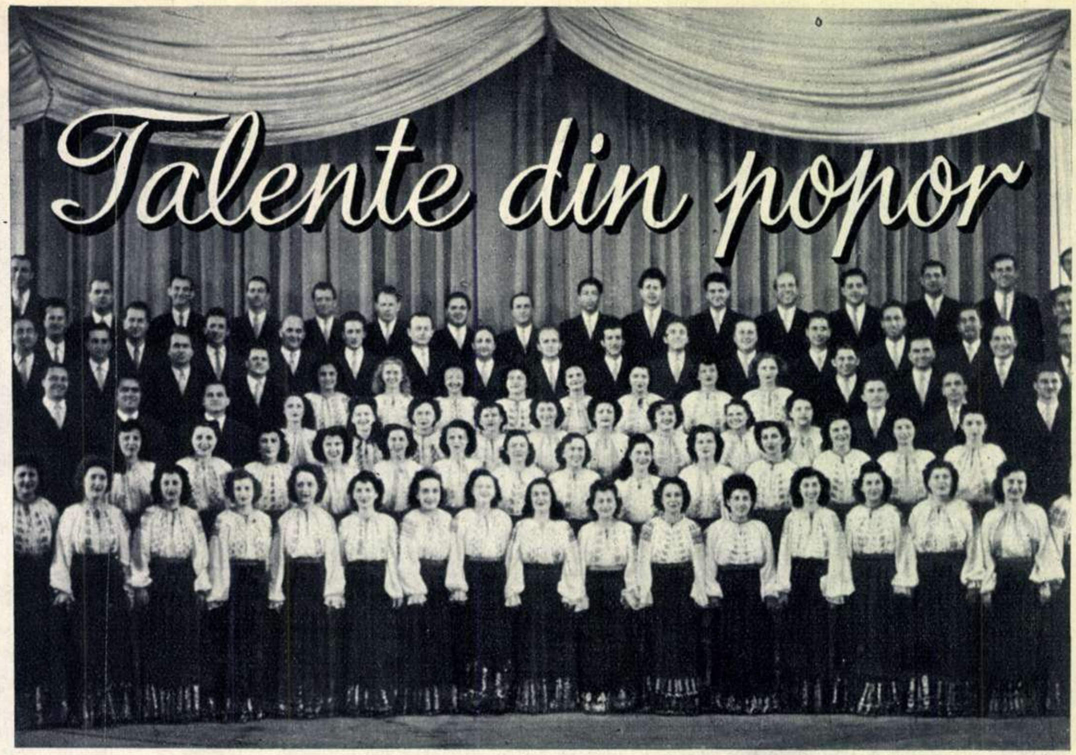

Vă prezentăm corul Ansamblului.

...Patru muntence sună dulce și prelung din bucium spre cele patru zări. Patru munteni vin la chemarea lor. Unul dintre ei doinește despre „inima de moț". Un roi de fete și flăcăi se adună, ademeniți de cîntec, și încing jocul. Șăgalnica joacă a perechilor, care se leagănă mînă în mînă, se îmbină cu avîntul generos al mișcărilor de ansamblu. Pașii se alungă din ce în ce mai repede. Perechile se leagă și se dezleagă, hora se înnoadă și se deznoadă. Flăcăii rup zăgazul mîinilor prinse roată, ca să poată sălta liberi, deși ating cu palmele, în aer, carîmbii cizmelor.

Uriașe petunii albe și negre înfloresc din catrințele umflate de vîrtejul dezlănțuit de orchestră. Brusc, furtuna s-a ostoit. Petuniile și-au adunat petalele. Cortina cade încet, de parcă nu s-ar îndura să rupă vraja. Dansatorii mulțumesc de aplauze, iar spectatorii se regăsesc, cuminți, pe scaune, în sala Teatrului de pe Lipscani. Teatrul Ansamblului de cîntece și dansuri al C.C.S.

★

...Nu sînt prea mulți ani de atunci. În docurile Brăilei, un tînăr nici prea vînjos, nici costeliv, descărca lăzi în arșița zilei de vară. Prin larma babilonică a portului, unde expresiile marinărești, rostite în șapte limbi, se încrucișau cu ienelile hamalilor deșelați, se ridica la ceasul scurt de odihnă o doină îngînată cu măiestrie. Cînta hamalul Gheorghe Constantin, în timp ce de țărm se desprindeau, încet, bătrîne caicuri din Istanbul, cargoboturi englezești, ori vase norvegiene.

Poate că în sala „Empire" din Paris, ori pe estradele din Helsinki, Berlin ori Budapesta, nu a fost nici unul dintre marinarii străini care au ascultat odinioară firul de doină cîntat de hamalul romîn. Dar cîntecul lui Gheorghe Constantin a putut fi auzit, în ultimii ani, în toate aceste colțuri ale lumii, de sute de mii de frați ai acelor marinari. Și nu sfios și trist ca altădată, ci țîșnind năvalnic, laolaltă cu cîntecul celorlalți artiști ai corului C.C.S. Artistul Gheorghe Constantin, hamalul de ieri, a dus și el, peste mări și țări, negrăita frumusețe a cîntecului romînesc...

„Doar n-o să-mi vînd fabrica, ca să te țin pe tine la școala de balet!"—îi spunea lui Nicolaie Barbu, cu grosolană ironie, patronul său, proprietarul tăbăcăriei în care lucra. Băiatul adusese de acasă, din Rîmnic, drept singură avere, harul jocului. Tot neamul său era la fel: răscoleau pămîntul cu învîrtite și chindii, de-și știa întreg satul ca pe cei mai meșteri la sărituri. Nicolaie, mînat de patima dansului, și-a găsit prilej să umble prin țară și din fiecare cotlon „fura" cîte un joc. Le-a dăruit pe toate Ansamblului. Nicolaie Barbu învață astăzi pe alții să joace. „Făgărașul", cules și montat de el, a fost aplaudat în multe țări ale lumii.

Tamara Buznea avea degete harnice, care mînau iute acul pe pînză. A fost o vreme cînd era gata să se mulțumească cu meseria de croitoreasă. Visul din copilărie — dansul — se estompa. Ispita cea mare a venit pe neașteptate, o dată cu concursul organizat de C.C.S. Tamara se știa mlădie și jucăușă, și-i dădea inima ghes să încerce. „N-ai să te sui pe scînduri, să faci de rușine neamul nostru de muncitori cinstiți!" — i-a tăiat mama sa avîntul. Lucrul cel mai greu a fost s-o facă să priceapă că norocul fetei este acolo, „pe scînduri", și că în Ansamblu tovarășii veghează mai cu strășnicie chiar și decît mamele asupra dezvoltării artiștilor. S-a lămurit mama cum stau lucrurile acolo, la teatru, cînd a auzit întreaga sală răsunînd de aplauze. Dar mai ales atunci cînd Tamara i-a venit acasă nu cu găteli bătătoare la ochi, cum se temuse ea, ci cu o podoabă simplă și de preț: Medalia Muncii.

...Înafară de ei înșiși, nimeni nu știe bine care dintre cei doi Egetto este Cornel și care Ștefan! Amîndoi au fost altădată mecanici, amîndoi sînt astăzi dansatori ce

Iar acum un dans popular țigănesc.

Veți asculta în continuare un cîntec colhoznic.

Şi perechile se-ncing în joc...

fac cinste Ansamblului. Viața amară din garajele societății petrolifere americane de la Moreni n-a alterat umorul natural, vioiciunea și mai ales talentul fraților Egetto. Dar abia astăzi ele s-au afirmat cu putere, au înflorit!

Gîndea oare Vasile Oprea, puiul de țăran care cînta doine la Gura Arieșului, că el și viersul lui vor schimba vreodată covorul de iarbă cu podeaua scenei și luna cu reflectorul? Gîndul acesta avea să încolțească mai tîrziu, pe cînd îngrijea motoarele la „Industria Sîrmei" din Cîmpia Turzii. Atunci, mecanicului de 23 de ani i s-au deschis porțile Ansamblului și, curînd după aceea, ale Conservatorului. Vasile Oprea și-a plimbat cîntul peste mări și țări, îndrăgind rampa și aplauzele. Dar bucuria artei lui n-ar fi întreagă de n-ar poposi uneori pe meleagurile Arieșului, să-i desfete pe cei de acasă —adunați buluc la căminul cultural – cîntînd, cu meșteșug nou, doinele vechi în satul primenit cu fapte noi, a căror mîndrie o împărtășește și el, feciorul țăranului Isidon Oprea, astăzi deputat în Gura Arieșului.

...Ion Prisăcaru se pregătește pentru concursul organizat în cinstea Festivalului de la Varșovia. Lui nu-i place să privească decît înainte! Cînd l-am rugat să se uite înapoi, în timp, s-a împotrivit. Amintirile legate de ucenicia lui ca ajustor mecanic la o fabrică metalurgică sînt prea întunecate. De atunci încoace, toate încap într-o vorbă: învățătură! De cînd l-au descoperit tovarășii de la C.C.S. în corul fabricii, acum aproape zece ani, pînă cînd și-a terminat studiile de canto...

„Dar de ce să mai vorbesc despre asta? Important e ceea ce cînt, nu ceea ce spun". Și în cîntecul său, Ion Prisăcaru, strungarul de altădată, spune tot ceea ce îi vine greu să spună în vorbe.

★

Aceștia, și mulți alții, s-au întîlnit în Ansamblul Consiliului Central al Sindicatelor. În zadar caută vreun spirit romantic urme de ulei sau de cărbune pe mîinile și fața lor. Semnele vieții dinainte sînt în adîncime, în sufletul lor, în ura pentru lumea veche, în dragostea pentru cea nouă.

Dacă în sala de spectacol te încîntă măiestria și te entuziasmează conținutul bogat al cîntecului și dansul lor, în culise te cuceresc modestia și simplitatea acestor artiști urcați pe scenă din fundul minei, de la strung ori din fața mesei de croit. Sînt emoționante pasiunea și neobosita lor străduință de a spori calitatea artei lor. Mulți artiști, mai răsfățați de viață, ar avea de învățat de la acești artiști-muncitori ținuta morală a artistului de tip nou!

★

Viața acestor peste 200 de oameni se confundă, din 1946 încoace,
cu însăși istoria Ansamb
tistic al C.C.S. În acea
lui '46, prima recoltă d
amatori adunați din to
s-a strîns în strada Lipsca
nu de mult fusese aici u
care se numea, pretențio
conda", dar pe scéna c
jucau comedii ieftine pent
tarea unui public cu gustu
nice.

Pe ruinele acestui teatr
cei noi au ridicat atunci, c
lor, în orele dintre munc
țătură, sala care avea să l
tească arta lor nouă. M
cîntecului și dansului
să-i învețe pe artiștii-r
cum să scoată din glas și
cări toată frumusețea p
puteau da. În 1947, Ans
dat un spectacol care s
simplu: „Cîntecul Munci
a început să colinde lu
atunci și pînă astăzi, ș
au cunoscut prin el cîn
dansul romînesc. Ansambl
tigat concursuri și premi
naționale, a devenit lau
Premiului de Stat. Iar vara
zile sale colindă țara de la

Cîntecul

Fiecare dintre noi răsfoiește uneori atlasul cu hărțile celor cinci continente; fiecăruia îi place să rotească globul, plimbîndu-și privirea de-a lungul și de-a latul paralelelor și meridianelor micii sfere. Și fiecare dintre noi se simte îndemnat să călătorească cu gîndul pe suprafața uriașelor continente, pe valurile mărilor și oceanelor.

Globul pămîntesc! Da, ne e dragă această lume pe care o reprezintă hărțile, vrem s-o cunoaștem, s-o vedem și s-o înțelegem. Și e cît se poate de firească această înclinare a sufletului omenesc. E doar a noastră această planetă rotundă și turtită la poli, e casa noastră, prețiosul nostru avut. Noi, oamenii, cu mințile și mîinile noastre, am înfrumusețat-o și am îmbogățit-o, i-am schimbat înfățișarea sălbatică de la început și o schimbăm și o înfrumusețăm fără încetare.

Desigur, hărțile abstracte nu ne pot mulțumi îndeajuns. O liniuță șerpuitoare poate ea să înfățișeze măreția diversă a unui curs de apă, cu toate cascadele, vîrtejurile sale înspumate, cu toate meandrele sale liniștite, atunci cînd a ajuns la cîmpie? Un punct oarecare pe bucata de hîrtie colorată poate el să dea o imagine, cît de palidă, a unei metropole în care trăiesc, muncesc, iubesc și se frămîntă milioane de oameni? Prea multe lucruri trec hărțile sub tăcere!

Ne-ar trebui poate un atlas viu, un atlas însuflețit... Și iată că un asemenea atlas viu ne e dat să „răsfoim" pe ecranele cinematografelor Bucureștiului. E vorba, bineînțeles, de un film. Am putea continua comparația noastră, remarcînd că așa cum pentru întocmirea unei hărți sute de geografi lucrează un timp îndelungat, măsurînd distanțe și altitudini, stabilind zonele de relief și caracteristicile de vegetație ale unui ținut, făcînd statistici și calcule, tot astfel, pentru a realiza filmul „Cîntecul fluviilor", sute de operatori cinematografici din treizeci și două de țări au împînzit globul pămîntesc, prinzînd în obiectivele aparatelor mărturii impresionante din viața celor peste două miliarde de oameni care populează cele cinci mari continente. Și din acest uriaș material documentar, din multitudinea de imagini și crîmpeie de viață înregistrate pe pelicule, șase mari artiști ai timpului nostru — regizorul olandez *Joris Ivens*, compozitorul sovietic *Dimitri Șostakovici*, scriitorul american *Vladimir Pozner*, scriitorul sovietic *Boris Polevoi*, cîntărețul american *Paul Robeson* și poetul german *Bertold Brecht* — au realizat „Cîntecul fluviilor", epopee a luptei popoarelor din lumea întreagă pentru unitate, pentru fericire, pentru un viitor luminos.

Vedem „Cîntecul fluviilor" în zilele primăverii. De la un pol la altul, între toate cele patru puncte cardinale, apele cresc tumultuos și natura înflorește biruitoare, în pofida ghețurilor care au stăpînit-o și încătușat-o în lungile luni ale iernii. Filmul ne aduce înaintea ochilor imagini ale acestei primăveri; dar el ne înfățișează și o altă primăvară, și mai măreață, și mai plină de strălucire: de la un pol la altul, între toate cele patru puncte cardinale, popoarele se unesc, se mișcă, din ce în ce mai vijelios și nici o carapace de gheață, nici o putere potrivnică a iernii tiranice nu va putea ține în loc mersul firesc înainte al acestei primăveri a omenirii, a cărei vreme a venit...

Misissippi... Gangele... Nilul... Yang-Tse... Volga... Amazonul... Marile fluvii, care străbat uriașe întinderi de pămînt, au văzut, de-a lungul milioanelor de ani de cînd curg fără încetare, omenirea născîndu-se, creînd civilizații care apoi se fărîmițau, frămîntîndu-se necontenit, în lupta cu mizeria și cu stihiile naturii, pradă visurilor și iluziilor celor mai îndrăznețe. Dușmănoase uneori, marile fluvii i-au provocat omului calamități, inundînd ogoarele și distrugînd templele și amfiteatrele; generoase mai totdeauna, l-au hrănit din mîlul lor gras, dîndu-i recolte bogate și purtîndu-i corăbiile spre mare, spre lumea largă. Pe malurile marilor fluvii s-au durat străvechile civilizații.

Secolele, mileniile au trecut, și iată că am ajuns la lumea noastră de astăzi. Filmul ne face s-o vedem, această lume a noastră: un furnal uriaș în care se toarnă șarje de oțel; un șantier de vapoare; o clădire cu multe etaje, înălțîndu-se falnic spre cer; o hidrocentrală; o bibliotecă. Totul a ieșit din mîna omului. Nimic nu e mai măreț decît rodul muncii lui. Nimic nu e mai miraculos decît munca lui. Nimic nu e mai frumos. Munca îi dă omului putința să-și potolească foamea, să-și clădească un adăpost, să nu-i mai fie frig, să-și îmbogățească sufletul. „*Noi, muncitorii, noi creăm toate bogățiile lumii* — spune filmul. *Noi, cu mîinile noastre, galbene, albe sau negre, schimbăm în fiecare zi fața pămîntului și destinul omenirii. Dacă ar fi după noi, toți oamenii ar fi fericiți...*"

„Dar sînt oare toți oamenii fericiți?" se întreabă pe bună dreptate filmul. Și în fața ochilor noștri care se înnegurează, se ivesc imagini ale suferințelor atîtor și atîtor milioane de oameni de pe suprafața globului: o negresă descărnată, schelet viu, înconjurată de copii care niciodată nu și-au putut astîmpăra cu adevărat foamea; un muncitor american lucrînd ca un robot, transformat într-o mașină deznădăjduită; o familie italiană locuind într-un grajd, laolaltă cu vitele; un grup de șomeri francezi care și-au pierdut toate speranțele... În sfîrșit, iată și niște oameni care rîd! Numai că rîsul acesta te face să te întuneci și mai mult. E o recepție într-un somptuos palat. Coliere, cocktailuri, toalete decoltate, pekineji cu zgarde de diamante. Cum se explică toate acestea? „*Fatalitate? Ghinion? Fatalitatea are un nume. Ghinionul are un chip. E nevoie de mii de săraci care să facă un bogat. Ghinionul muncitorilor are un nume. Ea se numește: trust, cartel, monopol!*"

Și filmul ne arată hidoasa imagine a Wall-Street-ului, a bursei, a băncilor capitaliste. Iată vinovatul, iată ucigașul, acela care, dacă ar fi după el, ar face ca toți oamenii să fie nefericiți!

★

Să ne întoarcem, însă, la marile, la bătrînele fluvii.

Misissippi. Așa l-au numit vechii indieni: în limba lor înseamnă „Tatăl apelor". Dar Pieile Roșii au fost exterminate. A rămas fluviul. Malurile lui sînt însă astăzi mai triste decît erau odinioară, apele lui mai murdare. Fiindcă, de-a lungul acestor maluri, sînt fabrici și uzine capitaliste, „*care fabrică bogăția pentru cei bogați*" și în care cei ce muncesc sînt robi. „*Săracii lucrează pentru cei bogați; cînd sînt negri, sînt de două ori mai săraci și lucrează de două ori mai din greu*". Ku-Klux-Klan; linșajul negrilor; mizeria albilor — iată priveliștile de astăzi ale malurilor Misissippi-ului... Și bătrînul fluviu se înfurie deseori, inundînd vaste terenuri, făcînd ravagii în orașe și în ferme. Aici, capitalistul face din fluviu un dușman al omului. „*Pentru a îmblînzi pentru totdeauna Misissippi-ul, ar trebui mai puțini bani decît sumele pe care le cheltuiesc Statele Unite într-un singur an pentru pregătirile de război*". Un dig, un simplu dig... Dar ce le pasă celor bogați de soarta săracilor din a căror sudoare și din al căror sînge își sug ei bogăția?!...

Gangele — bogatul fluviu care dă două recolte pe an și pe malurile căruia mor de foame, în fiecare an, mii și mii de oameni. Două

fluviilor

sute de ani l-au stăpînit colonialiștii englezi, jefuind, deci, patru sute de recolte. Astăzi, marele popor indian și-a cîștigat independența. Soldații englezi au părăsit India, dar au mai rămas oamenii de afaceri englezi, și lor li s-au adăugat și cei americani. Iar cele patru sute de milioane de indieni luptă astăzi ca să redobîndească bogăția „măicuței Gange“.

Nilul. *„La ce te uiți tu, faraonule?“* — îl întreabă filmul pe unul din străvechii împărați constructori ai piramidelor. Și faraonul răspunde: *„La oamenii care construiesc cum construiau și sclavii mei...“* *„Ce vezi tu, sfinxule?“* — îl întreabă filmul. Și sfinxul răspunde: *„Oameni care suferă cum sufereau și pe vremea mea...“* Pe malurile Nilului, colonialismul a făcut ca istoria să pară că ar fi încremenit timp de 5000 de ani; felahii trăiesc aceeași viață primitivă și folosesc aceleași unelte primitive ca și pe timpul lui Tutankamon. Iar atunci cînd apare tehnica — o, desigur, tehnica cea mai modernă — e numai pentru ca trustmenii de peste mări și țări să poată jefui mai lesne bogățiile acestui roditor pămînt.

Amazonul. Aici, măcar, ajungem în plină preistorie. In nepătrunsele păduri braziliene trăiesc oameni care par să fi descoperit abia de curînd focul și navigația cu piroagele. E drept că pe malurile Amazonului sînt și orașe cu zgîrie-nori trufași, schele petrolifere moderne. Dar nici orașele, nici sondele nu sînt ale poporului brazilian. *„Apele Amazonului curg în Brazilia pentru S.U.A...“* John Foster Dulles vizitează această țară în chip de stăpîn, asistă la experiențe cu bombe atomice, aruncate în pădurile care — dar ce importanță are asta?! — sînt populate de triburi „sălbatice“.

Lumea capitalistă! Lumea mizeriei, a robiei, a exploatării. Rodul muncii oamenilor e transformat în mijloace de huzur pentru cîțiva — și în arme. Capitaliștii încearcă să dezlănțuie încă un război. Pentru ce? Pentru că, nesătui, ar vrea să înșface noi bogății. Și împotriva cui?

Impotriva celeilalte lumi.

★

Da, există și o altă lume! Din fericire, există, și noi o cunoaștem. E lumea noastră, a celor care trăim pe malurile Volgăi, Donului și Amurului, ale lui Yang-Tse, ale Dunării, Vistulei, Ostravei și Mariței. E lumea oamenilor liberi, care își construiesc fericirea și care se bucură în întregime de roadele muncii lor.

Această lume există, și filmul ne-o arată. După atîtea și atîtea imagini care ne-au încrîncenat sufletul — imagini ale tragediei lumii capitaliste — ce ușurare să ajungi într-o uzină sovietică, în care se făuresc unelte pașnice și bunuri pentru bunăstarea oamenilor; pe un șantier din Polonia, unde se construiesc case de locuit pentru oamenii muncii; într-o școală din Mongolia; într-o mină din Republica Democrată Germană. Filmul e un atlas viu și al acestei părți din globul pămîntesc, care s-a rupt din robia capitalistă și în care muncitorii — cei ce doresc și luptă pentru fericirea tuturor oamenilor — și-au luat soarta în propriile lor mîini.

Yang-Tse. Larga întindere de pămînt pe care ne-o înfățișează filmul și care, pînă acum cîțiva ani, constituia latifundia unui mandarin, o vedem împărțită în parcele egale harnicilor plugari chinezi. Pe malurile marelui Fluviu Galben gonesc camioane din Gorki, iar tractoarele din Stalingrad ară pămîntul roditor. Mii și mii de oameni au venit să îndiguiască fluviul și muncesc cîntînd. Un popor întreg, de sute de milioane de oameni, muncește cîntînd, acum, după ce au trecut, ca un lung și groaznic vis, multele secole de sclavie...

Volga. Vapoare și șlepuri plutesc pe apele line, către Caspica, sau către Nordul depărtat. Malurile Volgăi sînt înflorite ca niște grădini. Tineri îndrăgostiți trec pe alei. Cîntece se aud de pretutindeni. Ajungem la Stalingrad, orașul-erou. Clădirile sale albe, uzinele, casele de cultură, blocurile muncitorești, parcurile, cheiurile strălucesc toate în soare. Nu demult, aici au fost ruine și moarte. Dar orașul s-a ridicat din nou, mai frumos și mai viu decît înainte, simbol al tăriei de neclintit a acestei lumi a noastre.

Nu, pe aceste meleaguri, fluviile și oamenii nu se mai dușmănesc. *„Aici fluviile și oamenii sînt prieteni...“*

★

E de mirare că spre această lume sînt ațintiți ochii tuturor muncitorilor și țăranilor, ochii tuturor asupriților de pe întreaga suprafață a globului pămîntesc? Ea e doar speranța lor, visul lor de fericire, imaginea viitorului lor!

Sînt asupritorii bogați și înarmați? Or fi! Dar cei asupriți sînt numeroși, dîrji — și ei sînt și mai puternici prin lupta lor. Cu atît mai puternici sînt foștii asupriți care și-au cucerit libertatea; ei au în mîinile lor și puterea economică și cea politică! Vor asupritorii să dezlănțuie războiul? Or fi vrînd! Dar popoarele se împotrivesc și știu cum să oprească mîna ucigașă!

O luptă gigantică se desfășoară pe întreg globul. Și, în ciuda oricăror aparențe, cei ce au fost tari slăbesc din ce în ce, iar cei ce n-au avut nici o putere se întăresc tot mai mult. Nimic nu poate opri istoria din mersul ei implacabil. Ce duce apa la vale, rămîne bun dus...

Muncitorii din întreaga lume n-au fost niciodată mai puternici, pentru că niciodată n-au fost mai uniți. Aceasta ne arată cît se poate de grăitor „Cîntecul fluviilor“. Fac greva muncitorii dintr-o țară capitalistă, încetează lucrul, ca semn de solidaritate, și cei din alte țări capitaliste. Poliția vreunui guvern burghez a tras cu mitralierele într-o coloană de demonstranți, protestează muncitorii din toate țările și lupta nu slăbește, ci crește în vigoare.

„Cei ce pregătesc războiul, încep prin a-l face muncitorilor...“ La Brest, în Franța, poliția asasinează pe Edouard Maze, muncitor constructor. In Modena, în Italia, poliția ucide șase muncitori. *„Dar cine seamănă vînt, culege furtună...“* Muncitorii votează greva și mașinile rămîn nemișcate. Cordoanele de poliție sînt date peste cap. Muncitorii se adună la mitinguri și în congrese internaționale. Și cheia succesului lor e unitatea lor de luptă! Și iată, în Franța, în Germania occidentală, în cele două Americi, conducătorii clasei muncitoare sînt eliberați; în Japonia, în Italia, grevele izbîndesc, muncitorii își smulg drepturile din ghearele patronilor; în Italia, țăranii intră cu plugurile pe pămînturile moșierilor...

„Unitate“ se rostește „unidad“ în America Latină, „toîitso“ în Japonia, „vahdat“ în Iran, „unità“ în Italia. Dar în toate țările „unitate“ înseamnă „victorie“...

E primăvară. Primăvară în natura care ne înconjoară și primăvară în omenire... Despre această minunată primăvară ne vorbește „Cîntecul fluviilor“.

Cîntecul fluviilor! Cîte nu ne povestesc bătrînele fluvii! Oare n-au trebuit și ele, mii și mii de ani fără contenire, să-și sape albia în pereții de granit ai munților, pînă să răzbească la odihna limanelor mărilor? N-au avut și ele de înfruntat atîtea și atîtea piedici pînă să-și croiască, în sfîrșit, drumul firesc?

Și oare nu e acesta și viitorul omenirii muncitoare?

Nicolae MĂRGEANU

7) ...Pacea poate fi impusă! O spun popoarele. 8) Pe malurile Amazonului focul se aprinde la fel ca acum cîteva mii de ani. 9) Iată și bătrînul Gange — fluviul atît de iubit de marele popor indian. 10) La Modena, în Italia, muncitorii au transformat înmormîntarea a 6 tovarăși de-ai lor uciși de poliție, într-o puternică manifestație. 11) Kenia. Colonialismul britanic continuă să reprime cu sălbăticie lupta pentru libertate a poporului. 12) Pe un uriaș șantier din China populară.

BĂ VERDE

— schiță —

Maria ARSENE

lin natura sălbatic de
care ne-nconjura, și că
mii de ani pe-acolo.
doar.
rlescu înălță către soare
rivi la el prin limpezimea
rubiniu, trase o dușcă
nd din limbă spuse:
mai știi una bună?
le se-amestecară.

vă spun o chestie cu o
, un radio și-o mașină
..
tim. Gospodina distrată
șina electrică de călcat
radioului și radioul în
tru mașină...
început să cînte fierul
și să se-ncingă radioul...
că zic eu întîi una cu
tor de oale, de-o să vă
crimile de rîs.
tru că noi, cei de la in-
lectrică, spuseserăm des-
ve și povești, iar cei de
ă nu se lăsaseră mai pre-
rebuit să cedăm în fața
or de la fabrica de con-
e, de-altminteri, erau și mai
stfel că alegerea se făcu

spună Borunescu întîm-
u vagonul de gheață ex-
ianuarie și sosit în august.
mai bine să-l lăsăm pe
c-a fost prizonier la hit-
-au crezut că-i popă cînd
t netuns și nebărbierit de
..
-i Neacșu? Neacșule!
tovarășe Neacșu!
mai la o parte, pe-o
i adormea copilul și
semne amînare. Noi aș-
știți. În cele din urmă
tehnicianul Tudose, un
să tot fi avut treizeci

sem proaspăt transferat
I-am prezentat direc-
am planuri mari, idei,
perspectivă... Ce mai
, acu, pentru că sîntem
cum s-ar spune, ne
ot să vă spun și unul
care-mi dădeau ghies.
că unii socoteau
ea de la minister la
care, ca tehnician în
nentare, era un fel
e. De
rîsem
că și
e lu-
tere-
i că,
cînd
să
abă,
pie-
neta
mi
în
nde-
. pe
ex-
dată
e în
s. O
păr
. Să
?...

— Tudose, tehnician — mă recomand eu.

Tînăra făcu o pereche de ochi. „Ce-o fi văzut la mine?“ — gîndii și instinctiv îmi zvîrlii privirea spre oglindă. Negăsind nimic deosebit, mă uitai din nou la fată, care intrată în cameră, examina curios pereții, fereastra, încerca robinetul de la chiuvetă...

— Da, îmi place — rosti ea înveselită subit.

— Ce vă place? — vrui eu să-i spun, dar încremenii cu vorba în gît. Cineva, un om de serviciu probabil, intră pe ușă cu două geamantane pe umăr și un cufăr prins de curea pe spate... Dar să las asta! Știți, începusem la un aragaz instalat în mica bucătărioară a locuinței, să încerc să prepar o mîncare de pasăre cu sos, pentru conserve în serie.

— Și bagajul? întrebai eu.

Tehnicianul tăcu, apoi reluă:

— Da... bagajul. Geamantanele erau ale tovarășei, noua contabilă. Din eroare, administratorul uzinei îi repartizase aceeași cameră pe care cu 48 ore înainte mi-o dăduse mie... Așadar, fierb eu un sfert de găină și încerc întîi un sos de roșii. Era bun, dar pulpa de pasăre căpătase un gust acrișor...

— Și contabila? — îl întrerupse Zorlescu curios.

— Contabila? Ah, da. Contabila nu voia să-nțeleagă că eu am dreptul întîiului chiriaș al camerei. Își desfăcuse geamantanele și începu să orînduiască în dulap rochiile, lingeria... Prin urmare, fac o a doua încercare. Prăjesc un piept de rață, storc o jumătate de lămîie și presar... știu eu? — să spunem ca la două-trei degete de pătrunjel verde.

— Dar dumneata te-ai mutat? — făcu o tovarășă de lîngă Zorlescu.

Tehnicianul săltă plictisit din umeri:

— De ce să mă mut? — și abandonînd repede ideea, continuă: Am constatat însă că friptura de rață nu merge cu sos gras, ci dimpotrivă necesită un amestec ușor piperat de...

— Atunci se vede că a plecat contabila — interveni o țesătoare cu obrazul alb-lapte, rotund-portocală și roșu-piersică.

— Ei, plecat... Cum o să plece! Mi-a scos hainele mele de pe umerașe, le-a întins pe pat și și-a pus taiorul și mantaua dumneaei de ploaie, după care a deschis cealaltă parte a garderobului. A luat în brațe cămășile mele, inclusiv cele două pijamale, și mi le-a întins:

— Iați-le! — mi-a poruncit — și du-le în camera ce ți se va da. Eu rămîn aci.

— Ba eu rămîn — mă împotrivii, căci drept să spun, îmi plăcea odaia. Avea ferestre mari, o terasă micuță, dar destul de încăpătoare să stea vara două persoane la o măsuță și...

— A trebuit să-ți lase camera — mai zisei eu.

Tehnicianul oftă.

— Ei, nu era chiar atît de ușor. Se-ncăpățînase, frate, și nu voia... În sfîrșit! Găsesc eu o altă metodă.

— Mai bună? — spuse nu știu cine.

— Mai bunăă! Oho! Și încă cum! Ascultați și fiți atenți. Așadar, disperat că tot ce-ncercasem pînă atunci nu a mers, tai un curcan, îi fierb spatele în zeamă de varză, îl trec prin suc de zarzavat clocotit și...

— Contabila! Contabila! Ce-ai făcut cu ea? — țipă deodată Zorlescu, nervos peste culme.

Tehnicianul părea însă că nu mai aude, cufundat în povestirea experienței pe care parcă o retrăia în fața noastră.

— ...Mai prăjesc în unt proaspăt, vreme de cinci minute, hartanul, și după ce-l vîr în răcitor, încălzesc ușurel un sos de zeamă de ceapă și piper. Arunc trei grăunțe de cuișoare...

— Contabila! Cum a rămas cu ea? — strigarăm aproape în cor cîțiva.

Tehnicianul Tudose tresări și privi ca halucinat la noi, speriat de avalanșa întrebărilor.

— Contabila...? Care conta...? A! Da... Păi, contabila nu s-a mai mutat. Voia și dînsa terasă.

Respirarăm cu toți.

— Păi, zi, așa, frate. Te-ai mutat dumneata!...

— Nu. Am spus eu asta?

Deodată se făcu iarăși liniște. O tăcere penibilă de gheață, în care vocea scăldată în emoție a tehnicianului se auzea limpede, clară, parcă fiecare cuvînt ar fi fost tras din pușcă.

— ... Am anunțat direcțiunea că lucrez la o conservă specială. Friptură de pasăre cu suc propriu. Sînt aproape două luni de atunci. Directorul m-a întrebat cînd cred că o să se termine încercările. Am fixat un termen: 1 mai 1955.

— Adică azi — subliniai eu, cu gîndul că încălzesc atmosfera.

— Exact azi.

— Și??...

— Îndată. Viorico — se adresă el unei tinere femei cu părul blond, strîns pe ceafă — fii bună și scoate din rucsacul nostru borcanele cu pasăre în sos...

— Și...? — șopti sugrumat Zorlescu.

— Ce, tovarășe? — făcu tehnicianul. Ce mai vrei?

— Păi... asta... contabila...

— Contabila? Ce tot aveți cu ea? I-am lăsat camera pentru trei săptămîni. Am locuit la un prieten. Apoi am venit iarăși cu bagajele și...

—S-a mutat ea?

— Nu. Nu ne-am mai mutat nici unul! Au ieșit actele de la Sfat și am luat-o de nevastă. Dealtminteri îmi plăcea, și de-aia nu voiam să-i cedez camera... Acum, lucrez la un alt preparat. Miel cu tarhon. Să te lingi pe degete, nu alta. Tot cu sos, dar... Dar ce aveți, tovarăși? Îmi pare că nu mai sînteți atenți. V-am plictisit cumva?...

CURSA PĂCII

Cicliştii străbat Aleea Stalin din Berlinul democrat (Ediţia 1953).

„Salutăm participanţii la „Cursa Păcii I". Cu aceste cuvinte au fost întîmpinaţi sportivii oaspeţi în toate localităţile prin care au trecut şi, adesea, chiar pe mari porţiuni de şosea, în toate ediţiile cursei.

Warschau-Berlin-Prag
Wir grüßen die Sportler
den V. Frieden fahrt.

...Era în primăvara anului 1948. Echipe de cicliști reprezentînd 5 țări porniseră în întrecere, pe distanța Varșovia—Praga. Cale de 870 kilometri, sportivii au străbătut zeci și zeci de orașe, sute de comune și sate ale Republicii Populare Polone și ale Republicii Cehoslovace.

Același cuvînt ce era scris — în diferite limbi — pe fularele de mătase albastră, pe care le purtau cicliștii în jurul gîtului, era rostit laolaltă cu sportivii, de sute de mii de oameni din localitățile de pe parcurs: „Mir", „Peace", „Pokoj", „Frieden", „Pace". Pretutindeni, pe unde se opreau, cicliștii erau întîmpinați ca adevărați soli ai păcii.

Cine cîștigase întrecerea aceea sportivă, organizată de ziarele „Trybuna Ludu", din Varșovia, și „Rude Pravo", din Praga? Victoria aparținea în primul rînd, scopului organizării întrecerii: afirmarea voinței și hotărîrii de a apăra pacea — scumpă năzuință a popoarelor. Ca să amintim și rezultatul tehnic, adăugăm: pe primul loc în clasamentul competiției s-a clasat ciclistul cehoslovac Jan Vesely...

. „Cursa Păcii" a devenit apoi o competiție tradițională, dragă cicliștilor europeni. La următoarele ei ediții venea un număr mereu sporit de participanți. Echipe din 9 țări—la a doua ediție; din 11 țări—la a treia ediție; din 12 țări—la a patra ediție. Și numărul lor creștea an de an. În 1954, la a șaptea ediție, au luat parte peste 100 cicliști reprezentînd 18 țări.

O dată cu creșterea popularității „Cursei Păcii", a sporit și amploarea ei din punct de vedere tehnico-organizatoric. Participanții la întrecere au început, din anul 1952, să străbată o cale și mai lungă, trecînd de atunci și prin numeroase localități ale Republicii Democrate Germane.

...Am însoțit echipa cicliștilor romîni în cîteva ediții ale „Cursei Păcii" și, ori de cîte ori rasfoiesc notițele luate cu acest prilej, retrăiesc parcă zilele petrecute în cele trei țări prietene. Nicicînd n-ar putea fi uitate minunatele spectacole ale ansamblurilor sindicale poloneze organizate în cinstea sportivilor oaspeți, la Varșovia.

În timpul scurtelor popasuri făcute în orașele germane, localnicii adresau oaspeților sportivi cele mai calde urări de bun venit în mijlocul lor. „Die Freunde", „Die Friedensfahrer" („Prietenii", „Cicliștii Păcii") — așa îi denumeau ei pe sportivi.

Cicliştii romîni şi cei din R. D. Germană s-au antrenat împreună la Cluj, în vederea ediţiei de anul acesta a marii competiţii.

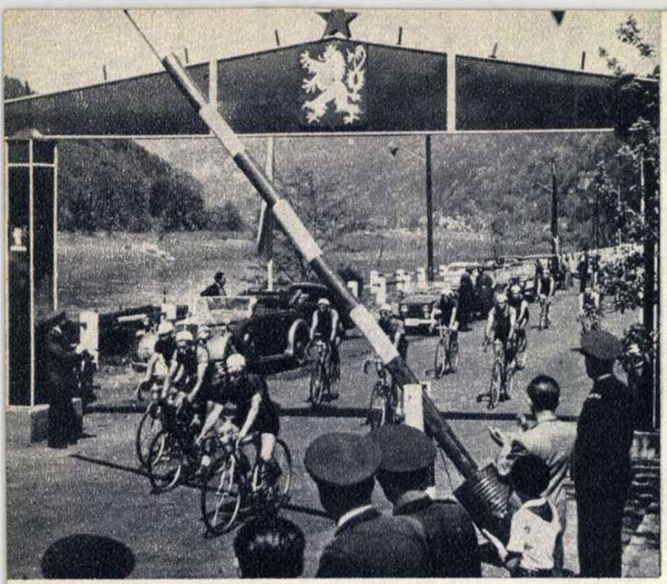

Părăsind teritoriul R. D. Germane, participanții la „Cursa Păcii" sosesc în primul oraș al R. Cehoslovace. Deczin. (Ediția 1952).

Cicliștii au sosit în pitorescul oraș german Bad-Schandau, de pe malul Elbei.

BERLIN
RUSST DIE
LNEHMER DER
IEDENSFA HRT

Pe stadionul din Berlin, echipa R. D. Germane este primită cu entuziasm și răsplătită cu vii aplauze pentru succesul obținut în etapă (Ediția 1952)

În orașele cehoslovace, sportivii oaspeți își făceau intrarea pe sub minunate arcuri de triumf, împodobite cu steaguri multicolore și lozinci ale luptei pentru pace. Locuitorii „Orașului de Aur" — Praga — vestiții constructori de automobile, bravii oțelari din Morawska-Ostrava, zeci de delegați din fiecare oraș cehoslovac ofereau sportivilor daruri.

Fiecare dintre aceste fapte venea să întărească și mai mult convingerea că organizarea „Cursei Păcii" a sădit sentimentul participării la o grandioasă manifestare de solidaritate internațională în lupta pentru pace.

Ca și în anii trecuți, numeroase echipe cicliste din diferite țări se reîntîlnesc, la sfîrșitul lunii aprilie, la Praga, pentru a participa la a opta ediție a „Cursei Păcii". De data aceasta, și-au anunțat participarea sportivi din peste 20 de țări.

În mijlocul acelor delegații sportive va fi și echipa de ciclism a R.P.R., o echipă tînără, dar hotărîtă să-și reprezinte cu cinste patria. De aceea, componenții echipei noastre s-au pregătit cu sîrguință. Puterea de luptă și dîrzenia tinerilor C. Dumitrescu, G. Moiceanu și L. Zanoni, experiența bogată pe care o au N. Maxim, Șt. Sebe sau C. Istrate, îndrumările antrenorilor M. Niculescu și Al. Someșan sînt factori care pot și trebuie să ne aducă satisfacția unei comportări cît mai bune.

Timp de 14 zile, cît durează „Cursa Păcii", oamenii muncii din țara noastră vor urmări cu interes, prin presă și radio, desfășurarea acestei competiții sportive — nou prilej de afirmare a ideii că sportul constituie un factor puternic de înfrățire a tineretului lumii:.

P. DAVID

O conversație prietenească... Constantin Dumitrescu stă de vorbă cu o pionieră din Leipzig (Ediția 1953). Revista cehoslovacă „Svet v obrazech" a publicat această fotografie pe coperta sa.

SVĚT V OBRAZECH

Cuvinte încrucișate

CONSTRUCȚII

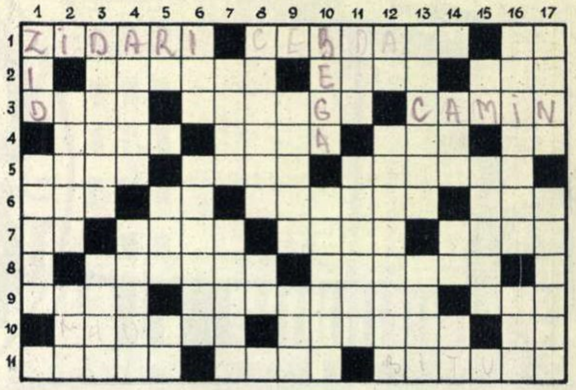

ORIZONTAL: 1) Cei care înalță case și palate — Pridvor la casele țărănești — Bisa! 2) Împodobiri — Stil în arhitectură — Copac. 3) A năzui — Linie care mărginește un obiect — Asemenea case de cultură s-au construit cu miile în țara noastră în ultimii ani (sing.). 4) Se întrebuințează la confecționarea ornamentelor pentru fațadele noilor clădiri — Un metru cub de lemne — Etaj — Simbol chimic. 5) Diminutiv masculin — Smintit (mold.) — Crengi bătute de apele rîului (Olt). 6) Ornament în arhitectură — Ochi de lanț — Parte componentă dintr-o clădire — Leagă între cele două ziduri, doi pilaștri, două coloane etc. 7) Pronume posesiv — Un sfert de catren — Și le construiesc muncitorii cu ajutorul împrumutului acordat de stat (sing.) — Perspicacitate. 8) Construcție din scînduri — Material pentru construcții. 9) Dinte — Roman de Vera Ketlinskaia în care este prezentată viața tinerilor care au construit orașul Komsomolsk — Comunicație între două fiorduri în Norvegia. 10) Cu el se prind una de alta cărămizile — Oraș în R.P.R. — Gheorghe Ionescu. 11) Locuință — Cum e varul (fem.) — Materia primă a constructorilor șoselelor moderne.

VERTICAL: 1) Se construiește din cărămidă — Stil în arhitectură. 2) Element de arhitectură caracteristic unui anumit stil ce s-a dezvoltat în evul mediu — Rîu în U.R.S.S. 3) Unul din cele trei ordine clasice de arhitectură (fem). — Imobil în care încălzitul și întreținerea se fac în comun pentru toți locatarii. 4) Latura unui corp de clădire — Cămin. 5) Radan — Produs lactat — Literă armeană. 6) Trăiește în Tibet — Tejghea. 7) Definește o construcție într-o anumită fază — Mijloc de comunicație de la un etaj la altul. 8) Melodie — Măsură. 9) Sabie scurtă și lată — Sămînță. 10) Fluviu în U.R.S.S. — Utilaj mecanizat pe un șantier de construcții. 11) Din cînd în cînd — Oraș din R.P.R. în care s-a construit un mare cartier muncitoresc. 12) Transportă! — Material de construcție. 13) Element în arhitectură care dă suplețe clădirilor — Poemă de Hesiod, poet grec din sec. VIII î. e. n. 14) Cai — Fără număr! — Al fine (muz.). 15) Două litere din drum — Se spune despre clădirile cu mai multe etaje (mod.). 16) Atașare — Se ocupă cu gospodărirea spațiului locativ. 17) Acum (trans). — Îl acordă statul celor ce vor să-și construiască locuințe.

Cuvinte rare: Tues, Ova, Eid, Oma, Eees.

DEZLEGAREA JOCULUI DIN NR. TRECUT

TIOLKOVSKI

ORIZONTAL: 1) Interastrală. 2) A — Lavă — Atom. 3) Telemecanică. 4) I — Ava — Alinat. 5) Opui — V — B — Sto. 6) Ll — Lăsat — Ir. 7) Kuzbas — Cuba. 8) Otare — L — Na — S. 9) Vamă — Satelit. 10) S — A — Decola — E. 11) Kaluga — N — Sol. 12) Iute — Reacție.

VERTICAL: 1) I — Tiolkovski. 2) Nae — Plută — Au. 3) T — Lau — Zamalț. 4) Elevi — Bra — Ue. 5) Ramă — Lae — Dg. 6) Ave — Vas — Sear. 7) Saca — S — Lac — E. 8) T — Albac — Tonă. 9) Răni — Tunel — C. 10) Atins — Balast. 11) Locația — I — Oi. 12) Amator — Stele.

MONOVERB

(3—9)

CONTINENT

Acest număr conține 8 planșe în culori, reproduceri de artă și anume: 4 planșe imprimate în tipar înalt, reproduceri de tablouri în ulei din plastica sovietică; 4 planșe imprimate în tipar plan, reproduceri de lucrări de graficieni romîni.

REDACȚIA: BUCUREȘTI PIAȚA SCÎNTEII Căsuța Poștală 56 Tel. 7.60.10 Int. 1788

ABONAMENTE: la toate oficiile poștale din țară și la factorii poștali și difuzorii voluntari din întreprinderi și instituții.

PREȚUL ABONAMENTELOR
3 luni: 9 lei
6 luni: 18 lei
un an: 36 lei

Tipărită la Combinatul Poligrafic Casa Scînteii „I. V. Stalin". Planșele executate la Imprimeria de Timbre-București și la Întreprinderea Poligrafică nr. 4-București.

FLACARA
23 AUGUST
1944 1954
La mulți ani, tovarăși!

Colectivul redacțional al revistei „Flacăra" mulțumește pe această cale tuturor cititorilor și corespondenților săi care l-au felicitat cu prilejul împlinirii a trei ani de apariție a revistei. Străduindu-se a satisface în măsură tot mai mare exigențele mereu crescînde ale cititorilor săi, lucrătorii „Flăcării" își reînnoiesc cu acest prilej angajamentul de a îmbunătăți necontenit conținutul și prezentarea revistei, de a da oamenilor muncii din patria noastră, o revistă demnă de lupta și victoriile lor.

FLACARA

Nr. 9 (58) — 1 MAI 1955

Prețul 1,50 lei

FLACARA

Nr. 10 (59) — 15 MAI 1955

SA APLICAM PE SCARA LARGA
METODA COLESOV

În zori, pe ogoarele întovără[illegible] agricole „Izbînda" din comuna Ulești. Bri[illegible] a 5-a de tractoare a S.M.T.-ului „Eliza Stoenești" și-a început lucrul.

Fiecare oră bună de lucru e prețioasă. Și pentru ca tractoarele să poată ara fără întrerupere, șeful de brigadă Ștefan I. Frangulea și tractoristul Dragomir Dumitru pregătesc faruri pentru schimbul de noapte.

BĂTĂLIA PENTRU RECOLTĂ

Zile de-a rîndul, fără întrerupere, a plouat peste Bărăgan. Pînzele de apă s-au întins, destrămate, peste ogoare. Pămîntul îmbibat mustea. Vremea uscată care a urmat a devenit de două ori, de zece ori mai prețioasă. Nu ziua, ci ora a ajuns să hotărască soarta recoltei. S-a lucrat din zori în zori, făcîndu-se schimburi la săparea canalelor de scurgere a apei, la îndiguiri, la montări de pompe, făcîndu-se schimburi la brigăzile de tractoare. Lupta aceasta cu ploile și cu timpul s-a terminat cu victoria locuitorilor Bărăganului. Grîul e verde și des, iar de curînd a răsărit și porumbul. Truditorii ogoarelor pot fi mîndri de contribuția pe care o aduc la realizarea sarcinei trasate de partid țărănimii muncitoare: obținerea unei recolte de 10 milioane tone grîu și porumb. Fotografiile alăturate redau cîteva aspecte ale muncii depuse în ultimele săptămîni în raionul Urziceni.

Organizația U.T.M. din Armășești a hotărît să are pămîntul celor plecați în armată. În fotografie: tînărul țăran muncitor Mihai Alexandru luîndu-și primul acest angajament.

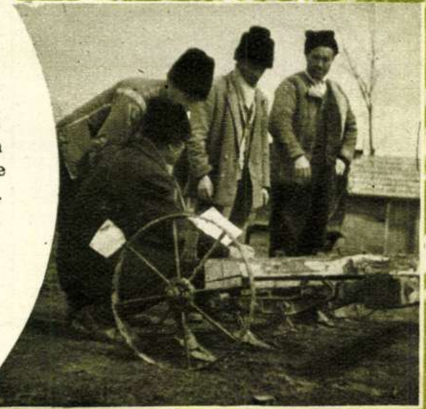

Cu ajutorul tehnicienilor din S.M.T.-Gîrbovi, președintele gospodăriei colective „Gîrbovi" și fierarul gospodăriei au construit două marcatoare pentru însămînțarea porumbului în cuiburi așezate în pătrat.

Salariații G.A.S. Armășești au ieșit la săparea șanțurilor pentru scurgerea apei de pe ogoare

Fotografii de Eva MOLHO

FLACĂRA

Proletari din toate țările, uniți-vă!

Nr. 10 (59) 15 MAI 1955 ANUL IV

REVISTĂ BILUNARĂ SOCIAL—POLITICĂ ȘI LITERAR—ARTISTICĂ

Aceasta e calea!

Seara căzuse caldă și înmiresmată. Bulevardele și străzile largi ale Capitalei gemeau toate de o lume pestriță și veselă. Din forfota aceasta neîntreruptă se desprinseră deodată strigătele ascuțite ale vînzătorilor de ziare:

— Ediție specială, ediție specială!

Glasurile lor păreau mai puternice, mai agitate și mai multe ca de obicei. Fiecare purta sub braț un prețios și îmbucurător document. Fiecare se grăbea să anunțe primul Hotărîrea Consiliului de Miniștri al Republicii Populare Romîne cu privire la reducerea de prețuri cu amănuntul a unor mărfuri alimentare și industriale și a tarifelor de spectacole. Oprindu-se din drumul lor, cetățenii se îngrămădeau în dreptul vitrinelor luminoase, pentru a citi nerăbdători ziarul.

Ajuns acasă, bătrînul meu vecin de apartament, pensionarul Avram Costenciuc, mă întîmpină cu o bucurie nespusă:

— Asta se cheamă că din pensia pe care am luat-o azi voi putea să-mi cumpăr mai multe lucruri trebuincioase ca pînă acum. Și în primul rînd un nou costum de haine. La acest articol, Hotărîrea prevede reduceri de la 6-30%.

— Să-l porți sănătos, nene Avrame!

— Da, da, e o treabă minunată. Pe vremea mea prețurile se urcau doar, fără să coboare vreodată. Acum se vede că oamenii lucrează cu mai multă pricepere și îndemînare.

Am zîmbit. Bunul meu vecin, care citea în fiecare dimineață ziarul cu conștiinciozitatea sa de pensionar, se oprea totuși la această superficială înțelegere a lucrurilor. Știrile mărunte, presărate în toate ziarele noastre — vestind eforturile oamenilor muncii pentru creșterea producției și productivității muncii lor — se contopeau deodată toate într-o hotărîre ce anunța o nouă ieftinire a vieții. Dar în aceste însemnări scurte, în care apăreau fugar cifre și nume de oameni și în care bătrînul pensionar văzuse doar pricepere și îndemînare, se oglindesc de fapt patriotismul clasei noastre muncitoare eliberate de exploatare și politica Partidului Muncitoresc Romîn, îndreptată spre creșterea necontenită a nivelului de trai al celor ce muncesc. Da, e adevărat, oamenii au învățat să muncească mai bine, dar în primul rînd doborîrea capitalismului și crearea noilor relații social-politice i-au făcut pe oamenii muncii din țara noastră să considere efortul colectiv pentru mărirea productivității muncii, drept cea mai înaltă sarcină patriotică.

A doua zi, vecinul meu mi-a arătat noul costum cumpărat. Era mîndru și mulțumit. I-am spus că hainele-i stăteau de minune, apoi am reluat discuția din ziua precedentă. Pentru a înțelege mai limpede lucrurile l-am invitat să facem împreună o vizită prin cîteva întreprinderi din Capitală.

„Hai să însoțim haina dumitale prin toate fazele ei de fabricație: de la firul de lînă pînă în momentul cînd este expediată magazinului de confecții.

Să alegem la întîmplare, i-am spus, o filatură. Acolo unde în embrion haina dumitale începe să prindă viață".

E o clădire mare, așezată la marginea Bucureștiului: filatura „Tudor Vladimirescu".

Mai întîi secția carde, acolo unde grămezi enorme de lînă așteaptă să fie înghițite de dinții lacomi ai contoniilor. Înotînd prin ele ca prin niște nămeți de zăpadă, muncitorii le stropesc cu diferite amestecuri lichide, le întorc, le resfiră, pregătindu-le pentru îndelungatul lor drum. Prepararea unei partide se poate asemăna cu prepararea unei adevărate specialități culinare. O mică neatenție și gustul dorit poate fi compromis. O mică neatenție și deșeurile ar putea lua proporții extraordinare.

Prin vuietul asurzitor al zecilor de contonii, selfactoare, mașini de scuturat, ascultăm toate acestea de la inginerul-șef Maria Arhive. Meșterul Dumitru Ion surîde și-mi spune:

— A uitat tovarășa să vă spună cea mai importantă parte: partida pe care o vedeți conține 40% deșeuri recuperabile. Cineva s-a gîndit cu mult cap la toată treaba asta. Să vă povestească dînsa mai departe.

— E adevărat, uitasem. Noi aducem lînă de la „Textila Grivița". Am observat că sub mașinile lor rămîneau cantități mari de deșeuri — lînă cu fibra mai scurtă — pe care ei o vindeau mai departe cu 5 lei kilogramul. Am cerut să ni le livreze nouă. Am reușit să realizăm un amestec compus din 60% lînă pură (68 lei kilogramul) și 40% lînă deșeuri (5 lei kilogramul), care a dat un fir de cîteva ori mai rezistent. Vă închipuiți ce bucurie și ce economie excepțională am realizat totodată.

Meșterul Dumitru rîde și mai tare.

— De fapt tovarășa inginer a uitat și acum să vă spună cum s-au petrecut toate lucrurile. Treaba asta minunată a făcut-o în bună parte dumneaei...

În secția carde, cunoaștem pe un meșter care a realizat în ultimele cîteva luni numeroase inovații destinate sporirii productivității muncii, și pe comunista Iordana Bonea care-și depășește zilnic propriul angajament cu 20%.

Trecem apoi în secția de selfactoare, acolo unde valurile de pretort se transformă în firul gata pentru prelucrat.

Acum cîteva luni muncitoarea Eugenia Pințoiu, din această secție, se prezenta la cabinetul tehnic. Acolo a găsit-o pe inginera Arhive, căreia i-a spus:

— Am citit undeva că valurile de pretort pot fi așezate pe mașină chiar în mersul ei. Am și încercat și am văzut că se pot economisi nenumărate minute moarte.

Citiți lozinca pe care muncitorii filaturii „Tudor Vladimirescu" au așezat-o într-una din secțiile întreprinderii. Ea oglindește năzuința și biruințele clasei noastre muncitoare.

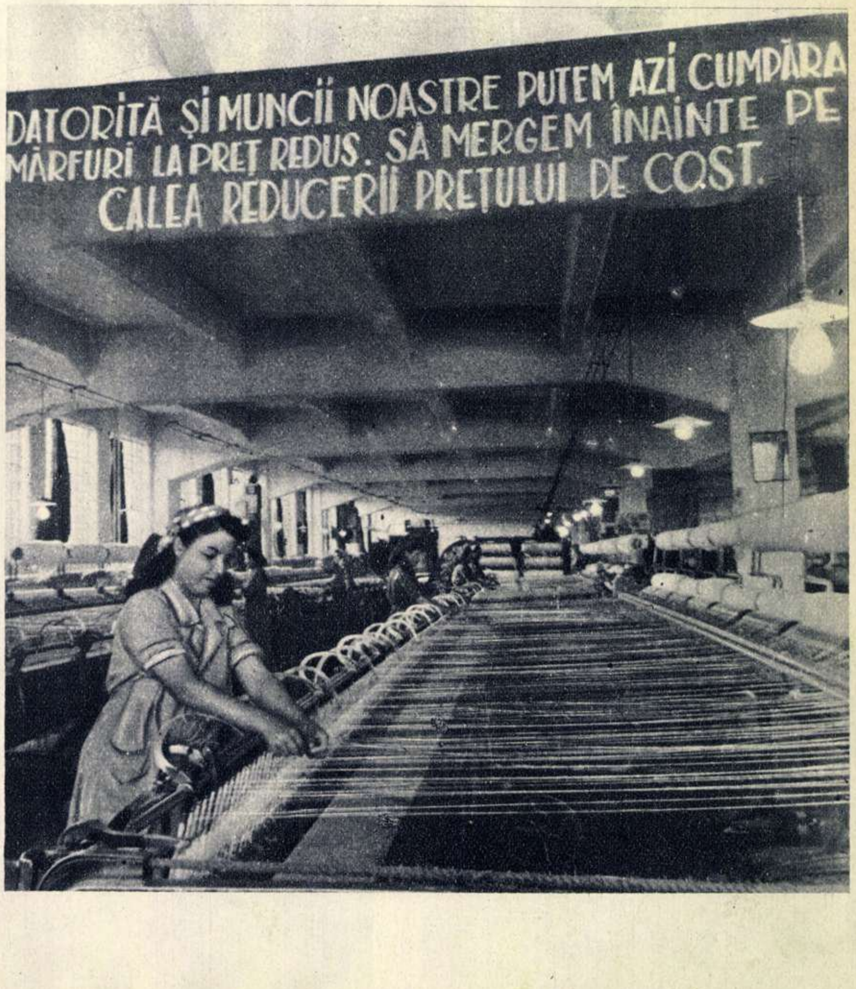
DATORITĂ ȘI MUNCII NOASTRE PUTEM AZI CUMPĂRA
MĂRFURI LA PREȚ REDUS. SĂ MERGEM ÎNAINTE PE
CALEA REDUCERII PREȚULUI DE COST.

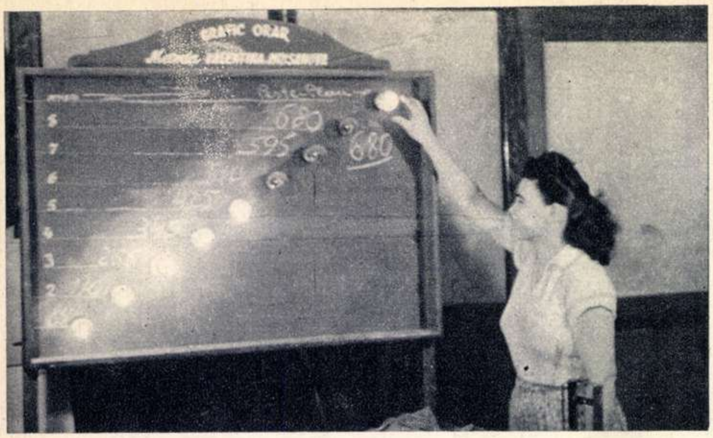

În sectorul 5 al fabricii de confecţii „Gheorghe Gheorghiu-Dej", se aplică metoda graficului orar a Valentinei Hrisanova. E ora 12... Norma de 425 pantaloni, planificată pînă la această oră, a fost depăşită. Muncitoarea Rozalia Dărăban e fericită că poate să aprindă becul roşu care arată că secţia lucrează în depăşire de normă.

Inginera Arhive a zîmbit:

— Metoda de care vorbeşti dumneata e metoda lui Melnikov, extinsă de ani de zile în Uniunea Sovietică. Să extindem şi la noi aplicarea ei.

De atunci, metoda Melnikov a fost aplicată pe scară largă şi în întreprinderea „Tudor Vladimirescu". S-au redus timpii de staţionare a maşinii cu 6,8%, iar ca producţie s-a realizat la un singur selfactor, în 8 ore, 3,7 kilograme lînă în plus. Şi aceasta datorită faptului că o muncitoare a avut iniţiativă!

Utemista Valeria Davidescu dădea pînă nu de mult fire duble, nu-şi curăţa maşina şi nu dovedea suficientă seriozitate în lucru. In şedinţele organizaţiei, tovarăşele din secţie au criticat-o aspru. In acelaşi timp, i-au expus ţevile cu fir la panoul codaşelor şi i-au urmărit îndeaproape munca. Azi Valeria este pe cale de a deveni fruntaşă. In această clipă se ceartă în glumă cu tovarăşa Maria Bonea, pentru că vrea singură să ne arate cum se poate lega şnurul la fus fără a opri selfactorul. Apoi ne explică cum trebuie lucrat valul pînă la lemn, pentru a obţine o reducere aproape totală a deşeurilor. Aceste două metode fac parte din iniţiativa locală a fabricii şi constituie mîndria colectivului de aci. Prima sporeşte productivitatea unei maşini în timp de 8 ore cu 1,012%, iar cea de a doua reduce deşeurile cu 0,75%.

...Aici cred că trebuie să ne întrerupem pentru o clipă vizita noastră, bătrîne prieten, sînt sigur că te interesează mai îndeaproape şi mai limpede semnificaţia practică a acestor două metode locale. Să ascultăm deci explicaţia inginerei Arhive:

— Iată: înainte, după prelucrarea valului rămîneau întotdeauna peste 200 grame fir. Azi rămîn abia 50. Dacă înmulţim cu 40 (numărul total al valurilor pe care un selfactor îl prelucrează în opt ore) cele 150 grame folosite, obţinem 6 kilograme fire recuperate. Mai departe: pentru legarea şnururilor la fus se oprea înainte toată maşina. Operaţia dura circa 1,5 minute. Ruperile aveau loc în medie de 5-6 ori pe zi. In total, deci, 7,5 minute. In acest răstimp se pierdeau 1 kg fire, care acum nu se mai pierd. Iată, deci, cum se obţin în plus, de la o singură maşină, într-un singur schimb, datorită aplicării acestor două metode, 7 kg fire.

Să le ţinem minte. Ne vom întîlni cu aceste fire şi mai departe. Aşezînd metodele pentru obţinerea firelor alături de celelalte metode, inovaţii şi raţionalizări realizate de colectivul fabricii în ultima vreme, vom putea înţelege de ce cheltuielile de producţie au fost reduse în primul trimestru al anului 1955 cu 1,33% în loc de 0,78%, realizîndu-se economii în valoare de 19.000 lei.

Urmînd mai departe drumul firelor de lînă, am ajuns la întreprinderea „Postăvăria Romînă". Ne aflăm în secţia preparaţie, unde zărim bobinele cu fir pe care le părăsisem în filatură. Dar de îndată ce intrăm în ţesătorie, decorul se schimbă. Firele, resfirate în urzeli multicolore, sînt apucate cu lăcomie de războaie şi unite în cele mai diverse modele de stofe şi pînzeturi. Renunţăm să mai vorbim. Zăngănitul sacadat al războaielor ne absoarbe orice încercare de discuţie. Urmărim jocul nebun al suveicii ce aleargă de la un capăt la altul al războiului, lăsînd în urma ei, ca un păianjen mecanic, firul ce se unduieşte măiestrit, umplînd ţesătura de desene colorate.

Să revenim la calculele noastre Preţului de cost, pe care filatorii l-au imprimat prin munca lor firelor de lînă, i se adaugă aci cel corespunzător muncii ţesătorilor. Dar şi aci se luptă pentru reducerea lui. Calea folosită: economiile. Ele se realizează pe două căi: întrebuinţîndu-se la maximum materia primă şi făcînd ca operaţiile necesare prelucrării ei să devină cît mai puţin costisitoare.

Intr-o scurtă şedinţă de producţie a secţiei ţesătorie, la care avem ocazia să asistăm, putem auzi următoarea dispută între muncitorul Dumitru Hupca şi alt ţesător mai tînăr:

— Nu pot fi de acord cu critica tovarăşului Hupca. Am oprit războiul pentru zece minute. L-am oprit ca să pot ieşi să fumez o ţigară. Zece minute! Stă lumea în loc?

— Mi-am închipuit că-mi vei răspunde aşa, zîmbeşte tovarăşul său. Dar hai să facem împreună o mică socoteală. In fiecare zi timp de zece minute întrerupi maşina (şi doar o singură dată — în cazul cel mai bun). Războiul a stat. Dacă în acest răstimp de 10 minute el ar fi ţesut mai departe, s-ar fi produs 27 cm de stofă. In două zeci şi şase de zile lucrătoare 7,02 metri. Inmulţeşte acest rezultat cu numărul total al ţesătorilor din întreprinderea noastră! Va rezulta o cifră frumuşică. Te-ai gîndit?...

Muncitorul cu pricina a tăcut şi în locul lui vorbeşte utemista Maria Grigoraş:

— Socoteala e simplă: stofa care s-ar fi produs în acest răstimp ar fi fost suficientă pentru confecţionarea a peste 200 costume bărbăteşti! Am fumat fiecare cîte o ţigară şi s-a realizat... cu 200 costume mai puţin...

Cînd ne-am întors în ţesătorie am zărit, alături de maşina acestei tinere, un mic panou: „În cinstea zilei de 1 Mai tovarăşa Maria Grigoraş şi-a luat angajamentul să depăşească planul cu 4%". Iar în continuare am aflat despre tovarăşul Gaiţă că îşi depăşeşte cu regularitate norma cu 56%.

O producţie ridicată în dauna calităţii materialului nu va contribui la scăderea preţului de cost. În fotografie: inginera Niculina Angelescu, de la „Postăvăria Romînă", controlînd cu lupa ţesătura lucrată de fruntaşa Maria Boghici. Inginera nu are nimic de reproşat; Maria Boghici dă ţesături de bună calitate.

La cabinetul tehnic al fabricii de confecţii „Gheorghe Gheorghiu-Dej", se ascultă expunerea croitorului Niculae Furcoi asupra noii sale inovaţii. Printr-o mai bună încadrare a tiparelor, demonstrează acesta, se vor economisi 34 mm căptuşeală la fiecare raglan bărbătesc, ceea ce însemnează economii de 58.677 lei anual. De asemeni, se va economisi pînză de vatir în valoare de 68.000 lei.

Inovaţia meşterului Constantin Nitz, de la „Postăvăria Romînă", a adus o serioasă contribuţie la scăderea preţului de cost pe întreprindere. Vopsirea ţesăturilor cu noua maşină a ridicat cu 50% productivitatea muncii în secţia boiangerie.

Pe pereți se mai găsesc încă urmele negre ale curelelor de transmisie. De aproape două luni transmisia generală a fost desființată și războaiele lucrează azi cu motor propriu, lucru care a adus importante economii întreprinderii. De asemenea, prin inovația comunistului Nitz Constantin, secția boiangerie a introdus un nou sistem de vopsire a materialelor care a mărit productivitatea muncii în secție cu 50%. Prin demonstrații practice, meșterul Nitz a început să răspîndească acest procedeu și în întreprinderile textile din Oradea și Orașul Stalin.

Dar să revenim la cele 7 kilograme fire pe care la filatură le-a putut economisi un singur selfactor. Aci, la țesătorie, ele s-au transformat în mai bine de 12 metri de stofă bărbătească. Ea va putea acum lua drumul pieței sau al fabricilor de îmbrăcăminte.

La fabrica de confecții „Gheorghe Gheorghiu-Dej“, unde am intrat pentru a ne continua vizita noastră, avem ocazia să cunoaștem în sectorul 5 două dintre cele mai bune prietene: Mariana Stoica și Maria Truschevici. Lucrează la sectorul de confecții bărbătești și sînt amîndouă fruntașe. Deasupra locului lor de muncă au atîrnat un panou mare: „Să sprijinim tot timpul pe tovarășii care au rămas în urmă“. In secție, într-o vreme utemista Silvia Neagu începuse să rămînă în urmă. În loc de 18 haine pe zi, ea dădea abia 13. Primăvara mijia pretutindeni și Silvia era tînără și veselă. În ședințele organizației, Mariana a criticat-o cu asprime. Silvia Neagu a smiorcăit în batistă și a spus:

— Mă voi îndrepta, vă promit. Aș vrea să știu însă dacă tovarășa Stoica ar putea vorbi la fel de aspru și cu prietena ei Maria.

N-a avut prea mult de așteptat. Peste o lună de zile Mariana Stoica o făcea cu ou și cu oțet pe prietena sa, care începuse și ea să dovedească delăsări în muncă.

Surprinsă, Maria Truschevici a roșit, apoi în ascuns a plîns și mai avan ca Silvia, dar de pus tot s-a pus pe treabă. Mariana e azi la fel de bună prietenă și cu Maria, ca și cu Silvia.

Cu și mai multă asprime l-au criticat muncitorii comuniști, în cadrul ședinței de organizație, pe Ion Gorgan, pentru gravele sale greșeli în producție. Iar Gorgan, orgolios și mîniat, s-a apărat cu îndîrjire. Dar pînă la urmă s-a pus și el pe treabă.

Faptele acestea, care arată puterea criticii, s-au petrecut în sectorul 5 al întreprinderii. Dar pînă să ajungă aci, am întîlnit în restul fabricii alte o mulțime de lucruri minunate care dovedesc de asemenea profundul interes și larga inițiativă de masă care există și aci pentru găsirea de noi și noi metode în mărirea productivității muncii.

În secția de normare, tovarășii mi-au arătat cîte economii pot fi realizate prin îmbinarea judicioasă a două modele diferite pe același material. Aproape în fiecare colț al secției pot fi întîlnite în continuare cele mai ieftine și mai ingenioase inovații în muncă. Iată mașina de prins piepții, realizată de către comunistul Dezideriu Schwartz și Ion Anghel, dintr-o veche mașină „Pfaff“ scoasă la reformă. Lucrul se face acum mecanic, sub supravegherea a patru oameni în loc de doisprezece cît erau necesari înainte. Iată și alte inovații, care elimină însăilatul de la capacele de buzunare, înlocuind munca a doi oameni. Mai departe vedem dispozitivul de confecționat găici și mașina de cusut automat nasturi, realizate de tovarășul Iosif Sander, inovații care economisesc de asemenea munca mai multor oameni, și altele, și altele, toate realizate în primul trimestru al anului 1955.

Nu demult fabrica a adoptat o metodă generală de muncă: prodsincronul. Abandonîndu-se sistemul de lucru în bandă rulantă, muncitorii își lucrează acum fiecare în parte lucrul său. Munca nici unuia nu mai depinde acum de felul cum muncește celălalt, fiecare răspunzînd individual de rezultatele muncii sale.

Rezultatele noului sistem sînt uluitor de mari: productivitatea muncii pe întreaga întreprindere s-a mărit cu 40-50%.

★

Ne apropiem de sfîrșitul călătoriei noastre. Undeva între costumele acestea multe, înșirate atît de frumos în rafturile și vitrinele magazinului „Confecția“, se află și cei 12 metri ajunși la capătul călătoriei. Din ei, meșterii croitori ai fabricii au făcut patru costume bărbătești complete... Minutele „neînsemnate“, cîștigate de un singur selfactor, economiile și atenția țesătorilor, conștiinciozitatea croitorilor...

...7 kilograme lînă, 12 metri stofă, 4 costume de haine...

7 kilograme de lînă economisite de sute și mii de selfactoare. Lupta pentru scăderea prețului de cost în sute de țesătorii și fabrici de confecții din țară.

Dumneata, bunul meu vecin, care îți trăiești în tihnă și pace bătrînețea, ți-ai cumpărat azi un costum nou. L-ai cumpărat cu 169 lei mai ieftin.

Nu-i așa că, și mai mult ca pînă acum, poți să pricepi și să cinstești dragostea cu care oamenii muncii luptă pentru fiecare minut și pentru cea mai măruntă economie de materie primă, pentru fericirea tuturor celor ce trăiesc și muncesc în țara noastră?

Ilarie MURGU

In după-amiaza zilei de 5 mai a avut loc în Capitală, în sala Teatrului C.C.S., adunarea festivă consacrată sărbătoririi Zilei Presei Comuniste. Despre însemnătatea acestei sărbători a vorbit tov. Vasile Dumitrescu, director general al Agenției Romîne de Presă, Agerpres.

SĂRBĂTOAREA PRESEI COMUNISTE

Ziua de 5 mai, ziua apariției „Pravdei" leniniste, a devenit o sărbătoare scumpă presei comuniste și muncitorești din întreaga lume, cum scumpă este însăși „Pravda" pentru oamenii cinstiți de pretutindeni.

„Pravda", ca și întreaga presă sovietică, constituie pentru ziariștii comuniști și progresiști din orice colț al globului pămîntesc un inegalabil model de principială îndeplinire a indicației leniniste despre sarcinile presei ca propagandist, agitator și organizator colectiv.

Tocmai de aceea a intrat și în tradiția presei din țara noastră ca în fiecare an sărbătoarea aniversării apariției „Pravdei" să constituie un prilej de trecere în revistă a activității sale. În această zi, la Iași, la Hunedoara, la Craiova, în Orașul Stalin, la Ploești, la Tg. Mureș, în zeci de alte orașe ale țării, ca și în numeroase unități socialiste din agricultură, au avut loc adunări. În toate orașele din țară redactori ai presei centrale și locale s-au întîlnit cu cititorii și colaboratorii ziarelor și revistelor — muncitori, țărani muncitori sau colectiviști, activiști de partid și ai aparatului de stat, profesori, studenți, militari, gospodine, corespondenți voluntari — pentru ca pe baza discuțiilor purtate și din propunerile făcute ziarele să-și îmbunătățească necontenit activitatea.

În Capitală, în afara numeroaselor asemenea consfătuiri, au avut loc o reuniune la Casa Ziariștilor și o adunare festivă în sala Teatrului CCS, consacrate Zilei Presei Comuniste, manifestări la care au participat, alături de numeroși ziariști din București, ziariști sovietici și alți corespondenți ai presei străine.

Ziua Presei Comuniste a constituit și în acest an un prilej deosebit de manifestare a dragostei întregului nostru popor pentru presa sovietică în frunte cu „Pravda". Ea a constituit, în același timp, pentru lucrătorii presei noastre un nou prilej de manifestare a hotărîrii lor de a-și întări eforturile în lupta pe care întregul popor o dă, sub conducerea partidului, pentru triumful orînduirii socialiste.

La Ploești, în sala cinematografului „Timpuri Noi", a avut loc o consfătuire a redacției revistei „Flacăra" și a ziarului regional „Flamura Prahovei" cu cititorii și corespondenții.
In fotografie: un aspect din timpul consfătuirii.

Zile de primăvară

Unde pămîntul e mai zvîntat, se lucrează cu tractorul (fotografia din stînga sus). Dar unde pămîntul e prea jilav, prind bine și atelajele (dreapta)...

Reportaj de Maria ARSENE

Fotografii de A. MIHAILOPOL

N-am mai fost de ani în Frătești. Să tot fie vreo opt sau zece. Dar îmi reaminteam că de la stație și pînă în sat e cale de peste trei kilometri. O șosea de picior tăia fir drept peste cîmp, ducîndu-te făr'de ocol.

Pe drum nu mi s-a urît. Casele, multe dintre ele ridicate de curînd, mi-au ținut plăcută tovărășie, chiar de la linia ferată. Locuințele sînt durate din cărămidă și învelite cu tablă. Unele au acoperișul de șiță sau carton asfaltat. Dar din acestea au mai rămas puține.

În inima satului, m-am oprit. Căminul cultural, școala, cooperativa și sediul gospodăriei agricole colective sînt așezate aproape în cerc. Școala este clădirea cea mai arătoasă. Construită din cărămidă arsă și beton, pare, cu fațada ei arcuită în unghi de provă, un uriaș vapor alb ancorat între valurile verzi ale tăpșanului cu iarbă dată în colț.

Sediul gospodăriei colective îl găsești într-o clădire lătăreață, așezată pe-un dîmb. Din pridvor, dacă ai soarele peste creștet și ții palma streașină la ochi, poți zări firul de argint al Dunării și spinările sure ale dealurilor bulgărești.

Iar dacă intri în biroul președintelui și al contabilului, ori la club sau în curtea largă a colectivei, și te-ncumeți să zăbovești pînă către seară, ai să te-ntîlnești, cu Stoica Coscai, care a fost în Uniunea Sovietică și-a văzut colhozuri mari și zdravene, așa cum dorește să fie și gospodăria lor din Frătești; apoi ai să poți sta de vorbă și afla multe de la Mișu Stănică, colectivist fruntaș, de la Ion Voichin, secretarul organizației de partid a gospodăriei, de la Dumitru Militaru, președintele gospodăriei, de la frații Stănică din brigăzile de cîmp și chiar de la moș Anghel, care-i atît de șiret la vorbă pe cîtu-i de priceput la glume în doi peri...

Am rămas o vreme în sat și mă pregăteam să plec, îmbogățit cu un carnet întreg de note, date, fapte, cifre și însemnări.

M-a oprit în mijlocul uliței Voichin. Observase că-mi tot însemnasem în carnet. Mă întrebă:

— Ai scris tot ce ai văzut pe la noi, tovarășe?

— Da, aproape tot.

— Și ai să le dai la ziar?

— Chiar pe toate n-am să le dau. Va trebui să mai aleg...

M-a prins prietenește de braț.

— Dar pe Lina lui Soare ai văzut-o?

— N-o cunosc; cine-i?

Clătină din cap a mustrare și-mi spuse:

— Cine-i, o să afli după ce vei sta de vorbă cu ea. Dar dacă nu o cunoști, nu poți spune la București că ai trecut în carnet chiar despre toate cîte-s mai de seamă pe-aici.

★

Casa Linei lui Soare se află în dreapta liniei ferate, dacă stai cu

fața către București. Adică în satul nou, sau în „lunci“, cum i se mai spune.

Nu e prea mare locuința. Două odăi, o sală și un pridvor. Dar e cea mai deosebită din Frătești. Cînd treci, trebuie să întorci capul și să privești păunul cu coada rotată în culori, zugrăvit de mîinile meștere ale unui pictor amator din sat. Alături, se află, în roșu și albastru, un corn al abundenței din care ies, mănunchi, flori și spice de grîu.

Ne-am dat întîlnire cu Lina lui Soare într-o după-amiază ploioasă, cînd treburile la cîmp se întrerupseseră. Ne-a așteptat la poartă, cu o cofă plină ochi cu apă.

M-am oprit în curte să admir picturile

— Îmi plac zugrăvelile cu multe culori. Chipuri de oameni, flori, păsări, animale... — îmi spune dînsa în timp ce trece lîngă mine și mă apără de atacurile furioase a doi cotei.— Păunul seamănă cu unul dintre acei care-i avea Cantacuzino la conac. Culorile cozii le-am spus din gură meșterului și el le-a zugrăvit pe perete. Și calul cu călăreț din fundul prispei e zugrăvit tot din minte.

— Cine-i?

— Ei... Avea tata o ilustrată veche. Un roșior din războiul cu turcii... Cornul? (rîde) Cornul l-am pus să-l zugrăvească cînd s-au împărțit primele bucate la colectivă. Dar intrați în casă, tovarăși, că vă plouă.

Camera e înaltă, cu pereții proaspăt văruiți și împodobiți cu o mulțime de fotografii și ilustrații din reviste.

Lina s-a așezat pe scaun în fața noastră. Voichin și cu mine stăm pe marginea patului. Pe masă sînt o carafă cu vin, pastramă și brînză, ceapă și pîine albă.

— De ce nu mai luați, tovarăși? Că se găsește acum la noi.

— A dat pămîntul bogăție de bucate, la colectivă — spuse vesel Voichin, și taie gospodărește o felie de pîine rotundă și netedă.

Lina întoarce privirea spre el.

— A dat, dar ca să dea a trebuit să dăm și noi din mîini. (Către mine) Ogorul nu se lasă mințit. Nu, nu... Și cine zice că-l înșală, se păcălește singur. Înainte vreme îl mințeam. Că nu aveam vreme. Trebuia să muncim întîi la boier și pe urmă petecele noastre de ogor. Și totdeauna, cînd ajungeam la ele cu plugul sau cu secera, se găsea cîte o treabă nezăbavnică la boier ori arendaș...

Și pentru că veni vorba de ciocoi și logofeți, Lina se porni să-și depene din caier amintirile. După o vreme tăcu.

Am aprins o țigară și am rugat-o să continue. A netezit ușurel cu palma fața de pe masă, a oftat și a încheiat un capitol întunecat din viața ei:

— ... Și așa cu Racleș, arendașul. M-am dus la el și i-am spus: «Boierule, mi s-a prăpădit un cal. A făcut „os mort“ și a trebuit să-l dau. L-am vîndut doar pentru piele». A sărit arendașul năprasnic spre mine: «Eu prințului Cantacuzino îi plătesc arendă pînă la un ban de cinci. Și dacă plouă, și dacă-i secetă. Trebuie să vii cu căruța la arie» . «N-am cal, boierule, ce să fac?» A rînjit ca un tartor: «înhamă-te tu!» L-am drăcuit, l-am blestemat și am plecat. A trebuit să vînd căruța. Fără părinți, cu două surori mai mici în spinare, ce era să fac?!...

Mă uit la fața ei rotundă, cu obrajii aspru rumeniți. Subliniază voinicește cuvintele, cu mîna, iar atunci cînd rîde, strungăreața îi taie parcă o fîșie de lumină pe-ntinsul feței.

Acum vorbește repede și însuflețită. E-n apele ei și se observă bine că o bucură cele ce-mi spune.

Stoica și Stanciu Coscai controlează din cînd în cînd cum își face datoria semănătoarea lor.

— ... s-a adeverit deci proverbul din străbuni, că cine se scoală de dimineață mai cîștigă o zi. Am pus, tovarășe, pînă au dat ploile, zece hectare de ovăz de primăvară, cinci hectare de cartofi, cinci de lucernă, unul de ceapă în grădină... Apoi mazăre de mai și grîu... Cum stă ploaia, ieșim la cîmp. Chiar și cîte un ceas, două. Doar să se zbicească puțin. Ce spuseși? Desigur că-i zor. Zor mare, tovarășe... Fiecare zi, fiecare oră și minut sînt de preț. De mare preț pentru pîinea care nu crește singură-n cuptor. Ei, dacă n-ar fi fost ploile!... Dar prindem noi din urmă zilele pierdute!

Am sorbit din vin. Am gustat din pastramă și din brînză. Nu știu de ce, Lina îmi răspunde mie, la o întrebare pusă de Voichin.

— ...Dumitru? Ei, ăsta e colectivist. Dar mai e și lăutar. Avea un obicei... Las', ce să mai vorbim, că acu' s-a cumințit.

A tăcut.

— Spune, tovarășă Soare — o îndemnă Voichin.

Lina a prins să zîmbească:

— Știu eu de ce mă-mbii. Ca să scrie tovarășul la ziar. Așa-i?

— Poate și de asta — mă dau în vileag.

— Să vă spun, atunci... Dar nu-i socoteală mare. Așa, cu Dumitru. Cînd ți-era lumea mai dragă, hait! pleca la nunți. Ba mai lua și pe alții de la munci. Taraful. Odat'... Eram la prașa a treia. Cînd ajung la marginea tarlalei, văd că lipsesc dumnealui și alți trei tovarăși din rînduri. Întreb, dar nimeni nu știe de ei. Parcă pieriseră deodată. Dau fuga în sat și abia acolo aflu că cei patru au luat o căruță a gospodăriei și au pornit spre Băneasa. Aveau angajată o nuntă. Asta-i.

Voichin nu se lăsă:

— Spune, tovarășă: cum i-ai adus?

— Cum să-i aduc? M-am zvîrlit pe un cal și am gonit pe deșelate după ei. I-am ajuns pe șosea, la jumătatea drumului. Am oprit calul. Au oprit și ei căruța. Le-am vorbit. M-am luat nițeluș de ei și ei de mine, apoi ne-am împăcat și ne-am întors cu toții la prașă.

— Dar cu școala cum a fost? — continuă Voichin.

Lina ridică mîna.

— Ei, cu școala a fost mai greu decît cu prașa sau caii. Dar nu m-am lăsat. Sînt... Ia să număr cîți ani îs de-atunci...

Prin fața ochilor îmi trece o elevă, măruntică de stat, cu ochii negri și gesturi iuți. O văd seara, în banca din față a clasei de alfabetizare. Întoarce cu grijă și sfială foile cărții de citire, apoi prinde caietul în palme, ca pe o coroană gingașă de floarea-soarelui... Părul ei aduce în clasă iz de iarbă și levănțică. Pe degete mai poartă urmele neșterse ale cozii de sapă...

— Veneam la școală în fiecare seară, tovarășe... Un an. Și încă unul. Pînă ce...

Îmi întinde o pagină de caiet cu un scris dur, ascuțit. Citesc.

Este o lucrare de control a unei eleve din ciclul doi. Subiectul, la libera alegere. Îl redau întocmai, cum l-am transcris în carnetul meu:

«Paraschiva, îngrijitoarea de viței, o tînără fată, într-o zi, în rochie albastră, cobora pe povîrnișul vîlcelei. Cînd o văzură, viței lăsară joaca și întoarseră boturile lor mititele spre ea.

— Astăzi nu stau cu voi. Astăzi, dragii mei, sînt liberă. Dar i-a fost milă de ei și a rămas duminica toată de i-a îngrijit».

Și apoi semnătura elevei și data: „Lina Soare, 1955 ianuarie 15“.

★

Familia lui Stancu Coscai se compune din opt persoane. Opt membri ai gospodăriei agricole colective „Viață nouă“. Stoica este nevasta lui Stancu Coscai. Stoica a fost în Uniunea Sovietică în anul 1949. N-a fost singură, ci cu un grup mare de țărani muncitori plecați să viziteze și să vadă cu ochii lor viața colhoznicilor. Și Stoica Coscai a văzut...

— N-am să uit niciodată, tovarășe. Cînd le-am povestit celor din sat despre cele 16.000 kilograme porumb scoase la hectar de colhoznici și despre spicul de grîu cu peste 250 de boabe, se uitau la mine ca la altă aia.

Stoica Coscai le-a arătat un spic adus din Uniunea Sovietică. Oamenii au privit și pipăit spicul. Au rupt un bob, două, le-au frecat în mîini și apoi le-au spart între măsele. Boabe de grîu adevărat.

— Ei, ce-ați crezut, că-s numai vorbe? — le-a zis.

Curînd, după ce s-a întors din Uniunea Sovietică, s-a făcut gospodăria. Cea dintîi familie care s-a înscris a fost a ei. Stancu și Stoica

Ploile multe au făcut ca grînele să fie amenințate de buruieni. Echipa I de cîmp a ieșit la plivit. Nici un fir de buruiană să nu rămînă pe ogor!

Ploaia a încetat! Lina lui Soare deschide larg ferestrele, să pătrundă în casă lumina. Și apoi — la cîmp! Nici o oră bună de lucru nu va fi pierdută!

Coscai, membri de partid, cu patru copii: trei băieți și o fată, toți utemiști.

Au trecut iarăși ani. Băieții s-au făcut mari. S-au însurat. Fata s-a măritat. A crescut și gospodăria. S-au întins tarlalele. S-au mărit cantitățile de cereale și banii primiți pe ziua-muncă.

— Așa ne-am hotărît — îmi zice Stancu. Să luăm nurori și ginere numai din colectivă. Să nu ne-nstrăinăm la muncă.

Tovarășa Stoica îmi arătă o fotografie. Privesc: zi de toamnă însorită. Într-o curte stau, loitre lîngă loitre, trei care mari încărcate cu saci plini de bucate. Curtea e a lor. Și sacii cu grîu, tot ai lor.

Și-au luat trei nurori și-un ginere, cu toți din gospodărie.

— O să trecem cu mult mia de zile — și fața-i prinde parcă o culoare nouă, cum numai încrederea și lumina o pot da.

Îmi iau rămas bun de la gazde. Afară, lîngă poartă, Stoica îmi spune:

Ion Voichin (al doilea din stînga) merge de la o brigadă la alta, pentru a ajuta pe colectiviști. Însămînțările trebuie să fie terminate repede!

①

DIN REGIUNEA BAIA MARE

Cine n-a străbătut cîtăva vreme plaiurile băimărene și are drum acum prin aceste locuri este cu neputință să nu observe schimbările petrecute. Iată, prin sate au apărut din ce în ce mai multe magazine mari, bogate în mărfuri, aparținînd organizațiilor comerciale de stat, așa cum este și „Alimentara“ din comuna Băița, raionul Șomcuța Mare (fotografia 1). Dar grijii pentru aprovizionarea oamenilor muncii din regiune i se adaugă și cea pentru asigurarea unor condiții din ce în ce mai bune de locuit. Și astfel, tot mai mulți mineri, obișnuiți ieri să-și ducă viața în bordeie dărăpănate, ocupă astăzi locuințe spațioase și sănătoase.

În anul care a trecut, s-au construit în orașul Baia Mare 175 locuințe individuale. Frumusețea acestor locuințe individuale rezultă și din faptul că în construcția lor se păstrează specificul regional.

Dar nici apartamentele din masivele blocuri muncitorești nu sînt mai prejos. În afară de blocurile construite pe o suprafață de 9100 m.p., sînt în curs de construcție alte 5 blocuri a cîte două etaje, fiecare bloc cuprinzînd cîte 72 apartamente. În fotografia 2 pot fi văzute cîteva din blocurile muncitorești construite în noul cartier „Gheorghe Gheorghiu-Dej“ din Baia Mare.

V. SĂSĂRANU
corespondent-Baia Mare

②

— Să vedeți... Am un plan pentru anul ăsta. O să-l spun la ședință, în colectivă.

O privesc atent. Își drege nodul basmalei și vorbește cu ochii pironiți spre răsărit:

— Trebuie să facem o tarla pentru experiență. Vreo două hectare. Semănăm porumb. Dar nu din cel obișnuit, ci bob și bob. Ales. Așa. Și în fiecare cuib din pătrat turnăm cîte o jumătate kilogram must de bălegar. Să vedem ce-om scoate...

— Dumneata ce zici?

— Eu cred că trecem de un vagon. Cu ochii mei am văzut în Uniune... O să trebuie să facem o platformă pentru bălegar și să stăm de vorbă cu agronomul. Și dacă cei din colectivă or să amîne... Eu am să fac de una singură o încercare pe cîteva prăjini din curtea noastră. O să le dovedesc că am avut dreptate. Doar cu ochii mei am văzut acolo...

★

S-a limpezit cerul spre răsărit și au venit păsări călătoare. Miriștea, spartă din toamnă, mustește. Din adîncul brazdei întoarse țîșnește iz proaspăt de reveneală.

Brigăzile colectivei au ieșit la cîmp. Femeile au mînecile suflecate și basmale colorate prinse șal pe după gît. Bărbații încă mai poartă căciuli.

Dinspre sat sosesc, huruind, tractoarele. Patru tractoare cu plugurile tîrîș după ele, intră buzna în tarlale. Cuțitele scot și răstoarnă din pămînt felii negre, untoase.

Lina privește din marginea ogorului mersul bărbătos al mașinilor greoaie.

— Ați ieșit cei dintîi cu brigada la cîmp! — spune cineva în spatele ei.

A întors capul. E moș Stănică Anghel, colectivistul cel cu mare pricepere la glume.

— Am ieșit...

— He-hei, ați ieșit, dar mai trebuie... Mai trebuie, fată, că nu se face primăvară cu o rîndunică.

Lina vrea să-i răspundă ceva, se răzgîndește, apoi își semețește fruntea:

— O singură rîndunică n-o putea să facă primăvara, dar ca s-o înceapă, n-are cine s-o oprească... — și se pornesc amîndoi pe rîs.

VALEA vieții

de Michal STEMR

scriitor din Republica Cehoslovacă

— Articol scris pentru „Flacăra" —

Autorul acestui articol, MICHAL STEMR, este originar din Ostrava. După ocuparea Cehoslovaciei de către armatele germane hitleriste, el s-a refugiat, în luna martie 1939, în Polonia, ducîndu-se la Krakovia unde s-a prezentat la o unitate militară cehoslovacă.

În toamna anului 1939, după cotropirea Poloniei de către hitleriști, a plecat mai departe, în Uniunea Sovietică, împreună cu un grup de ostași cehoslovaci.

Fiind încadrat într-o unitate militară cehoslovacă organizată în Uniunea Sovietică, Michal Stemr a luat parte la toate luptele în care a fost angajată această unitate pe frontul antihitlerist.

A plecat pe front ca soldat, iar cînd s-a întors în patrie, era ofițer. A luptat la Sokolov, la Kiev, la Dukla și a fost răsplătit pentru meritele sale ostășești cu mai multe ordine și medalii sovietice și cehoslovace.

După război, a început să lucreze ca redactor în presa militară, publicînd numeroase articole în care a împărtășit cititorilor experiența de pe front. Activitatea sa beletristică cuprinde o serie de broșuri despre decorațiile militare, o carte despre Eroul Uniunii Sovietice locotenent-colonelul Antonin Sochor și mai multe culegeri de nuvele.

Cu prilejul sărbătoririi celei de-a zecea aniversări a eliberării Cehoslovaciei, Teatrul de Artă al Armatei din Praga va reprezenta piesa lui Michal Stemr, „Săgeți spre patrie".

Urgia războiului bîntuia la Dukla. Hitleriștii se înfipseseră în plaiurile Carpaților ca niște căpușe. Ostașii sovietici și cehoslovaci trebuiau să cucerească deal cu deal, sat cu sat, casă cu casă și să le curețe de asupritori. Pretutindeni unde se desfășurau luptele, domneau mizeria și pustiul. Ca să nu mai vorbim de foamete!

Ostașii sovietici numiseră valea de la Dukla, „Valea morții". Și, într-adevăr, aveai impresia că viața fusese cu desăvîrșire alungată din locurile unde se dăduseră lupte. Dar după izgonirea cotropitorilor naziști, viața a reînceput și aici. Femeile și copiii, eliberați de spaimele războiului hitlerist, îmbrățișau pe ostașii sovietici și cehoslovaci.

★

Dar sătenii rămăseseră săraci lipiți. Cu ce să-și mai lucreze ogorul? Cu mîinile goale? Hitleriștii prădaseră totul în cale, chiar și cele mai sărmane cătune.

...Au trecut zece ani de atunci și iată-mă străbătînd iarăși cîmpul de la Dukla. Gîndurile-mi zboară în urmă, la cota 334... Hirova Gora... Obsar... Javira... Și văd din nou, ca aevea, ciocnirile crîncene ce au avut loc aici pentru cucerirea pasului Dukla; retrăiesc măreția acelor zile eroice. Dukla nu e numai un punct geografic, o trecătoare; ea a rămas un simbol al luptei poporului cehoslovac pentru libertate, un monument al eroismului de care a dat dovadă omul sovietic în lupta împotriva fascismului.

Îmi aduc aminte de ziua de 4 octombrie 1944. Ploua cu găleata. Grupa caporalului Zoldan străjuia trecătoarea pe o întindere de cîțiva metri. Se împliniseră trei zile de cînd ostașii stăteau înțepeniți aici în tranșee, cu picioarele în apă.

Situația era aceeași și în celelalte sectoare ale poziției ocupate de brigada cehoslovacă.

În noaptea de 5 spre 6 octombrie, serviciul cultural împărți o serie de exemplare din ziarul sovietic de front pe care-l primeau regulat.

Citim:

„Se luminase de ziuă cînd detașamentul Korjenkov, în grupuri mici, porni să-și deschidă drum spre culme. Ostașii sovietici luară cu asalt înălțimea. De acolo, din vîrf, se vedeau bornele de frontieră.

— Frontiera — exclamă sublocotenentul Ienasev.

— Înainte, tovarăși, să sfărîmăm jugul ce încătușează pe sora noastră, Cehoslovacia"!

În zori, cercetașii brigăzii ne aduseră vestea că ostașii sovietici luptau deja pe teritoriul nostru.

Pornirăm la ultimul atac. Obiectivul nostru era frontiera. Să trecem frontiera. Simțeam cum clocotesc în noi forțe proaspete. Înainte! În cursul dimineții, primii dintre noi au ajuns la graniță. Ostașii sovietici ne-au deschis porțile patriei...

...Au trecut de atunci mai bine de zece ani.

Urcăm pe o șosea în pantă repede, care la o cotitură ne dezvăluie, ridicîndu-se deasupra pădurilor întunecoase, monumentul eroilor, ca o săgeată îndreptată spre nori, vrînd parcă să ne atragă atenția și să ne spună:

„Privește cu luare aminte în jurul tău. Drumul pe care mergi acum, nu-i un drum ca toate celelalte!"

Ce poate fi oare neobișnuit aici? Șoseaua e la fel ca și acum zece ani. Mă uit la copacii ce-o străjuiesc pe margini. Mă apropii.

Drept în fața mea, se află un trunchi de copac. Un trunchi mort, străpuns peste tot de schije de grenade sau de mine și de gloanțe ce s-au oprit în inima lui. De cîte ori se apucă să reteze vreun copac, tăietorii de lemne dau de schije. Se opresc, uitîndu-se necăjiți la ferăstrăul rupt. „Pîrdalnicul de război!"

★

Satul Komarnik e dominat de un deal înalt împădurit: dealul

Urgia războiului a rămas doar o tristă amintire. Pămîntul stropit cu sîngele eroilor sovietici, cehoslovaci și romîni, a îmbrăcat în zilele puterii populare haina belșugului.

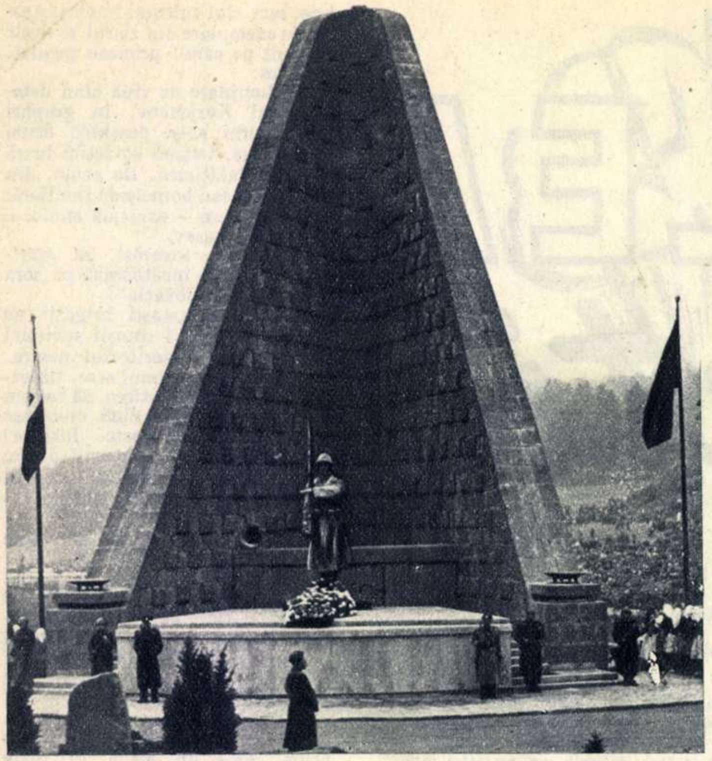

În amintirea eroilor căzuți pentru eliberarea Cehoslovaciei, a fost înălțat și la Dukla un monument impunător.

Obsar. Hitleriștii își săpaseră tranșee pe Obsar, iar ai noștri, pe o măgură din față. Inamicul ținea tot timpul sub focul artileriei un important sector al trecătoarei. Zece zile în șir și unsprezece nopți a trebuit să luptăm pentru cîțiva metri de teren. Satul Komarnik a fost prefăcut în scrum. N-au mai rămas în picioare decît școala și o singură casă.

Astăzi, casele din Komarnik, albe toate, strălucesc în soare. Sînt numai construcții moderne. Îl întreb pe învățătorul Mlynarcik cum trăiesc oamenii.

„Toți sîntem mulțumiți... în afară de unul singur; pasă-mi-te, numai căsuța lui a scăpat teafără din război. Și omul îi blestemă acum pe hitleriști că au tras prost. Dacă ar fi nimerit-o, ar fi avut și el astăzi o casă nouă ca toată lumea!..."

Urcăm împreună cu învățătorul coasta măgurei. Or mai fi oare tranșeele?

Mai sînt. Iar dacă dai la o parte ierburile ce le-au năpădit, din ele vezi trecătoarea și dealul Obsar.

„De ce nu le astupați? — îl întreb pe învățător. — Să nu cadă copiii în ele".

„Copiii? Da' de unde! Tranșeele astea sînt pentru ei un foarte instructiv material didactic; așa pot să-și dea seama de condițiile în care luptau ostașii sovietici în timpul atacului asupra Obsarului. Ei mă întreabă mereu cum au putut să reziste soldații atîtea zile și nopți în noroi și apă, și cum au cucerit apoi Dukla, alungîndu-i pe fasciști".

Ne îndreptăm spre șosea.

„Uitați-vă — ne spune învățătorul, arătîndu-ne un teren ce se coboară lin spre trecătoare — asta-i grădina noastră miciurinistă"...

Pe coasta brăzdată cu ani în urmă de tranșee, împănată cu adăposturi, ciuruită de subterane și șanțuri de legătură, învățătorul a semănat opt varietăți de cartofi, diferite varietăți de zmeură, pomi fructiferi, cereale și flori. El încearcă să afle ce plante pot fi cultivate în pămîntul tare al Duklei.

Dinspre bisericuța de lemn de la poalele Obsarului, care în timpul războiului era punctul de observație al detașamentului, adia un cîntec lin de păstori.

Învățătorul dădu din cap: „Muzica e o parte din viața noastră. Veniți să vă arăt ceva".

Ne îndreptăm spre școală și intrăm în clasă. Învățătorul deschide un dulap și scoate de acolo niște note pentru instrumente cu coarde. „Avem și o orchestră la Komarnik — ne spune el. Douăzeci și trei de instrumente. Ne lipsesc numai două viori. Dar o să le avem și pe astea curînd".

Înainte de război, singurii oameni din Komarnik care știau să citească și să scrie erau secretarul primăriei și cîrciumarul. Cît despre notele muzicale, habar n-avea nimeni de ele...

Ne luăm rămas bun de la grădina miciurinistă și de la Obsar și o luăm pe firul văii în jos, spre rîul Ondava. În dreapta șoselei, se desfășoară povîrnișuri muntoase repezi, îmbrăcate în păduri. Ieșirea din trecătoare se face printr-o vale îngustă, înscrisă pe hartă sub numele de Javira. Acum zece ani, aici era Valea morții...

— Ia-o spre Orlikul de Jos — îi spun șoferului.

Cîteva clipe mai tîrziu, trecem prin Orlikul de Jos. Casele albe sînt scăldate în razele soarelui. În toamna anului 1944, ostașii sovietici și cehoslovaci au străbătut distanța de la Komarnik la Orlik în două luni. Înaintau cîte două sute de metri pe zi!

Tovarășul Havrila, președintele Sfatului popular, ne primește în biroul său. Începem să ne depănăm amintirile. Da, așa e, pe atunci „Valea morții" își merita într-adevăr numele!

Cînd sătenii din Orlik s-au întors acasă, după eliberare, n-au mai găsit decît ruine. Ce să facă? Mormane de moloz, bîrne pe jumătate arse, drugi de fier îndoiți, sîrme împrăștiate — asta era tot ce le mai rămăsese.

„Mai bine ar fi să ne mutăm într-altă parte" — se tînguia un moșneag din locuința căruia se alesese numai praf și pulbere.

Ceva mai încolo, se afla un tanc sovietic. În momentul acela, un sergent tînăr a sărit jos din tanc, s-a apropiat de moșneag și i-a spus:

„Ați auzit cum ne construim noi Stalingradul?"

Sergentul a scos din buzunar o fotografie.

„Ia uitați-vă! Acestea sînt străzile noi ale Stalingradului. Știți în cît timp le-am construit? În doi ani".

Imaginile reconstrucției Stalingradului i-au convins pe sătenii din Orlik să rămînă pe locurile lor de baștină. Și-au ridicat la loc locuințele distruse, au înființat o cooperativă agricolă, au clădit un cămin cultural cu care s-ar putea mîndri și un oraș mare.

Totul e proaspăt aici. Orlikul de Jos trăiește acum o nouă viață.

Vîrfurile Carpaților și culmile munților Tatra, ce se înalță falnice spre cer, au rămas în urma noastră. Trecem acum prin Ruzomberok, îndreptîndu-ne spre Vrutky.

În apropierea orașului, se ridică un deal prelung și pleșuv. În vîrf, se vede strălucind monumentul închinat eroilor Răscoalei Naționale Slovace. Ne oprim la poalele dealului și o pornim în sus spre cimitir.

Pe plăcile de marmură, citim numele luptătorilor căzuți pentru libertate:

„Ivan Schjura", „Mester Chandrika", „Neizvestnij", „Georges Laurens", „Un partisan français inconnu", „Șerbănescu Mihai", „Soldat Breazu D.", „Trei romîni necunoscuți".

Necunosuți? Nu, nu ne sînt necunoscuți.

Îmi aduc aminte că, acum zece ani, aci, în punctul acesta, în bătălia pentru Vrutky, au luptat pentru eliberarea patriei noastre ostași ai armatei romîne.

S-a vorbit despre ei și la radio Moscova. Ostașii sovietici, și ostașii cehoslovaci și romîni care luptau alături de ei, au eliberat la 11 aprilie 1945 orașele slovace Vrutky și Martin și peste patruzeci de comune...

Privesc întinderea pe care strălucesc acum locuințele noi, se înalță fabricile nou construite, înfloresc grădinile, iar ogoarele își desfășoară belșugul. Trenurile duduie, alunecînd de-a lungul liniilor ferate ce brăzdează ținutul în lung și-n lat.

Pămîntul se cutremură de mașinile și tractoarele ce gonesc pe șosea.

Privim spre răsărit. În zare, mijesc umbrele zimțuite ale Carpaților. Valea morții? Nu! Aici, pe meleagurile desfășurate sub ochii noștri, au luptat bravii eroi care au biruit fascismul, înfruntînd neînfricați moartea. Astăzi, ținutul acesta poate fi numit cu drept cuvînt „VALEA VIEȚII"

În urmă cu zece ani, prin aceste locuri a trecut tăvălugul războiului. Cu eroism fără seamăn, partizanii cehoslovaci au luptat aci împotriva unor puternice forțe hitleriste. În amintirea luptelor pentru libertate date de patrioții cehoslovaci, acestui nou oraș muncitoresc, construit în anii de după război, i s-a dat numele de **Partizansk.**

CEHOSLOVACIA

LA ZECE ANI DE LA ELIBERARE

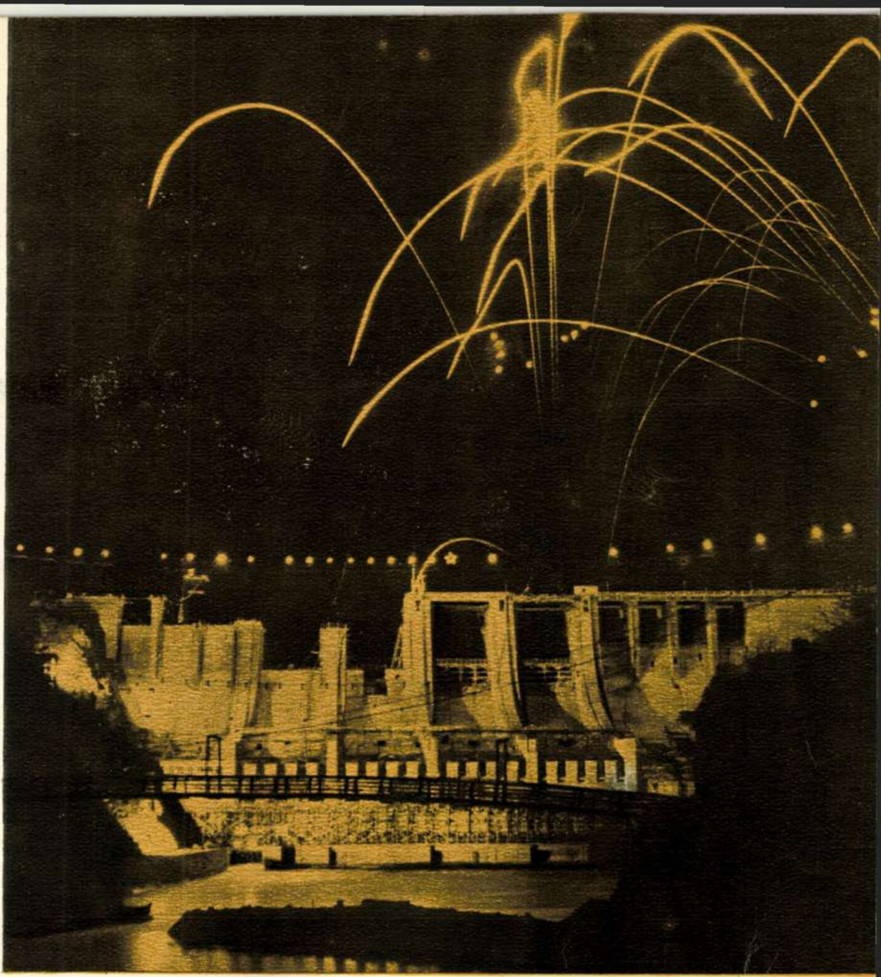

În minele din R. Cehoslovacă mecanizarea muncii este în continuă perfecționare. În medalionul din stînga: se controlează una dintre noile instalații subterane ale minei din Pribram. Încă o victorie a constructorilor socialismului din R. Cehoslovacă: intrarea în funcțiune a hidrocentralei de la Slapy (sus). Giganticul combinat siderurgic „Klement Gottwald" din Kuncice-Ostrava este o mîndrie a industriei cehoslovace. Fotografia de jos prezintă un aspect din interiorul combinatului.

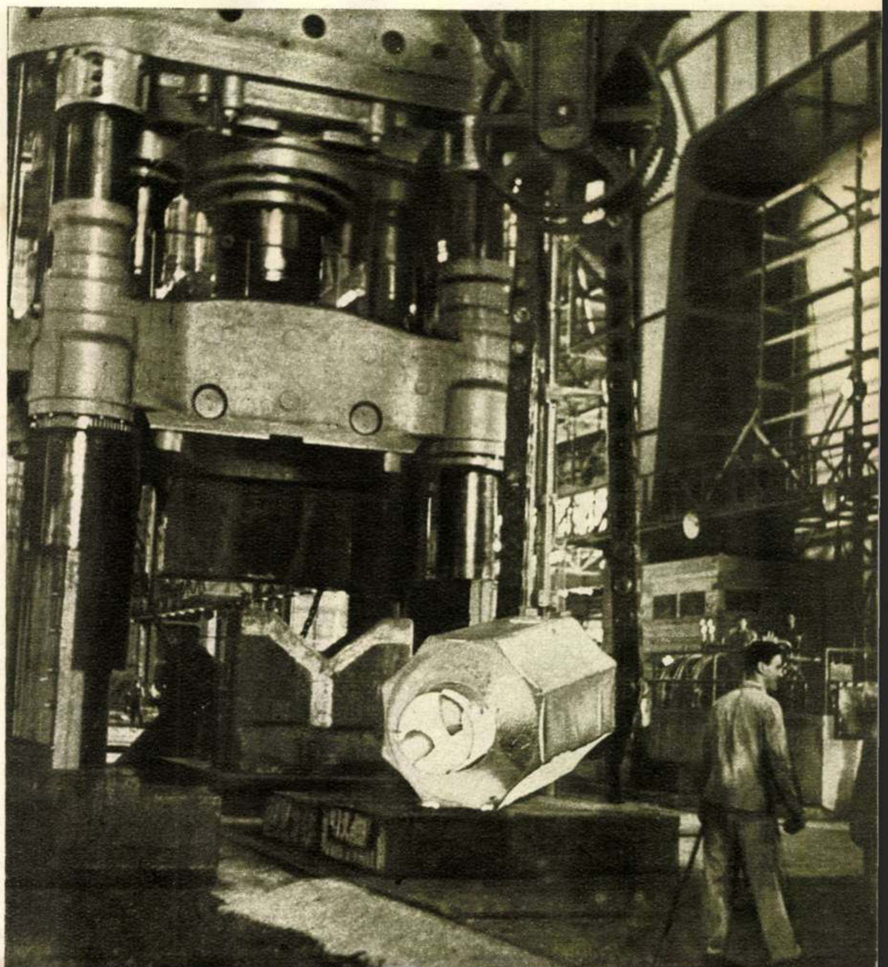

Mai

de Stanislav K. NEUMAN
(Poet din R. Cehoslovacă)

Nu ne mai poate nimeni opri din marşul nostru,
Iar cîntecele noastre răsună azi în voie:
Le cîntă-ntreg poporul. Al nostru e pămîntul,
Intreaga omenire, la stînga, azi, cu noi e.

Răsună lumea-ntreagă de pasul comunist,
Răsună lumea-ntreagă de cîntul comunist.
Dispreţuim pe monştrii stăpîni peste dolari
Şi gloata lor de tîrfe, de hoţi şi mercenari.

Noi nu cunoaştem teama, nu ştim ce-i îndoiala
Şi respirăm un aer curat, în Răsărit.
In aerul acesta, scursorile fasciste
Nu pot trăi — destinul le-a fost pecetluit.

Priviţi norodul liber şi ascultaţi-i glasul.
E plin de bucurie curajul lumii noi.
Duşmanul care-ncearcă să-i tulbure avîntul,
Să ştie că-l aşteaptă doar lumea de apoi!

De-ar îndrăzni, deasupra-i, ca un ciclon, mînia
Popoarelor din lume s-ar revărsa. De ea
Nu l-ar scăpa nici ura şi nici făţărnicia.
Să ia aminte zbirii: osînda va fi grea!

Oricît ar fi de lacomi dolarizaţii zbiri,
Vom şti să le înfrîngem cumplita lăcomie.
Şi ce-i dacă pe lume mai sînt şi lupi făţarnici?
Noi vom preface visul în realitate vie!

E mare visul nostru şi ţelul deopotrivă
Al steagurilor freamăt să urce către slavă!
Neghiobii clevetească! Noi ne mîndrim cu fapte.
Vom izbîndi, iar grîul va creşte fără pleavă!

Al steagurilor freamăt să umple-această zi
A libertăţii noastre. Să ne-nzecim elanul!
Pe tronu-i alb şi roşu stă Patria, înaltă,
Iar la picioare-i, gata de-ntrecere, e Planul!

Traducere de **Petre SOLOMON**

Mii de asemenea blocuri de locuințe muncitorești, construite în anii puterii populare, au fost ridicate în Republica Cehoslovacă. Partidul și guvernul acordă cea mai mare atenție omului muncitor, constructor al socialismului.

În toate anotimpurile anului, casele de odihnă din R. Cehoslovacă se află la dispoziția oamenilor muncii, care-și petrec aci zilele plăcute ale concediului lor.

Poezii de Eugen Frunză

CÎNTEC DE SEARĂ ÎNTR-UN PORT CHINEZESC

La Tien-Tsin e lună plină,
La Tien-Tsin;
Vînturi dulci trec marea lină
De carmin...

Stau de strajă chiparoşii
Blîndei seri,
Ca-n legende vechi strămoşii
Lăncieri...

Spre Tien-Tsin goneau pe nave
Cioclii suri,
Amirali cu pajuri grave
La centuri.

Pe catarg străine flamuri
Fluturau,
Chiparoşii lung din ramuri
Scuturau...

O, ce crud erai, balaur
Apusean!
De orez flămînd şi aur
Şi mărgean!...

La Tien-Tsin e lună plină,
La Tien-Tsin;
Vînturi dulci trec marea lină
De carmin.

Şi se-nclină chiparoşii,
Cînd în larg
Saltă flamurile roşii
Pe catarg...

INSIGNA

La mii de kilometri – acolo unde
Sfîrşeşte continentul de orez,
Am dat, în drum, de un copil chinez,
Cînd ziua în Pacific se ascunde...

Un băieţaş vioi, un titirez,
În pantaloni cu buzunări afunde...
Iar pe cămaşă, doamne, ce să vezi?!
Un semn purta, cu litere rotunde...

„E de la voi – mi-a spus în dulce grai –
Insignă de la voi, pionierească,
Mi-o dete-n dar prietenul Huan-Hai!"

Sub soarele ce da să asfinţească
Nu eu, ca să-l sărut, mă aplecai,
Ci ţara-mi de departe, romînească.

O „TRAGEDIE" CIUDATĂ

PAIX
PAIX
VIVE LA P
PAIX
CONTRE LA GUERE

Opoziţia poporului francez faţă de tratatele agresive de la Paris şi Londra a fost calificată de către d. Dulles drept „o tragedie".
(Ziarele)

Ceva vocabule, socot,
Mai ştiu şi eu, nu-s curcă –
Dar mister Dulles rău de tot
Mă mai încurcă.

Stau eu şi caut, om sărman,
Şi-ntreb: ce-o fi să fie
In graiul său american
O „tragedie"?...

Francezii aşadar nu vor
Să stea ca peştii-n plasă,
Să li se bată din picior
La ei acasă;

Ei dau cu scîrbă de pămînt
Tratatul de robie!
Nu zău, aşa ceva de cînd
E... „tragedie"?

Francezii aşadar se-opun
Calvarul să-l repete:
S-ajungă carne pentru tun
Şi baionete;

Ei – zvastica, de crime grea,
O calcă, să nu-nvie;
Nu zău, de cînd aşa ceva
E... „tragedie"?

Francezii aşadar n-au chef
Să piară pe maidane
De dragu-afacerii „f. f."
Americane;

Ei strigă monstrului flămînd:
„Go-home!" (întru vecie)...
Nu zău, aşa ceva de cînd
E... „tragedie"?

Stau eu şi stau ca să dezleg:
Ce tîlcuri, din ce torbe,
I-a scos stimabilul strateg
Acestei vorbe?...

Şi iată-mi trece pe sub ochi
O ştire din Americi...
Ptiu, să nu-ţi fie de deochi,
Cum te desfereci

O, tîlc de nepătruns, drăcesc,
Ce mă-ncurcai întruna!
„La bursa din New-York – citesc –
Bătu furtuna".

Cad, precum veştedele foi,
Acţiunile la bursă!
Al Franţei: „Nu dorim război!"
E trista sursă...

Citesc – şi-n mintea mea se-ntorc
Lumini de zi – Vezi, drace?
Deci „tragedia" din New-York
Se cheamă PACE!

Hoțul

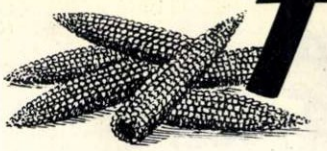

schiță de Petru **VINTILĂ**

Ilustrație de D. NEGREA

Mirică își trăgea bocancii în picioare, cînd o auzi pe nevastă-sa țipînd în ogradă:

— Mirică, ieși, omule, că ne prădară pătulul!

Se speriară și orătăniile de țipătul femeii. Găinile zburătăciră spre șopron, gîștele fîlfîiră din aripi, gîfîind înspăimîntate, și cei doi curcani porniră să fluiere întrebător, chemînd curcile împrejurul lor. Uluit de zarva pornită în ogradă, Mirică deschise ușa bucătăriei și întrebă de acolo:

— Ce-i fă, ce s-a întîmplat?

— Ne jefuiră, Mirică, ne furară din porumb!

Femeia sta lîngă pătul și-și lovea șoldurile cu mîinile, plîngînd fără lacrimi. Lui Mirică îi trecu un junghi prin inimă și-o roșeață fierbinte i se urcă pînă-n vîrful urechilor. „Iaca poznă"—gîndi el, simțind că-l îneacă furia, și coborî în goană treptele cerdacului, venind lîngă nevastă-sa. Fata lor, Gherghina, care stătuse pînă atunci în bucătărie să-l îmbrace pe Constantin, ieși în cerdac înspăimîntată. Constantin porni dintr-o dată să plîngă plin de spaimă. Gherghina dădu țipăt și ea:

— Aoleu mămucă, au spart hoții pătulul?

Mama Gherghinei își înteți lălăitul. Pe la garduri, pînă la a șasea casă, se iviră fețe speriate și curioase.

Cîteva femei trecură ulița și veniră pînă la poarta lui Mirică, întrebînd peste uluci:

— Soro, da' ce pățiși?

Nevasta lui Mirică dădu drumul știuleților, pe care-i adunase în poală din grămada prăvălită lîngă pătul, și se îndreptă către poartă, vorbind din mers:

— Oh, doamne, ce rușine pățirăm! Ne călcară hoții astă-noapte.

Roșu în obraji ca miezul vișinei, Mirică o strigă mînios din urmă:

— Ho, muierea dracului! Unde te duci?

Fără să se oprească, nevastă-sa îi răspunse tot lălăit, frîngîndu-și mîinile:

— Lasă-mă să mă plîng vecinilor, bărbate, ori pe tine nici nu te doare că-ți jăcuiră munculița?

Mirică o întrebă iar:

— Dar Ioniță unde s-a dus?

— A plecat cu noaptea-n cap, cică-i ședință la U.T.M. Da-i ca și tine fi-tu, ce-i pasă dacă ne pradă hoții? Că tu păzești mai mult averea colectivei, decît ograda ta!

Mirică o drăcui, mormăind înfuriat, și se aplecă repede să arunce în pătul, știuleții căzuți. De la gard, însă, un om îi strigă prevenitor:

— Lasă-i, Mirică, la loc, lasă-i, să vadă miliția cum ai găsit pătulul.

— Ce vrei, mă? — îl întrebă Mirică și se uită la om. Tu ești, Lișule? De ce să-i las?

— Păi, cum vrei să constate furtul miliția, cînd ridici știuleții? Poate că ștergi urmele hoțului.

Mirică se opri descumpănit și privi rușinat la vecinii înșirați în lungul ulucii. I se păru că Lișu zîmbește batjocoritor și că Tudorița, nevasta lui Paraschiv, abia își ține rîsul. Și iar întrebă mînios:

— Voi ce vreți, mă? Ce v-adunarăți ca la urs?

Dar Lișu parcă nu-i auzise vorbele și rosti înțelept:

— Lasă știuleții, neică, pînă vine miliția.

— Ce miliție, bre? Ce miliție? Te furară pe tine? Atunci?...

Lișu, însă, continuă fără grabă, ca un om dispus să dea povețe:

— Cînd mi-au spart pătulul, de-mi furară și mie din porumb — mai ții minte, Mirică? — eu n-am pus un deget pe locul acela pînă ce n-a venit miliția. Și l-a găsit, mă, pe hoț, l-a găsit. I-a scăpat hoțului briceagul din șerpar și gata. Miliția a aflat al cui era briceagul. Te joci cu miliția? Păi, te văd că frămînți locul lîngă pătul.

— Și ce? E locul tău? Trebuie să-ți dau socoteală?

— Bre Mirică, dar ștergi urmele hoțului. Păi ce? Miliția se uită și la urmă de bocanc, o măsoară, o cercetează și află al cui picior a călcat pe-acolo. Pricepi, mă?

— Mirică, fugi d-acolo dacă-ți spune Lișu, ce mai stai ca prostul? — îi strigă nevastă-sa și Mirică se trase cîțiva pași mai încolo, oprindu-se descumpănit, neștiind ce să mai facă.

Lișu, care se săturase să stea îndărătul ulucilor, se îndreptă spre portiță și intră în ogradă. Mirică era din ce în ce mai rușinat. Se gîndea că lumea o să-l socotească prost și buimac, om care nu-i în stare să-și păzească avutul.

— Cum dormiși, mă, ca dușii de pe lume? — îl întrebă Lișu. Dar cîinele nu ți-a fost acasă?

Lișu rîse, uitîndu-se prin ogradă după cîine:

— O fi avînd drăguță prin vecini și n-a stat la postul său de santinelă. Să-i tai cașul din porție!

Mirică se uita la om, tăcut. Roșeața i se urca în valuri fierbinți pînă în albul ochilor și parcă ograda întreagă prinsese a se învîrti în jurul lui.

În vremea asta intrară și alți oameni în ogradă. Între ei, Paraschiv era cel mai pornit, parcă lui i s-ar fi întîmplat să-l fure:

— Te călcară hoții, Mirică? Uite, mă, ai dracului!

Lișu nu pricepu vorbele și crezînd că Paraschiv îl ia în rîs pe Mirică, răspunse înțepat:

— Ce te miri? Nu-l laudă și raionul pe Mirică pentru cîte zile-muncă a făcut? C-a luat mai mult decît tine, măcar că sînteți în aceeași brigadă. Cît porumb luași, Mirică?

— Lasă-l, mă, ce tot întrebi atîtea? Cît a luat, cît n-a luat, vorba e că n-are chef să împartă cu hoții și escrocii. Așa-i, Mirică? Tu ascultă de mine, du-te la miliție să facă anchetă.

Nevasta lui Mirică îi strigă din dreptul porții:

— Mirică, omule, parcă ți-a luat glasul careva! Ce faci? Mă duc eu la miliție? Văd că n-am nici pavăză, nici ajutor de la tine.

— Ce vrei? — abia întrebă Mirică, parcă trezit dintr-un vis al lui. Lasă bre, că mă duc eu. Păi ce? Numai să mă îmbrac. Ori vrei să mă duc așa?

Intră în bucătărie și oamenii se ținură după el, coadă. Mirică începu să-și înnoade șireturile,

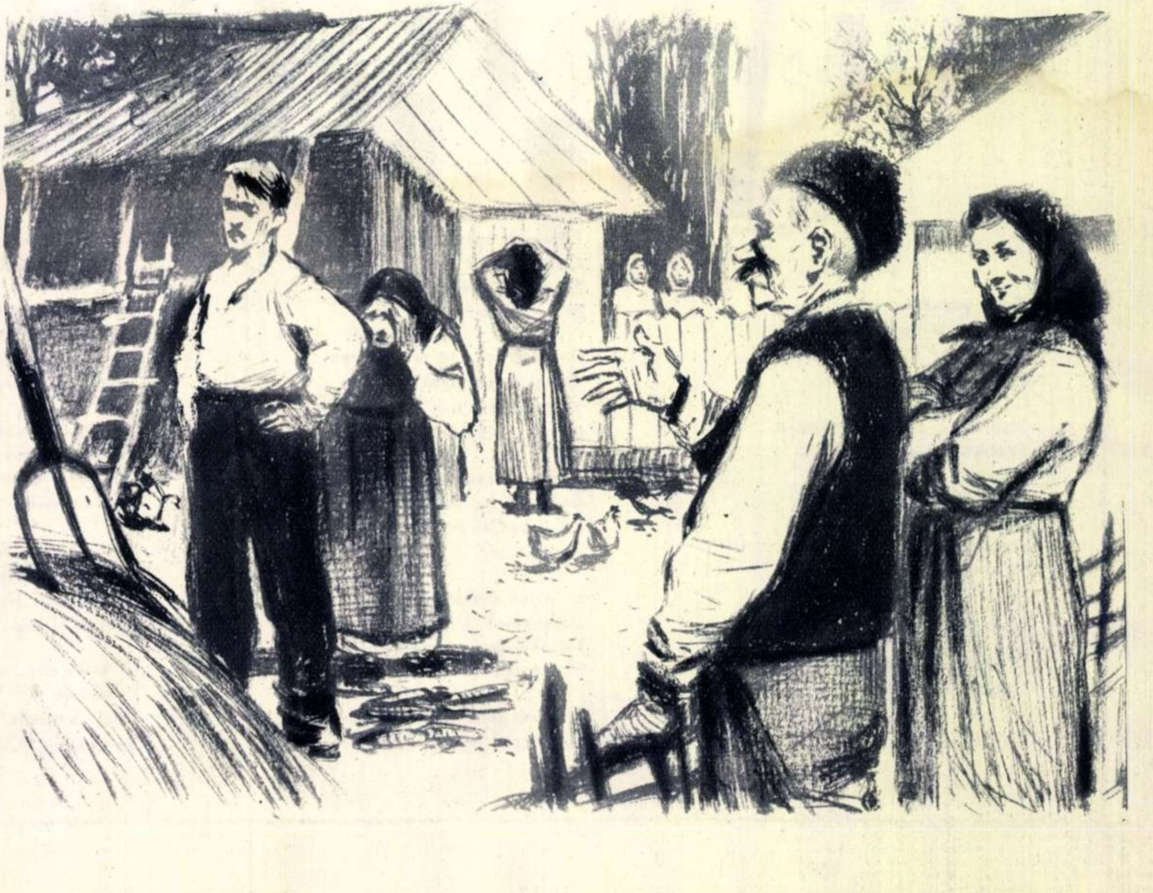

așezat pe un scăunel, aplecat din spate. I se vedea ceafa roșie, întinsă, strălucind din pricina sudorii.

Oamenii se așezară pe laviță, unul lîngă altul. Paraschiv sparse tăcerea:

— Așa, Mirică, ți-aduci aminte, mă, cum ne fura altădată Filitis din porumb? Ți-amintești? Cum era, mă? Făceam două grămezi de porumb. Și Filitis venea, se uita la grămezi. Cum se uita, mă? Numai cu un ochi. Al dracului, parcă avea un cîntar în ochi. Zicea: „bre, nu-i egale!“ Și lua dintr-o grămadă aruncînd la știuleți în cealaltă. Și iar cîntărea cu ochiul. Și iar mai lua. Și la urmă, zicea: „acuma-i bine. Fix!“ Și lua grămada în care adăugase porumb. Spune mă, nu făcea așa?

— Ba așa făcea — mormăi Mirică.

— Și ce-am făcut eu o dată, ți-amintești? Spune mă, ori ai uitat?

— ...

— Te uiți la mine. Nu mai știi? Păi, nu te-am învățat și pe tine să faci așa? Tu n-ai vrut. Ai zis că tot îl bate dumnezeu o dată pe Filitis și n-ai vrut. Dar eu nu m-am temut.

— Chestia cu pietrele? — întrebă Lișu zîmbind.

Mirică parcă nici nu asculta. Îi tremurau degetele și nu izbutea să treacă șiretul prin găurile bocancului. Și auzea, ca prin vis, vorbele lui Paraschiv:

— Am făcut două grămezi într-un an. Una mare de tot, alta mică. Aia mare, însă, o făcusem oț. Adunasem o grămadă de pietroaie și-am deșertat știuleții peste piatră. Dar al dracului Filitis, i-o fi șoptit cineva cum am făcut, fiindcă numai ce mă trezesc că-mi spune:

— Dragă Paraschiv, anul ăsta mi-a plăcut cum ai lucrat și îți dau grămada cea mare. Eu o iau pe asta, mititică... Așa-i că m-am prăjit? Ho-ho-ho!

În vremea asta, Constantin, oftînd încă speriat de cele întîmplate, își contenise plînsul. Mirică se uită la el, și-i strigă Gherghinei, care sta încă în cerdac, plîngînd în sec, ascultînd-o pe maică-sa:

— Șterge-i nasu' lui frate-tu, ori vrei să-ți altoiesc vreo două? Și cheam-o pe mamă-ta de la poartă.

— Mi-i foame — scînci Constantin, și Mirică îi spuse:

— Hai mă, și tu, că nu știi alta decît să plîngi și să mănînci.

Gherghina intră în bucătărie. Șterse cu catrința nasul lui Constantin, apoi tăie o felie de pîine, o unse cu untură de porc, presără deasupra niște sare, niște boia, și-i întinse:

— Na, mă, crapă, că de cînd te sculași, numai asta faci, mănînci!

Copilul împinse felia de pîine și spuse:

— Nu vreau așa. Vreau cu miere de stup.

— Ia te uită — se oțărî soru-sa. Dar asta nu-i bună?

— Vreau cu miere de stup — se încăpățînă copilul.

Necăjit că nu termină treaba cu șireturile, Mirică strigă Gherghinei, parcă ea ar fi fost vinovată:

— Ce te ții contra cu el? Dă-i cum vrea!

Paraschiv își lovi genunchiul cu palma și rosti admirativ.

— Te făcuși al dracului, Mirică. Păi ce, multă miere mîncași tu de copil? Nici nu i-ai știut gustul pînă în anii ăștia. Spune tu că nu-i așa. Și bocancii, bre? Ai început să calci orășenește. Ai bocanci cu șireturi.— Și-apoi bucatele! Păi, ia spune tu, mă, dar să nu minți, cînd ai avut tu al'dată podul plin, bașca pătulul, bașca orătăniile, bașca porcul tăiat? Păi, să fi venit la tine un hoț al'dată, ce-ar fi găsit de furat? Cenușa din vatră? Praful de pe opinci? Hi-hi-hi! Ei vezi, mă? N-am dreptate? Ei, dar acuma se schimbă chestia! Te-ai dat dracului! Ai cele mai multe zile-muncă. N-or să-ți mai încapă în carnet! Cum îți zise ieri socotitorul? C-o să-ți facă borderou special? Păi ce? E ca pe vremea lui Filitis?

Mirică își ridică fața spre Paraschiv. Un zîmbet i se ivi în colțul buzelor. Se uita la copil. Acesta mușca vîrtos din pîine. Mirică vru să spună ceva. Apoi întinse palma spre copil, și-l mîngîie pe creștet, spunîndu-i într-o șoaptă plină de dulceață:

— Mîncă, mă, cu tata. Mîncă!

Apoi se ridică de pe scăunel și zise oftînd ușurat, privindu-și bocancii:

— Gata! Hai, că plec la miliție s-anunț cazul.

Ieșiră cu toții în cerdac.

În capul treptelor, Mirică se opri, uitîndu-se la soborul femeilor strînse la uluci. Surprins s-o vadă pe nevastă-sa încă plîngînd, îi strigă:

— Ce tot plîngi, bre? Ori, ce? Murirăm? Gata? Nu mai avem ce mînca?

Și încheie, întărind vorbele dinadins:

— Ce? Stăm numai pe porumbul din pătul? Podul nu geme de porumb? Ori, cum?

Privi către oamenii din spatele său, apoi porunci nevesti-si, parcă dinadins să vadă oamenii că mai are și orătănii în ogradă.

— Dă grăunțe găinilor. Și gîștelor. Și rațelor. Ori, ce? Acuma-i gata? Nu mai avem porumb? Mergem să ne împrumutăm cu blidul ca altădată?

Ieși în uliță, cu oamenii după el. Paraschiv și Lișu spuseră că merg și ei către Sfat. Mirică era bucuros că nu-l lăsau singur. Începuse să simtă o bucurie ciudată și parc-ar fi vrut ca Paraschiv să-l întrebe întruna cum era cu Filitis, cum era cu porumbul pe vremea aceea. În drum spre postul de miliție, cîțiva oameni îl opriră pe Mirică să-l întrebe:

— Cum făcură, bre, de-ți furară din porumb?

— Ai vreo bănuială?

Mirică se oprea locului și răspundea la întrebări cu vădită mîndrie. Zicea:

— Nu se cunoaște la mine, mă! Am porumb căcălău! Da-l aflu eu pe hoț. Îl găsesc eu cu miliția. Și am să-l întreb: bine, mă neică, așa-i cinstit? Să intri noaptea și să furi? Păi, de ce n-ai venit la mine, să-mi ceri? Că ți-aș fi dat! Am de unde, mă, și ți-aș fi dat, nu un blid, ci un sac.

Mirică se înfierbînta, parcă ar fi vorbit chiar cu hoțul. Din ce-l opreau mai mulți oameni, se înfierbînta mai al dracului.

Lișu începu de la o vreme să-l tragă de mînecă:

— Hai, omule, o dată, că așa n-ajungi la miliție nici pînă deseară!

Trecînd prin fața secției M.A.T., Paraschiv își dădu cu părerea, clipind din ochi:

— Să-i ardem o secărică! Pentru coraj, Mirică, să știi cum scrii declarația.

— Fac eu cinste — zise Mirică, parc-ar fi fost la un ceas de mare bucurie.

Lișu răspunse mirat:

— Tot tu, mă? Păi cum? Păgubașul să plătească?

— Lasă, mă, că am de unde — răspunse Mirică și îi împinse ușor pe ușa prăvăliei. Aici dădură peste alți oameni. Toți aflaseră de furtul porumbului.

— Anunțași miliția? — întrebă unul.

— Într-acolo am pornit — răspunse Mirică, apoi, ridicînd cinzecul îl ciocni de-al celorlalți.

— Hai noroc, mă, hai noroc! Lasă că nu mor eu din atîta lucru.

În clipa aceea, ușa prăvăliei se deschise zgomotos și intră Ioniță, fiul lui Mirică. Tat-su era tocmai cu cinzecul la gură. Cum îl văzu, Mirică îl chemă, făcînd pe supăratul.

— Unde umbli, domnule? Asta-i ședința de utemeu? La M.A.T.? Păi, nu-ți încord eu spatele, tovarășe Ioniță?

Ioniță, însă, nici nu-i luă în seamă vorbele și îi făcu semn să vină tat-su la el.

— Ce vrei, mă?

— Hai, să-ți spun ceva.

— Ce, mă? Ce?

Mirică se duse la el. Ieșiră amîndoi pe podișca din fața prăvăliei. Cei dinăuntru îl văzură pe Mirică schimbîndu-se dintr-o dată la față, alb ca varul, apoi roșu, roșu ca sîngele cald.

Curios, Lișu ieși, venind lîngă Mirică și copilul său.

— Ce-i, mă? Ce s-a întîmplat iar?

Mirică îl privi pe Lișu întunecat, cu o privire care parcă cerea ajutor. Apoi rosti în șoaptă, coborînd rușinat privirea în pămînt:

— Auzi, cică el a umblat azi dimineață la pătul, și a căzut jos o grămadă de știuleți. Pricepi? Asta a fost în zori. Noi încă nu ne sculasem. Ioniță ne-a strigat să avem grijă de porumb, să-l băgăm la loc, că el nu mai are vreme, se duce la utemeu. Dar noi n-am auzit. Dormeam. Auzi, Lișule, acuma spune și tu, cum mai dau ochii cu oamenii, dacă nu m-a prădat nimenea?

ÎN LUPTĂ...

de Virgil TEODORESCU

Unul „sincer" povăţuitor
încurcat în propriile-i iţe.

Nu-mi da în luptă, vreau să-ţi spun,
Cuţitul de bucătărie.
Am eu un armament mai bun
Ca să m-avînt în bătălie.

Nu-mi spune tu, întins comod,
Că nimerită-ar fi ciacîia,
Nu mă-nvăţa cu ea-n ce mod
De vie să jupoi momîia.

Nu mă-nvăţa ca-n lupta grea
Să mă-nvîrtesc, plesnind cu-n băţ.
Am fost în stare-n viaţa mea
Măcar atîta să învăţ.

Şi lupta are, se-nţelege,
Un drum al ei — şi-o să ţi-l spun:
La lovituri de tun, e lege,
Răspunzi cu lovituri de tun.

Nu-mi pune-n mînă o puşcoace,
Nu-mi da un paloş năzdrăvan.
Eu ştiu cu arma cum se trage
Şi de-i nevoie, trag avan!

Pe mine m-a-nvăţat un altul
(Decît eşti dumneata, mai breaz)
Cum să mă port cînd dau asaltul
Şi, vezi, de sfatu-i nu mă las!

Născocitorul de poeme
Croite dintr-un aluat
Cu sînge mult udat prin vreme —
El, toate astea m-a-nvăţat.

...Nu mă-nvăţa în bătălie,
La luptă cînd m-arunc pieptiş,
Să-mi pun o pană-n pălărie
Şi-n mîini atît să am: un şiş.

UŞOR
ŞI GREU

Ei, e uşor să spui de la-nceput,
Că-n versul tău respiră un popor,
Că tu pentru aceasta te-ai zbătut
Mereu şi ne-ncetat. E, zău, uşor!

Că n-ai putut dormi un ceas măcar
De-a lungul vieţii tale, şi, de zor,
Făceai din vorbe arme de cleştar,—
S-o spui, de la-nceput, e, zău, uşor!

Dar dacă-atunci cînd arma ia în mîini
Oşteanul, ea se frînge ca un pai
Şi dacă bobul nu e bun de pîini,—
Deşi-ai făcut la seceră alai,—

Şi-atunci cînd vrei să sorbi, urciorul tău
Nici toartă n-are, n-are nici gurgui,
Iar apa-ntr-însu-i rea, ca într-un tău —

Aceste toate în zadar le spui...

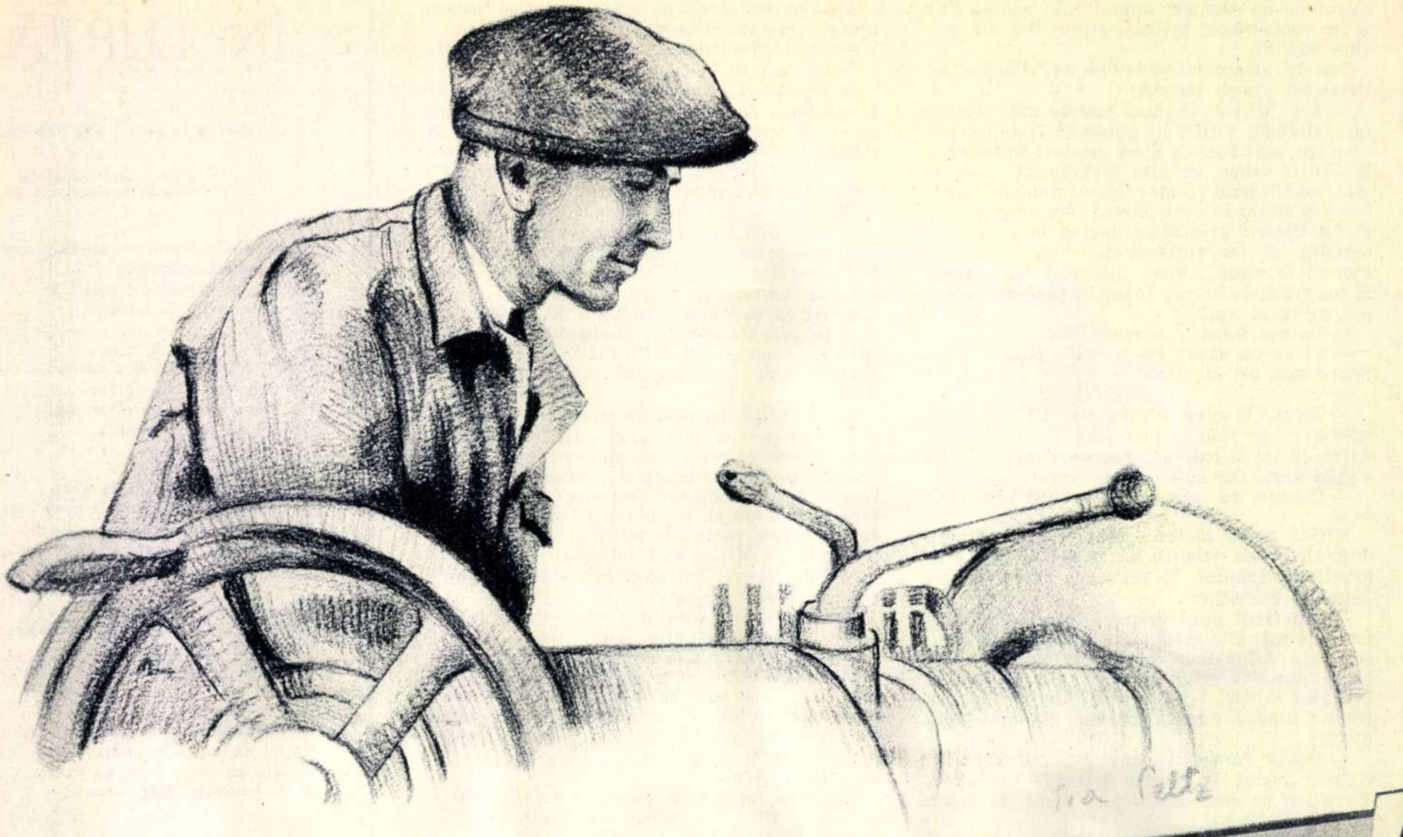

Spre al treilea mileniu!

— reportaj —

de Constantin **CHIRIȚĂ**

Ilustrații de Tia PELTZ

Icar și-a făurit aripi și a încercat să cucerească spațiul și timpul. Soarele i-a topit însă legăturile de ceară și trupul cutezătorului erou s-a prăbușit undeva, într-o mare. Și parcă pentru a-i dovedi trăirea reală, oamenii au botezat cu numele său o insulă din arhipelagul grecesc — Icaria.

Icar n-a existat însă niciodată aievea. El este eroul unei legende create de vechii greci. De-a lungul veacurilor lumea a tălmăcit legenda. Icar simbolizează pe îndrăznețul aprins de țeluri înalte. La urma, urmei legenda aceasta exprimă năzuința omului de a se ridica spre înalt, de a înainta cu pași mai repezi în vreme.

Oamenii nu s-au înspăimîntat însă de tristul epilog al eroului legendar. Cei mai buni i-au înțeles semnificația și i-au urmat pilda. Mulți sau puțini, secol după secol, ei s-au străduit să-i făurească omenirii aripi, să-i iuțească progresul. Ei au lăsat în istorie o dîră strălucitoare care cuprinde înțelepciunea și arta Eladei, care trece prin Roma lui Octavian August, care luminează știința și arta Renașterii, trece prin Franța revoluțiilor populare, prin Germania lui Beethoven, Goethe și Marx și se revarsă în Rusia de la sfîrșitul secolului al XIX-lea și începutul secolului al XX-lea.

Întotdeauna au existat forțe care s-au opus acestei năzuințe. Mulți dintre cutezători au avut sfîrșitul lui Icar. Oamenii nu s-au înspăimîntat însă niciodată. Ei au cutezat mereu spre înălțimi, au încercat mereu să învingă timpul.

Astăzi — la cîteva mii de ani de cînd oamenii au creat legenda lui Icar, exprimîndu-și astfel una din marile lor năzuințe — în țările în care domnește libertatea, această năzuință a luat proporții apoteotice. La împlinirea ei iau parte milioane de oameni: savanți, artiști, muncitori, țărani. Despre unul dintre acești cutezători, despre unul dintre acești învingători ai timpului este vorba în materialul de față.

File de calendar

Oamenii au inventat calendarul pentru a măsura timpul? Acesta ar fi numai jumătate de adevăr. Oamenii aveau nevoie de calendar pentru a-și măsura puterea, creația. Anul, luna, ziua, ora ar fi părut fără sens dacă oamenii le-ar fi lăsat goale. Aceste diviziuni convenționale îi arătau omului prețul timpului, îl determinau să-și cumpănească forțele, să creeze cît mai mult în dimensiunea scurtă a vieții.

Calendarul a devenit astfel unul din cei mai severi judecători ai omului. Fiecare om își are un calendar al său. Cercetate, unele nasc un sentiment de rușine, de durere și tristețe. Altele stîrnesc mîndrie și bucurie. Acestea din urmă au filele pline de fapte.

Am răscolit, zilele trecute, calendarul unui om. Prima filă a acestui calendar poartă data unei zile din februarie 1910. Atunci s-a născut la Gura Ocniței. Copiii dau mai puțină socoteală timpului. Poate de aceea filele următoare sînt ușoare, se întorc repede. Pe filele anilor de școală primară am găsit mereu cuvîntul „premiant". Aceasta naște o singură și firească reflecție: copilul, sau poate părinții săi, știau că numai prin muncă și învățătură se poate izbîndi în viață. Dar n-a fost așa! A încercat de două ori să intre mai departe în școală. Nu ca să poarte un număr sau să se laude părinții cu un copil la școli înalte. Nu. A încercat aceasta pentru ca să ajungă om de știință. Nu visător, ci îndîrjit își scrisese acest gînd pe una din filele de calendar. Și după două încercări, a adăugat simplu: „Nu e voie!" Ezitase cîteva clipe. Se gîndise mai întîi să scrie: „Nu se poate!"

Acestea s-au petrecut în anul 1920. Spre sfîrșitul anului. La începutul anului 1924, pe una din filele de calendar au apărut, în sfîrșit, cîteva cuvinte: „am ajuns strungar calificat". Pînă atunci tînărul ucenic nu avusese timp să facă însemnări. Ziua era prea scurtă. Orele de dimineață i le lua gospodăria meșterului. Cele de după-amiază, graba patronului. Cele de seară, cărăușiile trecătorilor. Acestea cel puțin îi aduceau hrană. Nu mai avea cînd să scrie. Pentru că noaptea de obicei se trudea să învețe meseria.

Filele următoare sînt grele. Atît de grele, că, deși era bărbat în toată firea, nu-i venea de loc ușor să le întoarcă. Erau file pline de trudă, de oboseală, de suferință. Bucuria aproape că nu izvora niciodată în cuvinte pe acele file. Și mai era ceva care lipsea cu desăvîrșire. Un cuvînt care n-a fost scris niciodată pe calendarul său: umilința. Din cauza aceasta, pe filele anilor 1928, 1934, 1937, 1939, 1940 stau scrise cu litere groase cuvintele: „Dat afară. În altă parte." „Astra Romînă", „Concordia", „Romîno-Americană", „Astra-Brașov , I.A.R... Mai erau oare întreprinderi în țară? Pentru că în calendarul său mai erau din belșug file albe.

Ele s-au înnegrit însă cumplit în anii de după 1942. Ca uniformele acelora care comandau în fabrici. Ordinele erau scurte și nemiloase. Carcerele erau multe și pline. Orice gest de indisciplină sau de nemulțumire era pedepsit. Iar filele calendarului de atunci poartă pe ele însemnările negre. Uneori filele își schimbau culoarea. Se înseninau. Ca zilele de primăvară după o iarnă posacă. „Se aud din nou vești bune din țară. Oare o să se termine?". Și pe urmă din nou file negre. Și iar întrebarea: „Cînd o să se sfîrșească?" Răspunsul se găsește pe una din filele lui august 1944. Data a părăsit calendarul și s-a împlîntat pentru totdeauna în memorie.

Am răscolit și filele anilor următori. Nenumărate semne de întrebare și gînduri neterminate. Toate cuvintele scrise atunci s-ar putea reconstitui într-unul singur: căutare! Această căutare de ani întregi l-a făcut să exclame pe una din filele de la sfîrșitul lui 1949: „Se poate!" De un an de zile, studia metodele lui Bîkov-Bortkievici. Își dăduse, în sfîrșit, răspunsul. Și în același timp răspunsese și unui gînd al copilăriei. Aceasta după aproape treizeci de ani. La porțile vremii bătea insistent anul 1950. În țara noastră începea primul cincinal.

Aici se termină ceea ce noi, oamenii, numim în termeni obișnuiți un calendar. Începe un alt calendar. Unul mai puțin obișnuit, care condensează timpul. Un calendar al cutezătorilor, al acelora care vor să sară mai de grabă peste ani, care vor să-și prelungească prin fapte viața. Acesta este un calendar propriu fiecărui îndrăzneț. Un calendar personal. Deci, putem să-l numim: Calendarul lui Constantin Vasilache.

Un om obișnuit

Creatorul acestui nou calendar nu lucrează în observatoare astronomice. El nu face noua diviziune a timpului prin calcule matematice sau cercetînd mișcarea aștrilor. Nu are spatele încovoiat de vreme și nici semnele blînde ale bătrîneții. Locul pe care și l-a ales pentru înverșunata sa luptă cu timpul este o hală. O hală mare și luminoasă a Uzinei „Gheorghe Gheorghiu-Dej" din Tîrgoviște. Mașina, cu ajutorul căreia duce lupta sa, este o mașină cunoscută de mult timp: un strung. Iar el — el este un om obișnuit. Un bărbat în puterea vîrstei, de statură mijlocie, bine legat. Trăsăturile figurii sale întregesc un om hotărît, sigur, care știe ce vrea.

Și, totuși, omul acesta a prefăcut zilele în jumătăți de oră și uneori lunile în zile!

M-am așteptat să-l văd descărcîndu-se ca o vijelie, ca un roi de fulgere asupra mașinii. Mi-l închipuiam agitat, vibrînd ca un arc. Ca în filmele acelea în care mișcarea este supraaccelerată. Nimic din toate acestea. Nu forța fizică, iuțeala, nervozitatea îi sînt armele de luptă. Să-l privim cîtva timp cum lucrează și vom afla multe.

Introduce iute dar fără pripeală o piesă în strung. Mașina pornește. Cuțitul începe să sfîșie carnea oțelului. În cîteva secunde, se formează la capătul piesei o spirală strîmtă. Operațiunea reîncepe. Spirala se lărgește. Șpanul se desprinde într-un ritm vertiginos. Un ucenic îl trage fără încetare cu un cîrlig de oțel. Au trecut trei minute. Piesa e gata. Altă piesă în strung. Privirea îmi alunecă spre ucenic. Un băiețaș pistruiat, slăbuț, cu sprîncenele ridicate. Parcă ar întreba mereu ceva. E teribil de concentrat asupra șpanului. Mă uit din nou la strungar. Totul pare normal. Ba nu. Au trecut numai două minute. Și altă piesă e gata.

— Ați cîștigat un minut!

Vasilache rîde:

— Da!

— În cît timp se face operația asta?

— În 42 de minute!

Patruzeci și două de minute!... Întîi încep să fac calcule. Minute, ore, zile. Îmi scutur însă repede aceste gînduri. Și de-abia acum simt că mă cuprinde uimirea. La această mașină simplă, acest om revoluționează timpul. Cu același calm cu care altul fumează alături o țigară.

E oare vorba de o simplă problemă de organizare a muncii? De iscusință? De tehnica tăierii? De eliminarea timpilor morți? Interesează aceste probleme tehnice cititorii?

Am stat cîteva zile lîngă strungul lui Vasilache. Încerc să răspund la aceste întrebări, reproducînd însemnările brute, așa cum le-am luat acolo, lîngă acel bărbat mai de grabă scund decît înalt, cu fața osoasă și lată, cu aspectul acela de om comun. Lîngă acel om care mi-a adus în minte legenda lui Icar.

Insemnări...

...Deasupra mașinii lui Vasilache e o lozincă: „Prima așchie la fluierul semnalului". Sirena uzinei fluieră. Strungul lui Vasilache lucrează. Semnalul de începere a lucrului s-a stins. Vasilache scoate prima piesă din mașină. Au trecut două minute. Alții își încălzesc încă strungurile. Din calendarul lui Vasilache s-a șters o jumătate de oră. Din calendarele obișnuite abia două minute. În hală, strungarii umblă după materiale. Aud frînturi din discuțiile pe care le au cu maiștrii. Grabă, explicații tehnice, nervozitate. Lîngă mașina lui Vasilache stau vrafuri întregi de materiale. S-a interesat de ieri despre piesele pe care le lucrează azi. Acasă și-a făcut calculele tehnice. Dimineața a sosit cu jumătate de oră mai devreme. Și-a controlat mașina. I-a dat drumul pentru încălzire. Și-a adus materialul. Într-adevăr aceasta e o problemă de organizare a muncii. Nu. Aceasta pare la prima vedere. E în primul rînd o problemă de conștiință muncitorească, e o trăsătură de spirit gospodăresc.

...Agitat, șeful secției vine la Vasilache. Aud, peste zgomotul strungului, cîte ceva din convorbirea lor. E vorba de o piesă care trebuie făcută imediat și trimisă la o schelă petroliferă. Maximum de urgență. Vasilache oprește strungul. Privește partea tehnică a piesei, desenul. După trăsăturile feții sale îmi dau seama că s-a edificat. Scoate din dulap un alt sistem de cuțit. Intru în vorbă cu Vasilache. Îmi explică importanța unghiurilor pozitive și negative în așchierea metalelor. Îmi arată cuțitul. E ascuțit după sistemul Bîkov-Bortkievici. Se îndreaptă apoi spre polizor. Cu mișcări ușoare, elegante, apropie din cînd în cînd cuțitul. Îi face o ușoară curbă. Operația nu durează decît un minut. Ca să ajungă însă la sistemul acesta de curbă, Vasilache a studiat și a experimentat ani de zile. E contribuția lui la metoda de așchiere rapidă a oțelului. „Sistemul acesta eliberează șpanul — îmi spune Vasilache. Altminteri ar trebui mereu oprită mașina". Începe să lucreze. Strungul vuiește ca motorul unui avion. În hală s-a simțit că Vasilache lucrează neobișnuit. Zeci de muncitori vin în jurul său. „Nimeni n-ar putea scoate mai mult din strung" — îmi șoptește cineva cu mîndrie. În cinci minute piesa e gata. Obișnuit ea se face în 90 de minute. E vorba deci de ascuțirea cuțitului, de tehnica tăierii? Acesta e numai jumătate din adevăr. În primul rînd e vorba de curaj, de cercetare științifică.

...Într-adevăr Vasilache posedă o iscusință deosebită. E un adevărat talent. Simte ca un artist, ca un muzician, măsura. Sezisează zecimile de milimetru după dimensiunile șpanului. Controlul, controlul acesta al pieselor care mănîncă atîta timp, aproape că nu există la dînsul. Controlează numai prima piesă. Dintr-o mișcare încearcă iute calibrul. Al doilea control îl face după o sută de piese și cu toate acestea în cinci ani de zile n-a avut rebuturi. Fără să încetinească o dată măcar ritmul năprasnic în care lucrează. Vorbind despre iscusința lui, cineva mi-a povestit un fapt din viața uzinei. În ziua conferinței raionale de partid s-a organizat un schimb de onoare în secția sa. Vasilache a realizat 170 de piese. În aceeași zi, într-o hală alăturată s-a realizat același număr de piese. Aceleași piese. La ele lucraseră 25 de strungari. La Reșița, cu prilejul unei demonstrații, a realizat în 8 ore aproape 12 norme. I se dăduse un strung obișnuit. Piesele erau din cele mai complicate... E uimitor cît își iubește omul acesta meseria. Lucrează cele mai felurite și mai complicate piese. E înviorat, întinerit cînd dă peste un lucru nou, necunoscut. „Așa se cîștigă iscusința — mi-a mărturisit el. Altminteri m-aș plictisi. Și nimic nu distruge mai mult o meserie ca plictiseala". Așa se cîștigă iscusința. Cît de simplu e acest mare adevăr!

...Tot privindu-l pe Vasilache cum lucrează, am avut la un moment dat impresia că mă luminez. L-am urmărit din nou și mi-am reînnoit imaginea. E foarte precisă. Vasilache lucrează ca un doctor. Ca un chirurg. Nu e vorba de o viziune ciudată a autorului acestor rînduri. Așa lucrează Vasilache! Privirile sale nu se dezlipesc de piesă și cuțit. Ochii săi deosebesc după șpan dacă tăietura e corectă. De cîte ori ia o unealtă din dreapta ori stînga nu-și ridică ochii într-acolo. Uneltele sînt înșirate ca instrumentele chirurgicale. Mîna ia

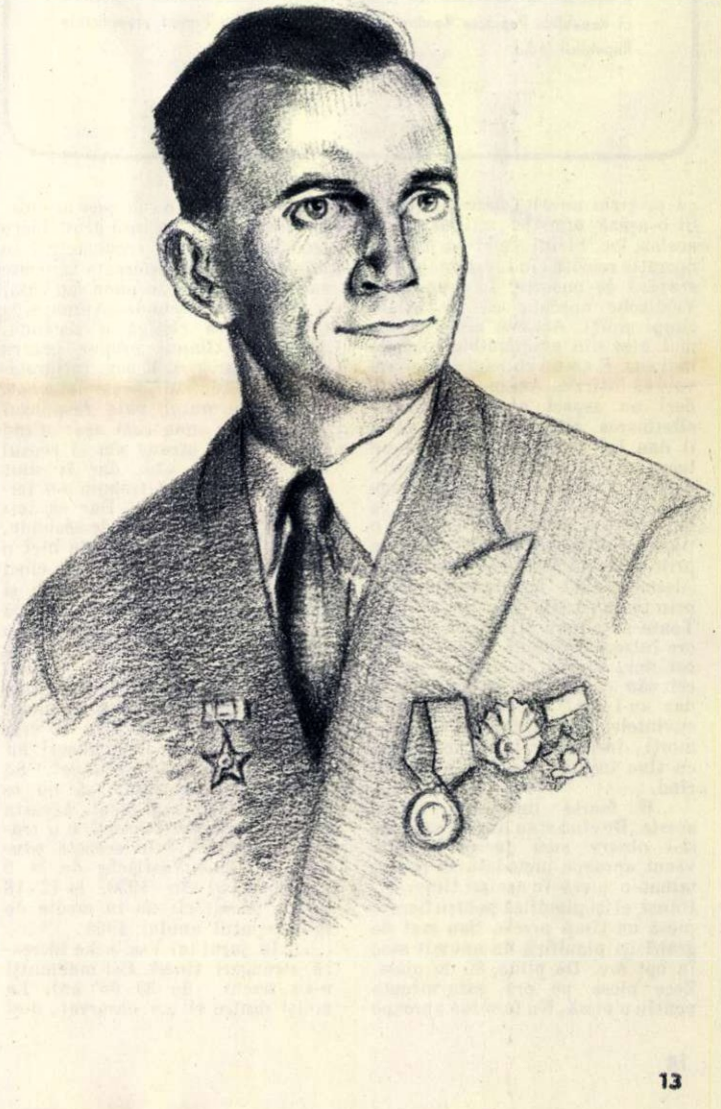

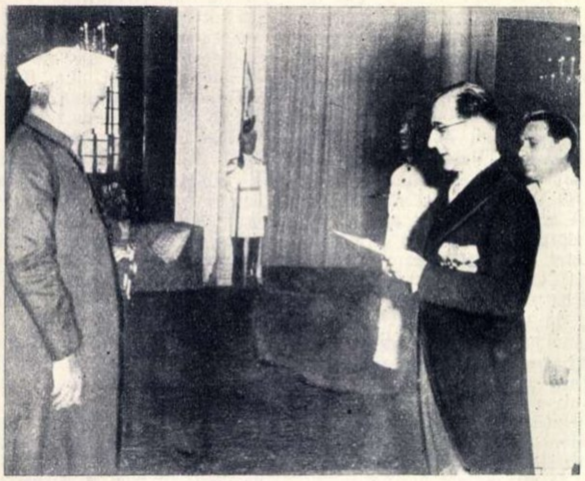

MINISTRUL R.P.R. LA NEW DELHI ȘI-A PREZENTAT SCRISORILE DE ACREDITARE

La 7 aprilie 1955 tovarășul Mihai Magheru, trimis extraordinar și ministru plenipotențiar al Republicii Populare Romîne la New Delhi, a prezentat scrisorile sale de acreditare președintelui Republicii India.

În fotografia de mai sus, redăm un aspect de la solemnitatea ce a avut loc la New Delhi cu prilejul primirii reprezentantului diplomatic al Republicii Populare Romîne de către dr. Rajendra Prasad, președintele Republicii India.

---

cu precizie unealta care-i trebuie. Și o așază aproape milimetric în același loc. Și întocmai ca după o operație reușită cînd termină piesa, scapără de bucurie. În munca lui Vasilache aproape că nu există timpi morți. Aceasta m-a convins mai ales din amănuntele relatate mai sus. E ca un chirurg care n-are voie să întîrzie. Am mai descoperit deci un aspect al muncii sale: eliminarea timpilor morți. Aici îi dau lui cuvîntul: „Acesta-i un lucru tare greu. Într-un om există de fapt doi oameni. Unul îl trage înainte, altul caută să-l țină pe loc cu tot felul de fleacuri: o țigară, o plimbare de cîteva minute prin hală, un căscat și o pauză de „dezmorțeală". Unelte împrăștiate prin toate părțile. Zăpăceală, lene. Toate se adună și dau la un loc ore întregi. Depinde cine bate din cei doi. Uneori îl simt și eu pe cel rău cum vrea să mă tragă, dar nu-l las." Încerc să-i traduc cuvintele. Eliminarea timpilor morți înseamnă luptă, o luptă cu tine însuți. Aceasta în primul rînd.

...E foarte interesant lucrul acesta. De cînd stau lîngă Vasilache și-l observ cum lucrează n-am văzut aproape niciodată să fi terminat o piesă în același timp. Și, totuși, el își planifică pentru fiecare piesă un timp precis. Sau mai de grabă își planifică un anumit stoc în opt ore. De pildă, 80 de piese. Zece piese pe oră, șase minute pentru o piesă. Nu termină aproape niciodată piesa în cele șase minute. Pentru a observa însă acest lucru trebuie să stai cu cronometrul în mînă. Pentru că diferența se poate calcula numai în secunde sau chiar în zecimi de secunde. Aproape la fiecare piesă cîștigă o secundă, două din timpul propus pentru confecționarea ei. E oare întîmplător lucrul acesta? L-am întrebat. Nu mi-am putut nota răspunsul pe loc. Dar suna cam așa: „Cînd bag piesa în strung am și ceasul în față. Nu-l văd, dar îi simt secundele. Știu că trebuie s-o termin în șase minute. Dar eu îmi propun 5 minute și 30 de secunde. Ceasul nu mi se dezlipește nici o clipă din cap. Mi-am propus cinci minute și treizeci de secunde și găsesc aproape la fiecare piesă încă o rezervă de timp nefolosită. Nu reușesc în timpul propus. Ci, în cinci minute și patruzeci și cinci de secunde. A doua oară vreau să scad măcar două-trei secunde. Și așa mereu. Totul e ca să vrei mereu mai mult. Deși uneori nu e vorba decît de secunde". Să vrei mereu mai mult, să nu te mulțumești cu ce ai făcut. Aceasta nu e o problemă tehnică, e o trăsătură morală. Prin această educație a ajuns Vasilache de la 5 norme pe zi în 1950, la 17-18 norme pe zi, cît dă în medie de la începutul anului 1954.

... In jurul lui Vasilache lucrează strungari tineri. Cei mai mulți n-au trecut de 20 de ani. La mulți dintre ei am observat, deși într-o stare incipientă, stilul de lucru al lui Vasilache. In felul cum lucrau regăseam ceva din calmul, simțul gospodăresc și voința lui Vasilache. M-am interesat despre ei. Am aflat că unii lucrează alături de el, alții sînt elevii săi. Sînt mulți în uzină. Aproape 30 de tineri au trecut prin școala lui Vasilache, au fost calificați de dînsul. Unii au de-abia 18 ani, alții au aproape 30. Toți, însă, toți, aplică metodele de așchiere rapidă a oțelului. Fiecare dintre ei a trecut de anul 1955. Unii au trecut și de 1960. Ei formează în uzină o adevărată forță în lupta pentru plan. L-am văzut de cîteva ori pe Vasilache părăsindu-și mașina și îndreptîndu-se cu pașii săi iuți spre alte strunguri. Urechea sa desprinsese ceva neobișnuit la mașina vreunui strungar. Il ajuta s-o pună la punct. Mai mulți tineri cu care am vorbit mi-au relatat că fostul lor profesor, atît de sever în perioada calificării lor, vine, cu regularitate la dînșii, să se intereseze de felul cum merge lucrul. Iar ei cînd au greutăți nu întîrzie să-i ceară sfatul lui Vasilache. „Nu te stînjenește lucrul acesta?" — l-am întrebat într-un rînd cînd se ducea spre un strungar să-i ajute la repararea mașinii. „O bună parte din timpul meu de lucru e închinat acestui scop" — mi-a răspuns foarte serios Vasilache. E planificat timpul acesta în fiecare zi. „Nu vreau să uite că sînt elevii lui Vasilache", a încheiat dînsul. Descoperisem o nouă trăsătură a eroului meu: a face din puterea și știința lui un bun al tuturor. După cum se vede și ea ține tot de categoriile morale...

Nu am intenția să fac calcule și recapitulări. Omul acesta care împlinește 17 și 18 norme pe zi, iar uneori transformă lunile în zile, poruncește vremii cu alte mijloace decît cele tehnice. Este vorba, în primul rînd, de o concepție de viață, de o filozofie a vieții. Celelalte mijloace sînt auxiliare. E drept, auxiliare foarte prețioase. Vremea e însă cucerită mai întîi de suflet și creier. Să nu uităm că înaintea aeroplanului a zburat omul. Sau a încercat să zboare. Acesta e esențialul. Și cînd omul și-a dat seama că poate zbura, a creat și mașinile. Pentru gîndul său cutezător i-au trebuit omului multe calități morale. Unele din ele le-am întîlnit din plin și la eroul nostru. E limpede de ce Vasilache e o creație a regimului nostru. Pentru că aceste calități morale au fost adîncite în oameni de către comuniști.

Pasiuni...

Vasilache știe să muncească. Știe să-și folosească la maximum nu numai minutele, ci și secundele. .Cele opt ore de muncă, așa cum spune el, sînt *8 ore*. Pline. Vasilache înțelege, simte prețul vremii. De aceea își folosește cu atîta nesaț și restul timpului. Se dăruie vieții, odihnei, belșugului, cu pasiune. Orice vînt de bucurie găsește dezgolit pieptul lui Vasilache. In casa lui răsună aproape în fiecare zi veselia prietenilor și melodia calmă a vieții de familie.

Aici timpul nu mai este planificat. Nici nu poate fi. Pentru că există un drăcușor blond care-i aține mereu calea. Drăcușorul acesta se satură repede privind de la fereastră la omul care lucrează în grădină, care sădește cu grijă de horticultor fiecare floare în parte. Pentru fetița blondă și neastîmpărată, care n-a împlinit încă trei ani, Eroul Muncii Socialiste Constantin Vasilache, omul acesta pe care-l salută cu admirație fiecare cetățean din Tîrgoviște, despre care a aflat întreaga țară, despre care se vorbește peste hotare, e pur și simplu „tăticul". Atît și nimic mai mult. Ea nu ține seama că „tăticul" poate avea și alte pasiuni. Sare de la geam și într-un suflet e lîngă el. Știe că nu trebuie să spună nici o vorbă. Aceasta o știe foarte bine. Și mai știe ceva: că peste cîteva clipe „tăticul" se va întoarce îmbufnat spre dînsa și o să-i spună aceleași cuvinte: „Of, Mihaela, Mihaela, n-am acum timp de joacă". Dacă o să rîdă, tăticul o să-i turtească nasul. Dacă o s-o facă pe posomorîta, tăticul... tot o să-i turtească nasul. Și o s-o ridice în sus, ca pe o pernă moale. Cum să nu știe acestea? Și mai poate spune tăticul că asta-i joacă! O fi pentru el. Pentru Mihaela asta nu-i joacă. E un lucru foarte serios. Inseamnă că tăticul e al ei. Degeaba o face el pe supăratul. E de-ajuns să-și lipească degetele de obrajii lui și tăticul se prinde ca o pasăre în laț. Nu-i așa, tăticule?.

Mihaela știe toate acestea. Și în înserarea care-și trimite umbrele, tăticul, mămica și Mihaela își poartă pașii încet prin grădină. E primăvara, primăvară. In curînd cerul își va aprinde una cîte una stelele. Acuș, acuș, tăticul o să-și ducă odorul în pătuc. Și mintea lui va începe iarăși să despice vremea.

Spre al treilea mileniu

Orele sînt tîrzii. In minte îmi apare imaginea omului așa cum l-am văzut cînd am pășit prima dată în hală. Retrăiesc uimirea de atunci. Nu mi-am închipuit că la 45 de ani un om poate arăta atît de tînăr. Există un leac pesemne care întinerește oamenii. Despre care amintea Scipaciov într-o poezie:

„Dar despre lupta noastră-ncinsă
Vorbi-vor încă ani întregi,
Aveam la treizeci tîmpla ninsă,
dar tineri sîntem la șaizeci!"

Acesta e leacul! Lupta cere eforturi, cheltuieli de energie, dar victoriile, bucuria lor, întineresc.

In hala aceea mare, luminoasă, Eroul Muncii Socialiste Constantin Vasilache duce o luptă înverșunată. Lupta cu timpul. In jurul lui se îngroașă rîndurile. Colectivul de tineri din jurul său a ajuns cu producția în contul anului 1962. Zeci de strungari din uzină se alătură îndrăznețului gînd. Oamenii izbutesc, înving. Pentru că îi mînă în luptă acea năzuință proprie cutezătorilor, pentru că-i cheamă certitudinea victoriei.

Constantin Vasilache e în drum spre al treilea mileniu. Cînd rîndurile acestea vor ajunge la cititori, Constantin Vasilache se va pregăti să sărbătorească începutul unui nou an. Anul 1998! Incă trei ani de fapte și primul om va pătrunde în cel de al treilea mileniu al erei noastre. In calendarul lui Vasilache aceasta înseamnă mai puțin de două luni de zile. Cum pot oare atinge oamenii asemenea înălțimi?

In hala aceea mare, luminoasă, oamenii nu fac simple piese de oțel. Oamenii își făuresc aripi. Acesta e adevărul.

Itinerar CINEMATOGRAFIC...

— Ce filme noi pregătesc cineaștii sovietici —

Articol scris pentru „Flacăra“

de A. DONEȚKI

Vă invităm, dragi cititori, la o scurtă plimbare prin studiourile sovietice. E drept că, pentru a le putea vizita pe toate, ar trebui să trecem, pornind din veșnic tînăra Moscovă, peste nesfîrșitele întinderi ale cîmpiei ucrainene, să trecem crestele stîncoase ale Caucazului și, după ce poposim în Tbilisi și Alma-Ata, să ne întoarcem, pentru a ne opri pe cheiul Nevei, în Leningrad. Cum călătoria aceasta e cam lungă pentru timpul, dar mai ales pentru spațiul nostru, ne vom opri numai la cîteva din aceste studiouri, pentru a afla — așa cum doresc cititorii noștri — ce filme noi turnează în prezent cineaștii sovietici.

De la gara „Kiev“, prin care trece trenul direct „București-Moscova“, nu avem mult de mers pînă la cel mai mare studiou al Uniunii Sovietice, „Mosfilm“. O luăm pe cheiul rîului Moscova și, după ce am urcat colinele Vorobiovî, pătrundem într-un adevărat orășel cinematografic. În inima lui, uriașele platouri ale studioului. Dacă izbutești să treci de porțile cetății filmului — a cărei liniște o păzesc portari mai aprigi ca cerberul antic — întîlnești, atîrnat în fața uriașelor uși ale pavilionului, un anunț luminiscent care te somează grav: „Liniște, se turnează!“. În spatele acestor porți — ca și în multe alte locuri unde se turnează exterioare — zeci și sute de creatori muncesc intens luni de zile pentru realizarea unui film pe care dumneata, iubite spectator, îl vezi într-o oră și jumătate.

„Mosfilm-ul“ a terminat nu demult filmul-balet „Romeo și Julieta“. Despre acesta îl vom lăsa, însă, să vorbească pe unul din realizatorii filmului, maestrul de balet L. Lavrovski:

„De sus, de pe creasta muntelui Ciainaia, care străjuiește stațiunea Ialta, se deschide fermecătoarea priveliște a Mării Negre.

Aici, deasupra minunatei stațiuni balneare, pictorii scenografi ai studioului „Mosfilm“, în frunte cu pictorul A. Parhomenko, au construit o piață a orașului italian Verona, așa cum arăta în secolul al XVI-lea, cu castelele sale luxoase, cu străduțele medievale, cu bazarele sale... Pentru a participa la turnarea acestui film, au sosit de la Moscova 125 de balerini ai Teatrului Mare, în frunte cu G. Ulanova, I. Jdanov, A. Ermolaev, S. Koren, A. Radunski etc., studenți ai școlii de teatru „M. Șcepkin“ și ai Institutului de artă teatrală. În oraș, au fost lipite afișe uriașe, care invitau pe locuitorii Ialtei și pe oamenii aflați aici în concediu să participe la turnarea scenelor de masă. Au răspuns mulți la invitația noastră, astfel că am putut să ne alegem interpreții de care aveam nevoie.

Împreună cu regizorul L. Arnștam, am elaborat concepția filmului, pornind de la posibilitățile vaste ale cinematografiei: în locul transpunerii mecanice pe ecran a întregului spectacol, care se desfășoară timp de trei ore, am realizat un film care durează un ceas și treizeci de minute. Au fost alese scenele și episoadele cele mai vii ale spectacolului, acordîndu-se, de exemplu, mai multă amploare scenelor de luptă de pe străzi, subliniind ritmul încordat și precipitat al acestora, dînd grandoare uriașului carnaval popular“.

...Și iată cum, dragi cititori, veți putea vedea și dumneavoastră, fie și numai pe pînza ecranului, nemuritorul balet al lui Serghei Prokofiev în interpretarea celor mai străluciți dansatori ai lumii.

Acum, însă, s-o pornim prin orășelul cinematografic de pe colinele Vorobiovî.

Un tînăr trece grăbit pe lîngă noi, nestingherit de lumina orbitoare a reflectoarelor, dar parcă supărat pe fata care-l însoțește. Parcă ne e cunoscută figura lui. Unde l-am mai văzut, oare? Prin minte ne trece imaginea unui bărbat cu trăsături ferme și priviri de vultur, cu chipul înconjurat de buclele unei peruci argintii și înveșmîntat într-un strălucitor costum de epocă.

Da, e într-adevăr actorul Pereverzev, care ne-a făcut cunoscut personalitatea impunătoare a amiralului Ușakov.

De astă dată, filmul în care joacă el se desfășoară în plină contemporaneitate, deși are un titlu cu eternă valabilitate: „Povestea unei iubiri“. Scenariul lui E. Gabrilovici, după care regizorul I. Raizman realizează filmul, povestește dragostea dintre doi tineri sovietici, ridicînd problema căsătoriei, care nu trebuie să însemne doar viața în comun, ci o mare dragoste și o prietenie plină de înțelegere și încredere. Tînăra pereche trece printr-o serie întreagă de încercări și conflicte, înainte de a izbuti să-și construiască o adevărată familie.

Cît de cumplită pare apoi, după ce ne-am bucurat alături de contemporanii noștri, drama lui Otthelo și a Desdemonei, pe care ne-o va arăta, veșnic proaspătă, spectacolul ecranizat de S. Iutkevici!

Să trecem mai departe. Fanteziei

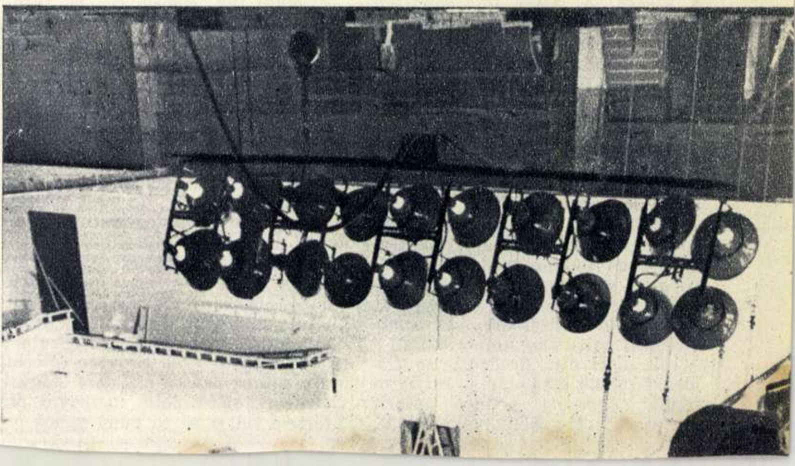

Pe unul din platourile de turnare ale „Mosfilm“-ului.

noastre îi trebuie aripi avîntate pentru a-și putea construi, după ce a călătorit în lumea pasionaților îndrăgostiți din secolul al XVI-lea și a celor din veacul nostru, imaginea vastelor stepe kirghize, pe care galopează herghelii uriașe de cai și pasc, liniștite, cirezi întregi de vite. Imaginea aceasta ne-o evocă filmul lui V. Pronin, „Saltanat“, în miezul căruia stă povestea unei simple femei kirghize, care devine o mare activistă pe tărîm obștesc.

De aici, un alt mic salt imaginar pînă în inima Asiei Centrale, unde vom cunoaște, prin filmul „Căderea Emiratului“, apriga luptă pe care au dus-o, cu ani în urmă, popoarele din Uzbekistan, Tadjikistan și Turkmenia, împotriva regimului despotic al emirului de Buhara, pentru instaurarea puterii sovietice.

Prin fața multor uși ale studioului-oraș vă propun să trecem — din lipsă de timp — fără a le mai deschide, deși ne sînt cunoscute multe nume înscrise pe micile firme, iar titlurile filmelor, e drept, sînt foarte atrăgătoare. „Într-un vechi circ“ — așa se intitulează filmul la care lucrează în prezent regizorul K. Iudin, pe care noi îl cunoaștem din creația sa „Un pichet în munți“. Regizorul A. Ptușko, ale cărui filme „Noul Guliver“ și „Sadko“ ne-au adus atîta bucurie, lucrează acum la filmul ce evocă figura eroului epopeilor populare rusești „Ilia Muromeț“, în timp ce M. Kalotozov a plecat în Altai, împreună cu scriitorul N. Pogodin, pentru a culege materialul de viață al unui film închinat uriașei mișcări patriotice a tineretului sovietic plecat să aducă la viață nesfîrșitele întinderi ale pămînturilor înțelenite.

Un mic popas pe unul din platourile de filmare ale studioului. Celui care pătrunde pentru întîia oară într-o astfel de încăpere îi vine greu să se orienteze în „pădurile dese“ ale decorurilor străbătute de lianele cablurilor electrice, să se obișnuiască cu trecerile bruște de la lumina orbitoare a zecilor de reflectoare, la semiobscurul colțurilor neluminate.

Într-unul din decoruri se filmează. Și de astă dată, întîlnim figuri cunoscute printre actorii ce joacă: L. Țelikovskaia, V. Drujnikov și actorul care a vizitat nu demult țara dumneavoastră, Serghei Bondarciuk. Cîteva ore înainte de plecarea sa din București, el a împărtășit cineaștilor romîni planurile sale din viitorul apropiat: „Trebuie să mă întorc imediat la Moscova. Am primit o telegramă prin care mi se anunță începerea turnării filmului „Zvăpăiata“, după cunoscuta nuvelă a lui Cehov. Și cum regizorul Kaplunovski m-a invitat să joc în acest film...“

În timp ce reflectoarele și-au aprins luminile și în pavilion nu se aud decît replicile actorilor, să mergem mai departe, dragi cititori.

★

În celălalt capăt al Moscovei, nu departe de teritoriul Expoziției Unionale Agricole, se află un alt mare studio cinematografic, „Maxim Gorki“. Filmele sale — „Tînăra Gardă“, „Învățătoarea din Șatrîi“, „Comsomolsk“, „Învățătorul“, trilogia despre viața marelui Gorki s.a. — au trecut de mult granițele Uniunii Sovietice, cucerind dragostea spectatorilor și îndeosebi a tineretului din toate colțurile lumii unde au pătruns.

Și de astă dată, avem senzația că am intrat într-o adevărată citadelă a filmului: pavilioanele studioului sînt înconjurate de clădirile Institutului de cinematografie, ale uzinei de utilaj cinematografic „Moskinap“ și ale altor întreprinderi legate de cinematografie.

Aici, pe unul din platourile studioului, l-am cunoscut pe Ivan Brovkin, un flăcău de la țară, glumeț de felul lui, dar ros de un mare necaz: nu-și putea găsi o ocupație pe placul inimii. De fiecare dată cînd se apuca de o nouă treabă, era plin de entuziasm și-și spunea, încîntat, că și-a găsit, în sfîrșit, drumul. Dar nu trecea mult, și-și dădea din nou seama că nici treaba aceea nu-i de el și că merită, de bună seamă, porecla de „neîndemînaticul“, pe care i-au dat-o consătenii.

Și cînd te gîndești că Ivan al nostru mai era și îndrăgostit de Liubașka, care era, nici mai mult, nici mai puțin, fiica vrednicului președinte al colhozului! Cum a ajuns Ivan Brovkin (plecat din colhoz pentru a-și face stagiul militar) să capete încredere în forțele lui și să se pună serios pe treabă am aflat din filmul regizorului I. Lukinski și din jocul talentatului actor al MHAT-ului, Leonid Haritonov, cunoscut de noi din filmul „Școala curajului“, în care juca rolul lui Boris Gorikov.

Nu ne despărțisem bine de proaspăta noastră cunoștință, Ivan, cînd am fost, pe neașteptate, martori oculari ai unei aprinse întreceri între două brigăzi de tineri colhoznici. Am aflat atunci că nu a existat tînăr în acel mic sat moldovenesc — și mai ales printre membrii brigăzilor Leanei și a lui Andrei — care să nu fi dorit din toată inima să participe la Expoziția Unională Agricolă și care să nu fi muncit cu foc pentru a fi printre primii, atît în muncă, cît și în echipa de artiști amatori. Pînă la urmă, ne-am bucurat și noi — trebuie s-o mărturisim—împreună cu Leana, cînd brigada fetelor le-a luat înainte băieților, care de la o vreme nu-și mai vedeau decît de cîntec și dans. Am plecat fredonînd minunatele cîntece populare moldovenești, nu înainte însă de a cunoaște pe tinerii actori Ignatova și Svorin — aflați la primele lor roluri — care interpretează cele două personaje principale ale filmului „Leana“, regizat de E. Barnet.

În pavilioanele studioului „Maxim Gorki“, am aflat apoi de multe alte filme pe care le vor termina în curînd cineaștii sovietici: „Spre țărmuri noi“, film realizat de regizorul L. Lukov, împreună cu colectivul studioului din Riga, după romanul cu același nume al lui Vilis Lațis; ecranizarea nuvelei lui Lermontov, „Prințesa Mary“, realizată de I. Annenski, cunoscutul regizor al filmelor „Ordinul Ana“, „Jubileul“ și „Nunta“; un film pentru copii, „Vitia Maleev la școală și acasă“, care va bucura mult pe micii cititori ce au îndrăgit lucrarea lui Nosov și în care vor putea fi văzuți, alături de actori cunoscuți, și elevi ai școlilor din Moscova. Am aflat, de asemenea, că a început turnarea filmului „Vasiok Trubaciov și tovarășii săi“, dedicat vieții elevilor din școlile de meserii, și că regizorul S. Gherasimov lucrează la filmul de lung metraj „Drumul vieții“.

★

La periferia liniștită a orașului Tbilisi, pe malul impetuosului rîu Kura, se întinde, la umbra unor plopi înalți, clădirea studioului cinematografic „Gruziafilm“.

Aci, ca și în alte studiouri ale Uniunii Sovietice, se desfășoară o muncă intensă în vederea creării unor noi filme artistice, documentare și de desen animat.

În pavilioanele studioului, se turnează acum filmul artistic în culori „Ei au coborît din munți“, a cărui temă o constituie formarea cadrelor de metalurgiști gruzini, prietenia de nezdruncinat dintre poporul gruzin și marele popor rus.

Filmul este regizat de N. Sanișvili, unul din rolurile principale fiind interpretat de tînăra actriță L. Abașidze, cunoscută publicului romînesc din filmul „Libelula“.

În curs de turnare, se găsește și filmul de lung metraj „Flautul fermecat“, după motivele unei povești populare gruzine. Eroul principal al filmului este un țăran sărac, Țiskari, care, datorită inteligenței și perseverenței sale, învinge forțele negative ce i se împotrivesc și dobîndește fericirea pentru poporul său.

„Maeștrii baletului gruzin“, astfel este intitulat filmul documentar-artistic creat de regizorii S. Managadze și V. Ciubukiani, în care spectatorii vor vedea fragmente din baletele „Laurenția“, „Sinatle“ și „Inima munților“, interpretate de V. Ciubukiani, artist al poporului din U.R.S.S., V. Țignadze și Z. Kikaleișvili, artiști emeriți ai R.S.S. Gruzine, și de întreaga trupă de balet a Teatrului de operă și balet „Z. Paliașvili“ din Tbilisi.

Despre aventurile uimitoare ale vitejilor marinari care călătoresc cu un submarin special în apele oceanelor Atlantic și Pacific ne vorbește filmul „Taina celor două oceane“, realizat după romanul lui G. Adamov.

Noile cadre de tineri cineaști sînt și ele antrenate în producția filmelor artistice. Tinerii regizori T. Abuladze și R. Ciheidze lucrează la crearea filmului artistic pentru copii„ Lurja Magdanî“, după nuvela cu același nume a scriitoarei gruzine E. Gabașvili.

În studio, se mai lucrează la o serie de filme documentare, ca „Valea Alazan“, în care ne este înfățișată munca plină de abnegație a țărănimii colhoznice; „Pe culmile Pamirului“, închinat alpiniștilor gruzini ce cuceresc culmile nestrăbătute ale munților, și altele.

★

Trenul Moscova-București trece prin Chișinău noaptea; merită, totuși, să ne oprim aici măcar pentru 24 de ore, pentru a vizita cel mai tînăr studio cinematografic din Uniunea Sovietică.

Creat în 1952 ca studio de filme documentare și dublaj, studioul din Chișinău a trecut nu demult la crearea primului film documentar artistic în culori, „Melodii moldovenești“.

...Primăvară. Pe malurile abrupte ale Nistrului înfloresc merii cu florile lor albe și trandafirii. Cu această priveliște plină de farmec a pămînturilor moldovenești, începe filmul creat de colectivul studioului, sub conducerea regizorului A. Zolotnițki.

Pretextul filmului este simplu: propunîndu-și să scrie simfonia „Suita moldovenească“, compozitorul Lebedev din Moscova a pornit prin republică, însoțit de un redactor, pentru a cunoaște îndeaproape muzica poporului, artiștii săi.

La acest film-concert, în care va fi oglindită înflorirea creației populare, frumusețea cîntecelor, dansurilor și muzicii moldovenești, participă capela moldovenească „Doina“, „Ansamblul de stat de dansuri“, cîntărețele Tamara Ciaban și Ianina Levițkaia, artiștii Teatrului moldovenesc de dramă „A. S. Pușkin“, precum și colective de artiști amatori din întreprinderi și colhozuri.

Viticultorilor moldoveni, truditorilor simpli de pe plaiurile colhoznice, le este închinat filmul documentar „Vița de vie moldovenească“. Turnarea filmului a avut loc chiar pe plantațiile de vii, în întreprinderile viticole, în pavilionul R.S.S. Moldovenească de pe teritoriul Expoziției Unionale Agricole.

★

Desigur, am afla multe alte lucruri interesante dacă am mai vizita studiourile din Leningrad, Alma-Ata, Kiev. Despre munca acestor studiouri vom vorbi, însă, altă dată, dragi cititori.

Imagini de la marea sărbătoare

În plină primăvară numeroase întreprinderi din țara noastră au pășit într-un an nou de muncă. Cu prilejul măreței sărbători, oamenii muncii din patria noastră au raportat partidului și guvernului despre succesele de seamă obținute în dezvoltarea industriei noastre, despre realizarea de către tot mai multe întreprinderi a sarcinilor primului nostru cincinal cu mult înainte de termen.

Forfotei obișnuite dinaintea zilei de 1 Mai i s-au adăugat aceste fluvii de cumpărători care șiroiesc prin fața vitrinelor. Reducerea prețurilor, ajunul sărbătorii au făcut ca toate străzile să ducă spre magazine și micul cartonaș cu cifra tăiată și înlocuită e mai fascinant decît o colorată firmă de neon.

Forfota continuă pînă tîrziu și în zori ea reîncepe, atît de devreme, încît îți pare că oamenii au intrat în case numai pentru a se odihni puțin, așteptînd primele raze ale soarelui. De astă dată, fluviile se adună în coloane și se îndreaptă către Piața I. V. Stalin. Acolo, poporul se va întîlni cu conducătorii săi și defilarea aceasta pașnică, deasupra căreia flutură batiste, se înalță porumbei, se văd copii urcați pe umerii părinților, ascunde o imensă forță: e defilarea unei pașnice armate de constructori, de muncitori care fabrică mașini, extrag cărbune, țes, învață.

Pașnicul și voioșia, mai mult decît orice, simbolizează încrederea în ziua de mîine și rădăcinile lor sînt adînc înfipte într-un sol de neclintit: poporul liber.

★

Pe bulevardele Capitalei sînt multe balcoane și balconașe. Singurul lor element comun e pavoazarea făcută cu ocazia marilor sărbători. Scoarțe colorate și ghirlande înflorite le împodobesc, apar scaune și balconul de casă devine balcon de teatru.

Și acum, închipuiți-vă un astfel de balcon, în care se vede o femeie voinică ce așază o pernă la spatele unui bătrîn înfundat într-un fotoliu.

— Ei, tovarășă Irina, — o strigă cineva. Ce faci?

— Acum, acum! — spune ea, și dispare.

Apoi se aude un tropăit pe scară și apare grăbită, împurpurată.

— Am întîrziat — spune ea — tata s-a dat jos din pat și ne-a pus să-l mutăm pe balcon. Auziți, au dat dimineață telefon de la uzină să-l felicite și el le-a spus că o să le facă semn cu batista din balcon. Ia uite sus.

Și, cu toate că nu mi se adresează, privesc și eu. Pe bordura de piatră a balconului se vede o mînă de bătrîn, ținînd strîns o batistă roșie, strălucind în soare.

O batistă roșie, strălucind în soare. Încerc să brodez în jurul ei un poem cu ilegaliștii. Poate că bătrînul din balcon e un vechi luptător... Dar să pun frîu imaginației! Mai întîi pentru că nu sînt poet. Și apoi, parcă e mai tulburător așa: o batistă roșie, strălucind în soare.

★

Zece tarafuri, o sută de tarafuri. Și o sută, o mie de echipe de jocuri. Ale fabricilor și instituțiilor. Și o mie, zece mii de chiuituri. Ca un fir de arnici se țes jucătorii printre rînduri:

Foaie verde lemn cîinesc,
Am iubit și-am să iubesc

— Zii nea Mitică, parc-ai murit de sete, așa taci!...

Nea Mitică e un bărbat între două vîrste, căruia-i strălucesc dinții și ochii, îi strălucesc părul negru și scripca proaspăt lăcuită. În stînga lui, mai departe, țăcănesc tocuri într-un ceardaș, în fața se văd niște panglici fluturînd, niște panglici colorate, ucrainești, iar în jurul lui pietrele scapără sub o jienească. Trei echipe de dansuri, din trei fabrici diferite. Nea Mitică respiră de cîteva ori, apoi, clipind și umflîndu-și fălcile, strigă:

Saltă, c-a murit bogatu'
Și e liber, măi, tot natu'!

Apoi își rotește în jur ochii strălucitori, dinții albi, freza lăcuită, vioara mai lăcuită, și strigă din nou, mai tare:

Saltă c-a murit bogatu'
Și e liber măi, tot natu'!

C. COMAN

E greu drapelul pentru vîrsta lor. Dar pionierii nu renunță la o asemenea cinste.

Trec gărzile muncitorești... Pe chipurile acestor oameni îmbrăcați în salopete și cu mîinile pe arme, citești hotărîrea întregului nostru popor muncitor de a-și apăra mărețele sale cuceriri.

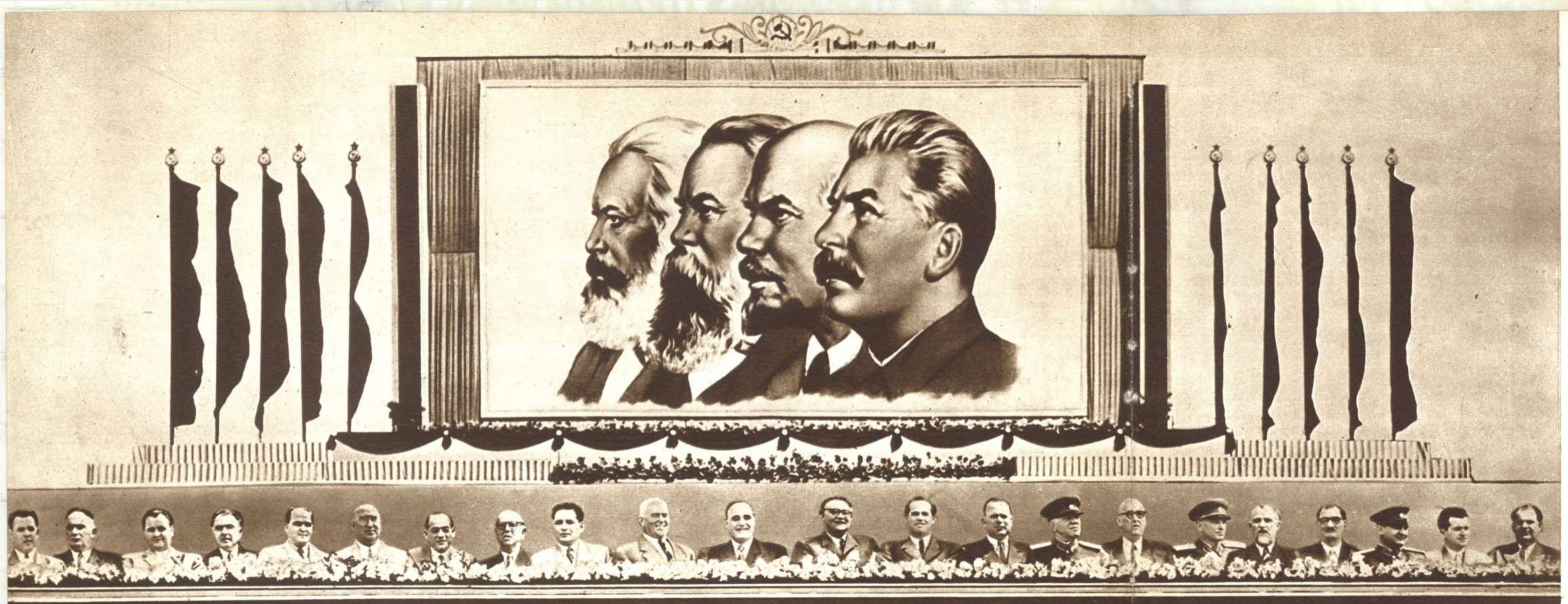

TRAIASCA 1 MAI

ZIUA SOLIDARITATII INTERNATIONALE A OAMENILOR MUNCII, ZIUA FRATIEI MUNCITORILOR DIN TOATE TARILE!

Ora nouă. În uralele oamenilor muncii aflați în Piața Stalin, iau loc în tribuna oficială tovarășii: Gh. Gheorghiu-Dej, dr. Petru Groza, Gh. Apostol, I. Chișinevschi, M. B. Mitin, membru al Academiei de Științe a U. R. S. S., Al. Moghioroș, Chivu Stoica, Miron Constantinescu, general de armată Emil Bodnăraș, C. Pîrvulescu, P. Borilă, acad. prof. dr. C. I. Parhon, acad. prof. Traian Săvulescu, Lotar Rădăceanu, D. Petrescu, Ștefan Voitec, general locotenent Gh. Pintilie, Theodor Iordăchescu, Stelian Moraru, general locotenent I. Tutoveanu, C. Fulger, F. Dănălache.

TRAIASCA REPUBLICA POPULARA ROMINA TRAIASCA PARTIDUL MUN
VICTORIILOR POPORULUI NOSTRU MUNCITOR!

La marea demonstrație a oamenilor muncii din Capitală au asistat, în acest an, oaspeți dragi din U. R. S. S., R. P. Chineză, Germania, India, Italia, R. P. Polonă, Suedia, R. Cehoslovacă, Norvegia, R. P. Ungară, Brazilia, Finlanda, Danemarca, R. P. Bulgaria, Chile, R. P. D. Coreeană, Alger, Senegal, invitați ai Consiliului Central al Sindicatelor, ai Institutului romîn pentru relațiile culturale cu străinătatea, ai Comitetului Femeilor Democrate.

Timp de ore în șir s-au scurs prin Piața Stalin coloanele de demonstranți, oameni ai muncii din Capitala patriei noastre, care în această zi de sărbătoare a oamenilor muncii de pretutindeni și-au manifestat încă o dată dragostea lor pentru marea Țară a Socialismului biruitor, ajutor de nădejde al țării noastre pe drumul construirii socialismului, bastionul neclintit al păcii și prieteniei între popoare. Sutele de mii de demonstranți și-au reafirmat în această zi hotărîrea de a merge cu fermitate, sub conducerea înțeleaptă a partidului, pe făgașul îndeplinirii visului întregii omeniri muncitoare: socialismul.

TRAIASCA
1 MAI
RAIONUL 23 AUGUST
Raionul Tudor Vladimirescu
RAIONUL GRIVITA ROSIE

A început demonstrația oamenilor muncii din Capitală. În Piața Stalin, și-au făcut apariția coloanele de demonstranți din raioanele „23 August", „Tudor Vladimirescu" și „Grivița Roșie".

Minerii... Cînd auzeai acest cuvînt în trecut îți venea în minte imaginea unor oameni storși de vlagă, chinuiți și roși de boală. Și iată-i acum, defilînd ca sportivi în cadrul asociației lor, oameni puternici, sănătoși, oameni astăzi stăpîni pe viața lor.

Pionierii, schimbul de mîine al constructorilor de azi ai socialismului, se îndreaptă spre Piața Stalin, pentru a mulțumi conducătorilor partidului și guvernului pentru condițiile minunate de dezvoltare pe care le au (fotografia de sus) ...Iar copiii care n-au mers în coloana pionierilor au venit cu părinții să salute pe conducătorii poporului nostru (fotografia de jos).

În această zi de sărbătoare, numeroși oameni ai muncii au venit la demonstrație investmîntați în pitorești costume naționale (fotografia de sus). Iar alături de oamenii muncii romîni, au demonstrat oameni ai muncii aparținînd minorităților naționale din țara noastră (fotografia de jos), fericiți că, alături de toți cei ce muncesc, pot contribui cu toate forțele lor la construirea socialismului în patria noastră.

Imaginea vie a dezvoltării culturii fizice și sportului în anii regimului nostru democrat-popular, nenumăratele discipline sportive care au cuprins cele mai largi mase ale tineretului, ale oamenilor muncii din patria noastră, au fost reprezentate de acest car alegoric al asociației „Progresul".

Friedrich Schiller

–150 DE ANI DE LA MOARTE–

de Alfred Margul **SPERBER**

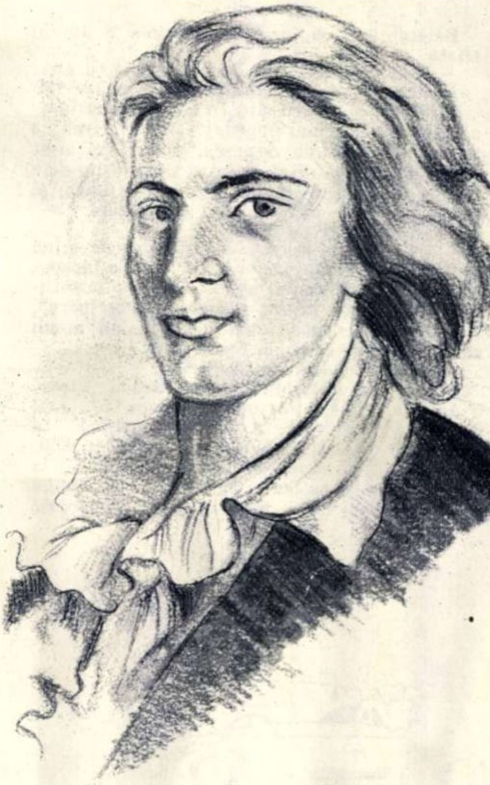

In ziua de 9 mai 1955, s-au împlinit 150 de ani de la moartea lui Friedrich Schiller, una dintre figurile cele mai luminoase ale literaturii germane. Schiller nu e numai poetul favorit al poporului german: toți oamenii iubitori de pace din întreaga lume îl stimează ca pe unul din giganții literaturii mondiale, care a întruchipat în opera sa toate ideile înălțătoare ale epocii sale, slujind cele mai nobile năzuințe ale omenirii. Iar Germania democrată cinstește astăzi amintirea unui poet, care, prin opera sa, a contribuit mai mult ca oricare altul la formarea unei conștiințe naționale și democrate, și care a trezit în poporul german dorința fierbinte de a înfăptui un stat german unitar.

Viața lui Schiller reflectă în mod fidel toate contradicțiile vieții sociale germane, într-o epocă despre care a spus Friedrich Engels: „Aceasta era situația Germaniei spre sfîrșitul veacului trecut. O unică masă vie de putregai și de decădere abjectă... și nu exista nici cea mai mică nădejde a unei schimbări spre mai bine... Pînă și mințile cele mai luminate și mai viguroase ale poporului își pierduseră orice speranță în ce privește viitorul țării lor..." (Marx și Engels: Despre artă și literatură, E.P.L.P., pag. 271-272).

Schiller s-a născut la 10 noiembrie 1759, în orășelul Marbach din Württemberg. Tatăl său, ofițer în slujba ducelui, reușise cu multă trudă să ajungă pînă la rangul de maior; mama sa era fiica unui birtaș. Veșnicele mutări ale tatălui, dintr-o garnizoană în alta, făcură ca întreaga familie să cutreiere, încetul cu încetul, tot Württemberg-ul, ajungînd, în sfîrșit, la castelul ducal „Solitude" de lîngă Stuttgart, unde tatăl lui Schiller fusese numit conducătorul unei școli forestiere.

Micuțul Schiller dădea dovadă de aptitudini remarcabile și ar fi urmat, probabil — dacă e să ne luăm după înclinațiile sale copilărești — teologia, căci de mic îi plăcea să țină „predici" colegilor săi.

Însă, o intervenție brutală a ducelui îi îndreaptă viața în cu totul altă direcție. Schiller avea abia 13 ani, cînd porunca arbitrară a ducelui Karl Eugen îl smulgea din casa părintească, impunîndu-i să urmeze academia militară ducală, faimoasa „Karlschule". Acolo, Schiller a studiat întîi dreptul, pe urmă medicina. Toate constrîngerile vieții militare, pe care trebuia să le suporte, erau un adevărat chin pentru tînărul poet. Unica mîngîiere în acest infern o constituiau cărțile. Căci elevii academiei militare știau, în ciuda celor mai severe interdicții, să-și procure ultimele noutăți literare și le citeau cu zel. Astfel, tînărul Schiller luă cunoștință cu entuziasm de scrierile lui Rousseau, de „Götz von Berlichingen" și „Werther" ale lui Goethe și curînd își începu și el activitatea creatoare. Studiul genialelor creații shakespeariene îi trezi interesul pentru genul dramatic. Deocamdată își aștepta, însă, cu nerăbdare plecarea de la academie. Respingîndu-i-se lucrarea de diplomă ca necorespunzătoare, a trebuit să mai rabde încă un an. Cînd sosi, în sfîrșit, mult așteptata clipă a eliberării de la academie, Schiller fu obligat să accepte postul mizerabil de medic de regiment.

Anii petrecuți la academie au lăsat urme adînci în întreaga ființă a poetului. Decizia tiranică a ducelui, un despot perfid și lipsit de scrupule, nu a putut însă să sugrume nețărmuita dragoste de libertate a lui Schiller. Iată ce a scris poetul începător, în albumul unui coleg de școală: *„O sclavie,/ Sunet de trăsnet pentru ureche,/ Noapte a minții și moarte a gîndirii, / Chin de nespus unei inimi vii!"*

Ciocnirea între autorul acestor versuri și despotismul ducelui nu putea să întîrzie prea mult.

Între timp, Schiller își terminase prima operă, piesa „Hoții". O dădu la tipărit cu bani împrumutați și, în anul următor, piesa a și fost reprezentată, cu mare succes, pe scena teatrului din Mannheim. Tînărul autor deveni dintr-o dată o celebritate. Cînd Schiller asistă la a doua reprezentație fără să fi avut permisie, tiranicul duce îl pedepsi cu arest și-i interzise orice activitate literară pentru viitor.

În felul acesta, ducele intervine pentru a doua oară, în mod brutal, în viața lui Schiller, însă de acum tînărul poet era hotărît să nu se mai supună absolutismului despotului. Va face un pas care va fi hotărîtor pentru toată viața lui: fuga din patrie. O influență decisivă asupra acestei hotărîri a avut-o, cu siguranță, pilda unui alt artist, a compatriotului său Schubert, pe care ducele Eugen îl ținuse întemnițat timp de zece ani într-una din cetățile sale. Aceasta pentru că îndrăznise să înfiereze comerțul de oameni cu care se îndeletnicea tiranul, care vînduse unor puteri străine mii de cetățeni, pentru a fi folosiți în expedițiile războinice colonialiste din America și Africa.

Astfel, poetul, în vîrstă de numai 23 de ani, se văzu nevoit să-și părăsească pentru totdeauna familia și țărișoara, pentru a putea rămîne credincios idealului său.

Și acum începu pentru Schiller o viață neliniștită și nestatornică, în timpul căreia cutreieră întreaga Germanie în lung și în lat, o viață care pînă în ultimii ani ai existenței sale poartă pecetea grijilor apăsătoare, cauzate de lipsurile materiale, și care e întunecată din ce în ce mai mult de boala incurabilă de care suferea poetul și care pînă la urmă avea să-l răpună. Și acestei existențe chinuite și nesigure, Schiller i-a smuls în șir neîntrerupt capodoperă după capodoperă, dînd cel mai măreț exemplu al curajului și dragostei de viață, al triumfului spiritului omenesc asupra mizeriei timpului.

Ultimii zece ani ai vieții lui Schiller au fost luminați de prietenia sa cu Goethe, o alianță spirituală care nu-și găsește seamăn în istoria prieteniilor dintre poeți. Și situația sa materială deveni suportabilă în anii aceștia.

Schiller a murit la Weimar, la 9 mai 1805, în vîrstă de 46 de ani, răpus de vechea sa boală de piept. L-au plîns întreaga Germanie și intelectualii cinstiți din lumea întreagă.

Operele lui Schiller fac parte din bunurile cele mai prețioase ale moștenirii literare germane. Poeziile sale minunate și adînci, grandioasele sale drame (înafară de „Hoții", el a mai creat o serie de piese de renume mondial, ca „Fiesco", „Intrigă și iubire", „Don Carlos", „Wallenstein", „Maria Stuart", „Fecioara din Orleans", „Mireasa din Messina", „Wilhelm Tell"), însemnatele sale opere istorice, scrierile sale estetice și filozofice, toate au rămas vii în dragostea poporului german. Dramele lui Schiller figurează toate în repertoriul teatrului german și toate se bucură de aceeași simpatie nemicșorată în decursul vremii.

Această legătură strînsă între poporul german și opera lui Schiller se explică prin faptul că poetul a căutat, și a găsit întotdeauna, calea spre inima maselor, spre cunoașterea suferințelor omenirii. Chemarea sa către libertate și umanitate, împotriva asupririi, exprimă cuvîntul, dorul, năzuințele unei epoci în care burghezia mai purta stindardul luptei pentru libertăți democratice, unitate națională și independență. Luptînd împotriva tiraniei, Schiller milita pentru cauza progresului și, întărind conștiința națională a poporului său, el a trezit, în același timp, spiritul de rezistență împotriva asupritorilor politici și sociali interni și împotriva stării de dezmembrare a Germaniei.

Luptător optimist pentru toate idealurile înălțătoare ale omenirii, vestitor al unei chemări înflăcărate a viitorului, Schiller a devenit poetul preferat al clasei muncitoare. Mișcarea muncitorească germană s-a considerat de la început ca adevărata moștenitoare a celor mai nobile gînduri ale acestui mare poet german, ca forța chemată de istorie să realizeze prin luptă visurile sale cele mai îndrăznețe. Astăzi, în Republica Democrată Germană, clasa muncitoare, sub conducerea Partidului Socialist Unit German, transpune în viață marile idealuri patriotice și umane ale poetului libertății, Friedrich Schiller. Opera lui Schiller, care a militat în epoca sa pentru unitatea Germaniei și transformarea ei într-o țară democrată, însuflețește astăzi pe toți patrioții germani în lupta lor împotriva scindării Germaniei și pentru unirea ei pe baze democratice.

Poetul cîntecului nemuritor „An die Freude" (Odă bucuriei), care pe aripile muzicii beethoveniene a devenit un bun al tuturor popoarelor, nu e prețuit numai de propriul său popor. Măreața sa operă, care slăvește idealurile înălțătoare ale omenirii, constituie o contribuție însemnată a culturii germane la tezaurul culturii tuturor popoarelor.

Opera lui Schiller este un îndemn pentru noi toți în lupta împotriva forțelor obscurantismului, care se opun dușmănos mersului înainte al omenirii.

Andriușa din Celiabinsk

de V. REAZIN
șofer la stația de taxiuri nr. 5 din Moscova

Ilustrații de I. CEREPANOV

Iarna din anul acesta a fost pentru noi, șoferii, foarte bună. Timpul s-a menținut potrivit, nici prea-prea, nici foarte-foarte. E rău dacă temperatura scade la douăzeci și cinci de grade, căci îngheți toată ziua. Dar nici cînd vine dezghețul nu e mai bine: spre seară dă înghețul și străzile se prefac în adevărate patinoare, pe care e greu să frînezi mașina. Iar pasagerii noștri sînt toți grăbiți. Nici nu e de mirare. Și sarcina noastră este să-i ajutăm pe moscoviți să se grăbească.

Nu demult, am avut o asemenea zi umedă, cînd numai stampila „polei“, aplicată pe foaia de drum, ne aducea aminte că este iarnă. Cu toate că soarele era cam palid, apa picura de pe streșini; zăpada se înnegrise și se chircise. Mirosea a primăvară. În mașină era cald. După ce am condus un pasager pînă în strada Klementovskaia, am tras la stația de metrou „Novokuznețk“ și am coborît geamul. Mă odihneam. Deodată auzii un glăscior:

— Nene, nene! Mașina dumitale e o „Pobeda“?

Mă uit, dar nu văd pe nimeni. Scot capul pe geam și văd un băiețel îmbrăcat într-un cojocel de blană maro, cu pîslari în picioare și pe cap cu o căciulă care îi venea pînă peste ochi. Avea o figură simpatică, inteligentă, iar ochișorii îi fugeau de colo-colo, parcă ar fi vrut să cuprindă dintr-o dată toată mașina, de la motor pînă la cutia de bagaje.

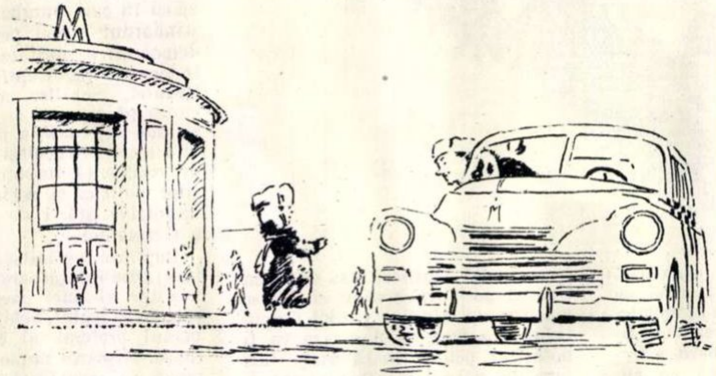

— Uită-te la el: așa mare și nu se pricepe la mașini!... Și mai vrei să spui că ești bărbat?...

— Știu, nene, asta e o „Pobedă“ — răspunse băiețelul, cu conștiința propriei sale demnități.

Această șiretenie copilărească e bine cunoscută: numai să începi discuția cu el.

— Și cum te cheamă?

— Pe mine? Andriușa... Andrei Petrovici Morozov.

— Nu mai spune! Ce persoană importantă! — zisei. Hai, suie-te, Andrei Petrovici...

Peste o clipă, Andreika ținea cu mînuțele sale volanul mașinii și privea prin ușa deschisă trecătorii. Privea cu un aer de superioritate. Păcat, însă, că nu vedea nimic prin geamul din față: nu crescuse îndeajuns. Ca din întîmplare, Andreika apăsă pe claxon. Două femei săriră speriate în lături.

— Vai! N-am vrut s-o fac...

Iar ochișorii îi jucau, plini de șiretenie... Cum puteai să te superi pe el?

— Andriușa, dar tu cu cine ești? — l-am întrebat, nevăzînd pe nimeni lîngă mașină.

Fără să mă privească, răspunse ca în treacăt:

— Mă plimbam cu mămica... Nene, la ce servește această săgeată?

— Lasă tu acum săgeata! Spune, unde e mama ta?

— E jos... A plecat cu trenul din metrou.

Băiețelul părea încurcat și vocea îi deveni tristă.

— Bine, Andrei. Dar cum ai ajuns tu aici?

Începusem să mă neliniștesc din cauza lui.

— Mama a coborît din tren și mi-a strigat: „Andriușa, hai mai repede!“ Atunci, însă, a apărut un nene cu o pușcă. Eu m-am uitat la el, m-am tot uitat și între timp ușile s-au închis. Dar pușca era învelită într-o pînză, și nu se vedea de loc... zise el cu tristețe.

— Ei bine, și pe urmă?

— Pe urmă m-a luat un alt nene de mînă și am pornit. Am ajuns la o scară care a început să ne urce. Nenea îmi spuse: „Te duc la milițian, eu nu am timp, mă grăbesc la lucru“. Eu, însă, n-am vrut să mă duc la milițian, m-am smuls de lîngă el și am fugit. Asta e tot.

— Și unde locuiești, fugarule?

— Eu? La Celiabinsk... Pe strada Kirov.

Asta e bună! Povestea devenea tot mai încurcată! Vasăzică, Andreika e numai în trecere la Moscova. A fost cu mama în sud, la odihnă, și acum se întorceau acasă, la Celiabinsk, la tăticu'. Tăticul lui Andreika „face tractoare mari, mari de tot“. S-au oprit la Moscova, la o oarecare mătușă Olia. Dar, cu toate insistențele mele, Andreika nu putu să-și amintească unde locuiește această mătușă Olia. Era o poveste încurcată rău. Încotro s-o apucăm?! Andreika stătea trist și părea gata-gata să izbucnească în plîns. Încetă chiar să mai învîrtească volanul.

— Acolo, lîngă casa mătușii Olia, stau multe „Pobede“, taxiuri... În apropiere e un parc. Iar în parc, e un patinoar cu muzică...

Desigur, lucrul cel mai ușor ar fi să-l duc pe Andreika la miliție, dar mama lui este, de bună seamă, foarte îngrijorată. Cine știe dacă îi va veni ideea să telefoneze la miliție. Probabil că, în clipa asta, ea varsă lacrimi amare. Nu, acest dezertor trebuie dus acasă. Dar unde? Încercasem să-mi amintesc unde sînt patinoarele din Moscova. Parcul central de cultură și odihnă nu poate fi. Acolo nu sînt case; parcul Casei Centrale a Armatei, de asemenea. N-or fi lacurile pionierești de pe strada Malaia Bronnaia?... Case se găsesc acolo, dar de stație de taxiuri, nici pomeneală! Să fie oare la „Cistîie Prudî“? Să știi că acolo locuiește mătușa Olia! Este și o stație de taxiuri. În timp ce-mi treceau toate astea prin minte, aud o voce:

— Taxi! Liber?

Nici n-am apucat să răspund, că un unchiaș rotofei, cu o haină albastră, bine croită, și cu o servietă mare, se așeză pe locul din fund și, văzîndu-l pe Andreika, tună cu o voce de bas:

— Ce fel de șofer e ăsta de la volan? Hai, puștiule, du-mă în piața Danilovskaia...

Andreika se uită speriat întîi la mine, apoi la pasager, făcu o mutră acră și vru să sară din mașină.

— Stai, Andreika! Îl ducem mai întîi pe nenea, iar pe urmă o căutăm pe mămica ta. Ce zici?

Andreika dădu din cap foarte serios și se așeză mai comod. Cu o vădită plăcere, își întinse picioarele și începu să urmărească cu atenție cum sar cifrele pe cadranul aparatului de taxat. I-am relatat pe scurt pasagerului povestea lui Andreika.

— Vai-vai-vai! Cum așa? Băiat mare și să te rătăcești? Pasagerul vorbi cu acel glas „supărat“ pe care copiii îl ghicesc întotdeauna că e prefăcut. Mămica ta o să ia cureaua...

— Mama nu mă bate — zise Andreika, fără să se întoarcă. Numai pe Petka, roșcovanul din curtea noastră, îl croiește cîteodată tatăl lui cu cureaua.

— Tovarășe șofer, oprește puțin...

Pasagerul lăsă servieta în mașină și coborî. Reveni după vreo trei minute și îi întinse lui Andreika un pachețel de ciocolată.

— Ține, Andreika, mănîncă sănătos...

— Mulțumesc — răspunse cu politețe băiatul și cercetă cu interes ursul de pe ambalaj.

Iată și piața Danilovskaia. Pasagerul își luă rămas bun, îi întinse lui Andreika mîna, ca unui om mare, și plecă.

— Ei, acum trebuie să pornim spre „Cistîie Prudî“. E cam depărtișor. N-ar strica să ne pice un pasager pînă acolo...

Nu mă pot plînge de noroc. Am luat o femeie în vîrstă, cu o fetiță ce părea să-i fie nepoată. Voia să meargă la Pokrovka.

— E băiatul dumitale?

În cîteva cuvinte, am povestit femeii despre aventurile lui Andreika. Femeia începu să se vaiete, să plîngă și îmi păru rău că i-am spus povestea.

— Doamne, dumnezeule! Ce nenorocire! Ce îngrijorată trebuie să fie maică-sa, sărmana!... Du-l mai repede acasă. Vezi, Lenocika, ce se întîmplă dacă nu asculți pe mama și pe bunica?

Prin oglinjoară vedeam cum Lenocika se uită cu mult interes, și chiar cu oarecare invidie, la Andreika. Se vedea că nici ei nu i-ar displace să pățească la fel.

— Tovarășe șofer — se repezi deodată femeia — dar i-ai dat ceva de mîncare? Micuțul o fi umblînd flămînd de dimineață.

— I-a cumpărat cineva ciocolată. Cînd ne oprim, o să mai cumpărăm.

— Ți-e foame, desigur! — continuă femeia să se agite. Vrei să mergi cu noi? Avem acasă o supă bună de tot... și Lenocika va mînca! Hai cu noi, Andriușa...

Abia am reușit s-o conving să lase băiatul în pace. Pînă la urmă, am ajuns la Cistîie Prudî. Era aici și o stație de taxiuri, și se auzea și muzica de la patinoar.

— Ei, eroule, unde stă mătușa ta, Olia?

Dar Andreika al meu tace, rotindu-și privirile încurcat.

— Am uitat... mărturisi el, în sfîrșit, cu o mutră vinovată.

Ce să te faci cu el? Vrei, nu vrei, trebuie să-l duci la miliție. Am întrebat pe un milițian unde e secția și m-am dus la milițianul de serviciu.

— Îndată... Acuș verificăm — zise tînărul locotenent, și începu să dea telefoane. „Da, da... Andrei Petrovici Morozov, de șase ani... Este? Dă-mi adresa. Totul e în regulă. Dacă mama telefonează, spune-i să-i iasă în întîmpinare.“

Tot uitîndu-mă la numerele caselor, am mers de-a lungul parcului. Cinci, șapte, nouă... Aha, iată și numărul unsprezece!

— Hai să mergem, fiule, s-o căutăm pe mămica ta.

Cu o vădită părere de rău, Andreika coborî din „Pobeda“: pe maică-sa o avea mereu lîngă el, pe cînd cu mașina nu e rost de plimbat în fiecare zi.

Nici nu trecurăm poarta și iată că două femei veniră în întîmpinarea noastră.

— Mămico!

Andreika uită de toate mașinile din lume și se aruncă în brațele mamei. Ar fi trebuit să-l dojenească, dar n-a lăsat-o inima. Își ștergea lacrimile și îl săruta pe fugar. Mătușa îi privea cu ochii înlăcrămați. Peste o clipă, mama își reveni și se apropie de mine:

— Dragă tovarășe șofer!... Nici nu știu cum să-ți mulțumesc!

Și în clipa aceea, mă trezii îmbrățișat și sărutat. I-am povestit apoi toată întîmplarea, de-a fir-a-păr, cum am făcut cunoștință, cum ne-am plimbat prin oraș. I-am spus și despre ciocolată. Cînd să-mi iau rămas bun, nu m-a lăsat să plec. Zor nevoie, să beau un ceai cu ei.

— Dacă vrei, avem și vin — îmi propuse dînsa. Șoferii nu prea refuză un păhărel...

Păhărelul l-am refuzat. Nu e recomandabil să bei cînd ești la volan. Însă, n-am putut să refuz invitația de a intra în casă.

De atunci, păstrez în mașină o amintire de la Andreika: o foaie de hîrtie, pe care se văd trei bețișoare de diferite lungimi — litera „A“. Era autograful fugarului.

(Din „Ogoniok“)

ACTUALITĂȚI TEATRALE

„DOAMNA NOASTRĂ“

Pe foile îngălbenite ale unui vechi document, cu marginile roase de dinții timpului, cercetătorul poate desluși și azi cîteva rînduri, scrise acum mai bine de o sută de ani. În ele, se vorbește despre o femeie învinuită de a fi atentat la liniștea și siguranța publică, instigînd iobăgimea împotriva stăpînilor de întinse domenii.

Documentul acesta nu e altceva decît sentința pronunțată la 14 decembrie 1850 de tribunalul din Alba-Iulia, iar învinuirile sînt adresate „Doamnei Moților“, cum a fost numită Ecaterina Varga de cei într-a căror apărare s-a ridicat, pregătind lupta revoluționară a moților din anii 1848 — 1849.

★

Luminile reflectoarelor Teatrului Secuiesc de Stat din Tg. Mureș au luminat de data aceasta cîteva imagini vii, de un profund dramatism, din istoria agitată a patriei noastre. „Doamna noastră“ este prima operă dramatică autohtonă în limba maghiară inspirată din trecutul comun de luptă al oamenilor simpli romîni și maghiari, locuitori ai bătrînului Ardeal.

Horváth Ágoston, autorul piesei, este profesor de limba maghiară și latină la Grupul școlar tehnic agricol din Tg. Mureș. În lucrarea sa, el pune față în față două lumi. În primul rînd, dramaturgul aduce în scenă cîțiva reprezentanți ai nobilimii feudale și ai burgheziei în ascensiune, stăpîni atotputernici ai domeniilor și minelor, ca: pretorul Tövisi (interpretat cu măiestrie de Kovács György, artist emerit al R.P.R.), prim-notarul Pogány (Borovsky Oszkár), consilierul Dunkel Alajos (Tamási Ferenc), Nemegyei János, directorul domeniilor (Jenei Otto), și primarul Pleșa (Tarr Lászlo), ale cărui trăsături se potrivesc de minune cu cele ale descendenților săi, chiaburimea parazitară a satelor noastre. Din această lume a dușmanilor poporului face parte și vicarul episcopiei ortodoxe din Sibiu, Andrei Șaguna (în interpretarea plină de autentic a lui Lohinszky Loránd). In schimbul numirii lui ca episcop, el a acceptat rolul mîrșav de a o atrage într-o cursă pe Ecaterina Varga, pentru a o preda autorităților.

Față în față cu aceștia, stă zidul neclintit al moților iobagi, mineri din Zlatna, păstori și pădurari ca Dumitru (rol căruia Kiss László a reușit să-i imprime o vigoare deosebită, redînd cu o puternică forță expresivă dîrzenia și ura iobagilor față de reprezentanții camarilei imperiale habsburgice), Melinte (Csorba András), birjarul maghiar Mihály (Nagy József), care se alătură răsculaților, Moș Aron (Suba Endre), fostul fierar al lui Horia, care în piesă oferă arme Doamnei Moților, și, nu în ultimul rînd, preotul din Bucium (în rolul căruia Andrási Márton a reușit să fie profund uman) etc.

În fruntea acestora se situează Ecaterina Varga (Hamvay Lucy), care intervine în interesul moților la curtea imperială din Viena, conducîndu-i apoi în lupta împotriva nedreptăților sociale și continuînd, chiar în închisoare fiind, să-i însuflețească.

Deși în lupta dintre cele două forțe sociale opuse izbînda revine nobilimii feudale, Ecaterina Varga fiind aruncată în închisoare, acțiunea piesei subliniază cu tărie că învingătorul adevărat e, de fapt, poporul, sînt oamenii simpli romîni și maghiari, de partea cărora este dreptatea, cărora le aparține viitorul.

Ștefan IZSÁK
corespondent

Scenă din actul II. Moș Aron, (Suba Endre), fostul fierar al lui Horia, oferă arme Ecaterinei Varga (Hamvay Lucy).

PE SCENELE IEȘENE

Fotografiile publicate mai jos aduc imagini din două spectacole prezentate — în această stagiune — în premieră pe țară de către teatrele ieșene: este vorba de piesa „Harap Alb“ (fotografia 1), dramatizare de George Vasilescu după basmul lui Ion Creangă — interpretată de colectivul Teatrului Național — și de lucrarea tînărului dramaturg L. Leontin „Rupere de nori“ (fotografia 2), jucată pe scena Teatrului Evreesc de Stat. Spectatorii ieșeni au primit cu bucurie lucrările acestor concetățeni ai lor, cu atît mai mult cu cît George Vasilescu era cunoscut din anterioara sa piesă, „Ochiul babei“, jucată cu mult succes pe aceeași scenă, iar L. Leontin face parte, ca actor, din colectivul Teatrului Evreesc de Stat din Iași.

L. BENEȘ
corespondent

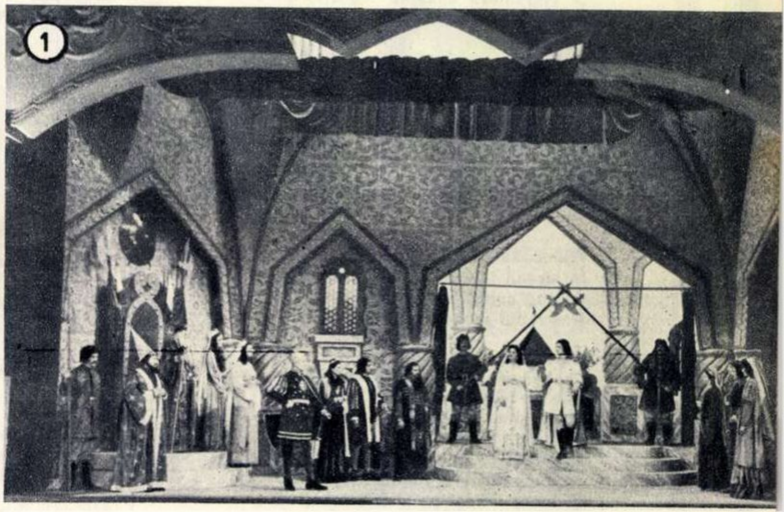

Poeţii slăvesc primăvara omenirii

PRIMĂVARA OMENIRII

de **Alexei SURKOV**
(poet sovietic)

Peste întinderi vaste de uscat,
Peste oglinda mărilor, adîncă,
Păşeşte primăvara, avîntat,
Spre 1 Mai, pe drumuri tulburi încă.

Aceste drumuri sînt înnegurate.
La orizont ard flăcări purpurii.
În cerurile mari şi zbuciumate
Mai stăruie nelinişti, pînze gri.

E încă mult cumplitul praf de puşcă.
Călăii nălmiţi se plictisesc.
Dar în birouri scunde ca o cuşcă,
În băncile New-York-ului, pocnesc

Maşini de calculat, ca mitraliere.
Ne-ncoronaţii regi se-agită iar.
La a necinstei bursă fac avere
Miniştri, vînzînd oameni în zadar.

Mai cată preşedinţii deocamdată
S-ascundă faptele în vorbărie.
Prin ministere, stirpea blestemată,
Semnează pacte crunte, pe hîrtie.

Cu cît mai jos vin peste Atlantic norii,
Cu-atît mai aprig steagul de-ntîi Mai
Şi Marsilieza cheamă muncitorii
Parisului, în ne-nfricat alai.

Pe ale Romei străzi, trezite iarăşi,
Trec proletari în rînduri tot mai strînse.
La Londra, manifeste de tovarăşi
Cutreieră văzduhurile plînse.

N-au cum s-alunge zbirii primăvara,
Stau smirnă preşedinţii-n faţa ei.
Popoarele-o iubesc, în orice ţară,
Din Vietnam şi pînă-n Pirinei.

Sub înfrăţite zări sărbătoreşti
Soseşte primăvara nouă, dragă,
La Budapesta, Sofia, Bucureşti,
Varşovia, Tirana, blînda Pragă...

Dînd cîntece Poloniei, iar Franţei
Drapele, primăvara trece-n zbor
Peste Carpaţi, în Patria speranţei
Şi-a primăverii noi a tuturor.

Aici e cerul cununat cu soarele
Şi vînturile largi se limpezesc.
Iar ţărmurile mării şi ogoarele
Răsună de un cîntec tineresc.

Fără sfîrşit e zarea luminoasă,
Sub care cresc păduri şi văi de rai.
Iar Piaţa Roşie freamătă, voioasă
— O torţă sub drapele de-ntîi Mai.

Cu ghiocei în păr trec ţesătoare
Din glorioasa Presnia. Pe drum
Soldaţii le surîd. E o cîntare
A primăverii, peste tot acum.

Orchestrele să cînte tot mai tare!
Noi sîntem primăvara omenirii.
Noi sîntem oastea Păcii, luptătoare —
Să ştie şi să tremure toţi zbirii!

Drapele roşii freamătă în vînt.
Ni-e veşnic adevărul, iar lumina
Acestor stele arde pe pămînt
Din depărtata Franţă pînă-n China.

Păşeşte pretutindeni primăvara,
Cu-al steagurilor nesfîrşit alai.
Ca tunetul, i-a răsunat chemarea:
Vrem Pace! Să trăiască Întîi Mai!

În romîneşte de **Petre SOLOMON**

PENTRU ROMÎNIA NOUA

de **Oscar GEWELT**
(poet belgian)

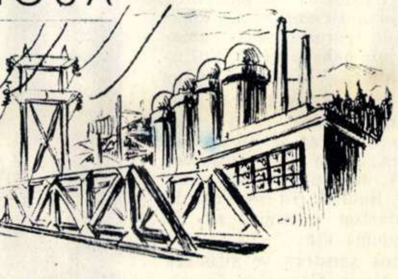

Frumoasă eşti o! Romînie nouă,
În straiul tău cel nou de libertate!
Belşug culegi cu mîinile-amîndouă
Din rodul muncii tale minunate.

Strămoşii tăi au suferit amar,
Împovăraţi de chin şi de-asuprire;
Sub un regim nemernic şi barbar
Ei nu ştiau ce-nseamnă fericire.

Dar iată că bătrînii tăi, acum,
Se bucură de-o viaţă nouă, bună,
Şi merg voioşi pe-al înnoirii drum
Cu tineretul ţării împreună.

Istoria ţi-a fost de zbucium plină,
De focul luptelor muncitoreşti;
Dar astăzi cu încredere păşeşti
Spre-un viitor de pace şi lumină.

Tu ai frumoase văi, păduri bătrîne
Şi munţi cu piscuri ce sărută norii,
Podgorii şi ogoare, vin şi pîne,
Şi cîntece pe-ogoare şi-n podgorii.

La toate-acestea, vrednicu-ţi popor,
Cu-avîntul lui statornic spre mai bine,
Adaugă mereu, muncind cu spor,
Noi şcoli, laboratoare şi uzine.

Şi fiii tăi cu dragoste s-avîntă
La munca rodnică şi luminoasă;
Şi chiar albastra Dunăre frumoasă
Cu noi podoabe-acuma se-nvestmîntă.

Aşa cum este-acel gigantic pod,
Măreţ prinos adus prieteniei,
Înfăptuire trainică şi rod
Al muncii paşnice şi-al dibăciei.

Popoarele ce astăzi sufăr încă
În prada unei crîncene sclavii
Se uită cu încredere adîncă
La tine şi la vrednicii tăi fii.

Scăpată de restrişti şi de nevoi,
Oblăduindu-ţi vajnică poporul,
O! Romînie-a vremurilor noi,
Al tău, de roade plin, e viitorul!

În romîneşte de **Al. PHILIPPIDE**

ÎNAINTE!

de **Pablo NERUDA**
scriitor din Chili, laureat al Premiului
internaţional Stalin „Pentru întărirea
păcii între popoare".

U. R. S. S.,
Măreaţă China
şi voi Republici populare,
voi care toate împreună
alcătuiţi socialista lume,
o, lumea mea
folositoare,
cu arbori şi canale,
cu cîmpuri de orez
şi cu oţel,
şi cu hambare doldora de grîne,
cu cărţi, uzine şi locomotive,
şi cu cirezi de vite,
o, lumea mea cu şesuri brăzdate de tractoare,
tu scoţi cu-ndemînare,
din fund de mare,
strălucitorii peşti cu solzi albaştri
şi smulgi pămîntului bătrîn
recoltele bogate,
fără pereche-n lume.
Să strălucească printre aştri,
mai luminoasă şi mai vie,
holda de pe întinsa ta cîmpie
şi paşii să-ţi răsune pe planetă
mereu în ritmul marelui asalt,
în ritmul trepidant, înalt,

ce-i au perforatoarele în mînă
cînd scot cărbunii negri la lumină,
cărbunii care-aleargă-apoi,
cu-n chiot roşu,
spre uriaşele cuptoare
să clocotească fonta,
să crească pîinea noastră de fiecare zi,
şi mierea aurie, carnea,
să crească — oceane,
iar roţile maşinii
să se îmbuce bine,
să ducă-n goană — aşa cum se cuvine,
giganticele osii.
Cîntarea ta să se audă
sub marile zăpezi,
pe creste,
şi aripile păcii pe care tu le-ntinzi,
strălucitoare,
ca nişte mari oglinzi,
să ducă melodia imenselor motoare
în ultimele sfere-ale patriei celeste.
Eu locuiesc departe, aici, în ţara urii.
Citesc a urii slovă.
Căci ei ar vrea
să spulbere, ca vijelia, recoltele cîmpiei tale
şi în oraşe să domnească jalea,
ar vrea
s-arunce-n ţăndări
enorma forţă din motoare
şi numeroasele popoare,
pe care le-ncălzeşti la sînul tău,
să ducă dorul vinului şi-al pîinii.
Ei vor să-ţi sece apa,
şi aerul, şi viaţa.
Dar tu, o, frate-al meu,
tu, om născut acolo-n socialista lume,
cu chipul luminos,
înalţă-te mereu,
încununat de flori şi de uzine,
cu braţele puternice şi pline
de roadele bogatului pămînt!

În romîneşte de **Virgil TEODORESCU**

DE LA UN ÎNTÎI MAI LA ALTUL

de Paul ELUARD
(poet francez)

Ne strînge vîntul înăbuşitor, de parcă
Am fi toţi frunzele aceluiaşi copac.
Duşmanii noştri — bezna şi războiul —
Ne-ntind oglinzi de plumb, amăgitoare.

Şi nu de ieri, ci de o veşnicie-ncearcă unii
Să ne menească morţii, pe noi care întinerim
Cu fiece sărut, cu fiecare primăvară,
Pe noi, care ne tragem din viitor lumina.

Stăpînii noştri se-nveşmîntă cu ceruri mincinoase,
Dar forţa noastră-i nudă, e cea din veac, uriaşa.
Noi, oamenii, în veci n-om mai cunoaşte
Pe-acest pămînt decît povara fericirii,

Povara dulce-a mugurilor şi-a fructelor.

În romîneşte **de Petre SOLOMON**

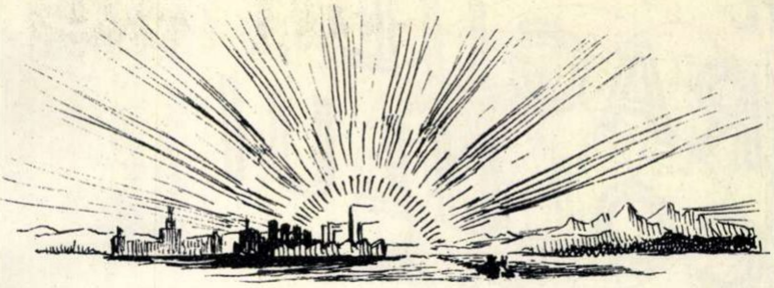

NU MAI VREM SĂ CURGĂ SÎNGE!

de Raul Gonzales TUNON
(poet din Argentina)

Sună-n lume-un glas puternic:
„Nu mai vrem să curgă sînge!
Pace vrem — căci fericire
Şi nădejde ea răsfrînge."

Pace-n fabrici, pe ogoare,
În oraşe ori în luncă!
Pacea care-aduce pîine
Şi e-n cîntece şi-n muncă.

Pace pentru pictor, sculptor,
Pentru prunci şi tîmple sure,
Pentru lampa-arzînd în tihnă,
Pentru lemnul din pădure;

Pentru cei trudind pe cheiuri,
Pe cîmpii, în munţi, la ghioluri,
Pentru straja de pe mare
Pentru cercetaşi, la poluri.

Pentru rîu, pîrău şi poduri,
Pentru vise, cer, vîntoase,
Pentru luntrea pescărească
Şi codanele frumoase.

Pace, pentru codrii falnici,
Pentru crestele de stîncă,
Pentru creşe şi spitale,
Pentru zori şi noaptea-adîncă,

Pentru cutele bătrîne,
Pentru vinurile-n spume,
Pentru clopoţelul care
Prinde-n şcoală să răsune.

Pentru mari debarcadere
Şi vapoare-n porturi strîmte,
Pentru trandafirii roşii,
Pentru pini umbrind morminte.

Pace! Pentru gări şi tîrguri,
Pentru farul în furtună
Şi bumbacul alb ca neaua;
Pentru mina cea bătrînă.

Pentru-a casei caldă vatră
Şi pentru păşune — pace
Pentru orice rîndunică
Ce sub streşini cuib îşi face.

Pace, ca hulubii gingaşi,
Aşteptaţi cu nerăbdare
Să se-avînte-n miazănoapte
Şi în sudul plin de soare.

Tu eşti zvon de ciocîrlie,
Licăr tremurat de lună,
Steag care străluminează,
Auroră ce-ncunună,

Linişte pentru grînare,
Cîntec ritmic de motoare,
Pampasurile-Argentinei
Le străbaţi biruitoare.

În americana beznă
Fulgeri cu lumină vie;
Astăzi tu ne vezi amarul,
Mîine da-ne-i bucurie.

Te apleci peste busolă-n
Plutitoarele vapoare,
Eşti în zvonul de ghitară
Şi-n uzina vuitoare.

Tu, din slava Aurorii
Te cobori în alb veşmînt.
Să aduci senin şi soare,
S-aduci zorii pe pămînt!

În romîneşte de **Aurel COVACI**

PACE

de Otto Raul GONZALES
(poet din Guatemala)

Strig „Pace!" După mine vin şiraguri...
Semănători, cosaşi tot „Pace!" spun.
Ei viaţa doar s-au învăţat de veacuri
Să-şi apere de geruri şi furtuni.

„Şi noi vrem Pace!" şi-auria holdă
Tălăzuieşte ca un lan de steaguri.
E roşu cîmpul sub a toamnei boltă.
Strig „Pace!" spre ţări, spre zări, spre larguri.

Belşugul n-om afla pe-acest pămînt,
Nici imnul n-o-nflori cît timp pe lume
Războiul nu va fi de tot înfrînt.

Nu ne-om salva micuţii ce se joacă,
Nici gustul roadelor nu-l şti-vom dacă
Nu vom slăvi cu toţii-al păcii nume.

În romîneşte de **Adrian ROGOZ**

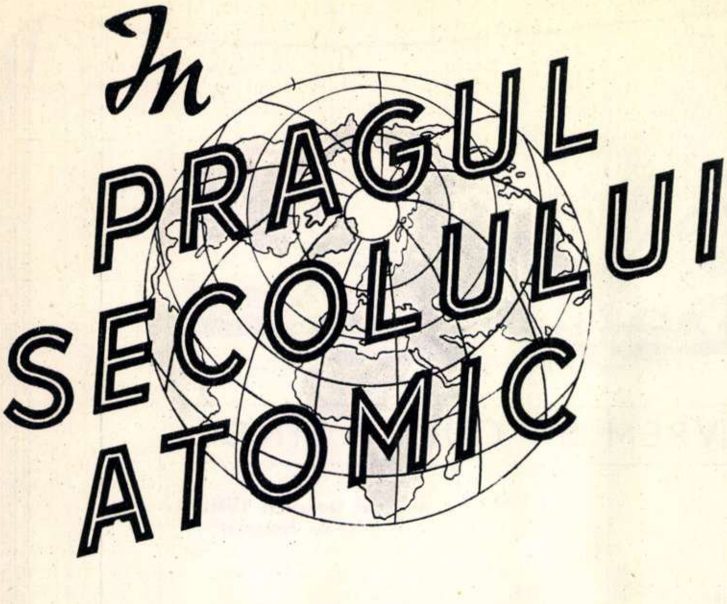

În PRAGUL SECOLULUI ATOMIC

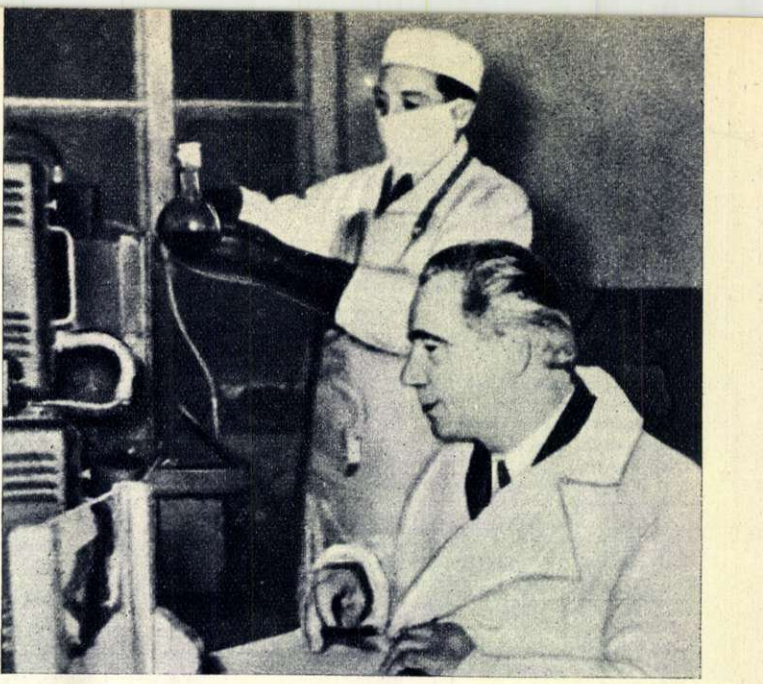

Prof. V.V. Kovalski şi A. D. Gololobov, colaborator ştiinţific al Institutului Unional pentru creşterea animalelor, determină concentraţia de cobalt radioactiv din ţesuturile animalelor.

La 27 iunie 1954 s-a petrecut în istoria lumii un eveniment deosebit de important: în Uniunea Sovietică a intrat în funcţiune prima centrală electrică industrială pe bază de energie atomică. De atunci, din ziua în care oamenii sovietici au deschis primii în lume poarta secolului atomic, ne sosesc zilnic noi şi noi veşti asupra izbînzilor pe care ei le dobîndesc în slujba vieţii, prin folosirea energiei nucleare, a izotopilor radioactivi, în diferitele domenii de activitate paşnică, creatoare.

Materialele de faţă, traduse din revista sovietică „Ogoniok" şi semnate în bună parte de cunoscuţi oameni de ştiinţă sovietici, arată doar cîteva aspecte ale unor asemenea realizări.

IZVORUL LÎNII DE AUR

de prof. V. V. KOVALSKI

Care să fie cauza că, primind acelaşi nutreţ şi aceeaşi îngrijire, vacile dau cantităţi de lapte diferite? De ce unele rase de găini sînt vestite prin cantitatea de ouă pe care o produc? De ce o oaie cu lînă fină dă la tunsoare lînă mai multă, pe cînd altă oaie, în loc să dea lînă multă, acumulează sub „şuba" ei un strat mai mare de grăsime? În sfîrşit, de ce unele furaje măresc productivitatea animalelor, iar altele nu?

Aceste întrebări au preocupat de mult pe oamenii de ştiinţă şi pe practicieni. Experienţele şi cercetările îndelungate au indicat răspunsul: deosebirile, pare-se, îşi au originea în particularităţile metabolismului fiecărui animal.

Se ştie că hrana animalelor constă din hidrocarbonate, albuminoide, grăsimi, săruri minerale şi vitamine. Dar ce cale străbat aceste substanţe în organism, ce rol joacă fiecare din ele? Dacă le-ai putea urmări călătoria prin adîncurile organismului, dacă le-ai putea descoperi în combinaţiile lor complexe, atunci tot procesul tainic al transformării substanţelor ţi s-ar dezvălui în toate detaliile. Dar în rezolvarea acestor probleme, oamenii de ştiinţă s-au lovit sistematic de greutăţi care au fost socotite multă vreme de netrecut.

Iată însă că greutăţile acestea pot fi învinse, însemnîndu-se fiecare substanţă cu o marcare destul de durabilă, cu un izotop radioactiv; în felul acesta, substanţa poate fi urmărită din momentul apariţiei ei în organism şi pînă la eliminarea dintr-însul.

„Atomii marcaţi", ca metodă de cercetare în biologie, au dezminţit în întregime părerile vechi, înrădăcinate, cu privire la metabolism. Înainte se presupunea că hrana care pătrunde în organismul adult ar fi consumată mai ales pentru completarea rezervelor de energie şi numai într-o măsură infimă ar contribui la înnoirea ţesuturilor. Atomii „marcaţi" au dovedit contrariul. În organism se desfăşoară permanent o mare operă de reconstrucţie. În complexul său laborator de chimie, organismul transformă produsele brute în materiale de construcţie şi, în acelaşi timp, destinează părţile uzate ale „construcţiei" — „arderii", de pe urma căreia se nasc rezervele de energie. Ajunge să spunem, cu privire la aceasta, că jumătate din proteina ficatului se înlocuieşte în decurs de opt zile; că proteina muşchilor se reînnoieşte pe jumătate, în 80 de zile.

Părerile noi despre metabolismul animalelor îngăduie să se elaboreze un regim alimentar mai raţional.

În prezent, s-a stabilit cu preciziune şi rolul combinaţiilor minerale în sinteza substanţelor organice complexe. S-a dovedit astfel că fosforul şi calciul mineral participă activ şi nemijlocit la formarea laptelui. Prin urmare, alegînd furaje corespunzătoare, se poate obţine sporirea cantităţii de lapte.

S-a dovedit a fi deosebit de interesant şi procesul de sinteză în organismul animalelor rumegătoare, a vitaminei B_{12}, în prezenţa unor săruri anorganice de cobalt. S-a constatat că, la anumite forme de anemie, pe care le fac animalele din cauza lipsei de cobalt, nu este necesar să li se administreze în organism vitamină fabricată. Este suficient ca organismul să fie alimentat cu o cantitate necesară de cobalt, pentru ca el să-şi prelucreze singur această vitamină preţioasă, acoperindu-şi din plin necesităţile. S-au putut stabili de asemenea şi condiţiile care favorizează o sinteză mai intensă a vitaminei B_{12}.

Dezlegarea secretelor legate de rasele animalelor a rămas una dintre problemele cele mai interesante din cîte ne oferă natura. Într-adevăr, căror particularităţi ale organismului său datorează oaia cu lînă fină, această minunată podoabă a sa? Atomii „marcaţi" au dat răspunsul. Combinaţiile sulfului joacă, după cum se ştie, un rol important la formarea învelişului pilos. La oaia cu lînă fină, combinaţiile sulfului se menţin multă vreme în organism şi sînt folosite la maximum pentru creşterea lînii dese.

Pătrunzînd desfăşurarea proceselor principale din organismul animalelor domestice, putem acţiona efectiv asupra creşterii productivităţii lor, asupra creării unor rase mai valoroase de animale.

RAZE CARE AU ÎNVINS TIMPUL

de E. N. ZAOSTROVSKAIA
locţiitor al directorului Institutului de
cercetări al industriei de conserve.

Fiecare cunoaştem gustul pe care-l au cartofii, ce au stat pînă-n primăvară în magazie. Şi fiecare ştim cîtă muncă necesită păstrarea lor în stare proaspătă de la o recoltă la alta. Chiar în primele zile ale primăverii, cartofii încep să înmugurească şi nimic nu-i mai poate opri. Cedînd mugurilor tot conţinutul, tuberculele se încreţesc, se usucă.

S-au făcut multe pentru a asigura o păstrare mai bună a cartofilor. Totuşi, oamenii de ştiinţă şi practicienii îşi continuă cercetările pentru găsirea unor metode mai bune şi mai sigure.

Să privim două grupe de tubercule de cartofi. Prima arată ca şi cum ar fi fost scoasă nu demult din pămînt; a doua dispare în păienjenişul des al unor lăstare lungi. Cartofii aceştia din urmă sînt luaţi dintr-un stoc de control, care a stat un an şi jumătate în pivniţă. Dar nici cartofii din prima grupă nu sînt mai „tineri"; ei au stat tot atîta timp în pivniţă. Radiaţiile nucleare radioactive ale cobaltului, exer-

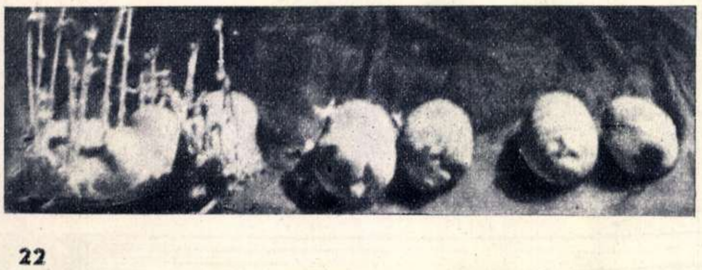

Aceşti cartofi au stat în siloz timp de un an şi jumătate. Tuberculele din dreapta şi cele
← din mijloc au fost tratate cu radiaţii de cobalt radioactiv.

citate asupra lor, au învins însă timpul.

Cel mai bun rezultat l-au dat radiațiile aplicate continuu timp de 60 de zile. Dar nu cumva în acest timp îndelungat, cartofii s-au „contaminat“ cu radioactivitate? De loc. Experiențele au dovedit că, imediat ce încetează radiația, dispare și radioactivitatea cartofului, fără a provoca într-însul vreo transformare chimică adîncă. Nu se reduce nici valoarea lor nutritivă, nu se micșorează nici cantitatea de vitamină „C“ conținută. Razele radioactive ale cobaltului au „adormit“ numai cartofii, au oprit, dar nu au desființat procesele lui vitale. Sădiți primăvara, cartofii supuși razelor: încep să crească și apoi înfloresc, deși cu întîrziere. În ce privește recolta pe care o dau, ea nu este cu nimic mai mică decît recolta cartofilor care n-au fost supuși razelor.

Oamenii de știință au supus razelor și ceapa. Rezultatele păstrării ei au fost aceleași.

Dar pentru aprovizionare, trebuie păstrate un timp mai îndelungat nu numai legumele, ci și alte produse alimentare, cum sînt: carnea, peștele, compoturile, sucurile de fructe, laptele. Se știe că, conservarea termică asigură păstrarea cea mai îndelungată. Dar produsul conservat prin această metodă nu se mai aseamănă, nici la aspect, nici la gust, cu cel proaspăt, deși își păstrează toate însușirile nutritive.

...Într-un mic vas de sticlă, închis ermetic, se află o bucată de carne. După aspect ea nu se deosebește întru nimic de carnea proaspătă; și, cu toate acestea, ea se află în acel vas de cîteva săptămîni. În asemenea vase se găsesc și bucăți de morcov crud, și felii de mere, și suc natural de fructe, care sînt păstrate, ca și carnea, de cîteva săptămîni.

Aceste produse au fost supuse prelucrării „la rece“ cu ajutorul unor electroni accelerați, care, deși cale de numai cîteva secunde, au depus asupra lor o muncă complicată și migăloasă: razele electronice au distrus toate nenumăratele colonii de microbi.

Totuși, oamenii de știință trebuie să rezolve încă multe probleme, înainte ca această nouă metodă de sterilizare să fie aplicată pe scară industrială și să permită populației aprovizionarea, în tot cursul anului, cu produse proaspete și valoroase sub aspectul conținutului.

TENTACULELE HIDROMONITORULUI

K. CEREVKOV

Prof. S. V. Starodubțev, punînd la punct aparatele.

Este imposibil să-ți închipui tabloul grandios al șantierului unei hidrocentrale moderne fără hidromonitoare. Aceste mașini puternice, care înlocuiesc munca grea a sute de mii de oameni, transportă pămîntul prin țevi, la distanțe mari. Este deosebit de important ca la transportarea prin aceste țevi a pămîntului amestecat cu apă să fie menținut un anumit raport între elementele componente ale amestecului. Dacă pămîntul este prea puțin, iar apa prea multă, înseamnă că productivitatea hidromonitorului este mult mai redusă; dacă intră mai mult pămînt decît îngăduie condițiile, în țevi se formează „dopuri“.

Lucrătorii Institutului de fizică industrială al Academiei de Științe a U.R.S.S. din Leningrad și-au pus drept țintă să găsească o metodă simplă pentru controlul continuu al densității amestecului.

S-a hotărît să se folosească în acest scop izotopi radioactivi, în special cobalt-60, care emite raze gama. Profesorul S. V. Starodubțev, împreună cu colaboratorii săi, V T. Barsukov, V. S. Skobkin și alții, care au vizitat de multe ori șantierul hidrocentralei de la Kuibîșev, au creat o serie de aparate care exercită controlul densității amestecului de apă-pămînt.

Închipuiți-vă țevi cu un diametru de 800 mm, care se întind de-a lungul pămîntului. Înlăuntrul lor, invizibil pentru noi, se scurge cu viteză amestecul apă-pămînt. Deasupra țevii, într-o cutie de protecție, prevăzută cu pereți de plumb, se află o cantitate anumită de cobalt-60 radioactiv, care emite neîncetat raze gama. Aceste tentacule originale, formate din raze, pătrund prin peretele gros de oțel al țevii și prin stratul amestecului. O parte din raze este înghițită de către masa ce se scurge prin țeavă; altă parte, însă, iese prin peretele opus al țevii. Or, după gradul de înghițire a razelor de către masa transportată prin țeavă, se pot trage concluzii asupra densității amestecului, în partea opusă a țevii aflîndu-se o instalație de înregistrare. Ea măsoară radiațiile cobaltului radioactiv care au trecut de-a curmezișul țevii, iar rezultatele sînt transmise prin fire electrice ascunse într-un tub de cauciuc, spre cabina de comandă a hidromonitorului.

Ce se întîmplă, însă, dacă în țeavă se formează un „dop“ de pămînt? Pentru căutarea lui nu trebuie multă vreme. El poate fi găsit foarte repede cu ajutorul acelorași tentacule formate de razele gama. Institutul a și construit în miniatură un asemenea aparat transportabil.

CONTROLORUL INVIZIBIL

de I. M. KIRKO

Directorul Institutului de fizică al Academiei de Științe a R.S.S. Letone

Spre laminor se transportă un colac din bandă de oțel de o anumită marcă. Iată că începe laminarea; după primul colac urmează al doilea, al treilea... Oțelul este supus apoi operațiilor următoare: călire, tăiere...

Au trecut cîteva zile. Undeva, în drum, de-a lungul circuitului producției, s-ar putea să se fi încurcat tăblițele ce indică marca oțelului. Cum or să se mai sorteze laminatele, care la aspect par a fi la fel?

„Cu ajutorul analizei chimice sau spectrale, firește“ — va răspunde oricare specialist. Aceasta înseamnă să se taie o probă din banda de oțel, care este dusă în laboratorul de chimie. Rezultatul însă se va cunoaște abia după un timp oarecare.

Realizările actuale ale fizicii nucleare permit nu numai determinarea rapidă și fără cheltuieli inutile a mărcii oțelului, dar și automatizarea în oarecare măsură a acestui proces. Aceasta este metoda de marcare a oțelului cu izotopi radioactivi, elaborată de V. A. Ianușkovski și A. D. Tumulkan, colaboratori ai Institutului de fizică al Academiei de Științe a R.S.S. Letone, în strînsă colaborare cu inginerii I. I. Safianț și V. V. Krijanovski, de la una din uzinele din Leningrad. În ce constă ea?

Prin scîntei electrice se fac pe banda de oțel o serie de semne, după cum au fost ele stabilite pentru desemnarea fiecărei mărci de oțel în parte. Pentru oțelul marca „08“, de pildă, se fac trei semne; pentru oțelul marca „10“ — cinci semne etc. Aceste semne invizibile nu pot fi nici șterse de pe panglica de metal și nici distruse. Ele nu dispar nici la prelucrarea termică sau chimică: sînt „desemnate“ de un electrod în compoziția căruia intră o substanță radioactivă, în cazul de față, izotopul unui element care emite raze invizibile beta.

Laminorul care prelucrează panglica de oțel este prevăzut cu un contoar special, care înregistrează aceste raze și le transformă în scurte semnale-impulsuri electrice. Semnalele sînt transmise spre pupitrul de comandă al laminorului și, după transformările corespunzătoare, ele pun în acțiune acul unui aparat montat pe pupitru. Aparatul indică fără greș, pe o scală, marca oțelului în curs de laminare. Pentru ușurarea evidenței și a controlării muncii, există aci și un aparat automat de înregistrare. La sfîrșitul schimbului, aparatul eliberează documentul corespunzător cu privire la întreaga cantitate de metal care a trecut prin laminor. În felul acesta, oțelul obține în plus, foarte simplu, comod și fără pierdere de timp, un document de însoțire. Aparate care „citesc“ marca oțelului sînt instalate și în alte secții ale uzinei, de exemplu, în secția unde se taie oțelul.

Controlorul invizibil, al cărui rol îl îndeplinește izotopul radioactiv, permite economisirea de însemnate mijloace bănești și înlocuiește munca a mai multi laboranți care făceau analiza chimică a probelor de metal.

V. A. Ianușkovski (stînga) și A. D. Tumulkan, în laboratorul institutului.

DRUMUL NOSTRU

– ARTICOL SCRIS PENTRU „FLACĂRA" –

de Bernt KÜGELGEN
redactor șef al revistei „Neue Berliner Illustrierte",
fost membru al Comitetului Național „Freies Deutschland"

În urmă cu zece ani, un tren pornea de la Smolensk spre Minsk. Ducea acasă, în Germania, foști prizonieri de război. Stăteam la geam și priveam. Patru ani de război trecuseră peste locurile acestea și lăsaseră urme adînci: sate cu case înnegrite de flăcări, cîmpuri brăzdate de tranșee. Dar oamenii reparau acoperișurile caselor și trăgeau peste cîmp brazdă pentru recolta viitoare. Cunoșteam acele locuri, satele și cîmpurile...

★

1941. O grupă de soldați pornea de la Minsk spre Smolensk. Și în fruntea lor, mergeam chiar eu; purtam decorații pe piept și trese pe umăr. Eram locotenent și trebuia să duc 32 de ostași germani la așa-zisa victorie finală. În curînd, nu mai rămăseseră din ei decît 25, apoi doar 20, apoi 10... Aci, pe drumul acesta pe care porneam acum spre casă, întreaga grupă de soldați, întreaga companie, întreaga divizie au fost măcinate de focul artileriei sovietice.

Ce credeam pe atunci, noi, ofițerii germani? De ce mărșăluiam în pas de gîscă? De ce dădeam ordine soldaților?

Nu toți credeau orbește în Hitler. Nu toți erau lacomi de pradă, nu toți rîvneau „o moșie în est" sau o „blană rusească" pentru doamna. Erau și ofițeri — printre care mă număram și eu — care considerau atacul împotriva Uniunii Sovietice drept un lucru îngrozitor. Totuși, nici unul nu s-a întrebat vreodată serios: de ce? Executam ordinele ca niște roboți. Fuseserăm bine dresați. Încă din grădiniță învățaserăm să cîntăm: „Deutschland, Deutschland über alles". La școală, profesorul ne împuiase capul cu „credința Nibelungilor", iar instructorul militar urlase: „să fiți nesimțitori ca taurii!" Nu mai judecam: executam orbește.

Un an mai tîrziu, rănit, am căzut prizonier undeva, lîngă Demiansk. O căruță m-a transportat dincolo de primele linii. Era noapte. În dreapta și în stînga, bubuiau tunurile. Un ofițer sovietic mă privi la lumina unei lămpi de buzunar. Voia să-mi știe numele și vîrsta; își lua notițe. Și apoi, deodată, fără legătură aparentă, îmi puse o întrebare pe care o țin minte și astăzi: „Ce știți despre Heinrich Heine?" Căutam să-mi răscolesc amintirile. Era „Loreley", un cîntec devenit popular și acum interzis, *„Cartea cîntecelor"*, *„Călătorie în Harz"*... Îmi aminteam puțin, rușinos de puțin. Începui să mă gîndesc. De ce oare erau arse pe rug operele lui Heine, ale lui Becher, ale lui Erich Mühsam? Ce rost avea teoria „rasei de stăpîni" și a „spațiului vital"? Cu ce drept erau exterminați, în lagărele de concentrare, comuniști, social-democrați și mulți alți germani cinstiți, alături de nenumărați patrioți din țările cotropite? Ce rost avea războiul? Ce sens avea agresiunea împotriva Uniunii Sovietice? Întrebări nenumărate se nășteau din ciocnirea vechilor realități hitleriste, care sălășluiau încă în mine, cu noile realități sovietice, ce mă înconjurau pretutindeni. Și le căutam răspuns.

Citeam cărți politice. Nu pricepeam decît pe jumătate; atunci le reluam de la capăt. Ceream lămuriri despre una, despre alta; citeam iarăși. Încetul cu încetul — ritmul povestirii nu poate reda nesfîrșitele luni ale trezirii treptate — căpătam o nouă concepție asupra lumii. Mi-am dat seama că ideea de pace e nedespărțită de sentimentul de prietenie față de țara pașnică a Sovietelor. Am priceput că negustorii de tunuri nu pot fi îmbunați prin vorbe și că clasa muncitoare trebuie să-i înfrîneze. Mi-am dat seama că fericirea poporului muncitor este și fericirea mea. Judecam cu mintea și cu sufletul. Începuse pentru mine a doua viață.

Să fi fost cazul meu o excepție? Nu. Acei care știau să privească în jur în mod obiectiv și fără idei preconcepute au găsit în Uniunea Sovietică o școală unică în felul ei: o școală care făcea din niște roboți, oameni. Comuniștii germani și prizonierii de război de toate gradele au creat la Moscova Comitetul Național „Freies Deutschland". Acestui Comitet i se alăturară, pe lîngă zeci de mii de soldați și sute de ofițeri. Și pentru ei începuse a doua viață, viața cea nouă. Mulți dovediră încă de atunci, prin fapte, că lepădaseră din convingere crucea încîrligată. Activau ca propagandiști ai Comitetului Național în lagăre; vorbeau la microfoanele instalate în prima linie a frontului, aducînd compatrioților lor, care luptau încă de partea cealaltă, chemarea cauzei celei drepte.

Să fi fost o excepție acei ofițeri care, prin șederea lor în Uniunea Sovietică, au devenit buni germani? Nu. Zece ani au trecut de cînd ostașii sovietici au înălțat steagul eliberării pe Brandenburger Tor. Și acest deceniu a fost pentru noi o școală.

Niciodată contrastul dintre politica națională și antinațională nu ne-a apărut atît de limpede. Victoriile puterii muncitorilor și țăranilor, creșterea continuă a bunăstării populației, întărirea continuă a statului, ajutorul frățesc al U.R.S.S. și al tuturor țărilor lagărului păcii, propuneri de tratative, încercări repetate de unificare a Germaniei pe baze pașnice și democratice — toate acestea sînt tot atîtea semne caracteristice ale dezvoltării Republicii Democrate Germane.

Ce se petrece în schimb în colonia americană de la Bonn? Tratatele de la Paris sînt ratificate, militarii hitleriști sînt iar la modă. Se caută oameni cu „experiență în Răsărit". Omul lui Hitler, Otto Strasser, proclamă din nou teoria rasei. Viitorul ministru de război, Blank, vorbește iară despre „spațiul vital". La Börgermeer a și fost creat un prim lagăr de concentrare de tip hitlerist. La Karlsruhe, justiția lui Adenauer se străduiește să gîtuie Partidul Comunist German. Anul 1933 bate din nou la ușă, în vacarmul salvelor tunurilor americane din Germania occidentală.

Ce gîndesc astăzi foștii ofițeri germani? Au învățat oare ceva?

Nu sînt puțini la număr acei ce nu vor să învețe nimic, acei mercenari de profesie care se înghesuie în armata lui Blank ca vitele la ciubăr. Dar sînt și mai mulți acei care au tras învățăminte din experiența trecutului. Încă în 1950 un grup de foști ofițeri și foști conducători ai Hitlerjugend-ului scriau din Wedel-Hollstein (Germania occidentală) primului ministru al Republicii Democrate Germane, Otto Grotewohl: *„Nu vrem ca tineretul german să se jertfească din nou pentru acea idee nebunească a cărei lozincă mincinoasă e așa-zisa „cruciadă pentru libertate". De aceea sîntem împotriva remilitarizării, care apropie în mod inevitabil pericolul unui nou război. Trebuie făcut orice pentru ca asupra Germaniei să nu se mai abată urmările unei astfel de catastrofe"*.

Aceasta se întîmpla cu 5 ani în urmă. De atunci, grupul acela s-a mărit, a luat amploare, pe măsură ce s-au înmulțit și dovezile de trădare ale clicii de la Bonn. Nu există astăzi oraș german în care tot mai mulți oameni, printre care și foști ofițeri, să nu gîndească și să nu acționeze așa cum stă scris în mesajul din Wedel. Desigur că acești foști ofițeri nu sînt decît un val în uriașul ocean al rezistenței patriotice împotriva tratatelor de război. Ei au totuși importanța lor, căci poziția lor reflectă izolarea crescîndă a regimului de la Bonn.

După primul război mondial, ofițerii care se declarau pentru pace și democrație puteau fi numărați pe degete. După cel de al doilea război mondial, se pot număra cu miile. Chiar și cei mai privilegiați din privilegiata „clasă de stăpîni" a ofițerilor din Germania occidentală nu sînt cu toții alături de fabricanții de tunuri din Ruhr și de stăpînii lor din S.U.A.

Cei zece ani care au trecut de la eliberare au lăsat urme adînci. În decursul lor, tot mai mulți ofițeri au pornit o a doua viață, o viață nouă, care își are conținutul în dorința de a sluji adevăratele interese germane, unitatea țării, pacea, prietenia dintre popoare. Iată de ce acești locotenenți, maiori, generali de ieri, oameni ai muncii cinstiți de azi, sînt credincioși Republicii Democrate Germane și gata oricînd pentru apărarea ei. Iată de ce activează ei în partidele democratice, în Comitetele pentru pace, în Frontul Național, în Asociația pentru Prietenia Germano-Sovietică. În felul acesta, înțeleg ei să-și aducă aportul pentru ca niciodată soldați germani să nu mai fie trimiși să fure cărbune, oțel și grîne, să nu mai mărșăluiască spre Minsk, spre Smolensk.

Tineretul german nu mai vrea să fie carne de tun. În fotografie, tineri patrioți germani din Germania occidentală, răspîndind manifeste antimilitariste dintr-un autocamion în care se află un panou cu inscripția: „Bunicul a purtat uniforma regelui; tata a purtat haina militară a Führerului; eu vreau să fiu civil".

Großvater TRUG DES KÖNIGS UNIFORM
VATER TRUG DES FÜHRERS ROCK
ICH BIN FÜR ZIVIL
DEUTSCHE Jugend

UN ARTIST LUPTĂTOR MEXICAN

Leopoldo **MENDEZ**

Numele marelui artist plastic Leopoldo Mendez a trecut de mult dincolo de hotarele îndepărtatului Mexic. Lucrările sale, de o neobişnuită forţă realistă, s-au făcut cunoscute şi iubite de masele de oameni simpli din zeci de ţări ale lumii.

Arta lui Leopoldo Mendez şi a tovarăşilor săi, reuniţi în bine cunoscutul „Atelier de Grafică Populară“ (Taller de Grafica Popular) este preţuită nu numai de poporul mexican, ci şi de toţi oamenii iubitori de libertate şi pace, ca o armă în lupta lor împotriva imperialismului şi a războiului.

Tocmai pentru că prin arta sa înaintată s-a situat în primele rînduri ale bătăliei pentru triumful vieţii libere şi paşnice, artistul-luptător Leopoldo Mendez a fost distins cu Premiul Internaţional al Păcii de către Consiliul Mondial al Păcii.

Criticii de artă competenţi, care apreciază lucrările lui Mendez, stăruie în mod aparte asupra capacităţii impresionante a graficianului mexican de a reda în chipul cel mai fidel viaţa adevărată, lupta omului pentru viaţă.

Aceasta se datoreşte, în primul rînd, faptului că artistul a cunoscut viaţa în tot ce are ea mai dramatic şi mai înălţător totodată. Mendez a avut o copilărie zbuciumată, plină de lipsuri şi suferinţe, ca fiu al unui sărman cizmar mexican. Încă de mic a vădit înclinaţie puternică spre pictură. Talentul său robust l-a ajutat să învingă multe obstacole şi să se impună, încă din anii de şcoală. A absolvit cu succes Academia de Belle Arte din San Carlos şi chiar de la prima sa expoziţie deschisă la Los Angeles (S.U.A.) şi-a cîştigat reputaţia unui artist plastic talentat.

Îmbrăţişînd încă din tinereţe concepţii înaintate despre lume şi societate, Leopoldo Mendez îşi creează un cerc de prieteni din rîndurile tinerilor artişti progresişti din Mexic. După lupte grele şi pline de sacrificii, el izbuteşte să pună bazele Atelierului de Grafică Populară, abia în 1938.

Artiştii lui „Taller de Grafica Popular“, printre care se numără graficieni talentaţi ca: A. Beltran, Mexiac, F. Mora, Andrea Gomez, Mariana Yampolsky, A. Bracho, J. Chawez Morado, O'Higgins, E. Cattlet şi alţii au pornit la drum publicînd un manifest care vorbeşte lapidar, totuşi, plin de semnificaţie, despre ţelurile înalte ce şi le-au propus Leopoldo Mendez şi tovarăşii săi: **„Vrem să creăm pentru progres ; vrem să creăm pentru popor“.**

Şi artiştii progresişti ai Mexicului au ştiut să lupte pentru atingerea acestor scopuri. Fiecare tablou, fiecare gravură, fiecare expoziţie a celor de la „Taller de Grafica Popular“ au devenit un mijloc eficient de luptă împotriva ignoranţei medievale în care era ţinut poporul mexican, a terorii reacţiunii, a corupţiei păturilor avute şi împotriva dominaţiei imperialiste yankee.

De neuitat sînt în această privinţă gravurile sugestive cuprinse în albumul intitulat „În

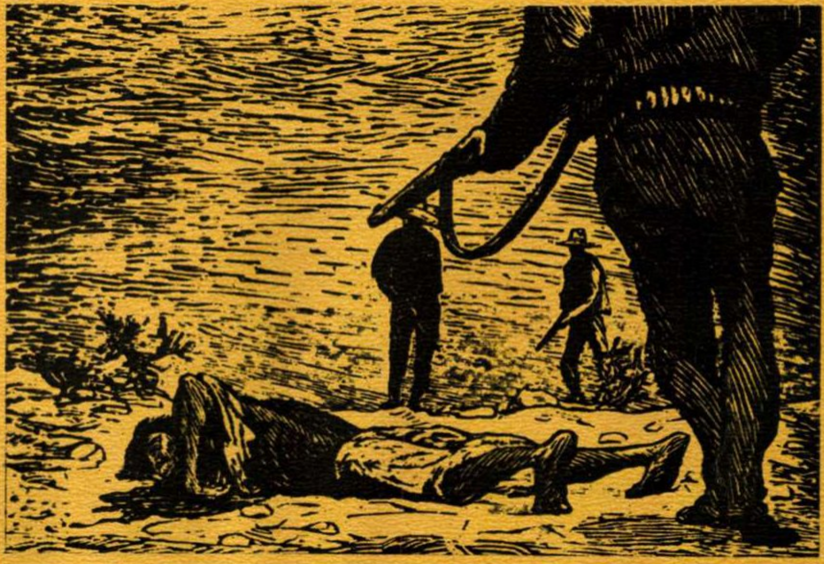

„Şi pămîntul suge sîngele tău“. Ilustraţie de Leopoldo **MENDEZ** pentru filmul „Rîul tăinuit“.

L. MENDEZ: Cum indrăzneşti! Cocoşul unui ţăran sărac să se ia la luptă cu cocoşul unui bogat „hacendado“ ?...

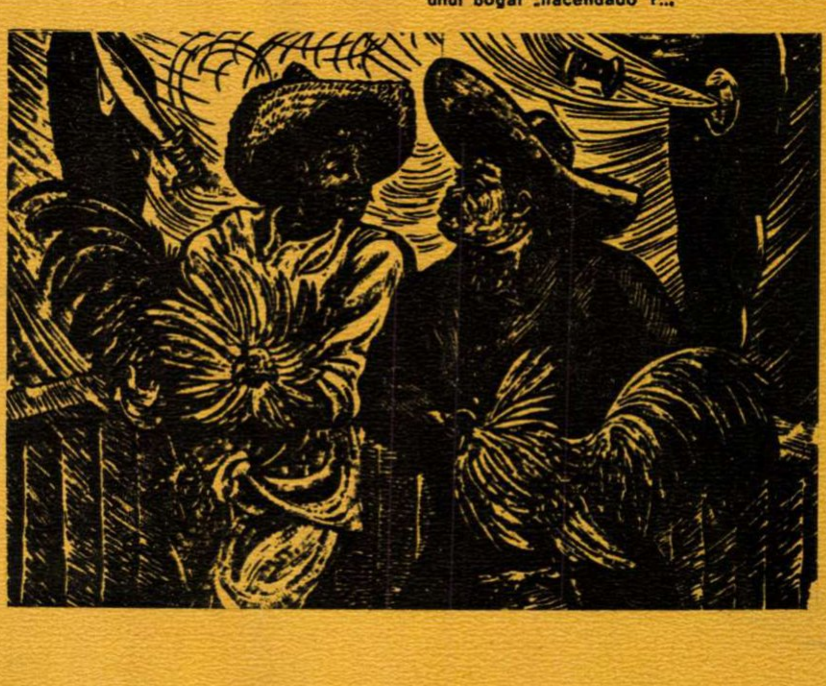

numele lui Christos“, pe care Leopoldo Mendez şi tovarăşii săi l-au editat în urmă cu ani, pentru a ţintui la stîlpul infamiei pe preoţii reacţionari care incitau un grup de catolici fanatici, „cristeros“, la asasinarea dascălilor de la sate, pentru ca lumina culturii să nu pătrundă pînă la indienii ferecaţi în lanţurile ignoranţei.

Cu aceeaşi forţă, arta graficienilor progresişti din Mexic îşi spune cuvîntul în zilele războiului civil din Spania, demascînd pe călăul Franco şi pe sprijinitorii lui de la Berlin, Roma, Londra şi Paris.

Cel de-al doilea război mondial găseşte pe artiştii de la „Taller de Grafica Popular“ în primele rînduri ale luptei contra fascismului. În timp ce pe front se desfăşurau cele mai mari bătălii din istorie, uriaşe afişe antifasciste, executate de Leopoldo Mendez şi tovarăşii săi, mobilizau pe oamenii simpli din Mexic în jurul cauzei mărețe pentru care lupta vitejeşte întreaga omenire progresistă, în frunte cu Uniunea Sovietică. Cine nu îşi aminteşte şi azi în Mexic de impresionantul afiş avînd ca temă: *„Frontul Sovietic — prima linie de apărare“!*

Pe cît de iubite de popor, pe atît de hulite şi urîte erau aceste afişe de cercurile reacţiunii mexicane. Şi nu o dată, din această cauză şi din lipsă de fonduri, creatorii afişelor antifasciste erau siliţi să le lipească ei înşişi pe ziduri, în toiul nopţii!

În lucrările lor sînt cuprinse cele mai variate aspecte ale vieţii poporului mexican: de la zilele învolburate ale Revoluţiei din 1910 şi pînă în vremurile noastre, cînd, în zeci de tablouri, schiţe, gravuri şi litografii, maeştrii artei progresiste mexicane redau imaginea foametei, a şomajului, a grevelor muncitoreşti şi a luptelor electorale, folosind cele mai expresive mijloace artistice.

Încrederea în forţa de nebiruit a poporului şi ridicolul zvîrcolirilor neputincioase ale duşmanilor lui sînt redate cu rară măiestrie de Mendez în lucrarea sa intitulată „Marele obstacol“, în care un tanc — simbolul distrugerii şi morţii — este ţinut în loc de un uriaş pumn, ce simbolizează forţa şi dîrzenia poporului.

Gravurile create de Leopoldo Mendez şi de tovarăşii săi întru artă progresistă, pe care le prezentăm în aceste planşe, redau în chip sugestiv unele aspecte tipice din viaţa şi lupta poporului mexican, din rîndurile cărora s-au ridicat artişti valoroşi ca cei de la „Taller de Grafica Popular“. Majoritatea acestor lucrări au fost expuse şi la expoziţia de pictură şi grafică mexicană deschisă recent în sala „Zachente“ din Varşovia, expoziţie care s-a bucurat de o primire călduroasă din partea publicului polonez.

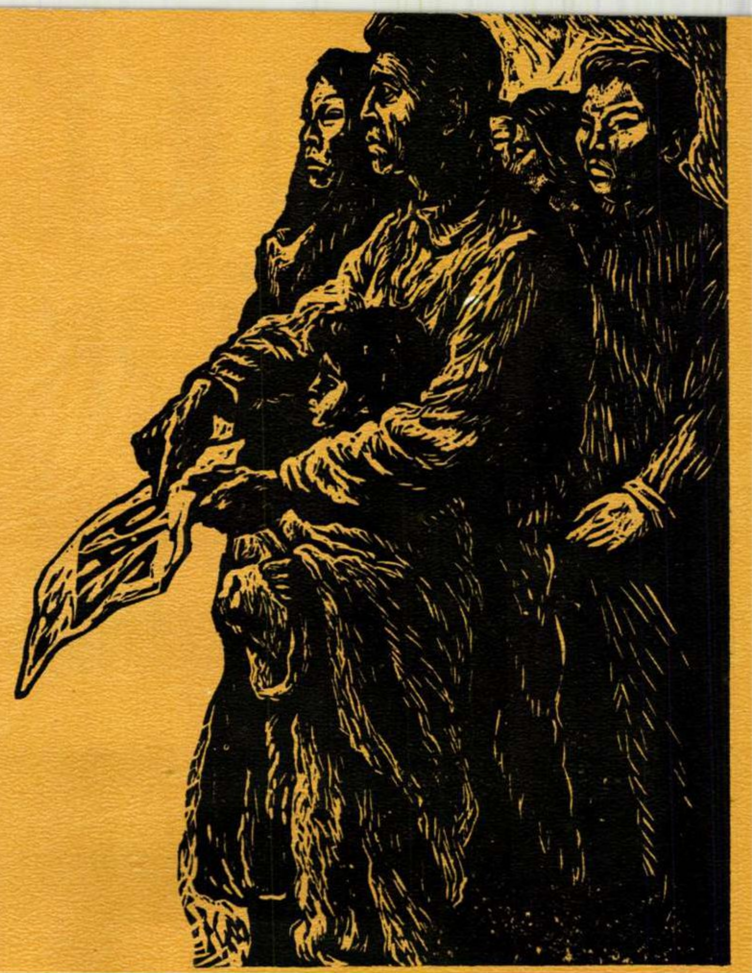

Leopoldo MENDEZ: „Poporul vrea pace“

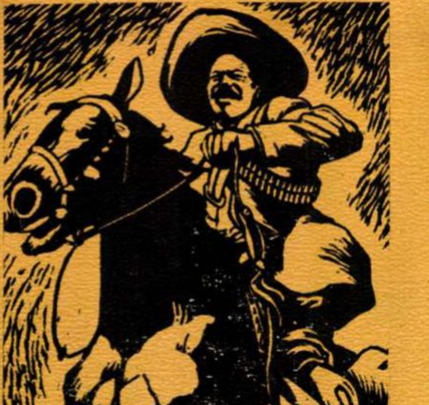

Alberto BELTRAN: „Francesco Villa-marele soldat“.

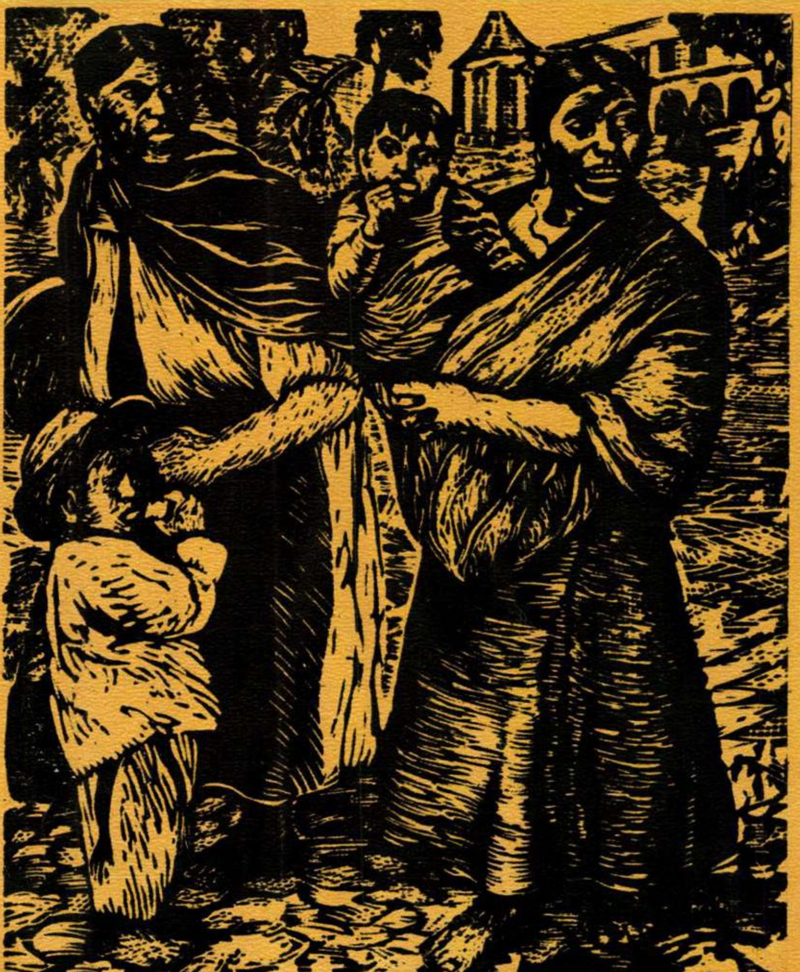

MEXIAC: „Grea este viaţa unei indiene“.

O PUTERNICĂ EPOPEE MUZICALĂ

—DE VORBĂ CU COMPOZITORUL GH. DUMITRESCU—

Cu cîtăva vreme în urmă, publicul muzical bucureştean a avut prilejul să asculte în întregime monumentala creaţie a compozitorului Gheorghe Dumitrescu, oratoriul „Tudor Vladimirescu", a cărui primă parte a fost executată în 1951, în timpul „Săptămînii muzicii romîneşti".

Cei care au luat parte la concertele de la Ateneul R.P.R. în care s-a cîntat oratoriul, sau la repetiţii — care au avut loc în prezenţa unei numeroase asistenţe dornice să cunoască lucrarea — şi-au manifestat admiraţia faţă de această vibrantă frescă muzicală a vieţii şi sufletului poporului nostru, făurită prin evocarea unei pagini eroice din istorie.

Imaginile atît de multilaterale, atît de sugestive prin coloritul şi forţa lor de a emoţiona, cărora le-a dat viaţă compozitorul Gh. Dumitrescu, ne-au trezit ecouri adînci, redeşteptîndu-ne chipul lui Tudor Vladimirescu, eroul mişcării sociale şi naţionale din anul 1821, îndreptată împotriva jugului străin şi împotriva asupritorilor autohtoni.

Prin sfera largă a conţinutului de idei şi sentimente, prin măreţia impresionantă a concepţiei artistice, prin înaltul sens pe care-l capătă evocarea momentului istoric respectiv, ce-şi proiectează influenţa şi lumina în viitor, şi prin redarea imaginii împlinirii visurilor seculare de libertate şi fericire, nutrite de poporul nostru în decursul zbuciumatului său trecut, oratoriul „Tudor Vladimirescu" capătă aspectul unei grandioase epopei muzicale, a cărei apariţie marchează o mare izbîndă a muzicii contemporane romîneşti, în plină înflorire.

★

— Maestre, aţi urmărit, desigur, relatările şi cronicile muzicale apărute în cotidianele bucureştene, ca şi în publicaţiile periodice, asupra oratoriului dvs. În aceste relatări şi cronici, şi-au spus cuvîntul compozitori, muzicologi, critici... Am dori ca pentru cititorii revistei „Flacăra" să vorbiţi chiar dvs. despre lucrare.

— Bine, dar eu am vorbit prin însăşi lucrarea mea, prin muzică, aşa că e greu... In sfîrşit... dacă vreţi cu orice preţ...

... Aşa a început convorbirea telefonică cu compozitorul Gh. Dumitrescu, pe care-l rugam să accepte propunerea de a ne vorbi despre oratoriul „Tudor Vladimirescu".

N-a trecut mult şi iată-mă în camera de lucru a maestrului. Pianul, cel mai apropiat tovarăş al muncii compozitorului, sta tăcut, impunător, sobru. Lunecîndu-mi privirea pe clapele lui, mi-au străfulgerat în amintire cîteva momente mai caracteristice din oratoriu, care mă impresionaseră cu deosebire.

Compozitorul Gh. Dumitrescu

Pianul, vioara compozitorului care stă sfioasă, parcă, într-un unghier, numeroasele partituri, de la cele mici, „de buzunar", pînă la cele mari, ce cuprind opere de Wagner ori Rimski Korsakov, cărţile din bibliotecă, tablourile de pe pereţi — iată ambianţa muncii încordate a compozitorului.

Să vedem ce ne mărturiseşte compozitorul despre efortul pe care a trebuit să-l depună în vederea desăvîrşirii lucrării sale.

— Maestre, zărind aci, pe biroul dvs., tocmai partitura oratoriului „Tudor Vladimirescu" — care pare a avea dimensiunile unui ceaslov în care şi-au scris cronica mai multe generaţii — m-am gîndit să vă întreb, la început, în cît timp aţi compus oratoriul.

— Trebuie să vă mărturisesc că „ceaslovul" de care vorbiţi reprezintă numai partitura primei părţi a lucrării...

Întorcîndu-şi privirile către pian, unde, într-adevăr, spre surprinderea mea, odihnea un volum asemănător ca aspect, dar aproape de două ori mai gros — care, mi-am închipuit eu, era restul partiturii — compozitorul continuă:

— ...Am început să lucrez la oratoriul „Tudor Vladimirescu" prin 1948 şi se poate spune că am lucrat la el pînă în preziua concertului. Intenţionam la început să compun o operă pe acest subiect, dar neavînd un libret corespunzător, mi-am schimbat sensul preocupărilor în direcţia realizării unui oratoriu, mai degrabă a unei „opere de concert". Ba, mai mult încă, am tins către crearea unei epopei muzicale populare, cu un vast plan de desfăşurare. Ideea compunerii unei astfel de lucrări mi-a fost trezită de imaginea grandioasă a eroismului popular, aşa cum apare el zugrăvit în minunatele balade şi cîntece haiduceşti, în comoara nepreţuită a epicei şi liricei populare, în versurile şi cîntecele patriotice care au însufleţit lupta maselor pentru descătuşarea de sub robie.

— Puteţi să ne spuneţi cîteva cuvinte despre documentarea istorică şi muzicală ce a premers compunerii oratoriului?

— În primul rînd, am consultat documentele cele mai autentice ale răscoalei din 1821: scrisori din acea vreme, Proclamaţia lui Tudor. De altfel, la începutul partiturii am înscris un motto extras din această Proclamaţie. Am consultat, de asemenea, mărturiile scrise ale unor căpetenii de panduri, cum sînt Cioran, Izvoranu — mărturii publicate de Nicolae Iorga — ca şi alte diverse surse istorice.

De un mare folos mi-au fost informaţiile culese personal de pe meleagurile răscoalei lui Tudor. În părţile Vladimirului s-a păstrat foarte vie amintirea celor petrecute în 1821. Tradiţia orală, moştenită din tată în fiu, s-a dovedit a fi un nesecat izvor de inspiraţie creatoare.

Cît priveşte elementul muzical, el este în cea mai mare parte de invenţie proprie, bizuindu-se pe valorificarea surselor folclorice, în raport cu spiritul şi cerinţele lucrării. Singurele melodii autentice, preluate deci ca atare, pe alocuri însă cu oarecare modelări, sînt: „Marşul lui Tudor", un motiv din „Cîntecul mamei lui Tudor" şi doina de jale din partea a III-a, pe melodia unui vechi cîntec oltenesc de la munte.

— După cîte am observat, urmărind textul oratoriului, aţi folosit unele din cele mai cunoscute balade populare.

— Da, am extras fapte din balade cum ar fi: „Mihu Copilu", „Iancu Jianu" etc., pe care le-am adaptat şi le-am legat, cînd a fost nevoie, prin versuri făcute de mine; totodată le-am sintetizat, le-am schimbat uneori înţelesul, dîndu-le alte sensuri, accentuîndu-le suflul revoluţionar, subordonîndu-le, în sfîrşit, eroului central pe care-l reprezintă Tudor, ca şi cerinţelor de caracterizare a celorlalte personaje ale oratoriului: haiducul, pandurul, clăcaşul revoltat etc.

— Maestre, aş dori să spuneţi cîte ceva şi despre recitative. Oratoriul „Tudor Vladimirescu" aduce pe acest tărîm lucruri foarte interesante.

— Am urmărit, este adevărat, să creez un recitativ melodic, specific naţional, făurit prin sudarea elementelor intonaţionale ale baladelor populare pe care le-am dramatizat, le-am dinamizat.

— Mi s-a părut că unele recitative, prin caracterul lor cantabil, sînt foarte apropiate de arii.

— Da. Lui Tudor, de pildă, eroului principal, nu-i este atribuită nici o arie — înţelegînd prin aceasta o melodie de respiraţie largă — ci numai recitative melodice. Se poate observa şi faptul că ariile — cîntecele personajelor principale — nu sînt înşiruite neînchegat, „pe numere", ci se leagă organic, prin intermediul acestor recitative de care vorbeam. Elemente de recitativ au fost hărăzite şi corului, de exemplu, către finalul părţii a II-a, în care se descrie sfîrşitul tragic al lui Tudor.

— Chestiunile care pot fi discutate în legătură cu oratoriul „Tudor Vladimirescu" sînt, desigur, multiple. Ele pot fi privite din multe unghiuri. N-am vrea să încheiem, însă, fără să vă rugăm să ne vorbiţi puţin şi despre orchestraţie, despre procedeele de construcţie arhitectonică ale oratoriului dvs., a cărui execuţie necesită o vastă aparatură sonoră.

— Elementul simfonic, orchestral, are deseori rol descriptiv; el este chemat să creeze imagini ale mişcării de mase („Năvălirea turcilor", „Întoarcerea oştilor lui Tudor spre Oltenia") şi să fie un comentator al diverselor situaţii dramatice pe care le subliniază. Cît despre felul de construire a întregului edificiu, lucrarea se întemeiază pe folosirea tehnicii leitmotivelor, a motivelor-conducătoare, legate de momentele dramatice cele mai pregnante, mai caracteristice, şi, de asemenea, de trăsăturile psihologice ale eroilor oratoriului în diverse faze ale evoluţiei lor.

Întrebuinţarea aparaturii sonore neobişnuite: solişti vocali, orchestră simfonică, cor bărbătesc, cor feminin, cor de culise, fanfară de culise, a fost dictată de intenţiile mele de a crea o epopee populară, în care să se releve, în toată amploarea şi măreţia ei, viaţa maselor largi, lupta lor pentru libertate şi progres social. În final, reunind întreg arsenalul sonor, am căutat să încoronez lucrarea în acea apoteoză a viziunii victoriei cauzei pentru care s-au jertfit, de-a lungul veacurilor, cei mai buni fii ai poporului nostru.

Nu pot să închei aceste cuvinte fără a aduce încă o dată mulţumirile mele interpreţilor lucrării, dirijorilor, soliştilor, orchestrei Filarmonica de Stat, corurilor, corepetitorilor, în sfîrşit, tuturor acelora care au ostenit pentru ca oratoriul „Tudor Vladimirescu" să fie dăruit maselor largi de iubitori de muzică, poporului meu iubit, căruia îi închin toate forţele creatoare.

Eugen PRICOPE

Aprigul KONDRAT EFREMOV

– schiță –

de Camil BACIU

Desen de Tia PELTZ

De dimineață Alioșa l-a chemat pe Kondrat Efremov în birou și i-a spus:

— Dragă tovarășe Kondrat, mîine pleci la Tulcea, cu noi, cu delegații tineretului la conferința de U.T.M. Dumneata ai în brigadă numai pescari tineri și se cheamă că ești învățătorul lor, ba chiar și un fel de părinte. Noi ne-am gîndit să nu mai ieși azi la pescuit, să-ți ungi cizmele, să le dai lustru, să-i spui mătușii Avdotia să-ți pregătească hainele bune, să-ți ascuți briciul și să-l pui la treabă — pe scurt, să te gospodărești cum crezi mai bine ca să ne reprezinți cu cinste la conferința raională.

Kondrat Karpîci Efremov s-a supărat de la început cînd l-a auzit că-l trimit fără să-i ceară părerea. Dar mai ales cînd Alioșa i-a înșirat ce are de făcut — ca și cum el, Kondrat Karpîci, s-ar duce la oraș pentru întîia oară, s-a înroșit de ciudă.

— Mai întîi, că dumneata Alexandr Nikitici Prodko — parcă așa îți spune — mai păstrezi încă bretelele de care, într-o zi, te-am atîrnat într-o salcie, fiindcă făceai gălăgie. În al doilea rînd, Alexandr Prodko, numai gîndindu-te la bretelele alea, trebuia să-mi ceri și mie părerea. În al treilea rînd, după cum se vede, conferința e pentru tineri. În al patrulea rînd, cam înțeleg eu unde bateți: vreți să-i trageți bătrînului o critică, să știe tot raionul, pentru că el lucrează cu „metode înapoiate". Și cum v-ați gîndit? Noi îl trimitem. Dacă nu vrea, îl criticăm. Dacă vrea, ne-a picat cum nu se poate mai bine și de-abia îl frecăm. Ei, aflați stimate, Alexandr Prodko, că eu îmi lustruiesc cizmele — cum ați avut bunătatea să mă povățuiți—îmi scutur hainele bune — pe care mi-ați făcut cinstea să le pomeniți — îmi rad și barba — la care v-ați gîndit cînd ați spus „brici" — și mă duc la conferință. Da' n-aveți grijă, n-o să-l frece nimeni pe Kondrat Efremov decît dacă o să zică dînsul: ei, tinerilor, ia scuturați-mă nițel!...

Și după ce a spus tot ce-a avut pe suflet, Kondrat Karpîci a ieșit din birou, țeapăn, cu pas de ofițer, cu mustățile ridicate, cu barba înfoiată, și a început să scormonească în tabachera mare, bună să ții într-însa cinci pachete de tutun.

De două zile, de cînd băieții din brigadă l-au criticat că nu ia în seamă sfaturile lor și ordonă ca un plutonier, Kondrat s-a supărat și, ațîțat fiind de Emilian Tirkin, bețivanul, îi bruftuiește mînios, cu toate că-i iubește ca pe copiii lui.

După ieșirea lui din birou, Alioșa, nițel speriat, s-a dus la secretarul organizației de tineret.

— Mă tem să nu brodească moșul vreo boacănă — a spus el.

— Și ce crezi că trebuie să facem? — l-a întrebat secretarul.

— Ce să mai facem acum? E prea tîrziu. Dar voi, biroul organizației, sînteți de vină că n-ați vorbit cu el mai din vreme și m-ați găsit tocmai pe mine să-i spun asta.

— Tu ești cel mai nimerit, Alioșa, pentru că de mic te-a crescut moșul și te iubește. Și apoi, nu te-a atîrnat el pe tine de bretele...?

Dar secretarul n-a mai avut vreme să-și termine vorba, pentru că Alexandr Nikitici s-a înroșit, a mormăit un fel de „noroc" și a ieșit. Atunci secretarul a socotit: „uite ce mai disciplină! Eu vorbesc și dînsul mormăie".

După cum se vede, toată lumea era supărată. Kondrat Karpîci își înfoiase barba, Alexandr Prodko se împurpurase, iar secretarul, supărat în mod principial, își făcea răbdător autocritica, alegînd cuvintele cele mai potrivite, în așa fel încît să nu se jignească și să-și recunoască lipsurile.

În vremea asta, Kondrat ajunsese acasă. Intră în tindă, o strigă pe mătușa Avdotia, se uită la ea cu luare aminte și-i spuse:

— Plec mîine la Tulcea, la conferință. Unde a pus briciul pîrlitul ăla de Mișca? L-am văzut ieri cum încerca să se tundă cu el.

Dar Mișca nu umblase cu briciul și Kondrat găsi o oglinjoară, o sprijini de un vraf de cărți — jumătate din cele religioase, cu litere chirilice, jumătate vorbind despre educația comunistă și despre imperialiști — ceea ce înseamnă că erau reprezentate acolo și biblioteca mătușii Avdotia, și biblioteca lui — și după ce se oglindi bine, închise briciul și puse lucrurile la locul lor.

„Mă bărbieresc în zori — socoti el — să fiu mai proaspăt, altfel am să arăt ca un moșneag în hărmălaia aceea de copii fără barbă."

Cînd își încălță cizmele văzu că una e puțin strîmbă. Și anume cea din piciorul stîng. Oricum o așeza, părea că se schimonosește spre cea de la piciorul drept și că-i face cu ochiul. „Ptiu, botină afurisită" — se supără Kondrat Karpîci și apucînd carîmbul cu mîna îl suci și-l răsuci.

— Hei, babo — strigă apoi — ia uite la cizma asta. Spune drept, Mișca n-a încălțat-o să joace fotbal?

Dar Mișca n-o încălțase, ceea ce dovedea că cizma cu de la sine putere căpătase înfățișarea aceea curioasă, cu totul nepotrivită cu o încălțare.

Kondrat o scoase, o puse pe calapod și-i trase cîteva cu un ciocan de lemn. Ciocănită, botina arăta parcă mai dreaptă, și dacă tot se mai scălîmbăia puțin făcea asta cu multă smerenie. După ce termină cu lustruitul, Kondrat scoase din dulap hainele bune și descoperi că-i lipsește un nasture. Deșertă pe masă cutia făcută din scoici, plină cu mărunțișuri și începu să caute. Dar bineînțeles nasturele n-avea cum să se fi strecurat acolo, așa încît Kondrat fu silit să iasă în poartă și să strige:

— Praskovia Kirilovna, n-ai un nasture negru cu patru găuri?

— Cît de mare să fie? — întrebă de asemenea strigînd Praskovia Kirilovna și strigă așa de bine, că găinile din curte se zburătăciră.

— Cît o unghie — răspunse Kondrat.

Dar după trei minute, cumetrii își dădură seama că n-au unghiile la fel și delegatul la conferința raională o porni prin sat căutînd un nasture negru.

— Eu nu pricep nimic — îi spuse mătușa Avdotia la înapoiere. — Nici pentru nuntă nu te-ai gătit atît. Oare n-ai mai fost tu la ședințe la raion?

— Tii, ce cap muieresc ai, Avdotia! Se cunoaște că n-ai trecut mai departe de slova penticostarului — se supără Kondrat. — Eu mă duc acum să mă critice, auzi tu? Și vrei să stau acolo cu o cizmă strîmbă și cu nasturii desperechiați? Tu știi cum trebuie să fii cînd te critică? Ca un zid! Dar ce zic eu zid! Așa, ca un cutter! Și ăia care te critică să umble pe lîngă tine ca niște lotci. Și mai ales dacă sînt copii! Ba chiar să faci bine să-mi cauți batista de mătase. Acolo poate am să strănut și să nu scot din buzunar cine știe ce petic, să creadă că am rupt fața de masă, să-mi suflu nasul.

— Cum ți-i voia, Kondrat, numai că de ce să te critice?

— Să mă critice, că eu lucrez cu metode înapoiate: îi țin din scurt. Am să le spun eu: cu metodele astea scot cinci mii de kilograme și voi cu ale voastre numai patru...Și am să scot șase, am să scot șapte, numai să-mi dați pescari adevărați.

— Dar ăștia nu-s pescari? — se miră Avdotia.

— Ba sînt, dar să tragă de trei ori mai tare la greu, cum era pe vremea noastră. Și-apoi, vorbă puțină, treabă multă! Am comandat, s-a executat!

— Tțț... dar repezit om mai ești, moșule. Nu te mai liniștești cîte zile ai avea!

Kondrat Efremov își îndreptă deodată umerii și privi departe, peste garduri și peste acoperișurile cu stuf.

— Hei, ce mai înțelegi și tu... Da' vezi, caută-mi niște hîrtie de pergament să iau ceva cu mine.

— Să iei cu tine? Ce să iei?

— Iau niște pește.

— La ce-ți trebuie?

— Ei, Avdotia, Avdotia... Acolo o să fie ședință; la ședință o să mă critice; eu am să arăt: n-aveți dreptate cu asta, n-aveți dreptate cu asta... După cum e și adevărul. Apoi o să fie un fel de banchet. Ei, dragii mei — am să le spun — ședința ca ședința, da' acum eu mă întorc acasă. Ba nu — o să spună ei — vino cu noi la cîmp, să întindem o masă. Atunci am să mă gîndesc și... poate am să mă duc. Și acolo îmbulzeală, gălăgie, toți se îngrămădesc la pîine cu salam... Da' eu, deoparte, scot peștele din hîrtie, rup o bucată de pîine... mestec... mai trag un gît... „Ei, Kondrat Karpîci, tot gospodar ai rămas, numai că nu te porți ca la oraș". „Voi purtați-vă ca la oraș, eu ca pe baltă și iacă mănînc"...

— Nu se cade să stai deoparte și la masă — spuse mătușa Avdotia — asta e păcat. La masă mănînci cu toți laolaltă.

— Tu ești bisericoasă — se supără Kondrat. — Omul are mîndria lui. Dacă o apucă într-un fel, așa să rămînă.

★

A doua zi în zori Kondrat s-a bărbierit, s-a spălat, s-a parfumat, și-a pus o cămașă albă, și-a periat hainele încă o dată și s-a îndreptat spre mal. Din buzunarul de la piept al hainei îi ieșea capătul batistei de mătase, iar sub curea îi atîrna lanțul de argint al unui ceas care se oprise cu cîteva luni în urmă. În buzunarul din spate al pantalonilor avea o ploscă lată și turtită, bună tocmai pentru un „sfert", și în cel din dreapta odihnea, înfofolit în hîrtie, un biban sărat și uscat ca o bucată de lemn.

Cît au călătorit cu barca și apoi cu șalupa, Kondrat n-a scos un cuvînt.

La Tulcea găsiră cheiul plin de lume. Erau o mulțime de tineri care umblau de colo pînă colo, cîntau cu acordeoanele și chiuiau. Veniseră tătari în costume naționale, săteni din Filimon Sîrbu — odinioară Albichioi — îmbrăcați în port bulgăresc, dar vorbind grecește; erau romîni, lipoveni, ruși, turci, ucraineni.

Kondrat Karpîci trecu țeapăn prin mulțime. Gîndul că trebuie să fie „ca un zid" îi tăia orice poftă de a lua parte la bucuria celor din jur. În zadar brigadierii lui îl întrebau cîte ceva, glumeau cu el — dînsul răspundea din vîrful buzelor și doar că sporovăia cîte puțin cu Leonida Gheorghiu, căpitanul unei izoterme.

Aproape se silea să nu zîmbească de cîte ori izbucnea în apropiere un „ciastușki" mai pipă.

rat și dacă-și simțea inima muindu-se își spunea: „ai răbdare, Kondrat, încă puțin, încă puțin..."

Dar Kondrat Efremov n-a avut noroc. La începutul ordinii de zi a fost vorba numai de arat și semănat și abia în a doua zi s-a ajuns la pescari.

— Hei, bogdaprosti — a spus Kondrat, speriindu-se că vorbește singur. Așteptase și tot așteptase treizeci de ceasuri să ajungă și la dînsul cu critica. Cînd tinerii scuturau pe cîte cineva pentru metodele înapoiate, Karpîci se uita în jos și deodată dădea cu ochii de blestemata aceea de cizmă care-și pierduse de tot smerenia și-i făcea din nou cu ochiul celeilalte. Cămașa albă i se boțise și simțea că n-o să poată să stea drept și nepăsător cînd va fi vorba de el. Ba la un moment dat, cînd era mai obosit, în minte i se strecură un gînd diavolesc: „mi se pare, Kondrat, că lucrezi ca un plutonier cu băieții; țipi în colo, țipi dincolo..." „Ba plutonier ești tu" — s-a răstit Kondrat către vocea închipuită care-i șoptea la ureche „Că strigi, asta știe toată lumea" — a continuat glasul. „Toată lumea strigă" — a răspuns dînsul. „Dar dumneata strigi cînd nu trebuie" — a susurat vocea cu blîndețe. „Cînd îmi place", a răspuns morocănos Karpîci.

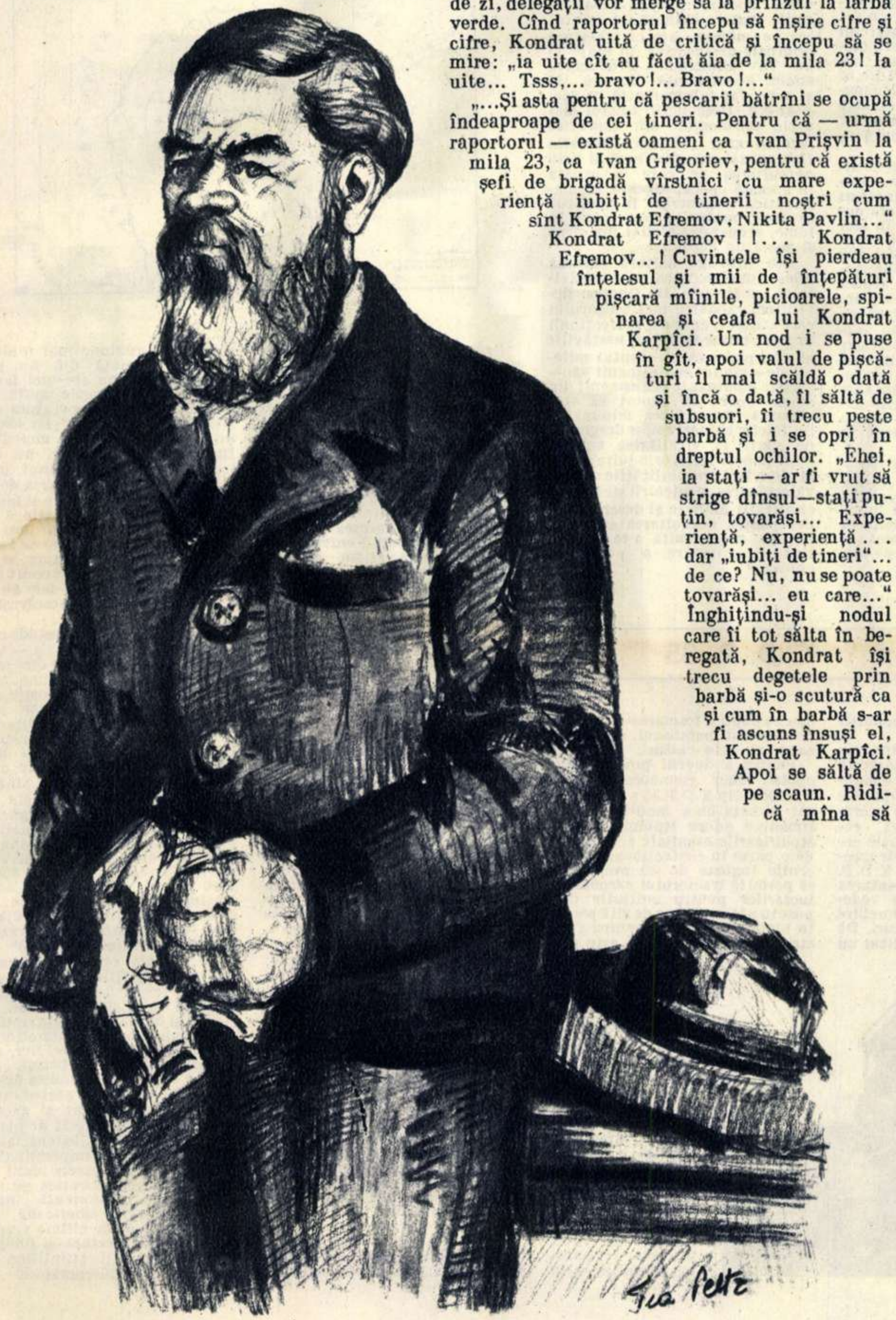

Dar ce-l supărase mai tare în astea treizeci de cesuri fu că tinerii îl criticară pînă și pe secretarul de raion. Și încă un băiat care n-avea mai mult de 20 de ani, un tătar negricios și uscat ca un chibrit. Cînd vorbea, însă, se aprindea și scăpăra, de parcă lua foc chibritul. Ei, Kondrat Karpîci, să văd eu ce fel de zid ai să mai fi, acum, și ce fel de cutter!

Poate ar mai fi vorbit singur în felul ăsta, dacă ședința nu s-ar fi terminat și delegații nu s-ar fi dus la masă, la cantina raionului. „Încă nu sîntem certați" — a socotit Kondrat și a mîncat laolaltă cu ceilalți.

— Dar de ce stai așa, papașa? — l-a întrebat Alioșa. — Tot nu ți-a iești din cap...?

— Mie nu-mi iese nimic din cap — l-a întrerupt Kondrat, cu atît mai aspru cu cît simțea că se înmoaie sub privirile băieților. — Eu n-am plasă în loc de cap, să-mi treacă toate dintr-o parte într-alta. Cînd fac ceva, e bun făcut, nu dau înapoi!

Degeaba a venit Alioșa după el. Nici n-a vrut să stea de vorbă. Și-și amintea mereu de mutra lui Emilian Tirkin, hlizindu-se după el, la plecare: „Ai ajuns ataman și acolo o să-ți lege o tinichea de coadă."

*

Și, iată, venise a doua zi a conferinței. Dimineața, se anunțase că, după terminarea ordinii de zi, delegații vor merge să ia prînzul la iarbă verde. Cînd raportorul începu să înșire cifre și cifre, Kondrat uită de critică și începu să se mire: „ia uite cît au făcut ăia de la mila 23! Ia uite... Tsss,... bravo!... Bravo!..."

„...Și asta pentru că pescarii bătrîni se ocupă îndeaproape de cei tineri. Pentru că — urmă raportorul — există oameni ca Ivan Prișvin la mila 23, ca Ivan Grigoriev, pentru că există șefi de brigadă vîrstnici cu mare experiență iubiți de tinerii noștri cum sînt Kondrat Efremov, Nikita Pavlin..." Kondrat Efremov!!... Kondrat Efremov...! Cuvintele își pierdeau înțelesul și mii de înțepături pișcară mîinile, picioarele, spinarea și ceafa lui Kondrat Karpîci. Un nod i se puse în gît, apoi valul de pișcături îl mai scăldă o dată și încă o dată, îl săltă de subsuori, îi trecu peste barbă și i se opri în dreptul ochilor. „Ehei, ia stați — ar fi vrut să strige dînsul—stați puțin, tovarăși... Experiență, experiență... dar „iubiți de tineri"... de ce? Nu, nu se poate tovarăși... eu care..." Înghițindu-și nodul care îi tot sălta în beregată, Kondrat își trecu degetele prin barbă și-o scutură ca și cum în barbă s-ar fi ascuns însuși el, Kondrat Karpîci. Apoi se săltă de pe scaun. Ridică mîna să ceară cuvîntul, dar o lăsă jos, rușinat, pentru că raportorul încă mai vorbea.

Înainte de a se face înscrierile la discuții, delegații se urcară în camioane și plecară spre cîmp. Kondrat îl căută pe Alioșa pentru că numaidecît trebuia să-i spună și lui că nu se cuvenea ca raportorul să-l laude. Dar Alioșa plecase înainte;

— Ia stai, Leonida Gheorghiu — îl strigă el pe căpitanul de izotermă — stai, bratușka...

— Multă cinste, papașa — spuse căpitanul. Se cunoaște că tinerii te iubesc. Cînd te-a citit acolo, Nikitici și ceilalți se umflau de parcă era vorba de ei.

— Dar nu, măi Leonida, nu, răspunse Kondrat — eu de fapt... cam strig... Și acum trei zile din cauza mea...

Dar în camion era asemenea hărmălaie, că nici el singur n-auzea ce spune și cînd ajunseră găsiră băncile întinse cap la cap, totul aranjat și, înainte ca bătrînul să dea cu ochii de Alioșa, se simți luat de cot și dus în capul unui șirag de mese.

Asta era prea de tot. Cineva bătu cu furculița într-un pahar să se facă liniște și Kondrat Karpîci se pomeni în picioare, de parcă un val l-ar fi purtat. Nici n-avu vreme să-și mai încheie haina la toți nasturii.

— Vorbește, Kondrat Efremov... Hai, Kondrat Efremov...

Chiar cei care nu-l cunoșteau se simțeau atrași de acest pescar vîrstnic, ciolănos, cu barba încă neagră și fața arsă de vînt.

— Stimați tovarăși — începu Kondrat.

Dar vîntul încărcat cu mireasma cîmpului îi fură cuvintele și le duse spre lanuri.

— Stimați tovarăși — repetă Kondrat Efremov.

Dar vîntul trecu din nou, de astă dată cu miresme atît de tari, încît bătrînul strănută și duse mîna la buzunar. Numai privirea, coborîtă din întîmplare, îl feri pe Kondrat Karpîci să-și șteargă nasul cu pachetul în care avea peștele sărat.

— Ei, na — mormăi el și amintindu-și cu ce gînd îl luase de acasă, înjură printre dinți.

— Dragi tovarăși — începu pentru a treia oară.

Și deodată văzu fața lui Alioșa.

— Măi băieți... mare cinste mi-ați făcut azi. Și, ca să fim drepți, n-am meritat-o...

— Ba da — strigă Petia, cel mai mic din brigadă.

— Nu — se răsti Kondrat și se uită supărat la cei din jur — acolo trebuia să se spună tot, tot!

— Care „tot"? — întrebă cineva.

— Tot — răspunse apăsat Kondrat.

În jur erau multă lumină și multe rîsete. N-avea rost ca tocmai acum să-și facă autocritica. Va aștepta luările de cuvînt de după-amiază și se va înscrie și el. Dar de la cazna legării primelor vorbe fruntea i se acoperise de sudoare. Degetele i se îndreptară spre buzunar, se strecurară înăuntru și, uitînd că au fost trimise după batistă, apucară iar peștele și-l scoaseră la lumină.

— Uhu, ciortu! — înjură dînsul cu voce tare de astă dată. Ridică pachetul și-l trînti de pămînt, iar bibanul dispăru rostogolindu-se în iarbă.

— Lucrez cu metode înapoiate! — se răsti Kondrat, privind drept înainte și așteptînd înciudat să-l contrazică cineva. — Strig... ba și înjur cînd băieții mă critică, mă supăr... da' nu pentru că nu mi-s dragi, numai deprinderea... deprinderea asta... deprinderea...

Nu se știe de cîte ori ar fi spus Kondrat Efremov cuvîntul „deprinderea", pentru că cineva strigă să fie lăsată autocritica pentru ședință și toți aplaudară, apoi brigadierii lui îl înconjurară, îl apucară de coate, de umăr, îl călcară pe cizma strîmbă și-l făcură să scape tabachera.

Și de-abia acum Kondrat arăta asemeni unui cutter între bărci și, zăpăcit, cu batista de mătase strînsă în pumn, tot mormăi: „Ei, tinerilor, ia scuturați-mă nițel... ei, ia scuturați-mă nițel..."

Și băieții îl scuturară, aruncîndu-l în sus în așa fel, încît barba îi flutura și frumoasa cămașă albă îi ieși de sub curea.

Dar cei din jur nu observară nimic, pentru că și începuseră să mănînce.

Răspundem cititorilor

O CIVILIZAȚIE MILENARĂ

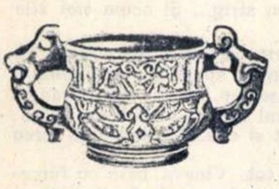

Vas de marmură din epoca Ciou, din colecția Muzeului de Stat al Artelor Plastice, Moscova

Tov. Micu Ilie, din com. Benesat, reg. Baia Mare, ne roagă să publicăm un material din care să reiasă cît de veche este civilizația chineză.

Firește, nu este lesne să redai, printr-un răspuns scurt în cadrul acestei rubrici, întreaga valoare și măreție a străvechii civilizații chineze. Pătrunzînd chiar și în adîncurile culturii chineze, ale artei și științei unui popor atît de imens, pe cît de imens este și trecutul lui, nu vom reuși să scoatem la iveală decît unele aspecte ale acestei civilizații milenare, de o bogăție ce nu cunoaște margini.

Săpăturile arheologice, făcute de-a lungul secolelor, care au dus la descoperirea unor valoroase vestigii ale trecutului, aduc mărturia că încă la jumătatea celui de al treilea mileniu î.e.n. a existat o civilizație în bazinul Fluviului Galben. S-au găsit vase pictate și nepictate din epoca neolitică și eneolitică. Cea mai veche perioadă din istoria Chinei, pe care o putem studia în prezent pe bază de documente și date arheologice, este perioada existenței statului Sansau In (sec. XVIII-XII î.e.n.), care corespunde cu începuturile orînduirii sclavagiste din China și cu începuturile epocii bronzului. Primele documente chineze scrise apar în sec. XII și XI î.e.n., sub forma unor inscripții pe oase și pe carapace de broască țestoasă, care serveau ca obiecte de ritual religios și mai mult pentru oracole. Arta ceramicii se dezvoltă foarte mult, se lucrează în special vasele de lut alb cu trei picioare, formă originală, specifică. Se pun bazele sericiculturii, care duce la producerea primelor și celor mai minunate țesături de mătase din lume.

În perioada statului Ciou (sec. XII-III î.e.n.) ia ființă cel mai vechi cod de drept penal din lume, care conținea trei mii de articole. Tot acestei perioade îi aparține și cel mai vechi monument civil găsit — Palatul împăraților Ciu (sec. XI î.e.n.)

Primele porțiuni ale Marelui Zid Chinezesc, această operă monumentală unică în lume, au fost înălțate în sec. IV-III î.e.n. în timpul împăratului Si-Huang-ți, în epoca Statelor Războinice (sec. IV-III î.e.n.), lucrarea a fost terminată în timpul dinastiei Țin, în sec. III î.e.n.

Începuturile astronomiei se situează în sec. VIII-IV î.e.n., reieșind din vechile cronici chinezești că, încă în această epocă, era cunoscută eclipsa de soare. În sec. IV î.e.n. ia ființă cel mai vechi catalog de stele, cuprinzînd 800 de stele. În sec. V î.e.n., inscripțiile care se făceau pînă atunci pe oase, pe baga și apoi pe plăci de bambus, încep să se facă pe mătase, printr-un procedeu special. Ceea ce, însă, hotărăște asupra importanței civilizației chineze, sînt scrierea și literatura. Cele mai vechi monumente ale culturii chineze sînt cărțile clasice aparținînd școlilor lui Confucius și Dao, care au apărut în sec VI-II î.e.n.

În timpul dinastiei Țin (secolul III î.e.n.) busola este cunoscută de chinezi; aceasta, deci, cu aproape un mileniu și jumătate înainte de a fi cunoscută de europeni. În aceeași epocă se stabilește sistemul unitar de măsuri și greutăți.

Progresele mari sociale din perioada dinastiei Han (206 î.e.n. 220 al e.n.) au condiționat dezvoltarea în artă a trăsăturilor realiste, prin care se caută să se dea o imagine concretă a omului, arta începînd să se elibereze de simboluri, de apropierea pe care o avusese cu practicarea cultului divinității. În sculptură, cel mai vechi monument cunoscut este acela care reprezintă un cal doborînd un barbar, monument ridicat pe mormîntul generalului Ho Țiui-bin în 117 î.e.n., la Sianian. În timpul dinastiei Han, se inventează porțelanul, din care vestiții meșteșugari chinezi au făcut obiecte măiestre cu diverse smalțuri: albe, albastre, roșii. Pictura chineză, în special cea pe mătase, are ca trăsătură originală perspectiva în etaje și nu în adîncime. Producerea sticlei e cunoscută din sec. II al e.n., iar fabricarea ei în sec. V al e.n. Descoperirea celui mai vechi seismograf din lume se face în anul 132 e.n. Dinastia Han se mai caracterizează și prin dezvoltarea pe care o capătă în această epocă, algebra și matematica în general. În anul 105 se face pentru prima oară în lume, prepararea hîrtiei din cîrpe și coajă de copac.

Din întreaga cultură chineză reiese înțelepciunea și inventivitatea, măiestria în finețea detaliilor, răbdarea meșteșugarului care atinge o culme a perfecțiunii în artă; reiese talentul nestăvilit al unui popor care a luptat milenii de-a rîndul cu dușmanii săi — clasele dominante și dușmanii din afară — care au căutat să stăvilească dezvoltarea minunatului folclor chinez, reiese dragostea de viață și vitalitatea acestui mare popor. Noua orînduire socială oferă toate posibilitățile pentru valorificarea moștenirii străvechii civilizații chineze și deschide căi noi pentru dezvoltarea și îmbogățirea necontenită a tezaurului culturii milenare a poporului chinez.

TRACTORUL K.D.P. 35

Tov. Manolescu Marcel, de la Filatura „Dacia“ din București, dorește să cunoască amănunte cu privire la calitățile tractorului K.D.P. 35.

În acțiunea de mecanizare complexă a agriculturii noastre, de așezare a ei pe o bază tehnică modernă, un rol deosebit de important revine uzinei de tractoare „Ernst Thälmann“ din Orașul Stalin.

Întregului nostru popor îi este cunoscut drumul glorios străbătut de această uzină, care în luna martie a.c. a sărbătorit îndeplinirea cu 9 luni înainte de termen a sarcinilor cincinalului. După primele tipuri de tractoare, I.A.R. 22 și I.A.R. 23, uzina „Ernst Thälmann“ a organizat producția în serie mare a tractoarelor KD 35. Iar cea mai recentă realizare a uzinei este fabricarea în serie a unui nou tip, tractorul K.D.P. 35. Tractorul tip K.D.I. 35 este un tractor de putere medie, de o construcție robustă. El realizează viteze între 3,81 km/oră și 9,11 km/oră. La puterea sa nominală, tractorul are o forță de tracțiune pînă la 1750 kg. Datorită greutății sale relativ reduse (3,7 tone) el are o mare mobilitate, putînd fi folosit cu succes în condiții foarte variate de relief.

Organizarea producției în serie a tractorului K.D.P. 35 lărgește mult frontul de mecanizare a muncilor agricole. Tractorul KD35 este utilizat în special pentru lucrările de arătură, semănat, recoltat și dezmiriștit culturile cerealiere. Spre deosebire de tractorul tip KD35, tractorul K.D.P. 35 este destinat pentru executarea lucrărilor pregătitoare în vederea semănatului și cu deosebire pentru lucrările între rînduri. De asemenea, el poate fi utilizat cu succes pentru tractarea mașinilor de recoltat bumbacul, sfecla de zahăr și alte culturi.

Pentru a deveni propriu executării unor asemenea lucrări, tractorul tip K.D.P.35 a fost realizat pe baza unor modificări constructive aduse tipului KD 35. Modificările esențiale constau pe de o parte în confecționarea unei șenile înguste de 80 mm care să permită tractorului executarea lucrărilor pentru culturile dispuse în pătrat, iar pe de altă parte, în înălțarea de la sol, pentru a nu strivi culturile la care este utilizat. Astfel, în timp ce tractorul KD35 are o înălțime de la sol de numai 216 mm, tractorul K.D.P. 35 are o înălțime de la sol de 500 mm.

Colectivul uzinei „Ernst Thälmann“ a reușit să realizeze pregătirea tehnică a fabricației, să proiecteze desenele constructive și tehnologia noului tip de tractor într-un timp record, cu mult înaintea termenelor stabilite prin graficul producției. Încă la începutul lunii februarie 1955 a avut loc omologarea prototipului și fabricarea primului lot de 25 tractoare K.D.P. 35. De atunci, mai multe sute de astfel de tractoare au ieșit pe poartea uzinei. Ceea ce constituie un merit deosebit al constructorilor de mașini de la uzinele „Ernst Thälmann“ este faptul că proiectarea și lansarea în fabricație a noului tip de tractor K.D.P.35 au avut loc din mers, fără a se întrerupe nici o clipă fabricația în continuare a tractorului K.D. 35.

Înfăptuind sarcina pusă de partid și guvern de a realiza noul tip de tractor K.D.P35, colectivul uzinei „Ernst Thälmann“ a adus o nouă și prețioasă contribuție la dezvoltarea bazei tehnico-materiale a agriculturii noastre, la făurirea unui belșug de produse.

DESPRE ANTARCTICA

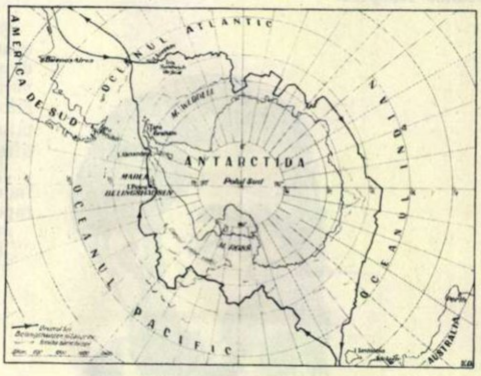

Prin materialul de mai jos, scris de tov. conf. univ. I. Rădulescu, de la facultatea de geologie-geografie a Universității „C.I. Parhon“, răspundem întrebării făcute de tov. Ene Dori din Craiova.

Încă din timpuri îndepărtate, gîndul că undeva, departe, spre sud, se găsește un mare continent a frămîntat mintea multor oameni. Pentru prima oară aflăm schițate limitele acestuia în cărțile geografului olandez Mercatov, care a trăit în sec. al XVI-lea. La sfîrșitul veacului al XVIII-lea, englezii organizară o expediție condusă de James Cook, care primi misiunea de a descoperi și stabili poziția presupusului continent sudic și de a înfige acolo steagul englez. J. Cook trecu de trei ori Cercul Polar de Sud, dar din cauza sloiurilor uriașe de gheață nu izbuti să se apropie de continent. Pentru aceasta el emise părerea că acesta sau nu există, sau este absolut inaccesibil din cauza ghețurilor ce-l înconjoară. Aceste false păreri slăbiră interesul pentru cercetarea regiunilor polare de sud și făcură să înceteze expedițiile în aceste regiuni. Dar, după aproape o jumătate de secol, misterul fu lămurit: cel de al șaselea continent al lumii — Antarctica — fu descoperit de celebrii navigatori ruși Belingshausen și Lazarev, care navigară între 1819-1821 cu vasele „Vostok“ (Orientul) și „Mirnîi“ (Pașnicul) în apele din jurul noului continent.

Mărturie a epopeii victorioase prin care au trecut stau numeroasele insule descoperite de ei în jurul Antarcticei și trecute pentru prima oară pe hărțile lumii, sub numele de „Petru I“, „Țara lui Alexandru“ etc. Descoperirile făcute de navigatorii ruși, a căror expediție a durat 751 zile, au jucat un rol deosebit de important pentru geografie și pentru istoria științei, oferind, în sfîrșit, o imagine mai completă asupra planetei noastre.

Antarctica se poate împărți în două regiuni distincte: Lumea subantarctică și Lumea antarctică. Prima e o regiune mai mult oceanică, formată din nu prea multe insule; nu are nici iarnă, nici vară. Vînturile suflă aci fără încetare, temperatura variază între +2° și +6°, iar soarele nu se vede aproape niciodată. Insulele Subantarcticei nu sînt locuite; ele folosesc mai mult ca baze pentru vînătoarea de balene. În ce privește flora și fauna, ele sînt reduse. Vegetația e reprezentată numai prin unii licheni, mușchi și alge, iar ca faună există o specie de fluture și un fel de muscă. În apele oceanului trăiesc foci și balene, iar pe întinsul apei zboară pescăruși și albatroși.

Lumea antarctică cuprinde continentul sudic propriu-zis — Antarctida — și ghețurile din jurul său, care au o mare lățime. Antarctida are forma aproape circulară, cu o suprafață de 11,3 milioane km p. și e înconjurată de ghețuri plutitoare ce acoperă 3 milioane km p. Masiv și acoperit în cea mai mare parte cu o saltea de gheață groasă pînă la 2000 m, continentul acesta are acolo unde nu e acoperit de gheață aspectul unui pustiu pietros. Partea sa centrală urcă pînă la 3000 m înălțime față de nivelul mării și un lanț muntos de 3000-4000 m îl desparte în două porțiuni inegale ca mărime, pe direcția nord-sud. Clima Antarctidei este foarte aspră, prezentînd temperaturi de —60° și —70°. Ploaia este necunoscută, căci precipitațiile cad aici numai sub formă de zăpadă. Dacă fauna și flora sînt la fel de sărace ca și în Lumea subantarctică, în schimb subsolul Antarctidei e foarte bogat în cărbune, fier, cupru și, probabil, în petrol.

Nu e deci greu de înțeles de ce, după cel de al doilea război mondial, acest continent al tăcerii albe, netulburate decît de glasurile vînătorilor de balene, a intrat în stăpînirea imperialiștilor americani... Popoarele lumii socotesc însă că Antarctica nu trebuie să fie transformată într-o bază strategică americană, așa cum se încearcă în ultima vreme, ci ea trebuie cercetată și folosită pentru observații științifice de cea mai mare însemnătate.

NICOLAE VERMONT

Prin materialul publicat mai jos răspundem cererii tov. Bimbea Dan din Cluj.

Cele mai reprezentative tablouri lăsate de Nicolae Vermont îl definesc pe acesta ca pe un artist cu viziune realistă şi cu exprimare plastică sobră, preocupat să dea operei sale un caracter adînc şi durabil.

Fiu al unui modest profesor dintr-un orăşel moldovenesc, Nicolae Vermont şi-a început studiile artistice de timpuriu, sub îndemnul lui N. Grigorescu, pe care o fericită întîmplare i-l dăduse vecin de casă; le-a continuat la şcoala de Belle Arte din Bucureşti, condusă de Th. Aman şi le-a încheiat la München, unde mulţi artişti ai vremii se duceau să înveţe meşteşugul picturii. Dar nu şi-a încetat studiile o dată cu absolvirea şcolii, ci a continuat să studieze toată viaţa. Admiraţia sa statornică pentru Rembrandt a avut o înrîurire bună asupra operei lui.

Întors în ţară, după un popas — tot de studii — la Paris, Vermont participă, alături de Luchian, la expoziţia Artiştilor Independenţi. În 1900 deschide prima expoziţie personală, cu mare succes. Se afla aci opera anilor 1885-1900: ulei, acuarelă, gravură, desen. Atît în tablourile îndelung lucrate, cît şi în notaţiile spontane, Vermont s-a relevat ca un portretist pătrunzător, un peisagist cu multă putere de evocare şi un gravor iscusit, în stare să sugereze prin game de alb şi negru orice nuanţă, de la transparenţa peisajului acvatic pînă la atmosfera îmbîcsită a peisajului urban. Din această perioadă datează, ca mărturie a unui deosebit spirit de observaţie şi a unei puternice forţe de generalizare, acuarela intitulată „Cafenea la München", compoziţie echilibrat construită, valoroasă atît prin caracterizarea personajelor, cît şi prin coloritul dominat de tonuri discrete.

Consacrat ca un artist autentic, Vermont cunoaşte o perioadă de mare avînt creator. El participă cu regularitate la expoziţiile „Tinerimii artistice," al cărei membru fondator este. Maturitatea de gîndire şi de meşteşug se manifestă în varietatea de genuri pe care le atacă, de la pictura murală, la gravura în apă tare şi de la scenele de gen, la pictura bisericească. Adevărata măsură a realismului său o dau tablourile inspirate din lumea celor umili, surprinşi în momente şi atitudini care trădează fie drama, fie bucuriile vieţii lor zilnice. Astfel sînt: „Coşarul", „Cimpoierul", „În gară" (expuse la Galeria Naţională), „Familie la masă" etc. În legătură cu evenimentele din 1907, pictorul condamnă, prin ilustraţii satirice apărute în revistele vremii, nedreptatea şi cruzimea orînduirii burghezo-moşiereşti. Între 1912-1915, Vermont creează cîteva din cele mai frumoase peisaje ale sale, a căror luminozitate indică influenţa viziunii grigoresciene. Peisajele lui Vermont redau, de cele mai multe ori, colţuri de natură impregnate de prezenţa omului. Tot din anii aceştia, datează un mare număr de „ţigănci" şi „florărese", care l-au făcut popular în cercurile de cumpărători burghezi. Faima adusă de aceste tablouri nu satisface însă pe artist. „Cred — spunea el — că într-o privinţă am fost prost înţeles de public. Toată lumea mă crede specialist în „ţigănci". În realitate, preferinţa mea este compoziţia serioasă, redarea unei idei în pictură". Într-adevăr, încercările sale de a realiza compoziţii ample pe teme istorice, biblice sau alegorice, dovedesc o preocupare pentru pictura cu un conţinut de idei mai complex. Din această preocupare porneşte, de pildă, panoul „Portul Constanţa", de la fostul Minister al Lucrărilor Publice, distrus în timpul unui bombardament, în anii celui de al doilea război mondial.

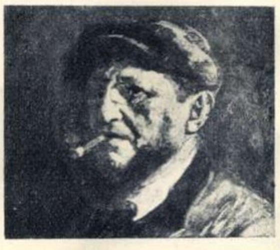

N. Vermont: Autoportret

Totuşi, Vermont a sfîrşit prin a se lăsa influenţat de succesele de salon. Poate că l-a împins la aceasta şi faptul că, sub avalanşa curentelor formaliste importate din Apus, intelectualitatea cosmopolită dăduse uitării pe artistul realist, supărător, pe de o parte, prin semnificaţia operei lui cu subiect social, pe de alta „demodat", prin încercările de a face pictură de largă respiraţie, cu subiect istoric şi biblic. În ultimii 12 ani ai vieţii sale, pictorul îşi ia de preferinţă modelele din mediul saloanelor, dînd multe tablouri de gen nesemnificative. Natura moartă şi „ţigăncile" revin tot mai des în opera sa din această perioadă. Totuşi, în tratarea picturală, artistul s-a menţinut pe linia unui meşteşug conştiincios, neîntinat de formalism, vădind aceleaşi calităţi de bun desenator şi colorist sobru, dar nu lipsit de vioiciune.

Nicolae Vermont a contribuit, prin cele mai caracteristice aspecte ale operei lui, la îmbogăţirea tradiţiei realiste a picturii noastre. Academia R.P.R. va edita în curînd o monografie a artistului.

MORMINTE STRĂVECHI

Tovarăşele Belibaş Adriana şi Ciocîltea Georgeta, eleve la Şcoala elementară nr. 11 din Bucureşti, ne întreabă ce însemnătate prezintă în arheologie mormintele străvechi. Pentru răspuns ne-am adresat tov. Dorin Popescu, directorul adjunct al Muzeului Naţional de Antichităţi.

Da, într-adevăr, mormintele străvechi, cercetarea şi studierea lor, au pentru noi, arheologii, o deosebită importanţă în lămurirea diferitelor probleme de istorie. Ele contribuie într-o însemnată măsură nu numai la cunoaşterea culturii materiale a diferitelor populaţii care au trăit pe meleagurile noastre, dar lasă să se tragă concluzii şi asupra felului de a gîndi al acestora. De o mare importanţă este şi faptul că, din inventarul pe care îl cuprind mormintele, putem să ne dăm seama şi de condiţiile social-economice ale diferitelor epoci.

Începînd din epoca bronzului — cînd diferenţierile sociale se accentuează din ce în ce, ducînd cu timpul la descompunerea lentă a orînduirii comunei primitive şi la împărţirea oamenilor în clase sociale, după care apare şi statul — putem urmări lesne acest proces de diferenţiere, în inventarul mormintelor. Faptul că în acelaşi cimitir găsim morminte deosebit de bogate, în timp ce altele nu conţin decît obiecte de o valoare redusă, sau numai scheletul gol, este un indiciu sigur al stratificării sociale ce avea loc. Astfel, în multe din cimitirele străvechi descoperite, alături de mormintele bogate, aparţinînd, desigur, unor şefi de triburi, s-au găsit morminte care nu aveau decît cîte un obiect sărăcăcios — o cataramă de centură sau un şirag de mărgele ieftine — precum şi altele, care nu aveau nici un obiect. Faptul că în acelaşi timp şi la aceeaşi populaţie descoperim morminte care se deosebesc atît de radical unul de altul ne arată clar existenţa unei societăţi în care averea şi, deci, exploatarea existau într-o măsură mai mică sau mai mare. In ultimii ani, s-au descoperit multe morminte străvechi. Printre acestea se numără : la Truşeşti, în Moldova de nord, un cimitir de la sfîrşitul epocii bronzului; altul, de la începutul epocii fierului, la Stoicani, lîngă Galaţi; morminte din sec. III-IV şi V-VI la Lechinţa de Mureş şi la Cipău; morminte slavo-maghiare la Vărşand, în regiunea Arad; morminte din epoca feudală tîrzie la Suceava şi Bucureşti, o necropolă datînd din sec. III-IV e. n., la Poeneşti, lîngă Vaslui etc. Dar cea mai mare importanţă o prezintă, desigur, cimitirul de la Moreşti, lîngă Tg. Mureş. El datează din sec. V-VI al erei noastre şi importanţa lui constă în aceea că aparţine unei epoci pentru care nu avem decît puţine ştiri istorice. Mormintele de la Moreşti conţin, în afară de schelete, diferite obiecte: unelte, arme şi podoabe. Chiar în vara anului 1954, s-a dezgropat un mormînt în care s-au găsit: o spadă de fier, cîteva pumnale, un „umbo" (partea reliefată a unui scut), avînd pe el patru rozete de argint, mai mulţi butoni de aur care împodobeau centura etc. Unele dintre obiectele găsite în aceste morminte — fibule, brăţări de argint şi altele — le aflăm în aceeaşi epocă şi la triburile slave de pe Nipru; ele arată, fără îndoială, legăturile care au existat între triburile din ţara noastră şi cele de pe actualul teritoriu al Ucrainei, într-o vreme cînd slavii veneau în ţinuturile noastre într-un număr din ce în ce mai mare. Iată, dar, cum descoperirea şi cercetarea mormintelor străvechi contribuie la cunoaşterea şi clarificarea multor probleme din trecutul îndepărtat al poporului nostru.

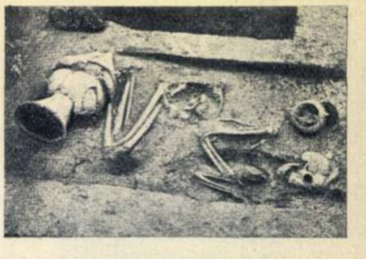

Mormînt din epoca bronzului, descoperit în ultimii ani la Sărata-Monteoru

ÎNCEPUTURILE FOTBALULUI

Tovarăşul Zinevici Victor din Călăraşi ne cere să publicăm un material despre începuturile fotbalului.

La început a fost doar un craniu. Cel puţin aşa spun cronicile.

În secolul al XI-lea, danezii au ocupat insula bătută de furtunile Atlanticului, Albionul. Această ocupare a fost aşa de cumplită, că într-o zi, după mai mulţi ani, cînd nişte săpători, care lucrau pe unul din cîmpurile de luptă, au descoperit un craniu despre care presupuneau că ar fi al unuia dintre vechii cuceritori, s-au înfuriat şi au început să-l lovească bezmetici cu piciorul. Cîţiva copii, care au văzut această scenă, au socotit-o amuzantă şi au început şi ei să se joace cu craniul danezului. Aşa s-a născut jocul care a primit denumirea „lovirea capului danez". Craniul, însă, fiind greu, copiii l-au schimbat cu o băşică de vacă umflată cu aer.

Această distracţie a devenit curînd o pasiune naţională. Şi pentru că pe atunci nu existau reguli de joc stabilite, două comune învecinate sau două oraşe se provocau şi începeau jocul într-un loc situat la distanţe egale între cele două localităţi. La aceste întreceri, participau adeseori chiar şi 100 de oameni. După cum relatează cronicile, în momentul cînd vajnicii sportivi, atît de numeroşi, pătrundeau pe străzile unui orăşel (căci învingătoare ieşea echipa care izbutea să ducă băşica de vacă în centrul localităţii adversarului) prăvălioarele se închideau, pietonii intrau în ganguri. Peste tot era panică şi îngrijorare...

În secolul al XII-lea, acest joc atît de pasionat a primit numele de „foot-balle". Popularitatea lui a devenit atît de mare în Anglia, încît regele Henric al II-lea, cît şi succesorii lui, au dat numeroase decrete prin care interziceau „foot-balle"-ul, ca şi alte „jocuri idioate", care îndepărtau floarea tineretului de la tragerea cu arcul sau aruncarea suliţei, din care cauză... „regatul va fi în curînd, după toate semnele, cu totul lipsit de arcaşi, şi ferească dumnezeu să se întîmple aşa ceva"...

Dar decretele regale n-au putut împiedica dezvoltarea acestui sport popular, care se joacă azi în toate colţurile lumii.

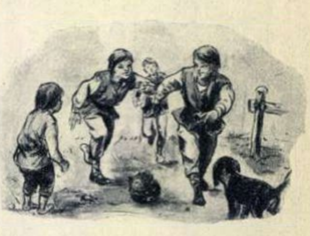

RAZELE COSMICE

La întrebarea tov. Radu Constantin din Bucureşti, „Ce sînt razele cosmice?" — a răspuns tov. prof. dr. Călin Popovici.

Din spaţiile interastrale vin spre pămînt nişte raze foarte pătrunzătoare, cu energii foarte mari numite raze cosmice primare. Pătrunzînd în atmosfera pămîntului, ele dau, prin ciocnirea cu nucleele atomilor gazelor atmosferice, un întreg şir de radiaţii care ajung la suprafaţa pămîntului. Acestea se numesc raze cosmice secundare.

Primele evidenţe ale existenţei acestor radiaţii au fost obţinute în anul 1900, din observarea faptului că electroscoapele, oricît de bine erau izolate, se descărcau totuşi după un oarecare timp. Aceasta se datora ionizării gazelor din interiorul electroscoapelor (atomilor acestor gaze li se smulgeau electroni şi deveneau ioni, avînd o încărcătură electrică pozitivă), din cauza unei radiaţiuni necunoscute. Aceasta s-a dovedit a fi radiaţia cosmică, care este atît de pătrunzătoare, încît şi la mari adîncimi, sub apă sau în pămînt, este resimţită de aparatele fizicienilor.

Razele cosmice primare sînt constituite în special din nuclee de hidrogen, protoni, din nuclee de heliu numite particule alfa şi dintr-un număr neînsemnat de nuclee mai grele ce se mişcă cu viteze apropiate de aceea a luminii. Energia tuturor acestor particule este enormă; astfel, cea mai mică energie a protonilor din razele cosmice primare este de un miliard şi jumătate electron volţi 1), dar unele particule primare pot avea energii de sute de milioane de ori mai mari ca aceasta, şi de sute de miliarde de ori mai mari ca energia de mişcare a atomilor şi moleculelor din atmosfera pămîntului. De aci, marea putere de pătrundere a razelor cosmice. Totuşi, la suprafaţa pămîntului, intensitatea acestora este mică, din cauză că numărul lor este mic; în atmosfera pămîntului intră pe secundă aproximativ o particulă cosmică primară pe centimetru pătrat.

După cum am arătat, din cauza marii energii pe care o au aceste particule, ele dau naştere, prin ciocnirea cu nucleele atomilor din aer, razele cosmice secundare. Dintre acestea, unele, numite „componenta dură", sînt foarte pătrunzătoare şi ajung la suprafaţa pămîntului în cantitate mai mare; altele, numite „componenta moale", sînt mai puţin pătrunzătoare şi formează o parte mai mică a razelor cosmice ajunse la suprafaţa pămîntului (cam a treia parte).

Razele cosmice ne dau posibilitatea de a studia interacţiunea particulelor foarte rapide cu diferitele nuclee atomice, pe cale naturală, nefiind nevoie să accelerăm particulele prin aparate de laborator; de aici decurge marea lor importanţă în problemele fizicii nucleare. Ele au dus la descoperirea unor particule elementare necunoscute mai înainte (pozitroni şi diferite feluri de mezoni) şi tot ele au permis oamenilor de ştiinţă să studieze legătura dintre diferitele particule elementare, să cunoască mai bine nucleele atomilor.

În ultimul timp însă, în U.R.S.S. s-a reuşit să se realizeze chiar în laborator, prin diferiţi acceleratori de particule elementare, anumite componente ale razelor cosmice — mezonii.

Numeroşi savanţi sovietici printre care D.V. Skobelţin, A. P. Jdanov, G.D. Landau, G.T. Zaţepin, A.I. Alihanian, I.P. Terleţki şi alţii, au adus şi aduc contribuţii extrem de importante la studiul razelor cosmice.

Problema originii radiaţiei cosmice nu este însă astăzi pe deplin lămurită. Cu privire la ea, s-au emis diferite teorii. Una din ele este aceea a legăturii strînse ce ar exista între razele cosmice şi radiaţia radio-electrică ce se observă în univers ca urmare, se pare, a unor cataclisme cereşti numite supra-nove (explozii de stele) ce au avut şi mai au şi astăzi loc. Potrivit acestei păreri, se presupune că, cu ocazia acestor supra-nove, ar apărea particule cosmice primare care ar fi accelerate pînă la energii foarte mari de cîmpurile magnetice din jurul stelelor respective. Energia lor ar creşte, de asemenea, prin întîlnirea cu norii cosmici.

Rămîne ca anii ce vor urma să aducă, prin studiile intense ce se fac, lămurirea originii razelor cosmice pe care fizicienii şi astronomii încearcă azi să o explice. Căci, mai ales, de la descoperirea emisiunii de radio-unde a unor corpuri cereşti, astronomii sînt tot atît de preocupaţi de razele cosmice ca şi fizicienii.

---

1) Electronul volt este energia dobîndită de un electron cînd se deplasează la o diferenţă de potenţial de un volt.

Jenei își iubește meseria de lăcătuș. Iată-l mai jos, montînd piesele unei noi mașini de cantat... Dar Jenei iubește și fotbalul. Iată-l, în stînga (sus), pregătindu-se pentru antrenament.

Stînga: Acuma bila va porni, trimisă de mîna sigură a Georgetei Spiroiu, să provoace ravagii printre popicele de la capătul pistei. Și iat-o, mai jos, pe contabila Spiroiu între fișele de control.

Török, antrenorul echipajului de 4 + 1 schif, supraveghează mersul ramei strocului, în timpul unui antrenament la bac. Prima fotografie: maestra sportului, canotoarea E. Kormoș, e una din fruntașele secției de gravură. A doua fotografie: o altă membră a echipajului: țesătoarea G. Höning.

SPORTIVI

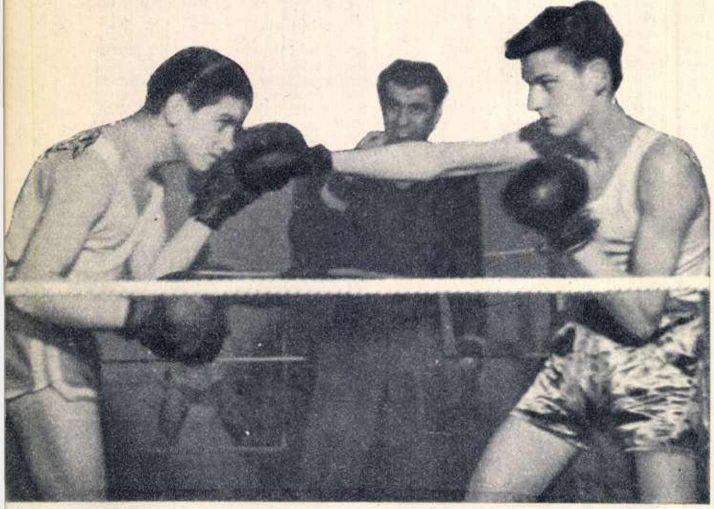

Cifrele și calculele îl pasionează pe tînărul boxer Gheorghe Deme nu mai puțin decît sportul. Și una deservește pe cealaltă: la box e calculat, la contabilitate e... decis.

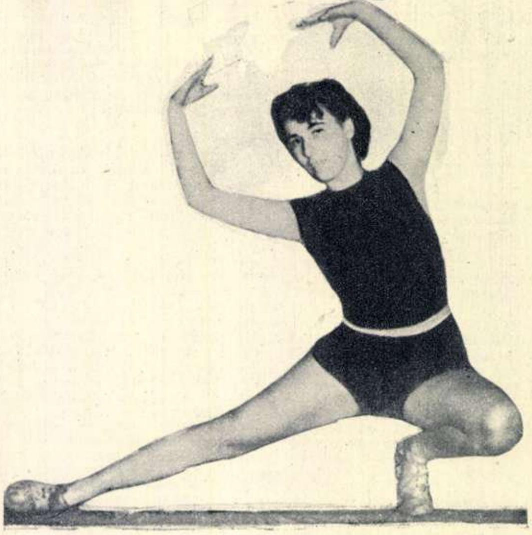

Pe bîrnă, Magdalena Keil, muncitoare la secția „fitil", execută o frumoasă și grațioasă figură de gimnastică.

Este foarte greu să alegi, dintre miile de muncitori ai uzinelor textile „30 Decembrie" din Arad, unul despre care și despre ce să vorbești mai întîi. În vasta hală a atelierului de filatură, unde se aude în permanență zgomotul monoton al războaielor de țesut, am întîlnit-o pe tînăra muncitoare Magdalena Keil urmărind cu atenție suveica, în alergarea ei neobosită de la un capăt la altul al pînzei înflorate. Pe Jenei, tînărul lăcătuș de la utilaj, l-am găsit ajustînd, cu ajutorul unei pile mari, un obiect curios, de formă conică.

— Asta — ne spune el cu mîndrie — este o piesă necesară mașinii de cantat, o inovație a uzinei noastre...

Aceeași muncă neîntreruptă domnește și în atelierul uzinei electrice. Ștefan Morvai, un tînăr blond, cu figura deschisă și prietenoasă, e ca o sfîrlează, mereu

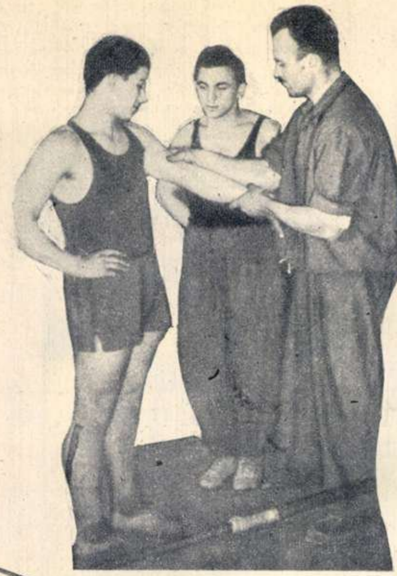

Masajul ajută mult halterofililor. De aceea, antrenorul Iosif Kurela nu-l neglijează pe tînărul Ștefan Morvai, în vîrstă de numai 17 ani, electrician al întreprinderii.

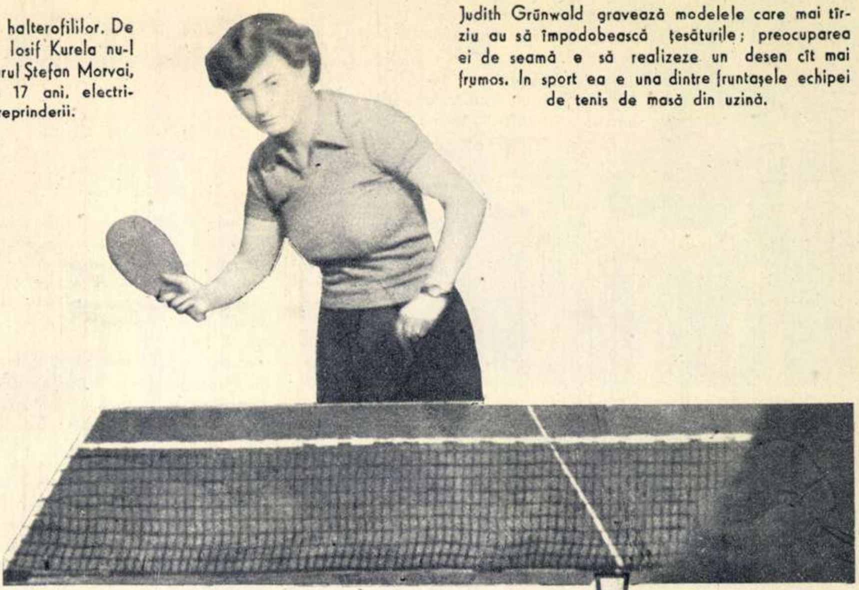

Judith Grünwald gravează modelele care mai tîrziu au să împodobească țesăturile; preocuparea ei de seamă e să realizeze un desen cît mai frumos. In sport ea e una dintre fruntașele echipei de tenis de masă din uzină.

I UZINEI

în alt loc: acum îl vezi aici, supraveghind tabloul uriaș cu întrerupătoare, ampermetre și voltmetre, după o clipă îl vezi cățărat pe scara cea mare, executînd o reparație pe linie, ca apoi să te trezești cu el în ateliere, robotind cu șurubelnița la o priză defectă.

Fiecare dintre aceștia nu este numai un bun și sîrguincios muncitor, ci și un entuziast partizan al sportului: muncitoarea textilistă Magdalena Keil a îndrăgit gimnastica, lui Jenei îi place să poarte în viteză spre poarta adversarilor balonul rotund. Tînărului electrician Ștefan Morvai îi place să ridice haltere, iar lui Gheorghe Deme să lupte pe ring...

Și aceștia nu sînt decît o mică parte dintre sportivii pe care i-am întîlnit în uzină.

Sirena sună prelung. Două fete tinere, cu chipurile vesele și pasul vioi, trec în fugă pe lîngă uriașele baloturi de diferite culori, de la bleumarinul închis al pînzelor de molton și pînă la roz-gălbuiul de caisă al pichetului. Se îndreaptă grăbite spre o clădire alăturată, cu ferestre mari, scăldate în lumina soarelui. Aici e secția de gravură. O a treia fată, cam de aceeași vîrstă cu primele, le iese înainte.

— Mai repede, Biju! Ne așteaptă Zoli-baci.

Au trecut și pe la secția moletură, dar Kati Erdős a mai continuat puțin să lucreze, ca și cum n-ar fi auzit sirena uzinei anunțînd terminarea lucrului și nici strigătele prietenelor ei, chemînd-o la antrenament. În cele din urmă, însă, toate patru au pornit spre centrul de antrenament.

Zoli Török, antrenorul secției de schif, le așteaptă în fața cabanei.

— Iartă-ne că am întîrziat, Zoli-baci, dar Kati ținea morțiș să-și termine lucrul...

Au scos schiful de 4+1 de pe caprele pe care era așezat. O ultimă verificare a scăunașelor rulante și a furchetților. Totul e-n ordine:

— Ramele pe apă... Atenție... Porniți!

Patru rame lovesc cu putere apa și siluieta suplă a schifului prinde să despice valurile verzui ale Mureșului.

Au trecut de Aradul-Nou, Cabana și pontonul au dispărut după o cotitură a rîului. Rar, cîte un pod plutitor le taie calea, luptînd din greu cu curentul iute al apei.

Insula Mureșului a apărut în zare, mai întîi ca un punct.

Vocea lui Zoli-baci se auzea puternică prin pîlnia de comandă:

— Una, două, una, două!

Barca alunecă ușoară pe valuri...

Minutele se scurgeau greu pînă la începerea primei reprize. Deme se simțea emoționat. Întreg Aradul părea că-și dăduse întîlnire la această competiție de box.

— Să lovești cu amîndouă mîinile. Să nu neglijezi loviturile de stînga — îl sfătuia antrenorul.

Gongul anunță începutul primei reprize. Lovea prudent, căutînd să nu-și deschidă prea mult garda. La un moment dat, își dădu seama că adversarul său îl urmărește de-a lungul ringului. Se propti puternic pe picioare și începu să lovească la întîmplare cu amîndouă mîinile. Dar adversarul se ferea cu abilitate, eschiva și-i plasa, lovitură după lovitură, în locurile insuficient apărate.

...Repriza a doua fu o adevărată avalanșă de lovituri din partea amîndurora, de luptă corp la corp, în care arbitrul trebuia să intervină adesea pentru a-i despărți. Își trimisese adversarul de două ori la podea, dar de fiecare dată acesta se sculase la fel de hotărît ca și la început.

Cînd gongul anunță sfîrșitul meciului, larma se potoli ca prin farmec.

Crainicul anunță cu voce gravă numele învingătorului:

— În limitele categoriei muscă, Gheorghe Deme a învins la puncte...

Luni dimineața, Deme a venit la serviciu la fel de punctual ca întotdeauna.

Dar tovarășii săi de lucru i-o luaseră înainte și acuma stăteau liniștiți la locurile lor, cu figuri conspirative.

Pe masa de lucru, îl aștepta pe Deme, un buchet de flori cu un cartonaș între ele:

„Din partea tovarășilor de muncă și sport..."

Val. CONEA

Fotografii de A. MIHAILOPOL

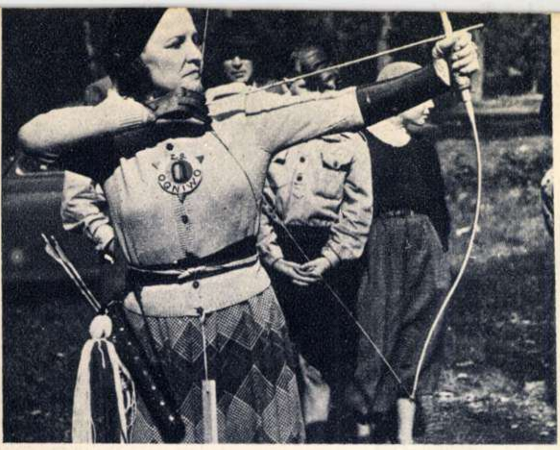

Sportiva poloneză Janina Kurkovska, campioană mondială la tir cu arcul, deținătoare a unor recorduri ale lumii.

UN SPORT CU O VECHE TRADIȚIE

Arcul și săgeata, arme de luptă și de vînătoare atît de mult folosite cu secole în urmă, n-au rămas simple piese de muzeu, ci constituie mijloacele de practicare a unui sport, răspîndit tot mai mult în diferite țări ale lumii. Firește, el nu și-a cîștigat încă popularitatea fotbalului și veți vedea mai rar un tînăr cu arcul și tolba de săgeți decît unul cu o minge. Totuși, în țări ca R.P. Polonă, R. Cehoslovacă, Anglia, Suedia, tirul cu arcul se bucură de multă apreciere și numeroase voci cer cu insistență introducerea sa la jocurile olimpice.

Mai cu seamă în R.P.Polonă, această disciplină sportivă capătă tot mai mult un caracter de masă. Sînt bine cunoscute tradițiile și faima arcașilor polonezi, care, cu o jumătate de mileniu în urmă, dădeau lovituri necruțătoare expansionismului turc, iar sub comanda lui Sobieski au despresurat Viena, făcînd să se plece steagurile semilunei.

In Polonia, tragerea cu arcul a început să fie practicată, ca disciplină sportivă, în anul 1925. Se trage în ținte mai mari decît cele de tir cu arma, de la 30, 50 și 70 m, cîte 50 de săgeți. In 1927 a luat ființă „Uniunea trăgătorilor cu arcul din Polonia", iar patru ani mai tîrziu, Polonia a organizat primul campionat mondial. Atunci, Mihal Savitki a devenit campion al lumii.

De mult succes s-a bucurat acest sport în rîndul femeilor. Nu numai în Polonia, ci și peste hotare a fost cunoscut numele trăgătoarei Janina Kurkovska, de două ori campioană a lumii (Praga—1936 și Oslo—1939).

După eliberarea Poloniei, ea a cîștigat în anul 1947 campionatul țării, stabilind pe distanțe lungi (70 m) două noi recorduri mondiale.

Un an mai tîrziu, la campionatele mondiale de la Londra, ea și-a îmbunătățit recordul lumii pe 70 m, aducîndu-l la 450 puncte din 500 posibile.

Numărul celor ce practică acest sport crește neîncetat. Datorită grijii și sprijinului guvernului, cluburile capătă necontenit materiale de calitate, antrenori experimentați.

In special la Varșovia și Lodz, centre cu tradiții în tirul cu arcul, concursurile sînt mereu mai dese, iar numărul participanților sporește necontenit. Noi maeștri s-au ridicat din mijlocul muncitorilor feroviari de la Krakovia și Poznan.

In ultima vreme acest sport a pătruns temeinic și în mijlocul tineretului sătesc, al pionierilor și elevilor. Anul acesta, la jocurile tineretului vor lua parte la întrecerile de arc peste 2000 pionieri.

Din rîndul tineretului s-au ridicat noii campioni ca J. Mazurek, care dețin două recorduri ale lumii. Un mare succes a repurtat echipa R. P. Polone, clasîndu-se pe primul loc la campionatele mondiale prin corespondență. Anul acesta, trăgătorii cu arcul din R. P. Polonă au în față două mari competiții. Este vorba de a doua ediție a jocurilor mondiale ale tineretului de la Varșovia și de campionatul mondial, care va avea loc la Helsinki, în Finlanda.

Nu există îndoială că sportivii polonezi vor avea de spus un cuvînt greu în aceste importante întreceri.

In atenția participanților la concursul de jocuri distractive

Rezultatele concursului nostru de jocuri distractive, ca și dezlegările tuturor jocurilor din concurs vor fi publicate în nr. 11 din 1 iunie 1955 al revistei noastre.

FILATELIE

DISTRUGERILE RĂZBOIULUI OGLINDITE ÎN TIMBRE POȘTALE

Filatelia a înregistrat și ea distrugerile și ororile săvîrșite în diferite țări, în timpul celui de al doilea război mondial, de aceiași criminali hitleriști pe care imperialiștii americani îi reînarmează în momentul de față.

Astfel, printr-o emisiune de timbre din 1945, apărută în Franța, ne sînt înfățișate ruinele orașelor Saint Malo, Rouen, Caen și Oradour. Tot în 1945, în Polonia s-a emis o serie de șase valori, înfățișînd cartiere din Varșovia distruse de barbarele bombardamente fasciste, precum și mai multe serii închinate reconstrucției Varșoviei. Intr-o altă serie de zece timbre, apărută în 1946 în Austria, putem vedea cum arăta înainte de distrugere domul Sf. Ștefan din Viena.

Prin tragica sa istorie, Lidice, orășelul de mineri din Cehoslovacia, distrus de hitleriști, impresionează în mod deosebit. In 1947 și în 1952, la a cincea și a zecea comemorare a masacrului din Lidice, s-a emis cîte o serie de timbre comemorative. Și dacă timbrele țărilor capitaliste n-au putut reprezenta decît ororile războiului, timbrele cehoslovace, poloneze și ale altor țări din lagărul socialist oglindesc, în același timp, și victoriile muncii pașnice. Amintind — prin chipul impresionant al unei femei cernite — masacrul și distrugerile fasciste din 1942, filatelia cehoslovacă a venit în 1952 cu o serie de timbre ce arată noul Lidice, orășelul socialist reclădit pe ruinele lăsate de barbarii hitleriști, ca un simbol al triumfului vieții și muncii pașnice asupra războiului.

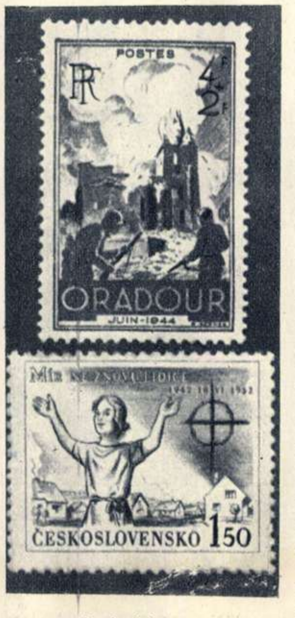

Asemenea timbre oglindesc dragostea de pace a popoarelor și hotărîrea lor de a se împotrivi ațîțătorilor la război imperialiști, care pun din nou arma ucigașă în mîinile asasinilor de ieri.

Jocuri distractive

CU UNDIȚA

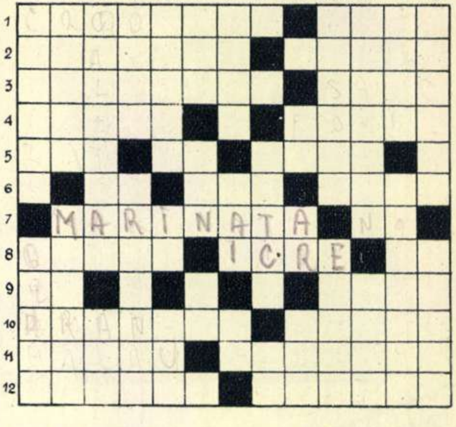

ORIZONTAL: 1) Pește cu corpul turtit, care trăiește în fundul bălților și eleșteelor — Pești de apă dulce cu solzi mici. 2) Peștișor de mare — Alt nume dat celui de al doilea pește de la 1 orizontal (mold.). 3) Soi de păstrăv mare, ce poate ajunge pînă la 12 kg greutate — Scriitor romîn, care a descris viața porturilor dunărene. 4) Pește cu solzi mari, strălucitori, ce trăiește în rîurile de munte — Alunecă pe zăpadă. 5) Cunoscut atlet cehoslovac — Schimbă linia — Guvernatorul Olteniei în trecut (pl.). 6) Nota bene — Împărăția peștilor — Important centru industrial și cultural al țării. 7) Preparat culinar de pește — Poftim. 8) Specie de pește de mare (Gadusmorrhua)—Ouăle peștilor — Eroare fără vocale! 9) Alifie—Servește și la transportul peștelui. 10) Dejun— La haină sau... la tenis. 11) Plasă de prins pește — Răstoarnă. 12) Pește asemănător șarpelui (pl.) – Lac din regiunea Galați, bogat în pește.

VERTICAL: 1) Pește de mare cu corp turtit, de formă romboidală — Cunoscut compozitor, autorul operei „Pescuitorii de perle". 2) Insule de corali — Pești conservați cu ajutorul sării. 3) Răbdător — La butoi. 4) Măiestrie — Sare a acidului bromhidric. 5) Cu nasul turtit (fem.) — Simbolul argintului — Trec peste. 6) A alia — Aproximativ — Pește lunguieț și subțire de mare. 7) Dăruită — A rupe copileții de la rădăcina porumbului — Cap fără cap. 8) Luntre folosită de pescari — Radu Barbu. 9) Posesiv — Măsură agricolă — Din cînd în cînd. 10) Chefali — Discipol (fem.). 11) Popor din Asia — Pește de Dunăre. 12) La nas — Peștișori în ulei. 13) Deștepți (pl.) — Domn al Moldovei, negustor de pește.

DEZLEGAREA JOCULUI PUBLICAT ÎN NR. TRECUT

Construcții

ORIZONTAL: 1. Zidari—Ceardac—Aa. 2. I— Ornări—Maur—Ulm. 3. Dori—Contur—Cămin. 4. Gips—Ster—Cat—Pu. 5. Gică—Tueș — Rădini 6. Ova—Za—Cameră—Arc. 7.Ta—Vers —Casă—Fler. 8. I—Baracă—Ciment—E. 9. Colț—Bărbăție—Eid. 10. Mortar—Oradea—Li. 11. Lăcaș—Alba—Asfalt.

VERTICAL: 1. Zid.—Gotic—L. 2. I—Ogivă—Oma. 3. Dorică—Bloc. 4. Aripă—Vatră. 5. Rn—S—Zer—Ts. 6. Iac—Tarabă. 7. Roșu—Scară. 8. Cîntec—Ar—L. 9. E—Tesac—Bob. 10. Amur—Macara. 11. Rar—Reșița. 12. Du—Cărămidă. 13. Arcadă—Eees. 14. C—Ați—Fn—Af. 15. Um—Nalte—A. 16. Alipire—Ill. 17. Amnu—Credit.

COPERTA I: Părerea Eroului Muncii Socialiste Constantin Vasilache (al treilea din stînga), asupra propunerilor de inovații ale muncitorilor din uzina metalurgică „Gh. Gheorghiu-Dej" din Tîrgoviște, este întotdeauna ascultată cu interes la cabinetul tehnic al uzinei.

Fotografie de M. IVANCIU

COPERTA a IV-a: Spre demonstrație... Ca și în fabrică, comunistul Florea Nicolae, unul dintre cei mai vîrstnici muncitori ai fabricii de încălțăminte „Kirov" din Capitală, este înconjurat și în această zi de sărbătoare a oamenilor muncii de prețuirea și dragostea tinerilor săi tovarăși de muncă.

Fotografie de A. LOVINESCU

REDACȚIA: BUCUREȘTI Căsuța Poștală 7
PIAȚA SCÎNTEII Tel. 7.60.10 Int. 1788

ABONAMENTE: la toate oficiile poștale din țară și la factorii poștali și difuzorii voluntari din întreprinderi și instituții.

PREȚUL ABONAMENTELOR
3 luni: 9 lei
6 luni: 18 lei
un an: 36 lei

Tipărită la Combinatul Poligrafic Casa Scînteii „I. V. Stalin".

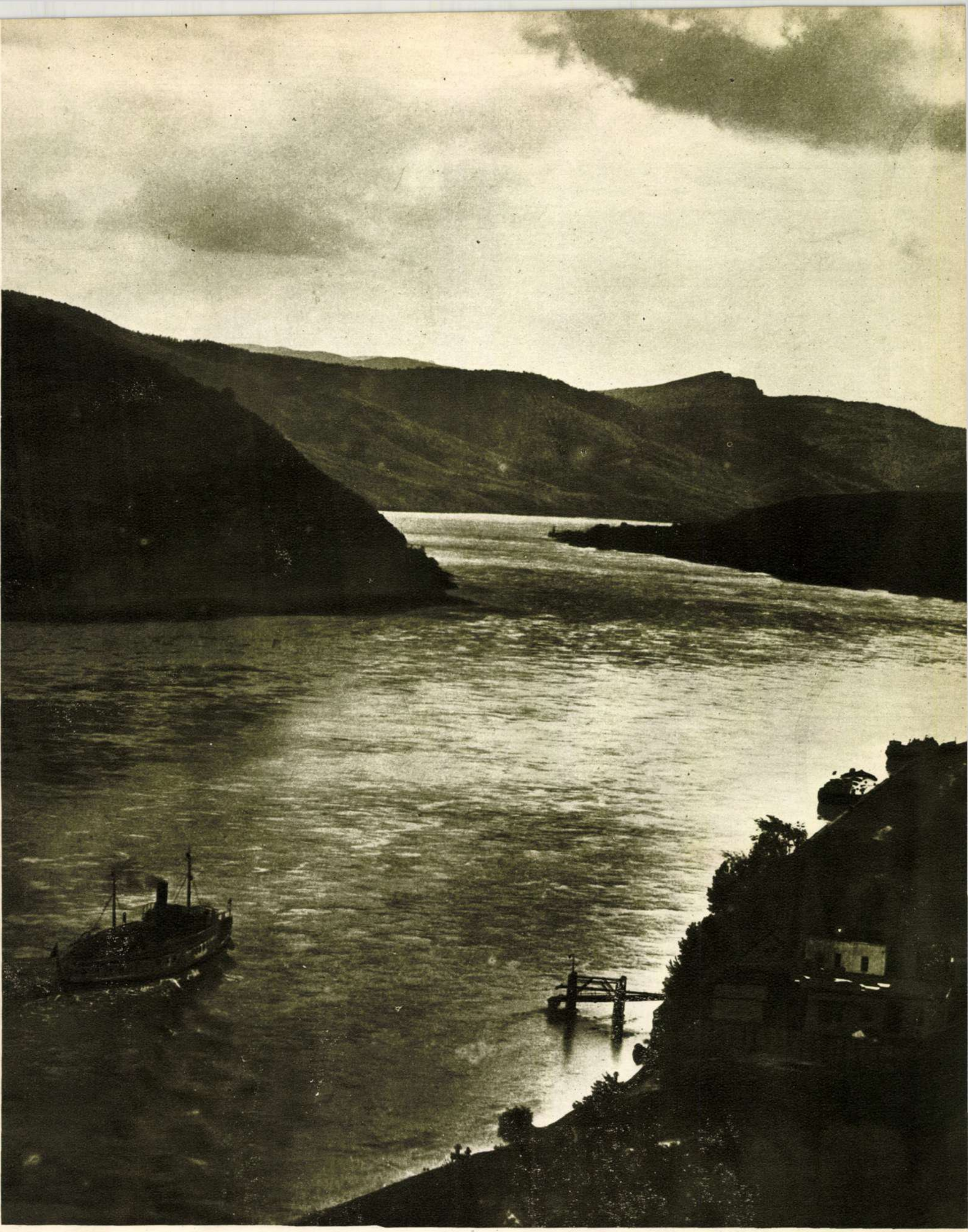

Dunărea la Cazane.

Bibl. Cent. Reg.

89

FLACARA

Nr. 10 (59) — 15 mai 1955

Prețul 1,50 lei

05
F

FLACARA

Nr. 11 (60) – 1 IUNIE 1955

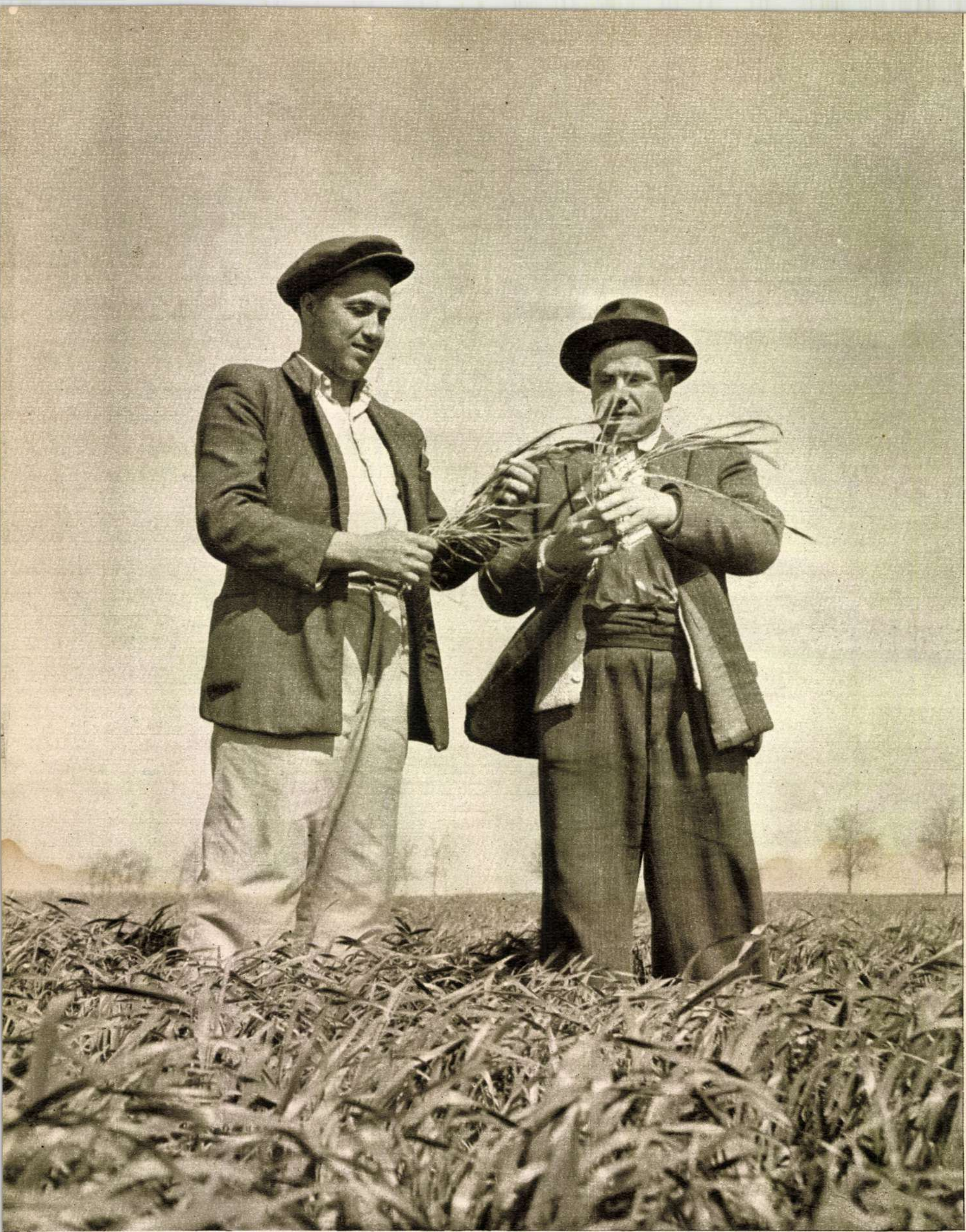

– Frumos e grîul nostru, tovarăşi. Trebuie însă plivit! Instructorul Comitetului raional P. M. R. Tecuci, Sandu Andrei (stînga), şi colectivistul Fotache Andrei, preşedinte al Sfatului popular din comuna Corod, raionul Tecuci, examinează cu atenţie grîul care pe tarlalele colectivei din comună a atins pe la mijlocul lunii mai o jumătate de metru în înălţime. In fruntea ţăranilor noştri muncitori, ca un exemplu viu, colectiviştii, în momentul de faţă angajaţi în lupta pentru o bună întreţinere a culturilor, vor culege şi anul acesta roade bogate.

COPERTA I: George Enescu.

COPERTA a IV-a: Constructorii scrutează orizontul: oare nava va acosta cu bine la celălalt ţărm... al bazinului?

Fotografie de A. LOVINESCU, realizată la
Palatul Pionierilor din Capitală.

Proletari din toate țările, uniți-vă!

FLACARA

Nr. 11 (60) 1 IUNIE 1955 ANUL IV

REVISTĂ BILUNARĂ SOCIAL—POLITICĂ ȘI LITERAR—ARTISTICĂ

Fotografia din stînga: Tovarășul N. A. Bulganin, conducătorul delegației sovietice, semnînd Tratatul de prietenie, colaborare și asistență mutuală între cele opt state participante la Conferinta de la Varșovia. Fotografia din dreapta: semnează tovarășul Gheorghe Gheorghiu-Dej, conducătorul delegației R. P. R.

UNITATEA POPOARELOR LIBERE, PAVĂZĂ A PĂCII ÎN LUMEA ÎNTREAGĂ

ÎNSEMNĂRI DIN VARȘOVIA

Varșovia, 14 mai. O zi cu mult soare, în strălucirea căruia sclipesc zidurile imaculate ale caselor reconstruite pe tot întinsul Varșoviei, frunzele copacilor de pe malurile Vistulei, săgeata avîntată spre cer a Palatului Științei și Culturii. Așa a fost ziua de 14 mai care a săpat pe răbojul vremii un eveniment nepieritor, luminos ca soarele de mai, dătător de forță și încredere în viitor, ca tinerețea Varșoviei renăscute.

Iată-ne la sediul Consiliului de Stat al R.P. Polone, una din clădirile Seimului, și ea reconstruită în ultima vreme. Intrăm în sala coloanelor, adevărată bijuterie arhitectonică, în care contrastele de marmură albă și neagră sînt de un efect remarcabil. La capătul sălii, frumoase plante decorative formează un fundal în fața căruia se află masa pe care se va semna istoricul document. Pe masă, alături de microfoane — stiloul, tamponul și mapa de piele care conține documentul: *Tratatul de prietenie, colaborare și asistență mutuală.* Sala este inundată de lumina lustrelor și a reflectoarelor, a aparatelor de cinematografiat. Ziariștii, foto-reporterii, reporterii de la radio se pregătesc să imortalizeze, fiecare în felul său, clipele memorabile pe care le trăim.

În sală intră personalități ale vieții publice poloneze. Iată-i pe tovarășii Boleslaw Bierut și Aleksander Zawadski. Apoi intră pe rînd delegațiile participante la Conferința statelor europene pentru asigurarea păcii și securității în Europa.

Conducătorii delegațiilor se află în fața mesei pe care se va semna tratatul. Luminile reflectoarelor se aprind. Momentul este plin de o emoționantă solemnitate. Primul ia loc la masă și semnează tratatul tovarășul Mehmet Shehu, șeful delegației albaneze; aceasta întrucît — după cum s-a convenit în timpul consfătuirii — ordinea în care au fost înscrise țările participante la tratat este cea alfabetică. Cine privește însă pe reprezentantul micii Albanii, deschizînd seria celor care își depun semnătura pe tratat, nu poate să nu se gîndească: da, acesta este cu adevărat un tratat cum nu a mai cunoscut istoria; egalitatea cea mai deplină între toate țările participante, mari sau mici, este unul din principiile fundamentale pe care el se întemeiază. Semnează apoi, pe rînd, tovarășii Vîlko Cervenkov din partea R. P. Bulgaria și András Hegedüs din partea R. P. Ungare, Otto Grotewohl din partea R. D. Germane, Jozef Cyrankiewicz din partea R. P. Polone. Semnătura fiecăruia dintre ei exprimă năzuințele popoarelor care au suferit enorm de pe urma militarismului german, de a împiedica reînvierea acestui vrăjmaș înrăit al securității lor, de a întări pacea în Europa.

La masă ia loc tovarășul Gheorghe Gheorghiu-Dej. În acest moment, inima reporterului romîn bate mai cu putere. Cîte nu simți în această clipă unică! Gîndul te duce, fără să vrei, spre țară, acolo unde întregul nostru popor își încordează forțele pe schelele construcției socialiste și își manifestă dorința să trăiască în pace și prietenie cu toate popoarele. A fost o vreme cînd poporul romîn se afla în bătaia tuturor vînturilor vrăjmașe, cînd țara noastră era minge de joc în mîinile jefuitorilor imperialiști. Această vreme a apus pentru totdeauna. Poporul nostru este astăzi infinit mai puternic. El nu mai are astăzi de ce să se teamă. Alături de el, sînt 900 milioane de frați buni, uniți prin năzuințe comune de pace, hotărîți ca, în caz de primejdie, să se ajute unul pe altul. Alianța care se pecetluiește în aceste clipe este alianța independenței și suveranității poporului romîn, chezășie a victoriilor sale de mîine.

Se îndreaptă apoi spre masă, ia loc și semnează tratatul tovarășul N. A. Bulganin. Toată lumea știe cîtă greutate are semnătura șefului guvernului U.R.S.S. Uniunea Sovietică, țara care a zdrobit mașina de război hitleristă, salvînd omenirea de barbaria fascistă, țara care reprezintă astăzi cea

↑ La masa Conferinței, delegația guvernamentală romînă alături de delegația polonă.

N. A. Bulganin, președintele Consiliului de Miniștri al U. R. S. S., și Gheorghe Gheorghiu-Dej, președintele Consiliului de Miniștri al Republicii Populare Romîne. ↓

Palatul Consiliului de Miniștri al R. P. Polone, în incinta căruia a avut loc Conferința istorică de la Varșovia.

mai mare putere economică, politică și militară, nu cunoaște interese mai scumpe decît interesele popoarelor iubitoare de pace. Pentru toți oamenii cinstiți de pretutindeni, Uniunea Sovietică a fost și rămîne bastionul de neclintit al păcii. Forța de nebiruit a Uniunii Sovietice dă tratatului ce se semnează o trăinicie de granit. Uniunea Sovietică a fost și pînă acum prietenul, aliatul și sprijinitorul de zi cu zi al țărilor democrat-populare. Tratatul de la Varșovia consfințește și mai mult această prietenie și îi dă un conținut și mai adînc.

Ultimul semnează tratatul tovarășul Viliam Siroky din partea Republicii Cehoslovace. Poporul lui Iulius Fucik știe și va ști să lupte pentru ca cizma fascistă germană să nu mai tropăie niciodată pe străzile Pragăi.

În fața microfonului, tovarășul Otto Grotewohl rostește o scurtă declarație. În ea, se exprimă hotărîrea guvernului R. D. Germane și a întregului popor german de a duce mai departe, cu sporită intensitate, lupta pentru unificarea Germaniei.

Semnînd acest tratat de prietenie, colaborare și asistență mutuală, guvernul Republicii Democrate Germane pornește de la premisa că Germania reunificată nu va fi legată de obligațiile asumate de o parte sau alta a Germaniei prin diferite tratate și acorduri militar-politice încheiate înainte de unificare.

Apoi ia cuvîntul tovarășul Pîn De-huai, care a participat la Conferință în calitate de observator: „Din împuternicirea guvernului R. P. Chineze — răsună glasul încercatului luptător și comandant de oști, generalul Pîn De-huai — declar că guvernul și poporul chinez de șase sute de milioane de oameni se solidarizează și sprijină pe de-a întregul Tratatul semnat... Sîntem convinși că succesele prezentei Conferințe vor contribui la întărirea coeziunii țărilor și popoarelor iubitoare de pace și vor contribui într-o măsură considerabilă la întărirea păcii și securității, atît în Europa cît și în întreaga lume."

Tovarășul Jozef Cyrankiewicz rostește apoi un vibrant cuvînt de închidere a Conferinței.

Conducătorii și membrii delegațiilor își string călduros mîinile. Această strîngere de mînă frățească exprimă încă o dată acea unitate de monolit care s-a manifestat în tot cursul conferinței de la Varșovia. Ea are, în același timp, valoare de simbol: simbolul unității indistructibile a popoarelor lagărului păcii, democrației și socialismului. Nu o dată vorbește propaganda imperialistă despre pretinsa „solidaritate atlantică". Ceea ce se ascunde însă în dosul acestei etichete este dominația Statelor

Unite asupra unor țări aduse în stare de totală dependență, este acapararea gangsterească de către monopolurile americane a pozițiilor franceze și engleze în metropole și în colonii, este descoperirea, în fața Wehrmachtului renăscut, a unor țări abia ieri ruinate de cotropitorul german. Halal „solidaritate!“ B. B. C.-ul poate să pălăvrăgească cît poftește despre faptul că „la Varșovia se realizează un N.A.T.O. răsăritean“. Chiar și pentru stăpînii săi, aceasta este o deziluzie. La Varșovia s-a născut cu totul altceva. Aci s-a călit unitatea unor popoare legate prin comunitatea de țeluri, prin relații întemeiate pe respectarea suveranității de stat și pe principiul neamestecului în treburile interne ale altor țări. Nobila ideologie a internaționalismului proletar a căpătat cu acest prilej o nouă și strălucită expresie. Dar nu numai atît. „N.A.T.O.“-ul lor, ca și oricare alte alianțe izvorîte din legile junglei capitaliste, sînt tratate împotriva cuiva: împotriva țărilor iubitoare de pace, împotriva forțelor păcii.

Tratatul de la Varșovia nu este îndreptat împotriva nimănui. Din contră, cuvintele sale răsună ca o chemare adresată tuturor statelor europene: să apărăm împreună securitatea continentului nostru bătrîn, atît de încercat. Am încheiat acest tratat — spun cuvintele, în limbajul oamenilor simpli — pentru că forțele agresiunii au creat o mare primejdie pentru pace: au ratificat acordurile de la Paris, reînvie dușmanul nostru comun — militarismul german — fac din Germania occidentală un principal focar de război. Semnînd acest tratat, creînd Comandamentul unificat al forțelor armate ale statelor participante, noi am ridicat în calea acestor planuri o stavilă de netrecut. Forțele agresive vor trebui să țină seama de ea. Dar noi chemăm toate statele europene să apere în comun cu noi liniștea căminelor, orașelor și satelor, monumentele Parisului și zidurile reînnoite ale Varșoviei.

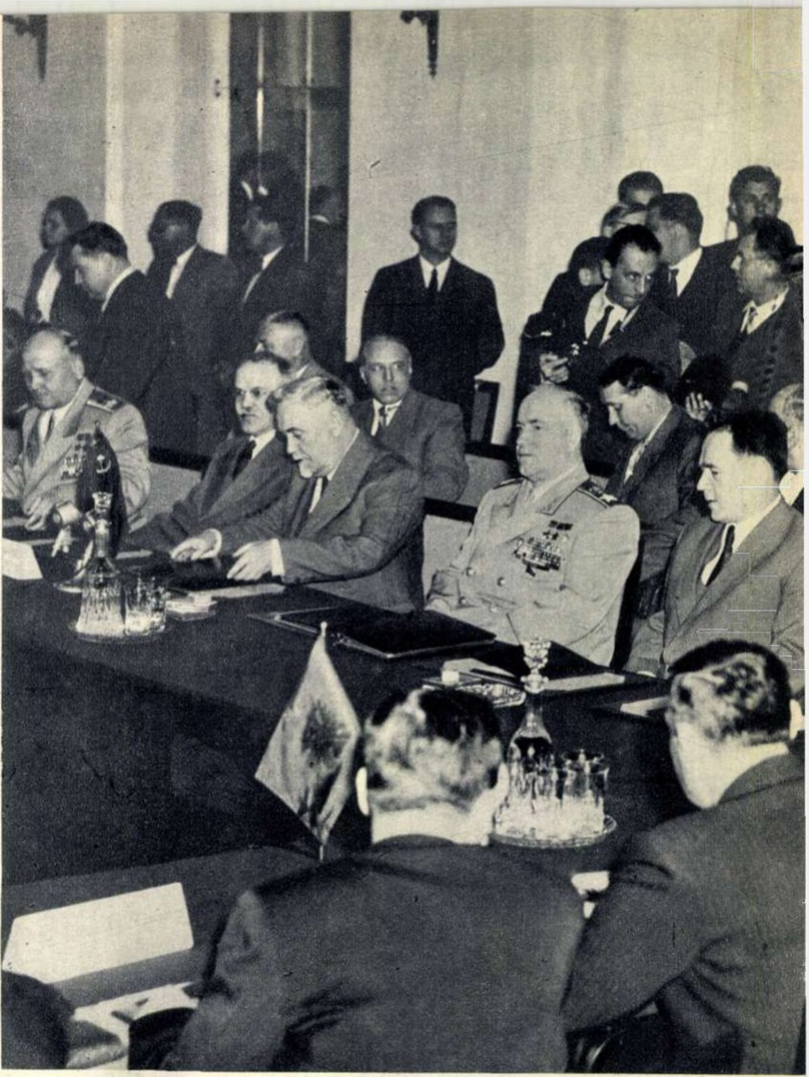

Delegația guvernamentală sovietică. In mijloc: tovarășul N. A. Bulganin, avînd în dreapta sa pe V. M. Molotov și pe mareșalul Uniunii Sovietice I. S. Konev, iar în stînga sa pe G. K. Jukov, mareșal al Uniunii Sovietice și ministrul Apărării al U. R. S. S.

Nu încape îndoială că popoarele țărilor din Europa occidentală, văzînd în Tratatul de la Varșovia un instrument cu adevărat de pace, îi vor acorda întregul lor sprijin. În ceea ce privește popoarele țărilor participante la tratat, ele îl vor socoti ca o piatră de temelie a vieții lor naționale și internaționale, vor întări semnătura pusă de conducătorii lor astăzi, prin fapte eroice în lupta și munca pentru întărirea economică a patriei lor, a capacității de apărare a țărilor lor. Despre această hotărîre a vorbit într-un mod convingător impunătorul miting care a avut loc aci, sîmbătă, la orele 3 după-amiază, în piața Felix Dzerdjinschi. Populația Varșoviei, în frunte cu clasa ei muncitoare călită în lupte cu neînfricații ei luptători din rezistență, a fost prezentă în imensa piață să salute evenimentul istoric, să aclame pe reprezentanții Uniunii Sovietice, ai Chinei Populare, ai țărilor de democrație populară, care în numele popoarelor lor au făcut astăzi legămîntul solemn de a apăra, cu toate forțele, pacea și securitatea lor. E greu să exprimi înflăcărarea varșovienilor care au aclamat cuvîntarea rostită cu atîta căldură și vigoare de tovarășul N. A. Bulganin. Minute în șir au răsunat aclamațiile și uralele cînd tovarășul Bulganin a anunțat că în calitate de șef al Comandamentului unificat a fost desemnat mareșalul Uniunii Sovietice I. S. Konev, pe care polonezii îl cunosc ca pe unul dintre conducătorii militari care au adus țării lor eliberarea. Nu poți reda nici bucuria pe care au resimțit-o varșovienii, ascultînd cuvîntul tovarășului Pîn De-huai, aducător al mesajului de solidaritate al marelui popor chinez. Au fost aclamați pe rînd conducătorii statelor participante la Tratat.

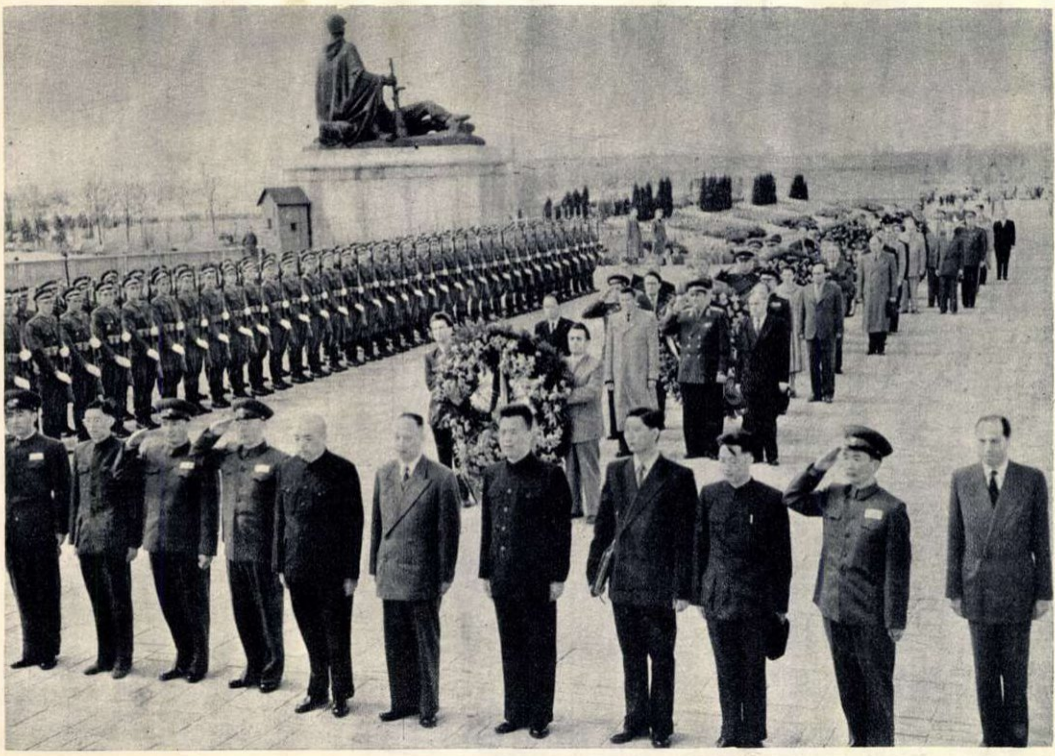

Solemnitatea depunerii coroanelor de flori la mormintele eroilor sovietici căzuți pentru eliberarea Varșoviei. In primul plan reprezentanți ai poporului chinez, aflați la Varșovia. Al cincilea din stînga, Pîn De-huai, care a participat în calitate de observator la conferință.

Priveam populația Varșoviei și mă gîndeam la poporul nostru. Și el a primit, desigur, cu cea mai mare căldură Tratatul de la Varșovia și el va face totul pentru ca semnătura pe care tovarășul Gheorghe Gheorghiu-Dej a pus-o pe tratat să fie întărită prin contribuția sa bogată la înfăptuirea țelurilor Tratatului, la întărirea cauzei păcii.

I. FÎNTÎNARU

Fotografii trimise de Centralna Agencja Fotograficzna-Varșovia și A. Taranin.

GLASUL INTREGULUI POPOR

În 1870, armatele prusace au intrat în Franța jefuind sate și orașe. În 1914, armatele Kaizerului au năvălit în Franța, Rusia și alte state europene, distrugînd sute de localități, prădînd avuțiile țărilor și bunurile locuitorilor. In 1940, hoardele hitleriste au invadat iarăși Europa, trecînd-o prin foc și sabie. De data aceasta cu înzecită cruzime, genocidul — uciderea în masă a popoarelor cotropite—fiind arma lor preferată, țelul lor.

În 1955, Wehrmachtul războinic și revanșard, renăscînd în apusul Germaniei, e gata să-și zăngăne din nou armele, amenințînd cu incendierea lumii...

Am trăit trei războaie. Cel din 1913, apoi primul și cel de al doilea război mondial. Dacă ar fi fost după vrerea cercurilor agresive imperialiste, l-aș fi trăit și pe al treilea mare măcel. Aceasta ar fi însemnat patru războaie în patruzeci de ani...

La toate acestea gîndeam în dimineața strălucitoare de sfîrșit de mai, în timp ce mă îndreptam spre Adunarea reprezentanților mișcării pentru Apărarea Păcii din R.P.R., care se deschisese în rotonda Marii Adunări Naționale.

★

Dac-ar fi fost după vrerea cercurilor agresive...

Privesc atent la delegații mișcării pentru apărarea păcii din patria noastră. Sînt acolo, laolaltă, muncitori și gospodine, țărani și savanți, preoți și militari, artiști și membri ai gospodăriilor colective, inovatori și docheri, tehnicieni renumiți, studenți, fruntași în muncă din fabrici și de pe ogoare. Romîni, maghiari, germani, evrei, tătari, toate naționalitățile conlocuitoare, oameni cu diferite profesiuni, ideologii și credințe. Ei au venit din toate colțurile țării ca să-și spună cuvîntul. Un singur cuvînt, din patru litere, care flutură pe buzele tuturor cetățenilor din republica noastră, cuvînt care a devenit nespus de prețios popoarelor de pe întreg cuprinsul globului pămîntesc: Pace!

★

Da. Este un fapt. Un fapt dovedit. Cuvîntul a devenit armă. O armă mai puternică decît avioanele de bombardament prevăzute cu triplă încărcătură de benzină și fosfor în calupuri, și steaua Americii pe fuselaj; mai eficace decît gîtul lung al tunului atomic așanumit „cinstitul Jones“ și înmiit mai convingător ca toate A-urile și H-așurile pregătite a scrumi mame și prunci, în loc să-nvîrtească valțuri de mori, să coacă pîine și să plimbe copiii pe stradă...

Vorbește profesorul japonez Ikuo Oyama, membru în Biroul Consiliului Mondial al Păcii și președinte al Comitetului japonez pentru pace. Cărunt, uscățiv, are trăsăturile fin cizelate. Oaspete drag al nostru, el ne-a adus salutul Consiliului Mondial al Păcii. Se urcă apoi la tribună diferiți vorbitori. Toți vorbesc despre adînca dragoste de pace a poporului nostru, despre încrederea lor în forțele care apără pacea. Vorbitorii se ridică în același timp cu hotărîre împotriva cercurilor imperialiste care uneltesc împotriva păcii.

Ia cuvîntul minerul Haidu Iuliu, Erou al Muncii Socialiste. Și în glasul său aud glasul puternic al milioanelor de cetățeni liberi ai patriei noastre: „N-avem nevoie de „libertatea“ oferită de imperialiști. Nouă sute de milioane de oameni cu adevărat liberi și uniți în numele cărora s-a semnat Tratatul de la Varșovia, reprezintă o forță de neînvins, cu care vom apăra pacea“.

La tribună se urcă patriarhul Justinian. Este învestmîntat în alb. Se adresează celor prezenți prin cuvintele: „Frați luptători pentru pace“.

...Biserica ortodoxă — spune patriarhul Justinian — a cărei doctrină este iubirea aproapelui și propovăduirea păcii între oameni, se alătură cu toată tăria luptătorilor pentru pace de pretutindeni.

Și apoi cuvîntul unei victime a războiului dezlănțuit de Hitler, invalidul de război Achim Căprănoiu:

„Să se știe — spune el — că cei care au luptat la Tisa, Debrețin, Budapesta, la Banska-Bistrița și pe culmile Tatrei nu vor uita niciodată cum trebuie să răspundă celor care calcă în picioare dreptul popoarelor la o viață pașnică“.

Scriitorul chinez Hu Chung-chih aduce salutul Comitetului poporului chinez pentru apărarea păcii.

...Peste 400 milioane de semnături au fost puse în China pentru interzicerea folosirii armelor atomice, pentru o trainică înfrățire între popoare...

Apoi un om al muncii de pe ogoare: colectivistul Tănase Constantin din regiunea Galați. Vom lupta cu toată dîrzenia să apărăm ce am clădit pînă acum — spune el, exprimînd voința milioanelor de țărani muncitori din țara noastră de a-și apăra pacea și cuceririle de pînă acum.

Și rînd pe rînd, se urcă la tribună un activist sindical, un episcop reformat, un savant, un medic, un scriitor, o văduvă și un invalid de război, zeci și zeci de vorbitori...

★

De undeva de afară, se aud sunete armonioase de trîmbițe. În rotondă se face deodată liniște. Se anunță la microfon sosirea unei delegații de pionieri. Toate privirile se-ndreaptă spre ușa prin care pătrunde un grup de fetițe și băieți cu tobe, trompete și buchete de flori.

În difuzoare răsună un glas proaspăt și cald de copil. Cu puțin înainte, ascultasem cele spuse cu privire la tragedia copiilor japonezi atinși de emanațiile radioactive ale bombei atomice...

„...Pionierii din Republica Populară Romînă... Aducem salutul nostru tuturor celor care luptă pentru pace, pentru binele, liniștea și fericirea oamenilor, a părinților și copiilor. Curînd vom termina examenele și vom pleca în colonii... La mare și la munte... Ne vom bucura de soare, de hrană și de lumină... Mulțumim Partidului... Trăiască Pacea... Înainte!“

Aspect din rotonda Marii Adunări Naționale, în timpul lucrărilor Adunării.

Cu florile în brațe, copiii urcă veseli la tribună, intră rîzînd printre bănci, printre rînduri, oferind flori, culegînd mîngîieri și voie bună. De sus, din loja invitaților, am putut să observ bine fetița mîngîiată de ministrul Culturii, tov. Constanța Crăciun. Apoi, pe scriitorul Hu Chung-chih, pe comandorul francez Georges Jouneau și pe Ernst Goldenbaum, vicepreședinte al Camerei Populare a R.D. Germane, care strîng cu emoție mînuțele pionierilor. De asemenea, pe scriitoarea cehoslovacă Jarmila Glazarova și Traiana Nenova, secretar al Comitetului Național al Păcii din R.P. Bulgaria, schimbînd fără interpreți cîteva cuvinte cu doi pionieri și o pionieră...

★

Și iarăși vin la tribună oameni simpli, muncitori și țărani, oameni de știință, clerici, meseriași și artiști, care aduc cuvîntul maselor doritoare de pace.

★

Cuvîntul maselor, cuvîntul acesta simplu și firesc — Pace! — care este așternut cu nădejde în sute de limbi pe toate apelurile Consiliului Mondial al Păcii, reprezintă voința, reprezintă forța uriașă a tuturor popoarelor lumii, care au dat peste cap, și pînă acum, multe dintre planurile imperialiștilor.

S-a stins războiul în Coreea. Au amuțit armele în Indochina. La Bandung, reprezentanți ai guvernelor țărilor Asiei și Africii s-au adunat și au cerut limpede pace, interzicerea robiei coloniale și a folosirii armei atomice.

Oamenii nu vor războiul!

Oamenii iubesc viața!

★

Reînarmarea unei Germanii revanșarde este ultimul „dar“ pe care imperialiștii americani îl oferă Europei. Exact la zece ani după înfrîngerea hidrei hitleriste de către glorioasa Armată Sovietică.

La fel ca și pînă acum, partizanii păcii, lansînd chemarea: „Să nu admitem traducerea în viață a acordurilor de la Paris!“ — pornesc la o nouă ofensivă pentru pace.

La Adunarea mondială a reprezentanților forțelor iubitoare de pace ce se va ține luna viitoare la Helsinki, se va auzi, prin delegații aleși în zilele de 22-23 mai a.c., și cuvîntul poporului nostru.

Cuvînt despre pacea, la care trebuie să ținem — astfel cum o mamă își ține copilul în brațe — ocrotind-o și apărînd-o cu îndîrjire.

★

Iată ce gîndeam cînd am plecat de la Adunare spre casă, unde mă așteptau, ca pe mulți, ca pe cei mai mulți dintre noi, copiii, familia.

Maria ARSENE

GENIUL MUZICII ROMÎNEȘTI

Înainte de a apăsa pe butonul soneriei, am privit cu emoție reținută în juru-mi. Prezența maestrului o simțeam vie în imaginea citadină a casei cu trepte largi, arcuite, din Calea Victoriei 141; dar mai ales în mijlocul brazilor din curte, ce se înfruntau, semeți și solitari, aici, în inima Capitalei, cu asfaltul încins și cu dogoarea soarelui. Fiorul emoției nu s-a curmat nici atunci cînd ușa s-a deschis și credinciosul secretar al maestrului m-a poftit, cu prietenie de moldovean sfătos, într-o modestă încăpere: odăița lui Enescu.

M-am uitat în jur și, pentru o clipă, inima mi s-a strîns dureros: de pe pereți ne priveau, din zeci de fotografii, ochii lui George Enescu. Erau fotografii de pe care timpul stinsese luciul și conturul, ori le încrețise colțurile galbene, bătrîne: un copil cu breton, sprijinindu-și vioara de genunchi; un tînăr cu mustața abia mijită, în fața unui pupitru, un bărbat matur, cîntînd la vioară cu chipul transfigurat de emoția creației. Apoi, o reproducere veche, ștearsă, datată 1907: un grup mare de muzicieni, printre care Rimski-Korsakov, Saint-Saens, Șaliapin, George Enescu. Erau și alte fotografii, mai noi, în care simțeai cum anii și-au lăsat semnul trecerii lor în trăsăturile chipului, în silueta maestrului, fără a-i vesteji însă scînteia privirii...

În acest cadru, conduși de pioasa dragoste purtată lui Enescu de bătrînul secretar, am pornit să închegăm pentru cititorii noștri o mică povestire în imagini a vieții maestrului.

★

...Acolo, în inima Moldovei. Într-un sat mărunt de deal — Livenii Dorohoiului — cu umile case de plugari ce-și doineau amarul pe dunga frunzii ori în sunetul cavalului; acolo s-a născut acel care avea să încînte întreaga lume cu tulburătoarele sunete ale muzicii romînești.

Un reporter plecat pe meleagurile natale ale maestrului – ne-a adus mărturia plină de sucul ent pitoresc a lui moș Vasile — pe numele întreg Vasile Gheorghe Sandu: „Cînd aveam amîndoi cîte patru anișori — spunea bătrînul — ...îl urmam și ne piteam lîngă iaz. Acolo, privegheam vreme lungă: Dînsul mă silea să tac și să ascult cu el viersul pasărilor. Apoi, făcea din strujeni de păpușoi o muzicuță. Un strujean ținea de scripcă, iar celălalt, arcuș. După ce se sătura de cîntat, zicea băietul: „Așa cîntă tătucu...“

Casa natală a lui George Enescu din satul Liveni (astăzi George Enescu).

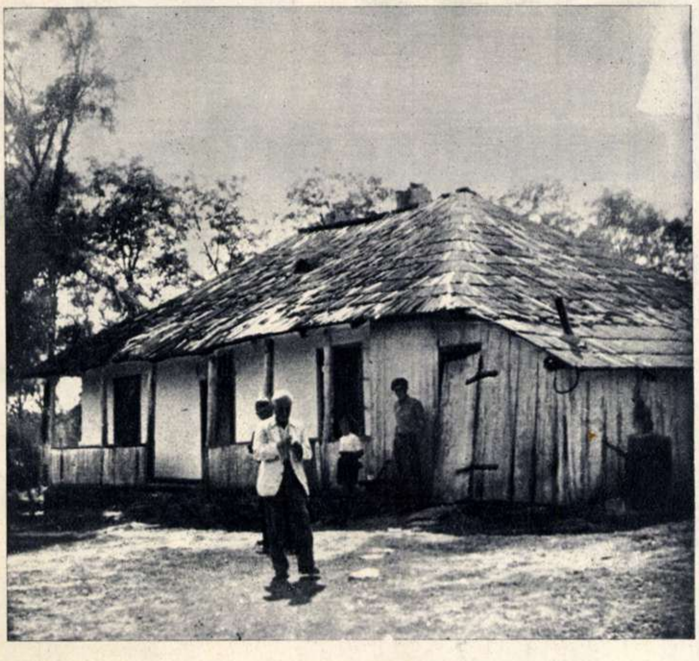

Așa cîntă tătucu... Iată-i alături, într-o provincială dar plină de farmec fotografie de familie din 1886, pe tătucu, de la care Enescu a ascultat, prinzînd glas pentru prima oară o vioară, și pe mămuca, ce i-a încîntat auzul de copil cu dulci acorduri de ghitară. Dragostea nespus de caldă și gingașă pe care i-a purtat-o mamei sale (pentru care, Ghiță al ei însemna, după moartea, la vîrstă fragedă, a celorlalți șase copii, totul în lume) a căpătat de-a lungul anilor dovezi emoționante: pînă în ultima clipă a vieții sale, mama a purtat la încheietura mîinii brățara din cinci monede de aur pe care i-a dăruit-o George din banii cîștigați cu ocazia primului său concert, dat la Viena. Iar la Academie se mai păstrează și azi cîteva sute din cărțile poștale pe care, în timpul șederii sale la Paris, tînărul Enescu le-a trimis, mai în fiecare zi, mamei sale.

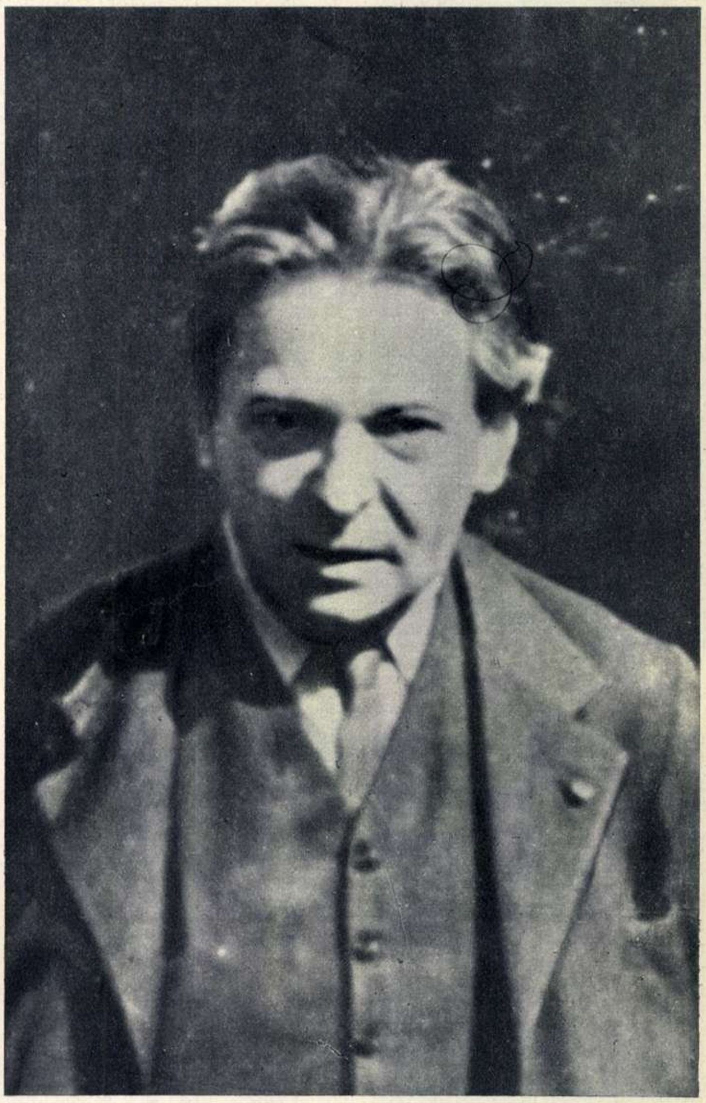

George Enescu în 1945.

Calea spre înălțimile desăvîrșirii artistice și-a început-o atunci cînd alți copii abia încep a desluși semnele alfabetului. La șapte ani, după ce îl uimise pe profesorul ieșean Eduard Caudella, el pleacă să studieze la Viena cu Iosef Hellmesberger, al cărui bunic, contemporan cu Beethoven, fusese cel mai strălucit interpret al muzicii beethoveniene de cameră.

...La capătul drumului său plin de greutăți, marele artist a mărturisit unor muzicieni romîni veniți să-l viziteze la Paris în camera de hotel unde-l țintuise o boală grea: „În muzică este desigur nevoie de talent. Cam treizeci la sută; restul de șaptezeci la sută este muncă. Trebuie... să ajungem să fim conștienți de faptul că munca este un lucru dintre cele mai importante, trebuie să devenim conștienți că munca este o fericire“.

Se mai păstrează încă o listă cu lucrările din copilărie și adolescență ale maestrului: la 6 ani un vals pentru pian, la 10 ani două uverturi pentru orchestră, apoi, în anii de școală, nenumărate simfonii, sonate, cantate, quintete și alte piese instrumentale. Și toate acestea s-au făcut cu prețul a zile și nopți întregi rupte preocupărilor tinerești și închinate muzicii. Acest cult al muncii, pe care îl avea Enescu și care îl făcea să stea aplecat deasupra portativelor cîte 16 ore la rînd, este confirmat de multe mărturii impresionante: se povestește că, pentru a putea exersa noaptea fără a-i deranja pe ceilalți călători (în nesfîrșitele sale turnee prin țară, care-l făceau să-și petreacă mai tot

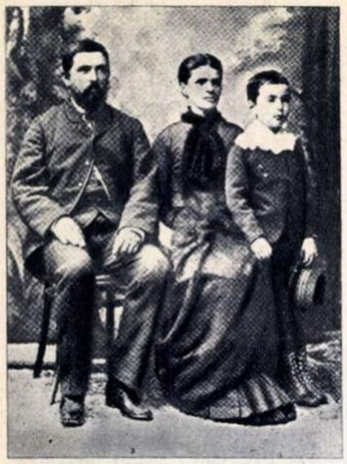

Micul Enescu și părinții săi, în 1886.

George Enescu la vîrsta de 5 ani.

Enescu la 20 de ani.

timpul dintre două concerte în tren), el își construise un corp de vioară cu coardele sculptate în lemn, pe care își făcea, în tăcere deplină, exercițiile degetelor. Și este cunoscut faptul că pe masa lui de lucru, se afla întotdeauna, acasă sau în turneu, mereu deschisă, o partitură de orchestră, în care nota, chiar și în cele cîteva minute înainte de a intra în sala de concert, cîteva măsuri muzicale ori corecta altele.

Dar nu munca a fost aceea care i-a făcut spinoasă calea spre marele adevăr al artei... Se știe cît de amar și plin de deziluzii a fost începutul urcușului său: concertele sale din București, în 1891, au fost primite cu o ostilă tăcere.

Publicul snob și cosmopolit al vremii, disprețuitor a tot ce însemna artă romînească, a așteptat confirmarea de către străinătate a genialității tînărului Enescu, ca să-i acorde apoi, cu condescendență, atenția sa. In saloanele princiare ale vremii, unde era chemat spre risipirea plictisului majestăților lor, era privit asemenea unei curiozități de muzeu. Iar apoi, în anii săi de studiu la Paris, timpul său a trebuit nu o dată să fie risipit prin ore de studii date domnișoarelor romînce „de casă bună" ce doreau a-și face în străinătate educație aleasă, cum se cuvenea rangului și safe-urilor lor. „Trebuie să fac, să alerg, așa că nici timp n-am spre a studia sau a compune", scria Enescu mamei sale pe o ilustrată datată 28 octombrie 1905.

...Fotografii vechi de peste jumătate de secol ne păstrează imaginea plină de gravitate adîncă și seriozitate a tînărului de atunci.

Avea șaptesprezece ani... Dar cu un an înainte i se și cîntase, la Concertele Colonne, „Poema romînă". Profesorii săi de la Paris îi ceruseră într-o zi să le povestească cîte ceva despre țara romînească și oamenii ei. Enescu le-a vorbit atunci, în sunete de măiastră armonie, despre meleagurile mult doritei sale patrii. Cu 58 de ani mai tîrziu, artistul care și-a început creația cu „Poema romînă" și-a încheiat-o cu „Fantezia romînă".

Enescu a fost numit un mare trubadur al secolului nostru. Pe drept. Ori unde poposea marele peregrin, ori unde sufletul și degetele sale desferecau copleșitoare armonii din tăcerea clapelor, din inerția arcușului și baghetei, pretutindeni inimile oamenilor erau răscolite. „...Să pornească de la inimă și să se adreseze inimii", iată ce cerea el muzicii, iată ce a dat el muzicii.

In 1931, în timpul cumplitei crize economice, trimitea în țară o ilustrată dintr-un mic orășel minier din nordul Franței: Marles les Mines (Pas de Calais). Maestrul plecase acolo pentru minerii care ieșiți din miezul întunecat al pămîntului, purtau pe chip zgura neagră a cărbunelui înmuiat de sudoare, iar în inimă amarul și ura împotriva nedreptății sociale. Se dusese printre mineri pentru a le cînta sublimele arii ale lui Bach și viersul avîntat al „Ciocîrliei" romînești. Pe cartea poștală notase laconic și modest (sub cuvintele „Enescu a cîntat dumnezeește", scrise de acompaniatoarea sa): „Minerii sînt niște entuziaști". Peste cîțiva ani, maestrul remarca într-un articol: „Numai cu organismele liniștite fizicește se poate continua lupta pentru păstrarea și amplificarea patrimoniului cultural și artistic. Pîine, căldură, baie, educație, iată ce trebuie să asigurăm tuturor oamenilor"...

Oamenii simpli l-au iubit cu pasiune pe Enescu. Iată încă o dovadă: era în același an, 1931, cîteva luni mai tîrziu. Enescu a vizitat un alt orășel francez, din celălalt capăt al Franței: Valence. Maestrul povestea cu plăcere o mică întîmplare petrecută acolo, și de loc lipsită de tîlc. Coborînd din tren, valiza și vioara i-au fost luate de un hamal care, cu comunicativitatea cuceritoare a francezului meridional, a început să-l chestioneze asupra scopului venirii sale în orășelul lor. S-au despărțit apoi și nu l-a mai revăzut decît seara, după concert. Îl aștepta în fața hotelului. I-a mărturisit că-l ascultase, de sus, la galerie. Și, emoționat, i-a spus:

— De astă dată vă duc bagajele fără bani, pentru plăcerea mea... Și dacă mai treceți prin orașul nostru, preveniți-mă. Nu va trebui decît să scrieți: „Dieudonné, hamal din Valence", și scrisoarea îmi va parveni.

Enescu la 18 ani.

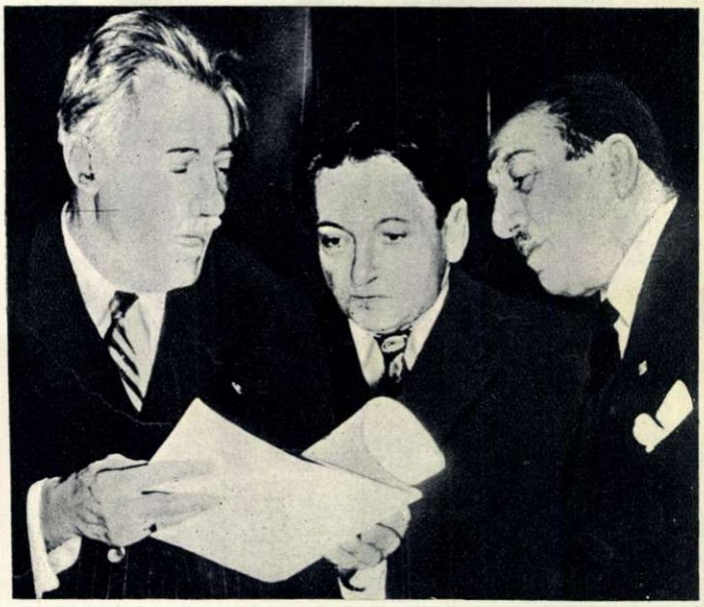

Fritz Kreissler, George Enescu și Jacques Thiboud în 1949.

...Pe Enescu l-au chemat, vuind de aclamații, marile săli de concerte ale marilor metropole ale lumii. El a preferat, însă, ani de-a rîndul, să colinde orașele țării sale, strîngîndu-și la piept vioara, pe culuare întunecoase de tren, obosit și înfrigurat; dar renăscînd atunci cînd, în mici săli de provincie, simțea cum transmite oamenilor întreg fiorul „Sonatei Kreutzer" de Beethoven, al Concertului lui Ceaikovski, al „Ariilor țigănești" de Sarasate, al „Poemului" lui Chausson ori al fugilor lui Bach. Iar cînd dirija sau interpreta ca solist „Rapsodiile romîne", „Impresii din copilărie" ori Sonata a III-a pentru vioară și pian, „arcușul cînta direct pe strunele inimii, brațele larg deschise cuprindeau orchestra ca pe un singur și vast instrument, din care doineau suspinele și veselia neamului, ca din caval", după cum ne evocă liric compozitorul Paul Constantinescu.

...Fotografii nenumărate ni l-au arătat pe inspiratul interpret mînuind arcușul ori mîngîind cu înfrigurare claviatura pianului. Așa l-au cunoscut, în anii cumpliți ai celor două războaie, tineri cu trupurile ciuntite, țintuiți în spitalele militare: muzica lui Enescu le alina durerea, le încînta sufletul.

...Există, printre zecile de fotografii ce fac din odăița maestrului un adevărat muzeu, o mică poză făcută în anii primului război mondial de un amator: în curtea unui spital, pe o bancă așezată la umbra unui copac cîțiva ostași convalescenți, romîni și ruși. Printre ei, un bărbat tînăr, ai cărui ochi prelungi, gravi, îi recunoaștem: e George Enescu. Pentru acești ostași, maestrul a strîns cu arcușul său, în acei ani, peste 600.000 lei aur. Diminețile colinda, împreună cu echipele artistice pe care le organizase, spitalele cu răniți și cu exantematici, ducînd pretutindeni vraja muzicii sale; iar după-amiezele el concerta în oraș, strîngînd cu grijă banii necesari însănătoșirii acelorași ostași. Mărturisind o caldă dragoste pentru patrie și poporul său, tot timpul războiului el nu și-a părăsit o clipă țara, deși ar fi putut-o face ușor.

Cîțiva ani mai tîrziu, în mai 1924, Enescu organiza la Paris un concert al orchestrei Colonne. In program erau trecute lucrările lui D. Cuclin, Alfred Alessandrescu, Stan Golestan, I. Nona Ottescu, Mihail Jora, George Enescu...

Și acest program nu reprezenta o excepție. Pretutindeni, în sălile de concert din Londra și Madrid, Haga și New-York, Moscova, Budapesta, pretutindeni, el a făcut cunoscută muzica poporului său. Această dragoste pasionată pentru cîntecul romînesc a transmis-o fierbinte discipolilor săi: Iehudi Menuhim a cîntat soldaților americani, în anii celui de al doilea război mondial, cînd Romînia se afla în stare de război cu Statele Unite, muzica plaiurilor romînești...

Lev Oborin, George Enescu și David Oistrah la Moscova, în anul 1946.

Despre acest mare om și patriot au îndrăznit posturile de radio occidentale să lanseze nerușinata calomnie că s-ar fi înstrăinat de țară!... Teama ca marele Enescu să nu se întoarcă în patria sa democrat-populară, i-a făcut să-i confisce pașaportul romînesc, să-i refuze viza de plecare, să răspîndească ticăloasele zvonuri după care țara sa l-ar sili să se întoarcă prin tot felul de tertipuri. Tuturor acestora Enescu le-a răspuns cu acea mărturisire făcută muzicienilor romîni ce l-au vizitat la Paris: „Mă gîndesc tot timpul la țară, sînt cu tot sufletul în fiecare clipă, alături de poporul nostru. După ce mă voi face bine, am o singură dorință— să viu în țară".

Le-a răspuns cu faptele întregii sale vieți, cu patriotismul cald pe care toate acestea le dovedeau. Ce altceva decît nespusa dragoste și grijă pentru viitorul muzicii romînești mărturisea instituirea în 1912 a acelui Premiul național ce-i purta numele și care, ani de-a rîndul, a fost sortit împlinirii și răsplătirii artistice a celor mai talentați compozitori din tînăra generație?

Mulți l-au apropiat pe Enescu, de marele nostru poet Eminescu, stabilindu-le identificarea pe planul comun al neasemuitei valorificări a artei poporului nostru.

S-a mers mai departe și s-au deslușit asemănările în neconformismul pe care l-au manifestat față de oficialitatea mărginită și abuzivă a vremii, în atitudinea asemănătoare — în esență — a acesteia, față de cei doi creatori.

Bătrînul secretar al maestrului povestește și astăzi, cu indignare, o necuviință — concludentă în acest sens — ce i s-a făcut maestrului Enescu, în 1931. Mai precis spus, nu ne-a povestit, ci ne-a citit două documente îngălbenite de vreme, care concentrau toată povestea, în cîteva fraze laconice:

„Subsemnatul George Enescu — se spunea într-unul din ele — cu ocazia jubileului meu de 50 de ani ce voi sărbători în cursul acestui sezon în țară, dorind a organiza pe seama mea cîteva concerte de orchestră dirijate de mine și care să permită participarea publicului din toate clasele sociale, cu onoare vă rog să binevoiți a pune la dispoziția mea, cu plată, orchestra Filarmonica în completul ei..."

Și iată cea de a doua hîrtie:

„Ca rezultat al cererii Dvs. din 3 septembrie 1931, avem onoarea a vă face cunoscut că orchestra Filarmonicii, pentru stagiunea muzicală 1931-32, este concesionată... și că în acest interval de timp, duminicile sînt ocupate pentru concertele simfonice cu dirijori străini..." Iar în încheiere, o irevorențioasă reverență: „Regretăm foarte mult a nu fi în măsură să satisfacem cererea Dvs.".

Cele de mai sus ne scutesc de orice comentariu!

★

Și acum, o altă fotografie, datată 1946. Sub dînsa o mică inscripție: „Lev Oborin, George Enescu și David Oistrah, la Moscova". În legătură cu o asemenea fotografie, David Oistrah nota într-un articol: „Îmi aduc aminte cînd, după o repetiție, reporteri-ziariști ne-au fotografiat împreună. El mi-a spus: „Iată ce-mi place cel mai puțin în muzică". În aceste cuvinte — comenta Oistrah —s-a manifestat într-un chip admirabil atitudinea lui față de artă, o atitudine sublimă, profundă."

Prețuirea lui Enescu pentru muzica sovietică s-a tălmăcit într-un fapt plin de semnificații: maestrul a fost primul care ne-a dezvăluit — după eliberarea țării — frumusețea proaspătă și adîncă a muzicii sovietice. Sub conducerea baghetei sale vrăjite, orchestra a interpretat cu o expresivitate rară Simfonia a VII-a a Leningradului de Șostakovici, iar Concertul de vioară al lui Haciaturian a căpătat, sub degetele maestrului, rezonanțe care l-au făcut pe Oistrah să exclame, zguduit: „Este un zeu!"

„Eu l-am cunoscut pe George Enescu atunci cînd razele gloriei i-au încununat părul cărunt, în Moscova măreață... povestește Mihai Beniuc. Zile întregi, publicul Moscovei, încercat cum arar e altul întru muzică, avar cu aplauzele îndeobște, pe George Enescu l-a sărbătorit entuziast și plin de încîntare... Publicul ridicase cu aplauzele sale sala în sus. A fost o frenezie, în deosebi în rîndurile tinerimii, cum rar mi-a fost dat să văd. Era seara cînd i se dăduse supranumele de vrăjitor. Atunci mi-a povestit cum, cu 40 de ani în urmă, în aceeași sală, în fața „înaltei societăți" din Moscova, compusă în mare măsură din nobilime, executase aceeași „Rapsodie romînă". Și maestrul și opera sa fuseseră primiți cu nepăsare ostilă. Acum, iată că am cîntat pentru popor — spunea George Enescu — și poporul m-a primit cu bucurie".

„Poporul m-a primit cu bucurie". Întotdeauna, poporul pentru care artistul și-a scris muzica sa „către mai bine", i-a primit-o cu adîncă și autentică bucurie. Pentru că pornea de la inimă și se adresa inimii. Și ceea ce pornește din adîncul inimii, din viață, nu moare nici o dată. Asemenea vieții însăși.

Sanda FAUR

Enescu consacrînd simbolic talentul micului Dinu Lipatti, în anul 1922.

George Enescu în 1949

O NOUĂ IZBÎNDĂ A CAUZEI PĂCII

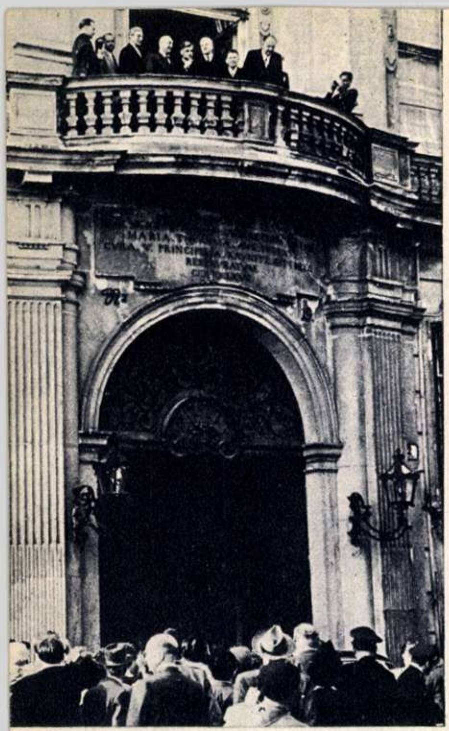

In cursul vizitei la reşedinţa cancelarului Republicii Austriace, J. Raab, delegaţia sovietică a ieşit, împreună cu conducătorii Austriei, pe balcon, spre a răspunde aclamaţiilor populaţiei adunate pentru a saluta pe reprezentanţii U.R.S.S.

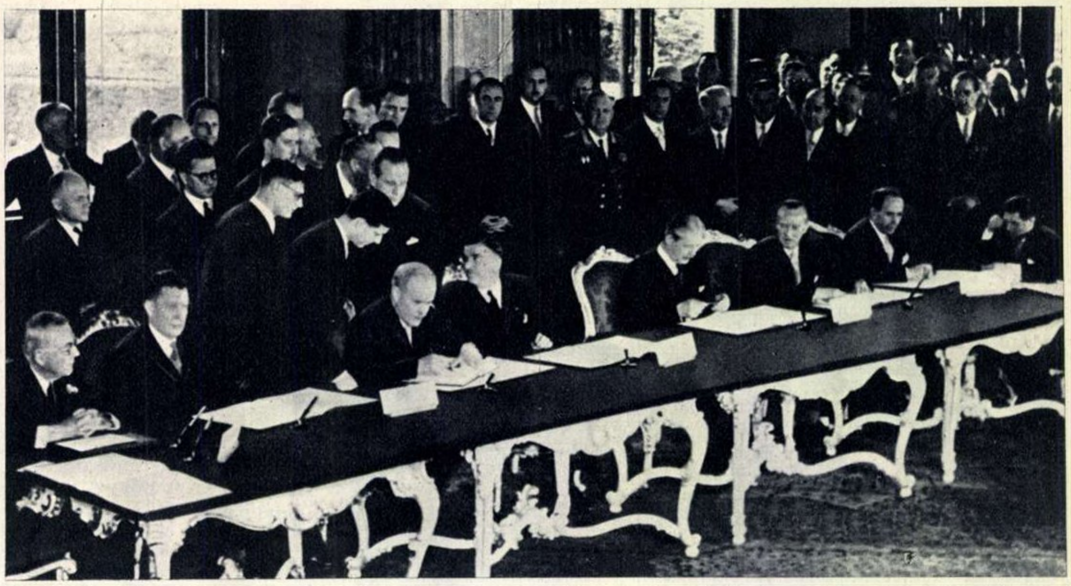

Momentul solemn al semnării Tratatului de stat cu Austria. Primul care semnează este V. M. Molotov.

În istoria poporului austriac, ca şi în relaţiile dintre statele Europei, semnarea Tratatului de stat cu Austria constituie unul dintre cele mai importante evenimente, o dovadă în plus că, în ciuda zarvei războinice pe care o fac de mai mulţi ani cercurile agresive din occident, există largi posibilităţi de reglementare paşnică a tuturor problemelor internaţionale arzătoare.

Ziua de 15 mai 1955, ziua cînd reprezentanţii celor patru mari puteri au semnat documentul istoric în sala de marmură a palatului Belvedere din Viena, marchează încă o mare victorie a luptei popoarelor Europei pentru apărarea păcii şi securităţii.

Începînd de la această dată istorică, în inima Europei, alături de Elveţia, a luat naştere încă o ţară neutră, Austria suverană şi independentă.

Acest eveniment de seamă deschide mari perspective de dezvoltare a luptei pentru destinderea încordării internaţionale, de activizare a colaborării internaţionale şi a schimburilor economice în Europa.

Semnînd Tratatul cu Austria, guvernele U.R.S.S., S.U.A., Angliei şi Franţei au declarat că vor respecta statutul unei neutralităţi permanente a acestei ţări. La rîndul ei, Austria a declarat că se va menţine pe poziţia unei neutralităţi cinstite, că nu va adera la nici un fel de alianţe militare şi că nu va admite pe teritoriul ei baze militare străine.

Toate acestea nu fac decît să contribuie direct la întărirea păcii în Europa.

Tocmai de aceea, guvernul sovietic a depus toate străduinţele pentru ca rezolvarea problemei austriace să fie asigurată fără nici o amînare, şi în deplină înţelegere, de Austria însăşi şi de cele patru puteri.

Primirea entuziastă pe care populaţia Vienei a făcut-o delegaţiei sovietice conduse de V. M. Molotov a fost expresia recunoştinţei poporului austriac pentru contribuţia hotărîtoare a marii Uniuni Sovietice la încheierea cu succes a elaborării Tratatului de stat, care restabileşte suveranitatea şi independenţa Austriei, ca ţară neutră şi democrată în centrul Europei.

Republica Populară Romînă, ca ţară dunăreană direct interesată în existenţa unei Austrii independente şi paşnice, a salutat cu însufleţire documentul istoric semnat la Viena, ca pe un preţios document de pace.

O parte din ultima filă a Tratatului de stat cu Austria, purtînd peceţile marilor puteri. Alături de prima pecete, semnătura lui V. M. Molotov, ministrul Afacerilor Externe al U. R. S. S.

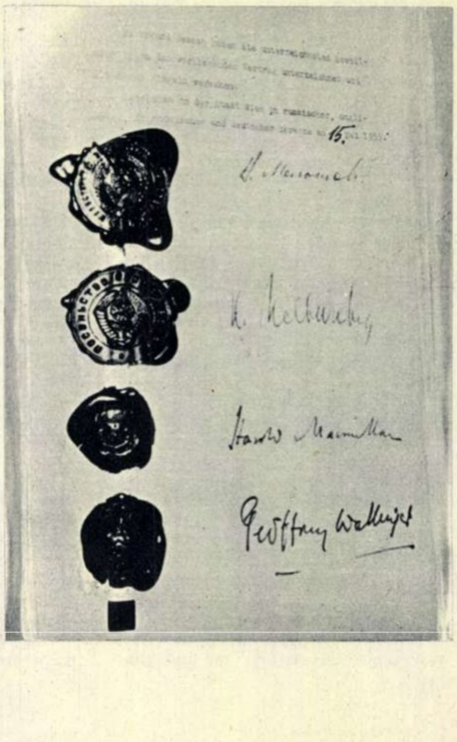

Mulţimea adunată în grădina palatului Belvedere din Viena, în aşteptarea semnării Tratatului de stat cu Austria

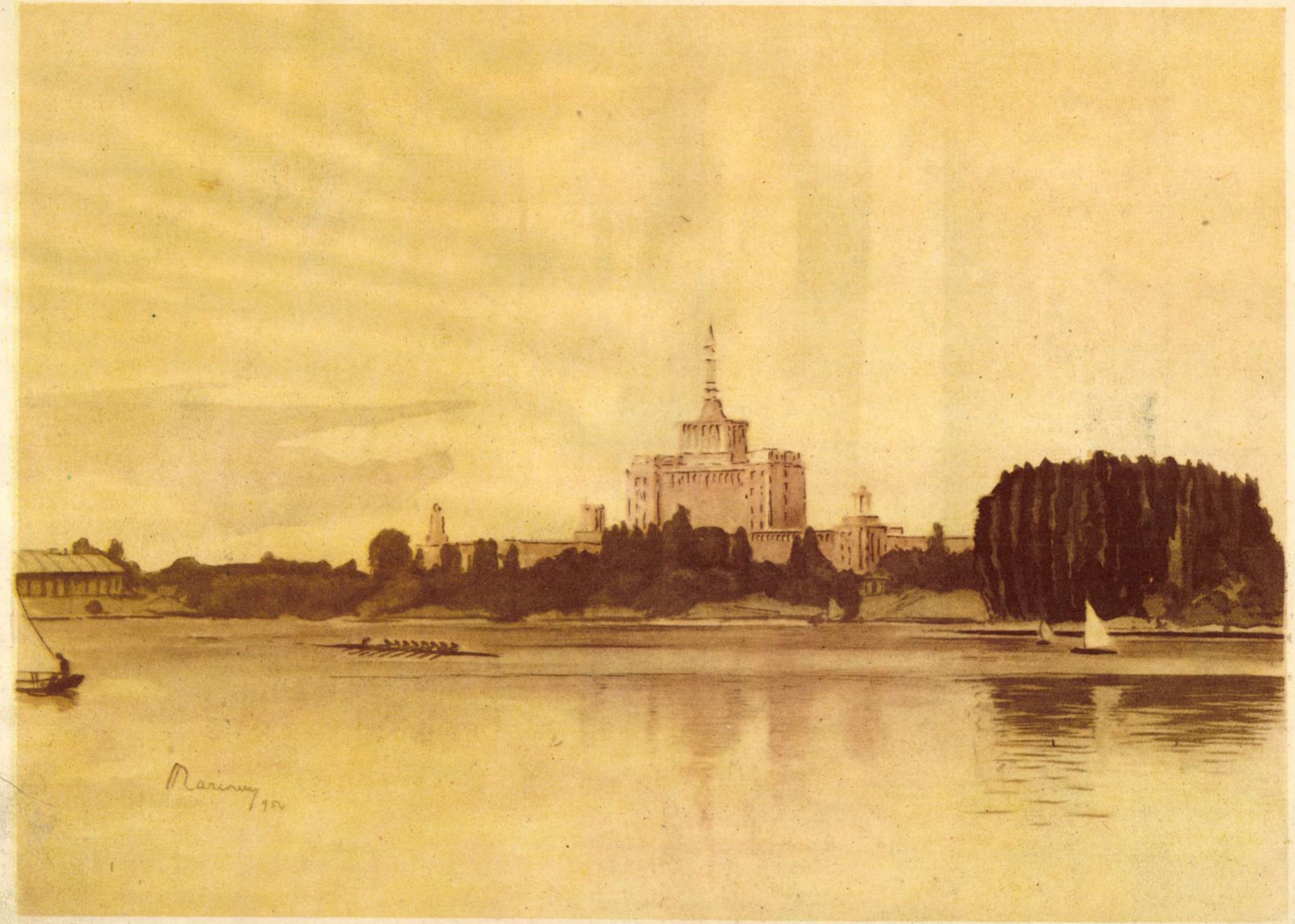

Mircea OLARIAN

Lacul Floreasca și Casa Scinteii (laviu).

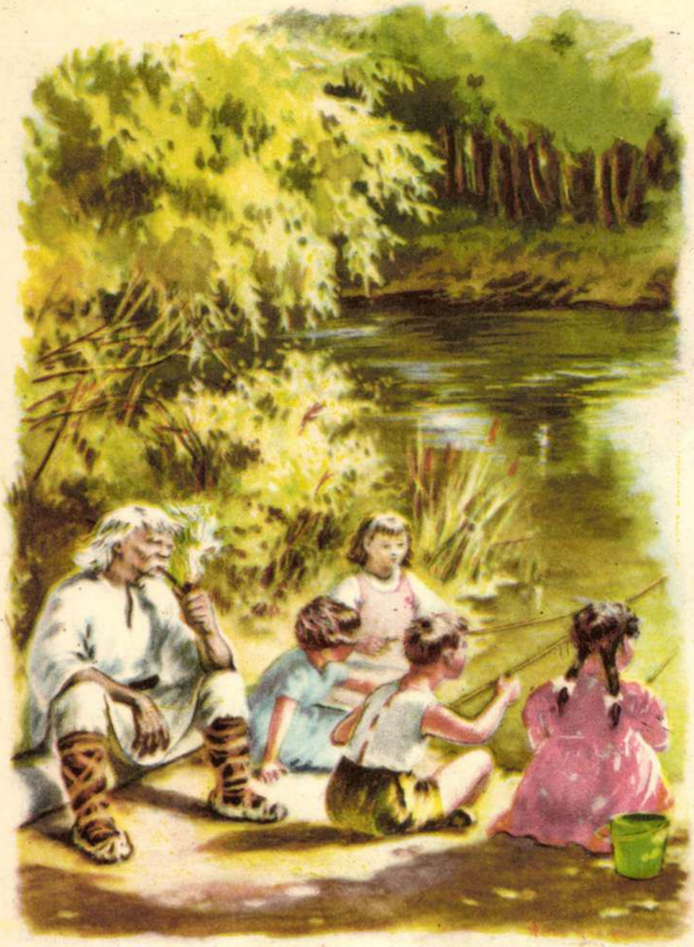

Coca **CREȚOIU - ȘEINESCU**
Ilustrație la „Povestiri pentru cei mici" de Mihail Sadoveanu (tempera și acuarelă).

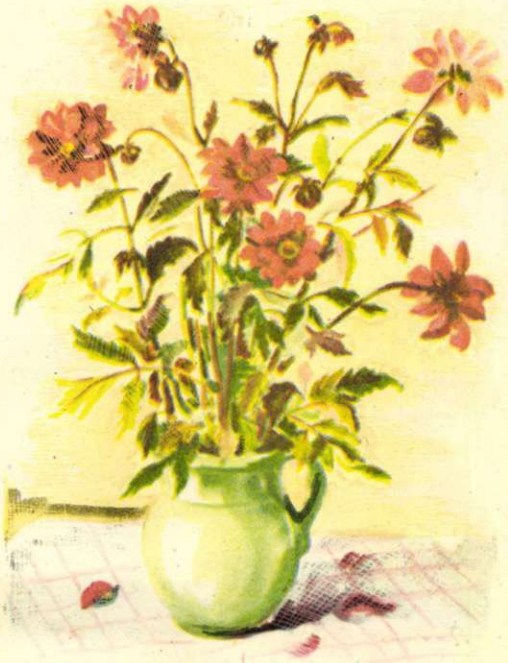

Gheorghe **JUSTER** Vas cu flori (acuarelă).

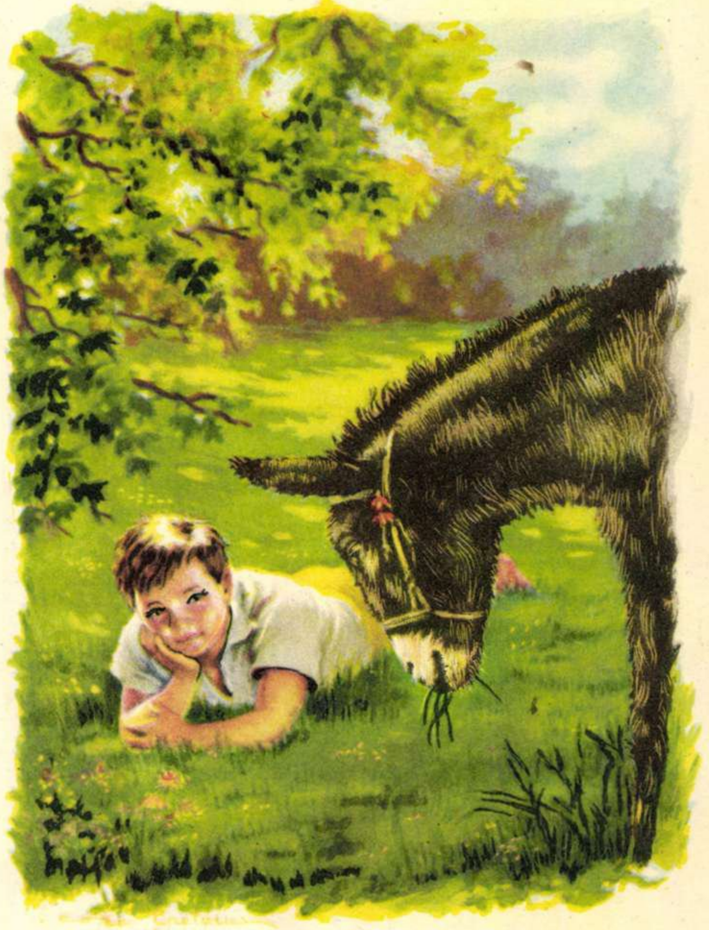

Coca **CREȚOIU - ȘEINESCU**
Ilustrație la „Povestiri pentru cei mici" de Mihail Sadoveanu (tempera și acuarelă).

De la minereu la pîine (IV)

Brigada a XI-a

— reportaj —

de Constantin **CHIRIȚĂ**

Fotografii de S. Steiner

Sfîrșit de aprilie...

Plouă... Cerul e sur, răutăcios și leneș. Norii se mișcă greoi pe întinderi mari, se frămîntă molatic, rătăcesc parcă în neștire și varsă din trupul lor o ploaie măruntă, rece și deasă. Plouă... Zile, săptămîni de moliciune, neputință și tristețe. Cu trupurile încovoiate, copiii își apără ghiozdanele de umezeală, recreațiile sînt goale de cîntece și forfotă, cîinii zgribuliți își caută mereu adăposturi și uită să mai latre la străini, pe ulițe.

Rar se abate pe drum cîte o turmă de oi. Cojoacele ciobănești atîrnă greoaie pe umeri ca lîna pe trupul oilor. Ceata înaintează încet, obosită și răbdătoare. Oile — strînse una în alta, cu capetele ascunse, cu mersul uniform, comun — par de departe un singur și neobișnuit animal al acestei lumi ploioase. Ciobanii, parcă mai mult groși decît înalți, poartă cu ei muțenia gravă a vremii și certitudinea acțiunii lor. Din totdeauna fac aceste drumuri de primăvară, spre șesuri, cu o nešovăită hotărîre. Merg și acum, taciturni și deciși, spre orizontul cenușiu.

Soarele iese rar. Razele lui străpung cu greutate atmosfera înnorată. Timide, ele se plimbă un timp pe pămînturi și apoi se retrag sub învelișul sur. Și iarăși începe să plouă.

Afurisită vreme! Oamenii își aruncă îngrijorați ochii pe ziare și caută. Nu numai la ei e vremea așa. Și prin alte regiuni plouă. Natura își face mendrele. Oamenii poartă în ei ceva din tristețea vremii. De mai bine de o lună, pămîntul nu se poate lucra. Rece, umed, vîscos, el ar fi un uriaș mormînt pentru semințele îngropate acum. Dar oamenii știu lucrul acesta și așteaptă. Așteaptă cu acea răbdare țărănească, greoaie, mînioasă. Unii privesc roată orizontul și judecă îndelung, cu suspiciune, fiecare geană de lumină. Alții se adună tăcuți, seara, în jurul aparatului de radio, și ascultă știrile asupra vremii. Mîinile obosite de netrudă nu mai înscriu gesturile de protestare. Alții așteaptă semnele vremii, cercetîndu-și mădularele atinse de reumatism. A trecut de mijlocul lui aprilie, acuși începe luna cea veselă și înverzită, dar ploaia nu încetează. Norii își frîng fără încetare pîntecele. Plouă... Afurisită vreme!

Opt tractoriști iau parte la această partidă de șah, care va da ca de obicei șapte învingători și un singur învins.

Așa e vremea la Orțișoara. Cufundat în ceață, satul e trist și fără glasuri. Pe marginile șoselei de asfalt care duce spre Timișoara, pămîntul îmbîcsit de apă trage piciorul pînă la genunchi. Casele s-au retras parcă speriate în zare, apărîndu-se de noroi cu o potecă pietruită, strîmtă. Poteca se oprește la S.M.T. Aici vin oamenii să întrebe despre vreme, despre starea pămîntului, despre tractoare. Vremea e încă proastă, dar tractoarele sînt toate pe cîmp. Toate. De săptămîni de zile așteaptă semnalul de atac. Timpul acesta a închis în ele o forță grozavă. Mai ales în oameni. În acei care, lîngă mașini, sfredelesc fără încetare cerul și cearcă mereu să-i dezlege tainele.

Pe cîmp, la brigadă

Pe cer a apărut o pată albastră. O palmă de senin. O rază de soare se strecoară veselă prin crăpătura care se mărește și începe să alerge pe cîmpuri. Parcă o mînă uriașă, nevăzută, smulge vălul cețos care acoperă pămîntul, semănînd în locu-i lumină. Razele se abat puzderie asupra întinderilor. Covoarele verzi de grîu își topesc lacrimile. În ochiurile de apă, cerul se oglindește albastru. Doar spre orizont, norii, ca niște bivoli gigantici, își înalță grumazul.

Am lăsat în urmă satul înviorat de răzvrătirea soarelui. In fund, spre stînga, cîteva puncte își măresc contururile cu fiecare kilometru. În sfîrșit, se deosebesc bine două cabane pe roți și vreo zece tractoare. Aici lucrează două din brigăzile S.M.T.-ului. Una din ele, cea mai depărtată, este brigada a XI-a. Aici a poposit un buchet vesel de raze solare.

Atacul brusc și puternic al soarelui i-a scos afară pe tractoriști. E unul din momentele în care oamenii își destăinuie fără voia lor tot ce au pe suflet.

Petre Beraru, puștiul brigăzii, tractoristul de 16 ani, sare ca un popîndău în fața mea. E plin, ca un burduf, de zîmbet și veselie:

— V-am spus eu? Uite-l ce mîndru se plimbă pe cer! Parc-ar fi pontatoarea noastră în zilele de sărbătoare...

Și-mi face repede un semn cu ochiul. Și bineînțeles, mutra lui ia imediat un aer copilăros, nevinovat, care-l dezarmează pînă și pe Gheorghe Oprea, șeful bri-

„Meteorologul" brigăzii, Nicolae Laffler, prevede o zi cu soare.

Cel mai tînăr şi mai vesel brigadier: Petre Beraru.

găzii, obişnuit mereu să tresară şi să se încrunte cînd aude rostindu-se ceva despre pontatoare.

— Mîine la prînz, pornim la sigur — mai adăugă el — dar după ce-l sting mai întîi la şah pe Laffler. Merită, c-a făcut meteorologia de rîs.

Nicolae Laffler, meteorologul brigăzii, nu se oboseşte să-i răspundă puştiului. El priveşte îngrijorat cerul, mormăie ceva printre dinţi şi dă gînditor din cap. Dacă n-ar sta în plină lumină, aşa cum e, mînjit de ulei şi molatic în gesturi, puţintel ursuz, ar părea un om în etate. Dar soarele aruncă uşor pe faţă semnele vîrstei sale foarte tinere.

— Iar plouă. Nici un sfert de ceas nu ţine vremea frumoasă!

— Lua-o-ar... de vreme!

În lacul acela de lumină, înjurătura lui Ştefan Szöke, rostită rar şi apăsat, pare mult mai gravă. Faţa lui rămîne însă imobilă. Dar tocmai din această înmănunchiere a expresiei feţii şi a tonului cu care înjură, se poate simţi durerea pe care şi-o zăvoreşte undeva înăuntrul fiinţei sale. Lui Pişta i se pare că a vorbit prea mult pentru ziua de azi. De aceea, pentru a zecea sau a douăzecea oară, se duce din nou la tractor şi începe din nou să-l meşterească. Aşa face în fiecare zi. Stă ceasuri întregi lîngă tractor, în ploaie, cu urechile atente la duduitul motorului. Nimeni nu îndrăzneşte să-l tulbure. Toţi cred că-şi revarsă în felul acesta mînia. El priveşte însă cu ochii înceţoşaţi zarea. Poate că în aceste clipe Pişta visează.

Traian Oprea, mai înalt şi mai voinic decît ceilalţi, e aproape la fel de optimist ca Beraru.

— Ăsta e semn de vreme bună, mă. Nu mai tînji acolo, ca o babă canceroasă.

Şi ajutorul lui Traian Oprea sare în sus, ca un elastic, la vorbele care numai lui puteau să-i fie adresate. Cu huiduma asta nu poate să aibă, săracul, nici o clipă de răgaz! Nici măcar cînd plouă. Mereu îl ia la trei păzeşte şi-i toarnă pe gît atîtea despre tractoare şi metode de lucru, cît n-a învăţat în patru ani de şcoală.

— Doamne — mi se plînge pe furiş ajutorul — asemenea dascăl n-am întîlnit pînă acum. O să-l dau o dată dracului.

— Cu ucenici din ăştia ca tine, o să repar toată ziua tractorul — îl ţintuieşte Traian Oprea, de parcă i-ar fi auzit spusele.

Dar nici unul nu crede ceea ce spune despre celălalt.

Mai lipseşte un tractorist, Ion Nistor. L-au convins, în sfîrşit, băieţii să se ducă la frizer, să-şi scoată doliul acela gros de pe faţă. Tocmai se întoarce, proaspăt şi radios, la brigadă.

— Dacă te-ai ras şi tu, se face precis vreme bună — îl înghionteşte Beraru.

— Degeaba — se opune meteorologul — v-am spus că o să plouă.

Tractoriştii îl privesc cu puţină mînie pe Laffler. Doi dintre ei sînt însă mînioşi de-a binelea: şeful brigăzii şi pontatoarea. Îmbujoraţi de lumină şi de emoţie, nimeni nu doreşte mai mult primăvara şi soarele ca ei.

— Eu mă duc în cabană — se încăpăţînează meteorologul.

— Stai, mă, nu fugi de lumină ca orbetele.

— Dar ce-s broscoi ca tine, să stau în ploaie?...

Cuvintele lui Laffler flutură o clipă la urechile tuturor. În aer se simte ceva. Ceva atît de obişnuit, încît tinerii se înfioară. Într-adevăr, din văzduh se abat primele picături şi zarea se întunecă dintr-o dată.

— Că de mult n-a mai plouat! răsună ca o sudalmă îndîrjită vocea lui Pişta.

Toţi aleargă spre cabană. Rămîne afară un singur tractorist, băieţaşul acela atît de dornic, atît de nerăbdător să-şi scoată maşina peste ogoare. Cu buzele ţuguiate, cu fruntea încreţită şi capul întors într-o parte, zugrăveşte pe cer atîta tristeţe copilăroasă, că te miri cum de nu se îmblînzeşte vremea.

— Fir-ar să fie de meteorolog! — se hotărăşte el, în sfîrşit — o să-l bat măcar la şah. Poftiţi şi dumneavoastră să vedeţi — mi se adresează el. Aici nu mă mai înşel eu. Îl distrug!

Prima partidă durează într-adevăr foarte puţin. Cu argumente foarte precise, Beraru desfiinţează piesele adversarului său. „Dama“ n-are ce căuta singură între atîţia băieţi, caii nu-s pentru tractorişti, nebunii trebuie internaţi în ospiciu, adică în turnuri. Matul răsună nemilos. Glumele tinerelului însă nu reuşesc decît să zgîrie foarte puţin atmosfera tristă din cabană. Meteorologul renunţă la a doua partidă. Ia pentru cîteva clipe un ziar în mînă, apoi se duce spre fereastră.

— Frumoasă ploaie, nu? — îl iscodeşte cineva.

Laffler nu răspunde imediat. Privirile i s-au lipit de cer.

— Ce faci acolo, omule? — nu se mai poate stăpîni Pişta.

— Citesc — răspunde el sec.

Beraru nu pierde prilejul:

— Poate dai şi peste un manual de şah. Nu ţi-ar strica...

Meteorologul se întoarce încet către ei. Îi priveşte cam de sus:

— Mă rîmelor, de mîine se schimbă vremea!

— Adică?

— Pregătiţi-vă hainele şi trupurile rebegite. Mîine le puteţi pune la uscat.

— Iese soarele?

— Iese, mă! Da, iese de tot!

Pernele şi păturile sar ca-ntr-un vîrtej prin cabană. Laffler e aproape îngropat sub movila de tineri. Vocea lui înăbuşită mai răsună:

— Iese, mă! Scrie şi-n ziar...

În cîteva clipe, cabana e goală. Privesc de la geam forfota. Tinerii zburdă în jurul tractoarelor. Unesc şenilele, verifică motoarele, controlează uneltele. Nu simt ploaia, frigul, oboseala. Oare mîine o să fie timp frumos?

La orizont, se zvîrcoleşte o fîşie albastră. Noaptea, în sfîrşit, cerul şi-a aprins toate stelele.

Pornim!

— Pornim?

Cred c-au întrebat toţi deodată, deşi primul care sare înaintea directorului e, bineînţeles, Beraru.

Directorul încearcă să-şi ascundă bucuria. E aproape la fel de tînăr ca brigadierii.

— Ce-aţi întrebat? Că n-am auzit din cauza tractoarelor.

Într-adevăr, tractoarele vuiesc să spargă pămîntul, nu alta. Dar tinerii nu mai repetă întrebarea.

— Aha! Vreţi să-i daţi drumul? Dar ce-i cu tractorul ăla? Cu 194? Mi se pare că nu-i în regulă.

Beraru se face roşu ca focul. Se uită la director. Dar îşi revine repede cînd descifrează zîmbetul acestuia:

— Se prea poate să nu fie. Auzi, Pişta! Ce-ţi are tractorul?

— Tractorul meu? — întrebă Pişta. Pun mîna-n foc pentru el.

— Aha!? Ăla-i tractorul lui Pişta. M-am înşelat eu. Merge bine. Dar care-i tractorul tău, Berarule?

Beraru se face însă că n-aude:

— Pornim, tovarăşe director?

— Care-i tractorul tău?

— Ăla care-o să pornească primul!

Directorul pare mulţumit de răspuns. Toţi brigadierii sînt acum în jurul său.

— Ştiţi voi că graba nu-i niciodată bună. Aţi încercat pămîntul?

Tinerii nu răspund, sau mai degrabă răspund prin tăcerea lor.

— Care dintre voi s-ar încumeta să are acum?

De astă dată, întrebarea e gravă. Mîna directorului frămîntă un bulgăre de pămînt. În pumn rămase o pastă cleioasă.

— Ar fi o nenorocire. S-ar distruge şi pămîntul şi recolta. Astea le ştiţi voi că doar le-am învăţat împreună. Dacă ţine soarele, în cîteva zile începem aratul.

— Soarele ţine sigur! — răzbate o voce.

— Sigur?

— Dacă spune asta meteorologul, e sigur.

— Dar pînă atunci...

Tinerii tresar. Se îndeasă şi mai mult în jurul directorului.

— O să facem o schimbare în plan. Începem cu lucrările de cultivare. Iar aratul îl executăm cînd se zvîntă bine pămîntul. Cred c-am putea să-i dăm drumul.

— Vas'că pornim!

— Pornim!

De săptămîni aşteptau brigadierii cuvîntul acesta. L-au aşteptat pregătiţi pînă în cele mai mici amănunte. Într-o răsuflare, discuitoarele şi cultivatoarele sînt prinse de tractoare. Tinerii sînt de-acum sus, cu mîinile pe manetă. Încălzite, motoarele pornesc imediat. Primul tractor se opinteşte, se întoarce şi duduind se avîntă pe şosea. Pe spatele lui se poate citi numărul 194. Directorul strigă:

— Berarule, 194 e tractorul tău?

— Al meu, tovarăşe director, — răspunde Beraru, întorcîndu-şi faţa veselă spre director. Nu v-am spus că tractorul meu o să pornească primul?

— Ai văzut, diavolul? Şi spunea că-i al lui Pişta. Mare pezevenghi!...

Tractoriştii se împrăştie pe ogoare. Cerul e vesel. Cîţiva nori răutăcioşi îşi mai încearcă puterea. Dar forţa soarelui e mai mare. Au rămas din ei doar cîteva zdrenţe care pribegesc în neştire pe cer şi încet se topesc.

Ziua e bună de lucru şi tractoriştii o folosesc din plin. Cultivatoarele răscolesc pămîntul, îl întorc, îl sfărîmă, îl primenesc, oferindu-l strălucirii solare. Cît iubesc tinerii aburul acesta albicios, transparent, care se înalţă lin din pămînturi! Şenilele se învîrtesc fără încetare, discuitoarele taie pojghiţa de pămînt de deasupra. Pe tractoare înfloresc melodii.

— Zi-i, măi, Roşule, unul oltenesc, că şi la voi se lucră acum.

Nici o clipă duduitul tractoarelor nu poate acoperi cîntecele.

— Cum merge, puştiule?

— Adică?

— Iese norma?

— Dac-o să ţină aşa, o să-mi zici repede „nene“.

— Poate dac-o să joci rolul vreunui moşneag la cămin.

— Mă, azi am îmbătrînit cu trei zile. Acuşi împlinesc şaptesp'ce ani...

Ziua e bună de muncă. Trebuie folosită orice clipă. Dar noaptea?

Noaptea, pe întinderea neagră se joacă lumini. Tractoarele nu se opresc. Schimbul de noapte a intrat în lucru. Ceilalţi tineri dorm în cabană. De multe săptămîni n-au dormit atît de liniştiţi. Cel mai tînăr dintre ei împlinește acuși 17 ani. Ce-o fi visînd? Dacă zîmbește atît de luminos, visează soare...

Cu toate puterile

În sfîrșit, vuiesc din plin tractoarele. Plugurile taie brazde adînci și late. Oamenii au furat pînă acum cîte o zi, două de muncă. Fugăreau norii cu nădejdile lor și se puneau repede pe lucru. Acum își dezlănțuie din plin puterea și iscusința lor. Timpul încă nu-i pierdut. Și cînd omul vrea, o zi poate să însemne două și chiar trei zile. Să întrebăm brigada a XI-a:

— Hei, brigada unsprezecea !?

— Pe cîmp, la datorie!

— Cum merge treaba?

— Vrem să cîștigăm drapelul de brigadă fruntașă.

— Care-s cei mai buni?

— Toți!

— Cel mai bun?

Răspunsul nu mai poate fi înțeles. Răsună cinci nume o dată: Szöke, Laffler, Beraru, Traian Oprea, Nistor. Fiecare spune numele celuilalt. Și dacă te apuci să faci socoteala hantrilor realizați într-o săptămînă, ajungi cu ei într-a treia. Cum asta? Ia răspunde tu, Berarule!

— Ați văzut de multe ori la noi atelierul mobil!

— Nu! Mi se pare că de loc.

— Ăsta-i secretul. Să nu stea nici o clipă tractorul. Mare scofală nu-i! Dacă-l îngrijești bine...

— Așa-i, Pișta?

— Așa-i!... Și....

— Spune!

— E vorba și de conștiință... Dacă nu termini la timp lucrul... nu se face pîne îndeajuns. Noi aici doar facem pîne...

— Și mai este ceva — îmi șoptește Laffler, meteorologul — dragostea...

Ochii săi mari strălucesc. Își întoarce fața și dă mai departe drumul tractorului. Dragostea... Laffler e îndrăgostit. Are nevastă, un copil, o patrie. Mașina lui nu obosește niciodată. Laffler e îndrăgostit.

Siluietele tractoarelor se pierd în zare. Parcă niște ghemulețe negre se dau încet de-a dura spre orizont. Vuietul s-a îndepărtat. E liniște. O liniște cum rareori se poate întîlni. Pămîntul despicat, răscolit, împrăștie în aer o mireasmă de tinerețe, de prospețime. Nu departe, întinderi verzi de grîu des și mărunt, colorează priveliștea. In zare, au reapărut tractoarele. Înaintează sigur, împlîntînd și trăgînd cu o forță uriașă plugurile prin pămîntul crud.

— Noi aici doar facem pîne!

★

Aici se face pîine! E liniște și zarea e goală. E atîta liniște și atîta zare, că putem aduna nestingheriți toate amintirile călătoriei noastre. Trenuri cu minereu, uzine siderurgice, fabrici metalurgice. Siluiete puternice, înalte, clocotind de viață și forță. E atîta zare și liniște, că putem revedea și auzi pe toți prietenii întîlniți în popasurile și drumurile noastre. Din truda lor comună, se făurește pîinea vieții noastre, veselia noastră. Numele oamenilor simpli se uită repede. Dar faptul existenței lor nu se poate uita și nu-l putem uita. El e prezent în tot ceea ce se găsește în jurul nostru. Bucata aceea de oțel cenușiu care se îndreaptă spre laminoare la Hunedoara și pîinea aceasta proaspătă care se împrăștie în felii pe masă se făuresc din nădejdi, lupte, necazuri și bucurii.

Aud din nou trenurile pline de minereu avîntîndu-se pe șine, răsună iarăși clocotul fontei lichide și țipetele ascuțite ale strungurilor. Și se apropie din nou, vuind, tractoarele. Aerul e cald, tînăr, proaspăt.

Tractoristul de 17 ani, tinerelul acesta cu fața veselă și ochii blînzi, oprește brusc mașina.

— Am obosit o lecuță. Parc-aș fi cărat cu mine toată primăvara.

Așa e, băieți! Voi toți aduceți primăvara.

O petală zboară prin aer ca un fluture și se pierde în aburii brazdelor. Tinerelul rîde și începe să îngîne o melodie. O melodie simplă, fără cuvinte. Pe jumătate deschiși, ochii lui rîd zărilor. Rîd și oglindesc în ei primăvara.

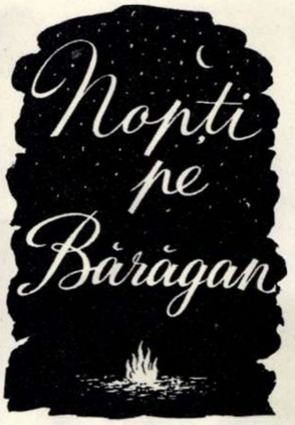

Nopți pe Bărăgan

— carnet de reporter —

Tractoarele duduiau întorcînd brazde, mai încolo oamenii săpau; căruțașii dădeau bice cailor; alergînd prin apă, cu pantalonii suflecați, niște flăcăi veneau purtînd lopeți; la un cap de tarla, un agronom făcea însemnări într-un carnețel. Cîmpul vuia, oglinda bălților se tulbura, pufăiau eșapamente, răsunau ciocane și maiuri.

Acestea toate se întîmplau către sfîrșitul lunii aprilie a acestui an, pe ogoarele raionului Urziceni.

Acestea toate se întîmplau noaptea.

Ca buni călători ce veți fi cumva, ați putea să vă amintiți, trecînd noaptea prin Bărăgan, de anume vînători de dropii. Ați putea vedea chiar cu ochii minții carele lor cu coviltir, legănîndu-se peste colilii, sau i-ați putea asculta snovuind în jurul unui foc scăzut. Deasupra e numai cer spuzit, carele par bizare colibe pe care joacă umbre, nasuri lungi se încrețesc de plăcerea unei minciuni binecuvîntate de zeița Artemis, cea purtătoare de tolbă; de departe se aud țîrîituri și foșnete, vîntul bate moale, abia săltîndu-și pulpanele.

Și dacă acum s-au împuținat culcușurile dropiilor, astfel de nopți mai sînt, poate cu nasuri la fel de încrețite de plăcerea minciunii vînătorești.

Dar au apărut și alt fel de nopți:

Tractoare duduie, mecanici veghează pompe, agronomi îndrumă munca.

Cine i-a trimis pe toți acești oameni aci, la miezul nopții, sub lumina palidă a Carului Mare? Cine l-a așezat pe Grigore Radu pe marginea unui canal astupat, alături de o pompă care geme și nu-l lasă să doarmă?

Pentru a răspunde, iată o mică întîmplare:

La ora șase dimineața, paznicul căpșunăriei a intrat în biroul directorului gospodăriei agricole de stat din Armășești.

— A trecut apa peste căpșuni — a spus el — și abia crește. Digul se înmoaie.

După jumătate de oră, directorul ajunse la parcela inundată. Asemeni unui fund de vas compartimentat, căpșunăriile au o rețea de diguri mici, necesare cultivării optime. Digurile acestea izolau parcela inundată de celelalte, dar sub apă trei hectare din treizeci stăteau gata să se înăbușe. Și era primul an în care căpșunăria avea să dea rod.

S-ar fi putut opri apa prin îndiguire, prin supraînălțarea vechiului dig, dar legea oprește acest lucru: stăvilești apele aci și ele inundă în altă parte terenuri mai prețioase.

Un om a fost trimis la raion după tehnicieni și între timp s-a început montatul unei pompe. „S-a început montatul unei pompe" e un fel de a spune. Ea trebuia să fie mai întîi adusă de la doi kilometri. Și cîntărea două sute kilograme. Trebuia cărată pe un drum format de două muchii de canal. Patru dintre mecanici au făcut o targă din bucăți de lemn, au legat-o cu sîrmă, au pus pompa deasupra și au pornit, doi de o parte, doi de cealaltă parte a canalului.

In vremea asta, Costică Soare — șeful mecanic — lucra la lopată; alți doi îl ajutau cioplind traverse.

Începu căratul. Bîrnele pîrîiau, sîrma slăbea, mîinile se desprindeau de pe capetele de lemn. „E grea pompa asta, și trage ba într-o parte, ba într-alta". Pe Radu Grigore poate să-l apese oricît — el e cît un dulap. Dar Gheorghe Radu e mai bătrîn, mai slab. In vremea asta, Ion Mircioi icnește și, ca să nu se observe, mormăie un cîntec. Piciorul se afundă oricum în pămîntul moale: dar dacă mai duci cincizeci de kilograme peste greutatea ta!...

Incepu montajul, pe traversele proaspăt puse. Treaba asta ar dura cam trei zile. Ar dura... S-a terminat în nouă ore. A fost adus și tractorul care să acționeze pompa.

Și s-a făcut noapte. Apa sticlea în căpșunărie, și curgea, curgea mereu peste dig. Mecanicii au rămas lîngă pompă. Și directorul a rămas. Căruțașii, grădinarii, și ei erau acolo: e doar primul an al căpșunăriei! Și de pe parcela asta se va recolta o jumătate de vagon de fructe parfumate. Se va recolta, dacă n-o să le înăbușe apa.

În zori, au venit tehnicianul raionului și un delegat al ministerului. „Să se înalțe digul" — au spus.

Pandele Cheche, șeful coloanei de căruțe, a oftat. Așteptase atîtea ore cuvîntul ăsta, că nerăbdarea parcă-l gîtuia.

S-au pornit săpatul pămîntului, încărcatul; roțile plescăiau prin apă pînă la butuc, pînă la obadă, hamurile se întindeau ca niște praștii. „Hiii — ho, ho, ho" — se auzea pînă peste linia ferată. Stai în apă, transporți prin apă, torni pămîntul în apă. „Hiii — ho, ho, ho" — Pandele Cheche se temea că n-o să termine la vreme, că mecanicii s-au mișcat mai iute și au făcut treabă mai bună decît cărăușii. Șase căruțe lucrau cît zece căruțe, cît douăzeci de căruțe.

Digul creștea de la treizeci de centimetri la un metru. Pe o lungime de șaptezeci de metri. Căruțele păreau că se rotesc acum după o orbită nevăzută, ascunsă sub valurile noroioase.

La ora trei, peste coama de pămînt nu mai trecea nici un strop. Cheche se opri — nu-i venea să creadă — și mormăi: „Asta da, sarcină de partid. Să simți că tragi cît poți și ai scos-o la capăt". Caii păreau puțin amețiți și fornăiau pe nări.

Și deodată s-a auzit o bătaie repezită, ca grindina pe acoperiș. O tuse metalică și încă o răpăială. Apoi un muget ușor și din țeava de șase țoli a pompei, o coloană tulbure țîșni în canalul de evacuare al orezăriei. Căruțașii, grădinarii, tîmplarii, mecanicii, directorul — toți în cizme de cauciuc — priveau pînza lucitoare așternută peste parcelă, căutînd să vadă cum scade.

Adus puțin de spate, netezindu-și mustățile cărunte și fața mare, oacheșă, cu latul palmei, șeful mecanic părea că așteaptă să se întîmple ceva în măruntaiele motorului. Dar nu spuse decît: „Bun!" și: „Să pregătim schimburile".

Și veni iar noaptea. Pompa vîjîia, aruncînd apa, și lîngă ea, pe marginea canalului astupat, dormita un mecanic.

A doua zi, jumătate de parcelă ieșise de sub inundație. A treia zi, înaintea zorilor, mecanicul de schimb începu să umble prin terenul nămolos care mustea. Plescăi cu cizmele de cauciuc și se opri lîngă sorb, privind vîrtejul care aduna mici valuri spre pompă. Se aplecă și-și afundă mîna în apă. Nu era mai adîncă de o palmă. Își scutură mîna, se urcă la loc pe marginea canalului și ațipi.

Cînd soarele lumină acea parte a Bărăganului, descoperi un om cu cizmele pline de noroi, înfrigurat de veghea îndelungată și picotind alături de un sorb afundat într-o mică baltă. În aerul rece, se zvîntau trei hectare de căpșuni care aveau să rodească pentru prima oară în vara acestui an.

Cine-i trimitea nopțile pe locuitorii Bărăganului sub lumina palidă a Carului Mare — nu să snovuiască în preajma carelor cu coviltir — ci să apese manetele, să vegheze pompele, să aleagă semințele?

Această întrebare — lor, înaintea tuturor — li s-ar părea nefirească. Ar zîmbi de asemenea lirism strecurat în proză, vorbind despre fapte care pentru ei sînt atît de obișnuite. Ca și cum v-ați mira că-și îngrijesc grădinile, că-și repară casele, că-și alintă copiii.

Pentru că ei — mecanicii, căruțașii, plugarii, tractoriștii — sînt stăpînii acestor locuri. Și de aceea, sub lumina palidă a Carului Mare, dînșii aprind sute și mii de lumini pe Bărăgan, deasupra lanurilor de grîu, deasupra lanurilor de porumb, deasupra orezăriilor și deasupra livezilor de căpșuni.

Camil BAÇIU

PRINTRE PETROLIȘTI

Text de C. BOZBICI Fotografii de M. IVANCIU

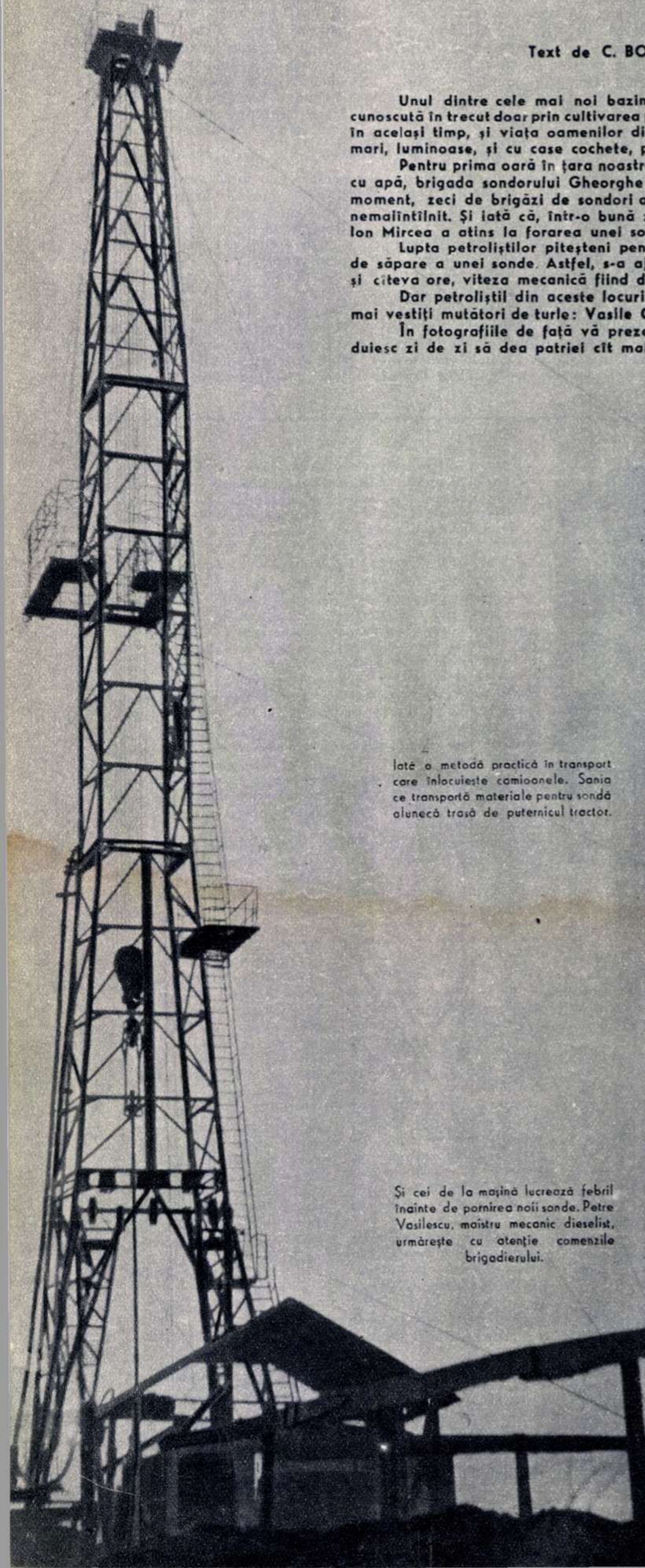

Unul dintre cele mai noi bazine petrolifere ale patriei noastre este cel al Piteștiului. Această regiune, cunoscută în trecut doar prin cultivarea pomilor fructiferi de tot felul, a început să-și schimbe înfățișarea, schimbîndu-se, în același timp, și viața oamenilor din partea locului. In văi pitorești, s-au înfiripat așezări omenești cu blocuri mari, luminoase, și cu case cochete, proaspăt văruite. Așa sînt așezările de la Leordeni, Valea Caselor etc.

Pentru prima oară în țara noastră, în această regiune petroliferă, datorită noii tehnologii sovietice a forajului cu apă, brigada sondorului Gheorghe Tatu a obținut o viteză comercială de 4602,9 metri granic lună. Din acest moment, zeci de brigăzi de sondori au pornit la o entuziastă întrecere, încercînd să doboare un astfel de record nemaiîntîlnit. Și iată că, într-o bună zi, în toate schelele s-a răspîndit fulgerător o veste uimitoare: brigada lui Ion Mircea a atins la forarea unei sonde o viteză comercială de 7611,42 metri granic lună!

Lupta petroliștilor piteșteni pentru cucerirea celor mai mari viteze a redus considerabil și numărul zilelor de săpare a unei sonde. Astfel, s-a ajuns ca o sondă de peste o mie de metri adîncime să fie forată în trei zile și cîteva ore, viteza mecanică fiind de 28,4 metri pe oră.

Dar petroliștii din aceste locuri nu se mîndresc numai cu sondori renumiți. Aici lucrează unul dintre cei mai vestiți mutători de turle: Vasile Oproiu. Aproape 700 de turle de sondă a mutat Vasile Oproiu în ultimii ani.

În fotografiile de față vă prezentăm cîteva crîmpeie din munca harnicilor petroliști piteșteni, care se străduiesc zi de zi să dea patriei cît mai mult petrol.

Iată o metodă practică în transport care înlocuiește camioanele. Sania ce transportă materiale pentru sondă alunecă trasă de puternicul tractor.

Și cei de la mașină lucrează febril înainte de pornirea noii sonde. Petre Vasilescu, maistru mecanic dieselist, urmărește cu atenție comenzile brigadierului.

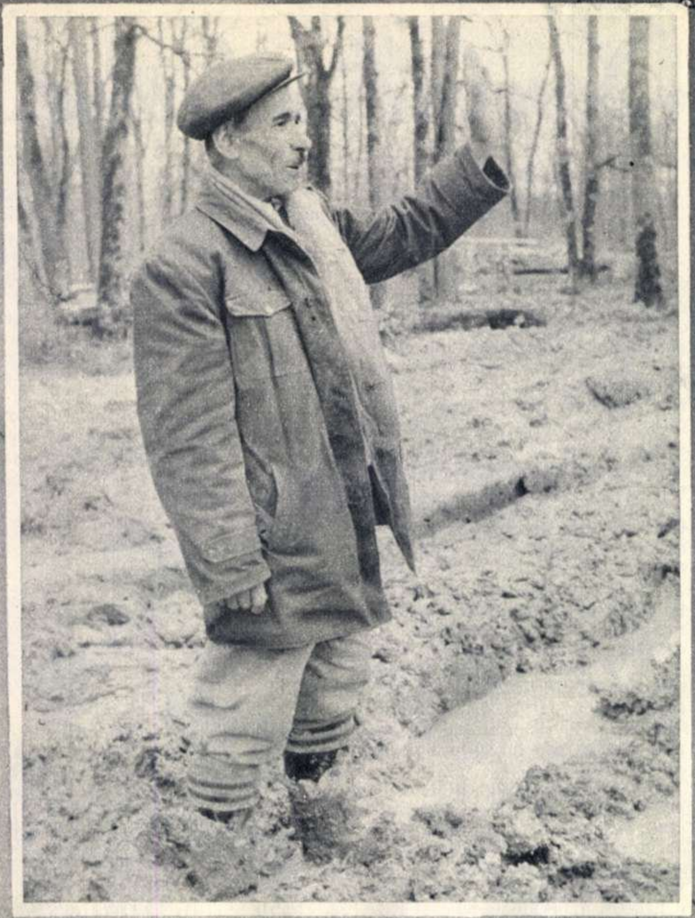

Turla sondei a fost ancorată. Puternicele tractoare „Kirov" au pornit și turla alunecă ușor pe tălpile saniei metalice, spre un nou zăcămînt. Pentru prima oară, în anii puterii populare, s-a pus în practică această metodă sovietică de mutare a sondelor, care reduce efortul și timpul de instalare. Aproape 700 de turle a mutat brigadierul Vasile Oproiu în ultimii 7 ani. El este unul dintre cei mai vestiți muncitori din petrol specializați în cărarea turlelor.

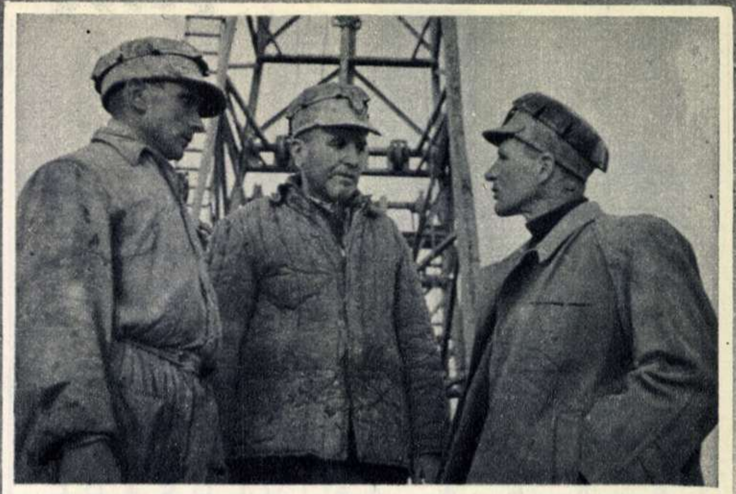

O scurta consfătuire înainte de a porni sonda în foraj. Brigadierul sondor Ion Soare (dreapta) dă îndrumări sondorilor Ion Răcășanu (mijloc) și Dragomir Drăghici.

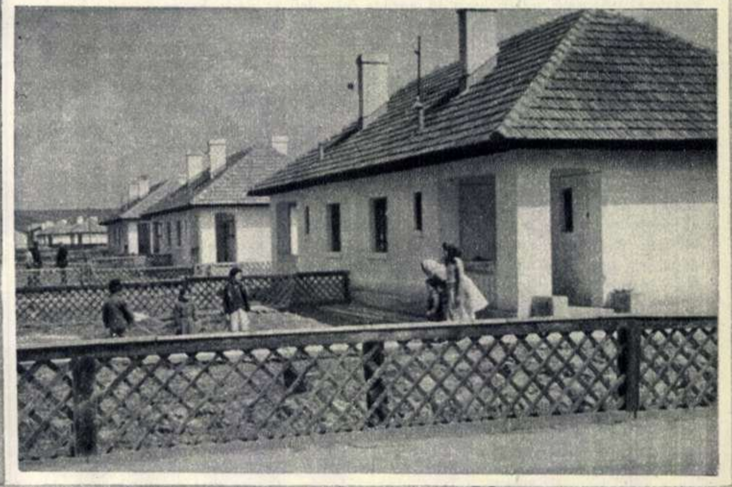

Locuințele muncitorilor petroliști de la Valea Caselor.

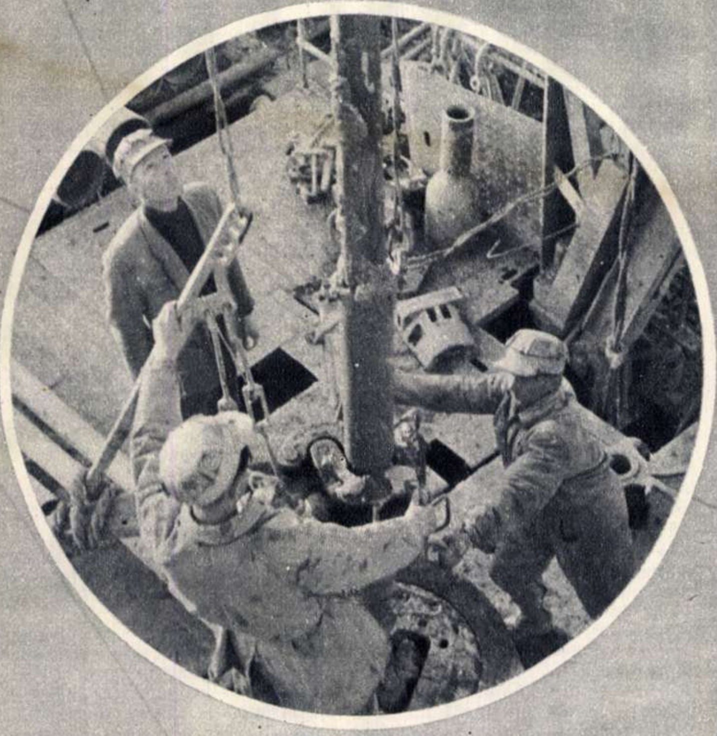

Brigada sondorului Ion Soare a introdus sapa în „masa rotary". Peste puțin timp va începe forarea acestui zăcămînt.

A sosit noaptea... La sonda luminată de zeci de becuri puternice, muncitorii intră în schimb.

РУМЫНИЯ
РУМЫНИЯ
НАРОДНАЯ РУМЫНИЯ

LA A 5-A ANIVERSARE A REVISTEI „NARODNAIA RUMÎNIA"

Acum cinci ani, dintr-una din tipografiile Capitalei noastre ieșeau cele cîteva mii de exemplare ale primului număr al revistei ilustrate „Narodnaia Rumînia" (Romînia Populară). Această revistă urma să prezinte cititorilor de peste hotare, în primul rînd constructorilor comunismului și popoarelor prietene ale țărilor democrat-populare, aspecte ale vieții noi, multilaterale a poporului nostru liber și harnic, realizările țării noastre în construirea socialismului. Totodată, în paginile acestei reviste un loc important era rezervat prezentării relațiilor internaționale ale țării noastre, popularizării prestigiului crescînd al țării noastre în fața întregii lumi. De asemenea, revista avea să facă cunoscută bogata moștenire culturală a poporului nostru, să facă cunoscute lucrările de reală valoare ale scriitorilor, muzicienilor, artiștilor plastici, clasici și contemporani.

Acestea sînt cîteva din angajamentele pe care și le lua redacția „Narodnaia Rumînia" la începutul activității sale. Și numerele apărute în decursul celor cinci ani dovedesc că revista a izbutit să-și îndeplinească cu cinste angajamentele luate. Mărturie a acestui lucru stă și simplul fapt că în această perioadă revista și-a mărit tirajul de peste zece ori, rezultat al cererilor tot mai numeroase, venite de la cititori. Dar criteriul cel mai semnificativ îl constituie, fără îndoială, înseși aprecierile cititorilor ei, scrisorile primite la redacția revistei de la oameni ai muncii din diferite țări, lucrători în cele mai diferite domenii de activitate. Din Uniunea Sovietică, unde revista și-a găsit cea mai largă răspîndire, au sosit nenumărate scrisori, dintre care am putea cita pe cea a lui Liubov Kosmodemianskaia, a artistului poporului Mordvinov, a maistrului miner Burlițki din Voroșilovo, a lui Viktor Cijov, elev al școlii S.F.U, din Moscova, a lui Alexandr Svirin, muncitor din Perovo, regiunea Moscova, care a luat parte la eliberarea orașului Pașcani și a cerut să se scrie un material despre transformările petrecute în acest oraș în anii regimului democrat-popular etc.

Iată, spre exemplu, ce scrie un cititor din regiunea Cikalov, Vladimir Baliabkin: „Locuiesc într-un sat pierdut în stepele patriei mele și citesc cu interes revista „Narodnaia Rumînia". S-a întîmplat ca numărul chestionarelor primite (este vorba de chestionare trimise de redacția revistei, o dată cu revista, pentru a culege impresii și sugestii de la cititori-N. R.) să fie mai mic decît cel al cititorilor ce ar dori să vă răspundă. Fac parte dintre aceștia din urmă, dar am hotărît să nu scap prilejul de a vă face cunoscute observațiile mele."

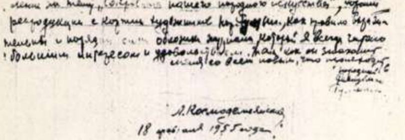
А. Космодемьянская
18 февраля 1955 года.
Москва.

Facsimilul părții finale a scrisorii pe care Liubov Kosmodemianskaia a trimis-o recent revistei.

Toate aceste scrisori ale nenumăraților cititori ai revistei vorbesc despre succesele obținute de lucrătorii din redacția „Romîniei Populare" în cursul acestor cinci ani de rodnică activitate.

Cu prilejul împlinirii a cinci ani de apariție, colectivul redacțional al revistei „Flacăra" felicită călduros colectivul revistei „Narodnaia Rumînia" și-i urează noi succese în munca sa.

Aspect de la adunarea festivă organizată la Casa Ziariștilor cu prilejul celei de a cincea aniversări a revistei „Narodnaia Rumînia".

Don Otto intervine...

— schiță —

de Lola Villacorta de VIDAURRE

(Guatemala)

Prin ferestrele fără geamuri ale școlii, satul poate fi văzut pînă departe. Copiii de culoarea ciocolatei intră curioși în curtea școlii. Învățătoarea le-a spus că vor veni la școală, miercuri, doi domni din oraș să asiste la examene. Acesta este motivul pentru care copiii, îmbrăcați în haine de sărbătoare, asediază de la șase dimineața clădirea sărăcăcioasă a școlii din sat.

Domnii, conduși de administratorul moșiei, au sosit și așteaptă începerea examenului. Învățătoarea, care să tot aibă vreo douăzeci de ani, face ultimele pregătiri: pune călimări pe mese, aranjează tocurile și scoate catalogul pe catedră, la vedere. E o femeie palidă și slabă; ar putea fi luată drept o fetiță. Lîngă ea stă băiețașul ei, în vîrstă de patru ani. Copilul este și mai palid decît maică-sa și are un chip bolnăvicios.

Învățătoarea iese pe coridor și bate cu o bucată de fier într-o șină agățată de unul din stîlpii coridorului. Copiii, îndată ce au auzit chemarea, năvălesc în clasă. Înainte de a intra, surprinzînd o privire a învățătoarei, își netezesc părul zbîrlit și spun cu voci răsunătoare: „Bună ziua!".

Examenul merge repede. Copiii arată ce au învățat: citesc, scriu și socotesc. Pe tăblițele de ardezie ei desenează ce au văzut în timpul anului: avionul care zboară în fiecare dimineață la zece peste moșie, vaca lui don Nicholas care stă legată de un stîlp la marginea drumului, cu vițelul alături, școala cu steagul alb-albastru pe care l-a făcut învățătoarea și l-a înfipt în acoperișul de paie al școlii, biserica și cimitirul...

Școlarii stau aplecați deasupra tăblițelor. Veseli, toți cei treizeci de copii din clasă desenează.

După examen se duc cu toții în curtea conacului și arată domnilor de la oraș straturile micuțe de flori, găinile, cușca cu iepurași. Băiețașul bucătăresei — un copil tuciuriu, cu burta umflată — fuge înainte să le arate purcelușul pe care îl hrănește el cu resturile de la bucătărie. Fuge atît de repede, cu picioarele lui strîmbe, încît ceilalți abia se țin după el.

Domnii de la oraș sînt mulțumiți și o felicită pe învățătoare, căreia de emoție i s-au îmbujorat obrajii.

Unul dintre ei spune:

— În procesul nostru verbal va trebui să aducem laude învățătoarei. Merită!...

Dar administratorul se apleacă și șoptește:

— Să nu faceți acest lucru!... Să nu-l faceți!... Moșierul nu vrea ca acești copii de țărani săraci să învețe!... Dacă un învățător se arată priceput și prea zelos, îl concediază pe loc!...

Domnii ripostează energic:

— Asta nu ne privește!... Munca depusă de această femeie merită toate laudele!... Merită o recompensă oficială!...

Administratorul dă din cap:

— Săraca!... A venit aici bolnavă de malarie... Acum, în sfîrșit, se simte mai bine și muncește cu tragere de inimă, ca să poată trăi ea și copilul ei... Dacă o veți lăuda, don Otto o va alunga imediat!...

— Asta nu-i cu putință... Dacă acest don Otto este un barbar, trebuie să i se atragă atenția că meritele angajaților săi trebuie să fie recunoscute!...

Administratorul aruncă o privire plină de milă învățătoarei, care nu a auzit nimic din această discuție și aranjează liniștită caietele elevilor.

A venit vacanța. Într-o bună zi sosește de la oraș don Otto să-și vadă moșia. E un bărbat cu o față roșie, umflată și cu buze subțiri. Face ocolul moșiei pufăind dintr-o țigară groasă de foi.

Don Otto întreabă aspru:

— Cum stăm cu școala?...

Administratorul îi răspunde:

— Bine!... Totul este în ordine!...

Moșierul mîrîie:

— Dă-mi copia procesului-verbal al examenelor!...

Ia procesul-verbal, și-l apropie de ochi — căci e miop — și se adîncește în citirea lui. Deodată ridică capul și strigă furios:

— Zdrențăroșii de copii de indieni au învățat să citească?... Ce salariu primește fata asta?

— Opt peso și întreținerea!...

— Cine a fost aici învățător anul trecut?

— Don Mundo Garcia... Nu vi-l amintiți?... Primea doisprezece peso și întreținerea!... Ajuta în birou și se prefăcea doar că învață copiii. Dar copiii nu-l puteau suferi!... Era leneș... Și, afară de aceasta, nici nu se pricepea la învățătură...

— Ce face acum?

— Trîndăvește prin sat...

— Adu-l înapoi și dă-i un salariu de cinsprezece peso!...

Vacanța a trecut. Învățătoarea se pregătea tocmai să reînceapă lecțiile, cînd a aflat că a fost concediată.

Într-o zi cețoasă și umedă, învățătoarea părăsi școala și moșia, cu copilul bolnav în brațe. Ca să nu moară de foame, ea se angajase spălătoreasă la o moșie învecinată. Cu ochii triști privi pentru ultima oară școala și stegulețul alb-albastru ce flutura ca și cum ar vrea să-și ia rămas bun de la ea...

În romînește
de Dinu MOISESCU

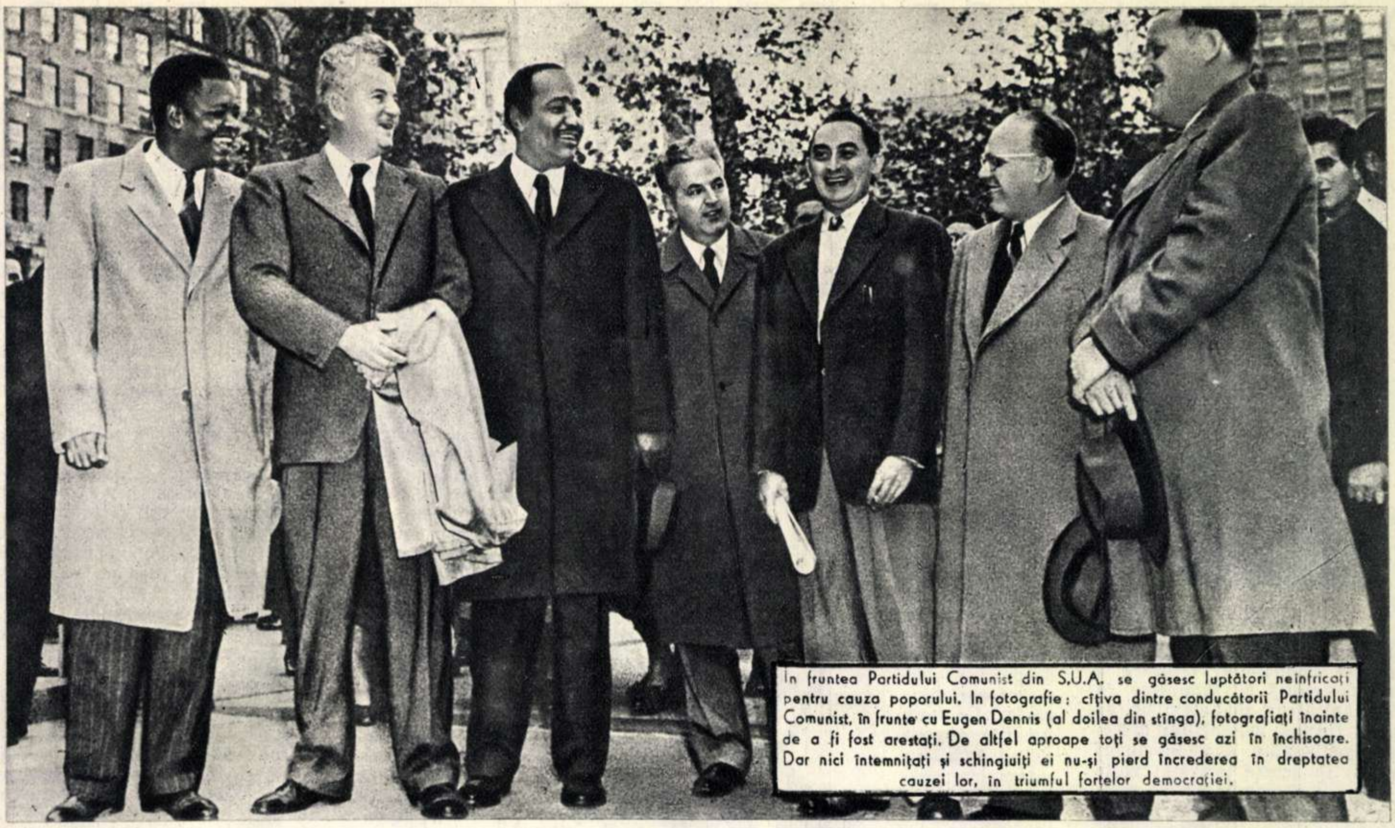

In fruntea Partidului Comunist din S.U.A. se găsesc luptători neînfricați pentru cauza poporului. In fotografie: cîțiva dintre conducătorii Partidului Comunist, în frunte cu Eugen Dennis (al doilea din stînga), fotografiați înainte de a fi fost arestați. De altfel aproape toți se găsesc azi în închisoare. Dar nici întemnițați și schingiuiți ei nu-și pierd încrederea în dreptatea cauzei lor, în triumful forțelor democrației.

DIN LUPTA COMUNIȘTILOR AMERICANI

Se împlinesc, la 10 iunie, 35 de ani de la înființarea Partidului Comunist din Statele Unite ale Americii, conducătorul neînfricat al luptei poporului american împotriva exploatării capitaliste, împotriva fascizării și militarizării țării, pentru pace și împotriva reacțiunii imperialiste, care tinde să împingă întreaga omenire în prăpastia războiului atomic.

Aniversarea înființării partidului marxist-leninist din S.U.A., care de trei decenii și jumătate apără cu îndîrjire revoluționară cele mai vitale interese ale poporului american, este sărbătorită de către americanii cinstiți în condițiile terorii sălbatice instaurate de imperialiști cu ajutorul gestapoviștilor de la Biroul Federal de Investigații, cu ajutorul Ku-Klux-Klan-ului și al huliganilor mccarthiști.

Cei mai buni fii ai Americii contemporane, conducătorii Partidului Comunist, în frunte cu W. Z. Foster și Eugen Dennis, au fost arestați și întemnițați, iar președintele Eisenhower, sfidînd voința poporului, a semnat rușinosul decret ce prevede scoaterea în afara legii a Partidului Comunist.

Dar nici teroarea polițistă, nici urletele isterice ale mccarthiștilor și nici decretele represive nu au putut frînge elanul de luptă al comuniștilor, hotărîrea lor de a apăra pînă la capăt cauza păcii, democrației și progresului. Oamenii cinstiți din întreaga Americă salută programul Partidului Comunist, care prevede formarea unui larg front democratic al clasei muncitoare, al fermierilor, al populației de culoare, al tuturor celor ce iubesc viața, pentru zădărnicirea monstruosului complot împotriva păcii pus la cale de cercurile agresive fasciste din S.U.A

Nu o dată F.B.I.-ul recurge la serviciile gangsterilor de profesie pentru „lichidarea" comuniștilor din închisori. Unui asemenea bătăuș plătit i-a căzut victimă și Robert Thompson președintele organizației Partidului Comunist din New-York, în timp ce se afla în temniță. In fotografie: Thompson, grav rănit, este transportat, pe targă la spital

O puternică demonstrație a populației new-yorkeze împotriva bombei cu hidrogen și a „politicii de pe poziții de forță", dusă de cercurile cîrmuitoare ale S.U.A.

CIGARS
BAN H A BOMB
No Interven in INDO CHINA
BAN H A BOMB
INDO CHINA

În lupta grevistă pentru un trai mai bun, pentru pace, comuniștii se află în frunte. În fotografie: un pichet de grevă la intrarea uzinei din Chicago a lui „United Steel Corporation".

ON STRIKE 22 52
THE PLANT ON STRIKE
ON STRIKE
ON STRIKE 22 52
65

DRUMUL CELOR DOUĂ AMERICI

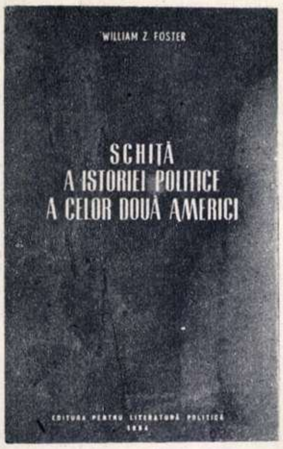
WILLIAM Z. FOSTER

SCHIȚĂ
A ISTORIEI POLITICE
A CELOR DOUĂ AMERICI

EDITURA PENTRU LITERATURĂ POLITICĂ
1954

Dacă ne punem întrebarea — care este principala trăsătură a stării de spirit ce domnește în țările capitaliste, nu putem da, pe temeiul tuturor mărturiilor obiective și competente, decît un singur răspuns: în aceste țări stăpînește un adînc și foarte răspîndit pesimism, o stăruitoare și fără de leac neîncredere în posibilitatea orînduirii capitaliste de a organiza economia, în capacitatea protagoniștilor orînduirii capitaliste de a aprecia uriașele schimbări petrecute în lumea în care trăim, și toate consecințele pe care aceste schimbări trebuie să le aducă pentru mersul omenirii. Iar dacă ne întrebăm mai departe, de unde provine această stare de spirit și care este cauza care o produce, trebuie să punem, în fruntea răspunsurilor pe care le putem găsi, următorul: opinia publică a țărilor capitaliste — care își dă seama că aceste țări au ajuns, în mai mare sau mai mică măsură, sub controlul economic și politic al Statelor Unite — nu are și nu poate avea decît o justificată aversiune față de monopolurile americane, născute în aventură și neputînd trăi decît în aventură. Sentimentul acesta predominant de îndîrjită aversiune față de direcția pe care monopolurile americane caută s-o imprime lumii capitaliste, își capătă o adevărată și completă explicație în lumina istoriei politice a continentului american, în lumina cercetării științifice a împrejurărilor istorice care au făcut din Statele Unite principala putere a lumii capitaliste, care au creat dezechilibrul profund dintre forța economică și politică a S.U.A. și a celorlalte țări capitaliste. Este explicabil, de aceea, interesul trezit în rîndurile publicului cititor din țara noastră de analiza serioasă, multilaterală a acestor împrejurări istorice pe care o aduce cartea lui *William Z. Foster*, președintele Comitetului Național al P.C. din S.U.A., intitulată **„Schiță a istoriei politice a celor două Americi“**.

Încercat conducător al clasei muncitoare din S.U.A., William Z. Foster se bizuie în expunerea sa pe aplicarea, în condițiile continentului american, a legilor dezvoltării sociale și pe o documentare vastă. Cartea lui William Z. Foster reprezintă o istorie politică generală a numeroaselor popoare ce constituie populația celor două Americi, mai bine zis a celor trei Americi. În această carte, ne este înfățișată istoria emisferei occidentale — trecutul băștinașilor ei, descoperirea și exploatarea ei, dezvoltarea economiei capitaliste și seria neîntreruptă de lupte revoluționare duse de popoarele de aci.

Au trecut 463 de ani de cînd cele două continente americane, cu întinderile lor nesfîrșite, cu vastele și variatele lor bogății, au intrat în orbita istoriei moderne, au devenit o pradă ușoară pentru cuceritorii europeni care purtau deopotrivă sabia și crucea. Subjugarea celor două Americi a constituit una din cele mai îngrozitoare drame din istoria omenirii. Vechea societate și vechea cultură indiană au fost trecute prin foc și sabie, milioane de oameni au fost uciși în chinuri fără nume, o monstruoasă și înspăimîntătoare baie de sînge a însemnat botezul Americii întru „civilizația“ vesteuropeană. Un preot catolic, Las Casas, în cartea sa „Distrugerea Indiilor“, aprecia numărul indienilor exterminați numai în coloniile spaniole, între 1492 și 1514, la nu mai puțin de 15 milioane.

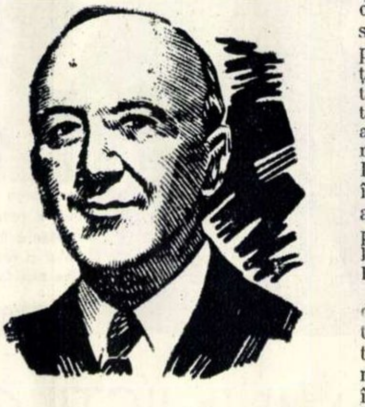
William Z. Foster

Acest sîngeros certificat de naștere n-a fost dezmințit de atestatele ulterioare ale capitalismului american. Cea mai acută dintre toate problemele cuceritorilor europeni ai emisferei occidentale, problema care avea să se pună secole de-a rîndul, arată W.Z. Foster, a fost aceea de a găsi milioane de muncitori necesari pentru a pune în valoare imensele bogății naturale ale „lumii noi“. Oameni roșii, negri și albi, toți cei care nu aveau altceva de vîndut decît forța lor de muncă, au fost jertfiți poftei nesățioase de profituri a stăpînitorilor Americii. Din datele citate de W.Z. Foster, rezultă că numărul total al sclavilor negri aduși din Africa în America a fost de aproximativ 15.000.000; pentru fiecare sclav sosit în emisfera occidentală erau uciși în țara lor de baștină, sau mureau pe drum, alți cinci oameni. Africa a trebuit așadar să jertfească 60.000.000 de oameni pentru dezvoltarea capitalismului american.

Dar clasele exploatatoare americane au folosit forța brutală și în raporturile cu diferite state. Începînd din 1775, Statele Unite au dus, cu scopuri evidente de acaparare economică și de asuprire națională, nu mai puțin de 114 războaie, care au implicat 8900 de bătălii și alte lupte armate. În această socoteală nu intră cele două războaie mondiale, care au pus adevărata temelie a bogăției trusturilor americane și care au schimbat radical raporturile între S.U.A. și restul lumii capitaliste. În cartea sa *„Schiță a istoriei politice a celor două Americi“*, William Z. Foster ilustrează constatările de mai sus cu elocvente date statistice.

Primul război mondial a transformat statul yankeu, din debitor, într-un stat al celor mai înavuțite monopoluri din lumea capitalistă. S.U.A. au intrat în război avînd datorii față de vechile țări capitaliste în valoare de 4,5 miliarde dolari și au ieșit din război avînd să primească din partea acelor țări, numai pentru împrumuturi de război, aproximativ 10 miliarde dolari. Din 1914 pînă în 1929 S.U.A. au exportat capitaluri în valoare de 27 miliarde de dolari.

Tendința de deplasare a centrului de greutate al capitalismului mondial înspre Statele Unite s-a accentuat și mai mult ca urmare a celui de al doilea război mondial. În timp ce majoritatea țărilor capitaliste își ruinau economia lor națională, pentru a duce un război îndelungat, costisitor și sîngeros, Statele Unite au profitat de pe urma acestui război pentru a deveni cea mai mare putere industrială și financiară a lumii capitaliste.

Un merit deosebit al cărții lui W.Z. Foster este acela că expunerea sa dovedește, în chipul cel mai convingător, un adevăr de importanță capitală. Hegemonia Statelor Unite, care este un rezultat al crizei generale a capitalismului, este totodată un factor serios al adîncirii acestei crize. Hegemonia Statelor Unite asupra restului lumii capitaliste nu „organizează“ și nu „dirijează“ economia ei, ci adîncește și mai mult dezordinea și anarhia, îi micșorează posibilitățile de manevrare, adîncește antagonismele dintre țările capitaliste și ridică noi și multe milioane de oameni ai muncii la luptă pentru apărarea drepturilor lor la viață, la independența națională.

S.U.A. și-au afirmat tendințele lor expansioniste în primul rînd împotriva popoarelor din America de Sud. Tocmai de aceea soarta acestor popoare, situația lor economică și politică, prăpastia care s-a căscat din cauza schimbului neechivalent de produse impus de S.U.A. țărilor sudamericane, pot constitui o oglindă a viitorului ce așteaptă țările care au intrat în orbita imperialismului american. Populația totală a țărilor Americii de Sud este ceva mai mare decît aceea a Statelor Unite: 150.000.000 de oameni. Dar produsul social al acestor țări este, din pricina înapoierii în care ele sînt ținute de monopolurile yankee, cu mult mai mic decît cel al S.U.A. Bugetul S.U.A. este aproape de 30 de ori mai mare ca bugetele tuturor țărilor din America Latină. Productivitatea medie anuală în industria țărilor Americii Latine era în 1939 de patru ori mai mică decît în S.U.A. Ca urmare, țările Americii Latine au rămas cu o industrie slab dezvoltată și puțin productivă.

Sistemul latifundiilor, stăpînite în proporții însemnate de societățile străine, înăbușă viața economică a țărilor din America Latină și le condamnă la mizerie și la înapoiere.

În America Latină există, în afară de această acută problemă agrară nerezolvată, și o problemă națională la fel de gravă, mai ales în ce privește populațiile indiene din aceste țări, care au fost supuse timp de secole unei politici perseverente de exterminare.

Toate acestea explică de ce masele populare din țările Americii Latine s-au ridicat de nenumărate ori împotriva regimului marilor latifundiari și a imperialismului yankeu, care este principalul sprijin al acestui regim. Toate acestea explică și instabilitatea guvernelor țărilor Americii Latine, și necontenitele intervenții ale monopoliștilor americani în afacerile interne ale acestor țări, intervenții care iau, de cele mai multe ori, forma de lovituri de stat, „pronunciamentos“.

Bolivia a avut 60 de asemenea lovituri de stat în 74 ani, Venezuela —50 în 70 de ani, Panama — 54 în 50 de ani, Paraguay a cunoscut peste 100 de „pronunciamentos“ de cînd i s-a proclamat falsa „independență“ etc.

Concluzia la care ajunge W.Z. Foster este aceea că, *„controlul Statelor Unite asupra restului emisferei occidentale se sprijină pe baze foarte șubrede... Situația din emisfera occidentală este încordată la maximum, în special în America Latină. Aici acționează aceleași forțe principale care dau naștere largilor mișcări de eliberare națională din Asia“*.

Din întreaga istorie a celor două Americi, reiese că în aceste mișcări de eliberare națională, ca și în lupta pentru satisfacerea revendicărilor economice și politice ale clasei muncitoare și ale popoarelor americane, singura forță consecventă pînă la capăt sînt partidele comuniste. De aceea și întreg aparatul represiv al imperialismului yankeu și al guvernelor reacționare din țările Americii Latine se îndreaptă împotriva acestor partide. Pe întreg cuprinsul Americii, din Canada pînă în Chile și Argentina, partidele comuniste sînt supuse unei crunte terori. Dar nu poate exista nici o îndoială — demonstrează în mod convingător W. Z. Foster—că, atît în țările înapoiate ale Americii Latine, cît și în Statele Unite, ultima mare fortăreață a lumii capitaliste, procesul istoric care a început cu debarcarea lui Cristofor Columb, acum peste 460 de ani, se va termina cu înfrîngerea dominației monopolurilor — care au trăit și mai trăiesc încă prin războaie și pentru războaie, prin profituri și pentru profituri,— se va termina prin instaurarea unui sistem care să-și închine eforturile dezvoltării pașnice a popoarelor.

Dumitru HÎNCU

William Z. Foster: „Schiță a istoriei politice a celor două Americi“. — Editura pentru literatură politică, 1954.

Trăiască 1 Iunie
ZIUA INTERNAŢIONALĂ
a copilului

Un grup de copilaşi curaţi, bucălaţi, veseli, mergînd pe stradă sau jucîndu-se în parcuri sub atenta supraveghere a cîtorva educatoare; alţii, de astă dată mai mărişori, ce se îndreaptă gălăgioşi către lăcaşurile lor de învăţătură; şi iar alţii, mai gravi, cu cravata lor roşie la gît, mergînd spre Palatul Pionierilor; o mamă ducîndu-şi copilul la controlul medical periodic; compartimente în trenuri, pe geamul cărora stă scris: „Rezervat pentru mame şi copii"; camerele mamei şi copilului din gări şi marile magazine — toate acestea sînt aspecte cotidiene, cu care eşti de mult familiarizat Şi, totuşi, cîte nu ne spun ele! Ele ne vorbesc despre viaţa fericită a copiilor ce cresc pe meleagurile patriei noastre, despre grija partidului şi guvernului, despre grija întregului nostru popor pentru a le face viaţa cît mai frumoasă, pentru a face din ei cetăţeni voinici, sănătoşi şi instruiţi. Acestea, ca şi altele, vorbesc despre faptul că în Republica Populară Romînă grija pentru copii constituie o importantă problemă de stat.

Pentru ca ei să se nască şi să crească sănătoşi, funcţionează astăzi, în sute şi sute de oraşe şi sate ale ţării, maternităţi şi spitale, policlinici speciale şi puncte sanitare, case de naşteri şi dispensare materno-infantile. Numai la sate, unde în trecut nu exista nici o casă de naştere, numărul acestora se ridică acum la peste 1400. Copiilor oamenilor muncii de la oraşe şi sate le sînt puse la dispoziţie de 36 de ori mai multe creşe şi de 43 de ori mai multe locuri în cămine de cît în 1944. Pentru educarea tinerei generaţii, au fost înfiinţate în anii regimului nostru mii de noi şcoli elementare în limba romînă şi în 15 limbi ale minorităţilor naţionale. Pentru a-şi petrece plăcut şi folositor timpul lor liber, pionierii au la dispoziţie case şi palate ale lor, au diferite cercuri ştiinţifice, cu terenuri şi săli de sport etc. In timpul verii, pentru copii sînt deschise sute de colonii de preşcolari, tabere de pionieri şi şcolari, în cele mai pitoreşti regiuni ale ţării. Anul trecut, 125 de mii de copii şi-au petrecut vacanţa de vară la munte sau la mare.

Pe drept cuvînt, putem spune despre copiii noştri: fericiţi copii!

...Dar în diferite capitale occidentale de dincolo şi dincoace de ocean, cercuri din cele mai agresive uneltesc. Uneltesc împotriva popoarelor ce-şi făuresc lor şi copiilor lor o viaţă din ce în ce mai fericită. Planurile lor au însă aceeaşi soartă pe care o are valul spumegînd ce se îndreaptă către malul stîncos: ele sînt zdrobite de popoare, de milioanele şi milioanele de oameni ce luptă pentru ca în nici un oraş din lume să nu se mai petreacă ce s-a petrecut la Hiroshima.

Sutele de milioane de mame de pe întreg globul pămîntesc vor ca fiii şi fiicele lor să trăiască, să se poată dedica muncii constructive, paşnice. Ele îşi unesc glasurile, arătînd hotărîrea lor nestrămutată de c-şi apăra copiii, mici sau mari, de toate nenorocirile pe care le aduc războaiele şi pregătirile de război. Congresul mondial al mamelor, ce va avea loc la începutul lunii iulie, va fi tocmai o astfel de manifestare a voinţei dîrze a celor care constituie mai bine de o jumătate din populaţia globului, pentru pace, împotriva războiului.

De Ziua internaţională a copilului, ce se desfăşoară în acest an sub semnul pregătirilor în vederea Congresului mamelor, poporul nostru, milioanele şi milioanele de părinţi din patria noastră, îşi manifestă încă o dată hotărîrea lor de a lupta alături de toate popoarele lagărului democraţiei şi socialismului, în frunte cu puternica Uniune Sovietică, alături de toate popoarele iubitoare de pace din întreaga lume, pentru apărarea cauzei păcii, pentru apărarea vieţii copiilor.

Cine este mai harnică? (Imagine de la căminul de zi din cartierul Viitor raionul 1 Mai-Bucureşti).

Bucureşti. Cărţile sovietice pentru copii sînt iubite şi căutate de micii cititori, care vizitează des raionul cu cărţi pentru copii al librăriei „Cartea Rusă".

Berveni (regiunea Baia Mare). La staţionarul de copii al gospodăriei agricole colective „Inainte", doctorul şi sora fac vizita de dimineaţă.

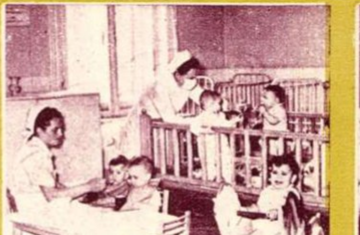

Tg. Mureş. Casa copilului. Cei doi „codaşi" ar vrea şi ei să se joace, ca şi copiii harnici la mîncare. Dar pînă nu termină de mîncat totul...

Bucureşti. Atenţie, dar şi dragoste pentru profesoara lor, citeşti în ochii acestor eleve de la Şcoala de 7 ani nr. 121. Ea este cel mai bun prieten al lor!

①

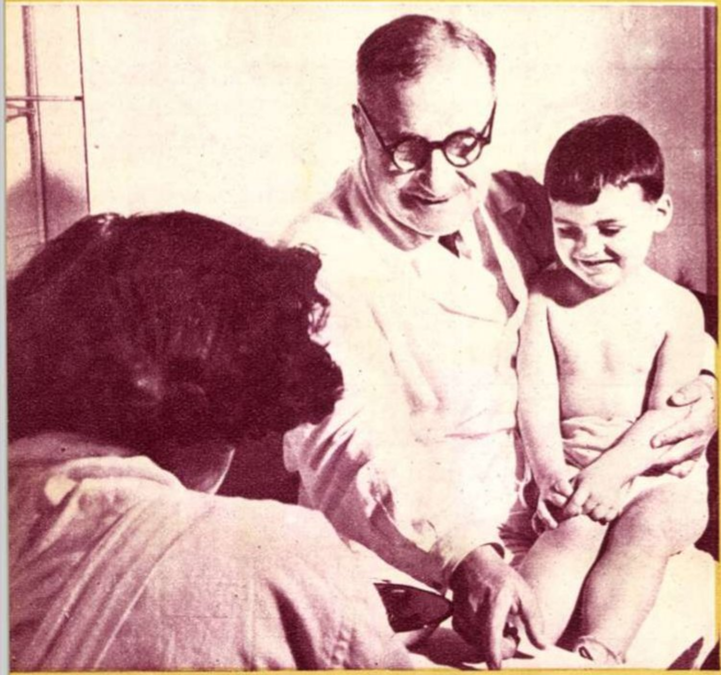

②

③

④

In căminul uzinei

O clădire mare, luminoasă, în mijlocul unui teren întins, acoperit cu verdeață. Pe poartă, o tăbliță: Creșa și căminul Uzinelor „23 August". Dar de fapt n-ai nevoie de această tăbliță, nici chiar atunci cînd plouă și curtea e pustie; glasurile vioaie, rîsetele zglobii ce se aud de dincolo de zidurile căminului — acest zumzet vesel, nu lasă niciodată loc îndoielilor; aici sînt copii.

Dar ce fac ei aici? Cum își petrec timpul? Să-i vizităm...

1 Iată-i cum își încep ziua. Primul grup de copii a intrat la spălător. Îi așteaptă apa călduță, săpunul, prosoapele pe care aproape ți-e milă să le atingi de albe ce sînt și... privirile atente ale educatoarei care e gata să preîntîmpine orice încercare de bătaie... cu apă.

2 Apoi, tovarășul doctor. Consultînd cu regularitate copiii, el repetă din ce în ce mai des sorei, pentru a nota în fișa fiecărui copil: sănătos!

3 Ei, dar după o muncă atît de grea ca spălatul și trecutul pe la nenea doctoru', a venit și rîndul mesei de dimineață. Acum, vara, mîncarea le este servită în chioșcul din curte, recent construit. Cît despre poftă sau despre mîncarea la poftă, nu lipsește nici una, nici alta!...

4 Iar după aceasta, în sfîrșit, joaca mult așteptată. Unii preferă să se joace în camerele special amenajate. Altora, însă, le place să facă puțin „sport" în aer liber, în spațioasa curte a căminului. Aceasta pînă cînd căldura va încinge bine Capitala. Atunci, întregul cămin va pleca în colonie.

5 Încetul cu încetul, copiii încep să obosească. De aceea înainte de prînz ei trebuie să se odihnească. La ora 11, la puțină vreme după ce copiii s-au culcat în pătuțurile lor curate, nu se mai aude nici un zgomot. Doar din cînd în cînd, cu pași ușori, infirmiera de serviciu se duce de la un pat la altul și are grijă să-i învelească.

6 Visuri fericite îi fac uneori să zîmbească în somn. Odihna dinainte de amiază nu durează însă mult; în curînd cu toții se vor trezi. Programul în cămin continuă cu aceeași grijă pentru cei mici: după odihnă urmează masa de prînz, apoi alte ore de joacă, de educație și somnul de după-amiază. Iar pe seară, mama, care toată ziua a lucrat la strung, în laborator, la registrele contabile, va veni să-și ia acasă puișorul...

...Cam așa trec orele și zilele la creșa și căminul de copii al uzinelor „23 August". Iar dincolo de gardurile căminului, la numai cîteva sute de metri depărtare, în uriașele hale, în laboratoarele și birourile uzinelor, mamele acestor copii — muncitoare, tehniciene sau funcționare — muncesc liniștite, fără a le purta de grijă, știindu-i pe mîini iubitoare și grijulii. Muncesc pline de elan, de dorința de a face viața copiilor lor tot mai frumoasă, de a întări patria în care trăiesc și cresc acești copii fericiți.

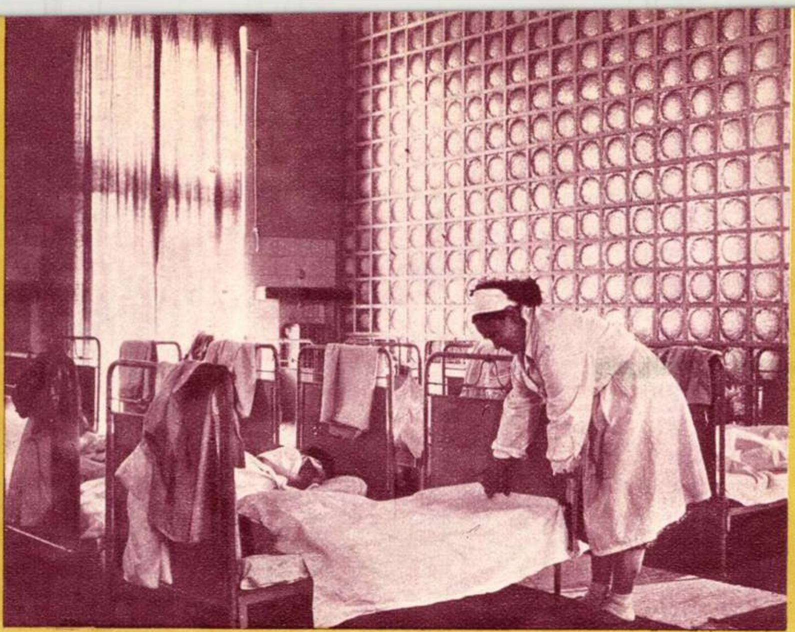

⑤

⑥

Iat-o pe bobinatoarea fruntașă Ioana Cojocaru din secția de întreținere electrică, al cărei copil, Marian, este și el la căminul uzinelor.

În timp ce copilul său se joacă liniștit la cămin, frezoarea Stela Lazarovici, din secția de construcții mecanice, muncește cu sîrg pentru depășirea planului.

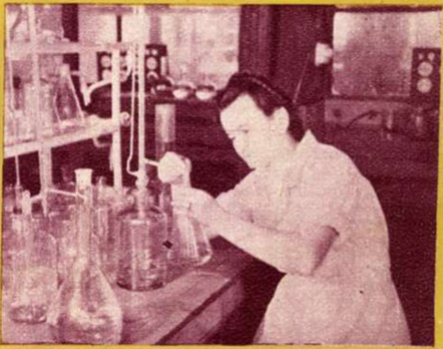

Laboranta Elisabeta Bica are doi copii. Și amîndoi, Elena și Constantin, sînt la cămin.

Veronica Cucu este miezuitoare la turnătorie. Fetița ei, Florica, se află de asemenea la creșa uzinelor.

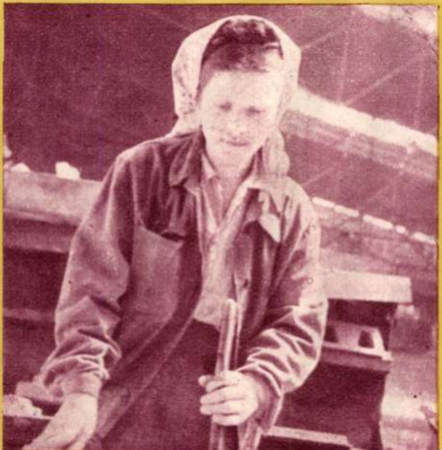

Și strungărița Hedviga Moisescu, din secția sculărie generală e liniștită: Steluța este bine îngrijită în cămin!

În creșa căminului se află și Dănuț, copilul funcționarei Paula Gurban, de la serviciul de lansare al uzinelor.

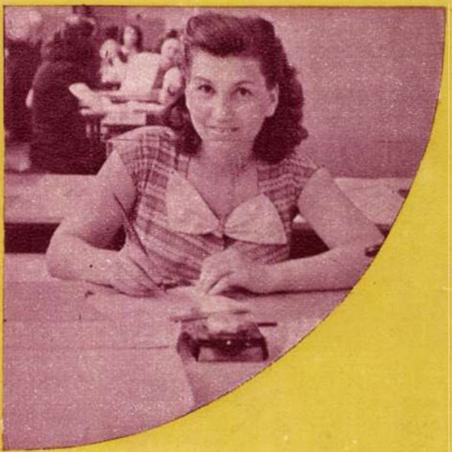

Craiova. Unele dintre aceste fetiţe vor ajunge, desigur, balerine. La Conservatorul de artă populară, ele se pregătesc cu seriozitate.

Tg. Mureş. Comitetul de părinţi de pe lîngă Şcoala elementară nr. 7 s-a strîns la sfat. Aci se acordă mare atenţie colaborării dintre pedagogi şi părinţi.

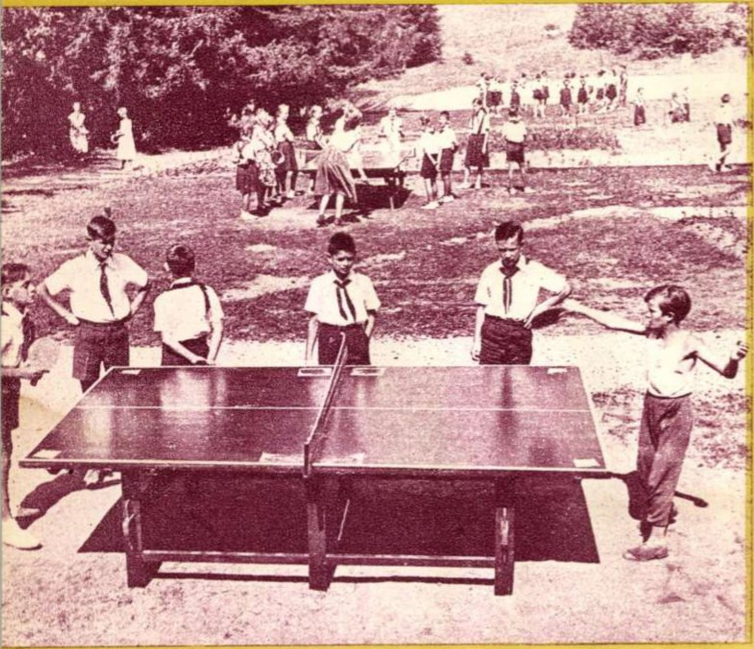

Zăbala. In mijlocul naturii, în această regiune pitorească din munţii Vrancei, se află o tabără internaţională de pionieri. Plimbările pe lac, excursiile, manifestările artistice, focurile de tabără — toate acestea constituie farmecul vacanţei.

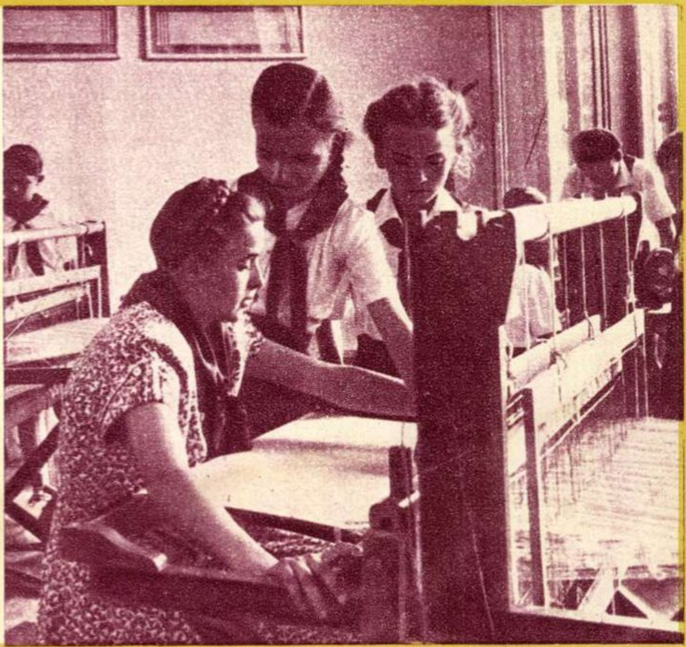

Arad. La Palatul Pionierilor îţi poţi petrece timpul făcînd sport, citind, jucîndu-te sau învăţînd lucruri noi şi interesante. Şi cum Aradul e un oraş al industriei textile, nu puţine sînt pionierele dornice să înveţe arta ţesutului.

Bucureşti — raionul 23 August. La căminul cultural pentru copii „Luminiţa copiilor", echipa de teatru pregăteşte piesa „Albă ca zăpada şi cei şapte pitici".

Sibiu. Cu cît a mai crescut în greutate? La Casa copilului, dezvoltarea celor mici este urmărită cu cea mai mare grijă, atît de personalul sanitar cît şi de cel pedagogic.

Buşteni. Cui să dea căţeluşul? In nici un caz, educatoarea de la creşa fabricii de hîrtie „1 Septembrie" nu-l va da celui care ţine degetele în gură!...

Bucureşti. Numeroase instituţii sanitare, modern utilate, au grijă de sănătatea copiilor noştri. Iată un aspect de la cabinetul de fizioterapie al spitalului de copii „Emilia Irza".

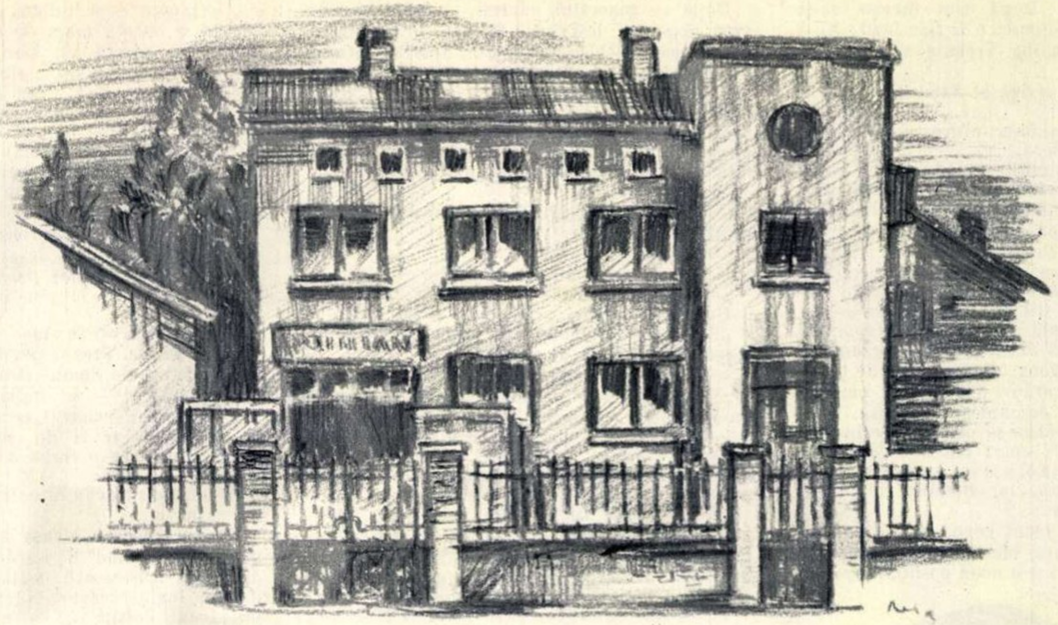

Nu se poate dormi...

Ilustrații de Viorel RADU

– nuvelă –

de H. ROHAN

Casa avea un singur etaj. Era una din acele case lipsite de gust, despre care puteai spune sigur că fusese construită după cerințele nu știu cărui înavuțit dornic de originalitate. Pe afară era vînăt-roșcată, cu pereții drepți, fără nici o podoabă arhitecturală, afară de vinele negre învrîstate de ploaie în carnea zidului, sub fiecare fereastră. Singur gărdulețul de fier, pe care se mai vedeau urme de vopsea verde, desena, în partea de jos, niște romburi neregulate. Două porți mari, cu clanțe în formă de șarpe, se deschideau în fața unui fost garaj care, de cîțiva ani, fusese transformat într-un fel de prăvălie, pe geamul căreia scria: „Aici se pun petice la mașină urgent". Dinăuntru se auzeau, cîteva ore dimineața și cîteva spre seară, ciocăniturile înfundate ale pantofarului.

Pe la patru după-amiază, pantofarul, un grăsun cu fața smeadă, cu ochi negri, adumbriți și păr alb, creț, tuns scurt, închidea încet porțile de fier, parcă temîndu-se să nu trezească pe cineva, apoi încerca încă o dată clanța prăvăliei și, urcînd cîteva trepte, dispărea tiptil în dosul ușii de la intrare, pe care o închidea încet, încet. Tot atît de grijuliu urca scara de piatră și pătrunzînd într-un hol mare, semicircular, din care se desfăceau cinci uși albe, se îndrepta în vîrful picioarelor spre apartamentul său, primul din stînga.

Ajuns în fața ușii, răsufla adînc, apăsa clanța cu mare băgare de seamă și fiindcă ușa începea deodată să scîrțîie, tresărea și-și mușca buza de jos.

„Deseară o ung"! — își șoptea el de fiecare dată, parcă cerîndu-și iertare față de cineva. „Aduc niște ulei de la mașina de cusut și o ung". Pe față-i apărea o încordare de om chinuit.

Pășind în casă, călca cu fereală pe pardoseala de piatră pestriță, căuta în semiîntuneric clanța, pipăind tulburat luciul ușii și, după ce auzea închizătoarea intrînd la locul său cu un pocnet care-l făcea să tresară iar, își desprindea încet mîinile de pe metalul rece, se apleca, își scotea pantofii, își punea niște pîslari cafenii și, dintr-o dată ușurat, alerga ca un copil spre bucătărie, uitînd cu totul de scîrțîitul ușii, de ulei, de pocnetul clanței.

„Sapristi!" — bodogănea în apartamentul vecin, generalul în rezervă Manoilescu, de cîte ori auzea scîrțîitul ușii. Se uita încruntat spre peretele care-l despărțea de pantofar, continuînd să bodogănească încă multă vreme, în timp ce se odihnea, acoperit cu un pled de campanie, într-un fotoliu uzat de piele verzuie.

„Boul ăsta de Artinian!... Bou! Bou!... În fiecare zi îmi strică somnul... Poftim, domnilor, ce înseamnă să trăiești într-un bloc! Și în ce companie! În ce companie!"

Din cînd în cînd, scotea din buzunarul hainei de casă o oglinjoară și-și privea lung obrazul scofîlcit, cu mici pete cafenii, bărbuța albă, tunsă cu îngrijire, părul, alb și el, pieptănat într-o parte, își umfla fălcile să vadă cum ar arăta fără zbîrcituri, apoi strecura oglinjoara înapoi în buzunar, bodogănind întruna și trăgînd de marginile pledului pentru a-și acoperi mai bine genunchii ascuțiți.

Din celălalt apartament, în care locuia profesoara de științe naturale, se auzea un bălăcit ușor. Profesoara nu era acasă, dar de cîteva zile avea în vizită pe fratele ei, popa Probozei, care, pe la ora două, își făcea apariția în capul scării, greoi, transpirat, strîmbîndu-se de durere și, în așteptarea soră-si, după ce intra în casă, se descălța, își vîra picioarele umflate în apă rece, începînd să-și resfire arar barba castanie, cu o expresie de îngîndurare în priviri.

„Iar bodogănește mareșalul — filozofa el în gînd. Are pe necuratul în el. Ba bodogănește, ba se plimbă de colo pînă colo. Parcă l-ar munci cugetul de ceva. Ori moartea-i dă tîrcoale și el se scutură, se scutură, dar degeaba, nu-i scăpare de ce e rînduit".

Apoi, din obișnuință, începea să țină în gînd predici înflăcărate unei mulțimi imaginare: „Au nu stă scris, în evanghelia lui Marcu, că cel păcătos..."

Dar zgomotul unor pași grei, care se auzeau din apartamentul de alături, acum călcînd pe parchetul scîrțîitor, acum țăcănind cu blacheurile pe mozaicul din baie, îi dezlîna predica, îi tîra gîndurile în altă parte.

„Și poetul e muncit..." — cugeta el cu privirea în barbă. „Tot merge, tot caută... Au nu se aseamănă el cu acela din pilda cu slugile, care..."

Iar dincolo, poetul, un bărbat înalt cu ochi negri, sprîncene negre și păr negru, se plimba nervos, cu mîinile în buzunarele pantalonilor, întrebîndu-se intrigat: „Ce dracu' face popa acolo? Își spală ciorapii?" — în timp ce prin minte-i treceau imagini și gînduri despre lume.

Semna Liviu Codrin. Dimineața lucra în redacția unei reviste literare. În jurul orei trei, venea acasă, întotdeauna cu un teanc de cărți sub braț, încruntat și tăcut. Străbătea din trei pași holul cel mare și, înainte de a intra în cameră, încerca dacă butonul difuzorului, rămas acolo încă de pe vremea cînd casa servise drept club, era deschis.

Difuzorul stîrnise multe discuții. Generalul cerea desființarea lui, iar Codrin și vecinul său, motoristul Brezina, care lucra la o uzină din apropiere, țineau să rămînă. Avea fiecare motivele lui... Codrin vorbise cu profesoara de științe naturale pe care existența difuzorului n-o supăra, deoarece în timpul emisiunilor era la școală, iar Brezina vorbise cu pantofarul care nu avea nimic împotrivă fiindcă el atunci lucra, dar „ce-o să zică generalul: Că nu-i dă respectul... și asta... cum să-i explice?... Vezi... mai bine să nici nu spuie că a vorbit cu el... El vrea să trăiască în pace cu toată lumea".

Nevastă-sa? Nu! Ea face ce spune el.

Mai era fiul generalului, Anatolie, inginer de poduri și șosele, dar acesta lipsea cu lunile, așa că de partea bătrînului militar rămînea numai noră-sa, Luciana, funcționară la telefoane, care-l susținea din principiu, fiindcă nici ea nu era acasă în timpul emisiunilor.

Codrin se mai plimbă de cîteva ori cu aceeași încruntare săpată între sprîncene, apoi se așeză la masa de scris și deschise un caiet în care-și nota, ca într-un fel de jurnal, gîndurile și imaginile mai deosebite.

Cînd apropie penița de hîrtie, din apartamentul motoristului Brezina se auziră vag un fel de plescăituri înfundate. Prin pereții foarte subțiri, urechea obișnuită cu zgomotele casei, desluși sunetele caracteristice ascuțirii briciului, pe care cineva îl mișca ritmic de-a lungul unei fîșii de piele, fixate cu un inel în tocul ușii.

„Brezina are ședință" — remarcă el în treacăt. Și scrise în caiet:

„Ar trebui să scriu o dată un poem despre demnitatea umană. Uite, de pildă, motoristul Brezina, vecinul meu, consideră o impietate să se ducă la ședință nebărbierit. El se consideră om de stat și ca atare trebuie să aibă o înfățișare îngrijită. Un ministru vine șleampăt la ședință? Nu vine! Iată concepția lui Brezina".

„E patru și Ica n-a venit" — mormăi Brezina în fața oglinzii, auzindu-l pe pantofar deschizînd ușa. După asta începu să-și ascută briciul. „Gligore o fi flămînzit. Nu-i nimic, n-o să-l ia naiba. Trebuie să pice și ea acum“.

— Radule! — își strigă el băiatul.

— Stai că viu.

— Aprinde focul și pune mîncarea la încălzit, că acuș vine mamă-ta.

— Da' unde-i pistolul? — dădu buzna Radu în baie, privindu-l în oglindă cu însuflețire. Îi plăcea să aprindă focul, fiindcă Brezina montase într-un pistol de alarmă o brichetă cu care-și aprindea țigările. De altfel nu era singurul lucru ciudat din casa lui Brezina. Pe pereți, se puteau vedea sîrme electrice, noaptea în fiecare încăpere ardea cîte un becușor de lanternă, o ușă glisantă banală se deschidea la apăsarea unui buton, un ceas vechi de buzunar anunța orele prin bătăi de gong, dintr-o cutie de țigări se auzeau cîteva acorduri din „Marșul partizanilor“ de cîte ori îi deschideai capacul... Dacă vreun musafir se grăbea să plece și Brezina găsea că „nu se face“, omul putea să apese de o sută de ori pe clanță și ușa tot nu se deschidea, deși nu era încuiată. Iar Brezina rîdea și-și arăta mîinile goale:

— Zău dacă am făcut ceva...

De la o vreme însă, electricitatea începu să pălească în ochii lui si o nouă pasiune îl prinse în mreje: energia atomică. Deocamdată nu făcea altceva decît să citească și să viseze.

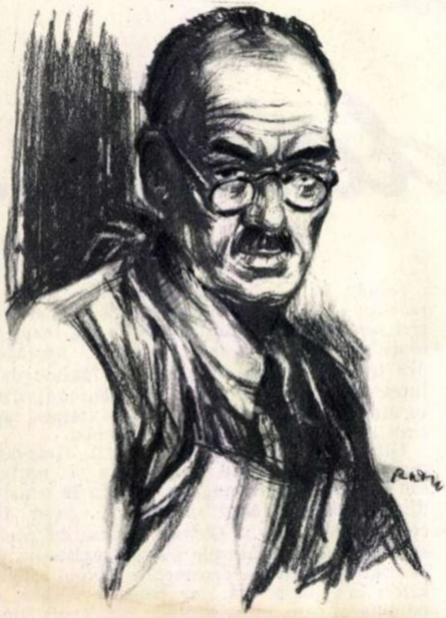

În oglindă apăru obrazul arămiu, cu mustăcioară roșcată, al lui Gligore, frate mai mare care trăia la țară și care-l vizita acum „cu o treabă“.

Gligore deschise gura, dar Brezina îl opri, cu briciul în aer:

— Nu merg, mă.

— Păi ce, am zis eu ceva? — făcu Gligore pe miratul.

Din robinet se scurgea fără zgomot un firicel de apă. Gligore îi privea sclipătul argintiu, preocupat de întrebarea pe care voia să i-o pună „căpățînosului“ său frate.

„Cum să-l iau?“ — se încruntă el, ciupindu-și mustața cu vîrful degetelor noduroase, cafenii și cu unghii late, crăpate.

De obicei, pe la patru și jumătate se stingeau ultimele zgomote și casa se cufunda în tăcere. Jos, erau birourile unei cooperative ai cărei funcționari plecau la ora trei, așa încît nimic nu mai putea tulbura orele de odihnă ale după amiezii. Toți locatarii ajunseră la o înțelegere tacită să respecte aceste ore. Fiecare din alte motive. Codrin era mulțumit, fiindcă putea lucra. Generalul voia să doarmă. Pantofarul Artinian mînca în liniște. Profesoara de științe naturale, cînd era acasă, corecta tezele elevilor. Brezina se întindea în pat și citea sau lucra cu niște unelte minuscule la nu știu ce inovație.

Se întîmplă însă, o dată, ca ordinea aceasta să fie tulburată de două incidente.

După ce generalul adormi, nepotul său de vreo nouă ani ieși tiptil în hol. Peste cîteva minute se deschise încet ușa apartamentului lui Brezina și tot atît de tiptil se strecură afară Radu.

O vreme se jucară liniștiți, pe covorul moale care acoperea tot holul, vorbind în șoaptă. Apoi, nu se știe din ce pricină, Radu se făcu roșu la față și în liniștea adîncă se auzi deodată:

— Capitalistule!

— Dre-eepți! — strigă ascuțit nepotul generalului.

— Moșierule!

— Dre-eepți! N-auzi, soldat!?

— Clasă mucegăită!

Generalul tresări prin somn și se trezi.

„René“ — fu primul lui gînd. „Il bate pe René, tîlharul ăla de copil!“.

— Moșierule! — auzi glasul „tîlharului“.

„Vai, vai, vai!“ — gemu generalul, punîndu-și papucii cu mîini tremurînde.

— Dre-eepți! — auzi ascuțit glasul lui René.

„Vai de mine! Îl omoară!“

Cînd deschise ușa, ștrengarii o zbughiră pe scări în jos și de acolo în stradă.

„Îl strică de tot“ — oftă generalul, închizînd ușa. Se întinse în fotoliu, își trase pledul pe genunchi și deodată se indignă. „Poftim, domnilor, ce se învață astăzi în școli! Clase. Moșieri. Capitalism!“

Își scoase oglinjoara și se privi. Vîna groasă de la gît i se zbătea tare sub pielea zbîrcită.

„Tot sistemul de învățămînt e pus sub semnul revoluției sociale, al violenței, al dezbinării păturilor... Ce cruzime! Să tulburi mintea fragedă a unor copii. Unde exista asta înainte? Copilul învăța muzica, religia, latina, greaca veche. La istorie se învăța despre Dragoș Vodă și zimbrul, despre Matei Basarab și Vasile Lupu. Istoria avea o poezie a ei... Și acum se descoperă că tot trecutul acestui popor e plin de răscoale și de revoluții. Naiba s-o mai înțeleagă de istorie, dacă poți s-o întorci așa, cu capul în jos. Acum istoria e plină de Doja, de Rakoczi, de Tudor Vladimirescu, de Horia, Cloșca și Crișan și ți se vorbește de ei tot atît de mult ca și despre Ștefan cel Mare sau Mihai Viteazul, acești giganți ai artei militare romînești“.

Degetele lui subțiri și zbîrcite trăgeau nervos de marginea pledului.

Ceva îl făcu să se mai liniștească. Mînia i se mai potoli și pe față i se întipări o undă de nedumerire, amintindu-și cu un ciudat amestec de bucurie și mîndrie că de curînd, într-un manual pentru cadrele de ofițeri, au fost folosite citate din lucrările lui despre „acești doi giganți ai artei militare romînești“.

Această întîmplare îl dezorienta ori de cîte ori își amintea de ea, îi zdruncina logica. Nu mai înțelegea nimic. Cum puteau să-l citeze pe el, un general din armata veche? La care, numaidecît, se adăuga altă întrebare: de ce-i dădeau pensie? Asta ascundea probabil ceva.

Anatolie, fiul său, îi explica: „Tu n-ai slujit nici pe Antonescu, nici pe Hitler și asta nu-i puțin lucru. Afară de asta, ești cunoscut ca patriot. Crezi că altfel mi-ar fi dat mie un asemenea post în minister? Cît despre istorie... Ce vrei, tată, lumea nu stă pe loc. E epoca materialismului, a atomului“.

Cînd îl auzea vorbind așa, se înfuria și începea să bodogănească, lipăind nervos, cu papucii lui de pîslă neagră, pe parchetul gol. „Te-ai muiat! — îi striga el. Nu-mi semeni de loc. Cauți explicații: Materialism! Atom! Există o singură lege în viață. Să-ți faci loc spre fericire cu pumnii, cu ghearele, cu dinții. Cînd începe să-ți pese de alții, ești pierdut. Pe cîmpul de luptă, nu mă interesează că dușmanul e om ca și mine. Trebuie să-l nimicesc. Altfel mă nimicește el pe mine. Asta-i legea supremă. Eu sînt prea bătrîn, ca să mai lupt. Dar tu, de-abia ai înflorit. Ce-i muierismul ăsta? Un bărbat e un soldat. M-ai înțeles? Soldat.“ Nemaigăsind cuvinte, strîngea pumnul pe care se întindea, lucioasă, pielea străvezie, uscată, pătată de boala de ficat:

„Mîm! Mîm!“

Și bătea din picior, străpungîndu-l cu o privire albastră, încețoșată.

După ce se gîndi iar la toate acestea, zîmbi deodată și-și mîngîie visător bărbuța albă.

„René îmi seamănă... Ce ton, domnilor! Ce ton! Dre-eepți! Nepoțelul bunicului, viteaz... Dre-eepți! Dre-eepți!...“

Cu acest gînd ațipi.

„Un mucos“ — se indignă pantofarul Artinian, băgînd o bucată mare de carne în gură. „Un mucos!“ — repetă el. Dar nu se hotăra încă cine să fie „mucosul“: fiul motoristului, sau nepotul generalului. „Un mucos“ — repetă el pentru a treia oară, mestecînd zdravăn bucata de carne cu pîine multă. Apoi își miji ochii într-un zîmbet. „Al dracului copil! He, he... De unde o fi auzit-o? Copiii din ziua de azi! Le trîntesc cîteodată, de te miri de unde atîta deșteptăciune“.

„Hm!“ — făcu el admirativ, înfigînd furculița în altă bucată de carne. „Probabil că-l cam strînge pe galonat, dacă a auzit. Să-i spuie așa lu' René al lui, lu' îngerașu' bunicului. He, he“...

Artinian chicoti în sine.

„Nu-i nimic. Prea îl rîzgîie. Nu-l vezi? Gata cu apucături de domn. Dre-eepți!“.

„Un mucos!“ — se indignă el de-a binelea. „Zi-i mă, dă-l încolo. Las' că și așa te privesc de sus, parcă ar fi nu știu cine. He, he! A fost“. (Asta era o vorbă a lui Brezina, care-i plăcea).

Și înfipse zdravăn furculița într-o altă bucată de carne.

Parcă-l răcorea ofensa adusă nepotului de general. „Așa, mă! Să-i ardă la ficați pe boierii ăștia, pe aristocrații ăștia. Pe cucoana lui domnu' inginer o doare la talpă, dacă are branț de pînză. Poftim! Că de ce nu-i pun de piele, dacă-mi plătește atîta. Crede că m-au pricopsit. Și ai dracu', nu pot veni la prăvălie. Trimit servitoarea să mă cheme, să le iau lucrul de acasă. Le pute să vină singuri. He, he... Poetul, cît e el de poet și tot vine, dar ăștia, galonați! Cu nasu-n sus“.

Mesteca repede, trimițînd în gură mereu bucăți de carne și multă pîine.

Nevastă-sa strigă ceva din bucătărie. Artinian holbă ochii, îngrozit. Se ridică iute de la masă și, călcînd în vîrful picioarelor, se apropie de ușa bucătăriei, șuierînd furios:

— Sssst!

Și încă o dată:

— Sssst!

După care adăugă printre dinți:

— Ești nebună?

Cu respirația oprită, ascultă o clipă dacă nu se aude vreun zgomot dinspre peretele generalului și murmură în șoaptă:

— Doarme generalul...

Apoi se așeză din nou la masă și continuă să mănînce.

— He, he... — zîmbi el.

„Căci de acum înainte, de vor fi cinci într-o casă, vor fi dezbinați: trei contra a doi și doi contra a trei“—murmură popa Probozei în barbă, auzind cearta dintre copii. „Va fi bogatul contra săracului și săracul contra bogatului, hainul contra milostivului și milostivul contra hainului, nedreptul contra dreptului și dreptul contra nedreptului“.

Își răschiră degetele picioarelor și le privi lung în apă, oftînd.

„Și iată, a venit și veacul acela — cugetă el. Căci azi chiar și acei ce sînt nevîrstnici și neștiutori, trăiesc în învrăjbire. Oamenii s-au înrăit, s-au lepădat de cele sfinte. Odraslele nu și le mai cresc în frica lui dumnezeu,„fiii aceluiași neam se înstrăinează unii de alții.

Dar ca și în alte dăți, simțea ceva șubred în gîndurile acestea. Îl rodea viermele îndoielii. Dintr-o anume clipă a vieții, parcă s-a zămislit în el, în afund, un ochi care din cînd în cînd fulgera în negura cugetului său tulbure, cum fulgeră în noapte ochiul pisicii.

Pînă nu s-au împărțit pămînturile moșierilor, viața lui a fost limpede ca apa de izvor. Și deodată s-a tulburat totul. A pierdut din puterea asupra oamenilor. Lumea în biserică s-a împuținat și glasu-i răsună ca într-o mitropolie...

Ochiul acela zvîcnește cîteodată cu o tresărire de fulger parcă pentru a-l ajuta să vadă limpede, dar tulburarea stîrnită atunci e atît de groasă, de neguroasă, că și lumina lui se tulbură și nu mai înțelege nimic.

După un îndemn lăuntric, simte nevoia să le spună oamenilor cu glas de tunet: „Luați seama! Nu fiți lacomi la bunurile acestei lumi, căci veți pierde viața veșnică“.

Dar ochiul cel din afund fulgeră scurt: „Acum, cînd pentru flămînzi se deschid porțile belșugului, nu-i putere să-i oprească“.

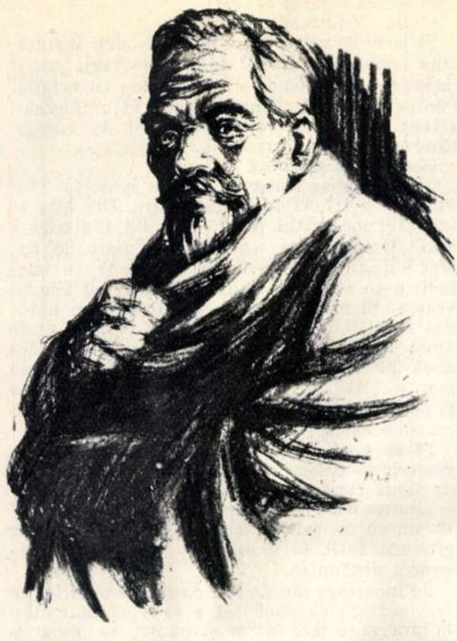

Iar în predicile de duminică, rostea ca și în urmă cu douăzeci de ani, cu aceeași înflăcărare profesională: „Nu căutați bogăție, căci gheena va mistui în flăcări și pucioasă pe cel ce se-nfruptă din bunătățile acestei lumi și uită de dumnezeu. De-a pururi și în vecii vecilor va fi supus chinurilor. Amin!“

După care auzea pe unii în drum spre casă, luîndu-l în derîdere:

— Moș Nichita, dumneata o să arzi la scaraoțchi, că prea ai multe zile-muncă...

Dar așa cum era, Moș Nichita mai aducea cîte-o pulpă de miel înaintea paștilor... niște prune... o ploscă cu rachiu...

Și trebuia să se potrivească după viață. „Or acestea toate se petrec întru împlinirea, sfintelor scripturi?“—își resfiră el barba, privindu-și degetele lungi cu unghii albe (încerca o predică „pe înțelesul vremurilor de azi“). „Au nu e evanghelia bună pentru toate veacurile?... Și nu zice mîntuitorul: „Iubește pe aproapele tău, ca pe tine însuți“? Dar ce fel de *aproape* este pentru muncitor acela care trăiește în lux și trîndăvie pe spinarea lui de trudnic? Acela nu îi e aproape, ci fur. Dar pentru trudnicul țarinei, ce fel de *aproape* poate fi acela care nici nu-și poate număra avuțiile și-și trimite slugile cu biciul să-l bată, și trimite jăndari să-l omoare? Au pentru bogați și fățarnici propovăduia mîntuitorul? Nu, ci pentru mulțimile cele multe și obidite“.

Ochiul cel din afund fulgeră scurt și predica se topi. Căci și el îl slujise pe bogat și propovăduise de la altar ca săracul să asculte de poruncile asupritorului și să muncească pentru el. Și nu înțelegea cum fusese cu putință să facă așa... Înțelegea că venise o vreme de dreptate pentru săraci, dar nu înțelegea „de unde atîta învrăjbire?“ Și iar se înflăcără, ca în fața unei mulțimi imaginare: „Oare bogatul nu e ca acel negutător care l-a întrebat pe domnul cum să se poarte ca să moștenească viața veșnică și care gata ar fi fost să facă tot ce-i va cere, dar cînd mîntuitorul i-a spus: „Mergi și vinde cîte ai și dă la săraci“, el s-a întristat de acest cuvînt și s-a dus mîhnit, fiindcă avea avuții multe? Bogatul nu dă de bună voie săracului. De aceea el nu-i e aproape. Dar acuma, cînd el nu mai are avuții, nu-i este el aproape?“

Se gîndi lung la această descoperire și încheie în gînd: „Săracul nu-i iartă bogatului, fiindcă s-a lepădat de cele sfinte. A uitat de învățătura domnului: „Și iartă tu pe vrăjmașul tău“.

Și nu zice domnul: „Mulți dintre cei dintîi vor fi cei de pe urmă și cei de pe urmă vor fi cei dintîi“? Au nu e azi vremea celor de pe urmă? Acelora care au fost cei dintîi nu li-e îngăduită supărarea. N-a fost proorocit așa de domnul? Dar de ce se supără aceștia? Fiindcă și ei s-au lepădat de cele sfinte. Iată, de aici vine izvorul învrăjbirii“.

Popa Probozei își ridică privirea, inspirat. Într-un tîrziu, obosit și sătul, înconjurat de liniște, adormi cu capul în piept.

„Bătrîn ipocrit!“—izbucni Codrin, plimbîndu-se cu pași mari prin toate încăperile. „Iată fructul poveștilor tale cazone. În vinele copilului mai curge încă sînge curat, neștiutor, dar în sufletul lui a și început să picure otrava spirituală a manoileștilor“.

Ochii lui aruncau fulgere. De cîte ori ajungea în dreptul ferestrei, privirea îi aluneca în treacăt pe strada goală. Își aștepta nevasta.

„De trei ori ipocrit și nerușinat! Îi spui „îngerașule“ și în același timp îi pervertești sufletul. Iar mîine „îngerașul“ va otrăvi totul în jur cu concepția lui despre viață. Va călca în picioare tot ce e frumos, va fi cinic și tiranic și va semăna în multe privințe cu un bătrîn maniac și răutăcios care-l legăna pe genunchi în copilărie, susurîndu-i în ureche tot felul de povești neghioabe. Și va suferi. Va suferi groaznic, fiindcă mîine nu-și va găsi nicăieri locul. Există oare cruzime mai mare?“

Părea că abia așteptase un prilej ca să poată izbucni. Îl ușura de un chin mistuitor care ardea tot timpul înlăuntrul său, un chin născut încă din adolescență. Era sensibil la cea mai ușoară miasmă a cruzimii, a egoismului și meschinăriei, a murdăriei morale, a aroganței și individualismului, a lingușirii și fățărniciei. Era ca un cer senin pe care apar deodată nori de păcură și care-și dezlănțuie vînturile cele mai aprige, ca să-i alunge, să-i sfîșie, pînă la pieire. I se potriveau foarte bine cîteva versuri pe care le scrisese mai demult:

Să nu mai lași vreodată cerul
De nori smoloși să se mînjească,
Spre a-l feri — scoate jungherul!
Cu sînge-a fost spălat el, cerul!
Deci, brațul tău nu șovăiască!

Numai vederea generalului, a părintelui Probozei, a unui fost agent de bursă al cărui nume apărea înainte în toate ziarele și care acum și-a deschis o fructărie în colț, a unui fost industriaș care vinde pe ascuns stofe „aduse din străinătate“ și de pe al cărui chip n-au dispărut încă îmbuibarea și zîmbetul triumfător al stăpînului, îl revoltau cu o putere de nestăpînit. În schimb, încerca o bucurie răzbunătoare, plină de satisfacția puterii, cînd îl vedea pe fostul negustor de covoare și argintărie, ducîndu-se în duminici ploioase cu bocceluța la Talcioc.

Aceștia erau cei care-l umiliseră și-l disprețuiseră, de răceala cărora s-au zdrobit toate elanurile generoase ale tinereții, toate visurile. Cei care-l ținuseră la uși cu inima tremurînd de emoție și care trecuseră pe lîngă el fără să-l bage în seamă. Cei care-l batjocoriseră în presă. Ei erau. Iată-i! N-au pierit o dată cu regimul. Trăiesc alături de noi, în aceeași casă.

La gîndul acesta revenea adeseori. Și el îi aducea parcă în nări mirosul ațîțător al luptei, îi smulgea din suflet o șoaptă gîtuită, pătimașă.

„Da! Pe ruine din care mai iese fum, din care se mai înalță praful molozului aruncat peste umăr, pe ruinele acestea care abia acum cînd curățim locul dau la iveală cîte găuri de șerpi și de vipere ascundea blestemata casă pe care am dărîmat-o, pe ruinele acestea și nu *alături*, trebuie să muncim și în același timp să ne ferim cotul de mușcătura șarpelui“.

Pașii lui răsunau apăsat.

„Muncim cu ochii scoși din orbite, ca să vedem în toate părțile cînd ridicăm mistria și nu ne îngăduim o singură clipă de răgaz, o singură clipă...“

Codrin se opri.

„Dar e generalul dușman de clasă?“

Era o întrebare pe care nu și-o pusese pînă atunci.

„Nu știu“, porni el iar. „Nu pun mîna-n foc. Orice e cu putință. În orice caz, nu ne iubește. Nu poate exista iubire acolo unde interesele sînt potrivnice. Dar nici nu poți judeca lupta de clasă raportînd-o la cutare sau cutare individ—se împotrivi ceva în el. Doar nu distrugerea indivizilor o urmărim noi, ci a clasei“.

Se opri în fața ferestrei. Lelia nu se vedea încă.

„De ce o fi întîrziind atîta?“

Lelia era la doctor. Își doreau un copil. De ani de zile îl așteptau, cu înfrigurare și emoție. Și acum se pare...

„Dacă l-am avea...“ — își spuse el, gîndindu-se cu bucurie cum va arăta casa lor cînd vor avea un copil. De atîtea ori nădăjduise în felul acesta și tot de atîtea ori deznădăjduise. „De ce nu vine o dată?“

Și ca orice om care nu are copii, se simțea atras spre copiii altora. Se gîndi iar la René și la general.

„Păcat că copiii nu pot fi despărțiți de ei, smulși din mlaștina lor otrăvită. În orice caz, pe măsură ce vor crește și vor deveni stăpîni pe soarta lor, își vor da ei singuri seama de adevăr. Dintre aceștia vor mai ieși și oameni cumsecade“.

Multă vreme se mai auziră pașii lui pe parchetul scîrțîitor și pe mozaicul din baie, dar popa Probozei dormea...

„Al dracului copil“ — mîrîi Brezina, întrerupîndu-se din citit. „Tot ce aude în casă, aia spune“.

Stătea pe pat cu o carte în mînă, în timp ce mîna cealaltă se odihnea pe genunchii nevestii care-i cosea un nasture la mînecă.

— Ei și ce dacă! — șuieră ea arțăgos, dînd din umeri și trăgînd tare de ață, pînă zbîrnîi.

Brezina o privi tăcut, puse cartea pe piept, mîna sub cap și-și ridică ochii spre tavan.

Dintr-o dată i se făcu cald. Se răsuci cu un fel de îndîrjire ascunsă, ca și cum ar fi vrut să arunce ceva de pe piept, de pe umeri, de pe brațe.

Dar acel ceva era înlăuntrul lui.

„Adică ce m-am gîndit eu?“ — îl trecu o fierbințeală din tălpi pînă-n creștet. „Să nu-l supere pe jupîn? Adică să tacă? Adică să-i lingă scuipatul?...“

— Da' stai, omule, la un loc și nu te mai tot trage așa — îi smuci mîna nevastă-sa, aruncîndu-i o privire supărată.

„Adică asta am vrut?... No-ooo! No-ooo, jupîne...“

Nu asta a vrut. Vorbele au ieșit așa, de la sine.

„Încă mai sîntem proști, mă“ — gîndi el cu ură. „Adică ce vreau să fac din copil?“

Clătină capul.

„Greu, mă... greu...“

Voia să fie om. Și în sufletul său mai pîlpîia ceva din umilința slugii. Asta îl tulburase. Simțise din care izvor otrăvit țîșniseră vorbele acelea.

Cînd avea șase ani, copiii boierului l-au poreclit, „varză-acră“, fiindcă l-au văzut într-o zi la gardul conacului mușcînd dintr-o jumătate de varză acră. La școală, învățătorul îi spunea: „Bă! varză-acră, bine ți-a zis cine ți-a zis. Du-te, bă, la oi, că școala nu-i butoi“.

După asta auzea pe uliță:

Du-u-te la o-oi
Școala nu-i bute-oi...

Taică-său fusese cantaragiu la un morar care avea și atelier mecanic. Cînd a terminat școala, l-a băgat ucenic. Mai erau vreo cinci băieți.

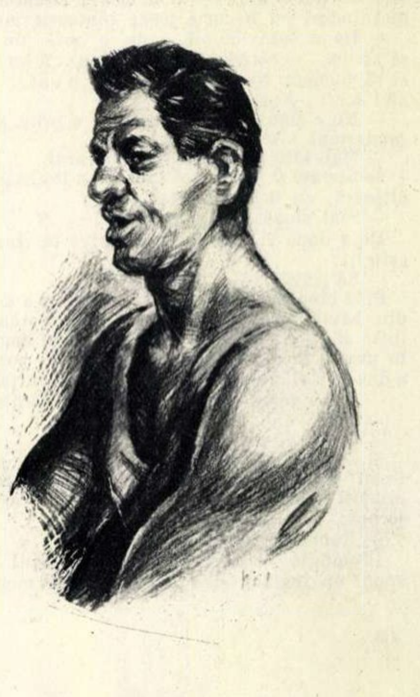

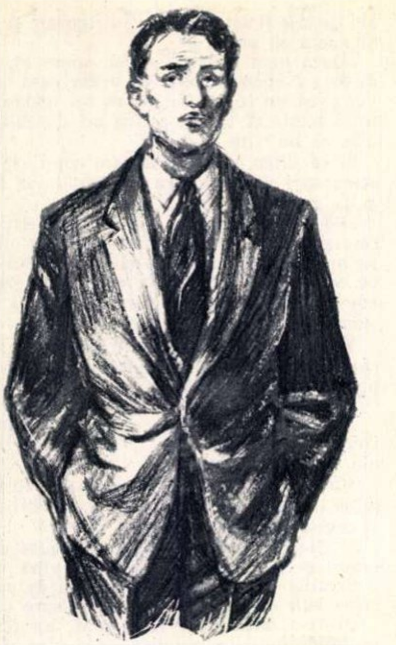

Morarul venea dimineaţa în atelier și striga din ușă cu o voce groasă, ca la armată:

— Bună dimineaţa, băieţi!

Iar băieţii care unde se găseau, luau poziţie și strigau:

— Să trăiţi!

Ceva în el se împotrivise acestui „să trăiţi"! Morarului nu-i scăpase.

— Băă! Varză-acră! – urlă el într-o dimineaţă, tu de ce maiu' mă-ti nu saluţi? Ești trufaș, bă? Da, bă? Băă! scot eu trufia din tine...

Și-a scos-o. Într-o zi l-a chemat în casă, i-a poruncit să se dezbrace și, gol, l-a adus în faţa unor musafiri pe care-i avea la masă, primarul, jandarmul, notarul și încă vreo doi chiaburi, toţi sătui și beţi.

— Băă, varză-acră! — i-a spus morarul — auzi colea, strigă după mine... Băă! Nu te smuci... strigă, cînd îţi spui: „Sînt slugă, să trăiţi!"

N-a vrut să strige. Morarul i-a dat o palmă. I-au turnat vin în cap, l-au scuipat. Era totuși un copil. N-a mai putut și printre lacrimi a început să spună:

— Sînt... slugă... să... să... trăiţi!

— Înc-o dată!

— Sînt slugă... să... trăiţi!

— De o sută de ori să spuie! — a răcnit primarul cu frenezie.

Iar morarul urla, însoţindu-și poruncile cu bătăi din picior:

— Înc-o dată!

— Înc-o dată!

— Înc-o dată!

— Se pune gura! — a strigat el triumfător, pleznindu-l cu bucurie peste pîntecele gol.

— De o sută de ori... de o sută de ori să spuie... — răcnea primarul. Una... a început el să numere. Nu, am greșit. Acu' e una... Nu; nici acu'... Acu'...

— Nu e dom' primar, nu e... — a prins jocul jandarmul. Acu' e una...

— Mai tare, bă! — striga morarul.

Se-nserase și el tot mai spunea cu limba grea, cleioasă, cu ochii injectaţi:

— Sînt slugă... să ... trăiţi...!

De a doua zi a început să strige în rînd cu ceilalţi:

— Să trăiţi!...

Pînă cînd taică-său s-a îmbolnăvit și a murit din bătaia care s-a iscat la vreo săptămînă între el și morar. Atunci a fugit și s-a angajat în uzină, la motoare. Nu se știe cum, porecla a dus-o cu el. În prima zi, maistrul l-a întrebat:

— Băă, varză-acră, tu știi să te iscălești?

— Știu.

— Ia iscălește-te!

Și i-a întins o mătură cu coada lungă. „A se iscăli" însemna a mătura toată hala de montaj, urmărit de rîsul maistrului care-i spunea în batjocură:

— Punctu' pe i, băă, punctu' pe i...

„Domnule varză-acră — avea obiceiul să-i spună un inginer cînd venea pe la motoare dumneata ai să devii motorist cînd mi-oi pupa eu tălpile. Ha... ha... ha...!

Fără nici un motiv. Numai ca să rîdă ceilalţi. După asta îl bătea pe umăr:

— Glumesc... glumesc...

„În zece ani m-au domolit" — povestea el cîteodată cu glas scăzut.

Voia să fie om. O dorinţă grozavă de a i se preţui munca, de a i se recunoaște agerimea, o foame sfîșietoare de a fi respectat, de a trăi omenește, puseseră stăpînire pe el și viaţa îi umplea sufletul de dulceaţa răzbunării pentru tot trecutul lui amar. Voia să fie om. Dar în sufletul lui mai pîlpîia ceva din umilinţa slugii...

„Adică asta am vrut?" — se întrebă el încă o dată. „No-ooo! jupîne".

Își înălţă bărbia și se-ntinse mai bine în pat.

„Da — și ce dacă? Las'că-i bine. O să se supere, n-are decît (se gîndea la general). Pe copil nu trebuie să-l baţi decît pentru fapte rele. Dar asta, pe cinstea mea, dacă-i o faptă rea... Las'că-i bine. Să înveţe să se descurce singur. Nu să crească în umilinţă și oricine să-l calce pe coadă. Și pe ălălalt îl vezi? Degeaba îi trimiţi la școală pe gratis și-i dai învăţătură ca lumea. E lege; ce naște din pisică, șoarece mănîncă. De mic îl învaţă să ne dușmănească, să se uite la noi ca la slugi. Ei — numai generali, noi — niște ăia, niște pîrliţi de soldaţi proști. Nu ne înghit că stăm în același bloc. Ei care stăteau altădată într-o casă și mai mare ca asta, singuri".

În camera cealaltă, Gligore era culcat pe jos, acoperit cu cojocul de oaie, dar nu dormea. Se uita pe sub cojoc la picioarele numai în ciorapi ale lui frate-său, care se vedea pe pat, prin ușa deschisă și se gîndea cum să-l înduplece. Nu voise în ruptul capului să se culce în pat. Așa era el învăţat, de-acasă. Să doarmă pe jos, acoperit cu cojocul.

„A fost. A fost" — își urmă Brezina gîndul.

Se întoarse spre frate-său:

— Gligore!

— Ău!

— Nu merg, mă.

Gligore deschise gura să spună ceva, dar se opri: „Lasă-l acum. O fi visat urît..."

„Copilul, ce-i el vinovat? — gîndi mai departe Brezina. Părinţii, rudele, bunicii... Ei strică. Și toate vin de-acolo că nu se lucrează bine cu comitetul părinţilor. De ce să facă parte din comitet generalul, cu ideile lui învechite și n-ar veni la ședinţe inginerul sau nevastă-sa? Doar ei sînt părinţii. Ce, ăsta e comitetul bunicilor? Păi, zău așa! Asta—una. Pe urmă, ar trebui făcute niște schimbări pe acolo. Bătrînul Ojac o fi el cumsecade, o avea el „trecut", dar ca președinte e slab. Asta — două. Pe urmă trebuie hotărît o dată ce facem: Makarenko sau Pestalozzi? Prea multe discuţii pe chestia asta. Să știm. Asta — trei. Pe urmă, ar trebui schimbată secretara comitetului. Prea e ocupată cu gospodăria ei și prea nu ţine la curent scriptele. Și nici să întocmească un proces-verbal ca lumea nu știe... Asta —patru!"

Nevastă-sa rupse aţa în dinţi, și lăsîndu-i mîna pe pat, se ridică grăbită.

— Mai rupe-l și altă dată că ţi-l coase dracu' spuse ea și se ridică în vîrful picioarelor să pună pe dulap piuliţa de alamă în care ţinea nasturii, acele, aţa.

Dincolo, Gligore se uita la ciorapii lui frate-său și se întreba dacă cearta copiilor nu i-ar putea sluji cumva să-l înduplece. Să-l ia dinspre partea asta, cu copilul. Să-l aducă pe Radu cu el cînd o veni, să-l mai îngrașe, că-i cam slăbuţ...

„Slăbuţ, slăbuţ — alunecară gîndurile lui, nimic de zis, dar ăsta cînd s-o face mare o să fie leit taică-său. Tot căpăţînos și mîndru și otrăvit la limbă. Deștept foc. Ţţţ! are și de la cine... În neamul nostru toţi sînt deștepţi... Are, de ce să n-aibă? Vrea să-l facă inginer. Să-l facă. Nimic de zis. De ce să nu-l facă? Ce stă taică-su în casă frumoasă, dar ce-o să stea el!

Și puștiu-ăla, cine-o fi, nepot de general sau ce mă-sa o fi, să nu mi-l ia așa peste gard, că mi-i nepot" — se burzului el sub cojoc.

„Ei, lasă-i că-s copii", răsări de undeva un gînd blînd. „Copii, copii, nimic de zis, dar cînd s-o face mare, ăla să nu i se uite în cap, că acum nu mai e ca înainte: „Să trăiţi, domnișorule, cuconașule!". Și „cuconașul", „domnișorul", o scîrbă de asta de nici n-a termenat școala primară, scotea limba la tine, om în toată firea cu copii ca el. Să nu-i croiești una cu sapa în fundul pantalonilor de catefea? Și p-ormă „domnișorul", „cuconașul", ţîștea! urlînd la boier.

Și te lua boierul la rost:

— Bă! Vită încălţată!

Și jart! îţi rupea vreo două. Ba mai înainte, cînd trăia alde tata, îi dădeau nădragii jos, îl întindeau pe o bancă și-l înnegreau cu vergile. Pentru cîte-o spîrcîitură ca asta. Ptiu! Las'să-l atingă nepotu'... vangheia mă-si de moșier. Cînd i-o da una, îl lasă lat..."

Căscă și se scărpină în cap.

„Înghiţi-și-ar porunca! Eu am spus: tot răul vine de la trîndăvie și îmbuibare. Din asta se învaţă și poruncitul. Mă, fă aia... Bă, fă ailaltă... Stai! Drepţi! Hai, ce-aștepţi? Nimic de zis. Mai e destulă trîndăvie, că nici după ce i-am belit n-au sărăcit ei atîta ca să nu mai trîndăvească. Și mai adună ei și-acuma, știm noi... Ăștia ar trebui strînși toţi și trimiși acolo unde se fac pîinea și mălaiul... Să ni-i dea nouă pe mînă, să-i învăţăm noi ce-i aia muncă... Atunci o să le iasă o dată cu lenea și poruncitul din ei. Să nu mai fie unul care să nu muncească... vangheia mamii lui..."

Și se gîndi ce muncă îl așteaptă pe el în gospodăria colectivă și ce muncă pe pămîntul de lîngă casă, unde cultiva legume.

„Barem dacă mi-ar repara Constantin motorul să am cu ce uda — își spuse el. Adică tu te gîndești întîi la grădină?" — parcă-l mustră careva dinăuntru.

Se încurcase rău de tot. Aruncase o vorbă într-o ședinţă că dacă tot e să vină muncitori la ţară, el se face luntre și punte, se duce la București, la partid și-l aduce pe frate-său și acum Constantin nu vrea nici mort.

„Și dacă nu vrea el, nici partidu' nu-l silește. Parcă poţi să-i silești pe căpăţînoși din ăștia de alde frate-su? Nimic de zis..."

Și totuși simte că va pleca fără Constantin și colectiviștii o să-l judece crunt...

„Vangheia mă-si de motor! Cu ce uzi grădina, mă?"

— Constantine! strigă el de sub cojoc.

„În viaţă trebuie să știi să te aperi — filozofa Brezina... Iar ca să te aperi, trebuie să știi să organizezi, să pui oamenii potriviţi la locul potrivit, să pregătești totul, să alegi momentul și pe urmă să acţionezi tare, fără milă..."

— Nu merg, mă — se adresă el lui Gligore. Ţi-am spus.

„Să luăm chiar și sfatul popular. Și acolo ar trebui schimbat cîte unul. În locul șefului serviciului comercial care acuma..."

Gligore îl întrerupse iar:

— Nimic de zis, mă, dar ce să fac cu colectiviștii, Constantine?

— Nu merg, mă, ce naiba.

Și-și continuă gîndul:

„Nu prea le plac lor scuturături din astea. Dar numai așa poţi să te aperi. Altfel te doboară. Nu vezi ce e în inima lor; dușmănie, boierie. De mici cresc așa. Ei — numai generali, noi soldaţi proști: Ce dracu' o fi în capul lor? Ei nu văd că s-a schimbat lumea?"

Pe piept, mîinile lui răsuceau în neștire cartea pe toate feţele și în faţa ochilor îi apărea mereu titlul ei, tipărit cu alb pe coperta albastră, „Imperialismul atomic"... „Imperialismul atomic"... „Imperialismul atomic..."

— Dacă citești „atomic" pe dos, ce iese? întrebă el pe neașteptate, cu o sclipire copilăroasă în priviri.

Ica întoarse capul, surprinsă:

— Ce-ţi veni?... Ca un copil, zău...

— Ce pierzi, mă tu? — rîse Brezina, ia vezi, ce iese?

— Ci-mo-ta — silabisi ea încă nedumerită. (Unde vrea să ajungă?).

— Asta pe ungurește înseamnă odraslă, exclamă Brezina bucuros de cunoștinţele sale.

— Da, bună odraslă... de capul dușmanilor!...

— Poa'să fie și odraslă, ce crezi tu? Ce tu crezi că n-o să fie și motoare atomice? Eu m-am gîndit la asta... Mă! — strigă el, adresîndu-se lui Gligore — ai vrea să ari cu tractoare atomice?

— Aș vrea.

— Da' fără tractoare ai vrea?

— Du-te-ncolo...

— Mă, vorbesc serios — rîse Brezina. O să arăm cu unde electrice. Adică fulgerul care e în stare să spintece un stejar, n-ar fi în stare să are pămîntul? Ai? Ce crezi tu?

— Și faci tu fulgere?

— Dacă am centrale atomice, fac cîte fulgere-mi place.

Și rîse.

(Urmare în numărul viitor)

Directoarea

—Pagini dintr-un carnet de creaţie—

de Alexandru ŞEN

Dintr-un carnet în care-mi notez fapte şi întîmplări despre oameni, desprind aceste pagini despre un om al vremii noastre. Le public aşa cum le-am surprins, păstrîndu-le caracterul de note care presupun o închegare viitoare. Omul despre care scriu este într-adevăr deosebit şi mă tem că o prea grăbită prelucrare a însemnărilor să nu alunece la suprafaţă.

10 noiembrie

Ora 7 dimineaţa. Printre vehiculele care se grăbesc în zarva începutului de zi, iată şi camioneta aceea mică de culoare verde. Pierdută între masivele autocamicane şi autobuse, îmi pare şi mai puţintică la trup, o bătaie abia auzită a inimii puternice de oraş mare. Totuşi, cînd o văd, miliţienii aprind în calea ei culoarea ce deschide drum liber, tramvaiele şi autobusele îşi încetinesc mersul, parcă temătoare să nu-i facă vreun rău, iar pietonul, surprins la jumătatea drumului şi silit să se întoarcă, se supune zîmbind. Căci la ferestrele camionetei se iţesc nenumărate căpşoare cu zulufi de aur sau negri ca abanosul, străluceşte în ochi nesfîrşita nedumerire a copiilor în faţa pasionatei simfonii a vieţii.

Iar pe geamul din spate, parcă întregul popor a scris avertismentul pătruns de o părintească prevedere: „Atenţie copii!"...

La ora în care oamenii muncii îşi încep activitatea, zeci de camionete asemănătoare îşi culeg preţioasa încărcătură din toate colţurile oraşului.

Mamele îşi mai sărută o dată fetiţa sau băieţaşul, apoi îl încredinţează însoţitoarei. În curînd vocea lui se va adăuga corului vesel al colegilor şi după puţin timp o vor saluta pe aceea care vreme de cîteva ore le va înlocui mama: „Bună dimineaţa, tovarăşă educatoare".

În noianul ocupaţiilor de fiecare zi, maşina aceasta cu preţioasa ei încărcătură îmi apărea mereu în faţă, purtîndu-mi de fiecare dată gîndul, spre minunatele lucrătoare pe tărîmul creşterii oamenilor. Aşa mi s-a ivit dorinţa de a afla unde şi cum se formează aceste educatoare.

19 noiembrie

Pe o stradă liniştită din centrul Bucureştiului se află Şcoala pedagogică de educatoare. Înăuntru, atmosfera de prospeţime obişnuită locurilor unde trăiesc mulţi oameni tineri. Decor simplu: gazetă de perete, fotografii, vitrine cu diverse obiecte. Cu demnitatea unui adevărat brigadier de serviciu din coloniile lui Makarenko, o elevă cu un clopoţel în mînă mă întreabă ce doresc. A, cu tovarăşa directoare? Să aştept o clipă, se duce s-o caute.

În aşteptare, mă opresc în faţa gazetei de perete. Îmi atrage atenţia un articol în care se spune că tovarăşa directoare, însoţită de membrele „comisiei sanitare", a făcut un control în dormitorul unuia dintre anii superiori, anchetă care a dat la iveală felul în care elevele din sus-pomenitul dormitor înţeleg să respecte curăţenia. Cu minuţiozitatea unui statistician autorul enumera tot ce se găsise sub pat, pe mese, pe scaune.

Stînd în faţa gazetei de perete mi-am evocat fără să vreau figura necunoscutei directoare, care nu ierta nici cel mai neînsemnat fir de aţă uitat pe o cuvertură. Mi-am amintit lecturi vechi şi am auzit de departe un zumzet de chei zăngănite cu autoritate. Mi-am închipuit o faţă severă, o privire tăioasă. În timp ce desfăşuram triste încercări de reconstituire, eleva de serviciu a venit să mă anunţe că tovarăşa directoare mă roagă s-o aştept în cabinetul ei, unde va veni îndată. Ciudat lucru! Modul în care rostea cuvintele „tovarăşa directoare" şi acel în care m-a poftit în camera directoarei, mi-au dărîmat de la început presupunerile pesimiste ce le formulasem în faţa gazetei de perete. Căci dacă este adevărat că oamenii se reflectă în ceilalti oameni — şi de asta sînt încredinţat — apoi niciodată o elevă a ipoteticei mele directoare n-ar fi putut rosti cuvinte obişnuite cu atîta căldură.

„Cabinetul" directoarei este o cameră simplă: un birou, dulapuri, nimic deosebit. Dar, sub sticla biroului, nenumărate fotografii de copii şi mame tinere.

Peste puţină vreme, intră şi tovarăşa directoare. Îmbrăcată simplu, legată la cap cu un bariş. Ai spune — dac-ai vedea-o în altă parte — că e o ţărancă colectivistă. Ochii ei, însă, trăiesc o viaţă proprie. Uneori sînt plini de o nesfîrşită curiozitate pentru omul care le stă în faţă, de îndemn de vorbă, de prietenie, de interes. Şi alteori par ironici, neîncrezători, sau compătimitori.

Îi spun în cîteva cuvinte ce mă aduce: lucrez la un poem despre educatoare şi aş vrea să mă documentez, să aflu cum sînt crescute viitoarele educatoare, să trăiesc o vreme viaţa şcolii.

Am văzut o flăcăruie jucînd în privirile directoarei.

— Vă aşteptam de mult, tovarăşe! mi-a spus cu simplitate, dar nuanţînd astfel cuvintele ca să le înţeleg sensul mai larg (adică: pe toţi scriitorii). Nu m-am pregătit însă pentru asemenea vizită şi în afară de asta mai am unele treburi. Dacă vreţi să mă aşteptaţi încă puţin, o să putem sta de vorbă.

M-am tras la fereastră dorind să par interesat de peisaj.

Tovarăşa Elena Matei, directoarea şcolii pedagogice de educatoare, a deschis uşa, chemînd pe cineva. A apărut o elevă, îmbrăcată de drum.

— Vasăzică, ştii ce ai de făcut. Fără camioane vom rămîne în frig. Trebuie să obţinem neapărat mijloace de transport.

— Dar cărbuni s-au dat? s-a informat eleva ca despre o treabă care o privea personal.

— Da, îi avem mai de mult, i-a răspuns directoarea pe acelaşi ton, ca şi cum într-adevăr eleva ar fi fost îndreptăţită să fie pusă la curent cu o asemenea treabă. Dar n-am avut mijloace de transport.

— Lăsaţi că nici comisia economică nu s-a omorît cu treaba! — constată eleva cu oarecare asprime la adresa acestei necunoscute „comisii economice".

— Tocmai de aceea te-am ales pe tine să te duci — a zîmbit directoarea. Să vedem ce faci practic la faţa locului, că, aşa, să dai vina pe comisia economică e uşor. Parcă fetele n-au criticat comisia de ordine-disciplină pentru chestia aceea cu anul III? Şi era, totuşi, o problemă grea.

Fata lăsă capul în jos cu o expresie vinovată, dovedind astfel oarecare legături cu acea atît de misterioasă „comisie de ordine-disciplină", altă componentă a „guvernului" care se pare că are atîtea rosturi în şcoala aceasta.

— Atunci să vedem ce treabă faci! a încheiat directoarea. La cooperativă ştii ce ai de făcut.

Au venit apoi o membră a „comisiei sanitare", care voia să rezolve cu directoarea problema curăţirii gheţuşului din faţa porţii şi cerea permisiunea să mobilizeze un număr de eleve la lucru; o membră a comisiei administrativ-economice, care cerea instrucţiuni pentru organizarea descărcării cărbunelui; un părinte chemat de directoare pentru a discuta planul de muncă al comitetului de părinţi; secretara de U.T.M. Am descoperit că încă nu cunoşteam întreaga componenţă a „guvernului" local. Din discuţia cu o elevă cu cozi înfăşurate în jurul capului, am dedus că mai exista o comisie, şi încă foarte importantă: comisia de frecvenţă şi învăţătură. Fata venise să se sfătuiască privitor la apariţia cîtorva note „doi" într-una din clase. Se pare că această tristă întîmplare îngrijorase mai sus-pomenita comisie, care hotărîse că se impuneau măsuri severe. Însă frecvenţa merge din ce în ce mai bine.

În sfîrşit, tovarăşa Elena Matei şi-a adus aminte şi de mine. I-am repetat, de astă dată mai amănunţit scopul vizitei mele. Am văzut lucind în ochii ei aceeaşi flăcăruie care mărturisea interes pentru planul meu. A hotărît, cu siguranţa unui om obişnuit să organizeze şi să planifice.

— Ai nevoie de cel puţin o săptămînă. Să asişti la ore, la Consiliul pedagogic, la practica elevelor. Încearcă să stai de vorbă cu ele, să participi la şedinţele comisiilor, să le cunoşti. Altfel poţi să păţeşti ca unii dintre colegii dumitale...

Am ridicat o privire mirată, dorind să aflu ce-au păţit aceşti colegi nefericiţi ai mei a căror evocare aprinsese un zîmbet poznaş pe faţa Elenei Matei.

— Ei, n-am să dau nume. Pot să-ţi spun însă că am citit unele lucrări despre viaţa de la sate care m-au nedumerit.

Aci, Elena Matei începu să rîdă de-a binelea. Văzînd-o, mi-am lămurit şi altă particularitate a ei — rîsul acesta pe care-l ţine ascuns nu prea bine şi care, fiind mereu gata să izbucnească, trebuie ţinut în hăţuri. O veselie firească, nesilită, colorează întreaga atitudine a Elenei Matei. Ai spune că, lucrînd 30 de ani cu copiii, a căpătat ceva din voioşia şi seninătatea lor.

23 noiembrie

Elena Matei m-a invitat să asist la o oră de pedagogie. S-a aplecat pe orar să aleagă clasa.

— Avem două profesoare de pedagogie în şcoală, dar nu putem merge decît la una — a spus directoarea. Cealaltă aşteaptă un copil şi prezenţa noastră ar emoţiona-o

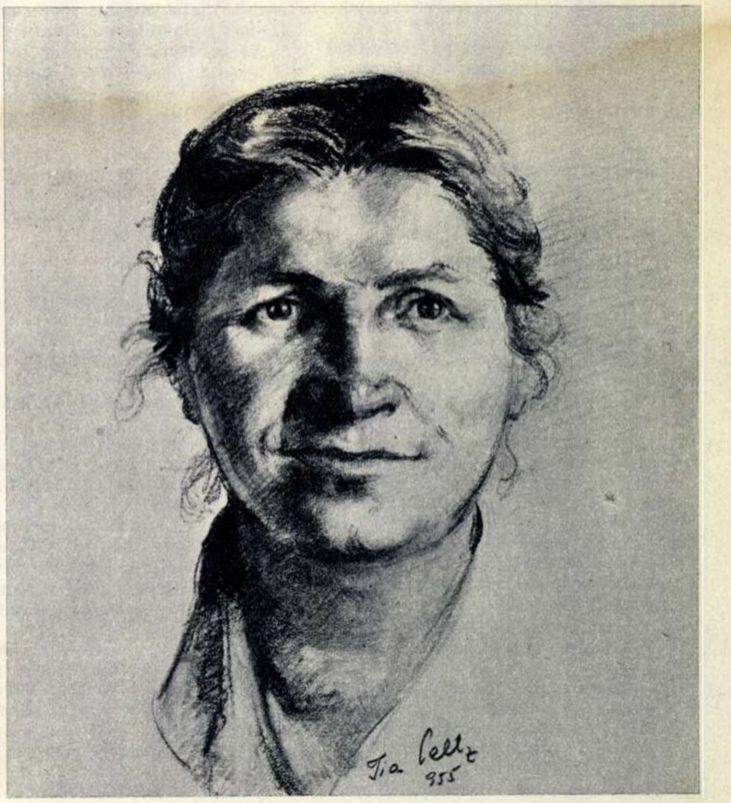

Eugen FRUNZĂ

SUS, PE PUNTE

Sus, pe punte-abia de-l vezi –
Mersul îl învaţă,
Uite-l: puiul de chinez,
Cît o mogîldeaţă...

Lungă-i puntea, pasul şui...
Ei şi dacă?! Las' că
Are grijă-n urma lui
Mama, să-l păzească...

Geme rîul în zadar,
Tulbure de foame-i;
La examen, temerar,
Trece puiul mamei...

OMUL, iată-l! De pe-acum
Umple universul!
O, vegheaţi-i primul drum,
Ocrotiţi-i mersul!

PRIETENIE

Amicul meu mai are un amic –
Amicul meu e un poet de seamă –
Celalt: amicul său la cataramă,
Dar, ca poet, e mic şi e peltic...

Ci iată cum sfîrşeşte-o melodramă:
Pe-amicul meu l-au criticat, să zic –
Şi-a zis atunci amicul său: „Imi stric...
Ce-mi trebuie asemenea reclamă?"

Să se fi stins văpaia chiar de tot?
N-aş crede, nu. Propun s-avem răbdare
O laudă-i de-ajuns, aşa socot,

Şi-atunci reînvie focul şi mai tare!
Eu însă aş plezni-o peste bot
Pe vulpea-n două labe umblătoare.

---

prea tare. Mai bine să-i evităm emoțiile, nu-i așa? Și a zîmbit ca o mamă grijulie.

Tovarășa Elena Matei n-are copii. Și totuși are foarte mulți...

24 noiembrie

Astăzi tovarășa Elena Matei mi-a arătat școala. Populația școlară e mare și spațiul e destul de redus. Peste tot, însă, curățenie și ordine. Clasele, gospodărite cum se poate mai bine. Îi comunic însoțitoarei mele aceste observații.

Directoarea deschide ușa unei clase mici. Elevele ne salută și dau să se strîngă în jurul nostru. Se opresc însă la jumătatea drumului.

Neînțelegînd ce s-a întîmplat, mă uit la tovarășa Elena Matei. Directoarea pare schimbată. Privirea ei trece parcă deasupra elevelor, băncilor, catedrei și se pironește pe tablă, care este plină de mîzgălituri. Privește fix tabla, ca și cum ar vrea să pătrundă în intimitatea materiei din care e făcută. Deși clasa e plină de eleve, directoarea pare că nu le vede. Mă simt și eu ca într-o cameră goală.

O elevă ia buretele și iese repede din clasă, căutînd să nu ne întîlnească privirile. Directoarea se întoarce. Ieșim din clasă. Nu se aude nici o suflare.

Tovarășa Elena Matei simte nevoia să-mi dea o explicație:

— Probabil te-ai întrebat de ce atîta dramă pentru o tablă murdară. La noi, asemenea lipsuri, care par mărunte, nu sînt niciodată trecute cu vederea. Cu asemenea „mărunțișuri" începe deobicei delăsarea, lipsa de respect față de tine însuți, dezordinea, indisciplina. Sînt gata oricînd să mă arăt înțelegătoare față de greșeli cît de mari (sînt unele situații mai complicate, în care un copil se poate afla uneori fără voia lui). Dar cu lipsuri ca cea pe care ai văzut-o nu sînt indulgentă niciodată. În educație nu există amănunte. Fiecare lucru e important.

— Și acum ce se va întîmpla?

— O să vină comisia sanitară și o să le tragă o muștruluială cum numai fetele mele știu. Apoi o să apară și un articol la gazeta de perete, poate cu propunerea să se desființeze tablele, constatîndu-se că „e greu să fie ținute curate".

26 noiembrie

O prietenă care lucrează în presa pedagogică și care a aflat că mă documentez la școala Elenei Matei a ținut să-mi povestească un episod pe care-l socotesc interesant. La sfîrșitul anului trecut, directoarea Elena Matei și întreg colectivul pedagogic al școlii au trimis scrisori secțiilor de învățămînt ale regiunilor unde fuseseră repartizate absolventele. Îi rugau pe tovarășii din toate colțurile țării să ușureze primii pași în viață ai elevelor pe care le crescuseră patru ani. Trebuind să se despartă de ele, directoarea nu se hotărîse totuși să le părăsească nici dincolo de zidurile școlii.

I-am amintit tovarășei Elena Matei această scrisoare. Mi-a răspuns:

— De seamă nu este faptul că am scris, ci că ni s-a răspuns. Eu cînd m-am dus la post, cu treizeci de ani în urmă, am avut parte de o alt fel de însoțire: un ceferist, pe care l-am rugat să-mi spună cum să iau trenul spre Budăi, m-a întrebat cu compătimire în glas:

— Ce treabă ai la Budăi?

— Sînt dăscălița.

— Apăi ferește-te fată că acela e un budăi*) fără vin, într-o vale fără apă.

Tovarășa Elena Matei zîmbește amar amintirilor culese în anii petrecuți prin satele lipsite nu de vin, ci de pîine. Elevele ei au astăzi altă soartă.

30 noiembrie

N-am descoperit încă secretul a ceea ce profesorii numesc „procesul instructiv-educativ". După numele său lung și respectabil, mi se părea ceva deosebit de grav, care trebuie să iasă în evidență.

Dar la școala aceasta, ai impresia că nu se întîmplă nimic deosebit. Viața întregii școli se desfășoară armonios și simplu.

Acum, fiind de mai multe zile în școală, observ unele fapte care pot scăpa unui vizitator grăbit. Ca, de pildă, atitudinea personalului de îngrijire.

O elevă din anul I mîzgălea cu degetul geamul de la intrare, vădit amuzată de caligrafia fantastică ce rămînea în urma improvizatului condei pe „fila" aburită.

Am văzut cum s-a apropiat de ea tovarășul care pusese lemne pe foc în biroul directoarei. A privit fără să spună nimic, ba se părea chiar că ia parte la amuzamentul fetei. Apoi i-a pus mîna pe umăr spunîndu-i:

— Acu' trebuie să-l ștergem ca să fie curat.

Fără să se împotrivească, eleva s-a întors cu o cîrpă și a început să șteargă geamul. Treaba nu mergea însă așa cum trebuie.

— Vezi că e greu? a observat cu aceeași voce liniștită tovarășul. Geamul se șterge bine cu hîrtie.

Eleva a plecat iar și s-a întors cu o pagină de ziar. Geamul a fost șters.

— Tovarășă, a spus nu demult bucătăreasa Postolea unei profesoare care întîrziase elevele de la masă, n-ați auzit de regimul pedagogic? Orele de masă trebuie și ele respectate.

Tovarășa Elena Matei știe să-și atragă colaboratorii!

1 decembrie

Nu, nu e vorba de noroc. Am aflat că Elena Matei și-a făcut singură norocul. Anume, a organizat cursuri de pedagogie pentru personalul administrativ și de îngrijire. Acolo au aflat paznicul Petre Gheorghe, spălătoreasa Kulcsor Elena și alți tovarăși că și ei participă la munca de educare a elevelor.

Inovația aceasta a fost privită la vremea ei cu scepticism chiar de unii profesori. Se vorbea că directoarea caută să fie originală cu orice preț. Dar rezultatele i-au convins și pe cei mai sceptici.

Devine din ce în ce mai limpede o trăsătură esențială a Elenei Matei: respectul față de om, încrederea nemărginită în oameni.

Mi-am amintit de „Poemul pedagogic". În această școală înțelegi că nu se imită nimic. O sămînță bună încolțește într-un pămînt rodnic. Doar atît. Și grădinarul e destoinic.

E uimitor cît de multă lume o cunoaște pe Elena Matei. Activiști de partid și sindicali, foste eleve, studenți, profesori. Și fiecare dintre ei are să-ți povestească despre ea. Dețin o asemenea relatare care mi se pare semnificativă: în 1946, pe timpul secetei, Elena Matei era secretara organizației de bază P.C.R. din Mogoșoaia. Poporul ducea lupta împotriva speculanților care căutau să se îmbogățească din lipsurile celor mulți. Noaptea, care încărcate cu alimente se strecurau prin pădurile de la marginea Bucureștiului, căutînd drumuri ascunse pentru a putea intra în oraș.

Într-o asemenea noapte, în drumul carelor au apărut 3 oameni: o femeie și doi bărbați. Erau membrii biroului organizației P.C.R. din Mogoșoaia. Comunista Elena Matei se hotărîse să iasă în calea corbilor care jefuiau pîinea muncitorilor și țăranilor.

Speculanții au fost siliți să tragă carele la primărie, unde comunista Elena Matei i-a făcut să vîndă populației, toate alimentele la prețurile oficiale.

Gîndindu-mă la Elena Matei în timp ce mi se relatau toate acestea, mi-am imaginat-o de minune, în noaptea pădurii, ținînd calea dușmanului. Cred că nu mi s-ar părea nepotrivită imaginea ei nicăieri unde este vorba de o treabă grea.

15 decembrie

Din tot ce am văzut azi notez numai scurta întîlnire cu Elena Matei pentru cuvintele pe care mi le-a spus.

— Comisia de ordine-disciplină, vrea să sancționeze cîteva eleve care au depășit ora învoirii.

— Și ce veți face?

— Desigur, n-am să mă opun unei ordini pe care am introdus-o. Apoi după o mică pauză: Dar sînt tinere... și, totuși, regimul de internat poate deveni greu de suportat uneori.

A tăcut cîteva clipe.

— La ce vă gîndiți?

— La ziua cînd au întîrziat. Fusese o zi nespus de frumoasă. Credeai că a venit primăvara. Copiii s-au plimbat o jumătate de oră mai mult... Era în glasul ei și duioșie și multă, multă căldură!

17 decembrie

Azi am aflat ceva din ceea ce aș numi tristețile tainice ale pedagogului. Tovarășa Elena Matei mi-a vorbit despre seria care va absolvi.

— Fete bune! Ca mîine zboară și lasă cuibul gol.

— Este o serie mai bună decît altele?

— Nu ți-aș putea răspunde. Totdeauna ultima serie mi se pare cea mai bună. Le crești patru ani și tocmai cînd te-ai apropiat mai mult de ele, cînd începi să le cunoști, te părăsesc. Și așa mereu, în fiecare an...

— Așa este firesc.

— Sigur, știu asta. Nu mi-e nici teamă pentru ele; drumul lor în viață este mult mai ușor decît a fost odinioară al nostru. Și totuși nu mă pot împiedica să mă întristez cînd îmi pleacă fetele.

Ascultînd-o pe tovarășa Elena Matei îmi spuneam că sînt nenumărate asemănări între pedagog și artist. Despărțindu-te de opera ta, ai impresia că pierzi pe cineva drag. Totuși, trăiești, te prelungești oarecum în fiecare operă. După cum tovarășa Elena Matei trăiește în elevele ei. Iar ele i-au dus chipul unele pînă în îndepărtatul Saratov, la Moscova și Leningrad, unde studiază în institutele de învățămînt superior, altele pe băncile școlii de literatură sau ale altor facultăți, altele în zeci și zeci de cămine, grădinițe, școli. Scrisori cu pagini multe, scrise mărunt, grăiesc cu nesfîrșită dragoste către profesoara neuitată.

18 decembrie

La sfîrșitul acestor zile petrecute în Școala pedagogică de educatoare, continui să mă întreb în ce constă forța Elenei Matei.

S-a mai scris despre oameni ai muncii. Erau zidari sau metalurgiști care pășiseră în primele rînduri printr-o biruință pe care o vedea întregul popor. Aici este vorba însă de altceva.

Victoriile Elenei Matei sînt greu de sezisat dintr-o dată. Ele nu au elocvența marilor acte de eroism. Nu sînt însă mai puțin sublime, dacă au devenit fapte de fiecare zi. Cea mai neînsemnată trăsătură pozitivă cu care pedagogul îmbogățește personalitatea educatoarei de mîine va da rod de care se vor bucura generații și generații.

---

*) budăi = butoi în Ardeal.

Am văzut INSULELE DACEN

de dr. Fritz **JENSEN**

Publicăm în aceste pagini ultimul reportaj scris de eminentul ziarist austriac Fritz Jensen, care a pierit în catastrofa aviatică pusă la cale de agenții spionajului american în ajunul deschiderii Conferinței de la Bandung a țărilor Asiei și Africii.

Se știe că pe bordul avionului indian „Prințesa Kașmirului", care efectua zborul Hongkong — Djakarta, se aflau membri ai delegației R. P. Chineze la Conferința de la Bandung, precum și o serie de ziariști, printre care și F. Jensen, corespondentul ziarelor „Neues Deutschland"-Berlin și „Osterreichische Volksstimme"-Viena.

Născut în 26 decembrie 1904 la Viena, Fritz Jensen a intrat în rîndurile Partidului Comunist Austriac la vîrsta de 26 ani. Munca sa vie, lupta sa plină de abnegație în rîndurile Partidului, au stîrnit furia reacțiunii și nu o dată el a fost arestat și întemnițat.

In 1936 a plecat în Spania, încadrîndu-se ca medic-chirurg în rîndurile Brigăzii Internaționale. Mai tîrziu, împreună cu un grup de medici progresiști, Jensen a plecat în China, unde timp de mai mulți ani, pînă în zilele victoriei istorice din 1949, a servit ca medic în Armata Populară de Eliberare Chineză. Acestei perioade îi corespunde apariția cărții lui F. Jensen : „China învinge".

Republica Populară Chineză a devenit a doua patrie a lui Jensen, care s-a căsătorit aci cu Wu An-wang, o luptătoare dîrză din rîndurile Armatei Populare de Eliberare.

Poet și ziarist pasionat, Fritz Jensen a călătorit în multe regiuni ale Asiei de sud-est, iar în urma popasurilor sale în Vietnamul liber a scris o serie de interesante reportaje, precum și o carte cu impresii din această țară.

El și-a întrerupt lucrul la ultimele capitole ale acestei cărți, pentru a putea vizita, în calitate de corespondent de presă, insulele Dacen, eliberate de forțele armate ale R. P. Chineze.

In reportajul **„Am văzut insulele Dacen"**, Fritz Jensen zugrăvește zguduitoarele orori și distrugeri săvîrșite aci, în retragerea lor rușinoasă, de către bandele ciankaișiste și flota și aviația de război ale S.U.A., înainte de eliberarea insulelor de către forțele armate victorioase ale R. P. Chineze.

Fritz Jensen, împreună cu copilul și soția sa, fotografiat cu puțin înainte de catastrofa aviatică, provocată de agenții americani și ciankaișiști.

Vizitînd insulele Dacen, situate în preajma litoralului provinciei Cekiang, am avut prilejul să văd ceea ce n-aș putea numi altfel decît efectele unui război atomic fără bombe atomice. Aici, pe insulele Dacen, generalii americani au arătat ce se întîmplă cînd, fie și numai timp de o săptămînă, li se lasă libertate să-și facă de cap. Insulele Dacen au acum aspectul unui ținut în care a fost pus în aplicare următorul principiu, produs al ideologiei războiului atomic: *„dacă nu putem subjuga — distrugem*!"

Punctul cel mai important al acestui plan de distrugere este evacuarea forțată a tuturor locuitorilor. Lucrul acesta a mai fost încercat în Coreea de Nord și în Vietnamul de Nord, dar a eșuat în ambele țări, deoarece generalii americani s-au lovit de o dîrză rezistență din partea poporului. În schimb, a reușit pe insulele Dacen, niște insule cu o suprafață mică și cu o populație de circa 17.000 de oameni, care nu au putut să opună rezistență flotei a 7-a a Statelor Unite. Și iată rezultatele puterilor discreționare exercitate timp de o săptămînă de flota a 7-a, pentru care Eisenhower l-a felicitat pe amiralul acestei flote: pe insulele Dacen nu mai există în momentul de față*) aproape nici o viețuitoare; peste tot vezi bărci de pescari distruse cu o cruzime sistematică — și asta într-o regiune maritimă în care mișună peștii — ogoare lăsate în paragină și ruinele afumate ale uncr așezări omenești pustiite de foc. Pe lîngă satele rase de pe suprafața pămîntului, pe lîngă depozitele de orez făcute scrum, mai găsești ici, colo, cîte o locuință rămasă în picioare, în care dacă intri vezi masa așezată ca pentru prînz, cu scaune împrejur și resturi de mîncare în ceștile pentru orez, ca și cum deasupra insulelor s-ar fi abătut deodată cine știe ce urgie, făcîndu-i pe toți cei din case să sară în sus și s-o rupă la fugă. Sau, ca și cum ar fi căzut o bombă atomică.

Ce s-a întîmplat pe insulele Dacen? Istoria evacuării forțate a populației acestui grup de insule, care din vremurile cele mai îndepărtate au fost locuite și cultivate, poate fi pe deplin reconstituită după vestigiile rămase în urma distrugerii, după materialul scriptic și documentele găsite și după mărturiile deținuților politici ai clicii ciankaișiste, care au fost descoperiți pe o insulă învecinată, transformată în lagăr de concentrare, și care au fost, în sfîrșit, eliberați.

Statul major al lui „Western-Enterprises"

Insulele Dacen au stat ani de-a rîndul sub dictatura lui „Western-Enterprises" (Întreprinderile apusene). Sub această firmă, serviciul secret american a dus ani de zile un război împotriva provinciei chineze Cekiang, împotriva bărcilor pescărești și a satelor de pe continent. „Western-Enterprises", al căror cartier general se afla în insulele Dacen, au organizat și sprijinit grupe de pirați care operau în regiunea de coastă a provinciei Cekiang.

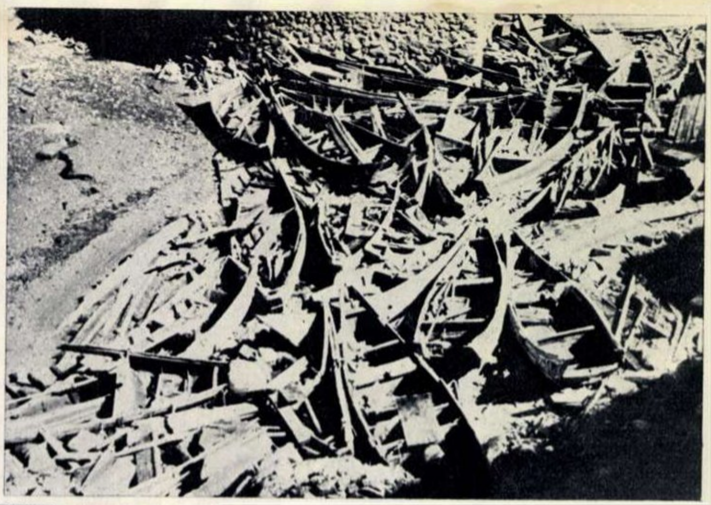

Și aceste bărci de pescari au fost socotite de americano-ciankaișiști „obiective militare".

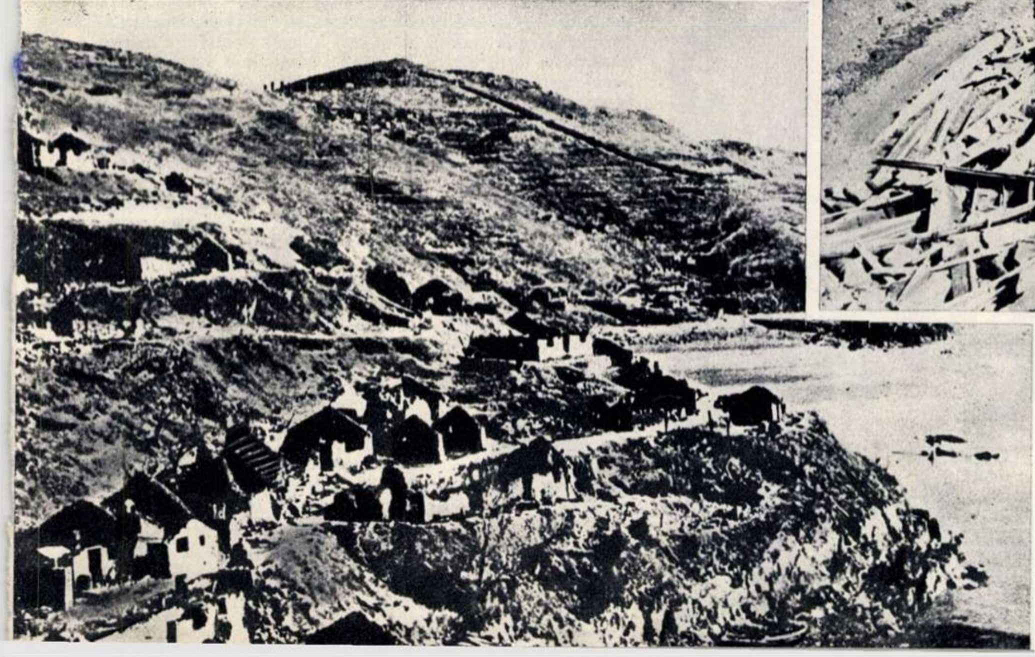

Iată ce a mai rămas din așezările omenești de pe insulele Dacen, după evacuarea forțată organizată sub comanda generalilor yankei.

---

*) Autorul se referă la momentul eliberării insulelor. In prezent, datorită măsurilor luate de puterea populară, pe insulele Dacen viața și-a reluat cursul normal. (N. R.)

Unul dintre foştii deținuți politici, proaspăt eliberat, care — după ce fusese înrolat cu sila în rîndurile acestor pirați — fusese internat în lagărul de concentrare pentru că o dată fluierase, fără să-şi dea seama, un cîntec revoluționar, a povestit:

— Hrana piraților, armele, instructajul, totul a fost pus la dispoziție de ofițerii americani din serviciul lui „Western-Enterprises". Ofițerii aceştia purtau uniforme americane, cu diferența că şepcile lor erau ca ale trupelor lui Cian Kai-şi. Ei i-au instruit pe pirați în mînuirea mitralierelor americane, a grenadelor de mînă, a proiectilelor luminoase, şi i-au învățat tehnica debarcării în secret şi atacării prin surprindere a coastei, cum să folosească bărcile de cauciuc şi materialele explozive şi care este modul de funcționare al posturilor de emisiune. În timpul expedițiilor piratereşti pe continent, ei stăteau în largul mării, pe vasele de război americane, şi dirijau prin radio operațiunile de debarcare a bărcilor noastre cu motor, de răpire a pescarilor din apropierea litoralului şi de distrugere a bunurilor. Odată am făcut o încercare nereuşită de a cuceri o mică insulă şi am pierdut, în timpul acestei operații, un număr de 200 de oameni. Ofițerul de la „Western-Enterprises", care ne comandase tot timpul de la o distanță prudentă, a spus după aceea, cu un aer indiferent, că în definitiv expediția aceasta ne-a prins bine „ca exercițiu".

Vastele clădiri ale lui „Western-Enterprises" de pe insulele Dacen, cu toată aparatura lor complicată de război şi spionaj, cu posturile lor de emisiune, încăperile luxoase şi instalațiile de baie, au fost distruse în modul cel mai sistematic. N-au mai rămas intacte decît tăblițele care interziceau chinezilor să se apropie şi să atingă ceva. În grămezile de cenuşă am găsit teancuri întregi din formularele în limba engleză pe care orice agent secret era obligat să le completeze după intrarea în serviciu, cuprinzînd: numele real, alături de 3-4 nume fictive, data la care a fost folosit pentru prima oară, profesiunea inițială — de pildă, comerciant — şi profesiunea în care este utilizat — să zicem pescar; o rubrică era completată cu o serie de litere şi cifre din codul respectivei organizații secrete americane.

Washingtonul ordonă evacuarea

Războiul pe care această organizație piraterească americană instalată pe insulele Dacen l-a purtat timp de trei ani împotriva continentului, a luat sfîrşit în mod brusc. Eliberarea insulei învecinate, Ikianşan, o insulă bine fortificată, cucerită în numai două ore de către forțele armate ale R.P. Chineze, a convins pe cei de la „Western-Enterprises" că nu mai au ce căuta pe insulele Dacen. Washingtonul a ordonat atunci evacuarea.

S-a găsit pe insulele Dacen un ordin în care, la cererea insistentă a lui Cian Kai-şi, se spune că nu mai trebuie să rămînă nici o ființă vie pe aceste meleaguri. Chiar şi bătrînii şi bolnavii, care nu sînt în stare să se deplaseze singuri, să fie transportați cu tărgile pe vase. Generalul gomindanului se lăuda că pe insule nu vor rămîne decît morții şi şobolanii.

După plecarea barbarilor, puținii supraviețuitori ai ororilor americane de la Dacen primesc ajutorul în alimente şi îmbrăcăminte al Crucii Roşii din China.

Imediat după eliberarea insulei Ikianşan, populația insulelor Dacen a fost invitată să se prezinte pentru a se înregistra la cele mai apropiate sedii ale autorităților.

Singurii care au dat curs acestui ordin au fost latifundiarii fugiți de pe continent şi funcționarii legați pe viață şi pe moarte de aparatul gomindanului, adică numai o mică parte a populației. Pescarii şi țăranii din Dacen nu s-au prezentat la înregistrare. Încercarea de a da evacuării insulelor cît de cît aparența unei măsuri luate cu asentimentul populației, a dat astfel greş cu totul.

Acte abuzive

Gomindanul a înştiințat atunci pe localnici că înregistrarea nu este obligatorie. În schimb, pentru a-i constrînge să se evacueze, s-a creat un sistem de control în care familiile, împărțite în grupuri de cîte trei, trebuiau să garanteze unele pentru altele. Printre documentele pe jumătate arse, găsite pe insule, s-a dat şi peste un act de garanție al casei cu nr. 7 din Hoping, pe care se desluşesc amprentele digitale şi sigilul a trei capi de familie, cu mențiunea: subsemnații se obligă să se controleze reciproc şi să facă tot ce trebuie pentru descoperirea nesupuşilor.

Fiecărei familii i s-a cerut să depună actele personale ale membrilor săi. Fiecare membru de familie a primit un număr de evacuare. După aceea, locuitorii au fost convocați la nişte adunări în cadrul cărora, după ce s-a controlat dacă toată lumea e prezentă, s-a comunicat ordinul de evacuare, fixîndu-se locul şi momentul cînd fiecare grupă trebuia să se prezinte. Nu s-a permis să se ia mai mult de 30 de kg de bagaj. Spre a se evita sinuciderile, nimeni n-avea voie să schimbe cu altcineva din proprie inițiativă locul ce i s-a fixat pe vapor, nici să aibă prin bagaje vreo foarfecă sau vreun cuțit. Dat fiind că aveau să asiste şi observatori străini, s-au... interzis cu strictețe lacrimile şi bocetele. S-a ordonat, sub amenințarea pedepselor pe care urmau să le suporte familiile respective, prezentarea punctuală şi denunțarea oricărui locuitor care ar fi refuzat să părăsească insulele.

Deportarea copiilor

A început apoi teroarea evacuării. Un bătrîn paznic de templu a fost arestat pentru că ar fi declarat: „nu mă duc eu în Taivan; ce să caut în acea insulă, cînd nu ştiu nici cum se cerşeşte acolo". Patru moşnegi care s-au rugat să fie lăsați să moară pe Dacen, au fost amenințați că vor fi împuşcați pe loc. Iar unei băbuțe care nu voia în ruptul capului să se despartă de pămîntul ei, i s-a spus că dacă nu se supune o să-şi vadă nepoții uciși sub ochii ei.

Cînd a sosit flota a 7-a, au fost urcați pe vapoare, în primul rînd, copiii de şcoală. „Era noapte şi ploua"—povesteşte unul dintre foştii deținuți politici, care a urmărit toată scena dintr-un adăpost fortificat. Copiii țipau şi plîngeau, în timp ce părinții alergau în urma lor, jelind în gura mare. Micuții au fost luați cu sila şi, ca să nu se despartă de ei, părinții au fost nevoiți să plece şi ei în Taivan.

O raită prin sate ne-a arătat că în ciuda măsurilor de constrîngere, majoritatea locuitorilor nu se pregătiseră de plecare, ci fuseseră ridicați cu forța. Ceştile pe jumătate pline cu orez, de pe mesele din casele rămase în picioare mărturisesc, în mod neîndoios, că poliția şi armata au pătruns în locuințe la ora prînzului, cînd familiile se aflau adunate la masă şi i-au escortat pe toți cei din case pînă la vapoare.

Bandele gomindaniste au dat foc la tot ce au putut, au minat piețele, străzile, potecile de pe cîmpuri şi terenurile sportive. Pe alocuri, fusese pusă cîte o mină la fiecare jumătate metru pătrat. Din ceea ce au lăsat în urmă, ne putem da seama ce panică a domnit în ultimele zile pe insulele Dacen. Lîngă bărci pescăreşti distruse, zac lăzi pline cu muniții, stocuri întregi de baionete noi şi grămezi de mine nefolosite. Pescari şi țărani au fost siliți să părăsească în colibele lor, bîntuite de o cumplită mizerie, merinde şi diferite obiecte casnice care probabil constituiau singura lor avuție şi de care se simțeau legați cu toată ființa lor. Toți martorii oculari ai terorii au fost lichidați, în schimb au rămas unele documente, pe care focul le-a mistuit numai pe jumătate, şi ele povestesc multe. Insulele se înalță acum severe şi reci, cu stîncile lor golaşe şi cu pămîntul lor sărăcăcios de pe care localnicii n-au mai apucat să strîngă recolta. Pe plajă, năvoadele pescarilor zac rupte, grămezi, grămezi.

Prin eliberarea insulelor Dacen s-a pus capăt unui război sîngeros purtat timp de cinci ani, cu toate mijloacele, împotriva coastelor continentale din această parte a Chinei.

Eliberarea insulelor Dacen a adus, în sfîrşit, pacea pe țărmul provinciei Cekiang. Dar cu ce preț! Starea actuală a micului arhipelag Dacen constituie un exemplu plin de tîlc pentru lumea întreagă. Aceste insule, cu desăvîrşire pustii, la data eliberării, inaccesibile atunci din cauza minelor puse de flota a 7-a americană, oglindesc ideologia americană a războiului atomic. Pe Dacen, americanii au făcut în mic, cu mijloace „convenționale", ceea ce vor să facă în mare cu bombele atomice, dacă lumea nu le va opri brațul.

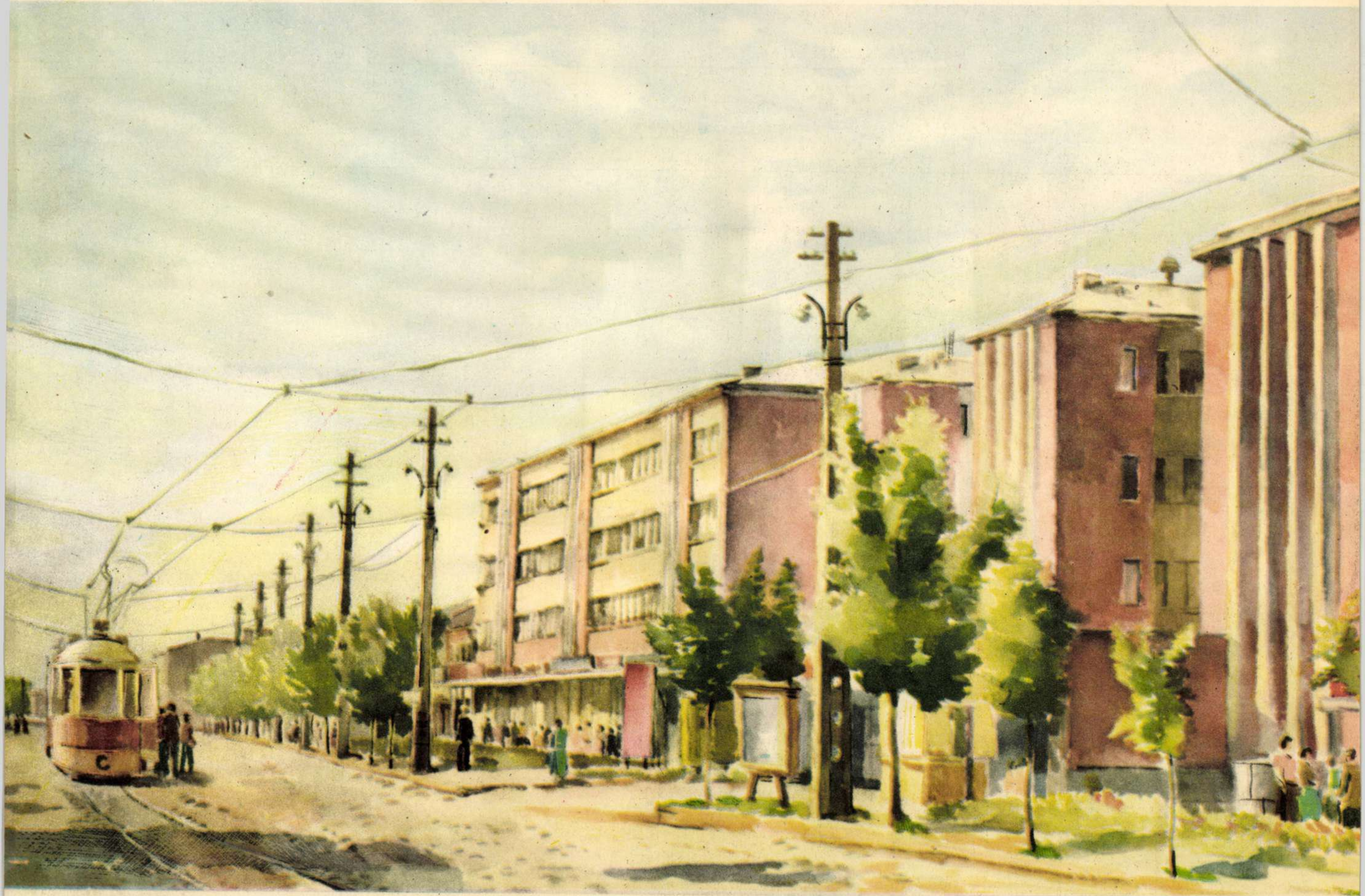

Gheorghe IVANCENCO

Cartierul Ferentari (acuarelă).

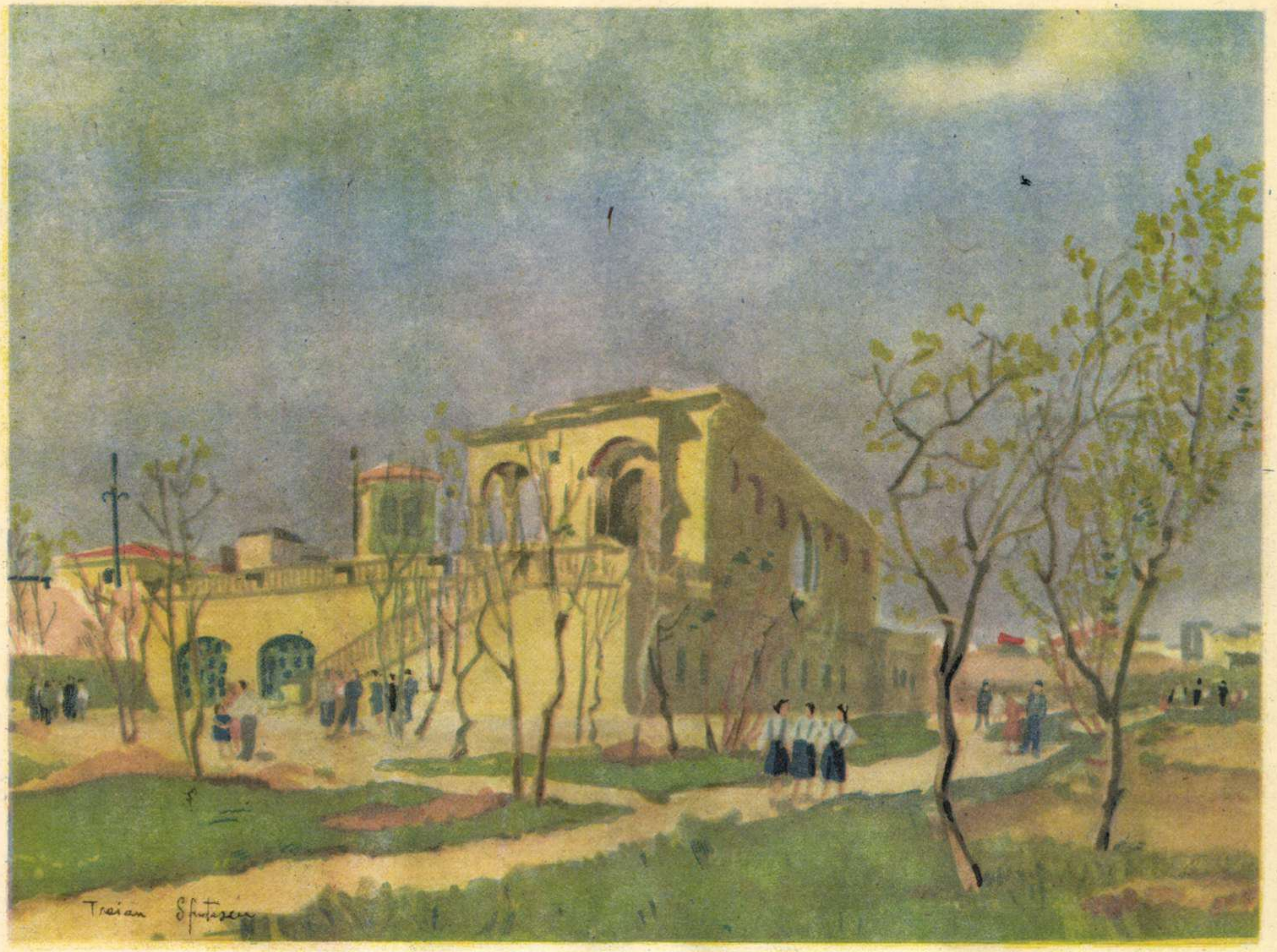
Traian Sfințescu

Traian SFINȚESCU Teatrul de vară „23 August" (acuarelă).

Confuzie

– schiţă umoristică –

de **Emil ROBOV**

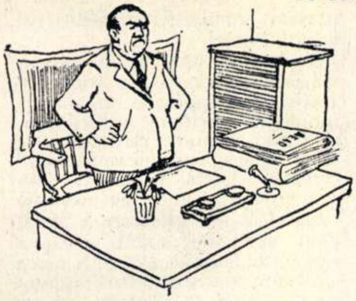

Azi dimineaţă, funcţionarul Ivan Simeonov, de la Ministerul de Finanţe, s-a trezit rău dispus. Nu-i venea să se scoale, dar nici să doarmă nu mai avea poftă şi dracu' ştie ce voia şi ce îl apăsa pe inimă. Din obişnuinţă, îşi plecă urechea spre peretele în dosul căruia locuia o tînără pereche, ascultă, oftă şi se uită cu jale la pereţii goi ai camerei sale de celibatar. Dar se vede că tictacul ceasornicului îi aminti de ceva şi el începu să se grăbească. Se lovi cu coatele de rama de fier a patului şi începu să înjure patul, şi meşterul care l-a făcut, ba chiar şi pe acela care l-a învăţat pe meşter să facă asemenea paturi. Bărbierindu-se, se tăie în două locuri, îşi puse cămaşa pe dos şi, voind s-o dezbrace, rupse un nasture şi iar începu să înjure. Apoi, începu să arunce hainele în toate părţile, pînă găsi un ac. Puse aţă în ac şi îşi cusu nasturele.

Ivan Simeonov sosi cu întîrziere la minister, întunecat şi prost dispus, dar încă de la intrare simţi că îl aşteaptă ceva deosebit, plăcut. Funcţionarul de la autorizaţii, un bătrîn zbîrcit şi mereu supărat, care pînă ieri abia răspundea la salut, de data aceasta, cum îl văzu, se ridică şi, zîmbind, îşi scoase capul prin ghişeu:

— Tovarăşe Simeonov, tovarăşe Simeonov, să-ţi fie de bine!

Simeonov îi făcu un semn cu mîna, destul de mirat de această atenţie, şi se grăbi spre biroul său.

— Simeonov! — fugi pe scări după el un coleg — opreşte-te niţel, dă-mi voie să-ţi string mîna! Uitaţi-vă la el ce important este astăzi! Ai şi de ce! Ai şi de ce!...

Simeonov făcu o grimasă amabilă şi-i dădu mîna, dar tot nu înţelese nimic.

În birou la el, îl aştepta o nouă surpriză — masa lui era aranjată cu grijă, călimara ştearsă, în toc o peniţă nouă, sugativa înlocuită cu una nouă şi lîngă ea, într-un pahar cu apă, un bucheţel de ghiocei.

„Dar ce s-a întîmplat? — se miră Simeonov. De ce această atenţie pentru el, un simplu funcţionar?" Privi întrebător spre masa din faţă, dar tovarăşul său era plecat undeva.

Telefonul sună. Simeonov ridică receptorul.

— Felicitările mele, tovarăşe Simeonov! — îi sună în ureche o voce cunoscută. Eu sînt, dragă. Tencio de la administrativ... Vezi, să nu mă uiţi, sînt doar omul tău!

Simeonov îşi dădu deodată seama. Păi, se înţelege! Cum de nu i-a venit îndată în minte?! Desigur că a fost avansat, altfel de ce toate aceste politeţi şi floricele... De mult se vorbeşte că va fi ridicat un om ca şef al secţiei administrative şi, desigur, norocul a căzut pe el.

— Bine, bine! — îi răspunse grăbit Simeonov lui Tencio, şi închise aparatul.

„Ah, cine-mi eşti tu! răsuflă el. Ieri m-ai frecat două ore pentru o testea de hîrtie, iar azi vii să mi te dai ca om al meu... Şi numai tu? Ăla de jos era gata să dărîme şandramaua cînd m-a văzut. Vladimirov era să-şi scrîntească picioarele pe trepte, ca să mă ajungă... Altădată, nu m-ar fi văzut chiar dacă i-aş fi băgat degetele în ochi... Dar nu e nimic!... Alergaţi, linguşiţi-vă, Simeonov a fost avansat!“

— Tovarăşe Simeonov, pot să intru? — întrebă o voce feminină, plăcută, din coridor. Şi, înainte ca el să răspundă, uşa se deschise uşor şi în cadrul ei se ivi simpatica dactilografă Magda. Simeonov o privi bănuitor şi se încruntă. „Asta pînă ieri purta ciorapi de bumbac, iar astăzi i-a pus pe cei de nylon?! Desigur că şi asta tot cu ocazia avansării mele. Noul şef e celibatar, s-o fi gîndit ea, aşa că... Oho, le ştim noi pe astea“.

Magda îşi aşeză maşina pe masă.

„Uite, acum îmi cade în braţe!“— îşi zise el şi se grăbi să-şi şteargă de pantaloni mîna umedă.

— Felicitările mele! — îi zise ea, întinzîndu-i mîna, şi se aşeză la maşină, în faţa lui. Ieri mi-aţi cerut să viu cît pot mai devreme, voiaţi să-mi dictaţi ceva urgent. Toţi şefii se grăbesc, dar dvs. aveţi precădere astăzi! — spuse Magda cu glasul ei subţirel, cîntător, şi îi zîmbi.

„Toţi şefii... repetă în gînd Simeonov. Toţi şefii... Cît de frumos sună! — dar imediat se încruntă şi privi cu ostilitate către ciorapii de nylon. Astăzi s-a grăbit, îmi dă întîietatea, dar înainte cu cîteva zile mă duceam s-o rog de zece ori şi tot nu venea. Se ducea la directorul Danailov... Linguşitoarea! Dar la mine nu le merge cu de-alde astea. Am să le dau o lecţie bună!“

— Nu, nu! — răspunse Simeonov cu răceală, privind fix către călimară. Astăzi n-am nevoie de dumneata! Du-te la Danailov, el o să se bucure văzîndu-te.

Magda se înroşi şi îşi împinse afară maşina, pe măsuţa ei cu rotile. Simeonov o urmări cu coada ochiului.

„Ce oameni! Suflete mici! Burghezi!“

Telefonul sună cu insistenţă.

„Nu te grăbi, frăţioare, ai tot timpul să mi te linguşeşti“, clătină din cap Simeonov şi nici nu atinse receptorul.

După puţină vreme, în birou năvăli directorul Danailov.

— De ce nu răspunzi, bre, la telefon!? — strigă el supărat, dar Simeonov observă după zbîrciturile de lîngă nas, că zîmbea. De un ceas te sun!

Şi pe neaşteptate îl apucă de ureche.

— Felicitările mele, să îmbătrîneşti şi să albeşti ca munţii Balcani!... Ia te uită, a şi început să-ţi ningă în cap...

Simeonov îşi liberă cu demnitate urechea şi cătă cu trufie înspre director.

„He, he — îşi zise el în gînd — ia te uită la el cum se grăbeşte să se împrietenească cu mine! A venit la mine în birou, e „pertu“ cu mine şi mă şi apucă de urechi. Ar vrea să zică, noi amîndoi sîntem şefi, aşa că... Aşa este, frăţioare! Simeonov nu mai este un oarecare, Simeonov este avansat!...

— A cîta onomastică îţi serbezi astăzi? — îl întrebă rîzînd directorul.

— Ceeeee?

Simeonov căscă gura, zăpăcit, şi privi în gol.

— Eşti un flăcău zdravăn! — îl împunse cu degetul directorul. E timpul să te însurăm...

Simeonov mişcă buzele, dar nu putu răspunde nimic — gîtul îi era uscat. Directorul mai stătu puţin cu el şi apoi se duse.

„Aşadar, nici o avansare, ci numai onomastica“ — înghiţi cu greu Simeonov şi privi întunecat în jurul său. Pentru asta au fost toate, iar el, prostul, ce şi-a închipuit!

Îi venea să plîngă: să se bucure atît şi la urmă, nimic.

Dar?!... Simeonov sări speriat de pe scaun. Dar el ce a făcut?! De ce nu s-a arătat mai amabil faţă de Tencio, de ce a fost brutal cu dactilografa, iar cu directorul s-a purtat urît?... Ce o să creadă toţi aceştia despre el? Hai să spunem, colegii, colegi. Dar directorul!... A venit omul la mine în birou să mă felicite, iar eu... Doamne, dar asta e groaznic!... Nu, nu, trebuie să se ducă imediat la el să se scuze, să-l lămurească, să spună că nu prea se simte bine, că are temperatură, că n-a dormit toată noaptea de dureri de burtă... Da, da, imediat, imediat!...

Şi Simeonov o porni în fugă spre biroul directorului.

În romîneşte de **S. SCHREIBER**
(din „Stîrşel“ — Sofia)

Dan SOLOMON

N E M U R I R E

Desen de Constantin BACIU

Prin geamul oblonit raza de soare
A săgetat tenebrele-ncăperii
Şi-n ea pornesc fire de praf puzderii –
Un danţ, cinstind această sărbătoare.

De ce poetul, pradă disperării,
Astupă ochiul de lumină oare?
El scrie azi comori nemuritoare
Şi se vrea rupt de ale vieţii mici mizerii.

. . . .

„Lin mă cufund în apele visării –
Nu văd nici umbră, nici lumină-n zare,
Nu-i nici o undă, nici o frămîntare
Oricît privesc în cerul depărtării.

Măieştrii codri sînt în fundul mării,
O caracatiţă la pîndă crezi că-i floare –
Şi-auzi? Orchestre de privighetoare
Îmi cîntă simfoniile tăcerii.

Pe fundul apei nu-i nici o cărare...
Comorile sînt date-ncet uitării!
În legănarea blîndă-a nemişcării,
Nu simt nici timpul sîngerînd cum moare...“

. . . .

Se lasă mîlul lin, fără-ncetare,
Peste poet... Sortit e nemuririi!
Cîndva l-or dezgropa miraţi minerii,
Fosilă într-un strat steril mai mare...

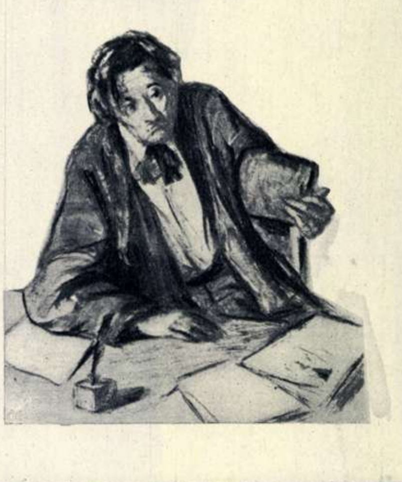

POEMUL ȘI BASMU

In trapul calului, jongleria cere mai multă artă, mai multă atenție și precizie a mișcării. Lidia Krateyl, amazoană de înaltă ținută, se dovedește și un îndemînatic jongler.

Luminile circului s-au stins una cîte una. Peste arenă s-a lăsat întunericul. Liniștea mi s-a părut cu atît mai adîncă și grea, cu cît ea s-a întins dintr-o dată, violentînd parcă peisajul acela alcătuit din rotunzimi și sfere strălucitoare: manej și cupolă, loji așezate în cerc perfect, staluri și galerii conformate aceleiași geometrii euclidiene. Fiindcă nimic nu e mai nefiresc decît liniștea circului după spectacol. Așa cum scoicile adună în pîlnia lor de sidef vuietul neistovit al furtunilor mării, (chiar cînd marea e departe), în scoica uriașă a circului, după spectacol urechea e îndemnată să vibreze încă la furtunile de aplauze și la cascadele de rîs.

...La vremea copilăriei, oricăruia dintre noi, circul a însemnat totdeauna o lume feerică. Strigătele recomandierului: „Ce-i afară zugrăvit, înăuntru e viu și natural“, confereau arenei tulburătoarea strălucire a basmelor orientale din „O mie și una de nopți“. Mi-amintesc că pentru copilul ce eram cu ani în urmă n-a fost altă descoperire mai amară și mai surprinzătoare ca acea a „sirenei“ false, pe care, după executarea numărului „senzațional“ în arena cu rumeguș de lemn, am văzut-o pregătind o mîncare de cartofi într-o căsuță pe roate, la o lampă de gătit cu petrol. Pe urmă, am înțeles că lumea corturilor de pînză și scînduri era tot atît de îndepărtată de lumea celor „o mie și una de nopți“, pe cît nopțile acestea de realitate. La sosirea unui nou circ în piața din orășelul natal, sute de copii ne adunam în preajma stivelor de scînduri umede, a căruțelor și a baloturilor care ascundeau pentru noi închipuita lume de ațîțătoare minuni. Vedeam niște oameni îmbrăcați în maiouri decolorate, lovind cu baroasele în țărușii ce aveau să susțină uriașa ciupercă de pînză cu mirifica ei cupolă. Și întrebam: „Artiștii n-au venit încă?“ Nu ne-am fi dus nici în ruptul capului cu gîndul că salahorii aceia, leoarcă de nădușeală și lihniți de foame la care răcnea „directorul“ și „administratorul“, puteau să fie îndrăzneții icarieni, gimnaștii cutezători ori hazliii comici.

Copilul de cauciuc și clovnii muzicali, gimnaștii la trapez și grațioasele amazoane trăiau la întunecata periferie a societății, ca țiganii nomazi. Buletinele lor de populație, cu consemnarea în cerneală violetă a orașelor prin care treceau, erau de fapt expresia telegrafică dar grăitoare a lipsei unui domiciliu stabil, a lipsei căminului intim și cald. Sub masca clovnului se ascundea însă totdeauna un OM și în rîsul lui, ca un stigmat, un rictus amar, de îndelungate febre și neistovite tristeți.

...Socot că nu sînt împotriviri la afirmația că există o poezie a circului. Dar abia acum cîtăva vreme poemul acesta a fost reintegrat și la noi basmului și realității. În piața Bălcescu, în spatele unui șir de cofetării, librării și tutungerii, întîiul Circ de Stat a început să primească seară de seară valuri de spectatori. Echipe numeroase de zidari și electricieni, mecanici și instalatori mai lucrau la înfățișarea cea nouă a circului. Seara, spectatorii pătrundeau în lojile tapisate cu pluș, ori în staluri, pășind printre stive de cărămizi, albii cu mortar și scînduri amirosind proaspăt a rășină și pădure. O vreme, intrarea era de șantier, după cum înăuntru impresia era de febrilă întinerire și surprinzătoare schimbare, ca într-o lume a basmelor.

★

Ce se petrece aici ziua, cînd reflectoarele circului stau cu pleoapele lăsate jos? Ești îndemnat să întrebi ca în anii copilăriei:

„Artiștii n-au venit încă?“

Cititorule, te iau de mînă; urmează-mă în lumea care abia acuma trăiește, la înalta tensiune a basmului, scînteietoarea viață a realității.

...Pe lîngă mine și tine, cititorule, trece gălăgios un stol de copii. Par să fie elevi de școală. Au ghiozdane ca toți școlarii; unii au cravate roșii pionierești. Ți se pare că pe fetița de colo ai văzut-o aseară nu în stal, între sutele de oameni, ci sus, în cerul rotund al cupolei, ca pe o originală și adolescentă constelație vie. Dar, trecînd pe lîngă tine, o auzi vorbind despre o problemă de școală, despre matematici și geografie. Cu toate acestea nu te-ai înșelat. În manej, o vezi urcînd, cu agilitatea unei veverițe, o scară marinărească de frînghie. Și-a lăsat ghiozdanul în fotoliul unei loji, alături de ghiozdanele celorlalți elevi. Școala pe care o urmează în oraș, ca toți copiii de vîrsta ei, e prelungită aici firesc de o altă școală, acea a curajului. De jos, maestrul ei îi explică mișcarea în volute și, sub cupola înaltă, trupul parcă își adaugă îndrăzneli noi și aripi de prigorie.

Cutezătoarea gimnastă e Ildiko, iar de jos o privesc prietenele ei de școală: Maricica și Cecilia, Lidia și Aurica. Alături de ele, în pauza dintre două repetiții, părinții lor — și ei gimnaști — vorbesc despre lucruri obișnuite. Au la ei sacoșe cu cumpărături și discută despre casa lor. Într-un cartier li s-au ridicat acestor foști nomazi cîteva locuințe prefabricate, provizorii. Glicinele și mușcatele s-au și apucat să zîmbească în ferestrele noi, ca niște semne neîndoielnice ale căldurii domestice, stabile, nesupuse marilor și răscolitoarelor vînturi ale pribegiilor de pînă mai ieri.

Însă pragul tinerelor locuințe nu alcătuiește singurul și cel mai edificator semn al vieții lor noi. Acei care pe nedrept au fost socotiți odinioară doar niște saltimbanci, au cîștigat acuma un început

Sub mîna dresorului Toth, ursulețul Pepi e ca un adevărat copil cuminte...

După primele momente de emoție, rîsul micilor spectatori izbucnește puternic și molipsitor.

CELOR CURAJOȘI

de adîncă prețuire. Slujitorii acestui sector al Thaliei, considerat în trecut ca o cenușăreasă a artei, simt astăzi gustul nou al demnității și al prețuirii, cu care sînt înconjurați.

Oameni — dintre care unii, pînă nu de mult, nu cunoșteau din literele alfabetului decît pe acele care închegau numele lor — zăbovesc astăzi ore întregi asupra paginilor „Cursului scurt de Istorie a P.C.U.S." Vagabonzii de odinioară studiază astăzi învățătura lui Stanislavski și încep să deslușească limpede, cu mîndrie, miezul adînc și marea frumusețe a artei lor. La cursurile în care se dezbat problemele specifice ale artei circului, ei află despre uimitoarele realizări ale artiștilor circului sovietic și se frămîntă pentru a ridica și ei calitatea artei lor.

Într-o clădire din spatele circului, s-a amenajat o sală spațioasă de gimnastică, înzestrată cu toată aparatura necesară. La această originală bază sportivă, noile generații de artiști învață, în condiții nevisate de înaintașii lor, cu profesori adevărați și după un orar de școală adevărată.

Duet pe biciclete (soții Lupașcu).

Toate acestea ar putea fi exprimate, laconic, într-o singură frază, așa cum este poate trecută în planul de activitate a Circului nostru de Stat: „Ridicarea nivelului ideologic, cultural și profesional al colectivului."

Dar în spatele acestor cîteva cuvinte se deschide, largă și luminoasă, perspectiva dezvoltării Circului nostru, drumul drept, greu poate, dar înălțător, de la nomadul chinuit și disprețuit de ieri, la artistul cult, avînd conștiința menirii artei sale.

...Și iată-ne la repetiții. Ridicați cu zece metri deasupra pămîntului, icarienii nu-și adaugă aripi de ceară ca Icar, miticul zburător și slăvitul lor înaintaș. Dar zborul zvîcnit de la un trapez la altul, complicat cu un salt răsucit ca o elice, conferă parcă acestor îndrăzneți cuceritori ai spațiului aerian atribute noi și totuși vechi de poezie epică și de basm. Îi vezi, înainte de repetiții ori după spectacol, îmbrăcați în haine obișnuite ca mine ori ca tine. Se numesc simplu: Paul și Maria Mastacan, Ganea Traian, Petrache Carolina... Dacă i-ai vedea, ca în trecut, umblînd cu farfurioara de la om la om, basmul ar fi sfîșiat cu amară cruzime și dezamăgirea ar fi adîncă. Dar așa, basmul cîștigă un adaos de neîntrecută mîndrie și de autenticitate. Și asta tocmai prin dovada concretă că icarienii din cupola circului de azi sînt oameni ca și noi, oameni liberi și demni.

La Curtea Veche a domnilor, ale cărei ruine se mai văd undeva prin actuala stradă Covaci, ori în temeliile caselor de pe strada 30 Decembrie, istoria spune că erau aduse la scumpele zaiafeturi nu numai molatice dănțuitoare indiene, ci și jongleuri înzestrați cu agilitatea felinelor și cu repeziciunea păstrăvilor din apele reci ale munților. Și atunci cînd îl vezi pe Ovidiu Bocan, jonglînd cu un pumn de bile ori cu cerculețele fosforescente, parcă aevea răsună, alături de suspinul alăutelor arăpești și al tamburelor orientale la demult cotropita, în iederă și colb, Curte Veche, ritmul sacadat, îndrăcit, cu care își acompaniau arta străbunii jongleurilor de azi.

Gimnaștii cocoțați pe bicicletele lor înalte de cîțiva metri ne amintesc vremea apusă a trăsurii cu imperială ca o casă cu etaj pe roate, vremea întîielor folosiri a roții, nu numai la chesoanele de tunuri, ci racordată cu pedale la curioasele velocipede. Tocmai sus, la nivelul unei streșine de case, cuplul Lupașcu pedalează vehicule ciudate, cu o singură roată, într-un echilibru perfect, aproape statuar.

Ceea ce nu se poate trece cu vederea e faptul că în circ specialitățile se împart pe familii, se învață și se moștenesc din tată-n fiu. Tradiția cîștigă în aceste împrejurări caracteristicile unei originale universități, deopotrivă de artă și de sport. Familia Augustin e neîntrecută în numere de echilibristică la catargul ținut pe umăr ori la scara rezemată pe tălpile picioarelor. Familia Maximilian, la aparatul bazat pe mecanica simplă a pîrghiei basculante, se prinde, din salturi, pe umeri, cu ușurința cu care noi trecem de pe un trotuar pe altul. Familia Krateyl învață caii, poneyi și cămilele să-și transforme pașii obișnuiți în mișcări de balet, ca într-o lume a fabulei, unde animalele necuvîntătoare capătă înțelepciune.

În aceeași atmosferă de fabulă și basm ne duce lumea vietăților fără grai. Ca într-o modernă arcă stau în grajdurile din spatele circului, într-o uimitoare bună vecinătate, cele mai felurite viețuitoare: cămilele care-ți sugerează toridele și înfricoșatoarele mări de nisip (cămile ce se numesc, paradoxal, Fetița și Mititica); caii, „repezi ca vîntul și iuți ca gîndul", ursuleții și poneyi coborîți parcă din vitrinele magazinelor de jucării, porumbeii, cîinii și vulpile, caprele și măgărușii cu urechile lor de sensibilă catifea. Aici, legile care guvernează zoologia par să fie nesocotite, ca și legile fabulei, așa cum le-am învățat din cărțile de școală. Porumbeii se dau în „roata lumii" și în scrînciob, iar ursuleții, după ce-și beau cu biberonul porția de lapte, se dau pe tobogan ca oricare copii duși de părinți la parcul de odihnă și cultură. Capra Hedy își are locul în iesle lîngă măgărușul Rigolo. Dacă o muți mai încolo, plînge și nu se oprește pînă nu o aduci iar lîngă prietenul ei.

Chiar și într-un poem în proză — cum pretinde a fi acesta — există un „dar" și un „însă". Condeiul poetului are și ascuțimea unui vîrf de săgeată, iar cerneala, în chimia ei, pe lîngă trandafir are și usturimile urzicii. Unele din numerele întîiului spectacol au oferit încă lipsurile începutului. Cu tot talentul lor, de pildă, clovnii Tonino, Ciacanica, Georgică nu pot da tot ce le stă în puteri din pricina lipsei de texte satirico-umoristice valoroase, mulțumindu-se a repeta aceleași și aceleași „bancuri albe", destul de ieftine, cunoscute de atîta amar de vreme. Indemnul se adresează, așadar, în aceeași măsură și scriitorilor. Miile de spectatori așteaptă să aplaude zeci de glume sclipitoare, momente comice și satirice cu conținut și interpretate la un înalt nivel artistic.

Același lucru se poate spune și despre textele de satiră și umor din „Carnavalul Circului", cel de-al doilea spectacol, care marchează, totuși, un progres vădit.

Pe manejul așternut cu rumeguș de lemn și sub cupola cu trapeze, o artă milenară începe a fi și la noi reintegrată poeziei și basmului...

Petru VINTILĂ

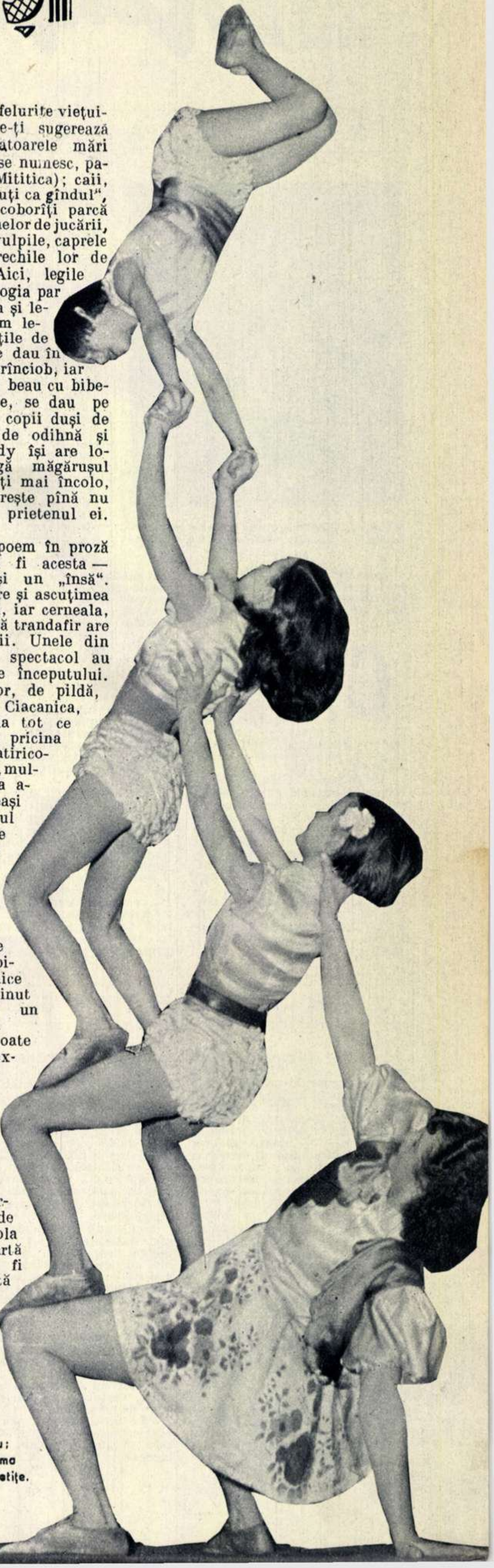
Un grațios monument viu: familia Augustin — mama și cele trei fetițe.

Răspundem cititorilor

ABHAZIA SOVIETICĂ

Suhumi, capitala Abhaziei, este în același timp port maritim și o minunată stațiune balneo-climaterică.

Tovarășul Stelian I. Ceampuru din Alexandria ne scrie că ar dori să citească în „Flacăra" un material documentar despre Abhazia Sovietică.

Cuprinsă între masivul principal al munților Caucaz și Marea Neagră, cu o suprafață totală de 8.700 km². Republica Sovietică Socialistă Autonomă Abhază face parte din R.S.S. Gruzină și este situată în partea de nord-vest a acestei republici.

Diversitatea reliefului și a climei, varietatea faunei, nemaipomenita bogăție a florei, peisajele încîntătoare fac din Abhazia una dintre cele mai bogate și mai pitorești regiuni ale Uniunii Sovietice, preferată de turiști și oamenii muncii aflați la odihnă.

În timp ce crestele Caucazului, atingînd aici pînă la 4000 m înălțime, sînt acoperite de ghețari și zăpezi veșnice, jos, pe litoral, cresc eucaliptul și palmierul, se coc mandarine și lămii.

Acest pămînt binecuvîntat de natură a avut un trecut zbuciumat. Amenințată de sultanii turci, care rîvneau de secole cucerirea și subjugarea ei, Abhazia a cerut încă din 1810 alipirea la Rusia. Adevărata ei viață liberă începe însă abia la 4 martie 1921, cînd intră în marea familie a republicilor sovietice frățești. La 17 aprilie 1930, Abhazia a devenit republică autonomă (în cadrul R.S.S. Gruzine).

În anii Puterii Sovietice Abhazia cunoaște o mare dezvoltare economică și culturală, devenind și o importantă regiune de culturi subtropicale.

O dată cu dezvoltarea plantațiilor de tutun — singurele care existau și înainte — locul pajiștilor l-au luat plantațiile întinse de ceai, plante citrice, plante producătoare de uleiuri eterice, arborele tung, vii cu struguri rubinii sau de culoarea chihlimbarului și livezi înmiresmate în care, sub razele fierbinți ale soarelui sudic, se pîrguiesc cele mai variate fructe: mere, pere, prune, gutui, piersici, rodii, smochine, migdale și altele.

Pe restul suprafeței arabile este cultivat porumbul.

Un rol important îl ocupă creșterea vitelor, predominînd vitele cornute mari. Au căpătat o mare dezvoltare agricultura și sericicultura.

Agricultura fiind strîns legată de dezvoltarea industriei, în anii cincinalelor au fost create fabrici și uzine de prelucrare a ceaiului și tutunului, de conserve de fructe și pește, fabrici de uleiuri eterice și altele.

Pădurile dese, cu esențe dintre cele mai variate, care îmbracă din belșug coastele de jos ale munților, au dat naștere industriei de prelucrare a lemnului, iar exploatarea bogatelor zăcăminte de cărbuni — în regiunea Tkvarceli — industriei extractive.

Creșterea economiei a creat necesitatea construcțiilor de termo-centrale și a unei hidrocentrale, izvoarele principale de energie fiind rîurile și cărbunii.

O uriașă importanță pentru economia țării a avut-o construcția Căii Ferate Transcaucaziene, care străbate Abhazia, înainte vreme lipsită de linii ferate.

De unde înaintea Marii Revoluții Socialiste din Octombrie în Abhazia nu au existat decît două instituții de învățămînt mediu, azi funcționează o rețea întinsă de instituții de învățămînt și culturale. Au luat ființă institute de cercetări științifice în domeniul biologiei și al culturilor subtropicale.

Literatura abhază a cunoscut de asemenea o înflorire fără seamăn. Fondatorul literaturii abhaze este poetul popular abhaz D. I. Gulia, care cu atîta măiestrie a știut să folosească folclorul abhaz în poeziile sale. Fiul său, G. D. Gulia, scriitor sovietic, este autorul povestirii „Primăvara la Saken", pentru care i s-a decernat Premiul Stalin.

Cei care au văzut versiunea cinematografică a acestei povestiri au avut ocazia să admire natura pitorească a Abhaziei, țară plină de soare, cu vegetația luxuriantă, scăldată de mare și străjuită de zidul uriaș al munților, unde rîurile repezi curg înspumate printre stînci abrupte, iar lacurile alpine, de o rară frumusețe, au culoarea cerului.

Cu drept cuvînt, Abhazia poate fi numită țara stațiunilor climaterice. Pînă și capitala ei, Suhumi, important centru industrial și cultural, este în același timp o vestită stațiune climaterică. Pe întinsul republicii sînt presărate peste 80 de izvoare de ape minerale, cu minunat efect terapeutic. Oameni ai muncii din cele mai îndepărtate părți ale U.R.S.S. vin aici să se bucure de bogățiile naturii. Numărul sanatoriilor și al caselor de odihnă, elegante și confortabile, crește mereu.

Puterea Sovietică a transformat țara înapoiată de odinioară într-o republică înfloritoare în continuă dezvoltare.

CUM SĂ ÎNȚELEGEM MUZICA

În cadrul consfătuirii cu cititorii noștri din Ploești, ca și prin numeroase scrisori primite la redacție, mulți iubitori ai muzicii ne-au arătat că simt o anumită greutate în urmărirea și înțelegerea muzicii simfonice, de cameră sau de operă — numită de unii „grea" — care adesea îi derutează prin amploarea și complexitatea procedeelor folosite de compozitori. Pentru a veni în ajutorul acestor cititori ai noștri, publicăm, începînd cu numărul de față, o serie de materiale consacrate prezentării celor mai importante laturi ale limbajului muzical. Materialele sînt redactate de criticul muzical George Bălan.

Despre motiv și temă

Se vorbește adesea despre *acțiunea muzicală*. Mulți au comparat sonata cu o *dramă instrumentală*. Muzicologii cercetează în lucrările lor *dramaturgia muzicală* a unei simfonii. Asemenea aluzii la genul dramatic nu sînt de loc întîmplătoare în analizele muzicale; ele izvorăsc dintr-o asemănare reală care există între o compoziție muzicală și o piesă de teatru. La un spectacol dramatic, urmărim cum evoluează pe scenă diferite personaje, fiecare avînd un caracter individual, un destin propriu. Urmărirea procesului de devenire a acestor personaje și a multiplelor raporturi care se stabilesc între ele — iată ce interesează în cel mai înalt grad pe spectatorul unei drame de Gorki sau al unei tragedii de Shakespeare.

Ascultînd o simfonie sau un concert instrumental, ați observat, desigur, frecvența cu care anumite idei muzicale reveneau în forme mai mult sau mai puțin schimbate, alternînd, suprapunîndu-se sau ciocnindu-se cu alte idei muzicale, întocmai ca niște personaje vii, cu caracterele și destinele lor. Aceste idei muzicale care stau la baza unei compoziții, tot așa cum și personajele stau la baza unei piese de teatru, sînt motivul și tema despre care citiți, destul de des, în programele de concerte.

Vă aduceți, desigur, aminte de acel cunoscut crîmpei melodic care se aude obsedant atît la începutul cît și pe parcursul simfoniei a V-a de Beethoven, sunînd ca o forță amenințătoare căreia omul îi va opune irezistibila sa hotărîre de a lupta și a învinge. Acesta este ceea ce în muzică se numește motiv. Deși se caracterizează printr-o extremă conciziune (motivul amintit din Beethoven nu însumează decît patru sunete), el este capabil să sugereze o idee, un sentiment; s-a putut vedea cum la Beethoven el contribuia chiar la exprimarea unei idei filozofice. Începutul cunoscutei simfonii a II-a de Haciaturian este de asemenea marcat de un laconic motiv al clopotelor, imagine a chemării, plină de îndurerată măreție, la lupta pentru apărarea patriei. Motivul este, așadar, cea mai mică unitate expresivă ce poate avea o semnificație de sine stătătoare într-o operă muzicală.

Structura foarte concisă pe care o are motivul muzical limitează desigur, posibilitățile de expresie ale acestuia. Caracterizarea adîncită a stărilor sufletești revine temei — idee muzicală mai largă, mai dezvoltată — care coincide într-o foarte mare măsură cu ceea ce, în mod obișnuit, se numește melodie. Tema muzicală exprimă starea sufletească într-un mod mai nuanțat, mai amplu; să ne gîndim la tema marșului funebru din simfonia „Eroica" de Beethoven, sau la patetica temă a finalului din Concertul nr. 2 pentru pian de Rahmaninov, în care compozitorii ne dezvăluie nuanțe sufletești atît de adînci.

Uneori, o temă poate exprima chiar stări sufletești deosebite: în tema inițială a Sonatei în do minor pentru pian de Mozart motivul dur, în care sunetele înaintează aspru și amenințător, alternează cu motive ce exprimă implorare, suspine. Exemplul acesta mai dovedește însă și altceva: între motiv și temă există o strînsă legătură, temele fiind de cele mai multe ori alcătuite din motive pregnante care, deși adesea fiecare din ele posedă o individualitate expresivă, se închegă într-o imagine complexă, unitară. Analizînd, bunăoară, tema care-l caracterizează pe Manfred în simfonia cu același nume de Ceaikovski, cercetătorul sezisează cu ușurință cîteva motive cu un sens emoțional foarte clar: motivul suferinței și singurătății, intonat amenințător de fagoți și clarinet-bas; motivul deznădejdii, exprimat printr-o linie melodică coborîtoare ce se oprește la un moment dat într-o prelungă nemișcare; motivul suspinului, constînd din scurte elanuri melodice care se frîng; motivul revoltei, caracteristic prin profilul său energic, prin mersul său ascendent. Aceste motive se leagă organic într-o temă pe care ascultătorul o percepe ca pe un tot unitar și în a cărei repetare (integrală sau parțială) el va recunoaște oricînd prezența eroului. Iată, așadar, că printr-o temă muzicală se poate contura portretul sufletesc complex al unui erou.

Tot așa cum acțiunea unei opere dramatice se bazează pe un număr limitat de personaje, desfășurarea muzicală a unei compoziții are la baza sa cîteva teme, dintre care unele au o însemnătate primordială, iar altele un rol secund. Relațiile care se stabilesc între aceste teme sînt determinate de conținutul de idei pe care compozitorul urmărește a-l întruchipa. Între principalele două teme pe care este clădită fantezia „Romeo și Julieta" de Ceaikovski, tema colțuroasă a urii și tema luminoasă a dragostei, există un puternic *conflict*. Alteori, însă, deosebirea dintre teme îmbracă caracterul unui simplu *contrast*, în cadrul căruia temele, deși diferite, nu se opun una alteia, ci se întregesc, contribuind la realizarea unei imagini unitare; în prima parte a concertului pentru vioară de Kabalevski, închinat comsomoliștilor, tema întîia exprimă latura impetuoasă, agitată, a sufletului de tînăr, în timp ce celelalte te fac să te gîndești mai ales la aspirațiile avîntate, la puritatea morală a acestuia.

Între temele unei compoziții muzicale poate exista o evidentă înrudire, exprimată de obicei printr-unul sau mai multe motive care reapar aproape neschimbate în diferitele teme ce stau la baza lucrării. (Așa se întîmplă în temele simfoniei de Franck și ale simfoniei a patra de Ceaikovski). O astfel de înrudire tematică pune cu deosebită pregnanță în lumină unitatea conținutului ideologic al lucrării și realizează totodată o remarcabilă unitate de stil și expresie muzicală.

Sfera temelor unei creații cuprinde doar *în germene* conținutul de idei și sentimente al acesteia. Numai *procesul dezvoltării tematice*, care ne permite să vedem temele de acțiune, pune în lumină acest conținut, făcînd ca germenele să se transforme în stejarul falnic cu care s-ar putea asemui marile capodopere ale muzicii simfonice sau de cameră. Acestei probleme îi va fi consacrat articolul următor.

DESPRE ULTIMA IARNĂ

Prin acest material răspundem tov. Ghitta Tenenhaus din Bușteni, care ne-a rugat să arătăm care sînt particularitățile ultimei ierni și care sînt cauzele lor.

După iarna excepțională din 1953-1954, în care straturile de zăpadă au atins înălțimi rar întîlnite în țara noastră, am așteptat iarna lui 1954-1955, luînd măsuri de preîntîmpinare a unor noi „surprize" neplăcute. Dar iarna lui 1954-1955 ne-a jucat un renghi — ca să spunem așa — nouă, celor care trăim în fundul oceanului aerian. A fost cu totul alt fel decît fioroasa ei înaintașă. Prin ce s-a caracterizat în fond această perioadă? A fost o iarnă timpurie, dar blîndă, care, însă, s-a prelungit mult în primele două luni ale primăverii. Din această cauză primăvara a avut un pronunțat caracter rece. Să ne amintim: noiembrie 1954 a fost în general umed și cețos, bogat în precipitații. După data de 17, temperatura a scăzut brusc,

Originea și direcția curenților calzi și reci, ce pătrund mai frecvent în țara noastră.

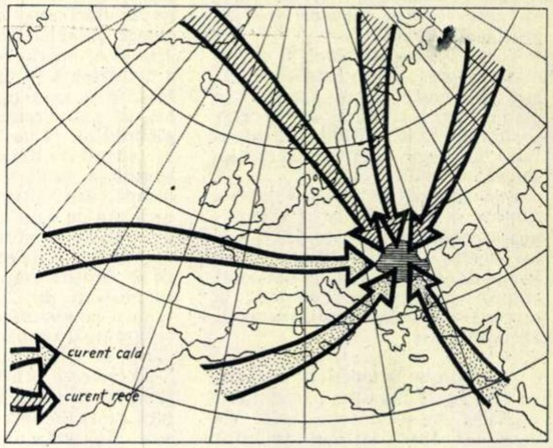

au început să cadă lapoviţă şi ninsoare. Decembrie a fost o lună caldă dar posomorîtă, umedă şi ceţoasă. În unele localităţi, temperaturile cele mai ridicate au atins şi +17°. Nici ianuarie nu a fost aprig la noi. Dacă în prima parte a lunii, ţările din Europa apuseană au fost bîntuite de cicloni, de ploi şi zăpezi abundente care au pricinuit mari pagube, apoi la noi vremea a fost în general caldă şi au căzut precipitaţii chiar sub formă de ploaie. Deşi februarie a prezentat două intervale reci, a fost totuşi o lună caldă, avînd perioade cînd temperaturile au atins ziua şi 22° peste zero, în cîmpia Dunării.

Primele două luni de primăvară au fost şi ele neobişnuite. Cu excepţia anumitor perioade de încălzire, martie a rămas o lună friguroasă, cu ninsoare, lapoviţă şi viscol moderat. Timpul rece, cu ploi dese, foarte abundente şi lapoviţă, a continuat şi în primele 21 zile ale lunii aprilie.

Aşa s-a prezentat — foarte pe scurt — vremea, în perioada de care vorbim. Căror cauze se datoresc aceste anomalii sau abateri în mersul vremii, care, în treacăt fie spus, nu constituie de loc o excepţie, avînd în vedere datele scriptice despre multe ierni din trecut care au prezentat asemenea caracteristici?

Ele se datoresc circulaţiei generale atmosferice, care permite uneori să pătrundă în regiunile noastre aer rece din regiunile nordice, iar alteori, aer cald din regiunile sudice sau vestice.

Pînă aci, am arătat felul în care s-au prezentat diferitele luni din perioada ce ne interesează. Să arătăm acum de ce s-au prezentat astfel. Să luăm, bunăoară, noiembrie. Faptul că prima jumătate a lunii a fost caldă şi ploioasă se explică prin pătrunderea la noi a unor curenţi de aer cald şi umed veniţi din Oceanul Atlantic şi din Marea Mediterană; răcirea dintr-a doua jumătate a lunii s-a datorit unei invazii de aer rece din regiunile siberiene. Să luăm şi aprilie. După 20 martie, se produsese o încălzire simţitoare; vremea avea aspectul de vară; temperatura se ridicase pînă la +27° în cîmpia Dunării. Şi deodată temperatura scăzu; între 1-5 şi 16-21 aprilie, în locul masei de aer cald existentă năvăliră mase de aer rece.

De unde veneau ele? Curentul de aer rece a pornit din nordul Canadei, a trecut peste mările polare îngheţate şi peste gheţarii Groenlandei, a pătruns în Europa prin peninsula Scandinavică, a măturat partea de mijloc a Europei şi, după ce a trecut peste ţara noastră şi peste peninsula Balcanică, a ajuns pînă în Marea Mediterană.

Cunoscînd aceste lucruri, ne putem da acum uşor seama de ce am găzduit în aprilie, iarna. Cu toate acestea, căderea zăpezii în această lună de primăvară nu e de loc excepţională. Statisticele meteorologice arată că în 1902 a nins la Bucureşti la 30 aprilie, iar în 1909 a căzut lapoviţă în ziua de 7 mai.

ISTORICUL FILATELIEI

Tov. Mircea Pop şi Ion Murgulescu, tehnicieni la fabrica de bere „Griviţa" din Bucureşti, doresc să cunoască începuturile filateliei.

Transmiterea regulată a corespondenţei îşi are începuturile în secolul al XV-lea. La începutul secolului al XVII-lea se utilizează, din iniţiativa academicianului francez Jean Renouard Villayer, „biletul de porto plătit", strămoşul timbrului poştal de astăzi.

Multiple reforme sînt încercate în diferitele sisteme poştale, toate tinzînd la o simplificare a încasării taxelor pentru transportul corespondenţelor. Încercările unui piemontez anonim la 1818, mai tîrziu ale suedezului Traffenberg, în 1836 ale slovenului Lovrene Kosir, rămîn însă numai încercări.

Paternitatea primului timbru poştal este atribuită lui Rowland Hill, un modest învăţător englez, care în 1835 porneşte o acţiune împotriva tarifelor poştale exagerat de ridicate, preconizînd o taxă unică redusă pentru toate corespondenţele ce au greutatea de mai puţin de ½ ounce (5 gr.). Propunerea acceptată duce la o creştere apreciabilă a traficului poştal, care face necesară introducerea timbrelor poştale, creaţia aceluiaşi R. Hill.

Şi astfel la 6 mai 1840 apare în Anglia primul timbru poştal.

În primii 10 ani următori abia 47 timbre văzură lumina zilei: între 1850-59 numărul lor se ridică la 778; între 1860-69 apar 1851 timbre; iar între 1870-79 apar 2616 timbre noi.

Între 1900-1910 apar 20.628 timbre, iar de atunci şi pînă astăzi cîteva sute de mii.[1])

Naşterea filateliei, (philos = amic şi ateleia = francare — din vechea limbă greacă), adică a colecţionării şi studiului timbrelor poştale, coincide cu naşterea primului timbru.

În 1852 are loc prima expoziţie filatelică la Bruxelles, după ce cu 3-4 ani înainte în revistele şi ziarele belgiene, engleze şi franceze apăruseră anunţuri de cumpărări, vînzări şi schimburi de timbre.

În 1861 apare prima listă de timbre, începuturile unui catalog, tipărită în 12 pagini, cu 973 numere, editată de un colecţionar, Oscar Berger-Levrault din Strassbourg.

La Liverpool apare în 1862 prima revistă filatelică. În acelaşi an apare la Bruxelles prima lucrare filatelică, un studiu despre falsuri în filatelie, al lui I. B. Moens. Tot în 1862 apare primul catalog filatelic în Franţa, editat de E. de Lolande, Berger şi Potiquet. Primul album filatelic, apărut în 1863, aparţine francezului Justin Lollier. În anul 1856 ia fiinţă la Nevers, prima societate filatelică de schimburi, iar prima licitaţie filatelică are loc în 1865, la Paris.

În Rusia primul timbru a apărut în 1857, valoarea de 10 kopeici, culoarea brun şi albastru, înfăţişînd stema ţaristă şi o goarnă poştală, într-un format oval. În total în Rusia ţaristă s-au emis 128 de timbre diferite.

În afară de timbrele statului, în Rusia au circulat multe emisiuni cu valabilitate locală, care au servit pentru francarea corespondenţelor în interiorul regiunilor. Există 2427 asemenea timbre ce au circulat în 164 regiuni. Între anii 1866-1877 se menţionează şi existenţa timbrelor telegrafice.

Secţia filatelică a Muzeului „A. S. Popov" din Leningrad, înfiinţată în 1885; este unică prin proporţiile şi varietatea timbrelor sale. Astăzi ea depăşeşte chiar colecţia Muzeului Filatelic al Uniunii Poştale Universale.

Prima revistă filatelică din Rusia, „Marki", apare în 1896.

Primul timbru sovietic a apărut în 1921 şi a fost imprimat prin sistemul gravurii în oţel. În acelaşi an s-au emis timbre şi în Armenia Sovietică, iar Gruzia Sovietică emite primul timbru în 1922.

Emisiunile de timbre sovietice, nu numai că au egalat dar au depăşit cu mult prin conţinutul lor educativ, prin desenul lor, prin coloritul lor minunat şi execuţia lor artistică impecabilă, cele mai frumoase timbre ale ţărilor cu un trecut filatelic îndelungat.

Nici o ţară de pe glob nu a reuşit să redea pe timbre cu mai multă artă şi putere de sugestie marile înfăptuiri ale omului.

După un an de la apariţia primului timbru în Rusia, se emit şi în ţara noastră, în Moldova, primele timbre poştale (1-13 iulie 1858). Cele patru valori ale acestei prime emisiuni, 27, 54, 81 şi 108 parale, sînt cunoscute în istoria filateliei sub numele de „cap de zimbru" sau „cap de bou" şi constituie unele din cele mai rare şi valoroase piese filatelice din lume, stînd cu cinste alături de celelalte rarităţi mondiale ca: Guiana-Engleză, Mauritius, 3 sk (galben) Suedia etc.

Viaţa filatelică pătrunde încet şi pe meleagurile noastre. Astfel, în 1881, apare la Bucureşti „Timbrophilo-jurnal philatelisticu romîn". Cu zece ani mai tîrziu, în aprilie 1891, ia fiinţă, sub denumirea de „Societatea Romînă de Timbrologie", prima asociaţie filatelică la Bucureşti.

În acelaşi an, la 6 mai, în casa lui Butculescu, unul din primii filatelişti din ţara noastră, se deschide prima expoziţie filatelică.

Din acea epocă se mai cunoaşte existenţa societăţii filatelice din Iaşi, care în 1893 edita revista „Romînia filatelică", şi alte două grupări filatelice la Focşani: „Moldova" şi „Mercur", care în 1895 editau revista „Ecoul Mărcilor".

Deşi nu are o vechime mai mare de un secol, totuşi filatelia a cunoscut în acest timp o largă dezvoltare, timbrele poştale constituind astăzi obiectul de colecţionare şi cercetare a milioane de filatelişti.

„Cap de zimbru", primul timbru apărut în ţara noastră.

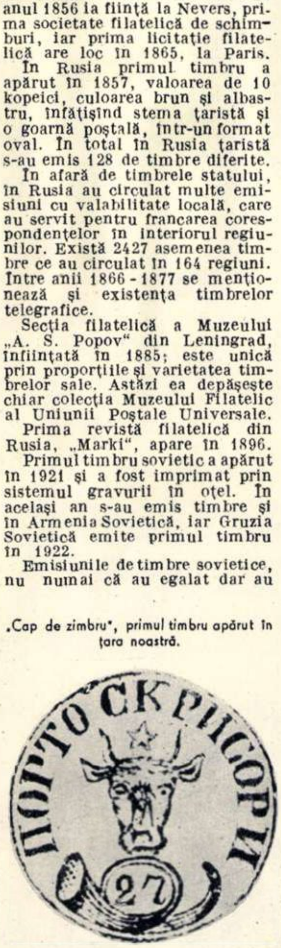

---

[1]) N. R. Cifrele de timbre indicate reprezintă tipuri diferite, nu bucăţile imprimate.

BOGĂŢIILE DELTEI DUNĂRII

La întrebarea tov. Chivu Gheorghe din Caracal despre flora, fauna şi alte bogăţii ale Deltei Dunării, ne răspunde tov. prof. univ. Raul Călinescu.

Navigînd cu vaporul pe Dunăre la vale, şi trecînd de Isaccea, ajungem curînd la „ceatalul" sau „furca" Chiliei. Aici fluviul se bifurcă, iar braţele sale se îndepărtează unul de altul, închizînd la mijloc o suprafaţă triunghiulară, care, amintind de litera grecească delta, a primit acest nume. Braţul nordic se numeşte Chilia — iar cel sudic, Tulcea, Puţin mai jos de oraşelul Tulcea, braţul cu acelaşi nume se desparte în două noi braţe: Sulina şi Sf. Gheorghe. Toate duc apele Dunării la mare.

Aceste braţe, ca şi gîrlele ce traversează delta în lung şi în lat, curg între maluri teşite, de aluviuni, numite grinduri. Pe grindurile fluviale cresc zăvoaie de sălcii şi plopi, iar pe marile grinduri maritime Letea şi Caraorman, păduri amestecate de stejari, frasini şi plopi, pe care se caţără perdele de liane ca viţa sălbatică, curpenul, periploca etc. Tot pe grinduri aflăm aşezările omeneşti, culturile şi păşunile.

Restul deltei, dincolo de grinduri, îl constituie o baltă imensă, care provine dintr-un vechi golf al Mării Negre. Ea este acoperită, în cea mai mare parte de o saltea de stuf plutitor, numit „plaur", ce creşte începînd de la marginea grindurilor, de care e fixat. Bucăţi rupte de plaur formează insule plutitoare, ce sînt purtate de vînt în toate direcţiile pe luciurile de apă — ochiuri de baltă neacoperite de salteaua de plaur, numite de localnici ghioluri.

De pe grindurile umbrite de sălcii pletoase, aceste luciuri de apă ale ghiolurilor şi gîrlelor deltei se zăresc sclipind în depărtări, ca nişte cioburi de sticlă în marea de stuf.

Animalele deltei sînt variate şi de mare importanţă economică. Aici găsim cele mai prielnice condiţii de viaţă pentru păsări şi îndeosebi pentru cele de baltă. Sînt atît de multe şi de variate, încît delta apare ca un adevărat domeniu al lor, ceea ce a făcut pe unii scriitori să o numească „paradisul păsărilor". Pe sub zborul tuturor gîngăniilor mărunte de baltă, sub ţipătul ascuţit ori cîriitul păsărelelor din stuf, alunecă lin pe apă pelicani şi lebede albe, iar pe crengile copacilor se zbat cormorani negri, în timp ce pe grinduri pîndesc nemişcaţi stîrci de diferite soiuri.

Pelicani în Deltă.

Delta Dunării, cu braţele şi gîrlele ei, precum şi cu bălţile şi lacurile situate la miazăzi de ea, constituie un izvor nesecat pentru producţia piscicolă. La gurile Dunării se face un pescuit intens de specii migratoare, care pătrund din mare în Dunăre, pentru reproducere. Aşa sînt sturionii (morunul, nisetrul, păstruga) şi scrumbiile de Dunăre, precum şi speciile de peşti care pătrund din mare în lacuri, pentru hrană, cum sînt îndeosebi chefalii.

Aici, la gurile Dunării, se pescuiesc anual 90 la sută din sturioni; aici se prepară 90 la sută din icrele negre şi tot aici se pescuiesc 80 la sută din scrumbiile de Dunăre care se prind în apele teritoriale ale Mării Negre.

Tăcuta şi părăsita Deltă de ieri a devenit azi un uriaş şantier al muncii. La Tulcea s-a amenajat în anii regimului nostru o fabrică de stufit (plăci izolatoare făcute din stuf), un şantier de reparat vase pescăreşti, instalaţii de frigorifere pentru industria alimentară şi, îndeosebi, pentru produsele de pescărie, un combinat alimentar de conserve de peşte cu o fabrică pentru extragerea untului de peşte, pentru prepararea făinii furajere de peşte, (hrană pentru unele animale domestice etc.). Delta Dunării este o sursă nesecată de bogăţii. Şi poporul nostru muncitor, astăzi stăpîn pe soarta sa, o valorifică în măsură din ce în ce mai mare.

CUM DECURG PREGĂTIRILE PENTRU CEA DE A XVI-a OLIMPIADĂ

Tov. Maria Şerbănescu, membră a colectivului sportiv I.T.B. Dudeşti din Bucureşti, doreşte să ştie cum decurg pregătirile pentru cea de a XVI-a Olimpiadă.

Presa de specialitate din diferite ţări relatează cu îngrijorare faptul că pregătirile pentru cea de a XVI-a Olimpiadă, ce va avea loc în 1956 la Melbourne, merg greu, deoarece Australia nu posedă experienţă în organizarea unei competiţii de mare amploare.

Într-adevăr sarcina luată de oraşul Melbourne este uriaşă. Întregul continent australian are o populaţie de numai 9 milioane de locuitori şi va avea sarcina de a primi între 22 noiembrie şi 8 decembrie 1956 aproape 6.000 de sportivi din 83 de ţări. De pe acum, presa australiană îşi exprimă teama în ce priveşte reuşita organizării.

Cele mai mari greutăţi constau în încartiruirea turiştilor care vor sosi la Olimpiadă. Organizatorii au de gînd ca turiştii să fie cazaţi pe vapoarele special amenajate, care vor staţiona în rada portului Melbourne. Sportivii, în schimb, vor fi cazaţi în satul olimpic care se va construi special pentru aceasta, în cartierul Heidelberg. Satul olimpic se va afla la o distanţă de 10 km de stadionul pe care se vor desfăşura principalele competiţii. Trebuie să se reconstruiască în întregime stadionul „Melbourne Cricket Ground", care se află aşezat în apropierea centrului oraşului. Aici, vor avea loc solemnităţile de deschidere şi închidere a Jocurilor Olimpice, vor avea loc întrecerile de atletism, semifinalele şi finala turneului de hochei pe iarbă, meciurile de fotbal. În apropierea stadionului urmează să se construiască „Parcul Olimpic" în interiorul căruia se vor afla velodromul, bazinul de nataţie şi o hală de sport.

În clădirea „Exhibition Building" (Hala Expoziţiei), se vor desfăşura meciurile de box şi întrecerile la gimnastică. În sălile clubului sportiv „Town Hill", din cartierul St. Kild, se vor desfăşura întrecerile de scrimă, iar în golful Filip, aflat în imediata apropiere, se vor desfăşura întrecerile de regate. Întrecerile de canotaj vor avea loc pe lacul Leatmouth de lîngă localitatea Ballarat. În localitatea Wiliamstowne vor avea loc întrecerile de tir.

Alte competiţii urmau să aibă loc pe Stadionul de Est. Iată însă că la 24 ianuarie 1955 stadionul, construit din lemn, a ars în întregime. Urmarea: s-a hotărît ca, pe locul vechiului stadion, să se construiască un „Palat al Sporturilor", tot din... lemn.

Sînt însă multe lucruri care se cam încurcă. Astfel, deoarece legile statului Victoria interzic intrarea cetăţenilor străini cu arme şi muniţii, trăgătorii ori vor accepta armele ce le vor fi puse la dispoziţie aci, ori se vor întrece în altă parte. O altă încurcătură este cea privitoare la pista de ciclism care, în conformitate cu regulamentul olimpic, ar trebui să fie de ciment. Or, organizatorii vor s-o construiască din lemn. Dacă regulamentul va fi respectat, şi această competiţie va trebui să se desfaşoare în altă parte.

Se pare că aceste lucruri nu-i deranjează prea mult pe organizatori, care şi-au făcut planul ca, în primul rînd, să se aleagă cu beneficii grase. Ei au şi tipărit bilete a căror vînzare ar urma să le aducă o sumă aproape de două ori mai mare decît cea mai costisitoare dintre investiţii: reconstruirea stadionului „Melbourne Cricket Ground".

De asemenea după Olimpiadă, casele din „satul olimpic" vor fi vîndute la licitaţie, astfel că organizatorii vor avea cîştig destul de frumuşel. Şi acesta este cel mai important lucru: pentru ei, problema financiară joacă un rol mai mare decît întrecerile sportive.

Jucătorul cu nr. 13

— *ÎNSEMNĂRILE UNUI ZIARIST* —

„Ah, cît e de fanatic!“ M-am răsucit pe locul meu, mirat de aceste cuvinte rostite în franceză și pe care, ca spectator obișnuit al jocurilor de rugbi de la noi, nu le mai auzisem niciodată. Aveam în față două fete cu ten curat, atrăgător, cu dantura albă și ochi mari, care rîdeau deopotrivă de tinerește. De atunci, aveam să le întîlnesc cu regularitate în tribuna stadionului Dinamo cînd se juca rugbi, deși tentațiile Bucureștiului celui de al IV-lea Festival Mondial al Tineretului ar fi putut să le atragă cine știe unde în altă parte. Și cum publicul de la rugbi formează o familie de entuziaști, am legat repede prietenie cu aceste tinere. Astfel, am ajuns să aflu că sînt olandeze și studiază în Franța, și că „fanaticul“ despre care le auzisem vorbind era jucătorul cu nr.13 din echipa țării noastre, maestrul sportului Dumitru Ghiuzelea.

„Am vrea să-l cunoaștem pe fanaticul dv.“, îmi spuseră ele într-una din zilele în care pe teren se aflau din nou față în față două echipe de rugbi.

...Alergînd cu trunchiul mult aplecat în față, cu gîtul bine întins și dinții încleștați, cu toate fibrele mușchiulare încordate în plin efort, cu ochiul mereu ager, căutînd locul liber pe unde să se poată strecura, Ghiuzelea își depășea adversarii, unul cîte unul, și, atunci cînd se părea că va fi prins, el scăpa totuși, ferindu-se într-o parte. Drumul spre terenul de țintă al echipei adverse era acum liber și Ghiuzelea înscrise nestingherit. Publicul aplaudă, iar el reveni în terenul de joc alergînd relaxat și-și reluă locul obișnuit dincolo de linia de centru.

De cîte ori am văzut scena aceasta? N-aș putea ține minte. Rar este meci în care Ghiuzelea să nu înscrie măcar o dată. Sînt impresionante, într-adevăr, decizia acțiunilor sale, dîrzenia cu care luptă să-și depășească adversarul, felul admirabil în care forța lui fizică, viteza în alergare și curajul sînt dirijate în mod conștient pentru a-i da posibilitatea să-și sfîrșească cu bine acțiunea începută. Cum de a ajuns oare aici?

Preludiul...

Vorbind despre una dintre cele mai rapide și mai eficace aripi la rugbi din Europa, este de așteptat poate să spui cum a debutat în acest post. Printre colegii săi de școală, el se distinsese mai ales prin curajul și forța sa, și postul care i-a fost încredințat în echipa de rugbi a fost acela de pilier.

Ei, veți spune, desigur că a fost o greșeală explicabilă pentru un început. Doar se vede cît de colo ce calități teribile are băiatul acesta pentru jocul de trei sferturi aripă! Dar n-a fost o greșeală. Ca junior și, mai apoi, ca membru al unei echipe de categoria „onoare“, Dumitru Ghiuzelea își menține același post de înaintaș, înfruntînd cu curaj adversari direcți mult mai rutinați și mai puternici. A venit însă și momentul în care avea să părăsească acest post, ingrat pentru calitățile lui, și să se lanseze în atacurile vertiginoase ale trei-sferturilor.

Într-o zi, în urma indisponibilității unui jucător din linia trei-sferturi, Ghiuzelea primește sarcina de a trece, într-un meci important, în postul de aripă. Tinerețea lui a determinat hotărîrea căpitanului de echipă și, dacă-l întrebi astăzi, Ghiuzelea îți mărturisește cu sinceritate că nici măcar nu știa unde să stea pe teren. Totuși, un balon i-a ajuns pînă în cele din urmă și el l-a dus dincolo de linia de țintă a adversarilor, înscriind prima sa victorie ca aripă și aducînd totodată victoria echipei sale. Mai apoi, acest succes este urmat de selecționarea în lotul național, dar, spre mirarea dvs. (poate și a lui), tot în calitate de înaintaș.

Și consacrarea!

Dacă Ghiuzelea a beneficiat de dezvoltarea generală a sportului în anii de după 23 August 1944, cunoscînd chiar de pe băncile școlii frumusețile și binefacerile acestuia, el a atins însă trepte mai înalte ale măiestriei de-abia mai tîrziu, după intrarea sa în armată și, mai apoi, ca membru al asociației Dinamo. Aci, fostul funcționar al C.A.M.-ului întîlnește o viață sportivă dezvoltată și organizată pe baze științifice, și condiții de practicare a rugbiului dintre cele mai bune. Aci se specializează el în postul de trei-sferturi aripă, pe care nu-l mai părăsește, jucînd, în cei șapte ani de cînd apără culorile asociației Dinamo, în toate meciurile echipei sale, în afară de unul. De aci, este selecționat în echipa reprezentativă a țării și, o dată cu colegii săi, în 1952 primește titlul de maestru al sportului, răsplată a muncii sale pe tărîm sportiv.

Dar, o dată cu galoanele definitivei sale consacrări sportive, D. Ghiuzelea le primește și pe acelea ale carierii militare pe care a îmbrățișat-o. Sublocotenent în 1951 el este avansat locotenent în același an, pentru ca în 1953 să mai primească un grad, iar la 23 August 1954 să poarte steluțele de căpitan.

Apărînd culorile patriei

Din 1949 Dumitru Ghiuzelea nu a mai lipsit din lotul echipei noastre naționale de rugbi și din formația reprezentativă.

Totuși, emoția primului meci internațional fusese consumată de Ghiuzelea încă din 1948, însă doar în parte, atunci cînd el jucase în echipa Constructorul, în meciul cu L.T.C.-Praga. Spun „în parte“, deoarece D. Ghiuzelea ține să ne încredințeze că o întîlnire a echipei reprezentative nu se poate compara cu nici un fel de meci al unei asociații, chiar dacă este vorba de un joc internațional.

„Cum aș putea să uit meciul cu F.S.G.T. (Franța), cînd acesta a fost debutul meu în echipa de rugbi a țării? Cum aș putea să uit nopțile care au precedat acest joc? Oare nu atunci am simțit cea mai mare emoție din viața mea sportivă și oare nu în acele nopți mi-am făurit cele mai îndrăznețe vise? Doream, ca și mulți dintre colegii mei din echipa națională, o verificare serioasă a posibilităților noastre, a valorii rugbiului practicat la noi. Și un examen în compania formației franceze putea fi considerat elocvent. Din păcate, după toate succesele obținute, teama antrenorilor noștri de a ne pune în fața unor adversari din ce în ce mai puternici ne-a ținut mult în loc. Jocul cu Italia, pe care l-am terminat învinși la limită, a demonstrat totuși forța de luptă a echipei noastre, avansatele sale cunoștințe tehnice.

Comitetul pentru Cultură Fizică și Sport a apreciat foarte just cauzele rezultatului nostru, dar și perspectivele rugbiului romînesc, și de atunci programul internațional s-a îmbogățit cu numeroase întîlniri cu formații cunoscute ca: U.A.S Perpignan, P.U.C. din Paris și Swansea (Țara Galilor)“.

Ghiuzelea nu pomenește nimic de aprecierile pe care le-au făcut despre el străinii care l-au văzut jucînd. Iubitorii de sport din țara noastră le cunosc, însă. Iar astăzi, maestrul sportului D. Ghiuzelea este cunoscut în toată Europa și apreciat ca unul dintre cei mai valoroși jucători de rugbi în postul de trei-sferturi aripă. Au dat acest verdict și vechiul internațional francez Robert Baran, și antrenorul echipei Italiei, și arbitrul internațional Roger Taddei, și conducătorii cluburilor U.A.S. Perpignan, P.U.C., Swansea, ca și adversarii săi direcți, celebrii Zuliani, Morgan Philips și Gerosa.

De curînd în meciul disputat între selecționatele București și Paris, Ghiuzelea a fost unul dintre animatorii reprezentativei noastre.

Cum se pregătește

Desigur că talentul, deși necesar, nu este totuși suficient pentru a permite însușirea unei măiestrii ca cea atinsă de Ghiuzelea, mai ales într-un sport atît de pretențios ca rugbiul. De aci munca intensă și îndelungată pe care maestrul sportului D. Ghiuzelea o depune, încă și astăzi, în vederea menținerii și dezvoltării valorii sale. Dacă-l întrebi cum se pregătește, el îți răspunde cu modestie, și într-un mod foarte natural, ca despre lucruri de la sine înțelese, că face gimnastică la sală pentru forță, rezistență și suplețe, că aleargă kilometri întregi, că iarna parcurge alte distanțe pe schiuri, că în timpul sezonului este preocupat de viteză și mai ales de pornirile rapide de pe loc, de opririle bruște, schimbări de direcție în plină alergare și... așa mai departe. Parcă nici nu este vorba de efort, parcă nu cade nici un strop de sudoare de pe fruntea celui care execută un asemenea program...

Ceea ce am uitat

Poate nu veți crede că atîtea gînduri și amintiri pot fi stîrnite doar de o fază minunată din timpul unui meci de rugbi. Totuși, așa s-a întîmplat, fiindcă în fața mea, atunci cînd mi-am amintit toate acestea, stătea Dumitru Ghiuzelea, cu fața strălucind de transpirație, cu răsuflarea puțin întretăiată, așteptînd să vadă de ce l-am chemat. Alături, cele două tinere olandeze păreau să-și fi schimbat părerea despre jucătorul cu nr. 13.

Îmi făcui totuși datoria: „Vă prezint pe „fanaticul“ nostru!“

Em. VALERIU

Trei adversari de la U.D.A.-Praga privesc cum D. Ghiuzelea (x) înscrie o nouă încercare pentru echipa sa.

DEZLEGĂRILE JOCURILOR PUBLICATE ÎN CADRUL CONCURSULUI NOSTRU

SERIA I

BIROCRATUL

ORIZONTAL: 1) Birocrat — Parafă. 2) Atace — Si — E — Aramă. 3) L — Marcă — Fr — Revin. 4) Ab — Reînvoiți — Onu. 5) Mapă — Caricatural. 6) Ani — Catalog — Fiță. 7) Datat — Fel — T — Z — T. 8) Pe — Înre — T — Posac. 9) Ară — Ți — Toc — Ci — Rs. 10) Condica — N — Lignit. 11) Al — Leru — Cutiuță. 12) Leite — Act — Calmi. 13) I — Vino mîine — Iacă. 14) Tu — Registratură.

VERTICAL: 1) Balama — Păcălit. 2) It — Banderole — U. 3) Ram — Pia — An — Iv. 4) Ocară — Ți — D — Tir. 5) Cere — Cantilene. 6) R — Cicatrice — Og. 7) Asanat —E Arămi. 8) Ti — Vraf — T — Ucis. 9) Foileton — Tit. 10) Pericol — C — C — Nr. 11) A — Tag — P — Lucea. 12) Rărit — Tocită — T. 13) Are — Uf — Sigiliu. 14) Favoriza — Număr. 15) Amînat — Critica. 16) Anulat — Stă — A.

VERTICAL LA FEL: 1) Nastrapa. 2) Astragal. 3) Străduță. 4) Traforat. 5) Radomiru. 6) Aguridar. 7) Patarama. 8) Alăturat.

CARTE DE VIZITĂ: Revista „Flacăra" vă dorește la mulți ani, pe anul 1955. OMONIM: Colț. MONOVERB: Îndoială. CRIPTOGRAFIE: În fiecare zi ninge.

PROBLEMĂ FEROVIARĂ

Locomotiva merge în punctul 1, de aici în punctul 2 și împinge cisterna pe podețul 3. O lasă acolo, vine în punctul 1, apoi în 5, și de acolo în 4. Împinge vagonul (4) pînă la podeț, îl cuplează cu cisterna, apoi le trage pe amîndouă în punctul 6. Pleacă numai cu vagonul în punctul 5, trece cu el în bot prin punctul 4 și-l duce pe podeț. Îl lasă acolo. Vine în punctul 5, apoi în 6, ia cisterna în bot, o duce în punctul 5, și de aici în 4, la depozitul de benzină. O lasă acolo, merge la punctul 5, de aici la 1, trece apoi prin punctul 2 pînă la podeț, cuplează vagonul și-l aduce la depozitul de marfă.

Din acest punct, locomotiva poate pleca singură.

SERIA a II-a

PENTRU PACE

ORIZONTAL: 1) La — Luptă — Activă. 2) Pentru — Apărarea. 3) Păcii — Nesupărați. 4) Aro — Li — Tacit — F — A. 5) Rană — Aton — Tas — T. 6) Atomică — Arătător. 7) Domina — Lidice. 8) Arici — Ivi — P. 9) Cam — Seceră. 10) Os — Las — T — Igor. 11) Rase — Oprimat — Aba. 12) Ață — Anuală — Afle. 13) Durăm — Ți — Pălmași. 14) Oiama — Răsărit — Om. 15) U — Cadrele — Modena. 16) Raimonde Dien — V — S.

VERTICAL: 1) L — Paradă — Oradour. 2) Apărător — Sătui — A. 3) Economic — Săraci. 4) Lni — Amicale — Amam 5) Util — Inimă — Amado. 6) Pr — Iacă — Son — Rn. 7) Tun — Ta — Putred. 8) A — Eto — Raiale. 9) Asana — Îl — Șed. 10) Apuc — R — Mapă — I. 11) Capitalistă — Arme. 12) Tratative — Talion. 13) Iar — Sadici — F.M.T.D. 14) Vraf — Ți — Egală — Ev. 15) Aet — Toc — Robeson. 16) Aia — Repara — Imaș.

MONOVERB — Poștaș

VERSURI ASCUNSE:

Asta-s eu! și sînt voinică!
Cine-a zis că eu sînt mică?
Uite zău, acum iau seama,
Că-mi stă bine-n cap năframa,
Și ce fată frumușică
Are mama!
Coșbuc

ROMB GEOGRAFIC: M — Cap — Caraș — Caracal — Maramureș — Păcurar — Sărat — Ler — S. METAGRAMĂ: Kara-Kum; Kara-Kul. ȘARADĂ: Bîrsei. RECONSTITUIRE: Eminescu.

SERIA a III-a

AUTORI ȘI OPERE

ORIZONTAL: 1)M — Ușakov — Krîlov. 2) Ok — Trubaciov — Li. 3) Tatăl — Ile — Zadie. 4) Ln — Nep — Saianov. 5) Enisei — Panov — O. 6) Iman — Rusanov — Gl. 7) L — I — Berte — V — Ire. 8) Fa — Volkova — Ilia. 9) Gherman — Galin. 10) Dauria — Oparin — N. 11) Fiș — Snovos — Nara.

VERTICAL: 1) Motl — Ilf — Df. 2) Kanem — Agai. 3) U — T — Nai — Hus. 4) Stanin — Ver. 5) Arles — Boris. 6) Ku — Perelman. 7) Obi — Iurka — O. 8) Vals — Stonov. 9) Ceapaev — Po. 10) Ki — Ian — Agas. 11) Rozanov — Ar. 12) Ivanov — Ilin. 13) L — Dov — Ilina. 14) Oliv-Grin — R. 15) Vie — Olea — Na.

ROZETA

1—2 Tihov — 3—4 Peron — 5—6 Cesiu — 7—8 Polen — 9—10 Narin — 11—12 Gater — 13—14 Carat — 15—16 Senin — 17—18 Țăruș — 19—20 Femur — 21—22 Motor — 23—24 Copac — 25—26 Lațis — 27—28 Vanea — 29—30 Tartu — 31—32 Tenor — 33—34 Kanev — 35—36 Popov — 1—30 Tonou — 3—32 Piper — 5—34 Cehov — 7—36 Perov — 9—2 Nosov — 11—4 Galin — 13—6 Careu — 15—8 Satin — 17—10 Teren — 19—12 Fanar — 21—14 Merit — 23—16 Comun — 25—18 Lotus — 27—20 Vapor — 29—22 Tătar — 31—24 Tanic — 33—26 Keres — 35—28 Pantă.

MONOVERB TEATRAL: Comic. MONOVERB: Albie. REBUS GRAFIC: Una bună, zece rele. CRIPTOGRAFIE TEATRALĂ: De partea cealaltă. LIGAMENTE: Craiova, București, Slănic, Bacău. POTPURI: 1. Luceafărul — M. Eminescu 2. Nunta Zamfirei — G. Coșbuc 3. Și dacă... — M. Eminescu 4. Bunica — St. O. Iosif 5. Lunca din Mircești — V. Alecsandri 6. Ce dor... — Al. Vlahuță 7. Pe lîngă plopii fără soț — M. Eminescu

DINTR-UN PĂTRAT

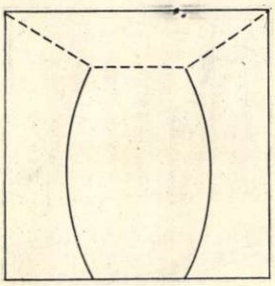

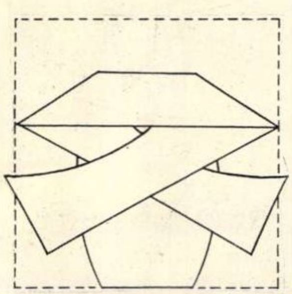

SERIA a IV-a

TOT MAI MULTE BUNURI PENTRU OAMENII MUNCII

ORIZONTAL: 1). Productivitate. 2) Remunera — Naval. 3) Operațiuni — Ar. 4) Dană — Ie — Utilaj. 5) Urîți — Raniță — O. 6) Străduință — Nai. 7) Îi — Or — Uitase. 8) Fz — Plată — Ivăre. 9) Rami — Releva — Al. 10) U — Izbit — Menaja. 11) Normă — Rta — Șl — S. 12) Tp — Alior — Tăiat. 13) Ate — O — Durități. 14) S — Întrecere — Ac.

VERTICAL: 1) Produs — Fruntaș. 2) Repartiza — Opt. 3) Omeniri — Mir — Ei 4) Durată — Pizmă — N. 5) Una — Idol — Balot. 6) Ceti — Urări — I — R. 7) Trieri — Tetrode. 8) Iau — Anual — Truc. 9) V — Nunți — Ema — Re. 10) Inițiative — Tir. 11)Ta It — Avansate. 12) Avalanșă — Alia. 13) Tară — Aeraj — Ață. 14) El — Joi — Elastic.

MONOVERB: Cabinet. MONOVERB ANAGRAMAT: Produs. REBO CU DOUĂ SOLUȚII: Carat — Calcar. GOLF DE CUVINTE: Paris, Păros, Baros, Baron, Bacon, Băcan, Bacău.

SERIA a V-a

INCURSIUNE SILABICĂ IN GEOGRAFIE

ORIZONTAL: 1) Madera — Me — Europa. 2) Filată — India — Siria. 3) Ligă — Antrenamente — Apă. 4) Pi — Mendoza — Dărăci — Hi. 5) Nera — Rarița — Serenadă. 6) Vaca — Tetuan — Suva. 7) Inserare — Atica — Rază. 8) Do — Caspica — Morison — Ko. 9) China — Catalonia — Clipă. 10) Natale — Teuca — Romane. 11) Samara — Le — Urmate.

VERTICAL: 1) Filipine — Indochina. 2) Malaga — Răvașe — Natașa. 3) Deta — Men — Caracas — Lema. 4) Ra — Andora — Repica — Ra. 5) Intrezărite — Cătate. 6) Medina — Tatua — Loule. 7) Amendă — Antimonică. 8) Eu — Terase — Caria — Ur. 9) Roși — Cireșu — Son — Roma. 10) Paria — Navara — Climate. 11) Apahida — Zakopane.

MONOVERB: Apăsare. JOCUL CHEILOR: Flacăra. MONOVERB MUZICAL: Farandola.

CRIPTOGRAFIE: Întors de la munte. MONOVERB: Negreșit (neîntors).

CALCUL ENIGMISTIC

$$\begin{array}{rcrcr} 84 & : & 21 & = & 4 \\ + & & - & & + \\ 9 & \times & 11 & = & 99 \\ \hline 93 & + & 10 & = & 103 \end{array}$$

SERIA a VI-a

PE ÎNTINSUL APELOR

ORIZONTAL: 1) Nahimov — Matelot. 2) Amarat — Timonier. 3) Valurile Dunării. 4) Azu — E — Taină — A — R. 5) Ocean — M — Dju — Me. 6) Inimă — Vals — Siam. 7)J — Nil — A — Depărta. 8) Galbenă N — Kir. 9) Cet (Ket) — Argus — Bogat. 10) Orie — Motonavă — O. 11) Piesă — Y — Cor — Tar. 12) Ac — Algesiras — Mp. 13) Săi — Orna — D — Țapi. 14) Tunari — Ll — Canal. 15) Ilău — Pataratină. 16) Etravă — Inspirat.

VERTICAL: 1) Navă — Ij — Copastie. 2) Amazon — Gericault. 3) Halucinație — Inar. 4) Iru — Emil — Esa — Aua. 5) Marea Albă — Alor — V. 6) Oti — N — Erm — Gripă. 7) V — Lt — Van Goyen — A. 8) Teamă — Aut — Salți. 9) Midi — Ld — Soci — Lan. 10) Amundsen — Nord — Rs. 11) Tonaj — P — Bară — Cap. 12) Ena — Ușakov — Stați. 13) Liră — Irigat — Anir. 14) Oei — Matra — Ampana. 15) Triremă — Torpilat.

MIC CAREU DE CUVINTE ÎNCRUCIȘATE

ORIZONTAL: 1) Oaie — Scară. 2) Atașat — Dom. 3) Lan — Căruță. 4) E — Do — Tînăr. 5) Ra — Țipari. 6) Oo — Prost — T. 7) Scalen — As. 8) Tatonat — C. 9) Adăpa — Ecos. 10) Saci — Miere.

VERTICAL: 1) Oaie — Ostaș. 2) Ață — Rocadă. 3) Ianda — Atac. 4) Es — O — Plopi. 5) Ac — Trenă. 6) Staționa — M. 7) C — Rips — Tei. 8) Adunată — Ce. 9) Rotar — Scor. 10) Amărît — Se.

PE DOUĂ COLOANE: A+A') Faguri B+B') Talent C+C') Fărîme D+D') Rafală E+E') Zețari F+F') Stabil G+G') Repara. A—G: Fata fără zestre.

★

Foarte mulți dezlegători au semnalat că jocul „Problemă de aritmetică", apărut în seria a IV-a a concursului, are extrem de multe soluții. Unii dintre ei ne-au trimis cea mai mare parte a acestor soluții, iar alții au subliniat că, deși cunosc mai multe dezlegări, trimit totuși numai una.

Pentru a nu nedreptăți pe cei care au trimis o singură soluție — și aceștia constituie majoritatea participanților la concurs — scoatem acest joc din calculația rezultatelor. În același timp, însă, pentru a răsplăti eforturile acelor dezlegători care s-au străduit să găsească cît mai multe soluții la acest joc, celor ce au depășit 200 soluții li se acordă suplimentar, peste premiile prevăzute, cinci mențiuni constînd în abonamente pe trei luni la „Flacăra".

★

La redacție a sosit un mare număr de dezlegări, a căror triere nu a putut fi încă terminată. Din această pricină sîntem nevoiți să amînăm publicarea rezultatelor concursului. Aceste rezultate vor fi publicate într-unul din numerele apropiate ale revistei.

CRITICĂ UNOR POEȚI

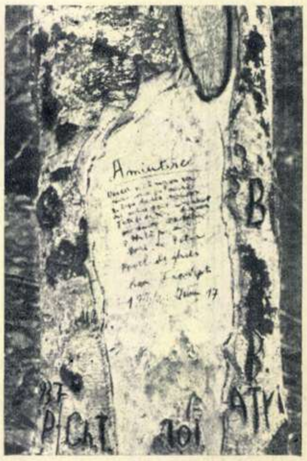

Nemărginita putere de creație artistică a poporului nostru este dovedită din plin de cîntecele și versurile populare, de legendele și dansurile naționale, de sculpturile în lemn și de neîntrecutele cusături naționale. Acestei creații populare aparține, desigur, „amintirea" înscrisă în 1949, de doi țărani muncitori din raionul Tg. Jiu, pe coaja unui falnic fag, dintr-una din pădurile ocolului silvic Tismana. Iat-o:

„N-am în ce să reazim capul,
Cînd voiesc puțin să dorm,
Fii bună de-mi împrumută
Chiar de ești în mare zor,
Mîinile care sărută
Spicele de pe ogor".

Conținutul poeziei, ritmul ei, precum și imaginile poetice pe care le cuprinde vădesc o remarcabilă putere de creație. Ce bine ar fi fost, însă, dacă „Amintirea" ar fi fost scrisă pe o foaie de hîrtie și nu pe coaja bietului arbore, care pe lîngă aceste versuri mai poartă alte zeci de inscripții, săgeți și... inimi rănite. Căci dacă poeții sînt mîndri de versurile create și scrise pe coaja răzuită, arborele în schimb este condamnat la uscare prin încrustările și răzuirile făcute. Versurile și diferitele însemnări aparent nevinovate dăunează direct sănătății și vitalității lui. Răzuirile și încrustările în scoarță pînă la zona cambială — acea zonă vitală dintre coajă și lemn care fabrică inelele anuale — înlesnesc pătrunderea ciupercilor și bacteriilor, care — în cele din urmă — provoacă uscarea lui.

Așa încît decît să scriem versuri pe coaja arborilor e mai bine să le așternem pe hîrtie. Lăsînd arborii în pace, la maturitate, din lemnul lor, se pot scoate sute de kilograme de hîrtie, pe care se pot scrie sau tipări volume întregi de poezii...

Dr. I. P. ZELETIN

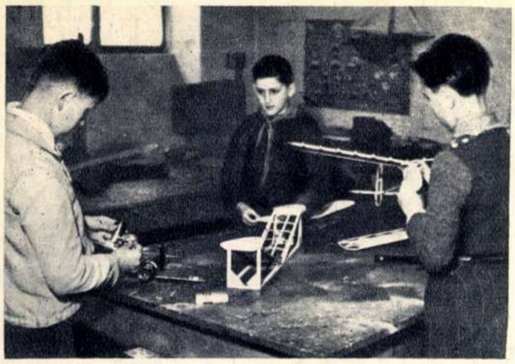

Pentru ca modelul să plutească în aer, fiecare bucățică de placaj trebuie să fie bine aranjată.

TINERII AEROMODELIŞTI

Ţi se întîmplă uneori ca, mergînd pe stradă, să te trezești că-ți fuge prin față o bucată de hîrtie, îndoită într-un anumit fel, vrînd să semene cît mai mult cu un avion. Te întorci, privești în sus și la etajul doi sau trei vezi un obraz zîmbind, vesel de „festa" pe care ți-a făcut-o.

Așa începe dragostea pentru aviație. La început, micuții arată cu degetul către înaltul cerului, spre un avion care își urmează mîndru și nestînjenit calea. Mai tîrziu, tatăl sau fratele mai mare le arată cum se fac minusculele avioane de hîrtie, al căror zbor provoacă nespusă plăcere copiilor. Iar unii dintre ei, ajungînd mai mari, se hotărăsc să ajungă aviatori... Dacă sînt pionieri și frecventează regulat cercul de aeromodelism al Palatului Pionierilor, pot avea siguranța că o dată și o dată vor ajunge acolo, sus, unde numai cei îndrăzneți pot ajunge.

La cercul de aeromodelism al Palatului Pionierilor din Timișoara vin zilnic mulți copii, fiecare avînd ambiția de a deveni cel mai temerar aviator sau cel mai celebru constructor de avioane. Strunguri, mese de lucru, afișe pe care sînt desenate avioane în zboruri îndrăznețe și, bineînțeles, nenumărate și felurite machete, reprezentînd cele mai variate genuri și tipuri de aeromodele, micromodele, avioane etc., iată ce vei vedea în atelierul cercului. Și, bineînțeles, mulți pionieri, fiecare trebăluind în jurul strungului sau modificînd pentru a nu știu cîta oară un model ușor ca un fulg.

Ca să ajungi să realizezi ceva, îți trebuie multă răbdare, îndemînare și perseverență, și deseori trebuie să refaci un model de cîteva ori, pentru a-l face să plutească... un minut. Totuși, viitorii aviatori nu se descurajează. Costel Marinescu, de pildă, în afara faptului că este un foarte bun elev, e și un îndrăgostit și tenace constructor de micromodele. Pînă acum nu a reușit să construiască decît un model primar, de faza I, care, însă, în ciuda străduințelor lui și a sfaturilor tatălui său (bineînțeles devenit ad-hoc cunoscător și în aceste probleme, deși este țesător de sîrmă la fabrica Tehnometal), nu reușește să se mențină în aer prea mult. Marina Marius construiește de trei ani. De-abia anul acesta a reușit să se afirme, clasîndu-se al treilea pe țară la un concurs de micromodele pentru pionieri, disputat la Tg.Mureș.

Pionierii din Timișoara sînt însă fericiți că pot să-și încerce și să-și dezvolte posibilitățile. Ei muncesc neobosiți, studiază, construiesc, avînd credința că numai astfel își pot îndeplini dorința.

D. STĂNCULESCU
corespondent-Timișoara

Marina Marius explică colegilor mai „tineri" modul în care a construit modelul, caracteristicile lui și performanța (în înălțime și durată) pe care speră să o obțină.

Jocuri distractive

OPERE ȘI OPERETE

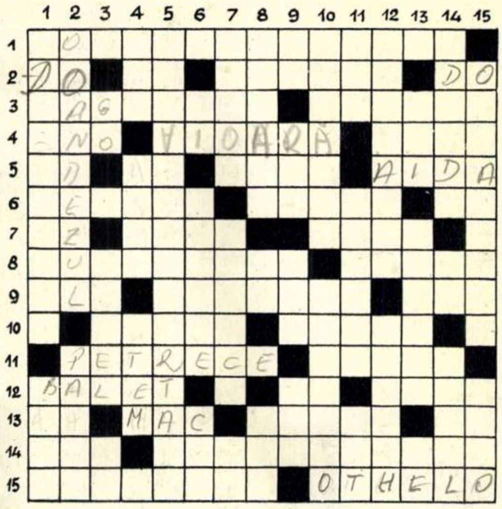

Orizontal: 1) Operetă de Mokrousov (2 cuvinte). 2) Pronume personal—Nichel—A observa—Prima din gama muzicală. 3) Celebru compozitor și violonist, eroul unei operete de Lehar — Unul dintre cele două roluri titulare ale unei opere de Saint-Saëns. 4) Oraș finlandez — Instrument muzical cu coarde — Pronumele eroului principal al unei opere de Glinka. 5) Republică democrată — Odinioară (abr.) —...Haciaturian, autorul baletului „Gayaneh" — Operă de Verdi. 6) Muzică în trei —Apar pe neașteptate(mold.) — Maestru. 7) Comună în Franța — Avînt — Zis. 8) Nu e ușoară și e în titlul unei opere de Mascagni! — Rege scandinav. 9) Particulă de refren oltenesc — Compozitor italian, autorul operelor „Norma", „Somnambula" etc. — Teatru din Moscova. 10) Tînăr compozitor romîn, autorul poemului „Mierla lui Ilie Pintilie" — Mai mare peste o sută. 11) Ceea ce face regele în piesa lui Victor Hugo, care a servit ca libret operei „Rigolleto" de Verdi — Operă de Massenet. 12) Spectacol coregrafic — Notă muzicală — Acel al Nibelungilor e titlul tetralogiei wagneriene, compusă din „Aurul Rinului," „Walkyria", „Siegfried" și „Amurgul zeilor". 13) Exclamație admirativă — Cel roșu este un balet de R. M. Glier. — Locul unde se petrece acțiunea unei opere de Mozart sau a „Fîntînii din Bacciserai" — Prepoziție. 14) Tipul retrogradului! — Operă de I. Meitus (2 cuv.). 15) Componente ale decorurilor — Cîntăreț popular.

Vertical: 1) Lista spectacolelor unei stagiuni — Cîntăreț liric. 2) În opera lui Richard Wagner e zburător... — Cupă. 3) George Onescu— — Cunoscut atlet romîn, campion la proba de 400 m garduri — Simbolul calciului. 4) Eroina operetei lui Filaret Barbu — „Opera" fermenților acetici. — În plus (lat.). 5) Operetă de Dunaevski (3 cuv.). 6) Două baghete! — Precede ridicarea cortinei! — Terci moldovenesc. 7) Au existat mai multe cu muzică, dar cea mai frumoasă e a lui Chirculescu!— Fantomă, ca vasul dintr-o operă wagneriană — Notă din gama orientală. 8) Alegeri — În inel — Invitație la vals!... 9) În umbră... — Livadă (tr.) — Partea doua a operei „Thais!"— Largo. 10) Personaj din opera „Aida" — Unu, doi sau trei... 11) Curelușă de meș'nă — Prost grimată... — Fiica lui Olenos. 12) Operetă de Johan Strauss — Insuflețeau. 13) A apare în scenă — Al doilea rol titular al operei lui Saint-Saëns — Artă fără început și fără sfîrșit! 14) Cadență melodică... se găsește și la cofetărie!... — A vui — Personaj feminin din opera „Paiațe" de Leoncavallo. 15) Cîntăreață de la Teatrul de operetă — Personaj shakespearian.

Cuvinte mai rare: Zago. Eno, Ega, Oz.

DEZLEGAREA JOCULUI „CU UNDITA", APĂRUT ÎN NUMĂRUL TRECUT

ORIZONTAL: 1) Caracudă—Lini. 2) Aterină—Caras. 3) Lestriță — Bart. 4) Clean — A — Sanie. 5) Aim—Ac—Bani—T. 6) N—NB —Apă—Iași. 7) Saramură—Na. 8) Batog—Icre—Rr. 9) Ic—M—A—A—Ladă. 10) Zacuscă—Rever 11) Eteră—Prăvale. 12) Țipari —Brateș.

VERTICAL: 1) Calcan — Bihet. 2) Atoli—Sărați. 3) Resemnat —Cep. 4) Artă—Bromură. 5) Cîrnă—Ag—Sar. 6) Uni — Cam Ac—I. 7) Dată—Pui—Ap. 8) A —A—Barcă — Rb. 9) C—Sa—Ar — Rar. 10) Labani — Elevă 11) Iranian—Avat. 12) Nări—Sardele 13) Isteți—Rareș.

ŞAH — ŞAH — ŞAH

STUDIU

de H. MATTISON

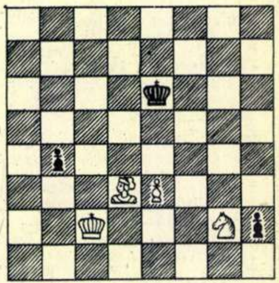

Alb cîștigă

(Controlul poziției. Alb: Rc2, Nd3. Cg2, Pe3. Negru: Re6, Pp. b4, h2)

Albul deține o mare superioritate materială, dar negrul amenință să transforme pionul „h" în damă, după care cîștigul pentru alb n-ar mai fi posibil. Transformarea acestui pion poate fi însă împiedicată printr-o manevră subtilă, prin care cele două piese albe își asigură controlul asupra punctului h1.

COMBINAȚII DE MAT

Sfîrșitul partidei de față a fost jucat de Furman împotriva lui Keres în cel de-al XXII-lea campionat al U. R. S. S.

Negru: P. KERES

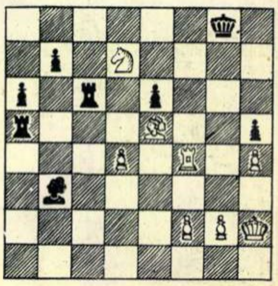

Alb: S. FURMAN

(Controlul poziției. Alb: Rh2, Tf4, Ne5, Cd7, Pp. d4. f2, g2, h4. Negru: Rg8, Ta5, Tc6, Nb3, Pp. a6, b7, e6, h5)

Poziția din diagramă a survenit după mutarea 42-a a negrului, cînd partida s-a întrerupt. Deși albul are calitatea (cal pentru turn) mai puțin, totuși poziția expusă a regelui negru îi permite să continue atacul, folosind ca armă principală amenințarea directă de mat. A urmat: **43. Tf8 + Rh7 44. Tf7 + Rg6** (Dacă 44... Rg8, atunci 45. Tg7 + Rh8 46. Tg5 + Rh7 47. Cf6 + Rh8 48.Tg8 mat) **45.Tg7+ Rh6** (45...Rf5 46.f3! T:e5 47. Rg3 urmat de Tg5 mat) **46.Cf8** (Amenință 47.Th7 sau Tg6 mat) **46...Nc2 47.Nf6!** (Amenință 48.Tg5 T:g5 49.h:g5 mat) **47...e5** (Negrul n-are altă apărare) **48.d:e5 Ta4 49.Tg8** (Amenință 50. Th8 mat) **49...T:f6** (Negrul dă calitatea înapoi, dar finalul care rezultă este pierdut) **50.e:f6 T:h4+ 51.Rg3 Tc4** (Nu 51...Tg4 + 52.T:g4 h:g4 53.R:g4, apoi 54.Rh4 și h2-h4-h5 mat!) **52.f4!** (Din nou amenință mat prin Th8) **52...Tc7 53.Th8+Nh7 54.Ce6 Tc3+55.Rh4 Rg6 56.f7 R:f7 57. Cg5+ Rg6 58.T:h7** și, cu o figură în plus, albul a cîștigat.

REDACȚIA: BUCUREȘTI PIAȚA SCÎNTEII Căsuța Poștală 7 Tel. 7.60.10 Int. 1788 **ABONAMENTE:** la toate oficiile poștale din țară și la factorii poștali și difuzorii voluntari din întreprinderi și instituții. **PREȚUL ABONAMENTELOR** 3 luni: 9 lei 6 luni: 18 lei un an: 36 lei

Tipărită la Combinatul Poligrafic Casa Scînteii „I. V. Stalin". — Planșele în culori tipărite la Intreprinderea Poligrafică nr. 4.

Iesi. Teiul lui **EMINESCU**

Fotografie de N. VASILE

89

FLACARA

Nr. 11 (60) — 1 Iunie 1955

Pretul 1,50 lei

03/F

FLACARA

Nr. 12 (61) — 15 IUNIE 1955

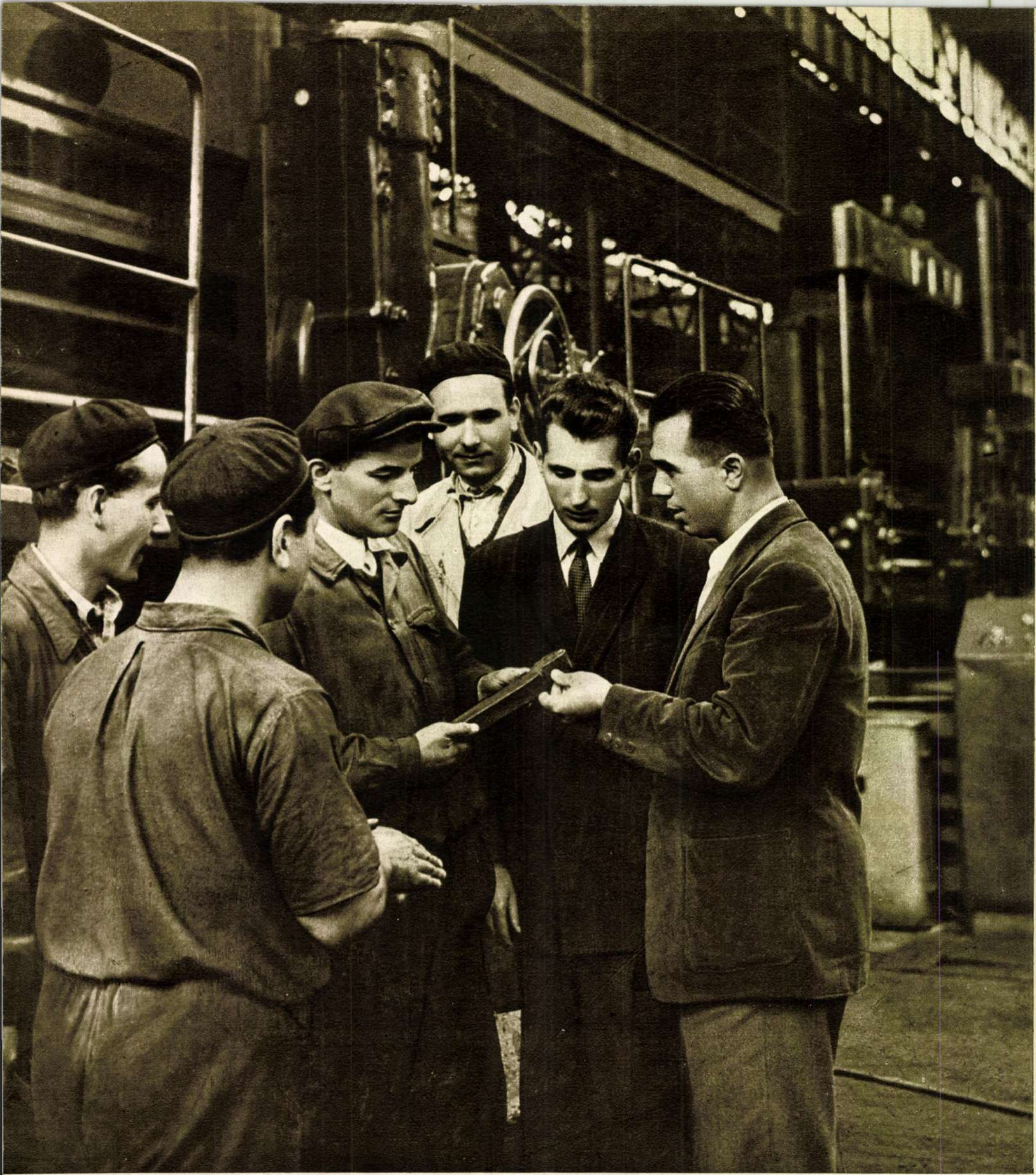

Prevesteau scribii imperialişti că se vor prăbuşi fabricile noastre fără conducerea capitaliştilor. Şi iată că au trecut 7 ani de la actul revoluţionar al naţionalizării principalelor mijloace de producţie şi zi de zi, se dovedeşte că muncitorii ştiu să conducă uzinele şi fabricile, mai bine decît capitaliştii şi împotriva capitaliştilor. Ei se bazează pe ajutorul neprecupeţit al colectivului, pe îndrumarea organizaţiei de partid, garanţia succesului lor. In fotografie: tovarăşul Constantin Putinică, directorul uzinelor „23 August" din Capitală, discutînd cu secretarul comitetului de partid, tov. Lazăr Cornel, şi cu un grup de muncitori, asupra cuţitului strungului carusel realizat în uzină.

COPERTA I: „P.S.N. – 6", o nouă maşină pentru întreţinerea culturilor, fabricată în R. D. Germană, lucrînd pe tarlalele G.A.C. „30 Decembrie" din comuna Ştefăneşti, raionul Lehliu. Imprăştiind anumite substanţe chimice, maşina distruge rapiţa din lanurile de grîu.

Fotografie de A. LOVINESCU

COPERTA a IV-a: Ultimele pregătiri ale lotului R.P.R. de volei în vederea Campionatelor europene.

Proletari din toate țările, uniți-vă!

FLACĂRA

REVISTĂ BILUNARĂ
SOCIAL — POLITICĂ
ȘI LITERAR — ARTISTICĂ

Nr. 12 (61) - 15 Iunie 1955

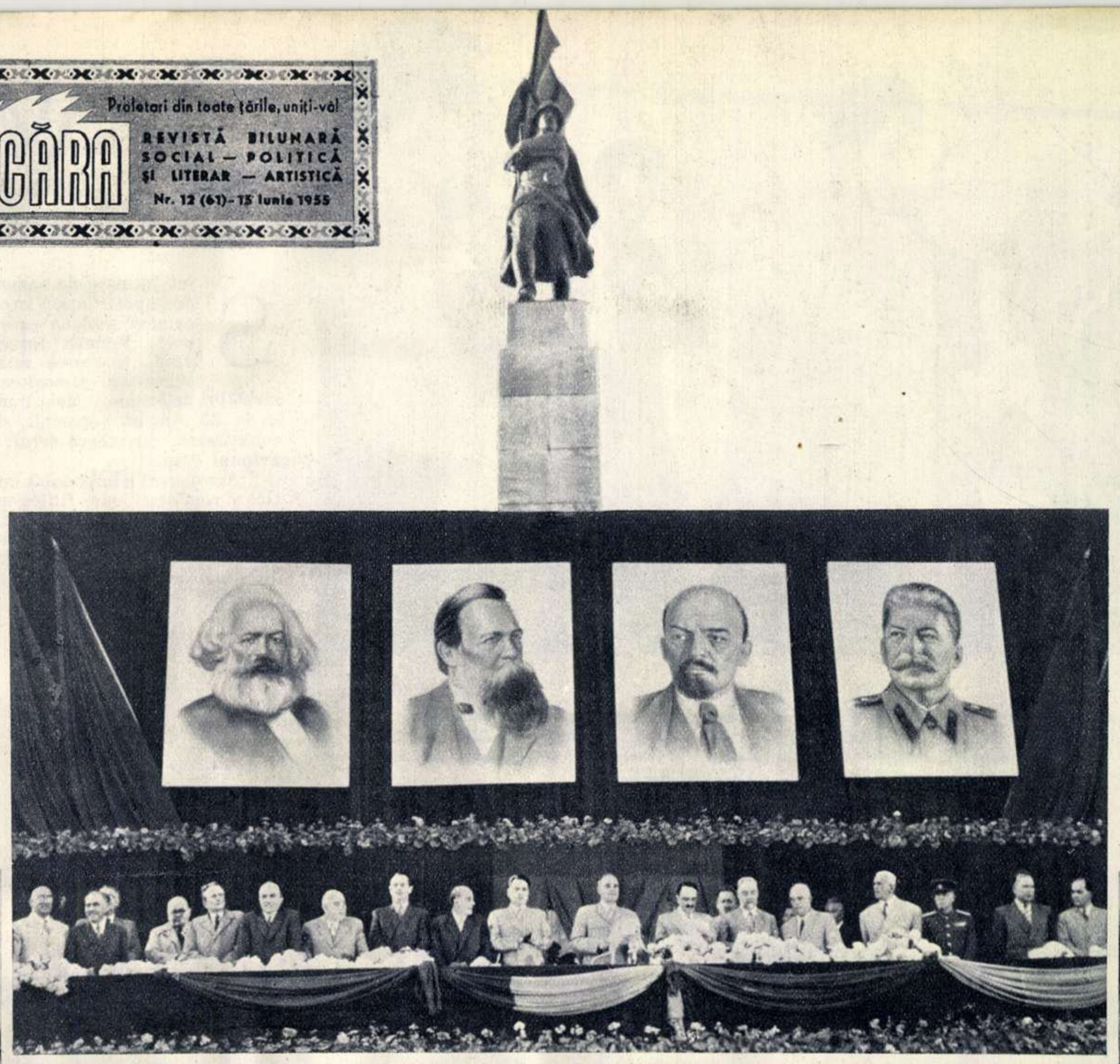

În tribună: N. S. Hrușciov, N. A. Bulganin, A. I. Mikoian și ceilalți oaspeți, alături de conducătorii partidului și guvernului R. P. R.

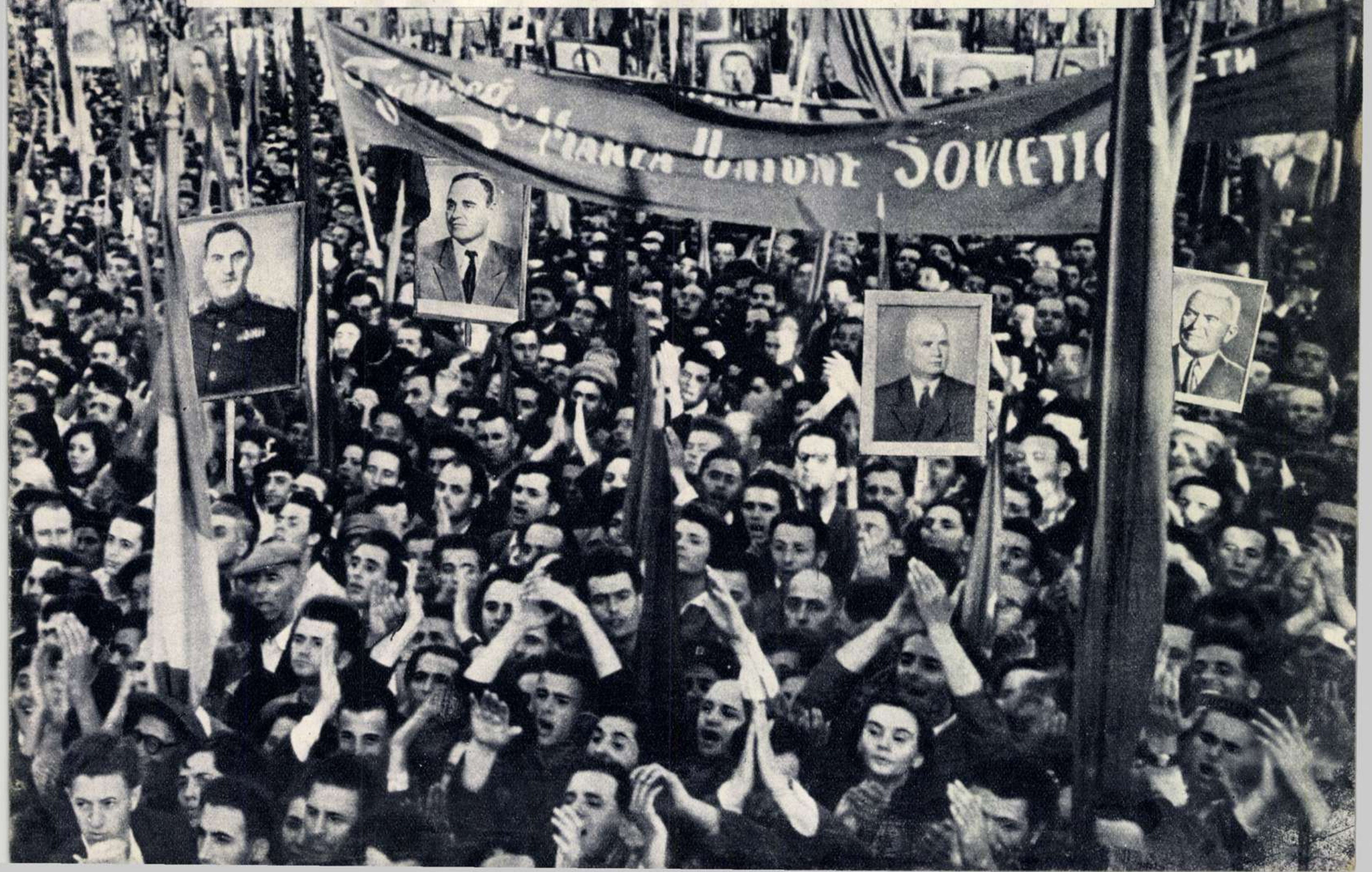

Sute de mii de oameni ai muncii din Capitală s-au adunat în Piața Victoriei pentru a-i saluta pe oaspeții dragi și a le asculta cuvîntul.

O VIZ

Sînt înţesate de oameni drumurile care duc spre Piaţa Victoriei; e o alee de oameni şoseaua care duce spre aeroport. Vremea însorită, hainele de vară, rumoarea reţinută, totul îţi sugerează atmosfera dinaintea unei sărbători naţionale. Mai mult ca la 1 Mai, ca la 23 August, oamenii sînt nerăbdători, comentează, cercetează cerul: poate vor vedea avionul oaspeţilor.

...Aeroportul e împodobit cu steaguri sovietice şi romîneşti, care fîlfîie uşor. Vîntul mişcă petalele florilor albe din mîinile pionierilor.

Puţin după ora 18, în dreptul perdelei de nori, se profilează silueta argintie a avionului. El aterizează pe pista de beton şi conducătorii

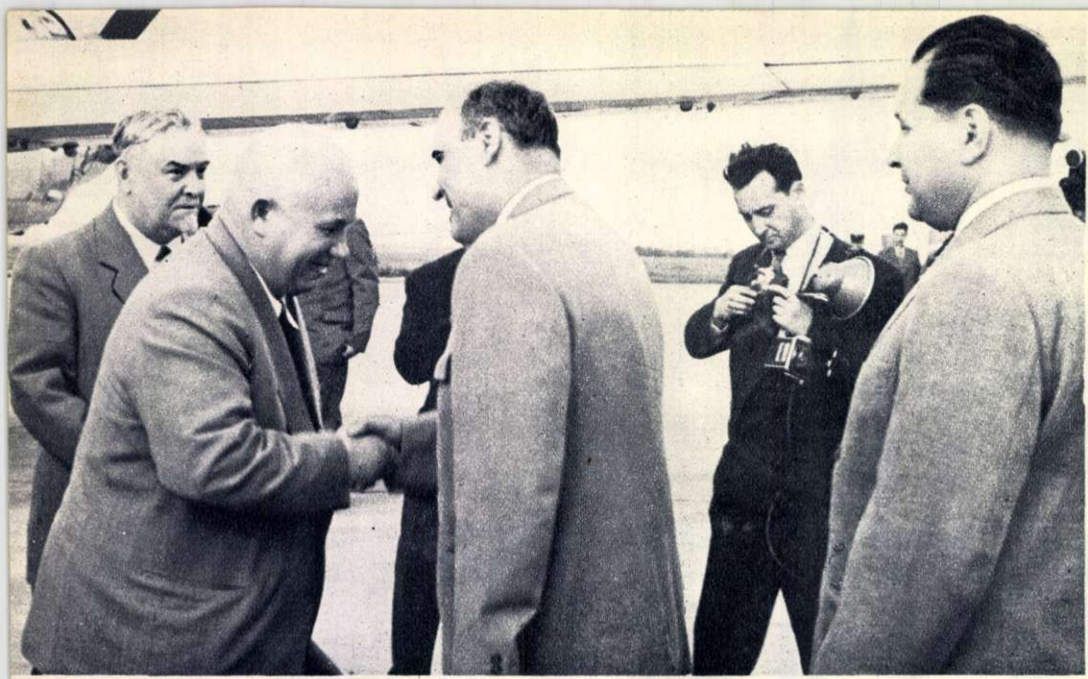

Sîmbătă 4 iunie, aeroportul Băneasa. Avionul cu delegaţia guvernamentală sovietică a aterizat. La coborîrea din avion, oaspeţii dragi sînt întîmpinaţi de tovarăşii Gheorghe Gheorghiu-Dej, preşedintele Consiliului de Miniştri, dr. Petru Groza, preşedintele Prezidiului Marii Adunări Naţionale şi Gheorghe Apostol, prim-secretar al Comitetului Central al Partidului Muncitoresc Romîn.

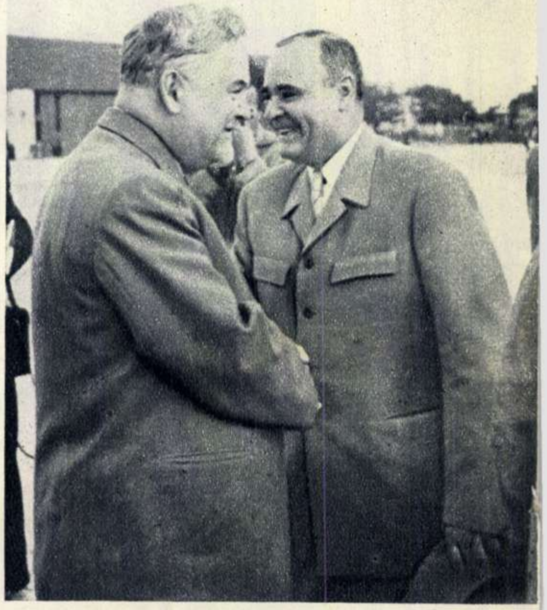

Tovarăşul Gh. Gheorghiu-Dej salută călduros pe tovarăşul N. A. Bulganin, preşedintele Consiliului de Miniştri al U.R.S.S. ↑

Oaspeţii, însoţiţi de conducătorii partidului şi guvernului nostru, părăsesc aeroportul.

ITĂ DE NEUITAT

partidului și guvernului nostru, oameni de știință și cultură se îndreaptă în întîmpinarea oaspeților.

Se așază scara, ușa avionului se deschide și, în uralele mulțimii, coboară tovarășii N. S. Hrușciov, N. A. Bulganin, A. I. Mikoian. Tovarășul Gheorghe Gheorghiu-Dej strînge călduros mîna oaspeților sovietici, apoi ei sînt salutați de ceilalți conducători ai partidului și guvernului. Fanfara intonează imnurile de stat ale U.R.S.S. și R.P.R. Oaspeții, împreună cu tovarășii Gh. Gheorghiu-Dej, dr. Petru Groza, Gh. Apostol, trec în revistă compania de onoare.

Pionierii vin să ofere flori — îmbujorați de bucurie și emoție — și, înainte de a părăsi aerodromul, oaspeții primesc defilarea companiei de onoare și a fanfarei militare.

...Și iată, chiar în momentul în care soarele a spart norii vineții, dinspre aerodrom apare delegația sovietică. Oamenii izbucnesc în urale, flutură batistele. „Sînt ei, chiar ei", șoptește cineva. Atît de aproape, atît de simpli, oaspeții salută cu căldură poporul gazdă.

Mașinile se opresc în fața muzeului „Lenin-Stalin". După cîteva clipe, delegația guvernamentală sovietică depune o coroană de flori la Monumentul Eroilor Sovietici. Apoi, în aclamațiile nesfîrșite ale cetățenilor adunați în Piața Victoriei, urcă la tribuna ridicată în fața monumentului. Ce poate fi mai simbolic pentru eliberarea patriei noastre, decît imaginea ostașului sovietic care, în urmă cu 11 ani, și-a vărsat sîngele pentru noi? Și în fața lui, în tribună, conducătorii poporului care ne trimite mașini și tehnicieni, care a împiedicat amestecul imperialiștilor în treburile noastre interne și ne-a ajutat să devenim, din „eminamente agricolă", o țară care va folosi curînd energia atomică în scopuri pașnice.

Monumentele sînt simboluri ale treptelor istoriei; oamenii sînt istoria vie. Oamenii adunați aci, în piață, ridicîndu-se în vîrful picioarelor pentru a vedea mai bine, pionierii întorși de la aeroport, unde, de emoție, nu i-au mai înmînat buchetele de flori tovarășului Bulganin, ci aproape l-au acoperit cu ele. Muncitori, delegați ai rafinăriilor de petrol de pe Valea Prahovei, mineri din abatajele de la Filipeștii de Pădure, țărani colectiviști din regiunea Stalin, constructori de tractoare, textiliști sosiți tocmai de la Mediaș. Și tribuna: conducătorii partidului și guvernului sovietic; alături, conducătorii partidului și guvernului nostru, precum și oaspeții maghiari și cehoslovaci, tovarășii Mátyás Rákosi și András Hegedüs, Antonin Novotny și Jiri Hendrich.

Trei sute de mii de oameni ascultă cuvîntarea tovarășul Gh. Gheorghiu-Dej, care exprimă bucuria poporului nostru pentru sosirea la noi în țară a oaspeților sovietici. Tovarășul Gh. Gheorghiu-Dej arată că prezența delegației guvernamentale sovietice în Capitala patriei noastre e o mărturie a prieteniei de nezdruncinat dintre Republica Populară Romînă și marea Uniune Sovietică. Vorbește apoi de rolul hotărîtor al lagărului socialismului în opera de apărare a păcii în întreaga lume și salută cu bucurie rezultatele tratativelor sovieto-iugoslave.

Ia cuvîntul tovarășul N. S. Hrușciov, care salută poporul nostru și îi urează, în numele poporului sovietic, noi succese în construirea socialismului. Tovarășul Hrușciov vorbește apoi despre tratativele sovieto-iugoslave, încheiate prin Declarația guvernelor Uniunii Sovietice și R.P.F. Iugoslavia. În Declarație, se face bilanțul rezultatelor în problema relațiilor dintre Uniunea Sovietică și R.P.F. Iugoslavia, a căror soluționare corespunde intereselor păcii și socialismului.

La fiecare frază aproape, tovarășul Hrușciov trebuie să se întrerupă, căci, minute de-a rîndul, mulțimea scandează: „U-R-S-S-ba-sti-on-al-pă-cii-e... U-R-S-S-..."

Pacea lumii va fi apărată pentru că, în primul rînd, ea se bizuie pe acest bastion de neclintit: Uniunea Sovietică. Și oamenii simt asta, cunosc asta, de aceea aclamațiile lor sînt atît de puternice, de năvalnice, de fierbinți. Și după miting, piața mai răsună vreme îndelungată de chiuiturile celor prinși în hore.

Tovarășul Gh. Gheorghiu-Dej întreținîndu-se pe aeroport cu tovarășul Mátyás Rákosi, prim-secretar al Comitetului Central al Partidului celor ce muncesc din Ungaria.

Tovarășii Antonin Novotny, prim-secretar al Comitetului Central al Partidului Comunist din Cehoslovacia, și Jiri Hendrich, secretar al C. C. al Partidului Comunist din Cehoslovacia, împreună cu tovarășul C. Pîrvulescu pe aeroportul Băneasa.

Tovarășii N. S. Hrușciov, N. A. Bulganin, A. I. Mikoian, însoțiți de tovarășii Gh. Gheorghiu-Dej, dr. Petru Groza și Gh. Apostol, trec în revistă compania de onoare. ↓

Membrii corpului diplomatic au sosit pe aeroport, în întîmpinarea delegației guvernamentale a Uniunii Sovietice.

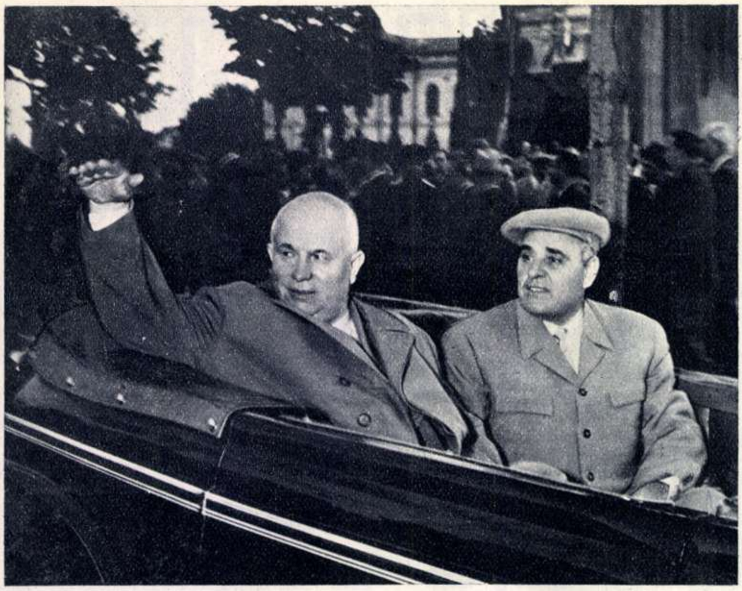

Tovarășul N. S. Hrușciov împreună cu tovarășul Gh. Gheorghiu-Dej, în drum spre Piața Victoriei.

Tovarășul N. A. Bulganin răspunde aclamațiilor cu care e întîmpinată pe parcurs delegația sovietică.

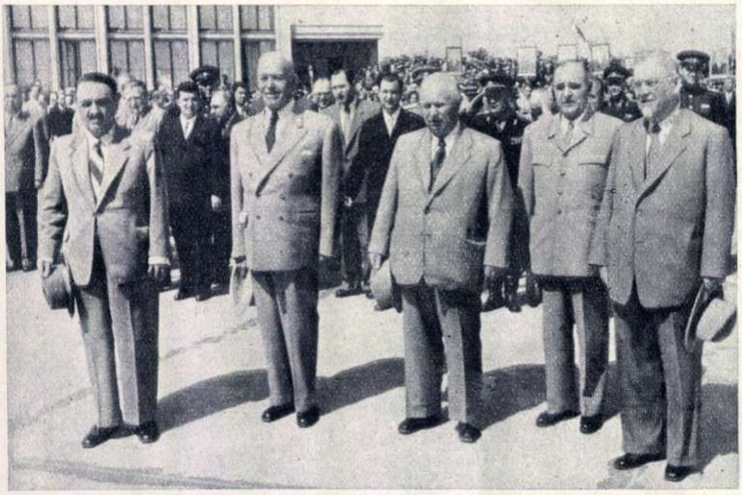

Delegația guvernamentală sovietică a fost condusă la plecare de conducătorii partidului și guvernului, de ceilalți oaspeți de peste hotare, de membri ai corpului diplomatic, precum și de o imensă mulțime de oameni ai muncii din Capitală.

Duminică dimineața. Camioane împodobite cu steaguri se îndreaptă spre lacuri, trec spre aeroport. Pare că Bucureștiul întreg a pornit într-o nemaivăzută excursie, chiuind, cîntînd, acordînd viori. Un șirag nesfîrșit de autocamioane cu oameni ai muncii îmbrăcați în haine de duminică, cu muncitori venind direct din schimbul de noapte, cu tarafuri și echipe de jocuri. Cetățenii Capitalei se îndreaptă spre aeroport pentru a-și conduce oaspeții.

Valuri de oameni umplu șoseaua, înconjoară aerogara, se revarsă spre pista de beton.

Intrarea pe aeroport a tovarășilor Hrușciov, Bulganin, Mikoian e întîmpinată de uralele puternice ale cetățenilor Capitalei. Delegația guvernamentală sovietică e însoțită de conducătorii partidului și guvernului nostru, de oaspeții maghiari și cehoslovaci. Sînt de față membri ai corpului diplomatic.

Comandantul companiei de onoare dă raportul, apoi fanfara intonează imnurile de stat ale U.R.S.S. și R.P.R., iar un grup de pionieri oferă flori oaspeților.

Tovarășii Hrușciov, Bulganin, Mikoian schimbă calde strîngeri de mînă cu conducătorii partidului și guvernului nostru, în timp ce aerodromul vuiește de urale. Apoi urcă în avion.

Pasărea metalică a decolat, dar uralele încă se aud. Ea se înalță mereu mai sus, urmărită de privirile oamenilor care, prin saluturi calde și urale prelungite, își manifestă marea dragoste pentru poporul sovietic, prietenia de nezdruncinat a popoarelor noastre.

În ziua plecării din Capitală. Zeci de mii de oameni ai muncii au venit să conducă pe oaspeții iubiți.

DOCHERII

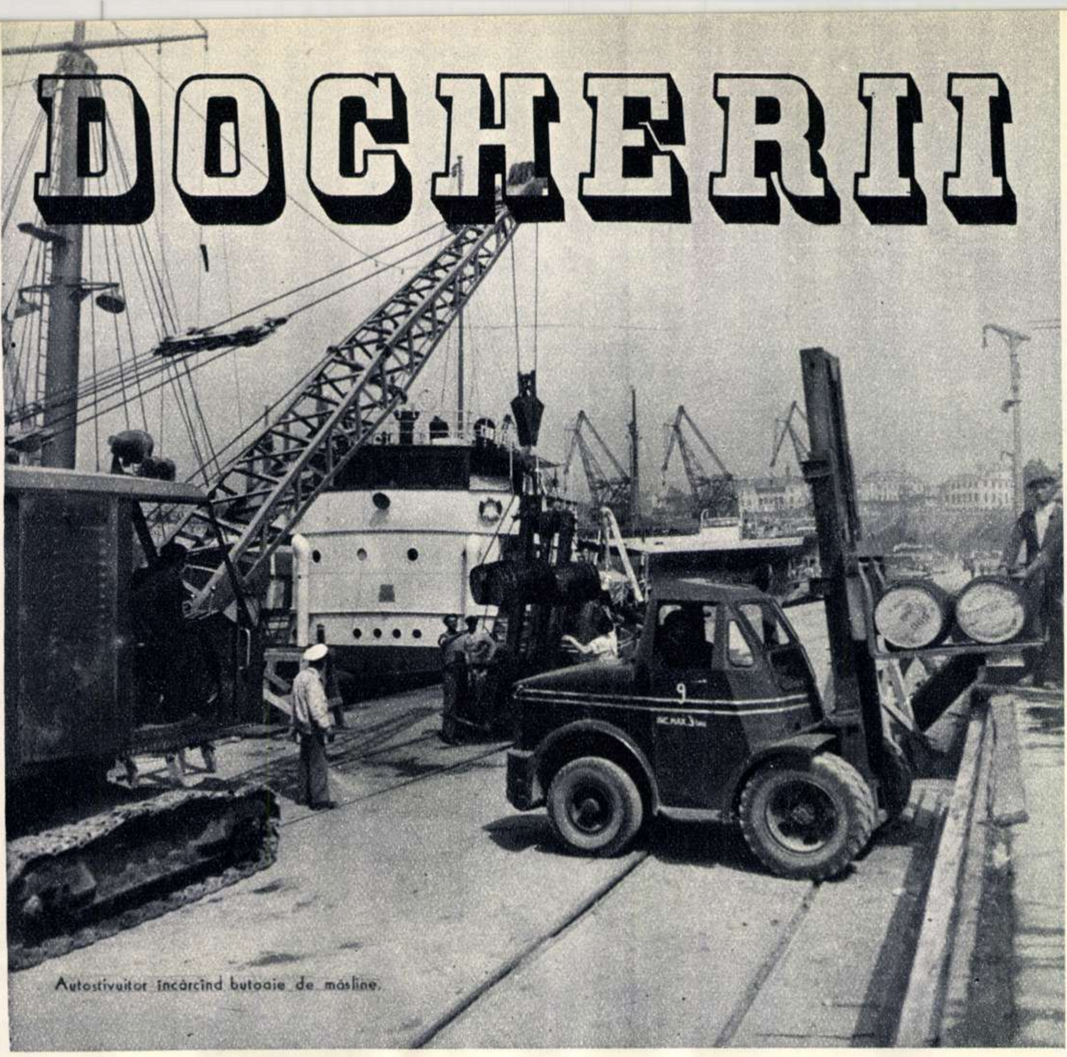

Autostivuitor încărcînd butoaie de măsline.

reportaj de Camil BACIU

Fotografii de Marin IVANCIU

Oraşul avea străzile atît de drepte şi perpendiculare, încît le-ai fi putut defini numerotîndu-le şi numindu-le „căi" pe cele îndreptate de la est la vest şi „bulevarde" pe cele îndreptate de la nord la sud—ceea ce îi da un aer american, de provincie. Oraşul acesta avea case cu „sacnacsî-uri" — balcoane cu trei faţete, închise, şi cu ferestre — ceea ce îi da un aer romantic şi oriental. Oraşul avea uliţe, coborînd repede spre mare, şi pe ţărm vile albe pe care spuma irizată, purtată de vînt, le înconjura de o veşnică briză.

Pe cheiul cazinoului, se plimbau ofiţeri pomădaţi şi doamne îmbrăcate în mătăsuri vorbind o franceză coruptă, de Levant, şi cînd pe coastă un turc călărea un măgăruş, trecînd printre copacii rotaţi, te-ai fi crezut în sud.

Oraşul acesta cu străzi drepte, cu sacnacsî-uri, cu doamne învelite în mătăsuri şi vile învelite în brize, avea cele mai multe baruri, tripouri, taverne şi case de toleranţă din ţară.

Se plătea în valută, se calcula în lire şi dolari, şi ceea ce amintea sudul mai mult decît bietul turc urcat pe măgăruş era harapnicul vătafilor care păzea mesele de baccara întinse noaptea în preajma mării. Desfrîul, aurul, exploatarea, se lăfăiau ca trei curtezane crude şi neruşinate, ca trei curtezane lascive şi violente, umplînd ţărmul, umplînd oraşul de pocnetele sticlelor de şampanie, de gîfîitul jucătorilor de ruletă, de gemetele muncitorilor bătuţi, hăituiţi, uneori împuşcaţi. Ceea ce da aci un aer de sud mai mult decît sărmanii copaci rotaţi şi coasta albită de soare, erau cartierele de chirpici, îngropate în pămînt, era lăcomia exploatatorilor. Ca în preajma unor zăcăminte de aur, ca pe plantaţiile de cacao, ei se îmbogăţeau peste noapte, petreceau şi jecmăneau, făceau să răsune cazinoul de hohotele lor de brute sătule, arătau creasta valurilor — care noaptea e mai gingaşă decît o aripă de porumbel — cu mîna lor încărcată de ghiuluri, şi se înveseleau numind oraşul „California".

Şi totul, totul — de la străzile drepte şi îngrijite, de la orientalele sacnacsî-uri şi pînă la ruletă, pînă la mîna plină de ghiuluri, pînă la hohotul pofticios şi grosolan — totul se rezema, se ridica, se lăfăia, se umfla sugînd avuţia unei mine unice, unei mine fără subteran, unei mine groaznice, chinuitoare. Minerii ei erau sclavi, aleşi la piaţă după muşchi şi lărgimea umerilor. Erau sclavi biciuiţi de vătafi, erau sclavi lucrînd ca în urmă cu două mii de ani; şi urau asemeni sclavilor cu o ură adîncă, violentă, aşteptînd să frîngă harapnicul stăpînilor minei.

Mina aceasta era portul.

★

Irizîndu-se deasupra ţărmului, spuma înconjoară casele, creşele, spitalele, cu o năframă răcoroasă. Uliţe înguste urcă spre oraş, urcă drumuri, în largi volute. Apoi urmează străzi drepte, perpendiculare unele pe altele, care par foarte noi şi gospodărite, chiar dacă sfatul popular le mai uită cîteodată.

În sacnacsî-uri se mai văd capete de bătrîne, capete uscate, reci, prăfuite, care suspină după oraşul-Californie, în sacnacsî-uri se mai văd soţii de prefecţi şi senatori, soţii de vătafi, soţiile patronilor de tripouri, care suspină după oraşul-Californie. Fie ca unele să rămînă, să se păstreze şi să fie trecute într-o secţie aparte a muzeului oceanografic din Agigea.

Capetele astea uscate şi casele noi; vătafii siliţi să lucreze, pentru a-şi cîştiga existenţa, şi creşele — pretutindeni, vezi murind vechea Constanţă, vezi născîndu-se noua Constanţă.

Există mai ales un loc — nu departe de ţărmul pe care medita poetul exilat de Roma, nu departe de statuia lui Eminescu — un loc unde noul izbucneşte cu o vigoare de necrezut, cu vigoarea metalului, a energiei electrice; există un loc unde forţa maşinilor face totul să duduie, să tremure; un loc unde omul, liberat de povara sacului, îndreptat de mijloc, stăpîneşte maşina.

Aci nu poţi doar să-ţi „aminteşti" de trecut. Nu sînt decît şase ani de cînd acest loc de muncă a devenit sector socialist. În şase ani, nu se şterg urmele de palme ale vătafilor. Aici nu poţi doar să-ţi „aminteşti" de trecut:

Un om cărînd în spate cu samarul, ca măgarii, trei sute de kilograme;

un om dormind iarna sub ţevile de eşapament ale uzinei;

un om bătut, alungat cu sfîrcul biciului.

Şiraguri lungi de docheri încovoiaţi sub sac, şiraguri mînate în pas alergător, şiraguri de docheri urcînd pe schele, deasupra mării, o sută douăzeci de trepte, şiraguri învîrtindu-se în cerc închis: lasă sacul... ia sacul... lasă sacul... ia sacul... Două sute de drumuri pe zi: douăzeci de mii de kilograme cărate cu spinarea. Pîntecele strîns în brîu, vătămat, spinarea jupuită, creştetul ciocănit de lăzi, nările pline de pulberea grînelor, picioarele tremurînd împleticite.

Să „înţelegi" doar aci noul?

Un om conducînd un autostivuitor, o automacara, un Stalineţ;

un om îmbrăcîndu-şi pijamaua în acea elegantă vilă numită „sanatoriu de noapte";

un om decorat cu Medalia Muncii.

Noul e privirea ta pe care n-o mai îneacă sudoarea, sînt vinele tale care nu se mai zgîrcesc sub povară, e inima ta care bate în voie. Aici nu se poate, nu se mai poate fără nou. Nu-l „înţelegi" doar — îl simţi, îl respiri.

Există un loc pe ţărm, la dreapta

Pavel Constantin, şeful echipei 2 vaporeni marelui dig, un loc de pe care talazuri cumplite au măturat puterea vătafilor, puterea patronilor, purtînd pe coama lor, enormă şi vijelioasă, luntrea foştilor sclavi, luntrea noilor stăpîni.

Acest loc e portul.

★

Un autobus trece agale prin dreptul marii estacade cenuşii. Se duce să-i ia la cantină pe docherii din danele îndepărtate.

Autobusul care-i duce pe docheri la cantină... Aţi auzit, vreodată, de nea Derviş? Dar de nea Porneală? Ei veneau cu cotiugile pe chei, cu un căzănel pus pe cărbuni, cu strachini de pămînt, castroane de metal. Nea Derviş vindea ciorbă de burtă şi paceà1). Porneală avea fasole şi ciorbă de peşte. Ce fel de peşte? Aterină — adică ce poate să fie mai mic, mai fără carne, mai ieftin. Băga căpceala2) în apă, lîngă mal, clătea puţin aterina, o băga în cazan. „La rînd, la rînd, la rînd". Cu umărul jupuit, zdrenţuit, aşezat pe chei, sub estacadă, ferindu-se de ploaie, docherul sorbea din castron — iute, pentru că alţii aşteptau rîndul. „Hei, piftele, paceà, ciberec3), fasole, aterină". Şi era frig, era vînt, ploua...

Autobusul opreşte în faţa cantinei, acolo unde patronii se pregăteau să mute bursa, şi oamenii urcă treptele spre marea sală luminoasă, cu lustre metalice. Unii trec mai departe—cei care locuiesc şi mănîncă, în luna aceasta, la sanatoriul de noapte—şi se grăbesc pentru ca înaintea mesei să poată face o baie caldă. O cameră îngustă: cada, duşul, oglinda, grătarul de lemn, ştergarul, apa şuroind; un om, un docher, spălîndu-se. Apa caldă vine pe ţevi calde. Ţevile astea nu-ţi amintesc nimic? Omul se spală, pufneşte pe nări, îşi săpuneşte pieptul muşchiulos, îşi umple palmele căuş cu apa care bolboroseşte prin ţevile calde. Ţevile astea — spune, vaporeanule! — ţevile nu-ţi amintesc nimic?

Jos, în port, în dreptul estacadei, la un capăt al ei, se află uzina. Ţevile de eşapament ale motoarelor se răcesc în nişe exterioare, nişe adînci de peste un metru, late şi lungi de vreo doi: „bombele". Lipsiţi de adăpost, o parte a „cocorilor"4), cei mai puţin în stare să rabde duritatea muncii, şi vagabonzii dormeau ani sub ţevi. Dormeau iarna, aci, avînd dedesubt cimentul şi deasupra ţeava fierbinte, acoperindu-se cu petice, rogojini, ziare, dormeau umăr la umăr, ţepeni din pricina înghesuielii, ferindu-şi doar faţa de ninsoarea ce se topea. Ieşeau numai după mîncare, bălăbănindu-şi o tinichea la brîu, agăţînd novici ca să-i jecmănească, cerşind uneori de lucru vătafilor. Nu se spălau niciodată: erau prea puţine petice între pielea lor şi frigul de-afară.

O baie caldă la sanatoriul de noapte... Cînd Seladim Bairam a intrat aici pentru prima dată şi şi-a îmbrăcat pijamaua, cînd a păşit pe covoarele groase, cînd, după baie, a simţit răcoarea plăcută a camerei, şi-a lipit palmele a închinăciune: „E nemaipomenit de minunat!". Şi a rămas pe loc închizînd ochii. Pentru minuni îţi trebuie o deosebită gingăşie.

Pe scurt, destine

Zile de-a rîndul, am colindat danele împreună cu Ştefan Şeica, împreună cu Tudorache Rusu. Primul e un om de statură mijlocie, roşcovan, cu umeri largi şi ceafă solidă. A lucrat şi la Aurel Negulescu — vătaful liberal ajuns senator, cel care-şi flutura mîna plină de ghiuluri ca să izbească muncitorii peste faţă; a cunoscut toată liota lui Dobrică Radu, Fane Portofel, Neagu Chioru. A fost „cocor", drept care i se încercau muşchii la picior înainte de a fi trecut în „poştă5)", a cărat case de bani cu spatele în „cartierul caselor de bani" — şi de la atîta cunoaştere a vătafilor, i-a rămas o ură surdă, neostoită, împotriva lor.

— În '50, '51, încă mai erau aici. Erau şi în partid, tovarăşe! — spune el. Şi faţa lui roşcovană, gîtul lui puternic se împurpurează de ciudă.—Şi credeţi că n-au încă aici cozi de topor? Au.

Nemulţumit de unele măsuri administrative, Şeica izbucneşte uneori. E un om simplu, deschis, chibzuit, dar pătimaş. Îl indignează toate micile matrapazlîcuri şi nu poate să rabde: ia cuvîntul în şedinţă, se duce la comitetul de partid orăşenesc, scrie la Bucureşti. Şi persevereazā masiv, cu o energie clocotito gata să izbucnească. De ace datorită pasiunii lui pentru onestitate, oamenii îl iubesc şi vin să se sfătuiască cu el.

Celălalt, Rusu Tudorache, secretarul unei organizaţii de bază a vaporenilor, pare un profesor încîntat de succesele elevilor săi. N-ai spune că şi-a dus viaţa sub sac. Ras proaspăt, cu haina neagră periată, cu cravată, cu ochelari, ascultă cu luare aminte, şi gîndeşte mult pînă răspunde. De curînd el a făcut o inovaţie şi unul din atelierele portului a executat-o: o pîlnie dublă, uriaşă, care încarcă cu superfosfat un vagon prin ambele uşi. Un vagon încărcat în cincisprezece minute — scurtînd astfel timpul de lucru de trei-patru ori. Dar din drepturile de inovator n-a luat decît un aconto.

— De ce nu te-ai interesat să capeţi şi restul?

— De ce? Mi-a venit oarecum...

— E dreptul dumitale.

— Este, totuşi nu era să mă duc...

„Totuşi"? Totuşi dacă cei care conduc biroul de inovaţii de aci s-ar interesa mai mult de inovatori...

— Dar de superfosfat n-a spus totul — adăugă Şeica, şi după voce îmi dau seama că dacă ar putea ar tuna să se audă pînă departe — Ia priviţi aici.

Prin dreptul danei douăzeci şi patru, îmi arată movile peste movile de superfosfat care se degradează. „N-a venit nimeni să-l ridice. S-a spus că e „mai mult" decît s-a plănuit".

Înţelegeţi? Mai mult! Ogoarele noastre sînt îngrăşate palmă cu palmă cu gunoi; săptămîni şi luni, oră de oră, ţăranii sînt învăţaţi cum să preţuiască îngrăşămîntul chimic, se fac experienţe, probe, demonstraţii — şi aci superfosfatul e aruncat. Măcar dacă cei care răspund de asta ar putea fi acum în faţa lui, a lui Ştefan Şeica! Şi el rămîne un moment tăcut, nedecis, în vreme ce Rusu clatină din cap.

— Şi vedeţi cum se lucrează? Noi l-am mutat cît ai bate din palme, numai să-l ceară cineva.

Trec şiruri de tractoare cu remorci, trec automacarale clătinîndu-şi „fleşa" 6) metalică, trec autostivuitoare, purtînd pe cele două braţe din faţă saci. Coles, Hanomag, Ross, Skoda, Zetor, Stalineţ, Abus, Molotov. Din Uniunea Sovietică, din democraţiile populare, din alte ţări, zeci de maşini, sute.

Şeica se împurpurează din nou. Ar fi trebuit să anunţe comitetul orăşenesc, ministerul, Bucureştiul... Aci e vorba de economia naţională, nu numai de munca de port!

Iar el, fostul „cocor", azi dispecer, ştie că răspunde şi pentru economia naţională.

★

Hacic Manachian s-a întors de la ciuruitul cimentului şi se scutură. Îşi scutură sprîncenele groase, cărunte, îşi şterge faţa şi se aşeză la masă.

E linişte în cabana vîrstnicilor şi Hacic, aşezat în faţa lui Sava Gheorghe-trei (Sava Gheorghe-unu

---

1) Piftie.

2) Soi de plasă.

3) Plăcintă turcească cu carne.

4) Muncitor flotant.

5) Un fel de echipă nepermanentă, condusă de vătaf.

6) Săgeata.

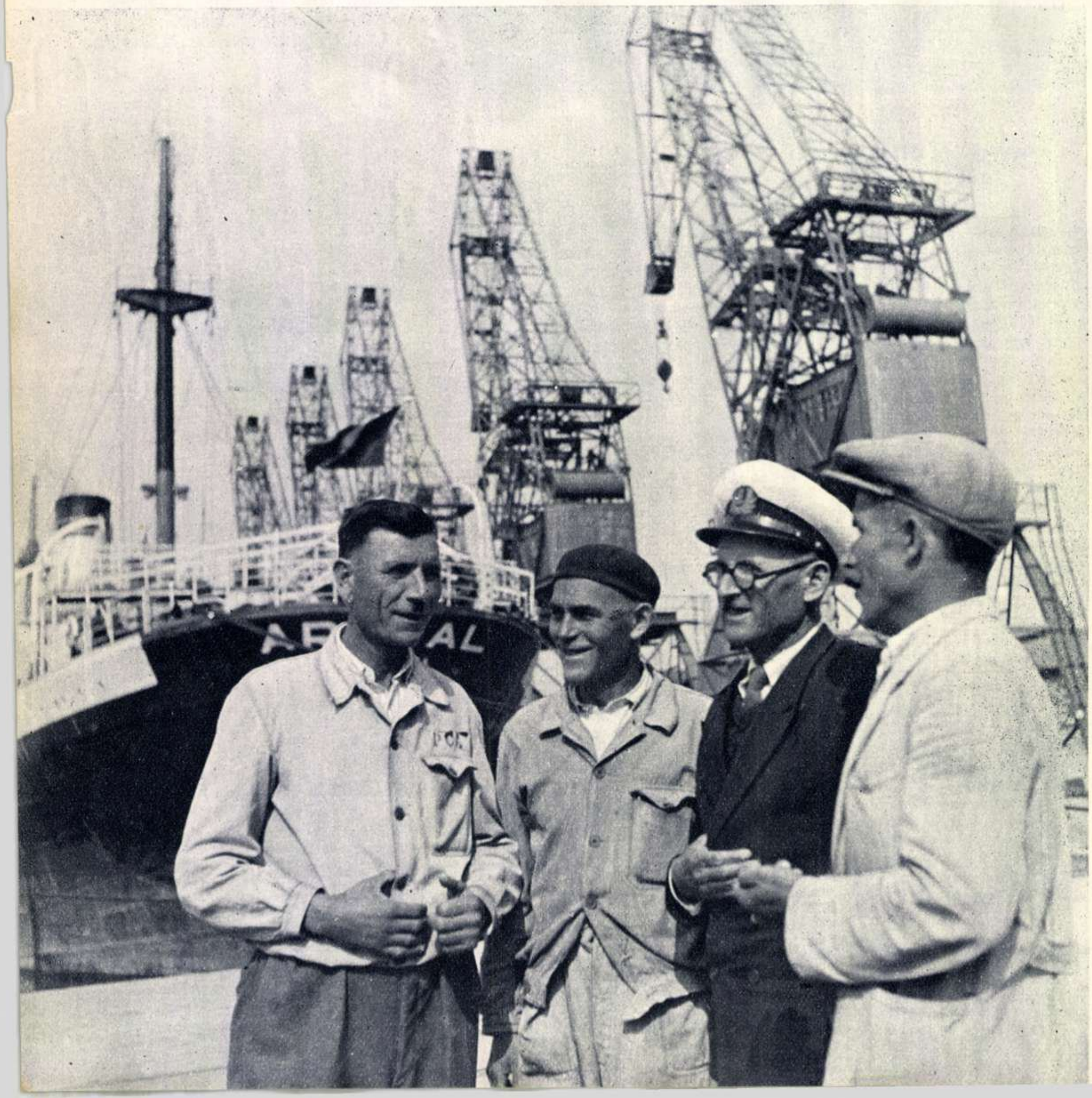

Ali Tarif, Pantelimon Buhăniţă, Tudorache Rusu, „moş" Ioniţă — numai foşti „cocori", azi şefi de echipă, şefi de secţie, dispeceri. Iar în planul doi, ciocurile „Abus"-urilor abia montate, în dana reconstruită.

Coloană de autostivuitoare îndreptîndu-se spre locul de muncă. Platforma glisantă din față ridică, transportă și așază cîte un „braț" de materiale cîntărind cîteva tone.

și doi au murit, Sava Gheorghe-patru e la lucru) mănîncă în tăcere pîinea cu salam — suplimentul gratuit pentru cei care lucrează în praf. El, Hacic, e pensionar acum, și cu cît mai ia la ciuruit, ajunge aproape la o mie de lei pe lună. Dînșii, cei mai vîrstnici, constituiți într-o echipă specială, au numai jumătate de normă și muncă mai ușoară — aleg sacii de ciment sparți, îi ciuruie, îi reumplu, îi cîntăresc.

Pe pereți, atîrnă coșărci făcute din hîrtie groasă, cu mînere de sfoară, pentru păstrarea mîncării aduse de acasă, a schimburilor. Mesele lungi de lemn, negeluite, sînt curate și pe bănci dormitează cîțiva docheri.

— Și înainte cei mai vîrstnici cum lucrau?

— Cum lucrau?

Hacic Manachian rîde, dar numai cu ochii. În cei aproape patruzeci de ani petrecuți în portul vătafilor, a uitat să zîmbească cu buzele, să hohotească. Hacic a cărat cu samarul baloturi de bumbac, pînă la trei sute de kilograme; cum vreți să rîdă cu gura pînă la urechi?

— Înainte nu lucram. Armenii dați afară eram. Turcii dați afară eram. Tătarii dați afară eram. Dacă mai slabi, dați afară eram. Înainte nu lucram. Mueam.

Și Hacic mestecă mai departe suplimentul pentru cei care lucrează în praf, și pe fața lui înnegrită, pergamentată, serioasă, plutește o mare liniște și o mare încredere. Are și pensie, și normă acum, Hacic Manachian.

În fața lui, Sava Gheorghe-trei, cu nasul puțin adus, cu bărbia scoasă în afară, șugubăț, caustic, generos, amintește de un Voltaire ce-și împletește filozofia rațională cu o dantelă de glume de port.

— Dar dumneata ai să scrii acolo tot ce spun, nu?

— Nu chiar tot.

— Am văzut că ai notat că-l știu pe Eminescu, dar că l-am citit și pe Sherlock Holmes.

— Asta n-am scris.

— Nici nu trebuie. Ce, treabă-i de membru de partid bătrîn să-și amintească de fascicole de astea? Și apoi, nu scrie „tîlhar", cum zic, pune „vătaf", e mai cu lustru. Și jegul dacă are lustru e mai frumos. Dar spuneți-mi ceva: de ce nu-l retipărește pe Eugeniu Botez cu povestirile?

— Păi, au apărut...

— Cele marine? Alea erau adevărate povestiri marinărești — să simți marea, să simți talazul. Ca să-ți spun drept, eu nu le-am văzut, dar le știu pe toate...

În fața lui, Hacic, și mai departe alți doi vîrstnici, îl sorb din ochi: „Ia auzi cum le-nvîrtește Sava-trei, ăsta. Și ziaristului i-a luat piuitul".

Coșărci cu lucruri, mese curate, mîncare, docheri dornici să se înveselească — totul în cabana anume pentru ei făcută. Și „înainte nu lucram. Mueam". Noul îl respiri, ești una cu el, nu se poate, nu se mai poate fără el.

★

Iani Papamanopol — zis Iani Rusu — e un om slăbuț, adus de spate, roșu la față, cu buze groase. Oamenii îl cunosc mai toți pentru că înainte venea iarna la lucru în bluză și tricou. Acum Iani e responsabil cu asigurările sociale în echipa lui Pantelimon Buhăniță — echipă fără întîrzieri și fără lipsuri — și cum termină lucrul fuge să se intereseze de cei bolnavi, îi duce salariul la spital lui Șefchet și e supărat că Ibrișim încă n-a căpătat casă și nici direcția, nici sindicatul nu l-au ajutat. Povestind, Iani trece de la un om la altul, vorbește repede, repede, și-și rotește în cap ochii — la fel de repede — cercetîndu-i pe cei din jur dacă îl ascultă.

— Dar de ce nu te odihnești, Iani Papamanopol, după lucru? Sau poate mai ai ceva treabă pe lîngă casă?

—Să mă odihnesc? Inainte, la noi, cînd era cineva rănit sau murea, mergeam cu farfuria după bani. Nevasta plîngea pe chei în genunchi. Da'eu răspund acum de asigurări.

Și înșiră: casele de odihnă, dispensarul, spitalul, medicamentele. Dînsul propune, cere, aleargă pentru cei care pleacă în concediu, pentru bolnavi, pentru cei care n-au locuință bună. El, Iani Papamanopol, cunoscut în port sub numele de Iani Rusu, care niciodată n-a avut haine omenești. Așa că întrebarea a fost cu totul de prisos și în sufletul său dînsul a socotit-o drept o glumă.

★

În luna aprilie, în concediu, Petru Țața, macaragiul, a reparat zidurile casei, ferestrele, și direcția a trimis oameni să-i „tragă" și podeaua, muncă pe care el a plătit-o în rate. In locul unei dărîmături cu șoareci, Petru Țața și-a făcut casă. A pus zgură sub podea (i-a dat întreprinderea autocamion s-o ducă), și-a tras canalizare, iar apă a căpătat montînd un robinet în T, ca astfel să aibă amîndoi cișmele — și vecina croitoreasă, și el. Azi își trage lumină.

La Tuzla, n-a avut niciodată așa ceva în casa lui de chirpici. A fost tare sărac, iar nevasta lui, groaznic de săracă. Azi își trage lumină și e necăjit că n-a avut timp să se ducă după becuri. E prima zi de cînd s-a mutat aci cu nevasta și copiii, venind definitiv de la Tuzla. Să călătorești la serviciu cu trenul, să te întorci acasă cu trenul, asta-i treabă? Înțeleg, dacă nu vrei să rămîi în Constanța, dacă vrei să lucrezi vreun petic de pămînt acasă — dar așa? Petru Țața și-a vîndut căsuța din chirpici, vaca și cele cîteva oi și a cumpărat, pe numele lui și al nevestei sale, curtea asta plină — pînă de curînd — de dărîmături. A reparat, a văruit, a curățit; i-a mai rămas să-și facă bucătăria și beciul. Va fi și o grădină aci — o grădiniță cu flori și cu legume — iar copiii vor învăța s-o stropească.

Cumva credeți că asta se face de azi pe mîine? Nu, Petru Țața a așteptat mulți ani; sute de nopți a socotit cum să împace lucrurile. De mic, el se arătase a fi elev bun — învățătorul din Techirghiol îl ținea pe lîngă băiatul lui ca și acesta să prindă gust de carte — și ar fi vrut grozav să urmeze mai departe. Atunci n-a putut, și iată, i s-a propus nu demult să plece la facultatea muncitorească. Petru Țața a refuzat; voia întîi să scape de căsuța cu chirpici. A refuzat, dar nopți întregi numai la asta s-a gîndit: cum ar mai pleca la facultatea muncitorească, cum ar pleca acum, cînd visul mutatului s-a împlinit! Din păcate, nu poți face totul o dată.

De aceea s-a frămîntat și înainte de a pleca la S.M.T., la Albești. S-a frămîntat chinuitor. În jur erau elevii lui, cei pe care el îi calificase — unii mai în vîrstă ca el. „Dacă nu mă duc, ce-o să spună ei, cei calificați de mine?" Frămîntările chinuitoare sînt alambicate numai în mintea unor intelectuali, a anumitor intelectuali. Țața s-a hotărît pe loc: casa să aștepte (el așteptase casa asta ani de zile), iar nevasta, gata să nască, o să fie bine îngrijită (în anul trecut, noaptea, la telefonul dat de soția sa, mașina întreprinderii a venit la Tuzla și i-a dus la spital fetița îmbolnăvită subit). A plecat la S.M.T. și a muncit cu rîvnă, cu acea rîvnă în care se amesteca un soi de răbdare țărănească cu conștiinciozitatea muncitorului calificat, rîvna omului modest, harnic, tăcut. A cules douăzeci și șase de șasiuri risipite, le-a reparat, le-a pus pe tractoare.

Cînd s-a întors — mai negru decît la plecare, parcă mai uscățiv și mai tînăr—s-a apucat iar de casă. Și acum trage lumina, iar becuri a uitat să cumpere pentru că acolo, la Tuzla, n-a avut nicio-

Pe stadionul portului. Nu se poate spune că domnește o totală sincronizare a mișcărilor. Dar toți vor să se destindă, instructorul mai trece cu vederea — și, afară de fotoreporter, nu-i vede nimeni.

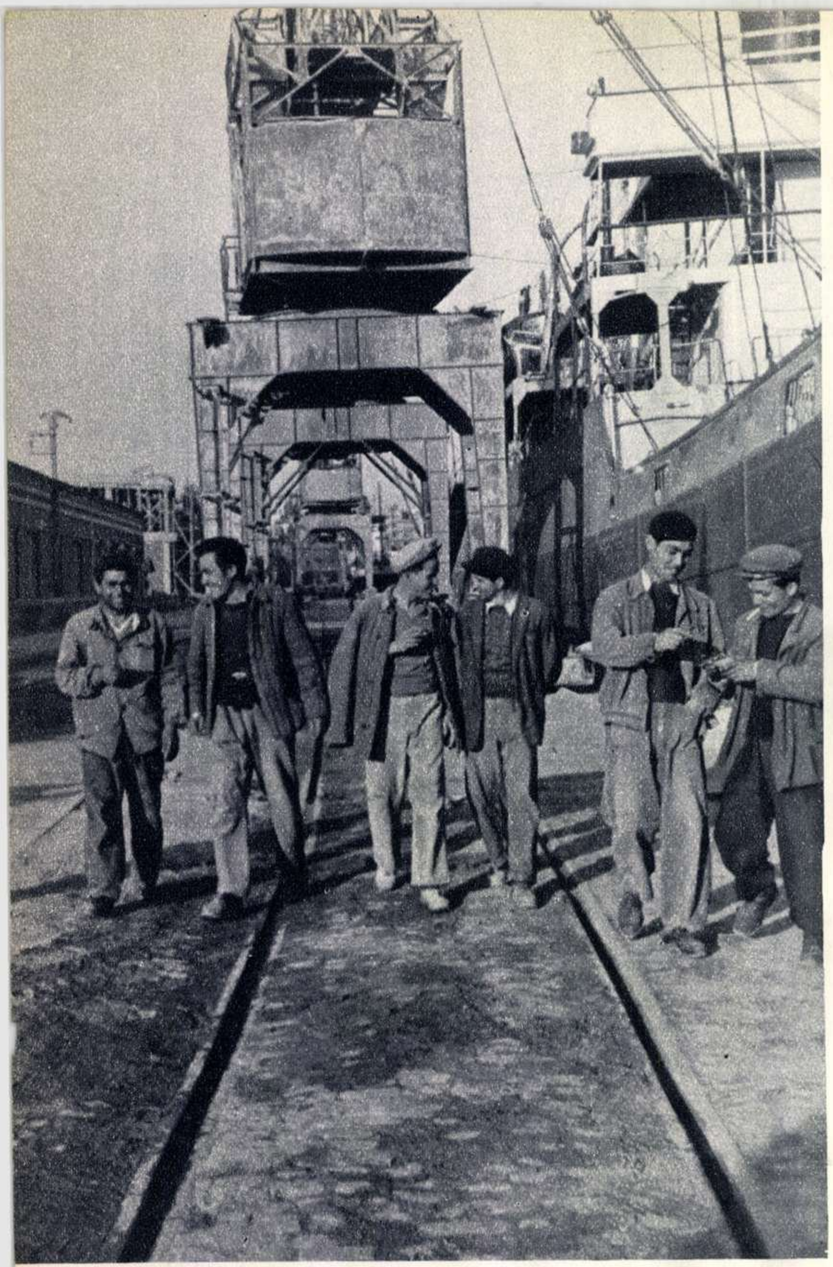

Ora prînzului. S-au oprit brațele uriașelor macarale; s-au oprit autostivuitoarele, bigile, rutierele. Muncitorii se îndreaptă spre cantină.

TINERE CONDEIE

R Î M A

– fabulă –

Se-nalță ciocîrlia din ogoare,
Voioasă, ciripind, spre mîndrul soare.
Mai sus și tot mai sus, spre-albastre zări,
Se urcă viersul gingașei cîntări.
Și-n urma ei, departe, în țărînă,
Printre tulpini s-a-ncolăcit o rîmă.
Privind către voioasa ciocîrlie,
Gîndește: „Zborul ăsta-i o prostie!
Ce-i trebuie văzduhu-n piept să-l soarbă?
Mai bine e aici, pe-un fir de iarbă.
De ce să urci spre soare și spre slavă?
Ia uite ce priveliște grozavă
Mi se deschide-aicea, pe pămînt:
Sînt gîndăcei, sînt flori și brusturi sînt,
Și raze se strecoar-aici din crug;
Și-n plus ai și răcoare din belșug.
Și unde pui că, sus, poți și să cazi,
Să te lovești de crestele de brazi
Sau să te-nhațe vulturul în clanță.
Aicea ești măcar în siguranță!"
Dar n-apucă să-și zică vorba toată,
Că a văzut-o cioara... și-a mîncat-o.
MORALA:
La naiba orizontul mic-burghez!
Avîntă-te în zbor spre-naltul crez.
În glod te vor strivi... Numai în soare
E forța de viață dătătoare!

C. SEBASTIAN
(Cenaclul literar „13 iunie 1916" — Galați)

dată așa ceva și, iacă, i-au ieșit din minte.

— Acum pot să cer și candidatura de partid — spune el. Acum mă organizez cum vreau. Cînd eram călător spre Tuzla, tot la douăzeci și patru de ore, însemna să lipsesc de la ședințe, să nu fac nici o sarcină.

— Păi, ți-ai fi plătit cotizația regulat, mai luai cuvîntul cîteodată...

— Dar asta înseamnă să nu fiu cinstit — spune dînsul. Pentru ce să nu fiu cinstit cu partidul? Și nu poate să facă asta, pentru că prea a fost sărac, prea a tras din greu, iar acum are casă; noaptea, mașina i-a dus fetița la spital; i s-a tras podeaua, va merge poate la facultatea muncitorească, e fruntaș în muncă, a fost fruntaș și la S.M.T. Pe cine să păcălească? În folosul cui?

— Acum sînt aci, am să capăt sarcini. Pot să le îndeplinesc cum trebuie.

Viitorul lui e simplu, e limpede. Și înainte de toate, e un viitor la care te poți gîndi limpede, în voie, cu plăcere.

L-am mai văzut o dată, certîndu-se. Se certa cu o echipă de vaporeni. Cățărat în afara cabinei automacaralei, își învăța ajutorul să conducă, iar vaporenii țipau pentru că din cauza lui întîrziau. Petru Țața zîmbea și-i domolea, explicîndu-le că Osman Sabri, ajutorul, trebuie să fie calificat cît mai repede. El, Țața, nu-l ținuse nici o clipă doar la unsul și curățatul mașinii. De la început îl băgase în cabină, la manete și comandă.

— Vira, virra... ai să pocnești cu fleșa în cap pe cineva... schimbă viteza... schimb-o... schimb-o...

După o lună, Osman conducea singur și azi, poate, știe și „marșul" — adică se poate deplasa cu automacaraua dintr-un loc într-altul fără să bălăbănească fleșa, fără s-o izbească de ceva.

— Ce te grăbești așa, mă Țața? Dacă-l înveți, ți-l ia. Treci tu în cabină la comenzi.

— Nu vedeți mai departe de lungul nasului — a mormăit el și a rămas cățărat pe automacara, supraveghindu-și ajutorul

★

Cînd se sting luminile cazinoului, cînd marea e străbătută de înșelătoare și fosforescente creste de spumă, portul continuă să vuiască. Se aud scîrțîiturile automacaralelor, duduitul eșapamentelor tractoarelor; ca niște enorme ciocuri de pasăre, brațele „Abus"-urilor stau gata să se rotească; săltînd repede, ca niște pinguini, „Molotov"-urile trec purtînd stive de cherestea.

Sînt lumini peste estacadă, peste siloz, peste șantierul naval, peste punctul pescăresc. Schimbul de noapte intrat la ora opt va ieși de la lucru o dată cu zorii. Atunci, o imensă dîră purpurie va lega zarea de port și deasupra ei, deasupra farurilor, deasupra navelor, sidefii în această lumină, vor zbura pescărușii. Pînă la începerea celuilalt schimb, nu se vor auzi decît chemările lor ascuțite, fluierăturile locomotivelor de manevră și sporovăiala docherilor ce vor urca spre oraș. Se cheamă atunci că portul se odihnește.

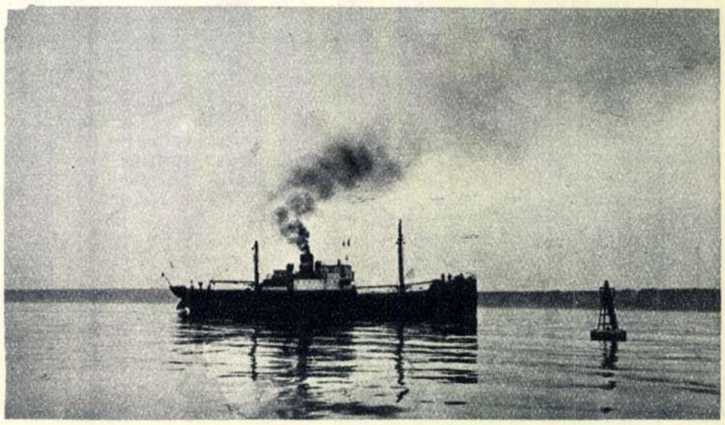

Trecînd de marele far, vasul ocolește geamandura de la intrarea în port. Fără stop și fără milițian, legea circulației marine e respectată cu strictețe.

Nikolai Aleksandrovici Bulganin, preşedintele Consiliului de Miniştri al U.R.S.S., a împlinit 60 de ani.

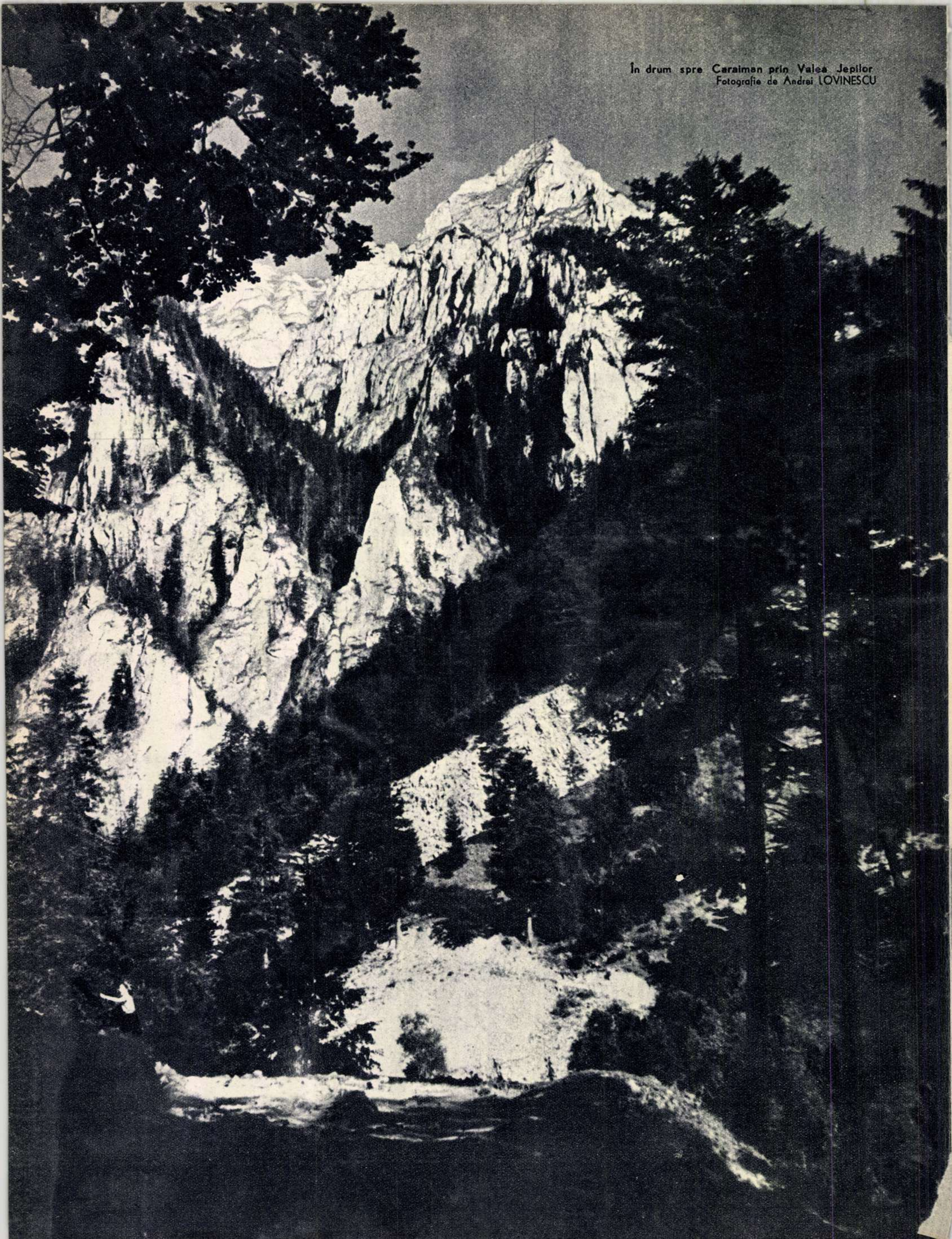

În drum spre Caraiman prin Valea Jepilor
Fotografie de Andrei LOVINESCU

GÎNDURI DESPRE ARTA MEA

de Olga LEPEȘINSKAIA
artistă a poporului din U.R.S.S., de patru ori laureată
a Premiului Stalin.

Olga Lepeșinskaia și Vladimir Levașov într-o scenă din „Macul Roșu".

Dragi cititori ai revistei „Flacăra",

Revista voastră mi-a cerut să vă povestesc cîteva dintre impresiile pe care mi le-au lăsat vizita în București, întîlnirile mele cu oamenii de artă romîni, în sfîrșit, să vă spun cîte ceva despre mine.

Dacă despre minunatul dv. oraș vorbesc adesea și cu plăcere, atît cu prietenii mei, cît și în paginile ziarelor, pentru că sînt zece ani de cînd păstrez, într-un colțișor al inimii, amintirea bulevardelor și a parcurilor sale parfumate, a lacului în a cărui apă străvezie cerul se oglindește ca într-o uriașă cupă, a nesfîrșitelor șiruri de trandafiri ce mărginesc bulevardul Stalin; dacă despre întîlnirile mele cu coregrafii romîni povestesc cu și mai mult drag, pentru că ele mi-au adus o adîncă și adevărată bucurie creatoare, despre mine, însă, îmi vine foarte greu să vorbesc.

Viața mea este viața unui simplu om sovietic, căruia statul sovietic i-a oferit toate condițiile posibile pentru împlinirea sa artistică. Cam aceasta este tot ceea ce pot spune despre mine.

Întrucît sîntem oaspeții unor gazde atît de ospitaliere, grijulii și inimoase, iar ele îmi cer să povestesc mai amănunțit despre viața mea în artă, n-ar fi frumos din partea mea să nu le îndeplinesc rugămintea.

Așadar, sînt balerină. Adeseori am fost întrebată cînd am simțit pentru întîia oară chemarea artei.

...Un constructor de vase îmi povestea odată că, de cînd se știe, construiește vapoare. La început, a construit vapoare de hîrtie, apoi din carton, de lemn, iar acum... acum este unul din marii noștri ingineri constructori de vase, laureat al Premiului Stalin.

Cam așa s-a întîmplat și cu mine. Mama îmi spunea că de cum am început să mă țin pe picioare, am prins a dansa. La început, mișcările schițate erau spontane, pornite din nelămuritul impuls lăuntric al unui copil; apoi, cînd a împlinit 9 ani, copilul a fost dat la școala de balet, unde a învățat dansul clasic, de caracter, istoric, mimica, muzica, arta machiajului și și-a însușit cunoștințe de cultură generală. După opt ani de studii, copilul a fost primit ca solist pe scena Teatrului Mare Academic din Moscova, scenă pe care — fără a mai avea cu copilăria altă contingență decît cea a amintirii — dansez și astăzi. În linii mari, cam aceasta e totul.

Născută în ajunul Marii Revoluții Socialiste din Octombrie, n-am avut nevoie să-mi cuceresc dreptul la viață, la muncă. Pentru aceasta luptaseră bunicii, părinții noștri, frații mai mari. Concepția despre viață a generației mele se forma într-o perioadă foarte interesantă, de mare însemnătate istorică: epoca marilor transformări revoluționare, a primelor cincinale, a avîntului construcției socialiste.

În pas cu anii tinereții mele, se lărgea și se înfrumuseța Moscova. Mi-aduc aminte de primele troleibuse ale Capitalei, de palatele subterane din marmură ale primei linii de metrou, de plantarea teilor care înfloresc astăzi năvalnic pe strada Maxim Gorki. Și, de bună seamă, din cea mai fragedă copilărie, îmi amintesc și iubesc Teatrul Mare, care a fost din totdeauna pentru mine un sanctuar al artei înalte.

Pentru noi, zidurile încărunțite ale Kremlinului, cupolele răsucite în spirală ale catedralei Vasili Blajenîi, galeria Tretiakov, Universitatea, teatrele noastre — Mare, Mic, Academic — însemnau însăși Moscova, însăși viața și arta noastră. Căci Moscova a atras în jurul ei, chiar din primii ani ai existenței sale, forțele vii, creatoare, ale poporului rus, devenind un centru al științei și culturii, al tehnicii și artei.

Cunoaștem din istoria Teatrului Mare faptul că el își datorează apariția inițiativei oamenilor progresiști ai vremii. El se năștea la sfîrșitul secolului al XVIII-lea o dată cu Universitatea din Moscova și Academia de Științe, cînd marele Lomonosov își scria lucrările științifice, în secolul lui Derjavin și Sumarokov, al lui Radișcev și Fonvizin, al lui Ușakov și Suvorov...

Sîntem mîndri de teatrul nostru nu numai pentru strălucirea rară a cristalelor candelabrelor sale și a aurului ce poleiește lojile, și nu numai pentru că ni se pare că sub bolta plafonului său împodobit cu grațioase muze, melodiile nemuritoare ale lui Glinka, Musorgski, Borodin, Ceaikovski, au o rezonanță de un farmec deosebit. Ci, mai ales, pentru că pe scena Teatrului Mare, se afirmă astăzi din plin arta noastră sovietică multinațională, păstrătoare a celor mai valoroase tradiții patriotice, care răscolește atît de adînc inima omului prin sinceritatea și autenticitatea ei.

★

Arta coregrafiei, avînd un limbaj de expresie mai greu accesibil, mai greu de pătruns și însușit, întîmpină firești obstacole în transpunerea artistică a realităților vieții. Procesul de creație al unui spectacol de balet inspirat din actualitatea vie este greu și spinos, dar compozitorii și coregrafii sovietici muncesc cu tenacitate la rezolvarea sa. Opera lui R.M. Glier, „Macul Roșu", constituie pe această linie unul din marile noastre succese.

Baletul acesta ocupă în viața mea de artistă un loc deosebit. Am dansat pentru întîia oară în „Macul Roșu", copil fiind încă.

...Îmi amintesc și acum o întîmplare din acea vreme: eram elevă a școlii de balet; întruchipam în actul doi o floare de mac și așteptam în scenă, împreună cu alți „maci", să începem dansul. Privirea îmi rămăsese pironită la Tai-Ho, pe care o interpreta marea noastră artistă Ekaterina Vasilievna Ghelțer; eram atît de absorbită în contemplație, încît pur și simplu am uitat să încep dansul; mă podidiseră lacrimile. A doua zi, profesoara mi-a tras o strașnică săpuneală pentru această ispravă. Am înțeles însă din acea zi cît este de important pentru artist să-și păstreze pe scenă deplina stăpînire de sine și atenția încordată asupra rolului.

După mulți ani, Teatrul Mare a montat din nou „Macul Roșu". De data aceasta, Tai-Ho eram eu. În 1950, pentru acest rol mi s-a decernat Premiul Stalin.

★

Și iată-mă, astăzi, la 26 mai 1955, dansînd pentru prima oară „Macul Roșu" pe scena Teatrului de Operă și Balet din București, alături de tovarășii mei I. Gofman și V. Levașov, artiști ai Teatrului Mare din Moscova. A fost una din cele mai frumoase zile din viața mea. Nu numai pentru că am simțit că însemnam o părticică organic contopită cu colectivul teatrului, cu care vorbeam aceeași limbă — a artei realismului socialist — ci și pentru că spectatorul romîn înțelege și iubește și el această limbă.

Îmi place să joc rolul lui Tai-Ho, dansatoarea chineză care-și jertfește viața pentru triumful adevărului celui mare, pentru viitorul celor mulți. În această operă, se conturează limpede conținutul uman-dramatic al faptelor istorice, se străvede firul unei acțiuni cu bogate semnificații sociale și omenești, se simte clar suprasarcina textului. Eroina piere; însă murind, ea știe că adevărul va în-

(Continuare în pag. 32)

Olga Lepeșinskaia în rolul Parașei.

UNITATEA, HOTĂRÎREA

Călătoream deunăzi prin părțile Bîrladului. Era duminică, zi de odihnă. Și, dornic de a cunoaște gîndurile oamenilor acestui oraș în plină înflorire, am sunat la primul apartament al unui bloc recent clădit. Mi-a deschis un copil cît o șchioapă, bălai și grăsuț, căruia probabil că i-am inspirat încredere, deoarece m-a invitat de îndată în casă. Aici, am găsit familia muncitorului metalurgist Silav. Tatăl și fiica lucrează la una din fabricile orașului, iar restul numeroasei familii — care se afla strînsă în jurul mamei — era compus din copii de școală. Am intrat în vorbă cu locatarii care m-au primit prietenos, așa cum știu s-o facă moldovenii. Discuția a fost îndelungată și s-a purtat pe cele mai diverse planuri, începînd de la problemele gospodărești și terminînd cu probleme de politică internațională.

Familia era numeroasă, mai avea multe greutăți — „copiii cer multe, n-ai ce să-i faci“, mi-a spus parcă scuzîndu-se capul familiei—dar oamenii erau bucuroși de traiul lor, de locuința lor nouă, de posibilitățile largi ale copiilor și, mai ales, erau plini de încredere în viitor. Și dacă îmi amintesc astăzi de această întîlnire, este pentru că nu pot să uit cîteva cuvinte pe care stăpîna casei le-a rostit, ca un oftat, spre sfîrșitul discuției noastre: „dacă îmi pare rău de ceva, tovarășe, — spunea femeia — este că regimul ăsta n-a venit cu vreo douăzeci de ani mai devreme“ și ca o explicație: „nu de alta, să mai fi apucat și eu în tinerețe mai mulți ani dintr-ăștia“.

Cîteva zile mai tîrziu, umblam pe tarlalele gospodăriei colective din comuna Corod, raionul Tecuci, însoțit fiind de țăranul colectivist Fotache Andrei. Era tocmai în zilele Conferinței de la Varșovia și evenimentul semnării Tratatului era viu comentat în comună. Cu atît mai mult cu cît chiaburii avuseseră grijă să răspîndească știrile emise de o anume otrăvită „voce“, în legătură cu nerușinata cerere a unor cercuri din S.U.A., precum ca în țările democratice să fie readuse odioasele regimuri ale moșierilor și capitaliștilor. Însoțitorul meu, un om ca la vreo 45 de ani, cam obosit de drum —vizitasem și stînile gospodăriei, și crescătoria de porci, și șantierul noului cămin cultural— se bucura ca un copil de grîul gospodăriei care se înălțase pînă peste genunchi. După multe zile ploioase și reci, soarele ieșise mărinimos și cald, iar din cînd în cînd trecea pe deasupra lanului—făcîndu-l să tresară înfiorat—o pală de vînt ce aducea din depărtări miresme dulci de salcîm. Fotache se opri un moment să-și mai tragă sufletul, își șterse ceafa leoarcă de sudoare, și apoi, urmînd parcă un gînd ce nu-i da pace, zise cu aerul omului care a rezolvat de mult problema:

— Și dumnealor gîndesc oare cu adevărat ce spun la radio? Ori nu-s cumva teferi? Și, urmîndu-și firul gîndului, continuă batjocoritor:

— Al dracului! Să și-i ție acolo pînă li s-o stinge neamul blestemat, că noi de moșieri sîntem sătui ca de mere acre! Ori cred cumva că le-am uitat pe toate cîte le-am pătimit?

N-a așteptat să-i răspund — se vede că nici nu simțea nevoia răspunsului — și a pornit-o mai departe. Dar după vreo zece pași, Fotache se opri iar.

— Vezi, tovarășe, d-aia-i bine că s-a semnat Tratatul de la Varșovia. Tîlharu'— tîlhar rămîne. Se dă la om numai cînd îl vede singur și e rost de jecmăneală. Dar cînd simte că omu' nu-i de lepădat, că nu e singur, și că dacă se dă la el se poate alege cu niscai chelfăneală, o lasă mai încet și stă să socoată mai acătări. Și Fotache continuă triumfător:

— D-aia zic că-i bine că s-a semnat! Și nu știu drept cum am putea noi face să afle dumnealor, domnii aceia, cărora le umblă gîndul numai după jafuri, că de fapt toți punem cu suflet semnătura noastră alături de cea a tovarășului Dej.

De aceste două întîlniri mi-am amintit ades în cele două zile de dezbateri ale ultimei sesiuni a Marii Adunări Naționale, pe a cărei ordine de zi se aflau — precum este cunoscut — ratificarea Tratatului de la Varșovia, Bugetul de Stat pe 1955 și altele.

...Rotonda Marii Adunări Naționale e plină. Deputații — printre care recunosc numeroși muncitori vestiți, țărani, savanți, ofițeri și generali — și-au ocupat locurile. Balcoanele sînt și ele pline de invitați: muncitori, mulți ziariști romîni și străini, diplomați.

Ușile laterale se deschid și, în aplauzele furtunoase ale celor prezenți, intră conducătorii partidului și guvernului. Urmează procedura punerii la vot a ordinii de zi, după care președintele Marii Adunări Naționale dă cuvîntul tovarășului Gheorghe Gheorghiu-Dej. Aplauze prelungite fac să răsune sala. Deputații îl întîmpină cu dragoste pe conducătorul iubit al poporului. Apoi totul e cuprins de o liniște întreruptă doar de țăcănitul aparatelor de fotografiat și de zumzetul uniform al aparatelor de filmat. În sală, răsună glasul calm, sobru și convingător al conducătorului, care prezintă rezultatele Conferinței de la Varșovia. Tovarășul Gheorghe Gheorghiu-Dej desfășoară, în fața deputaților, tabloul clar al situației internaționale, cauzele care au determinat necesitatea Tratatului, conținutul și scopurile acestuia, sarcinile ce ne revin în lupta pentru consolidarea păcii și securității lumii. El subliniază faptul că Tratatul este un tratat cu adevărat pașnic și defensiv, care nu amenință pe nimeni și care urmărește întărirea păcii și securității în Europa. Președintele Consiliului de Miniștri face, apoi, o amplă analiză asupra deosebirii fundamentale dintre Tratatul încheiat de țările iubitoare de pace și tratatele imperialiste de tipul celui nord-atlantic, al căror caracter agresiv a devenit de mult clar pentru toată lumea.

Deputații și invitații ascultă în continuare cu atenție expunerea și în fața lor se perindă imaginile triste ale vechii Romînii burghezo-moșierești, obiect de tîrguială în mîinile puterilor imperialiste, întotdeauna expusă presiuni-

Aspect din timpul sesiunii Marii Adunări Naționale. La tribună, tovarășul Gheorghe Gheorghiu-Dej.

TĂRIA NOASTRĂ

lor și atacurilor acestora. Aducînd exemple vii din imaginea acestui trecut amar, tovarășul Gheorghiu-Dej arată că tratatele de alianță cu puterile imperialiste nu însemnau pentru Romînia altceva decît procedura prin care ea urma să fie înrobită de aceste puteri, procedura prin care ea le punea la dispoziție bogățiile și mîna de lucru ieftină a țăranilor și muncitorilor. Și nici nu se putea da un exemplu mai bun de asemenea relații, decît cel dat de tovarășul Gheorghiu-Dej care citează din practicile de azi ale S.U.A. în relațiile cu „aliații“ vest-europeni din blocul Atlanticului de Nord.

Tovarășul Dej amintește, în continuare, de agitația din ultimele zile a unor cercuri din S. U. A., care încearcă să reînvie vechile timpuri cînd poporul romîn se afla la cheremul lor. Tuturor acestora, tovarășul Gheorghe Gheorghiu-Dej le dă un răspuns scurt și concis, demn și hotărît: *„Poporul romîn, liber și stăpîn pe soarta sa, respinge în mod hotărît această nouă încercare imperialistă a S.U.A. de imixtiune în treburile sale interne. Chestiunea regimului de stat al Romîniei a fost hotărîtă o dată pentru totdeauna de poporul romîn conform voinței și intereselor sale și nici un fel de putere străină n-are căderea s-o pună în discuție“*. Cine are urechi să audă! Și în aplauzele prelungite ale deputaților, recunosc voința, vocea întregului nostru popor, a metalurgistului Silav și a colectivistului Fotache, a sutelor și sutelor de oameni, de diferite profesii și de diferite naționalități, pe care i-am întîlnit în diferitele mele călătorii și care — fericiți c-au scuturat pentru totdeauna jugul imperialiștilor — răspund azi conducătorului lor: Da, tovarășe Gheorghiu-Dej, niciodată nu se vor mai întoarce asemenea timpuri pentru noi! Aprobăm din inimă Tratatul! El reprezintă voința noastră! Și alături de semnătura primului ministru al țării, sîntem gata să subscriem cu munca noastră și la nevoie chiar cu sîngele nostru Tratatul ce apără patria și pacea în lume. Fiecare dintre noi — spun parcă aplauzele — muncitor, țăran sau intelectual, se consideră el însuși parte contractantă la acest Tratat!

Și parcă răspunzînd acestui glas, tovarășul Gheorghiu-Dej arată calea pe care partidul și guvernul o deschid întregului popor. Aceasta este calea muncii eroice pentru întărirea și înflorirea patriei, pentru sporirea capacității ei de apărare, este calea educării în spiritul patriotismului și internaționalismului, în spiritul vigilenței și al fermității față de dușmani, calea desfășurării pe mai departe a luptei pentru preîntîmpinarea războiului, pentru consolidarea păcii.

După expunerea îndelung aplaudată a tovarășului Gheorghiu-Dej, urmează la cuvînt numeroși deputați, reprezentînd alegătorii din cele mai diferite colțuri de țară, deputați de diferite naționalități, bărbați și femei, ofițeri, generali. Aceeași imagine luminoasă a poporului întreg adusă în planisfera Marii Adunări Naționale. Fiecare exprimă în felul său gîndurile celor ce l-au ales. Deputatul Florian Dănălache, de pildă, vorbește despre marile realizări ale oamenilor muncii din Capitală și necesitatea de a le dezvolta și apăra. Deputatul Emil Balaci descrie, în cuvinte de un realism înfricoșător, viața năpăstuită în trecut a țăranilor muncitori și bucuria lor de a trăi în libertate. „Azi nu ne mai spetim pentru boieri“ — spune el plin de bucurie, și după ce enumeră realizările țăranilor din circumscripția sa electorală, încheie arătînd că aceștia, care au avut de suferit de pe urma celor două războaie dezlănțuite de imperialismul german și care au luptat în două rînduri cu arma în mînă împotriva lui, sînt gata să facă totul pentru a împiedica o nouă agresiune. Aceeași idee o reia deputata Victoria Cioflîngă care, vorbind în numele alegătorilor ei, răspunde simplu și clar pretendenților imperialiști la dominație, că niciodată muncitoarele de la fabrica „Țesătura Iași“ sau din oricare altă fabrică de pe întinsul patriei noastre nu vor permite să se întoarcă timpurile cînd lucrau cîte 14-16 ore pe zi și cîștigau doar atît cît să nu moară de foame, că niciodată ele nu vor lăsa să se desființeze creșele și căminele, nu vor lăsa să li se ia dreptul de a naște în maternități și case de naștere sau de a avea concediu înainte și după naștere.

Academicianul Traian Săvulescu adresează un emoționant apel oamenilor de știință și cultură de peste hotare, chemîndu-i să facă din mintea și inima lor pavăză omenirii și păcii, iar numeroși alți deputați, printre care C. Paraschivescu-Bălăceanu, Bányai Ladislau, Farcaș Luiza, Lotar Rădăceanu, Mihai Mujic, C. I. Parhon, își exprimă adeziunea la Tratat și hotărîrea alegătorilor lor de a munci pentru îndeplinirea obligațiilor ce revin țării noastre în cadrul Tratatului. Dintre aceste cuvîntări, aș vrea să mai subliniez impresia profundă pe care a făcut-o cuvîntarea deputatului general-locotenent Mircea Haupt, care arată satisfacția și bucuria cu care au primit militarii forțelor noastre armate Tratatul, crearea comandamentului unificat al forțelor armate și numirea în funcția de comandant suprem al forțelor armate unificate a mareșalului Uniunii Sovietice Konev, bine cunoscut poporului romîn care-și amintește de importantul său aport la lupta împotriva hitlerismului. Deputații aplaudă cuvintele în care vorbitorul asigură poporul că sarcinile ce revin militarilor forțelor armate ale țării noastre în cadrul Comandamentului Unificat vor fi îndeplinite așa cum se cuvine: întocmai și la timp.

Cu aplauze puternice este întîmpinată cuvîntarea președintelui Prezidiului Marii Adunări Naționale, dr. Petru Groza, după care se dă citire textului Tratatului și a proiectului de lege pentru ratificarea lui. Se trece la vot și președintele Marii Adunări Naționale face apoi cunoscut rezultatul votului: în unanimitate, Marea Adunare Națională a votat pentru ratificare. Toată lumea salută, în picioare, cu aplauze furtunoase acest istoric act care—așa cum a arătat tovarășul Gheorghe Gheorghiu-Dej—reprezintă o garanție atît de sigură și de puternică a securității poporului nostru, a independenței și suveranității sale de stat, cum n-a avut niciodată poporul nostru în decursul istoriei sale.

★

După pauză, ministrul Finanțelor, tov. Dumitru Petrescu, a prezentat printr-o amplă expunere proiectul Bugetului de Stat pe anul 1955. Discuțiile ce urmează par la prima vedere a fi cu totul diferite de cele anterioare. Dar asta numai în aparență. Într-adevăr acum este vorba de date și cifre, de procente de plan și preț de cost, de productivitate, acumulări, economii etc., etc. Se rostesc cifre de miliarde și alături de ele se aduc exemple în lei și chiar bani. Se arată realizări meritorii și se critică aspru lipsurile, începînd cu cele ale ministerelor. Grijă multă, grijă deosebită simți aci pentru fiecare bănuț al poporului, pentru cele mai mici amănunte privind lupta pentru asigurarea îndeplinirii planurilor. Și, deși aparent ai de-a face cu lucruri diferite, îți dai repede seama că ele fac corp comun cu ampla discuție asupra primului punct din ordinea de zi. Este vorba aci de măsurile concrete ce trebuie luate pentru îndeplinirea planului cincinal, pentru dezvoltarea pe mai departe a industriei grele, pentru grăbirea ritmului de ridicare a agriculturii și sporirea necontenită a producției mărfurilor de consum popular. Este vorba de aceeași năzuință, de aceeași luptă pentru îmbunătățirea permanentă a traiului oamenilor muncii, înflorirea patriei, asigurarea capacității ei de apărare.

Cu deosebit interes și vii aplauze este primită cuvîntarea tovarășului Chivu Stoica care arată, în mod concret, realizări și slăbiciuni ale diferitelor ministere și instituții, precum și sarcinile ce se cer a fi grabnic împlinite în scopul dezvoltării economiei și culturii țării, în scopul realizării creșterii bunăstării poporului muncitor.

Bugetul de Stat este votat în unanimitate de către deputați.

...Și reporterul pleacă din clădirea Marii Adunări, ducînd cu el imaginea unității de nezdruncinat dintre partid, guvern și popor, a tăriei și hotărîrii poporului, care tot timpul și-au făcut ascultat glasul puternic în cea de a șasea sesiune a Marii Adunări Naționale.

M. RADIAN

POTEMKINIȘTII azi

POTEMKINIȘTII
azi

de colonel I. PONOMAREV

La 27 iunie, se împlinesc 50 de ani de cînd a izbucnit răscoala armată pe crucișătorul „Potemkin".

În ajunul glorioasei aniversări, Comandamentul flotei maritime sovietice, Arhiva centrală a flotei maritime militare și Muzeul central naval militar sovietic au desfășurat o intensă activitate pentru găsirea acelor participanți la răscoala de pe „Potemkin" care au rămas în viață pînă în zilele noastre. În arhivele flotei, se păstrase tabelul echipajului, în care se menționează locul de naștere al fiecărui marinar. S-a stabilit că mai sînt și azi în viață peste șaptezeci de eroi ai legendarului crucișător.

În cele ce urmează, vă vom povesti despre cîțiva dintre ei.

Să începem cu I. A. Lîcev și I. P. Șestidesiatîi. Ei au fost membri ai comisiei de navă, aleși de echipaj pentru conducerea răscoalei.

Ivan Akimovici Lîcev, născut în comuna Obșarovka de pe Volga, a fost recrutat în flotă în anul 1902. La Sevastopol, el a făcut cunoștință cu subofițerul de artilerie Grigori Nikitici Vakulenciuk, conducătorul organizației social-democrate de pe crucișătorul „Potemkin". În anul 1904, Lîcev a devenit membru al P.M.S.D.R.

În timpul răscoalei, mecanicul auxiliar minier Lîcev, prin hotărîrea comisiei navei, a mînuit aparatele lansatoare de mine și dinamurile crucișătorului.

Ivan Akimovici s-a înapoiat în Rusia, în toamna anului 1917, și imediat a fost repartizat pentru muncă în ținuturile natale, pe Volga. În anul 1923, el a fost ales secretar al comitetului gubernial de partid din Samara. Timp de mai bine de douăzeci de ani, el a avut munci de răspundere în aparatul de partid și de stat. Astăzi, Ivan Akimovici este pensionar și locuiește în împrejurimile Moscovei.

Ilarion Pavlovici Șestidesiatîi a îndeplinit pe „Potemkin" funcția de mecanic minier. Împreună cu unul dintre conducătorii răscoalei, Afanasi Matiușenko, a procedat la arestarea ofițerilor de pe cuirasatul „Gheorghi Pobedonoseț". El a reușit să se întoarcă în patrie abia în anul 1923. Timp de 13 ani, a lucrat la atelierul de modelărie al uzinei de automobile „I. V. Stalin" din Moscova. Astăzi, el este pensionar și locuiește la fiica sa, medic la spitalul raional din localitatea Antoninî, regiunea Hmelnițki.

Lîcev și Șestidesiatîi au început în același timp serviciul în flotă, au făcut stagiul pe nava-școală „Berezan", amîndoi au continuat apoi slujba pe „Potemkin". Și unul, și celălalt au fost aleși în comisia navei. Ei s-au despărțit în anul 1908 și mult timp n-au mai știut nimic unul de celălalt.

În vara anului trecut, Ivan Akimovici a venit în vizită la Șestidesiatîi. Aici, el l-a întîlnit și pe fostul matroz major de pe crucișătorul „Potemkin", Adolf Dominikovici Voițehovski. (fotografia nr. 1 îi arată pe toți trei în timpul acestei întîlniri. De la stînga la dreapta: I. P. Șestidesiatîi, I. A. Lîcev, A. D. Voițehovski.)

Înainte de a face serviciul pe „Potemkin", A. D. Voițehovski lucrase pe un alt vas vestit al flotei ruse — crucișătorul „Variag". Anul trecut — în zilele festivităților ce au avut loc cu ocazia sărbătoririi celei de a 50-a aniversări a eroicelor fapte ale marinarilor de pe „Variag" — Adolf Dominikovici s-a întîlnit cu un alt prieten, Petr Egorovici Polikov, care de asemenea făcuse serviciul pe „Potemkin". Pentru curajul și vitejia de care au dat dovadă, A. D. Voițehovski și P. E. Polikov au fost decorați de către Prezidiul Sovietului Suprem al Uniunii Sovietice cu medalia „Pentru vitejie".

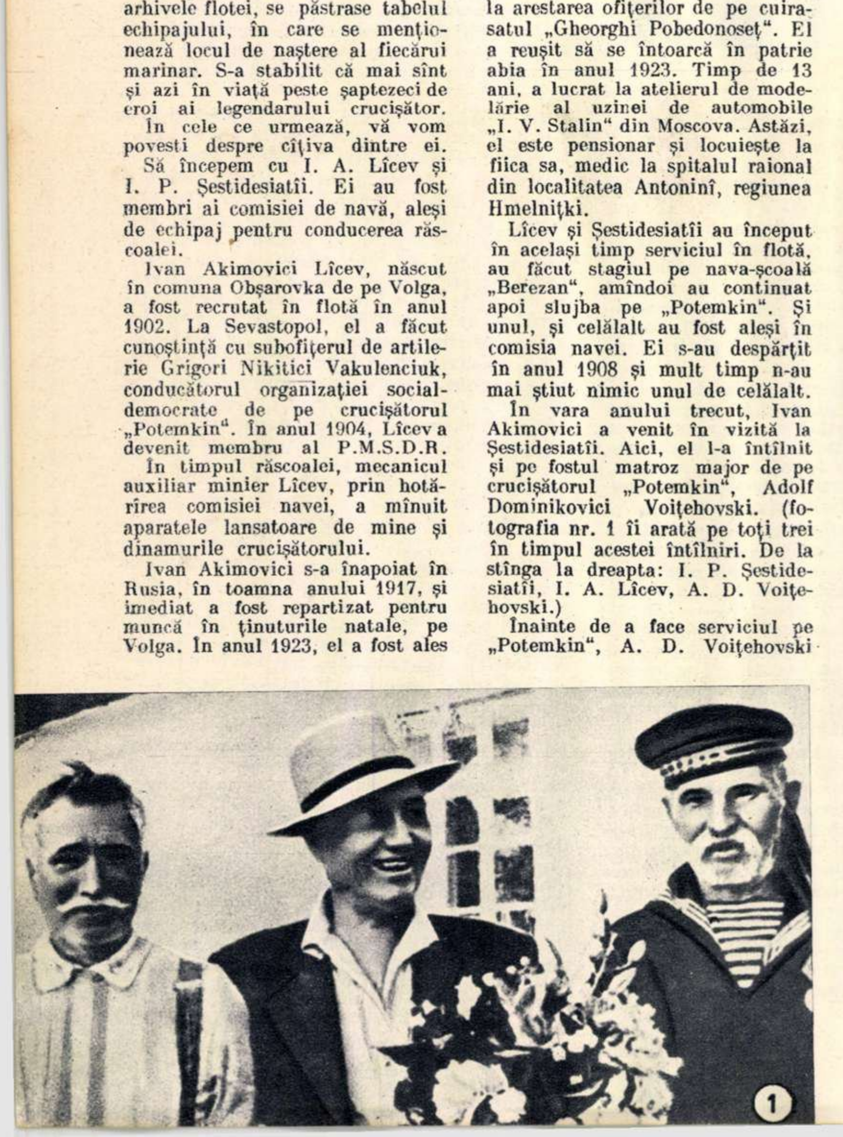

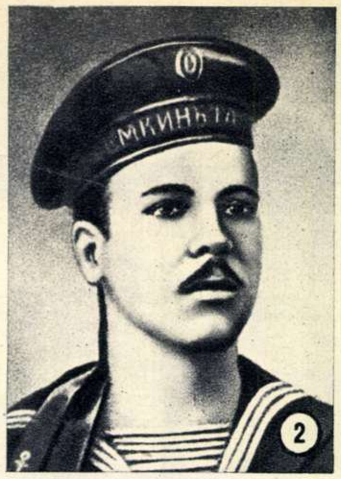

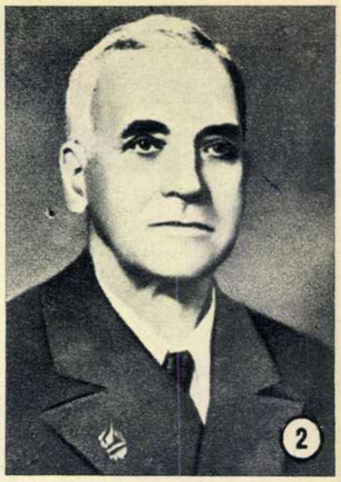

Petr Egorovici s-a înapoiat din România în anul 1917 și timp de peste 27 de ani a lucrat ca lăcătuș în laboratorul termic din Elektrogorsk, regiunea Moscova.

La Moscova, au luptat pentru victoria Revoluției din Octombrie și mecanicii potemkiniști F. T. Burmistrov și L. I. Letucev.

După înapoierea sa din România, Fedor Timofeevici Burmistrov a intrat la uzina „Motor". În timpul luptelor de stradă, cu gărzile albe și iunkerii, în anul 1917, el a făcut parte din statul major al Gărzii Roșii din subraionul Danilovsk, iar în anii războiului civil se găsea pe frontul răsăritean.

Leonti Ivanovici Letucev (fotografia nr. 2 din stînga, în 1905; cea din dreapta, în 1954) a lucrat din anul 1914 la uzina electrică centrală de tramvaie din Zamoskvorecie (astăzi Hidrocentrala electrică nr. 2). În zilele Marelui Octombrie, Leonti Ivanovici a fost în fruntea unui detașament al Gărzii Roșii din uzină. Sub focul neîntrerupt al iunkerilor, el a lucrat la instalarea rețelei telefonice care lega uzina electrică de statul major al Gărzii Roșii din Zamoskvorecie. Timp de patruzeci de ani, a lucrat potemkinistul în această uzină. Pentru munca lui îndelungată și ireproșabilă, el a fost decorat cu ordinul „Lenin".

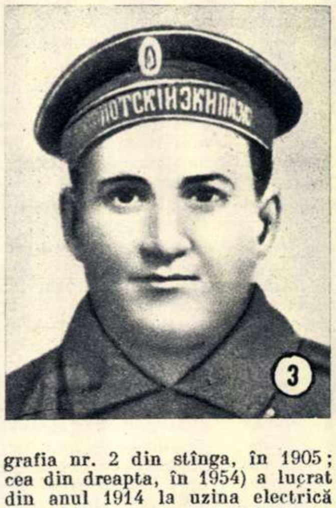

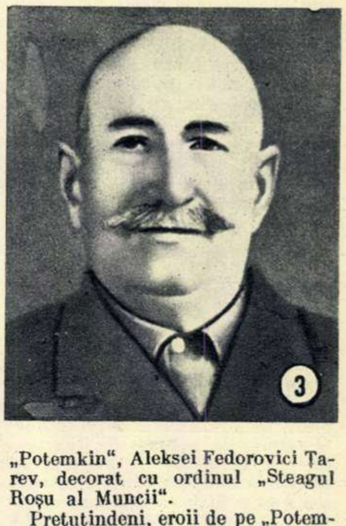

Pe mecanicul potemkinist F. I. Koșughin, Revoluția din Octombrie l-a găsit în gara Magdagaci, astăzi în regiunea Amur. În actul de acuzare al potemkiniștilor arestați aci, citim: „Feodosi Koșughin a fost printre primii care s-au înarmat cu o pușcă și s-a aflat printre acei care au început răscoala". Instanțele judecătorești țariste l-au condamnat pe Koșughin la 12 ani muncă silnică, pedeapsă pe care el a executat-o în regiunea Amur. În prezent, locuiește la Kirovograd și pînă în ultima vreme a lucrat în comitetul raional sătesc de partid.

În ciuda vîrstei lor înaintate, mulți potemkiniști continuă să muncească plini de elan. Încă din 1917, fochistul Zinovi Ignatievici Fișkov lucrează la una din uzinele din Odesa. De 25 de ani, matrozul Maxim Danilovici Danilov (fotografia nr. 3 din stînga, în 1905; cea din dreapta, în 1954) muncește la combinatul de carne din Nikolsk. La Tiraspol, se găsește și astăzi, într-o muncă administrativă, fostul mecanic de pe „Potemkin", Aleksei Fedorovici Țarev, decorat cu ordinul „Steagul Roșu al Muncii".

Pretutindeni, eroii de pe „Potemkin" sînt înconjurați de grijă și atenție. Ei sînt oaspeți doriți fie la focurile de tabără ale pionierilor, fie în mijlocul elevilor Școlii navale „Amiral Nahimov", la cluburile muncitorești și colhoznice etc.

(Text prescurtat din „Ogoniok")

Nu se poate dormi...

Ilustraţii de Viorel RADU

nuvelă de H. ROHAN

(Urmare din numărul trecut)

Trecu vreo jumătate de ceas. Copiii se jucau undeva la colţul străzii pietruite cu bolovani de rîu, acoperiţi ici-colo cu muşchi verde. Casa era cufundată într-o linişte deplină. O linişte din aceea în care cel mai mic zgomot pare ecoul unei catastrofe nevăzute. În această linişte, se auzi deodată o voce puternică, izbindu-se de pereţii holului, pătrunzînd prin lemnul uşilor, prin porii zidurilor, răscolind toate încăperile pînă în cele mai mici unghere:

— Atenţiune! Atenţiune! se zguduia casa de sunetele ei groase care pătrundeau în sînge, în muşchi, în oase, în fiecare părticică de om.

— Atenţiune! Atenţiune! Vorbeşte staţia locală de radioficare.

Era o voce de bărbat, împlinită, grea, sobră, din adîncul căreia răzbătea emoţia.

Brezina se ridică în capul oaselor, cu auzul încordat. Gligore scoase capul de sub cojoc şi se uită holbat spre uşă. Codrin rămase nemişcat. Popa tresări şi-şi făcu cruce. Generalul se trezi buimăcit şi, vrînd să se ridice, se încurcă în pledul de campanie. Artinian deschise încet uşa. Lîngă el apăru, palidă, nevastă-sa.

Vocea bătea în timpane:

„În prezent anumite guverne se pregătesc să dezlănţuie un război atomic" — se auzea ca bubuitul adînc al unei furtuni în difuzor.

„Sapristi!" — bodogăni generalul, izbutind să-şi scoată picioarele de sub pătură şi punîndu-şi papucii. „Blestemat difuzor! Poftim, domnilor! Poftim! Dovada!"

Artinian se scărpină în cap, încreţindu-şi fruntea.

— Ce le-o fi venit azi la patru jumătate?

— S-o fi schimbat programul? întrebă şi nevastă-sa, uitîndu-se la el.

Iar holul bubui:

„Folosirea armei atomice ar duce la un război de exterminare".

Codrin asculta ţeapăn, palid, neîndrăznind parcă să se mişte. Nu era ceva nou ceea ce auzea, dar acum, aici în casă, vocea aceasta...

„Declarăm că guvernul care va dezlănţui războiul atomic — tuna vocea — va pierde încrederea poporului său şi va fi condamnat de toate popoarele".

Brezina îşi ridică privirea gînditoare spre nevastă-sa, care-l privea cu ochii mari, îşi întipări în minte obrazul ei tînăr, numai la colţurile ochilor cu cîteva cute fine, îi privi trupul frumos, picioarele goale, se uită la parchetul lustruit, apoi văzu fereastra prin care se zărea cerul acoperit de nori albi, fumul negru al uzinei ridicîndu-se în suluri moi, alături de fereastră pe o măsuţă un vas cu flori de munte, lîngă dulap un scaun pe care stătea haina lui şi o batistă proaspăt călcată, într-un colţ o mandolină, lîngă ea ghiozdanul copilului, pe perete ceasul de buzunar cu instalaţia lui de gonguri, caloriferul, patul pe care stătea şi apoi văzu becuşoarele de pe pereţi.

„Cînd le cumperi — gîndi, le înfăşori în batistă să nu se spargă..."

— Noi am semnat azi, spuse nevastă-sa încet şi trecu tăcută în cealaltă încăpere, care servea şi de bucătărie, şi de sufragerie, păşind peste picioarele lui Gligore.

Brezina o urmări cu privirea.

„Ea e liniştită că a semnat — cugetă el. Adică să nu fie liniştită?"

Se uită iar la becuşoare.

„Da, mă, le-nfăşori să nu se spargă şi poate să vie o bombă să facă praf din tot. Uzină, ţară, oraş, nevastă, copil, tot, tot. Asta ţi-o spui numai ţie, mă Constantine — îşi mărturisi el, să n-audă nimeni. De-abia cînd ştii ce putere e în bomba asta, te gîndeşti că nu-i destul doar să-ţi pui semnătura.., Asta e ca la bătaie. Treci liniştit pe stradă. Paşnic, cu gîndul la toate cîte le ai de făcut în viaţă. Şi ţi se năzare unuia să se lege de tine: «Mă, de ce calci pe scuipatul meu?». Vrea bătaie cu tot dinadinsul. Asta-i e meseria. Dacă-ţi arde de bătaie, îţi pierzi cumpătul şi gata, te baţi. Da' nu-ţi arde de loc de bătaie. Nu-ţi stă nici în fire, nu ai nimic cu nimeni — şi pe urmă, ai atîtea de făcut, atîtea idei îţi umblă prin cap! Dacă eşti tare, îi spui: «Bă, eu nu ţi-am făcut nimic. Să nu ridici mîna, că e de rău. Cînd ţi-oi da una, nu te mai scoli». Aici e-aici. Dacă e numai vorba de tine, te-ai ars. Ce, se uită ăla la vorbă? Se uită la tine. Dacă eşti pirpiriu, îi pasă lui de vorbă! Taman cît unei pisici de-un şoarece".

Deodată îl cuprinse o veselie neaşteptată.

„Să se uite! — rîse el în sine. Dar să se uite bine. Şi dacă şi după asta o să le mai ardă de bătaie să nu mai zică nimic cînd nu s-or mai scula. Adică ce să mai zică. N-o să mai aibă cine..."

Dar veselia-i trecu tot aşa cum venise.

Să lăsăm gluma la o parte — păru să-i spună o voce lăuntrică. Ei au forţe mari. Noi trebuie să le avem şi mai mari. Numai aşa n-o să îndrăznească să se atingă măcar de un singur fir de iarbă din grădina noastră. Ei au ratificat acordurile de la Paris, reînvie Wehrmachtul, dar toate acestea nu înseamnă nimic, dacă noi sîntem tari. Capacitate de apărare nu înseamnă numai armament, înseamnă şi oameni bine hrăniţi, înseamnă rezerve de grîne în hambarele statului.

Se-ntoarse cu faţa în jos. „Trebuie să te duci, mă!" — se îndemnă el în sine.

Dar asta... nici asta nu putea să şi-o spună decît lui. „Mă, m-aş duce... ştii cum m-aş duce?"

Şi s-ar fi dus, dacă nu şi-ar fi simţit inima grea. Dar nu credea încă. Nu credea că e mai mare nevoie de el acolo, decît aici. Adică cum: un plug reparat face mai mult decît un motor nou? Şi ce, asta e treabă: să repari pluguri sau semănătoare? Alţii s-au dus în semeteuri. Mersi. Acolo barem lucrezi la motoare.

Dar nici asta nu-i era pe plac. „Şi acolo, mare brînză".

Gîndul că el, muncitor de uzină, ar ajunge să lucreze într-un atelier de reparaţii nu-l atrăgea de loc. „Cine ştie peste ce utilaj dai?"

Numai că toate acestea erau fleacuri. Secretarul doar îi propusese să se ducă la un centru mecanic unde era într-adevăr nevoie de un motorist bun. Adevărul era că-l scîrbeau reparaţiile. Şi el în scîrbă nu putea să lucreze. Şi tocmai fiindcă era conştient că umblă cu lumînarea după noduri în papură, îşi simţea acum inima grea. Nu credea, fiindcă nu voia să creadă.

Şi fiindcă nu credea, nu găsea nici destulă tărie să se despartă de casă, de nevastă.

„O fi de ruşine, nu zic... eu zic chiar că e... dar cum mă... de zece ani sîntem luaţi... o zi nu ne-am despărţit... o fi de ruşine... dar ce să fac? Eu dacă n-am inima uşoară, nu mai sînt bun de nimic. Să mă duc degeaba? Gligore crede că trebuie să se ţie de capul meu... Dar nu m-am dus eu cînd mi-a spus secretarul..."

„De ce la club?" se indignă el deodată, devenind atent la vocea care se auzea din hol. „De ce nu la sala sporturilor? Unde-o să încapă atîta lume?"

„Ce puţin şi ce mult ne cere această oră", reflecta Codrin. Vocea, care continua să răsune încă în fiecare fibră a casei, îl tulbura. „Ce puţin în aparenţă şi ce mult în fond..."

Profesoara de ştiinţe naturale veni acasă să se odihnească şi să-şi schimbe pantofii. Mobilizase cetăţenii de pe strada ei. O singură casă mai avea. Casa lor.

Generalul bodogănea, lipăind cu papucii lui negri pe parchetul gol.

„De aproape un secol fierbem ca într-un cazan. Trei războaie, e prea mult, domnilor. Chiar şi pentru un militar. Prea mult."

Popa Probozei îşi resfira arar barba, murmurînd ceva nedesluşit.

„Apocalipsa"! — strigă el, cînd o văzu pe soră-sa intrînd.

Iar Artinian stătea prăbuşit într-un scaun şi se gîndea: „La şase o să vie bătrînul Ojac după bocanci..."

Căuta o justificare faţă de conştiinţa sa, ca să nu se ducă la adunare. Dar în acelaşi timp îşi spunea cu o nesfîrşită tristeţe în ochii lui adumbriţi: „Pentru ce muncim? Pentru ce ne zbatem?"

Şi se gîndea la viaţa lui, a nevestei lui, căutînd un răspuns la această întrebare. Au muncit toată viaţa, şi-au rupt de la gură ca să-l crească pe Ovanes. Şi cînd Ovanes s-a făcut bărbat, înalt şi frumos, cu păr negru, ondulat, şi gene lungi, atît de frumos că ţi se topea inima uitîndu-te la el, a murit. Da. A murit Ovanes. L-a strivit un tanc pe front.

Ochii lui Artinian se umplură de lacrimi.

După un timp se ridică grăbit şi-şi puse pantofii. „La şase o să vie bătrînul Ojac după bocanci..."

Iar într-o altă latură a gîndului, mai în adînc, îşi făcea o socoteală pe care o simţea primejdioasă, dar de care nu putea să scape: „He, he... Cine poate să ştie ce va fi mîine... Mîine... De asta trebuie să trăieşti bine cu toată lumea... Mîine... Politica e schimbătoare ca o muiere... Ce poţi să ştii?... Nimeni nu poate să ştie... Cioc! Cioc! Cioc! auzi într-o noapte. Aici stă Artin Artinian? Pofteşte cu noi. Unde, domnule? Hai, hai, nu te mai preface. Avem dovezi. Scrie aici: Artin Artinian?"

De obicei începea lucrul pe la cinci şi jumătate, dar acum coborî mai devreme. La adunare, o să piardă cel puţin vreo oră. Trebuie să lucreze acum, ca să n-o piardă.

În timp ce deschidea uşa prăvăliei, hotărî tainic: „Am să iscălesc indescifrabil..." Ingeniozitatea acestei idei îl bucură şi-l ridică în proprii săi ochi. „Nu e chiar atît de prost Artinian, şerifilor".

Pe urmă însă, bătînd într-o talpă cuie albe de lemn pe care le smulgea cu două degete din gură, se răfui cu „şerifii": „Ei şi dacă am iscălit, ce? Dumneata nu vrei pace? Da' ce, am semnat pentru război? Eu comunist? Ha, ha... greşeşti, domnule. Întreabă-l pe generalul Manoilescu. Din toată casa, cine-i purta respectul cel mai mare?"

Apoi, pe neaşteptate, prin cine ştie ce asociaţie, se gîndi la zilele în care casa lui e plină de lume, cînd vin fraţii lui mai tineri, nepoţii şi nepoatele, cînd se beau cafele, se mănîncă şaşlîc, se rîde, se cîntă şi se vorbeşte mult. Asta îi umple viaţa. După moartea lui Ovanes, în sufletul său s-a născut o disperată dorinţă de risipire a acelei afecţiuni mari şi unice pe care o purtase singurului său fiu. Între cei care-i veneau în casă, era şi logodnica lui Ovanes. Ea l-a plîns cîţiva ani, apoi s-a măritat. Artinian o invita întotdeauna împreună cu bărbatul ei. De cîte ori îi privea, se înduioşa...

Se opri cu ciocanul în aer: „Dacă nu mă duc, ce o să se spună despre mine?"

Şi primul om la care se gîndi, fu Brezina. Asta coloră dintr-o dată gîndurile lui, aşa cum picătura de sînge colorează apa dintr-un pahar şi-i trece o parte din căldura ei... Brezina e un om. Un om adevărat. Cu el niciodată nu te pierzi. Da, da... De ce se gîndea la Brezina? Ce ajutor putea să-i dea Brezina? N-ar fi putut să spună. Şi nici de ce se simţi dintr-o dată cuprins de călduri şi de ce începu să zbîrnîie în el ceva nedesluşit, ca un mîrîit.

„Aşa scrie? Artin Artinian? Da! Aşa scrie! Da! Cu mîna asta am iscălit! Cu mîna asta care ţine ciocanul!".

Ridică ochii spre fereastră.

„Dar las'că n-ajungeţi voi ziua aia, şerifilor" — gîndi el.

Apoi începu să bată cuiele din ce în ce mai iute, răsuflînd întretăiat, de parcă ar fi alergat.

Și în minte îi apăru Ovanes la 16 ani, plîngînd amarnic și el lovindu-l cu o curea lată și urlînd cu furie sălbatică: „Na, zvastică! Na, legionari!" După asta văzu parcă aievea soldați hitleriști fugind prin stepă, în retragere, cu groaza morții în ochi, aruncîndu-se unii peste alții în căruțe și autocamioane, tăind mîinile romînilor care se agățau de ele, văzu parcă aievea un tanc cu zvastică trecînd peste trupul lui Ovanes, zvîrlit în colbul drumului dintr-un furgon hitlerist, cu o baionetă în piept, și gemu.

Iar ciocanul înfunda din ce în ce mai iute cuiele de lemn în talpă.

„Asta nu-i privește pe militari — bodogăni generalul enervat. Nu se poate dormi, domnilor, în casa asta! Nu se poate dormi! Nu vedeți?"

Se plimba de colo pînă colo cu mîinile la spate, izbindu-le din cînd în cînd una de alta.

„Militarul e militar... Blestemat difuzor! Îți urlă în cap ca o canonadă. Bu-bu-bu-bu!... anumite guverne... exterminare în masă... Ce-i asta?".

Vorbele crainicului îl enervau, fiindcă-l sileau să se gîndească la ceva neplăcut. Se opri în fața ferestrei. Bărbuța albă îi tremura.

„Sînt pur și simplu cinici! Cinici ca niște negustori".

Pe chipul lui era întipărită o mare tulburare.

„Un Lewis Strauss, contraamiral de rezervă! Ce probă mai eclatantă că s-a renunțat la conștiința militară, la onoarea armelor?"

Cunoștea limba engleză și urmărea la radio toate schimbările ce se produceau în armata americană, cunoștea opinia militarilor în problema folosirii armelor nucleare și aceasta îl făcea să sufere mult. Îi tulbura imaginea frumoasă pe care și-o făcuse din totdeauna despre această „armată a civilizației", cum îi plăcea s-o numească.

„Se întîmplă ceva acolo, dacă negustorii devin peste noapte generali, iar generalii președinți de trusturi. Arta militară, domnilor, ca orice artă, presupune sentiment. Iar negustorii nu au suflet, domnilor. Asta se știe".

Ideea exterminării populației i se părea cea mai mare cruzime. El era pentru lupta dreaptă dintre armate. Deodată, ceva parcă se frînse în el, îi mușcă inima. „René!"

A văzut atîția morți în război... i-a văzut însă de departe... de cele mai multe ori de la postul de comandă... pe hîrtie... Un război cu René? Gîndul acesta parcă îl asurzi.

„O strategie de lași".

Grozav îl durea constatarea aceasta. Cu atît mai mult cu cît atingea și o altă fibră sensibilă. Își dădea seama că admirația lui pentru armata americană se întemeiase pe faptul că o știa departe, că nu-și închipuise niciodată o ciocnire cu ea. Iar acum... acum, ea dă semne de agresiune...

Și în ciuda logicii, simțea în el vibrînd impulsul de apărare... Iar calamități?

„Bodogăne, bodogăne mareșalul" — își spuse popa Probozei.

— Cum rabzi, surioară, acel măcinat de alături? — se întoarse el spre ușa care dădea în camera de dormit a profesoarei.

— Hai, Veniamine, încalță-te — auzi glasul plictisit al soră-si.

„Parcă pot să rabd?" — își spuse profesoara, punîndu-și niște șosete roșii.

„Un bătrîn scîrbos și obraznic".

Nu putea să-l sufere pe general și nici el pe ea. Nu-și vorbeau niciodată. Cînd nu se puteau evita, se salutau scurt, rece, căutînd să dispară cît mai repede unul din fața celuilalt. Cauze erau multe. Una din ele era și bodogănitul acesta care nu înceta decît tîrziu după miezul nopții. Iar acum trebuia să vorbească cu el! Ceva mai neplăcut decît asta nici nu i se putea cere. Atunci îi veni ideea să-l trimită pe Veniamin... (Se cunoscuseră și în fiecare zi stăteau de vorbă). El, ca popă, ar avea mai multă autoritate față de acest bătrîn înapoiat. Și trebuie neapărat să-l aducă pe general. Se bucură de multă trecere la anumiți cetățeni din cartier.

— Dar ce-i, surioară? — se miră Veniamin, auzind de încălțat. Se simțea atît de bine!

Cînd îi spuse despre ce e vorba, se scărpină în cap, își privi picioarele albe, ridică o clipă ochii spre ea, își desfăcu încurcat agrafa de la gît și începu să-i explice împleticit, cu citate din evanghelia lui Ioan, că nu se cade pentru el...

Toate stăruințele fură zadarnice.

— Atunci ai să te încalți și ai să mergi cu mine! îi strigă ea, întinzînd amenințător spre el arătătorul. Și tremurînd de indignare ieși și bătu zgomotos în ușa generalului.

Generalul o privi surprins prin crăpătura ușii.

— Ce doriți, doamnă? întrebă el tăios, cu o ușoară roșeață în obraji.

Profesoara păli.

— Doresc să vă vorbesc, răspunse ea pe același ton și făcu o sforțare să-l privească drept în ochi.

Bătrînul îngustă crăpătura ușii și întrebă apăsat:

— În ce chestiune, doamnă?

— Într-o chestiune vitală.

Trecură cîteva clipe încordate. Apoi generalul dădu din umeri, bodogăni ceva nedeslușit și-i făcu loc să intre.

— Nu! îl opri ea țeapănă. Putem vorbi și aici.

— Poftiți, poftiți, făcu generalul plictisit și se întoarse tîrșindu-și papucii. Ușa rămase deschisă.

După ce o ascultă, generalul rosti scurt:

— Asta nu-i privește pe militari.

— De ce? Militarii sînt din principiu pentru război? — întrebă profesoara repede.

— Nu, doamnă — ripostă generalul înțepat. Militarii îndeplinesc o misiune pașnică în societate: o apără.

— Mi se pare că asta depinde de concepția despre război a militarilor, nu?

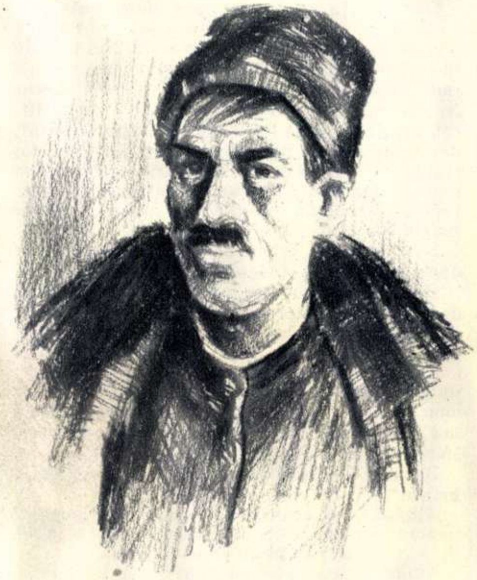

Generalul întinse gîtul, răutăcios:

— Îmi luați un interogatoriu?

— Nu. Vreau să știu ce fel de vecini am. Poate că trebuie să mă feresc de ei...

— De ce? Fiindcă nu vă împărtășesc părerile? Dacă ați venit să mă jigniți, atunci, doamnă, v-ați atins scopul.

Roșie ca focul, profesoara îl privi alarmată, neștiind ce trebuie să facă.

— Cît despre semnătură — aruncă el cuvintele cu o sfidare provocatoare — e mai bine ca militarii să se abțină de la treburile politice.

Și o privi răzbunător. În fond el era hotărît să semneze, dar căutase o răutate care s-o facă să sufere cît mai mult și i se păruse că ceva mai crunt decît asta nu-i putea spune. Ce-ai căutat, ai găsit! — păreau să spună răutăcios ochii lui albaștri, încețoșați.

Iar în sine fierbea. „Ce spuneți, domnilor, de această dăscăliță umanitaristă? Îmi rade barba, mă tunde în cap și începe să mă dădăcească: „elevul Manoilescu, ce părere ai despre război?"

„Întîrzie" — murmura Codrin în fața ferestrei cu o ușoară clătinare a capului. „Întîrzie" — repeta el în neștire.

Dar peste încordarea așteptării, în minte i se rostogoleau imagini care-l făceau să treacă de la teamă la revoltă, de la deznădejde la speranță.

...Oceanul Pacific ridicîndu-se în trombe pînă la cer, peste Japonia abătîndu-se boli ciudate, născîndu-se monștri, cineva cu un obraz nelămurit, spunînd calm: „Nu-i nimic. O vom repopula cu americani". O pisică strivită pe un zid de suflul unei bombe... o sală albă în care se aude mersul regulat al unei turbine, cineva spunînd în rusește: „Acesta e reactorul atomic". O bilă de metal cu o verigă pe care Lelia o agață într-un cui și în casă se face cald, afară e viscol și nămeți, nămeți uriași, iar bila încălzește toată casa...

„Întîrzie..."

Strada, pînă atunci pustie, începu să se însuflețească. Din curtea de peste drum ieșiră două femei, urmate de un băiat înalt și subțire, cu o privire sfioasă. Apoi, venind din cealaltă stradă, apăru un grup gălăgios de tineri care mergeau cînd pe trotuar, cînd prin mijlocul drumului, ca într-un joc ciudat, vorbind tare. Doi bătrîni, unul cu o pipă scurtă, știrb, care vorbea făcînd mereu cu ochiul, și celălalt, roșu la față, mai mărunt și încovoiat, făceau cîțiva pași, se opreau, își demonstrau ceva unul altuia, apoi porneau mai departe. Un bărbat cu un obraz palid, cu ochelari de aur, drept și spătos, mergea în urma lor cu o expresie de îngîndurare pe față.

„Noi vom fi ultimii" — își spuse Codrin.

În clipa aceea o văzu pe Lelia apărînd în colțul străzii. Cînd îi deschise ușa, ea se aruncă plîngînd la pieptul lui.

— Dragul meu... — hohoti ea, strîngîndu-i brațul. Dragul meu...

Codrin clipi des. Așadar, nici acum... Își îngropă obrazul în părul ei. Abia atunci își mărturisi că nu se aștepta să fie alt fel. Prea ar fi fost frumos.

— Nu-i nimic — șopti el înăbușit. Nu-i nimic.

Lelia ridică brusc capul. Gîfîia.

— Cum? strigă ea, cu o strălucire de triumf în ochi. N-ai înțeles? Dragule... N-ai înțeles? Nu înțelegi?... Noi...

Rîdea și plîngea. Codrin deveni alb.

In prima clipă, îi veni să-și strige cu voce tare „Prost... prost... prost..." și s-o strîngă pe Lelia în brațe, să-i ciufulească părul, s-o sărute, s-o sărute. Dar prima clipă trecu și deodată rămase nemișcat dîndu-și seama cu spaimă că nu simțea acea bucurie pe care o visase de atîtea ori. Rămase numai undeva în afund o fierbere, o emoție care părea că va izbucni pătimaș în clipa următoare, dar ceva greu, ca un bolovan greu, o apăsa.

Lelia îi prinse obrazul în palme și-l privi cu o lucire febrilă în pupile.

— Nu te bucuri?

Codrin tresări.

— Ba da, ba da, cum poți să întrebi asta?

O atrase spre sine și îi mîngîie părul cu mișcări dezordonate. Simțea că vorbele lui spun și adevărul, dar au și o notă falsă. Un gînd nesăbuit îi trecuse prin minte:

„În asemenea clipe, n-ar fi mai bine să renunțăm?..."

Un gînd ca un bolovan negru.

Și sufletul lui, în stare să treacă brusc de la contemplare lirică la revoltă activă, se răzvrăti. „Atîția ani l-ai așteptat! Atîția ani l-ai visat! Ia seama! Ar fi o crimă de neiertat".

O conduse în dormitor, îi scoase pantofii și o culcă ușurel în pat.

— Odihnește-te puțin — șopti el. Stai puțin liniștită, aș vrea... vreau să pun ceva pe hîrtie...

Simțea nevoia să acționeze, să facă ceva ca să scape de povara aceea din suflet ca un bolovan negru.

Se așeză la masă în fața caietului deschis, incapabil să scrie, măcinînd multă vreme unul și același gînd: „Ce puțin ni se cere și ce mult trebuie să dăm".

„Trebuie să te duci, mă" — se îndemna Brezina, simțind că de atunci înainte nu-și va mai găsi liniștea dacă nu se va duce. Altfel însemna să se mintă și mereu să-l muncească gîndul care-i apăruse acum atît de limpede: „se uită la tine".

„Heei! Mai multă hotărîre, bătrîne!" se mustră, el străbătut de un val de energie. Gîndul că va avea de înfrînt greutăți îl învioră.

Sări din pat și începu să se încalțe grăbit.

„Ău?" — tresări Gligore cînd crainicul chemă lumea să semneze Apelul. „Nimic de zis. N-are socoteli cu ei. Nici ei să n-aibă cu el. Că-l momește pe frate-su să-i repare motorul, ce-i doare pe ei? Nu pe degeaba. O să-i taie în fiecare zi o găină, o să-i dea o vadră, două, de țuică".

Văzînd că picioarele în ciorapi ale lui frate-su dispar după pat, se alarmă:

— Constantine, eu ce fac?

— Ți-am spus, mă.

— Nu, mă, nu aia, cu semnatu'?

— Păi, vii și semnezi.

— Aicea la voi?

— Aicea.

— Păi, atuncea să mă scol.

— Păi, scoală-te.

— Mă, tu știi ce se spune la noi despre bomba asta?

— Nu știu.

— Să-ți spui? Vrei?

— Vreau.

Dar Gligore tăcu.

Brezina apăru în pragul ușii, trăgîndu-și peste cap o flanea galbenă,

— Parcă ziceai că spui?

Gligore făcu o mișcare ca și cum ar fi alungat ceva.

— Aiurea, prostii... Altceva, mă — făcu el fără să ridice privirea.

Și urmărind un gînd al lui, pe care-l cîntărea încă în minte, rosti ca pentru sine:

—Ăștia vor să piardă lumea, mă...

Brezina îi cercetă înfățișarea:

— Păi, mergi așa, nespălat, nețesălat? îl mustră el. Treci, mă, la baie și rade-te.

Dar Gligore veni încet spre el, trăgîndu-și nădragii și se apropie de obrazul lui, urmărind același gînd. (Brezina era cu un cap mai înalt).

— Mă... — spuse el cu glasul scăzut. Da' cu pămîntu' tu crezi c-o fi adevărat?

La ultimul cuvînt, îi apăru în ochi un fel de tulbureală, o așteptare grea.

— Ce e cu pămîntul?

Gligore îl privi la fel de tulburat.

— Mă, tu-mi ești frate... — căută el cuvintele — nu te mai preface... Te-am văzut că citești cărți din alea...

Brezina se uită nedumerit la nevastă-sa.

— Văz că tot eu trebuie să spui! — se supără Gligore.

— Ce e, mă?

— E adevărat că unde cade se strică pămîntul? E adevărat, mă? Pămîntu', mă... pămîntu'... tu-nțelegi?

Ochii i se înroșiră.

Brezina îl privi pieziș:

— Mă, tu faci pe prostul sau ești prost deadevăratelea? Ce să caute bomba-n cîmp? Tu crezi că ăsta e gîndul lor? Să prăpădească, așa, bombe, de florile mărului? Asta— una. Și p-ormă tu ce păzești? Nu-i lăsa să-l strice! Sucește-le mîna la spate, înainte de a da în tine. Poți să faci tu asta? Poți! Vezi bine că poți. Asta — două.

Gligore își trecu ușurel palma pe ceafa arămie, se pocni tare de cîteva ori și-și încreți fruntea. Tăcea.

— Mă duc să mă rad, mă — spuse el după un timp, cu un ton ciudat.

„Poți să faci tu asta? Poți!" — își spuse el în fața oglinzii și-i făcu cu ochiul chipului ars de soare care-l privea din luciul argintiu și care tocmai își trecea palma peste barba țepoasă, roșcată. Iar acela, făcu și el cu ochiul... „Păi, țăranul orice-ar fi și cum i-ai zice, zi-i mijlocaș, zi-i întovărășit, zi-i individual, ce o fi, totuna, mă: dîn pămînt trăiește... dîn țară..."

Potriveala aceasta de cuvinte îl încălzi... „Dîn pămînt trăiește... dîn țară..." In clipa aceea simți o mare stimă pentru sine. Crescu parcă dintr-o dată peste toate lucrurile și chiar globul pămîntesc i se păru că s-ar lăsa într-o parte dacă el ar mișca numai piciorul...

„Signatura asta e o treabă lumească" — își aminti popa Probozei de niște vorbe ale părintelui Chesarie, cu care nu se avea prea bine. „Slujitorul bisericii n-are ce să se bage. El signează certificate de botez, de înmormîntare. Alta, nimic."

Își șterse picioarele cu un șervet de pînză de țară, tivit la capete cu inișor roșu în cruciulițe. „De ce n-ai lăsa pe un biet bătrîn în ale lui, surioară?" — se milogi el în barbă. „Zău! Mare pomană ți-ai face".

„Mahomedanul ăsta de cizmar e un meșteșugar de mîna întîi. Chiar și un mitropolit și-ar putea lucra la el. Ia uite, o talpă" — ciocăni el cu degetul îndoit talpa bocancilor reparați de Artinian. „Văleu, picioarele mele. Ce fericire, doamne, să stai cu talpele în apă rece!... Ei și ce-i dacă-i lumească, părinte Chesarie? Au nu e lumesc să umbli cu cădelnițul și să pui pitacii în anteriu pe dedesubt? Au nu trebuie păstorul să-și mîie turma pe calea cea bună? Și nu e în a sa datorie să propovăduiască pacea și buna învoire între oameni? De bună seamă, părinte Chesarie, fățarnice, unei fețe bisericești, așa purtare i se cuvine. Au de sufletul meu cine mi-e mie mai aproape, oițele domnului ori jivina cea sălbatică? Fățarnice, tu porți numai anteriul sfintei religii, dar pe dedesubt te-am prinde spion. Eu așa am bănuială".

Făcu cîțiva pași, strîmbîndu-se de durere. „Acum e vremea aceea, fățarnice, cum a fost și cînd domnul le-a zis apostolilor: „Cînd v-am trimis fără pungă, și fără traistă, și fără încălțăminte, avut-ați lipsă de ceva?" Și ei au răspuns: „De nimic". De ce a fost așa? Fiindcă ei pacea și buna învoire o împărțeau. Așa și noi, cu gînduri pașnice ne îndreptăm turma. Iar tu, fățarnice, spui: „Asta-i treabă lumească". Apoi cuvîntă iar lăuntric, unei mulțimi imaginare: „Iar dacă — doamne păzește — va veni vremea, și fariseii se vor năpusti asupră-ne, atunci se va spune cu cuvintele mîntuitorului : „Acum însă cel ce are pungă să o ia, asemenea și traistă, iar cel ce nu are să-și vîndă haina și să cumpere sabie."

„Nu-i nimic de făcut cu acest bătrîn încăpățînat" — deznădăjdui profesoara. Își dădea seama că ar fi trebuit să răspundă, să-i spună că n-a venit să-l „lămurească", că s-a gîndit pur și simplu... Nici ea singură nu mai știe la ce s-a gîndit. Era atît de tulburată și atît de neajutorată în clipa aceea, încît simțea că dacă va mai sta puțin în fața acestui bătrîn fără suflet, ca o școlăriță prinsă cu fotografia unui licean în caiet, va izbucni în plîns. Fără un cuvînt, se întoarse și se îndreptă spre ieșire.

Generalul privi intrigat pe urma ei.

„Sapristi!" — șuieră el, pășind iute spre ușă s-o închidă. „Mi se pare că plînge..."

Dar în ușă, profesoara se întoarse deodată și-i strigă cu o patimă nereținută:

— Căutați pretexte? Vreți să vă aruncați răspunderea de pe umeri ca pe o haină veche, să vă spălați pe mîini ca Pilat din Pont?Dar asta înseamnă că sînteți pentru război! Și oricît vă veți spăla mîinile, petele de sînge tot nu se vor șterge.

Generalul rămase înmărmurit. Își simți gura uscată și mîna care trebuia să trîntească ușa în nasul acestei blestemate profesoare, parcă nu mai voi să-l asculte, parcă înlemnise pe clanță, iar în obrajii uscățivi, pătați de boala de ficat, parcă-l împungeau zeci de ace înroșite.

Atrași de strigăte, ceilalți ieșiră să vadă ce s-a întîmplat. Patru uși se deschiseră aproape în același timp și în pragurile lor apărură Brezina, nevastă-sa, Gligore, Codrin, popa Probozei, nevasta lui Artinian.

Privirile lor se încrucișară grăbite cu cele ale profesoarei, se opriră întrebătoare asupra generalului, se căutară unele pe altele și din nou se opriră stăruitoare asupra celor doi.

Nu rosti nimeni nici o vorbă. În asemenea clipe însă, privirile spun mai mult decît vorbele. Și în casa aceasta limbajul privirilor era înțeles de toți. În cei patru ani de cînd conviețuiau sub același acoperămînt, ajunseseră să se cunoască destul de bine.

Totul nu ținu decît cîteva clipe. Cînd se deschiseră ușile, generalul tresări și încetă să mai clipească.

„Ce-ați ieșit? Ce vreți?" — părură să spună ochii săi, îndreptați deodată cu mînie asupra celor ce-l surprinseseră într-o clipă de slăbiciune. „Mă zbucium eu și-așa destul cu problema asta. Ce mai vreți și voi? Nu se poate așa! Nu se poate, domnilor! La naiba! La naiba!"

Bărbuța îi tremura.

„Dar cum să nu fi ieșit? — ridică a mirare colțoasă sprîncenele Brezina. Cum, spadă ruginită? Dar care om cinstit ar putea sta liniștit în patul lui cînd ar auzi că unul ca tine ar vrea războiul? Că noi te cunoaștem pe tine și bănuim că oricît de al dracului ai fi, totuși nu poți fi pentru război, asta-i altă socoteală. Dar să te miri că am sărit cu toții?"

În clipa următoare, însă, de pe chipul lui dispăru îndîrjirea și, clătinînd capul, îi aruncă o privire încărcată de imputări: „Ți-am mai spus eu dumitale că suferi de mania persecuției. În orice, vezi o înțepătură, orice te calcă pe coadă. Ți-am mai spus-o eu: noi nu persecutăm pe nimeni. Dar dumneata nu-ți dai seama că trecutul pe care l-ai slujit te trage cu el în prăbușire și că, de fapt, dacă e cineva care mai salvează ce e bun în dumneata, apoi aceia sîntem noi?"

Generalul păru să înțeleagă acest reproș fiindcă îndată chipul său luă altă înfățișare, de îmbufnare copilărească. Părea că s-ar fi pregătit să spună: „V-ați deranjat degeaba. Nu-i nimic de văzut".

Profesoara crezu că mirarea mustrătoare apărută pe fața lui Brezina o privea pe ea și ridicînd semeață capul păru să spună sfidător: „Degeaba te uiți așa la mine. E un diavol bătrîn, încăpățînat și retrograd. Iar eu n-am să-i iert nimănui, niciodată, pasivitatea în problema asta!".

Chipul lui Codrin era de nepătruns. Privea scena și se gîndea că generalul are păcatele lui, dar că n-ar fi în stare să dorească un război atomic. Își aminti ceea ce îi spusese o dată, în toamna trecută, cînd în presă apăruse o știre în legătură cu un îndemn al lui Montgomery de a se folosi arma atomică. „E nebun! El nu-și dă seama că prima victimă ar fi chiar Anglia, cu teritoriul ei atît de mic și cu populația ei atît de densă?"

De altfel părerea despre armele nucleare i-o cunoștea din lungile lor discuții, în care adeseori îl auzise spunînd în felul lui bătrînesc și cu destulă prudență că arma atomică nu e o armă de apărare, ci una de agresiune. „Armă tipică de dosul frontului — clipea el cu înțeles. Noi militarii știm la ce folosește o armă cu o rază de distrugere atît de largă. Dacă aș fi poet (*ca dumneata* — sublinia el malițios), aș spune că ea nu conține atît atomi dezagregabili, cît ideea războiului total a lui Hitler".

Nevasta lui Artinian, văzînd că nu se întîmplă nimic, că în hol sînt vecinii ei din totdeauna, clătină capul supărată, trînti ușa cu zgomot și se îndreptă grăbită spre baie să închidă robinetul pe care-l lăsase deschis.

Popa Probozei nu înțelegea nimic. Se uita numai cu teamă la soră-sa, așteptîndu-se din clipă în clipă s-o vadă iar repezindu-se la general.

Gligore îl judeca pe acesta în gînd: „Ei, coșare, coșare, să-mi pici tu mie în mînă, să te dezbăr eu de război".

Brezina își aținti privirea asupra profesoarei. „Ca întotdeauna, exagerezi, îi reproșa el în gînd. Nu trebuie să te iei după tot ce-ți spune omul la supărare. Mai vezi și ce-i în sufletul lui. Dar asta e, că dumneata nu poți să vezi fiindcă prea îți sare iute țandăra".

Generalul urmări privirea lui Brezina și, cu ascuțimea pe care o dau întotdeauna clipele de mare tensiune, îi prinse dintr-o dată sensul, ceea ce duse la o bruscă schimbare a stării lui de spirit.

El simți în privirea de reproș adresată profesoarei acea înțelegere foarte pătrunzătoare a lucrurilor, care obligă mai mult decît orice, fiindcă solicită pe deasupra oricăror împrejurări mărunte și trecătoare, însăși conștiința.

Același lucru îl simți și profesoara. Nemaiputînd îndura tăcerea și încordarea, ea izbucni într-un plîns tăcut și cu ochii înotînd în lacrimi trecu vijelios pe lîngă popa Probozei, care stătea în ușă, privind cu milă creștinească și nedumerire la aceste biete ființe neștiutoare.

Generalul se prefăcu a nu lua în seamă ce se petrecuse. Își plimbă iute privirile de la Codrin la Brezina, făcu o mișcare să închidă ușa (pe care nu o sfîrși) și înălță bătăios capul. Starea aceea de spirit care-l cuprinsese înainte îl împingea să le strige acestor oameni: „Naiba s-o ia de profesoară pisăloagă... aveți dreptate... Și eu am spus din totdeauna că exagerea-

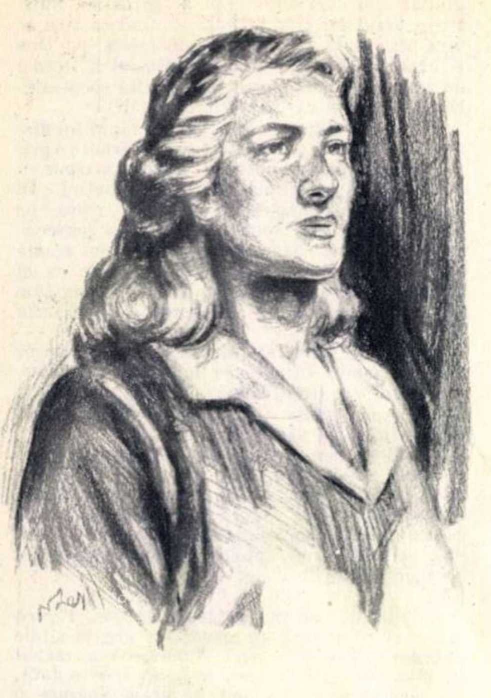

ză... doar... ce naiba!... Nu trebuie să mă-nvețe ea pe mine..."

Dar nervozitatea lui de om bătrîn, mîndria lui de militar, îl împiedicară să rostească aceste vorbe și în clipa cînd în tăcerea ce domnea, răsună deodată, sonoră și mîngîietoare, vocea părintelui Probozei: „Pace vouă, mieii lui dumnezeu!" închise mînios ușa.

Codrin îl privi pe popă amuzat. Brezina se uită cu înțeles la el și zîmbind intră în casă. Ușile se închiseră încet la loc.

Generalul își reluă furios plimbarea.

„Poftim, domnilor, ce e-n stare o femeie! Blestem! De o mie de ori, blestem! Parcă eu singur nu știu ce trebuie să fac. Mîm! Mîm!" lovi el cu piciorul în pămînt.

— Ce?... nimic, nimic..., — răspunse Codrin la întrebarea Leliei, așezîndu-se din nou la masa de lucru. Îți spun eu... Îți spun mai tîrziu.

Era încordat ca un arc.

Încet, încet, totul în jur pieri ca într-un abur, pieri fără să piară, înfățișarea și sunetele obișnuite ale vieții se îndepărtară, deveni surd și orb, surd și orb auzind distinct sunete pe care nu le-a mai auzit nimeni pînă atunci, văzînd ceea ce n-a mai văzut nimeni, lumini și umbre se mișcară ca nori albi noaptea pe cer, se desfăcură, dezveliră licărul stelelor și cuvinte cunoscute se alăturară chinuitor în sensuri noi, trecînd fugar dintr-un cap în altul al versului, de la mijloc la început, unele pierind, altele luîndu-le locul, pînă cînd imaginea se desprinse din jocul luminilor și umbrelor și apăru limpede în ritmul nou al sîngelui care pulsa larg și grav în fiecare silabă:

> In grădina, în care sînt îngropați tata și mama..,
> Bunicii, și străbunicii, și tații lor,
> Și surorile, și unchii, și mătușile.

Penița alerga pe hîrtie în salturi nervoase. Firul ud al scrisului izvora parcă gros din bolovanul cel negru din piept care se topea... Fierberea din adînc creștea ca o cascadă, „Și viața va fi, călăi!" — răsări subteran un vers îndîrjit. Pe stradă treceau mereu oameni. Le auzea pașii. Și nu-și mai dădu seama: pașii împrumutau versului cadența lor sau el îi percepea în cadența versului.

In grădină:

> Vrem să semănăm flori roșii,
> Maci și garoafe.
> Grădina-i a noastră
> Și nimănui de dat socoteală n-avem!

Inima bate tare... o imagine a mersului lumii... după ea reflecție filozofică... leit motivul se alătură firesc... sună ca un gong de aramă... și deodată țîșnește dramatică invocația lirică intensă:

> Cu aceste gînduri mi-am întîmpinat eu fiul
> Amenințat de moarte, deși nici nu-i născut încă.
> Și-n clipa aceasta din pana-mi vreau flăcări să iasă!
> Vreau inima-mi ca Danco din piept să mi-o smulg
> Și-n flăcări s-o port prin mulțime!
> Să străbat pămînturile și oceanele
> Și oamenii să spună:
> „Am văzut un om cu inima păcii în mînă!"

Inima bate, bate, umple tot pieptul...

Scrise totul dintr-o suflare. Degetele-i zvîcneau. Apoi se ridică de la masă și trecu cu pași ușori spre dormitor. Și totul în jur reveni din pieire și auzi și văzu iar ca toți oamenii. Știa că nu făcuse altceva decît să schițeze poemul, dar se simțea luminos, ușor și plin de tinerețe. Se așeză pe pat, lîngă Lelia.

— Hai — șopti el, mîngîind-o pe obraji cu vîrfurile degetelor. Lelia se plînse:

— Vai ce obosită sînt!

— Lelia... — șopti el. Ce nume o să-i dăm?

Pe stradă treceau mereu oameni. Pașii lor îi auzea acum în cadența versului: „Și viața va fi, călăi! Și viața va fi... Și viața va fi"...

Sînt asemenea versuri care te obsedează.

— Cizmele! — strigă generalul, deschizînd ușa bucătăriei. Unde sînt cizmele mele? Ce faci aici? Acum ți-ai găsit să te speli la cap? Hai, termină mai iute. Peria de haine unde e?

Se întoarse, bodogănind, în camera cea mare și începu iar să lipăie nervos.

„Poftim, domnilor! Acum trebuie să aștept pînă se gătește dumneaei. Să mai ții servantă în ziua de azi! Țara arde și baba se piaptănă".

Își puse o tunică simplă, se privi cu atenție multă vreme în oglinjoară, netezind niște fire rebele din bărbuța albă, își puse cizmele și tocmai se pregătea să-i ceară servantei să i le mai lustruiască, cînd auzi voci din hol. (Era Brezina și încă cineva, parcă Codrin și încă o voce). Cu totul neobișnuit la el, se lăsă păgubaș. Apucă din cuier paltonul cel negru, i-l dădu fetei să i-l țină, îl îmbrăcă, își puse un fular alb de mătase și pălăria neagră cu boruri tari și ieși grăbit.

Generalul era văzut destul de rar. Se salutară politicos și toți simțiră atunci, cu oarecare nedumerire, că în hol plutea parcă o ușoară vibrație solemnă.

Încercînd grijuliu clanța ușii, generalul întîrzie puțin, lăsîndu-i pe ceilalți s-o ia înainte.

Dar îndată coborî rigid în urma lor. Nu voia să dea ochi cu profesoara. Îi auzise vocea în dosul ușii:

— Hai, Veniamine, iar te-ai descălțat?...

În fața lui, Codrin cobora încet, ținînd-o pe Lelia de umeri. Primul, cobora un țăran cu un cojoc de oaie. Brezina, din spate, îl strigă.

— Gligore!

— Au! — răspunse țăranul fără să se întoarcă.

Brezina îl lovi cu palma între omoplați, peste cojoc.

— Merg, mă!

La care țăranul întoarse un obraz luminat de o bucurie neașteptată, își desfăcu brațele și deschise gura să strige ceva plin de patimă („Bravo, mă!" sau așa ceva). Brezina adăugă însă rîzînd:

— Da' nu la voi, mă... ha! ha! ha!

Și țăranul rămase cu gura căscată, nedumerit în timp ce Brezina rîdea, arătîndu-și dinții lați, ca niște lopățele de fildeș.

— Păi, la voi, ce?... — hohoti el. Pluguri? Joarse? Eu, mă? Eu, la asta? Ha, ha, ha! Mie motoare, mă!... motoare...

— Și unde?... — începu Gligore.

— La centru, mă! — îl izbi încă o dată Brezina în spinare. La centrul mecanic... Ai? Ai zis ceva? Ha! ha! ha!

Artinian îi văzu prin fereastra prăvăliei, își scoase șorțul, încuie ușa și porni după ei.

Se mistuiră toți în mulțimea ce trecea mereu pe stradă.

CÎTEVA TABLOURI ALE PICTORILOR REVOLUȚIONARI DE LA 1848

de Acad. prof. Gh. OPRESCU

Opera pictorilor noștri de la 1848 constituie nu numai unul din momentele importante ale artei noastre din punctul de vedere al măiestriei execuției, ci și un exemplu tipic de felul cum o concepție social-politică revoluționară poate determina o nouă direcție și în concepția despre artă, în rolul social al artiștilor. În epoca anterioară momentului de la 1848, s-a făcut la noi artă laică, după ce secole de-a rîndul se făcuse artă religioasă. Este drept că astăzi avem dovezi că rădăcinile artei laice sînt cu mult mai vechi decît se crezuse, că imagini ale omului și scene din viața înconjurătoare pătrunseseră pînă și în arta religioasă, cu mult mai înainte, și că, uneori, întîlnim chiar în picturile murale din biserici compoziții, în care se recunosc aspecte ale frămîntărilor sociale. Totuși, ceea ce se pictează la noi la începutul secolului al XIX-lea, înainte de operele revoluționarilor, sînt mai ales portrete, fără excepție zugrăvite conform preceptelor academice ale neoclasicismului. Iar dacă această doctrină, comparată cu tipicul din erminiile cărora trebuiau să se supună zugravii de icoane și de scene religioase, reprezintă un progres, în sensul că obligă pe artist la o observație mai atentă și mai precisă a modelului viu, deci constituie un pas înainte spre realism, ea impune însă un ideal convențional, care stînjenește și sentimentul, și execuția, și răspîndește o supărătoare uniformitate de aspect asupra tuturor operelor, o lipsă de adevărată caracterizare a diferitelor personalități portretizate.

Pictorii de la 1848 își dau cei dintîi la noi seama că prinderea și redarea trăsăturilor psihologice într-un portret sînt tot atît de importante ca prinderea și redarea trăsăturilor fizice, cele care creează asemănarea cu modelul. Trăsăturile psihologice constituind adevărata personalitate a modelului, atîta timp cît ele nu pot fi sugerate, portretul rămîne incomplet. De aceea, prima grijă a pictorilor revoluționari, atunci cînd execută un portret, este să caute a sugera privitorului însușirile ce caracterizează pe omul pe care îl propun atenției acestui privitor. Este însușirea de căpetenie ce ne întîmpină atunci cînd privim portretul lui Bălcescu, fruntea lui de gînditor, ochiul pătrunzător, energia calmă ce se desprinde din ansamblul trăsăturilor lui. La fel, atunci cînd privim portretul lui Nicolae Golescu. În acesta, costumul romantic, care era caracteristic pentru unii șefi revoluționari, adaugă nota de avînt tineresc și de imaginație caracteristică oamenilor ce conduceau mișcarea. Eșarfa, nuanța de roșu din gluga ce completează costumul sever, impresionant, de un negru absolut, pălăria de o formă ciudată nu sînt simple note pitorești, ci detalii care lămuresc atît personalitatea psihică a lui Golescu, cît și pe cea a lui Iscovescu, autorul portretului.

Dar această adîncire a psihologiei modelului în portretele celor de la 1848 nu constituie singura lor însemnată contribuție la lărgirea domeniului picturii din acea vreme. Lor se datorește apariția unui gen nou, deosebit de însemnat, capabil să înflăcăreze masele privitorilor, portretul alegoric și alegoria. Alegoria, cum este „Romînia rupîndu-și cătușele" a lui C.D. Rosenthal, este întruchiparea pe înțelesul tuturor a idealului nutrit de marile mulțimi, a unor aspirații profunde care umplu sufletul celor mulți și nedreptățiți. Mai elocventă este încă „Romînia revoluționară", de data aceasta un portret alegoric, de vreme ce femeia eroică, purtătoarea steagului, reprezintă chiar chipul soției lui C.A. Rosetti. Privirea energică, care se armonizează atît de bine cu atitudinea trupului, cu gestul mîinilor și chiar cu fondul de peisaj dramatic al tabloului, fac din acesta una din operele capitale ale epocii în care a fost pictat.

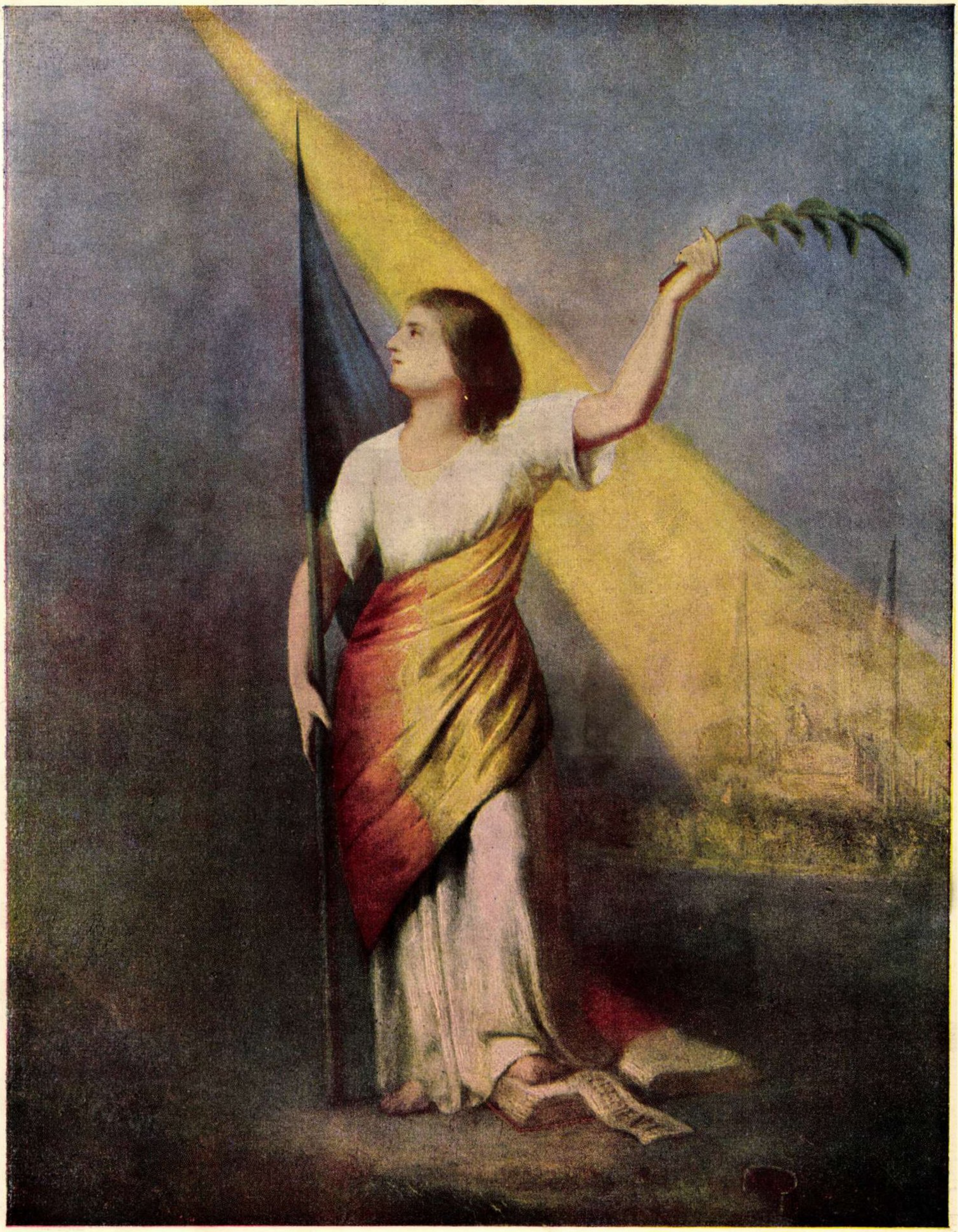

Constantin DANIEL ROSENTHAL

Romînia rupîndu-și cătușele pe Cîmpia Libertății

— Expus în Galeria Națională a Muzeului de Artă al R. P. R. —

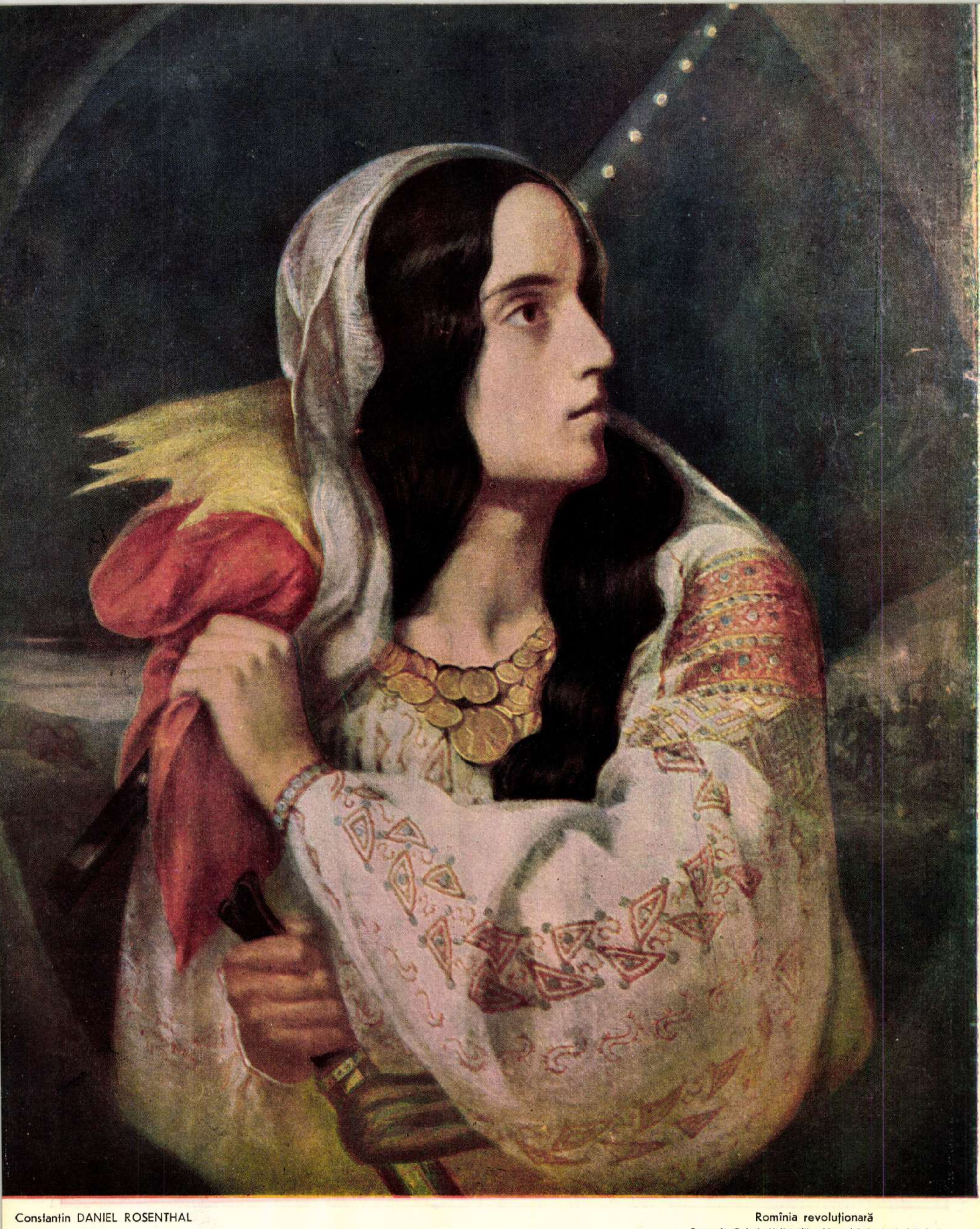

Constantin DANIEL ROSENTHAL

Romînia revoluţionară

— Expus în Galeria Naţională a Muzeului de Artă al R. P. R. —

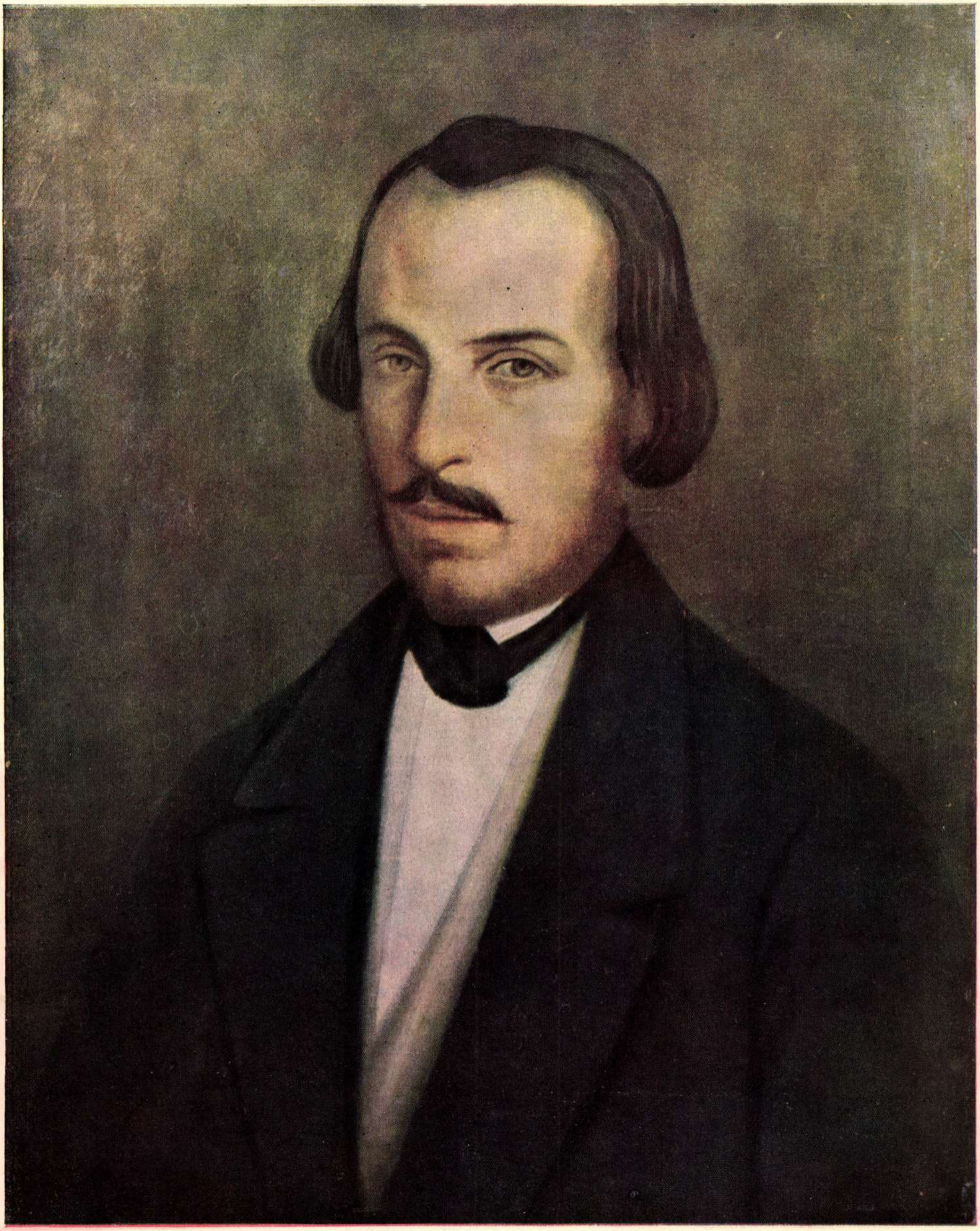

Ion NEGULICI

Portretul lui Nicolae Bălcescu

— Expus în Galeria Națională a Muzeului de Artă al R. P. R. —

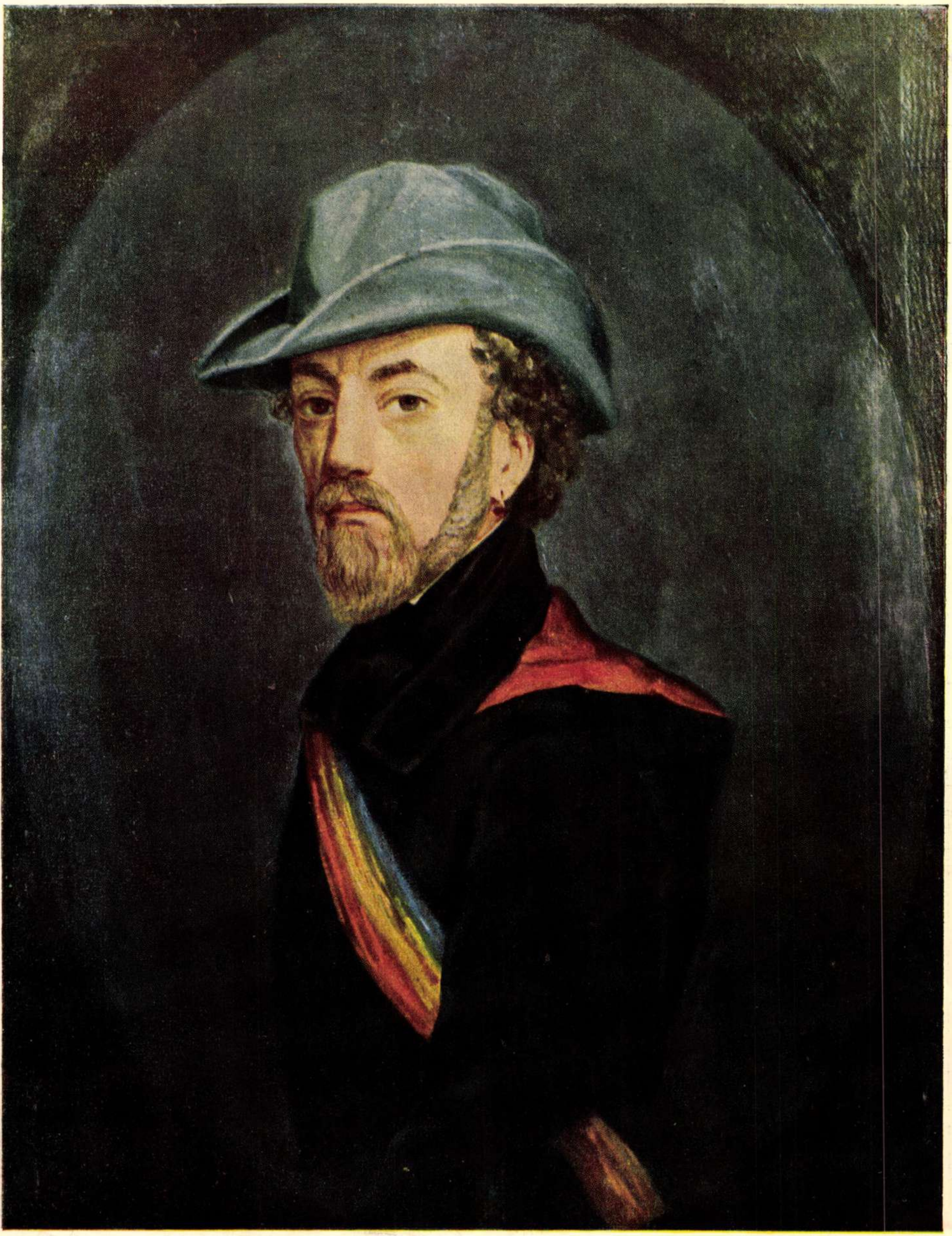

Barbu ISCOVESCU

Portretul lui Nicolae Golescu

— Expus în Galeria Națională a Muzeului de Artă al R. P. R. —

Bistriţa în floare

...În urmă cu cîţiva ani, atunci cînd sus, pe dealul Cetăţii, s-a ridicat poarta pe care s-a scris numele staţiunii, puţini au fost ţăranii muncitori care au înţeles şi s-au încrezut în vorbele inginerilor despre soiuri noi de pomi, despre hibridări sexuate, vegetative şi alte lucruri „ciudate". Ţăranii de prin partea locului ştiau că sub cerul lor capricios cresc numai anumite soiuri de fructe care ţin deopotrivă la ger şi la secetă. Bunăoară în privinţa mărului, care e specia cea mai răspîndită de pe valea Bistriţei, ştiau că creşte zdravăn, mai întîi şi mai întîi — Pătulul cel gălbior-înflăcărat. Apoi, Poinicul cel zămos şi dulce, pe care îl păstrează în fereşti, pînă iarna tîrziu. Şi, la fel, Tare de Ghinda, crîncen de nu-l poate sfărîma uneori în mîini nici voinicul satului. „Alţi meri nu pot creşte la noi — spuneau ei — pentru că nici pămîntul şi nici cerul nostru nu le dau voie să crească".

Înarmaţi însă cu neînvinsul crez al lui Miciurin despre smulgerea binefacerilor naturii şi cu metodele sale concrete de dirijare a organismelor vegetale, inginerii staţiunii au dovedit localnicilor — de cele mai multe ori chiar cu ajutorul lor — că sub cerul şi din pămîntul Bistriţei pot creşte şi alţi meri, şi alţi pomi, decît cei cunoscuţi acolo de veacuri. Iar azi, ţăranii neîncrezători de ieri nu numai că nu se mai îndoiesc de aceasta, dar, lucrînd în livezile staţiunii, au devenit maeştri ai hibridărilor.

Acum, în livezile întinse ale staţiunii e forfotă mare.

Parcă te poţi hotărî unde să-ţi arunci mai întîi ochii? Patruzeci şi patru de hectare sînt numai livezile pe rod, rînduite în cea mai perfectă aliniere. Douăzeci de hectare sînt plantaţiile tinere, născute şi crescute în anii din urmă. Ele cuprind 440 de hibrizi care vor intra în curînd pe rod şi care au fost plantaţi în primăvara aceasta la locurile definitive, o colecţie formată din 200 soiuri de măr, 54 de păr, 80 de prun, 70 de piersic şi alte specii.

Pomii de pe primele 44 hectare folosesc ca material pentru hibridarea sexuată şi pentru diferite experienţe de agrotehnică, cu privire la administrarea îngrăşămintelor, la tăiere etc.

Poate că ar fi bine de aici să o pornim. Oare ce face fetişcana aceea de cincisprezece primăveri (foto. 1) care, cocoţată pe scară în mărul alb, nu se deosebeşte de vreo floare a lui decît prin aceea că e mai mare?

— Facem polenizarea la florile astea — îţi răspunde cu seriozitatea aceea greu de descris, care-ţi arată parcă trecerea din bîjbîiala empirismului multor generaţii, la limpezimea unor fapte şi numiri ştiinţifice primite pentru întîiaşi dată.

— Aplicăm în acest caz — o ajută ing. Modoran, directorul staţiunii — unul dintre cele mai importante principii miciuriniste cu privire la hibridarea sexuată: încrucişarea unui soi din cultură, cu un soi dintr-o specie mai îndepărtată (geografic şi genetic). Soiul de cultură este...

— Yonatan! — intervine fata, cu accentul ei maghiar, ascunzîndu-şi capul după ramura înflorită.

— Da, soiul de cultură e Yonatan-ul... E pomul acesta... mama viitorului hibrid... Celălalt părinte e Malus Prunifolia, Chitaica, sau mărul chinezesc, cu care Miciurin a realizat cei mai valoroşi hibrizi. Primul soi, Yonatan-ul, are fructe cu calităţi superioare dar pomul nu are rezistenţă la condiţiile noastre climatice. Celălalt, Chitaica, nu are calităţile Yonatanului, dar e rezistent la ger, secetă şi boli... Am folosit o specie îndepărtată în această hibridare, bazîndu-ne pe învăţătura lui Miciurin că hibrizii dintre specii îndepărtate prezintă în general mai multe caractere şi însuşiri noi decît alţi hibrizi, se adaptează mai uşor la condiţiile nou create, se lasă mai uşor educaţi...

Directorul dă apoi cîteva cifre: de la înfiinţarea staţiunii şi pînă astăzi, au fost făcute peste 100.000 hibridări sexuate, din care au rezultat peste 10.000 puieţi hibrizi. Apoi arată cîte hibridări s-au făcut la meri, peri, cireşi, şi la sfîrşit povesteşte că pe baza acestei metode miciuriniste a hibridării sexuate se stabileşte acum pe cale experimentală optimul polenizator pentru soiul de măr Pătul, cel mai frecvent şi mai potrivit pentru partea de nord a ţării.

...Mii de sîmburi şi seminţe de fructe provenite din hibridare sexuată au fost semănate în staţiune. Şi la fiecare semănat s-a ţinut seama cu cea mai mare grijă de învăţătura miciuristă cu privire la asigurarea din vreme a unui agrofond superior. În ce priveşte alegerea terenului — unul din factorii cei mai importanţi ai agrofondului superior — s-a căutat totdeauna ca aceşti puieţi hibrizi, scoşi în viaţă la şcoala de seminţe, să găsească aici un sol nu prea gras sau de aluviune, ci un sol specific regiunii — solul Podzolic pentru care au fost creaţi. S-a reuşit astfel să se realizeze cu succes indicaţia lui Miciurin asupra creşterii „spartane" a puieţilor hibrizi, în scopul obişnuirii lor cu condiţiile climatice aspre pentru care au fost realizaţi. În general, agrofondul superior a fost asigurat prin numeroase şi diferite lucrări agrotehnice, printre care, în anumite cazuri, şi anume la puieţii hibrizi din specii îndepărtate, adminis-

①

②

③

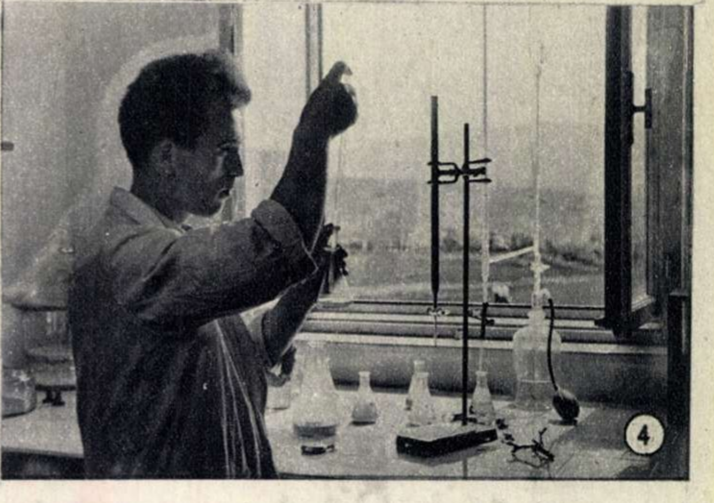
④

⑤

⑥

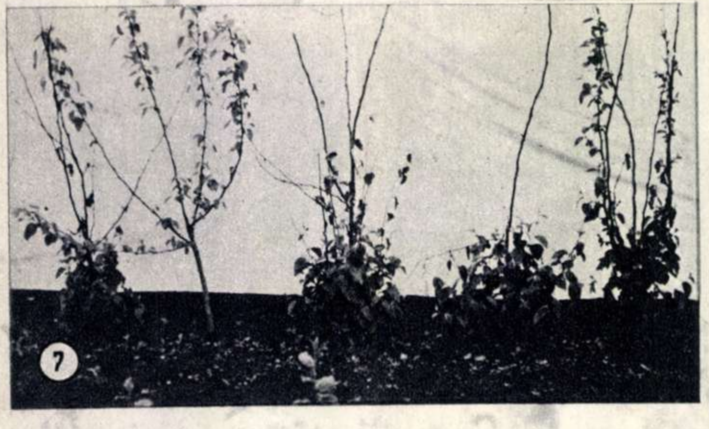
⑦

Hibrizi de anul III.
⑧

⑨

⑩

trarea de îngrăşăminte. În cazul de faţă (foto. 2) se dă superfosfat unor asemenea hibrizi.

Laboratorul de biochimie şi tehnologie pomicolă e un sector foarte important al staţiunii. Dotat cu aparatura şi cu reactivii necesari — ce apar într-un puternic contrast cu aspectul bucolic al nesfîrşitelor livezi — acest laborator execută diferitele analize fizice şi chimice ale fructelor produse în staţiune, ale fructelor de la hibrizii nou creaţi şi ale celor din soiuri menite să devină părinţii unor noi hibrizi care, aşa cum a arătat Miciurin, trebuie riguros ştiinţific cunoscuţi. Căci una e să spui: „mărul ăsta e foarte gustos“ — şi alta e să spui: „mărul ăsta deţine din punct de vedere chimic aceste calităţi“. Gusturile sînt subiective. Foarte subiective uneori. Analizele chimice însă nu mai pot da nici un drept la apel: atîta conţinut de apă, atîta de substanţă uscată, de zahăr etc. Numai deţinînd excepţionale „referinţe“ din partea inginerului Gherghi, şeful laboratorului (foto. 4), şi a colaboratorilor săi, poate să fie luat în seamă un fruct, la staţiunea de la Bistriţa, poate să fie cules din pom şi poate spera să devină părinte de hibrid...

...Laboratorul de biologie şi crearea soiurilor noi reprezintă, fără doar şi poate, însăşi esenţa muncii din staţiune. Căci numai cunoscînd viaţa şi dezvoltarea pomului, îi poţi cunoaşte calităţile şi cusururile şi poţi interveni pentru a crea din el soiuri mai valoroase. Aici, în acest laborator, toţi pomii îşi au fişa „individuală“, pe care inginerul Ivan Ion şi colaboratorii săi le-o întocmesc încă de la naştere, adică din momentul cînd sînt pomi numai în închipuirea de viitor, pentru că în realitate sînt doar flori polenizate cu o clipă înainte de eliberarea solemnului „certificat“. Înainte de hibridare, pentru controlul puterii de germinaţie a polenului, acesta este însămînţat într-o soluţie de zahăr. Se întîmplă uneori ca grăunţele de polen să nu încolţească în timpul acestei băi vitale. Atunci, în laboratorul de biologie, în faţa microscopului care nu arată decît ceea ce „vede“, se pun fel de fel de întrebări: „Substanţa e de vină?“ „Polenul e de vină?“ În orice caz, lucrurile trebuie rezolvate extrem de repede: florile nu aşteaptă, primăvara nu stă pe loc. Dar pînă la lămurirea întrebării, inginerul Ivan trece prin clipe atît de frămîntate... (foto. 3).

...În ciuda aspectului de pregătire a unei serbări de sfîrşit de an şcolar, printre flori şi raze de soare, tinerele acestea îndeplinesc aici o muncă de mare răspundere: recoltează polenul necesar pentru hibridare, de pe staminele florilor diferitelor soiuri şi specii de pomi (foto. 5). O singură neatenţie, cîteva grăunţe de polen puse într-alt vas decît cel destinat, poate compromite o experienţă interesantă, de o mare valoare practică.

Aceştia (foto. 6) sînt cîţiva dintre hibrizii plantaţi în primăvara aceasta la locurile definitive. De acum înainte, ei au intrat, după cum a arătat cîndva Miciurin, în cea de a doua perioadă a vieţii în care îşi formează caracterele de fructificare. Nu va trece mult şi vor intra pe rod. Dar pînă atunci — ca şi de atunci încolo — trebuie continuată cu perseverenţă munca de îngrijire şi educare a lor prin diferite metode. Una dintre acestea e aceea a ruperii scoarţei pămîntului, de cîte ori se formează. Tractoristul, se vede, îşi face conştiincios datoria: tractorul e urmat de cultivator şi de grapă.

...Nu numai oamenii luptă să învingă greutăţile din viaţă, ci şi pomii. Şi, ca şi oamenii, unii sînt puternici, ştiu să reziste, au tăria să învingă, iar alţii se lasă copleşiţi, sînt neputincioşi, devin nişte înfrînţi. Principiile miciuriniste asupra selecţiei celor mai buni hibrizi — selecţie care începe încă din şcoala de seminţe — se bazează tocmai pe aprecierea acelor calităţi şi însuşiri ale lor, care i-au consacrat victorioşi.

Unul dintre principiile selecţiei se referă la rezistenţa la ger, la considerarea mărimii porţiunii tulpinii care a îngheţat. Puieţii din fotografie (7) sînt hibrizi de gutui. Primul, al treilea şi al patrulea au îngheţat. Ei sînt eliminaţi, sînt condamnaţi. Al cincilea puiet e puţin îngheţat. El va fi oprit şi urmărit îndeaproape. Al doilea puiet a rezistat voiniceşte gerului. El e un hibrid valoros.

Puietul hibrid de măr (foto. 8)—pe care îl cercetează cu satisfacţie directorul staţiunii (stînga) şi inginerul I. Dumitrache, deputat în sfatul popular regional — a trecut în mod excepţional prin toate examenele aspre la care a fost supus. El a fost declarat „hibrid elită“.

...Acum cinci ani, s-a înfiinţat în staţiune o cultură de căpşuni şi tot în acel an au fost hibridate mai multe soiuri dintre ele. De-a lungul repetatelor selecţionări ce au avut loc au rămas ca valabile doar două plante hibride. Ele au dat în vara lui 1954 prima producţie. Hibridul nr. 1 şi-a întrecut colegul. El a dat o producţie de căpşuni de două ori mai mare şi calitativ mai bună decît soiurile părinţi. Anul acesta se vor înregistra din nou, în cultură de concurs, producţia şi calitatea pe care o va da faţă de părinţi. În fotografie: (9) se face a treia praşilă la hibrizii de căpşuni.

...Staţiunea experimentală pomicolă Bistriţa e un adevărat focar de răspîndire, în sînul gospodăriilor de stat şi colective şi în rîndurile ţăranilor muncitori din împrejurimi, a metodelor înaintate de lucru în pomicultură, bazate pe învăţătura miciurinistă, pe agrotehnica avansată. Printre cei ce vizitează mai des staţiunea pentru a cunoaşte diferite metode ştiinţifice de lucru sînt muncitorii agricoli de la Gostat „I. V. Miciurin“ din localitate. Iată pe doi din ei, stînd de vorbă cu Margareta Oancea, de la laboratorul de protecţia plantelor din cadrul staţiunii. Această tînără ingineră are datoria de a avertiza toate unităţile pomicole din raion asupra apariţiei diferiţilor dăunători. În primăvara aceasta, datorită faptului că i-a vestit din timp pe tovarăşii de la Gostat „I. V. Miciurin“ asupra apariţiei primejdioasei gărgăriţe a mărului, ei au putut lua cu succes toate măsurile de prevenire a atacului. Acum, (foto. 10) inginera arată celor doi brigadieri pomicoli ai gospodăriei cum se prezintă florile atacate de dăunător şi le dă sfaturi pentru viitor. În felul acesta, prin contactul permanent şi nemijlocit pe care-l are staţiunea cu diferitele unităţi socialiste şi cu ţăranii muncitori, agrotehnica înaintată şi minunata învăţătură miciurinistă pătrund tot mai adînc în mase.

SCRIITORI și CĂRȚI

DRUMUL LUI THOMAS MANN

Celebrul scriitor Thomas Mann a împlinit de curînd 80 de ani. Pentru cititorul nostru, studierea operei și evoluției lui Thomas Mann prezintă un deosebit interes, cu atît mai mult, cu cît dezvoltarea lui constituie un fenomen tipic pentru evoluția multor intelectuali germani ai vremii noastre.

Primul său roman de mari proporții, „Buddenbrooks“, avînd ca subtitlu „Declinul unei familii“, apărut în 1901, l-a făcut cunoscut în lumea întreagă. De atunci, pînă la ultimele sale romane: „Dr. Faustus“ — care conține o cuprinzătoare analiză critică a descompunerii culturii burgheze germane și degenerării ei în fascism — și „Alesul“, cărți care au fost publicate în 1949 și 1951, el a dat o seamă de romane, nuvele, eseuri. In nuvela „Tonio Kroeger“ (1903) este oglindită drama artistului cinstit în societatea capitalistă; „Moartea la Veneția“ (1913) cuprinde o critică a așa-zisei „elite intelectuale“ din Germania; „Muntele magic“ (1924) zugrăvește lupta dintre ideologia fascistă și cea democratică, prevăzînd cu intuiția sa de mare artist realist, ciocnirile de mai tîrziu dintre forțele progresiste și fascismul hitlerist; în trilogia „Joseph și frații săi“, Mann dă temelor biblice o interpretare umanistă și lasă să se întrevadă soluția problemei relațiilor dintre individ și societate în cadrul democrației socialiste; nuvela „Mario și vrăjitorul“ (1930) este un puternic avertisment față de pericolul fascist.

Romanele și eseurile lui Thomas Mann constituie o frescă realistă a Germaniei din prima jumătate a secolului nostru. Eroii scrierilor sale sînt îndeobște germanii din rîndurile burgheziei, frămîntați de problemele care se puneau clasei lor, de la sfîrșitul secolului trecut și pînă după cel de al doilea război mondial.

Opera sa continuă și îmbogățește nobila tradiție a umanismului german, mișcarea culturală de la sfîrșitul secolului al XVIII-lea, ai cărei străluciți reprezentanți au fost Lessing, Herder, Goethe. Dintre aceștia, Goethe a avut asupra lui Thomas Mann cea mai puternică influență în ceea ce privește însușirea concepției dialectice despre viață, înțelegerea rolului scriitorului în societate.

Un alt factor important, care a contribuit la dezvoltarea lui ca scriitor, îl constituie înrîurirea puternică pe care a exercitat-o asupra sa literatura rusă, și cu deosebire L. Tolstoi. Despre opera genialului autor al romanului „Război și Pace“, Thomas Mann a scris cuvinte pline de admirație: „Puterea artei sale nu are egal. Orice contact cu dînsul acordă talentului în stare să-l înțeleagă torente de forță, de sănătate, de prospețime naturală... Asemenea acelui Anteu care, la fiecare contact cu pămîntul din care s-a născut, sorbea uimitoarea sa forță, noi o sorbim pe a noastră în contact cu opera sa atît de puternică, lipsită de orice artificiu...“

În scrierile lui Thomas Mann, revine ca un leitmotiv ideea preluării creatoare a măiestriei marilor artiști. El se ridică împotriva imitării mecanice a modelelor de creație ale marilor maeștri ai literaturii. „Nu este vorba să-l imiți (pe Tolstoi-n.n.). Oare poate fi imitat izvorul forței? Adevărații discipoli nu se manifestă aproape niciodată direct. Sub influența unui maestru ca Tolstoi, se pot crea opere de artă care nu se vor asemăna nici prin spiritul, nici prin forma lor și mai cu seamă nu vor semăna cu opera lui Tolstoi însăși. Citirea cărților sale... ne readuce la izvoarele firești și sănătoase, ne învață să le găsim în noi înșine. Exemplul lui Tolstoi învață pe scriitor că datoria sa este să caute cinstit adevărul, fără să se depărteze de popor și ajutînd poporul“.

Perioada istorică în care a trăit și trăiește Thomas Mann se caracterizează, între altele, și prin trecerea de partea clasei muncitoare a celor mai înaintați reprezentanți ai intelectualității provenite din rîndurile burgheziei, prin adoptarea concepțiilor ideologice ale proletariatului. Acest proces istoric greu și îndelungat cuprinde numeroase faze. Analiza realistă a lumii burgheze căreia îi aparțin a determinat detașarea acestor intelectuali de mediul, de pozițiile ideologice ale burgheziei. Totuși, tradiționalismul său burghez l-a împiedicat, pînă în prezent, pe Thomas Mann să pășească pe drumul care merge de la umanismul burghez la cel socialist.

In 1933, Thomas Mann se exilează din Germania nazistă plecînd mai întîi în Elveția, apoi în S. U. A., de unde s-a adresat prin radio concetățenilor săi, luptînd împotriva fascismului cu cuvîntul și condeiul, cu luciditate și curaj în numele democrației, pe care n-a încetat s-o apere. În 1936, hitleriștii i-au retras drepturile de cetățean german. În 1939, cînd fascismul hitlerist se pregătește de război, Thomas Mann publică romanul „Lotte la Weimar“, a cărui figură centrală este Goethe. Denunțînd pericolul imens pe care îl prezintă nazismul pentru germani, Thomas Mann rostește prin gura eroului său un aspru rechizitoriu împotriva ideilor rasiste de dominație asupra altor națiuni și arată: „Germanilor ar trebui să le fiu eu imagine și exemplu: receptivi față de toată lumea și dăruindu-se întregii lumi cu inimile larg deschise oricărei admirații fecunde, mari prin rațiune și iubire, prin comuniune, prin spirit... Aceasta ar trebui să fie menirea lor și nu să se îngîmfeze ca națiune originală, nu să se imbecilizeze în autocontemplare și autoglorificare stupidă, și astfel să domine lumea în imbecilitate și prin imbecilitate... Toate acestea nu se pot sfîrși cu bine, fiindcă nu vor să se înțeleagă pe ei înșiși și orice neînțelegere a propriei firi stîrnește nu numai rîsul, dar și ura lumii și aduce cu sine cele mai mari primejdii“.

După cel de al doilea război mondial, fascizarea crescîndă a S.U.A. îl alungă pe Thomas Mann din această țară — ca și pe Charlie Chaplin, Stephan Heym și alți mari creatori — și el se stabilește în Elveția.

In 1949, cu prilejul „Anului Goethe“, Thomas Mann a plecat în Germania, la Frankfurt (orașul natal al lui Goethe) și la Weimar, unde autorul lui „Faust“ și-a petrecut cea mai mare parte a vieții. „Eu nu cunosc nici un fel de zone“, a declarat el atunci, exprimîndu-și în acest fel dezaprobarea față de politica imperialistă de scindare a Germaniei.

Și în anul acesta, el a vizitat atît Germania occidentală cît și Republica Democrată Germană, cu prilejul celei de a 150-a aniversări de la moartea lui Schiller. Atitudinea lui Thomas Mann, care refuză să accepte scindarea Germaniei și să ignoreze sau să calomnieze Republica Democrată Germană, atitudinea sa față de remilitarizare, i-au atras atacurile violente ale cercurilor reacționare din Germania occidentală. Fasciștii nu pot uita că Thomas Mann a numit anticomunismul „die Grundtorheit unseres Jahrhunderts“ (nerozia de căpetenie a veacului nostru). Cu atît mai mare este ura imperialiștilor față de marele scriitor, cu cît în ultima vreme acesta a luat poziție hotărîtă față de provocatorii la război, împotriva folosirii armelor atomice. Astfel nu demult, răspunzînd corespondentului ziarului italian „Unita“ la întrebarea — dacă este îndreptățită lupta dusă de popoare împotriva armelor atomice, Thomas Mann i-a răspuns: „Da, este cît se poate de legitimă și fiecare om ar trebui să contribuie cu ceva la succesul ei. E nepermis să lăsăm lupta pentru pace numai pe umerii comuniștilor... Consider că e de datoria fiecărui om, dar mai ales a fiecărui intelectual, să facă tot ce-i stă în putință pentru ca fricțiunile să fie atenuate și să se poată ajunge la ceea ce în limba germană se numește „Entspannung“ (destindere).

În numele acestei lupte a popoarelor, și ca o contribuție a sa la această luptă, și-a luat Thomas Mann, nu de mult, sarcina de a scrie o prefață la un volum de scrisori de adio ale luptătorilor antifasciști, condamnați la moarte în diferite țări europene, în perioada fascismului.

Prin operele sale de profundă oglindire realistă a descompunerii societății burgheze, prin scrierile sale în care a preluat tot ce e valoros în umanismul clasic german, prin atitudinea consecvent democratică de luptător hotărît împotriva remilitarizării și războiului, împotriva fascismului și pentru unificarea pașnică a Germaniei, Thomas Mann se împotrivește imperialismului — care vrea să-și salveze privilegiile dezlănțuind un nou măcel — și se apropie de concepțiile ideologice și politice ale celei mai avansate părți a poporului german, care va salva patria sa de catastrofa războiului atomic și o va purta spre viitorul luminos al socialismului.

Lia BRAUN

Din vitrinele librăriilor

„PAVEL DOGARU“ DE DAN COSTESCU

DAN COSTESCU
Pavel Dogaru

Romanul scriitorului Dan Costescu, recent apărut în Editura C.C.S., prezintă procesul deosebit de interesant al evoluției unui tînăr din regiunile muntoase ale patriei noastre, în anii regimului de democrație populară. Pavel Dogaru, hotărît să-și schimbe condițiile de viață, pleacă din satul său și se angajează muncitor la oraș, într-o fabrică producătoare de vagoane. Dar drumul tînărului nu va fi de loc lipsit de greutăți. Elemente corupte, dușmănoase, bandiți înrăiți vor căuta să-l abată de la calea pe care el trebuie să pășească, vrînd să-l folosească uneori ca o unealtă. Pavel Dogaru, încă influențat de rămășițele unei mentalități egoiste, strîmte, nu va reuși să înțeleagă ușor sensul marilor transformări petrecute în fabrică și în oamenii ei noi.

Dar datorită influenței exercitate de colectiv asupra lui, datorită ajutorului pe care i-l dau tovarășii săi de muncă, Pavel Dogaru devine muncitor calificat, apoi fruntaș în producție și, în cele din urmă, este trimis să urmeze cursurile unei facultăți muncitorești.

In roman, mai trăiesc și alte personaje, realizate cu multă pricepere de autor. Printre ele, remarcăm figura tinerei Lucia și a bătrînului inginer Codarcea.

Romanul lui Dan Costescu, inspirat din clocotul zilelor noastre, cucerește atenția cititorului.

„SATIRE“ de N. ȚAȚOMIR

Satire
VERSURI
N. ȚAȚOMIR

Poetul ieșean Nicolae Țațomir a publicat de curînd un volum de versuri satirice interesante. Primul ciclu din volum este rezervat „figurilor de ieri“, exponenți odioși ai regimului de jaf și exploatare burghezo-moșieresc. Sînt satirizați aici fără milă „Domnul Primar“, „Domnul Avocat“, „Domnul Senator A. I.“, „Domnul șef de post“, lichele dezgustătoare din vremurile apuse pentru totdeauna.

Dar poetul nu iartă nici pe cei care prin atitudinea lor reprobabilă de astăzi pun piedici mersului nostru înainte spre socialism. Și în ciclul „Figuri de azi“ sînt demascate figurile birocraților, îngîmfaților, lingușitorilor, ale celor lipsiți de vigilență etc.

Volumul se încheie cu un ciclu de patru fabule miniaturale.

„Satirele“ poetului N. Țațomir se citesc cu o deosebită plăcere și joacă un rol eficace în lupta împotriva vechiului.

UN CÎNTĂREȚ AL BUCURIEI DE A TRĂI...

Mihail Sebastian

Era în zilele unui început de primăvară, la Iași, în 1944...

Știrile despre înaintarea vertiginoasă a oștilor sovietice căpătau o fericită confirmare prin zgomotul duelului de artilerie care, în tăcerea nopților, putea fi auzit deslușit de fiecare. Creștea speranța în suflete și începea, după atîția ani de amar, să înflorească un zîmbet pe fețele încruntate. Descrețirea fiecărei cute însemna un salut vieții noi spre care atîția năzuiam.

Atunci, într-o zi de duminică, pe cînd pavajul străzilor răsuna de huruitul sinistru al tancurilor nemțești în derută, de zgomotul camioanelor militare în care fugarii hitleriști se înghesuiau cu mutre descompuse, în sala Teatrului Național din Iași — nu înțeleg nici azi prin ce întîmplare — poposea, prezentînd un spectacol, o trupă din Capitală. Se juca „Steaua fără nume“ de Mihail Sebastian, prezentată — în acele vremuri de restriște — sub semnătura unui necunoscut.

Poate niciodată alții, mai bine ca tăcuții și înflăcărații spectatori din acea sală, n-au desprins mai profund calda năzuință spre zorii unei alte vieți pe care o comunicau replicile profesorului Miroiu. Apăsarea unei vieți pînă atunci lipsite de orizont, strălucirea acelei stele ascunse, al cărei licăr îl simțeai parcă aevea palpitînd în suflet, erau la fel de prezente pentru fiecare. Era ca un mesaj — încă confuz dar pătrunzător — pe care, pe căile artei, îl primeam în acel timp, ca o întărire a credinței în ștergerea unui trecut întunecat și în biruința unei lumini de viață adevărată.

Din acea zi de duminică, prietenilor — atît de numeroși și pînă atunci — ai lui Mihail Sebastian, li s-au mai adăugat alte sute, printre care mă număr. Am rămas de atunci consecvent acestei prietenii și adîncirea cunoștinței mele — pe calea operei — cu Mihail Sebastian nu mi-a dezmințit încrederea și simpatia pe care i le purtam.

★

Au trecut de atunci mai mult de zece ani, și acum s-a împlinit un deceniu de cînd un accident, pe cît de năprasnic pe atît de stupid, a pus capăt vieții lui Mihail Sebastian. Autorul atît de apreciatei comedii „Ultima oră“ se îndrepta tocmai spre universitate, unde cursurile Universității Populare urmau să fie inaugurate cu o prelegere a sa despre Balzac. Nu împlinise încă 38 de ani. Activitatea lui îl situase însă, chiar și pînă la acea vîrstă, printre fruntașii literaturii și publicisticii noastre.

Tînărul — care în ziua de 18 octombrie a frămîntatului an 1907 a văzut lumina zilei la Brăila, „orașul cu salcîmi“—și-a început de timpuriu îndeletnicirea cu ale scrisului. Încă elev la liceu fiind, colabora regulat la diverse ziare și reviste din Capitală sau provincie, cu articole de critică literară, eseuri, tălmăciri de poezii. În 1927, cînd vine în București să urmeze cursurile Facultății de Drept, adolescentul brăilean are deja un trecut de viață grea, plină de grija nevoilor materiale, de mizeria și cenușiul vieții de provincie. Ecoul acelor ani petrecuți pe meleagurile tîrgului dunărean, cu peisajul mohorît al străzilor, cu tipurile prăfuite de profesori, pe vremuri și ei tineri plini de elanuri și vise, dar înecați apoi în cenușiul vieții cotidiene lipsite de orizont, se regăsește mai în toate lucrările lui Sebastian. Dar tot în ele se află și căldura, și dragostea cu care creatorul unor tipuri ca Miroiu sau Alexandru Andronic, unor femei ca Magda Minu, Corina sau Mona, a dat viață acestor personaje. Ele exprimau — fiecare în formula și limitele sale — un protest împotriva unei așezări nedrepte a lucrurilor, o năzuință limpede și cinstită pentru o altă viață.

Așa cum se întîmplă îndeobște, operele creatorilor autentici vorbesc prin paginile lor mai bine și mai complet despre viața, faptele și gîndurile autorilor lor, decît ar face-o cea mai detailată biografie. Luînd în special lucrările dramatice ale lui Mihail Sebastian — genul în care el și-a afirmat cel mai complet însușirile creatoare — poate fi urmărit îndeaproape drumul scriitorului, dibuirile și apoi limpezirea continuă care îl aduce tot mai aproape de marile adevăruri ale vieții.

Descins mai întîi din rafturi de bibliotecă — primele foiletoane le intitulase „Semne pe un dulap cu cărți“ — Sebastian își petrece, cu tot mai multă pasiune, orele de răgaz între lecturi, participînd din ce în ce mai intens la viața din jur. E de altfel, în mare parte din ceea ce a scris, o oglindă a acestei încrucișări între ficțiunea unei așa-zise vieți desprinse dintr-o literatură ruptă de realitate și faptul viu de viață, care se impune atenției scriitorului și îi solicită tot mai imperios o tălmăcire artistică. Faptul este vizibil pînă și în urmărirea cronologică a creației pieselor sale. Mai întîi „Jocul de-a vacanța“, apoi „Steaua fără nume“, apoi „Ultima oră“.

Din cabana izolată în munți a pensiunii Weber, unde-și desfășoară „Jocul de-a vacanța“ eroi ca Ștefan Valeriu, Corina, domnul Bogoiu sau adolescentul Jef, „Steaua fără nume“ ne aduce mai aproape de „pămînt“, în inima unui tîrgușor de provincie. Aici, tabloul e mai complex, ferestrele aspirațiilor spre o altă viață mai larg deschise, atitudinea protestatară față de meschinul și îngustul existenței oamenilor, în condițiile sufocante ale unei vieți lipsite de perspectivă, mai clară și mai categorică.

Desigur însă, că de la „Steaua fără nume“ la „Ultima oră“ mai era drum lung. De la reflectarea tristeții și sărăciei vieții unor eroi ca Miroiu, Udrea sau domnișoara Cucu, și pînă la afirmarea explicită a cauzelor care o determină, poteca duce șerpuind prin mulțimea evenimentelor și întîmplărilor răscolitoare ale anilor 1938—1944, evenimente și întîmplări față de care Mihail Sebastian n-a rămas pasiv. Procesul de cristalizare a concepțiilor viitorului autor al „Ultimei ore“ ținea pas cu zguduirile prin care trecea omenirea în acei ani. Locul unei atitudini generale de dezgust și respingere a sistemului social burghez în ansamblul lui, îl ia ura deschisă și de astă dată bine conturată împotriva principalului vinovat: marele capital și întreaga conjurație în fruntea căreia se afla acesta.

Idealurilor de virtute, eroism și cinste ale lui Andronic, concretizate în pasiunea acestuia pentru legendara figură a lui Alexandru cel Mare, li se contrapun, într-un contrast violent și plin de semnificație, venalitatea, josnicia, lipsa de scrupule, cupiditatea și necinstea unui Grigore Bucșan. Și cu toate că e încă insuficient luminat asupra concepției despre lume a clasei muncitoare, și în consecință nereușind să aducă soluția cea mai potrivită pentru personaje de categoria lui Andronic sau Magda Minu, Mihail Sebastian reușește să ne dea un tablou al descompunerii și caracterului muribund al capitalismului, de o vigoare care face ca valoarea acestei piese să nu fie cu nimic alterată nici pînă în zilele noastre. În forța ei demascatoare, în caracterul fără echivoc al urii pe care o sădește împotriva dușmanilor unei vieți frumoase și fericite, rezidă rădăcinile necurmatului ei succes pe scenele romînești și peste hotare. De la formulele de evadare, fie în „Joc“, fie în „Steaua fără nume“, ajungem în „Ultima oră“ la dezvăluirea cauzelor adînci ale răului.

Dar acesta este însuși drumul străbătut de autor, care în perioada fascizării țării ia o atitudine mereu mai clară și mai curajoasă în toate problemele care au mobilizat atunci conștiința intelectualilor cinstiți. Articolele sale împotriva hitlerismului, a fascismului italian, a Spaniei franchiste, stau mărturie a îndrăznelii și consecvenței atitudinii sale progresiste.

Tot mai mult își dădea seama Mihail Sebastian că, în fața asasinatului pe scară mondială pe care-l dezlănțuiseră dușmanii culturii și ai omenirii, se cere o poziție combativă, categorică, de înregimentare în rîndul acelor forțe organizate patriotice și antifasciste, adevărate purtătoare de steag al libertăților și valorilor umane. Așa a ajuns Sebastian, după ocolișuri și limpeziri, să lupte cu pana lui în rîndurile colaboratorilor „Romîniei libere“ ilegale, așa a ajuns el, făcîndu-se interpretul entuziasmului popular pentru victoriile oștilor sovietice, să scrie broșura „Vine Armata Roșie“.

Curmarea timpurie a vieții acestui talentat scriitor și militant pentru un viitor fericit al poporului său, a fost regretată atunci de mii de cititori și prieteni. Dar numărul prietenilor și cititorilor lui Mihail Sebastian s-a însutit în acești ani de libertate ai patriei noastre, cînd, trăind acele „zile cu soare“ la care visau eroii lui, generații noi pot lua, deschis și pe deplin, contact cu acea parte însemnată a operei sale, care înalță un cînt dragostei de viață, bucuriei de a trăi fericit și liber.

M. GHIMPU

Pe scena Teatrului de Satiră din Moscova, cu concursul celor mai buni artiști ai teatrului, a fost reprezentată cu mult succes piesa lui Mihail Sebastian „Ultima oră". In fotografie: scenă din actul al II-lea, interpretată de V. K. Vasilieva, artistă emerită a R.S.F.S.R. (Magda), G. I. Dore, artist emerit al R.S.F.S.R. (Borcea), și O. P. Solius, artist emerit al R.S.S. Tadjică (Andronic).

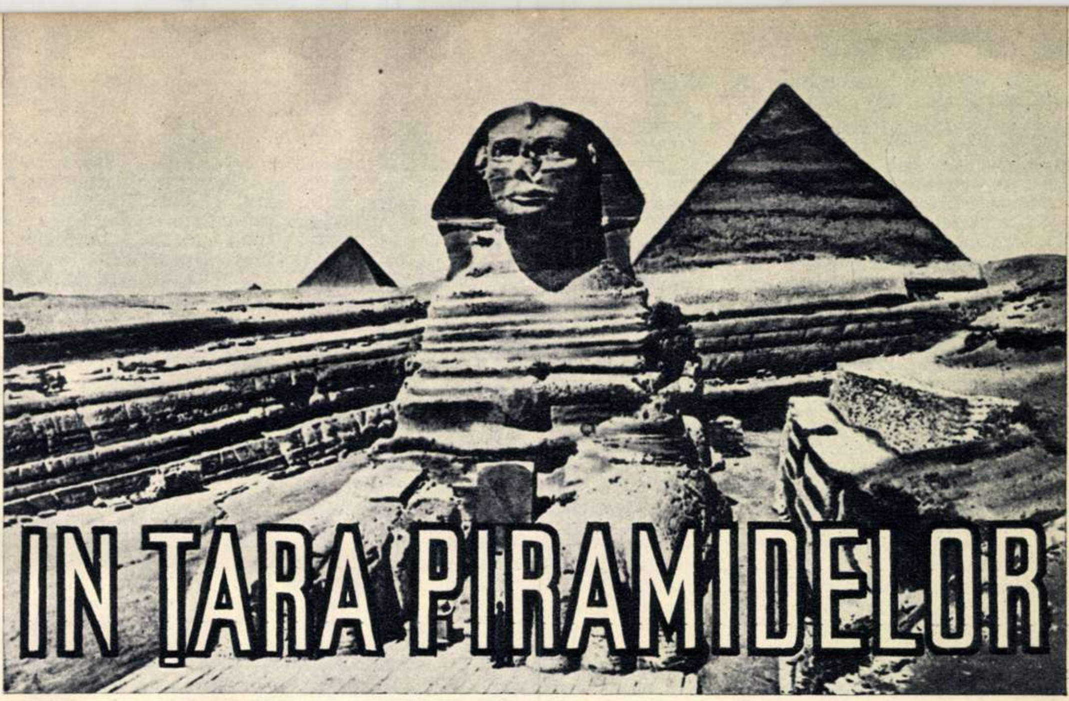

IN ȚARA PIRAMIDELOR

– NOTE DE DRUM –

de **Mircea BUCIU**
artist emerit al R.P.R., laureat al Premiului de Stat

Huruitul avionului nostru sfredelea la înălțimi amețitoare bezna înconjurătoare. Nu știam de cîtă vreme începuserăm să zburăm pe deasupra pămîntului egiptean. Deodată, în pîcla plumburie a zorilor, se ivi jos o panglică lată, șerpuitoare. Era Nilul, fluviul legendar, aducător de belșug.

Era prima imagine pe care ne-o oferea Egiptul, această țară pe care cei mai mulți dintre componenții ansamblului nostru — format din 20 de membri ai orchestrei de muzică populară „Barbu Lăutaru“ a Filarmonicii de Stat din București — nu o cunoșteau decît din cărți, albume, legende, și pe care acum, cu prilejul turneului nostru, aveau s-o cunoască în toată realitatea ei: minarete și piramide milenare, grădini minunate și nesfîrșita întindere de nisip a pustiului, femei în costume specific orientale și bărbați tuciurii, călătorind pe cămile, oameni, lucruri, ținuturi pe care eram cu toții nerăbdători să le cunoaștem.

Cairo, orașul contrastelor

Cînd am ajuns la Cairo, se luminase de ziuă. În fața noastră, se deschidea panorama largă a capitalei Egiptului.

Cairo este un fiu credincios al orientului. Străzile, piețele, micile sale prăvălioare pitorești și zgomotoase sînt pline de însuflețirea caracteristică lumii musulmane. Turnurile minaretelor se îndreaptă, ca niște săgeți, spre cerul albastru. Palmierii își leagănă mîndri coroanele de-a lungul străzilor moderne.

Ceea ce te frapează cel mai mult la Cairo, ca de altfel și în celelalte orașe egiptene, e contrastul ce-l întîlnești la tot pasul.

E de ajuns pentru aceasta să treci, cum am trecut noi, dincolo de porțile elegantului hotel „Ghezireh Palace“, unde am fost găzduiți. Iată-ne în stradă unde gonesc mașini ultramoderne de cele mai diferite mărci. Alături, în pas tacticos puțin legănat, pășește cămila sacagiului care, cu voce răgușită, își strigă marfa în zgomotul asurzitor al claxoanelor de automobil. Marile magazine, luxoase, cu vitrine uriașe, expun ultimele „noutăți“ sosite din Franța, Anglia, Statele Unite. Cîțiva pași mai încolo, negustorii de antichități te îmbie să intri în dughenele lor strîmte din bazarul „Hanhalil“ sau „Bazarul de aur“, cum i se mai spune, unde mîini dibace și sprintene confecționează, cu măiestrie, podoabe de o neîntrecută frumusețe orientală.

În restaurantele mari, și de tip european, bărbați și femei elegante intră și ies necontenit pe ușile turnante. În fața aceluiași restaurant, un arab îți oferă fructele castanii ale palmierului de cocos. Are obrazul ars de soare, ochii ca tăciunele; vîrsta nu i-o poți ghici: ar putea să aibă 50 de ani, dar tot atît de bine ar putea să aibă doar 25. Poartă haina tradițională a egipteanului, galabi-ul, acea cămașă de pînză lungă pînă la glezne.

Toate aceste contraste, atît de vii, imprimă orașului un anumit specific pe care cuvintele nu-l pot reda.

Mărturii ale unei civilizații străvechi

In imediata apropiere a orașului Cairo, acolo unde începe împărăția nisipurilor, se ridică — mărturie tăcută a unei civilizații milenare, dar și a sudoarei și sîngelui vărsat de generații de robi — profilurile uriașe de piatră ale piramidelor. Printre ele se găsește și piramida lui Cheops, cea mai mare din tot Egiptul. Am vizitat și eu acest monument, ridicat în urmă cu 3.700 de ani ca lăcaș al rămășițelor pămîntești ale faraonului Cheops. Dimensiunile sale (înălțimea ei este de 147 metri și lungimea unei laturi este de 240 metri) îți permit s-o vezi încă din depărtare. Cînd te apropii, distingi uriașele blocuri de piatră puse unele peste altele într-o construcție arhitectonică ciudată și impresionantă. Sînt blocuri de granit de Mokatan, smulse dealului cu același nume care se ridică de cealaltă parte a Nilului. Zece ani de muncă și mii de vieți omenești a costat numai construirea drumului pe care au fost transportate aceste blocuri. Alți 20 de ani a durat construcția propriu-zisă a piramidei.

Am vizitat piramida în împrejurări foarte interesante. Arheologii descoperiseră tocmai așa-zisa „corabie solară“ a faraonului. Potrivit vechii religii egiptene, faraonul, spre a-și asigura imortalitatea, trebuia să urmeze soarele prin cele 12 porți ale morții (simbolizate de noapte) și prin cele 12 porți ale vieții (simbolizate de zi). În vederea acestei călătorii pe urmele soarelui, corpul îmbălsămat al faraonului era depus în așa-numita „corabie solară“, care nu era altceva decît o excavație de forma pîntecului unei corăbii, săpată în piatră. „Corabia“ era împodobită cu ornamente de tot felul și înzestrată cu toate instrumentele de navigație ale vremii. În ea, se găseau provizii în cantități uriașe, precum și averea defunctului. La început, o dată cu moartea faraonului, se sinucideau și soția lui,

Concertul de gală dat de orchestra „Barbu Lăutaru“ în sala Micului Palat Ghezireh din Cairo. Jos: asistența în timpul concertului. In medalion: o parte din orchestră.

slugile cele mai credincioase și războinicii cei mai destoinici, pentru a-l însoți astfel în lunga călătorie. Mai tîrziu însă, numai marinarii care trebuiau să mînuiască lungile lopeți ale corăbiei.

Descoperirea aceasta, ne-a explicat însoțitorul nostru, este cu atît mai interesantă, cu cît „corabia solară“ a lui Cheops a fost găsită intactă. Se pare, că în general aceste morminte au fost prădate cu mii și sute de ani în urmă de așa-numiții pirați ai deșertului, care se lăcomeau la imensele bogății pe care le cuprindea un astfel de mormînt. Iată de ce faraonii, pentru a-și asigura secretul, lăsau să se construiască un labirint de coridoare, în care locul exact al mormîntului era aproape imposibil de găsit. Mai mult decît atît, sclavii, care participaseră la construcția acestor galerii secrete, erau ulterior omorîți.

Alături de piramida lui Cheops, se ridică altele mai mici: sînt ale rudelor celor mai apropiate, ale sfetnicilor și colaboratorilor celor mai devotați ai faraonului.

Am vizitat, de asemenea, Sfinxul, acest uriaș în piatră, cu cap de femeie și trup de leu, care se înalță tot în apropierea piramidei lui Cheops. Relicvele trecutului îndepărtat le-am regăsit din nou la Muzeul de istorie antică din Cairo. Aici, au fost adunate la un loc obiectele găsite în temple și în piramide, în cadrul nenumăratelor săpături arheologice din Egipt. Dar multe dintre obiectele de mare valoare lipsesc: au luat drumul muzeelor din occident.

Sarcofagii și mumii, inscripții hieroglifice și cupe de aur, podoabe de pietre nestemate și vechi unelte de muncă, toate vorbesc despre unul și același lucru: o minunată civilizație seculară, întemeiată pe multă muncă, pricepere, știință și dragoste pentru frumos.

Pe malurile Nilului

Mașina ne ducea în viteză spre barajele Nilului. Am lăsat în urmă orașul Cairo și acum treceam printr-o serie de sate egiptene. Țăranii — felahii, cum li se zice în Egipt — erau la cîmp. Munceau în acel moment pentru prima din cele trei recolte ale anului. Și, alături de mașini agricole moderne, se putea vedea încă plugul de lemn, tras de bivoli, aidoma acelui ce fusese folosit cu vreo 3000 de ani în urmă de străbunii felahilor de azi.

Casele din sate îți trezeau curiozitatea. Mai lîngă fiecare, se ridică cîte un turnuleț rotund cu deschizături ce seamănă cu ambrazurele unei fortărețe.

— Ce sînt acelea? — întrebai pe însoțitorul nostru.

— Au un scop cum nu se poate mai pașnic, zîmbi acesta. În ele, trăiesc porumbeii pe care mai toți țăranii egipteni îi cresc pe lîngă casă. Sînt păsări foarte folositoare felahilor: gunoiul de porumbel reprezintă una din îngrășămintele principale ale pămîntului, iar carnea de porumbel o duc în piață sau o mănîncă. Trebuie să fi gustat din pilaful de porumbel preparat de țărancele egiptene, pentru a-ți da seama ce feluri delicioase se pot găti cu această carne.

Ne apropiem de baraje. În curînd aveam să văd de aproape fluviul care, ca mărime, e al doilea de pe glob și care de veacuri dă viață și rod pămîntului egiptean. Într-adevăr, valea Nilului este o uriașă oază ce contrastează puternic cu nisipurile galbene din jur. Lățimea ei variază. Pe alocuri e îngustă de 2-3 km, în altele, atinge 20 de kilometri. Dar abia la nord de Cairo se întinde, ia amploare, se lărgește pînă la 245 de kilometri, formînd o deltă tăiată de nenumărate canale de irigație.

În acea perioadă a anului cînd ne aflam în Egipt, Nilul se găsea retras, majestuos și calm, în matcă. Dar cu cîteva luni în urmă, ca în fiecare an, din vremi imemorabile încoace, apele sale întunecate se revărsaseră, aducînd viață și rod pămînturilor dimprejur, transformînd nisipurile pustiului în grădini înfloritoare.

„Cînd apele Nilului ating nivelul cel mai înalt — povestea însoțitorul nostru — pe mal se adună sute de mii de egipteni pentru a prăznui evenimentul. În timpuri străvechi, cu prilejul acestor sărbători, Nilul primea o jertfă omenească: marele preot arunca în apa înspumată fata cea mai frumoasă, pentu a fi sfîșiată de crocodili. Astăzi, ca simbol al jertfei egiptenilor din secolul al XX-lea, se aruncă în apele străvechiului fluviu doar o păpușă împodobită“...

În fața noastră, Nilul curgea alene, mîndru biruitor al pustiului, martor al trecutei puteri a faraonilor, al unei civilizații și culturi milenare, al marii răbdări, al dragostei de muncă și de libertate a oamenilor simpli din Egipt.

„Viva Romania!“

A fost un strigăt care ne-a întîmpinat adesea în cursul șederii noastre în Egipt. L-am auzit pe stradă, la hotel, la ieșirea de la concert. L-am auzit cu nespusă plăcere; simțeam în el simpatia oamenilor simpli din Egipt față de țara noastră, admirația lor față de poporul nostru care și-a dobîndit adevărata libertate. În sălile unde aveau loc concertele noastre, ropotele de aplauze exprimau admirația egiptenilor față de muzica noastră populară; la ieșirea din sală, acei care nu-și puteau permite luxul unui bilet ne întîmpinau cu urale. Am întîlnit romîni pe care, nu o dată, i-am văzut plîngînd de emoție la auzul sunetelor naiului nostru sau la acordurile unei doine. Am stat de vorbă cu unii dintre ei. Plecaseră din țară de peste 30 de ani, goniți de lipsuri, de asupriri. Îi copleșea acum un dor nespus.

În pauze, în culise, spectatorii veneau să stea de vorbă cu noi, să ne întrebe de condițiile de viață, de dezvoltarea culturală din țara noastră.

„Ce minunat lucru să ai o orchestră populară cum este acea care poartă numele lui Barbu Lăutaru — a exclamat un student de la Institutul superior de muzică arabă. De am avea și noi măcar o singură formație asemănătoare“.

Am aflat o serie de lucruri despre viața culturală și, mai ales, despre cea muzicală din Egipt. Astfel, de pildă, la Cairo, localul Operei, unde pe vremuri a fost montată premiera mondială a „Aidei“ de Verdi, comandată special de un rege egiptean, nu servește astăzi decît diverselor trupe străine în turneu.

Ne-am întreținut, fie la concertele noastre, fie la recepțiile oferite în cinstea noastră, fie la hotel, unde ne-au vizitat, cu personalități marcante din viața culturală a Egiptului, cu compozitori și muzicieni ca Mohamed El Kasabgui, Mohamed Hasan El Sogay, Abdel Wahab, Hamid Abdel Rahman și alții, compozitori care se străduiesc să popularizeze comorile culturii muzicale universale și să descopere și să prelucreze folclorul național. Toți ne-au întîmpinat cu deosebită căldură. Am fost solicitați să facem numeroase imprimări la radio. Am primit buchete de flori. Dar am rămas deosebit de impresionat mai ales de unele întîmplări, banale poate, dar atît de grăitoare. Într-o seară, trecînd pe lîngă un restaurant, am fost recunoscuți de un grup de egipteni care se aflau la o masă. S-au ridicat, ne-au poftit la masa lor și ne-au înconjurat cu atîta prietenie, încît îmi venea să-i îmbrățișez.

La Alexandria

Din cele nouă concerte pe care le-am dat în Egipt, unul a avut loc în Alexandria, la Teatrul „Mohomed Aly“, cea mai mare sală de spectacole din oraș.

Alexandria este o mare bază maritimă, militară și comercială la Marea Mediterană. Din timpuri străvechi, acest port a fost numit „poarta Orientului“. Numele și l-a păstrat pînă astăzi.

La Alexandria, ca și la Cairo, întîlnești nenumărați străini, în cea mai mare parte englezi și americani. Îi vezi în chip de misionari, de arheologi, de turiști, de businessmeni și de militari.

Între reprezentanții imperialismului englez și ai celui american se dă o luptă surdă în Egipt. Englezi vor să-și mențină pozițiile cucerite în această țară, americanii vor să le smulgă. Lupta aceasta cu aspecte din cele mai variate răbufnește în toate domeniile.

Mi s-au povestit, de pildă, unele lucruri ridicole, dar deosebit de semnificative. În ultimii doi, trei ani, faimoasa băutură americană „Coca-cola“ a inundat piața egipteană. Pretutindeni, chiar și în pustiu, au apărut reclamele ei stridente.

Pentru a-și asigura clientela, yankeii au recurs la o strategemă: ei au adus mari cantități de coca-cola, distribuindu-le gratuit populației timp de un an. O dată ce stupefiantul pe care-l conține această băutură și-a făcut efectul asupra băutorilor, adică le-a obișnuit organismul pînă la viciu, „Coca-cola“ nu s-a mai dat gratuit, ci la prețuri în continuă creștere. Desigur că aceasta a pus într-o situație grea firmele engleze concurente care se ocupă cu vînzarea băuturilor răcoritoare. La început, englezii nu știau ce să facă pentru a se opune puternicei reclame americane. În sfîrșit, a apărut, simultan în cîteva ziare egiptene, o știre senzațională cu litere de-o șchioapă: „Secretul a fost descoperit: „Coca-cola“ se prepară pe pe baza unturii de porc“. Știrea a fost desigur ticluită de englezi; în Egipt 90 la sută din populație este compusă din musulmani, cărora coranul le interzice să mănînce carne de porc!

Asemenea manifestări ale rivalității anglo-americane nu sînt rare.

*

Am părăsit Egiptul cu frumoase amintiri în suflet: amintirea unor locuri încîntătoare, a unor priveliști de neuitat, a unui popor harnic și muncitor care ne-a primit cu dragoste. Sînt zile, sînt imagini nesfîrșit de multe, pe care nici ca om, nici ca artist, nu le pot uita. Mai ales că turneul nostru în țara piramidelor a avut nobila misiune de a aduce încă o contribuție la prietenia dintre poporul romîn și cel egiptean, la dezvoltarea legăturilor culturale dintre țările noastre.

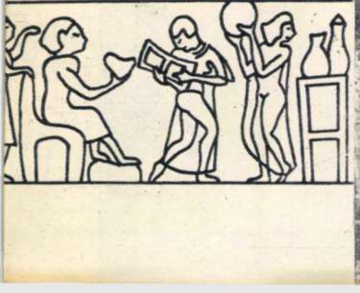

Ruinele Templului din Luxor.

DELEGAŢIA PARLAMENTARĂ INDIANĂ LA MOSCOVA

Recenta vizită a delegaţiei membrilor parlamentului indian în U. R. S. S. a constituit încă un pas înainte pe drumul întăririi relaţiilor sovieto-indiene şi totodată o nouă contribuţie la lupta pentru pace şi colaborare internaţională.

In fotografie: un aspect de la întîlnirea membrilor delegaţiei parlamentului indian cu A. P. Volkov, preşedintele Sovietului Uniunii al Sovietului Suprem al U. R. S. S., şi V. T. Laţis, preşedintele Sovietului Naţionalităţilor al Sovietului Suprem al U. R. S. S.

VICTORIA GREVIŞTILOR DE LA GENOVA

După o luptă dîrză, care a durat mai bine de patru luni, muncitorii grevişti din portul Genova (Italia) au obţinut satisfacerea revendicărilor lor drepte şi, ca urmare, au reluat lucrul.

In fotografie: un aspect din zilele grevei. In medalion: carabinierii îmbarcaţi în autocamioane trimişi contra greviştilor n-au putut frînge rezistenţa muncitorilor care pînă la urmă au biruit.

ÎN VIETNAMUL DE SUD

După o scurtă perioadă de aşa-zisă acalmie, în Vietnamul de sud luptele dintre trupele lui Ngo Dinh Diem, protejate de S.U.A., şi detaşamentele înarmate ale sectelor religioase, susţinute de colonialiştii francezi, au fost reluate cu furie.

Aceste ciocniri sîngeroase, care degenerează într-un adevărat război civil, marchează o nouă ascuţire a contradicţiilor franco-americane în Vietnamul de sud. Fotografia prezintă unul din sutele de poliţişti înarmaţi ai „guvernului" sudvietnamez, care au misiunea de a menţine „ordinea" la Saigon.

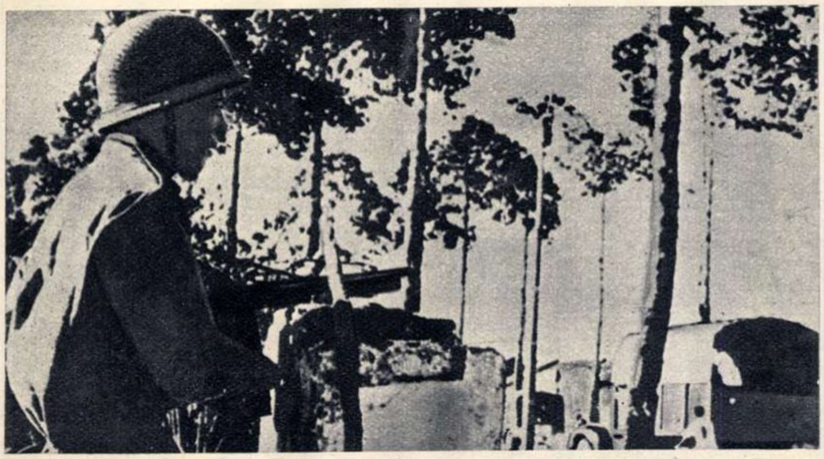

VIZITA PREMIERULUI INDONEZIAN ÎN R. P. CHINEZĂ

La invitaţia guvernului popular central al R. P. Chineze, primul ministru al Republicii Indonezia, Ali Sastroamidjojo, a sosit la Pekin unde a avut întrevederi cordiale cu conducătorii Chinei populare.

Ca şi în timpul conferinţei de la Bandung, întrevederile de la Pekin s-au desfăşurat sub semnul năzuinţelor de pace şi colaborare între cele două ţări.

In fotografie: premierul indonezian (dreapta) alături de Ciu En-lai, premierul Consiliului de Stat şi ministru al Afacerilor Externe al R. P. Chineze, la Bandung, în timpul conferinţei ţărilor Asiei şi Africii.

fotocronica FLACARII

TINERII FRANCEZI ŞI GERMANI NU VOR RĂZBOI

„Este mai bine să ne batem cu confetti, decît cu ghiulelele de tun". Cu aceste cuvinte au salutat pe prietenii lor din Germania, tinerii iubitori de pace din Franţa adunaţi într-un congres pentru pace la Paris. Paralel cu această reuniune, a avut loc la Dresda, în R. D. Germană, un congres pentru pace şi securitate, unde tineretul german a manifestat la rîndul său împotriva unui nou război.

Cu arma

— Însemnări pe marginea expoziției „Caricatura în lupta pentru pace" —

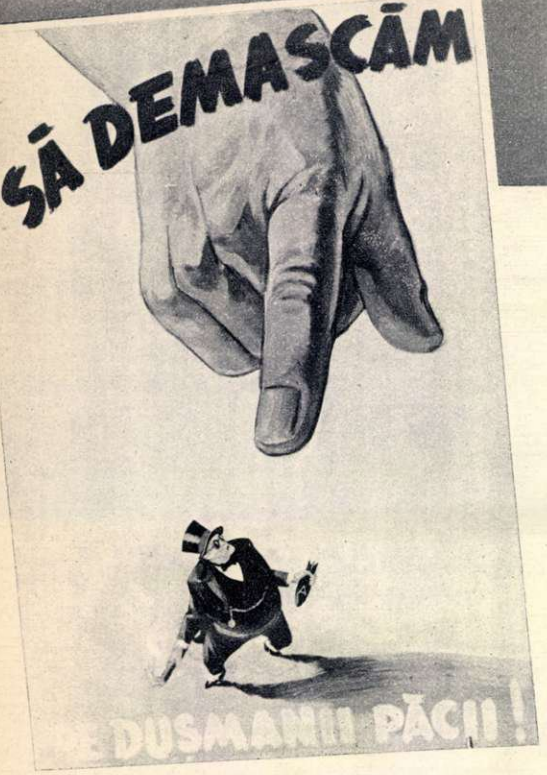

P. NAZARIE
Afiș

S-ar putea afirma, glumind de bună seamă, că titlul recentei expoziții de caricaturi constituie un pleonasm. Într-adevăr, activitatea, mai ales cea din ultimii ani, a caricaturiștilor noștri a dovedit, atît în paginile presei cît și în expoziții, o combativitate crescîndă în demascarea ațîțătorilor la război și a slugilor lor de tot felul, încît lupta pentru pace ar putea intra în însăși definiția caricaturii noastre militante de după 23 August. Acest caracter al plasticei noastre satirice apare cu toată puterea în expoziția deschisă de curînd în sala Dalles, expoziție care reunește cel mai mare număr de caricaturi expuse pînă astăzi, ca și cel mai mare număr de artiști expozanți.

Cele mai acute probleme de politică externă au fost atacate în cele 180 de caricaturi în felurite chipuri, țintuind la stîlpul infamiei pe cei care, la Paris sau la Ankara, la Bonn sau în Taivan, încearcă să arunce omenirea într-un nou măcel, ascultînd de ordinele trusturilor de peste ocean. Astfel, expoziția „Caricatura în lupta pentru pace" apare ca un viu și bogat comentariu al situației internaționale din acest sfîrșit de primăvară a anului 1955, constituind, așa cum titlul subliniază, un aport însemnat în marea luptă care atrage de partea vieții mereu mai mulți, mereu mai înflăcărați luptători. Ne întăresc în această credință rîsul sănătos, însemnările și comentariile miilor de oameni ai muncii, vizitatori și critici în același timp.

Dacă succesul acestei expoziții este rezultatul muncii depuse de caricaturiștii noștri de-a lungul anilor pentru creșterea lor politică, pentru perfecționarea măiestriei lor, nu putem uita o clipă că această muncă a fost încontinuu luminată de marea experiență a satirei politice sovietice. Exemplul unor maeștri ca: Kukrîniksî, Boris Efimov, I. Ganf, Brodatî și alții a fost și este chezășia orientării sigure a caricaturiștilor noștri pe drumul realismului socialist. Avînd în față acest far, cei mai buni dintre desenatorii satirei noastre s-au situat prin arta lor pe o hotărîtă poziție de clasă, militînd pentru o artă combatantă și fiind, la rîndul lor, exemple pentru tinerii care-i urmează și care nu se sfiesc să se ia la întrecere cu ei.

Alături de vechi și prețuiți caricaturiști ca Cik Damadian, Eugen Taru, I. Ross, Ion Doru, Adrian Lucaci, Nell Cobar, N. Jurăscu, Mihail Gion și H. Leru, cărora li s-a alăturat de curînd forța și măiestria cunoscutului pictor și grafician J. Perahim, întîlnim în această expoziție un număr mare de tineri, dintre care unii se prezintă la o înaltă ținută artistică, ca Val Munteanu, I. Negrea, L. Darian și alții care, fără a atinge același nivel, aduc și ei o prețioasă contribuție și promisiuni sigure pentru dezvoltarea lor.

Această manifestare cuprinzătoare a caricaturii romînești prilejuiește discutarea unor probleme organic legate de dezvoltarea și mai puternică a genului. Dintre acestea, problema măiestriei artistice constituie, mi se pare, o realitate concretă, o izbîndă a acestei expoziții, pe baza căreia se pot discuta cu succes și alte probleme. Nu stă în sarcina acestor rînduri de a le dezvolta, totuși punerea și confruntarea lor cu alte păreri sînt necesare.

Un bogat conținut de idei, îmbrăcat în forme înalte care subliniază și valorifică acest conținut, iată ce au realizat mulți dintre caricaturiștii noștri, iată dovezi grăitoare ale măiestriei artistice. În lucrări ca „Plata", „Rockefeller" sau „Unde dai și unde crapă" de J. Perahim, „Ghimpele", „Picătura chinezească" sau „Baodai" de Cik Damadian, „Cian Kai-și", „Neutralitate" sau „Acorduri" de Eugen Taru, „Apolitismul lui Krupp" de I. Ross, „Oradour" sau „Poziție de forță" de Adrian Lucaci, „Al nouălea val" de N. Jurăscu, „Punct de vedere" de Gion Mihail, pentru a aminti numai cîteva din cele mai izbutite lucrări, sînt exemple de adîncă gîndire și înțelegere politică, exprimate plastic la un înalt nivel. Acestea sînt cîteva din roadele frămîntărilor celor mai buni caricaturiști pentru creșterea lor politică, pentru perfecționarea meșteșugului lor, pentru îmbinarea acestora în opere de adevărată măiestrie.

Datorită acestor frămîntări, se poate afirma că alături de J. Perahim și I. Ross, artiști ca Cik Damadian și Eugen Taru au atins o maturitate creatoare, iar alții, ca Adrian Lucaci, Ion

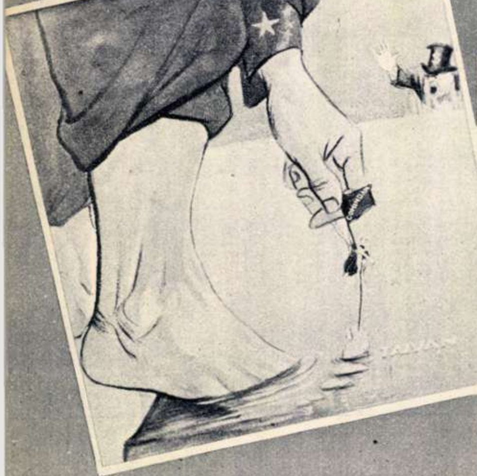

Cik DAMADIAN
Ghimpele

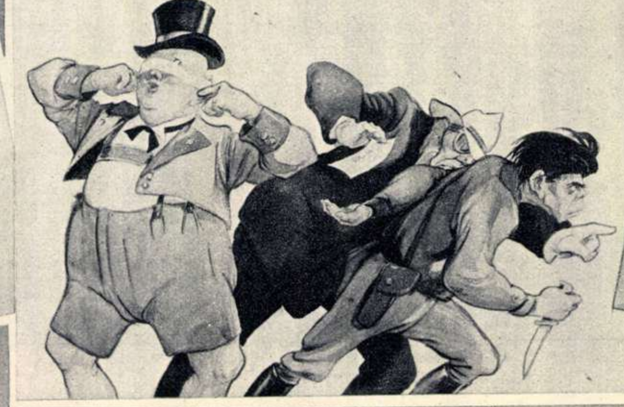

Eug. TARU
„Neutralitatea" autorităților elvețiene:

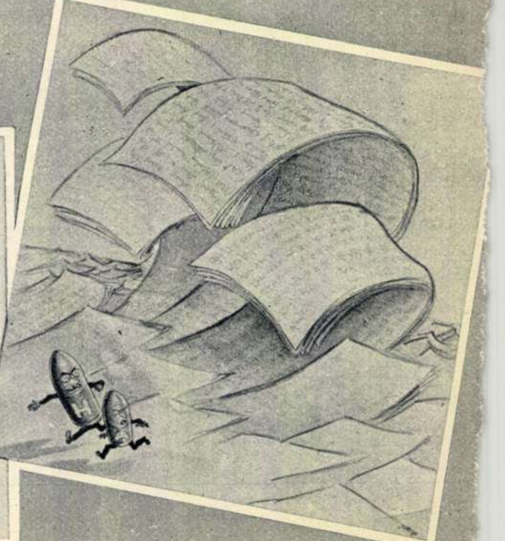

N. JURĂSCU
Al nouălea val

satirei ...

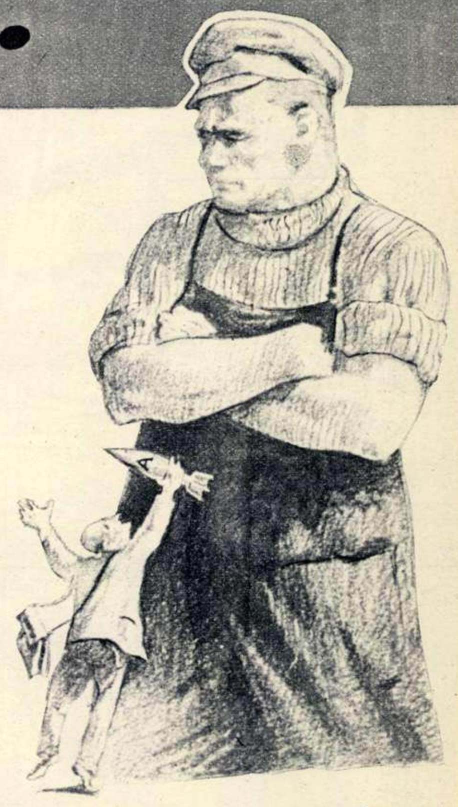

J. PERAHIM Ohne uns!

Doru, N. Jurăscu, Gion Mihail, Nell Cobar sau H. Leru se apropie cu pași siguri de ea. Adrian Lucaci, în mod special, vădește o preocupare mai adîncă pentru măiestria sa, realizînd lucrări ca „Li-sîn-manie“ sau „Și totuși se mișcă“, care alături de cele citate mai sus constituie un pas mare înainte pe care l-a făcut artistul. Nu vreau să înțeleg prin această maturitate o treaptă care nu se mai poate depăși. Dimpotrivă. Alături de realizarea unor opere care sînt gata să înfrunte viitorul, maturitatea creatoare presupune o înțelegere temeinică a problemelor, a sarcinilor pe care comandamentul social le pune mereu în fața artistului și dezvoltarea artei sale depinde de adîncimea acestei înțelegeri. Adîncimea acestei înțelegeri diferențiază valorile în cadrul maturității lor.

★

O problemă des frămîntată în mijlocul caricaturiștilor este aceea a unei insuficiente diferențieri între ei, a lipsei unei puternice amprente personale. Și în această direcție, expoziția reflectă un pas înainte. Într-adevăr, caricaturiști ca: Nell Cobar, Eugen Taru, Cik Damadian, I. Ross, H. Leru imprimă desenelor lor un stil propriu care de data aceasta îi deosebește categoric, pentru a nu mai vorbi de Jules Perahim care, prin desenele sale expuse aici, face dovada unei puternice personalități creatoare. Desenul impetuos, profund caricatural, al lui Cobar e departe de cel frămîntat, studiat cu grijă al lui Cik Damadian, după cum culoarea căreia Eugen Taru îi acordă o mare atenție în sublinierea conținutului nu seamănă cu culoarea desenelor lui I. Ross sau I. Doru, unde linia desenului explică în cea mai mare parte ideea conținutului.

Din păcate, această problemă a unui stil propriu rămîne deschisă încă multora și mai ales tinerilor. Cu toate deosebirile lor temperamentale, cunoscute însă într-un cerc închis, aceștia nu reușesc încă să-și compună și să-și desăvîrșească desenele eliberați de influența unor caricaturiști mai vîrstnici. De asemenea, ceea ce e mai grav, unii tineri nu acordă o atenție deosebită studiului desenului. Un exemplu concludent îl oferă V. Vasiliu. Desenator cu oarecare stagiu, V. Vasiliu, care a făcut de nenumărate ori dovada unei gîndiri adînci și a unei remarcabile inventivități, nu dovedește în desenele sale o preocupare crescîndă pentru îmbunătățirea meșteșugului. O idee plină de haz, ca aceea intitulată: „Nu o dau“ — „Ba o dai“, nu e servită de un desen studiat cu grijă.

De asemenea Gh. Chiriac, deși în progres față de trecut, trebuie să acorde mai multă atenție și muncă desenului. Dintre caricaturile sale, se desprinde, prin umorul care înfățișează cu exactitate o situație de fapt, cea intitulată „Domnul Churchill a părăsit scena politică“. Mai tînăr ca V. Vasiliu sau Gh. Chiriac, L. Darian oferă un bun exemplu în această direcție și e de remarcat desenul său „Schimb de vederi franco-german“.

I. Davidescu, pînă mai ieri muncitor tipograf, dovedește reale calități în caricatura sa „Săriți, m-atacă!“, ca de altfel în întreaga sa muncă de proaspăt caricaturist.

În această ordine de idei, cred că talentatul și vechiul caricaturist Nell Cobar, care aduce în această expoziție lucrări în care hazul puternic e pus în slujba unor importante idei, dovedește o preocupare mai serioasă în studiul desenului. Cu păstrarea și accentuarea acestei preocupări, spontaneitatea sa, viziunea sa adînc caricaturală vor căpăta o bază și mai solidă pentru continua dezvoltare a prețuitei sale caricaturi.

Încercatul caricaturist Ion Doru, după ce a trecut un serios examen în problema caricaturii pe teme interne, apare în această expoziție cu cîteva lucrări care, dacă nu pot reflecta pe deplin valoarea și posibilitățile sale, constituie totuși un progres față de caricaturile din Expoziția Anuală de Stat.

Dovada unui ascuțit spirit politic o face și N. Jurăscu, care atacă probleme din cele mai variate și le rezolvă cu o mare atenție pentru sublinierea esențialului; caricatura sa se distinge astfel printr-o expunere plastică directă.

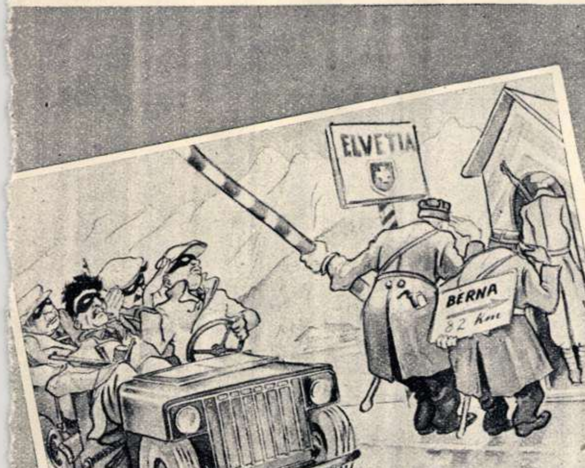

H. LERU
Neutralitate

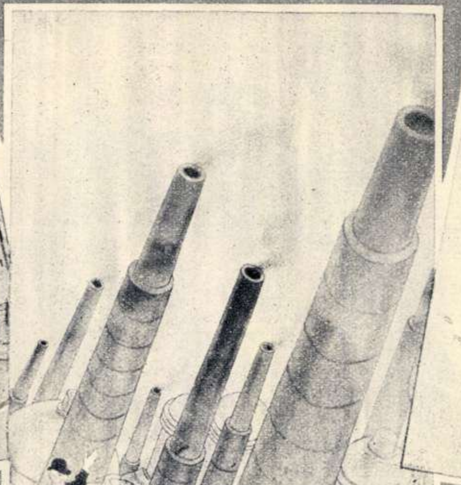

I. ROSS
Apolitismul lui Krupp.
Gert von Klass, autorul biografiei familiei Krupp.

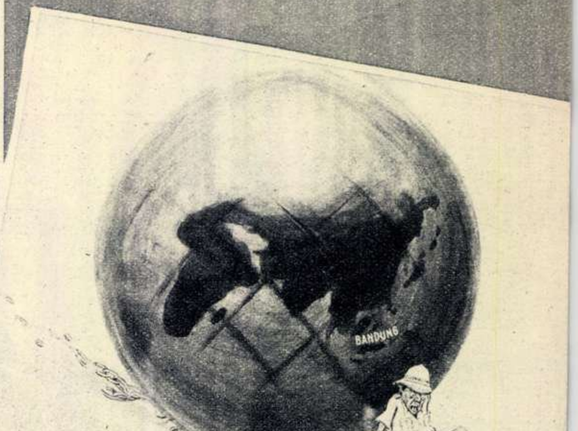

A. LUCACI
Și totuși se mișcă!

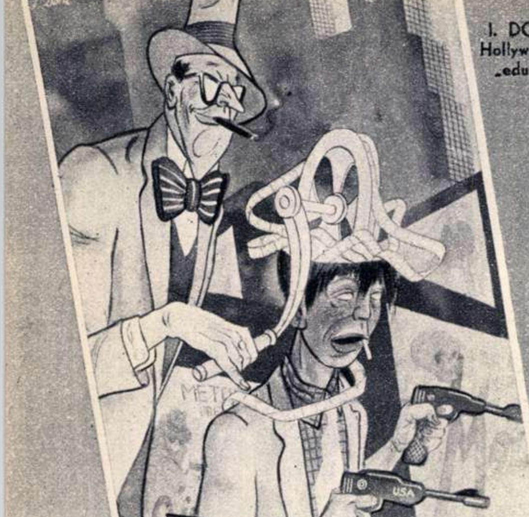

I. DORU
Hollywoodul „educă"

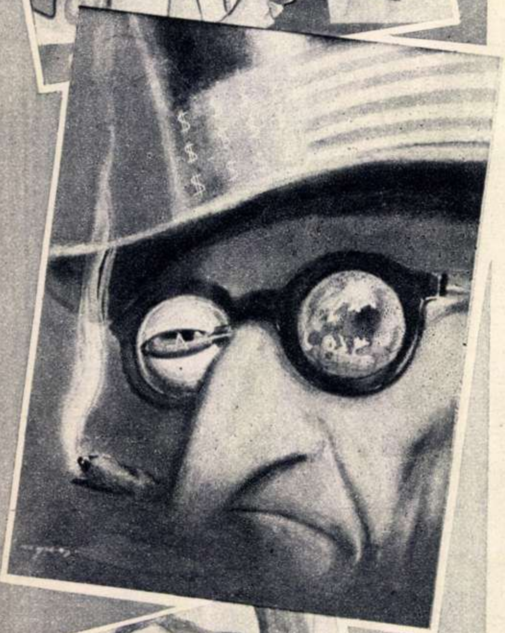

D. NEGREA
„Vederile" unchiului Sam

„Centrala de spionaj de la Berna", „Al nouălea val" și altele sînt exemple concludente în această privință.

Progrese însemnate în activitatea sa realizează Val. Munteanu, cu deosebire în ingenioasa și puternica caricatură „Bundestagul a ratificat". „Portretul atomistului" ilustrează căutarea artistului pentru noi forme de expresie, străduința sa în aprofundarea desenului.

Un umor de bună calitate constituie trăsătura esențială a caricaturilor lui H. Leru. „Frontiera mobilă" și „Neutralitate" se numără printre cele mai reușite lucrări ale expoziției. În portretele expuse însă, artistul, urmărind doar umorul, nu adîncește suficient psihologiile respective, nereușind astfel să sublinieze caracterele odioase ale slugilor Wall-Street-ului. Această lipsă nu aparține numai lui H. Leru și o discuție mai cuprinzătoare asupra exagerării conștiente, discuție care ar atinge în fond problema realismului în caricatură, se impune ca foarte necesară. Exagerarea conștientă nu presupune urîțirea pur și simplu, de dragul rîsului, ci scoaterea la suprafață a acelor trăsături care definesc plastic caracterul personajului caricaturizat. A. Lucaci îl face mai puțin hidos pe Li Sîn Man în caricatura sa „Li-sîn-manie" decît Leru în caricatura „Mă simt bine numai de la 38° în sus". Totuși isteria belicoasă, josnicia de slugoi apar mai evidente în prima caricatură decît în a doua, care transformă neveridic personajul într-o păpușă caraghioasă. Înțelegerii acestei probleme se datoresc cele mai reușite portrete ale expoziției, din care se impun „Rockefeller" de Jules Perahim, „Cian Kai-și" de Eugen Taru sau „Bao-Dai" de Cik Damadian.

Există părerea că o bună caricatură nu trebuie să aibă nevoie de text, de legendă. Socot această părere greșită. Desigur că pot fi, și sînt, caricaturi care vorbesc limpede, spun totul fără ajutorul textului, dar aceasta nu poate genera o atare opinie. Textul constituie, de cele mai multe ori, un comentariu absolut necesar, uneori chiar tîlcul desenului. Iată, de pildă, imaginea în care magnatul american cu un rînjet odios, poartă pe piept în loc de cravată un om, un asiatic legat fedeleș, simbolul dorințelor sale în Asia. Cuvintele sale, „Vă port la pieptul meu, popoare ale Asiei", exprimă ipocrizia odioasei politici colonialiste și vin în contradicție (desigur la modul figurat) cu imaginea plastică. Conținutul acestei caricaturi nu poate fi lipsit de text. Mi se pare că acele caricaturi care exprimă clar o idee fără ajutorul legendei sînt tocmai acelea care, oglindind un moment important, pot constitui afișele satirice politice. Acest lucru îl face, de altfel, tot J. Perahim în lucrarea „Unde dai și unde crapă". Poate că tocmai acestei neînțelegeri se datorește lipsa afișului satiric la noi în țară. Caricaturi ca „Picătura chinezească" a lui Cik Damadian, „Nu" a lui Ross, „Cuib legionar" a lui Cobar sau „Își vor frînge gîtul" și „Al nouălea val" ale lui Jurăscu ar fi putut astfel constitui remarcabile afișe caricaturale în această expoziție, dar mai ales în larga agitație vizuală pe care o îndeplinește afișul tipărit.

Această sarcină au încercat s-o îndeplinească pentru prima oară graficienii colectivului Dralco, ca și P. Nazarie, S. Liberman și alții. Demnă de salut, această inițiativă ne pune în fața unor realizări de preț, dintre care se remarcă afișul „Bandung" al colectivului Dralco și cel al lui P. Nazarie intitulat „Să demascăm pe dușmanii păcii".

Fotomontajele lui B. Polak, prin fantezia și temele lor, se încadrează organic în această expoziție, opunînd — cu ajutorul fotografiilor — realitățile fundamental deosebite ale celor două lagăre.

★

Și dacă rîndurile de mai sus se adresează deopotrivă artiștilor, ca și publicului, dă-mi voie acum să mă adresez numai ție, drag vizitator. Vreau să știi că noi toți care muncim cot la cot cu tine, de la tine așteptăm sfaturi și critica cea mai de preț. Tu ne-ai încurajat în munca noastră, din critica ta am învățat mult și sîntem siguri că vom mai învăța. Ție, care lupți pentru aceeași pace căreia și noi i-am dedicat forțele, ție vreau să-ți mulțumesc, în numele meu și al tovarășilor mei, pentru dragostea și interesul pe care ni-l arăți. Îți mulțumim și-ți promitem, drag vizitator, că alături de tine ne vom încorda și mai mult puterile, pentru a face din arta noastră o contribuție mereu mai puternică în apărarea păcii și pentru un viitor luminos și fericit.

Rik AUERBACH

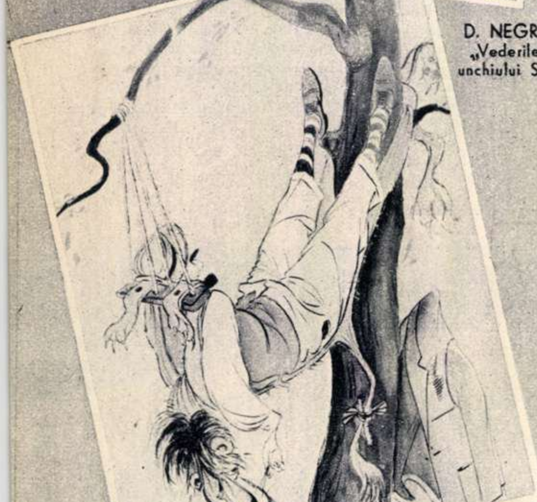

N. COBAR
Relații anglo-americane

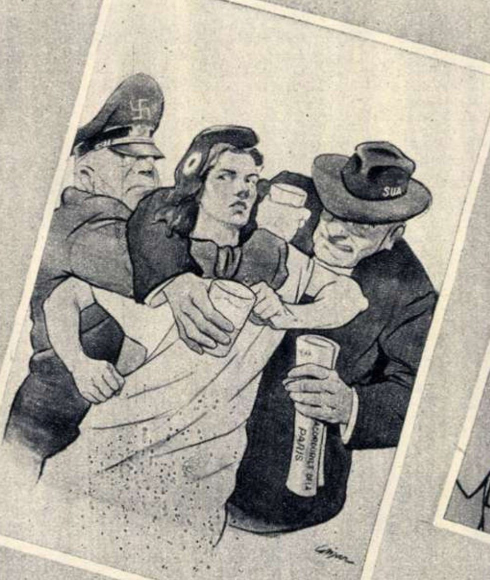

GH. MARINESCU
Bruderschaft

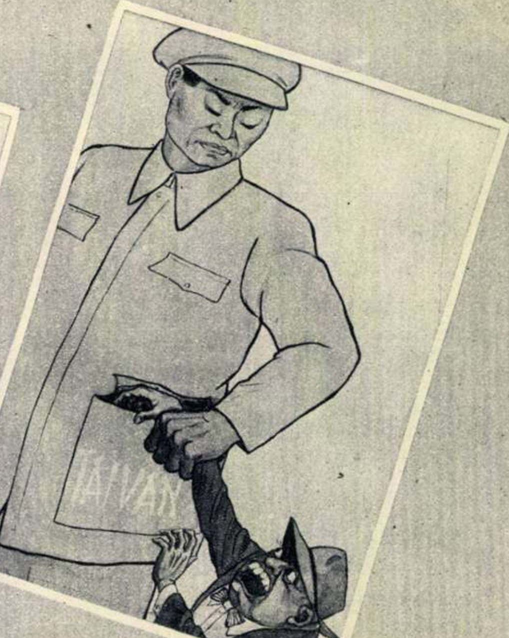

I. DAVIDESCU
Trust-manul:
— „Săriți, m-atacă !"

ACTUALITĂȚI CULTURALE

„Nunta lui Figaro“

Povestea scînteietorului Figaro, al cărui rîs batjocoritor a răsunat prevestitor în preajma revoluției burgheze din Franța, cunoaște acum, pe scena Teatrului Armatei, o nouă montare.

Pentru a putea fi reprezentată în epoca în care a fost scrisă, autorul a trebuit să aștepte șase ani: din 1778 pînă în 1784. Și „Nunta lui Figaro“ a fost reprezentată totuși atunci, deși Ludovic al XVI-lea, monarhul absolut al Franței răscolite de suflul revoluției, se pronunțase solemn și categoric: *„Piesa aceasta nu va fi jucată niciodată. Ar trebui să distrugi Bastilia, pentru ca reprezentarea acestei piese să nu fie o inconsecvență primejdioasă“*.

Piesa lui Pierre Augustin Caron de Beaumarchais a văzut totuși luminile rampei „Comediei Franceze“ cu doi ani înainte de căderea Bastiliei. Dar a trebuit să aștepte zeci de decenii, și prăbușirea zidurilor a nenumăratelor alte Bastilii din lume, pentru ca Figaro, acel reprezentant plin de strălucitoare vervă al maselor populare, să-și capete autenticul său profil social și artistic, văzut din perspectiva istorică a desfășurării revoluției burgheze din Franța.

Nineta Gusti și Florin Scărlătescu într-o scenă din piesa „Nunta lui Figaro".

Un tînăr regizor al Teatrului Armatei, Vlad Mugur, a îndrumat un colectiv talentat în transpunerea scenică a spumoasei povestiri dramatice a lui Beaumarchais. Și ceea ce e valabil în montarea sa e tocmai faptul că, realizînd un spectacol plin de vervă, a pus accentele interpretării, ale regiei, ale decorurilor, tocmai asupra esenței ideologice a piesei. Spectacolul respiră protestul, rostit cu un neiertător zîmbet pe buze, al oamenilor din popor, împotriva decrepitei feudalități ce-și trăia agonia. Biruința lui Figaro asupra contelui de Almaviva depășește simpla anecdotică a unui valet ce izbutește să-și salveze logodnica de poftele nesățioase ale unui senior imoral. Ea are semnificația adîncă și profetică a biruinței pe care, peste cîțiva ani numai, o vor repurta masele revoluționare asupra orînduirii feudale. Munca de creație a interpretului lui Figaro, Florin Scărlătescu, a fost îndrumată spre conturarea unui caracter complex, în care sclipirea spiritului să se împletească organic cu gîndirea protestatară. Contribuția personală a actorului nu a fost însă corespunzătoare concepției rolului: Florin Scărlătescu a realizat un Figaro destul de greoi ca spirit și comportare fizică, ale cărui năstrușnice isprăvi par forțate și a cărui filozofie neconformistă și combativă are nuanțe prea insistent subliniate de tragism.

Cu totul alt fel ne apare logodnica sa, șăgalnica subretă Suzanna, căreia Nineta Gusti i-a dat viață cu temperament. Folosind bogate și variate mijloace actoricești, Nineta Gusti creează imaginea fetei din popor, cu un umor sănătos și un bun simț specifice, evidente în renghiurile pe care le joacă, împreună sau alături de Figaro, stăpînului lor, contele de Almaviva.

C. Brezeanu s-a străduit să redea, printr-un joc superior calitativ unor anterioare realizări ale sale, egoismul agresiv al trufașului dar găunosului conte de Almaviva, fără a reuși, totuși, întotdeauna, să inspire spectatorului antipatie și dezgust pentru acțiunile sale. În schimb, Rosina, soția sa, de obîrșie mai modestă, a căpătat în interpretarea actriței Migri Avram Nicolau finețe psihologică, grație și expresivitate.

Notița aceasta, care nu face decît să semnaleze cititorului unele aspecte ale spectacolului, nu poate trece totuși peste creația Margaretei Butuc-Codrescu care, în rolul micului paj Chérubin, dovedește gama largă a posibilităților ei actoricești, care merge de la roluri complexe de tragedie, la roluri de sprințară comedie, ca cel al lui Chérubin.

„Nunta lui Figaro“ e unul din spectacolele de succes ale stagiunii.

Sanda FAUR

Un nou gen de expoziții

Cine nu-și aduce aminte de „galeriile“ improvizate odinioară în ganguri, în care se etala repertoriul picturii de tarabă, de la portretele de țigănci, cu zîmbete și salbe stereotipe, la motanii pufoși rostogolind un ghem, și de la nudurile roze la feliile de pepeni din tablourile pentru agățat în sufragerie? Nici o autoritate culturală nu încerca să împiedice această profanare a artei și a gustului trecătorului care-i servea de public. „Mecenații“ ignorau foamea de frumos a poporului, cum ignorau și foamea cealaltă. Omul simplu, necălăuzit, cădea uneori în mrejele saltimbancilor de la periferia artei, care îi speculau nepriceperea. „Gangurile“ traduceau în limbaj trivial ideologia burgheză a artei.

Artiștii noștri au asanat urmele lăsate de această „educație“. Și statul dă sprijin tuturor acțiunilor menite a contribui la educarea artistică a maselor.

Expoziția, care a fost deschisă într-o sală a clubului C. F. R. din cartierul Grivița Roșie, a constituit introducerea la un vast plan de popularizare a artei și artiștilor plastici în rîndul oamenilor muncii. O nouă expoziție îi va urma curînd la uzinele „23 August“. Caravane ale Fondului Plastic vor purta prin sate expoziții volante. Pictorii noștri se vor duce printre muncitori să le vorbească despre arta lor și să le audă părerile. Înlesniri anume fac cu putință ca tablourile să fie cumpărate de orice om al muncii.

La expoziția din Grivița Roșie au contribuit mulți dintre cei mai cunoscuți pictori ai noștri. Peisajul a predominat, ca număr și ca valoare artistică. Dacă ne gîndim că aceste tablouri sînt destinate interiorului casnic, disproporția dintre peisaj și alte teme, deși supărătoare, nu ne surprinde: e greu de realizat, în dimensiuni adecvate scopului, o compoziție complexă și chiar o scenă de gen. Desigur, însă, că pictorii noștri ar putea să redea realitatea socială și prin imaginea cîte unui singur personaj, surprins într-un moment caracteristic vieții sau muncii lui. Asemenea tablouri au lipsit aproape cu totul. Absența lor a fost compensată prin prezentarea unor lucrări ample, care au figurat în ultimele expoziții anuale de stat.

În proporțiile și inspirația lor modestă, unele tablouri au adus suflul artei autentice, accesibilă și cuceritoare prin sensibilitate și meșteșug. Lucrările lui Eugen Popa, cu știuta sa înțelegere pentru peisaj, izbutesc să evoce bucuria respirației în aer liber. Liniștea din peisajul „În Mureș“, culorile exuberante din „Cișmigiu“, vigoarea „Stejarului“ în care gîlgîie seva, descriu curba unui mereu treaz sentiment al naturii. La fel de sugestivă este „Strada din Sighișoara“ (V. Demetrescu), îmbibată de farmecul vechiului burg ardelenesc. Peisajul limpede și bogat al lui Lucian Grigorescu, alături de peisajul poetic al lui C. Pauleț, „Iarna“ lui I. Pacea, purtînd cu mohorîtă demnitate straiul de zăpadă sfîșiat de umblet, alături de colțișorul de grădină în care domnește coroana galbenă a pomului tomnatic întinerit de soare (M. Dinu), ofereau o suită bogată de imagini.

„Nu e ușor de ales!" par a spune privitorii.

Cîteva gravuri și desene semnate de Perahim, Ivancenco și Kazar au adus figuri expresive de muncitori.

Din puținele lucrări care înfățișau omul, viața și munca lui, cele mai multe erau lipsite de vigoare. „Culesul bumbacului“ (Rodica Maniu) prezenta două țărance încremenite în gestul culesului, ca niște marionete cu articulațiile anchilozate, dintr-o pastă roză inertă. „Pionierii“ pictați de Rhea Silvia Radu erau lipsiți de caracter copilăresc, de vlagă și de perspective. În „Peisajul agricol“ al lui Dan Băjenaru, un tractor se profila static, ca uitat, pe un cîmp cu vegetație fără identitate. Asemenea lucrări, din care suflul vieții lipsește, nu pot izbuti să stabilească legătura între pictură și privitor. În ele, se manifesta insuficienta forță, adesea semnalată în cronicile plastice, de a reda în artă noul din viață,

Sculptura a fost sărac reprezentată, trădînd slaba preocupare de a crea lucrări potrivite — ca idee artistică și ca dimensiuni — unui interior de locuință.

Cu toate greșelile începutului, inițiativa Fondului Plastic deschide încă o poartă de pătrundere a artei în viața omului. Ridicînd ochii de pe o carte preferată, în ceasurile de tihnă petrecute acasă, acesta va întîlni cu privirea tabloul drag, ales după potrivirea de idei și de simțire care-l apropie pe om de un artist sau de altul. Expoziția de față și cele care-i vor urma au de sădit această năzuință.

Anca ARGHIR

Văpaia INFERNALĂ

de **I. EFREMOV**

Ilustrații de V. ARȚEULOV

La capătul de nord al deșertului Gipson (Australia), se întindea un lanț mohorît de dealuri din gresie roșie. La răsărit, orizontul era mai senin și acolo, foarte departe, abia zărindu-se din mijlocul mării de nisip, străbătea prin ceața albăstruie vîrful ascuțit al muntelui Destructive. Spre apus, prin ceața plumburie a văzduhului plin de praf, se întrezăreau pe neașteptate contururile puternice ale unor clădiri și construcții din oțel. Noaptea, priveliștea era și mai uimitoare. În beznă, ardeau, ca niște stele mari, luminile vii ale turnurilor de pază și, de pretutindeni, se revărsa strălucirea clădirilor iluminate, a atelierelor și a șantierelor de construcție...

Zulusul Intzenga, strîngînd cu grijă ultimele fire din tutunul atît de prețios, își umplea luleaua pe care și-o lucrase singur. Stătea culcat alături de tovarășul lui chiar pe marginea estradei de lemn, sub un acoperiș jos, fără pereți. Acesta era locul pentru odihna de noapte a sute de muncitori. Becurile puternice, montate pe niște stîlpi înalți, aruncau o lumină vie în întunericul adînc al nopții deșertului. Undeva, în dreapta, lîngă împrejmuirea de sîrmă ghimpată, se auzeau pașii leneși ai santinelei. Cine știe din ce motive, pe tot teritoriul șantierului, se aflau multe posturi de pază, deși o evadare din lagăr în deșertul înconjurător ar fi fost egală, pur și simplu, cu o condamnare la spînzurătoare.

Adierea slabă a vîntului abia dacă putea să răcorească trupurile lor goale. Zulusul și indianul erau înfășurați, peste șolduri numai, cu o fîșie de pînză. Pielea neagră și cea arămie străluceau la fel sub lumina lanternelor purtate de santinele și care cădea pe marginea estradei. Aurobindo își freca mîinile care se transformaseră în niște labe grosolane pline de bătături și cu unghiile zdrobite. Cîndva, foarte demult, visase cele mai fine operații de chirurgie neurologică. Zîmbi amarnic, imaginîndu-și o operație de acest gen, efectuată cu labele sale. Intzenga își aprinse luleaua și, ghicind parcă gîndurile indianului, spuse:

— E amuzant să te gîndești că aici, în acest pustiu nelocuit de oameni, stau culcați doi studenți, care au lucrat nouă luni de zile ca săpători de pămînt și zdrobitori de piatră. Se vede că lumea este prea bogată în medici și hidrogeologi...

★

Aurobindo își întoarse involuntar capul spre stînga, în direcția de unde se auzea zgomotul uniform și monoton al uzinei electrice și se revărsa în întuneric strălucirea becurilor electrice. Acolo, se ridicau uriașe masive de beton, acoperite cu plăci groase de oțel — construcții ciudate și monstruoase, cu o destinație necunoscută. La o oarecare depărtare, se aflau niște case albe, demontabile — locuințele unor oameni gravi, care sosiseră de curînd, îmbrăcați în costume albe, impecabile, ce păreau că nu-și găsesc locul aici, în deșertul fără oameni. Mai erau și niște clădiri joase, fără ferestre, înconjurate de un șanț, care păreau izolate ermetic de lumea înconjurătoare. Dădeau impresia că într-însele se făuresc lucrări misterioase, ferite de lumina zilei și de privirea omului.

Intzenga și Aurobindo încercaseră pînă acum de multe ori să ghicească destinația acestor clădiri misterioase, construite atît de grabnic, într-un loc îndepărtat de toată lumea și neindicat pentru o viață obișnuită. Înțelegeau că numai un mare secret și, în același timp, o mare primejdie putuseră determina un stat, ce cîntărea fiecare penny al economiei sale care după război șchiopăta de ambele picioare, să efectueze o astfel de lucrare în inima deșertului.

Zulusul își exprimă bănuiala că era posibil ca banii să fi fost dați de o altă țară, care nu sărăcise, ci, dimpotrivă, se îmbogățise de pe urma acestui groaznic război. Probabil că această bănuială era justificată — deoarece Aurobindo auzise fragmente din conversațiile necunoscuților ce sosiseră cu cîtva timp înainte. Aceștia vorbeau cu accent american ușor de sezisat.

Dacă cei doi studenți condamnați ar fi putut lua parte la lucrările ce aveau loc în misterioasele clădiri, platforme și tuneluri, atunci și-ar fi putut da seama mai bine de rostul lor. Dar imediat ce clădirile fuseseră terminate la roșu, muncitorii de culoare pierduseră orice drept de acces în incinta orășelului. Acum, nu mai aveau nici o treabă acolo. Alaltăieri, majoritatea lucrătorilor plecaseră spre apus, către un golf izolat pe coastă, la marginea nisipurilor sterpe. Acolo, după cum aflaseră de la detașamentul de condamnați venit de la fața locului, construiseră piloni înalți de radioemisie.

Studenților le mai rămîneau vreo trei luni de muncă silnică. Ce fusese mai groaznic rămăsese în urmă și ei trecuseră cu bine prin toate încercările. Cîndva, mult mai tîrziu, aveau poate să povestească cît îi costase eforturile făcute pentru a fi niște robi ireproșabili și răbdători, care să suporte în tăcere orice jignire din partea oamenilor ce aveau dreptul să le comande — spre a nu reduce cumva la zero, printr-o izbucnire imprudentă, toate eforturile făcute pentru eliberarea cît mai grabnică.

...Inginerul-șef al șantierului dăduse ordine să se aleagă patruzeci de lucrători, dintre cei mai buni, pentru o călătorie îndepărtată pe mare. Aurobindo și Intzenga făceau și ei parte din acest grup, evitînd astfel în chip obiectiv transferarea lor la construcția căii ferate și căpătară trei zile de odihnă neașteptată. Mîine, trebuiau să părăsească lagărul, care acum devenise pustiu, și să plece cu camioanele la „Mila 80“, pe țărm, unde trebuiau să se îmbarce pe vapor.

Intzenga își terminase demult luleaua. Tutun nu mai avea și zulusul sugea melancolic muștiucul gol. Prietenii dormiseră aproape încontinuu timp de două zile și acum, creierul care se eliberase de ceața oboselii, cerea activitate. Intzenga se întinse și se așeză, strîngîndu-și picioarele sub el.

— Am tras cu urechea și-am auzit cîte ceva din discuția celor doi ingineri nou sosiți. În a treia zi, m-au trimis să le spăl mașina... începu el gînditor.

— Au vorbit față de tine?—seîndoi Aurobindo.

— Da, așa s-a-ntîmplat. Inginerii americani nu și-au putut închipui că un negru murdar și ignorant ar putea pricepe ceva din discuția lor. Nu e vina lor. Ha! ha! ha! — rîse zulusul — de unde să știe ei că acest negru nu mai avea mult pînă să primească titlul universitar și că, numai datorită concetățenilor săi „culți“, s-a întors la starea de sălbăticie de mai înainte. Englezii au perfectă dreptate...

— În ce privință? — întrebă nerăbdător Aurobindo.

— Au dreptate cînd spun că sălbaticii sînt mai liniștiți. Le este mai ușor să se simtă dumnezei albi... infailibili și de neînțeles...

— Ajunge cu glumele... Ce anume ai auzit de la acești „dumnezei“?

— Unul a spus: „aici am isprăvit înainte de termen“. Iar celălalt a răspuns: „a rămas numai poligonul de pe reciful Nimfelor...“

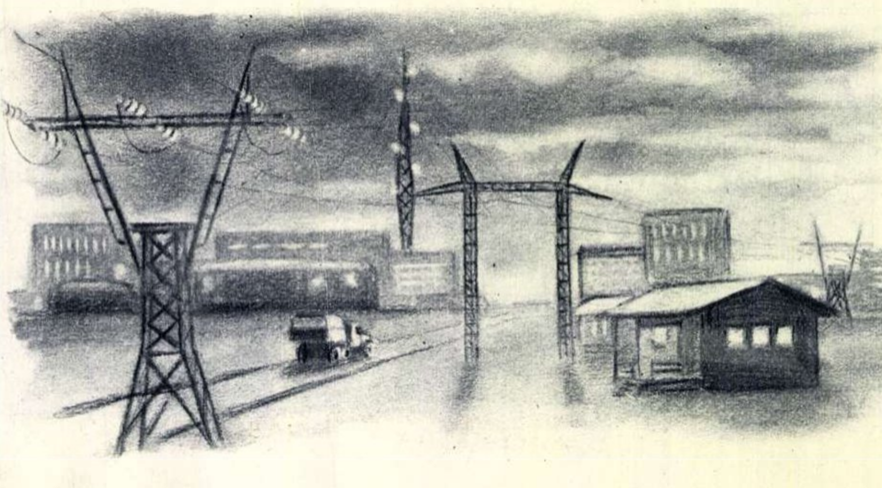

— Poligonul? — exclamă Aurobindo.

— Mai încet. Da, poligonul, am auzit bine... Dar unde o fi reciful acesta al Nimfelor?

— Nu știu. E vorba, probabil, de niște insulițe mici în ocean...

Zulusul luă din nou luleaua goală, rozînd cu înverșunare muștiucul. Fața lui energică se încordă, maxilarele tari i se contractară puternic.

— Într-adevăr, ai reușit să auzi ce este mai important — spuse Aurobindo, după cîteva minute de chibzuire. — Va să zică asta e destinația călătoriei noastre...

Intzenga nu răspunse. Nările îi fremătau de mînie. Se străduia să-și imagineze tabloul general al întregii construcții, reintegrîndu-l în minte din părțile la a căror construire luase parte și după informațiile fragmentare obținute de la alți deținuți ce veniseră în detașamentul său de la secțiile învecinate. Uriașele subterane, căptușite cu oțel și beton și care se continuau cu doi pereți groși, fuseseră orientate spre nord-vest. Drumul către litoral, care străbătea pustiul, se îndrepta tot spre nord-vest... Departe, în deșert, se desfășurau două șiruri paralele de piloni de oțel, prevăzuți cu antene. Se îndreptau tot spre nord-vest și, probabil, ajungeau pînă la litoral. Da, toate se îndreptau spre nord-vest, în direcția recifului Nimfelor, în direcția poligonului. Zulusul tresări. I se păru că ghicise misterul acestor ciudate lucrări. Grăbindu-se, parcă temîndu-se să nu-i scape dezlegarea enigmei, Intzenga începu să șoptească la urechea indianului rezultatul meditațiilor sale. Aurobindo strînse puternic mîna prietenului său.

— Ai dreptate, dragul meu. De-aici vor să tragă cu ceva în acest recif. Și cu ce altceva, dacă nu cu rachete? Dar dacă de aici și pînă la litoral sînt aproape o mie de mile, plus cît o mai fi pînă la insule, rezultă că avem de-a face cu un poligon neobișnuit ca lungime, de peste o mie de mile. Despre astfel de rachete n-am auzit încă: cred că trebuie să fie rachete atomice. Am aflat un lucru extrem de interesant... Va să zică ăsta este motivul pentru care, aici, într-un loc ascuns de toată lumea, se face o construcție atît de scumpă...

— Stt!... Vine cineva — șopti zulusul, auzind niște pași care se apropiau.

Cei doi foști studenți se întinseră repede pe platformă. O siluetă întunecată trecu încet la vreo douăzeci de metri de marginea platformei. Era una dintre santinelele ce păzeau, ziua și noaptea, împrejurimile șantierului.

★

De după dunele roșii de nisip, albastrul mării se lumină. Aurobindo tresări. După îndelungata ședere în pustiu, mireasma mării era deosebit de înviorătoare, umedă și proaspătă, extrem de promițătoare. Într-adevăr, întoarcerea la mare constituia pentru Aurobindo speranța grabnicei eliberări. Ea nu semăna nici pe departe cu plecarea din Capetown. Atunci, îmbarcarea avusese loc pe un timp urît și fuseseră nevoiți să călătorească în cala de mărfuri a vasului, umedă și înăbușitoare. Atunci, marea nu făgăduia nimic, ci numai grelele încercări ce-i așteptau într-o țară îndepărtată și o existență chinuită și înjositoare.

Camioanele se opriră. Oamenii coborîră, scuturîndu-se de praful gros și îndreptîndu-și oasele. Sergentul, care comanda detașamentul de lucru, începu să vorbească ceva cu ofițerul care se apropiase într-o mașină albă, militară. Apoi, echipa de lucrători deținuți porni în pas rapid pe drumul ce ducea spre port. Abia reușiră deținuții aduși să se instaleze, ocupînd aproape toate încăperile micului vapor, că vasul și porni la drum. După cum se vedea lucrările de pe insulă erau foarte urgente... Către sfîrșitul celei de a doua zile, judecînd după agitația care domnea pe punte, deținuții ghiciră că se apropiau de țintă. Motorul vasului se opri și, apoi, se auzi huruitul lanțului ancorei. Era spre amurg, cînd becurile slabe ale calei începură să arunce o lumină palidă în jurul orificiului întunecat al chepengului deschis. Detașamentul de muncă fu scos pe punte abia spre dimineață. Valurile cenușii se loveau de bordurile vasului și se rostogoleau spre țărm. Zorile tropicelui se ridicau deasupra recifului în toată puterea lor. Primele raze străpunseră pe neașteptate pîcla umedă și tulbure, iar astrul solar apăru deodată, inundînd totul într-o lumină roșietică vie. O ușoară ceață argintie apăru deasupra recifului și aceasta începu să strălucească în unde sidefii ca pereții nesfîrșiți ai unei scoici monstruoase. La stînga, în marea deschisă, se pierdea un promontoriu larg ca o platformă joasă și stîncoasă, nivelată de flux. În partea de vest a promontoriului, la o distanță de două mile, se vedea linia albă a valurilor, izbindu-se de stînci. În fundul unui mic golf, chiar în fața prorei vasului, se înălța un mic masiv muntos. Povîrnișurile lui stîncoase și dezgolite coborau pînă în dreptul tufișurilor de mangrove, care colorau în tonuri întunecate poalele muntelui. În dreapta, se întindea fîșia roșietică și lată a plajei.

Deținuții începură să descarce vasul. Stînd în apă pînă la brîu, clătinîndu-se sub izbiturile valurilor pe nisipul care le fugea de sub picioare, oamenii descărcară din șalupe, pe bancul de nisip de pe litoral, lăzi grele și saci, bare de fier și mosoare mari de cabluri. În dimineața următoare, munca fu reluată pe întuneric, înainte de ivirea zorilor. Așa a ținut trei zile de-a rîndul, pînă cînd, în sfîrșit, fură așezate pe țărm ultimele lăzi și butoaie cu benzină, în fața muntelui de materiale aranjate în rînduri drepte.

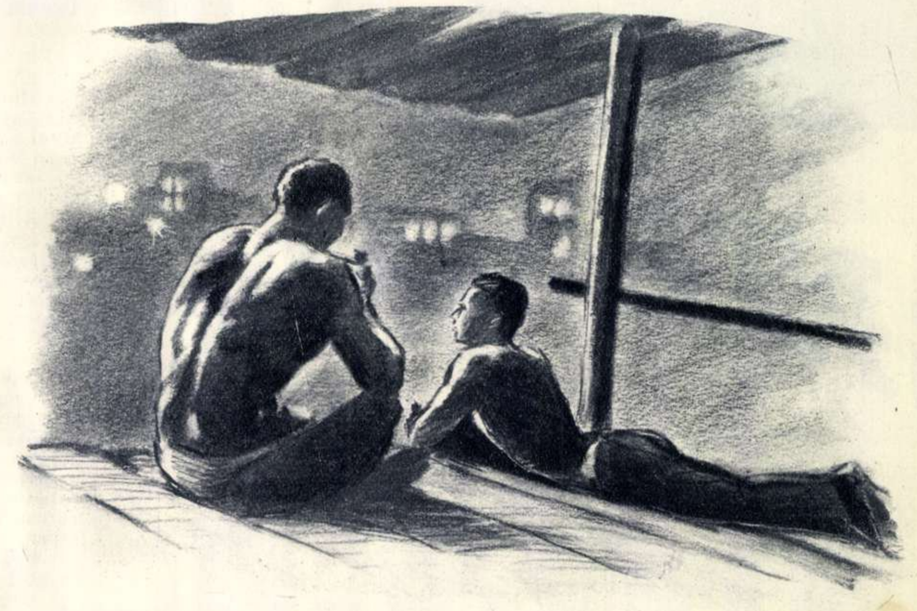

În tot timpul acesta, nici o ființă omenească nu se apropiase de locul unde se efectua descărcarea — insula era complet nelocuită. Liniștea aceasta preistorică era tulburată numai de zgomotul macaralelor și de strigătele neîntrerupte ale oamenilor care mînuiau greutăți, acompaniat de țipetele stridente ale păsărilor de mare și de talazurile jucăușe ale mării.

După munca neînchipuit de grea din deșertul arzător, deținuții răsuflară aici mai în voie. Li se părea ca o libertate și faptul că aici nu existau santinelele înarmate cu automate, grenate și revolvere care însoțeau cu insistență, în deșert, fiecare grup de muncitori. În curînd însă, Intzenga și Aurobindo înțeleseră cauza acestei „încrederi“ față de deținuți...

Cei doi prieteni primiseră sarcina să fixeze un stîlp solid de fier, chiar pe marginea recifului, acolo, unde suprafața netezită de valuri a coralilor se acoperea cu aproape un metru de apă în timpul fluxului. O echipă de muncitori cărase un butoiaș cu ciment, stîlpul, piroane de fier și un ciocan și, lăsîndu-l pe zulus împreună cu Aurobindo, se îndreptară spre altă suprafață netedă a recifului. Prietenii găuriră cu îndîrjire piatra, schimbîndu-se pe rînd la ciocan. Stîlpul trebuia pus și cimentat pînă la flux, și deținuții se grăbiră din toate puterile.

Găurirea stîncii se apropia de sfîrșit. Vrînd să se răcorească, Intzenga și Aurobindo se duseră spre marginea recifului, să facă o baie la cel mult două sute de picioare de stîlp. Limita recifului se întrerupea brusc în apa transparentă și adîncă de vreo 20 de picioare. Chiar și prin mișcarea valurilor se zărea clar fundul argintiu de nisip. Dar înainte să ajungă la povîrniș, cei doi prieteni se opriră deodată înspăimîntați. La ei priveau o mulțime de ochi, lipsiți de orice expresie, dar cu o insistență înfricoșătoare. Erau rechinii, cu cozile lor oblice, aripioarele dorsale ascuțite și boturile conice, cu gurile colțurate, căscate într-atît, încît li se vedeau foarte bine dinții înspăimîntători.

Aurobindo știa din geografie despre abundența uimitoare a rechinilor în apele Australiei, dar tabloul real care i se înfățișa înaintea ochilor îl umplu de groază. Trupurile gigantice, de cîte zece metri, ale acestor răpitori de culoarea cenușie a plumbului, forfoteau pretutindeni.

— Ce mîrșăvie mai este și asta, în numele tuturor dracilor! — exclamă zulusul.

— Așa numiții rechini albi, sau rechini antropofagi, cea mai teribilă specie — răspunse melancolic indianul — iată cine sînt adevărații noștri păzitori. Încearcă să evadezi de aici cu o plută sau cu o șalupă! O răstoarnă imediat și te sfîșie în bucăți. Nici nu poate fi vorba să mai înoți... Acum e de înțeles de ce șefii noștri s-au scăldat numai pe plaja udată de apă mică, chiar lîngă mal!...

Două oribile creaturi își ridicară deasupra apei boturile enorme și urmăreau cu atenție mișcările oamenilor, legănîndu-și cozile. Zulusul se înfurie pe neașteptate. Rupse, apăsînd cu piciorul, o bucată mare de coral și-o aruncă cu putere în capul rechinului. Piatra lovi monstrul lîngă ochi, dar rechinul nu-i dădu nici o atenție; în schimb, altul care înota sub apă, se întoarse cît ai clipi din ochi și înșfăcă „obuzul“ care cădea la fund, aruncat în mod inutil de Intzenga.

Zulusul scuipă în ciudă și se întoarse.

Prietenii lucrară pînă la venirea fluxului și numai cînd primele lui valuri loviră în recif, reușiră, ca, în cele din urmă, să fixeze stîlpul vertical. Nu le mai rămînea altceva de făcut decît doar să-l cimenteze. Aurobindo scotea grăbit apa din gropiță, în timp ce zulusul amesteca cimentul de Portland. Un strigăt năprasnic izbucni atunci din pieptul lui Intzenga. Fluxul se ridica încet și pe suprafața malului stîncos se și afla cam un sfert de metru de apă; numai o mică proeminență, unde lucrau prietenii noștri, rămăsese neinundată ca o insuliță. Un rechin de vreo zece metri înotă pînă la marginea abruptă a recifului, sări din mers pe marginea lui, se răsturnă greoi într-o rînă și apoi se tîrî, legănîndu-se cînd într-o parte, cînd în alta, șerpuindu-și tot trupul în direcția stîlpului. Părul indianului se făcu măciucă. Își apucă prietenul de mînă și se smuci către mal. Dar acum era prea tîrziu. Între țărm și marginea recifului, suprafața coralilor avea o mică adîncitură, cam vreo jumătate de metru, nu mai mult. Rechinului îi fu de ajuns și atît. Monstrul se rostogoli în adîncitură și începu să se miște și mai repede. O secundă și se află între țărm și cei doi prieteni. Ei se opriră... Intzenga sări îndărăt, spre stîlp și apucă ciocanul greu.

(Continuarea în numărul viitor.)

Vînt potrivit, cinci metri pe secundă... ←

Îmbarcarea în avion, în vederea saltului de la 1000 metri.

GATA, SALT!

Parașutistul a ajuns cu bine pe pămînt. Tovarășii îl ajută să-și desfacă suspantele...

...Întîi a sărit cu parașuta un profesor de istorie, apoi o fetiță de vreo 16 ani, apoi un director de școală, și iar o fetiță de vreo 15 ani și jumătate, și încă un băiat, și încă un profesor... și așa, pînă ce din cîteva avioane a sărit... o școală întreagă. Nu elevii și profesorii unei școli de parașutism, ci elevii și profesorii unei școli medii, care numai din sportivitate fac parașutism.

Povestea acestor săritori cu parașuta e deosebit de interesantă. Eroii ei trăiesc într-un modest tîrg de provincie: Medgidia. Noi am aflat-o spre sfîrșitul acestei primăveri, pe un aeroport sportiv din jurul Capitalei. În acea zi, cerul era de azur; vîntul bătea ușor: 5 metri pe secundă. Cîteva avioane cu bîzîit de libelulă se-nvîrteau pe sus, în zbor de antrenament. Apoi totul s-a liniștit, pînă ce un avion mare se îndreptă spre aeroport, zumzăind puternic din cele trei motoare ale sale. Aparatul, la vreo mie de metri înălțime, execută un viraj și, parcă atîrnat deasupra cîmpului verde, lăsă să alunece din el o mulțime de puncte. În cîteva clipe, punctele luară altă înfățișare, transformîndu-se mai întîi în niște umbreluțe și apoi în cupole multicolore. Tinerii din Medgidia coborau cu parașutele...

Cine sînt acești cuceritori ai înălțimilor?

...În 1952, pe lîngă Școala medie mixtă din Medgidia, s-a constituit un grup de parașutiști sportivi. Nimic deosebit. Dar inițiativa n-a fost luată de profesorul de educație fizică, ci de un profesor de istorie. Pe profesor îl cheamă Constantin Olteanu, iar vîrsta lui de 42 ani depășise de mult anii ceruți parașutiștilor sportivi. Nici al doilea membru al grupului nu îndeplinea condițiile de vîrstă. De data aceasta era vorba de elevul Iliescu Romeo, din clasa a X-a, în etate de 15 ani și jumătate. Al treilea a fost instructorul superior de pionieri Tudor Cristenco. Fusese deci nevoie ca pentru doi dintre ei să se obțină dispensă de vîrstă, lucru cam greu, dar care pînă la urmă s-a rezolvat. Entuziasmul lor pentru acest sport a fost garanția care face să se treacă uneori de granițele unui barem. Profesorul de istorie și elevul reprezentau două generații; aveau însă aceeași pasiune — parașutismul. Și astfel, pentru prima oară, în 1952, ei au sărit cu parașutele la Constanța. Apoi și-au luat brevetele.

Deci, la început au fost trei...

...În 1954, în același avion din care săriseră cu doi ani în urmă primii trei, deasupra aceluiași aeroport de la Constanța, stăteau pe bănci alți tineri, tot de la Școala medie mixtă din Medgidia, și așteptau cu emoție clipa lansării.

De cînd așteptau momentul acesta! Profesorul Olteanu și ceilalți tovarăși le vorbiseră de multe ori despre frumusețea saltului. Vor fi oare la înălțimea așteptărilor?

De data aceasta, cel care s-a avîntat primul nu a mai fost profesorul de istorie, ci profesorul de romînă, Gheorghe Dumitrescu, directorul școlii. Apoi au sărit: profesorul Gheorghe Răuța, contabilul Marcel Lozneanu, secretarele Ana Foca și Georgeta Paraschiv și, la urmă, elevii fruntași în învățătură!

Prima, a doua și a treia lansare cu parașuta au decurs bine și 38 sportivi au obținut brevetele de parașutiști sportivi. Aceasta a fost a doua serie...

Primăvara lui 1955. Aeroportul sportiv din București a găzduit timp de aproape două săptămîni pe o bună parte dintre elevii și profesorii din Medgidia. De data aceasta, erau 147. Au venit

Instructorul N. Popescu dă explicații elevilor asupra pieselor unui motor de avion. Tinerii parașutiști sportivi se inițiază astfel și în tainele mecanicei.

aici să-și ia a treia serie de brevete, în decurs de trei ani. Aproape nici unul dintre elevi nu avea mai mult de 17 ani. Și toți au reușit. Primul a sărit iarăși profesorul de istorie, care acum are 45 ani. Apoi, cel de romînă, care în ziua aceea împlinise 28 ani. Aceștia au fost urmați de încă cinci profesori și 140 de elevi, printre care 60 de fete... A sărit și administratorul internatului, Stan Matacă. Cît de dîrz se opusese el acestui sport, o știu cu toții, și elevii, și profesorii. Pînă la urmă, a ajuns și el parașutist sportiv.

Omer Muvegel, tătăroaica din Murfatlar (Basarabi), raionul Medgidia, este elevă în clasa a IX-a. N-a împlinit vîrsta de 16 ani, dar încă din toamna trecută poartă în buzunarul de la piept brevetul de parașutist sportiv. De atunci, sare mereu cu parașuta, și la Constanța, și la București.

Cît n-a plîns Muvegel pînă i s-a permis să sară pentru prima oară!... Nu împlinise încă vîrsta legală. Și cît de mîndră era mai apoi, cînd, la Constanța, a executat primele salturi și a obținut brevetul! Dacă nu i s-ar fi dat dispensa de vîrstă, s-ar fi considerat nefericită. Cînd profesorul Dumitrescu a intrat în clasa ei și a întrebat cine se înscrie în cercul de parașutiști sportivi, toți cei 42 de elevi și eleve s-au înscris. Același lucru s-a întîmplat și în clasa a IX-a B; la fel și în a X-a. Pe deasupra, au mai aderat și douăzeci de elevi de la școala metalurgică. Ar fi putut răbda micuța tătăroaică să fie ținută încă un an sau doi departe de sportul atît de iubit?...

...Gorobei Victor, din clasa a IX-a medie, e fiul unei deputate în Marea Adunare Națională, iar Nedelcu Maria, din aceeași clasă, e fiica unui colectivist din Siliștea. Amîndoi erau emoționați de bucurie după ce, împreună, au sărit a doua oară de la o mie de metri. La al treilea salt — ultimul cu acel prilej — erau fericiți. Le era asigurat brevetul de parașutist sportiv.

★

Vreți să știți poate care sînt planurile de viitor ale acestor eroi ai văzduhului? Ce vor face după terminarea învățăturii la școală? Micuța tătăroaică, Omer Muvegel, ai cărei părinți sînt țărani colectiviști, dorește să devină tractoristă. Oprea Maria visează să devină aviatoare, Feisula Fahredin are același ideal, iar Gorobei Victor vrea să fie medic.

Aceasta este povestea adevărată a unui colectiv de tineri care, îndrăgind una din cele mai interesante ramuri ale sportului, au devenit parașutiști sportivi.

F. URSEANU

Înainte de îmbarcare, eleva tătăroaică Omer Muveghel este ajutată să-și fixeze parașuta. Peste cîteva clipe, ea se va lansa de la o mie de metri.

Cu cîteva minute înainte de îmbarcare, prof. Gh. Dumitrescu, directorul școlii, și C. Olteanu, profesorul de istorie, discută asupra „saltului la liber" pe care-l vor executa pentru prima oară.

PURTĂTORI AI S

CE AVEM NOI DE APĂRAT

Am întîlnit-o pe Draghina Curtu, președinta gospodăriei agricole colective din comuna Șemlac, regiunea Arad, nu pe cîmp, cercetînd starea semănăturilor, sau la sediul gospodăriei, punînd în ordine treburile, ci la București. Președinta de colectivă venise aci ca delegată la Adunarea reprezentanților mișcării pentru apărarea păcii din țara noastră. Și iată că, la sfîrșitul lucrărilor Adunării, ea a fost aleasă în delegația poporului nostru la Adunarea mondială a forțelor iubitoare de pace care va avea loc la Helsinki. Am reținut-o din mijlocul unui grup numeros în care se discuta cu aprindere, tocmai pentru a afla părerea ei despre marea întîlnire pentru pace.

„Am să mă întîlnesc acolo cu luptători pentru pace din toată lumea — ne spune Draghina Curtu. Și tuturor le voi spune ce avem noi de apărat. Iacă-tă, bunăoară, eu, ca și mulți alții din gospodăria noastră, n-am avut înainte vreme nici un fel de avere. Iar acum, fiecare din cele o mie de suflete ale gospodăriei noastre este stăpînul a peste 1.100 de hectare, cît se întinde gospodăria. Sau cele trei sute de mame din colectivă, cele o mie de mame din comună n-au de apărat, ca și mine, viața copiilor lor? Acum, și mai cu seamă după Conferința de la Varșovia și încheierea Tratatului, toate aceste bunuri ale noastre, viața copiilor noștri au apărători de nădejde. La Helsinki, ne vom strădui cu toții, reprezentanți ai milioanelor de oameni, să găsim noi mijloace pentru a împiedica dezlănțuirea unui război, pentru a găsi drumul care să ducă la înțelegerea între popoare."

I. CIOARĂ

MAMA-EROINĂ

Acum zece ani și mai bine, într-un bordei dărăpănat de la marginea Bucureștiului, o femeie tînără năștea cel de-al șaselea copil. Femeia se numea Aurelia Voican. Soțul său, vatman la tramvaie, bolnav și cu o leafă de mizerie, trebuia așadar să susțină șapte guri flămînde. Era iarnă. Focul murise de mult în vatră, fără speranțe de a se mai aprinde. Noul născut venise pe lume pentru a mări necazurile și lipsurile celor ai casei.

Am vizitat-o pe Aurelia Voican acum cîteva zile. Locuiește într-un minunat bloc muncitoresc, în cartierul Tei, ridicat de întreprinderea I.T.B. Băiatul născut în acea zi de iarnă era ultimul copil pe care atunci soții Voican mai doreau să-l aducă pe lume. Eliberarea patriei noastre a însemnat însă începerea unei vieți noi și pentru vatmanul Pandele Voican și familia sa. De atunci, Aurelia Voican a mai născut încă cinci copii, astfel încît ea se poate lăuda azi cu opt băieți și trei fete.

Pe lîngă locuința spațioasă pe care soții Voican au căpătat-o în zilele noastre, statul nostru se îngrijește ca toți copiii ei să poată urma gratuit școlile.

— La Helsinki, voi purta mereu fotografia celor 11 copii ai mei — mi-a spus mama-eroină Aurelia. Iată pentru cine trăiesc și pentru cine îmi voi spune cuvîntul de pace. Cînd aveam doisprezece ani, tatăl meu a murit în război. Nu, nu mai vreau ca și cei 11 copii ai mei să rămînă orfani. După cum nu vreau ca ei să-și piardă viața în război. La Helsinki, vor veni mame din lumea întreagă. Și ele vor veni mînate de aceleași gînduri și dorințe ca și mine. Va trebui să ne unim cu toate și să formăm un zid viu în fața ațîțătorilor la război, în apărarea copiilor noștri dragi.

Liviu MAIOR

Mama-eroină Aurelia Voican, în mijlocul familiei sale.

IN APĂRAREA TEZAURULUI ARTISTIC

E o oră nepotrivită pentru vizită. Mă gîndesc tot timpul la lucrul acesta, în timp ce mă îndrept spre hotelul în care locuiește cunoscutul nostru sculptor Csorvassy. Din hol, obțin legătura cu camera sa. La celălalt capăt al firului, o voce amabilă și prietenoasă mă roagă să poftesc deîndată sus. Apoi adaugă:

— Poate doriți mai bine să cobor eu în hol?

Mă așteaptă în fața liftului și, luîndu-mă de braț, mă conduce spre camera sa.

— Am să vă rețin doar trei minute — continui eu să mă scuz.

Rămînem cu toate acestea mai bine de trei ore, căci autorul „Răscoalei lui Dozsa" găsește mereu să-mi spună cîte ceva interesant. Sculptorul Ștefan Csorvassy, laureat al Premiului de Stat, distins cu Medalia de Aur a Păcii, a păstrat simplitatea tîmplarului Csorvassy de ieri, cel fără diplome și onoruri.

Din toate cuvintele și activitatea sa, se desprinde ușor trăsătura sa cea mai caracteristică: setea continuă de învățătură, dorința uriașă de a cunoaște, de a acumula neîncetat. Chiar și vorbele sale de acum mărturisesc în continuare același lucru:

— Conferința de la Varșovia și în special Tratatul de prietenie, colaborare și asistență mutuală dau o ripostă puternică imperialismului cotropitor, dovedind lumii întregi dorința de pace a lagărului socialismului și hotărîrea fermă pe care țările lui au arătat-o în organizarea unei apărări colective. El va prilejui o și mai strînsă legătură între oamenii muncii din țările noastre prietene, deci și între oamenii de artă, lucru atît de necesar promovării tezaurului artistic.

În legătură cu plecarea sa la Helsinki, tovarășul Csorvassy a declarat:

— La Helsinki, vor veni iubitori de pace din lumea întreagă. Vom putea să ne cunoaștem, să învățăm unii de la alții. Dar în primul rînd, să ne organizăm toată munca și eforturile noastre într-o luptă comună împotriva ațîțătorilor la un nou război. În ce mă privește, eu pregătesc în clipa de față cea mai importantă lucrare a carierii mele, inspirată din măreața luptă a popoarelor pentru pace.

Ilarie MURGU

OLIEI DE PACE

Eroul Muncii Socialiste Haidu Iuliu stînd de vorbă, într-una din pauzele lucrărilor Adunării, cu comandorul francez G. Jouneau, invitat la lucrările Adunării reprezentanţilor mişcării pentru apărarea păcii din R.P.R.

DELEGATUL BRIGĂZII PĂCII

Pe reverul hainei, îi străluceşte steaua de Erou al Muncii Socialiste. Iar alături de ea, o insignă mai mică, ce te vesteşte că cel ce o poartă e un luptător pentru biruinţa vieţii, pentru biruinţa muncii paşnice. În faţă-mi, se află atît de cunoscutul miner fruntaş din ţara noastră, delegat la Adunarea reprezentanţilor mişcării pentru apărarea păcii din R.P.R., Iuliu Haidu. De cîteva minute a aflat că va face parte din delegaţia ce va duce cuvîntul de pace al poporului nostru la Helsinki. „Mă bucur tare că fac parte din delegaţie. Şi s-or bucura şi ortacii din brigadă, din brigada noastră, a păcii, cum am numit-o noi. Cînd am venit aci la Adunare, am adus cu mine vestea unui succes de seamă al brigăzii noastre în lupta pentru pace, pentru întărirea ţării noastre: am început să lucrăm în contul anului 1959. Iar în cinstea Adunării de la Helsinki, brigada noastră îşi ia angajamentul să termine pînă la sfîrşitul acestui an şi sarcinile de plan pentru 1959. Aşa înţelegem noi, minerii, să slujim cauza păcii".

În cuvintele acestui harnic miner simţi vibrînd hotărîrea întregului nostru popor muncitor de a-şi întări patria, de a apăra şi dezvolta construcţiile socialismului, de a apăra pacea.

C. BĂRBULESCU

CUNOSCÎND FĂRĂDELEGILE MILITARIŞTILOR

„...Fratele meu era rabinul oraşului Auschwitz cînd hitleriştii şi-au făcut acolo apariţia. Nu mai există nici el, nici întreaga sa familie... Cît despre mine, ce să spun: lagăre, schingiuiri..."

Un om povesteşte despre suferinţele îndurate de el şi familia sa, despre suferinţele a milioane de semeni ai săi de pe urma militariştilor hitlerişti. Iar apoi scoate din bibliotecă o carte şi mi-o întinde. Din filele ei, se desprinde sîngeroasa istorie a ghetto-ului din Varşovia. Mă lasă s-o răsfoiesc şi apoi continuă:

„Noi, cei ce-am plătit un tribut de sînge şi lacrimi atît de greu în ultimul război mondial, cei care am simţit pe propria noastră piele cruzimea militarismului german, cei care astăzi ne bucurăm de egalitate în drepturi în Republica Populară Romînă şi avem asigurate cele mai depline libertăţi, vom şti să alăturăm efortul nostru la cel al poporului romîn şi al minorităţilor naţionale, spre a împiedica ca mîinile pătate de sîngele familiilor noastre să se ridice din nou ameninţătoare".

Cel care îmi comunică această credinţă nestrămutată a sa în victoria forţelor păcii este unul din sutele de delegaţi la Adunarea reprezentanţilor mişcării pentru apărarea păcii din ţara noastră, dr. Mozes Rosen, şef-rabinul cultului mozaic. Iar acolo, la Adunare, delegaţii l-au ales printre cei ce vor duce la Helsinki cuvîntul poporului nostru paşnic.

B. COMAN

UN INSTRUMENT EFICACE

La Adunarea reprezentanţilor mişcării pentru apărarea păcii din R.P.R., s-a dovedit, o dată mai mult, unitatea în gînduri şi simţiri a poporului nostru iubitor de pace. Şi aci este vorba numai de cele peste 11 milioane şi jumătate de semnături strînse în ţara noastră pe Apelul Păcii. Această unitate constituie o forţă a cărei sursă rezidă în însăşi orînduirea noastră socială şi de stat.

Totodată, la Adunare s-a îmbinat hotărîrea poporului nostru de a apăra pacea, cu hotărîrea de a-şi apăra libertatea cucerită cu atît de grele sacrificii. Oamenii care au suferit de lipsa de libertate şi care acum trăiesc în deplină libertate o iubesc din adîncul fiinţei lor şi înţeleg să facă totul ca să o apere. Din acest punct de vedere, un aport deosebit îl aduce Tratatul încheiat la Conferinţa de la Varşovia pe care îl consider nu numai ca fără precedent, dar şi ca bază a unei uriaşe forţe puse în slujba păcii şi libertăţii.

În ceea ce priveşte Adunarea mondială a reprezentanţilor forţelor iubitoare de pace ce va avea loc la Helsinki, şi la care voi avea cinstea să particip ca membru al delegaţiei poporului nostru, ea va fi un îndreptar şi un sprijin în lupta popoarelor pentru pace, un instrument eficace pe plan internaţional în lupta pentru destinderea încordării internaţionale, pentru rezolvarea problemelor internaţionale pe calea tratativelor, pe baza încrederii reciproce.

C. PARASCHIVESCU-BĂLĂCEANU
jurist, vicepreşedinte al Asociaţiei Juriştilor din R. P. R.

REAZEM DE PREŢ AL ARTEI

Ioana Nicola s-a urcat pe scenă în anul în care s-a născut Republica noastră. De atunci, mulţi spectatori au văzut-o şi au aplaudat-o. În mintea celor care i-au ascultat vocea caldă, ea capătă pe rînd chipul uneia sau alteia dintre eroine. Dar cîţi ştiu că în viaţă Ioana Nicola a avut odinioară de interpretat un alt rol, pe care voia să ceară vieţii să i-l schimbe, să i-l dea pe cel pentru care se ştia născută: artistă. Dar războiul o ţintuia departe de scenă, privighetoare cu aripile legate. S-a zbătut şi a pornit să zboare spre artă. Curînd după aceea, a venit eliberarea şi a deschis oamenilor toate porţile. Cînd în 1947 a pornit din conservator spre scenă, Ioana Nicola a cunoscut din plin sprijinul şi încurajarea partidului şi guvernului. Şi a înţeles, laolaltă cu atîţi oameni ai muncii din ţara noastră, că viaţa cea nouă îi este prietenă şi aliată şi că trebuie să lupte pentru viaţă ca pentru cel mai preţios lucru.

Ioana Nicola s-a împiedicat o dată de războiul care i se pusese de-a curmezişul drumului. E cel mai de temut duşman pe care şi-l cunoaşte. Acum, cînd popoarele se unesc să-l stîrpească, în numele vieţii, Ioana Nicola va fi printre cei care vor afirma la Helsinki voinţa noastră de pace.

Anca **ARGHIR**

(Continuare din pag. 9)

vinge, că dreptatea va triumfa. În moartea lui Tai-Ho este cuprins însuşi înţelesul adînc al dragostei de viaţă.

Cred că rolurile în care se manifestă din plin optimismul şi dragostea de viaţă îmi sînt cele mai apropiate.

Eroine ca Svetlana, Janna, Assol, m-au atras întotdeauna prin vitalitatea şi robusteţea lor psihică.

★

Le-am citit tovarăşilor mei ceea ce am scris pînă aici şi au fost şi ei de părere că n-am izbutit să dau o imagine limpede a artei noastre coregrafice, a semnificaţiei ei.

De altfel, o mărturisesc, nici nu-mi pot lua asupra mea sarcina grea de a o defini.

Pot spune numai ceea ce simt şi anume că, atunci cînd este sinceră şi autentică, arta baletului înnobilează sufletul omului şi-l umple de adîncă bucurie.

Pentru noi, slujitorii acestei arte, ea are nebănuite taine, care aşteaptă să le dezlegăm, pe care aspirăm să le dezlegăm.

A şti să înţelegi şi să redai ideea din miezul operei, concepţia ei, să te contopeşti în chip organic cu muzica, să stăpîneşti pe deplin tehnica dansului, acestea sînt însuşirile care se cer maeştrilor artei coregrafice.

Se ştie că talentul înseamnă, mai ales, muncă necontenită. Aş putea spune că orice artă, şi mai ales baletul, cere o muncă tenace, neobosită, de zi cu zi. Această muncă trebuie să devină o necesitate pentru artist; numai atunci ea se poate transforma într-o creaţie inspirată, fecundă în bucurii.

Cred că şi colegii mei romîni au înţeles acest adevăr, căci am văzut, atît la repetiţii cît şi în timpul spectacolelor, cu cîtă abnegaţie şi cu cît devotament se dăruieşte colectivul muncii sale.

Noi nu vom uita acestea niciodată.

Oare poţi uita cum, în cadrul unor simple repetiţii de lucru, colegii noştri romîni s-au machiat şi şi-au îmbrăcat costumele pentru ca noi să ne familiarizăm cu spectacolul în care urma să colaborăm, pentru a intra în stilul spectacolului? Sau cum orchestra repeta de multe ori pasaje întregi, obositoare, dacă aceasta ne era necesară nouă? Putem uita oare cum maestrul de balet Bela Balogh, pentru a ne putea ajuta mai mult în timpul spectacolului, s-a machiat şi a intrat în corpul de balet, fapt care nu intra de loc în obligaţiile sale? Sau cum dirijorul Robert Rosensteck folosea orice moment, în sală sau pe culoarul teatrului, la noi la hotel sau la restaurantul „Pescăruş", unde am luat o dată masa împreună, pentru a-şi preciza unele ritmuri ale dansului nostru, noi pentru el? Toate acestea nu se pot uita.

Nu ştiu dacă îşi vor aminti de noi, cu vreo vorbă bună, aceşti oameni minunaţi, devotaţi artei lor, pe care i-am cunoscut în ţara dvs. Dar noi vom păstra pentru totdeauna în inimile noastre amintiri calde despre munca noastră comună, care ne-a adus atîta bucurie creatoare.

Olga LEPEŞINSKAIA

REZULTATELE CELUI DE AL TREILEA CONCURS DE JOCURI DISTRACTIVE AL REVISTEI „FLACĂRA"

Verificîndu-se dezlegările trimise în cadrul concursului, s-a constatat că unii participanţi au totalizat acelaşi număr de puncte. Ca urmare, procedîndu-se prin tragere la sorţi, premiile au fost repartizate astfel:

Premiul I. 202 puncte (o bicicletă) — Papuc Alexandru, electrician, Bucureşti.
Premiul II. 202 puncte (un aparat de radio) — Kuperman Matilda, laborantă, Bucureşti.
Premiul III. 199 puncte (un aparat de radio) — Pavica Victor, ofiţer, Constanţa.
Premiul IV. 199 puncte (un joc de tenis de masă) — Dima Sorin, asistent universitar, Bucureşti.

PREMII ÎN CĂRŢI

Popescu Magdalena, casnică, Bucureşti, 199 puncte; Ionescu Iordan, desenator proiectant, Bucureşti, 199 puncte; Mosor Nicolae, proiectant, Bucureşti, 199 puncte; Val. Moraru, maior, Bucureşti, 197 puncte; Rusescu Marcel, inginer, Bucureşti, 196 puncte.

ABONAMENTE LA REVISTA „FLACĂRA" PE UN AN

Rotaru Liviu, student, Bucureşti, 196 puncte; Silviu Karsfeld, asistent universitar, Bucureşti, 194 puncte; Iacob Venus, inginer, Bucureşti, 192 puncte; Păunescu Viorel, Bucureşti, 189 puncte; Liviu Baicu, ofiţer, Constanţa, 189 puncte; Mărgărit Ioan, student, Bucureşti, 189 puncte; Iancu Gheorghe, impiegat de mişcare, comuna Conţeşti, reg. Bucureşti, 187 puncte; Nicolae Goni, tehnician, Tecuci, 187 puncte; Spiridon Eugen, funcţionar, Bucureşti, 187 puncte; Predeţeanu Traian, profesor, Bucureşti, 187 puncte.

ABONAMENTE LA REVISTA „FLACĂRA" PE 6 LUNI

V. Vasilescu, asistent de cercetare I.C.E.I.L., Bucureşti, 187 puncte; Bîrsan Mircea, inspector cadre, Bucureşti, 187 puncte; Susanu Matei, inginer, Bucureşti, 184 puncte; Florina Popescu, inginer, Bucureşti, 184 puncte; Bojneag Silvia, studentă, Bucureşti, 184 puncte; Simion Ştefan, student, Bucureşti, 184 puncte; Bedighian Ohanes, profesor, Bucureşti, 184 puncte; Lupescu Alexandru, funcţionar, Bucureşti, 184 puncte; Zamfiratu Mihai, Bucureşti, 183 puncte; Nicolae Andrei, medic, Zimnicea, reg. Bucureşti, 183 puncte.

ABONAMENTE LA REVISTA „FLACĂRA" PE 3 LUNI

Gîrlişteanu Eliza, studentă, Timişoara, 182 puncte; Elisabeta Andrei, funcţionară, Bucureşti, 181 puncte; Gheorghe Andrei, arhitect, Bucureşti, 181 puncte; Dobrotă Ion, chimist, Turda, 181 puncte; Silviu Oişovici, funcţionar, Bucureşti, 180 puncte; Dumitrescu Valeriu, militar, Timişoara, 179 puncte; Gheorghe I. Gheorghe, topometru, Chitila, reg. Bucureşti, 178 puncte; Ionescu Mihai, student, Bucureşti, 178 puncte; Filipovici Silviu, funcţionar, Bucureşti, 177 puncte; Stoicescu Alice, dactilografă, Bucureşti, 177 puncte.

MENŢIUNI PENTRU JOCUL „PROBLEMĂ ARITMETICĂ"

(abonamente la revista „Flacăra" pe 3 luni)

Tănase Dumitru, elev, Bucureşti; Grigoriu Gheorghe, planificator, Roman; Negrea Melania, profesoară, Cluj.

REZULTATELE CONCURSULUI NOSTRU DE FOTOGRAFII

Examinîndu-se fotografiile prezentate în cadrul concursului fotografic organizat de revista noastră, comisia de atribuire a premiilor a decernat următoarele premii:

Premiul II, de lei 1200, a fost obţinut de tovarăşul Mircea Novac, din Bucureşti, pentru fotografiile: „Muzeul Doftana", „Copilărie fericită" şi aspecte de la „Grădina Botanică" din Cluj;

Premiul III, de lei 500, a fost obţinut de tovarăşul Sîrbu Gheorghe, din Iaşi, pentru fotografiile: „Povestea cu balaurul", „La pescuit" şi „Studiu".

Au obţinut menţiuni, a cîte un abonament pe un an la revista „Flacăra", tovarăşii:

Bonifaciu Sebastian, Bucureşti; Schmidt Ludovic, Timişoara; Tepordei Valentin, Bucureşti; Seewaldt Herman, Oraşul Stalin; Coman Aurel, Oraşul Stalin.

Trei zile emoţionante

Urmărind plutonul cicliştilor, am văzut Bulgaria din goana maşinii, dar imaginile persistă puternic în memorie, iar peisajul colorat al ţării de la sudul Dunării, cu oamenii săi harnici şi primitori, nu-l vom putea uita multă vreme. Peripeţiile primei curse cicliste Bucureşti-Sofia pot fi descrise pe zeci de pagini. Din toate se desprinde însă prietenia sinceră dintre cicliştii celor două ţări şi căldura cu care poporul bulgar i-a primit pe sportivii romîni.

De la Bucureşti pînă în portul dunărean Giurgiu plutonul celor 30 de ciclişti romîni şi bulgari a trecut ca o vijelie acoperind 60 km. în mai puţin de o oră şi jumătate, ceea ce înseamnă „gustarea de dimineaţă" pentru alergătorii de distanţe lungi. Podul prieteniei, magistrala de oţel care leagă malul romîn de malul bulgar, primeşte coloana cicliştilor care trec înşiraţi în fir indian pe sub coloanele sale uriaşe.

De la Ruse la Gabrovo e cale lungă: peste 170 km. Şoseaua albă pietruită, şerpuieşte spre sud printre cîmpii şi livezi roditoare încinse cu un brîu roşu de maci. După 70 km. de drum, începe să urce, dealurile aproape că nu se mai sfîrşesc. Trecem prin Tîrnovo, străvechea capitală bulgară. In mijlocul oraşului şoseaua se înalţă brusc ca pe vîrful unui munte. Apoi coboară spre bariera de sud, acolo unde linia ferată iese de sub oraş. Cînd priveşti înapoi, Tîrnovo îţi lasă o impresie uluitoare. Casele cu acoperişuri multicolore, cocoţate pe trepte de piatră, una deasupra alteia, pe terasele săpate în stîncă de rîul Iantra, apar ca într-un fantastic decor de teatru. In zare, se văd munţii Stara Planina cu crestele stîncoase şi despădurite. Pînă la Gabrovo, mai sînt mulţi kilometri. Proviziile s-au terminat şi apa din bidoane e pe sfîrşite. Pe feţele cicliştilor, au început să apară semnele oboselii. Ognesski împarte cu Sebe ultimul senviş pe care îl avea în buzunarul tricoului, iar Moiceanu îi dă să bea din bidonul său lui Iliev care avea buzele arse de sete. Intre timp Dumitrescu şi Dimov au dispărut din raza privirilor noastre. Ei pedalează întins spre Gabrovo, marele centru textil al Bulgariei. In acest frumos oraş aşezat la poalele munţilor avem o surpriză plăcută: seara la teatrul din localitate se prezintă piesa marelui nostru clasic I. L. Caragiale, „O noapte furtunoasă".

Plovdiv, oraşul tutunului şi al tîrgurilor internaţionale de mostre, răscrucea drumurilor între orient şi occident, este aşezat pe şapte coline într-o poziţie foarte pitorească. Din depărtare, vedem casele înalte de piatră, cupole mari orientale şi turnurile minaretelor ascuţite ca nişte săgeţi. Pe străzi e atita lume încît după sosirea primului pluton, ceilalţi ciclişti cu greu se strecor pînă la sosire.

Cu cîtă nerăbdare au aşteptat locuitorii Sofiei sosirea cicliştilor în prima cursă a prieteniei. Incă din zori, cu mulţi kilometri înainte de intrarea în oraş, şoseaua este înţesată de un public entuziast. Pînă la stadionul Vasil Levski trecem printr-un adevărat coridor viu. O ploaie caldă de vară stropeşte şoseaua încinsă de arşiţă. Se încearcă ultimele atacuri dar roţile alunecă şi Dumitrescu nu poate să răpească cele 31 de secunde care îl despart de Dimov. Cei doi mari animatori ai cursei ajung împreună la Sofia, frumoasa capitală bulgară dominată de muntele Vitoşa. Cursa prieteniei romîno-bulgară a luat sfîrşit. La anul viitor din acelaşi oraş cicliştii vor porni spre Bucureşti, în această competiţie care va deveni tradiţională.

I. GOGA

Constantin Dumitrescu dînd un autograf.

REDACŢIA: BUCUREŞTI PIAŢA SCÎNTEII Căsuţa Poştală 7 Tel. 7.60.10 Int. 1788
ABONAMENTE: la toate oficiile poştale din ţară şi la factorii poştali şi difuzorii voluntari din întreprinderi şi instituţii.
PREŢUL ABONAMENTELOR
3 luni: 9 lei
6 luni: 18 lei
un an: 36 lei

Tipărită la Combinatul Poligrafic Casa Scînteii „I. V. Stalin". — Reproducerile în culori tipărite la Intreprinderea Poligrafică - Sibiu.

FLACARA

Nr. 12 (61) — 15 Iunie 1956

89

Preţul 1,50 lei

Carnet extern

CÎND PLEDEZI PENTRU O CAUZĂ PIERDUTĂ

Domnul John Foster Dulles e avocat de meserie. În îndelungata-i carieră, a reușit să „apere" și să scoată chiar basma curată numeroși gangsteri iluștri, escroci, afaceriști internaționali și asasini monstruoși. Dar de cîțiva ani încoace, i s-a încredințat spre apărare o cauză foarte complicată: cea a politicii externe a S. U. A.

Și, ca să fim drepți, nu-i prea ușoară sarcina. Nu-i ușor să prostești o lume, să convingi popoarele că uneltirile războinice sînt totuna cu dorința de pace, că ocupația militară e totuna cu libertatea, jaful cu generozitatea, coca-cola cu cultura și mai ales e greu să-ți convingi propriul popor să înghită cu plăcere sărăcia, chiar dacă i-o oferi în ambalaj lucios de nyllon. Nu-i de loc ușor, și chiar obositor, am putea spune noi. Domnul Dulles nu e tînăr, se căznește din greu și... lumea-i rea; nu-l crede. De aceea, probabil, mister Dulles și-a ieșit deunăzi din pepeni și, ținînd una din numeroasele cuvîntări televizate, de astă dată la o școală de iezuiți, și-a spus oful pe de-a dreptul: pacea, a filozofat secretarul departamentului de stat, nu e bună oricum, ci numai în felul în care-i place dumnealui. Și decît o pace care nu-i place dumnealui, mai bine război. Prea multă dragoste de pace strică — a adăugat mister Dulles — dovedește lașitate. Iar noi — a încheiat el — trebuie să fim viteji.

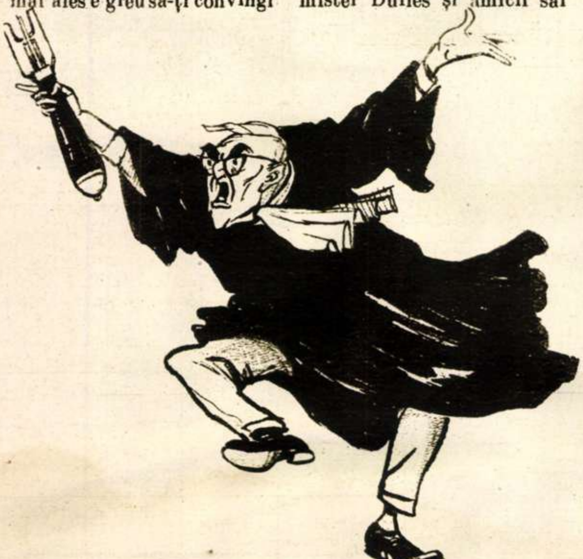

Din cele de mai sus, se poate deduce că sutele de milioane de semnături de pe Apelul Consiliului Mondial al Păcii provoacă neliniștea anumitor persoane de pe malul Potomacului. Dar, ce să-i faci? Așa e viața: cu cît mister Dulles și amicii săi devin mai „viteji" în discursuri, cu atît rămîn ei mai singuri. Deoarece, cam în același timp cu televizarea discursului domnului Dulles în mijlocul cucernicilor iezuiți, au apărut și niște statistici care vorbesc în alt fel despre asemenea vitejie și despre părerea poporului american cu privire la filozofia dullesiană.

Din 1949 pînă în 1954, procentul de militari care se reangajează în forțele terestre americane a scăzut de la 41,2% la 11,6%. Cu marinarii e și mai rău: de la 66%, la 8,1%. Cum scrie redactorul lui „U. S. News and World Report": „Cariera de militar începe să-și piardă din farmec pentru tineretul american".

Dar nu numai atît. În aviație, ofițerii refuză să se califice. Pentru obținerea brevetelor de specializare, s-au înscris numai 6%, iar în marină numai 3,4% din totalul ofițerilor nebrevetați. Ofițeri de carieră, specialiști cu înaltă calificare, părăsesc armata și își caută alte îndeletniciri.

„Numărul demisiilor — continuă „U. S. News and World Report" — a depășit nivelul obișnuit. Numărul crescînd de militari de profesie care părăsesc cadrele armatei costă serviciile noastre armate sume de miliarde de dolari". (E vorba de cheltuielile necesitate pentru pregătirea celor care trebuie să-i înlocuiască pe cei ce demisionează).

Precum se vede, „vitejia" e mai la modă la Pentagon și la departamentul de stat decît în masa tineretului american, care preferă o viață pașnică, ororilor războiului. Și Pentagonul, ingenios ca de obicei, a găsit leacul: a hotărît ca soldele în armată să fie ridicate în medie cu 12%.

Precum se vede și de astă dată, faptele — despre care, în treacăt fie zis, știm că sînt cam încăpățînate — nu pot să ușureze misiunea lui Dulles. Ele dovedesc dimpotrivă că oricît s-ar opinti bătrînul avocat și alți războinici imperialiști, cauza pe care o apără este pierdută. fiind încă de pe acum condamnată de popoarele lumii și de poporul american însuși. Iar sentința va fi definitivă: fără drept de apel.

C. PAVEL

„LIBERTĂȚI" AMERICANE

Primul exemplu

Libertatea nu cunoaște nici un fel de îngrădiri în presa americană. Atunci, bineînțeles, cînd slujește interesele stăpînilor Americii — și nu cumva pe ale poporului. De acest lucru s-a convins nu demult și un tînăr muzician francez care a avut nenorocul să cîștige premiul pentru compoziție acordat de un juriu englez. Premiul obținut pentru o lucrare care descria drept lume... ideală, acea lume în care nu vor mai avea loc accidente de circulație. Și, drept urmare a premierii, tînărul francez s-a ales cu un voiaj în Statele Unite...

Faptele ni le relatează ziarul elvețian „Voix Ouvriére". Ele nu sînt prea multe: tînărul francez s-a plimbat prin „țara tuturor posibilităților", a văzut zgîrie-norii și cele mai mari reclame luminoase de „Coca-cola" și țigări „Camel" (între noi fie vorba: le găsea tot atît de sîcîitoare și la el acasă!), accidente de circulație menite a-i inspira noi compoziții muzicale și multe alte lucruri demne de văzut în S.U.A. Pînă la urmă, a fost condus și în localul unui mare ziar, pentru a vedea cum se scrie și se imprimă zilnic un vagon de minciuni.

Întîmplarea a făcut ca tînărul compozitor cu pricina să fie catolic de religie. Și încă un catolic fervent. Și din această pricină, în timp ce vizita tipografia, citind una din paginile pregătite pentru numărul din ziua următoare a ziarului, a fost gata să leșine. Pasămi-te, pagina cu pricina purta un titlu cît toate zilele: „Papa a încetat din viață astă-noapte". Și, bineînțeles, fotografia înaltului pontif, datele buletinului medical care-i anunța decesul, necrologul și celelalte lucruri cuvenite în asemenea împrejurări.

Lacrimile să fi fost oare pricina pentru care tînărul compozitor nu înțelegea lămuririle pe care i le dădea ghidul său? Durerea nesfîrșită ce l-a cuprins la aflarea năprasnicei morți a papei? Se pare că nici una, nici alta. Spirit european „învechit", el a înțeles cu foarte mare greutate că, de fapt, papa nu murise, nici nu avea încă de gînd să moară pentru a lăsa liber scaunul roman pentru nerăbdătorul cardinal Speellman; că pagina aceea de ziar nu era decît o măsură de prevedere a redacției ziarului american care, pentru a-și desființa orice concurent, trebuie să fie totdeauna pregătit.

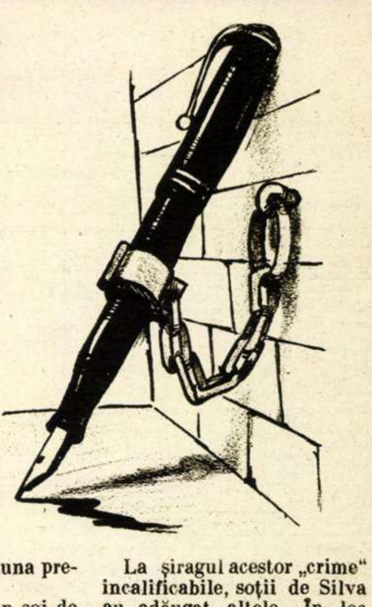

Este și aceasta un soi de libertate pe care și-o iau ziarele americane...

Al doilea exemplu

Din nefericire, însă, cazul de libertate a presei relatat mai sus nu este decît unul minor și aproape inofensiv. Cea mai deplină libertate a presei și-o acordă ziarele burgheze americane atunci cînd este vorba de a scrie minciuni și calomnii împotriva Uniunii Sovietice și a țărilor de democrație populară, de a calomnia clasa muncitoare și partidul ei, de a șantaja și amenința pe toți acei ce nutresc idei cîtuși de puțin progresiste. Iar ziariștilor care nu le sînt pe plac, autoritățile ce-și camuflează activitatea în umbra statuii libertății își iau libertatea de a le răpi orice libertate.

Tocmai de aceea — după cum relatează „Le Journaliste Democratique", organul Organizației Internaționale a Ziariștilor — doi soți americani, ambii ziariști, au trebuit să-și părăsească patria și să emigreze departe de hotarele ei. E vorba de Joseph de Silva și soția sa, Rheda Miller de Silva, care au părăsit acum cîțiva ani Statele Unite, găsindu-și azil în Ceylon. Ei n-au plecat în îndepărtata insulă din Oceanul Indian de dragul exotismului, ci pentru că în patria lor nu mai puteau trăi. Motivele sînt două: culoarea pielii lui Joseph de Silva e neagră, iar conștiința ambilor soți atît de curată (și — vai! — la cîți dintre marii ziariști americani lucrurile nu stau invers!...) încît au preferat să emigreze, decît să scrie ceea ce în zilele noastre i se cere unui ziarist din presa burgheză americană să scrie.

La șiragul acestor „crime" incalificabile, soții de Silva au adăugat altele. În loc să se mulțumească că au ajuns într-o insulă în care domină numericește cei cu pielea „colorată" și, deci, că din acest punct de vedere vor avea mai puține de suferit, ei s-au apucat să mai facă și gazetărie. Gazetărie cinstită. Rheda Miller de Silva a publicat o serie de articole în care arăta „modul de viață american", așa cum poate fi el văzut dincolo de fațada spoită cu minciuni a presei și filmelor trustului, și, mai ales, o carte privitoare la calvarul și eroismul soților Rosenberg.

Desigur că atari „crime" nu pot fi iertate. Și reprezentanții libertăților americane au găsit ac pentru un asemenea cojoc. Comportîndu-se într-o țară străină ca în plin Texas, ei au pătruns cu forța în locuința soților de Silva, au răpit-o pe Rheda Miller de Silva, după metodele brevetate de gangsterii din Chicago, au urcat-o într-un avion dinainte pregătit și au expediat-o în Statele Unite. Întreaga operațiune s-a executat sub girul diplomatico-gangsteresc al ambasadei Statelor Unite din Ceylon.

Bineînțeles că în S.U.A. Rheda Miller de Silva a ajuns pe mîna diferitelor comisii de „anchetă", care știu cum trebuie aplicată „libertatea presei".

Această situație desigur că nu scandalizează marile ziare de scandal din S.U.A. Ba, dimpotrivă, în jurul cazului celor doi ziariști cinstiți s-a închegat conspirația tăcerii.

Marile rotative new-yorkeze au altceva mai bun de făcut: să tămîieze o asemenea „libertate". Și să mintă. Să mintă cît le ține... cerneala.

V. SAVIN